

မြန်မာ့ စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ-၉
(မဟော - ဦးမောင်ကြီး)

၂၀၁၆-၂၀၁၇

အပိုင်း-က

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ-၉

အပိုင်း-က

ပဌမနှိပ်ခြင်း
၁၉၆၄

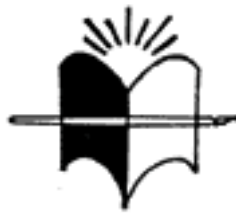

စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက် (မှတ်ပုံတင်အမှတ်-၀၀၃၂) ၃၆၁-ပြည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့တွင်
ဦးကျော်အုံးက ရိုက်နှိပ်၍
စာတည်းမှူးဦးမြတ်စိုး (မှတ်ပုံတင်အမှတ်-၀၈၉) က တာဝန်ခံထုတ်ဝေသည်။

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

စာပေဗိမာန်
၏

ရုပ်ပြဗဟုသုတဘဏ်

အတွဲ-၉

အပိုင်း-က

မဟော-ဦးမောင်ကြီး

ရန်ကုန်မြို့

မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း

ဤကျမ်းကို မရှုစားမီ

အောက်ပါလမ်းညွှန်ကို လေ့လာထားပါက ဤစွယ်စုံကျမ်းစီစဉ်ပုံကို ကောင်းစွာသဘောပေါက်၍ ကိုးကားရာကျမ်းတစ်ဆူအဖြစ် လွယ်ကူစွာ အသုံးပြုတတ်ပေလိမ့်မည်။

အက္ခရာစဉ်ဇယား။ ။ စွယ်စုံကျမ်းတွင်ပါဝင်သော အကြောင်းရပ်များကို လွယ်လင့်တကူ ရှာဖွေဖတ်ရှု နိုင်ရန် အက္ခရာစဉ်ဇယားကို အတွဲတိုင်း၌ဖော်ပြထားသည်။

ဝေါဟာရနှင့် အမည်များ။ ။ ဤကျမ်းမှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ကျယ်ဝန်းလှသောပညာရပ်အမျိုးမျိုး၊ အကြောင်းရပ် အမျိုးမျိုးတို့ ပါဝင်သည့်ပြင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဌမဆုံး ပေါ်ထွက်လာခြင်းဖြစ်သည့်အလျောက်၊ ဘာသာခြားမှ မြန်မာလိုပြန်ဆိုထားသော ဝေါဟာရသစ်များနှင့် အသံလွယ်ယူထားရသော အမည်များ မြောက်မြားစွာပါဝင်သည်။

မြန်မာအမည်များ။ ။ ရဟန်းရှင်လူဆိုင်ရာ အကြောင်းရပ်များကို ခေါင်းစည်းပေးရာ၌၊ အမည်ရှေ့ရှိ သျှင်၊ ဦး၊ ဒေါ်၊ ကို၊ မောင်၊ မ စသည်တို့နှင့်တကွ အခြားဂုဏ်ပုဒ်များကို အမည်ရင်းနောက်တွင်ထား၍၊ အမည်ရင်းကိုသာ အက္ခရာစဉ် အလိုက် စီစဉ်ဖော်ပြထားသည်။ ပုံစံအားဖြင့် သျှင်ကရဝိက၊ ခုံတော်မောင်ကျဘမ်း၊ ဦးချိန်၊ မြဝတီဝန်ကြီးဦးစ တို့ကို ကရဝိက၊ သျှင်၊ ကျဘမ်း၊ မောင်၊ ခုံတော်၊ ချိန်၊ ဦး၊ စ၊ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး ဟူ၍ အသီးအသီးဖော်ပြထားသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မလေးစား၍ မဟုတ်၊ စွယ်စုံကျမ်းများထုံးတမ်းစဉ်လာအရ အကြောင်းရပ်ရှာဖွေရ လွယ်ကူစေရန်သာဖြစ်ရာ၊ လူမျိုးခြားအမည်များကိုလည်း အလားတူပင် စီစဉ်ဖော်ပြထားသည်။

ဖတ်ချင်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာ။ ။ တခါတရံ ပျင်းပျင်းရှိ၍ စာအုပ်လှန်လိုသောအခါ သို့မဟုတ် ဝါသနာအလျောက် သမိုင်းဖြစ်စဉ်များ၊ တိုင်းနိုင်ငံများ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ၊ စာပေဝတ္ထုများ၊ အနုပညာရပ်များ၊ သိပ္ပံပညာရပ်များ၊ လုပ်ငန်းကြီးများ၊ သစ်ပင်များ၊ တိရစ္ဆာန်များ၊ ကစားခုန်စားများအကြောင်းကို သိလိုသောအခါ အကူအညီ ရစေရန် ဖတ်ချင်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာကို အတွဲတိုင်း၌ ထည့်သွင်းထားသည်။

ဗဟုသုတစစ်တမ်း။ ။ စွယ်စုံကျမ်းအတွဲတိုင်းတွင် ဗဟုသုတစစ်တမ်းကို ထည့်သွင်းထားသည်မှာ စာရှုသူသည် ဤစစ်တမ်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ပြန်လည်မေးခွန်းထုတ်၍ မသိသေးသောအကြောင်းအရာကို သိလိုပါက၊ ညွှန်ထားသောနေရာတွင် ပြန်လည် ဖတ်ရှု လေ့လာနိုင်စေခြင်းငှာ ရည်ရွယ်သည်။ ထိုစစ်တမ်းတွင် အတွဲတွင်းပါ အကြောင်းရပ်အားလုံးပုံစံအောင် မေးခွန်းထုတ်ထားခြင်း မဟုတ်ချေ။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်အချက်အလက်များ အတွက်သာလျှင် မေးခွန်းများကို ရွေးချယ်စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အပြန်အလှန်အညွှန်း။ ။ စွယ်စုံကျမ်းအကြောင်းရပ်တို့မှာ အက္ခရာလိုက် စီစဉ်ထားသည့်အလျောက်၊ ဘာသာရပ်အလိုက် တစုတဝေးတည်းမရှိဘဲ နေရာအနှံ့အပြား ကွဲပြားလျက်ရှိကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ အကြောင်းရပ်ချင်းဆက်စပ်နေသည့် အချက်အလက်တို့ကို အပြန်အလှန်ညွှန်ပြရသည်။ စာကိုယ်မဲ့အကြောင်းရပ်ခေါင်းစည်းမှ စာကိုယ်ရှိအကြောင်းရပ်ခေါင်းစည်းသို့၎င်း၊ အကြောင်းရပ်တခုနှင့်တခု ပညာသဘောအားဖြင့် ဆက်သွယ်နေသော်လည်း တသီးတခြားစီရှိသဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံစွာ လေ့လာစေလိုသောအခါတွင်၎င်း၊ (..... --ရှု။) ဟုညွှန်းသည်။ ပညာသဘောအားဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း မရှိစေကာမူ၊ တနည်းတလမ်းအားဖြင့် နီးစပ်သည့်အကြောင်းရပ်တခုကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်၍ လေ့လာစေလိုသောအခါတွင် (..... --လည်းရှု။) ဟုညွှန်းသည်။

ကြောင်းခြင်းရာအညွှန်းအတွဲ။ ။ နောက်ဆုံးအတွဲသည် စာရှုသူအဖို့ အခါမရွေး ကိုးကားရန် လမ်းညွှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအတွဲသည် အသီးသီးသော အတွဲများအတွက် အက္ခရာစဉ်အညွှန်းဖြစ်ရုံမျှမက၊ လုံးချင်းစွယ်စုံခေါ်လောက်ပေသည်။ ထိုအတွဲတွင် ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှတ်တမ်းတင်သည်မှ မျက်မှောက်ခေတ်အထိ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော မှတ်သားဖွယ်ရာအကြောင်းအရာများကို နှစ်၊ လ၊ ရက်၊ အပိုင်းအခြားနှင့် သိနိုင်စေရန် နှစ်လုံးပတ်လည်ဖော်ပြထားသော ကမ္ဘာ့ပြက္ခဒိန်ကို၎င်း၊ ပညာရပ်များကို စံနှစ်တကျတဆင့်ပြီးတဆင့် ပြည့်စုံစွာလိုက်စားနိုင်ရန် ပညာရပ်မာတိကာကို၎င်း၊ ထည့်သွင်းထားသည်။ ထိုနောက် အသီးသီးသောအတွဲများတွင် ပါဝင်သည့် ကြောင်းရပ်များကို လွယ်ကူစွာ လှန်လော့ရှာဖွေနိုင်ရန် ညွှန်ပြသော ကြောင်းခြင်းရာ အညွှန်းကိုလည်း စီစဉ်ဖော်ပြထားသည်။ ထိုအညွှန်းတွင် စွယ်စုံကျမ်းပါ အကြောင်းရပ်များကိုသာမက၊ စွယ်စုံကျမ်းစာကိုယ်တွင် မပါဝင်လင့်ကစား သိသင့်သိထိုက်သောအကြောင်းရပ် မြောက်မြားစွာကိုလည်း မှတ်သားဖွယ် အချက်အလက်များနှင့်တကွ ဖြည့်စွက်ဖော်ပြထားသည်။

အက္ခရာစဉ်ဇယား

ဤကျမ်းပါအကြောင်းရပ်များကို အောက်ပါအက္ခရာစဉ်အတိုင်း စီစဉ်ထားသည်

၁။ အ	၂၈။ အောင့်	} ငသတ်	၅၆။ အမ့်	} သေးသေးတင် နှင့် မသတ်
၂။ အာ	၂၉။ အောင်		၅၇။ အမ်	
၃။ အား	၃၀။ အောင်း		၅၈။ အမ်း	
၄။ အိ	၃၁။ အိုင်	၅၉။ အိမ့်		
၅။ အီ	၃၂။ အိုင်	၆၀။ အိမ်		
၆။ အီး	၃၃။ အိုင်း	၆၁။ အိမ်း		
၇။ အု	၃၄။ အစ်	} စသတ်	၆၂။ အုမ့်	
၈။ အူ	} ညကြီးသတ်		၆၃။ အုပ်	
၉။ အူး			၃၅။ အည့်	
		၃၆။ အည့်	} ငသတ်	
	၃၇။ အည်း	၆၆။ ။ ရရစ်		
၁၀။ အေ	၃၈။ အဉ့်	} ဥကလေးသတ်		၆၇။ ၌ ဝဆွဲ
၁၁။ အေ	၃၉။ အဉ်		၆၈။ ၍ ဟထိုး	
၁၂။ အေး	၄၀။ အဉ်း		} တသတ်	၆၉။ ၎ ယပင့် ဝဆွဲ
၁၃။ အဲ့	} နောက်ပစ် နှင့် ယသတ်	၄၁။ အတ်		၇၀။ ၏ ရရစ် ဝဆွဲ
၁၄။ အယ်		၄၂။ အိတ်		၇၁။ ၏ ယပင့် ဟထိုး
၁၅။ အဲ		၄၃။ အုတ်	၇၂။ ၎ ရရစ် ဟထိုး	
၁၆။ အေ့	} နသတ်	၄၄။ အန့်	၇၃။ ၏ ဝဆွဲ ဟထိုး	
၁၇။ အော်		၄၅။ အန်	၇၄။ ၎ ယပင့် ဝဆွဲဟထိုး	
၁၈။ အော		၄၆။ အန်း	၇၅။ ၎ ရရစ် ဝဆွဲဟထိုး	
၁၉။ အို	} နသတ်	၄၇။ အိန့်	} နသတ်	
၂၀။ အို		၄၈။ အိန်		
၂၁။ အိုး		၄၉။ အိန်း		
၂၂။ အက်	} ကသတ်	၅၀။ အုန့်	} နသတ်	
၂၃။ အောက်		၅၁။ အုန်		
၂၄။ အိုက်		၅၂။ အုန်း		
၂၅။ အင့်	} ငသတ်	၅၃။ အပ်	} ပသတ်	
၂၆။ အင်		၅၄။ အိပ်		
၂၇။ အင်း		၅၅။ အုပ်		

ဖတ်ချင်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာ

တခါတရံ ပျင်းပျင်းရှိ၍ စာအုပ်လှန်လိုသောအခါ တောက်ပါ လိုရာအကြောင်းရပ်တို့မှ ဆရာရွေးရတံ့၍ လေ့လာပါက စာရှုသူသည် အပျင်းလည်းပြေ ဗဟုသုတလည်း ပွားပေလိမ့်မည်။ ထိုင်ရာမထဘဲ ကမ္ဘာမြို့ကြီး၊ နယ်ကြီး၊ နိုင်ငံကြီးများသို့ရောက်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များနှင့် ရင်းနှီးကာ ကမ္ဘာသမိုင်းကိုလည်း သုံးသပ်ခွင့် ရရှိမည်ဖြစ် သိပ္ပံပညာ၏ တံ့ဖွယ်ရာအကြောင်းများကိုလည်း သိနားလည်လာပေလိမ့်မည်။ ထိုမျှမက အနုစာပေဝေဒ္ဓဝင်များ၏အရသာကိုပါ ထင်ရှားစွာခံစားရမည်ဖြစ် အားလပ်ခိုက် အပျင်းပြေရန်နည်းများလည်း ရရှိပေအံ့။

ထင်ပေါ်ကျော်ကြား ပုဂ္ဂိုလ်များ

ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ ပဌမဆုံးသမတ	၁၀
တောင်သူလယ်သမားတို့၏ဘဝကို ရေးခြယ်တင်ပြ	
တတ်သည့် ပြင်သစ်ပန်းချီဆရာကြီး.....	၆၀
သီရိမဟာမာယာဒေဝီ.....	၉၅
လူဦးရေသန်းပေါင်း၆၀၀ကျော်၏ခေါင်းဆောင်ကြီး	၁၀၉
အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ နောက်ဆုံးတမန်တော်...	၁၃၂
ဝတ္ထုတိုရေးရာတွင် အထူး ပြောင်မြောက်သည့်	
ကမ္ဘာကျော် ပြင်သစ် စာရေးဆရာ.....	၁၃၈
ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာတင်မင်း.....	၂၃၁
အသက်အငယ်ဆုံး စစ်ဘုရင်.....	၂၄၄
ဣတလျံ မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး.....	၂၈၉
စာဆိုကျော် အနောက်နန်း မိဖုရား.....	၃၆၉

လင်ကောင်ပိုး.....	၃၂၈
တောတိရစ္ဆာန်.....	၃၈၃
ကောက်ပင်ကောက်သီးများ စားသော်လည်း စား	
မြို့မပြန်တတ်သည့် တိရစ္ဆာန်.....	၄၄၂

သိပ္ပံအဖွဲ့ဖွယ်အသွယ်သွယ်

သံလမ်းပြေးရထား.....	၆၂
တနေ့တခြား ခေတ်စားလာသည့် လူသုံးပစ္စည်း	၁၁၀
စာစီစက်.....	၁၃၆
တောင်သူလယ်သမား အကျိုးပြုပညာရပ်.....	၁၆၂
လူစီးယာဉ်များတွင် ဈေးအသက်သာဆုံး၊ ခရီး	
အသေချာဆုံးနှင့် အမြန်ဆုံးယာဉ်.....	၄၀၉

တိကျသိအပ် အရပ်ရပ်

မဟာဥမင်ဇာတ်.....	၁
တရားဦးဟောရာဌာန.....	၂၈
အမှိုက်ကစ၊ ပြာသာဒ်မီးလောင်.....	၅၆
သုံးဆူရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာ.....	၂၁၄
ဘာသာလေးမျိုး ရေးထိုးသည့် ကျောက်စာ.....	၃၇၁

လုပ်ငန်းဆောင်တာ အဖြာဖြာ

ထောပတ်ကဲ့သို့ အာဟာရဓာတ်နှင့် ပြည့်စုံသည့်	
ထောပတ်တု.....	၈
ရှမ်းပြည်နယ် အမျိုးသမီးများ၏ အိမ်တွင်းလက်မှု	
လုပ်ငန်းတရပ်.....	၂၆၈
မြေပုံဆွဲပုံ နည်းမျိုးစုံ.....	၃၉၈

သုခုမဝင် ကြောင်းစုံလင်

“မူတ်တီးငြင်းစောင်းရွှေနှင့်နောင်းနှင့် မိကျောင်း	
ပြိုင်ဆော်”.....	၂၆
စောင်းသံကို တူနိုင်သည့် တူရိယာ.....	၂၁၅
စက်သွင်းသဘင်.....	၄၄၈

အားလပ်ချိန်ဝယ် ပျော်ရွှင်ဖွယ်

ပျော်ရွှင်ပွဲများတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိသည့်အရာ.....	၃၉
မျက်စိကို လှည့်စားသည့်အတတ်.....	၃၅၅
ရေးအခါက မင်းညီမင်းသားတို့ တတ်အပ်သည့်	
ပညာ.....	၄၅၉
“ဘုရင်တို့၏ ကစားပွဲ”.....	၄၆၀

တမြေရပ်ခြား ဒေသများ

ဣတလီနိုင်ငံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံးမြို့.....	၃၅
အာဖရိက အနောက် အစွန်းဖျားနိုင်ငံ.....	၁၃၉
မာလာဂေးဆီနိုင်ငံ.....	၁၉၆
ပဿျူးကျွန်းဆွယ်.....	၃၁၂

လောကီထုပွတ် လူတို့ဇာတ်

အလယ်ခေတ်တွင် ထင်ရှား၍၊ ယဉ်ကျေးမှုအရာ	
တွင် အထွတ်အထိပ်ရောက်ခဲ့သည့်လူမျိုး.....	၈၅
ဣတလီနိုင်ငံ သမိုင်းတွင်သာမက ပြင်သစ်နိုင်ငံ	
တွင်လည်း ထင်ရှားသည့် ဆွေမျိုးစု.....	၉၉

သစ်ပင်ပန်းမာလ် တိရစ္ဆာန်

အကြီးဆုံးသော တွားသွားကောင်မျိုး.....	၂၄
ပန်းတကာတွင် အထွတ်အမြတ် အသာဆုံးပန်း.....	၈၀

ပြည်တော်သာရန် အခြေခံ

ရခိုင်မင်းအဆက်ဆက်တို့ နန်းစိုက်ခဲ့ရာမြို့.....	၄၂၃
မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ဖက် အစွန်ဆုံးရှိခရိုင်.....	၄၆၉

မဟာဥမင်္ဂဇာတ်

ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့တွင် မဟောသဇာတ်တော်ကို မဟာဥမင်္ဂဇာတ်ဟု ပါဠိကျမ်းဂန်များ၌ ပြဆိုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား သခင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်တွင် သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ပညာပါရမီတော်ကို အထူးပြု၍ ဤမဟောသဇာတ်တော်ကို ဟောတော်မူသည်။

မဟောသဇာတ်တော် ။ ။မဟောသဇ ဇာတ်တော်သည် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့တွင် ပဉ္စမဇာတ်တော်ဖြစ်သည်။ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ပညာပါရမီတော်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားတော်မူသည်။ ပါဠိကျမ်းဂန်များ၌ မဟောသဇ ဇာတ်တော်ကြီးကို မဟာဥမင်္ဂဇာတ်ဟု ပြသည်။ ထိုဇာတ်တော်ကြီးကို မင်းဘူးမြို့ အရှင်ဩဘာသသည် ကျောင်းတကာ မောင်ဝဇာသား မောင်ထောက်ကတောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍ ၁၁၄၆ ခုနှစ်တွင် ပါဠိတော်မှ မြန်မာသို့ အပြီးတိုင်ပြုစုတော်မူသည်။

မဟောသဇဇာတ်တော်၏ အကြောင်းကား ဤသို့တည်း။ ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ ဝိဒေဟရာဇ်တိုင်း၊ မိမိလာပြည်၌ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးစိုးစံသည်။ ထိုမင်း၌ သေနက၊ ပတ္တုသ၊ ကာမိန္ဒ၊ ဒေဝိန္ဒအမည်ရှိကြသော အမတ်ကြီး ၄ ဦးရှိ၏။ ထိုပြည်၏ ရှေ့ဖက် ပါစိနယဝမဇ္ဈဂုံးရွာ၌ သိရိဝဗ္ဗန သဌေး၏မယား သုမနဒေဝီတွင် မဟောသဇ သုခမိန်ဖြစ်မည့် သားငယ်ကိုဖွားမြင်သည်။ ထိုသားငယ်သည် ဖွားစကပင် နတ်ဆေးလုံးကိုကိုင်လျက် စကားပြောသည်။ ထိုဆေးလုံးဖြင့် လူအများရောဂါ ချမ်းငြိမ်းကြရသည်။ ဆေးလုံးကိုစွဲ၍ မဟောသဇဟု အမည်မှည့်၏။

ဂုဏ်ရွယ်သို့ရောက်သော် မဟောသဇသတို့သားသည် ဆန်းကြယ်သော ဇရပ်တဆောင်နှင့် ရေကန်တခုကို စီမံပြုလုပ်၏။ မဟောသဇ ဖွားဦးကပင် မင်းကြီးသည် အိပ်မက်မြင်မက်ထားသည့်ပြင် မဟောသဇ၏ ပညာသတင်းကြားသောကြောင့် မင်းကြီးသည် ပညာရှိခန့်ထားရန် သေနကအမတ်ကြီးကိုတိုင်ပင်သည်။ အမတ်ကြီးကဝန်တိုသဖြင့် ပညာရှိ မဟုတ်သေးကြောင်း တင်လျှောက်သောကြောင့် နန်းတော်သို့ မခေါ်ဆောင်သေးဘဲ ငံ့နေရသည်။

မဟောသဇ သတို့သားသည် ပါစိနယဝမဇ္ဈဂုံးရွာ၌ပင် စွန့်ခိုသော သားတစ်ကို ရအောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ နွားခိုးမှု၊ လည်ရွဲခိုးမှု၊ ခြည်ထွေးခိုးမှု၊ သားခိုးမှု၊ မယားခိုးမှု၊ ရထားခိုးမှု စသည့် ဂု ခုသော အရေးတို့တွင် တရားမူတအောင်စီရင်၏။ ထိုသတင်းတို့ကိုမင်းကြီးကြားလတ်သော်မဟောသဇကိုခေါ်ယူရန် သနကအမတ်ကြီးအား တိုင်ပင်ပြန်သည်။ အမတ်ကြီးက ရှေးနည်းတူ လျှောက်ထားသဖြင့် ဆိုင်းငံ့ခဲ့၏။ အမတ်ကြီး၏ တင်လျှောက်ချက်အရ မင်းကြီးက ဖြေဆိုစေ

သော ရှားလုံတံ၏ အရင်းအဖျားကို ရှာစေ သည့်ပြုသနာ၊ ဦးခေါင်းခွံ နှစ်ခုကိုကြည့်၍ ယောက်ျားမိန်းမ ခွဲခြားစေသည့် ပြုသနာ၊ မြွေအဖိုအမကို ခွဲခြားစေသည့်ပြုသနာ၊ ဦးခေါင်း၌ ပို့ပါသော သတ္တဝါကို ဆက်စေသည့်ပြုသနာ၊ ပတ္တမြားကို ကြိုးသစ်တပ်စေသော ပြုသနာ၊ နွားလားကို သားဖွားစေသည့်ပြုသနာ၊ ထမင်းချဉ်ပြုသနာ၊ သဲလွန် ပြုသနာ၊ ရေကန်ပြုသနာ၊ ဥယျာဉ်ပြုသနာတို့ကို အံ့ဩဖွယ် ကောင်းအောင် ဉာဏ်စွမ်းထက်မြက်စွာ ဖြေရှင်း ပေးလေသည်။ မင်းကြီးလည်းမဟောသဇ၏ ပညာကို ချီးကျူးလျက် နန်းတော်သို့ ခေါ်ယူကာ အကြိမ်ကြိမ် ချီးမြှောက်ပူဇော်၏။ တခါသော် မင်းကြီး၏ မိဖုရား ဥဒ္ဒမ္မရဒေဝီသည် မင်းကြီးနှင့်အတူ ထွက်လာတော်မူစဉ် ငယ်လင် သူယုတ်အား မြင်၍ ပြီးမီသည်ကို မင်းကြီးက အထင်တော်လွဲသဖြင့် သတ်မည်ပြုရာ မဟောသဇ သုခမိန်၏ တင်လျှောက်ချက်ကြောင့် အသက်ချမ်းသာရာ ရလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ မဟောသဇအား မိဖုရားက မောင်ငယ်အရာထား၍ ချစ်ခင်စွာ ချီးမြှောက်၏။ မင်းကြီးကလည်း အသပြာ တသိန်း ပူဇော်လေသည်။

ထိုနောက် မဟောသဇသုခမိန်သည် ခွေးနှင့်ဆိတ် ပြုသနာ၊ ပညာနှင့်ဥစ္စာ အမြတ်ပြုသနာ စသည်တို့ကိုလည်း ဖြေကြား၏။ ယင်းသို့အားဖြင့် မဟောသဇသည် အသက် ၁၆ နှစ်သို့ ရောက်သော် ဥဒ္ဒမ္မရဒေဝီလည်း သင့်မြတ်သော သတို့သမီးနှင့် ထိမ်းမြားရန် ပြောရာ မဟောသဇက မိမိအလိုအလျောက် ရှာဖွေလိုကြောင်းဖြင့် ခွင့်တောင်း၍ အပ်နှင့် ချည်ခင်တို့ကို ဆောင်လျက် ဆင်းရဲသား အပ်ချုပ်သမားအသွင်ဖြင့် ဥတ္တရယဝမဇ္ဈဂုံးရွာသို့ သွား၏။

ဥတ္တရယဝမဇ္ဈဂုံးရွာတွင် စည်းစိမ်ပျက်သော သဌေးဟောင်းလင်မယားတွင် အမရာမည်သော သမီးတယောက် ရှိသည်။ ဇနီးလောင်း အရာသွားသော မဟောသဇသည် အမရာနှင့် လမ်းဝယ်တွေ့ရာ အပြန်အလှန် မေးဖြေပညာစမ်းကြပြီးနောက် အမရာ၏အိမ်သို့ မဟောသဇသွား၏။ ထိုနောက် အပ်ချုပ်သည်ဟန်ဖြင့် အဝတ်အထည်စုတ်များကို ချုပ်သည်။ ထိုနောက် အမရာ၏ စိတ်နေသဘောထားနှင့် ပညာ အဆင့်အတန်းကို အမျိုးမျိုးစုံစမ်းပြီးနောက် နှစ်သက်သဖြင့် မိဖုရားကြီးအား လျှောက်ထား၍ ဆောင်ယူလက်ထပ်သည်။

ထိုနောက် အမတ်ကြီး ၄ ပါးသည် မဟောသဓကို မလိုလားသဖြင့် ခိုးသူဖြစ်ဟန် ပရိယာယ်ဆင်၍ မင်းကြီးကို လျှောက်တင်ကြသည်။ မင်းကြီးလည်း လျှောက်တင်ချက် ကို ယုံကြည်၍ အပြစ်ဒဏ်ခတ်ရန် မိန့်မှတ်သဖြင့် မဟော သဓသည် တောင်မဇ္ဈရုံးရွာသို့ အလွတ်တိမ်းရှောင် ရလေ သည်။ ထိုအခါ အမရာသည် မိမိပညာဉာဏ်ဖြင့် အမတ်ကြီး ၄ ယောက်တို့ ကြံစည်သော အပြစ်တို့ကို ထင်ရှားစေပြီးလျှင် အမတ်ကြီးတို့အားလည်း အရှက်ရအောင်ပြု၍ မင်းကြီးအား အမှန်ကို လျှောက်ထားသည်။ ယင်းသို့အခါတွင် ထီးချက် စောင့်နတ်သမီးက ပုစ္ဆာ ၄ ရပ်ကို မေးရာ ဖြေနိုင်သူမရှိ သောကြောင့် မင်းကြီးသည် မဟောသဓအား ရှာဖွေ စေလျက် အိုးထိန်းသည်အိမ်မှ ပြန်၍ခေါ်ယူကာ ဖြေကြား စေသည်။ မဟောသဓ ဖြေဆိုနိုင်သဖြင့် စစ်ဘုရင်သေနာ ပတ်အဖြစ် ချီးမြှောက်ခြင်း ခံရပြန်သည်။

ထိုနောက် လျှို့ဝှက်အပ်သော ကိစ္စကို မည်သူ့အားမျှ မပြောရာဟူသော ပြဿနာတွင် သေနက အစရှိသော အမတ်ကြီးတို့ အရေးရှုံးခိုမ့်သည်မှ မဟောသဓသုခမိန် သည် ဝိဒေဟရာဇ်တိုင်းကြီးကို ဘုရင့်ကိုယ်စား စီမံခန့်ခွဲ လေသည်။

တခါသော် ဥက္ကရာပုဏ္ဏလရာဇ်ပြည်မှ စူဠနိဗ္ဗာဒတ်မင်း သည် အတိုင်းတိုင်း အပြည်ပြည်ကို သိမ်းယူပြီးနောက် မိမိ လာပြည်ကိုစစ်ပြု၏။ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းသည် မဟောသဓ အ စီအမံအဆောင်အရွက်ဖြင့် ရန်သူကို တွန်းလှန်နိုင်သည့်ပြင် နောက်ဆုံး၌ ထိုဗြဟ္မဒတ်မင်း၏သမီးတော် ပဉ္စလစန္ဒီ မင်းသမီးကို ဥမင်လိုက်ခေါင်းတွင်းမှ ဆောင်ယူကာ ဝိဒေ ဟရာဇ်မင်းကြီးနှင့် လက်ဆက်စေသည်။ စူဠနိဗ္ဗာဒတ် မင်း၏ အတိုင်ပင်ခံ ကေဝဋ်ပုဏ္ဏားသည် မဟောသဓအား ပရိယာယ်အရာတွင် မမှီနိုင်ဘဲရှိ၍ အရှက်ကြီးစွာရလေသည်။

မဟောသဓသည် နောင်အခါ စူဠနိဗ္ဗာဒတ်မင်းထံ၌ ခစား၍ အသက်ထက်ဆုံး ကြီးမြတ်သော စည်းစိမ်ကို ခံစားရ သည်။ ဇာတ်ပေါင်းသော် မဟောသဓ သုခမိန်သည် ဂေါ တမမြတ်စွာဘုရား၊ သီရိဝဇ္ဇနသဌေးသည် သုဒ္ဓေါဓနမင်းကြီး၊ သုမနဒေဝီသည် မဟာ မာယာဒေဝီ၊ အမရာဒေဝီသည် ယသော်ဓရာ၊ သနကအမတ်သည် မဟာကဿပ၊ ပတ္တုသ အမတ်သည် အမွဋ္ဌလုလင်၊ ကာမိန္ဒအမတ်သည် ကုဋ္ဌန္တ ပုဏ္ဏား၊ ဒေဝိန္ဒအမတ်သည် ပိလောတိက လုလင်၊ ကေဝဋ် ပုဏ္ဏားသည် ဒေဝဒတ်၊ ဥဒုမ္မရဒေဝီသည် ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကသတို့ သမီး၊ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးသည် ကာဠုဒါယီထေရ် အသီး အသီး ဖြစ်လာကြသည်။

မဟိန္ဒထေရ် ။ ။မဟိန္ဒထေရ်သည် သီရိဓမ္မာသောက မင်း ကြီး၏သားတော်ဖြစ်၍ သယံမိတ္တာကား သမီးတော်ဖြစ်

သည်။ မင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ အလွန်ကြည်ညိုသည်ဖြစ်ရကား ကျောင်းပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင် ဆောက်လုပ် လှူဒါန်း၏။ ဤသို့ လှူဒါန်းပြီး နောက် အလွန်နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြစ်၏။

အခါတပါး၌ မင်းကြီးသည် အသောကာရာမ ကျောင်းသို့ ထွက်တော်မူ၍ သယံတို့၏အလယ်၌ နေပြီးလျှင် သံဃာ တော်တို့အား ဤသို့ မေးလျှောက်၏။ “အရှင်ဘုရားတို့ ဘု ရားသခင်၏ သာသနာတော်၌ အဘယ်သူသည် အကျွန်ုပ်တို့ ကဲ့သို့ ကြီးကျယ်စွာသော စွန့်ကြဲခြင်းကို ပြုဘူးသနည်း။ အ ဘယ်သူ၏ စွန့်ကြဲခြင်းသည် ကြီးမြတ်ပါသနည်း”ဟု လျှောက် ၏။ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်က “မြတ်သောမင်းကြီး၊ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ သင်မင်းကြီးနှင့်တူသော စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းသော သူသည် မြတ်စွာဘုရားလက် ထက်တော်၌ပင် မရှိပေ။ သင်မင်းကြီး၏ စွန့်ကြဲခြင်းသည် သာလျှင် သာလွန်မြင့်မြတ်လှ၏”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

မင်းကြီးလည်း ထိုစကားကိုကြားရသော် အလွန်ဝမ်း မြောက်ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် “အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်သည် ဤမျှ လောက်သော ဒါနကိုပြုရသဖြင့် သာသနာတော်၏ အမွေကို ခံရပါအံ့လော”ဟုလျှောက်ထားပြန်၏။ ထိုအခါ အရှင် မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿက “မင်းကြီး၊ ဤသို့ ပစ္စည်းကို စွန့်ကြဲကာ မျှဖြင့် သာသနာ့အမွေခံ အဖြစ်သေးချေ။ ဤမြေမှသည် ဗြဟ္မာပြည်တိုင်အောင် ပစ္စည်းလေးပါးကို စုပုံ၍ လှူငြား သော်လည်း ဘုရားရှင် သာသနာတော်၌ အမွေခံ မဖြစ်သေး ချေ။ မိမိရင်၌ဖြစ်သော သားသမီးတို့ကို ရဟန်းပြုစေခြင်း သည်သာလျှင် သာသနာတော်၏ အမွေခံဖြစ်သတည်း”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

မင်းကြီးလည်းငါသည် ဤမျှလောက်သော အလှူကြီး ကိုပေးပါလျက် သာသနာတော်၏ အမွေကို မခံရချေသေး။ သာသနာတော်၏ အမွေခံဖြစ်အောင် အဘယ်သို့ ပြုရအံ့ နည်းဟု အောက်မေ့လျက် ထိုမှတစ်ပါး ကြည့်လတ်သော်၊ သား တော်မဟိန္ဒသည် မင်းကြီး၏ အပါးတွင်နေသည်ကို မြင်သ ဖြင့် “ချစ်သားမဟိန္ဒ၊ သင်သည် ရဟန်းပြုခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါ အံ့လော”ဟုမေး၏။ မင်းသားလည်း ခမည်းတော်၏ စကား ကိုကြားလျှင် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လှသဖြင့် “အရှင်မင်းမြတ်၊ အကျွန်ုပ် ရဟန်းပြုနိုင်ပါ၏။ ကျွန်ုပ်ကို ရဟန်းပြု၍ သာသနာ့ အမွေကို ခံတော်မူပါ”ဟုလျှောက်၏။ မင်းကြီးလည်း သား တော် မဟိန္ဒမင်းသားအား အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ် ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ မင်းသား အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီး ဖြစ်သော ကြောင့် ပဉ္စင်းပြုတော်မူလေသည်။ မဟိန္ဒမင်းသားကား ကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့်တကွ ရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။ အရှင်မဟိန္ဒလည်း ရဟန်း ဖြစ်သောနေ့မှစ၍ မိမိဥပဇ္ဈာယ်ဆရာထံ၌ ပိဋကတ်သုံးပုံဖြစ်

သော ဘုရားစကားတော်ကို သင်ကြားသဖြင့် ၃ နှစ်ရှိသော အခါ ထေရဝါဒနှင့်တကွ တတ်မြောက်၍ တထောင်သော သံဃာတို့၏ ပါမောက္ခ ဖြစ်တော်မူလေသည်။

သမီးတော်သယ်မိတ္တာကား အသက်တစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်သာ ဖြစ်၍ ပဉ္စင်းမခံဘဲ သာမဏေပြု၏။

တတိယသင်္ဂါယနာ တင်ပြီးအဆုံး၌ နောင်အခါ အဘယ် အရပ်၌ သာသနာတော်မြတ် ကောင်းစွာ တည်လတ္တံ့နည်းဟု ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် ဆင်ခြင်တော်မူလျှင် ပစ္စန္န ရာဇ်တိုင်းတို့၌ ကောင်းစွာ တည်လတ္တံ့သည်ကို မြင်တော် မူ၍ ပစ္စန္နရာဇ် ကိုးဌာနသို့ သာသနာ ပြုစေတော်မူသည်။ ထိုအခါ အရှင်မဟိန္ဒထေရ်ကို သီဟဠ-တမ္ပပဏ္ဍိမည်သော သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဥပသမ္ပဒကံ မြောက်လောက်အောင် ပဉ္စဝဂ် သံဃာငါးပါးနှင့် စေတော်မူ၏။

မဟိန္ဒထေရ်သည် သာသနာ ၂၃၆ ခုနှစ်တွင် ကုဋိယ၊ ဥတ္တိယ၊ သမ္ပလ၊ ဘဒ္ဒသာလ ဤမထေရ်လေးပါး အပြင် တူ တော် သုမန သာမဏေ၊ ဘဏ္ဍုက ဥပါသကာတို့နှင့်တကွ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာပြု ကြွတော်မူသည်။

မအူပင် ။ ။ မအူပင်သည် ရုဗီအေစီအီး မျိုးရင်းတွင် ပါ ဝင်၍ ယင်းကို ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် ဆာကိုဆီဖားလပ် ကော်ဒေးတပ်ဟု ခေါ်သည်။ မအူပင်မျိုး အများအပြား ရှိရာ မအူလက်တံရှည်ပင်၊ မအူကတုံးပင်၊ အူလေလံပင်နှင့် မအူကြီးပင်တို့မှာ မအူပင်နှင့် မျိုးတူပင်မျိုးများ ဖြစ်ကြ သည်။ မအူလက်တံပင်နှင့် ရေမအူပင်တို့သည် မအူဟု ခေါ် ရသော်လည်း မအူပင်နှင့် မျိုးချင်းမတူ၊ မျိုးကွဲပင် ၂ မျိုး ဖြစ်ကြသည်။ မအူပင်များသည် များသောအားဖြင့် မြေနိမ့် ပိုင်းရှိ သစ်တောများတွင် ချောင်းဘေး မြောင်းဘေးတို့၌ ပေါက်လေ့ရှိသော သစ်ပင်မျိုးဖြစ်သည်။

မအူကတုံးပင်သည် အကြီးအလွန်မြန်သော အရွယ်အ လတ်စား သစ်ပင်မျိုးဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အများအား ဖြင့်စိုစွတ်သော မြေနိမ့်ပိုင်းဒေသများ၌ ပေါက်ရောက်သည်။ သစ်သားမှာ ပျော့၍ ဝါထိန်နေသည်။ အညှစ်စား သေတ္တာ များနှင့် အိမ်အသုံးအဆောင်များ၊ ဖိနပ်အစရှိသည်တို့ကို ပြုလုပ်ရန် သင့်တော်သော အသားဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် သီဟိုဠ်နိုင်ငံတွင် အထက်ဖော်ပြပါ ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို မအူ ကတုံးသားဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။

မအူလက်တံရှည်ပင်သည် အူကတုံးပင်နှင့် ခပ်ဆင်ဆင် တူ၍ အထက်နှင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေညီသစ်တော များတွင် ချောင်းဘေးမြောင်းဘေးတို့၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်ကြီးမျိုးဖြစ်သည်။ သစ်သားမှာ ဝါကြန်ကြန် အ ရောင်ရှိ၍ ကြောအမျှင်ညီညာသည်။ ပျော့သောအသား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မီးခြစ်အိမ် ပြုလုပ်ရန်အတွက် အသုံးကျ

မအူပင်ပျို၏ အရွက်နှင့် အပွင့်များ

သည်။ ထင်းရှူးသားကဲ့သို့ ပေါ့ပါးသဖြင့် ပစ္စည်းများထည့် ရန် သေတ္တာရိုးရိုးတို့ကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းရှိ စက္ကူပြုလုပ်သော သစ်သားတို့တွင် မအူလက်တံရှည် သားလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ အိမ်ဆောက်ခြင်း၊ လှေစပ် ခြင်း၊ ထမ်းပိုးတံစသည်တို့ ပြုလုပ်ရာ၌လည်း အသုံးဝင်သည်။ ယင်းသစ်သားကို အမြန်ခြောက်သွေ့အောင် ပြုလုပ်လျှင် အပြာရောင်အစွန်းအကွက်များ ပေါ်လာတတ်သည်။ သို့ သော် အသားသေအောင် ပြုလုပ်ရာ၌ ခဲယဉ်းခြင်းမရှိချေ။ မအူလက်တံရှည်ခေါက်ကို အဖျားဖြတ်ဆေးအဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ အရွက်ကို အာခလောက်ရန် ဆေးရည်စပ်ရာ၌၎င်း အသုံးပြု ကြသည်။

မအူလက်တံပင်များကို အထက်မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက် တွင်းဒေသဖြစ်သော မိုးကုတ်နယ်၌တွေ့ရ၍ ရှမ်းဘာသာ ဖြင့် “မဲ့-ခ-ရောင်း” ဟူ၍၎င်း၊ ကချင်ဘာသာဖြင့် “ခါလမ်” ဟူ၍၎င်း ခေါ်ကြသည်။

ရေမအူပင်ဟူ၍ ခေါ်သော သစ်ပင်ကြီးများကို မြန်မာ နိုင်ငံအတွင်း၌ အနွံအပြား တွေ့နိုင်သည်။ ကချင်ဘာသာ ဖြင့် “ခ-လ-လျောင်း”၊ သို့မဟုတ် “လ-လျောင်း” ဟု ခေါ် တွင်လေသည်။

ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသရှိ မအူပင်မြို့သည်၎င်း၊ ရန်ကုန်မြို့ ဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက်တစ်ခုဖြစ်သော မအူကုန်းသည် ၎င်း၊ ထိုမအူပင်တို့ ပေါက်ရောက်သည်ကို အစွဲပြု၍ မှည့်ခေါ်ကြသည့် အရပ်ဒေသများဟု ဆိုကြသည်။

မအူပင်ခရိုင် ။ မအူပင်ခရိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်း ဧရာဝတီတိုင်းတွင် ပါဝင်သောခရိုင် ၅ ခုအနက် တခုဖြစ်၍ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ တခုဖြစ်သည်။ မအူပင်ခရိုင်သည် မြောက်ဖက်တွင် ဟင်္သာတခရိုင်၊ အရှေ့ဖက်တွင် အင်းစိန်နှင့် ဟံသာဝတီခရိုင်များ၊ တောင်ဖက်တွင် ဖျာပုံခရိုင်၊ အနောက်ဖက်တွင် မြောင်းမြခရိုင်နှင့် ပုသိမ်ခရိုင်တို့ဖြင့် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်လျက် တည်ရှိသည်။ မအူပင်ခရိုင်တွင် မအူပင်နယ်နှင့် ညောင်တုန်းနယ်များ ပါဝင်၍ တဖန် မအူပင်နယ်မှာ မအူပင်မြို့နယ်နှင့် ပန်းတနော်မြို့နယ်တို့ဖြင့်၎င်း၊ ညောင်တုန်းနယ်မှာ ညောင်တုန်းမြို့နယ်နှင့် ဓနုဖြူမြို့နယ်တို့ဖြင့်၎င်း ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ထို့ကြောင့် မအူပင်ခရိုင်တွင် နယ် ၂ နယ်နှင့် မြို့နယ် ၄ ခုရှိ၏။ သူကြီးပိုင်နယ် ၂၆၈ ခုရှိသည်။ အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၉၃၁ ခုနှစ် မြေတိုင်း စာရင်းအရ ၁၆၄၂ စတုရန်းမိုင် ရှိသည်။ ယခုအခါတွင်မူ ၁၆၅၁ စတုရန်းမိုင် ရှိပေသည်။ ခရိုင်ရုံးစိုက်မြို့မှာ မအူပင်မြို့ဖြစ်၏။

မအူပင်ခရိုင်သည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၏ အလယ်ဗဟိုလောက်တွင် တည်ရှိ၍ ခရိုင်တွင်း စီးဆင်းသော ဧရာဝတီနှင့် တိုးမြစ်တို့မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော နုံးမြေပြင်ကြီးပင်ဖြစ်တော့၏။ ခရိုင်မှာ အလျား ၅၄မိုင်ခန့်နှင့် အနံ ၄၄မိုင်မျှရှိသည်။ ထို နုံးတင်မြေပြင်တွင် စပါး စိုက်ပျိုး ဖြစ်ထွန်းသည်။ စပါး စိုက်ပျိုးချိန်၌ စပါးစိုက်ထားသော လယ်ပြင်ကို မျက်စိတဆုံး မြင်တွေ့ရတတ်ပေသည်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဧရာဝတီမြစ်နှင့် တိုးမြစ်များအပြင်၊ အခြား မြစ်ငယ် ချောင်းငယ်များ ဖြတ်သန်းစီးဆင်းလျက်ရှိသော မြေနိမ့်ပိုင်းဖြစ်သဖြင့် မိုးတွင်းအခါတွင် မြစ်ရေချောင်းရေများ လျှံတက်လေ့ရှိသည်။ ဧရာဝတီမြစ်မှ ဝန်မြစ် ခွဲထွက်ရာ နေရာမှ အစပြုလျက် ဧရာဝတီမြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်း၊ သို့မဟုတ် လက်ျာဖက်ကမ်းတလျှောက် ပန်းတနော်အထိ တည်ရှိသော ၇၅ မိုင် ရှည်လျားသည့် ဟင်္သာတ ရေကာတာ၊ ဧရာဝတီမြစ် အရှေ့ဖက်ကမ်း၌ အဖြောက်မှ စံကင်းအထိ ၁၅ မိုင်ရှည်သော စံကင်း-ဆကာကြီးရေကာတာ၊ ထိုရေကာတာ၏ တောင်ဖက် အောက်ကျကျ၌ ၅၄ မိုင်မျှ ရှည်လျားသော ညောင်တုန်းရေကာတာနှင့် အူပင်၌ အစပြုလျက် အရှေ့ဖက်သို့၎င်း၊ အနောက်ဖက်သို့၎င်း သွယ်တန်းဖို့လုပ်ထား၍ ၇၇ မိုင်ခန့် ရှည်လျားသည့် မအူပင်ကျွန်း ရေကာတာနှင့် ၄၂ မိုင်ခန့် ရှည်လျား

သော သုံးခွကျွန်းရေကာတာများက စိုက်ပျိုးခင်းများကို ရေကြီးချိန်တွင် ရေလွှမ်းမိုးခြင်း ဘေးအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်တားဆီးပေးသည်။ ဤရေကာတာများ ရှိသည့်အတွက် ကြောင့် ဆန်စပါးများကို ဤမျှဖြစ်ထွန်းအောင် စိုက်ပျိုးနိုင်ပေသည်။ ဖို့မြေများတွင် ကိုင်းလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ထို့ပြင် မအူပင်ခရိုင်အတွင်း အင်းများ အထူးပေါများသည်။ မြန်မာတနိုင်ငံလုံးတွင် မအူပင်ခရိုင်မှ အင်းခွန်တော် အများဆုံးရသည်ဟု ဆိုလေသည်။

ခြင်အတန်ပေါသည်ကလွဲ၍ မအူပင်ခရိုင်၏ ရာသီဥတုမှာ ကျန်းမာခြင်းနှင့် ညီညွတ်၍ ကောင်းသော ရာသီဥတုဖြစ်သည်။ ပျမ်းမျှ အများဆုံးအပူချိန် ၈၀° နှင့် အနည်းဆုံး အပူချိန် ၇၅° အသီးအသီးရှိ၍ ၁၀၀° ကျော်ခဲသည်။ မိုးရေချိန်မှာ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ခရိုင် တခုအဖို့ မနည်းလွန်း မများလွန်းဖြစ်၏။ တနှစ်လျှင် ပျမ်းမျှ လက်မ ၉၀ ကျော် ၁၀၀ နီးပါးမျှ ရွာသည်။ အားလုံး ခြုံကြည့်လိုက်လျှင် မအူပင်ခရိုင်၏ ရာသီဥတုနှင့် မိုးရေချိန်တို့မှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် များစွာသင့်လျော်လေသည်။

မအူပင်ခရိုင်၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ခန့်မှန်း သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၄၉၉,၄၆၀ ဖြစ်သည်။ ခရိုင်အတွင်း နေထိုင်ကြသူများတွင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီ မြန်မာလူမျိုးသည် အများဆုံးဖြစ်၍၊ ကရင်လူမျိုးသည် ဒုတိယ အများဆုံးဖြစ်၏။ လူဦးရေအားလုံး၏ ၆၆ ရာခိုင်နှုန်းသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။

မအူပင်ခရိုင်တွင် စိုက်ပျိုးဧကပေါင်းမှာ ၄၁၇,၂၂၆ ဧကဖြစ်၍ ဆန်စပါးကို အဓိက စိုက်ပျိုးကြ၏။ အထူးသဖြင့် မအူပင်မြို့နယ်များနှင့် ပန်းတနော်မြို့နယ်များတွင် အများဆုံးစိုက်ပျိုးကြ၏။ ညောင်တုန်းမြို့နယ်နှင့် ဓနုဖြူမြို့နယ်များ၌မူ ဆေးကို အထူးစိုက်ပျိုးကြ၏။ စိုက်ပျိုး ထွက်ကုန်များမှာ စပါး၊ ပဲအမျိုးမျိုး၊ ဆီထွက်စေ့များ၊ ဆေး၊ ငှက်ပျော၊ အုန်း၊ ကွမ်းသီး၊ သရက် စသည်တို့ဖြစ်၏။ ထိုအပြင် ပန်းတနော်မြို့နယ်နှင့် မအူပင်မြို့နယ်များတွင် အင်းလုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ်လုပ်ကိုင်ကြ၍၊ ငါးများကို ရေခဲစိမ်ကာ ရန်ကုန်မြို့သို့ တင်ပို့ ရောင်းချကြ၏။ ငပိ ငါးခြောက်များလည်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ညောင်တုန်းမြို့တွင်ကား ငပိလုပ်ငန်းမှာ များစွာတွင်ကျယ်ခဲ့လေသည်။ သင်ဖြူးရက်လုပ်ငန်းမှာလည်း ပန်းတနော်နယ်တွင် အတော်ခရီးရောက်လေသည်။

မအူပင်ခရိုင်တွင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရာ၌ ရေလမ်းကို အထူး အားထားရပေသည်။ ဧရာဝတီမြစ်နှင့် မြစ်ခွဲဖြစ်သော တိုးမြစ်တလျှောက်တွင် ပြည်တွင်းရေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့မှ သင်္ဘောများ ခုတ်မောင်းသွားလာလျက်ရှိသဖြင့် ခရိုင်တွင်းရှိ မြို့ရွာများသို့၎င်း၊ ရန်ကုန်နှင့်

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ နေရာအနှံ့အပြားသို့၎င်း၊ ရေလမ်းဖြင့် ပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ ခရိုင်အတွင်း ကုန်းလမ်းအဆက် အသွယ်အတွက် ကျောက်ခင်းလမ်းဟူ၍ အရေးပါသော လမ်း ၂ ခုသာရှိသည်။ တခုမှာ မအူပင်မှသည် ရေလဲကလေး ရွာသို့ ပေါက်သည်။ ရေလဲကလေးသည် မအူပင်မြို့၏ အ နောက်ဖက် ၉ မိုင်ကွာဝေး၍ မအူပင်ကျွန်း၏ အနောက် ဖက်စွန်းတွင် တည်ရှိသည်။ အခြား တခုမှာ နုဖြူမြို့မှသည် ကျုံတန်သို့ပေါက်၍ ၁၄မိုင် ရှိသည်။ ယင်းလမ်းသည် ပုသိမ် ခရိုင် ကျုံပျော်နှင့် ငသိုင်းချောင်းမြို့များအထိ ဆက်လက် ၍ ခရီးပေါက်သည်။

ယခု မအူပင်ခရိုင် တည်ရှိရာဒေသကို ကုန်းဘောင်ခေတ် မတိုင်မီက လူသိများခဲ့ဟန် မတူပေ။ ထိုစဉ်က ထိုဒေသ တဝိုက်မှာ ရွံ့ညွှန်ထူပြောကာ တောကြီးများဖြင့် ဖုံးလွှမ်း နေခဲ့၏။ လူနေနည်းပါး၍ စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းမည် မဟုတ်ဟု ယူဆထားခဲ့ပုံ ရလေသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်း များတွင် မည်သို့မျှ ထူးထူးခြားခြား ရည်ညွှန်းဖော်ပြထား သည်ကိုလည်း မတွေ့ရပေ။ ပဌမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲ အတွင်း မြန်မာစစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလသည် ယခု ခရိုင် အတွင်း၌ ပါဝင်သည့် ဓနုဖြူမြို့တွင် ခံတပ်ကြီးပြုကာ အင်္ဂ လိပ်တို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့ရာတွင် ခရစ် ၁၈၂၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့၌ ရန်သူလက်နက် ဗုံးဆံချက်ကြောင့် ကွယ်လွန် ခဲ့ရလေသည်။ ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲအတွင်း ဓနုဖြူ မြို့မှ တိုက်သူကြီး ဦးမြတ်ထွန်း ခေါင်းဆောင်၍ အင်္ဂလိပ်တို့ ကို ခုခံတော်လှန် တိုက်ခိုက်ခဲ့လေသည်။ ထိုစစ်ပွဲအပြီးတွင် ခရိုင်နယ်ပယ်များကို ပြန်လည် ဖွဲ့စည်းရာ၌ ၁၈၇၅ ခုနှစ်၌ ဟင်္သာတခရိုင်မှ ဓနုဖြူမြို့နယ်၊ ပုသိမ်ခရိုင်မှ ရွှေလောင်းမြို့ နယ်နှင့်ပန်းတနော်မြို့နယ်၊ ဟံသာဝတီမှသုံးခွ သောင်တန်း၊ ဖျာပုံနှင့် ဒေးဒရဲမြို့နယ်တို့ကို ပူးပေါင်းကာ သုံးခွခရိုင်ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် မအူပင်မြို့ ကိုးခရိုင်အတွင်း ဗဟိုကျသည့်အတွက် သုံးခွခရိုင်၏ ရုံးစိုက်မြို့အဖြစ် သတ် မှတ်ခဲ့၏။ ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် ပဲခူးတိုင်းမှ ပုသိမ်ခရိုင်၊ သုံးခွ ခရိုင်၊ ဟင်္သာတခရိုင်၊ ရက်ခရိုင်တို့ကို ခွဲထုတ်၍ ဧရာဝတီ တိုင်းဟု ဖွဲ့စည်းသည်။ ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် သုံးခွခရိုင်မှ နယ် မြေအချို့နှင့် ပုသိမ်ခရိုင်မှ နယ်မြေအချို့ကို ခွဲယူပူးပေါင်း၍ မြောင်းမြခရိုင်ကို ဖွဲ့စည်းသည်။ နောင်အခါ ၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် သုံးခွခရိုင်နှင့် မြောင်းမြခရိုင်တို့မှ နယ်မြေအချို့ကို ခွဲထုတ် ယူကာ ပူးပေါင်းပြီးနောက် ဖျာပုံခရိုင်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာတွင် သုံးခွခရိုင်ကိုလည်း မအူပင်ခရိုင်ဟု အမည်သစ်ပေးခဲ့၏။ မအူပင်ခရိုင်သည် ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် မြောင်းမြခရိုင် အတွင်း ပါသွားခဲ့သော ပန်းတနော်မြို့နယ်ကို ပြန်လည် ရရှိခဲ့၏။ ထိုနောက်တွင် ခရိုင်သည် နယ်နိမိတ်များစွာ ပြောင်းလဲခြင်း မရှိခဲ့ဘဲ၊ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်စည်ကားလာလေသည်။

ခရိုင်အတွင်းရှိ ထင်ရှားသော ဘုရားများမှာ ပန်းတနော် မြို့တွင်ရှိသောရွှေမြင်တင်ဘုရား၊ သောင်တန်းမြို့နယ် ခတ္တိယ ရွာတွင်ရှိသော ဖားကရစ်ဘုရား၊ ဓနုဖြူမြို့တွင်ရှိသော ကျိုက်ကလွန်ပွန်စေတီ စသည်တို့ဖြစ်၏။

မအူပင်ခရိုင်တွင်းရှိ ဓနုဖြူမြို့၌ စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလ၏ သင်းချိုင်းနှင့် ကြေးရုပ်တို့ ရှိပေသည်။

မအူပင်မြို့။ ။မအူပင်မြို့သည် ဧရာဝတီတိုင်းတွင် ပါဝင် သော မအူပင်ခရိုင်၊ မအူပင်နယ်၊ မအူပင်မြို့နယ်တို့၏ ရုံး စိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် တိုးမြစ်၏ လက်ဖက်ကမ်းပေါ်၌ တည်ရှိ၍ ရန်ကုန်မြို့မှ ၄၆ မိုင်မျှ သာ ဝေးသောကြောင့် ရန်ကုန်နှင့် နေ့ချင်းပြန်ခရီး ပေါက် ရကား အသင်းအဖွဲ့များသည် ရန်ကုန်မှ မအူပင်မြို့သို့ အ ပန်းဖြေ နေ့ချင်းပြန် ပျော်ပွဲစားယင်း ခရီးအဖြစ် တပျော် တပါး သွားလာတတ်ကြပေသည်။ မအူပင်မြို့သည် ခရိုင်ဝန် ရုံးစိုက်သောမြို့ဖြစ်သည့်အလျောက် ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အရာ ရှိကြီးများ၏ရုံးများ၊ ဆေးရုံ၊ အထက်တန်းကျောင်းများနှင့် အကျဉ်းထောင် စသည်တို့ရှိသည်။ မအူပင်မြို့၏ မြူနီစီပယ် အုပ်ချုပ်ရေးကို ခရစ် ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့၍ မြို့ရွာ

မအူပင်မြို့၏ ကျက်သရေဆောင် ရွှေဘုန်းမြင့်စေတီ

သန့်ရှင်းစည်ပင်ရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မအူပင် ဆိပ်ကမ်းတွင် များသောအားဖြင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ မြို့ကြီးများသို့ သွားသော သင်္ဘောများသည်၎င်း၊ မန္တလေးသို့ သွားသော သင်္ဘောများသည်၎င်း ဆိုက်ကပ်သောကြောင့် စည်ကားသော ဆိပ်ကမ်းမြို့ ဖြစ်သည်။ မအူပင်မြို့မှ ငှက်ပျောသီး၊ သင်္ဘောသီး စသည့် ဟင်းသီးဟင်းရွက် များနှင့် ပုဇွန်၊ ငါးသလောက် စသည့် သားငါးများ ရန်ကုန်မြို့သို့ တင်ပို့ရောင်းချ၏။ ဆန်စပါးလုပ်ငန်းနှင့် ငပိ၊ ငါးခြောက်လုပ်ငန်းလည်း ထွန်းကား၏။ သို့သော် ရှေးကတည်းကပင် မအူပင်မြို့သည် ခြင်ပေါသည်ဟု နာမည်ရသောမြို့ဖြစ်၏။

မအူပင်မြို့မှ ခရိုင်အတွင်းရှိ မြို့များသို့ သွားလာရာတွင် ရေလမ်းကို အားကိုးရ၏။ မအူပင်မှ အနောက်ဖက် ၉ မိုင်ကွာဝေးသည့် ရေလဲကလေးရွာသို့ ကျောက်ခင်းလမ်းရှိ၏။

မအူပင်မြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၂၂ ခုနှစ် ခန့်မှန်း သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၂၄,၂၄၁ ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီ မြန်မာလူမျိုးမှာ အများစုဖြစ်သည်။ မအူပင်မြို့တွင် ထင်ရှားသောဘုရားမှာ ရွှေဘုန်းမြင့်စေတီ ဖြစ်၏။

မအူပင်မြို့သည် ရှေးအခါက တံငါရွာကလေးမျှသာ ဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် မအူပင်ကို သုံးခွခရိုင်၏ ရုံးစိုက်မြို့အဖြစ် ရွေးချယ်လိုက်သည်။ ၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် ခရိုင်နယ်ပယ်များ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်း၍ သုံးခွခရိုင်ကို မအူပင်ခရိုင်ဟု အမည်ပြောင်းလိုက်သောအခါ မအူပင်ခရိုင်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်လာသည်။ ထိုနောက်တွင် မြို့သည်လည်း တဖြည်းဖြည်း စည်ကားတိုးတက်လာခဲ့၏။

မအူပင်မြို့ဟု အမည်တွင်ရခြင်း အကြောင်းမှာ မြို့တွင်းရှိ မအူပင်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ ထိုအပင်သည် ရှေးဂျင်မခါနာကလပ်နီးတွင် ရှိ၏။ မူရင်းအပင်မှာ ညောင်ပင် တပင်က မျိုလိုက်သောကြောင့် သေသွားခဲ့၏။ သို့သော် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထိုစဉ်က အရေးပိုင်ဖြစ်သော မေဂျာ အေ အက်(စ်)၊ ရောဗတ်က ထိုအပင်ဟောင်းအနီးတွင် အူပင်သစ် တပင်ကို ထပ်၍ စိုက်စေသည်။ ထိုမအူပင်၏ အရိပ်အောက်တွင် မြို့စောင့်နတ်ကွန်း ရှိလေသည်။

မာကိုနီဂူလျဲမိုး (ခရစ် ၁၈၇၄ - ၁၉၃၇) ။ ။ ဂူလျဲမိုးမာကိုနီသည် ကြီးမဲကြေးနန်း (ပိုင်ယာလက်) စက်ကို ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် စတင်တီထွင်နိုင်ခဲ့သော ဣတလီနိုင်ငံသား ကမ္ဘာကျော် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။ ပဌမတွင် သူသည် မိမိ၏ ပိုင်ယာလက် သတင်းပို့ သတင်းဖမ်းစက်တို့ဖြင့် ခရီးတိုများသို့သာ အချက်ပြ သတင်းပို့နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုမှ တစထက်တစ ဆက်လက်ကြိုးစားခြင်းဖြင့် ခရီးဝေးသို့လည်း သတင်းပို့နိုင်ရမည်ဟု ယုံကြည်ထားသူ ဖြစ်၏။ အများကမူ မိုင်ပေါင်း

ရာထောင်ဝေးသော ခရီးသို့ သတင်းပို့၍ ရနိုင်မည် မဟုတ်ဟု ယူဆထားကြသည်။ သို့ရာတွင် မာကိုနီသည် ၉၀၁ ခုနှစ်၌ မိုင်ပေါင်း ၂,၀၀၀ မျှ ကျယ်ပြန့်သော အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကြီးကို ကျော်ဖြတ်ကာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှနေ၍ မြောက်အမေရိကတိုက် နျူးဖောင်းလန်းကျွန်းသို့ ဦးစွာပဌမ အောင်မြင်စွာ အချက်ပြ သတင်းပို့နိုင်ခြင်းဖြင့် တကမ္ဘာလုံးအား အံ့ဩသွားစေခဲ့လေသည်။

ဤကဲ့သို့ ပိုင်ယာလက်ကို လက်တွေ့အားဖြင့် ထမြောက်အောင် ကြံစည်တီထွင်နိုင်ခြင်းအတွက် မာကိုနီအား ချီးကျူးဂုဏ်ပြုထိုက်သော်လည်း မာကိုနီ၌ အဓိကအားဖြင့် လက်ဦးဆရာကြီး ၃ ဦးရှိပေသည်။ ၁၈၇၃ ခုနှစ်တွင် ဂျိမ်းကလပ် မက္ကဆွဲက လျှပ်စစ်လှိုင်းများအကြောင်းကို၎င်း၊ ဂျော့ဖရန်စစ် ဖစ်ဂျေရယ်က ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်းများလွှင့်နိုင်ပုံကို၎င်း၊ ဟိုင်းနရစ် ရုဒေါ့ ဟက်ဇက ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် ထိုလှိုင်းများ၏ ပမာဏနှင့် အနေအထားတို့ကို၎င်း အသီးအသီး ပြဆိုခဲ့ကြသည်။ မာကိုနီသည် ထိုသို့ပုံပညာရှင်ကြီးများ၏ တွေ့ရှိချက်နှင့် ယူဆချက်များကို ရှေးဦးစွာ ဝါသနာအလျောက် လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ထိုနောက်ပါမောက္ခ ရီဂီ၏ လျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော စမ်းသပ်ချက်များကို ထပ်၍ လေ့လာပြီးလျှင် မဆုတ်မနစ်သော လုံ့လဖြင့် မိမိဖာသာ လေ့လာ စမ်းသပ်ရာမှာ ၁၈၉၅ ခုနှစ်၌ ပိုင်ယာလက်ဖြင့် အချက်ပြသတင်းပို့နိုင်သည့် စက်ကို အောင်မြင်စွာ စတင်တီထွင် နိုင်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် သူသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့သွား၍ သူ၏နည်းကို မှတ်ပုံတင်ရန် ကြိုးစားရာ မကြာမီပင် မှတ်ပုံတင်ခွင့်ရသည်။ ထိုနောက် ၁၈၉၇ ခုနှစ်၌ ပထမဆုံး ပိုင်ယာလက်ကုမ္ပဏီတခုကို တည်ထောင်လေသည်။

မာကိုနီသည် ဣတလီနိုင်ငံ ဗလုံးညားမြို့သားဖြစ်၍ ၁၈၇၄ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ ဖခင်မှာ ဣတာလျံလူမျိုးဖြစ်၍ မိခင်မှာ အိုင်ယာလန်သူဖြစ်သည်။ မာကိုနီသည် အသားလတ်၍ မျက်လုံးပြာပြီးလျှင် အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်းနှင့် လူချောလူခန့် တယောက်ဖြစ်သည်။ လူပုံပန်းမှာ အင်္ဂလိပ်နှင့်တူ၍ ဟန်အမူအရာမှာ ဣတာလျံ ဆန်သည်။ ဣတာလျံနှင့် အင်္ဂလိပ်ကျောင်း နှစ်မျိုးစလုံးတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့၍ ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် သိပ္ပံပညာရပ်များကို ဝါသနာကြီးစွာနှင့် ဆည်းပူးလေ့လာခဲ့လေသည်။

ပဌမတွင် မာကိုနီသည် သူ့အောင်မြင်စွာ စတင်တီထွင်ခဲ့သည့် ပိုင်ယာလက်စက်ဖြင့် ခရီးတိုမိုင်ကျော်ကျော် အထိကိုသာ သတင်းပေးပို့နိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း တဆင့်ပြီးတဆင့် မနေမနား ဆက်လက်ကြိုးစားလာရာ ခရီးဝေးသည်ထက် ဝေးသည့်နေရာသို့ သတင်းပေးပို့နိုင်လေသည်။ ၁၈၉၉

မာကိုနီဂူလျဲမိုး

ဂူလျဲမိုး မာကိုနီသည် ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းကို တီထွင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ဝိုင်ယာလက်စကင်၏ အဖိုးတန် ပုံကို ပထမဆုံးအကြိမ် အသုံးပြုခဲ့လေသည်။ ထိုနေ့တွင် အင်္ဂလန်ကမ်းခြေမှ လေမုန်တိုင်းဒဏ်ကြောင့် “အိဂွတ်ဒဝင်း ဆင်း” အမည်ရှိ မီးပြသဘောသည် ပင်လယ်ထဲသို့ လွင့်စဉ်၍ ပျက်စီးသွားလေသည်။ သို့ရာတွင် သင်္ဘောပေါ်၌ တပ်ဆင်ထားသော မာကိုနီ၏ ဝိုင်ယာလက်စကင်ဖြင့် အနီးအနားရှိ သင်္ဘောများသို့ အချိန်မှီ အချက်ပြ ဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့သောကြောင့် အသက်ပေါင်းများစွာ ချမ်းသာရာရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုမှတဆင့်တက်လှမ်းကြိုးစားရာမှ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ၁၉၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့၌ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကိုပင် ကျော်ဖြတ်၍ သတင်းပို့နိုင်သည့်အထိ စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ဝိုင်ယာလက်စဖြင့် အချက်ပြသတင်းပေးပို့နိုင်ခြင်းသည် နေ့အချိန်ထက် ညဉ့်အချိန်၌ပိုမိုဝေးလံစွာ ရောက်ရှိနိုင်ကြောင်းကို မာကိုနီသည် နောက်တနှစ်တွင် တွေ့ရှိပြန်လေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ သွားသော “ဖိုလဒဲလဖီးယား” အမည်ရှိ သင်္ဘောပေါ်တွင် မိုင်ပေါင်း ၂,၁၉၉ မိုင် ဝေးကွာသောနေရာမှ ပေးပို့လိုက်သော အချက်ပြကြေးနန်းကို မာကိုနီ ရရှိနိုင်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်သို့ ရောက်သောအခါ အိုင်ယာလန်ကျွန်း ကလစ်ဒင်းမြို့မှ တောင်အမေရိကတိုက်၊ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ၊ ဗွေနိုဆိုင်းရက်မြို့သို့၎င်း၊ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ ဩစတြေးလီးယားတိုက်သို့၎င်း ဝိုင်ယာလက်သတင်းများကို ပို့နိုင်လာသည်။

၁၉၀၄ ခုနှစ် စောစောပိုင်းလောက်တွင် မာကိုနီသည် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီး တစင်းပေါ်တွင် သတင်းဖြန့်ချိရေးဌာနတခု တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ရာမှအစ ယခုအခါ ကမ်းခြေမှ မိုင်ထောင်ပေါင်းများစွာဝေးသော ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများ၌ ဝိုင်ယာလက်ဖြင့် ရရှိသော ကမ္ဘာ့သတင်းအရပ်ရပ်ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည့် နေ့စဉ်သတင်းစာများ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ၁၉၀၇ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ပင်လယ်ခရီးသွားရိုက်ကြားနိုင်သော ဝိုင်ယာလက် ကြေးနန်းများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ စစ်သင်္ဘောများ ပေါ်တွင်သာမက ခရီးသည်တင် သင်္ဘောကြီးပေါ်တွင်လည်း ဝိုင်ယာလက်စကင်များ တပ်ဆင်ထားရန် အစိုးရတိုင်းက ဥပဒေပြုခဲ့လေသည်။

မာကိုနီသည် ထိုမျှနှင့် အားမရသေးဘဲ တိုးတက်ကြံ့ခိုင်ပြန်ရာ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဝိုင်ယာလက်လှိုင်းများကို အရပ်လေးမျက်နှာသို့ ပျံ့လွင့်စေမည့်အစား အလိုရှိသည့် အရပ်မျက်နှာတဖက်တည်းသို့ လွှင့်ပေးနိုင်သည့် နည်းကို တွေ့ရှိပြန်သည်။ ဤနည်းကို အတန်းလိုက် လှိုင်းလွှင့်နည်းဟုခေါ်၍ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ဝိုင်ယာလက် အချက်ပြ သတင်းပို့ရေးလုပ်ငန်းတွင် ယခုအခါ ဤနည်းကိုပင် အဓိကအသုံးပြုလျက် ရှိကြသည်။ ဤနည်းကိုအခြေခံပြု၍ နှင်းတောထဲ၌ မိနေသော သင်္ဘောများအား လမ်းပြပေးနိုင်သည့် နည်းကိုလည်း မာကိုနီသည် တီထွင်ခဲ့လေသည်။

ဝိုင်ယာလက်ဖြင့် အချက်ပြ သတင်းပို့သည့်နည်းမှာ အချက်ပြ ကြေးနန်းရိုက်နည်းတမျိုးပင်ဖြစ်ရာ ဆာအမ်ဗရို ဖလင်းမင်း တီထွင်သော ပလာပြန်တမျိုးကြောင့် နောင် သော် စကားပြော ကြေးနန်းကဲ့သို့ ဝိုင်ယာလက်ဖြင့် စကား ပြောနိုင်သည့်အဆင့်သို့ တိုးတက်လာပြန်သည်။ ထိုမှတဆင့် ယခုအခါ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ နားသောတဆင်နေကြသော ရေဒီယိုများ ပေါက်ဖွားလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မာကိုနီသည် အချက်ပြဝိုင်ယာလက်အတွက်သာမက စကားပြောဝိုင်ယာလက်အတွက်လည်း တိုးတက် အသုံးချ နိုင်သည့် နည်းအမျိုးမျိုး၊ ကရိယအမျိုးမျိုးကို ကြံစည် တီ ထွင်ပေးခဲ့သေး၍ ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် ရူပဗေဒဆိုင်ရာ နိဘယ်လ် ဆုကြီးဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရလေသည်။ ထိုနှစ်မှာပင် ဣတလီ ဘုရင်ကြီးက သူ့အား အထက်လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ခန့် အပ်ခဲ့ပြန်သည်။

၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် မာကိုနီသည် မော်တော်ကားတိုက်မိ၍ မျက်စိတဖက် ချွတ်ယွင်းသွားသည်။ သို့သော် သူသည် ရွက် လှေစီးခြင်း၊ အမဲလိုက်ခြင်း၊ မော်တော်ကား မောင်းခြင်း၊ စက်ဘီးစီးခြင်း စသော မိမိဝါသနာပါသည့် အလုပ်များကိုမူ လက်မလှုပ်ခဲ့ပေ။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက သူသည် ဣတာလျံ ကုန်းတပ်ရေတပ်တို့တွင် ပါဝင်အမှုထမ်းရွက်ခဲ့ ၍ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် ပါရစ်မြို့၌ ကျင်းပသော ငြိမ်းချမ်းရေး ကွန်ဖရင့်သို့ ဣတလီနိုင်ငံ၏ ကိုယ်စားလှယ်တော်အဖြစ်ဖြင့် တက်ရောက်ခဲ့၏။ ၁၉၂၉ ခုနှစ်၌ မားကွစ်ဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့် ခြင်းခံရပြန်လေသည်။

ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ်တရပ် အနေနှင့်သာမက တကမ္ဘာလုံး အကျိုးရှိရေးအတွက် အမျိုးမျိုးအသုံးချနိုင်သော ဝိုင်ယာလက် စက်ကို တီထွင်ပေးခဲ့သည့် ဤကမ္ဘာကျော် သိပ္ပံကဝိကြီး သည် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

မာကိုပိုလို ။ ။ ပိုလို၊မာကို-ရှု။

မာကျူရီ ။ ။ ဗုဒ္ဓဟူး-ပြိုဟ်-ရှု။

မာဂျရင်း ။ ။ မာဂျရင်းခေါ် ထောပတ်တူသည် ထောပတ် စစ်နီးပါးမျှ ကောင်းသောအစာ ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် ဣတလီနိုင်ငံများတွင် ထောပတ်စစ်ကို စားသုံးနိုင်သူ အတော်ပင်ရှားပါးခဲ့၏။ ပစ္စည်းကုန်ကြွယ်ဝ သူများပင်လျှင် ထောပတ်စစ်ကို အနည်းငယ်မျှသာ စားနိုင် ကြသည်။ ဆင်းရဲသားများအဖို့ ထောပတ်ကို မစားသုံးနိုင် ကြချေ။ ထိုတိုင်းနိုင်ငံများ၌ ထောပတ်ကို စည်းစိမ်ခံ ပစ္စည်းဟု သတ်မှတ်ထားလေသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ပေါင်မုန့်သည် အမြဲစားသုံးသောအစာဖြစ်၍ ပေါင်မုန့်တွင် ထောပတ်မပါ

လျှင် အရသာမရှိဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ်အစိုးရ သည် ထောပတ်အစား ဈေးလည်းပေါ၍ ထောပတ်ကဲ့သို့ အာဟာရဓာတ်နှင့် ပြည့်စုံသည့် ထောပတ်တူကို ကြံစည်ပြု လုပ်နိုင်သူအား ဆုချီးမြှင့်မည်ဟု တိုင်းပြည်သို့ ကြေညာခဲ့ သည်။ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် မေးဇ မူးရီး အမည်ရှိ ပြင်သစ် ဓာတုဗေဒပညာရှင်တဦးသည် ထောပတ်တူကို ကြံစည်ပြု လုပ်နိုင်သောကြောင့် ထိုဆုကို ဆွတ်ခူးနိုင်ခဲ့လေသည်။ ထို အခါမှစ၍ အခြားသော သိပ္ပံပညာရှင်များကလည်း ထို ထောပတ်တူကို လက်တွေ့စမ်းသပ်ကြည့်ကြပြီးလျှင် ဆင့်ကဲ ဆင့်ကဲ ပိုမိုကောင်းလာစေရန် ပြုပြင်ယူလာကြလေသည်။

ထိုကဲ့သို့ တဆင့်စီ အမွမ်းတင်၍ လာခဲ့ကြရာ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးသောအခါ၌ ထောပတ်နှင့် များစွာတူပြီး လျှင် အရသာမှာလည်း ထောပတ်နှင့် ခွဲခြားမရနိုင်အောင် ကောင်းသည့် ထောပတ်တူများကို ကြံစည်ပြုလုပ်နိုင်ကြ ပြန်လေသည်။ ယခုအခါ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု တခု တည်းမှပင် တနှစ်တနှစ်လျှင် ဒေါ်လာငွေ သန်းပေါင်းများ စွာတန်သည့် ထောပတ်တူများကို ပြုလုပ်ရောင်းချလျက် ရှိ လေပြီ။ ဈေးလည်း အလွန်သက်သာစွာဖြင့် လူဆင်းရဲများပင် လျှင် စားသုံးနိုင်ကြပြီဖြစ်လေသည်။

ထောပတ်တူအမျိုးမျိုးကို အိုလီယိုမာဂျရင်းဟူ၍ ခေါ် သည်။ သို့သော် အချို့ အိုလီယိုမာဂျရင်းများ၌သာ အိုလီယို ဆိုသည့် အမဲဆီမှ ချက်၍ရသောဆီ ပါရှိသည်။ ထိုပစ္စည်း အားလုံးကိုပင် မာဂျရင်းဟူ၍သာ ခေါ်ထိုက်ပေသည်။ မာ ဂျရင်းဆိုသည့်စကားသည် လက်တင်စကားဖြစ်၍ ပုလဲဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် မာဂျရင်းသည် ပုလဲကဲ့သို့ အ ရောင်အဆင်းရှိသည့် ထောပတ်တူပင် ဖြစ်လေသည်။

မာဂျရင်း နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိရာ တမျိုးနှင့်တမျိုး အလွန် တူ၍ အရသာလည်း အတူတူပင်ဖြစ်ကြသည်။ တမျိုးမှာ တိရစ္ဆာန်အဆီများဖြင့် ပြုလုပ်၍ အိုလီယိုအမဲဆီပါသော ကြောင့် အိုလီယိုမာဂျရင်းဟု ခေါ်သည်။ အခြားတမျိုးမှာ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ဆီများမှ ပြုလုပ်၍ နို့နှင့် ထောပတ် အ နည်းငယ်မှတပါး အခြား မည်သည့်တိရစ္ဆာန်အဆီမျှ မပါ ချေ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ မာဂျရင်းအလုပ်ရုံကြီး များတွင် တနှစ်တနှစ်လျှင် ပေါင်ချိန် သန်းပေါင်းများစွာ သော မာဂျရင်းကို ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ မာဂျရင်းကို ပစ္စည်း အမျိုးမျိုးမှ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်ပြုလုပ်ကြသည်။ ထိုပစ္စည်း များမှာ အမဲဆီ၊ ဝက်ဆီ၊ နို့၊ ထောပတ်၊ အုန်းဆီ၊ ဝါစေ့ဆီ၊ ပဲဆီနှင့် ဆားအပြင် ဗီတာမင်ဓာတ်လည်း ပါဝင်လေသည်။ သို့သော် နို့နှင့် ထောပတ်သည် ရာခိုင်နှုန်း ၁၀ မျှသာ ပါဝင် ရမည်ဟု ဥပဒေဖြင့် ကန့်သတ်ထားလေသည်။ ထိုပစ္စည်း များထဲတွင် ပဲဆီသည် အာဟာရဓာတ်များစွာ ပါဝင်သော ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

မာဂျရင်း ပြုလုပ်ရာတွင် နို့သည် အရေးကြီးသောပစ္စည်း တခုပင်ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နို့ခဲနှင့် ဆီတို့ ပေါင်းစပ်မှုသာလျှင် ထောပတ်နှင့် တထေရာတည်း တူသော မာဂျရင်းကို ရနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျွဲပြီးသား နို့ ကို အချဉ်ဖောက်လိုက်သောအခါတွင် နို့ခဲဖြစ်လာသည်။ ထို နောက် အဆီ၊ သို့မဟုတ် ဆီများကို ထည့်ရော၍ ခပ်နာနာ ခေါက်ပေးပြီးလျှင် အအေးခံထားသည်။ ထိုအခါ လတ်ဆတ် သည့် ထောပတ်ကဲ့သို့ ပစ္စည်းသည် အပေါ်သို့ ပေါ လောပေါ်၍ တက်လာသည်။ ယင်းကို စစ်ထုတ်၍ နယ်ပေး ပြီးလျှင် လိုသလို ပျစ်ခဲလာသည့်တိုင်အောင် လှိမ့်စက်ဖြင့် ကြိတ်ချေပေးရသည်။ ထိုနောက် ဆားရော၍ နယ်ပြီးလျှင် စက်ဖြင့် သေတ္တာများ၊ ဗူးများတွင် ထည့်လေသည်။

မာဂျရင်း၏ အရောင်သည်ဖြူ၍ ထောပတ် အစစ်၏ အရောင်မှာ အလွန်ဖျော့သည်။ ထိုကြောင့် မာဂျရင်းကို ထောပတ်အစစ်ကဲ့သို့ အသွင်တူစေရန် တခါတရံ အရောင် ထည့်ပေးတတ်၏။ အရောင်ထည့်သောကြောင့်လည်း အ ကောက်ဆောင်ရလေသည်။ မာဂျရင်းသည် ထောပတ် အ စစ်ကဲ့သို့ပင် အနံ့အရသာမှာ အစစတူသောကြောင့် အ ရောင်မထည့်ဘဲလည်း စားသုံးနိုင်လေသည်။

မာဂျရင်းထောပတ်လုပ်ရာတွင် ပစ္စည်းများ၏ လတ် ဆတ်မှုသည် အလွန်ပင်အရေးကြီးသည်။ မာဂျရင်းလုပ်ငန်း ပိုင်ရှင်ကြီးများသည် အစိုးရအား အချို့သော ပစ္စည်းကြမ်း များ မဝယ်ယူမီကပင် တင်ကြို၍ စစ်ဆေးပေးရန် အကြောင်း ကြားလေ့ရှိကြသည်။ ထိုကြောင့် မာဂျရင်းသည် သန့်ရှင်း၍ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်းကို စိတ် ချယုံကြည်နိုင်သည်။ ထိုပြင် မာဂျရင်းသည် ထောပတ်ကဲ့ သို့ အာဟာရဓာတ် အပြည့်အစုံပါ၍ အစာကြေလွယ်သော ကြောင့် လူအများပင် ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ မာဂျရင်း သည် အလွန်လတ်ဆတ်သောအခါ ထောပတ်၏ အနံ့အရ သာတမျှ ရှိလေသည်။

မာယ ။ ။ သိကြားမင်း-ရှု။

မာယနက္ခတ် ။ ။ နက္ခတ် ၂၇လုံး-ရှု။

မာဆရိုက်ချည်လုပ်ခြင်း ။ ။ မာဆရိုက်ချည်ဖြင့် ရက် လုပ်သော အထည်များကို လူတိုင်းလိုပင် တွေ့မြင်ဘူးကြပေ သည်။ မာဆရိုက်ချည်မှာ ချော၍ ပိုးသားကဲ့သို့ ပြောင် လက်နေသည်။ မာဆရိုက်ခြည်လုပ်ရာ၌ ဗူးညွှန်ကဲ့သို့ ခွေ လိပ်နေသော ဝါချည်ကို ဆန့်ထွက်စေ၍ အရောင်တောက် ပြောင်လာအောင် လုပ်ပေးရသည်။ တီထွင်သူ မာဆာ ၏အမည်ကို အစွဲပြု၍ မာဆရိုက်ချည်ဟု တွင်လေသည်။

မာဆရိုက်ချည်ကို ရှေးဦးစွာ ပြုလုပ်ခဲ့သူမှာ အင်္ဂလိပ် လူ မျိုးအထည်ကုန်သည် ဂျွန်မာဆာဆိုသူဖြစ်၍ ၁၈၄၄ ခုနှစ် တွင် မာဆရိုက်ချည် လုပ်နိုင်ကြောင်းကို ကမ္ဘာသို့ ကြေညာ ခဲ့လေသည်။ မာဆာ၏နည်းမှာ ဓာတုဗေဒနည်းအရ ဖြစ်၍ ပြုလုပ်ပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ဝါချည်ကို အတန် ငယ်အေးအောင် ပြုလုပ်ထားသော ကော့စတစ်ဆိုဒါ၊ သို့မ ဟုတ် ကော့စတစ်ပိုတက်စသည့် အယ်လကာလီပျော်ဝင်ရည် တခုခုထဲ၌ စိမ်ပေးရသည်။ ထိုသို့စိမ်ရာတွင် ဝါချည်ထဲသို့ အယ်လကာလီ ကောင်းကောင်းဝင်အောင် လှန်လှောပေးရ သည်။ ထိုနောက် ချည်ကိုဆန့်၍ထားရပြီးလျှင် နောက်ဆုံး တွင် ရေဖြင့် လျှော်ပစ်ရသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ပြီးသော ဝါချည် သည် မူလရိုရင်းစွဲထက် လေးပုံတပုံခန့် ကျုံ့ဝင်သွားသည်။ ချည်မျှင်များသည် တခုနှင့်တခု ပို၍နီးကပ်လာကာ ယခင် ကလို ခွေလိမ်မနေတော့ဘဲ ဆန့်ထွက်လာသည်။ အရောင်မှာ လက်လာ၍ အသားမှာ ပိုးသားကဲ့သို့ ချောလာသည်။

အကောင်းစားမာဆရိုက်ချည် ပြုလုပ်နည်းမှာ ထိုထက် စရိတ်အကုန်အကျ များသော်လည်း ခဝါပေးသောအခါ အ ရောင်မှိုန့်သွားခြင်း မရှိပေ။ မာဆရိုက်ချည်ဖြင့် ရက်လုပ် ထားသော အထည်များမှာ ရိုးရိုးချည်ထည်တို့ထက် ပို၍ ပျော့ပျောင်းခိုင်ခံ့သည်။ ဆေးဆိုးရာတွင်လည်း ဆေးပို၍ စွဲသည်။ ကော့စတစ်ဆိုဒါရည်ကို တမျိုးတမည် စိမ်အသုံး ပြုခြင်းဖြင့်လည်း ပိုးတွန့်ကဲ့သို့သော မာဆရိုက်ချည် အမျိုး မျိုးကို ရရှိနိုင်သည်။

မာဆာရစ်,ဂျေ၊ဂျီ (ခရစ် ၁၈၈၆ - ၁၉၄၈) ။ ။ ယန်ဂါး ရစ် မာဆာရစ်သည် တောမတ် မာဆာရစ်၏ သားဖြစ်၍ ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် ပရာဟမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ပရာဟတက္က သိုလ်နှင့် ဗော့စတန်တက္ကသိုလ်တို့တွင် ပညာသင်ကြားပြီး နောက် ၁၉၁၉ ခုနှစ်မှစ၍ ချက်အစိုးရ၏ နိုင်ငံခြားရေးဌာန သို့ ဝင်ရောက်အမှုထမ်းသည်။ ၁၉၁၅ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ သို့ သံအမတ်အဖြစ်ဖြင့် သွားရောက်ရသည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ် အထိ ယင်းရာထူးတွင် အမှုထမ်းရသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် သံအမတ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်လိုက်သည်။

ထိုနောက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း လန်ဒန်မြို့၌ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းထားသော ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယား ယာယီအစိုးရအဖွဲ့တွင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ်အတွင်း အဆိုပါ အစိုးရအဖွဲ့၏ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် အမှုထမ်းဆောင်ရပြန်သည်။ စစ် ကြီးအပြီး ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့် အပ်ခြင်းခံရလေသည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ဆန်ဖရန်စစ္စကို ညီလာခံတွင် ယန်မာဆာရစ်သည် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယား ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဖြင့် ဦးစီး၍ တက်

ရောက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကွန်မြူနစ်အစိုးရ တက်လာပြီးသည့်နောက် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေခဲ့ရာမှ ထိုနှစ် မတ်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးစီရင်လိုက်သည်ဟုဆိုသည်။

မာဆာရစ်, တီ၊ ဂျီ (ခရစ် ၁၈၅၀ - ၁၉၃၂) ။ ချက်ကို ဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ ပဌမဆုံးသမတကြီး တောမတ်ဂါးရစ် မာဆာရစ်သည် ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်မတ်လ ၇ ရက်နေ့တွင် မိုရေးဗီးယားပြည်နယ် ဟိုဒိုနှင့်နယ်စပ် မြို့ကလေး၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ဩစတြီးယန်း ဧကရာဇ်ဘုရင်၏ ရထားထိန်းတဦးဖြစ်သည်။

တောမတ်မာဆာရစ်သည် အသက် ၁၄ နှစ်အရွယ်တွင် ယင်းနားမြို့ရှိ သော့ခလောက်လုပ်ငန်းတခုတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လေသည်။ ထိုနောက် ပန်းဘဲဆရာတဦး၏ အကူအညီအဖြစ်လည်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူး၏။ သို့ရာတွင် ပင်ပန်းကြီးစွာ ကြိုးပမ်းလျက် ဗီယင်းနားနှင့် လိုက်ပဆစ်တက၌သိုလ်များ၌ ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၈၂ ခုနှစ်၌ မရာဟေမြို့ ချားတက္ကသိုလ်တွင် သဘာဝတ္ထဗေဒနှင့် လူမှုရေးပညာရပ်များ ဆိုင်ရာ ပါမောက္ခ ဖြစ်လာလေသည်။ တက္ကဗေဒနှင့် ဆိုင်သော စာအုပ်စာတမ်းများကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုနောက် သဘာဝတ္ထဗေဒနှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာစာအုပ်စာတမ်းများကိုလည်း ဆက်လက်ထုတ်ဝေ၍ ကျော်ကြားလာသည်။

၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် သူ၏မိတ်ဆွေအချို့ တည်ထောင်သော သတင်းစာတစောင်ကို ဝင်ရောက် ဦးစီးပြီးလျှင် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လိုက်စားခဲ့လေသည်။ သူ၏ အယူအဆများ၊ အဆိုအမိန့်များကို သဘောကျသူ များလာခဲ့ရာ ၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်အမတ် ဖြစ်လာလေသည်။ သို့ရာတွင် ၁၈၉၃ ခုနှစ်၌ အမတ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်၍ “တိုးတက်ရေးအဖွဲ့” ဟူသော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့တဖွဲ့ကို ဦးစီးတည်ထောင်လိုက်သည်။ ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင် ထိုအဖွဲ့မှပင် ပါလီမန်အမတ်အဖြစ် ထပ်မံ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရလေသည်။

ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ပွားသောအခါ တောမတ်သည် အခါကောင်း အခွင့်ကောင်းကိုယူ၍ ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ တည်ထောင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလေတော့သည်။ ထိုအခါတွင် တောမတ်မှာ အသက် ၆၀ ရှိပြီဖြစ်သော်လည်း အားကစားသမားပီပီ ကျန်းမာသန်စွမ်းလျက်ပင် ရှိသေးသည်။ တောမတ်သည် ဣတလီ၊ ပြင်သစ်၊ အင်္ဂလန်၊ ရုရှ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုစသည့် နိုင်ငံများသို့ ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် လှည့်လည်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် လန်ဒန်မြို့ ဘုရင့်သိပ္ပံကျောင်းတွင် ပါမောက္ခအဖြစ် သွားရောက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သေးသည်။ ထိုကြောင့် သမတဖြစ်နေသည့်တိုင်အောင်ပင် ပါမောက္ခ မာဆာရစ်ဟု အခေါ်

ချက်အမျိုးသားမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ဂျေ၊ ဂျီ၊ မာဆာရစ်

ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယား သမတနိုင်ငံ၏ ပဌမဆုံး သမတ တီ၊ ဂျီ၊ မာဆာရစ်

များကြသည်။ တောမတ်သည် ဤကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ရာမှ မဟာမိတ်နိုင်ငံများ၏ အရေးပေးခြင်းကို ခံယူခဲ့ရသည်။ တောမတ်၏ နိုင်ငံရေးဝါဒကား ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရန် ဩစတြီးယန်းအင်ပိုင်ယာကြီးကို တော်လှန်၍ ပြိုကွဲအောင် လုပ်ရမည်ဟူသည်ပင်ဖြစ်၏။ ၁၉၁၆ခုနှစ်တွင် ဩစတြီးယန်း အစိုးရတို့က သူ့ကို တိုင်းပြည်သစ္စာဖောက်မှုဖြင့် သေဒဏ်အပြစ်ပေးလိုက်သည်။ သို့ရာတွင် တောမတ်သည် တိမ်းရှောင်နေပြီးနောက် ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်သမ္မတ ဝုဒရိုးဝီလဆန်၏ အကူအညီကို တောင်းခံရန်အတွက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ သွားရောက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ဩစတြီးယန်းအင်ပိုင်ယာကြီး ပြိုကွဲသွားပြီးနောက် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယား သမ္မတနိုင်ငံ ထူထောင်သောအခါ တောမတ်အား ပြန်ခေါ်ပြီးလျှင် သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ကြလေသည်။ တောမတ်သည် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသောသမ္မတဖြစ်ရုံမက ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ ဖခင်ဟူ၍လည်း ကျော်ကြားခဲ့၏။ (ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယား နိုင်ငံ - လည်းရှု။)

တောမတ်မာဆာရစ်သည် အသက် ၈၀ကျော်အထိ ကျန်း

မာသန်စွမ်း၍ မြင်းစီးကျွမ်းကျင်လှသည်။ သူ၏ သန်မာမှုကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်မှုကို လူတိုင်းအံ့ဩရ၏။ ဗဟုသုတပြည့်စုံ၍ ဘာသာစုံတတ်ကျွမ်းသော စွယ်စုံပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည်။ သမ္မတရာထူးသို့ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင်တက်၍ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် တက်၍ ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် တက်၍ ဆက်လက်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် သမ္မတရာထူးမှ နုတ်ထွက်သည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

မာဆေးမြို့ ။ မာဆေးမြို့သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ပါရစ်မြို့နောက် ဒုတိယလိုက်သော မြို့ကြီးတမြို့ဖြစ်၏။ မြေထဲပင်လယ်မှ ကွေ့ဝင်သွားသော လိုင်းယန်းပင်လယ်ကွေ့ပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ ရုန်းမြစ်ဝ၏ အရှေ့ဖက် ၂၇ မိုင်ကွာဝေးသည်။ မြောက်ဖက်အနည်းငယ် ကွာလှမ်းသော နေရာတွင် မာဆေး-ရုန်းတူးမြောင်းအားဖြင့် ရုန်းမြစ်နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိ၏။ မာဆေးမြို့ဆိပ်ကမ်းသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင်သာမက မြေထဲပင်လယ်တလျှောက်တွင်ပါ အကောင်းဆုံးဆိပ်ကမ်းဖြစ်သည်။ သဘာဝအားဖြင့် အသင့်အတင့် ကောင်းမွန်သော ဆိပ်ကမ်းဟောင်းကို ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်က တိုးချဲ့ပြုပြင်ထားခဲ့သည်။

ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများဖြင့် တင့်တယ်စွာရှိသည့် မာဆေးမြို့၏ သာယာသောရှုခင်း

မာဆေးဆိပ်ကမ်းတွင် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်မှ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ ဂျီပရောတားရေလက်ကြား၊ စူးအက်တူးမြောင်း၊ မြေထဲပင်လယ်တို့ကို ဖြတ်သန်းလာသော သင်္ဘောပေါင်း တနှစ်လျှင် ၄,၅၀၀ မျှ လာရောက်ဆိုက်ကပ်သဖြင့် အလွန်ပင်စည်ကားပေသည်။

မာဆေးမြို့ ပုံသဏ္ဍာန်မှာလခြမ်းပုံဖြစ်၍ ဆိပ်ကမ်းဟောင်းကို ပတ်၍တည်ထား၏။ ထိုမြို့ရှိ ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံများအနက် နို့ထရားဒမ်ဒလာဂဒ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ စိန်ပစ်တာဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် စန်မာရီဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးတို့သည် ထင်ရှားသော အဆောက်အအုံများဖြစ်၏။

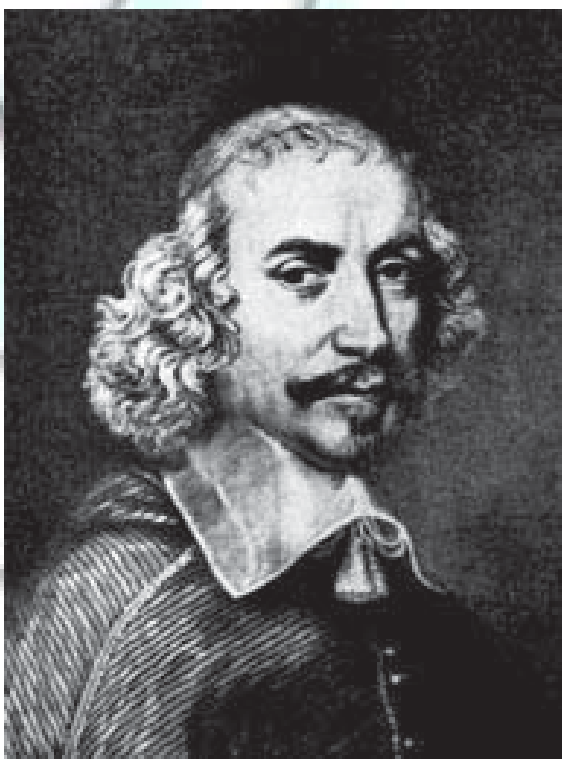
မာဆေးဆိပ်ကမ်းသည် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် မြေထဲပင်လယ်တွင် အကြီးဆုံး ဆိပ်ကမ်းဖြစ်သည့် အလျောက် ကုန်သွယ်မှု အထူးဖွံ့ဖြိုးကောင်းမွန်၏။ မာဆေးမြို့သည် စက်မှုလက်မှု ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သော မြို့ဖြစ်၏။ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်း၊ ကျောက်မီးသွေး၊ သံနှင့် ဆပ်ပြာလုပ်ငန်းအတွက် ဆီတို့ကို တင်သွင်းသည်။ မာဆေးမြို့တွင် ဆပ်ပြာလုပ်ငန်းသည် ကြီးကျယ်၏။ နာမည်ကျော် မာဆေးဆပ်ပြာများကို ပြုလုပ်၏။ မာဆေးမြို့ အခြား ထွက်ကုန်များမှာ သံနှင့် ကြေးထည်ပစ္စည်းများ၊ စက်ကိရိယာများ၊ အုတ်ကြွပ်၊ ဖန်ထည်၊ မီးရထားစက်ခေါင်း၊ မော်တော်ကားများ၊ ဖယောင်းတိုင်၊ မာကရီနီ၊ သကြား၊ ဓာတ်ဆီ၊ မီးခြစ် အစရှိသည်တို့ဖြစ်၏။

မာဆေးမြို့ရှိ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေ ၆၆၁,၄၉၂ ယောက်ဖြစ်၏။

မာဆေးမြို့သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ ရှေးဦးတည်သောမြို့များတွင် အပါအဝင်ဖြစ်၏။ မာဆေးမြို့ကို ဘီစီ ၆၀၀ ခန့်က အာရှမိုင်းနားနယ်၊ ဖိုးစီးယမြို့က ဂရိလူမျိုးများက တည်ထောင်ခဲ့၏။ ရှေးအခါက မာဆေးလီယာဟု တွင်၍ ဆိပ်ကမ်းဟောင်းနေရာတွင် တည်ရှိ၏။ မာဆေးလီယာသည် ရှေးကျသော ဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်လျက် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု ဖွံ့ဖြိုးကောင်းမွန်ပြီးလျှင် ဂရိယဉ်ကျေးမှု၏ အချက်အချာဒေသလည်း ဖြစ်ခဲ့၏။ ရောမနှင့် ကားသေ့စစ်ဖြစ်ပွားစဉ်က ရောမဖက်မှ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ ဘီစီ ၄၉ခုနှစ်တွင် မာဆေးလီယာမြို့ကို ဂျူးလယပ်ဆီဇာ သိမ်းပိုက်ခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍ ခရစ် ၁၅၇၅ခုနှစ်တွင် တတိယဟင်နရီဘုရင် သိမ်းပိုက်သည့် တိုင်အောင်မကြာခဏပင် တိုင်းတပါးတို့၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရလေသည်။ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး ဖြစ်ပွားစဉ်က မာဆေးမြို့တွင် သွေးထွက်သံယို တိုက်ခိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ပြင်သစ်အမျိုးသားသီချင်း ‘လာမာဆေးလေ’ သည် မာဆေးမြို့မှ တော်လှန်ရေးတပ်သားများ စတင်သီဆိုသောကြောင့် ယင်းအမည်ကို ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက မာဆေးဆိပ်ကမ်းသည် ကြိမ် ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခြင်း ခံခဲ့

ရ၏။ ဂျာမန်တို့လက်တွင် ကျရောက်နေခဲ့စဉ်က ဆိပ်ကမ်းဟောင်းနှင့် အနီးတစ်ဝိုက်ရှိ အဆောက်အအုံများ ဖျက်ဆီးခြင်းခံခဲ့ရသည်။ မာဆေးမြို့မှာမူကား ဗုံးဒဏ် အပြင်းအထန် မခံရပေ။ အမေရိကန်တို့ ဝင်ရောက်သောအခါ မြို့သည် ထပ်မံပျက်စီးပြန်လေသည်။

မာဇာရင်ယူး (ခရစ် ၁၆၀၂ - ၁၆၆၁) ။ ။ ပြင်သစ်လူမျိုး နိုင်ငံပြုသူခမိန်တဦးဖြစ်၍ ၁၇ ရာစုနှစ်က ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် နာမည်ကျော်ခဲ့သူမှာ မာဇာရင် ဖြစ်သည်။ ၁၆၀၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဣတလီပြည် ပစ်ဆီနာမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ရောမမြို့နှင့် စပိန်နိုင်ငံတို့တွင် ပညာသင်ကြားပြီးနောက်၊ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး လက်အောက်တွင် အမှုထမ်းရာ ၁၆၃၄ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ သံတမန်အဖြစ် စေလွှတ်ခြင်းခံရသည်။ ယင်းသို့ သွားရောက်ရာတွင် ထိုအခါက ၁၃ ဆက်မြောက်လူဝီဘုရင်၏ နန်းရင်းဝန် ကာဒင်နယ်ရစ်ရှလျူးနှင့် တွေ့ဆုံရင်းနှီး ခင်မင်ရသဖြင့် ရစ်ရှလျူး၏ ဆွဲဆောင်ချက်အရ ၁၆၃၂ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်အမျိုးသားအဖြစ်ကို ခံယူခဲ့လေသည်။ (ရစ်ရှလျူး၊ ကာဒင်နယ်-ရှူ) ထိုနောက် ၉ နှစ်ကြာသောအခါ ကာဒင်နယ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံခဲ့ရလေသည်။ ၁၆၄၂ ခုနှစ်တွင် ရစ်ရှလျူး ကွယ်လွန်သောအခါ ကာဒင်နယ် မာဇာရင်သည် နန်းရင်းဝန် ဖြစ်လာလေ

ပြင်သစ်နိုင်ငံပြု သူခမိန် ယူး မာဇာရင်

သည်။ နောက်တနှစ်တွင် ၁၃ ဆက်မြောက် လူဝီဘုရင် နတ်ရွာစံလွန်ပြန်ရာ ၁၄ ဆက်မြောက် လူဝီဘုရင်မှာ ငယ်သေးသည်နှင့် သူ၏မယ်တော်က နိုင်ငံတော်ကို ရင်ခွင်ပိုက် အုပ်ချုပ်ရလေသည်။ သို့သော်လည်း အကယ်စင်စစ် ပြင်သစ်နိုင်ငံကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေသူမှာ မာဇာရင်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ မာဇာရင်သည် ၁၆၁၈ ခုနှစ်မှ ၁၆၄၈ ခုနှစ်အထိ နှစ်များအတွင်းဖြစ်ပွားခဲ့သော နှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲကြီးကို ပြီးဆုံးအောင် စီမံစိုင်းပြင်း၍ ပြင်သစ်နိုင်ငံကြီးတခုလုံး၏ ဂုဏ်ကျက်သရေ တိုးမြှင့်စေသော စာချုပ်များကို အောင်မြင်စွာ ချုပ်ဆိုခဲ့လေသည်။ (နှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲ-ရှု။)

မာဇာရင်သည် ဟိတ်ဟန်မာနကြီးသည့်အရာတွင် ရစ်ရှလျှူးကို မမိသော်လည်း၊ အာဏာကို လုံးဝအသုံးပြုလျက် ပြည်သူပြည်သား ဆင်းရဲသားများထံမှ အခွန်အတုတ် ကြီးလေးစွာ ကောက်ခံခြင်းဖြင့် ဖိနှိပ်သည့်အရာတွင်ကား ရစ်ရှလျှူးနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပြင်သစ်နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့၏က မာဇာရင်အား မလိုလားကြချေ။ သို့ရာတွင် မာဇာရင်သည် ရင်ခွင်ပိုက် အုပ်စိုးသော ဘုရင်မကြီး၏ အကြိုက်ကို လုပ်ပေးခြင်းဖြင့် အာဏာကို လက်ထဲ၌ တည်မြဲအောင် ထားနိုင်ခဲ့လေသည်။ သူ၏မတရားမှုများသည် သူ့ကို ဆင်းရဲသူ ဆင်းရဲသားများကသာမက အထက်တန်းစား များမတ် သူဌေးသူကြွယ်များကပါ မုန်းတီး စေခဲ့လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၆၄၈ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ မာဇာရင်သည် ပြည်တွင်းစစ်ကို အောင်မြင်စွာ နှိမ်နင်းလိုက်ပြီးနောက်၊ လူဝီဘုရင်၏ တန်ခိုးအာဏာကို တိုးတက်သည်ထက် တိုးတက်အောင် ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ မာဇာရင်သည် အုပ်ချုပ်မှုအရာတွင် ကျွမ်းကျင်သော်လည်း သူ၏ငွေမက်မှုမှာ ချွတ်ယွင်းချက်ကြီးတရပ်ပင် ဖြစ်လေသည်။ မာဇာရင်သည် နန်းရင်းဝန် ရာထူးဖြင့် သူဌေး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သူသည် ၁၆၆၁ ခုနှစ် မတ်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

မာရီအန်တွာနတ်မိဖုရား (ခရစ် ၁၇၅၅-၁၇၉၃) ။ ။ မာရီအန်တွာနတ်သည် ပြင်သစ်ပြည် ၁၆ ဆက်မြောက် လူဝီဘုရင်၏ မိဖုရားဖြစ်၏။ ဩစတြီးယန်းဧကရီဘုရင်မ မရီးယာတရီးဇာနှင့် ဒုတိယဖရန်စစ်ဘုရင်တို့၏ စတုတ္ထသမီးတော်ဖြစ်၍ အသက် ၁၅ နှစ် အရွယ်၌ ပြင်သစ်အိမ်ရှေ့မင်းသား လူဝီ၏ ကြင်ယာတော်ဖြစ်လာလေသည်။(မရီးယာ တရီးဇာဘုရင်မ-ရှု။)

မာရီအန်တွာနတ်သည် အပူအပင်မရှိဘဲ ပျော်ပျော်နေတတ်၍ အသုံးအဖြုန်းကြီးသူဖြစ်၏။ ပြင်သစ်ထီးနန်း ဓလေ့ထုံးစံများကို ဂရုမစိုက်သည့်ပြင် ယင်းတို့ကို ပြီးငွေလှသဖြင့် သူ မိဖုရားကြီးဖြစ်လာသည့်အခါ တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲပစ်

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးအတွင်းက ခေါင်းဖြတ်အသတ်ခံရသူ သည့် မာရီအန်တွာနတ်မိဖုရား

မည်ဟူ၍ပင်ကြံစည်စိတ်ကူးခဲ့လေသည်။ ၁၇၄၄ ခုနှစ်၌ မိဖုရားကြီးဖြစ်လာလေသည်။ ထိုအခါ အသုံးအဖြုန်းကို လျှော့ရန် ကြိုးပမ်းနေခဲ့သော ဝန်ကြီးတာဂိုးနှင့် ဝန်ကြီးနက်ကာတို့ကို ရန်သူပမာ သဘောထားကာ ဩစတြီးယား၏ အကျိုးစီးပွားကိုလိုလားသော လက္ခဏာများ အထင်အရှားပြလာပြီးလျှင် နိုင်ငံရေးတွင် ဝင်၍ ခြေရှုပ်လာသည်နှင့် သူ့ကို လူများက အယုံအကြည် ကင်းမဲ့လာကြလေသည်။ မိဖုရားကြီးသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံကို ကောင်းကျိုးအနည်းငယ်မျှ ပေးမည် မဟုတ်သည့် ဩစတြီးယန်း သူလျှိုဖြစ်သည်ဟုလည်း တီးတိုးပြောဆိုကြလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၇၈၉ ခုနှစ်၌ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး မဖြစ်ပွားမီကလေးတွင် ဆင်းရဲသားများက သူတို့ငတ်ပြတ်နေခြင်း၏ အကြောင်းရင်း တခုမှာ မိဖုရားကြီး အန်တွာနတ် အသုံးအဖြုန်း ကြီးခြင်းဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲပြောဆိုကြလေသည်။ (ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး-ရှု။)

သူသည် သက်ဦးဆံပိုင်စံနစ်ကို နှစ်သက်သူဖြစ်၍ သမမျှတသော ဘုရင့်ဂိုဏ်းသားများနှင့်ပင် သဘောကွဲလွဲခဲ့လေသည်။ ပြောင်းလဲလှုပ်ရှားနေသော နိုင်ငံရေး အခြေအနေကို သူနားမလည်ချေ။ ထိုသို့ အခြေအနေ ပြောင်းလဲလာသဖြင့် သူရင်ဆိုင်ရမည်ဖြစ်သော ဘေးအန္တရာယ်များကိုလည်း သူ မသိမမြင်ချေ။ စိတ်သဘောထား ပျော့ညံ့သော ဘုရင်

မှာ သူကြီးဆွဲတိုင်း ကနေရလေသည်။ သူသည် ဘုရင့်အား အခွင့်အရေးများ မပေးရန် ကြိုးဆွဲခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်ပုံ ညံ့ဖျင်းသည်ဟု ဘုရင်ကို စွပ်စွဲသည်ထက် သူ့ကိုသာ စွပ်စွဲသင့်လေသည်။ ထိုပြင် အကယ်၍ သာ သူသည် မျှတသော သဘောရှိသည့် တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့လျှင် အခြေအနေမှာ တမျိုးတဖုံ ကောင်းလာဦးမည် ဖြစ်လေသည်။

ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သော ကောင့် မီးရာဗိုးသည် အင်္ဂလန်ပြည်တွင်ကဲ့သို့သော စည်းမျဉ်းခံ ဘုရင့်အစိုးရစနစ်ကို လိုလားသည်ဟုဆိုလေသည်။ သို့သော် မိဖုရားကြီးကား ခေါင်းမာစွာနှင့် မီးရာဗိုး၏အုပ်ချုပ်ရေးကို ပြုပြင်ရန် အကြံကို လက်မခံခဲ့ချေ။

၁၇၈၉ ခုနှစ် ဆောင်းရာသီတွင် ဗာဆေးနန်းတော်၌ နေထိုင်ခဲ့စဉ်က အငတ်ငတ် အမွတ်မွတ်ဖြစ်နေသော လူအုပ်ကြီး၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရပြီးနောက် ပါရစ်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည်မှ အစပြု၍ မိဖုရားကြီးအန်တွာနတ်မှာ ယခင်ကထက်ပင် ခေါင်းမာလာခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် တော်လှန်ရေးသမားတို့ကို အနည်းငယ်မျှပင် လျှော့ပေးရန် ငြင်းဆန်ခဲ့၏။ ထိုမျှမကသေး သူ၏မောင်တော် ဩစတြီးယားဘုရင် ဒုတိယဂျိုးဇက်ထံသို့ပင် လူသူလက်နက် အကူအညီပေးရန် တောင်းခဲ့သေးသည်။

၁၇၉၁ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်ကို သွေးဆောင်ပြီးနောက် သူတို့ မိသားစု ညဉ့်အချိန် ပါရစ်မြို့မှ တိတ်တဆိတ်ထွက်ပြေးခဲ့ရာ ပြင်သစ်နယ်စပ် ဗာရင်းမြို့တွင် ဖမ်းမိသွား၍ သူတို့ကို ပါရစ်မြို့သို့ ပြန်လည် ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။ ထိုသို့ ထွက်ပြေးရန် ကြံစည်ခဲ့သဖြင့် အခြေအနေမှာ ပို၍ ဆိုးခဲ့လေသည်။

၁၇၉၂ ခုနှစ် ဇွန်လအတွင်းတွင် တကြိမ်၊ ထိုနှစ် ဩဂုတ်လအတွင်းတွင် တကြိမ် ပါရစ်လူထုသည် နန်းတော်ကို လာရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ ဒုတိယအကြိမ်တွင် ဘုရင်၊ မိဖုရားနှင့် တကွ ဆွေမျိုးတစုကို ဖမ်းဆီးပြီးလျှင် ထောင်သွင်း အကျဉ်းချထားခဲ့လေသည်။ ၁၇၉၃ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် လူဝီဘုရင် ခေါင်းဖြတ် အသတ်ခံရလေသည်။

မာရီအန်တွာနတ်မိဖုရားကြီးမှာ ဩစတြီးယားနှင့် စစ်ဖြစ်စဉ်က ပြင်သစ်တို့၏ အကြံအစည်များကို သစ္စာဖောက်ကာ ရန်သူဘက်သို့ ပေးပို့မှုဖြင့် စွပ်စွဲခံရ၍ သာမန် အကျဉ်းသားများ ထားရှိသော ထောင်အတွင်း ချုပ်ထားခြင်းခံရသည်။

သူ့ကို သစ္စာဖောက်မှုနှင့် တရားစွဲဆိုစစ်ဆေးနေခဲ့စဉ် လူအများက ပြက်ရယ်ပြောဆို လှောင်ပြောင် ကျိန်ဆဲကြသည်များကို သဘောထားကြီးကြီးနှင့် သည်းခံကာ အမူအရာမပျက်ဘဲ ရှိနေခဲ့လေသည်။ သူ့ကို အပြစ်ထင်ရှားသည်ဟု သေဒဏ်ပေးလိုက်သောအခါတွင်လည်း တည်ငြိမ်ခန့်ညားသော အမူအရာနှင့် ဣန္ဒြေမပျက် လူသတ်စင်ပေါ်သို့

တက်ရောက်ခဲ့လေသည်။ သို့ဖြင့် ၁၇၉၃ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဥရောပတိုက်တွင် အလှပဆုံးနှင့် အပျော်ရွှင်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့သော မိဖုရားသည် လူ့ဘဝကို စွန့်ခွာသွားရလေတော့သည်။

မာရား၊ဂျေ၊ ပီ (ခရစ် ၁၇၄၃-၁၇၉၃) ။ ။ ဇန်ပေါမာရားသည် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကို လှုံ့ဆော် အားပေးခဲ့၍ အလွန်ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်သော ခေါင်းဆောင် တဦးဖြစ်၏။ ဒန်တွန်၊ ရောဗက်စပျဲတို့နှင့်အတူ ခေတ်ဆိုးကြီးဖြစ်ပေါ်ရေးတွင် တာဝန်ရှိသူ တဦးလည်း ဖြစ်လေသည်။ (ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး။ ဒန်တွန်။ ရောဗက်စပျဲ-လည်းရှု။)

မာရားသည် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ နျူးဂျားတဲခရိုင် ဗုဒရီမြို့တွင် ခရစ် ၁၇၄၃ ခုနှစ် မေလ ၂၄ ရက်နေ့၌ ဖွားမြင်၏။ ပါရစ်မြို့တွင် ဆေးပညာကို သင်ယူခဲ့သည်။ သူသည် ဆရာဝန်ဖြစ်လာသောအခါ ပါရစ်မြို့နှင့် လန်ဒန်မြို့များတွင် ဆေးဝါးကုသနေထိုင်ခဲ့လေသည်။ မာရားသည် လျှပ်စစ်နှင့် မျက်စိဆိုင်ရာစာပေများကို ပြုစုသည်။ သို့သော် နောက်ပိုင်းတွင် သူ၏ရက်စက်မှုကြမ်းကြုတ်မှုကြောင့် သူရေးသားခဲ့သော စာပေကောင်းများသည် အရာမထင်ဘဲ ရှိခဲ့လေသည်။

ခရစ် ၁၇၈၉ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့စဉ်က မာရားသည် မိမိ၏အလုပ်အကိုင်တွင် နာမည်ရ

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင် ဂျေ၊ ပီ၊ မာရား

www.foreverspace.com.mm

မာရားသည် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး ကော်မတီဝင်အဖြစ် အမှုထမ်းရွက်နေစဉ် ဆန့်ကျင်ဖက်ဂိုဏ်းသားတဦး၏လက်ချက်ဖြင့် အသက်ဆုံးခံရသည်

၍ အောင်မြင်နေပြီဖြစ်၏။ သို့သော် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး ဖြစ်ပွားသည်ဆိုလျှင်ပင် အလုပ်ကို ကြိုးစားပမ်းစား လုပ် ကိုင်နေသော ဆရာဝန်အဖြစ်မှ စိတ်အားထက်သန် ပြင်းပြ သော တော်လှန်ရေးသမား တဦးဖြစ်လာလေ၏။ တော်လှန် ရေးခေါင်းဆောင် ဒန်တွန်သည် စိတ်အားထက်သန်အပြင်း ပြဆုံး လူများကို စုစည်းခဲ့ရာတွင် မာရားသည်လည်း ပါဝင်ခဲ့ ပေ၏။ မာရားသည် 'ပတ်ဗလစ်စစ်တီပါရစ်ဆီယန်' သတင်း စာ၏ စာတည်းဖြစ်လာ၏။ နောင်အခါ ထိုသတင်းစာ၏ အ မည်ကိုပို၍ လူသိများသော 'လာ အမီ ဒျူ ပီပယ်' အမည်သို့ ပြောင်းလိုက်၍ ထိုနောက်တွင် 'ဂျာနယ်ဒီလာရီပတ်ဗလစ် ဖ ရန်ဆေး' ဟူ၍ ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်ခဲ့ပြန်လေသည်။ ယင်းသ တင်းစာသည် ပါရစ်မြို့ရှိ သွေးဆာနေသည့် တော်လှန်ရေး သမား လူအုပ်ကြီးများ၏ အဘော်ကို ထုတ်ဖော်ပြသရာ ဟစ်တိုင်ပင်ဖြစ်၏။ မာရားသည် ကလောင်ထက်ထက်ဖြင့် ရက်စက်အောင် လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့၏။ မာရားသည် ပြင်သစ် နိုင်ငံရှိ အဆိုးရွားဆုံးသော အစိတ်အပိုင်း၏ အားထားရာ ခေါင်းဆောင်တဦး ဖြစ်လာသည်။ သူသည် သူ့အား ဆန့်

ကျင်ပြောဆိုသော ပြင်သစ်လူမျိုးဟူသမျှကို သေဒဏ် ပေး ရန် တောင်းဆိုခဲ့၍ တကြိမ်ကလည်း လူပေါင်း ၂၇၀,၀၀၀ကို သေဒဏ်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့လေသည်။
မာရားသည် ၁၇၉၂ခုနှစ်တွင် ပါရစ်ကွန်မြန်းအဖွဲ့၏အဖွဲ့ ဝင်တဦးဖြစ်လာသည်။ သူ့အာဏာရလာသည်နှင့်အမျှ သူ ၏ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုသည်လည်း တိုးတက်ပြင်းထန်လာ ခဲ့၏။ ၁၇၉၂ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ လူသတ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပေါ်လာ ခဲ့သည်မှာ သူ့တာဝန်မကင်းခဲ့ပေ။ တော်လှန်ရေးခုံရုံးနှင့် တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင်များအဖွဲ့တို့ကိုလည်း သူ၏ အကြံပေးတိုက်တွန်းချက်အရ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သို့သော် သူ၏ အရေးအသားများသည် ပြင်းထန်သည်ထက် ပြင်းထန်လာ ရကား အကြည်ညိုပျက်စေမှုဖြင့် ၁၇၉၃ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် တော်လှန်ရေးခုံရုံးတင်ကာ စစ်ဆေးခြင်းခံရသည်။ သို့သော် မာရားကို ခုံရုံးက တရားသေလွှတ်လိုက်၏။ မာရားသည် ၁၇၉၃ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၃ရက်နေ့တွင် သူ၏ယုတ်မာရက်စက် မှုများကို သည်းမခံနိုင်အောင် ဖြစ်နေခဲ့သော ပြင်သစ်နိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းပြည်နယ်တခုမှ ရှားလော့ကော်ဒေးဆိုသူ အမျိုး

သမီးတဦးက သူ့ချစ်သူနဲ့အတူ ဓားနှင့်ထိုးသတ်ခြင်း ခံရလေသည်။

မာရှယ်, ဇေယျာ (ခရစ် ၁၈၈၀-၁၉၅၉) ။ ။ အမေရိကန် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး နိုင်ငံပြု သူခမိန်ကြီး ဂျော့ကက်တလက် မာရှယ်သည် အမေရိကန်တရားဝန်ကြီး ဝန်ထမ်းမာရှယ်၏ မြေးတော်စပ်၍ ၁၈၈၀ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ရက်နေ့တွင်ပင် ဆီလဗေးနီးယားပြည်နယ်၊ ယူနီယန်တောင်းမြို့၌ ဖွားမြင်လေသည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ပစ္စည်းဥစ္စာကုလုံပြည့်ဝသော ကုန်သည်တဦးဖြစ်၏။ ဝက်စပိုင်စစ်တက္ကသိုလ်သို့ ဝင်ခွင့်မရခဲ့၍ ဗာဂျင်းနီးယားစစ်ကျောင်းသို့ တက်ရောက် သင်ကြားခဲ့ရသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ရာထူးကို ရခဲ့သည်။ ၁၉၀၈ ခုနှစ်တွင် စစ်ဗိုလ်အတတ်သင် ကောလိပ်သို့ တက်ရောက် သင်ကြားခဲ့ရာ ထူးချွန်စွာအောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် ဗိုလ်အဆင့်အတန်းဖြင့်ပင် ဗိုလ်ကြီးများ၊ ဗိုလ်မှူးများပါဝင်သော အတန်း၌ နည်းပြဆရာအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရလေသည်။

၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းရှိ စစ်တပ်တွင် ဗိုလ်အဆင့်အတန်းဖြင့် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ထိုသို့ အမှုထမ်းခဲ့စဉ်က မာရှယ်သည် စစ်ဦးစီးချုပ်ကြီး၏ ချီးကျူးခြင်းကို ခံရလောက်အောင်ပင် ထူးချွန်စွာ အမှုထမ်း ခဲ့ပေသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ကြီးအဆင့်အတန်းဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ

သို့ သွားရောက်ကာ အမှတ် ၁ တပ်မတွင် စစ်ဆင်မှုရေးရာ လက်ထောက် ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ တနှစ်အတွင်းမှာပင် ဗိုလ်မှူးကြီးရာထူးသို့ တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံရပြီးနောက် အမှတ် ၁ အမေရိကန်တပ်မ၏ စစ်ဆင်ရေးမှူးချုပ် အဖြစ် ရွေးချယ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုသို့ စစ်ဆင်ရေးမှူးချုပ် အဖြစ် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် မာရှယ်သည် လူ ၅ သိန်းနှင့် အမြောက် ၂,၇၀၀ ပါသော စစ်တပ်ကြီးကို စိန်မီအီယယ်မှ အာဂွန်းစစ်မျက်နှာသို့ ဂျာမန်တို့ မသိအောင် ရက်သတ္တ ၂ ပတ်အတွင်း ပြောင်းရွှေ့နိုင်ခဲ့သောကြောင့် စစ်ဆင်မှုရေးရာတွင် အထူးပင်ကျွမ်းကျင်သူဖြစ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုကြလေသည်။ ဗိုလ်မှူးချုပ်အထိ ရာထူးတိုးတက်ခဲ့သော်လည်း ပထမကမ္ဘာစစ်ပြီးသောအခါ မာရှယ်မှာ ဗိုလ်ကြီးအဆင့်အတန်းဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်မှူး ပါးရှင်း၏ စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ ကိုယ်ရံတော်အဖြစ် ဆက်လက်အမှုထမ်းရလေသည်။ ၁၉၂၀ပြည့်နှစ်တွင် ဗိုလ်မှူးရာထူးကို ရခဲ့သည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဒု-ဗိုလ်မှူးကြီး ဖြစ်လာခဲ့၍ ၁၉၃၃ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်မှူးကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ ၁၉၃၆ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်မှူးချုပ်ဖြစ်လာ၍ ၁၉၃၉ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာထူးကို တိုးတက်ရရှိခဲ့၏။

ထိုအတောအတွင်း တရုတ်နိုင်ငံတွင် ၃နှစ်အမှုထမ်းခဲ့၍ စစ်တက္ကသိုလ်တွင် သင်တန်းဆရာအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။

နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ ညီလာခံတခုတွင် ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး အားနက် ဗယ်ဗင်နှင့် စကားလက်ဆုံကျနေသော ဂျော့မာရှယ် (ဝဲ-ဖက်ပုံ)

ယင်းသို့ စစ်ဖက်ရာထူးအမျိုးမျိုးတွင် အမှုထမ်းခဲ့ရာ ၁၉၃၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် သူ့ထက် အမှုထမ်းသက် ရင့်သူများကို ကျော်လွန်ကာ ယာယီစစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် စတင်ဖြစ်ပွားသည့်နေ့ (၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့)တွင် မာရှယ်သည် ဗိုလ်ချုပ်မှူးရာထူးနှင့် စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရပြန်သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ပွားစအချိန်က အမေရိကန် စစ်တပ်မှာ လူ ၃ သိန်းခန့်သာ ရှိသေး၍ တိုက်ရန် အဆင်သင့် မဖြစ်သေးချေ။ မာရှယ်သည် ထိုမျှ အင်အားနည်းပါးလှသော စစ်တပ်ကို ခေတ်မှီစစ်တပ်ကြီးတခုဖြစ်လာအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ် အကုန်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တပ်မတော်မှာ တပ်သားပေါင်း ၉ သန်းခန့်ပါဝင်၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံး စစ်တပ်ကြီးတခု ဖြစ်လာလေသည်။ မာရှယ်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း အမေရိကန်တပ်များ ချီတက်စစ်ဆင်ရေးတွင် ကြိုးကိုင်ဖြစ်ခဲ့၏။ အင်အားတောင့်တင်းသော တပ်များကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သလို လူတော်လူကောင်း စစ်ဗိုလ်များကို ရွေးချယ်ကာ စစ်မြေပြင်သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ အောင်ပွဲအလီလီ ရရှိခဲ့ပေသည်။ ထိုမျှ မကသေး၊ မာရှယ်သည် မဟာမိတ်စစ်ဦးစီးချုပ်များအဖွဲ့တွင်လည်း ခေါင်းဆောင်ကာ စစ်ဆင်မှုရေးရာများကို စီစဉ်ခဲ့လေသည်။ ဂျပန်များ လက်နက်ချပြီးနောက် ၁၉၄၅ခုနှစ်တွင် စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်၍ တရုတ်နိုင်ငံပြည်တွင်းစစ်ကို ငြိမ်းအေးအောင် ပြုလုပ်ပေးရန် အမေရိကန် သံအမတ်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားစေလွှတ်ခြင်း ခံရလေသည်။ သို့သော် တရုတ်နိုင်ငံတွင် သူ့လုပ်ငန်း မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ၁၉၄၆ခုနှစ် မတ်လတွင် ဆိုဗီယက် ရုရှနိုင်ငံသို့ သံအမတ်အဖြစ် စေလွှတ်ခြင်း ခံရလေသည်။ သို့သော် ထိုရာထူးတွင် ကြာရှည် မထမ်းရွက်ခဲ့ရချေ။ ၁၉၄၇ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၇ရက်နေ့တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရပြန်လေသည်။

မာရှယ်သည် ၁၉၄၇ခုနှစ်တွင် မော်စကိုမြို့တော်၌ ကျင်းပခဲ့သော နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ ညီလာခံသို့ အမေရိကန်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုနှစ်ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်၌ ဗိုလ်ချုပ်မှူး မာရှယ်က မိန့်ခွန်း တရပ်ပြောကြားရာတွင် ဥရောပနိုင်ငံများသည် စီးပွားရေး ပြန်လည်ထူထောင်ရေး စီမံကိန်းများကို ပူးပေါင်းရေးဆွဲကြရန်နှင့် ထိုသို့ ပူးပေါင်းရေးဆွဲပြီးသောအခါ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံက အစားအစာ၊ ထင်းမီး၊ ကုန်ကြမ်းအသုံးအဆောင် ကိရိယာ တန်ဆာပလာများ စသည်ဖြင့် ကူညီရန် ပြုလုပ်ထားကြောင်းဖော်ပြခဲ့ရာ ထိုအစီအစဉ်သည် နောင်တွင် “မာရှယ်စီမံကိန်း” ဟု ထင်ရှားလာသည်။ ယင်းစီမံကိန်းကို ကုလသမဂ္ဂက ထောက်ခံသည့်ပြင် ဂရိတ်ဗြိတိန်၊

ပြင်သစ်၊ နယ်သလန်၊ ဝဲလဂျီယမ်၊ လပ်ဇင်းဗတ်၊ ဣတလီ၊ အိုက်စလန်၊ ဒိန်းမတ်၊ နော်ဝေး၊ ဂရိ၊ တူရကီ၊ ဩစတြီးယား၊ အယ်ယာ၊ အနောက်ဂျာမနီ၊ ဆွစ်ဇာလန်နှင့် ပေါ်တူဂီစသော နိုင်ငံများမှ အစိုးရတို့က ထိုစီမံကိန်းကို ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ရန် သဘောတူကြောင်း ဖော်ပြခဲ့လေသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် ကုန်ခါနီးတွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူး မာရှယ်သည် ကျောက်ကပ်ရောဂါ စွဲကပ်သဖြင့် ခွဲစိတ်ကုသခြင်း ခံရပြီးနောက် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်လိုက်တော့သည်။ သူ၏နေရာတွင် ဒင်းအာချီဆန်က ဆက်ခံသည်။ ထိုနှစ်တွင် အမေရိကန် ကြက်ခြေနီအသင်း၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်း ခံရလေသည်။ သို့သော် ကိုရီးယားစစ်ပွဲဖြစ်ပြီးနောက်တွင် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရပြန်၍ ၁၉၅၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ထိုရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့လေသည်။ ဂျော့မာရှယ်သည် ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ နိဗ္ဗာန်ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။

မာလကာပင် ။ ။ရုက္ခဗေဒ အလိုအားဖြင့် မာလကာပင်ကို ဆစ်ဒီယမ်ဂျာဗား ဟုခေါ်၏။ ထိုအပင်သည် မာတေစီအီးမျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ သဘာဝအလျောက်ပေါက်သော အပင်မျိုး မဟုတ်ပေ။ မူလပေါက်

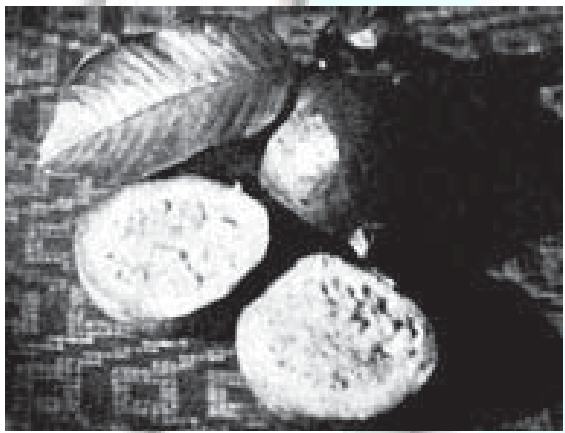

မာလကာပင်၏ အသီးနှင့် အရွက်များ

ရာ အရပ်မှာ မြောက်အမေရိကတိုက်ရှိ မက္ကဆီကိုနယ်နှင့် တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ ပီးရူးနိုင်ငံတို့ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင်းသို့ တဆင့် ယူဆောင်စိုက်ပျိုးသည့် သစ်ပင်ငယ် များဖြစ်သည်။

ရေမဝပဲသည့် သဲဆန်ဆန် ဂဝံမြေမျိုး၌ မာလကာပင်များ ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မေမြို့အနီး ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်နှင့် အခြားအရပ်ရှိ ခြံဥယျာဉ်များ၌ မာလ ကာပင်များကို စိုက်ပျိုးထားကြသည်။ မာလကာပင်များ ပွားလာအောင် မြေထုပ်စည်းခြင်း၊ အကိုင်းဆက်ခြင်း၊ အ ကိုင်းမြေမြှုပ်ခြင်း၊ သားတက်ဖြတ်စိုက်ခြင်း စသည့် နည်းအ မျိုးမျိုးတို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစေ့စိုက်နည်းကိုသာ အသုံးပြုကြသည်။ တပင်နှင့်တပင် ပေ ၂၀ စီခွာ၍ အတန်းလိုက် စိုက်သင့်သည်။ အပင်သက် ၃ နှစ်ခန့် ရှိလာသောအခါ အသီးသီးတော့၏။ အပင်သက် ၈ စဉ် အချိန်မှစ၍ အကိုင်းအခက်တို့ကို ချိုင့်ပေးလျှင် အသီး များများသီးနိုင်သည်။

အခေါက်သည် ချောမွတ်၍ ညိုဖျော့ဖျော့အရောင်တွင် အကွက်များ ပေါ်လျက်ရှိသည်။ အချင်း ၁ ၂ လက်မခန့်

မာလကာသီး အမှည့်ကို ထက်ခြမ်းပိုင်းလိုက်သောအခါ၌ အတွင်းသားကို ဤသို့ တွေ့မြင်ရသည်။

ရှိသော အပွင့်ဖြူများပွင့်ရာ အနံ့၏အနည်းငယ်မွှေး၏။ မာလ ကာပင်မျိုး အများအပြား ရှိသော်လည်း စင်စစ် မာလ ကာဖြူမျိုးနှင့် မာလကာနီမျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးသာခွဲခြားထား သည်။ မာလကာဖြူမျိုး အပင်တို့တွင် အပွင့်များ တပွင့် ချင်းပွင့်၍ သစ်သော့သီးပုံ အသီးများသီးသည်။ အနီမျိုး အပင်တို့တွင်ကား တခိုင်တွင် ၂ ပွင့်၊ ၃ ပွင့်စီ အခိုင်လိုက် ပွင့်၍ အသီးမှာ အလုံး၊ သို့မဟုတ် ရှည်ဝိုင်းဝိုင်းရှိကြသည်။ မာလကာသီးအတွင်း၌ မာသော အစေ့ငယ်များ အများအ ပြားရှိ၏။ အသီးမှည့်လျှင် အသားပျော့လာ၍ အရသာ မှာ ချိုယောင်ယောင်ဖြစ်သည်။ အသီးတခုလုံးကို စားရ

သည်။ အသီးမှည့်ထက် အသီးစိမ်း အပွများကို အချို့ပို၍ နှစ်သက်ကြသည်။ အသီးစိမ်းနှင့် အသီးမှည့်များ အပြင် မာလကာယို ပြုလုပ်၍လည်း စားကြသည်။

မာလကာသားသည် ညိုမွဲမွဲအရောင်ရှိ၍ အတော်အသင့် မာသည်။ ယင်းအသားကို သေနတ်ပြောင်းခံအသား ပြုလုပ် ခြင်း၊ ပုံထွင်းခြင်း၊ သင်္ချာအတိုင်းအတာ ကိရိယာများ ပြုလုပ် ခြင်းတို့၌ အသုံးပြုကြသည်။

မာလဗာရာမြို့စား(ခရစ် ၁၆၅၁-၁၇၂၂)။ မာလဗာ ရာမြို့စားသည် အင်္ဂလန်ပြည်၏ ထင်ရှားသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီး တဦး ဖြစ်၏။ လက်ရုံးရည်နှင့် ပြည့်ဝသကဲ့သို့ပင် နှလုံးရည် နှင့်လည်း ပြည့်ဝရကား နိုင်ငံရေးပရိယာယ်တွင် ကျွမ်းကျင် လိမ္မာ၏။ မာလဗာရာမြို့စား၏ အမည်ရင်းမှာ ဂျွန်ချာချီဖြစ် သည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ထင်ရှားကျော်စောသော အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံပြုသူခမိန် နန်းရင်းဝန်ဟောင်း ဆာဝင်စတန် ချာချီသည် မာလဗာရာမြို့စားမှ ဆင်းသက် ပေါက်ဖွားလာသူ ဖြစ်သည်။ (ချာချီဆာဝင်စတန် လင်းနတ် စပင်ဆာ - လည်းရှု။)

ဂျွန်ချာချီသည် ခရစ် ၁၆၅၀ပြည့်နှစ်တွင် ဒက်ဗွန် ရှိုင် ယာနယ်၌ မွေးဖွားသည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ဆာ ဝင်စတန် ချာ ချီ ဖြစ်၏။ ဂျွန်ချာချီသည် ၁၆၆၃ ခုနှစ်မှ ၁၆၆၅ ခုနှစ်အထိ စိန်ပေါကျောင်းတွင် ပညာသင်ယူ၏။ ၁၆၆၅ ခုနှစ်တွင် ဒျူ ဘွဲ့ရ ယောမြို့စား၏ထံတွင် လက်ပါးစေကလေး တဦးအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့၏။ ၁၆၆၇ခုနှစ်တွင် စစ်ဖက်သို့ ဝင်ရောက်ကာ အမှုထမ်းရာ၌ တန်ဂျီးယားပြည်တွင် မူးဝါးလူမျိုးတို့နှင့် ပွဲဦး ထွက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရ၏။ ထိုနောက် ဒပ်ချ်တို့နှင့် တိုက်သော စစ်ပွဲတွင်လည်း ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ရ၍ ပြင်သစ်စစ်သူကြီး တူရင်း လက်အောက်တွင် အမှုထမ်းခဲ့ရလေသည်။ တူရင်းမှာ ထို ခေတ်အခါက စစ်မှုရေးရာတွင် ပြောင်မြောက် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်သည်။ ဂျွန်ချာချီသည် ရာထူး အတက် အလွန် မြန်ခဲ့၏။ မတ်စတရစ်မြို့ကို ဝန်းရံလုပ်ကြံရာတွင် သူ၏ ပြုမူဆောင်ရွက်ချက်များကို သဘောကျကြသဖြင့် နာမည် ထင်ရှားလာကာ မကြာမီပင် ဒုဗိုလ်မှူးကြီးရာထူးသို့ တိုး မြှင့်ပေးခြင်း ခံရ၏။ ဂျွန်ချာချီသည် ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံ သည်မှန်သော်လည်း သူ၏အစ်မသည် ဒျူဘွဲ့ရ ယောမြို့စား နှင့် ရင်းနှီးသောကြောင့်လည်း ထိုသို့ ရာထူးတိုးတက်မှု မြန်ဆန်ခြင်းဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေမည်။

အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ အနီးမင်းသမီး၏ အပျိုတော်ဖြစ်သူ ဆယ်ရာဂျင်းနှင့် ထိမ်းမြား၏။ ဆယ်ရာ ဂျင်းနှင့်ကို အကြောင်းပြု၍ မင်းသမီး၏ အရေးပေးခြင်းကို ခံရလေသည်။

ယောမြို့စားသည် ဒုတိယ ဂျိမ်းဘုရင်အဖြစ် အင်္ဂလိပ်ထီး

မာလဗာရာမြို့စား

ဗြိတိသျှသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသည့် မာလဗာရာမြို့စားကြီး ဂျွန် ချာချီ

နန်းကို ဆက်ခံသောအခါ ဂျွန်ချာချီတို့ ဇနီးမောင်နှံသည် ပိုမိုကောင်းစားခဲ့လေသည်။ ဂျိမ်းဘုရင်နန်းတက်ပြီးနောက် မကြာမီပင် ပုန်ကန်ထကြွမှု ဖြစ်ပွားရာတွင် ဂျွန်ချာချီသည် သူပုန်ရန်ကို ကိုယ်တိုင်ဦးစီးကာ ချေမှုန်းတိုက်ခိုက် အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။

သို့သော် ဒုတိယ ဂျိမ်းဘုရင်သည် တိုင်းပြည်လူထုနှင့် တဖက်တလမ်း ပြုလာသောအခါ လူထုဖက်မှ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခဲ့၍ ၁၆၈၈ ခုနှစ်တွင် ဩရိန်းမင်းသား ဝီလျံနှင့် မေရီမင်းသမီးတို့ကို နန်းတက်ရာ၌လည်း ဂျွန်ချာချီသည် ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ဂျွန်ချာချီသည် နန်းကျဘုရင် ဂျိမ်းလက်ထက်က ချီးမြှင့်မြှောက်စားခြင်း ခံရသူ တဦး ဖြစ်ကြောင်းကို၎င်း၊ နန်းကျဘုရင်ဂျိမ်းနှင့် အဆက်အသွယ် ရှိနေသေးကြောင်းကို၎င်း ဝီလျံဘုရင်သည် ကောင်းစွာ သိရှိခဲ့၏။ သို့သော် ဂျွန်ချာချီသည် စစ်တပ်တွင် ဩဇာညောင်းသူဖြစ်ရကား ဆာ ဘွဲ့ချီးမြှင့်ကာ မာလဗာရာမြို့စားအဖြစ် သူကောင်းပြုခဲ့၏။ ထိုပြင် စပိန် ထီးနန်းဆက်ခံရေးစစ်ပွဲတွင် နယ်သာလန် ရှိ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များကို ဦးစီးကာ တိုက်ခိုက်စေခဲ့လေသည်။

၁၆၉၂ခုနှစ်တွင် မာလဗာရာမြို့စားသည် ရာထူးမှ ရုတ်တရက် နုတ်ပယ်ခြင်းခံရကာ လန်ဒန်မြောက်စင်တွင် သစ္စာဖောက်မှုဖြင့် အကျဉ်းချထားခြင်း ခံရ၏။ သို့သော် များမကြာမီပင် အကျဉ်းမှ လွန်မြောက်လျက် ရှေးကကဲ့သို့ပင်

ပြန်လည်ချီးမြှောက်ခြင်းခံရကာ ကြီးမြင့်သောရာထူးများတွင် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။ ၁၇၀၂ ခုနှစ်၌ အန်းမင်းသမီး ထီးနန်း ဆက်ခံရ၏။ မာလဗာရာမြို့စားကတော်သည် အန်းဘုရင်မ၏ အပျိုတော်ဖြစ်ခဲ့ရာ ဘုရင်မအပေါ်တွင် ဩဇာညောင်းလျက်ပင်ရှိသောကြောင့် မာလဗာရာမြို့စားနှင့် မြို့စားကတော်တို့သည် ပိုမို၍ တန်ခိုးကြီးမားလာလေသည်။

အန်းဘုရင်မသည် မာလဗာရာမြို့စားအား လက်နက်ကို တပ်ဟူသမျှ၏ သေနာပတိအဖြစ် ခန့်ထား၏။ မာလဗာရာမြို့စားသည်လည်း ချီးမြှောက်ထိုက်သော အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်လေသည်။ ၁၇၀၂ ခုနှစ်မှ ၁၇၁၃ ခုနှစ်အထိ ဖြစ်ပွားသော စပိန်ထီးနန်း ဆက်ခံရေးစစ်ပွဲတွင် မာလဗာရာမြို့စားသည် မိမိ၏မနှိုင်းယှဉ်သာအောင် ထူးခြားသော စစ်မှုရေးရာ ကျွမ်းကျင်မှုကို ထုတ်ဖော် ပြသခဲ့လေသည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် ဒပ်ချ်စစ်တပ်များကို ဦးစီးခဲ့ရ၏။ ပြင်သစ်တို့နှင့် တိုက်ခိုက်ရာတွင် အထူးတလည် အောင်မြင်ခဲ့၏။ ယင်းသို့ စွမ်းစွမ်းတမံ အမှုတော်ကို ထမ်းရွက်ခဲ့သည့်အတွက် ဒျူဘွဲ့ဖြင့် ထပ်လောင်း ချီးမြှင့်သူကောင်းပြုခြင်း ခံရပေသည်။ ယင်းသည့်နောက် ၁၇၀၄ ခုနှစ်၌ ဩစတြီးယန်းမင်းသားကြီး ယူဂျင်းနှင့်တွဲဖက်၍ ဗလင်းနင်းတိုက်ပွဲတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ရာတွင် ပြင်သစ်တို့အား အပြတ်အသတ် အနိုင်ရလိုက်လေသည်။ ထိုတိုက်ပွဲသည် သူ့အား ဥရောပတိုက်တွင် ထိပ်တန်းအကျဆုံး ဗိုလ်ကြီးအဖြစ် ထင်ရှားစေခဲ့လေသည်။ (ဗလင်းနင်းတိုက်ပွဲ-၅။) ထိုမျှမကသေး၊ အင်္ဂလန်ပြည်သူပြည်သားတို့က ဗလင်းနင်းတိုက်ပွဲတွင် အောင်မြင်မှုအတွက် သူ့အား ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် အောက်စဖို့ရိုင်ယာနယ်ရှိ ကျယ်ပြန့်လှသော ဝုစတော့ဒ်ကြီးနှင့်တကွ ထိုမြို့ကြီးအတွင်း ခမ်းနားကြီးကျယ်သော ဗလင်းနင်းနန်းတော်ကြီးကို ဆောက်လုပ်ကာ လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးအပ်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုနောက် ရမ်းမီးယီး(၁၇၀၆)။ အိုဒန်ဒ်(၁၇၀၈)နှင့် မာလဗလာကေး(၁၇၀၉) တိုက်ပွဲများတွင်လည်း ဆက်ကာဆက်ကာ အောင်မြင်လေသည်။ ယင်းသည့် အောင်ပွဲများကြောင့်ပင် စစ်ပြီး၍ ယူးထရက်စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုရာတွင် အခွင့်အရေးများ တပန်းသာအောင် ရခဲ့လေသည်။

သို့သော် မာလဗာရာမြို့စား၏ ကံကြမ္မာသည် ညှိုးမှိန်စပြုလာပြီးလျှင် ဩဇာလွှမ်းမိုး တန်ခိုးထွားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအဖြစ်မှ လျှောကျနောက်ဆုံးရှိချေသော ဘဝသို့ ရောက်စေသောကြောင်းများ ဖန်လာတော့၏။ အန်းဘုရင်မနှင့် အလွမ်းသင့်လှသဖြင့် ဘုရင်မအပေါ်တွင် ဩဇာလွှမ်းမိုးကာ မာနတံခွန်ထူခဲ့သော မြို့စားကတော်သည် ဘုရင်မနှင့် စိတ်သဘောချင်း မညီညွတ်တော့သဖြင့် မသင့်မတင့်ဖြစ်လာကြ၏။ တစတစနှင့် သည်းမခံနိုင်သည့်အလျောက် ဘုရင်မသည် မြို့စားကတော်အား နန်းတော်မှ နှင်ထုတ်လေ၏။ မာလဗာ

ရာမြို့စားလည်း ရာထူးမှ နုတ်ပယ်ခြင်း ခံရ၏။ ထိုမျှမကသေး အစိုးရငွေကို အလွဲသုံးစားပြုလုပ်သည်ဟု မလိုသူတို့က သူ့ အား စွပ်စွဲပြောဆိုခြင်းကိုလည်း ခံရလေသည်။

မြို့စားကြီး၏စိတ်နေသဘောထားနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကျိုး အပြစ်ပြကာ ဝေဖန်စရာရှိသော်လည်း၊ သူ၏ စစ်မှုရေးရာအ ရည်အချင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ကား မည်သူမျှ အပြစ်မပြောနိုင် ပေ။ မြို့စားကြီးကား မိမိဖက်သို့ သူတပါး ပါလာအောင် ဆွဲ ဆောင်နိုင်သည့် ဥပဓိရုပ်ရှိ၍ နိုင်ငံရေး ပရိယာယ်တွင်လည်း ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ ဖြစ်လေ၏။ မြို့စားကြီး နိမ့်ကျသွားရ ခြင်းမှာ သူ၏အရည်အချင်းချွတ်ယွင်းမှုကြောင့် မဟုတ်ဘဲ၊ မောက်မာဝင့်ဝါလှသော မြို့စားကတော်ကြောင့်သာ ဖြစ် လေသည်။ မြို့စားကတော်ကြောင့် ကောင်းကျိုးခံစားခဲ့ရ သလောက် ဆိုးပြစ်ကိုလည်း ခံစားခဲ့ရ၏။

၁၇၁၄ ခုနှစ်တွင် အန်းဘုရင်မ ကွယ်လွန်၍ ပထမ ဂျော့ ဘုရင်နန်းတက်လာသောအခါ မြို့စားကြီးအား စစ်ဗိုလ် ချုပ်ရာထူးကို ပြန်လည် နှင်းအပ်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် မြို့စားကြီးကား ယခင်က ကဲ့သို့ ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင် ခြင်း မရှိတော့ချေ။ ၁၇၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် မြို့စားကြီး ကွယ်လွန်လေရာ ဝက်စမင်စတာအက်ဗေးအ တွင်း ခမ်းနားစွာ မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့၏။ နောင်အခါတွင်မူ ဗိုလ် ချုပ်ကြီး၏ရုပ်အလောင်းကို ဗလင်းနင်းနန်းတော် ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းဝင်းအတွင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း မြှုပ်နှံခဲ့လေသည်။

မာလဗာရီဆိပ်ကမ်း ။ ။မြေပြန့်သော ကမ်းခြေတွင် အ သုံးပြုနိုင်၍ ရေတက်ရေကျအလိုက် ပေါလောပေါ်နေနိုင် သော ဆိပ်ကမ်းတံတားအရှင်များကို ပြုလုပ်စီမံရန် ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ စစ်အတွင်း နန်းရင်းဝန် ဝင်စတန်ချာချီ အမိန့်အရ ကွန်ကရစ်ဖြင့်ပြီးသည့် ရေကာတံတိုင်းများနှင့် ဆိပ်ကမ်းတံတားအရှင်များကို ဗြိတိသျှတို့ ဦးစီးပြုလုပ်ခဲ့ သည်။ ယင်းတို့ကို 'မာလဗာရီ' ဟုလျှို့ဝှက်စွာ ခေါ်တွင်စေ သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက မာလဗာရီဆိပ်ကမ်းများ သည် များစွာအရေးပါခဲ့၏။ ယင်းဆိပ်ကမ်းများမှတစ်ဆင့် ပြင်သစ်နယ်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ အနောက်ဥရောပတိုက်ရှိ တိုင်းပြည်များကို ရန်သူတို့ လက်တွင်းမှ ကယ်တင်နိုင်အောင် လမ်းဖွင့်ပေးနိုင်ခဲ့လေသည်။

ဂျာမန်တို့သည် စစ်ဖြစ်စကတည်းကပင် ပြင်သစ်ကမ်းခြေ ပေါ်သို့ မဟာမိတ်တပ်များ ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်မည့် အရေး ကို ကာကွယ်ရန် အမျိုးမျိုးစီမံထားခဲ့၏။ မဟာမိတ်စစ်တပ် များ တက်ရောက်မည် ထင်ရသော ဆိပ်ကမ်းဟူသမျှ၌ စစ် တပ်များချထားပြီးလျှင် ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် အလွန်လုံခြုံစွာ စီမံထားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ်ဆိပ်ကမ်းမြို့များမှ တ ဆင့် ဥရောပတိုက်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်မည့်အကြံကို မဟာမိတ်

တို့ စွန့်လွှတ်ခဲ့ရပြီးနောက်၊ ထို ဆိပ်ကမ်းမြို့များမှ မဟုတ်ဘဲ မြေပြန့်သော ကမ်းပါးများမှတစ်ဆင့် တက်ရောက်ရန် ကြံစည် ခဲ့ရလေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် မြေပြန့်သုံး ဆိပ်ကမ်းတံတား ရှင်များကို စီမံဆောက်လုပ်စေကာ၊ နော်မန်ဒီ ကမ်းခြေ ကို ရွေးချယ်၍ ထိုမှတစ်ဆင့် ကုန်းပေါ်သို့ တက်ရောက်ခဲ့၏။ မဟာမိတ်တပ်တို့သည် ၁၉၄၄ခုနှစ် ဇွန်လ ၆ရက်နေ့တွင် နော်မန်ဒီကမ်းပေါ်သို့ မာလဗာရီဆိပ်ကမ်းများအားဖြင့် တက်ရောက်ခဲ့သည်။ နော်မန်ဒီနယ်မှအစပြု၍ ဝင်ရသဖြင့် ယင်းထိုးစစ်သည် နော်မန်ဒီတိုက်ပွဲဟူ၍ စစ်သမိုင်းတွင် ထင် ရှားပေသည်။ (နော်မန်ဒီတိုက်ပွဲ-ရှု။)

မာလဗာရီ ဆိပ်ကမ်းများသည် အရေအတွက်အားဖြင့် ၂ ခုဖြစ်၏။ တခုမှာ အမေရိကန်စစ်မျက်နှာတွင် အသုံးပြုရန် ဖြစ်ရကား 'မာလဗာရီအေ' ဟုတွင်၍ ကျန်တစ်ခုမှာ ဗြိတိသျှ စစ်မျက်နှာတွင် အသုံးပြုရန်ဖြစ်ပြီးလျှင် 'မာလဗာရီ ဗီ' ဟုတွင် ၏။ တံတားများ ဆောက်လုပ်ရာ၌ လျှို့ဝှက်စွာ အချိန်ယူ ၍ တင်ကူးကြံစည်ရ၏။ ပြုလုပ်ရမည့် ဆိပ်ကမ်း ပမာဏမှာ အင်္ဂလန်ပြည် ဒိုဗာဆိပ်ကမ်းတမျှပင် ရှိသည်။ ယင်းအတွက် အစိတ်အပိုင်းများကို တင်းဆိတ်နှင့် စကော့တလန်ပြည် ကမ်းခြေမြို့များ အစရှိသော ဝေးလံသည့် အရပ်များတွင် လျှို့ ဝှက်စွာ ပြုလုပ်ရ၏။ စုစုပေါင်း တန်ချိန်တသန်းရှိသော အစိတ်အပိုင်းများကို အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားကြီး၏ တဖက် ကမ်း မိုင် ၁၀၀ ကျော် ကွာဝေးသော နေရာသို့ ယူဆောင်၍ ထိုနေရာ၌ ရေထဲတွင် တွဲယူတည်ဆောက်ရသည် ဖြစ်ရကား သေးငယ်သည့် လုပ်ငန်းမဟုတ်ချေ။

ရေကာတံတိုင်းပြုလုပ်ရပုံမှာ ဤသို့တည်း။ တက်ရောက် မည့် ကမ်းတစ်လျှောက် ပေ ၂၀,၀၀၀ ခန့်ရှည်လျားအောင် သင်္ဘောများကို မြှုပ်၍ အကာအရံတံတိုင်းများ ပြုလုပ်ယူ သည်။ ဤတံတိုင်းကို ၅ ပိုင်းပိုင်း၍ ထားသည်။အင်္ဂတေ ဖြင့်ပြုလုပ်သော ကေဆွန်ခေါ် ရေလုံမြှုပ်ခေါင်းကို ရေကာ တံတိုင်းတွင် ဆက်ပေးထားသည့်အပြင် ရေကာ တံတိုင်း တပိုင်းနှင့် တပိုင်းကိုလည်း ကေဆွန်ဖြင့် ဆက်ထားသည်။ (ကေဆွန်-လည်းရှု။) ရေကာတံတိုင်း၏ အတွင်းဖက်တွင် ဆိပ်ကမ်းတံတား၏ တံတားဦးရှိသည်။ တံတားဦးသည် သာမန်တံတားများတွင်ကဲ့သို့ ရေတွင် ပေါ်နေရန် လိုပေ သည်။ ရေသည် အတက်အကျရှိသဖြင့် ရေမျက်နှာပြင်၏ ခြားနားမှုသည် ပေ ၂၀ ခန့်ပင် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် တံတား၏ အခန်းတခန်းလျှင် ပေ ၈၀စီရှိ၍ ထိုအခန်းများကို အောက်မှ နေ၍ ဘောများဖြင့် ဆောင်ထားသည်။ ဆိပ်ကမ်း အေ တံတားနှင့် ဗီတံတားတို့၏ စုစုပေါင်းအလျားမှာ ၇ မိုင် ခန့်ရှည်သည်။ မာလဗာရီ ဗီတွင် တံတားဦးမှ ကမ်းအ ထိ ၆ ဖာလုံမျှရှည်၏။

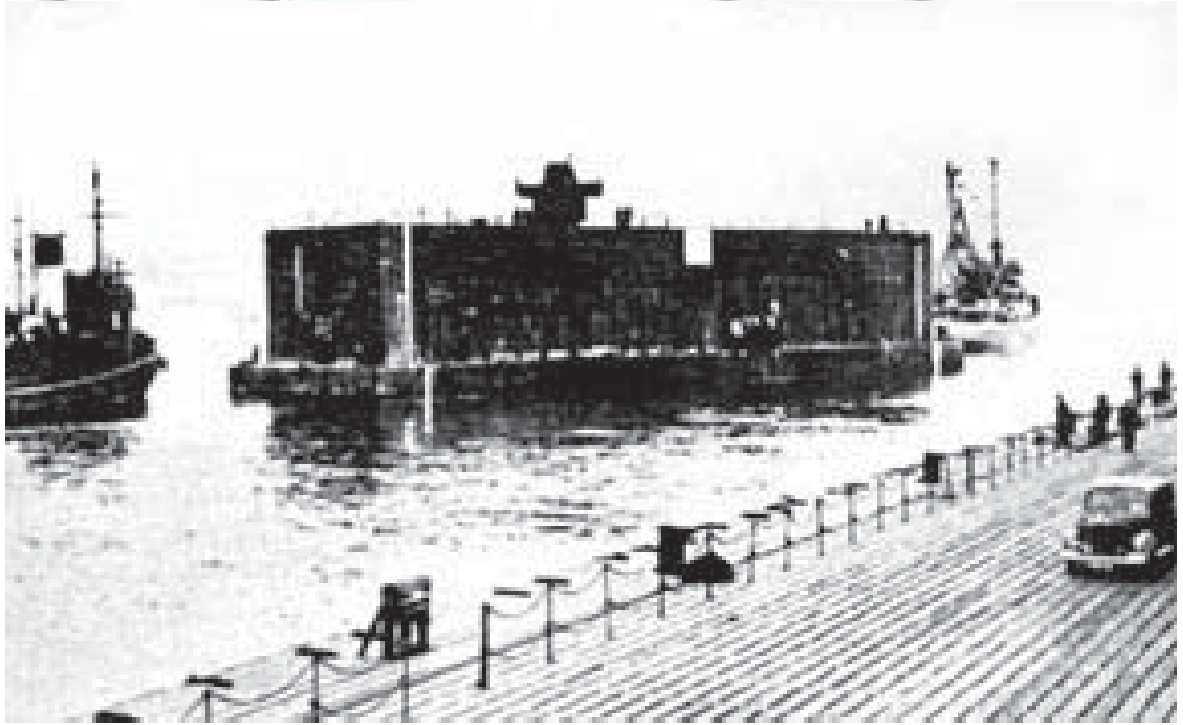
တံတားဦးများမှာ အလျားပေ ၂၀၀၊ အနံပေ ၆၀ ရှိ

သည်။ ဤတံတားဦးများကို သံမဏိတိုင် ၄ ချောင်းဖြင့် ထိန်းပေးထားသော ဘောဖြင့် ခံထား၍ သံမဏိတိုင်များကို တဖန် ပင်လယ်အောက်မြေပေါ်တွင် စိုက်ထားသဖြင့် တံတားဦးသည် ရေအတက်အကျအလိုက် အထက်အောက် တက်နိုင်သက်နိုင်သည်။ ။ တံတားအခန်းများကို ဘေးတိုက် ဆက်ထားသဖြင့်လည်း လေတိုက်သည့်အခါ အထက်မှသွား လာနေသော ယာဉ်ရထားများကို မည်သို့မျှ အနှောင့်အယှက် မဖြစ်စေနိုင်ချေ။

ရေတံတားအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုရန်ဖြစ်သော သင်္ဘော များသည် တိုက်ခိုက်ရန် အင်အားစုနောက်မှ လိုက်သွားပြီး လျှင် ၁၉၄၄ ခုနှစ် ဇွန်လ ၆ရက် လွန်မြောက်သည့်နောက် ၅ ရက်အတွင်းတွင် ယင်းတို့ကို ယမ်းဘီလူးများဖြင့် ဖောက် ခွဲနှစ်မြုပ်ပစ်သည်။ ထိုနောက် ကေဆွန်ရေကာတံတိုင်းနှင့် ဆိပ်ကမ်းတံတားများကို တပ်ဆင်ခဲ့ကြသည်။ ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် အဆောက်အအုံတစ်ခုလုံးမှာ အသုံးပြုရန် အဆင် သင့်ဖြစ်နေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ၃ ရက်တိုင်တိုင် လေမုန် တိုင်း တိုက်ခိုက်လိုက်သဖြင့် မာလဗာရီ အေ သည် အကြီးအ ကျယ် ပျက်စီးသွားသည်။ သို့သော် အမေရိကန်တပ်များ သည် ဇွန် ၃၀ရက်နေ့တွင် ရှားဗုဆိပ်ကမ်းမြို့ကို တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်မိသဖြင့် သူတို့ စီမံပြုလုပ်ခဲ့သည့် မာလဗာရီအေကို

အသုံးပြုရန် မလိုဘဲ စွန့်ပစ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ဤလေမုန်တိုင်း အပြင် နောက်တကြိမ် လေမုန်တိုင်း ကျရောက်သဖြင့် မာလ ဗာရီတံတားများတွဲယူရန်ကိစ္စကို ရက်ရွှေ့ဆိုင်းခဲ့ရသည်။ သို့ သော် ဇူလိုင်လလယ်တွင် ထိုဆိပ်ကမ်းကို စတင်အသုံးပြုနိုင် ခဲ့ကြလေသည်။ ဤဆိပ်ကမ်းကို အသုံးပြု၍ ဇွန်လ ၆ရက်မှ ရက်ပေါင်း တရာအတွင်းတွင် လူပေါင်း ၂,၂၀၀,၀၀၀နှင့် တ ကွစစ်ပစ္စည်းတန်ချိန် ၄,၀၀၀,၀၀၀နှင့်ယာဉ်ရထား ၅၀၀,၀၀၀ မျှ နော်မန်ဒီကမ်းခြေပေါ်သို့ တက်ရောက်နိုင်ခဲ့လေသည်။

မာလီနော့စကီး,အာ၊ ဝိုင် (ခရစ် ၁၈၉၈ ဖွား) ။ ။ ဒုတိ ယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ထင်ရှားခဲ့သော ဆိုဗီယက်စစ်သူကြီး ရိုဒီယွန် ယာကော့လီဗစ် မာလီနော့စကီးသည် အိုဒက်ဆာ နယ်တွင် ခရစ် ၁၈၉၈ ခုနှစ်က မွေးဖွားသည်။ ပဌမကမ္ဘာ စစ်အတွင်းက ပြင်သစ်စစ်မျက်နှာ၌ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ သော ရုရှတပ်မဟာတွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ရုရှနိုင်ငံ၌ ပြည် တွင်းစစ်ဖြစ်ခဲ့စဉ်က တပ်နီတော်တွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းခဲ့ ရာ စစ်ဗိုလ် အဆင့်အတန်းသို့ တိုးတက်ခန့်ထားခြင်း ခံရလေ သည်။ ထိုနောက် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် စစ်တက္ကသိုလ်သို့ တက်ရောက်၍ စစ်အတတ် သင်ကြားခဲ့ရ၏။ ဒုတိယကမ္ဘာ စစ်ကြီးအတွင်းက ဆိုဗီယက်ရုရှကို ဂျာမန်တို့ စတင် တိုက်

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ပြင်သစ်ကမ်းခြေသို့ မဟာမိတ်တပ်များ တက်ရောက် တိုက်ခိုက်ရာတွင် အထူးအသုံးဝင်ခဲ့သော မာလဗာရီဆိပ်ကမ်းတစ်ခုကို ဤသို့ရှုမြင်ရသည်။

ရုရှကွယ်ရေးဝန်ကြီး မာလီနေဒူစကီး

ခိုက်သောအချိန်တွင် မာလီနေဒူစကီးမှာ ဗက်ဆာရေးဗီးယားနယ်ရှိ တပ်ဖွဲ့များကို ကွပ်ကဲရသော ဗိုလ်ချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နေရလေသည်။ သူ၏ တပ်များသည် နာဇီတို့ တရုန်ထိုး ချီတက်လာခဲ့သည်ကို နှောင့်နှေးအောင် ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုပြင် ယူကရိန်းနယ်တွင် ဂျာမန်တို့ ပိုင်းဝန်းထားစဉ်က လွတ်မြောက်အောင် ချိုးဖောက်ထွက်နိုင်ခဲ့၏။ ထိုနောက်တွင် ဆိုက်ဗီးရီးယန်းတပ်များကို ဦးစီးကာ ဂျာမန်တို့ လက်တွင်းသို့ စတာလင်ဂရက်မြို့ မကျစေရန် ကူညီတိုက်ခိုက်ပေးခဲ့ရာ အောင်ပွဲရခဲ့သည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် ရော့စတော့မြို့ကို သိမ်းယူခဲ့သည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးအဆင့်အတန်းသို့ တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံရ၍ တတိယ ယူကရိန်းစစ်တပ်ကို အုပ်ချုပ်ကာရှမ်းနီးယား၊ ဟန်ဂေရီနှင့် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံများအတွင်းသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ အောင်ပွဲများခံရသဖြင့် စစ်သူကြီး အဆင့်အတန်းသို့ တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် မန်ချူးရီးယားပြည်ရှိ ရုရှစစ်တပ်တစ်တပ်ကို အုပ်ချုပ်ခဲ့ရသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးသောအခါတွင် အရှေ့ဖျားရှိ ရုရှစစ်တပ်များ၏ စစ်သေနာပတိ ဖြစ်လာလေသည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။

မာလီ၊ ရှင် ။ ။ မလယထေရ်-ရှူ။

မား ။ ။ အင်္ဂါဂြိုဟ်-ရှူ။

မားကပ် သြရီးလီယပ် အန်တိုနိုင်းနပ် (ခရစ် ၁၂၀ - ၁၈၀)။ ။ မားကပ်သြရီးလီယပ် အန်တိုနိုင်းနပ်သည် “ရောမဇကရာဇ် ဘုရင်ကောင်းငါးပါး” တွင် တပါး အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ရောမနိုင်ငံတော်ကို ခရစ် ၁၆၁ မှ ၁၈၀ ပြည့်နှစ်အထိ အုပ်စိုး၏။

ရှေးရောမဇကရာဇ်မင်းတို့သည် မိမိတို့တွင် သားတော် သမီးတော် မထွန်းကားခဲ့သော် ဆွေတော် မျိုးတော်ထံမှ တဦးဦးကို မွေးစားလေ့ရှိကြ၏။ သို့အားဖြင့် အန်တိုနိုင်းနပ် ပိုင်းယပ်ဘုရင် (ခရစ် ၈၆-၁၆၁)သည် တူတော်သူ မားကပ် သြရီးလီယပ်ကို သားအဖြစ် မွေးစားခဲ့လေရာ အန်တိုနိုင်းနပ် ပိုင်းယပ် လွန်သည်တွင် မားကပ်သြရီးလီယပ်သည် ဇကရာဇ်အဖြစ် ဆက်ခံခဲ့၏။ မားကပ်သြရီးလီယပ်ကို မွေးစားသည့် အချိန်မှာပင် အန်တိုနိုင်းနပ် ပိုင်းယပ်သည် လူစီးယပ်ဗီးရပ် အားလည်း မွေးစားခဲ့၏။ မားကပ်သြရီးလီယပ်သည် ဇကရာဇ်အဖြစ် ခံယူသောအခါ ညီတော်သူ လူစီးယပ်ဗီးရပ်အား မိမိနှင့်အတူ ရောမနိုင်ငံတော်ကို တွဲဖက်အုပ်စိုးစေခဲ့သည်။ လူစီးယပ်သည် ၁၆၈ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်သဖြင့် ထိုအချိန်မှစ၍ မားကပ်သြရီးလီယပ်သည် ရောမနိုင်ငံကို တဦးတည်း အုပ်စိုးခဲ့လေသည်။

မားကပ်သြရီးလီယပ် နန်းတက်သည့်အချိန်မှစ၍ နိုင်ငံတော် မငြိမ်မသက် ရှိခဲ့သည်။ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော ရန်အပေါင်းကိုလည်း နှိမ်နင်းရလေသည်။ ၁၆၁ ခုနှစ်တွင် ပါသီယာပြည်နှင့် ဖြစ်ပွားခဲ့သောစစ်ပွဲသည် ၁၆၅ ခုနှစ်တွင်မှ ပြီးငြိမ်း၏။ ယင်းစစ်ပွဲပြီးသည့်နောက်တွင် ဂျာမန်လူရိုင်းတို့သည် ရောမနိုင်ငံတော်ကို ထိပါးတိုက်ခိုက်လာ၏။ ထိုအချိန်တွင် လူစီးယပ်ဗီးရပ်လည်း မရှိတော့ပြီဖြစ်ရကား စစ်တပ်များကို ဦးစီးတိုက်ခိုက်ရန် အရေးမှာ သြရီးလီယပ်၏ တာဝန်သာ ဖြစ်နေခဲ့လေသည်။ သြရီးလီယပ်သည် မာကိုမနီနှင့် အခြား ဂျာမန်လူရိုင်းတို့ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်၏။

ထိုအတောအတွင်း ဆီးရီးယားနယ်မှ ဘုရင်ခံဖြစ်သူ အဗစ်ဒီယပ်ကက်ဆီယပ်သည် သစ္စာဖောက်၍ တော်လှန် ပုန်ကန်ခဲ့၏။ သြရီးလီယပ်သည် ဂျာမန်လူရိုင်းတို့၏ရန် အေးငြိမ်းစေအချိန်မှာပင် ဆီးရီးယားသို့ လှည့်ပြန်၏။ သို့သော် သြရီးလီယပ် အာရှတိုက်သို့ မရောက်မီပင် အဗစ်ဒီယပ် ကက်ဆီယပ်သည် သူ၏နောက်လိုက်ငယ်သားတဦး၏ လက်ချက်ကြောင့် သေဆုံးသွားသဖြင့် သူပုန်ရန်လည်း အေးငြိမ်းသွား၏။ သြရီးလီယပ်သည် အီဂျစ်နှင့် ဂရိနိုင်ငံတို့သို့ သွားရောက်ခဲ့ပြီးနောက် ရောမနိုင်ငံတော်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့၏။ များမကြာမီပင် မာကိုမနီတို့သည် နိုင်ငံတော်ကို တဖန် ထိပါးတိုက်ခိုက်လာပြန်သည့်အတွက် သြရီးလီယပ်သည် စစ်မြေပြင်သို့ ဆင်းရပြန်၏။ ယင်းတို့ကို သုံးလေးကြိမ် နှိမ်နင်းအောင်မြင်ခဲ့သော်လည်း ယင်းတို့၏ ရန်မီးကား လုံးဝ အေး

ငြိမ်းသွားခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ဩရီးလီယပ်သည် ယင်းတို့နှင့် စစ်ပွဲများ တိုက်ခိုက်နေဆဲမှာပင် ခရစ် ၁၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

မားကပ် ဩရီးလီယပ်သည် အလွန်သိမ်မွေ့နူးညံ့၍ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပြည့်စုံသော ဧကရာဇ်ဘုရင်တပါးဖြစ်၏။ ရောမနိုင်ငံတွင် ထိုစဉ်က အကောင်းဆုံးဖြစ်သော ပညာရေးကိုလည်း သင်ကြားခဲ့ရသူ။ ပညာရှိ ကဝိဟူသမျှတို့နှင့်လည်း ရင်းနှီးသိကျွမ်းခဲ့သောသူ ဖြစ်၏။ မိမိ သိမြင်မှတ်ကြားရသည့်အတိုင်းပင် ကျင့်သုံးသောကြောင့် မှည့်တပေါက် မစွန်းသောဟူ၏။ သတ္တိရှိရန်၊ မိမိကိုယ်ကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ ခြိုးခြံရန်နှင့် တရားမျှတရန်တို့ကို သင်ကြားသော စတိုးဝစ်ယထာဘူတ သဘောတရားတို့ကို ၁၂ နှစ်သားအရွယ်က စတင်သင်ယူ

ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့၏။ သို့ရာတွင် သူ၏လက်ထက်၌ ခရစ်ယာန်တို့ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း ခံရ၏။ ရောမနိုင်ငံတော်ပျက်သုန်းသွားမည်စိုးရိမ်သောကြောင့် ဤသို့ ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

မားကပ်ဩရီးလီယပ်သည် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်၍ ရန်စွယ်အပေါင်းကို နှိမ်နင်းနေရသည့်ကြားကပင် အားလပ်သော အချိန်ကလေးများတွင် သာလိုက်နာကျင့်သုံးမည့် စည်းမျဉ်းများကို ဂရိဘာသာဖြင့် ချမှတ်ရေးဆွဲ၏။ ‘မက်ဒီတေးရှင်း’ ခေါ် နီတိကျမ်းသည် ဤသို့အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယနေ့တိုင် ထိုကျမ်းသည် ကျမ်းကောင်းတစောင်အဖြစ် ထင်ရှားလေသည်။

မားဒေါ့ဝီလျံ (ခရစ် ၁၇၅၄ - ၁၈၃၉) ။ ။ ဗြိတိသျှကျွန်းစုတွင် စက်မှုတီထွင်မှုများ ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော အချိန်၌ ဗူလတန်နှင့် ဝပ်ကုမ္မဏီသည် နာမည်ကြီးလှသည်။ ဗူလတန်နှင့် ဂျိမ်းဝပ်တို့သည်လည်း အသစ်တီထွင်သူများဖြစ်ကြ၏။ သူတို့၏ စက်မှုကုမ္မဏီကြီး တိုးတက်ကြီးပွားလာရခြင်း၊ တီထွင်မှုများစွာတို့ကို အောင်မြင်စွာ ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းတို့အတွက် ဗူလတန်နှင့် ဂျိမ်းဝပ်တို့၏ လုံ့လဝီရိယထက် ဝီလျံမားဒေါ့၏ ထွင်နိုင်သော ဉာဏ်ရည်ကို ပို၍ ချီးကျူးသင့်လေသည်။

ဝီလျံမားဒေါ့ကား စကော့တလန်ပြည် အဲရှိုင်းယာနယ် အော့ကင်လက် မြို့အနီး၌ ၁၇၅၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သူဖြစ်သည်။ ငယ်ရွယ်စဉ်မှစ၍ လက်မှုပညာတွင် စိတ်ကူးဉာဏ် ထက်သန်သူ ဖြစ်သည်။ သူ၏ ဖခင်မှာ လယ်သမားတဦး ဖြစ်ရကား မားဒေါ့သည် ငယ်စဉ်ကပင် သူ့ဖခင်၏ သိုးများနွားများကို ထိန်းကျောင်းရင်း မြေလွှာများကို တူးယက်ကာ ကျောက်မီးသွေးရှိသော မြေလွှာတွေ့သည်နှင့်တပြိုင်နက် မီးမွှေး၍ ဓာတ်ငွေ့ကို စမ်းကြည့်လေ့ရှိ၏။ ချောင်းငယ် မြောင်းငယ်များကို ဖြတ်ကူးရင်းလည်း တံတားနင်းကြမ်းများ လုပ်ထားခဲ့လေ့ရှိသည်။ တခါတရံမူ သစ်သားဖြင့် မြေရုပ်လုပ်၍ ရေနွေးငွေ့အားပေးကာ ၂ မိုင် ခရီးလောက်ကို ထိုအရုပ်မြင်းဆွဲသော ရေနွေးငွေ့အားနှင့် သွားသည့်လှည်းဖြင့် သွားလေ့ရှိလေသည်။ အရွယ်ရောက်လာသောအခါ လျော်ကန်မည့် အလုပ်ကိုလုပ်ရန် ဗာမင်ဂမ်မြို့သို့လာခဲ့၏။ ထိုအခါက ဗာမင်ဂမ်မြို့ရှိ ဗူလတန်နှင့် ဝပ်ကုမ္မဏီမှာ ကြီးပွားထွန်းကား လျက်ရှိလေသည်။ မားဒေါ့သည် ဗူလတန်နှင့် ဝပ်ကုမ္မဏီတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ပြီးနောက် ၂ နှစ်ခန့်အကြာတွင် ကွန်းဝေါဒေသရှိ သတ္တုတွင်းများမှ ရေစုတ်စက်များကို တပ်ဆင်ရာ၌ ကြီးကြပ်၍လုပ်ကိုင်ရန် ခန့်အပ်ခြင်းခံရလေသည်။ မားဒေါ့သည် ကျောက်မီးသွေးဓာတ်ငွေ့ဖြင့် မီးထွန်းခြင်းကို စတင်တီ

ရောမဘုရင်ကောင်း ငါးပါးတွင် တပါးအပါအဝင်ဖြစ်သည့် မားကပ် ဩရီးလီယပ် အန်တိုနိုင်းနပ်ဘုရင်

ကာ တသက်ပတ်လုံးလည်း လိုက်နာ ကျင့်သုံးခဲ့၏။ နိုင်ငံတော်ကို အုပ်ချုပ်ရာ၌လည်း တိုင်းနိုင်ငံကောင်းစားရေးကို ရှေးရှု၍ ဂလက်ဒီယေးတားခေါ် လူသတ်ကစားပွဲများကို ကန့်သတ်ပေးပြီးလျှင် ငွေဝယ်ကျွန်များ၊ အမွေဆက်ခံသူများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များအတွက် အကျိုးရှိစေမည့်

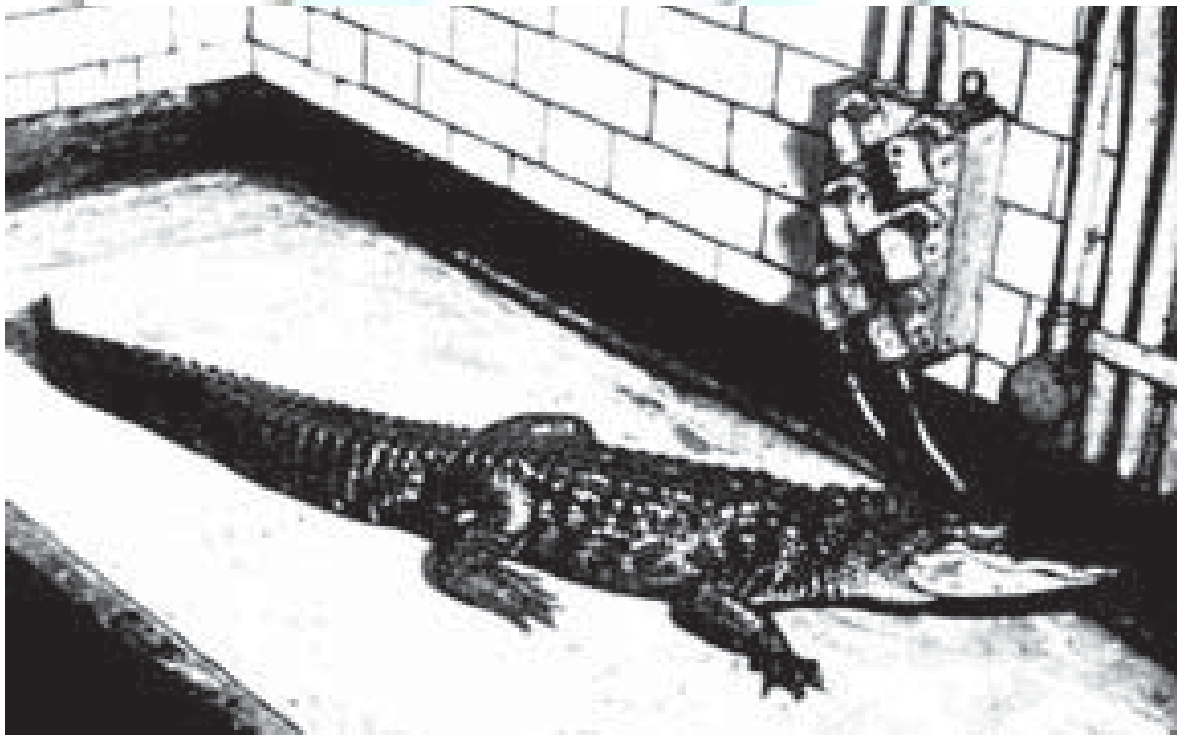
ထွင်ကာ ၁၇၉၂ ခုနှစ်တွင် သူ၏အိမ်၌ စတင်ထွန်းကြည့်ရာ အောင်မြင်သဖြင့် လူတိုင်း၏ချီးကျူးခြင်းကို ခံရသည်။ ရုံးများ၊ စက်ရုံများ၌ပင် ကျောက်မီးသွေးဓာတ်ငွေ့ဖြင့် မီးထွန်းကြ လေသည်။

မားဒေါ့ကား ကျောက်မီးသွေး ဓာတ်ငွေ့နှင့် မီးထွန်းနည်း ကိုသာမဟုတ်၊ ရေနွေးငွေ့နှင့် ခုတ်မောင်းသော စက်ခေါင်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်တိုးတက်အောင် တီထွင်ပြုပြင်သူလည်း ဖြစ်လေသည်။ စက်၏ ဆွဲအားများကို မြင်းကောင်ရေအား ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ခေါ်ဝေါ်၍ရအောင် တွက်နည်းများကိုလည်း ရှာဖွေခဲ့သူဖြစ်၏။ ရေနွေးငွေ့ဖြင့်ပစ်ရသော သေနတ်ကို လည်း မားဒေါ့ပင် တီထွင်လုပ်ကိုင်လေသည်။ ဓာတ်ငွေ့နှင့် ရေနွေးငွေ့တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ရသော တီထွင်မှု မြောက်မြားစွာ ကိုလည်း ပြုလုပ်၏။ မားဒေါ့သည် အလုပ်လုပ်ရာ၌ ကြေး ငွေရမှုထက်အောင် မြင်မှုကိုသာ ပဓာနထားသည်။ မားဒေါ့ ကား ဗြိတိသျှစက်မှုလက်မှုလောကတွင် ဉာဏ်ဝီရိယ အရှိဆုံး နှင့် အထူးချွန်ဆုံး စက်မှုပညာကျော်ကြီး ဖြစ်၏။ ၁၈၃၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

မိကျောင်း ။ ။မိကျောင်းသည် မျက်မှောက်ခေတ်အထိ သက်ရှိအကြီးဆုံး တွားသွားကောင်များထဲတွင် အပါအ ဝင်ဖြစ်သည်။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်၍ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်

ကောင်းသော သတ္တဝါလည်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ် အ ပူပိုင်းဒေသများရှိ မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်နှင့် ညွန်ပျောင်း ပေါသော ကမ်းရိုးတလျှောက်တွင် နေထိုင်သည်။ အသားစား သတ္တဝါကြီးများ ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ လူနှင့် တိရစ္ဆာန် များကို ရန်မူတတ်သည်။

မိကျောင်းတွင် မိကျောင်းခေါင်းရှည်နှင့် မိချောင်း ခေါင်းတိုဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ မိကျောင်းခေါင်းရှည်သည် ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ကရော့ကိုဒီလီယာမျိုးစဉ်တွင် က ရော့ကိုဒီလီယာမျိုးရင်း၌ ပါဝင်၍ ကရော့ကိုဒီလီယာ နီလိုတီကပ် ဟုခေါ်သည်။ ရှည်သောဦးခေါင်းနှင့် ချွန်သော နှာတံ ရှိ သောကြောင့် ယင်းကို မိကျောင်း ခေါင်းရှည်ဟု မိကျောင်း ခေါင်းတိုမှ ခွဲခြား၍ခေါ်ရသည်။ မိကျောင်း ခေါင်းရှည်နှင့် မိကျောင်းခေါင်းတိုသည် အလွန်တူကြသဖြင့် မကြာခဏ မှားတတ်ကြသည်။ သို့သော် အသေအချာကြည့်လျှင် ကွဲ ပြားခြားနားချက်များ ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ မိကျောင်း ခေါင်းတို၏ ဦးခေါင်းသည် ကျယ်ပြန့်လျက် တို၍ဝိုင်းသော နှာတံရှိသောကြောင့် မိကျောင်းခေါင်းတိုဟု ခေါ်သည်။ မိကျောင်းခေါင်းရှည်၏ စတုတ္ထအောက်သွားသည် အခြား သွားများထက် ရှည်ထွက်လျက်ရှိရာ ပါးစပ်ပိတ်လိုက်သည့် အခါ အထက်မေးရိုးအပြင်ဖက်သို့ ထွက်လာပြီးသော် မြောင်းကလေးအတိုင်း အံကျ ရှိနေလေသည်။ မိကျောင်း

တွားသွားကောင်တို့တွင် ရေ၌ အထူးကျင်လျင်၍ အသားစားသတ္တဝါဖြစ်သော မိကျောင်း

မိကျောင်း

ခေါင်းတို၏ စတုတ္ထအောက်သွားသည်လည်း အခြားသွားများထက် ရှည်၏။ သို့သော် ပါးစပ်ပိတ်လိုက်သည့်အခါ အထက်မေးရိုးရှိ တွင်းကလေးထဲသို့ အံကျဝင်နေလေသည်။

မိကျောင်းခေါင်းရှည်၏ နှာခေါင်းနှင့် မျက်လုံးများသည် မျက်နှာပေါ်တွင် မို့တက်လျက်ရှိသည်။ ယင်းတို့သည် တခါတရံ ရေပေါ်၌ နှာခေါင်းနှင့် မျက်လုံးများကိုသာ ဖော်၍ နေတတ်ရာ ရှည်လျားသော သစ်လုံးများ မျောနေဘိသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။ သို့ဖြင့် ကိုယ်ခန္ဓာသည် ရေအောက်၌ရှိနေသော်လည်း အသက်ရှူနိုင်ပြီးလျှင် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အစာဖြစ်သော သတ္တဝါများကို ကောင်းစွာမြင်နိုင်သည်။ မိကျောင်းခေါင်းရှည်သည် ရေအောက်၌ လုံးလုံးမနေနိုင်ပေ။ တနာရီတနာရီကျော်ကျော်မျှသာနေ၍ အသက်ရှူရန်အတွက် ရေမျက်နှာပြင်သို့ မကြာခဏ တက်လာရသည်။

မိကျောင်းခေါင်းရှည်သည် များသောအားဖြင့် ငါး၊ လိပ်နှင့် ရေငှက်များကို ဖမ်း၍ အကောင်လိုက် မျိုချတတ်သည်။ ကမ်းနဖူးသို့ ရေသောက်ရန်ဆင်းလာသော တိရစ္ဆာန်များကိုလည်း ဖမ်းယူစားသောက်တတ်သည်။ အချို့၏ကား လူသားစားဖြစ်ကြ၏။ ရေတွင် မဆိုထားဘိ ကုန်းပေါ်တွင်ပင် မိကျောင်းခေါင်းရှည်သည် တိရစ္ဆာန်များကို လျင်မြန်ဖျတ်လတ်စွာလိုက်၍ အမြီးဖြင့်ရိုက်ကာ ဖမ်းယူတတ်သည်။ မိကျောင်းခေါင်းရှည်သည် မိကျောင်းခေါင်းတိုထက် ပို၍ ရန်မူတတ်လေသည်။

အခြားတွားသွားကောင်များကဲ့သို့ မိကျောင်းခေါင်းရှည်အမသည် ကြက်ဥသာသာကြီးသော ဥပေါင်း ၃၀ မှ ၆၀ အထိ အုသည်။ အချို့က ဥများကို ချုံများကြား၌ သစ်ရွက်သစ်ကိုင်းများဖြင့် လုပ်သော အသိုက်များတွင် ထားတတ်၍ အချို့က ကမ်းစပ်သဲသောင်များ၌ တွင်းတူး၍ မြှုပ်နှံထားတတ်သည်။ အချို့သောမိကျောင်းမျိုးတွင် အမသည် ဥများကို ပေါက်လာသည်အထိ အနားတွင်နေ၍ စောင့်ရှောက်သည်။ ဥများသည် နေရောင်နှင့် အထက်မှဖုံးအုပ်လျက်ရှိသော ဆွေးမြည့်နေသည့် သစ်ရွက်သစ်ကိုင်းများ၏ အပူရှိန်ကြောင့် ၂ လမျှအကြာတွင် မိကျောင်းငယ်များ ပေါက်လာသည်။ ပေါက်ချိန်တန်လာသောအခါ ဥများအတွင်းမှ ချောင်းဆိုးသံကဲ့သို့ မြည်သံကြားရ၏။ ထိုအခါ မိကျောင်းမသည် ဥများကို ဖုံးအုပ်ထားသည့် သဲများနှင့် သစ်ဆွေးများကို ဖယ်ရှားပေးလိုက်ရာတွင် မိကျောင်းငယ်ကလေးများသည် နှာတံထိပ်ရှိ အချွန်ကလေးဖြင့် ဥကိုဖောက်၍ ထွက်လာကြသည်။ ထိုအချွန်သည် မကြာမီ ကျိုးသွား၏။ ဥမှပေါက်စ မိကျောင်းကလေးများသည် ၈ လက်မခန့်သာရှိ၍ မိခင်မိကျောင်းမက ချက်ခြင်းပင် ရေထဲသို့ ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။ ပဌမတွင် တလလျှင် တလက်မခန့် ကြီးထွားလာ၍ ၅ နှစ်သားအရွယ်သို့ရောက်သောအခါ ၆ ပေခန့်

ရှည်လာသည်။ ထိုနောက် တဖြည်းဖြည်း ကြီးပြင်းလာရာ အချို့မှာ ပေ ၂၀ မှ ၃၀ အထိပင် ရှည်တတ်လေသည်။ မိကျောင်းခေါင်းရှည်များသည် နှစ်ပေါင်း တရာကျော်မျှ အသက်ရှည်ကြလေသည်။

မိကျောင်းခေါင်းရှည်၏ ကျောနှင့် လည်ပင်းတွင် အလွန်မာ၍ ကြမ်းတမ်းသောအရေထူကြီးဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် ဝမ်းပိုက်နှင့် နံဘေးတွင်ရှိသော အရေသည် ထိုမျှလောက် မမာချေ။ ဝမ်းပိုက်နှင့် နံဘေးမှအရေများကို ပထမတန်းစား သားရေများပြုလုပ်၍ သားရေအိတ်နှင့် ဂျူးဖိနပ်များ ချုပ်လုပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ မိကျောင်းသားရေသည် အလွန်လှပ၍ ကြာရှည်လည်း ခံသည်။ ထိုကြောင့် မိကျောင်းများကို သားရေရရှိရေးအတွက် အမြောက်အမြား ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ကြသည်။

မိကျောင်းခေါင်းရှည်သည် ကမ္ဘာ အရှေ့လုံးခြမ်း သတ္တဝါဖြစ်၍ အာဖရိကတိုက်၊ အာရှတိုက်၊ မလ္လာယုကျွန်းစုနှင့် ဩစတြေးလီးယား မြောက်ပိုင်းတို့တွင် အများအပြား ကျက်စားကြသည်။ အချို့ကို အမေရိကတိုက် အလယ်ပိုင်းတွင် တွေ့ရသည်။ ရေငန်မိကျောင်းများကို အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ မလ္လာယုကျွန်းစု မြစ်ဝများတွင် တွေ့ရသည်။ အကြီးဆုံးမျိုးဖြစ်သည့် အိန္ဒိယမိကျောင်းသည် ပေ ၃၀ ထိ ရှည်သည်။ သို့သော်လည်း ကြောက်တတ်သဖြင့် ငါးများကို သာစားသည်။ နိုင်းမြစ်တွင် တွေ့ရသော အာဖရိက မိကျောင်းကား လူသားစားမိကျောင်းဖြစ်သဖြင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းပေသည်။ ရှေးအီဂျစ်လူမျိုးတို့သည် နိုင်းမြစ်အတွင်းရှိ မိကျောင်းများကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ယခုအခါ ထိုအလေ့အထ မရှိတော့ပေ။

မိကျောင်း၏လျှာသည် အခြား တိရစ္ဆာန်များ၏ လျှာများကဲ့သို့ အပြင်သို့မထုတ်နိုင်။ လှုပ်ရှားမှုလည်း မပြုနိုင်ဘဲ ပါးစပ်အောက်ခြေတွင် အသေကပ်လျက်ရှိသည်။ မိကျောင်းတွင် ကတိုးရည်စိမ့်ထွက်သော ဂလင်းနှစ်စုံရှိရာ ထိုကတိုးဂလင်းများကို ရေမွှေးပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ မိကျောင်းဆီကိုလည်း လူတို၏အသုံးပြုကြသည်။

မိကျောင်းခေါင်းတိုကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အရှေ့တောင်ပိုင်းပြည်နယ်များရှိ မြစ်များနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ ယန်ဆီမြစ်၌သာတွေ့ရ၍ အခြားဒေသ၌ မတွေ့ရပေ။ တရုတ်မိကျောင်းခေါင်းတိုနှင့် အမေရိကန် မိကျောင်းခေါင်းတိုသည် အသွင်အပြင်နှင့်တကွ အလေ့အထပါ များစွာတူသည်။ မိကျောင်းခေါင်းတိုသည် ကိုယ်အလျား ၁၂ ပေမှ ၁၅ ပေ အထိ ရှည်တတ်သည်။

မိကျောင်းခေါင်းတိုသည် ကရော့ကိုဒီလီယာမျိုးစဉ်တွင် အယ်လီဂေတိုရီဒီမျိုးရင်း၌ ပါဝင်၍ ပါဏဗေဒ အမည်အားဖြင့် အယ်လီဂေတို မစ်စစ်စပီယန်ဆစ် ဟုခေါ်သည်။

မိကျောင်း

မိကျောင်း

မိကျောင်းခေါင်းတို့၌ တိုလွန်းသော ခြေထောက်များနှင့် ကြီးမားသော ကိုယ်ထည်ရှိသောကြောင့် ကုန်းပေါ်တွင် အသွားအလာနှေးကွေးသည့်ပြင် ကိုးရိုးကားရား နိုင်လှပေသည်။ မိကျောင်းခေါင်းတို့သည် အများအားဖြင့် ငါး၊ ကဏန်း၊ ပုစွန်ဆိတ်နှင့် တွားသွားကောင်ကလေးများကို ရှာဖွေစားသောက်သည်။ သို့သော် ခွေးများနှင့် အခြား ခြေလေးချောင်းသတ္တဝါများကိုလည်း စားတတ်သည်။

မိကျောင်းခေါင်းတို့ အမသည် မြက်များ၊ သစ်ရွက် သစ်ကိုင်းများဖြင့် အမြင့် ၃ ပေ၊ ပြက် ၇ ပေ ခန့်ရှိသော အသိုက်ကို ကမ်းနဖူးတွင်ပြုလုပ်၍ အသိုက်အလယ်တွင် ကြက်ဥသာသာရှိသော ဥများကို ဥပေါင်း ၄၀ မှ ၅၀ အထိ အုတ်တတ်သည်။ ရက်သတ္တပတ် ၉ ပတ်ခန့် အကြာတွင် သားငယ်များပေါက်လာ၍ ပေါက်စတွင် ၈ လက်မခန့်သာ ရှိသည်။ သားငယ်များသည်ရေထဲ၌ မိခင်နောက်သို့ တကောက်ကောက်လိုက်နေပြီးသော် အတော်အတန် ကြီးပြင်းလာမှ ခွဲထွက်သွားကြသည်။ မိကျောင်းခေါင်းတို့သည် အသက် ၅၀ မှ ၆၀ အထိ ရှည်သည်။

မိကျောင်းခေါင်းတို့၏ သားရေကိုလည်း လှပ၍ ကြာရှည်ခံသောကြောင့် အဖိုးတန်ဖိနပ်များ၊ လက်အိတ်နှင့် အခြားပစ္စည်းများ ချုပ်လုပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ သားရေအတွက် ယင်းတို့အား ဖမ်းဆီး သတ်ဖြတ်ကြသောကြောင့် တဖြည်းဖြည်း နည်းပါးလာလေသည်။ ယခုအခါ မြောက်အမေရိကတိုက် ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်၌ မိကျောင်းခေါင်းတို့များကို ခြံခတ်၍ မွေးမြူထားကြသည်။

မိကျောင်း ။ ။မိကျောင်းတူရိယာသည် အငြိမ့် တီးမျိုး ၆ ပါးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော တူရိယာဖြစ်၏။ မိကျောင်းရုပ်

ဖြင့် ပြုလုပ်၍တီးသော မိကျောင်းတူရိယာမျိုးများကို ခရစ် ၈၀၀-၂ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံမှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ စေလွှတ်ခဲ့သော ပျူယဉ်ကျေးမှုမိတ်ဆက်အဖွဲ့တွင် ထည့်သွင်းတီးမှုတ်ခဲ့သည်ကို အစောဆုံး တွေ့ရှိရလေသည်။ ထိုခေတ်က မိကျောင်းတူရိယာ ပုံသဏ္ဍာန်အနေအထားမှာ အလျား ၄ ပေ၊ အနံ ၇ လက်မ၊ အောက်ဝမ်းပိုက်အကျယ် ၈ လက်မ၊ အမြီး ၁ ပေ၊ သို့မဟုတ် ၁ ပေ ကျော်ကျော် ရှိပြီးလျှင် အောက်ဝမ်းပိုက်ကို ယခုခေတ် မိကျောင်းတူရိယာကဲ့သို့ပင် အခေါင်း ပြုလုပ်ထား၏။ မိကျောင်း၏ကိုယ်ပေါ် တဖက်တချက်တွင် ကြိုး ၉ ချောင်းစီ တပ်ဆင်ထားပြီးလျှင် အဆိုပါကြိုးများ အလျော့အတင်းပြုလုပ်ရန် ဒလက် ၁၈ ခု တပ်ထားကြောင်း သိရှိရသည်။

အဆိုပါ သရေခေတ္တရာခေတ် မိကျောင်းရုပ် တူရိယာမှာ ယခုခေတ် မိကျောင်းတူရိယာကဲ့သို့၏ မိကျောင်းရုပ်ဖြင့် ထုလုပ်ထားသော်လည်း တပ်ဆင်ထားသောကြိုးများမှာ ယခုခေတ် မိကျောင်းတူရိယာကဲ့သို့ ကြိုး ၃ ချောင်းသာလျှင် တပ်ဆင်ထားဘဲ ကြိုးပေါင်း ၁၈ ကြိုး တပ်ဆင်ထားသည်မှာ များစွာ ထူးခြားလေသည်။ ထိုပြင် သရေခေတ္တရာခေတ် မိကျောင်းတူရိယာ၌ ယခုခေတ် မိကျောင်းတူရိယာကဲ့သို့ လက်နှိပ်ခလုတ်ကလေးများ တပ်ဆင်ထားသည့်အကြောင်း မပါရှိဘဲ ကြိုးများကို ခုတ်တုတ်ပေါ်တွင် တင်ထားသည်ဟု ဆိုသောကြောင့် ထိုခေတ်က မိကျောင်းတူရိယာကို ယခုခေတ် မိကျောင်းတူရိယာ တီးသကဲ့သို့ တီးလိမ့်မည်ဟု မယူဆဘဲ၊ မယ်ဒလင် ဘင်ဂျီများ တီးပုံမျိုးကဲ့သို့၎င်း၊ ရှေးပဝေဏီက ရောမလူမျိုးများ ဗျတ်စောင်းတူရိယာတမျိုးကို လက်တဖက်ဒေါင်လိုက်မ၍ ကိုယ်ဖြင့်မိုပြီး တီးပုံမျိုးကဲ့သို့၎င်း တီးမှုတ်ကြသည်ဟု ယူဆရသည်။ အဆိုပါ မိကျောင်းပုံသဏ္ဍာန်မျိုးဖြင့်

မွန်အကနှင့် တီးဝိုင်းတွင် မိကျောင်းစောင်း (ဝဲ-စွန်) သည် အမြဲတမ်းလို ပါဝင်လေ့ရှိသည်။

မိကျောင်း

ပြုလုပ်ထားသော တူရိယာ၏ အမည်ကိုကား မှတ်တမ်းတွင် မတွေ့ရှိရချေ။

သို့သော် မိကျောင်းတူရိယာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သက္ကရာဇ် ၈၈၉ ခုနှစ်တွင် ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ စပ်ဆိုသီကုံးခဲ့သော သုဝဏ္ဏသျှသူဌေးခဏ်းပျို့၌ “ကျည်ကျည်သံဖျား၊ နိမ္မိတမိကျောင်း၊ နင်းနင်းနောင်းနှင့်၊ စည်မောင်းမစဲ၊ တသဲသဲတည့်” ဟူ၍၎င်း၊ ဘုံခန်းပျို့၌လည်း “မှုတ်တီးငြင်းစောင်း၊ ရွှေနင်းနောင်းနှင့်၊ မိကျောင်းပြိုင်ဆော်” ဟူ၍၎င်း စပ်ဆိုသီကုံးခဲ့သည်ကို အစောဆုံးတွေ့ရှိရသဖြင့် မိကျောင်းခေါ် တူရိယာသည် အင်းဝခေတ်အခါကတည်းကပင် ပေါ်ပေါက်ထွန်းကားနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ ထို့ပြင် ဝေဿန္တရာပျို့၌ “စောင်းငြင်း မိကျောင်း၊ အောင်းကလေးကျော်၊ သံငေါ် လက်ခုပ်၊ စည်းဆုပ်ပတ်တလား၊ စန္ဒရားတို့” ဟူ၍၎င်း၊ မဟာသီလဝပျို့၌ “ပလွေကျော်အောင်၊ လက်ပိုက်စောင်းနှင့်၊ မိကျောင်း လက်အုပ်၊ စည်းဆုပ်မြောက်စည်” ဟူ၍၎င်း၊ ကုသပျို့၌ “ငြင်းပြေနှံ့စောင်း၊ မိကျောင်းငြိမ်သံ၊ နာခံသာယာ၊ နေအပ်စွာ၏” ဟူ၍၎င်း၊ မိကျောင်းတူရိယာကို ထည့်သွင်း စပ်ဆိုသီကုံးခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် မိကျောင်းတူရိယာများသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်တိုင်အောင် တီးမှုတ်နေကြောင်း သိရှိရသည်။

ထို့ပြင် ပုဂံမြို့ အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်း စင်္ကြံမြောက်ဖက် နံရံ၌ ကုန်းဘောင်ခေတ်က ဆေးဖြင့် ရေးသားထားခဲ့သော ပုံအလယ်တွင် ပုဂံအနက်ကျားကို ပုခုံးပေါ်၌ ခြံထားသည့် မိန်းမမှာ မိကျောင်းတီးနေသည်ကို တွေ့မြင်ရပေမည်။ ထိုပုံတွင် အခြားတူရိယာများမပါဘဲ မိကျောင်းတူရိယာ တလက်တည်းဖြင့် တီးမှုတ် ကခုန်နေသည်ကို တွေ့မြင်ခြင်းအားဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်အခါက မိကျောင်းတူရိယာများ မည်မျှလောက် ခေတ်စားနေကြောင်းကို သိသာ ထင်ရှားပေလေသည်။ ခရစ် ၁၇၉၅ ခုနှစ်တွင် အရှေ့အိန္ဒိယကမ္ဘာမှ ဘိုးတော်ဘုရားထံသို့ သံတမန်အဖြစ် စေလွှတ်ခြင်း ခံရသော ကက်ပတ်နီ မိုင်ကယ်ဆိုင်းဆိုသူ ရေးသားခဲ့သော အင်းဝသွားသံအဖွဲ့မှတ်တမ်းစာအုပ်၌ ကုန်းဘောင်ခေတ် မိကျောင်းတူရိယာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိရ၏။

“ဝိတာကဲ့သို့ မိကျောင်းခေါ် တူရိယာတမျိုးမှာ အလွန် ထူးဆန်းသော တူရိယာ ဖြစ်လေသည်။ ထိုတူရိယာကို မိကျောင်း ပုံသဏ္ဍာန်အတိုင်း ထုလုပ်ထား၏။ ထိုတူရိယာ၏ကိုယ်ထည်ကို အခေါင်းထွင်းထားပြီး နောက်ဖက်တွင် အသံမြည်ပေါက် (နတ်သမီးပေါက်) များ ရှိလေသည်။ ကြိုး ၃ ချောင်းကို မိကျောင်း၏ ကျောမှ အမြီးသို့ ဆွဲလျက် တပ်ဆင်ထား၏။ အဆိုပါ ကြိုးများမှာ အစွန်း တဖက်တချက်တွင်ရှိသော ခုတုံးကလေးများပေါ်တွင် တင်

ထားလျက် ကြိုးများကို အသံညှိသည့်အခါ အမြီးတွင် တပ်ထားသည့် ဒလက်များဖြင့် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်လျက် ညှိလေသည်။ ထိုတူရိယာကို လက်ချောင်းကလေးများဖြင့် တီး၍ အထူးသဖြင့် အဆိုများနှင့် တွဲဖက်တီးမှုတ် လေ့ရှိကြသည်။”

ယခုခေတ် မိကျောင်းတူရိယာတွင် တပ်ဆင်ထားသော ကြိုး ၃ ချောင်းမှာ ပိုးကြိုးဖြစ်ပြီးလျှင် အများအားဖြင့် ပထမ ကြိုးတေးတွင် ၄ ပေါက်သံ၊ ဒုတိယ ကြိုးတွင် သံမှန်၊ တတိယ ကြိုးပြီးတွင် ၄ ပေါက် သံများ ညှိထားလေသည်။ ကြိုးများ၏ အောက်မှ ဂီတာ မယ်ဒလင် လက်နှိပ်ပေါက် တုံးကလေးများ တပ်ထားသကဲ့သို့ တုံးကလေး ၁၂ ခုခန့်ကို ပျားဖယောင်းဖြင့်ကပ်၍ တပ်ထား၏။ မိကျောင်းတူရိယာကို တီးသည့်အခါ ယခုခေတ် ဂီတာများတီးသည့် ပုံအတိုင်း ပေါင်ပေါ်သို့တင်၍ သော်၎င်း၊ တခါတရံ အောက်သို့ ချ၍သော်၎င်း တီးလေ့ရှိ၏။ တီးရာတွင် တီးသူ၏ညာဘက်လက်မ လက်ညှိုးတို့ဖြင့် ကြိုးကို တီးခတ်ပြီး ဘယ်ဘက်လက်ချောင်းထိပ်ကလေးများဖြင့် မိမိအလိုရှိသောကြိုးမှ အသံကို လက်နှိပ်ပေါက် တုံးကလေးအပေါ်သို့ ဖိနှိပ်၍၎င်း၊ တခါတရံ ဖိဆွဲ၍၎င်း တီးမှုတ်ကြလေသည်။ မိကျောင်း တူရိယာကို များသောအားဖြင့် ရွှေချ၍၎င်း၊ ဆေးရောင်များခြယ်လှယ်၍၎င်း မွမ်းမံတတ်ကြလေသည်။ မိကျောင်း၏ ကိုယ်ထည်ကို အများအားဖြင့် ပိတောက်သားဖြင့် ထုလုပ်ကြသည်။ ထိုကိုယ်ထည်၏ ဝမ်းပိုက်အောက်မှ အခေါင်းထွင်းထားသည့်အပေါ်တွင် နွားသား ရေဖြင့် အုပ်ထားသည်။

မိကျောင်းတူရိယာကို လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း လေးငါးဆယ်လောက်မှစ၍ မြန်မာလူမျိုးများ သုံးစွဲတီးမှုတ်ခြင်း မတွေ့ရသလောက် ကွယ်ပျောက် တိမ်မြုပ်သွားခဲ့သော်လည်း တနင်္သာရီတိုင်း ကျိုက္ခမိခရိုင်ရှိ မွန်လူမျိုးတို့သည် ယနေ့တိုင် တီးလျက်ရှိနေကြောင်းသိရှိရ၏။ အချို့ မွန်လူမျိုးများသည် မိကျောင်းတူရိယာကို မိကျောင်း ရုပ်ပုံသဏ္ဍာန်မျိုး မပြုလုပ်ဘဲ မယ်ဒလင်တူရိယာ ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးကဲ့သို့ ပြုလုပ်၍ တီးကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မိကျောင်းတူရိယာ အသုံးနည်းသွားသဖြင့် မိကျောင်းတူရိယာတီးရာတွင် ကျော်ကြားထင်ရှားခဲ့သော ပညာသည်ကြီးများ၏ အကြောင်းအရာ အတ္ထုပ္ပတ္တိများလည်း တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရလေသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး ပုရပိုက်အမှတ် ၁၅၈၇ အရ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်၌ မိကျောင်းတူရိယာ တီးရာတွင် ကျော်ကြား ထင်ရှားခဲ့သူ မိကျောင်းဆရာဦးသင်းသည် အတွင်းအငြိမ့်တော် အမှုထမ်းစောင်းဆရာကြီး ဦးဖူးခေါင်နှင့် တွဲဖက်အမှုထမ်းခဲ့ကြောင်း သိရှိရလေသည်။

ဦးမြစိုး

တရားဦးပဟာရာဌာန

ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါရဟန္တာတို့ ကောင်းကင်မှသက်ဆင်းရာ ကောင်းကင်သို့ တက်ရာဖြစ်သောကြောင့် ကုသိပတနဟု အမည်ရ၍ သားသမင်အပေါင်းတို့ကို ဘေးမဲ့ပေးရာဖြစ်သော မိဂဒါဝုန်တောတွင် မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဓမ္မစကြာတရားဦးကို ပဉ္စဝဂ္ဂီ ငါးဦးအား ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။

မိဂဒါဝုန်။ ။မိဂဒါဝုန်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဥတ္တရပဒေသပြည်နယ်၊ ဗာရာဏသီမြို့အနီး ကုသိပတန အမည်ရှိသော သားသမင် အပေါင်းတို့အား ဘေးမဲ့ပေးထားရာ တောကြီး ဖြစ်သည်။ ကုသိပတနဟု အမည်ရသည်မှာ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာထေရ်ရှင်တို့ ကောင်းကင်မှသက်ဆင်းရာ၊ ကောင်းကင်သို့ တက်ရာဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုမိဂဒါဝုန်တောကြီး၌ လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် စနေနေ့ နေဝင်လုဆဲအချိန်၌ ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးဦးတို့အား ဓမ္မစကြာ ဒေသနာတော်ကို တရားဦး ဟောတော်မူခဲ့သည်။ ထိုသို့ ဟောခဲ့သည်မှာ ယခုအခါ နှစ်ပေါင်း ၂,၅၅၀ ကျော်ခဲ့လေပြီ။ (ဓမ္မစကြာသုတ္တန်။ ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးဦး-လည်းရှု။)

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးသည်နောက် နှစ်ပေါင်း ၅၅၀ ခန့်တွင် သာသနာဒါယကာဖြစ်တော်မူသော သီရိဓမ္မာသောက မင်းကြီးသည် ဘုရားရှင်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဒေသများသို့ တိုင်းခန်း လှည့်လည်ပြီးလျှင် အမှတ်တရဖြစ်စေရန်

သာသနိက အဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ထိုအဆောက်အအုံများအနက် မိဂဒါဝုန်တော၌ မြတ်စွာဘုရား ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူခဲ့သည့် နေရာတွင် တည်ထားသော ဓမ္မစက္ကစေတီသည်လည်း တခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုစေတီတော်ကြီးမှာ ပျက်စီးယိုယွင်းနေလင့်ကစား ယခုတိုင် မြေပြင်မှ ဉာဏ်တော် ပေ ၁၅၀ ခန့် မြင့်မားလျက်ပင် ရှိသေးသည်။ စေတီကြီး၏ အပေါ်ပိုင်းသည် ဝိုင်း၍ ထိပ်တွင်ခုံး၍ နေသည်။ အောက်ပိုင်းတွင်ကား ရှစ်ထောင့်သဏ္ဍာန်ရှိ၍ အုတ်ဖြင့်တည်ထား၍ အပေါ်ပိုင်းတွင် ကျောက်ဖြင့် တည်ထားသည်။

မိဂဒါဝုန်တောကို ယခုခေတ်တွင်“ဆားနပ်”ဟုခေါ်သည်။ ဗာရာဏသီမြို့မှ မြောက်ဘက် ၆ မိုင်ခန့်အကွာတွင်“ဆားနပ်”ခေါ် မိဂဒါဝုန်တောတန်းရှိသည်။ ကာလကတ္တားမြို့မှ ဂါယာမြို့သို့ မီးရထားဖြင့်သွားရာတွင် ၂၉ မိုင်ဝေး၍ တဖန် ဂါယာမှ ဗာရာဏသီမြို့သို့ ၁၂၉ မိုင်ဝေးသည်။ ဗာရာဏသီမြို့မှ မိဂဒါဝုန်တောသို့ ၆ မိုင်ဝေးသောခရီးကိုကား မြင်းလှည်းဖြင့်

ခရစ် ၇ ရာစုနှစ်ခန့်က မိဂဒါဝုန်ရှိ သာသနိက အဆောက်အအုံများ တည်ရှိဟန် သရုပ်ပြပုံ

ပဉ္စဝဂ္ဂိ ငါးဦးတို့အား မေ့စကြာ တရားဦးဟောရာ မိဂဒါဝုန် တောရိ မေ့စက္ကစေတီ

ဖြစ်စေ၊ တက္ကစိမော်တော်ကားဖြင့်ဖြစ်စေ သွားနိုင်သည်။ မိဂဒါဝုန်သို့မရောက်မီ ၂ ဖာလုံခန့် အလို လက်ဝဲဘက် တောင်ပူစာတခုပေါ်တွင် “ချောက်ဂန္ဓီ” ခေါ် စေတီတဆူ ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုစေတီနေရာကား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပဉ္စဝဂ္ဂိ ငါးဦးတို့အား တရားဦးမဟောမီ ပဌမဆုံး တွေ့ကြသော နေရာဟု ဆိုသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် မိဂဒါဝုန်တော၌ ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးဦးတို့အား တရားဦး ဟောတော်မူသည့် ဝါဆိုလပြည့်နေ့ညမှာပင် အရှင် ကောဏ္ဍညသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ဆိုက်ရောက်၏။ ယင်း ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့တွင် အရှင် ၀ပု၊ ၂ ရက်နေ့တွင် အရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ ၃ ရက်နေ့တွင် အရှင်မဟာနာမ၊ ၄ ရက်နေ့ တွင် အရှင်အဿဇိတို့ အသီးအသီး သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ကြသည်။ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂိ ငါးဦးတို့အား တဖန် အနတ္တလက္ခဏသုတ်ကို ဟောတော် မူရာတွင် ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးဦးတို့သည် မဂ်၊ ဖိုလ် အစဉ်ဖြင့် အဆင့် ဆင့်တက်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူကြသည်။

မိဂဒါဝုန်ကွတ် ။ ။နကွတ် ၂၇လုံး-ရှု။

မိဇူးရီပြည်နယ်။ ။မိဇူးရီမြစ်ကြီးကို အစွဲပြု၍ အမည်တွင် သော မိဇူးရီပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဖွဲ့စည်းပါဝင်သော ပြည်နယ်တခုဖြစ်၏။ နယ်နိမိတ်အားဖြင့် မိဇူးရီပြည်နယ်ကို မြောက်ဖက်တွင် အိုင်အိုဝါပြည်နယ်၊ အ နောက်ဖက်တွင် နီပရက်စကပြည်နယ်၊ ကန်းဆပ်ပြည်နယ် နှင့် အိုကလဟိုးမားပြည်နယ်များ၊ တောင်ဖက်တွင် အာကင် ဆောပြည်နယ်၊ အရှေ့ဖက်တလျောက်လုံးတွင် မစ်စစ်စပီမြစ်

သည်နယ်စပ်ပြုလျက် ထိုမြစ်ကြီး၏ တဖက်ကမ်းတွင် အီလီ နွိုင်ပြည်နယ်၊ ကင်တပ်ကီးပြည်နယ်နှင့် တင်နက်ဆီပြည်နယ် တို့ဖြင့် ပတ်ရံလျက်ရှိသည်။မိဇူးရီပြည်နယ်သည် အကျယ် အဝန်းအားဖြင့် ၆၉,၆၇၄ စတုရန်းမိုင်ရှိ၏။ မိဇူးရီပြည်နယ် ၏မြို့တော်မှာ ဂျက်ဖာဆန်စီတီဖြစ်၍ အခြားမြို့ကြီးများ ဖြစ်သော စိန်လူဝီ၊ ကန်းဆပ်စီတီမြို့နှင့် စိန်ဂျိုးဇက်မြို့ကြီး တို့သည် ဂျက်ဖာဆန်မြို့တော်ထက်ပင် ကြီးမားသေးသည်။

မြောက်ဖက်မှ စီးဆင်းလာသော မိဇူးရီမြစ်သည် အ နောက်မြောက်ဖက်တွင် နယ်စပ်တစိတ်တဒေသအဖြစ်တည် ရပြီးသော် အရှေ့ဖက်သို့တွေ့သွားကာ ပြည်နယ်ကို ဖြတ်ဆင်း ပြီးလျှင် မစ်စစ်စပီမြစ်နှင့် ပေါင်းဆုံလေသည်။ မိဇူးရီပြည် နယ်တွင် သဘာဝအပိုင်းအခြား ၃ပိုင်းရှိသည်။ယင်းတို့ကား ပရေရီဒေသ၊ အိုဇတ်ကုန်းမြင့်ဒေသနှင့် အရှေ့တောင် မြေနိမ့် ဒေသတို့ဖြစ်၏။ပရေရီဒေသသည် မိဇူးရီမြစ်၏ မြောက်ဖက် တကြောဖြတ်လျက် ပြည်နယ်၏တဝက်နီးပါးမျှရှိသည်။ ယင်း ဒေသ၌ ရေအစီးနေ့၍ ရေနောက်သောမြစ်နှင့် ချောင်းများ ရှိရာ ချောင်းကြီးများ၏ ကမ်းပါးရှိမြေမှာ မြေဩဇာကောင်း ၏။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် သစ် သီးသစ်နှံစိုက်ပျိုးရေးတို့ကို ပြုလုပ်သည် တွင်းထွက်ပစ္စည်း များကား ကျောက်မီးသွေး၊ မြေစေး၊ ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ် ငွေ့တို့ဖြစ်သည်။ အိုဇတ်ကုန်းမြင့်ဒေသသည် ပရေရီဒေသ၏ တောင်ဖက်နှင့် အရှေ့ဖက်တလျောက်တွင် တည်ရှိ၍ ပြည် နယ်၏ ၅ပုံ၂ပုံခန့်မျှဖြစ်သည်။မြေပြင်အမြင့်မှာ ပင်လယ် ပြင်အထက် ပေ ၁,၀၀၀မှ ၁,၈၀၀အထိဖြစ်၏။ ဤဒေသတွင် မြေပြန့်ဟူ၍ ချိုင့်ဝှမ်းများတွင်သာ ရှိ၏။အိုဇတ်ကုန်းမြင့် ဒေသတွင် မြင့်မားသောတောင်များ၊ နက်ရှိုင်းကျဉ်းမြောင်း သော ချိုင့်ဝှမ်းများ၊ ကြည်လင်၍ ရေစီးသန်သော ချောင်း များ၊ လှပသော အိုင်များ၊ လိုဏ်ခေါင်းများ၊ စိမ့်စမ်းများ ရှိကာ၊ ကျန်းမာရေးအတွက် ညီညွတ်သောရာသီဥတု ရှိခြင်း ကြောင့်ထင်ရှားသည်။ သစ်တောအများအပြားကို ခုတ် ထွင်ရှင်းလင်းပြီး ဖြစ်သော်လည်း ဤဒေသ၏ ထက်ဝက်ခန့် တွင် သစ်တောများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက်ပင် ရှိသေးသော ကြောင့် သစ်လုပ်ငန်းသည် အရေးပါသော လုပ်ငန်းဖြစ် သည်။ တောင်စောင်းများတွင် သစ်သီးခြံများ၊ စပျစ်ခြံ များ၊ တိရစ္ဆာန်စားကျက်များကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ပြည်နယ် မှ ထွက်သမျှသော ခဲ၊ သွပ် စသည်တို့မှာ ဤဒေသမှ ရရှိ သည်။ ယင်းတို့အပြင် သံရိုင်း၊ ကျောက်မီးသွေး၊ နှမ်းဖတ် ကျောက်၊ ထုံးကျောက်များလည်း ထွက်သည်။ အရှေ့တောင် မြေနိမ့်ဒေသသည် မစ်စစ်စပီမြစ်၏ အနောက်ဖက်တွင်ရှိ၍ စတုရန်းမိုင် ၃,၀၀၀ခန့်ကျယ်ပြန့်သည်။ ပြည်နယ်တွင်း အနိမ့် ဆုံးအပိုင်းဖြစ်သည်။ ဤဒေသသည် နှစ်ပေါင်း များစွာက ပင် သစ်ပင်များဖြင့် ထူထပ်စွာဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိခဲ့သော်လည်း

မိဇူးရီပြည်နယ်

နောင်သော် များစွာသော အပင်တို့ကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း လိုက်သောကြောင့် ယခုအခါ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် နွားနို့ပစ္စည်း လုပ်ငန်းများအတွက် အထူးတလည် ကောင်းမွန် သော ဒေသဖြစ်နေလေသည်။

မိဇူးရီပြည်နယ်တွင်းရှိ မြစ်ချောင်းများသည် ကုန်သွယ် ရေးနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းတို့အတွက် အရေးပါ အရာရောက် သည်။ မိဇူးရီမြစ်သည် အနောက်မြောက်ဖက်တွင် နယ်စပ် အဖြစ်တည်ရှိပြီးသော် အနောက်ဖက်မှ အရှေ့ဖက်သို့ ပြည် နယ်ကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်းကာ မစ်စစ်စပီမြစ်နှင့် စိန်လူဝီမြို့ အထက်နားတွင် ပေါင်းဆုံသည်။ မိဇူးရီပြည်နယ်အတွင်းရှိ မြစ်ချောင်းအများအပြားမှ ရေအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူလေသည်။

မိဇူးရီပြည်နယ်တွင် ဆောင်းအခါ၌ အလွန်အေးချမ်း၍ နေ့တာရှည်ကာ ပူပြင်းသည်။ ဆောင်းအခါတွင် ဖာရင်ဟိုက် သုညဒီဂရီအောက်ပင် ရောက်၍ နွေကာလတွင်မူ ဒီဂရီ ၁၀၀ ကျော်ရှိတတ်ပေသည်။ မြင့်သောအပိုင်းဖြစ်သည့် အိုဇတ် ကုန်းမြင့်ဖက်တွင် ရာသီဥတု ပို၍မျှတသည်။ မိုးရေချိန်မှာ လည်း အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ၅၁ လက်မခန့် ရွာသွန်း၍ အနောက်မြောက်ပိုင်းတွင် ၃၄ လက်မခန့် ရွာသွန်းသည်။

မိဇူးရီပြည်နယ်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းသည် အဓိက လုပ်ငန်း ဖြစ်၏။ ကြက်၊ ဘဲ၊ ဝက်၊ နွားများကိုလည်း အကြီး အကျယ် မွေးမြူသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းထွက် ပစ္စည်းများမှာ နွား၊ ဝက်၊ နို့ထွက် ပစ္စည်းများ၊ ဂျုံ၊ ကြက် နှင့် ကြက်ဥများ၊ မြင်းစားဂျုံ၊ မုယော၊ ဝါဂွမ်း၊ ပဲကျတ်ပျဉ်

အာလူး၊ သစ်သီးများ၊ ဆေးရွက် စသည်တို့ဖြစ်၏။ မိဇူးရီပြည် နယ်တွင် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများလည်း ထွန်းကားသည်။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းထွက်ပစ္စည်းများမှာ ဖိနပ်၊ မော်တော် ကား၊ အရက်၊ ဆေးဝါး၊ လျှပ်စစ်တန်ဆာပလာများ၊ ဂျုံမှုန့်၊ သံနှင့်သံမဏိထည်များ၊ ဖန်ထည်၊ သားရေထည်၊ အထည် အလိပ်၊ သုတ်ဆေး၊ ရေနံထွက်ပစ္စည်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်ထွက် သယံဇာတပစ္စည်းတို့မှာ သွပ်၊ ခဲ၊ ကျောက်မီး သွေး၊ မြေစေး၊ ဆီလီကာ အစရှိသည်တို့ ဖြစ်၏။ မိဇူးရီ ပြည်နယ်တွင် မော်တော်ကားလမ်း၊ မီးရထားလမ်းများစွာ ရှိသည်။ စိန်လူဝီနှင့် ကန်းဆပ်စီတီမြို့တို့သည် မီးရထားလမ်း နှင့် လေကြောင်းလမ်းဆုံမြို့များဖြစ်၏။

မိဇူးရီပြည်နယ် လူဦးရေမှာ ၄,၃၂၉,၈၁၃ (၁၉၆၀) ယောက် ဖြစ်၏။

မိဇူးရီနယ်သို့ ဦးစွာရောက်ရှိခဲ့သောလူဖြူမှာ ဒါဆိုဘို ဆို သူဖြစ်၍ ၁၅၄၁ ခုနှစ်တွင် ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုနောက် ၁၆၇၃ ခုနှစ်တွင် မားကတ်ဆိုသူ ရောက်ရှိလာသည်။ သို့သော် ၁၇၃၅ ခုနှစ်တွင်မှ ပြင်သစ်တို့က ဦးစွာအခြေစိုက်၍ စိန်ဂျင် နီဗီမြို့ကို တည်ထောင်သည်။ ထိုစဉ်က ဤနယ်သည် ပြင် သစ်တို့၏ လူဝီဇီယနွားနယ်ကြီး၏ တစ်စိတ်တဒေသ ဖြစ်ခဲ့၏။ ၁၇၆၃ ခုနှစ်တွင် ထိုလူဝီဇီယနွားနယ်ကြီးကို စပိန်တို့အား ပေးအပ်လိုက်ရသည်။ ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြင်သစ်တို့ ပြန်ရ သည်။ ၁၈၀၃ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက လူဝီဇီ ဇီယနွားနယ်ကြီးကို ပြင်သစ်တို့ထံမှ ဝယ်ယူလိုက်သောအခါ မိဇူးရီနယ်လည်း ပါလာသည်။ ၁၈၁၂ ခုနှစ်တွင် မိဇူးရီနယ်ကို

မိဇူးရီပြည်နယ်၏ မြို့ကြီးများအနက် လေကြောင်းလမ်းဆုံမြို့ကြီးဖြစ်သော စိန်လူဝီမြို့၏ရှုခင်း

နယ်ပယ်အဖြစ်ဖွဲ့စည်းသည်။ ၁၈၂၁ ခုနှစ်တွင် မိဇူးရီနယ်ကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ပြည်နယ်တခုအဖြစ် သွတ်သွင်းလိုက်သည်။ ပဌမဆုံးမြို့တော်မှာ စိန်ချားဖြစ်၍ ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင်မှ ဂျက်ဖာဆန်စီတီကို မြို့တော်အဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားစဉ်က မိဇူးရီပြည်နယ်သည် ကြားနေပြည်နယ် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်တွင် မိဇူးရီပြည်နယ်သည် တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်ကြီးပွားလာခဲ့ရာ ၁၈၆၀ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအတွင်း၌ အဌမ အကြီးဆုံးပြည်နယ် ဖြစ်လာခဲ့၏။ ပထမနှင့် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်များအတွင်း၌ မိဇူးရီနယ်သား ထောင်ပေါင်းများစွာ ပါဝင်အမှုထမ်းခဲ့သည်။ သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်း၊ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတို့လည်း လျင်မြန်စွာ တိုးတက် ကြီးပွားခဲ့လေသည်။

မိဒလူမျိုး ။ ။ရှေး အထက်ကျော်ကာရီက အာရှတိုက် အနောက်ပိုင်းတွင် တန်ခိုးကြီးခဲ့သော လူမျိုးတမျိုးမှာ မိဒလူမျိုးဖြစ်သည်။ ပါးရှင်းလူမျိုးများကဲ့သို့ပင် အင်ဒိုဥရောပလူမျိုး အဆက်အနွယ်များ ဖြစ်ကြ၍ ယခုကာလ ဥရောပတိုက်သားအားလုံးလောက်သည် ယဟူဒီလူမျိုးများမှတစ်ပါး ထိုမိဒလူမျိုးများမှ ဆင်းသက်လာကြသည်။

မိဒလူမျိုးတို့၏ နိုင်ငံဖြစ်သော မီးဒီးယားမှာ ယခု အီရန်နိုင်ငံ အနောက်မြောက်ပိုင်းဒေသ ဖြစ်သည်။ ယင်းလူမျိုးတို့၏ အရင်းအမြစ်ကို အသေအချာမသိရသော်လည်း၊ ဘီစီ ၉၀၀ ခန့်လောက်တွင် အဆီးရီးယားနိုင်ငံ၏ လက်အောက်ခံဖြစ်လာရာမှစတင်၍ မိဒလူမျိုးများရှိကြောင်း သိရှိရသည်။

မိဒလူမျိုးတို့သည် အစပဌမတွင် ရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းသော လူမျိုးများဖြစ်သော်လည်း လခြမ်းဒေသကြီး ဖြစ်သည့် အနောက်တောင်ဒေသများမှ ယဉ်ကျေးမှုများကို တစတစ ရရှိကြလေသည်။ အဆီးရီးယားလူမျိုးတို့သည် နိုင်ငံတော်ကြီး တန်ခိုးထွားမှုကို အကြောင်းပြုကာ စည်းစိမ်ယစ်မူးနေယင်း တဖြည်းဖြည်း အင်အားယုတ်လျော့လာချိန်တွင် မိဒတို့သည် အင်အားတောင့်တင်းလာပြီးလျှင် ခေါင်းထောင်လာကြသည်။ ဘီစီ ၇၀၀ ခန့်တွင် တိုင်းဂရစ်မြစ် အရှေ့ဖက်တောင်တန်းဒေသ၌ အင်အားကောင်းသော အိုင်ရေးနီးယန်းနိုင်ငံတခုကို တည်ထောင်လာကြလေသည်။ ထိုနိုင်ငံမှာ ပါရှင်းပင်လယ်ကွေ့ဖက်မှ မြောက်ဘက်ပင်လယ်နက်ဒေသများသို့တိုင်၏။ ထိုနိုင်ငံ၏မြို့တော်မှာ အက်ဗာတာနာ ဖြစ်သည်။ ဘီစီ ၆၀၂ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ မိဒတို့သည် ဗက်ဗီလုံးနှင့် ပူးပေါင်းကာ အဆီးရီးယားနိုင်ငံနှင့် နင်းနိဗမြို့တော်ကြီးကိုပင် သိမ်းပိုက်လိုက်ကြလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် မိဒတို့သည် အာရှတိုက်အနောက်ပိုင်းဖက်တွင် တန်ခိုးကြီးသော လူမျိုးတမျိုး ဖြစ်လာလေသည်။ သို့သော်

လည်း သူတို့၏ခေါင်းထောင်နိုင်မှုသည် တာမရှည်လှချေ။ အနှစ် ၅၀ ခန့်ကြာသောအခါ သူတို့နှင့် အဆက်အနွယ်တူအယူဝါဒတူဖြစ်၍ သူတို့၏စိုးမိုးခြင်းကို ခံနေခဲ့ရသော ပါးရှင်းလူမျိုးများ ထကြွလာတော့၏။ ဆိုင်းရပ် ဦးစီးခေါင်းဆောင်ပြုကာ ပုန်ကန်၍ ဘီစီ ၅၅၉ခုနှစ်လောက်တွင် မိဒဘုရင် အက်စတျာ ဂီး၏ ထီးနန်းကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူအောင်ပွဲဆင်ခဲ့သဖြင့် မိဒတို့သည် ပါးရှင်းတို့၏ လက်အောက်သို့ ရောက်သွားလေ၏။ (ဆိုင်းရပ်-ရှူ) ပါးရှင်းတို့၏ လက်အောက်တွင် အယူဝါဒတူ အဆက်အနွယ်တူ ဖြစ်သော မိဒတို့မှာ ထိုအချိန်မှစ၍ ပါးရှင်းတို့နှင့် လူမျိုးချင်း ပေါင်းစပ်ရောနှော သွားလေသည်။

မိတာ ။ ။လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးကို အသုံးပြုသည့် အိမ်တိုင်း၌ အိမ်ထောင့်နံရံတနေရာတွင် ကပ်ရိုက်ထားသော သေတ္တာငယ်တခုကို တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။ ထိုသေတ္တာမှာ မိတာသေတ္တာ ဖြစ်သည်။ ဓာတ်မီး ကုမ္ပဏီသည် တလတကြိမ် မိတာပေါ်၌ ပြုနေသော ဂဏန်းအမှတ်အသားများကို ကြည့်၍ မိတာထားသောအိမ်၌ သုံးစွဲသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို စစ်ဆေးသည်။ ထိုနောက် ကျသင့်သမျှတန်ဖိုးကို အိမ်နေသူတို့ထံမှ တောင်းယူသည်။ ထိုမိတာမျိုးကို လျှပ်စစ်မိတာဟု ခေါ်သည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်မီး မပေါ်မီ ဓာတ်ငွေ့ဖြင့် မီးထွန်းသည့် ခေတ်က ဓာတ်ငွေ့မိတာဟူ၍ မိတာတမျိုး ရှိခဲ့သည်။ ဓာတ်ငွေ့မိတာတွင် အစိုမိတာ၊ အခြောက်မိတာဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိ၏။ အစိုမိတာမျိုးမှာ မိတာ၌ တဝက်သာသာမျှ ရေထည့်ထားရသဖြင့် အစိုမိတာဟုခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် ထိုမိတာမျိုးကို မသုံးကြဘဲ ခြောက်ငွေ့သည့် မိတာမျိုးကိုသာ အသုံးများကြသည်။ ဓာတ်ငွေ့မိတာတွင် ဓာတ်ငွေ့လုံသော အခန်းငယ်နှစ်ခု ပါဝင်၍ အခန်းတခုစီတွင် လေဖိုတခုစီတပ်ဆင်ထားသည်။ လေဖိုတခု ပိန်သွားသောအခါ အခြားတခု ဖောင်းကြွလာစေရန် စီမံထားသည်။ ဖောင်းနေသော ပထမလေဖိုရှိသည့်အခန်းမှ အဆိုရှင်သည် ပွင့်နေစဉ် ဒုတိယအခန်းမှ အဆိုရှင်သည် ပိတ်လျက်ရှိသည်။ ထိုအခါ ပထမအခန်းထဲသို့ ဓာတ်ငွေ့သည် တိုးဝင်လျက်နေသည်။ ဓာတ်ငွေ့မီးအိမ်ကို ဖွင့်လိုက်သောအခါ ပထမအခန်း၏ လေဖိုမှ ဓာတ်ငွေ့ကို စုတ်ယူလိုက်သဖြင့် အခန်းတွင်းရှိ ဓာတ်ငွေ့က လေဖိုကို ဖိတွန်းသည်။ ထိုအခါတွင် ထိုလေဖိုမှာ ပြားသွား၍ ဒုတိယအခန်းမှလေဖိုသည် ဖောင်းလာပြီးလျှင် အခန်းထဲတွင် အစကသွင်းထားသော ဓာတ်ငွေ့ကို စုတ်ယူသည်။ ထိုအခါ၌ ပဌမအခန်း၏အဆိုရှင်မှာ ပိတ်သွား၍ ဒုတိယအခန်းမှ အဆိုရှင်သည် ပွင့်လာပြီးလျှင် ဓာတ်ငွေ့ကို သွင်းပေးလေသည်။ ဓာတ်ငွေ့၏ဖိအားဖြင့် လေဖိုတွင်းရှိ ဓာတ်ငွေ့

သည် မီးအိမ်သို့ ရောက်သွားသောကြောင့် ထိုလေဖိုမှာ ပိန်ကပ်သွားလျက် ပထမအခန်းမှ လေဖိုသည် ဖောင်းကြွလာပြန်သည်။ ထိုနောက် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မီးအိမ်သည် လေဖိုတစ်ခုစီမှ ဓာတ်ငွေ့ကို တလှည့်စီ ရရှိလေသည်။ အဆိုရှင်များမှာ ခွေးသွားစိတ်ဘီးများနှင့် ဆက်သွယ်ထားခြင်းဖြင့် ခွေးသွားစိတ်ဘီး လည်သည့်အတိုင်း ခွေးသွားစိတ်ဘီးနှင့် ဆက်ထားသော ဒိုင်ယယ်မက်နာပြင်ပေါ်ရှိ လက်တံကလိုက်၍ လည်နိုင်သည်။ ထိုဒိုင်ယယ်မက်နာပြင်ပေါ်မှ လက်တံကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် အိမ်၌သုံးစွဲသော ဓာတ်ငွေ့၏အတိုင်းအဆကို သိနိုင်သည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်များတွင် လျှပ်စစ်သံလိုက်များ ပါရှိသည်။ ထိုသံလိုက်တို့ကို ရစ်ပတ်ထားသော ကြေးနန်းကြိုးခွေထဲတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးသည် ဖြတ်သန်းသွားသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီး ဖြတ်သန်းသွားသောအခါ သံလိုက်မှ သံလိုက်အားတို့သည် ဝင်ရိုးတံငယ်ကလေးတခုကို လည်စေသည်။ ဝင်ရိုးတံနှင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိသော သတ္တုဆလင်ဒါလည်း လိုက်၍ လည်သည်။ ထိုဝင်ရိုးတံနှင့် ဆလင်ဒါတို့သည် ဒိုင်ယယ်မက်နာပြင်ပေါ်ရှိ လက်တံနှင့် ဆက်သွယ်နေသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးများလာလေလေ ထိုပစ္စည်းတို့သည် မြန်မြန်လည်လေလေ ဖြစ်သည်။ ဒိုင်ယယ်မက်နာပြင်ပေါ်က လက်တံလည်သည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးမည်မျှ ဖြတ်သန်းသွားသည်ကို သိနိုင်ပေသည်။ ထိုလက်တံသည် ဒိုင်ယယ်မက်နာပြင်ပေါ်၌ သုံးစွဲပြီးသော လျှပ်စစ်ဓာတ်စီး (ကီလိုဝပ်အာဝါ)ကို ပြသည်။ ထိုမှတဆင့် ဆက်သွယ်ထားသော ခွေးသွားစိတ်ဘီးများဖြင့် အစဉ်လည်လိုက်နေသော အခြားဒိုင်ယယ် မက်နာပြင်များပေါ်က လက်တံများသည် ကီလိုဝပ်၏ ဆယ်ကိန်း၊ ရာကိန်း၊ ထောင်ကိန်းတို့ကို အစဉ်လိုက် ပြကြလေသည်။

မိယာရှမ် ပင်လယ်ရေမြှုပ် ။ မိယာရှမ် ဆိုသည်မှာ ဂျာမန်စကားမှ ဆင်းသက်လာ၍ ပင်လယ်ရေမြှုပ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသောကြောင့် မိယာရှမ်ပင်လယ်ရေမြှုပ်ဟု ခေါ်စေကာမူ စင်စစ် ယင်းမှာ နူးညံ့၍ဖြူသော မြေစေးကဲ့သို့သော တွင်းထွက်ပစ္စည်းတမျိုးဖြစ်သည်။ ခြောက်သွေ့သောအခါ ရေပေါ်တွင် ပေါ်နိုင်သည်။ မြေစေးနှင့် တူ၍ ဆေးတံများ ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ထိုပစ္စည်းကို အာရှမိုင်းနားပြည်တွင် အများအပြားရနိုင်သည်။ မြေလွှာအောက်၌ အခဲလိုက်တည်ရှိတတ်သည်။ ယင်းတွင် မက်ဂနီဇီယမ်၊ ဆီလီကွန်၊ အောက်ဆီဂျင်နှင့် ရေပါဝင်၍ ဓာတုဗေဒအခေါ်အရ ထိုပစ္စည်းသည် ရေပါဝင်သော မက်ဂနီဇီယမ် ဆီလီကိတ်ပင်ဖြစ်သည်။

ထိုပင်လယ်ရေမြှုပ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသောဆေးတံတွင် စိမ့်

နိုင်သောအပေါက်ကလေးများ ပါရှိသဖြင့် အရောင်ကို စုတ်ယူပြီးလျှင် တဖြည်းဖြည်း အညိုရောင်ထ၍ တောက်ပလာသည်။ သို့သော် ဆေးအိုးသည် ပူလွယ်ပြီးလျှင် ကျိုးလွယ်တတ်၏။ အဆိုပါဆေးတံမျိုးကို ဗီယင်းနားနှင့် ပါရစ်မြို့များ၌ အကြီးအကျယ်ပြုလုပ်ကြသည်။ စီးကရက်စွပ်တံများ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ထိုပင်လယ် ရေမြှုပ်မျိုးကို အသုံးပြုတတ်ကြသည်။

တူးခါစတွင် ထိုပင်လယ်ရေမြှုပ်သည် ဆပ်ပြာကဲ့သို့ ပျော့ပျောင်း၍ ရေနှင့်ထိလျှင်လည်း အမြှုပ်ထကာ ချေးနှင့်ဆီကို ချွတ်နိုင်သည်။ အဆိုပါပင်လယ်ရေမြှုပ်ကို အာရှမိုင်းနားအပြင် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ မိုရေးဗီးယားပြည်နယ်၊ စပိန်နိုင်ငံ၊ ရုရှနိုင်ငံ ကရိုင်းမီယားနယ်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု တောင်ကရိုလီးနား ပြည်နယ်များမှလည်း ရနိုင်သည်။ စပိန်နိုင်ငံတွင် ထိုပင်လယ်ရေမြှုပ်ကို အိမ်ဆောက်အုတ်အဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။

မိလတန်ဂျွန် (ခရစ် ၁၆၀၈ - ၁၆၇၄) ။ ရိုက်စပီးယားမှတစ်ပါး အထင်ပေါ် အကျော်စောဆုံးသော အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာကြီးမှာ ဂျွန်မိလတန် ဖြစ်လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကား ကဗျာစာဆိုကြီး တဦးသာမက နိုင်ငံရေးစာရေးဆရာကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည်။ မိလတန်သည် ၁၆၀၈ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၉ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့၌ မွေးဖွားခဲ့ရာ ရိုက်စပီးယား မကွယ်

နာမည်ကျော် အင်္ဂလိပ် ကဗျာဆရာကြီး ဂျွန်မိလတန်

မိလတန်ဂျွန်

လွန်မီ ၈နှစ်ခန့်က ဖြစ်၏။ ဖခင်ဖြစ်သူမှာ စာချုပ်စာတမ်း များရေးသူနှင့် ငွေချေးကိုယ်စားလှယ်အလုပ်ဖြင့် အသက် မွေးသူ ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် တူရိယာဂီတဖက်တွင် ဝါ သနာထုံ၍ သီချင်းများလည်း ရေးတတ်၏။ စာပေလည်း အတော်အတန် တတ်မြောက်လေသည်။ သူ၏ အလုပ်အ ကိုင်ဖြင့် ဝင်ငွေလမ်းဖြောင့်နေသော လူရည်တတ် တဦးဖြစ် သည့်အတိုင်း သားဖြစ်သူဂျွန်မိလတန်အား အိမ်၌ ဆရာ များဖြင့် ပညာသင်စေပြီးလျှင် သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း သင်ကြား ပေးခဲ့လေသည်။ မိလတန်သည် ဖခင်ဖြစ်သူကဲ့သို့ပင် အတီး အမှုတ်တော်သည်ပြင် အသံကောင်းကောင်းနှင့် အဆိုပိုင်သူ တဦးဖြစ်လေသည်။ ၉ နှစ်သားအရွယ်မှစ၍ ကဗျာများ စ တင် ရေးသားခဲ့လေသည်။

၁၂ နှစ်အရွယ်တွင် စိန်ပေါကျောင်းသို့ တက်ရောက် ပညာသင်ယူ၏။ ဂရိ ပြင်သစ်၊ အီတာလျံ၊ ဟီဗြဲဘာသာ စာပေတို့နှင့် အက်ဒမန် ဆပင်စာ၏ ကဗျာများကို လေ့လာ ဆည်းပူးခဲ့၏။ နောင်အခါတွင် သူ၏စိတ်ကူးစိတ်သန်းများ မှာ ဆပင်စာ၏ ကဗျာများကို လေ့လာရာမှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သည်ဟု ဝန်ခံလေသည်။

ထိုနောက်တွင် ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ် ခရိုက်ကောလိပ်တွင် ၁၇ နှစ်အရွယ်မှ ၂၄ နှစ်အရွယ်တိုင်အောင် ၇ နှစ်မျှ ပညာ ဆည်းပူးခဲ့ရာ စာပေများကို အထူးလေ့လာလိုက်စားခဲ့လေ သည်။ မိလတန်မှာ ပိန်ပိန်ပါးပါးနှင့် ရုပ်ရည်သန့်ပြန့်တင့် တယ်သူ ဖြစ်လေသည်။ ပညာဉာဏ် ပါရမီထူးခြားသူဖြစ်၍ စာပေ သင်အံ့လေ့ကျက်ရာ၌ တတန်းထဲနေ အခြားသူများ ထက်ပေါက်ရောက်တတ်မြောက်ခဲ့လေသည်။ မိမိ၏ အကျင့် စာရိတ္တတွင် မွဲတပေါက် အစွန်းမခံရအောင် ခပ်တည်တည် ခပ်အေးအေး နေတတ်သဖြင့် ပညာချွန်သော်လည်း ခင်မင် ရင်းနှီးသူ မများလှချေ။

မိလတန်မှာ ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် အယူဝါဒဖက်တွင် ရိုသေ ကိုင်းရှိုင်းသူဖြစ်ရာ။ မိဘများက သူ့ကို သာသနာ့ဝန်ထမ်း ဖြစ်စေလို၏။ သို့သော် ထိုစဉ်က အင်္ဂလန်သာသနာရေးဂိုဏ်း ၏ စည်းမျဉ်းနှင့် ဝါဒများကို မိလတန်သည် သဘောမကျခဲ့ သဖြင့် သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ရန်အကြံကို နောင်အခါတွင် စွန့်လွှတ်လိုက်လေသည်။

တက္ကသိုလ်မှ ထွက်ပြီးသည့်နောက်တွင် မိလတန်မှာ ပညာ ဆည်းပူး၍ မပြည့်စုံသေးဟု ယူဆထားသဖြင့် စာပေကို ဆက် လက်လေ့လာလိုက်စားလိုသော ဆန္ဒ ရှိနေခဲ့သေး၏။ ထိုအခါ သားဖြစ်သူ၏ အစွမ်းအစ တိုးတက်လာရေးအတွက် ဆောင် ရွက်ပေးလိုသောဆန္ဒ အမြဲပင်ရှိနေခဲ့သော ဖခင်ဖြစ်သူသည် သားဖြစ်သူ အလိုရှိသည့်အတိုင်း လန်ဒန်မှ မိုင် ၂၀ ဝေး သော ဗတ်ကင်ဟမ်ရှိုင်းယာနယ် ဟော်တန်မြို့ရှိ သူပိုင်သော တောပိုင်းအိမ်တွင် စိတ်တိုင်းကျ စာပေများ ဆက်လက်လိုက်

စားကာ အေးချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်အောင် စီစဉ်ပေးခဲ့လေ သည်။ မိလတန်သည် ထိုအိမ်တွင် ၆ နှစ်မျှ အသက် ၇၀ကျော် ဖခင်အိုကြီးနှင့်အတူနေထိုင်၍ ရှိတ်စပီးယားနှင့် ဆပင်စာတို့၏ စာပေများ၊ အခြားစာကြီးပေကြီးများ၊ ဂရိနှင့် ဣတာလျံ သမိုင်းနှင့် စာပေတို့ကို ဖတ်ရှုလေ့လာ လိုက်စား ခဲ့လေ၏။ ထိုအတောအတွင်း သူ၏ အကောင်းဆုံးကဗျာ များဟု ဆိုလောက်သည့် သီချင်းကဗျာများကိုလည်း စပ်ဆို ခဲ့လေသည်။

၁၆၃၇ခုနှစ်တွင် မိခင်ကွယ်လွန်သွားပြီးနောက် ၁၆၃၈ခု နှစ်အသက် ၃၀ အရွယ်တွင် မိလတန်သည် ဥရောပတိုက်သို့ ဒေသန္တရခရီး ထွက်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ခရီးထွက်ခဲ့ရာတွင် ထိုခေတ်အခါက ထင်ရှားကျော်ကြားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ရလေ၏။ ၁၅ လခန့် ဥရောပတိုက်တလွှားတွင် လည်ပတ်နေခဲ့စဉ် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ဘုရင်နှင့် ပါလီမန် တို့ အာဏာလုနေသည့်အတွက် ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်လုဆဲဆဲ ရှိနေသည်ဟူသောသတင်းကို ကြားရလေသည်။ ထိုအခါ မိမိ ၏တိုင်းပြည်တွင် လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်နေစဉ် မိမိက စိတ်လက် အေးချမ်းပျော်ရွှင်စွာဖြင့် လည်ပတ်မနေလိုသည့်ပြင် မိမိ၏ တိုင်းပြည်သားများကို လွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုက်ခိုက် ရာတွင် ကူညီလိုသောဆန္ဒကြောင့် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်ခဲ့လေသည်။

အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ လန်ဒန်မြို့တွင် နေထိုင်၍ ပါလီမန်နှင့်ပျူရီတန်တို့ဖက်မှ အားပေးကူညီခဲ့လေ သည်။ သူသည် ပါလီမန်နှင့်ပျူရီတန်တို့အား ထောက်ခံ အားပေးသည့် စာရွက်စာတမ်း အများအပြား ရေးသား ခဲ့၏။ ထိုကြောင့် ယခင်ကကဲ့သို့ ကဗျာများကို မရေးသား တော့ဘဲ စကားပြေဖြင့်သာ နိုင်ငံရေးရာများကို ကလောင် ဝင့်ခဲ့လေသည်။ ၁၆၄၂ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်နှင့် ပထမချားတို့ အာဏာလှုပ်မှာ လက်နက်စွဲကိုင်တိုက်ခိုက်သည့် ပြည်တွင်းစစ် အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားလေ၏။ မိလတန်မှာ ကိုယ်တိုင်တိုက် ခိုက်ခြင်း မပြုသော်လည်း ပျူရီတန်တို့အားများစွာ ကူညီ ခဲ့လေသည်။ ထိုပြင် ပါလီမန်ဖက်တော်သားများအတွက် ဝါဒဖြန့် စာရွက်စာတမ်း များစွာ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့၏။ ၁၆၄၉ ခုနှစ်တွင် ချားဘုရင်အား ခေါင်းဖြတ်သတ်သည့် အခါ၌လည်း ပျူရီတန်တို့မှာ ဝတ္တရား ရှိလာသောကြောင့် သာ ဘုရင်အား စီရင်ရကြောင်း ရှင်းလင်းချက်စာတမ်းပင် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။

၁၆၄၃ ခုနှစ်လောက်တွင် မိလတန်သည် ဘုရင့်ဖက် တော်သား မြေပိုင်ရှင်တဦး၏သမီး မေရီပေါင်ဝယ်ဆိုသူနှင့် လက်ထပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုမိန်းကလေးမှာ အသက်၁၇နှစ်မျှ သာရှိသေးရာ သူ၏အသက် ထက်ဝက်မျှငယ်သေး၏။ ထို ပြင် အပူအပင်မရှိဘဲ ပျော်ပျော်နေတတ်သူကလေးဖြစ်ရာ

မိလတန်ဂျွန်

မိလတန်က တည်ကြည်အေးစက်စွာ ပြောဆိုဆက်ဆံသည်ကို သည်းမခံနိုင်ဖြစ်လာသော ကြောင့်လက်ထပ်ပြီး တလခန့် အကြာတွင် မိဘရပ်ထံသို့ ခေတ္တဆိုကာ ပြန်သွားရာ ၃ နှစ် ကြာမှ ပြန်လာခဲ့၏။ ၁၆၅၂ ခုနှစ်တွင်ကား ထိုဇနီးသည်က လေး သေဆုံးသွားခဲ့ရာ သမီး ၃ယောက် ကျန်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် မိလတန်၏ အိမ်ထောင်ရေးမှာ ချမ်းမြေ့သာ ယာခြင်းမရှိ ဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။

မိလတန်သည် မိမိ၏အိမ်ထောင်ရေး မသာယာမှုကို အကြောင်းပြုကာ လွတ်လပ်စွာ လင်မယား ကွာရှင်းနိုင်ရေးကို ထောက်ခံသော စာတမ်းတစောင် ရေးသားခဲ့၏။ ယင်းစာ တမ်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လူများ အတော်လှုပ်လှုပ်ရွံ့ရွံ့ ဖြစ်ခဲ့သည့် ပြင် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်ခြင်းလည်း ခံရလေသည်။

ချားဘုရင်အား ခေါင်းဖြတ် အဆုံးစီရင်ပြီးသည့်နောက် တွင် ကွမ်မွန်းဝဲအစိုးရ၏ နိုင်ငံခြား ဘာသာစကားများဆိုင် ရာ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုအ လုပ်မှာ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် အလဲ အလှယ် ပေးပို့ကြသော သဝဏ်လွှာများကို လက်တင်ဘာ သာသို့ ပြန်ဆိုခြင်းနှင့် နိုင်ငံအစိုးရ၏ သဘောထားဝါဒများ ကိုလည်း တိုင်းတပါးတို့ သိရှိရန် စာတမ်းများကို လက်တင် ဘာသာဖြင့် ရေးသားထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထို ကြောင့် မိလတန်အား လက်တင်အတွင်းရေးမှူးဟုလည်း ခေါ်ကြလေသည်။

မိလတန်သည် ကရွမ်းဝဲအား လေးစားကြည်ညိုခဲ့သူ ဖြစ် လေရာ ကရွမ်းဝဲကိုယ်တိုင် ခန့်ထားသည့်ထိုရာထူးတွင် ထမ်း ရွက်ရာ၌ တာဝန်ကျေပြန်အောင် အထူးပင် ကြိုးစား လုပ် ကိုင်ပေးခဲ့လေ၏။ ထိုကြောင့် ငယ်စဉ်ကပင် စာပေလေ့လာ လွန်း၍ မျက်စိမူန်ခဲ့သူ မိလတန်မှာ ၁၆၅၂ ခုနှစ်တွင် မျက်စိ လုံးလုံး ကွယ်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် မိလတန်သည် မိမိ၏ရာ ထူးကို လက်မလွှတ်သေးဘဲ ငယ်သားတို့၏ အကူအညီဖြင့် ၁၆၅၇ ခုနှစ်တိုင်အောင် ဆက်လက် လုပ်ကိုင်ခဲ့၏။

၁၆၆၀ ပြည့်နှစ်တွင်ကား မျက်စိကွယ်သည်ထက် မိလ တန်အား ပိုမိုစိတ်ထိခိုက်သည့် ပြောင်းလဲမှုကြီး ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေ သည်။ ထိုနှစ်တွင် မိလတန် အထင်ကြီးကြီးနှင့် မြှော်လင့်အား ထားခဲ့သော ကွမ်မွန်းဝဲအစိုးရအုပ်ချုပ်မှု ပျက်ပြားသွား၍ ဘုရင့်အုပ်စိုးမှု ပြန်လည်ထွန်းကားလာလေသည်။ မိလတန်တို့ ခေါင်းဖြတ်အဆုံးစီရင်ခဲ့သော ချားဘုရင်၏ သားတော် ဒုတိ ယချား နန်းတက်လေရာ။ မိလတန်အား ဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းခြင်း မှာ အဆန်းမဟုတ်ချေ။ အသတ်မခံရခြင်းပင် ကုသိုလ် ကောင်းသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ မိလတန်သည် နာမည်ကြီး သော ကဗျာဆရာဖြစ်သဖြင့်သာ အသက်ဘေးမှ လွတ်ခဲ့ရ သည်ဟု ဆိုလေသည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ အောက်လွတ်တော် အမိန့်ဖြင့် ထောင်သွင်း အကျဉ်းချခြင်းကား ခံခဲ့ရ၏။ သို့

သော် မျက်နှာကြီးမိတ်ဆွေကောင်းများက ကူညီစောင့် ရှောက်သောကြောင့် ထောင်မှ လွတ်ခဲ့ရလေ၏။

မိလတန်မှာ အသက် ၅၂ နှစ်တတိယအရွယ်တွင် ကံဆိုး မိုးမှောင်ကျခဲ့သည် ဟုဆိုနိုင်လေသည်။ သူသည် ထောင် မှလွတ်ခဲ့သော်လည်း ပစ္စည်းဥစ္စာလည်း ပျက်ပြား၊ လူက လည်း ကောင်းစွာမမာသည့်ပြင်၊ မျက်စိလည်း ကွယ်နေလေ သည်။ ထိုပြင် ပဌမဇနီးနှင့်ရသည့် သမီးများမှာလည်း စောင့် ရှောက်ထိန်းသိမ်းမည့်သူ မရှိဘဲ ကြီးပြင်းလာရသည့်အား လျော်စွာ စာမတတ်ဘဲ၊ တကိုယ်ကောင်းစိတ်မွေးကာ ဖြန့် တီးရန်သာတတ်သဖြင့် မိလတန်မှာ သူတို့အတွက် များစွာ စိတ်ဆင်းရဲခဲ့ရလေ၏။ ၁၆၅၆ခုနှစ်တွင် ကက်သရင်းဟုကော့ အမည်ရှိ အမျိုးသမီးတဦးနှင့် လက်ဆက်ပြန်ရာ ၁၆၅၇ ခုနှစ် တွင် မီးတွင်း၌ ဆုံးသွားလေသည်။ ၁၆၆၃ခုနှစ်မှ စ၍ကား မိလတန်မှာ အိမ်ထောင်ရေးသူခံကို အတော်ကလေး ခံစားရ လေသည်။ အကြောင်းမှာ ထိုနှစ်တွင် လက်ထပ်ခဲ့သည့် တ တိယဇနီး အယ်လစ်ဗက်မင်ရှယ်သည် မိလတန်ထက် အ သက် ၃၀ ခန့်ငယ်သော်လည်း မိလတန်အား ချစ်ခင်ယုယစွာ လုပ်ကျွေးပြုစုခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

မိလတန်သည် ထောင်မှလွတ်ပြီးနောက် ဟောတန်မြို့ရှိ တောအိမ်တွင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ပြီးသော် သူရည်ရွယ်ခဲ့ရင်း အတိုင်း စာပေရေးသားခြင်း လုပ်ငန်းကို ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ခဲ့ လေသည်။ ဒုက္ခမုန်တိုင်းအမျိုးမျိုး ကြုံခဲ့ရပြီးနောက် သူ၏ တတိယအရွယ် နောက်ပိုင်းတွင် ချမ်းမြေ့သာယာမှုကလေး များ ရခဲ့သဖြင့် မိလတန်မှာ သူရေးသားရန် ကြံရွယ်ခဲ့သည့် ‘ဆိုးရှုံးရသည့် လောကနိဗ္ဗာန်’ ဟူသော ကဗျာရှည်ကြီးကို ရေး သားနိုင်ခဲ့လေ၏။ ၁၆၆၇ခုနှစ်တွင် ထိုကဗျာကြီးကို ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့လေရာ လူကြိုက်အလွန်များ၍ မိလတန်၏အမည် မှာ တမုဟုတ်ခြင်း ဟိုးလေးတကျော် ဖြစ်သွားလေသည်။ ထိုကဗျာကြီးကား မိလတန်၏ အမည်ကို ကမ္ဘာတည်သရွေ့ အခွန်ရှည်စွာ ဥဒါန်းတွင်စေမည့် ကောင်းခြင်းအဝဝနှင့် ပြည့်စုံလှသည့် ကဗျာကြီးပေတည်း။ မိလတန်မှာ ဘုရား တရား အလွန်ကြည်ညိုသူဖြစ်လေရာ ထိုကဗျာကြီးကို သမ္မာ ကျမ်းစာပါ အာဒမ်နှင့် ဧဝတို့၏အကြောင်းကို မူတည်လျက် ရေးသားထားသဖြင့် အလွန်ခန့်ညားလှသည့် သမ္မာကျမ်းလာ ကဗျာကြီးဟု ခေါ်ထိုက်လှပေသည်။

ထိုကဗျာကြီးအပြင် နောင်အခါတွင် “လောကနိဗ္ဗာန် ပြန် ရခြင်း” ကဗျာနှင့် “ဆမ္မဆန်၏ သောက” ကဗျာကြီးများ ကို ရေးသားခဲ့သေး၏။ သို့သော် “ဆိုးရှုံးရသည့် လောက နိဗ္ဗာန်” လောက် မကောင်းလှချေ။ မိလတန်၏ စာပေများကို အချိန်ကာလအလိုက် ၃ပိုင်းခွဲခြားနိုင်ပေသည်။ ပြည်တွင်း စစ်ဖြစ်မီ ပထမကာလတွင် မိလတန်သည် သီချင်းကဗျာတို့ ကလေးများကို ရေးသားခဲ့၏။ ပြည်တွင်းစစ်ခေတ်အတွင်း

ဒုတိယကာလ၌မူ နိုင်ငံရေး စာပေများကို စကားပြေဖြင့် ရေးသားခဲ့သည်။ တတိယကာလတွင် ရေးသားခဲ့သည့် “ဆုံးရှုံးရသည့် လောကနိဗ္ဗာန်” စသည့် ကဗျာရှည်ကြီးများကား အလွန်တရာ တင့်တယ်ခန့်ညားလှ၍ ခေတ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းသော်လည်း တသမတ်တည်း အခွန်ရှည်စွာ ကျော်ကြားနေမည့် မိလတန်၏ အကောင်းဆုံး လက်ရာများ ဖြစ်ပေသည်။ ဆုံးရှုံးရသည့် လောကနိဗ္ဗာန် ကဗျာကြီးမှာ သမ္မာကျမ်းစာနှင့် ရှိတ်စပီးယား၏ပြဇာတ်များမှလွဲ၍ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့၏ စာပေနှင့် အတွေးအခေါ်ကို အလွှမ်းမိုးဆုံးသော ကဗျာ ဖြစ်လေသည်။

မိလတန်ကား မိမိ၏ယုံကြည်အားထားချက်ကို စွဲစွဲလမ်းလမ်းနှင့် အနစ်နာခံကာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ ဖြစ်၏။ ပျူရီတန်တို့၏ဝါဒကို ယုံကြည်လေးစားသူ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ပျူရီတန်တို့ ခေါင်းဆောင်သည့် ကွမ်မွန်ဝပ်စ် အစိုးရအဖွဲ့အတွက် မျက်စိနှစ်လုံးအကွယ်ခံကာ ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ မိလတန်ကားအကျင့်စာရိတ္တတွင် မှဲ့တပေါက် မစွန်းရလေအောင် တည်ကြည် ဖြောင့်မန်စွာ နေခဲ့လေ၏။ ဤကဲ့သို့သော အရည်အချင်းများနှင့်ပြည့်စုံခဲ့သည့် စာဆိုကြီးသည် ၁၆၇၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် အနိစ္စရောက်သွားလေသည်။

ထိုအချိန်တွင် သူ၏စာပေအရေးအသားတို့ကြောင့် သူ့ရန်သူဟောင်းများပင် မိလတန်အား ချစ်ခင်လေးစားလာကြပြီဖြစ်၏။ မိလတန် ကွယ်လွန်ပြီးနောက်တွင်ကား သူ၏ စွမ်းရည်ကို မိအောင် လိုက်နိုင်သည့် စာဆိုများ မပေါ်ပေါက်ခဲ့သေးချေ။

မိလန်မြို့။ ။ ကွတလီနိုင်ငံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်သော မိလန်မြို့သည် ကွတလီနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း လောင်ဗာဒီလွင်ပြင်ဒေသရှိ အော်လိုးနားမြစ်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိ၏။ လောင်ဗာဒီခရိုင် မိလာနိုနယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်သည်။ လူဦးရေ ၁,၂၉၅,၇၀၀ မျှရှိလျက် ပိုးထည်လုပ်ငန်း၊ ချည်ထည်လုပ်ငန်း၊ ပိုးတုထည်လုပ်ငန်း၊ စက်ကိရိယာလုပ်ငန်းကြီးများဖြင့် အထူးပင်စည်ကားသော မြို့ကြီးဖြစ်၏။ မီးရထား စက်ခေါင်းများ၊ မီးရထားတွဲများ၊ မော်တော်ယာဉ်နှင့် အခြားယာဉ်များ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်ဆိုင်ရာပစ္စည်းများနှင့်တကွ ကြက်ပေါင်စေးဖြင့် ပြုလုပ်သောပစ္စည်းများ အကြီးအကျယ် ထုတ်လုပ်၏။ လေယာဉ်ပျံကွင်းကြီးတခုနှင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးဟုဆိုသော ခမ်းနားသည့် မီးရထားဘူတာရုံတခု ရှိ၏။ ထိုမြို့တွင် အစိုးရလယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကူးသန်း

အနုပညာနှင့် စာပေထွန်းကားခဲ့သော မိလန်မြို့၏ ကျက်သရေဆောင် ငြိမ်းချမ်းရေးမုခ်ခုံး

ရောင်းဝယ်ရေး အတတ်သင်ကျောင်းကြီးတခုအပြင်၊ နာမည်ကျော် စာကြည့်တိုက်ကြီး ၂ခုလည်း ရှိ၏။ မိလန်မြို့ရှိ စကေလာပြဇာတ်ရုံကြီးမှာ ဥရောပတိုက်တွင် ဒုတိယအကြီးဆုံး အော်ပရာဇာတ်ရုံ ဖြစ်၏။ တူရိယာဂီတ အတတ်သင်ကျောင်းကြီးမှာလည်း ဥရောပတိုက်တွင် ရှေးအကျဆုံးနှင့် အလှပဆုံး အဆောက်အအုံတခု ဖြစ်လေသည်။

မိလန်မြို့သည် အနုပညာနှင့် စာပေ ထွန်းကားခဲ့သော မြို့ကြီးတမြို့လည်း ဖြစ်၏။ ဗရဲရာနန်းတော် အဆောက်အအုံကြီးကား မိလန်အနုပညာနှင့် သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ ပညာတခွန်အဖွဲ့ တည်ရာဌာန တခု ဖြစ်၏။ ထိုနန်းတော်ရှိ ပန်းချီဆန်းကြီးတွင်လည်း ကမ္ဘာကျော် ပန်းချီဆရာကြီးများဖြစ်သော ရက်ဖီအယ်၊ တစ်ရှန်အစရှိသော ပန်းချီဆရာကြီးများ၏ လက်ရာများကို ပြသထား၏။ မြို့၏အလယ်တွင်ရှိသော ပီယာဇာဒယ် ဒူအော်မို ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးသည် ဥရောပတိုက်တွင် တတိယအကြီးဆုံး ဖြစ်၏။ ထိုဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးသည် အလွန်ကျယ်ဝန်း၍ တကြိမ်တည်းတွင် လူပေါင်း လေးသောင်းမျှ ဝတ်ပြုနိုင်လေသည်။ ထိုကျောင်းကြီး၏ အုတ်မြစ်ချပွဲကို ၁၃၈၅ ခုနှစ်ကပင် ကျင်းပခဲ့သည်ဖြစ်သော်လည်း ၁၈၁၃ ခုနှစ်ရောက်မှပင် လုံးဝပြီးစီးလေသည်။ အလျားပေ ၄၉၀ ရှည်၍ ပေ ၁၈၀ကျယ်ပြီးလျှင် ၃၅၄ ပေမြင့်၏။ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်မှာ ဂေါ်သစ်ပုံဖြစ်လျက် နံရံကပ်လိုက်မုခ်များတွင်လည်း ရုပ်တုပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော်မျှ ထုလုပ်ထားရှိ၏။

မိလန်မြို့ကြီးသည် ရှေးအထက်ကျော် ကာရီကပင်လျှင် မြောက်ပိုင်းဒေသများမှ ဝင်ရောက်လာကြသော တိုင်းတပါးသားတို့၏ လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် တည်ရှိနေသဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး တံခါးမကြီး သဖွယ်ဖြစ်နေလျက် စီးပွားရေး တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးခဲ့၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မဖြစ်မီက မိလန်မြို့သည် ဣတလီနိုင်ငံ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၏ အချက်အချာဌာနတခုဖြစ်နေခဲ့သည်။ ၁၈၅၂ ခုနှစ် ဂေါ်လလူမျိုးများလက်မှ ရောမလူမျိုးတို့က မိလန်မြို့ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြရာမှအစ၊ ထိုမြို့သည် အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် တိုက်ခိုက်မိခဲ့၍ ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသည့်အထဲမှပင်လျှင် တနေ့တခြား တိုးတက်စည်ကားလာခဲ့လေသည်။ ထိုမြို့ကြီးကို ဟန်းလူမျိုးများက တကြိမ်၊ ဂေါ်သလူမျိုးများက နှစ်ကြိမ်၊ ၁၁၆၂ ခုနှစ်တွင် ဖရက်ဒရစ် ဗာဗာရောဆားက တကြိမ် မီးရှို့ဖျက်ဆီးခဲ့ကြဖူးလေသည်။ ထိုနောက် အနှစ်တစ်ရာခန့်တိုင်အောင် ဆူပူမှုများ အဆက်မပြတ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ ၁၇၁၄ ခုနှစ်အထိ စပိန်နိုင်ငံက ထိုမြို့ကြီးကို သိမ်းပိုက်ထားခဲ့၏။ ထိုနောက် ဩစတြီးယားနိုင်ငံ၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်သွားခဲ့၏။

ပထမနပိုလီယန်ဘုရင်က ဣတလီနိုင်ငံထူထောင်ရာတွင် ထိုမြို့ကြီးကိုပင် မြို့တော်အဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၁၅ ခုနှစ် နပိုလီယန်အရေးရှုံးနိမ့်သွား သောအခါ၌ကား ဩစတြီး

ယားတို့ လက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရပြန်၏။ ၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင်မူ မိလန်မြို့ကြီးသည် လွတ်လပ်သော ဣတလီနိုင်ငံ၏ မြို့ကြီးတမြို့အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ မိလန်မြို့သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက မဟာမိတ်တို့ အကြီးအကျယ်ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခြင်းဒဏ်ကို ခံခဲ့ရလေသည်။

မိး။ ။ရေ၊ မီး၊ မင်း၊ ခိုးသူ၊ မချစ်မနှစ်သက်သောသူ ဟူသည့် ရန်သူမျိုးငါးပါးတွင် မီးသည်အပါအဝင်ဖြစ်၏။ မီးကို မထိန်းမသိမ်းတတ်လျှင် လူကို အကြီးအကျယ် ဒုက္ခပေးနိုင်ပေသည်။ ခိုးသူဆိုသည်ရန်သူ နှိပ်စက်သော်လည်း မီးနှိပ်စက်သလောက် မဆိုးရွားချေ။ မီးနှိပ်စက်ခံရသူတို့သည် မည်သည့်ပစ္စည်းကိုမှ ဂရုမစိုက်နိုင်တော့ဘဲ အသက်ချမ်းသာရာ ရအောင် လွတ်ရာသို့ ပြေးကြရသဖြင့် လူချည်းသက်သက် ကျန်ရစ်သူသာများလေသည်။

အလွန် ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည့် ရောမမြို့တော်ကြီးကို ခရစ် ၆၄ ခုနှစ်တွင် မီးရန်သူက ဖျက်ဆီးခဲ့ဖူးလေသည်။ လန်ဒန်မြို့တွင် ၁၆၆၆ ခုနှစ်၌ မီးရန်သူက အကြီးအကျယ် ဖျက်ဆီးခဲ့ဖူးသည်။ ၁၈၇၁ခုနှစ်၌ ရှိကားဂိုးမြို့တွင် မီးအကြီးအကျယ်လောင်ခဲ့ဖူးသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့တော်တွင်လည်း ၁၉၂၃ ခုနှစ်၌ မီးအကြီးအကျယ်လောင်ဖူးလေသည်။

မီးသည် ထိုမျှလူကိုရန်သူသဖွယ်နှိပ်စက်တတ်သော်လည်း အသုံးချတတ်ပါက လူကို များစွာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်ပေသည်။ မီးကိုသာ မတွေ့ခဲ့ကြပါက ဤကမ္ဘာတွင် တိုးတက်မှုများကို မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ရရှိနိုင်ခဲ့ကြမည် မဟုတ်ချေ။ မီးဖြင့် ရေကို ကျိုရာမှ ရေနွေးငွေ့ ဖြစ်ပြီးလျှင် ရေနွေးငွေ့အားဖြင့် လိုရာစက်များကို ခုတ်မောင်းနိုင်သဖြင့် မီးရထား၊ မီးသင်္ဘောစသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာ နိုင်ကြပေသည်။

မီးကို မည်သူကစ၍ တွေ့ခဲ့သည်ဆိုသည်ကို ပြောရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သမိုင်းမတင်မီ ရှေးပဝေဏီကပင်လူတို့သည်မီးကိုစ၍ အသုံးပြုခဲ့ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မီးကို တစတစ မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုလာခဲ့ကြသည့်အကြောင်းကိုကား သိနိုင်ပေသည်။ ရှေးအခါက မီးသည် ရံဖန်ရံခါ၌သာ ပေါ်ပေါက်လာတတ်သည်။ မိုးကြိုးပစ်ရာမှသော်၎င်း၊ မီးတောင်ပေါက်ကွဲသဖြင့် ပါလာသည့် ချော်များမှသော်၎င်း၊ ဥပါကြယ်ပျံများမှသော်၎င်း ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပေသည်။ မိုးကြိုးပစ်ရာမှ သွေ့ခြောက်နေသော သစ်ပင်ကြီးတပင်ကို ထိမှန်ပြီးလျှင် မီးတောက်လောင်ကာ တတောလုံးကို ပြာအဖြစ်သို့ ရောက်သွားစေနိုင်ခဲ့ပေသည်။ မီးတောင်ချော်နှင့် ဥပါကြယ်ပျံများကလည်း မီးကို ဖြစ်စေနိုင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုကဲ့သို့သောဖြစ်ပေါ်မှုသည် တရံတခါသာဖြစ်ပေါ်တတ်သဖြင့် မီးကိုအလိုရှိသူသည်အချိန်ကြာမြင့်စွာ စောင့်ဆိုင်း၍ နေရမည်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေလေသည်။

မိး

ရှေးခေတ်လူတို့သည် မီးကိုရယူရန် ဂရုပြုခဲ့ကြမည် မဟုတ်ချေ။ ဖြစ်သလို နေထိုင်စားသောက်၍သာ အချိန်ကုန်ခဲ့ကြပေမည်။ အမှန်အားဖြင့် ရှေးခေတ်လူများနှင့် သားရဲတိရစ္ဆာန်များသည် မီးကို အသုံးမပြုကြရုံသာမက မီးကို မြင်လျှင် ခြေကုန်ပြေးတတ်ကြလေသည်။

လူနှင့် တိရစ္ဆာန်တို့တွင် အဓိကခြားနားချက် တစ်ခုရှိ၏။ ယင်းမှာ လူတွင် ဖြစ်ပေါ်လာမှုကိုစွဲ၍ အကြောင်းရင်းကို သိလိုစိတ်ရှိသည်။ ထိုသို့ သိလိုစိတ်ဖြင့် လူသည် မီးလောင်လျက်ရှိသော သစ်ကိုင်းကို ကောက်ယူပြီးလျှင် လောင်နေသည့်မီးကို သေချာကျနစွာ ကြည့်ခဲ့ပေမည်။မီးသည် မည်သည့်ပစ္စည်းဖြစ်မည်၊ ထိုပစ္စည်းဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်နိုင်မည် စသည်ဖြင့် အကြောင်းကြောင်းကို စဉ်းစားကြည့်ခဲ့ပေမည်။ စုံစမ်းဖန်များလာသောအခါ မကြာမီအတွင်း၌ မီးကိုအသုံးချနိုင်ကြောင်းကို တွေ့ခဲ့ပေမည်။ မီးရှိသည့် သစ်စတစ်ခုကို ဝှေ့ရမ်း၍ပြခြင်းဖြင့် အလွန်ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသည့် သားရဲတိရစ္ဆာန်များပင် သူတို့၏ အနီးသို့ ချဉ်းကပ်ဝံ့မည် မဟုတ်ကြောင်းကို သိခဲ့ပေမည်။ ထိုနောက် အခြားသစ်ခြောက်စများကို မီးပေါ်တွင်ထားခြင်းဖြင့် သစ်ခြောက်စများတွင် မီးကူးလာပြီးလျှင် မီးကို လိုသလောက် တာရှည်စွာ ထားနိုင်ကြောင်းကိုလည်း သိလာခဲ့ပေမည်။

ရှေးခေတ် လူတို့သည် တိုက်များအိမ်များနှင့် မနေထိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ရာသီဥတုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရန် အကာအရံများ ရှိရာတွင် နေထိုင်တတ်ကြသည်။ ဥရောပတိုက်ရှိ ရှေးခေတ်လူများသည် ဂူများတွင်နေထိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် ဂူပေါက်မှ သားရဲတိရစ္ဆာန်များသည် ညဉ့်အချိန်၌ လူကိုဥပဒ်ပေးနိုင်ကြပေသည်။ မီးကို လိုသလောက် တာရှည်စွာ ထားလာနိုင်သော အခါတွင် ညဉ့်အချိန်၌ ဂူတွင် မီးဖိုကာ ထားကြသဖြင့် စိတ်ချမ်းသာစွာ အိပ်နိုင်ကြပေသည်။ သားရဲတိရစ္ဆာန်များသည် မီးကိုအလွန်ကြောက်ကြသဖြင့် မီးရှိသည့် ဂူအနီးသို့ ပင် လာဝံ့ကြမည် မဟုတ်ချေ။

လူတို့သည် မီးကို တာရှည်စွာ ဖိုထားနိုင်သောကြောင့် အပူဓာတ်ရရှိကာ ရာသီဥတုဒဏ်ကို ခံနိုင်လာကြသည်။ မီးကို ထိုမျှလောက် အသုံးချလာတတ်သော်လည်း မီးကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အကြောင်းကိုကား မသိကြသေးချေ။ ဤသို့ မီးသည် အအေးဒဏ်နှင့် သားရဲတိရစ္ဆာန်များ၏ ဘေးမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်မှန်းကို လူတို့ သိပြီးနောက် မကြာမီအတွင်း၌ပင် မီးဖြင့်ချက်ပြုတ်နိုင်ကြောင်းကို သိလာကြပြန်သည်။

ထိုသို့ သိကြခြင်းမှာ အမှတ်မဲ့သိလာခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ မီးဖိုတွင်လူရှိနေခိုက် အသားတစ်တခုသည် မီးဖိုထဲသို့ အမှတ်မဲ့ ကျသွားကောင်း ကျသွားပေလိမ့်မည်။ လွင့်၍လည်း မပစ်ရက်သဖြင့် မီးထဲသို့ကျသွားသည့်အသားတစ်ကို စားကြည့်ရာမှ အစိမ်းကိုစားရသည်ထက် ပို၍ အရသာထူးသည်ကို သိလာ

ပေမည်။ အရသာရှိမှန်းကို သိလာသောအခါကျမှ တောလယ်သွားရာ၌ ရခဲ့သောအသားများကို မီးကင်၍ စားကြခြင်း ဖြစ်ဟန်တူလေသည်။

အသားများကို မီးကင်၍ စားတတ်လာကြသော်လည်း မီးရနိုင်ရန်ကိုကား မပြုလုပ်နိုင်ကြသေးပေ။ မီးဖိုရှိရာမှ မီးကို ကူးယူရုံမှတစ်ပါး အခြားနည်းကို မသိကြသေးချေ။ ထိုနောက်မှ သိလိုမှုက စေ့ဆော်ပေးသဖြင့် လူတစ်ဦးသည် မီးဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့်အကြောင်းကို စဉ်းစားမိပေလိမ့်မည်။

ထိုသူသည် သူ၏လက်ဖဝါးနှစ်ဖက်ကို ခပ်ပြင်းပြင်း ပွတ်လိုက်သောအခါ၌ ပူ၍လာသည်ကို သိခဲ့ရာမှ တုတ်ချောင်းနှစ်ချောင်းကို ပြင်းပြင်းပွတ်ပေးလျှင်လည်း ပူ၍ မီးဖြစ်လာနိုင်မည်ဟု ယူဆမိခဲ့ပေလိမ့်မည်။ တခါတရံ၌လည်း သစ်ကိုင်းခြောက်အချင်းချင်းလေတိုက်သဖြင့် ပွတ်တိုက်မိကြရာမှ မီးဖြစ်ပေါ် လာသည်ကိုလည်း သတိထားမိကောင်း ထားမိပေလိမ့်မည်။မည်သည့်နည်းနှင့်ပင်ဖြစ်စေ ထိုသိလိုစိတ်ရှိသူသည် ခြောက်သွေ့သောတုတ်နှစ်ချောင်းကို ပြင်းထန်စွာ ပွတ်ပေးခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ခြောက်သွေ့သော တုတ်ချောင်းကို ပြော့ကြောင်းတခုတွင် လျင်မြန်စွာ ပွတ်ဆွဲပေးခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ မီးဖြစ်လာနိုင်ကြောင်းကို တွေ့ခဲ့ပေလိမ့်မည်။

သွေ့ခြောက်သည့် တုတ်နှစ်ချောင်းကို ပြင်းပြင်းပွတ်ပေးလျှင် မီးရနိုင်ကြောင်းကို သိလာကြရာမှ ရာစုနှစ်ပေါင်း အတန်ကြာပြီးသောအခါတွင် မီးခတ်ကျောက်နှင့် သံမဏိကို ခတ်ပေးခြင်းဖြင့် မီးရနိုင်ကြောင်းကို သိလာကြလေသည်။ ခတ်လိုက်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော မီးပွားကလေးများကို လောင်စာနှင့် ထိပေးလိုက်သောအခါတွင် လောင်စာတွင် မီးစွဲပြီးလျှင် လိုသလို သုံးစွဲနိုင်ခဲ့ကြပေသည်။ သို့ရာတွင် မီးခတ်ကျောက်နှင့် သံမဏိမှဖြစ်ပေါ်သော မီးကို တွေ့ခဲ့ကြသည်မှာ မကြာလှသေးချေ။

မီးခတ်ကျောက်အကြောင်းကို မသိကြမီ ရှေးခေတ်လူများသည် တုတ်ငယ်တချောင်းကို ကျောက်၏အပေါက်တွင် ထည့်ကာ စိတ်ရှည်ရှည်နှင့် ပြင်းထန်စွာ ပွတ်ပေးသောအခါတွင် အပေါက်တွင်းရှိတုတ်စွန်းတွင် မီးစွဲလာသည်ကို တွေ့ကြရလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ပြုလုပ်ရန်မှာ မလွယ်ကူသော်လည်း မီးမရှိလျှင် မဖြစ်ကြောင်း သိလာကြသဖြင့် ထိုနည်းဖြင့်သာ အဆင်းရဲခံကာ မီးကိုပွတ်ယူခဲ့ကြရလေသည်။

ရှေးခေတ်ချက်ပြုတ်နည်းမှာ အသားများကို ညှပ်တွင် ထည့်ကာ မီးခဲပေါ် ကင်ပေးခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင်ထိုအစာကိုပင် အရသာထူးကလွဲပြီဟု မှတ်ထင်ကြပြီးလျှင် မီးဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် အပတ်တကုတ် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ တုတ်တုတ်ချင်းပွတ်ပေးရာ၌ ထိုတုတ်များသည် သွေ့ခြောက်၍ မီးလောင်လွယ်သောတုတ်များ ဖြစ်ရန်ကိုလည်း သတိပြုခဲ့ကြသည်။

၁၈၂၇ ခုနှစ်လောက်တွင်မှ မီးခြစ်ကို အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတစ်ဦး ဖြစ်သည့် ဂျွန်ဝေါကားဆိုသူက တီထွင်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထိုမီးခြစ်မျိုးသည် ရှေးခေတ် မီးခတ်ကျောက်မျိုးထက် လွယ်ကူသည်ဟု ပြောနိုင်သော်လည်း အကြမ်းစားမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် ထိုမီးခြစ်မျိုးကို ပြုလုပ်သူများအား အဆိပ်သင့်စေ တတ်သဖြင့် ဥပဒ်ကင်းသည်ဟုမဆိုနိုင်ပေ။ ထိုနောက်မှ ဘေးကင်းသော မီးခြစ်ပြုလုပ်နည်းကို သိလာခဲ့ကြသည်။ ထိုနည်းမှာ မီးခြစ်ဗူးပြုလုပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ မီးခြစ်ဗူး ပြုလုပ်ရာတွင် မီးခြစ်အိမ်နှင့် မီးခြစ်ဆံများပါဝင်သဖြင့် အလွန်လက်ဝင်သောလုပ်ငန်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအချိန်၌ စက်များကို တီထွင်နိုင်ကြပြီဖြစ်၍ မီးခြစ်ဆံနှင့် မီးခြစ်အိမ်များကို စက်များဖြင့် ပြုလုပ်ပေးကြလေသည်။ မီးရရန်အတွက် တုတ်နှစ်ချောင်းကို ပြင်းထန်စွာ ပွတ်တိုက်ခဲ့ရသည့် ရှေးခေတ် လူများသာ မီးခြစ်ဖြစ်လာသည့်ခေတ်တွင် ရှိပါက မည်မျှအံ့ဩကြမည်ကို မစဉ်းစားနိုင်အောင်ပင်ဖြစ်ပေသည်။

မီးခြစ်လုပ်စက်များကိုလည်း မီးကသာလည်စေသဖြင့် မီးဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် မီးကပင်ပြုလုပ်၍ ပေးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ မီးဖြစ်ပေါ်ရေးကို မနေမနားသိလိုစိတ် ကြံစည်လိုစိတ်များ လူ၌မရှိခဲ့လျှင် ယခုတိုင် လူရိုင်းဘဝမှ တိုးတက်ဦးမည် မဟုတ်ချေ။ မီးမရှိလျှင် ယခုကဲ့သို့လည်း နေထိုင်ဝတ်စား၍ သွားလာနိုင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။

ရှေးခေတ်လူများသည် မီးကဲ့သို့ အရေးကြီးပြီးလျှင် တန်ခိုးရှိသည့်ပစ္စည်းတစ်ခုကို တွေ့ကြသောအခါ ဝပ်တွား၍ ရှိခိုးတတ်ကြသည်။ မီးနတ်နှင့်သက်ဆိုင်သော ပုံပြင် အမြောက်အမြားပင်ရှိ၏။ မီးသည် ဤမျှအရေးကြီး၍ တန်ခိုးကြီးမှန်းကို ရှေးလူများ သိခဲ့ကြသော်လည်း ယခုခေတ်တွင် ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော မီးရထား၊ မီးသင်္ဘော၊ မော်တော်ကားတို့ကို မီးဖြင့် သွားလာစေမည်ကိုကား အိပ်မက်မျှမကဲခဲ့ကြမည် မဟုတ်ပေ။

ဤမျှ မီးနှင့်ရင်းနှီး၍ နေထိုင်လျက် ရှိကြပြီးဖြစ်သော်လည်း မီးသည် မည်သည့်အရာဖြစ်သည် ဆိုသည့်အချက်ကို လူတိုင်းမသိကြချေ။ မီးဆိုသော်လည်း မီးအမျိုးမျိုး ရှိ၏။ ပုံပမာ ကျောက်မီးသွေးသည် မီးလောင်ရန် မလွယ်ချေ။ လောင်သောအခါလည်း တဖြည်းဖြည်းနှင့် လောင်ပြီးလျှင် မီးလျှံမကြီးလှချေ။ သို့သော် ရုပ်ရှင်ရိုက် ကော်ပြားများသည် မီးနှင့်ထိသည် နှင့်တပြိုင်နက် မီးလျှံကြီးဖြင့် ထတောက်တတ်သည်။ ထိုမီးကို လောင်လွယ်သော မီးဟုခေါ်သည်။ ယမ်းနှင့် ဓာတ်ဆီကဲ့သို့သော ပစ္စည်းမျိုးတို့ကား ကော်ပြားထက်ပင် မီးလောင်မြန်သေး၏။ မီးပွားကလေး ထိရုံမျှဖြင့် လောင်တတ်သည်။ ထိုမီးမျိုးကို ပေါက်ကွဲစေတတ်သော မီးဟုခေါ်သည်။

မီးအမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း မီးဆိုသည့်သဘောမှာ ပစ္စည်း

တခုခုသည် လေ၌ပါဝင်သည့် အောက်ဆီဂျင်ဓာတ်ငွေ့နှင့် ဓာတ်ပေါင်းစပ်မိသောအခါမှ မီးလောင်၍ အပူကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အောက်ဆီဂျင်ဓာတ်ငွေ့မရှိသော မည်သည့် နေရာမျိုးတွင်မှ မီးဖြစ်ပေါ်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးသီးအတွင်းရှိ မီးစာ မီးမလောင်ခြင်းမှာ မီးသီးအတွင်း၌ လေမရှိခြင်းကြောင့် သို့မဟုတ် အောက်ဆီဂျင်ဓာတ်ငွေ့ မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာမြေကြီးအတွင်း၌ အပူဓာတ်သည် အလွန်အားကြီးသော်လည်း လေမရှိသောကြောင့် မီးလောင်၍ မနေချေ။ နေလုံးကြီးမီးလောင်၍ မသွားခြင်းမှာလည်း နေပေါ်၌ လေမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

မီးဂျော့အက်(စ) (ခရစ် ၁၈၀၆-၁၈/၃) ။ ။

ဂျွန်စတူးဝပ်မီးသည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး သဘာဝတ္ထဗေဒ ပညာရှင်၊ ဘောဂဗေဒ ပညာရှင်နှင့် စာရေးဆရာ တစ်ဦးဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၈၀၆ ခုနှစ် မေလ ၂ ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့မွေးဖွားသည်။ သူ၏ ဖခင်မှာ သဘာဝတ္ထဗေဒ ပညာရှင်၊ ဘောဂဗေဒ ပညာရှင်၊ သမိုင်းပညာရှင်နှင့် စာရေးဆရာအဖြစ် ထင်ရှားသော ဂျိမ်းမီးဖြစ်၏။

ဂျိမ်းမီးသည် သူ၏သားကြီး ဂျွန်စတူးဝပ်မီးအား သူကိုယ်တိုင်ကြပ်မတ်၍ ပညာသင်ပေး၏။ အသက် ၃ နှစ် အရွယ်တွင် ဂရိဘာသာကို စတင်သင်ကြား ပေးသည်ဟု ဆိုသည်။

ဗြိတိသျှသဘာဝတ္ထဗေဒနှင့် ဘောဂဗေဒပညာကျော် ဂျွန်စတူးဝပ်မီး

ဤသို့ သင်ပေးခြင်း၌ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မိမိကဲ့သို့ပင် တွေးတောဆင်ခြင်ကြံဆလျက် မိမိ၏ဝါဒကိုဆက်လက်ဖြန့်ပေးရန် ဖြစ်၏။ ဂျိမ်းမီးသည် ယူတီလီတေးရီးယန်း ဝါဒကို စွဲမြဲယုံကြည်သူ ဖြစ်သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူက စည်းကမ်းစနစ် ကျနစွာ ကိုယ်တိုင်ပင် သားဖြစ်သူအား အရွယ်နှင့်မမျှသော စာကြီးပေကြီးများ သင်ကြားပေးသည်ကို ဂျိမ်း စတုရန်း မီးသည် ကောင်းစွာလက်ခံသင်ယူနိုင်သဖြင့် အရွယ်နှင့် မလိုက်အောင်ပင် စာပေဂန္ထဝင်၌ နှံ့စပ်နေတော့၏။ အသက် ၁၀ နှစ်အရွယ်တွင် ပလေးတိုးနှင့်ဒီမော့စသီးနီးအစရှိသော ဂရိပညာရှင်ကြီးများ၏ စာပေများကို လွယ်လွယ်နှင့်ပင် ဖတ်နိုင်ပေ၏။ အသက် ၁၄ နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်လျှင် ထူးကဲများပြားသော ပညာရပ်အဝဝကို ကောင်းစွာ တတ်မြောက်သော စွယ်စုံပညာရှင်တဦး ဖြစ် နေလေပြီ။

ဂျိမ်းစတုရန်းမီးသည် ၁၈၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပါရစ်မြို့သို့ သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့ရာ ပြင်သစ်စာပေ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံရေးနှင့် ပြင်သစ်တို့၏ လူမှုရေးအခြေအနေတို့ကို တတ်သိနားလည်ခဲ့၏။ ထိုနောက် ဂျိမ်းစတုရန်း ဝပ်မီးသည် ဥပဒေပညာ ဆည်းပူးရန် ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖျက်ပြီးနောက် ၁၇ နှစ်အရွယ် ၁၈၂၃ ခုနှစ်၌ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီအလုပ်တိုက်တွင် စာရေးအဖြစ်ဖြင့် ဝင်ရောက်အမှုထမ်း၏။ ၁၈၅၈ ခုနှစ်တွင် ကုမ္ပဏီဖျက်သိမ်းသည့်တိုင် ၃၅ နှစ်မျှ အမှုထမ်းခဲ့ရာ တဖြည်းဖြည်း ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းခံရသဖြင့် အငြိမ်းစား ရိက္ခာဖြင့် အလုပ်မှထွက်ရချိန်တွင် ဌာနအကြီးအကဲ တဦးပင် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

ဂျိမ်းစတုရန်းမီးသည် အလုပ်အားလပ်ချိန်များတွင် စာရေးဆရာ ဂျယ်ရီမီးပင်တမ်၏ နေအိမ်တွင် စာကောင်းပေမုန်များကို ဖတ်ရှုဝေဖန်လျက် ယူတီလီတေးရီးယန်း စာပေအဖွဲ့ကို ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့၏။ (ပင်တမ်၊ ဂျယ်ရီမီး-ရှု။) အသက် ၂၀ မကျော်မီပင် ယူတီလီတေးရီးယန်းဝါဒကို ထိရောက်စွာ အားပေးပြုစုသူ တဦးဖြစ်လာလျက် 'ဝက်စမင် စတာရီပျူး' စာစောင်တွင် ဆောင်းပါး စာညွှန်းများ ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၈၂၆-၂၇ ခုနှစ်တွင် မီးသည် မိမိကိုယ်မိမိ ပြန်လည်စစ်ဆေးသုံးသပ်ရာ၌ စိတ်ဓာတ်တမျိုးတမည် ပြောင်းလဲလာ၏။ တည်ကြည်လေးနက် အသုံးဝင်မည့် အကြောင်းရပ်များကိုသာ ရှေးရှုရလေအောင် ငယ်စဉ်က ဖခင်ဖြစ်သူ၏ သင်ကြားပုံသွင်းခြင်း ခံခဲ့ရသော မီးသည် အများအမြင်တွင် ဗဟုသုတ ဟင်းလေးအိုး မျှသာဖြစ်နေတော့သည်။ ဤသို့ ပြန်လည်သုံးသပ်မိသည်၏ အခြားမဲ့၌ မီးသည် လူ့လောကသဘာဝနှင့် အပ်စပ်သော အာရုံခံစားမှု၊ ပျော်ရွှင်မှုတို့၏ အရည်အသွေးတန်ဖိုးကို နားလည်သဘောပေါက်လာသဖြင့် အနုစာပေ၊ ကဗျာနှင့် စိတ်ကူးယဉ်မှုဘက်သို့ ယိမ်းလျက် စိတ်ဝင်စားလာ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ပင်တမ်၏ ဝါဒမှ ဖွဲ့ခွာလာတော့သည်။

မီးသည် ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် မစ္စစ်တေလာဆိုသူ အမျိုးသမီးတဦးနှင့် မိတ်ဆွေဖြစ်ခဲ့၏။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ခင်မင်အကျွမ်းဝင်လာကာ မစ္စစ်တေလာ၏ ခင်ပွန်းသည် ကွယ်လွန်လေလျှင်၊ ၁၈၅၁ ခုနှစ်တွင် မစ္စစ်တေလာနှင့် လက်ထပ်၏။ မီးသည် ဇနီးဖြစ်သူအား ချစ်မြတ်နိုးလျက် သူ၏ "ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ" တွင် မကြာခဏ တင်စားဖော်ပြကာ မိမိကို ပြုပြင်ပေးကြောင်းနှင့်လည်း ရေးသားထားပေသည်။ မီး၏ အဦးဆုံးအောင်မြင်မှုရရှိသည့် လက်ရာမှာ 'တက္ကဗေဒ' ဖြစ်၍ ၁၈၄၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၈၄၈ ခုနှစ်တွင် 'ဘောဂဗေဒ' ကိုထုတ်ဝေခဲ့၏။ ၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင် သူ ဂရုတစိုက်ရေးသားသော 'လွတ်လပ်ရေးစာမန်' ကို ထုတ်ဝေသည်။

မီးသည် ၁၈၆၅ ခုနှစ်မှ ၁၈၆၈ ခုနှစ်အထိ ပါလီမန်အမတ်အဖြစ် ဝက်စမင်စတာနယ်မှ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခြင်းခံရ၏။ အမတ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့စဉ်က ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အဆိုသွင်းခဲ့၏။ အမျိုးသမီးများကို အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူအခွင့်အရေးများ ရရှိစေရန်လည်း ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ "အမျိုးသမီးများအား ချုပ်ချယ်ခြင်း" စာအုပ်ကိုလည်း ၁၈၆၉ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ မီးသည် ၁၈၇၃ ခုနှစ် မေလ ၈ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ အဗီညွန်မြို့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

မီးကျည်မီးပန်း ။ ။ လွတ်လပ်ရေးနေ့၊ တော်လှန်ရေးနေ့ စသည့် အောင်ပွဲ၊ ပျော်ရွှင်ပွဲများတွင် မီးကျည် မီးပန်းများ ရှိ၍ ၎င်း၊ ဗျောက်အိုးများ ဖောက်၍ ၎င်း စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ ဆင်ယင်ကျင်းပတတ်ကြသည်။ တခါတရံ ဘုန်းကြီးပုံပွဲများတွင်ပင် မီးကျည်မီးပန်းများ လွှတ်၍ ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။

မီးကျည် မီးပန်းများသည် တရုတ်နိုင်ငံမှ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်ရသည်။ တရုတ်ရပ်ကွက်များတွင် သေးငယ်သော အခမ်းအနားများမှအစ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသောပွဲတော်များအထိ မီးကျည်မီးပန်းများ အများဆုံး အသုံးပြုကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင် မီးကျည်မီးပန်းများကို စတင်အသုံးပြုနေချိန်က ဥရောပတိုက်တွင် ထိုပစ္စည်းများ မပေါ်ပေါက်သေးချေ။ ယမ်းမှုန်များ ပြုလုပ်နိုင်လာမှသာ မီးကျည်မီးပန်းများကို စတင် လုပ်ကိုင်လာကြသည်။ ခရစ် ၁၅၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဣတလီနိုင်ငံ၌ မီးကျည်မီးပန်းများကို လုပ်ကိုင်လျက် ရှိလေပြီ။ ၁၇ နှင့် ၁၈ ရာစုနှစ်များတွင်ကား အခမ်းအနား ပျော်ရွှင်ပွဲများ၌ မီးကျည်မီးပန်းများကို အသုံးပြုလာကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ ၁၉ ရာစုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ မီးကျည်မီးပန်းလုပ်သော အတတ်သည် များစွာ အဆင့်အတန်းတိုးတက်လာခဲ့လေသည်။ ယခုခေတ်တွင်ကား အောင်

မီးကျည်မီးပန်း

ပွဲ၊ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများတွင် ထင်ရှားသည့် အမျိုးသားခေါင်းဆောင် များ၏ ရုပ်ပုံ၊ နိုင်ငံတော်အလံပုံ၊ မီးသင်္ဘောပုံ စသည့် အရုပ်မျိုးစုံကို အရောင်မျိုးစုံတို့ဖြင့် ခင်းကျင်းပြသထားနိုင်သည့် အဆင့်တို့ပင် ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။

မီးကျည်မီးပန်းလုပ်ရာ၌ ပါဝင်သော အခြေခံပစ္စည်း ၃ ခုမှာ ယမ်းစိမ်း၊ ကန့်နှင့် မီးသွေး ဖြစ်သည်။ ထိုပစ္စည်း ၃ မျိုးကို ကြိတ်၍ ရသော အမှုန်တွင် သံမှုန့်၊ သံမဏိမှုန့်၊ ကြေးနီမှုန့်၊ သွပ်မှုန့်၊ ပရုတ်မှုန့် စသည့် အမှုန်များကို ရောစပ်ထည့်ပေးရသည်။ မီးကျည်မီးပန်းရရှိ ရာ၌ တောက်ပသော ရောင်စုံများ ထွက်ပေါ်လာခြင်းမှာ သတ္တုများ ရောစပ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုသတ္တုများအနက် ဆိုဒီယမ်သည် မီးလောင်သောအခါ အဝါရင့်ရောင် ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကယ်လဆီယမ်သည် အနီရောင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ စထရုန်းရှီယမ်သည် ကြက်သွေးရောင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဗေရီယမ်သည် အစိမ်းရောင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီးလျှင် ကြေးနီသည် အစိမ်းနှင့် အပြာရောင်များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ သံမှုန့်သွပ်မှုန့်တို့ ရောစပ်ပေးခြင်းသည် တောက်ပသည့် မီးပွားကလေးများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပြင်းထန်စွာပေါက်ကွဲသည့် မီးကျည်မီးပန်းများ

ဖြစ်စေလိုလျှင် ယမ်းမှုန့်များကို ညက်စွာကြိတ်၍ ထည့်ပေးရသည်။ ပရုတ်မှုန့်ကား အလွန်ကြည်လင်သော မီးတောက်ကို ဖြစ်စေ၍ အနံ့လည်းမွှေးသည်။

မီးကျည်မီးပန်းပြုလုပ်ရာ၌ မီးစွဲလွယ်သည့် အမှုန်၊ ပေါက်ကွဲတတ်သည့် ဓာတ်ပစ္စည်းများနှင့် စနက်တံပါရပေမည်။ မီးစွဲလွယ်သည့် အမှုန်ကို ပထမဆုံးမီးစွဲ၍ နောက်ဆုံး ပေါက်ကွဲသည့် ဓာတ်ပစ္စည်းသို့ ရောက်သွားသည်။ စနက်တံကား မီးကို တနေရာမှ တနေရာသို့ ရောက်သွားစေသည်။ စနက်တံကို ဝှမ်းမီးစာဖြင့်ပြုလုပ်၍ ယမ်းမှုန့်နှင့် ကော်ရည်တွင် နှစ်ပြီးလျှင် အခြောက်လှန်းထားရသည်။

မီးကျည်မီးပန်းများသည် ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများအပြင် အခြားကိစ္စများ၌လည်း များစွာ အသုံးဝင်သည်။ ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်က တရုတ်နိုင်ငံမှ ထွက်သည့် မီးကျည်မီးပန်းများကို တင်ဆောင်လာသော နှစ်ပင်တိုင်ရွက်သင်္ဘော တစင်းသည် ဆူမကြား ကျွန်းအလွန်၌ လေမရ၍ ရွက်မတိုက်နိုင်သဖြင့် မသွားနိုင်ဖြစ်ခဲ့၏။ ညဉ့်နက်သန်းခေါင်ယံအချိန်တွင် ပင်လယ်စားပြများ ရုတ်တရက်ရောက်လာသဖြင့် သင်္ဘောသားများမှာ ဘာမျှ မလုပ်နိုင်တော့ဘဲ သေဘေးနှင့်သာ ရင်ဆိုင်ရမလောက် ရှိနေ

ယမ်းရောစပ်ပြီး မီးကျည်မီးပန်းများတွင် ယမ်းဆံတပ်ပေးနေကြပုံ

မီးကျည်မီးပန်း

ဝါရှင်တန်မြို့တော်တွင် လွတ်လပ်ရေးအထိမ်းအမှတ်ကို မီးကျည်မီးပန်းများနှင့်တကွ ဆလိုက်မီးမောင်းများထိုးကာ ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။

လေသည်။ သင်္ဘောမာလိန်မျိုးသည် ရုတ်တရက်အကြံရကာ မီးရှူးမီးပန်း တသေတ္တာကို ဖွင့်၍ မီးရှို့လိုက်ရာ ပြင်းထန်စွာ ပေါက်ကွဲပြီးသော် ဓားပြဗိုလ်တဦးမှာ အနည်းငယ် ထိခိုက် သွားလေသည်။ ကျန်ဓားပြများလည်း ကြောက်၍ ထွက် ပြေးကုန်လေသည်။

တုံးပျံများနှင့် ရောင်စုံ မီးရှူးမီးပန်းများကို ပင်လယ် ထဲရှိသင်္ဘောများ အချက်ပေးရာ၌လည်း အသုံးပြုကြသည်။ သို့ဖြင့် ညဉ့်အချိန်တွင် သင်္ဘောအချင်းချင်း စကားပြောနိုင် ကြသည်။ အထူးသဖြင့် တုံးပျံများကို ပင်လယ်ထဲ၌ သင်္ဘော များ ဒုက္ခရောက်နေသည့်အခါ သုံးကြသည်။ ညဉ့်အချိန် ပင် လယ်ထဲတွင် တုံးပျံကြိုင်သဖြင့် ကယ်ဆယ်နိုင်သောကြောင့် အသက်ပေါင်းများစွာ ချမ်းသာခဲ့ကြရသည်။ ပထမကမ္ဘာ စစ်ပွဲ၌ နောက်တန်းအမြောက်တပ်ကို တုံးပျံဖြင့်ပင် အချက် ပေးလေသည်။ အပစ်ရပ်ရန်လည်း တုံးပျံဖြင့်ပင် အချက်ပေးလေသည်။

မီးကျည်မီးပန်းများသည် ဤမျှအသုံးဝင်သော်လည်း ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများ၌ အကိုင်အတွယ် မကျွမ်းကျင်မှုကြောင့် လူ အသေအပျောက်နှင့် မီးလောင်မှုများ ရှိခဲ့လေသည်။ ထို ကြောင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများက မီးကျည်မီးပန်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ပညတ်ချက်များကို ထုတ်ပြန်ထားသည်။

မီးခိုး ။ ။မီးခိုးသည် ကျောက်မီးသွေး၊ ထင်း၊ ရေနံဆီ စ သော လောင်စာများကို မီးရှို့ရာမှ ထွက်ပေါ်လာသော အ ခိုးအငွေ့ ဖြစ်သည်။ စက်ရုံကြီးများတွင် ရေနွေးငွေ့အားကို ယူရာ၌ ဗျိုင်လာအိုးမီးဖိုများတွင် ကျောက်မီးသွေးကို ထည့် ၍ မီးရှို့ကြသည်။ ကျောက်မီးသွေး မီးစွဲလောင်ရာ၌ လေကောင်းကောင်းရ၍ မီးအရှိန် ပြင်းပြင်းဖြင့် ကောင်း ကောင်း လောင်နေသည့်အခါ မီးခိုး အနည်းငယ်သာ ထွက် သည်။ တခါတရံ မီးခိုးထွက်မှန်းကို မသိရချေ။ သို့သော် လည်း ကျောက်မီးသွေး အထည့်များပြီးလျှင် လေကောင်း ကောင်း မရသည့်အခါ ထည့်လိုက်သော လောင်စာအား လုံးကို မီးအရှိန် ကောင်းကောင်းဖြင့် မလောင်နိုင်သဖြင့် ခေါင်းတိုင်မှ မဲမှောင်သော မီးခိုးလုံးကြီးများ ထိုးထွက်လာ လေသည်။

ကျောက်မီးသွေးမှ ထွက်သောမီးခိုးတွင် အလွန်သေးငယ် သော ကာဗွန်မှုန်များပါရှိ၍ ထိုကာဗွန် မှုန်များသည် ကျပ် ခိုးအဖြစ် စုပေါင်းသွားကြသည်။ ရာသီဥတု ခြောက်သွေ့၍ သာယာသော နေ့များတွင် ခေါင်းတိုင်မှ ထွက်သော မီးခိုး သည် အပြာရောင်ရှိ၏။ သို့သော် စိုစွတ် ထိုင်းမှိုင်းသောနေ့ များတွင်မူကား မှိုင်းမှုန် ကလေးများသည် ရေခိုးရေငွေ့ ကြောင့် ရေနှင့်လုံးမိသွားကာ အရွယ်ကြီးလာသဖြင့် ညိုမဲ သောအရောင်သို့ ပြောင်းသွားကြသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်း

များ တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ထားသော မြို့ကြီးပြကြီးများတွင် ကျောက်မီးသွေးမီးဖြင့် ရေနွေးငွေ့အားကို ယူကြသည့်အ တွက် မီးခိုးခေါင်းတိုင်များမှ စူးရှသောအနံ့ရှိသည့် မီးခိုးလုံး များသည် တရှိန်ထိုး ထွက်လာကြသည်။ စိုစွတ်သောနေ့ များတွင် ထို မီးခိုးလုံးများသည် ရေခိုးရေငွေ့များဖြင့် လုံးပြီး လျှင် ညစ်ညမ်းပေကျ၍ မနစ်မြို့ဖွယ်ကောင်းသော မီးခိုးလုံး ကြီးများ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိလေသည်။

ကျောက်မီးသွေးမှ ထွက်သော မီးခိုးလုံးတွင် ဓာတ်သ ဘောအရ ရေခိုးရေငွေ့၊ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်နှင့် ဆာ လဖာဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓာတ်များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်နှင့် ဆာလဖာဒိုင် အောက်ဆိုက် ဓာတ်တို့သည် ရေတွင် ပျော်ဝင်လွယ်၍ ကာဗွန်နစ်အက်ဆစ် နှင့် ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားသည်။ ထိုကြောင့် မြို့ကြီး ပြကြီးများတွင်ရှိသည့် မီးခိုးခေါင်းတိုင် တို့မှထွက်သော မီးခိုးလုံးကြီးများသည် ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်နိုင်သည့်ပြင် အဆောက်အအုံကြီးများကိုလည်း ပျက် စီးစေနိုင်သည်။

တခါတရံ ခေါင်းတိုင်များတွင် တွယ်ကပ်လျက်ရှိသော ကျပ်ခိုးများ မီးစွဲလောင်လျက် ရှိနေသည်ကို တွေ့ကြရ၏။ ကျောက်မီးသွေးမီးမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကျပ်ခိုးမီးစွဲလောင် ခြင်းမှာ အံ့ဩစရာပင် ဖြစ်ပေမည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ရ ခြင်းမှာ ကျောက်မီးသွေးကို ထည့်၍ ရှို့၍သာ ဖိုထဲ၌ လေ ကောင်းစွာ မရသဖြင့် ကျောက်မီးသွေးအားလုံး ကုန်စင် အောင် မလောင်ရသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

ယခုခေတ်တွင် ရေနွေးငွေ့အားကို ကျောက်မီးသွေးမီးဖြင့် မယူတော့ဘဲ ဓာတ်ငွေ့မှရသော မီးဖြင့်၎င်း၊ မီးခိုးမှိုင်းမ တက်နိုင်သော လောင်စာများဖြင့်၎င်း ရယူကြလေသည်။ ရာသီဥတု အလွန်အေးသော တိုင်းပြည်များရှိ အိမ်တိုင်းလို မှာပင် မီးလုံးရန် မီးလင်းဖိုများရှိကြရာ ဆောင်းရာသီရောက် ချိန်တွင် ထိုမီးလင်းဖိုများကို နေ့ရောညဉ့်ပါ အစဉ်မပြတ် ထင်းများ၊ ကျောက်မီးသွေးများဖြင့် မီးဖိုထားကြရသည်။ ရာသီဥတု၏ အအေးဒဏ်ကို မခံနိုင်ရကား အိမ်တံခါးများ ကို လုံအောင်ပိတ်၍ အိမ်ထဲရှိမီးလင်းဖိုတိုက်တွင် နေ့ရော ညဉ့်ပါ မီးလုံကာအချိန်ကုန်ကြရလေသည်။ ထိုမီးလင်းဖို များမှထွက်သော မီးခိုးများသည် အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့်ပြင် အိမ် အ ဆောက်အအုံကိုလည်း ညစ်ညမ်းစေ၍ မကြာမီအတွင်း ပျက် စီးစေနိုင်သည်။ ထိုအန္တရာယ်မျိုးမှ ကာကွယ်ရန် ယခုအခါ အိမ်တွင်းတွင် ထင်း၊ ကျောက်မီးသွေး စသည်တို့နှင့် မီးမဖို တော့ဘဲ အခန်းများကို လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် နွေးအောင်ပြု လုပ်ထားခြင်း၊ လေကောင်းလေသန့် ရနိုင်ရန် အတွင်းမှ လေကို အပြင်သို့၊ အပြင်မှလေကို အတွင်းသို့ လျှပ်စစ်ဓာတ်

ဖြင့် ထုတ်သွင်းခြင်းစသည်တို့ကို စီမံပြုလုပ်ကြလေသည်။ ထိုပြင် စက်မှုလုပ်ငန်း အလုပ်ရုံကြီးများနှင့် မီးရထားများတွင် ယခုအခါ ကျောက်မီးသွေး ထင်းများဖြင့် ရေနွေးငွေ့အားကိုမယူဘဲ လျှပ်စစ်အားကိုယူပြီး ခုတ်မောင်း သွားလာနိုင်သောကြောင့် အန္တရာယ် အမျိုးမျိုးမှ ကင်းလွတ်အောင် စီမံထားနိုင် ကြပေပြီ။ ကျောက်မီးသွေးမှ ထွက်သောမီးခိုးသည် ဘေးအန္တရာယ်များသည့်ပြင် အဖိုးတန်ပစ္စည်းများဖြစ်သော ကတ္တရာစေးများလည်း အလဟဿမီးထဲတွင် လောင်သွားရလေသည်။ ကျောက်မီးသွေးထဲတွင် ပါရှိသော ကတ္တရာများ စွဲလောင်မှုကြောင့် အဆိပ်ဖြစ်စေတတ်သော မီးခိုးများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ ထိုအန္တရာယ်များလှသော မီးခိုးများရပ်စဲ ယုတ်လျော့သွားစေရန် သိပ္ပံနည်းများဖြင့် တိုးတက်ကြံစည်လာသောကြောင့်၎င်း၊ တရားဥပဒေများပြဋ္ဌာန်း၍ တားမြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ မြို့ကြီးပြကြီးမှစ၍ မြို့ရွာနေအိမ်တို့မှာ သန့်ရှင်း၍ လေကောင်းလေသန့်များ ကောင်းစွာရလာနိုင်ကြပေပြီ။

မီးခိုးကို ဘေးအန္တရာယ်များသည့်အတွက် တရားဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်း၍ပင် တားမြစ်လာရသော်လည်း၊ တပြည်နှင့် တပြည် စစ်မက်ဖြစ်ပွားကြသောအခါ၌ကား မီးခိုးသည် ရန်သူမမြင်နိုင်အောင် ကာကွယ်ပေးသည့်တံတိုင်းကြီးကဲ့သို့ အသုံးဝင်ပြန်လေသည်။ ပင်လယ်တွင် စစ်သင်္ဘောကြီးများ သွားလာနေသည့်အခါ တဘက်ရန်သူများ မမြင်နိုင်အောင်

မီးခိုးလုံးကြီးများကို လွှတ်ထားလေ့ရှိသည်။ စစ်တပ်များကို ရန်သူ လေယာဉ်ယုံမှ မမြင်နိုင်အောင်လည်း မီးခိုးဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားတတ်ကြလေသည်။

မီးခတ်ကျောက် ။ ။ မီးခတ်ကျောက်သည် ကျောက်သလင်း တမျိုးဖြစ်၍ ဆီလီကာအများဆုံးပါဝင်သော တွင်းထွက်ကျောက်ဖြစ်သည်။ ထိုကျောက်သည် အလွန်မာ၍ ယင်းကို ခွဲစိတ်သောအခါ အလွှာအလွှာကွဲ ထွက်တတ်သည်။ အရောင်မှာ အမည်းမှ အညို၊ အနုန်းခွဲရောင်၊ အနီ၊ အဝါနှင့် ညိုခွဲရောင်တူ၍ အမျိုးမျိုး ရှိသည်။ အချို့မှာ အစက်အပြောက်ကလေးများနှင့် စွန်းထင်လျက် ရှိနေတတ်သည်။ မာသည့်နေရာတွင် မီးခတ် ကျောက်သည် သံမဏိထက်ပင် မာသေးသည်။ ဥတုဖောက်ပြန်မှု မရှိသောအခါ နက်မှောင်မာချောသော အစိုင်အခဲဖြစ်၍နေတတ်သည်။ သို့သော် အပိုင်းအပြတ်နှင့် အကျိုးအပဲ့များမှာ ဝါဖျော့ဖျော့၊ သို့မဟုတ် ဖြူညိုညိုအရောင်များ ရှိတတ်လေသည်။

မီးခတ်ကျောက်ကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အမြောက်အမြားတွေ့ရ၍ ကမ္ဘာ့ အခြားဒေသများ၌လည်း တွေ့ရသည်။ အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့တွင် ထုံးကျောက် ဖြူတောင်များ၌ အများအပြားတွေ့ရသည်။ ထိုနေရာများ၌ သမိုင်းမတင်မီခေတ်က ရှေးလူများ၏ လက်ရာများဖြစ်ဟန် ရှိသော မီးခတ်ကျောက်မှပြုလုပ်ထားသည့် ဓား၊ ပုဆိန်၊ လှံသွား၊ မြားခေါင်းစသော လက်နက် အသုံးအဆောင်

ရှေးခေတ် လူတို့သည် တူ၊ ပုဆိန်နှင့် ဆုံတို့ကို မီးခတ်ကျောက်ဖြင့် ပြုလုပ်အသုံးချခဲ့ကြသည်။

မီးခြစ်အိမ်များကို သီးခြား ပြုလုပ်ပြီးနောက် တံဆိပ်များ ကပ်လျက်ရှိစဉ်

များကိုတွေ့ရသည်။ ကျောက်ခေတ်ဟောင်းနှင့် ကျောက်ခေတ်သစ်ဟူ၍ ကျောက်ခေတ် နှစ်ခေတ်ရှိရာတွင် ကျောက်ခေတ်ဟောင်း မှလူများအသုံးပြုခဲ့သည့် အဆိုပါ ဓား၊ လှံသွား၊ မြားခေါင်း၊ ပုဆိန်သွားစသော ကိရိယာများမှာ အလုံးအဖန်ကြီး၍ လုပ်ကိုင်ထားရာ၌လည်း ကြမ်းတမ်းကြောင်းတွေ့ရသည်။ နောက်ခေတ်မှ ကိရိယာများမှာ အတော်ပင် သပ်ရပ်ပြီးလျှင် သေးသွယ်ချွန်ထက်ကာ ပုံပန်းလည်းကျသည်ကို တွေ့ရသည်။

၁၇ ရာစုခေတ်အစလောက်တွင် မီးခတ်သေနတ်တမျိုး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရာ ယင်းတွင် မီးခတ်ကျောက်ကို သေနတ်မောင်း၌ တပ်ဆင်ထားသည်။ ခလုတ်ကို ဆွဲလိုက်သောအခါ မောင်းကျလာ၍ မောင်းထိပ်တွင်ရှိသော မီးခတ်သည် နားခွက်ဖုံးနှင့် ရိုက်၍မီးပွင့်လေသည်။ မီးသည် ယမ်းသို့ ကူးသွားသည်နှင့် ကျည်ဆံထွက်လေသည်။

ထိုအတူ မီးခြစ်မပေါ်မီခေတ်က မီးရရှိရေးအတွက် မီးခတ်ကျောက်နှင့်သံကြမ်းတုံးကို ရိုက်ခတ်ပေးရသော မီးခတ်များကို အသုံးပြုခဲ့ကြရသည်။ အထက်ပါနည်းများမှာ ရှေးကျောက်ခေတ်လူများမှ ကျွန်ုပ်တို့အား အဆင့်ဆင့် ပေးခဲ့သော နောက်ဆုံး အမွေအနှစ် ဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါတွင်မူ မီးခတ်ကျောက်သည် ထိုစဉ်ကလောက် အရေးတကြီးအသုံးမဝင်တော့ပေ။

မီးခြစ် ။ ။ သစ်သားမီးခြစ်၊ ဓာတ်မီးခြစ်စသော မီးခြစ်များ ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည့်ယခုခေတ်တွင် မီးကို အလွယ်တကူဖြင့် ရနိုင်၊ ဖြစ်ပေါ်စေ နိုင်ပြီဖြစ်သော်လည်း ရှေးခေတ်များကမူ မီးဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် အလွန်ပင် ခက်ခက်ခဲခဲဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့ရပေသည်။ အပူဓာတ်ပြင်းအားကြီးလျှင် မီးတောက်လောင်တတ်၍ အရာဝတ္ထုနှစ်ခုကို ပွတ်တိုက်ပေးလျှင် ပူလာတတ်သည်။ ဤသဘောကို လူတို့သည် ရှေးခေတ်များကပင် သိရှိခဲ့ကြ၏။ ထိုသို့သိရှိခဲ့ကြသည့်အတိုင်း ရှေးက ကျောက်ကို ကျောက်နှင့်ဖြစ်စေ၊ သံကို ကျောက်နှင့်ဖြစ်စေ ခတ်ပေးခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ဝါးဝါးချင်း၊ သစ်သစ်ချင်း နာနာပွတ်တိုက်ပေးခြင်းဖြင့်၎င်း မီးမွှေးခဲ့ကြသည်။ ကျောက်နှင့်ကျောက်၊ သို့မဟုတ် သံနှင့် ကျောက်ကို မီးခတ်ပေးရာတွင် မီးပွင့်ထွက်လာမည့်အနား၌ ဝါဂွမ်းကဲ့သို့သော မီးစွဲလွယ်မည့်ပစ္စည်းတခုခုကို ထားရ၏။ မီးခတ်၍ ဝှမ်းစကို မီးစွဲလောင်သောအခါ သစ်စ၊ ဝါးစ၊ သစ်ရွက်ခြောက်စသော လောင်စာများဖြင့် စုပုံဝိုင်းရံပြီးလျှင် ဝှမ်းစကို မှုတ်ပေးခြင်းဖြင့် အလိုရှိသော မီးတောက်မီးပုံတို့ကို ဖန်တီးရလေသည်။ ယခုခေတ်တိုင်အောင်ပင် လူရိုင်းများနေထိုင်ရာ ခေတ်မမှီသေးသော ဒေသများ၌ ဤရှေးနည်းများကို သုံးစွဲလျက်ရှိပေသေးသည်။

နောင်သော် ဖော့စဖော့ရပ် (မီးစုန်း)၊ ကန့်စသော အပူ

မီးခြစ်

ချိန်အနည်းငယ်တက်ရုံမျှနှင့် မီးတောက်လွယ်သော ပစ္စည်းများကို တွေ့ရှိလာရာမှ ယခုခေတ်သုံး သစ်သားမီးခြစ်များ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ သို့သော်အဆိုပါ မီးခြစ်များကို ၁၈၂၇ခုနှစ်တွင် စတင်တီထွင်နိုင်ခဲ့၍ ၁၈၃၃ခုနှစ်တွင်မှ စတင်ရောင်းချခဲ့သည်ကို ထောက်လျှင် ဤခေတ် မှီမီးခြစ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်မှာ အနှစ်တရာကျော်မျှသာ ရှိသေးသည်ဟု သိအပ်ပေသည်။

မီးခြစ်များကို စတင်တီထွင်စဉ်က မီးခြစ်ဆံ ယမ်းခေါင်း ပြုလုပ်ရန်အတွက် ဖော့စဖောရပ်အဖြူနှင့် ကန့်ရောထားသော ခြစ်ပေါင်းကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ယမ်းခေါင်းသည် မီးအလွန် လောင်လွယ်၍ မီးလောင်သော အခါ ဆိုးရွားသော အနံ့ရှိသည့်အခိုးများ ထွက်ခြင်းကြောင့် တကြောင်း၊ ဖော့စဖောရပ် အဖြူထွက်သော အဆိပ်ငွေ့များကြောင့် မီးခြစ်ရုံရှိ အလုပ်သမားများ မကြာခဏ မေးခိုင်ရောဂါ ရတတ်ခြင်းကြောင့်တကြောင်း ဥရောပနိုင်ငံကြီးများတွင် ဖော့စဖောရပ်အဖြူကို မသုံးရန် ပိတ်ပင်လာရသည်။ ထို့ကြောင့် ဖော့စဖောရပ်အဖြူအစား ဖော့စဖောရပ်အနီကို ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ဖော့စဖောရပ်နှင့် အခြား မီးတောက်လွယ်သော ဓာတ်ပစ္စည်းများကို ရော၍ဖြစ်စေ အသုံးပြုခဲ့ကြရာမှ ယခုခေတ်သုံး ဘေးကင်းမီးခြစ်ခေါ် မီးခြစ်မျိုး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

ဘေးကင်းမီးခြစ်ဆိုသည်မှာ သူ့အလိုလို ထတောက်ခြင်း မရှိဘဲ မီးခြစ်ဆံယမ်းခေါင်းကို မီးခြစ်ဗူးဘေးရှိ ဓာတ်ပစ္စည်းများနှင့် စိမ့်ထားသော ယမ်းခွံတွင် ခြစ်ပေးမှ မီးလောင်သည့် မီးခြစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ဤမီးခြစ်မျိုးကို ဥတုမရွေး အသုံးပြုနိုင်၍ အလိုအလျောက် မီးထတောက်ခြင်း မရှိသည့်အတွက် စိတ်ချစွာကိုင်တွယ်အသုံးပြုနိုင်ပေသည်။ မီးခြစ်တွင် မီးခြစ်ဆံယမ်းခေါင်းကို ပိုတက်ဆီယမ်ကလိုရိုက်ကဲ့သို့သော မီးလောင်လွယ်သည့် ဓာတ်ပစ္စည်းများဖြင့်ပြုလုပ်ထား၍ ယမ်းခွံလုပ်မည့်နေရာတွင် ဖော့စဖောရပ်ပါဝင်သော ခြစ်ရာဖြင့် သုတ်လိမ်းပေးထားသည်။ အချို့ ဥရောပနိုင်ငံများတွင် မူ သစ်သားမီးခြစ်ဆံအစား ဖယောင်းစိမ့် မီးစာတမျိုးကို အသုံးများကြသည်။

မီးခြစ်များစတင်ပေါ်ပေါက်ချိန်မှစ၍ ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တိုင်အောင် လက်ဖြင့်ပင် ကြာရှည်လေးမြင့်စွာ တပင်တပန်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြရ၏။ သို့သော် ယခုအခါ မီးခြစ်များကို အစမှ အဆုံးတိုင် စက်ဖြင့်ပြုလုပ်လျက် ရှိပေပြီ။ မီးခြစ်ဆံ လုပ်ရန်အတွက် သစ်သားအပွစားကို အသုံးပြုလေ့ရှိရာ များသောအားဖြင့် ထင်ရှူးသားအဖြူမျိုးကို အသုံးများကြသည်။ ရှေးဦးစွာ သစ်သားများကို အလောတော် အတုံးများ ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ပြီးနောက် အသားသေစေရန် တနှစ်ကျော်မျှ ထားရသည်။ ထိုနောက် မီးခြစ်ဆံပြုလုပ်သော

စက်ထဲသို့ ထည့်သွင်းလိုက်သောအခါ စက်ထဲရှိ ဓားသွားများက မီးခြစ်ဆံအရွယ် သစ်သားချောင်းကလေးများဖြစ်အောင် လျင်မြန်စွာခွဲစိတ် ပေးသည်။ ခေတ်မှီသောစက် တလုံးသည် တစ်နာရီတွင် မီးခြစ်ဆံ အချောင်းရေ တသန်းကျော်မျှ ခွဲစိတ်ပေးနိုင်သည်။ ထိုသို့ ခွဲစိတ် ပြီးသောအခါ စက်ကပင် မီးခြစ်ဆံများကို ဆန်ခါပေါက်ဖောက်ထားသော သတ္တုပြားတွင် ထိုးစိုက်ပေးလိုက်၏။ သတ္တုပြားများမှာ အများအပြားရှိ၍ တခုနှင့်တခုကို အစအဆုံးမရှိဘဲ ခါးပတ်ကွင်းဖြစ်နေအောင် ပျာများဖြင့်ဆက်ထားပြီးလျှင် ဒလိမ့်တုံးများဖြင့် အဆက်မပြတ် လည်နေစေသည်။ သတ္တုပြားများ သယ်ဆောင်ရာသို့ လိုက်ပါနေရသော မီးခြစ်ဆံ သစ်သားချောင်းကလေးများသည် အဆင့်အားလုံးကို လွန်မြောက်သောအခါ မီးခြစ်ရန် အဆင်သင့်ဖြစ်သော ယမ်းခေါင်းတပ် မီးခြစ်ဆံများအဖြစ်ဖြင့် ထွက်လာလေသည်။

မီးခြစ်ဆံပြုလုပ်သည့် ပဌမဆင့်တွင်မီးခြစ်ခြစ်၍ အသုံးပြုငြိမ်းသတ်ပြီးနောက် မီးခြစ်ဆံ သစ်သားချောင်း၌ မီးရဲပြီး ကျန်မနေခဲ့စေရန်အတွက် မီးခြစ်ဆံများကို ဓာတ်ဆေးရည်တမျိုးတွင် နှစ်ပေးရသည်။ ပြီးလျှင်အခြောက်ခံ၍ ဖယောင်းရည်တွင် နှစ်ပေးရ၏။ ဖယောင်းရည်တွင် နှစ်ပေးခြင်းမှာ မီးခြစ်သောအခါ၌ လွယ်လင့်တကူ မီးလောင်စေရန်ဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ယမ်းရည်နှစ်မျိုးတွင် နှစ်ကြိမ်နှစ်ပေးခြင်းဖြင့် ယမ်းခေါင်းဖြစ်အောင် ယမ်းနှစ်ကြိမ် တင်ပေးရသည်။ ပဌမအကြိမ်တွင် သာမန် ပွတ်တိုက်မှုဖြင့် မီးမလောင်နိုင်သော ယမ်းရည်ထဲ၌ မီးခြစ်ဆံခေါင်းဖျားကို နှစ်ပေးသည်။ ပြီးမှ မီးတောက်လွယ်သော အခြား ယမ်းရည်ထဲတွင် နှစ်ပေးရပြန်သည်။ ဤသို့ ယမ်းနှစ်ဆင့် တင်ပြီးသောအခါ မီးခြစ်ဆံများကို လေပူဖြင့် သွေ့ခြောက်စေရသည်။ ထိုနောက် သတ္တုပြားများမှ မီးခြစ်ဆံများကို စက်ကထိုးထုတ်ပေး၍ စက်ဖြင့်ပင် မီးခြစ်ဗူးထဲသို့ ထည့်ခြင်း၊ ထုပ်ခြင်း၊ တံဆိပ်တပ်ခြင်း စသည်တို့ကိုပြုလုပ်ယူလေသည်။ မီးခြစ်ဗူးတွင် မီးခြစ်ဆံ ၅၀မှ ၆၀အထိ (မြန်မာနိုင်ငံတွင် အများဆုံး ၄၀) ပါဝင်တတ်၍ မီးခြစ်ဗူးအရွယ်မှာ အကြမ်းအားဖြင့် ၂၄ x ၁၂ x ၁၂ လက်မခန့် ရှိတတ်လေသည်။

ဤမီးခြစ်မျိုးကို ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ပြုလုပ်လျက်ရှိပေပြီ။ ကမ္ဘာသုံးအတွက် မီးခြစ်များကို အကြီးအကျယ်ပြုလုပ်ရောင်းချသော နိုင်ငံများတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကပဌမစွဲ၍ ဆွီဒင်နိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့က ဒုတိယလိုက်လေသည်။

ဗူးဖြင့် ထည့်ထားသော မီးခြစ်မျိုးအပြင် စာအုပ်ကလေးသဖွယ် ပြုလုပ်ထားသော မီးခြစ်ကပ်ကလေး တမျိုးကိုလည်း တွေ့မြင်ဘူးကြပေသည်။ ထိုမီးခြစ်တွင် သစ်သား အစား ကပ်ထူစက္ကူကို သုံးထား၍ စက်နှစ်လုံးဖြင့် ပြုလုပ်ရ၏။

www.foreverspace.com.mm

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ဂျားဗားကျွန်းရှိ မီးတောင်များကို အခိုးအငွေ့တလူလူဖြင့် ဤသို့တွေ့မြင်ရသည်။

ပဌမစက်က ကပ်ထူစက္ကူကို လိုသလို ခွဲစိတ် ပေးခြင်း၊ ဖယောင်းရည်၊ ယမ်းရည်များတွင် နှစ်ပေးခြင်းစသည်တို့ကို ပြုလုပ်ပေး၍ ဒုတိယစက်က စာအုပ်သဖွယ်ဖြစ်အောင် အဖုံးကပ်ပေးသည်။ အသုံးပြုသောအခါ မီးခြစ်ဆံချောင်းကို မီးခြစ်ကပ်မှဆွဲထုတ်၍ အဆင်သင့်ပါလာသော ယမ်းခွံတွင် ခြစ်ယူရလေသည်။

တဖန် မီးခြစ်လုပ်ငန်း စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ မီးခြစ် တီထွင်လုပ်ကိုင်သူတို့ ကြံစည် မြော်မှန်းလာခဲ့သော ရေခဲမီးခြစ်တမျိုးကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြောင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှ ပဌမဦးစွာ တိုးတက်ကြံစည်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ အဆိုပါ ရေခဲမီးခြစ်ကို စမ်းသပ်ကြည့်ရာ ရေထဲ၌ ၈ နာရီကြာမျှ စိမ်ထားပြီးသည့်တိုင်အောင် မီးခြစ်၍ တောက်သည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုမီးခြစ်ကို ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ပြုလုပ်၍ အမေရိကန်လက်နက်ကိုင်တပ်များသို့ တနေ့လျှင် မီးခြစ်ဗူးပေါင်း တကုဋေကျော်မျှ ဖြန့်ချိပေးဝေနိုင်ခဲ့လေသည်။

မီးတောင် ။ ။ကမ္ဘာမြေကြီးအတွင်းမှ အလွန်ပူသော ချော်ရည် ကျောက်ရည်များသည် အင်အားနည်းသည့် မြေပျော့မှ ထွက်ပေါက်ရှာ၍အပြင်သို့ ပန်းထွက်လာသောအခါ မီးတောင်ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။

ကျောက်ရည် ချော်ရည်ပူများရှိရာ မြေအတွင်းဘက်တလျှောက်မှ မြေမျက်နှာပြင်သို့ မီးခိုးခေါင်းတိုင်သဖွယ် အပေါက် တပေါက်ရှိ၏။ ထိုအပေါက်မှ ပန်းထွက်လာသော အရာများသည် တအိအိကျဆင်းလာ၍ ကာလကြာမြင့်သောအခါ ထိပ်ကျယ်လာပြီးလျှင် အောက်ခြေ၌ ပွင့်ကားသော ခမောက်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော တောင်ပူစာသဖွယ် ဖြစ်လာလေသည်။ ထိပ်၌မူ ချိုင့်ဖြစ်နေ၍ ယင်းကို မီးတောင်ထိပ် ဝဟု ခေါ်သည်။

အတွင်းမှ ရုန်းကန်ပန်းထွက်လာသောအရာများမှာ ချော်ရည် ချော်တုံး၊ ပြာတုံးပြာခဲ၊ ဖုံး၊ သဲနှင့် အပူငွေ့၊ မီးခိုးများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့အပြင် ကလိုရင်း၊ ကန်နှင့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် စသော ဓာတ်ခိုးဓာတ်ငွေ့များလည်း ပါဝင်၏။

မီးတောင်တလုံးသည် ချော်ရည် ချော်မြှုပ် မီးထိုး တစုံတရာ မထွက်တော့ဘဲ ငြိမ်သက်သွားသောအခါ ယင်းကို မီးတောင်သေဟုခေါ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ မြင်းခြံနယ်ရှိ ပုပ္ပါးတောင်သည် မီးတောင်သေဖြစ်သည်။ တခါတည်း လုံးလုံးသေမသွားဘဲ ချွေမျှငြိမ်သက်နေသော မီးတောင်များလည်းရှိတတ်ရာ ယင်းတို့ကို မီးတောင်မြို့ဟု ခေါ်သည်။

ဥရောပတိုက်၌ ထင်ရှားသောမီးတောင် ၂ လုံးရှိရာ တလုံးမှာ စွလီကျွန်းရှိ အက်တနာမီးတောင်ဖြစ်၍ အခြား

မီးတောင်

တလုံးမှာ ကုတလီနိုင်ငံတောင်ပိုင်း နေပယ်မြို့အနီးရှိ ဗီဆူးဗီး ယပ် မီးတောင်ဖြစ်သည်။ (ဗီဆူးဗီးယပ်မီးတောင်-ရှု။) ဗီဆူးဗီးယပ် မီးတောင်သည် နှစ်ပေါင်းကြာမြင့်စွာ မီးတောင်သေကဲ့သို့ ငြိမ်သက်နေသဖြင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်၌ လူများသည် ရွာများ တည်ဆောက်၍ အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ နေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ၁၉၀၆ ခုနှစ် ဧပြီလတနေ့တွင် ရုတ်တရက် ပေါက်ကွဲသဖြင့် အနီးအနားရှိ လူနေအိမ်ခြေပေါင်း မြောက်မြားစွာ ပျက်စီးသွားခဲ့ရလေသည်။

မီးတောင်များသည် ငြိမ်သက်လျက်ရှိရာမှ ပေါက်ကွဲတော့မည်ရှိသောအခါ ထိုနေရာတိုက်တွင် မြေငလျင် တုန်လှုပ်တတ်သည်။ မြေအောက်မှ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ပဲ့တင်သံ၊ တော်လဲသံများ ကြားရတတ်သည်။ စိမ့်စမ်းများတွင် အပူအအေးရုတ်တရက် ပြောင်းလဲသွားတတ်သည်။ အကယ်၍ မီးတောင်သေ ဖြစ်ပြီးလျှင် မီးတောင်ဝတွင် ရေအိုင်ကလေးတစ်ခုကဲ့သို့ရေများ ရှိနေခဲ့သော် ထိုရေများသည် အလွန်ပူလာပြီးလျှင် တခါတရံ ပွက်ပွက်ဆူလာတတ်လေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် မီးတောင်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော် ၄၀၀ခန့်ရှိသည့်အနက် သုံးပုံတပုံသည် တိုက်ကြီးများပေါ်တည်ရှိ၍ ကျန်မီးတောင်များသည် ကျွန်းများပေါ်တွင် တည်ရှိကြသည်။ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာ၌ မျက်နှာပြင်အောက်၌ မီးတောင်များစွာရှိ၍ ထိုသမုဒ္ဒရာအတွင်းရှိ ကျွန်းများသည် အများအားဖြင့်မီးတောင်၌ တောင်ထိပ်များ၊ သို့မဟုတ် မီးတောင်မှဖြစ်လာသော ကျွန်းများ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိသည်။ ၁၇၉၆ခုနှစ်က ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာမြောက်ပိုင်း တနေရာ၌ မီးခိုးများထွက်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ မကြာမီ ထိုနေရာ၌ တောင်ပိုကြီးကဲ့သို့ မြေများ ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်သို့ မောက်တက်လာသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ နောက် ၆ နှစ်မျှကြာ၍ ထိုကျွန်းပေါ်သို့ လူအချို့ရောက်သွားသောအခါ မြေကြီးမှာ အလွန်ပူနေသေး ကြောင်းကို၎င်း၊ အတော်အတန် မြင့်နေသော တောင်တောင်ရှိ၍ တောင်ခြေမှာ ၃ မိုင်ပတ်လည်ခန့် ရှိကြောင်းကို၎င်း တွေ့ရလေသည်။

အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုရှိ ကရာကာတိုအားခေါ် ကျွန်းတကျွန်းပေါ်တွင် မီးတောင်တလုံးရှိ၏။ ၁၈၈၃ ခုနှစ်က ထိုမီးတောင်ပေါက်ကွဲရာ ကျွန်းကလေးမှာ ပဌမထက်ခြမ်းကွဲ၍ နောက် လုံးလုံး ပျောက်ကွယ် သွားသည်။ ပင်လယ်မှ ထန်းတဖျားခန့်မြင့်သော လှိုင်းလုံးကြီးများ တက်လာသဖြင့် ကမ်းခြေတလျောက်ရှိ ရွာပေါင်း ၃၀၀ ခန့် ပျက်စီးပြီးလျှင် လူပေါင်း ၃၆၅၀၀ခန့် ရေနှစ်သေဆုံးကြသည်။ ထိုလှိုင်းလုံးကြီးများသည် ကမ္ဘာကို တပတ်ပတ်၍ သွား၏။ မီးတောင်ပေါက်ကွဲသံကြီးမှာ ကြောက်ခမန်းလိလိ ကျယ်လောင်လှ၍ မိုင်ပေါင်း ၂၅၀၀ ဝေးသော နေရာကပင် ကြားရသည်။ ကရာ

ကာတိုအား မီးတောင် ပေါက်ကွဲခြင်းသည်ကား ကမ္ဘာ့သမိုင်း၌ မကြုံစဖူး အထူး ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော မီးတောင်ပေါက်ကွဲမှု တရပ်ဖြစ်တော့သည်။

မီးတောင် ပေါက်ကွဲသောအခါ ချော်ရည် ချော်မြှုပ်ထက် မီးတောင်က မှုတ်ထုတ်လိုက်သော ပြာပူပြာခဲနှင့် အခိုးအငွေ့များက ပို၍ ကြောက်စရာ ကောင်းသည်။ ချော်ရည်များမှာ တဖြည်းဖြည်းစီးဆင်း၍ အတန်ငယ် စီးဆင်းမိသောအခါ မာခဲသွားတတ်သည်။ မီးတောင်က မှုတ်ထုတ်လိုက်သော အရာများမှာကား ဝေးလံသော နေရာများသို့ လွင့်စဉ်ပျံ့နှံ့ကာ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူတို့၏ အသက်နှင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာကို များစွာဆုံးရှုံး ပျက်စီးစေနိုင် လေသည်။

မီးတောင်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အရပ်ဒေသသည် အများအားဖြင့် အလွန်မြေဩဇာကောင်းသည်။ ထိုအရပ်၌ ကောက်ပဲသီးနှံများ အထူး ဖြစ်ထွန်း၏။ သို့ဖြစ်၍ လူတို့သည် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော မီးတောင်များ အနီးအနား၌ အရဲစွန့်ကာ နေထိုင်ကြလေသည်။ ဣတလီနိုင်ငံ၊ တပ်စကင်နီနယ်၌မူ မီးတောင်မှ အပူအားကိုယူ၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပေးရာ၌ အသုံးချကြသည်။

မီးတောင်အရေအတွက်သည် ကမ္ဘာမြေကြီး အသက်နုစဉ်က ယခုထက် ပို၍များသည်။ ထိုအခါက မြေကြီးသည် များစွာမအေးသေးသဖြင့် အတွင်းမှ ချော်ရည်နှင့် အခြားအရာများသည် အင်အားနုနယ်သော မြေနေရာများမှ အပေါ်သို့ ထိုးထွက်နိုင်ကြသည်။ ကမ္ဘာကြီး အသက်ရင့်လာသောအခါ ထိုကဲ့သို့ အင်အားနည်းသော မြေနေရာများ နည်းပါးသွား၍ မီးတောင်များလည်း နည်းပါးလာရသည်ဟု ဆိုလေသည်။

မီးတောင်ပေါက်ကွဲရာ၌ ထွက်ပေါ်လာသော ချော်ရည်များသည် စင်စစ်အားဖြင့် မီးတောင်တွင်းရှိ ကျောက်တုံးကျောက်ခဲများ အရည်ပျော်ကျလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မီးတောင် ချော်ရည် အပျစ်၊ အကျဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။ ဆီလီကာ ၅၈ ရာခိုင်နှုန်းထက်ပို၍ မပါသော ချော်ရည်များသည် ကမ္ဘာမြေကြီးအောက် နက်သော နေရာများမှ ထွက်လာ၍ အပူချိန်ဖာရင်ဟိုက် ၂၂၅၀° လောက်တွင် အရည်ပျော်သည်။ ဤချော်ရည်များကို ဗေးဆစ်ချော်ရည်ဟု ခေါ်၍ အရည်ကျသည်။ ဆီလီကာ ၆၆ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်အထက်ပါဝင်သော ချော်ရည်များသည် မြေကြီးအပေါ်ယံ အထပ်များမှထွက်လာ၍ အရည်ပျစ်သည်။ အပူချိန်ဖာရင်ဟိုက် ၃၁၀၀° မှာပင် အရည်ပျစ် လျက်ရှိသေးသည်။ ဤချော်ရည်မျိုးကို အက်ဆစ်ချော်ရည်ဟုခေါ်သည်။

ဗေးဆစ်ချော်ရည်သည် အရည်ပိုသွက်သဖြင့် အက်ဆစ်ချော်ရည်ထက် အစီးမြန်သည်။ ဗေးဆစ်ချော်ရည် ထွက်သော မီးတောင်ထိပ်များသည် များသောအားဖြင့် နိမ့်၍

တောင်စောင်းများမှာလည်း ပြေပြေ နိမ့်ဆင်းသည်။ အက်ဆစ် ချော်ရည်ထွက်သော မီးတောင်များမှာမြင့်၍ တောင်စောင်းမတ်စောက်သည်။ မီးတောင်မှ ပန်းထွက်ခါစ ချော်ရည်လတ်လတ် ဆတ်ဆတ်များသည် တစ်နာရီလျှင် မိုင် ၅၀ နှုန်းလောက်နှင့် စီးဆင်းကြသော်လည်း ကြာသွားသောအခါ အစီးနှေးလာ၍ တနာရီလျှင် တမိုင်မပြည့် တပြည့် နှုန်းလောက်နှင့် စီးလေသည်။

မီးတောင်ထိပ်ဝမှ စီးဆင်းလာသော ချော်ရည်များသည် အလွန်အအေးမြန်သောအခါ ကျောက်သလင်း ဖြစ်ရန် အချိန်မရသဖြင့် ဖန်ကဲ့သို့ပြောင်ချောချောအပြင် ဖြစ်သွား၍ ယင်းကို ဖန်ချော်ဟုခေါ်သည်။ ကျောက်ခဲကလေးများတွင်

နစ်၍နေသော အက်ဆစ်ချော်ရည် အစိုင်အခဲကြီးများကို ခဲဝင်မှုန်ကျောက်ဟု ခေါ်သည်။ ချော်ရည်မျက်နှာပြင်၌ ဓာတ်ငွေ့ကြောင့် စည်ဖောင်းကလေးများဖြစ်ကာ အမြှုပ်ထနေတတ်သည်။ ဗီဆူးဗီယပ်မီးတောင် ပေါက်ကွဲစဉ်က စီးထွက်လာသော ချော်ရည်များမှာ ကျောက်ခဲအတိ ဖြစ်နေသည်ကို ယနေ့တိုင် တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။

မီးတောင်ဖိုနက် ။ ။လင်းမြီးဆွဲ-ရှူ။

မီးထိုးအင်ဂျက်စက် ။ ။ရေနွေးငွေ့အား အင်ဂျက်စက်-ရှူ။

သေနတ်လက်နက်

တလုံးထိုး၊ နှစ်လုံးပူး၊ ခြောက်လုံးပူး၊ မြင်းသေနတ်၊ ရိုင်ဖယ်စသည့် လက်နက်များဖြစ်သော မီးပေါက်လက်နက်များ အကြောင်းကို ၁၄ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ပဌမဆုံးပေါ်သည့် လက်ပစ်သေနတ်မှ အစပြု၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်တင်ပြထားသည်။

မီးပေါက်လက်နက် ။ ။မီးပေါက်လက်နက်ဟူသည်မှာ တလုံးထိုး၊ နှစ်လုံးပူး၊ ရိုင်ဖယ်၊ မြင်းသေနတ်၊ ခြောက်လုံးပူး စသည့် လက်နက်ငယ်များဖြစ်ကြသည်။ ယမ်းကို လက်ဖြင့် မီးရှို့ပြီး ပစ်ရသော ပဌမဆုံးပေါ်သည့် လက်ပစ်သေနတ်မျိုးကို ၁၄ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းလောက်မှ စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုလက်ပစ်သေနတ်ကို ၃ ပေမျှရှည်သော တဖက်ပိတ် သတ္တုပြောင်းဖြင့် ပြုလုပ်ထား၍ သစ်သားချောင်း အဖြောင့်တချောင်းတွင် မြဲမြံစွာ တပ်ဆင်ထားလေသည်။ ယမ်းကို ပြောင်းဝမှ ကျောက်ခဲစ၊ သံစများနှင့်ရော၍ထည့်ပေးရသည်။ ပစ်လိုသောအခါ လူတယောက်က လက်မောင်းအောက်တွင် ယမ်းကို မြဲမြံညှပ်ထားရ၍ အခြားတယောက်က သေနတ်နောက်ပိုင်းရှိ အပေါက်မှယမ်းကို သံချောင်းရဲရဲနှင့် မီးရှို့ပေးရသည်။ ထိုအခါ မီးခိုးလုံးများထ၍ ပြင်းထန်သော အသံဖြင့် ပေါက်ထွက်သွားလေသည်။ ပဌမဆုံး ပေါ်သည့်ထိုသေနတ်ပစ်နည်းသည် အနီးရှိရန်သူအနည်းငယ်အား ထိခိုက်သေဆုံးဒဏ်ရာရရှိစေသည် မှန်သော်လည်း ပစ်သူများကိုယ်တိုင်မှာလည်း မသက်သာဘဲ ထိခိုက်သေဆုံးတတ်ကြလေသည်။ ဤရှေးအကျဆုံး သေနတ်မျိုးနှင့် ယခု ၂၀ ရာစုခေတ်ပေါ်သေနတ်မျိုးကို နှိုင်းရှည့်ကြည့်ပါက မည်မျှကွာခြားသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ယခုခေတ် သေနတ်များသည် ရှေးခေတ် သေနတ်များကဲ့သို့ ယမ်းနှင့် ကျည်ဆံများ ထည့်၍ ပစ်ကြရသဖြင့် မူချင်းအတူတူပင် ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော်လည်း ယခုခေတ် သေနတ်များကိုပစ်ရာ၌ ပစ်သူသည်ဒင်ကို ပခုံးတွင် ထောက်၍ချိန်ပြီးလျှင် မောင်းကို ဆွဲလိုက်ရုံမျှနှင့်

ချက်ချင်းဆိုသလို ကျည်ဆံများသည် လေထက်လျင်မြန်သောနှုန်းဖြင့် ထွက်သွားပြီးလျှင် မိုင်ဝက်ဝေးသော နေရာ၌ ရှိသည့် လက်မတမတ် အထူရှိသော သံမဏိကို ဖောက်ထွင်းသွားနိုင်လေသည်။ ဤသည်ကို ထောက်လျှင် မည်မျှကွာခြား၍ မည်မျှတိုးတက်လာသည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ပဌမဆုံးပေါ်သည့် လက်ပစ်သေနတ်မျိုးကို မူတည်၍ ယင်းမှဆင်းသက်ပေါက်ပွားလာသော “အာကီဗတ်” ခေါ် သေနတ်တမျိုးသည် ၁၅ ရာစုခေတ်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ဤသေနတ်မျိုးသည် ပြောင်းရှည်၍ လက်မောင်းအောက်တွင် ညှပ်၍ မပစ်ရတော့ဘဲ သေနတ်ဒင်ကို ပခုံးတွင် ထောက်၍ပစ်ရသည်။ အာကီဗတ်သေနတ်မျိုးမှ တဖန် တိုးတက် လုပ်ကိုင်လာသော သေနတ် တမျိုးတွင် သေနတ်ပြောင်း နောက်နားပေါ်၌ စနက်မောင်းတခု တပ်ဆင်ပါရှိသည်။ ထိုစနက်မောင်းသည် ခလုတ်ကို ဆွဲလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် စနက်ပေါက်တွင် လာ၍ရိုက်သဖြင့် မီးပွင့်ပြီးလျှင် သေနတ်ကျည်ဆံ ထွက်သွားသည်။ ဤသေနတ်မျိုးကို စနက်မောင်းသေနတ်ဟု ခေါ်သည်။ သို့သော် ယင်းသည် မိုးတွင်းအခါ၌ဖြစ်စေ၊ လေပြင်းထန်သော ရာသီဥတု၌ဖြစ်စေ ထိုင်းမှိုင်းစွတ်စိုသဖြင့် မီးကူးလေ့ မရှိသောကြောင့် ယင်းကို များစွာ အသုံးမပြုခဲ့ကြချေ။ စနက်မောင်းသေနတ်ကို အသုံးပြုလာကြရာမှ ၁၅၂၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် သေနတ်နောက်နား၌ ဘီးကလေး တခု တပ်ဆင်ထားသော သေနတ်တမျိုးကို တီထွင်ပြုလုပ် လာကြပြန်သည်။ ထိုသေနတ်မျိုးတွင် ခလုတ်ကို ဆွဲလိုက်သည့်အခါ

မီးပေါက်လက်နက်

ဘီးကလေးသည် လည်၍ မီးခတ်ကျောက်နှင့် ခြစ်သဖြင့် မီးပွင့်လာပြီးလျှင် ကျည်ဆန် ထွက်သွားလေသည်။ ဤသေနတ်မျိုးကို ဘီးသေနတ် ဟုခေါ်၍ မြင်းသေနတ်များတွင် အများအားဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။

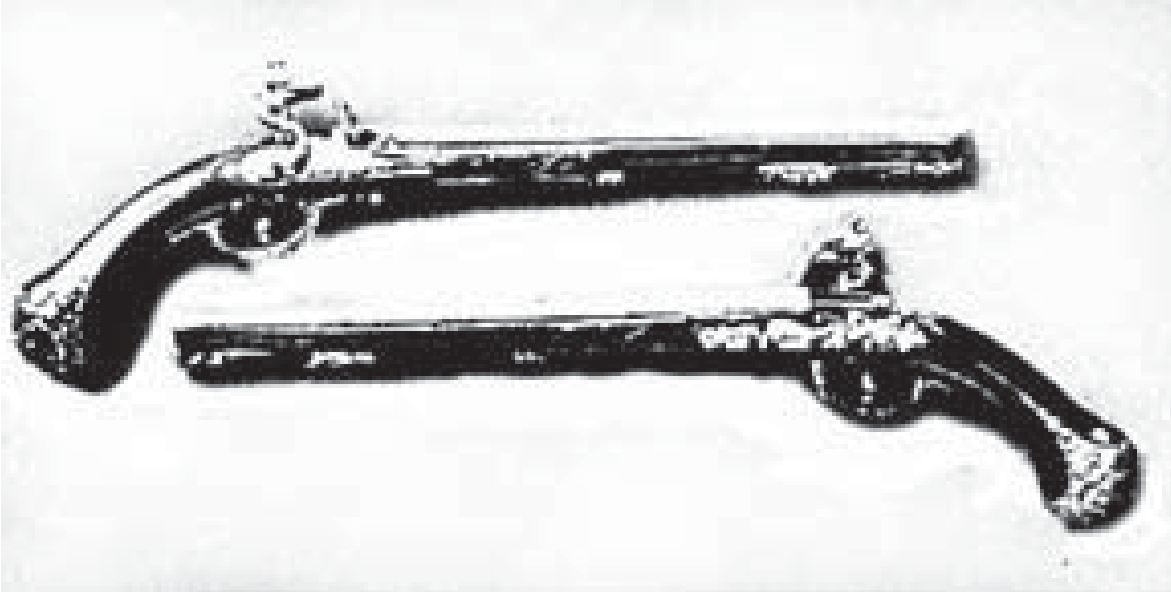
၁၅၄၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် စပိန်လူမျိုးတို့သည် စနက်မောင်းသေနတ်ထက်ကောင်းသော “မတ်စကက်” ခေါ် စစ်သုံးသေနတ်မျိုးကို တိုးတက် လုပ်ကိုင်လာကြသည်။ ထိုသေနတ်မျိုးသည် သာမန်သေနတ်ထက် ပြောင်းဝ အနည်းငယ်ကြီး၍ ရှည်သည်။ အလွန်လေးသောကြောင့် ပစ်သောအခါ မြေကြီးတွင် သေနတ်ကို ခွနှင့် ထောက်၍ ပစ်ရသည်။ ယင်းတွင် ခဲကျည်လုံး တလုံးတည်းကိုသာ အသုံးပြုရ၍ ကျည်လုံးကို ယမ်းဆောင့်တံနှင့်ပြောင်းဝမှနေ၍ ယမ်းရိုရာသို့ ထိုးသွင်းပေးရသည်။ ဤသေနတ်မျိုးကို ၁၇ ရာစုခေတ်တိုင်အောင် အသုံးပြုလာကြသည်။

၁၇ ရာစုနှစ်အစလောက်တွင် မီးခတ်သေနတ်တမျိုးကို တီထွင်လာနိုင်ကြပြန်လေသည်။ လက်ပစ်သေနတ်မျိုးမှ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်လာခဲ့ကြသော သေနတ်များသည် မီးခတ်သေနတ်ခေတ်သို့ ရောက်လာသောအခါ ယခင်ကဲ့သို့ သံချောင်းရဲရဲနှင့် ယမ်းတွင် တို့ပေးရခြင်း၊ စနက်မောင်းထားပေးရခြင်းများ မရှိတော့ချေ။ ဤမီးခတ်သေနတ်တွင် စပရင်နှင့်တပ်ဆင်ထားသော မောင်း၏ထိပ်တွင် တူကဲ့သို့ ခေါင်းကလေးတခုရှိ၍ ထိုခေါင်းတွင် မီးခတ်ကျောက်စကလေး တခုကို တပ်ထားသည်။ သေနတ်ပြောင်းဘေးရှိ စနက်ပေါက်တဝိုက်တွင် ယမ်းထည့်ထားသော နားခွက်တခုရှိ၏။ ထိုနားခွက်ကို အထက်သို့ပွင့်သော

အဖုံးကလေးတခုဖြင့် ဖုံးထားလေသည်။ ခလုတ်ကို ဆွဲလိုက်သောအခါ မောင်းကျလာ၍ မောင်းထိပ်တွင်ရှိသော မီးခတ်သည် နားခွက်ဖုံးအတွင် ရိုက်၍ မီးပွင့်စေပြီးလျှင် နားခွက်ရှိ ယမ်းတွင်မီးကူးစေသည်။ နားခွက်မှမီးသည် စနက်ပေါက်မှ ဆင်း၍ ပြောင်းတွင်းရှိ ယမ်းကို မီးကူးပြီးလျှင် ကျည်ဆန်အား ပေါက်ထွက်သွားစေလေသည်။

ဤမီးခတ်သေနတ်မျိုးကို ၁၇ ရာစုမှ ၁၉ ရာစုခေတ်အစလောက်တိုင်အောင် အသုံးပြုလာခဲ့ကြသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသို့ ပထမဦးစွာ ရောက်ရှိသွားကြသော ဥရောပတိုက်သား နယ်သစ်ရှာအာဇာနည်တို့သည် တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသော ရက်အင်ဒီးယန်းများနှင့် တိုက်ခိုက်ကြရလေရာ ထိုမီးခတ်သေနတ်မျိုးကိုပင် အသုံးပြု၍ အောင်မြင်ခဲ့ကြလေသည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးနှင့် နပိုလီယန်စစ်ပွဲများ၌လည်း ဤမီးခတ်သေနတ်မျိုးကို အသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။

၁၈၀၇ ခုနှစ်တွင် စကော့လူမျိုးဘုန်းကြီးတပါးက သေနတ်၌ ပေါက်ကွဲစေတတ်သည့် ယမ်းတမျိုးကိုထည့်၍ စတင်အသုံးပြု လာခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉ ရာစုအလယ်ခေတ်လောက်တိုင်အောင် သေနတ်များတွင် မီးခတ်ကျောက်ကို အသုံးမပြုတော့ဘဲ ယင်းအစား တူမီးကို အသုံးပြုလာကြသည်။ တူမီးသေနတ်များတွင် ထိပ်သီးကလေးကို သေနတ်နောက်ပေါက်တွင် တပ်ဆင်ထား၍ ယမ်းထည့်ထားသော ကြေးအဖုံးကလေးကို ထိုထိပ်သီးပေါ်၌ တပ်ထားသည်။ ခလုတ်ကို ဆွဲလိုက်သောအခါ ကျလာသော မောင်းသည် ထိပ်ဖုံးကို ရိုက်သဖြင့် ပေါက်ကွဲသွားပြီးလျှင် ပြောင်းထဲရှိ ယမ်းကို မီး

၁၇ ရာစုခေတ်တွင်း ဥရောပ၌ အသုံးပြုခဲ့သည့် မီးပေါက်လက်နက်များ

မီးပေါက်လက်နက်

ကူးသွားသောကြောင့် ကျည်ဆံထွက်သွားသည်။ ၁၉ ရာစု အလယ်ခေတ် ကျော်တိုင်အောင် ခေတ်စားလာခဲ့သော အထက်ပါ ရှေးသေနတ်များတွင် ချွတ်ယွင်းချက် နှစ်ခုရှိ၏။ ပဌမအချက်မှာ ပစ်လိုက်သည့်အခါ အထိနာစေရန် ကျည်လုံးများကို အတော်အတန် ကြီးထားရာ၊ ကြီးထားရသဖြင့် လေအဆီးအတားများသောကြောင့် ထင်သလောက် မမြန်နိုင်ချေ။ ဒုတိယအချက်မှာ ကျည်လုံးသည် ချောနေသော သေနတ်ပြောင်းထဲမှ ထွက်သွားရသောကြောင့် ဖြောင့်ဖြောင့်မသွားဘဲ တဖြည်းဖြည်း လမ်းကောက် သွားတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကိုက်တရာကျော်ကျော်လောက်တွင်ရှိသော အရာဝတ္ထုတခုကို မမှန်နိုင်ချေ။

ယင်းချွတ်ယွင်းချက်များမှ လွန်မြောက်စေရန် သေနတ်ပြောင်း တွင်း၌ ဝက်အူရစ်ကြောင်း ထွင်းသည့်စနစ်ကို တီထွင်လုပ်ကြံပြန်သည်။ သို့လုပ်ရာ၌ သေနတ်ပြောင်း အတွင်း၌ ဝက်အူရစ်ပုံ ထွင်းကြောင်းများကို ထွင်းကြရသည်။ ဤဝက်အူရစ်ပုံ ထွင်းကြောင်းများကြောင့် ကျည်ဆန်သည် သေနတ်ပြောင်း အတွင်း၌လည်၍ တဖြောင့်တည်း ထွက်သွားလေသည်။ ထိုမှတဆင့် ရှည်၍ ကတော့ပုံရှိသော ကျည်ဆန်များ သုံးနိုင်သည်အထိ တိုးတက်လာခဲ့လေသည်။ ကတော့ပုံ ကျည်ဆန်များကို သုံးခြင်းအားဖြင့် လေအဆီးအတား နည်းပြီးလျှင် ပို၍လည်း လေးသည်။ ကျည်ဆံများ ဝက်အူရစ်ကဲ့သို့ လည်၍ ထွက်သွားသော သတ္တိသည် ကျည်ဆန်အချွန်ကို တသမတ်တည်း ဖြောင့်ဖြောင့်ထွက်သွားစေ၍ အမြီးပြန်ခေါင်းပြန် လည်သွားခြင်းကိုလည်း တားဆီးနိုင်လေသည်။ ၁၈ရာစုခေတ် အမေရိကန် လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ၌ ဤဝက်အူရစ်ပုံထွင်းထားသော သေနတ်များကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဝက်အူရစ်ပုံထွင်းခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ သေနတ်များကို ရိုင်ဖယ်သေနတ်ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ကြသည်။

ဤရှေးခေတ် ရိုင်ဖယ်သေနတ်များသည် ရှေ့ထိုးသေနတ်များ ဖြစ်ကြ၍ ကျည်လုံးများကို အမဲဆီဆွတ်ထားသော အဝတ်တွင်ထုပ်ပြီးလျှင် ပြောင်းဝမှနေ၍ အထဲသို့ ထိုးသွင်းရသည်။ ဤရိုင်ဖယ်သေနတ် မျိုးပေါ်လာသော်လည်း ကျည်လုံးများ ထည့်သွင်းရာ၌ နှေးကွေးသောကြောင့် ပြောင်းချောသေနတ်များလောက် လူကြိုက်မများခဲ့ချေ။ စစ်ဖက်တွင် ပြောင်းချောသေနတ်များကိုသာ ဆက်လက် အသုံးပြုကြသည်။ ကတော့ပုံကျည်ဆန်သည် ရှည်သောကြောင့် ရှေ့ထိုးသေနတ်တွင် အသုံးပြုရာ၌ ကျပ်သဖြင့် အသုံးမများကြချေ။ ၁၈၅၂ ခုနှစ်လောက်တွင်မှ အသစ်တီထွင်၍ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော ရိုင်ဖယ်သေနတ်တမျိုးမှာ ကျည်ဆန် ထည့်ရာ၌ ချောင်ချောင်ချိချိ၍ ပစ်လိုက်သည့်အခါမှ ကြီးလာပြီးလျှင် ပြောင်းထဲတွင် အံကျဖြစ်၍ ထွက်သွားလေသည်။ ဤရိုင်ဖယ်သေနတ်မျိုး ပေါ်လာသောအခါ ပြောင်းချော

သေနတ်ကို အသုံးမပြုကြတော့ချေ။ အသုံးမပြုဟု ဆိုငြားသော်လည်း လုံးလုံးမဟုတ်သေးပေ။ နောက်ထိုး ရိုင်ဖယ်သေနတ်များ ပေါ်လာမှသာ လုံးလုံးအသုံးမပြုတော့ချေ။

မီးခတ်နောက်ထိုး သေနတ်ကို အမေရိကန် လူမျိုး ဝှန်ဟော ဆိုသူက ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကတည်းက တီထွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း ယမ်းငွေ့များ နောက်ပေါက်မှ အများအပြား ထွက်တတ်သောကြောင့် ကျည်ဆန်ထွက်ရာ၌ အရှိန်မပြင်းလှသဖြင့် များစွာအကျိုး မများလှချေ။ ၁၈၃၆ ခုနှစ်၌ ဆယ်မျှယ်ကို ဆိုသူလည်း နောက်ထိုးခြောက်လုံးပူးသေနတ်တမျိုးကို ကြံစည်ပြုလုပ်ခဲ့၏။ သို့သော် မီးခတ်နောက်ထိုး သေနတ်ကဲ့သို့ပင် နောက်ပေါက်မှ ယမ်းငွေ့ အများအပြား ထွက်သောကြောင့် လူသုံးမများလှချေ။

ထိုနောက် ယမ်းတောင့်ကို အသုံးပြုသော ပရပ်ရှင်း နောက်ထိုးရိုင်ဖယ် သေနတ်တမျိုး ပေါ်လာပြန်သည်။ ထိုရိုင်ဖယ်သေနတ်မျိုးကို ပထမဆုံး စစ်ဖက်တွင်အသုံးပြုသဖြင့် ပရပ်ရှင်း လူမျိုးတို့သည် ဩစတြီးယန်း လူမျိုးတို့အား ကောင်းစွာ အောင်မြင်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ထိုးသေနတ်များတွင် ပဌမဆုံးအသုံးပြုသည့် ယမ်းတောင့်သည် စက္ကူအထုပ်တခုတွင် ယမ်းနှင့်ကျည်ဆန်ကို ထည့်ထားသဖြင့် သေနတ်နောက်မှ လွယ်ကူစွာ ထည့်သွင်းနိုင်သည်။ ထည့်ရာတွင်လည်း စက္ကူထုပ်၌ ထောင့်စွန်းကလေးကို ပါးစပ်ဖြင့် အသာကိုက်ဆုတ်ပြီး ထည့်လိုက်ပါက စနက်ထိပ်ဖုံးမှမီးသည် ယမ်းရှိရာသို့ ရောက်လာကာ သေနတ်ပေါက်ထွက်သွားတော့သည်။ ဤသို့ စက္ကူယမ်းတောင့်ကို အသုံးပြုလာကြရာမှ တဖြည်းဖြည်း မကြာမီပင် ကြေးနီခွံ ကြေးဝါခွံတို့ဖြင့် လုပ်သော ယမ်းတောင့်ကို သုံးနိုင်လာကြသည်။ ထိုသတ္တု ယမ်းတောင့်များသည် ယမ်းပေါက်ကွဲသောအခါ၌ အနည်းငယ် ကြီးလာသဖြင့် သေနတ်နောက်ပေါက်ကို ကျပ်သွားစေသောကြောင့် ယမ်းငွေ့များ မထွက်တော့ပေ။ ထို့ကြောင့်လည်း သတ္တုယမ်းတောင့်များနှင့် အသုံးပြုရသော နောက်ထိုးသေနတ်များကို အသုံးများလာကြသည်။

ယမ်းတောင့်ကို အသုံးပြုသော နောက်ထိုးသေနတ်များ ပေါ်လာပြီးနောက် မကြာမီပင် ယမ်းတောင့်ခွံများ အလိုအလျောက် ထွက်သွားစေသည့် ကိရိယာတခု ပေါ်လာသည်။ ထိုကိရိယာကို သေနတ်ပစ်ပြီး၍ နောက်တကြိမ် ထပ်ပစ်ရန် ဖွင့်လိုက်သည့်အခါ ပစ်ပြီးယမ်းခွံသည် အလိုအလျောက် ထွက်သွားလေသည်။ ဤကိရိယာ ပေါ်လာပြီး မရှေးမနှောင်းပင် ယမ်းတောင့်အများထည့်နိုင်သော ယမ်းတောင့်ကတ် ပေါ်လာပြန်သည်။ ဤယမ်းတောင့်ကတ်ကို တီထွင်ထားသည့် စနစ်ကား ယမ်းတောင့်များသည် သေနတ်ထဲသို့ စနစ်တကျဝင်လာပြီးလျှင် ပစ်ပြီးသော ယမ်းတောင့်ခွံများလည်း အလိုအလျောက် ထွက်သွားသည်။ ဤနည်းဖြင့် အချက်

ပေါင်းများစွာကို တခဏချင်းနှင့် အလွယ်တကူ ပစ်နိုင်ပေသည်။ ယခုခေတ်ပေါ် ရိုင်ဖယ်သေနတ်များတွင် ယမ်းတောင့်ကတ် အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ ပေါမော်ဇာအမည်ရှိ ဂျာမန်လူမျိုးတဦး တီထွင်ခဲ့သော မော်ဇာရိုင်ဖယ်တွင် ထည့်သော ယမ်းတောင့်ကတ်၌ ယမ်းတောင့်များသည် တခုပေါ် တခုဆင့်၍ ရှိကြသည်။

ယမ်းတောင့်ကတ်များ ပေါ်လာပြီးနောက် မီးခိုးမထွက်သော ယမ်းတောင့်များ ပေါ်လာပြန်သည်။ ထိုအသစ်ပေါ် ယမ်းတောင့်များသည် မီးခိုးမထွက်သည်သာမက ပစ်ရာတွင်လည်း ယမ်းအားအလွန်ကောင်းသောကြောင့် သေနတ်အနည်းငယ် ခုန်တတ်သည်။ ခုန်သည့် အခြားအကြောင်းတခုမှာ ခဲကျည်လုံးများ ပျော့၍ ပေါ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ကျည်ဆန်ကို ဖမ်းထားသည့် အညှပ်ကို တီထွင်ပြုလုပ်ကြပြန်လေသည်။ အညှပ်ကို ကြေးနီနှင့် နစ်ကယ် ရောထားသော သတ္တုရောတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားရာ အလွန်မာသည်။ ဤအညှပ်ရှိခြင်းကြောင့် ကျည်ဆန်မခုန်သည့်ပြင် ဝက်အူရစ်ပုံ ထွင်းကြောင်းမှ လျင်မြန်စွာလည်၍ ထွက်သွားသည်။ ၀. ၃၀ လက်မအချင်းရှိသည့် ကျည်ဆန်နှင့် ထည့်၍ ပစ်သော စပရင်းဖီး ရိုင်ဖယ်သေနတ်သည် တစ်စက္ကန့်လျှင် ပေပေါင်း ၂,၇၀၀အထိသွား၍ တမိုင်အတွင်း အလွန်တည့်၏။ ဥပမာအတွင်း၌ရှိသော ရန်သူကို သေစေနိုင်သည်။

ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ပွဲတွင် အလိုအလျောက် ပစ်သော ရိုင်ဖယ်တမျိုးကို တိုးတက် လုပ်ကိုင်လာကြသည်။ ဤသေနတ်မျိုးတွင် ပစ်ပြီးယမ်းတောင့်များကို အလိုအလျောက် ထုတ်၍ ယမ်းတောင့် အသစ်များကိုလည်း ပြန်ဖြည့်ပြီးလျှင် တဆက်တည်း ယမ်းတောင့် ၄၀ အထိ ပစ်နိုင်အောင် စီမံထားသည်။ ဤအော်တိုမက်တစ် ရိုင်ဖယ်မျိုးကို စက်သေနတ် အပေါ့စားဟုခေါ်သည်။

ရှေးမြင်းသေနတ်များသည် လက်တဖက်တည်းနှင့် ပစ်ရသော သေနတ်ငယ်များ ဖြစ်ကြသည်။ မြင်းသေနတ်များ ပြုလုပ်ရာမှ တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်ကောင်းမွန်လာရာ နောက်ဆုံး ခြောက်လုံးပူးသေနတ်ကို တီထွင်ပြုလုပ်နိုင်လာသည်အထိ ရောက်ခဲ့လေသည်။ ခြောက်လုံးပူး သေနတ်တွင် ကျည်ဆန် ၆ ခုပါသော ဆုံလည်ဆလင်ဒါ တခု ရှိ၏။ သေနတ်မောင်းကို ဆွဲလိုက်တိုင်း ကျည်ဆန်များသည် ပြောင်းတခုတည်းမှ အလှည့်ကျ ပတ်၍ ထွက်လာကြသည်။ သို့သော် အလိုအလျောက် ပစ်သော အော်တိုမက်တစ်မြင်းသေနတ်တမျိုး ထပ်မံပေါ်လာရာ ခြောက်လုံးပူးထက် သာလေသည်။ ယင်းသည် အရှိန်ပြင်းပြင်းဖြင့် ၈ ချက်မှ ၁၀ ချက်အထိ ပစ်နိုင်သည်။ ခြောက်လုံးပူးတွင် ပြောင်းနှင့် ဆလင်ဒါအဆက်၌ ချွတ်ယွင်းချက်ရှိသဖြင့် ယမ်းခိုးများ ထွက်လာတတ်သည်။

၁၅၈၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကတည်းက ပျံနေသောငှက်များကို ပစ်ရန် ငှက်ပစ်သေနတ်အပေါ့စားတမျိုး ပေါ်လာခဲ့ဖူးဟန်တူသည်။ သံစ၊ ကျောက်ခဲစ စသည့်စရိတ်များထည့်၍ ပစ်သဖြင့် ခရာကဲ့သို့ အဝကျယ်သော သေနတ်များကို စစ်ပွဲ၌၎င်း၊ လမ်းခရီး၌ လူယက် တိုက်ခိုက်သော ဓားပြများဘေးမှ ကာကွယ်ရန်၎င်း အသုံးပြုလာကြသည်။ ထိုအဝကျယ်သေနတ်များမှ ယခုခေတ်နှစ်လုံးပူး သေနတ်များသည် ရိုင်ဖယ်သေနတ်များပေါ်လာသကဲ့သို့ တဆင့်ပြီးတဆင့် ပေါ်လာခဲ့ကြလေသည်။ ယခုခေတ် နှစ်လုံးပူး သေနတ်များတွင် ၈ ဗိုးမှ ၂၄ ဗိုးအထိ ပြောင်းအရွယ် အမျိုးမျိုး ရှိကြသည်။ ပုံပမာ-၁၂ ဗိုးပြောင်းရှိသော စံနှစ်လုံးပူးသေနတ်သည် အတော်အသင့်ကြီးသော ခဲကျည်လုံး တလုံး ထည့်၍ ပစ်နိုင်ရာ ထိုခဲကျည်လုံးမျိုး ၁၂ လုံးသည် အလေးချိန် တပေါင် စီးလေသည်။

ကြေးဝါအပိတ်နှင့် စက္ကူထူဘေးပတ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော နောက်ထိုး နှစ်လုံးပူးသေနတ် ယမ်းတောင့်များတွင် ငှက်ကလေးများ ပစ်သည့် စရိတ်ကျည်ကလေးများမှ သားကြီးများပစ်သည့် ကျည်လုံးကြီးများအထိ ထည့်ထားသည်။

ပြောင်းဝကျဉ်းသည့် သေနတ်တမျိုး ရှိသေးသည်။ ယင်းသေနတ်မျိုးသည် ပြောင်းဝကျဉ်းသဖြင့် ကျည်ဆန်များ စု၍ ထွက်သွားသောကြောင့် တာဝေးပစ်ရန်အတွက် ကောင်း၏။ ထိုသေနတ်မျိုးကို ကြက်ငှက်များပစ်ရန်အတွက် အထူး စီမံထားသည်။ စံနှစ်လုံးပူးသေနတ်တွင် တဖက်သော ပြောင်းဝကို ကျဉ်းထား၍ တဖက်သော ပြောင်းဝကို နဂိုအတိုင်းထားသည်။

မီးပြတိုက် ။ ။ ရေလမ်းခရီး သွားလာရသည်မှာ ကုန်းလမ်းခရီး သွားရခြင်းထက် ဘေးအန္တရာယ်ပိုမိုများလေသည်။ သင်္ဘောများသည် ကျောက်ဆောင်တို့ကို မကြာခဏ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မိ၍ ကွဲပျက်နစ်မြုပ်ခဲ့ကြရသည်။ ရေလယ်၌သာမဟုတ် တခါတရံ ဆိပ်ကမ်းသို့ ကပ်ရာတွင် ကျောက်ကမ်းပါးများကို ဆိုက်ကပ်မိကလည်း ကွဲပျက်သွားနိုင်သည်။ ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌ အတန်ငယ်ပေါ် ထွက်နေသော ကျောက်ဆောင်ကြီးများကိုပင် ညဉ့်အချိန်များ၌ မြင်ရန် ခက်လှ၏။ နေ့အချိန်၌ပင် အဝေးကမြင်ရမည် မဟုတ်သောကြောင့် ရှောင်ရှားသွားရန် လွယ်ကူမည်မဟုတ်ချေ။ သို့ဖြစ်ရကား ပင်လယ်ခရီးသွားတို့အား ထိုဘေးအန္တရာယ်တို့မှ ကင်းလွတ်စေရန် နေ့ရောညဉ့်ပါ သတိပေးအချက်ပြဖို့ လိုလေသည်။ ထိုသို့ အချက်ပြ သတိပေးနိုင်ခြင်းကြောင့် ရှေးခေတ်နယ်သစ်ရှာ အာဇာနည်များ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်မှာ မရေမတွက်နိုင်တော့ချေ။ ယင်းသို့လျှင် ကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်တန်း၊ ကျောက်ကမ်းပါးများကို အဝေးမှနေ၍

မီးပြတိုက်

သိရှိရှောင်ရှားနိုင် စေရန် စီမံဆောင်ရွက်ရာမှအစ မီးပြတိုက် များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပေသည်။ ညဉ့်အချိန်တွင် ကျောက် ဆောင် ကျောက်တန်းတို့ရှိရာကို အဝေးမှပင် သိရှိနိုင်စေရန် မီးရောင်ဖြင့်သာ အချက်ပြ သတိပေးနိုင်ရကား၊ ဘေးအန္တ ရာယ် ထူပြောရာ ကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်ကမ်းပါးများ ပေါ်မှ မီးရောင်များ ထွန်းညှိ၍ ပြထားလေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးအကျဆုံး မီးပြတိုက်များမှာ ခရစ် မပေါ်မီနှစ်ပေါင်း ၃၀၀ လောက်က ရောမလူမျိုးတို့ တည်ခဲ့ သော အယ်လက်ဇန္ဒြီးယား ပင်လယ်အော်ရှိ ဖာရိုမီးပြတိုက် နှင့် အော့စတီယာ မီးပြတိုက်၊ ရာဗန်နာမီးပြတိုက်၊ ဗိုလုံး မီးပြတိုက်၊ ဒိုဗာမီးပြတိုက်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အယ်လက်ဇန္ဒြီး ယားရှိ ဖာရိုမီးပြတိုက်ကား ကမ္ဘာအဖွယ် ခုနစ်သွယ်တွင် တခု အပါအဝင်ဖြစ်လေသည်။ ရှေးအခါက တည်ဆောက်ခဲ့သော မီးပြတိုက်များမှာ ကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်ကမ်းပါး ထိပ် များ၌ တိုင်လုံးမျှော်စင်သဖွယ် အဆောက်အအုံမြင့်ကြီးများ ဖြစ်၍ ထိပ်၌ ကျောက်မီးသွေးမီး၊ ဆီမီးစသည်တို့ ထွန်းညှိ၍ အချက်ပြ ထားပေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုမီးရောင်များသည် ဆီးနှင်းများ ပိတ်ဖုံးနေသည့်ရာသီတွင် ဘေးအန္တရာယ်ကို တိမ်းရှောင်သာသော အကွာအဝေးမှ ထင်ထင်လင်းလင်း မမြင်နိုင်သဖြင့် သင်္ဘောများမှာ မကြာခဏ ဘေးဒုက္ခနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရသည်။ ယခုခေတ်၌မူကား ရေနံဆီမီး၊ ဓာတ် ဆီမီး၊ လျှပ်စစ်မီးစသည့် မီးအိမ်များကို သုံးရုံမက အဝေး

ကပင် မီးရောင်ကို မြင်နိုင်စေရန် မှန်ဘီလူးများ၊ မှန်ရောင်များ ဖြင့် ထိုးပြနိုင်အောင် စီမံထားသဖြင့် အထူးတိုးတက်လျက် ရှိလေသည်။

မီးပြတိုက်ကို စောင့်ရှောက်ရသော အလုပ်မှာလည်း ဘေး အန္တရာယ်အများဆုံး နေရာမှနေ၍ သင်္ဘောများကို သတိ ပေးရသောကြောင့် သင်္ဘောများ တွေ့ရတတ်သည့် ဘေး အန္တရာယ်မျိုးကို မီးပြတိုက်များ(ဝါ)မီးပြတိုက် အလုပ် သမားများ မကြာခဏ ခံခဲ့ရလေသည်။ ကမ်းခြေမီးပြတိုက် များထက် ရေလယ်ကျောက်ဆောင်မှ မီးပြတိုက်များသည် ပို၍ အန္တရာယ်များသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်ကမ်းခြေ၊ အင်္ဂ လိပ်ရေလက်ကြားရှိ အက်ဒီစတန်းမီးပြတိုက်ကို ၄ ကြိမ်တိတိ အသစ်ပြန်လည် တည်ဆောက်ခဲ့ရသည်ကို ထောက်ခြင်းဖြင့် သိသာနိုင်လေသည်။

ကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်တန်းများရှိရာ၌ ရေအရှိန် ပိုမို ပြင်းထန်သည်အ လျောက် ရေထဲ၌ အုတ်မြစ်ချ၍ မီးပြတိုက် များ တည်ဆောက်ရန်မှာ အလွန်မလွယ်ကူလှသော အလုပ် ဖြစ်ရုံသာမက၊ ဘေးအန္တရာယ်လည်း များလှသည့်အတွက် စွန့်စား၍ တည်ဆောက်ကြရသည်။ ပြင်းထန်စွာ ရိုက်ခတ် သော လှိုင်းလုံးကြီးများ၏ဒဏ်ကို တန်ခိုးခိုင်သော မီးပြ တိုက်သည် တာရှည်မခံနိုင်ချေ။ လှိုင်းလုံးခတ်၍ ပျက်စီး သွားရသော မီးပြတိုက် ပေါင်းလည်း များလှလေပြီ။ ယခု ခေတ်၌ကား မီးပြတိုက်များကို အံ့ချ၍ အင်္ဂတေဖြင့်ဆက်

ပင်လယ်ကြောင်းသွား သင်္ဘောများအား မီးပြ အချက်ပေးရုံမျှမက ရာသီဥတု အခြေအနေများကိုပါ ခန့်မှန်းသတင်းပေးပို့နိုင်သည့် ခေတ်မှီ မီးပြတိုက်ကြီးတခု

မီးပြတိုက်

သော ကျောက်တုံးများဖြင့်ခိုင်ခံ့စွာ ဆောက်လုပ်ကြပြီ ဖြစ်သဖြင့် ရှေးကလောက် အပျက်အစီး မများတော့ချေ။ ကမ်းခြေအတွင်းရှိ အလွန်ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းသော ကျောက်ဆောင်ပေါ်၌ မီးပြတိုက်များ ဆောက်လုပ်၍ မရနိုင်သောကြောင့် ခိုင်ခံ့သည့် သံမဏိမီးပြသင်္ဘောများကို ထားရပေသည်။ မီးပြသင်္ဘောများသည် မီးပြတိုက်ဆောက်၍မရသော ကမ်းခြေများ၊ ကျောက်ဆောင်များနှင့် မနီးမဝေးအရပ်မှနေ၍ မီးပြခြင်း၊ အချက်ပေးခြင်းတို့ဖြင့်သင်္ဘောများကို သတိပေးရသည်။ ယခုခေတ် မီးပြသင်္ဘောများ၊ မီးပြတိုက်များတွင် မီးအိမ်များသာမက အခြားသော နည်းများဖြင့် အချက်ပြသတိပေးရန် နည်းအမျိုးမျိုး ကိရိယာအသွယ်သွယ် ထားရှိလေသည်။

ဗြိတိသျှကျွန်း၌ ကမ်းခြေသည် ကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်ကမ်းပါး အထူထပ်ဆုံးဖြစ်၍ မီးပြတိုက် အများဆုံးရှိ၏။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အထင်ရှားဆုံး မီးပြတိုက်မှာ ပလင်းမတ်မြို့မှ အထွက် ၁၃ မိုင်ကွာတွင် တည်ရှိသော အက်ဒီစတုန်း မီးပြတိုက်ဖြစ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး အိုင်ယာလန်နိုင်ငံ အနောက်တောင်ကမ်းခြေရှိ ဖတ်စနက်မီးပြတိုက်၊ ကွန်းဝေါနယ် လစ်ဖတ်မီးပြတိုက်၊ ဆပ်ဆက်နယ်ကမ်းခြေရှိ ဗီချီဟက်မီးပြတိုက် စသည်တို့သည်လည်း ထင်ရှားပေသည်။

မီးပြတိုက်များမှာ ရေကြောင်းတွင်သာ မဟုတ်ဘဲ ယခုအလွန် ခေတ်စားလျက်ရှိသော လေကြောင်းခရီးအတွက်လည်း လိုလေသည်။ လေယာဉ်ပျံကွင်းများ၌ ညဉ့်အချိန်လေယာဉ်ပျံအဆင်းတွင် ကွင်းကို မီးထိုး၍ ပြရ၏။ မီးပြတိုက်များကို တည်ဆောက်ရာတွင် ကြေးငွေများစွာ ကုန်ကျသော်လည်း ရေကြောင်းခရီးသည်များအဖို့ အလွန်အကျိုးများလှလေသည်။

စင်စစ် မီးပြတိုက်နှင့် မီးပြသင်္ဘောများသည် အထူးအသုံးဝင်သော်လည်း ယင်းတို့၌ အလုပ်လုပ်ရသော အလုပ်သမားများအဖို့ ငြီးငွေ့ဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။ အလုပ်သမားတို့မှာ လူသူနှင့်ဝေးသော နေရာတွင် လာရောက်လုပ်ကိုင်ကြရသည်ဖြစ်ရာ အဖော်ကင်းမဲ့လျက် အနေမကျသည့် ဒုက္ခကိုခံစားကြရသည်။ ထိုသို့ လူများနှင့် ဝေးကွာသော အရပ်တွင် လုပ်ကိုင်ကြရသည့်အထဲ တခါတရံ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် ဖျော်ဖြေမှု လုံလောက်စွာ မရရှိသည်တို့နှင့် တွေ့ကြုံရတတ်သေးရကား ပို၍ စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာဒုက္ခကို ခံစားကြရသည်။ ထိုသို့ ဒုက္ခများမှ သက်သာမှုရစေရန်နှင့် သင်္ဘောများကို မီးပြရာတွင် လွယ်လင့်တကူ ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက မီးပြတိုက်နှင့် မီးပြသင်္ဘောများတွင် အီလက်ထရွန်းနစ်ကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

မီးပြတိုက်နှင့် မီးပြသင်္ဘောများတွင် ရေဒီယိုအချက်ပြစက်ကို တပ်ဆင်ထားခြင်းအားဖြင့် အလုပ်သမားများသည်

မီးပြတိုက် အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက်၊ ပင်လယ်တွင်းရှိ ကျောက်ဆောင်ထက်၌ တည်ဆောက်ထားသော မီးပြတိုက်တခုကို ဤသို့ ရှုမြင်ရသည်။

မီးပြတိုက်နှင့် မီးပြသင်္ဘောများအပေါ်တွင် ထာဝစဉ် နေထိုင်ရန် မလိုတော့ချေ။ မြောက်အမေရိကတိုက် ကုန်းတွင်းအိုင်ကြီးတစ်ခုတွင် မီးပြသင်္ဘောတစ်စင်း၌ ရေဒီယိုအချက်ပြစက်တပ်ဆင်၍ အသုံးပြု စမ်းကြည့်ရာ အထူးပင် ကောင်းမွန်အသုံးဝင်ကြောင်း တွေ့ရ၏။ အလုပ်သမားများသည် ယခင်ကဲ့သို့ ကုန်းပတ်ပေါ်တွင် အမြဲနေထိုင်ရန် မလိုတော့သဖြင့် ငြီးငွေ့ဖွယ်ရာ၊ လူသူနှင့်ကင်းကွာ၍ နေရသည့်ဒုက္ခမှ သက်သာရာ ရကြလေသည်။ မီးပြသင်္ဘောနှင့် မိုင်အနည်းငယ်ခန့်သာ ဝေးသောကမ်းပေါ်တွင် ရေထဲ၌ သွားလာနေသော လှေသင်္ဘောများအား အချက်ပြရန် အိမ်တလုံး ဆောက်ထားလေသည်။ ထိုအိမ်မှနေ၍ ခလုတ်နှိပ်လိုက်ရုံနှင့် မီးပြသင်္ဘောတွင် အလိုအလျောက် မီးလင်း၍ အန္တရာယ်ရှိကြောင်း အချက်ပြနိုင်လေသည်။ ထိုသို့ အလိုအလျောက် မှန်ကန်တိကျစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမှာ အီလက်ထရွန်းနစ်ကို အသုံးပြုထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

မီးပြတိုက်တွင် ရေဒီယိုအချက်ပြစက် တပ်ဆင်သောအခါ၌လည်း မီးပြတိုက်အစောင့်သမားသည် ကမ်းခြေရှိ မိမိနေ

အိမ်မှာပင်နေလျက် ခလုတ်ကို နှိပ်လိုက်ရုံနှင့် မြူဆိုင်ခိုခိုနှင့် အချက်ပေးဥသြကို မြည်စေနိုင်ခြင်း၊ မီးပြတိုက်မှ မီးကိုလည်း ဝင်းခနဲ လင်း၍ သွားစေနိုင်ခြင်းစသော အကျိုးထူးများ ရရှိလေသည်။ သို့ဖြစ်ရကား ရေလမ်းသွားလာရေး၌ အထူး အရေးပါအရာရောက်သော မီးပြတိုက်နှင့် မီးပြသင်္ဘောများတွင် ရေဒီယိုအချက်ပြစက်များ တပ်ဆင်အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် အနာဂတ်ကာလတွင် အသက်ဘေးမှင်း၊ လုပ်သား ကုန်ကျခြင်းမှင်း များစွာသက်သာလာမည် ဖြစ်ပေသည်။

မီးပြင်းဖို ။ ။ယခုအခါ၌ အလွန်ကြီးမားခိုင်ခံ့လှသည့် စစ်သင်္ဘောကြီးများ၊ သံချပ်ကာကားကြီးများ၊ အမြောက်ကြီးများစသည့် ထုထည်ကြီးမားလှသော အဆောက်အအုံများကို သံမဏိတို့နှင့် ဆောက်လုပ်ကြသည်။ သံ၊ သံမဏိများကို အလိုရှိသောပုံမျိုး သွန်းလုပ်ရန် အရည်ကျိုရာ၌၎င်း၊ ပျော့ပျောင်းအောင် လုပ်ရာ၌၎င်း အလွန်ပူပြင်းသည့် မီးပြင်းဖိုများကို လိုအပ်ပေသည်။

မီးဖိုဆိုရာ၌ အိမ်တွင်းရှိ ထမင်းဟင်းချက်ပြုတ်ရန် မီးဖိုအေးသောတိုင်းပြည်များတွင် အိမ်တွင်း အပူငွေ့ရစေရန်

အတွက် အပူငွေ့ပေးထားသောမီးဖိုများကိုသာ လူသိများကြသည်။ အမှန်မှာ စက်ရုံလုပ်ငန်းများ၌ သုံးသော မီးပြင်းဖိုများမှာ ဆိုခဲ့သောမီးဖိုတို့ထက် အဆပေါင်းများစွာ အပူအားကြီး၍ စက်ရုံလုပ်ငန်းတွင် အလွန်အရေးပါ အရာရောက်ကြပေသည်။ ယခုအခါတွင် အသုံးအများဆုံးလည်းဖြစ်၍ အရေးအကြီးဆုံး လုပ်ငန်း၌ အထိရောက်ဆုံးလည်းဖြစ်သော မီးပြင်းဖိုများမှာ လျှပ်စစ်မီးဖိုများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုမီးဖိုများသည် ဖာရင်ဟိုက်ဒီဂရီ ၁,၀၀၀ မျှရှိသော အပူချိန်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သဖြင့် အခြား သာမန်မီးပြင်းဖိုများထက် နှစ်ဆမျှပို၍ အပူအားကောင်းသည်။ အလွန် အရည်ပျော်ခဲလှသော သတ္တုများပင် ထိုမီးဖိုများထဲတွင် အရည်ပျော်နိုင်ကြပေသည်။

လျှပ်စစ်မီးဖိုတွင် လုံကြီးတခု ပါဝင်၏။ ထိုလုံကြီးကို ပြင်းထန်သောအပူဒဏ်ကို ခံနိုင်၍ လျှပ်စစ်ဓာတ် မကူးနိုင်သော ပစ္စည်းဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။ အချို့လျှပ်စစ်မီးဖိုများတွင် ကာဗွန်ဓာတ်ခေါင်းနှစ်ခု အကြား၌သော်၎င်း၊ ကာဗွန်ဓာတ်ခေါင်းများမှ အပူတိုက်ပေးရမည့်အရာဝတ္ထုသို့သော်၎င်း လျှပ်စစ်ဓာတ်စီး ဖြတ်ကူးစေသည်။ ထိုအခါတွင် လျှပ်စစ်

သံနှင့်သံမဏိတို့ကို အရည်ကျိုရာတွင် မီးပြင်းဖိုဖြင့် ကျိုနည်းသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

မီးပြင်းဖို

www.foreverspace.com.mm

ဂျာမနီနိုင်ငံ ခုတယ်ဒေါ့မြို့ရှိ သံရည်ကျိုစက်ရုံကြီး အတွင်း၌ သံရည်များကို ပုံလောင်းယူနေကြစဉ်

ဓာတ်စီးသည် ပြင်းထန်သော လျှပ်စစ်မီးစွယ်ကြီးကို ဖြစ်စေသည်။ အချို့မီးပြင်းဖိုတွင် လုံ့ကို ကြေးနန်းကြိုးများဖြင့် ရစ်ပတ်၍ ကြေးနန်းကြိုးထဲသို့ လျှပ်စစ်ဓာတ် ဖြတ်စီးစေပြီးလျှင် အပူတိုက်ပေးသည်။ ကြေးနန်းကြိုးပြုလုပ်သောသတ္တုများတွင် နှစ်ကယ်ကရိုမီယမ်ကို အပူချိန်စင်တီဂရိတ် ဒီဂရီ ၁,၀၀၀ အထိရှိသော လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ထိုအပူချိန်ထက်မြင့်သော အပူချိန်များအတွက် ပလက်တီနမ်၊ သို့မဟုတ် မိုလစ်ဒီနမ်ကို အသုံးပြုရသည်။ ထိုသတ္တုတို့ကို အောက်ဆီဂျင်ပါသည့် လေထဲ၌ အသုံးပြုလျက် အောက်ဆိုက်အဖြစ်သို့ ပြောင်းသွားတတ်ကြသဖြင့် ထိုသတ္တုတို့ကို အသုံးပြုနေစဉ်တွင် အနီးတဝိုက်၌ ဟိုက်ဒြိုဂျင်ဓာတ်ငွေ့များကို လွှတ်ပေးထားရသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လျှပ်စစ်မီးဖိုများသည် အရည်ပျော်ခဲ့သော သတ္တုများကို သတ္တုရိုင်းများမှ ထုတ်ယူရာတွင် များစွာ အသုံးဝင်လေသည်။ ကျောက်မီးသွေးအဖြစ်မှ ဂရက်ဖိုက်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရာ၌၎င်း၊ ကျောက်သလင်းမျိုးမှ ဖန်ချိုင့်စသည်တို့ သွန်းလုပ်ရာ၌၎င်း၊

သံမဏိ ကျိုချက်ရာ၌၎င်း လျှပ်စစ်မီးဖိုများကသာ ထိရာကစွာ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ကြပေသည်။

လျှပ်စစ်မီးဖိုအပြင် အခြားမီးပြင်းဖို အမျိုးမျိုးရှိကြသေးရာ ထိုမီးပြင်းဖိုတို့ကို ၃ မျိုးခွဲခြား ထားနိုင်သည်။ (၁) မီးတိုက်လိုသော အရာဝတ္ထုနှင့်မီးတို့ကို ထိတွေ့စေသော မီးပြင်းဖိုများ။ ထိုမီးဖိုမျိုးမှာ ပန်းဘဲဖိုမှ မီးဖိုများနှင့် လေမှုတ်မီးပြင်းဖိုကြီးမျိုးဖြစ်သည်။ (၂) ထင်းမီးကို မီးဖိုအတွင်း အခန်းတစ်ဖက်၌ထား၍ မီးတိုက်လိုသော အရာဝတ္ထုကို အခြား အခန်းတစ်ဖက်၌ ထားလျက် မီးတောက်ကို မီးဖို အဖုံးအောက်တလျှောက် အရာဝတ္ထုဆီသို့ ရိုက်ဟပ်စေသော မီးဖိုများ။ ထိုမီးဖိုမျိုးမှာ မီးလွှဲမီးဖိုမျိုးဖြစ်သည်။ (၃) မီးတိုက်လိုသော အရာဝတ္ထုကို အိုးထဲထည့်ကာ အလုံပိတ်ထားပြီးလျှင် အပြင်မှ မီးအမျိုးမျိုးဖြင့် အပူ တိုက်ပေးရသည့် မီးဖိုများ။ ထိုမီးဖိုမျိုးမှာ ဖန်ကိုကျိုသောအိုးမီးဖို၊ သံမဏိကိုကျိုသော လုံမီးဖိုမျိုး ဖြစ်သည်။ ဤမီးပြင်းဖိုများသည် ပူပြင်းသောအပူကို ပေးစွမ်းနိုင်၍ ဓာတုဗေဒလုပ်ငန်းများတွင် လွန်စွာ အရေးပါ အရာရောက်လေသည်။

အမှိုက်ကစ ပြာသာဒ်မီးလောင်

ရန်သူမျိုးငါးပါး အဝင်အပါမီးကိုမလောင်ခင်က ကြိုတင်ကာကွယ်ရာ၏။ ထိုသို့ ကာကွယ်ရာ၌ သတိပြုအပ်သော အချက်အလက်များမှာလည်း လူတို့ အမှတ်မထင်နေလေ့ရှိသော အသေးအဖွဲကလေးများသာ ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့ကြောင့် လူတို့၏ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ပင် ဆုံးရှုံးရလေသည်။

မီးဘေးကာကွယ်ရေး ။ ။ လူတို့ သတိပြုလေ့ မရှိသော အသေးအဖွဲကလေးမှစ၍ အကြီးအကျယ် ပျက်စီးရတတ်သည်ကို အမှိုက်ကစ ပြာသာဒ်မီးလောင်သည်ဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြသည်။ ထိုစကားမှာ မီးဘေးကာကွယ်ရေးတွင် အလွန်အဖိုးတန်သော စကားတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ အဖိုးထိုက်တန်သော လူတို့၏ အသက်၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည် မီးလောင်ခံရသော် ကြီးစွာသော အပျက်အစီး အဆုံးအရှုံးနှင့် တွေ့ရသည်က များသည်။ ယင်းသို့ ပျက်စီးဆုံးပါးခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကိုရှာမူ များသောအားဖြင့်လူတို့၏ ပေါ့လျော့မှုကို တွေ့ရတတ်လေသည်။ ထိုအခါမှ မိမိတို့၏ပေါ့လျော့မှုအတွက် ကြီးစွာသော နောင်တဖြစ်တတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် အကျိုးပျက်စီးပြီးမှ နောင်တရမည့်အစား မီးမလောင်မီက အထူးသတိထား၍ ကာကွယ်သင့်လှပေသည်။

ရန်သူမျိုးငါးပါးတွင် တပါးအပါအဝင် ဖြစ်သော မီးကို မလောင်မီက ကြိုတင်ကာကွယ်ရာ၌ သတိပြုအပ်သော အချက်အလက်များမှာ များသောအားဖြင့် လူတို့ အမှတ်မထင် နေလေ့ရှိသော အသေးအဖွဲကလေးများပင် ဖြစ်သည်။

လူတို့၏ နေ့စဉ်သုံး ပစ္စည်းများတွင် အလွယ်တကူ မီးစွဲလောင်နိုင်သော ပစ္စည်းများစွာရှိသည်ကို ရှေးဦးစွာ သတိထားသင့်သည်။ အမှတ်မဲ့ပစ်လိုက်သော မီးခြစ်ဆန်၊ ဆေးလိပ်တိုကလေးများမှ မီးသည် မီးတောက်ကြီးအထိ ပွားကာ ဆုံးရှုံးပျက်စီး လောက်အောင် ဖြစ်စေနိုင်သည်။

မီးမလောင်ရန် သတိပြုကာကွယ်ရာ၌ မီးကိုသာ သတိနှင့် ကိုင်တွယ်ရမည်မဟုတ်။ အိမ်တွင်းအိမ်ပ၌ မီးစွဲလောင်စေတတ်သော အရာဝတ္ထုအားလုံးကိုလည်း မီးနှင့်ဝေးရန်၊ သို့မဟုတ် မီးမစွဲနိုင်စေရန် စီမံထားဖို့ လိုပေသည်။ ရေနံဆီ၊ ဓာတ်ဆီ စသည်တို့မှတစ်ပါး မီးအစွဲလွယ်ဆုံး အိမ်တွင်းပစ္စည်းများမှာ စက္ကူနှင့်အဝတ်စများ ဖြစ်၏။ အိမ်ဆောက်ထားသည့် ပစ္စည်းများမှာ သစ်ဝါး၊ ဓနိ၊ သက်ငယ် စသော လောင်စာများ ဖြစ်လျှင် မီးကို အထူး သတိပြုရ ပေမည်။ မီးခံပစ္စည်းများဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော သံ၊ သွပ်၊ ကျောက်၊ အုတ် စသည်တို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံကြီးမှာပင် မီးဘေးကြီးများ ဆိုက်ရောက်လာလျှင် အပျက်အစီးမှ လွတ်ခဲလှ၏။ သို့ရာတွင် ထိုပစ္စည်းများမှာ သစ်၊ ဝါး၊ ဓနိ၊ သက်ငယ်တို့ကဲ့

မီးဘေးကာကွယ်ရေး

ရန်ကုန်မြို့၊ ပန်းဆိုးတန်းနှင့် ဘားလမ်းကြားရှိ ၃၄၊၃၅နှင့် ၃၆ လမ်းတို့တွင် စည်းကမ်းမဲ့စွာ ဆောက်လုပ်ထားသော တဲအိမ်များကို မီးမလောင်မီ ဤသို့ တွေ့မြင်ရသည်။

မီးလောင်ပြီးနောက် စည်းကမ်းမဲ့မှု၊ သတိပေါ့ဆမှု အကျိုးဒဏ်ကို ဤသို့ဒုက္ခဖြင့်ရင်းကာ ခံစားခဲ့ကြရရှာသည်။

မီးဘေးကာကွယ်ရေး

မီးလောင်ရာတွင် စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ မီးသတ်ခြင်း၊ အကူအညီပေးခြင်းများ ပြုရာသည်။ အထူးသဖြင့် မီးသတ်ဝန်ထမ်းနှင့် လုံခြုံရေးတာဝန်ခံတို့အား သွားလာမှု လွယ်ကူအောင် လမ်းများ ရှင်းပေးအပ်သည်။

မီးဘေးကာကွယ်ရေး

www.foreverspace.com.mm

သို့ မီးစွဲလွယ်သော ပစ္စည်းများမဟုတ်သဖြင့် အိမ်တွင်း၌ မတော်တဆလောင်သော မီးတောက်များ တအိမ်လုံးသို့ မကူးမီ ငြိမ်းသတ်ချိန်ရနိုင်ပေသည်။ နေအိမ်အဆောက်အအုံများကို တတ်နိုင်လျှင် ရုတ်တရက် မီးမစွဲနိုင်သော ပစ္စည်းများဖြင့် ဆောက်သင့်သည်။ ကြောက်စရာ အကောင်းဆုံးမှာ မီးတောက်ဖြစ်၏။ မီးတောက်သည် လောင်ကျွမ်းကူးစက်ရာတွင် အလျင်အမြန်ဆုံး ဖြစ်သည်။

သိပ္ပံပညာထွန်းကားသော ယခုခေတ်တွင် မီးစွဲတတ်သော ပစ္စည်းအများအပြားကို မီးမစွဲနိုင်စေရန် ဆေးရည်ဖြင့် စီမံထားနိုင်ကြလေသည်။ ဆာပီလုံပါကင်သည် သစ်သားများကို၎င်း၊ အဝတ်အထည် များကို၎င်း မီးခံနိုင်စေရန် စီမံသည့် ဆေးရည်များကို အောင်မြင်စွာ စမ်းသပ်ဖော်စပ်ခဲ့၏။ ထိုပြင် မီးသတ်ဘူးများကိုလည်း စီမံခဲ့ကြသည်။ မီးသတ်ဘူးတွင် ဆိုဒီယမ်ဗိုင်းကာဗွန်နိတ်နှင့် ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ်များကို တခြားစီထည့်ထားသည်။ အရေးကြီး၍ သုံးလိုသောအခါ ထိုမီးသတ်ဘူးကို ဇောက်ထိုးလုပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ဓာတ်ရည်နှစ်ခု ရောနှောမိကာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓာတ် ထွက်ပေါ်

လာပြီးလျှင် မီးတောက်ဖြစ်စေသည့် အောက်ဆီဂျင်ဓာတ်ကို ငြိမ်းသတ်နိုင်လေသည်။ ဤကိရိယာမှာ ငွေကုန်ကြေးကျမများလှဘဲ ဝယ်ယူ အသုံးပြုနိုင်ကြ၍ မီးဘေးကာကွယ်ရေးတွင် များစွာ ခရီးရောက်ပေသည်။

မီးလောင်သောအခါ အမြန်ဆုံးငြိမ်းသတ်နိုင်ရန် ကိရိယာများကို အဆင်သင့် ထားသင့်သည်။ မီးသတ်အဖွဲ့များ မရှိသေးသည့် ကျေးလက်တောရွာများတွင် မီးချိတ်၊ မီးကပ်များ အဆင်သင့် ထားရန် အစိုးရ၏ဆင့်ဆိုချက်များကို အထူးသတိပြု လိုက်နာသင့်ပေသည်။

တောမီးများမှာလည်း အလွန်ဘေးအန္တရာယ်ဖွယ် ကောင်း၏။ ကျေးရွာများနှင့် အဖိုးတန်သစ်တောများမှာ တောမီးလောင်၍ ပျက်စီးဆုံးရှုံးရတတ်၏။ တောတွင်းရှိ သစ်ပင်သစ်ကိုင်းချင်း ကြိတ်မိ၍ တောမီးလောင်တတ်သည်။ အနောက်နိုင်ငံများ၌ တောမီးကို အထူးဂရုပြုကြသည်။ တောမီးကာကွယ်ရန် တောင်ပူစာထိပ်များ၌ မီးကြည့်မျှော်စင်များ ဆောက်ထားပြီးလျှင် တောမီးလောင်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အချက်ပေး၍ မီးငြိမ်းသတ်ကြရလေသည်။

အရေးပေါ် မီးလောင်ရာတွင် မီးသတ်ဘူးကို မည်သို့မည်ပုံ အသုံးပြုရမည်ကို လက်တွေ့ သင်ကြားပြသစဉ်

www.foreverspace.com.mm

မီးယေး ဂျော့ အက် (ဖ) (ခရစ် ၁၈၁၄ - ၁၈၇၅) ။ ။ဂျီ အင်း ဖရန်ဆွာ မီးယေးသည် ထင်ရှားသော ပြင်သစ် ပန်းချီ ဆရာကြီး ဖြစ်သည်။ တောင်သူလယ်သမားတယောက် ဖြစ် ခဲ့သဖြင့် ကိုယ်တွေ့အားဖြင့် တောင်သူလယ်သမားတို့၏ သုခ၊ ဒုက္ခအဝဝကို ကောင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်သူ ဖြစ် ၏။ မီးယေး၏ အကောင်းဆုံးလက်ရာများတွင် တောင်သူ လယ်သမားတို့ နေ့စဉ်ကြုံတွေ့ခံစားရမြဲဖြစ်သော ဆင်းရဲ ပင်ပန်းခြင်းကို ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် သရုပ်ဖော်ထားသဖြင့် တောင်သူလယ်သမားတို့၏ဘဝနှင့် တောသဘာဝကို ရေး ခြယ်တင်ပြသော ပန်းချီဆရာကြီးဟု ဆိုနိုင်လေသည်။

မီးယေးကို ပြင်သစ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ရှားဗျူအနီးရှိ နော် မန်ရွာငယ်တရွာတွင် ၁၈၁၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၄ ရက် နေ့က ဖွားမြင်သည်။ သူ၏မိဘများမှာ တောင်သူလယ်သမား မျိုးရိုးမှ ဆင်းသက်လာကြသူများ ဖြစ်သည့်အလျောက် လယ်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးနေထိုင်ကြသည်။ က လေးဘဝတွင် မီးယေးသည် မိဘများအား ကူညီလုပ်ကိုင်ပေး ယင်း မိမိဝါသနာပါသော ပုံဆွဲအတတ်ကို လေ့ကျင့်လေ သည်။ သူတို့လယ်တောပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သဘာဝရှုခင်းများ ကို အားလပ်ချိန်ရတိုင်း ကူးယူရေးခြယ်လေ့ရှိသည်။ မီး ယေး၏ ဖခင်သည် လယ်သမား တယောက်ပင်ဖြစ်လင့်က စား ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာ၏ တန်ဖိုးကို ကောင်းစွာ နား လည်သူဖြစ်သောကြောင့် သားဖြစ်သူ၏ဝါသနာကို အား ပေးခဲ့လေသည်။ မီးယေးသည် အသက် ၁၈ နှစ်ရှိသောအခါ သူတို့ရွာနှင့် မနီးမဝေးတွင်ရှိသော ရှားဗျူသို့ သွားရောက် ပြီးလျှင် ဇန်လင်ဂလျိုင်း အမည်ရှိသော ပန်းချီဆရာတဦးထံ ၌ ပန်းချီအတတ်ကို လေ့လာဆည်းပူးစေလေသည်။ ၁၈၃၆ ခုနှစ်တွင် ရှားဗျူမကောင်စီအဖွဲ့က ပေးသော အထောက် အပံ့ဖြင့် ပန်းချီပညာကို ဆက်လက်ဆည်းပူးရန် ၁၈၃၇ ခု နှစ်တွင် ပြင်သစ်မြို့တော် ပါရစ်မြို့သို့ သွားရောက်လေသည်။

မီးယေးသည် ပါရစ်မြို့တော်တွင် အခက်အခဲနှင့် တွေ့ကြုံ ရလေသည်။ သူသည်ရှေးဆန်သောနည်းစနစ်များကို သဘော မကျသောကြောင့် ထိုစနစ်များအတိုင်း မဆွဲလိုဟု ငြင်းပယ် လေသည်။ သို့ရာတွင် ရှေးလက်ဟောင်းဆရာကြီးများ၏ ပန်းချီကားချပ်များကို အသစ်ရေးကူးပေးခြင်းဖြင့် သုံးစွဲ လောက်ရုံမျှသာ ငွေကိုရရှိခဲ့သည်။ တကြိမ်တွင် သူသည် ပါရစ်မြို့မှ ရှားဗျူသို့ ပြန်သွားပြီးလျှင် ဆိုင်းဘုတ်များ ရေး ခြင်းဖြင့် သူ့ကိုယ်သူထောက်ပံ့နိုင်ရန် ကြိုးစားသေးသည်။ ရှားဗျူတွင် နေထိုင်စဉ်သူ၏ ပန်းချီလက်ရာအချို့ကို ပြပွဲပြု လုပ်၍ တင်ပြလေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မီးယေး၏နာမည် မှာ ထင်ရှားကျော်ကြားလာလေတော့သည်။ သူ၏ ပန်းချီ ကားအချို့ကို အဖိုးကောင်းကောင်းနှင့် ရောင်းရသဖြင့် ငွေ အတော်အတန်ရရှိလေရာ ပါရစ်မြို့တွင် မနေတော့ဘဲ ၁၈၄၉

တောင်သူလယ်သမားတို့၏ ဘဝကို သရုပ်ဖော်ရေးဆွဲရာတွင် နာမည်ကျော်ကြားသူ ပြင်သစ်ပန်းချီကျော် မီးယေး

ခုနှစ်တွင် ဖောင်တိန်ဗလိုးတောအနီးရှိ ဗာဗီဇ်ရွာတွင် အိမ် ကလေးတအိမ်ကို ဝယ်ယူလိုက်ပြီးလျှင် ထိုနေရာသို့ သွား ရောက်၍ ကွယ်လွန်သည့်တိုင် ၂၇ နှစ်မျှနေထိုင်ကာ တောင် သူလယ်သမားတို့၏ဘဝကို ဖော်ပြသော ပန်းချီကားများ တခုပြီးတခု ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ထို ၂၇ နှစ်အတွင်းဝယ် ထင် ရှားသော ပန်းချီကား ၂၀ ကျော်ကို ရေးဆွဲခဲ့၏။ ၁၈၅၇ ခု နှစ်တွင် ရေးဆွဲတင်ပြသော ‘ကောက်သင်းကောက်’ အမည် ခံ ပန်းချီကားချပ်မှာ ကောက်သိမ်းပြီးစအခါတွင် တောင်သူ တို့ ထုံးစံအားဖြင့် လယ်ထဲတွင် အစအန အကြွင်းအကျန် ကောက်နံ့များကို ကုန်း၍ကောက်နေကြသော ဆင်းရဲသူ ကောက်သင်းကောက် အမျိုးသမီး ၃ ယောက်၏ ပုံဖြစ် သည်။ ၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင် တင်ပြသော ‘သ-အန်ဂျီလပ်’ ခေါ် အခြားပန်းချီကား တခုမှာလည်း တောင်သူလယ်သမားတို့ ၏ အယူဝါဒ ကိုင်းရှိုင်းမှုတွင် ရိုးသားဖြူစင်သည့်သဘောကို သရုပ်ဆောင်ထား၏။ ယင်းပန်းချီကားမှာ ရွာဦး ဘုရားရှိခိုး ကျောင်း ခေါင်းလောင်းတီးလျှင် တောင်သူလယ်သမားနှင့် ဇနီးသည်တို့ အလုပ်ရပ်နား၍ ရိုကျိုးစွာ ဦးညွတ်ဝတ်ပြုနေပုံ ဖြစ်သည်။ ဤသို့နှင့်ပင် ‘သေမင်းနှင့် သစ်ခတ်သမား’၊ ‘ပေါက်ပြားနှင့်လူ’၊ ‘သိုးထိန်းနှင့်သိုးအုပ်’ အစရှိသည့် ပန်း ချီကားများဖြင့် တောသဘာဝရှုခင်းကို မိမိမြင်ရသမျှ အပို မပါစေဘဲ ပန်းချီရေးခြယ်ခဲ့ပေသည်။

ပန်းချီရေးခြယ်ရာ၌ မီးယေးသည် သူ၏ မှတ်ဉာဏ်ကိုသာ အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ အတုခိုးစရာပုံစံ၊ ဇယားယူ၍ မထား ရှိချေ။ သူ့အသုံးများသော ဆေးရောင်မှာ မွဲပြာရောင်နှင့် အညိုရောင်ဖြစ်သည်။ ဤအရောင်များသည် ပန်းချီကား အား ညှိုးငယ်နွမ်းလျသော အသွင်ကို ဆောင်စေသည်။ မီးယေးသည် ကျေးတောသားလယ်သမားများ၏ ရုပ်ပုံများ ကို မီးသွေးဖြင့်၎င်း၊ စားဆေးဖြင့်၎င်း ရေးဆွဲခဲ့သေးသည်။

မီးယေးသည် မကွယ်လွန်မီ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသွားသော် လည်း သူ့ကွယ်လွန်ပြီးသည့်နောက်တွင်ကား သူ့ပန်းချီကား များသည် အလွန်အဖိုးတန်လာလေသည်။ သူသည် ၁၈၇၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့အသက် ၆၁ နှစ် အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်ရာ၊ သူ့ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ၁၅ နှစ် အကြာတွင် ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲပြီးသော “သ-အန်ဂျီလပ်” အမည် ရှိ သူ၏ပန်းချီကားတကားကို ပြင်သစ်လူမျိုး သူဌေးတဦးက ငွေ ၆ သိန်းနှင့် ဝယ်ယူသွားလေသည်။

မီးယပ်ပညာ ။ မီးယပ်ပညာဟု ဆိုထားသော်လည်း မီး ယပ်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စများတွင်သာမက မိန်းမတို့၏ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်ရောဂါနှင့် လေ့ လာကုသမှုများကိုပါ ထည့်သွင်း ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

ဆေးပညာလောကတွင် ဆေးပေးပညာ၊ ခွဲစိတ်ပညာတို့ အပြင် မိန်းမတို့၏ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်သော ရောဂါဝေဒနာများကို လေ့လာပြီးလျှင် ကုသပေးသည့် မိန်း မရောဂါဟူ၍ ရှိသေးသည်။

မိန်းမရောဂါဆိုရာ၌ မိန်းမတို့ကိုယ်၌သာရှိသော မိန်းမ ကိုယ်၊ သားအိမ်၊ သားမျိုးပြွန်၊ သားမျိုးအိတ်၊ သားဥတို့ တွင် ဖြစ်ပေါ်သည့်ရောဂါများကိုသာ အချို့မိန်းမရောဂါ ဆေးပညာ စာအုပ်များ၌ ရေးသားကြ၍ သားမြတ်နှင့် စပ် လျဉ်းသောရောဂါများကိုလည်း အချို့က မိန်းမရောဂါ ဆေး ပညာနှင့် သက်ဆိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

ဆေးပညာသမိုင်းတလျှောက်ကို လိုက်၍ လေ့လာကြည့် ရှု မည်ဆိုလျှင် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ဆေးပညာ ထွန်း ကားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် ဘီစီ ၂၁၆၀က ပင် မိန်းမနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်ရောဂါကို လေ့လာကုသခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။ ခေါမ၊ ရောမစသည် ဆေးပညာ ထွန်းကားခဲ့သော တိုင်းပြည်များတွင် ဆေးပညာ၏ဖခင် ဟီပေါကရာတီး တို့ လက်ထက်မှစ၍ မိန်းမရောဂါဆေးပညာသည် ထွန်းကား တိုးတက်လာခဲ့သည်။ မိန်းမဆိုင်ရာရောဂါများတွင် အသုံး ပြုသည့် ကိရိယာတန်ဆာများကို ပင်တီထွင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် ဆေးကျမ်းများကိုလည်း ပြုစုနိုင်ခဲ့ကြသည်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းအရ အလယ်ခေတ်တွင် ဆေးပညာအား လုံး မတိုးတက်ဘဲ နိမ့်ကျနေခဲ့ရာ၊ ထိုအထဲတွင် မိန်းမဆိုင်ရာ

ရောဂါနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆေးပညာသည်လည်း အပါအဝင် ဖြစ်၏။ အတတ်ပညာ ပြန်လည်ဆန်းသစ်လာသော ခေတ် တွင် လောကကြီးတစ်ခုလုံး နေရာတကာတိုင်း၌ တိုးတက်လာ သည်နှင့်အမျှ ဆေးပညာများလည်း ပြန်လည် တိုးတက်ထွန်း ကား လာခဲ့သည်။

မိန်းမဆိုင်ရာရောဂါများကို ကုသရာတွင် ခွဲစိတ်ကုသခြင်း များသည် တစတစ ပိုမိုတိုးတက်လာ၏။ ဆေးကျွေး၊ ဆေး ထိုးရုံမျှမက အချို့ကို ခွဲစိတ်ကုသပေးကြရ၏။ ထိုကြောင့် မိန်းမရောဂါ ဆေးပညာတွင် ဆေးပေးပညာနှင့် ခွဲစိတ်မှု ပညာ နှစ်ရပ်စလုံး အကျုံးဝင်ပေသည်။

မီးယပ်ဆိုသော စကားသည် ရောဂါ၏အမည်မဟုတ်ပေ။ အသက် တဆယ့်သုံးနှစ် ကျော်၍ အပျိုဘော်ဝင်သည့်အချိန် တွင် သားမျိုးအိတ်၊ သားအိမ်နှင့် မိန်းမတို့၏ သက်စောင့် ရည်အကြိတ်များ ပြောင်းလဲလှုပ်ရှားလာချိန်မှစ၍ သွေးဆုံး ချိန် အသက် လေးဆယ့်ငါးနှစ်၊ ငါးဆယ်တိုင်အောင် တလ တကြိမ် မိန်းမတို့ကိုယ်မှ သွေးဆင်းခြင်းသည် သဘာဝအ တိုင်းဖြစ်၏။

မီးယပ်သွေးဆင်းခြင်းမှာ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ရက်လျှင် တကြိမ် ကျ သားမျိုးအိတ်မှ သားမျိုးဥ တလုံး ပေါက်ဖွားလာရာ၊ ထိုသားမျိုးဥ ပေါက်ချိန်တွင် သားအိမ်အတွင်းဆုံးနံရံ၌ ထိုသားဥ သန္ဓေတည်ခဲ့သော် အဆင်သင့်ဖြစ်စေရန် အမြွေး များဖြင့် ပြင်ဆင်ထားရ၏။ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ရက်ပြည့်၍ သား မျိုးဥဖြစ်ပေါ်လာသည့်တိုင် သန္ဓေမတည်ခဲ့သော် သန္ဓေသား အတွက် အသင့်ပြင်ဆင်ထားသော သားအိမ်နံရံမှ အမြွေး များ ကွာကျလာခြင်းကို မီးယပ်သွေးဆင်းသည်၊ ရာသီသွေး ပေါ်သည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။ အကယ်၍ သားမျိုး ဥသည် သန္ဓေတည်သွားပါက သားအိမ်နံရံ အမြွေးတွင် တွယ်ကပ်စွဲမြဲကာ သန္ဓေသား ကြီးထွားရေးအတွက် ဆက် လက် လုပ်ကိုင်ပေးရ၏။ ထိုကြောင့် အမြွေးများ ကွာမကျ တော့သဖြင့် မီးယပ်မလာတော့ပေ။

မီးယပ်သည် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ရက်လျှင် တကြိမ်ကျ၊ တကြိမ် တကြိမ်တွင် သုံးရက်မှ ငါးရက်ကြာမျှ သွေးဆင်းတတ်၏။ ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ ဖောက်ပြန်လာလျှင် မီးယပ်ရောဂါ ဟူ၍ မိန်းမရောဂါ ဆေးပညာထဲသို့ အကျုံးဝင်လာ၏။ ဖြစ်ပေါ် တတ်သော မီးယပ်ရောဂါများမှာ (၁) မီးယပ်ထိမ်ခြင်း၊ (၂) မီးယပ် သွေးလွန်ခြင်း၊ (၃) မီးယပ်ပေါ်ချိန် မြန်လွန်း ခြင်း၊ (၄) မီးယပ်သွေးနည်း၍ မမှန်ခြင်း၊ (၅) မီးယပ် လာစဉ် ကိုက်ခဲခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ကိုယ်ပရို မိန်းမအင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများတွင် ဖြစ်ပေါ် တတ်သော ရောဂါများမှာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း၊ ရောဂါပိုး ဝင်၍ ရောင်ရမ်းခြင်း၊ အခြားကိုယ်ရေပြားတို့၌ ဖြစ်ပေါ် တတ်သည့် ရောဂါများဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ယားယံခြင်း၊ အဖု အ

လုံး အသားတိုးများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့် ကင်ဆာရောဂါတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကိုယ်တွင်း မိန်းမအင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်ကြသော သားအိမ်၊ သားမျိုးပြွန်၊ သားမျိုးအိတ်၊ သားမျိုးဥတို့တွင် လည်း အခြားကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့တွင် ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ဝမ်းတွင်းပါ အင်္ဂါချို့တဲ့ခြင်း အနေအထားမမှန်ခြင်း၊

ရောဂါပိုးဝင်ခြင်း၊ အလုံးအဖု ဖြစ်ပေါ်ခြင်းစသည်တို့ ဖြစ်နိုင်၏။

ခွဲစိတ်မှုပညာနှင့် ရောဂါပိုးသတ်ဆေးအမျိုးမျိုး တိုးတက်နေသည်နှင့်အမျှ မိန်းမဆိုင်ရာရောဂါများ ကုသရာတွင် ခရီးရောက်ပြီးလျှင် မိန်းမရောဂါဆေးပညာသည် တိုးတက်ထွန်းကားလျက် ရှိပေသည်။

သံလမ်းပြေးရထား

လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော်က ပထမဆုံး မီးရထားစက်ခေါင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုမီးရထားစက်ခေါင်းများမှာ ရေနွေးငွေ့နှင့်ခုတ်မောင်းသော စက်ခေါင်းများဖြစ်၍ ထိုနောက်တွင် လျှပ်စစ်မီးရထား စက်ခေါင်းများနှင့် ဒီဇယ် မီးရထားစက်ခေါင်းများ ပေါ်ပေါက်လာပုံကို စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖော်ပြထားသည်။

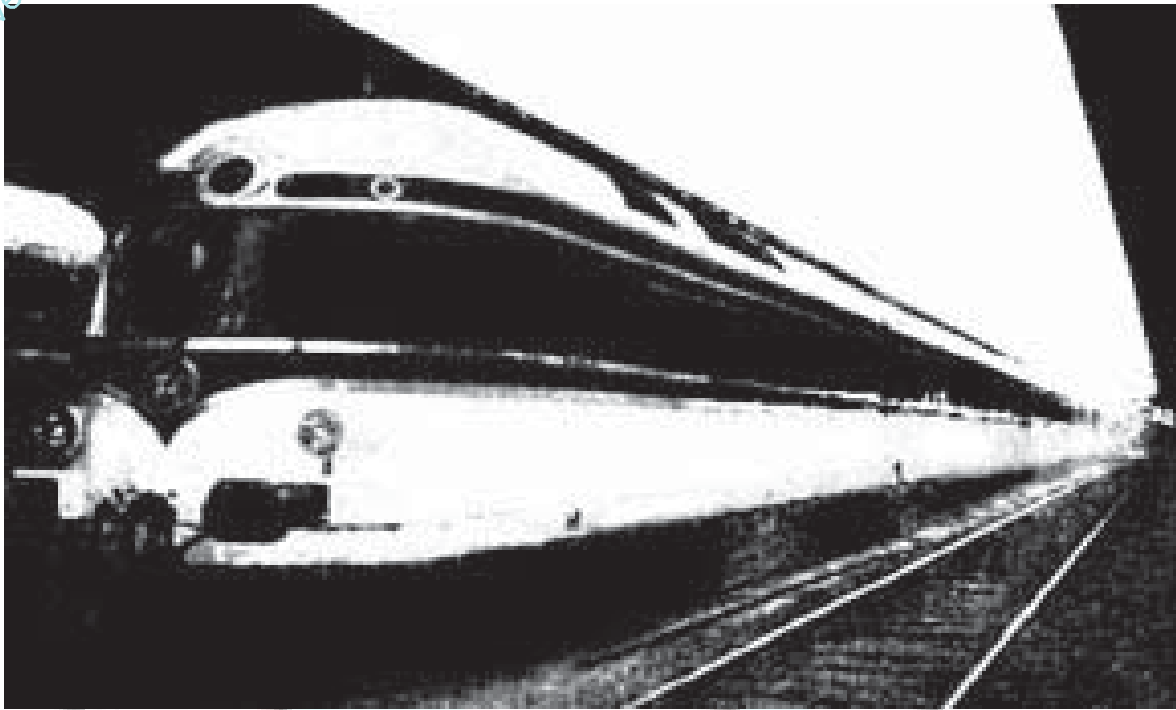
မီးရထား ။ ။ယခုခေတ်တွင် အင်အားကြီးမားသော မီးရထား စက်ခေါင်းများသည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ တိုင်းပြည်အသီးအသီးတို့ လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ ကုန်မျိုးပေါင်းစုံ တင်ဆောင်ထားသော မီးရထားတွဲများကို မီးရထား သံလမ်းများတလျှောက်ဆွဲကာ မိနစ်မခြား၊ စက္ကန့်မခြား သွားလာခုတ်မောင်းလျက် ရှိကြသည်။ ထိုမီးရထား စက်ခေါင်းများသည် တောအထပ်ထပ်၊ တောင်အထပ်ထပ်နှင့် ခေတ်မီအင်ဂျင်နီယာတို့၌ လက်စွမ်းပြများဖြစ်ကြသော ဥမင်များ၊ တံတားများကို ဖြတ်ကျော်ခုတ်မောင်းကာ သွားလာနေကြ၏။

ဤမီးရထားလမ်းများကို မည်သူများ စတင်တီထွင်၍ ငွေမြောက်မြားစွာ အကုန်အကျခံကာ ဆောက်လုပ်လာခဲ့ကြသနည်း။ မည်ကဲ့သို့ စတင်ဖောက်လုပ်လာ ခဲ့ကြသနည်း။ ပဌမဆုံး စတင်ပေါ်ထွက်လာသည့် မီးရထားစက်ခေါင်းမှာ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော်လောက်ကဖြစ်သည်။ ပဌမဆုံး မီးရထားစက်ခေါင်း မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကဆိုလျှင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံရှိ ကျောက်မီးသွေးတွင်းများမှ ကျောက်မီးသွေးများကို ယှဉ်ပြားထူများ အရှည်လိုက်ခင်းထားသော သစ်သားလမ်းများပေါ်၌ မြင်းဆွဲရထားကြီး

အရှေ့တိုင်း နိုင်ငံများတွင် အထူးအသုံးဝင်လျက်ရှိသေးသော ရေနွေးငွေ့မောင်း မီးရထား

မီးရထား

ရိုးရိုးမီးရထားများနောက် တဆင့်တိုးတက်အသုံးပြုလာသော ခေတ်မှီဒီဇယ်ရထား

များနှင့်ဆွဲကာ သယ်ဆောင်ခဲ့ကြရပေသည်။ သစ်သားလမ်းများကို ရွံ့ဗွက်များအပေါ်၌ မြှင့်ထားပြီးလျှင် မြေကြီးထဲ၌ မြဲစွဲစွာ ရိုက်နှက်သွင်းထားသည်။ မြင်းရထား ဘီးများလမ်းချော်မထွက်သွား နိုင်အောင်လည်း ပျဉ်ပြားအပြင်ဘက်စွန်းများတွင် အနားပိုများတပ်ဆင်ထားကြသည်။ ဤသည်တို့ကား မီးရထားလမ်းများ၏ရှေ့ပြေးများဖြစ်ကြ၏။ ဤနည်းဖြင့် မြင်းဆွဲရထားကြီးများသည် ရွံ့ဗွက်တွင် မကျွံမနစ်တော့ဘဲ သက်သာစွာ သွားလာနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် သစ်သားလမ်းများကို သံကန့်လန့်တန်းများနှင့် ဖုံး၍ အနားပိုများကို သစ်သားလမ်းပေါ်တွင် မတပ်ဆင်တော့ဘဲ ဘီးများပေါ်တွင်သာ တပ်ဆင်ထားလေသည်။ ဤနည်းဖြင့် မီးရထားတွဲများကဲ့သို့ ကုန်တင်ရထားများကို တစင်းနှင့် တစင်းဆက်ကာ မြင်းတကောင်တည်းဖြင့် ဆွဲခဲ့ကြရသည်။

ထိုအချိန်အခါကား ဂျိန်းဝပ်ဆိုသူ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တယောက်သည် ရေနွေးငွေ့အား အင်ဂျင်စက်ကို စတင်တီထွင်လိုက်သောအချိန်ဖြစ်ရကား ထိုအင်ဂျင်စက်ကို ရထားလမ်းပေါ်တွင် မည်သို့ အသုံးပြုရမည်ကို စဉ်းစားလာကြတော့၏။ လမ်းအဆုံးတွင် ထိုရေနွေးငွေ့ အင်ဂျင်စက်ကို ထားပြီးလျှင် သံနန်းလိမ်ကြိုးဖြင့် ရစ်ပတ်၍ ကုန်ရထားများကို ဆွဲယူကြသည်။ ခရစ် ၁၈၀၄ ခုနှစ်ကျမှ ရစ်ချတ်ထရီဗီသစ် ဆိုသူ တီထွင်သော ယခုခေတ် မီးရထားစက်ခေါင်းမျိုး စတင်ပေါ်

ပေါက်လာသည်။ သို့သော် တီထွင်ခါစဖြစ်၍ သေသပ်ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသဖြင့် လက်တွေ့အသုံးမပြုနိုင်သေးချေ။ ဝန်လေးများ ဆွဲရန်အတွက် ရထားလမ်းတွင် ခွေးသွားစိတ်များပြုလုပ်ထား၍ ခွေးသွားစိတ်ဘီးများဖြင့် ခုတ်မောင်းသည်ဟုဆိုသည်။ သို့မှသာ ခြေကုပ်ရပြီး ဆွဲယူနိုင်ပေသည်။ သို့သော် ၁၈၁၂ ခုနှစ်မတိုင်မီပင် ချောသောဘီးများ တပ်ဆင်ထားသည့် စက်ခေါင်းများသည် ခွေးသွားစိတ်မရှိဘဲ၊ ချောသောသံလမ်းပေါ်၌ ဝန်လေးများကို မြေညီ၌သာမက အနည်းငယ်မြင့်သော လမ်းအတက်များ၌ပင် ချိတ်ဆွဲ၍ ခုတ်မောင်းသွားလာနိုင်ကြောင်း တွေ့ရလေသည်။

တဖြည်းဖြည်း အခြေအနေတိုးတက်လာစဉ် ၁၈၁၃ ခုနှစ်၌ ဝီလျံဟက်ဒလီ ဆိုသူသည် ကျောက်မီးသွေးတွင်းများ၌ အသုံးပြုရန် စက်ခေါင်းတခုကို တီထွင်လိုက်သည်။ ထိုမီးရထားစက်ခေါင်းကား အလွန်အသံမြည်၏။ ၁၈၁၄ ခုနှစ်၌ ဂျော့စတီဖင်ဆန် ဆိုသူသည် မီးရထား စက်ခေါင်း တခုကို တီထွင်လိုက်ပြန်၍ ယင်းကို ကျောက်မီးသွေးတွင်းနှင့် သင်္ဘောဆိပ် အကြား ၉ မိုင်ဝေးသော သံလမ်းပေါ်၌ ကျောက်မီးသွေးသယ်ရန် အသုံးပြုလေသည်။ သို့သော် မြင်းလမ်းလျှောက်သည်ထက်ပင် နှေးနေပေသေးသည်။ ၁၈၂၅ ခုနှစ်သို့ ရောက်လာသောအခါ ဒုတိယအကြိမ် ပြုလုပ်သော စတီဖင်ဆန်၏စက်၌ အလဟဿ ထွက်သွားသော ရေးနွေး

မီးရထား

ငွေများကို ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်သဖြင့် စက်အားပိုမို ကောင်း လာလေသည်။ ထိုနှစ်တွင် စတော့တန်နှင့် ဒါလင်တန်သွား မီးရထားလမ်းဖွင့်ပွဲ၌ စတင်ခတ်မောင်းသော မီးရထားမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထမဆုံး လူစီးနှင့် ကုန်တင်ရထားဖြစ်၍ တွဲ များကို စတီဖင်ဆန်၏ မီးရထား စက်ခေါင်းဖြင့် ဆွဲလေ သည်။ ထိုစက်ခေါင်းကို “စက်ခေါင်းအမှတ် ၁” ဟု မှည့်ခေါ် ထားလေသည်။ (စတီဖင်ဆန်၊ ၇၅-၈၂။)

ပဌမဆုံး မီးရထားပေါ်လာပြီးသည့်နောက် ရေခဲခွေးငွေ့ အား အသုံးပြုမှုမှာ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လာခဲ့သည့် အ လျောက် အင်ဂျင်စက်၏အားလည်း များစွာ ကောင်းလာ လေသည်။ ၁၈၂၉ ခုနှစ်၌ မီးရထားစက်ခေါင်း ပြိုင်ပွဲတွင် ပဌမဆုရရှိသော စတီဖင်ဆန်၏ “ရော့ကက်” ခေါ်စက်ခေါင်း တွင် ပြွန်များစွာ ပါဝင်သော ဗိုလ်လာအိုးကို အသုံးပြုထား ရာ စက်ခေါင်းမှာ အရွယ်ကြီးလာပြီးလျှင် အစစအရာရာ များစွာ တိုးတက်ကောင်းမွန် လာလေသည်။ ယခုခေတ် တန် ၁၅၀ မှ ၂၀၀ လေးသော မီးရထားစက်ခေါင်းများသည် ရှေးခေတ် အလွန်အသံမြည်သော စက်ခေါင်းများနှင့် စတီ ဖင်ဆန်၏ ရော့ကက် စက်ခေါင်းတို့မှ တိုက်ရိုက်ဆင်းသက် လာသော စက်ခေါင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ရော့ကက် စက် ခေါင်းကို အသုံးပြု၍ လီဗာပူးမြို့မှ မန်ချက်စတာမြို့သို့ သွား သော မီးရထားလမ်းကို လူအများအတွက် ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်

စတင်ဘာလ ၁ရက်နေ့တွင် အခမ်းအနားဖြင့် ဖွင့်လှစ် လိုက်လေသည်။

ဤသို့ တစ်စနှင့် တိုးတက်လာခဲ့ရာ နောက်နှစ်ပေါင်း တ ရာခန့်ကြာသောအခါ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တိုင်းပြည် အသီးသီး ၌ မီးရထားလမ်းများဖြင့် ပြည့်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရပေ သည်။ တောင်နှင့်မြောက် အမေရိကတိုက်တို့၌ မီးရထားလမ်း မိုင်ပေါင်း ၃၅၀,၀၀၀ ကျော်မျှရှိ၍ ဥရောပတိုက်တွင် မိုင် ပေါင်း ၂၅၀,၀၀၀၊ အာရှတိုက်တွင် မိုင်ပေါင်း ၈၀,၀၀၀၊ အာဖရိကတိုက်နှင့် ဩစတြေးလီးယတိုက်တို့တွင် မိုင် ပေါင်း ၅၀,၀၀၀ စီ အသီးသီးရှိကြသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် မီးရထားလမ်းမိုင်ပေါင်း ၂၀,၀၀၀ ကျော်မျှရှိ၍ လူပေါင်း ၆၀၀,၀၀၀ မျှ အလုပ်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုနိုင်ငံတွင် မီးရထားလမ်းမိုင်ပေါင်း ၂၆၀,၀၀၀ ထက် မနည်းရှိ၍ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် မိုင်ပေါင်း ၄၃,၀၀၀ ရှိသည်။ လင်ဒင်ဂရက်နှင့် မော်စကိုမြို့တို့မှ ဗလာဒီ ဗေ့စတော့ မြို့အထိ မိုင်ပေါင်း ၅,၄၃၅ ရှည်လျားသော ဆိုက်ဗီးရီးယား နယ်ကို ဖြတ်သွားသည့် မီးရထားလမ်းသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရှည်ဆုံးဖြစ်၍ ရုရှအစိုးရက ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ၁၉၀၄ ခုနှစ် တွင် ပြီးစီးသည်။ ဤမီးရထားလမ်းနှင့်ဆက်၍ တောင်ဘက် ရုရှား တာကီစတန်နယ်သို့ ဖောက်လုပ်ထားသော တပ် ဆစ်မီးရထားလမ်းမှာ ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးခဲ့သည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် လျှပ်စစ်မီးရထားများကို အသုံးပြုလျက် ရှိကြသည်။

မီးရထား

ခေတ်မှီဘူတာရုံအတွင်း တွေ့မြင်ရသည့် ရှုခင်းတရပ်

ဥရောပတိုက်တွင် အကျော်ကြားဆုံး မီးရထားမှာ ဆင်ပလွန်ဒ်အိုရီရင့် အမြန်မီးရထားဖြစ်သည်။ ယင်းမီးရထားလမ်းမှာ နိုင်ငံအသီးသီးရှိ မီးရထားလမ်းများနှင့် ဆက်သွယ်ထားသဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံကလေးမြို့မှ တူရကီနိုင်ငံ အစ္စတန်ပူမြို့၊ ဂရိနိုင်ငံ အက်သင်းမြို့နှင့် အာရှမိုင်းနား ကျွန်းဆွယ်ဒေသများသို့ မီးရထားမပြောင်းရဘဲ တောက်လျှောက်သွားနိုင်သည်။ ထိုပြင် အမြန်မီးရထားများလည်း ရှိပေသေးသည်။

ဂရိတ်ဗြိတိန် မီးရထားလမ်း စနစ်သည် အလွန် အံ့ဩလောက်အောင် ဖောက်လုပ်ထားရကား မီးရထားချင်းတိုက်မှု၊ လမ်းချော်မှု၊ မီးရထားမှောက်မှု စသော မတော်တဆထိခိုက်မှုများမှာ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်ခဲ့ရာ ခရီးသည်များအတွက်များစွာ စိတ်ချရပေသည်။ မီးရထားသွားလာမှု စနစ်မှာလည်း ကျွမ်းကျင်သော မီးရထား ရာထမ်းမှထမ်းများက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လာသဖြင့် ခရီးသည် လူထုအတွက် အချိန်မကုန် လူမပန်းဘဲ၊ သက်သက်သာသာ သန့်သန့်ရှင်းရှင်းနှင့် သွားလာနိုင်ပေသည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်မတိုင်မီက ဂရိတ်ဗြိတိန် မီးရထား များကို ကုမ္ပဏီအမျိုးပေါင်း များစွာဖွဲ့၍ အုပ်ချုပ်လာခဲ့ရာ ထိုနှစ်ရောက်သောအခါ အဖွဲ့ကြီး ၄ ဖွဲ့ဖြင့်သာ စီမံအုပ်ချုပ်လေသည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) မိုင်ပေါင်း ၆,၉၄၀ ရှိသောလန်ဒန်၊ မစ်ဒလန်နှင့်စကော့တစ် မီးရထားလမ်း၊ (၂) မိုင်ပေါင်း ၆,၃၈၀ ရှိသောလန်ဒန်နှင့် နေ့အီးစတင်း မီးရထားလမ်း၊ (၃) မိုင်ပေါင်း ၃,၇၉၃ မိုင်ရှိသော ဂရိတ်ဝက်စတင်း မီးရထားလမ်း၊ (၄) မိုင်ပေါင်း ၂,၁၈၅ မိုင်ရှိသော ဆောက်သင်းမီးရထားလမ်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤမီး

ရထားကုမ္ပဏီကြီး ၄ ခုဖြင့်သာ အိုင်ယာလန်ကျွန်း မီးရထားများမှအပ ဂရိတ်ဗြိတိန်ရှိ မီးရထားများကို သိမ်းကျုံးအုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။

ယခုခေတ်တွင် ရှေးကထက် တနေရာမှ တနေရာသို့ မီးရထားစီးရာ၌ အချိန်ကုန် သက်သာလာသည်။ အကြောင်းမှာ မီးရထား၏ အသွားနှုန်းသည် ရှေးကထက် ပိုမြင့်လာသောကြောင့်တကြောင်း၊ ခရီးဝေးသွားသော မီးရထားများသည် လမ်းခုလတ်၌ အလျှင်း ရပ်နားခြင်းမရှိဘဲ လမ်းဆုံးခရီးသို့ တောက်လျှောက် ခုတ်မောင်းနိုင်ခြင်းကြောင့်တကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ “ကိုရိုနေရှင်းစကော့” နှင့် “ကိုရိုနေရှင်း” ဟု အမည်များပေးထားသော အင်္ဂလန်နိုင်ငံ အမြန်မီးရထားများသည် ၄၀၀ မိုင်ဝေးသော လန်ဒန်မှ ဂလပ်စတိုးမြို့ခရီးကို ၆ နာရီနှင့် ၆ နာရီ အသီးသီးဖြင့် မရပ်မနား ခုတ်မောင်းသွားနိုင်ကြသည်။ “ရွိုင်ရယ်စကော့” နှင့် “ဖလိုင်းယင်းစကော့” ဟု အမည်ပေးထားသော အမြန်မီးရထားများသည်လည်း ကမ္ဘာ့အမြန်ဆုံး ဗြိတိသျှ မီးရထားစက်ခေါင်းဟောင်းကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။

ခရီးဝေးသွား မီးရထားတွဲများတွင် အများအားဖြင့် အလယ်တွင် လူသွားလမ်းရှိရာ ခရီးသည်တို့သည် တတွဲနှင့်တတွဲ ကူးရာ၌ အောက်သို့မဆင်းရဘဲ မီးရထားအစမှ အဆုံးထိ တောက်လျှောက်သွားနိုင်သည်။ ထိုတွဲများတွင် ညဉ့်အချိန်ကျရောက်သည့်အခါ အိပ်ရန် နေရာထိုင်ခင်းများ သေသေသပ်သပ် တပ်ဆင်ထားသည့်ပြင် နေ့ခင်းအချိန်၌လည်း သက်သက်သာသာ စီးနိုင်ရန် စားပွဲ၊ ကုလားထိုင်များပင် ထားရှိလေသည်။ ထိုတွဲများအပြင် ထမင်းစားတွဲ၊ ပျော်ပွဲစားတွဲ၊

မီးရထား

စာတိုက်တွဲ၊ ဝန်တင်တွဲ၊ ဆံပင်ညှပ်တွဲ စသည်တို့ ပါရှိ၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် တစ်ရက်လျှင် လှည့်လည် လေ့လာသည့် တွဲများပင် ထည့်ပေးတတ်သည်။ မရပ်မနား ခုတ်မောင်းသော အရှည်ဆုံးမီးရထားလမ်းများတွင် မီးရထားခုတ်မောင်းနေစဉ် စက်ခေါင်းအလုပ်သမားများ အလှည့်ကျ လူပြောင်း၍ အလုပ်လုပ်နိုင်ရန် စီမံထား ပေးရသည်။ ထိုစီစဉ်ချက်မှာ စက်ခေါင်းနောက်ပိုင်းရှိ ကျောက်မီးသွေးနှင့် ရေတွဲအတွင်းမှဖြတ်၍ မီးရထား ရှေ့ဆုံးတွဲသို့ကူးရန် လမ်းဖောက်ပေးထားရသည်။ လမ်း၌ အလုပ်လွှဲယူလုပ်ကိုင်ရမည့် စက်ခေါင်းအလုပ်သမားများသည် စက်ခေါင်းသို့ကူး၍ အလုပ်လွှဲမယူမီ မီးရထားတွဲ၌ စီးနင်းလိုက်ပါသွားနိုင်သည်။ ခရီးရှည်အတွက် ကျောက်မီးသွေးကို လုံလောက်စွာ တင်ဆောင် ယူသွား၍ စက်ခေါင်း၌ ရေထည့်ရန်ကိစ္စမှာမူကား အချို့သောနေရာများ၌ မီးရထားသံလမ်းနှစ်ခုအကြားတွင် ပြုလုပ်ထားသည့် ၄ လက်မမှ ၇ လက်မအထိနက်၍ လက်မ ၂၀ မှ ၂၄ လက်မအထိ ကျယ်ကာ ပေ ၁၂၀မှ ၁၅၀အထိ ရှည်သော ရေကန်ငယ်များမှ ရေကို မီးရထားခုတ်မောင်းနေရင်းပင် တင်ယူသွားကြသည်။

မီးရထားကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရမီးရထားဌာနမှ စီမံခန့်ခွဲထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ရသော အရာများမှာ မီးရထားသံလမ်းနှင့် မီးရထားစက်ခေါင်း၊ လူစီးတွဲ၊ ကုန်စီးတွဲများ

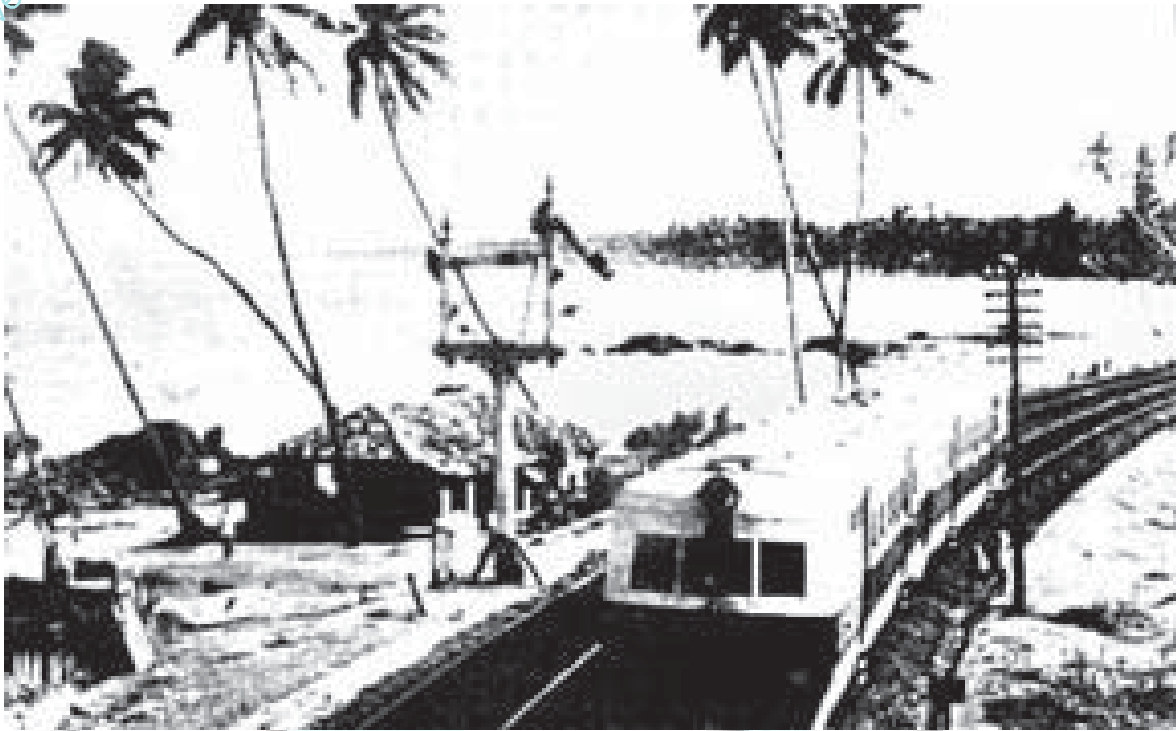
ဖြစ်သည်သာမက အဆောက်အဦလုပ်ငန်း၊ စက်ရုံ၊ သင်္ဘောကျင်း၊ သင်္ဘော၊ ဟိုတယ်၊ မော်တော်ယာဉ်နှင့်တကွ လေယာဉ်ပျံများပင် ပါဝင်သည်။ မီးရထား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းတခုကို ကျကျနန လုပ်ကိုင်နိုင်ရေးကိစ္စမှာ အလွန်ကြီးမားသည့် စစ်တပ်ကြီး တခုအလား၊ များပြားလှစွာသော အလုပ်သမားများ ပါဝင် လုပ်ကိုင်မှသာလျှင် ဖြစ်မြောက်နိုင်ပေသည်။ ယင်းတို့မှာ မီးရထားစက်ခေါင်းမောင်းသမား၊ ဆီထိုးသမား၊ မီးထိုးသမား၊ ဂတ်ဗိုလ်၊ သံလမ်းအလုပ်သမား၊ ရုံပိုင်၊ လက်မှတ်စစ်၊ လက်မှတ်ရောင်းစာရေး၊ ကြေးနန်းစာရေး၊ အလံပြ၊ ပေါ်တယ်(ပစ္စည်းသယ်)များ စသည်တို့အပြင် မီးရထားတွဲ အမျိုးမျိုးကို ကြည့်ရ၍ သုတ်သင်ပြုပြင်ကြရသော ရာထောင်မကသော မီးရထားအလုပ်သမားများ ဖြစ်ကြသည်။

မီးရထား အချက်ပြ ဆိုင်ရာဌာနသည် အလွန်အရေးပါအရာရောက်သော ဌာနတခုဖြစ်သည်။ မီးရထားတွင် အသုံးပြုသော တိုင်စိုက်အလံ မှန်သမျှ အားလုံးလိုလိုပင် လူ၏အားကို အသုံးပြုရန် ပြုလုပ်ထားရကား အလံချိုးရာ၌၎င်း၊ မီးရထားလမ်းခွဲများကို လွှဲပြောင်းပေးရာ၌၎င်း အလံပြအလုပ်သမားသည် အားစိုက်လုပ်ကိုင်ရသည်။ အလံတိုင်ပေါ်ရှိ ရိုးရိုးလေးထောင့်မြီး ဒလက်တံရှည်အလံမှာ ဘူတာရုံသို့ ရောက်ပြီဆိုသော အထိမ်းအမှတ်အနေဖြင့် စက်ခေါင်း

ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်မှုတွင် မီးရထားကို အထူးအားကိုး အသုံးပြုကြရသည်။

မီးရထား

အပန်းဖြေခရီးထွက်ရာ၌ မီးရထားသည် အထူး အသုံးဝင်သည်။

မောင်းသူအား ဘူတာရုံသို့ ဝင်စေသော အချက်ပြ ဖြစ်သည်။ ငါးကြင်းမြီးအလံတမျိုးမှာကား စက်ခေါင်းမောင်း သူအား ရှေ့အဝေးတွင် မီးရထားလမ်း၌ မည်သို့ရှိသည့် အခြင်းအရာကို သိရှိစေရန် အချက်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

လန်ဒန်မြို့မြေအောက်မီးရထားတွင် အသုံးပြုသည့် အလိုအလျောက် မီးရထားလွှတ်နည်းတမျိုးမှာ အလွန်စိတ်ချရသော နည်းဖြစ်သည်။ မီးရထားလမ်းကို အပိုင်းများ ပြုလုပ်၍ ပိုင်းခြားထားရာ မီးရထားလမ်း အပိုင်းတပိုင်းသည် ၃ မိုင်၊ ၄ မိုင်မျှ ရှည်လျားသည်။ သံလမ်း တပိုင်းတွင်းရှိ မီးရထားလမ်းလွှဲများအားလုံး ပိတ်၍ မီးရထားတစင်းမျှ မရှိသမျှကာလပတ်လုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးသည် သံလမ်းတလျှောက်စီး၍ သံလမ်းတစ်ပိုင်း၌ အဝတွင် “ရှင်းလင်းပြီး” ဟူသော အချက်ကို ပြလေသည်။ မီးရထားသည် ထိုအပိုင်းသို့ ဝင်လာသည်နှင့် မီးရထားဘီးနှင့် ဝင်ရိုးများသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကို ဖြတ်လိုက်သဖြင့် “ရှင်းလင်းပြီး” ဟူသောအချက်မှ “ရပ်” ဟူသောအချက်သို့ ပြောင်းသွားတော့၏။ စက်ခေါင်းမောင်းသမားသည် “ရပ်”ဟူသောအချက်ပြကို လွန်၍ မောင်းလာစေကာမူ အလိုအလျောက်ကိရိယာက မီးရထားကို ရပ်သွားစေလေသည်။

အချို့မီးရထားလမ်းများ၊ အထူးသဖြင့် လျှပ်စစ်မီးရထားလမ်းများပေါ်၌ လျှပ်စစ်ရောင်စုံမီး အချက်ပြများကို

အသုံးပြုကြသည်။ ဤအချက်ပြနည်းသည် တွေ့နေကျ ရိုးရိုးတိုင်စိုက် အချက်ပြအလံများကို မသုံးတော့ဘဲ မြို့ကြီးများရှိ လမ်းမကြီးများပေါ်၌ အသုံးပြုသကဲ့သို့ မီးနီ၊ မီးဝါ၊ မီးစိမ်းများကို သုံးပြုသည်။

မီးရထားအင်ဂျင်နီယာ အတတ်တွင် အချို့သော အအောင်မြင်ဆုံး လုပ်ငန်းများမှာ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ အဲ့လပတောင်တန်းများကို ဖောက်ထွင်း ဆောက်လုပ်ထားသော ၁၂ မိုင်ကျော်ရှည်သည့် ဆင်ပလွန်ဥမင်လိုက်ခေါင်းနှင့် ၁၁ မိုင်ခွဲရှည်သည့် စိန်ဂေါ့တတ်ဥမင်လိုက်ခေါင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဆင်ပလွန်ဥမင်လိုက်ခေါင်းမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရှည်လျားဆုံးသော လိုက်ခေါင်းဖြစ်၏။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ၃ မိုင်ကျော်ရှည်လျားသော ဥမင်လိုက်ခေါင်းပေါင်း ၆ ခုရှိရာ အရှည်ဆုံးမှာ ဆဲဗန်းဥမင်ဖြစ်သည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် အမြင့်ဆုံးသို့ မီးရထားရောက်သည့်နေရာမှာ စနိုးဒွန်းတောင်ထိပ်ဖြစ်၍ ပေပေါင်း ၃,၁၄၀ မြင့်သည်။ ချီလီနှင့် ပီရူးနိုင်ငံများ၌ အန်းဒီးတောင်တန်းကို ဖြတ်သန်းသွားသော အမြင့်ဆုံးမီးရထားလမ်းများမှာ ပင်လယ်ပြင်မှ ပေပေါင်း ၁၅,၀၀၀ ကျော် မြင့်ကြသည်။ တောင်ပေါ်တက် မီးရထားစက်ခေါင်းများသည် ရိုးရိုးစက်ခေါင်းများကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ စက်အားအလွန်ကောင်းသော အမျိုးအစားများဖြစ်ကြသည်။ ဤစက်ခေါင်းများတွင် ခွေးသွားစိတ်ဘီးများ ပါရှိ၍ သံလမ်း

မီးရထား

များ၌ ဘီးနှင့် အံကိုက်လုပ်ထားသည့် အထစ်များပါရှိသည်။ သို့မဟုတ် ကြိုးတန်းချိတ်၍ တောင်ပေါ်သို့ ဆွဲတင်ရသည်။

မီးရထားသံလမ်းနှစ်ခုကြား၌ အကျယ်သည် နိုင်ငံကို လိုက်၍ အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ ပုံမှန် မီးရထား လမ်းအကျယ်မှာ ၄ ပေ၊ ၈၂ လက်မဖြစ်၍ အိုင်ယာလန်နိုင်ငံ ၌သာလျှင် အကျယ် ၅ ပေ ၃ လက်မ ဖြစ်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့၌လည်း လမ်းအကျယ်မှာ ၄ ပေ ၈၂ လက်မပင်ဖြစ်၍ ဥရောပနိုင်ငံအသီးအသီးရှိ မီးရထားလမ်း များမှာလည်း ဤနည်းနှင့် ကျယ်သည်။ အမေရိကတိုက် တောင်ထူထပ်သော ဒေသများရှိ မီးရထားလမ်းများ၏ အကျယ်မှာ ၂ ပေ ၈၂ လက်မမျှသာရှိသည်။ ယင်းကို လမ်းကျဉ်း မီးရထားလမ်းဟု ခေါ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ကား ဗဟိုမီးရထားလမ်းကြီးများ၏ အကျယ်မှာ ၅ ပေ ၆ လက်မဖြစ်သည်။ သို့သော် မီတာလမ်းခေါ် ၃ ပေ ၃ လက်မကျယ်ရှိ မီးရထားလမ်းများလည်း အမြောက်အမြားရှိ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မီးရထားလမ်းများသည် မီတာလမ်း ခေါ် ၃ ပေ ၃ လက်မအကျယ်ရှိသည့် မီးရထားလမ်းများ ဖြစ်သည်။

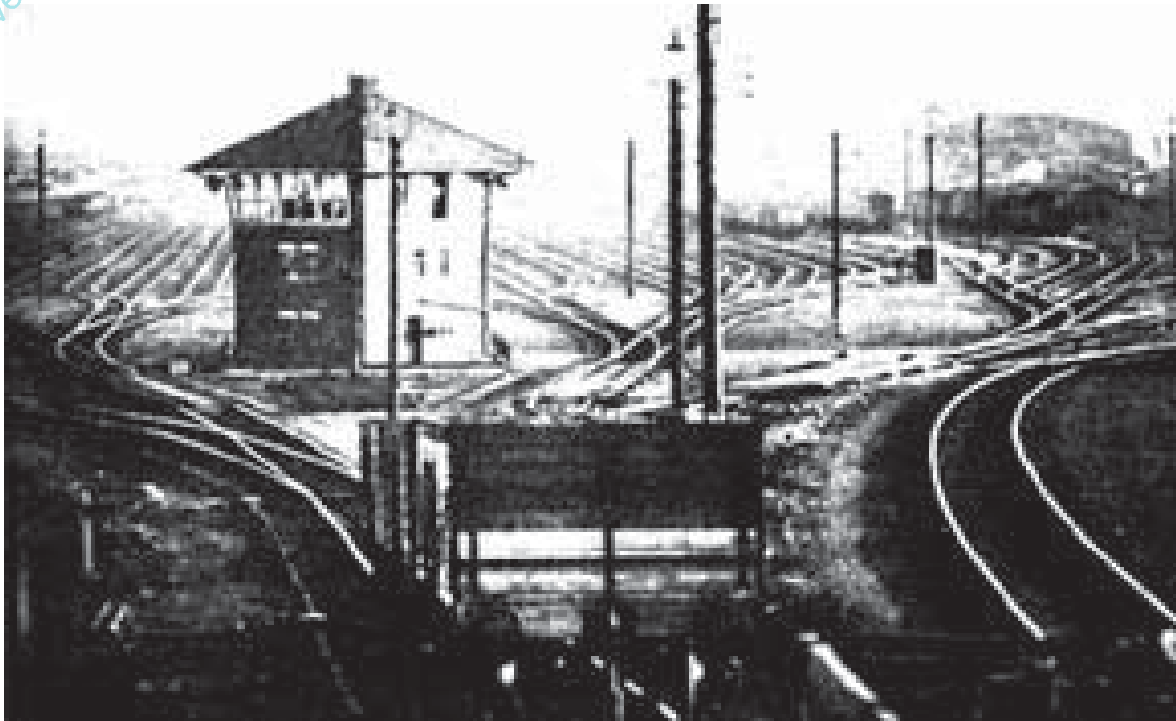
မြန်မာနိုင်ငံ မီးရထားကို ရန်ကုန်မြို့မှ ပြည်မြို့သို့ စတင် ဖောက်လုပ်ခဲ့ရာ ခရစ် ၁၈၇၇ ခုနှစ်၌ ပထမဆုံး လူစီးနှင့် ကုန်တင်ရထားအဖြစ် စတင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ နောင်နှစ် များမှ ဆက်ကာဆက်ကာ အခြားမြို့များသို့ ဖောက်လုပ်

သွားရာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြိုခေတ်အထိ မီးရထားလမ်း စုစု မိုင်ပေါင်း ၂၆၇၇ မိုင်ရှိခဲ့သည်။ အမရပူရမြို့နှင့် စစ်ကိုင်းမြို့ အကြား ဧရာဝတီမြစ်ကို ဖြတ်၍ ဆောက်လုပ်ထားသော အင်းဝတံတားကြီးမှာ ပေပေါင်း ၃,၉၈၀ ရှည်၍ အလယ် တွင် မီးရထားလမ်းတလမ်း၊ ဘေးနှစ်ဖက်တွင် မော်တော် ကားလမ်းများရှိလျက် ယင်းကို ခရစ် ၁၉၃၄ ခုနှစ်က ဖွင့် လှစ်ခဲ့ သည်။ ယင်းအင်းဝမီးရထားတံတားကြီးသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အတွင်းက ပျက်စီးသွားသော်လည်း ယခု အခါ ပြင်ဆင်ဆောက်လုပ်ပြီး၍ ခရစ် ၁၉၅၄ ခုနှစ်က ပြန် လည် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ (တန်တား-လည်းရှု။) မန္တလေး မြို့မှ လားရှိုးမြို့သို့သွားရာ မီးရထားလမ်းတွင် ဆောက်လုပ် ထားသော ဂုတ်ထိပ်တံတားကြီးသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နာ မည်ကျော်ကြား ထင်ရှားသောတံတားများတွင် တခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်းပေ ၂,၂၆၀ ရှည်၍ ၁၉၁၃ ခုနှစ် တွင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ထိုတံတားမှာလည်း ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ပျက်စီးသွားရာ ထပ်မံပြင်ဆင်ဆောက် လုပ်၍ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးသည်။ (ဂုတ်ထိပ်-ရှု။) ရန်ကုန်-မုတ္တမ မီးရထားလမ်းတွင် ရှိသော စစ်တောင်း တံတားမှာလည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ပျက်စီးခဲ့ရာ တံတားသစ်တခုကို ဆောက်လုပ်ခဲ့၍ ၁၉၆၃ ခုနှစ် မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့၏။ ထို စစ်တောင်းတံတားသစ် မှာ ၂,၃၂၅ ပေရှည်သည်။

ရထားသံလမ်းများကို အစဉ်သဖြင့် စစ်ဆေးပြင်ဆင်ပေးရသည်။

မီးရထား

ဥဒါဟို သွားလာလျက်ရှိသော မီးရထားများ၏အဝင်အထွက်ကို ထိန်းသိမ်းအချက်ပေးရသည့် အလံပြရုံ

ဆောက်သင်း အီလက်ထရစ်ခေါ် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လျှပ်စစ်မီးရထားသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ လန်ဒန်မြို့ မြေအောက် မီးရထားများ အားလုံးလောက်သည် လျှပ်စစ်မီးရထားများ ဖြစ်သည်။ (မြေအောက် မီးရထား-ရှု။) ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ဘာလင်မြို့မှ ဟင်နိုဗာမြို့သို့ သွားသော ၁၅၇ မိုင်ဝေးသည့် မီးရထားလမ်းတွင် ဒီဇယ်အင်ဂျင်စက်ဖြင့် မောင်းသော မီးရထားစက်ခေါင်းသည် တနာရီလျှင် ၈၂.၃ မိုင်နှုန်းဖြင့် တောက်လျှောက် မောင်းနိုင်သည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံများတွင် သွားလာခတ်မောင်းနေသော အမြန်ဆုံးမီးရထားများမှာ ဒီဇယ်အင်ဂျင်မီးရထားစက်ခေါင်းများဖြင့် မောင်းကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အချို့မီးရထားလမ်းများ ဒီဇယ်အင်ဂျင် မီးရထားစက်ခေါင်းများကို စတင်အသုံးပြုလျက်ရှိပေသည်။

ရှေးခေတ်ပေါ်စက မီးရထားစက်ခေါင်းများနှင့် ယခုခေတ် စက်ခေါင်းများကို ယှဉ်ကြည့်လျှင် များစွာ ကွာခြားလျက်ရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ယခုခေတ် မီးရထား စက်ခေါင်းများမှာ ပို၍ကြီးမားသည်။ မြန်သည်။ အလွန်အားကောင်းသည်။ အမြန်ရထားဆွဲသော စက်ခေါင်းများမှာ တနာရီလျှင် မိုင် ၁၀၀ နှုန်းအထက်သို့ပင် ရောက်ခဲ့ကြသည်။ “မာလဒ်”ခေါ် ဗြိတိသျှ စက်ခေါင်း အမျိုးအစားသည် တနာရီလျှင် ၁၂၅ မိုင်နှုန်း စံချိန်ရရှိခဲ့ပေသည်။ ယခု အသုံးပြုလျက်

ရှိသော ဗြိတိသျှ စက်ခေါင်းအကြီးစားများဆိုလျှင် အလေးချိန်တန် ၁၆၀ခန့်ရှိလျက် တန် ၅၀၀ အလေးချိန်ရှိသော ဝန်ကို တနာရီလျှင် ပျမ်းမျှမိုင် ၆၀ ကျော်နှုန်းဖြင့် ခုတ်မောင်းဆွဲယူနိုင်လေသည်။

စက်ခေါင်းတခုတွင် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ကြသည်။

၁။ ဗွိုင်လာအိုးနှင့် ယင်းတွင်ပါဝင် သောဗွိုင်လာအိမ်နှင့် မီးခန်း၊ မီးခိုးခန်း၊ ပြာခံနှင့် အခြားရေနွေးငွေ့ကို ဖြစ်စေသည့် ကိရိယာများ။

၂။ အင်ဂျင်စက်၊ ယင်းတွင် ပါဝင်သော အစိတ်အပိုင်းများမှာ ဆလင်ဒါများ၊ ပစ်စတန်နှင့် ပစ်စတန်ရော့ဒ်များ။ ဘီးဆက်မောင်းတံနှင့် ဘီးလှည့်မောင်းကိုင်များ၊ အဆိုရှင်များ၊ အဆိုရှင် ဂီယာများနှင့် နောက်ပြန်သွားရန် ကိရိယာများ ဖြစ်ကြသည်။

၃။ ဗွိုင်လာအိုးကိုတင်ထားသည့် အောက်ခံ တောင်၊ ထိုတောင်တွင်ဆလင်ဒါများနှင့် အခြား ကိရိယာများကို တပ်ဆင်ထားသည်။ တောင်အောက်၌ ဘီးများထားရှိရာ ၄ ဘီးသော်၎င်း၊ ၆ဘီးသော်၎င်း သို့မဟုတ် ၈ ဘီးမျှပင် ရှိနိုင်သည်။ ထိုအနက် ၂ ဘီး၊ သို့မဟုတ် ၄ ဘီးကို ဆလင်ဒါများမှထွက်သော အားဖြင့်လည်စေသည်။ အင်ဂျင်စက် ရှေ့ပိုင်းကို ဘီး ၄ ဘီးတပ် ဗိုဂီတွဲက သယ်ဆောင်ပေးသည်။

မီးရထား

၄။ ရေတိုင်ကီနှင့် ထင်း၊ သို့မဟုတ် ကျောက်မီးသွေးခန်းများ။

ဗွိုင်လာအိုးတွင် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်း ၄ ခုပါသည်။ ယင်းတို့မှာ အတွင်းမီးခန်း၊ အပြင်မီးခန်း၊ ဗွိုင်လာအိမ်ခေါ် ဗွိုင်လာပြွန်များပါရှိသော စည်ရှည်ကြီးနှင့် မီးခိုးခန်းတို့ဖြစ်သည်။

ရေနွေးငွေ့ကို မည်သို့ရယူသနည်းဟူမူ ဗွိုင်လာအိုး၏ အတွင်းမီးခန်းတွင် မီးကို ထည့်ရသည်။ ထိုအခါ မီး၏အပူရှိန်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လေပူတို့သည် ဗွိုင်လာအိုးအတွင်းရှိ ပြွန်ပေါက်များထဲသို့ တိုးဝင်၍ လှည့်ပတ်ပျံ့လွင့်ကြရာ ပြွန်တို့၏အပြင်၌ ဝန်းရံလျက်ရှိသော ရေကို ပူစေသည်။ ပူရာမှ ရေနွေးငွေ့ ဖြစ်ပေါ်လာစေပြီးလျှင်၊ ထိုရေနွေးငွေ့ကို ဆလင်ဒါများထဲသို့ ရောက်သွားစေသည်။ ထိုမှတဖန် ရှေ့ပိုင်း၌ရှိသော မီးခိုးခန်းထဲသို့ရောက်သွားစေ၍ ယင်းကမှ ခေါင်းတိုင်တွင်းသို့ ထုတ်မှုတ် လိုက်လေသည်။ ဤသို့ ခေါင်းတိုင်တွင်းသို့ ထုတ်မှုတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် အပြင်လေကလည်း မီးခိုးခန်းထဲသို့ တိုးဝင်ရောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေရာ မီးခန်းတွင်းရှိ မီးတောက်ကို ကောင်းစွာ တောက်နိုင်စေရန် လေယပ်ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။

ဗွိုင်လာအိုးအတွင်းရှိ ပြွန်ပေါက်များမှာ အလွန်များသောကြောင့် ရေနှင့်လေပူတို့ တွေ့ထိရသော နယ်ပယ်မှာ အလွန်ကျယ်ဝန်းရလေသည်။ အမြန်မီးရထား စက်ခေါင်း တလုံးအတွက်ဆိုလျှင် ဗွိုင်လာအိုးမှာ ပေ ၃၀ မျှ အလျားရှိ၍ ရေနှင့်လေပူငွေ့တို့ တွေ့ထိနိုင်သော နယ်ပယ်မှာ စတုရန်းပေ ၃,၆၀၀ မျှ ရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုက ဖြစ်ပေါ်သော ရေနွေးငွေ့၏အားမှာ မီးပေါင် ၂၅၀ (စတုရန်းတလက်မလျှင် ပေါင်ချိန် ၂၅၀) မျှရနိုင်လေသည်။ ဆလင်ဒါအတွင်းရှိသော 'ပစ်စတန်' တချက်ခုတ်တိုင်း ဆလင်ဒါထဲရှိ ရေနွေးငွေ့ကို ခေါင်းတိုင်ထဲသို့ အိတ်ဇောပိုက်မှ ထုတ်မှုတ်စေလေရာ မီးခိုးခန်းအတွင်းမှ လေအချို့ကိုပါ ဆွဲဆောင်သွားလေသည်။ ထိုကြောင့် မီးခိုးခန်းထဲတွင် ဗလာနယ်ဖြစ်သွားသည်။ ထိုအခါ နေရာလှည့်သဘောဖြင့် အပြင်လေသည် မီးတောက်အတွင်းမှ ဖြတ်၍ အတင်းတိုးဝှေ့ ဝင်ရောက်လာတော့ရာ အဆက်မပြတ်အလိုရှိသော မီးပြင်းမီးတောက်ကို ဖြစ်စေလေသည်။

ရေနွေးငွေ့အားကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် မီးရထားစက်ခေါင်းကို ရွေ့လျားသွားနိုင်စေသည်သာမက ဝန်ကိုပါ ဆွဲဆောင်နိုင်သည်အထိ သတ္တိဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ ဤသို့ ဖြစ်သည်။ မီးရထားစက်ခေါင်းတွင် တပ်ထားသော ဆလင်ဒါများထဲသို့ ရေနွေးငွေ့ကို လွှတ်သွင်းသောအခါ အတွင်း၌ ရှိသော ပစ်စတန်အား ရှေ့တိုး နောက်ဝင် သွားလာစေရာတွင် ပစ်စတန်နှင့် ဆက်မောင်းတံကို ဆက်၍ ယင်းမှ တဖန် ဘီးဝင်ရိုးရှိ မောင်းကိုင်ဖြင့် ဘီးများကို လည်ပတ်စေလေ

သည်။ ထိုကြောင့် အလိုရှိသလို စက်ခေါင်းကို ရှေ့သို့၎င်း၊ နောက်သို့၎င်း ရွေ့လျား ခုတ်မောင်းနိုင်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

စက်ခေါင်းတွင် ဆလင်ဒါ ၂ လုံးပါရှိလျှင် ဘီးကြီးဝင်ရိုးရှိ မောင်းကိုင်မှာ နှစ်ခု ရှိရပေသည်။ ယင်းတို့ကို တခုနှင့်တခု ဒီဂရီ ၉၀ ထောင့်မှန်ထားရှိရာ ပစ်စတန်တခုက အဆုံးနေရာသို့ ရောက်နေသောအခါ အခြားတခုက တွန်းအားအကောင်းဆုံး နေရာသို့ ရောက်နေနိုင်ရန် ဖြစ်လေသည်။ ဆလင်ဒါ ၃ လုံး၊ သို့မဟုတ် ၄လုံး တပ်ဆင်သော စက်ခေါင်းများလည်း အများအပြားပင်ရှိ၏။

ဆလင်ဒါအတွင်းသို့ ရေနွေးငွေ့ကိုလွှတ်သွင်းရာ၌ ဆလင်ဒါ၏ အစွန်း ၂ ဖက်တွင် ဝင်ပေါက်တခုစီထားရှိ၍ ပစ်စတန်၏ ရှေ့နှင့်နောက် ၂ ဖက်မှ တလှည့်စီ ဖွင့်ပိတ်၍ လွှတ်သွင်းပေးရလေသည်။ ဆလင်ဒါတွင် တတိယအပေါက်တခု ရှိသေး၏။ ယင်းမှာ အိတ်ဇောပေါက်ဖြစ်၍ သုံးပြီး ရေနွေးငွေ့ကို ခေါင်းတိုင်မှ မှုတ်ထုတ်သွားနိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်လေသည်။ ဤရေနွေးငွေ့ ဝင်ပေါက်များ တခုနှင့်တခု အလှည့်ကျ ဖွင့်လိုက်ပိတ်လိုက် ဖြစ်စေရန် ပစ်စတန်ကို ရှေ့တိုးနောက်ဝင်သွားစေရာတွင် အဆိုရှင်ဖြင့် စီမံထားသည်။

ကမ္ဘာအနှံ့ အပြား၌ ရာခိုင်နှုန်း ၉၀ ထက်မနည်း ရေနွေးငွေ့နှင့်ခုတ်မောင်းသော မီးရထားစက်ခေါင်းများကို အသုံးပြုလျက်ပင် ရှိကြသေးသော်လည်း ယင်းကို ပြိုင်ဆိုင်ရန် လျှပ်စစ်မီးရထားနှင့် ဒီဇယ်မီးရထားစက်ခေါင်းများ ပေါ်လာခဲ့လေပြီ။ ထိုနောက်ပေါ် ၂ မျိုးလုံးမှာပင် ရေနွေးငွေ့ မီးရထားစက်ခေါင်းထက် သာသော အချက်အလက်များ ရှိကြသည်ကားမှန်၏။ သို့ရာတွင် ထိုစက်ခေါင်းမျိုးမှာ တလုံးတလုံးလျှင် အဖိုးအလွန်ထိုက်တန်သည်။ အခြားတချက်မှာလည်း လျှပ်စစ်မီးရထားအတွက်ဆိုလျှင် စက်ခေါင်းတလုံးချင်း၏ ဈေးတန်ဖိုး အလွန်မြင့်သည် သာမက လျှပ်စစ်အားပေးရုံများနှင့် ဓာတ်ကြိုး၊ ဓာတ်တိုင် အစရှိသည်တို့အတွက် စရိတ်စကတို့က ပိုမိုကုန်ကျရလေသေးသည်။ အများအားဖြင့် လျှပ်စစ်မီးရထားကို တလမ်းလုံး ရထားအဆက်မပြတ်သွားလာရန်လိုသော အရပ်များ၌သာ အသုံးပြုအပ်ပေသည်။ စင်စစ် မြို့ကြီးများ၏ပတ်ဝန်းကျင်တဝိုက် ဆင်ခြေဖုံးဒေသများတွင် လူစီးများပြား၍ တစင်းပြီးတစင်း ရထားများ ဆက်ကာဆက်ကာ သွားလာရန်လိုသောလမ်းများ အတွက် ဖြစ်လေသည်။ အတက်အဆင်းများသော မီးရထားလမ်းများ၌လည်း လျှပ်စစ်မီးရထားကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပေမည်။ အကယ်၍ ရေအားနှင့်လည်နိုင်သော လျှပ်စစ်အားပေးစက်ရုံများ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သော် အကုန်အကျ သက်သာစွာဖြင့် လျှပ်စစ်မီးရထားကို အသုံးပြုရန် ဖြစ်နိုင်ပေမည်။

လျှပ်စစ်မီးရထား စက်ခေါင်းများမှာ အလွန်ပင် အားကောင်းကြ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းတို့အတွက်

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရုံများမှာ ရုံကြီးများဖြစ်ကြ၍ ယင်း တို့မှ လွတ်ပေးသော ဓာတ်အားမှာလည်း အတောမသတ် နိုင်လောက်အောင်ပင် လိုသလောက် ရရှိနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရထားကြီးများကို အမြန်ခုတ်မောင်း နိုင်လေသည်။ ထိုလျှပ်စစ်မီးရထားစက်ခေါင်းများကို အချိန် မရွေး ရက်ပြည့်၊ နာရီပြည့် ခုတ်မောင်းစေနိုင်သည်။ အ ကြောင်းမှာ ပြင်ဆင်ကြည့်ရှုရမှုကိစ္စ နည်းပါးသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤအချက်သည်ပင်လျှင် အလွန်အကျိုးကျေးဇူးရှိ ပေသည်။

ရေခဲနွေးငွေ့နှင့်မောင်းသော မီးရထားစက်ခေါင်းနှင့် လျှပ် စစ်မီးရထားစက်ခေါင်းတို့ကို အစားထိုးနိုင်သော ဒီဇယ်စက် ခေါင်းများကိုလည်း တီထွင် လုပ်ကိုင်လာကြရာ အတော် ပင် ခရီးရောက်လျက် ရှိနေပေသည်။ ရေခဲနွေးငွေ့မောင်း မီး ရထားစက်ခေါင်းကဲ့သို့ပင် ထိုဒီဇယ် အီလက်ထရစ်စက်ခေါင်း မှာလည်း မိမိကိုယ်တိုင် သီးခြားလုပ်ကိုင်နိုင်သော အစွမ်းရှိ လေသည်။ လျှပ်စစ်မီးရထား စက်ခေါင်းမှာကား ဘာသာ မခုတ်မောင်းနိုင်ဘဲ အပမာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ အကူ အညီကို ရယူရပေသေးသည်။

လျှပ်စစ်မီးရထားစက်ခေါင်းများတွင် မိုတာများ ပါရှိ၍ ယင်းတို့ကို စက်ခေါင်းအောက်ရှိ ဘီးများနှင့် ချိတ်ဆက်ထား သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ကောင်းကင်ကြိုးမှသော်၎င်း၊ သို့မဟုတ် ရထားလမ်း အလယ်ပတ် သံလမ်းတခုမှ၎င်း ပေး သွင်းသည်။ စက်ခေါင်းမောင်းသူအခန်း၌ ထားရှိသော ကိ ရိယာများမှာ ဆွစ်ခေါ်ခလုတ်များ၊ ရထားတွဲများသို့ အ နွေးဓာတ်သွင်းသည့် စက်နှင့် ကွန်ထရိုးခေါ် စက်ခေါင်းကို မောင်းသည့်၊ ရပ်သည့် ကိရိယာတို့ ဖြစ်လေသည်။ ထိုပြင် ရထားတစင်းလုံးရှိ လေပိုက်ပရိတ်ကိုသော်၎င်း၊ စက်ခေါင်း ၏ပရိတ်ကိုသော်၎င်း လိုသလိုအသုံးပြုနိုင်ရန် ခလုတ်၊ လက် ကိုင် အစရှိသော ကိရိယာတို့လည်း ထားရှိပေသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ဆိုလျှင် အလွန်အားကောင်း သော ဒီဇယ်အီလက်ထရစ်စက်ခေါင်းများကို အသုံးပြုလျက် ရှိပြီးလျှင်၊ အလွန်ခေတ်မီတိုးတက်လျက်ရှိရကား လမ်းဆုံး ဘူတာများ၊ စက်ခေါင်းရုံများ၌ အလွန်ခမ်းနားကောင်းမွန် သည့် စီမံချက်များဖြင့် အစီအစဉ်တို့ကို လွယ်ကူ ပြီးမြောက် နိုင်စေရန် ဖန်တီးထားလေသည်။ ဤစက်ခေါင်းမျိုးများမှာ မူလတန်ဖိုး အလွန်ကြီးမြင့်သောကြောင့် ဝင်ငွေရမည့် နေ ရာတို့၌ မနားမနေဆိုသလို ခိုင်းနိုင် အသုံးပြုနိုင်မှ တွက်ခြေ ကိုက်မည် ဖြစ်ပေသည်။

မီးရထားစက်ခေါင်းများကို အမျိုးအစား ခွဲခြားရာ၌ ယင်းတို့တွင်တပ်ဆင်ပါရှိသော ဘီးများ၏ အနေအထား စီစဉ်ပုံကို ကြည့်၍ ခွဲခြားလေ့ရှိသည်။ စက်ခေါင်း၏ ရှေ့ပိုင်း မှစ၍ အစဉ်လိုက်အားဖြင့် ရှေ့ဘီးလွတ်များ၊ ယင်း၏

နောက်မှ မောင်းတံတပ်ဆင်ထားသော ဘီးကြီးများ၊ ယင်း တို့၏ နောက်ဆုံးမှ နောက်လိုက်ဘီးငယ်ဘီးလွတ်များကို ရေတွက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထူးခြားသည့် အမျိုးအစားတခု မှာ ၄-၆-၂ သို့မဟုတ် 'ပစီဖိတ်' တန်းခေါ်သည့် ခေါင်းတွဲ များပင် ဖြစ်လေသည်။ ဤအတန်းစားထဲတွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ ရှိ အကောင်းဆုံး အမျိုးအစားဖြစ်ကြသော စက်ခေါင်းများ ပါဝင်ကြသည်။ ၄-၆-၀ တန်း စက်ခေါင်းများမှာ ရှေ့ဘီး ဗိုဂီဘီးငယ် ၄ ဘီး၊ မောင်းဘီးကြီး ၆ ဘီး၊ နောက်လိုက်ဘီး ငယ်မပါသည့် စက်ခေါင်းမျိုးဖြစ်၍ ဤအတန်းထဲ၌ ပါဝင် သော စက်ခေါင်းများမှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ ခုတ်မောင်းသော ရှင်ရယ်စကော့ စက်ခေါင်းမျိုးဖြစ်သည်။ အခြား ကျော် ကြားသည့် အတန်းအစားမှာ ၄-၄-၀ ဖြစ်၏။ ထိုနောက် အတ္တလန္တိတ် တန်းခေါ်သည့် ၄-၄-၂ ဘီးဆင်ပုံ၊ ထိုပြင် အ လွန်လေးလံသည့် ကုန်ရထားကြီးများဆွဲရန် အသုံးပြုသည့် 'မဂျီ' တန်းခေါ် ၂-၆-၀ ဘီးဆင်ပုံ၊ 'မီကာဒို' တန်းခေါ် ၂- ၈-၂ ဘီးဆင်ပုံများ ဖြစ်ကြသည်။ အလွန်ကြီးမားသော 'ဗေယာ ဂဲရက်' ခေါ် ရှေ့နောက်စက် ၂ လုံးတပ် ခေါင်းများ မှလွဲ၍ ဘီးအများဆုံး တပ်ဆင်သည့် စက်ခေါင်းဆိုလျှင် ရှုရှု နိုင်ငံ၌ ၁၉၃၅ ခုနှစ်က ဆောက်လုပ်သော ဘီးဆင်ပုံ ၄-၁၄- ၄ တန်း မီးရထား စက်ခေါင်းပင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ထင်ရ ပေသည်။

မီးသတ် ။ ။ ရန်သူမျိုး ငါးပါးတွင် မီးသည် ကြောက်မက် ဖွယ်အကောင်းဆုံး ရန်သူတပါးဖြစ်ရုံမက လူတို့နေစဉ် သုံးစွဲ နေရသော အရာဖြစ်သဖြင့် အထူးဂရုပြု ကိုင်တွယ် သုံးစွဲသင့် ကြပေသည်။ ၁၂ ရာသီပတ်လုံး မီးသတ်ဟူသော ကြော်ငြာ များဖြင့် အနှံ့အပြား သတိပေးကြရ၏။ မီးဘေးသင့်လျှင် ငြိမ်းသတ်နိုင်ရန် မီးသတ်ဌာနဟူ၍ပင် အဆင်သင့် ဖွဲ့စည်း ထားရလေသည်။ အစိုးရ၊ မျှန်စီပယ်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင် ရာဌာတို့ကလည်း မီးသတ်အဖွဲ့ကို အမြဲအားပေး ထောက်ပံ့ ရ၏။ ယင်းသို့ ဂရုစိုက်အားပေးလာမှုကြောင့် ကြောက်မက် ဖွယ်ကောင်းလှသည့် မြို့ဖျက်၊ နိုင်ငံဖျက် မီးဘေးများ လျော့ ပါးလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မီးသတ်လုပ်ငန်းကို လျစ်လျူရှုခဲ့သည့် ရှေးခေတ်ကဆို လျှင်ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူနေအိမ်ခြေ ထူထပ်များပြားသော မြို့ကြီးတိုင်းလိုလိုပင် မကြာခဏမီးဘေးကြီးများနှင့် တွေ့ကြုံ ကြရပေသည်။ ၁၆၆၆ ခုနှစ်က လန်ဒန်မြို့ကြီးကို မီးအကြီး အကျယ်လောင်ကျွမ်းလေရာ လူနေအိမ်ခြေ ပေါင်း ၁၃,၂၀၀ ကျော်နှင့် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းပေါင်း ၉၀ ပြာကျခဲ့ရ၏။ ဒိန်း မတ်နိုင်ငံ၏မြို့တော် ကိုပင်ဟားဂင်းမြို့ကား ၁၇၂၈ ခုနှစ် မီးကြောင့် တဖြည်းလုံးကုန်လုနီးနီး ပျက်စီးသွားလေသည်။ တူရ ကီနိုင်ငံ ကွန်စတန်တီနိုပယ် မြို့တော်တွင် ၁၇၂၉ ခုနှစ်၌

မီးသတ်

လောင်သောမီးကို အောင်မြင်စွာငြိမ်းသတ်နိုင်ရန်မှာ မီးသတ်တို့၏ ကျွမ်းကျင်မှုအပြင် လူထု၏အကူအညီအပေါ်၌လည်းတည်လျက်ရှိသည်။

လောင်သော မီးဘေးကြီးကြောင့် အိမ်ခြေပေါင်း ၁၂, ၀၀၀ ကျော်နှင့် လူပေါင်း ၇,၀၀၀ ကျော် သေကျေပျက်စီး ဆုံးရှုံးခဲ့ရ၏။ ရုရှနိုင်ငံ မော်စကိုမြို့ကြီး၌လည်း ၁၇၅၃ ခုနှစ်က အိုးအိမ်တိုက်တာပေါင်း ၁၈,၀၀၀ ကျော် မီးဘေးကြောင့် ပြာကျခဲ့ရဖူး၏။ ၇၅၀ နီးနီး ဟမ်းဗတ် မြို့ကြီးတွင်လည်း ၁၈၄၂ ခုနှစ်က နာရီပေါင်း ၁၀၀ ခန့်ကြာအောင် မီးအကြီးအကျယ် လောင်ကျွမ်းရာ အဆောက်အအုံပေါင်း ၄,၀၀၀ခန့် ပျက်စီးခဲ့ရ၏။ မီးဘေးကား ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းလှ၏။ ဤမျှ ကြောက်မက်ဖွယ် ပျက်စီးဆုံးပါးမှုများကား မီးဘေးကာကွယ်နှိမ်နင်းရေးကို ဂရုမစိုက်ခဲ့ကြ၍သာ ကြုံတွေ့ရသည်ဟု ဆိုဖွယ်ရာရှိ၏။ သို့ရာတွင် အိုးအိမ် ထူထောင်သည့် အလေ့အထပေါ်သည်မှစတင်၍ မီးဘေးကိုကာကွယ်ရန် ဆောင်ရွက်မှုများ ရှိခဲ့ကြသည်ကို ရှေးဟောင်းသမိုင်းများ၌ တွေ့ရသည်။

ခရစ်မပေါ်မီနှစ်ပေါင်း ၄၀ လောက်က ရောမနိုင်ငံ တော်တွင် ယခုခေတ်တွင်ကဲ့သို့ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းထားသော မီးသတ်အဖွဲ့ ရှိခဲ့သည်။ ၁၆၆၆ ခုနှစ် လန်ဒန်မြို့ မီးဘေးကြီးသင့်ပြီးသည်မှ စ၍ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် မီးဆိုလျှင် လေသံမျှ မကြားဝံ့အောင် ကြောက်ရွံ့လျက်ရှိရကား မီးသတ်လုပ်ငန်းကို မြို့ရွာအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အရေးကြီးသော တာဝန်တခုအဖြစ်ဖြင့် သတ်မှတ်၍ လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ၁၇၇၄ ခုနှစ်

တွင် မီးသတ်လုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် အက်ဥပဒေတရပ် အတည်ပြု ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။ ထိုအက်ဥပဒေအရ လန်ဒန်မြို့ရှိ နယ်အသီးအသီးတွင် မိမိတို့ ဆိုင်ရာ နယ်မြေများအတွက် မီးဘေး ဖြစ်ပွားသည့်အခါ ငြိမ်းသတ်နိုင်ရန် မီးသတ်ဌာနများဖွင့်လှစ်၍ မီးသတ်စက်များ ထားရှိခဲ့လေသည်။ ကျေးလက်နယ်မြေများတွင်လည်း မီးသတ်စက်များထားရန် နှိုးဆော်လေသည်။ ၁၈၃၃ ခုနှစ်တွင် ဂျိမ်းဗရိတ်ဝု ဆိုသူက ပထမဆုံး မီးသတ်စက်ကို တည်ဆောက်၍ လန်ဒန်မြို့အတွက် ထားရှိလေသည်။ ၁၈၆၆ ခုနှစ်၌ကား လန်ဒန်မြို့ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့က လန်ဒန်မြို့ မီးသတ်ဌာနကြီးတခု စနစ်တကျ ဖွင့်လှစ်လိုက်ရာ ထိုအချိန်မှ အစပြု၍ လန်ဒန် မီးသတ်ဌာနမှာ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့ပေသည်။ လန်ဒန်မြို့တည်ရှိရာ တင်းမြစ်ကမ်း၌ မီးသတ်ဌာန ၃ ခုထားကာ ကမ်းပါး၌ မီးလောင်လျှင် မီးသတ်သင်္ဘောများဖြင့် ငြိမ်းသတ်စေသည်။ လန်ဒန်မြို့ တမြို့ထဲ၌ပင်လျှင် ၁၉၃၇ ခုနှစ် စာရင်းအရ စာရင်းသွင်းပြီး မီးသတ်သမား ၁,၉၇၇ ဦး ရှိလေသည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လက ဆဋ္ဌမကျော့ဘုရင်နှင့် အယ်လစ်ဇဘက် မိဖုရားတို့ကိုယ်တိုင် ဖွင့်လှစ်သော လင်းဗက်မီးသတ်ဌာနသည် ဥရောပတိုက်တွင် မီးသတ်ကိရိယာများ အစုံလင်ဆုံးနှင့် အကောင်းဆုံး မီးသတ်ဌာနဖြစ်၏။ ခေတ်မှီ မီးသတ်ကိရိယာများ စုံစုံလင်လင် ထားရှိရုံမျှမက မီငြိမ်းသတ်နည်းများကိုလည်း စံနစ်တကျ သင်ကြားပေးသဖြင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ အရပ်ရပ်၌ကျွမ်းကျင်သော မီးသတ်သမားများစွာ ရှိလေသည်။ မြို့ကြီးများသာမက မြို့ငယ် ရွာငယ်ကလေးများတွင်လည်း သူ့မီးသတ်ဌာနနှင့်သူ ရှိကြ၏။ မြို့ကြီးများ၌ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်ပြီးသော မီးသတ်သမားများကို အခကြေးငွေဖြင့် ငှားရမ်းခန့်ထားပြီးသော် စေတနာဝန်ထမ်း မီးသတ်အလုပ်သင်များကိုလည်း ထိုသူတို့ကို ကူညီရန် ဖွဲ့စည်းထားရှိလေသည်။ ဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက်များနှင့် တောရွာတို့တွင်ကား စေတနာဝန်ထမ်း မီးသတ်သမားများက ဆောင်ရွက်သည်ကို တွေ့ရလေသည်။

မီးသတ်လုပ်ငန်းမှာ အလွန်ဖျက်လတ်၍ အလွန် သတ္တိရှိရန်လို၏။ တစ်စက္ကန့်နှောင့်နှေးလျှင် နှောင့်နှေးသလောက် သိသိသာသာ ပျက်စီးဆုံးပါးနိုင်လေသည်။ မီးသတ်ဌာနတွင် မီးလောင်သည်နှင့်တပြိုင်နက် သိနိုင်စေရန် အစောင့်အနည်းဆုံး ၂ ယောက်ထားရ၏။ မီးကြည့်ရန် ဆောက်လုပ်ထားသော မျှော်စင်မှ၎င်း၊ အရပ်ရပ် ဌာနအသီးအသီးနှင့် ဆက်ထားသော မီးအချက်ပြသံကြိုးအရ၎င်း မည်သည့်နေရာ၌ မီးလောင်ပြီဟု သိသည်နှင့်တပြိုင်နက် တစက္ကန့် မနှောင့်နှေးစေဘဲ မီးသတ်သမားအားလုံးကို အချက်ပေးခေါ်ယူပြီးလျှင် မီးလောင်ရာဌာနသို့ ထွက်ကြရ၏။ မီးသတ်

သမားများသည် မည်သည့်အခါ၌မဆို မီးသတ်ဝတ်စုံကို အပြည့်အစုံဝတ်၍ဖြစ်စေ၊ ဝတ်ရန်အဆင်သင့် ပြင်ဆင်၍ ဖြစ်စေ ရှိနေရမည် ဖြစ်၏။ တာဝန် အလှည့်ကျ မီးသတ် သမားများကို အစဉ်သဖြင့် မီးသတ်စက်ရုံ၏ အထက်ထပ်၌ အိပ်စေပြီးလျှင် မီးအချက်ပေး သံကြိုးရသည်နှင့်တပြိုင်နက် အထက်ထပ်နှင့် ဆက်ထားသော အချက်ပေးခေါင်းလောင်း ကို လှုပ်လိုက်ရ၏။ အချက်ပေးသံ ကြားသည်နှင့် အဆင်သင့် ကားပေါ်ရောက်ရန် လျှောလှေကားများမှ ဆင်းကြသည်။ မီးသတ်ကား သွားရေးလာရေး မနှောင့်နှေးစေခြင်းငှာ အခြားယာဉ်များနှင့် လူများကို လမ်းဖယ်ရန် ခေါင်းလောင်း သံ အဆက်မပြတ်ပေး၍ အမြန်နှင့်ရလေသည်။ မီးကိစ္စနှင့်ဤ သို့ အရေးတကြီး သွားရစဉ် အခြားယာဉ်၊ လူစသည်တို့နှင့် တိုက်မိလျှင် မီးသတ်စက်၏အပြစ်မရှိချေ။ မီးလောင်သည့် နေရာသို့ရောက်လျှင်ပင် မည်မျှပင် ကြီးကျယ်၍ ကြောက် မက်ဖွယ်ကောင်းအောင်လောင်နေစေကောမူ ထိုမီးကို သတ် ရမည်မှာ မီးသတ်သမားတို့၏ တာဝန်ဖြစ်၏။ မည်သူ ထွက်ပြေးပြေး၊ မီးသတ်သမားကား မပြေးရ၊ မီးငြိမ်းသည် အထိ သူ့တာဝန် ဖြစ်လေသည်။

မီးသတ်သမား၏တာဝန်မှာ ရှေးဦးစွာ လူတို့၏ အသက် ကို ကယ်၍ နောက်မှ ပစ္စည်းကို ကာကွယ်ရ၏။ အိမ်တွင်း မှ ဝိုင်း၊ ညည်းသံကြားလျှင် မိမိအသက်ကို ပဓာနမထားဘဲ၊ စွန့်စားဝင်ရောက်ကယ်ဆယ်ရ၏။ အိမ်၏ အဝင်တံခါးပေါက် ၌ မီးဝိုင်းနေလျှင် မီးသတ်စက်၌ အဆင်သင့်ပါလာသော လှေကား ရှည်ကြီးဖြင့် ထောင်တက်ကာ မီးမစွဲသေးသည့် ပြတင်းကို မိမိ၌ပါသော ရဲတင်း ပုဆိန် စသည်တို့ဖြင့် ဖွင့်၍ ပိတ်မိနေသော လူတို့၏အသက်ကို ကယ်ဆယ်ရ၏။ မီးသတ် လှေကားတို့မှာ ပေ ၁၀၀ မြင့်သောနေရာအထိပင် တက်နိုင် လေသည်။ သို့ရာတွင် ဤနေရာ၌ မီးသတ်သမား၏ ကျွမ်း ကျင်မှု အလွန်လိုလေသည်။ အသက်ကယ်ဆယ်ရန် တ ယောက်တည်း တက်ရသည်ထက် အိမ်တွင်းမှာ သတိမေ့နေ သောသူကို ချီ၍ အောက်သို့ရောက်အောင် ဆင်းရသော တာဝန်မှာ ပို၍ပင် အသဲထိတ်စရာ ကောင်းလှပေသည်။

မီးသတ်သမားသည် အပူရှိန် ပြင်းလှသော မီးလုံးကြီး များ မှိုင်းလုံးကြီးများကြားမှ အသက်ကို မငဲ့ဘဲ ပါလာသမျှ ကိရိယာများကို ဖြစ်နိုင်သလို အသုံးပြုကာ ဆောင်ရွက်ရ၏။ ယင်းသို့ ကိုယ်ကျိုးမဖက် အသက်ကိုစွန့်၍ တာဝန်ကြေသူတို့ အား မည်သူသည် အကြွင်းမဲ့ မခြီးကျူးဘဲ နေနိုင်အံ့နည်း။

မီးသတ်သမားတို့သည် မီးရှိန်ကို ကာကွယ်နိုင်သော အ ဝတ်အစားများကို ဝတ်ထားလင့်ကစား တခါတရံ အထက်မှ လောင်ကျွမ်း၍ ပြိုကျလာသော သစ်တို၊ သစ်စ၊ သံတို သံစ တို့ လူပေါ်တည့်တည့် ကျ၍ သေကြေရ၏။ တခါတရံ မိမိ တက်နေသောအိမ် ပြိုကျ၍ သေကြရ၏။ မီးလုံးကြီးများ၏

အပူရှိန်ကို မခံနိုင်သဖြင့် မေ့မြော၍ လည်းသွားကြ၏။ ဤသို့ သိလျက် အားကြီးမာန်တက် ဆောင်ရွက်လိုသော မီးသတ် သမားတို့၏ သတ္တိနှင့် ဇွဲမှာ ခြီးမွမ်းစရာ ဖြစ်လေသည်။

မီးသတ်လုပ်ငန်းတွင် အရေးအကြီးဆုံးမှာ ဖျတ်လတ် ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ မီးလောင်ရာဌာနသို့ မြန်နိုင်သမျှ မြန်မြန် ရောက်ရန် အရေးကြီးပေသည်။ ရှေးခေတ်ကဆိုလျှင် မီး စောင့်သမားသည် အေးအေးဆေးဆေးနှင့် ဖြေးဖြေး လုပ် လေ့ရှိသောကြောင့် နှောင့်နှေးနေသည့်အချိန်တွင် လူ့အ သက်နှင့် ပစ္စည်းများ မပျက်စီးသင့်ဘဲ ပျက်စီးဆုံးရှုံးရ၏။ မီးလောင်သောအခါမှ လမ်းတလျှောက်ပြေး၍ မီး မီးဟူ၍ အော်ကာ သတိပေးတတ်ကြသည်။ သတိပေးပြီးမှ စေတနာ ဝန်ထမ်း မီးသတ်သမားများက မီးငြိမ်းရန် လူစု၍ သွားကြ ၏။ ဤသို့ဖြင့် တဖြည်းဖြည်း မီးသတ်သမားများ ရောက် တတ်ကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ယခုခေတ်၌ ဌာနအသီးအသီး နှင့် အချက်ပေးသံကြိုးသေတ္တာများဖြင့် အဆင်သင့် ဆက် သွယ်ထားသောကြောင့် မြန်နိုင်သမျှ မြန်စွာ မီးလောင်ရာ သို့ ရောက်ရန်မှာ မီးသတ်သမားတို့၏ ကျွမ်းကျင် ဖျတ်လတ် မှုပေါ်တွင်သာ တည်လျက်ရှိပေသည်။

မီးသွေး ။ ။မီးသွေးကို နေ့တိုင်းပင် လူအများ တွေ့မြင်ဘူး ကြသော်လည်း မည်ကဲ့သို့ လုပ်ယူရရှိ၍ မည်မျှ အသုံးဝင်ပုံ ကိုကား လူတိုင်း မသိရှိကြချေ။ ထင်းမီးသွေး အရိုးမီးသွေး ဟူ၍ မီးသွေးနှစ်မျိုးနှစ်စားရှိရာ သစ်သားကို မီးရှို့လိုက် သောအခါတွင် ထင်းမီးသွေးကို ရ၍၊ အရိုးကို မီးရှို့လိုက် သောအခါ အရိုးမီးသွေးကို ရလေသည်။ ထိုမီးသွေးများသည် အရောင်မည်းနက်၍ အပေါက်ငယ်ကလေးများရှိပြီးလျှင် ဆတ်၏။ မီးသွေးသည် ကာဗွန်အစစ်မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ကာဗွန်ရာခိုင်နှုန်း အများဆုံးပါ၍ ဓာတ်ငွေ့များကို စုတ်ပြီး လျှင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သော သတ္တိရှိသောကြောင့် မီးသွေး ကို အမျိုးမျိုး အသုံးပြုနိုင်လေသည်။ မီးသွေးသည် မီးခိုး မထွက်ဘဲ လောင်၍ မီးအရှိန် ပြင်းသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးက သတ္တုကျောက်ရိုင်းများမှ သတ္တုကိုထုတ်ရာ၌ မီးသွေးမီးဖြင့် ကျိယူကြသည်။

သစ်သားသည် ဓာတ်သဘောအရ ကာဗွန်၊ ဟိုက်ဒြိုဂျင် နှင့် အောက်ဆီဂျင်တို့ ပါဝင်သော ကာဗိုဟိုက်ဒရိုတ် ဖြစ် သည်။ သစ်သားကို လေသာတွင် မီးရှို့လိုက်သောအခါ မီးလောင်သွား၍ ပြာအဖြူအနည်းငယ်ကျန်ရစ်သည်ကို တွေ့ ရသည်။ သို့သော် သစ်သားကို မီးရှို့ရာတွင် လေအကုန် ထွက်မသွားစေဘဲ သစ်ရွက်များ၊ မြက်ပင်များနှင့် ဖုံး၍ လေ ကို ပိတ်ထားလိုက်လျှင် မလိုသောအရာများ ပျံ့လွင့် ထွက် သွားကာ မီးသွေးသာ ကျန်ရစ်နေမည်ဖြစ်သည်။

မီးသွေးဖုတ်ရာတွင် ကျင်းများပြုလုပ်၍ ဖုတ်လေ့ရှိကြ၏။

www.foreverspace.com.mm

သစ်သားအတိုအစများကို ထောင်၍ အတန်းလိုက် အတန်းလိုက်စီပြီးလျှင် အပုံကြီးဖြစ်လာအောင် ပုံထားကြသည်။ ထိုနောက် အပုံပေါ်တွင် မြက်များ၊ ပြာအစုံများဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားပြီးလျှင် အောက်ဖက်မှ လေဝင်သာအောင် အပေါက်ဖောက်ထားရသည်။ အပေါ်ထိပ်၌လည်း ခေါင်းတိုင်သဖွယ် အပေါက်တပေါက် ဖောက်ထားရလေသည်။ ထိုသစ်တိုသစ်စများကို မီးရှို့လိုက်၍ လောင်လာသောအခါ မီးသည် အပေါ်မှအောက်သို့ တဖြည်းဖြည်း လောင်ဆင်းပြီးလျှင် အလယ်မှ ဘေးသို့လည်း တဖြည်းဖြည်း လောင်လာလေသည်။ ယင်းသို့ အားလုံး လောင်ကျွမ်းပြီးသောအခါ ဖုံးထား၍ ၂ ရက် ၃ ရက်တန်သည် အအေးခံထားရလေသည်။ မီးသွေးဖုတ်ခြင်း လုပ်ငန်းသည် အရေးကြီးသည့် လုပ်ငန်းတရပ်ဖြစ်သည့်အလျောက် တောင်တန်းဒေသများတွင် များစွာ တွေ့မြင်ရသည်။

မီးသွေးဖုတ်ရာတွင် ဖိုများကို အလုံပိတ်၍ ထားလျှင် မီးသွေးပို၍ ရနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဖုတ်ရာတွင် ဘေးထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်သော ကတ္တရာစေး၊ သစ်သား၊ အရက်ပုံ၊ အက်ဆီတစ်အက်ဆစ်နှင့် အက်ဆက်တုန်းတို့ ရရှိနိုင်လေသည်။ ထင်းမီးသွေးသည် အရေးကြီး၍ အလွန်အသုံးဝင်သော ပစ္စည်းတရပ်ဖြစ်ရကား ယမ်းများပြုလုပ်ရာ ဖြစ်စေ၊ ရေစစ်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ အပူမလိုက်နိုင်သော ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ရာ၌ဖြစ်စေ အများပင် အသုံးပြုကြလေသည်။ ထိုပြင် ဆေး

အဖြစ်ဖြင့်လည်း အသုံးပြုနိုင်သေး၏။ အဆိပ်ဓာတ်ငွေ့များမှ ကာကွယ်သော ဓာတ်ငွေ့မျက်နှာဖုံးပြုလုပ်ရာ၌လည်း မီးသွေးကိုအသုံးပြုကြ၏။ သို့သော် ထိုမီးသွေးမှာ အုန်းခွံများကို ဖုတ်၍ရသော မီးသွေးဖြစ်သည်။

အရိုးများကို အိုးတခုတွင်ပိတ်၍ ဖုတ်သောအခါ ဓာတ်ငွေ့များ၊ ရေခိုးရေငွေ့များနှင့် ဆီများ ထွက်သွားသဖြင့် အရိုးမီးသွေးကို ရလေသည်။ သွေးကို မီးတိုက်ပေးခြင်းဖြင့်လည်း အရိုးမီးသွေးတမျိုးကို ရနိုင်သည်။ အရိုးမီးသွေးသည် ပဲနောက် အရွယ်မှ အလုံးသေးသေးလေးထိ အရွယ်အစားစားရှိ၏။ အရိုးမီးသွေးကို မကောင်းသော အနံ့အသက်များ ပပျောက်စေရန်၌ ဖြစ်စေ၊ အရည်များတွင် ရှိသော အရောင်များကိုချွတ်ရာ၌ ဖြစ်စေ များစွာ အသုံးပြုကြသည်။

မီးအိမ်မီးခွက် ။ ။ကမ္ဘာဦးလူတို့တွင် ညဉ့်အခါ ကြယ်ရောင် လရောင်မှ လွဲ၍ အခြားအလင်းရောင် မရှိခဲ့ပေ။ နေဝင်မှ နေထွက်တိုင်အောင် အိပ်နေရန်မှာလည်း သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့၏ ဘေးရန်ကို အထူးစိုးရိမ်ရသည်။ ထိုဘေးမှ လွတ်ကင်းရန် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေကြရာတွင် သားကောင် ကင်သော မီးပုံများ ညဉ့်အခါ တောက်လောင်နေပါက မိမိတို့နေသော ဂူနားသို့ တိရစ္ဆာန်တို့ မချဉ်းကပ်ဝံ့ကြောင်း တစတစ သိရှိလာကြသည်။ ထိုကြောင့် တိရစ္ဆာန်

မီးအိမ်ပေါ်ပီခေတ်က ဆီမီးခွက်ကို အသုံးပြုခဲ့ရသည်။

မီးအိမ်မီးခွက်

ရိနေဆွန်းခေတ်တွင် စတင်အသုံးပြုခဲ့သော မီးအိမ်

တို့ဘေးမှ ကာကွယ်ရန် ညဉ့်စဉ် ဂူဝ၌ မီးပုံကြီးများ ဖို၍ထားကြ၏။ ဤမီးရောင်မှာ အလင်းရောင်ရရန်အတွက် လူတို့ဖန်တီးသော ပထမဆုံး မီးရောင်ပင် ဖြစ်လေသည်။

လူတို့သည် အသိဉာဏ် တနေ့တခြား တိုးတက်လာသည် နှင့်အညီ ဂူဝတွင်ရသော အလင်းရောင်နှင့် မတင်းတိမ်ဘဲ ဂူတွင်း၌ မီးရောင်ရရန် ကြံစည်ကြပြန်ရာ ထိုမီးပုံမှ မီးစမီး တုတ်များကို ဂူထဲသို့ ယူခဲ့ခြင်းဖြင့် အလင်းရောင် ရနိုင် ကြောင်းတွေ့ကြလေသည်။ သို့သော် ထိုမီးတုတ်များမှ မီး ရောင်သည် ကြာရှည်မခံချေ။ တဖန် တိုးတက်ကြံစည်ကြပြန် ရာ သားကောင် ဖျက်ရာတွင် ရသော အမဲဆီများမှ မီး တောက် ကြာရှည်ခံကြောင်း တွေ့ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် အမဲဆီကို သားကောင်တို့၏ ဦးခေါင်းခွံတွင်ထည့်၍ မှော်၊

ကျွပ်ပင်မှ အူတိုင်စသော မီးစာအကြမ်းစားများဖြင့် မီးထွန်း ကြလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ မီးထွန်းရန် အသုံးပြုခဲ့သော ဦး ခေါင်းခွံများကို ရှေးလူများ နေသည့် ဂူများထဲတွင် ယခု ထက်တိုင် တွေ့ရသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ခေတ်သို့ မရောက်မီ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ နီးပါးခန့် တိုင်အောင် လူတို့သည် ထိုကဲ့သို့သောနည်းကို အခြေပြု၍ မီးထွန်းလာခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း တဆင့်ထက်တဆင့် တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်မူကား အစဉ်ကြံစည် ပြုလုပ် လျက်ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးခေါင်းခွံအစား ကျောက် တုံးကို ထုထွင်း၍၎င်း၊ ကြေးသတ္တုကို မီးခွက်ပြုလုပ်၍၎င်း၊ မြေကို ဖုတ်၍ မြေမီးခွက်ပြုလုပ်၍၎င်း မီးခွက်အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ထိုခေတ်အခါက မီးခွက်များမှာ မီး စာထည့်သော နှုတ်သီးနှင့် လက်ကိုင်တပ်ထားသော ခပ် စောက်စောက် ပန်းကန်ကဲ့သို့ ပုံမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုမှ ဉာဏ် ကွန့်၍ အရုပ်များ၊ ပန်းခက်ပန်းနွယ်များ ထုလုပ် မွမ်းမံလာ ကြလေသည်။ မီးခွက်များသုံးသော ခေတ်မှာ ရှေးဂရိနှင့် ရောမခေတ်မှသည် အမေရိကန် တော်လှန်ရေးခေတ်တိုင် အောင် နှစ်ရာပေါင်းများစွာ ကြာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုမီး ခွက်မျိုးသည် ကောင်းစွာမလင်း၍ မီးတောက် မတည်ငြိမ် သည့်ပြင် မှိုင်းလည်း တက်သည်။ ညှော်လည်းညှော်သည်။

ထို့ကြောင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော မီးခွက်မျိုးကို တိုးတက် ကြံစည်လာပြန်ရာ မီးရောင် ကြည်၍ ငြိမ်သော အလင်းကို ရသည့် မီးအိမ်တမျိုး ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ သို့ပေါ် ပေါက်လာသည်နှင့်အမျှ မီးထွန်းပုံမီးထွန်းနည်းလည်း ပြောင်းလဲသွားလေသည်။ ဆွစ်လူမျိုး အေမီးအာဂန် ဆိုသူ ဓာတုဗေဒ ဆရာတဦးက ၁၇၈၂ ခုနှစ်တွင် အခေါင်းပါသော မီးစာတိုင်တွင် မီးစာအပြား ထည့်သွင်းထွန်းညှိရသော မီး အိမ်ကို တီထွင်လေသည်။ ထိုမီးစာသည် အထက်အောက် လေရှိန်ရသဖြင့် အလင်းအား ပို၍ များ၏။ ထိုမီးတောက်ကို မှ ပြောင်းစွပ်၍ လေကာထားသဖြင့် မီးအရှိန် ပို၍ ကောင်းပြီး လျှင် မီးတောက်လည်း ငြိမ်သက်၏။ အလင်းရောင်လည်း ပိုထွက်၍ မှိုင်းလည်း မတက်တော့ချေ။ ထိုမီးအိမ်မျိုးကို တစ်တစ် ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင်၍ အရွယ်အစားစား ပုံအမျိုးမျိုး ချဲ့ထွင်ပြုလုပ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုမီးအိမ်မျိုး မှာ အောက်ဆီဂျင်ဓာတ်ကို အယူများလှ၍ လူတို့၏ ကျန်း မာရေးကို ထိခိုက်စေတတ်လေသည်။

မီးခွက်မီးအိမ်များကို ထွန်းညှိရန်အတွက် အမဲဆီများကို စတင် အသုံးပြုခဲ့ရာမှ ငါးဆီနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ဆီများကို လည်း အသုံးပြုလာကြလေသည်။ သို့သော် ၁၈၅၃ ခုနှစ်တိုင် အောင် မီးထွန်းရန်အတွက် ရေနံဆီကို အသုံးမပြုကြသေးပေ။

ဂူနေလူတို့၏မီးခွက်မှ ဖယောင်းတိုင်အထိ ပါဝင်သောမီး ထွန်းနည်းတို့မှာ မီးတုတ်မှတဆင့် ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာ

မီးအိမ်မီးခွက်

ကြသည်။ ဖယောင်းတိုင်ကို ပျားဖယောင်းဖြင့်၎င်း၊ ဝေလင်းမှရရှိသော ဖယောင်းမှ၎င်း ပြုလုပ်ကြလေသည်။ ရှေးဂရိနှင့် ရောမလူမျိုးတို့သည် ဖယောင်းတိုင်တင်ထွန်းရန် ခုံများနှင့် ချိတ်ဆွဲရန် ပဒေသာမီးပန်းဆိုင်များကို စိတ်ကူးယဉ်သလောက် သံ၊ ကြေးနီ၊ ကြေးဝါ စသော သတ္တုတို့ဖြင့် လှပစွာ ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ကြသည်။ ဤသို့ လှပတင့်တယ်သော ဖယောင်းတိုင်တင်ခုံနှင့် ပဒေသာဖယောင်းတိုင်ပန်းဆိုင်များကို ယခုခေတ် ခမ်းနားကြီးကျယ်သော ညစာစားပွဲကြီးများ၍၎င်း၊ အချို့အိမ်များကို မွမ်းမံခြယ်လှယ်တန်ဆာဆင်ရာ၌၎င်း ကျက်သရေဆောင်အဖြစ် သုံးလျက်ပင်ရှိသေးသည်။

ရှေးအခါက အိမ်ပြင်ပ တနေရာမှ တနေရာသို့ ညဉ့်အချိန်ကူးသန်းသွားလာသည့်အခါ လက်ဆွဲမီးအိမ်များကို အသုံးပြုကြသည်။ မှန်မီးပြောင်း မပေါ်မီခေတ်က လက်ဆွဲမီးအိမ်တွင် ဖယောင်းတိုင် ထည့်ထွန်း၍ အပေါက်များ ဖောက်ထားသည့် သံပြားတစ်ခုဖြင့် ကာရံထားသဖြင့် လေတိုက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးသည်။ ထိုအပေါက်များမှ မီးရောင်ထွက်လာသည်။ ၁၆ နှင့် ၁၇ ရာစုခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ သံပြားအကာနေရာတွင် ကျွဲကော်ပြားကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ထိုနောက် ဆီထည့်၍ ထွန်းသော မှန်မီးပြောင်းတပ်လက်ဆွဲမှန်အိမ်များကို အသုံးပြုလာကြသည်။ မီးရထားဂတ်ဗိုလ်များသည် အချို့နေရာများတွင် ဆီထွန်းလက်ဆွဲမှန်အိမ်များကို ယခုတိုင် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။

ကျောက်မီးသွေးတွင်း တူးသမားများအတွက် ဘေးကင်းမီးအိမ် တမျိုးကို ၁၈၁၅ ခုနှစ်တွင် ဆာဟမ်ဖရီဒေဗီ ဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ကြံစည်၍ လုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။(ဒေဗီ၊ ဆာဟမ်ဖရီ-ရှု။) ကျောက်မီးသွေးတွင်းတူးသည့်အခါ မီးအိမ်ကိုပါ ယူဆောင်သွားရ၏။ သာမန်မီးအိမ်နှင့် ကျောက်မီးသွေးတူးဖော်ရာဝယ် မကြာခဏ ကျောက်မီးသွေးငွေ့ကို မီးဟပ်ကာ တွင်းပေါက်ကွဲ ပြိုကျ၍ အသက်ပေါင်းများစွာ ဆုံးရှုံးကြလေသည်။ ထိုကြောင့် ဆာ ဟမ်ဖရီ ဒေဗီသည် သာမန်ရိုးရိုးမီးအိမ်မျိုးကိုပင် မီးတောက်၏ ပတ်လည်၌ သံဆန်ခါပါး ကာပေး၍ စမ်းသပ်ကြည့်ရှုရာ မီးအိမ်မှ အပူရှိန်သည် ကျောက်မီးသွေး တွင်းထဲရှိ ပေါက်ကွဲ စေတတ်သော ဓာတ်ငွေ့များရှိရာသို့ မရောက်ကြောင်း တွေ့ရှိရလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ထိုမီးအိမ်မျိုးကို အသုံးပြုကြရာ မရေတွက်နိုင်သော အသက်ပေါင်းများစွာကို ဆုံးရှုံးခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ခဲ့လေသည်။

၁၈ နှင့် ၁၉ ရာစုခေတ်လောက်တွင် ဓာတ်ငွေ့ဖြင့် မီးထွန်းနည်းတနည်းကို စမ်းသပ်တွေ့ရှိပြန်လေသည်။ ထိုဓာတ်ငွေ့မှာ ကျောက်မီးသွေးကို မီးဖုတ်ရာမှ ရရှိနိုင်သော ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်၍ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ဝီလျံမားဒေါ့ ဆိုသူသည် ဗာမင်ဂမ်မြို့

စက်ရုံတစ်ရုံကို ဤနည်းဖြင့် မီးထွန်းပြနိုင်လေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ လန်ဒန်မြို့ရှိ အိမ်များ လမ်းများတွင် ဓာတ်ငွေ့မီးများဖြင့် လင်းနေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုဓာတ်ငွေ့မှာ အသုံးပြုရာ၌ သတိမရှိလျှင် အဆိပ်ငွေ့သင့်ကာ အသက်ဆုံးရှုံးတတ်သဖြင့် ယခုခေတ်အခါတွင် ထိုဓာတ်ငွေ့မျိုးကို ချက်ပြုတ်ရာတွင်သာ အသုံးပြုကြလေသည်။ ၁၈၂၈ ခုနှစ်မှစ၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးထွန်းနည်းကို စတင်ကြံစည်လာရာ ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် တဖြည်းဖြည်းအောင်မြင် ထမြောက်လာလေသည်။

အစတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးရောင်သည် မကောင်းလှသေးချေ။ ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် တောမတ်အယ်လဗာ အက်ဒီဆင် ဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ဓာတ်မီးကို ကြာရှည် အသုံးပြုနိုင်ရန် လေမရှိသော ဖန်သီးထဲတွင် လျှပ်စစ်ကြိုးမျှင်ကလေးကို ထည့်သွင်းပေးလေသည်။ (အက်ဒီဆင်၊ တောမတ်-ရှု။) သို့ဖြင့် ကြည်လင်စွာ လင်းသော ဓာတ်မီးလုံး ကလေးများ စတင် ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထိုဓာတ်မီးလုံးကလေးများကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ချဲ့ထွင်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ယခု ကျွန်ုပ်တို့ခေတ်တွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသော ဓာတ်မီးရောင်များမှာ အတောက်ကောင်းသော အခြေသို့ ရောက်လာလေပြီ။

တွဲရရွဲကျနေသော ကြိုးအဖျားမှ ဓာတ်မီးလုံးကလေးတပ်ဆင်ထွန်းရခြင်းမှာ အလှအပကြိုက်သောသူတို့အဖို့ တခုခုလိုနေသကဲ့သို့ ဖြစ်နေကြသဖြင့် အနည်းနည်း အဖုံဖုံ ဖန်တီးပြုပြင်ကြပြန်ရာမှ လှပသောမီးအုပ်၊ မီးစလောင်းတို့ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ အချို့ အဆောက်အအုံကြီးများတွင် မီးရောင်ကို တိုက်ရိုက်မကျစေဘဲ ကြွေဖန်လုံးကြီးများထဲတွင် ထည့်သွင်း၍ ထွန်းကြသည်။ ထိုမှတဖန် တိုးတက်ကြံစည်လာကြရာ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် နီယွန်ဓာတ်ဖြင့် ထွန်းသော လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးမျိုးကို စမ်းသပ်အောင်မြင် လာကြပြန်သည်။ ဖန်ပြွန်ချောင်းများထဲတွင် နီယွန်ဓာတ်ငွေ့ ထည့်ထား၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်နှင့် တွေ့ရှိသောအခါ လှပဆန်းကြယ်သော ဓာတ်မီးရောင်များ ရရှိလေသည်။ ဖန်ပြွန်ချောင်းများကို အလိုရှိရာ ပုံအမျိုးမျိုး ပြုပြင်၍ ထွန်းရာကြောငြာနှင့် အခြားအထိမ်းအမှတ်များအတွက် အသုံးပြုကြလေသည်။

၁၉၃၈ ခုနှစ်မှစ၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးချောင်းကို တီထွင်အသုံးပြုလာကြပြန်သည်။ ထိုဓာတ်မီးချောင်းမှ ဓာတ်မီးရောင်မှာ နေခင်း၌ အလင်းရောင်ကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၍ အခြားဓာတ်မီးရောင်များကဲ့သို့ မျက်စိအန္တရာယ် မဖြစ်ပေ။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အသုံးချင်းတူသော်လည်း အခြားလျှပ်စစ်ဓာတ်မီးများထက် သုံးဆပို၍ အလင်းရောင်ရလေသည်။

နေအိမ်များတွင် အဖိုးတန်ဆုံးသော အလင်းရောင်မှာ နေရောင်ခြည်ဖြစ်သည်။ နေရောင်ခြည်မှာ လူတို့၏ ကျန်းမာရေးအတွက်အသုံးဝင်၍ ကူးစက်တတ်သော ရောဂါပိုးများကို ဖျက်ဆီးနိုင်သည်။

ရှေးအခါက အိမ်များတွင် ပြတင်းပေါက် အလွန်နည်းပါး၏။ ထိုကြောင့် အိမ်တွင်းတွင် သဘာဝ အလင်းရောင်ကောင်းစွာမရချေ။ ပြတင်းပေါက်တွင် တပ်ဆင်ရန်မှန်များစွာပေါ်ပေါက်ရန်မိ အိမ်များတွင် ပြတင်းပေါက်များ အဖောက်နည်းကြ၏။ အလယ်ခေတ်လောက်က သာမန် လူဆင်းရဲတန်းစားများ၏ အိမ်ပြတင်းများတွင် ဆီစိမ်စက္ကူများကို ကပ်၍ကာကြလေသည်။ ထိုနောက်မှ ကျောက်ဖြူများကို ပါးပါးလွှာ၍၎င်း ပြတင်းပေါက်တွင် တပ်ဆင်ကြခြင်းဖြင့် အလင်းရောင်လည်းရ၍ လူဆိုးသူဆိုးများဘေးမှလည်း စိတ်ချ၍နေနိုင်ကြလေသည်။

မုစကောင် ။ ။သမင်မျိုးရင်းတွင် မုစကောင်သည် အကြီးဆုံးအမျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု မြောက်ပိုင်း မိန်းပြည်နယ်မှ မြောက်ဒကိုးတားပြည်နယ် အထိ၎င်း၊ ကနေဒါနိုင်ငံ တဝှန်းလုံးအပြင် မြောက်ဖက် ဟဒ်ဆန်ပင်လယ်အော်မှ အာတိတ်စက်ဝိုင်းတိုင်အောင်၎င်း တွေ့ရသည်။ စကန်ဒီနေဗီးယားကျွန်းဆွယ်ကြီးမှ ဆိုက်ဗီးရီးယားပြည်နယ်အထိ ဖြစ်သော ဥရောပနှင့် အာရှတိုက်မြောက်ပိုင်းဒေသများတွင် တွေ့ရသော မုစကောင်ကဲ့သို့ အကောင်မျိုးကို အံ့ဟုခေါ်ကြသည်။

မုစကောင်သည် အခြားသမင်များနှင့်မတူ အချိုးအစားမကျသော သတ္တဝါ ဖြစ်၏။ ရှည်လျားသော ခြေထောက်၊ ရှည်လျားသေးသွယ်သော ဦးခေါင်း၊ အတွင်းသို့ များစွာဝင်နေ၍ သေးငယ်သော မျက်လုံး၊ ရှည်လျား၍ ကားနေသောနားရွက်၊ တိုတုတ်သော လည်တံ၊ ကားထွက်နေသော နှုတ်ခမ်းများဖြင့် အလွန်အချိုးအစား မကျချေ။ ယင်း၏ ဦးချိုတို့မှာ ပြားနေ၍ စောင်းများမှ ထက်သော ခွေးသွားစိတ်သဏ္ဍာန် အချွန်များ ထိုးထွက်နေသည်။ ၅ နှစ်သား အရွယ်တွင် အကောင်ကြီးဖြစ်လာ၍ ဦးချိုများမှာ တဖက်မှ တဖက်သို့ ၆ ပေမျှပင်ရှိ၏။ ထူထဲသော လည်ဆံမွေးများလည်း ရှိသည်။ လည်ပင်းအောက်မှ အမွေးထူသည့် အိတ်တခု တွဲကျနေ၍ ခလောက်ကဲ့သို့ ရှိနေလေသည်။ ခွာများမှာ ရှည်၍ အဖျားရှူးပြီးလျှင် နှစ်ခြမ်းကွဲနေသည်။

မုစကောင်အထီးသည် ၆ ပေခန့်မြင့်၍ အလျား ၉ ပေခန့် ရှိသည်။ အလာစကာပြည်နယ်မှ မုစကောင်များသည် ၇ ပေခန့်အထိ မြင့်ကြ၍ အလျား ၁၀ ပေခန့်အထိ ရှိသည်။ အမကား အထီးလောက် မကြီးချေ။ ၄ ပုံ ၃ ပုံ ခန့်လောက်သာရှိသည်။ ကြီးသော ပါးစပ်၊ ကားနေသော နားရွက်များနှင့်လိုက်အောင် ဦးချိုများမရှိသဖြင့် အကြည့်ရ အလွန်အရုပ်ဆိုး၏။ တခါတရံခလောက်သဏ္ဍာန် အိတ်ရှိတတ်သော်လည်း များသောအားဖြင့် မရှိချေ။

မုစကောင်သည် အုပ်နှင့်မနေ၊ တကောင်တည်းသာ သွားလာနေတတ်သည်။ နွေအခါတွင် ရေအိုင်မြစ်ချောင်းဘေးတို့၌နေ၍ ပျော်ပါးစွာ ရေချိုးလိုက်၊ ရွှေ့လူးလိုက်နှင့် နေသည်။ အေးမြသော ရေထဲတွင် လျှောက်သွား၍ အပင်များကို စားသည်။ အခြားအခါများတွင် တောထဲ၌ လှည့်လည်၍ အညွန့်၊ အစို့တို့ကို စားသောက်လေသည်။ ရှည်လျားသော ခြေထောက်များသည် ဤနေရာ၌ အလွန်အသုံးဝင်၏။ သို့သော် တခါတရံ အပင်များ မြင့်လွန်း၍ မမှီနိုင်ပေ။ ထိုအခါ ပတတ်ရပ်၍ အပင်ကို မှီပြီးလျှင် ကိုင်းညွတ်လာအောင် လုပ်လေသည်။

မုစကောင်သည် ဆောင်းရာသီဝင် ရောက်လာသောအခါတွင် ကုန်းမြင့်များသို့ တက်ရောက်၍ နေထိုင်၏။ ထိုအခါ၌ တကောင်တည်း မနေတော့ပေ။ အထီးအမ များစွာ စုရုံး၍ သုံးလေးဧကခန့်ရှိသော နေရာတကွက်ကို ရွေးချယ်ပြီးလျှင် ထိုစည်းဝိုင်းထဲမှ မထွက်ဘဲ နေကြတော့၏။ ဝံပုလွေများကို အလွန်ကြောက်၏။ ဝံပုလွေဟောင်သံကို ကြားလျှင်ပင် ကြောက်လွန်း၍ တုန်နေသည်။ ဝံပုလွေများ အနီးသို့ ရောက်လာသောအခါ ပြေးရမည်လား၊ ပုန်းရမည်လား မသိနိုင်အောင်ပင် ရှိတော့သည်။ သို့သော် အသက်ကို အလဟဿမစွန့်လွှတ်ဘဲ တတ်နိုင်သမျှခံ၏။ ဦးချိုနှင့်ဝေ့၍ ခြေထောက်နှင့်ကန်ကာ၊ ဝံပုလွေအုပ်ငယ်ငယ်ကို တွန်းလှန်နိုင်သည်။ အုပ်ကြီးလျှင်ကား အစုလိုက် အပြုံလိုက် သေကြရလေသည်။

သမင်မျိုးတွင် အကြီးဆုံးမျိုးဖြစ်သည့် မုစကောင်

အထီး ၂ ကောင်ရှိလျှင် မိတ်လိုက်ချိန်၌ အကြီးအကျယ် တိုက်ခိုက်တတ်ကြ၏။ အမများမှာလည်း သားငယ်ကို တဦးဦးက နှောင့်ရှက်လျှင်အတင်းလိုက်၍ ဝေ့တတ်၏။ အခြားအချိန်များ၌ မုစကောင်တို့သည် သိမ်မွေ့၍ ရန်သူလာ သည်ဟုထင်သည်နှင့် တပြိုင်နက် လျင်မြန်စွာ ထွက်ပြေးလေ တော့သည်။

မုဒုံမြို့ ။ ။မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း တနင်္သာရီတိုင်း ကျိုက္ခ မိခရိုင် မုဒုံမြို့နယ်၌ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်ရာဖြစ်သော မုဒုံမြို့သည် မော်လမြိုင်မြို့တောင်ဘက် ၁၈မိုင်အကွာ မော်လမြိုင် ကျိုက္ခမိမော်တော်ကားလမ်းပေါ်၌၎င်း၊ ၁၅ မိုင် အကွာ မော်လမြိုင်မြို့နှင့်ရေး မီးရထားလမ်းပေါ်၌၎င်း တည်ရှိရာ အဆက်အသွယ်ကောင်း၍ အသွားအလာ လွယ်ကူသဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင် စည်ကားသည်။ မော်တော် ကားလမ်းသည် မြို့၏အရှေ့ဖက်၌ရှိ၍ မီးရထားလမ်းသည် မြို့၏ အနောက်ဖက်ဆုံးတွင် ရှိသည်။ မုဒုံမြို့သည် မွန်မြို့ဖြစ် သည်အားလျော်စွာ မွန်ဘာသာအားဖြင့် “မု-သည် အစွန်း၊ ဒုံ-သည် မြို့” အစွန်းကျသောမြို့ဟု ဆိုလိုသည်။

မုဒုံမြို့ပေါ်တွင် ၁၉၅၃ခုနှစ်သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦး ရေ ၂၀,၁၂၃ ယောက်ခန့်ရှိ၍ မွန်၊ မြန်မာ၊ ကရင်၊ တရုတ်၊ ကုလားလူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ မွန်လူမျိုးတို့ အများဆုံး နေထိုင်သည်။ မြို့ပေါ်တွင် ရဲဌာန၊ စာပို့တိုက်၊ မြို့ပိုင်ရုံး၊ ငွေတိုက်၊ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၊ မြေစာရင်းရုံး၊ သစ် တောဌာနနှင့် ဆေးရုံတို့ ရှိသည်။ မုဒုံမြို့နယ်တွင် ကော်ဖက်ခြံ များ အမြောက်အမြားရှိသည်။ မြို့နယ်အတွင်း ဆန်စပါး စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ကြသည်။ မြို့နေလူများသည် လယ်ယာ လုပ်ခြင်း၊ ရက်ကန်းရက်ခြင်းတို့ဖြင့် အသက်မွေး မြူကြ

မုဒုံမြို့ အရှေ့တောင်ဖက် မော်တော်ကားလမ်းနံဘေးရှိ မုဒုံကန်ကို အေးချမ်းသာယာဖွယ် ရှုမြင်ရပုံဖြစ်သည်။

သည်။ ဆန်စပါး၊ ကော်ဖက်နှင့်ရက်ကန်းထည် များစွာ ထွက်သည်။

မုဒုံမြို့တွင် ကန်တော်ကြီး၊ ကန်ကြီးဘုရားနှင့် ဂျိုးဂျိုးကျ တောရကျောင်းဟူ၍ ထင်ရှားသော ဌာနသုံးခုရှိသည်။ ကန် တော်ကြီး၊ သို့မဟုတ် ကန်ကြီးသည် ၃ မိုင်ပတ်လည် ကျယ် ဝန်း၍ နဂါးများ ကျက်စားပျော်မြူးရာဟု ထင်ရှားကျော် ကြားခဲ့သည်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ၈ ဝါမြောက်တွင် နောက်ပါ ရဟန္တာများနှင့် ဤကန်တော်ကြီးဌာနသို့ ကြွလာ တော်မူဘူးသည်ဟု ဆိုသည်။ ရသေ့ကြီးတပါးနှင့်တွေ့တော် မူရာ နောင်ရေးကိုမျှော်ရှုကာ ရသေ့ကြီးအား ဆံတော်တဆူ သနားတော်မူခဲ့လေသည်။ ထိုအကြောင်းကို သိကြားမင်းသိ ၍ ရသေ့အား ဆံတော်ကိုဌာပနာ၍ စေတီတည်ရန် လျှောက် ထားသည်တွင် ကန်တော်ကြီးအနီး၌ သိကြား တရစ်၊ နဂါး တရစ်၊ လူတရစ်စေတီတည်ကြသည်။ ထိုဆံတော်ဓာတ်စေတီ ကို ရှေးအခါက နဂါးစေတီဟု ခေါ်ကြသည်။ နောင်မှ ကန် တော်ကြီးအနီး၌ တည်ထားသောကြောင့် ကန်ကြီးဘုရားဟု တွင်ပြန်သည်။ ကန်ကြီးသည် မုဒုံမြို့ မတည်မီ ရှေးအခါက တည်းကပင် သယံဇာတအားဖြင့် တည်ရှိသော အဓိကရ ကန်တော်ကြီး ဖြစ်သည်။

ဂျိုးဂျိုးကျတောရတွင် ရေအဟုန်ပြင်းစွာဖြင့် အမြင့်မှ အဆက်မပြတ် စီးဆင်းလျက်ရှိသောကြောင့် ဂျိုးဂျိုးကျစမ်း ဟု ခေါ်သောစမ်းရှိသည်။ ထိုစမ်းကို အမှီပြု၍ ဆောက်လုပ် ထားသော တောရကျောင်းကို ဂျိုးဂျိုးကျတောရကျောင်း ဟု ခေါ်သည်။ ထိုကျောင်းတွင် ဆရာတော်တပါး သီတင်းသုံး တော်မူခဲ့ဘူးသည်။ ထိုဆရာတော်ဘုရားသည် သီလသိက္ခာ နှင့် ပြည့်စုံ၍ တရားထူးရရှိပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဟု ကျော် စောခဲ့သည်။ ပုံလွန်တော်မူရာတွင် ရုပ်ခန္ဓာ ရုတ်တရက် ပျောက်ကွယ်သွား၍ ရုံတော်မူသော သင်္ကန်းများမှာ ပုံ မပျက် ပက်လက်ကျိန်းနေဘိသကဲ့သို့ ကျန်ရှိနေသေးသည် ကို ယနေ့တိုင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ မုဒုံမြို့သည် ဤဆရာတော် ဘုရားကြောင့်လည်း ထင်ရှားကျော်စော၏။ မုဒုံမြို့သည် ရှေးက မွန်ဘုရင်များ ထီးနန်းစိုက်ရာ ဖြစ်ကြောင်းကို ကွမ်ဒုံ အရပ်တွင် ယနေ့ထိရှိနေသေးသော မြို့ရိုးများကို ကြည့်ခြင်း ဖြင့် သိနိုင်သည်။

မုယော ။ ။ဥရောပတိုက် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတွင် ရှေး ကျောက်ခေတ်က နေထိုင်ခဲ့သော သူများသည် မုယောကို အသုံးပြုကြကြောင်း ထိုနိုင်ငံမှ တူးဖော်ရရှိသော အခြား ဝတ္ထုပစ္စည်းများနှင့်အတူ မုယောစေ့များကိုပါ တွေ့ရှိရခြင်း ဖြင့် သိရလေသည်။ တရုတ်ပြည်တွင် ခရစ်တော်မပေါ်မီ နှစ် ပေါင်းနှစ်ထောင်အထက်က မုယောကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြောင်း တရုတ်လူမျိုးတို့၏ အယူဝါဒရေး စာအုပ်များတွင် ဖော်ပြ

www.foreverspace.com.mm

မုယောစပါးကို ကျွဲနွားစာထက် ဗျစ်နှင့် အရက်ချက်ရာတွင် ပိုမိုအသုံးပြုကြသည်။

ထားသည်။ အီဂျစ်နိုင်ငံ၌ ဟီဗြူးလူမျိုးတို့သည် မုယောပင်ကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြောင်း ခရစ်ယန်တို့၏ သမ္မာကျမ်းစာတွင် ဖော်ပြချက်ပါရှိသဖြင့် သိရလေသည်။ ထိုကြောင့် မုယောပင်သည် အလွန်ရှေးကျသော ကောက်ပင်များတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

မုယောပင် မူလပေါက်ရောက်ရာ အရပ်မှာ အာရှတိုက် အနောက်ပိုင်း ဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်ရသည်။ အကြောင်းဆိုသော် ထိုဒေသများတွင် မုယောပင်အရိုင်းများ ပေါက်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ အလွန်အေးသော ရာသီရှိသည့် မြောက်ဖက် အလာစကာ ပြည်နယ်မှ တောင်ဖက် အိန္ဒိယနိုင်ငံကဲ့သို့ ပူအိုက်သော တိုင်းပြည်များအထိ မုယောပင်ကို စိုက်ပျိုးလျက် ရှိကြသည်။ ရှေးအခါက မုယောကို လူတို့ စားသုံးရန် အတွက် အသုံးချခဲ့ကြ၏။ သို့သော် မုယောထက် အာဟာရဓာတ် ပြည့်စုံသည့် အခြားကောက်ပင်များကို ယခု စိုက်ပျိုးလျက်ရှိကြရာ မုယောမှုန့်နှင့်လုပ်သောပေါင်မုန့်အမည်းများကို ဥရောပတိုက် တောလက်ကျေးရွာများတွင် နေထိုင်ကြသောတောင်သူ လယ်သမားတို့လောက်သာ စားသုံးလျက်ရှိကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် ဘီယာခေါ် ဗျစ်ရည်ချက်လုပ်ရန်နှင့် နို့မှုန့် စသော အစားအသောက်များ၌ ရောစပ်ရန်အတွက် မုယောကို အမြောက်အမြား အသုံးပြုကြသည်။ တိရစ္ဆာန်အစာအတွက်လည်း မုယောမှုန့်ကို အသုံးချနိုင်သည်။ အထူးသ

ဖြင့် ဝက်များကို မုယောမှုန့်ကျွေးလျှင် ပို၍ ဆူဖြိုးလာမည် ဖြစ်သည်။ မုယောပင်၏ ရိုးတံများတွင် ထက်မြက်စူးရှသော အမွေးအမှင်ကလေးများ ပေါသဖြင့် တိရစ္ဆာန်များကို ကျွေးရန် အစာအဖြစ် ထိုကောက်ရိုးများကို အသုံးမချနိုင်ချေ။ မုယောပင်များမှာ ကောက်လျင်ပင်မျိုးဖြစ်ရာ အများအားဖြင့် ဂျုံပင်များ စိုက်ပျိုးပြီးမှ မုယောကို စိုက်လေ့ရှိကြသည်။ ဂျုံထက်ဦးစွာ မုယောကို ရိတ်သိမ်းကြရသည်။ စိမ့်မစွဲ၊ ရေမဝပ်သည့် သဲမြေမျိုးတွင် မုယောပင်များ ကောင်းစွာ ဖြစ်ထွန်း၍ အမြစ်တိုသည့် ကောက်ပင်မျိုးဖြစ်သောကြောင့် မြေယာကို နက်စွာ ထွန်ယက်ပြုပြင်ရန် မလိုချေ။

ရုရှားနိုင်ငံသည် မုယောအများဆုံး စိုက်ပျိုးသော နိုင်ငံဖြစ်သည်။

မုယောပင်ပေါက် ။ ။မေ့ခေါ်မုယောပင်ပေါက်ကို မုယောစပါးမှ အပင်ဖောက်ယူရ၏။ ဦးစွာ၌ မုယောစပါးများကို အပူချိန် ၅၅ ဒီဂရီရှိသော ရေထည့်ထားသည့် စည်များတွင် စိမ်ထားရသည်။ ရေစိမ်ထားသည်မှာ ၂ ရက်မှ ၄ ရက်အထိ ကြာ၍ ထိုအချိန်အတွင်း အပူချိန် တညီတည်း ဖြစ်နေစေရပြီးလျှင် ရေကိုလည်း ဗက်တီးရီးယားများ လွန်ကဲစွာ မပွားစေရန် မကြာခဏ လဲလှယ်ပေးရသည်။ ထိုနောက် မုယောစပါးများကို ဆယ်ယူပြီးသော် ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင် ဖြန့်ကြဲကာ ၁၂ ရက်ကြာမျှ လှန်းထားရ

ပြန်သည်။ ထိုအချိန်အတွင်း ကဇော်ပေါက်လာ၍ အညောက်လည်း စတင်ထိုးထွက်လာသည်။ ကဇော်ပေါက်သည်ဟုဆိုရာ၌ ဖာမင်တေးရှင်း ဖြစ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ကဇော်ပေါက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အင်ဇိုင်းသည် ကစီဓာတ်ကို သကြားဓာတ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်သည့်ပြင် ပို၍ အစာကိုလည်း ကြေလွယ်စေနိုင်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် မီးဖိုထဲ၌ အပူဓာတ်ပေးခြင်းဖြင့် အညောက်ကြီးပွားလာခြင်းကို ရပ်စဲစေ၍ အညောက်များကို ဖယ်ပစ်ရသည်။ ထိုအခါတွင် မုယောပင်ပေါက် (ဝါ) မော့ကိုရရှိလေသည်။

မုယောပင်ပေါက်ကို ဘီယာချက်ရာ၌ အဓိကထား၍ အသုံးပြုကြသည်။ နို့မှုန့်နှင့်မုယောပင်ပေါက်ကို ရောစပ်၍ ပြုလုပ်ထားသော မုယောပင်ပေါက် နို့မှုန့်(မော့နို့မှုန့်) ပြုလုပ်ရာ၌လည်း မုယောပင်ပေါက်ကို အမြောက်အမြား အသုံးပြုကြသည်။ မော့ပါသောနို့မှုန့်သည် အစာကြေလွယ်စေသဖြင့် လူနာနှင့် ကလေးများအား တိုက်ကျွေးရန် အထူးသင့်လျော်ပေသည်။

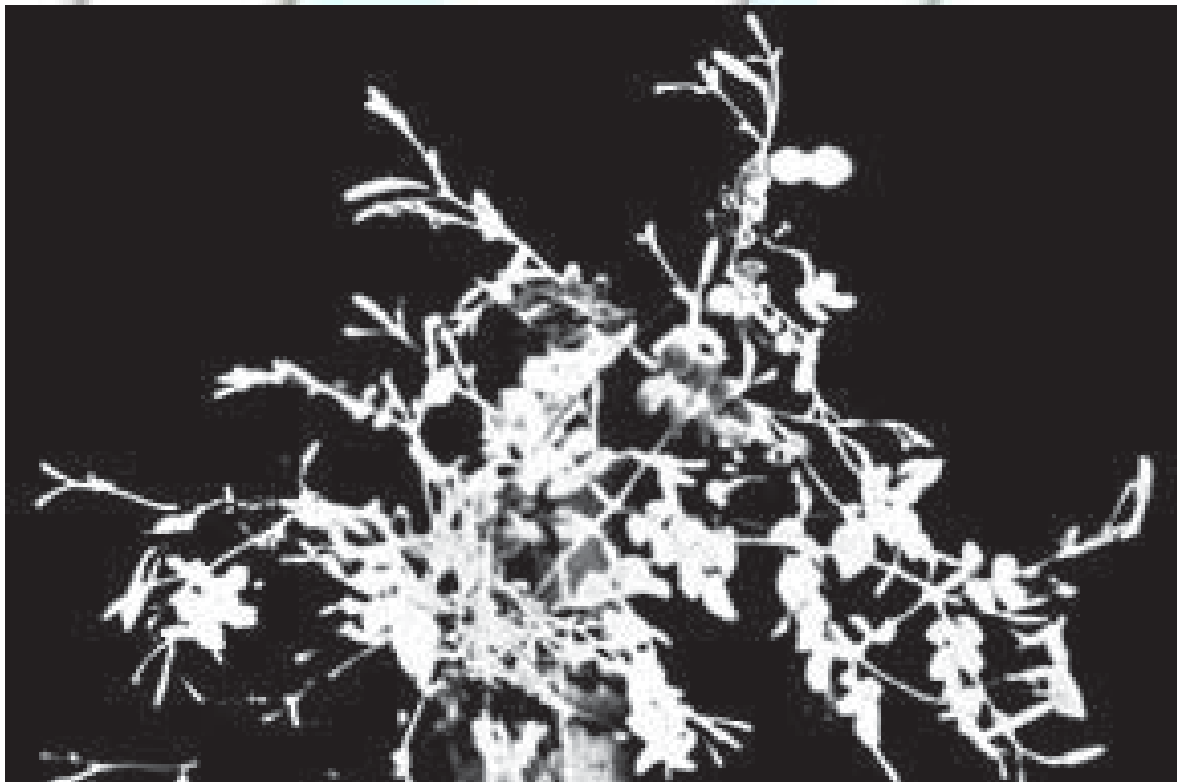
မုလေးပန်း ။ ။မုလေးပန်းကို မုလေးပင်မှ ရရှိသည်။ ထိုမုလေးပန်းကိုပင် မြတ်လေးပန်းဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ မုလေးပင်ကို ရုက္ခဗေဒအလိုအရ ဂျပ်စမင်နမ် ဂရန်ဒီဖလိုရမ်

ဟုခေါ်သည်။ မုလပေါက်ရာအရပ်မှာ ဟိမဝန္တာတောင်၏ အနောက်မြောက်ဖက် ဒေသဖြစ်၏။ ယခုအခါတွင်မူ ကမ္ဘာတောင်နှင့် ကမ္ဘာသစ် နှစ်ခုစလုံးတွင် စိုက်ပျိုးယူနိုင်ပေပြီ။ မုလေးပင်သည် ချုံနှင့်နွယ်မျိုးဝင် ဖြစ်ပြီးလျှင် အိုလီစီအီးမျိုးရင်းဝင်ဖြစ်သည်။ မျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၀၁ ခန့် ရှိလေသည်။

မုလေးပင်၏ အရွက်များသည်အကိုင်း၏ တဖက်တချက်မှ မျက်နှာချင်းဆိုင် ထွက်သည်။ အရွက်သည် စိမ်း၍ ရှည်ရှည်ဖြစ်ပြီးလျှင် အဖျားဖက်သို့ ချွန်သွားသည်။ အဖြူရောင်အပွင့်၏ အောက်ဖက်တွင် အနီရောင်သန်းနေသည်။ ပန်း၏ရနံ့မှာ အလွန်မွှေးသည်။

မုလေးပန်းဟု ရေးသားခေါ်ဝေါ်ကြသည်မှာ အဘိဓာန်ကျမ်းတွင် သုမနာ၊ မုလေး။ ဇာတိသုမနာ၊ မုလေး။ မာလတီ၊ မုလေး။ ဇာတိ၊ မုလေး၊ ဝသိကီ၊ မုလေးဟူ၍ ပရိယာယ် ၅ ပုဒ် ပြသည်။ မြန်မာဘာသာမှာ မာလတီဟူသောပုဒ်တွင် တီသဒ္ဒါကြောင့် မာလသဒ္ဒါပျက် မုလေးဟု မြန်မာဘာသာ ရေးသားခေါ်ဝေါ်ကြသည်ဟု ယူရန်ရှိသည်။

ထိုမုလေးပန်းကို ဒသဂုံထွိုရ် အပူမာဒသတ် ပါဠိတော်မှာ သတ္တဝါတွင် ဘုရား၊ မြေနှိုက်သွား၍ ထင်သည်တွင် ဆင်၏ခြေရာ၊ အခြင်တကာတွင် အထွတ်၊ အမြစ်နံ့သာတွင် ကာဠာနုသာရီ၊ အနှစ်နံ့သာတွင် လောဟိဘ စန္ဒန၊ အပွင့်နံ့သာတွင်

ရနံ့မွှေးသည့် မြတ်လေးခေါ် မုလေးပန်း

ဝသီကီပုပ္ဖ၊ မုလေးပန်း၊ မင်းများအပေါင်းတွင် စကြာမင်း၊ ကြယ်တကာ အရောင်တွင် လရောင်၊ မှောင်တကာကို ဖျောက်၍ ထွန်းလင်းသောအရောင်တွင် နေ၊ မြစ်တကာတွင် သမုဒ္ဒရာသာ အကြီးအကဲ အထွတ်အမြတ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ကုသိုလ်တကာတွင် အပ္ပမာဒတရား မြတ်ကြောင်းများကို ဘုရားဟောတော်မူ သည်ဖြစ်၍ မုလေးပန်းကား ပန်းတကာ တွင် အထွတ်အမြတ်အသာဆုံး မှတ်ရမည်။ ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌ ကထာတွင်လည်း ပန်းတွင် မုလေးပန်းမြတ်ကြောင်းကို ဆိုလေသည်။

ရွှေထီးရွှေနန်း မင်းအဆက်ဆက် ထွက်စံတော်မူရာ ရာဇ မတ်တန်း မင်းလမ်းများတွင် တံခွန်ကုက္ကား၊ မုလေးပွားစိုက် ဆောက်သည်မှာလည်း အခါခပ်သိမ်း မုလေးပန်းဆိုင်း မရသောကြောင့်၊ မုလေးပန်းတု အထည်စက္ကူများကို ပြုလုပ် ကြသည်။ ထိုကြောင့် မုလေးပွားခေါ်သည်။

ယင်းမုလေးပွင့်၊ မုလေးခုံ၊ မုလေးရွက်တို့၏ အကျိုးကို သိရိရာဇေန္တိ သေန ရသေ့စီရင်သည့် ဗြဟ္မဂုဏ်ဆေးကျမ်း တွင် ဤသို့ဆိုသည်။ မုလေးပန်းသည် သလိပ်နာ၊ သည်းခြေ နာ၊ သွေးနာ၊ ပေါက်သောအနာ၊ ပိုးနာ၊ နူနာကိုပယ်နိုင်၏။ ထိုမုလေးပန်း၏ အပုံအကင်းသည် မျက်စိနာနှင့်သင့်၏။ ထို မုလေးရွက်သည် သလိပ်သည်းခြေကို နိုင်၏။

မုလေးကျီးပေါင်းကိုရေဝတီနက္ခတ်အကြိုက်တွင်ယူဆောင် လျှင်၊ လူအပေါင်းတို့ စကားကို နာယူရသည်ဟု ဝေသာမိတ္တ ရသေ့စီရင်သည့် သရ ရတုကထန ဆေးကျမ်းတွင်ဆိုသည်။

မူဆိုလီနီ၊ ဗင်နီတို (ခရစ် ၁၈၈၃ - ၁၉၄၅) ။ ။ ပထမ ကမ္ဘာစစ်နှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အကြားကမ္ဘာ တလွှားတွင် အတော်ပင် တန်ခိုးထွားခဲ့သော က္လီတလီနိုင်ငံ အာဏာရှင် ဗင်နီတိုမူဆိုလီနီ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာ ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ကောင်း လှသည်။ သူသည် အသက် ၄၀ မကျော်မီကပင် ကျောင်း ဆရာ၊ နွားသတ်သမား၏တပည့်၊ အုတ်စီသူ၏အကူ၊ သတင်း စာဆရာ၊ ပြင်သစ်ဘာသာပြန်ဆရာ၊ စစ်သား၊ ပါလီမန် အ မတ်၊ တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင် စသည်ဖြင့် သူ၏ဘဝတွင် အခြေတကျမဟုတ်ဘဲ၊ အမျိုးမျိုးလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဘူး လေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် က္လီတလီနိုင်ငံ၏ အာဏာရှင် အဖြစ်ဖြင့် ဇာတ်သိမ်းခဲ့ရလေသည်။

မူဆိုလီနီသည် ၁၈၈၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် လူလောကကြီးသို့ စတင်ရောက်ရှိလာသည်။ သူ၏မွေးရာဌာန မှာ က္လီတလီနိုင်ငံ၊ ဖော်လီမြို့၊ ဒိုဗီးယားအရပ်ဖြစ်၏။ သူ ၏ဖခင် အယ်လက်ဇန္ဒြီ၊ မူဆိုလီနီသည် ပန်းဘဲဆရာဖြစ်၍ မိခင်ဖြစ်သူ ရိုဆာမာတိုနီမှာ ကျောင်းဆရာမ ဖြစ်လေသည်။

ဖက်ဆစ်ဝါဒကို စတင်အသက်သွင်းတီထွင်ခဲ့သူ အာဏာရှင် ဗင်နီတိုမူဆိုလီနီ

မူဆိုလီနီ၊ ဗင်နီတို့

မူဆိုလီနီကို မက္ကဆီကို တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင် ဗင်နီတို့ပွားရေး၏နာမည်မှ ဗင်နီတို့ကို ယူ၍ မှည့်ခေါ်ထားခဲ့သည်။ မူဆိုလီနီသည် ကျောင်း၌နေစဉ်မှာပင် ဉာဏ်ကောင်းသူ ဖြစ်၏။ ထိုပြင် သူ့တွင် အောက်ကြို့ခံလိုသော စိတ်မျိုးမရှိချေ။ သူသည် အသက် ၁၈ နှစ်ခန့်တွင် ကျောင်းဆရာဖြစ် လက်မှတ်ရရှိခဲ့လေသည်။

ဆရာအတတ်သင်ခဲ့သော်လည်း မူဆိုလီနီသည် ပညာရေးတွင် စိတ်မဝင်စားဘဲ နိုင်ငံရေးလုပ်ရန်သာ စိတ်ထက်သန်နေခဲ့သည်။ ရှေးဦးစွာ သူသည် အယူသည်းသော ဆိုရှယ်လစ်တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့၏။ ကျောင်းဆရာအဖြစ် တနှစ်ခန့် အလုပ်လုပ်ပြီးနောက် ထိုအလုပ်ထက်သာသော အလုပ်ကို ရှာရန် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံသို့ ထွက်သွားလေသည်။ ဆွစ်ဇာလန်တွင် ငတ်တလှည့် ပြတ်တလှည့်နှင့် အလုပ်အမျိုးမျိုးလုပ်ယင်း ပညာသင်ကြား၍ ဗဟုသုတအဖြာဖြာ ရှာမှီးခဲ့သည်။ သို့သော် တော်လှန်ရေးစိတ်၊ နိုင်ငံရေးစိတ် ပြင်းထန်သောကြောင့် ဆွစ်ဇာလန်အစိုးရက သူ့အား နယ်နှင့်လိုက်သည်။ ကြိုတင်လီနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ သူသည် စစ်တပ်သို့ ဝင်ရောက်အမှုထမ်းသည်။ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီတွင်လည်း အရေးပါသော ပါတီဝင် ဖြစ်လာလေသည်။ တခါက ထောင် ၁၀ ရက်မျှ အကျခံရ၍ ပုလိပ်များ မျက်ခြည်မပြတ် လိုက်လံကြည့်ရှုခြင်းကိုပင် ခံခဲ့ရသေးသည်။

၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် မူဆိုလီနီသည် ထရင်တိုမြို့သို့ သွားပြန်သည်။ ထရင်တိုမြို့မှာ ထိုစဉ်က ဩစတြီးယားနိုင်ငံ လက်အောက်ခံ ဖြစ်၏။ ထရင်တိုမြို့တွင် သတင်းစာဆရာ လုပ်ယင်း စာအုပ်စာတမ်းများ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် သူ၏ သတင်းစာတွင် ဣတာလျံလူမျိုးနှင့် ဣတာလျံစကားပြောသူများ နေထိုင်ရာ အရပ်များကို ဣတာလီနိုင်ငံတွင်း သွတ်သွင်းရန် ရေးသားသောကြောင့် နယ်နှင့်ဒဏ်ခံရပြန်သည်။

၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် မူဆိုလီနီသည် ဖော်လီမြို့မှ ကြိုတင်လီဆိုရှယ်လစ်ပါတီ၏အတွင်းရေးမှူး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ရက်သတ္တပတ်စဉ် သတင်းစာတစ်စောင်၏ အယ်ဒီတာလည်း ဖြစ်ခဲ့၏။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် အလုပ်သမားများအား တော်လှန်အောင် သွေးဆောင်မှုကြောင့် ထောင်ဒဏ် ၅လ အပြစ်ပေးခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင်ကား သူ့အား လက်ဝဲခေါင်းဆောင် တဦးဟု အသိအမှတ်ပြုကြလေပြီ။ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ၏ အဘော်ဖြစ်သော “အဗန်တီ” သတင်းစာတွင်လည်း အယ်ဒီတာအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရလေသည်။ ၁၉၁၃ခုနှစ်တွင် “ယူတိုးပီးယား” ခေါ် သတင်းစဉ်ကို တည်ထောင်သည်။ ထိုနှစ်မှာပင် အမျိုးသမီးတဦးနှင့် လက်ထပ်ခဲ့ရာ သားသမီး ၆ယောက် ထွန်းကားလေသည်။ သူ၏ သမီးအကြီးဆုံးသည် ကောင့်ရှာနီ၏ဇနီး ဖြစ်လေသည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသောအခါ မူဆိုလီနီသည် သူ၏ ဘဝသစ်ကို ဖန်တီးမည့် ပြောင်းလဲမှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သူသည် အစပထမ၌ ကြားနေရေးဝါဒကို ထောက်ခံသော်လည်း နောင်သောအခါ မဟာမိတ်တို့ဖက်မှ ဝင်တိုက်ရန်လှုံ့ဆော်ပေးလေသည်။ မူဆိုလီနီ၏ စစ်ထဲပါဝင်ရေးဝါဒသည် ဆိုရှယ်လစ်တို့၏ စစ်မတိုက်ရေး ဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်နေရာ မူဆိုလီနီသည် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီနှင့် အိုးစားကွဲကာ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီမှ၎င်း၊ ပါတီသတင်းစာ အယ်ဒီတာအဖြစ်မှ ၎င်း နုတ်ထွက်ရလေသည်။ ထိုနောက် သူသည် “ပိုပိုလိုဒီတာလီယ” ခေါ် နေ့စဉ် သတင်းစာတစ်စောင်ကို တည်ထောင်၍ မဟာမိတ်များဖက်မှ ပါဝင်တိုက်ရေး ဝါဒကို ဖြန့်လေတော့၏။ သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း သာမန် စစ်သားအဖြစ်ဖြင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ဒဏ်ရာအပြင်းအထန် ရရှိခဲ့သည်။ ဒဏ်ရာမှ ပျောက်ကင်းသောအခါ ဆေးရုံမှ ဆင်း၍ အယ်ဒီတာ ပြန်လုပ်ကာ စစ်အောင်မြင်ရေးကို ကြိုးပမ်းပြန်လေသည်။

၁၉၁၉ ခုနှစ် စစ်ပြေငြိမ်းပြီးနောက် မူဆိုလီနီသည် ဖက်ဆစ်ပါတီကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ (ဖက်ဆစ်ဝါဒ-ရှူ) ထိုစဉ်က ကြိုတင်လီနိုင်ငံ၏ အခြေအနေမှာ အတော်ပင် စိတ်ပျက်ဖွယ်ရာ ကောင်းနေ၏။ အစိုးရမှာ အကြွေး ပင်လယ်ဝေနေပြီးလျှင် နိုင်ငံတွင်း၌လည်း သပိတ်မှောက်မှုများ၊ အဓမ္မ အကြမ်းဖက်မှုများ အတော်ထကြွနေသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် မီလန်မြို့ ကွန်မြူနစ်တို့ ပုန်ကန်ထကြွကြ၏။ ထိုနောက် ဗလုံးညားမြို့တွင်လည်း ထကြွပြန်၏။ သို့ဖြစ်ရာ တွင် ကွန်မြူနစ်တော်လှန်ရေးကို စိုးရိမ်သော အရင်းရှင်များနှင့် စစ်ပြေငြိမ်းရေးစည်းကမ်းချက်များကို မကျေနပ်သော စစ်သားဟောင်းများသည် မူဆိုလီနီအား ငွေအား လူအားဖြင့် ထောက်ခံကြလေသည်။

ဖက်ဆစ်ပါတီဝင်များသည် အမျိုးသားရေးဝါဒစိတ် လွန်ကဲသူများဖြစ်၍ အာဏာကြီးမားသော ဗဟိုအစိုးရနှင့် စည်းကမ်းသေဝပ်ရေးကို လိုလားသည်။

မူဆိုလီနီသည် ၁၉၂၀ပြည့်နှစ်မှစ၍ ဖက်ဆစ်အဖွဲ့များကို နေရာအနှံ့အပြားတွင် ဖွဲ့စည်းလေသည်။ ရုပ်နက်တပ်ဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းကာ အတိုက်အခံဂိုဏ်းများကို ဖြိုဖျက်သည်။ နယ်များရှိ ဖက်ဆစ်အဖွဲ့များသည် ကွန်မြူနစ်များနှင့် မင်းမဲ့ဝါဒီတို့၏ အစည်းအဝေးများကို နှောင့်ရှက်ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ထိုအဖွဲ့များ၏ ဌာနချုပ်များနှင့် အဖွဲ့များနှင့် ဆိုင်သော စာအုပ်စာတမ်းများ ရောင်းချရာဆိုင်များကို ဝင်ရောက် လုယူဖျက်ဆီးခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်လေသည်။ နောက်တွင် တဆင့်တက်ကာ ခေါင်းမာသော ခေါင်းဆောင်များကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ကြ၏။ ထိုအချိန်တွင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ဖက်ဆစ်အမတ်ဦးရေ ၃၅ ယောက်ခန့် ရှိနေပြီဖြစ်သည်။

၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ဖက်ဆစ်အဖွဲ့ကို နိုင်ငံရေးပါတီ အသွင်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်သည်။ မူဆိုလီနီအားလည်း “အီးဒူးချေး” (ခေါင်းဆောင်ကြီး) ဟုအသိအမှတ်ပြုကြသည်။

နိုင်ငံအခြေအနေမှာ တဖြည်းဖြည်း ဆိုးရွားလာရာ ဆိုရှယ်လစ်တို့သည် ဖက်ဆစ်တို့ကို အစိုးရက နှိမ်စေရန် အထွေထွေ သပိတ်မှောက်မှုကြီး ပေါ်ပေါက်လာအောင် ဖန်တီးလေတော့သည်။ လက်ရှိအစိုးရအဖွဲ့သည် မည်သို့မျှ မတတ်နိုင်ရှာပေ။ ၁၉၂၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် နေပယ်မြို့၌ ဖက်ဆစ်အဖွဲ့ကြီးညီလာခံတရပ်ကျင်းပလေသည်။ ထိုလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် မူဆိုလီနီနှင့်သူ၏ နောက်လိုက်များသည် ရောမမြို့သို့ ချီတက်ကြရာ မည်သူမျှ အတိုက်အခံမပြုလုပ်ကြပေ။ တတိယအီမန်းချူးအယ် ဘုရင်သည် လက်ရှိအစိုးရ အဖွဲ့ကို ဖြုတ်ချကာ မူဆိုလီနီကို အစိုးရဖွဲ့ရန် ဖိတ်ခေါ်ရ၏။ သို့ဖြစ်၍ သွေးတစက်မျှ မကျသော တော်လှန်ရေးဖြင့် မူဆိုလီနီသည် အာဏာသိမ်းပွဲခံကာ အစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းလေသည်။

မူဆိုလီနီသည် အာဏာသိမ်းပိုက်ပြီးနောက် အစိုးရကို အကြီးအကျယ်ပြောင်းလဲလိုက်သည်။ နိုင်ငံ၏အထွတ်အထိပ်အဖြစ် ရှင်ဘုရင်ကို ဆက်လက်ထားရှိသော်လည်း၊ တကယ့်အာဏာကိုမူကား သူ၏လက်ထဲတွင် ထားသည်။ အထက်လွှတ်တော်သည် လုံးဝအာဏာ မရှိတော့ချေ။ အောက်လွှတ်တော်ကိုမူကား “ဖက်ဆစ်ကောင်စီအဖွဲ့ကြီး” က ချုပ်ကိုင်ထားသည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများမှာလည်း ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သူ မူဆိုလီနီ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်ကြလေတော့သည်။ မူဆိုလီနီကိုယ်တိုင်လည်း ဝန်ကြီးဌာန ၈ ဌာနကို တယောက်တည်း ကိုင်ထားလေသည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် တရားဥပဒေအရ အသင်းများကို အလုပ်အကိုင်အလိုက် ဖွဲ့စည်း၍ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကို ခန့်ခွဲသည်။ ယင်းသို့ အားဖြင့် မူဆိုလီနီသည် တရားဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသော အသင်းများနိုင်ငံကို ထူထောင်လေသည်။

၁၉၂၅-၂၆ ခုနှစ်များတွင် ဆိုရှယ်လစ်၊ ကွန်မြူနစ် စသော အတိုက်အခံအဖွဲ့များကို ဖြိုဖျက်ရန် ဥပဒေအမျိုးမျိုး ထုတ်လေသည်။ အကြမ်းဖက်၍လည်း နှိမ်နင်း၏။ ဆိုရှယ်လစ်၊ ကွန်မြူနစ်နှင့် ရိပ်တဲလစ်ကင် ပါတီများကို ဖွဲ့စည်းခွင့် မပေးတော့ချေ။ အတိုက်အခံ သတင်းစာများကိုလည်း ပိတ်ပစ်လေသည်။ ထိုသို့ ပိတ်ပင်ချုပ်ကိုင်မှုများ ရှိလင့်ကစား နိုင်ငံအတော်ပင် နိုးကြားတိုးတက်လာသည်မှာ မူဆိုလီနီ၏ ကျေးဇူးကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရချေမည်။ သူသည် တနိုင်ငံလုံးတွင် ပျံ့နှံ့နေသော လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်းများ၊ အလဟဿဖြန်းတီးခြင်းများနှင့် ဝတ်တရားမကျေပြန်မှုများကို ပပျောက်အောင် ဆောင်ရွက်သည်။ အလုပ်ရပ်စဲခြင်း၊ သပိတ်မှောက်ခြင်းများကို ပိတ်ပင်သည်။ စိုက်ပျိုးရေး ပါရဂူများကို လယ်သမားများထံ စေလွှတ်ညွှန်ကြား ပြသစေရာ

ကောက်ပဲသီးနှံ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ပိုမိုထွက်သည်။ နိုင်ငံတွင် သူ့ကိုကြည်ညိုသူ များလာသည်။ သို့သော် သူ့အား သေကြောင်းကြံမှုများလည်း ရှိခဲ့လေသည်။ ကြံစည်မှုများ အထမမြောက်သည်နှင့် အမျှ နာမည်ကြီးကာ ကြည်ညိုသူများ လာလေသည်။

တိုင်းပြည်တွင် အာဏာရှင် ဖြစ်နေပြီဖြစ်သော မူဆိုလီနီသည် ပြည်တွင်းရေး၌သာမက ပြည်ပရေးတွင်လည်း တွင်ကျယ်စပြုတော့သည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဂရိလူမျိုးတို့ ပိုင်သော ကောဇူးကျွန်းကို သိမ်းရန်ကြံစည်ရာ ဥရောပ အနောက်နိုင်ငံများက ကန့်ကွက်သောကြောင့် နောက်ဆုတ်လိုက်ရသည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင်မူ အီသီအိုးပီးယားနိုင်ငံကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူသည်။ ၁၉၃၆-၃၉ နှစ်များတွင် ဖြစ်ပွားသော စပိန်ပြည်တွင်းစစ်တွင်လည်း ဝင်ရောက်စွက်ဖက်လေသည်။ ၇၃ မနီအာဏာရှင် ဟစ်တလာနှင့်လည်း ပူးပေါင်း၍ စာချုပ်များချုပ်ဆိုသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် အယ်ဗေးနီးယားနိုင်ငံကို သိမ်းယူသည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လတွင် ကူတလီနိုင်ငံသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တွင် ဟစ်တလာ၏ ဖက်တော်သားအဖြစ် ပါဝင်လေတော့သည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်စဉ် မူဆိုလီနီသည် အောင်ပွဲများခံခဲ့ရသော်လည်း နောက်နေ့တွင်ကား တဖြည်းဖြည်း အရှုံးပေးရလေသည်။ မြောက်အာဖရိက တိုက်ပွဲများတွင် ကူတာလုံတို့ ရှုံးနိမ့်ခြင်း၊ စစ္စလီကျွန်းကို မဟာမိတ်တို့ တက်ရောက်ခြင်း၊ ပြည်တွင်းအုံကြွမှုများ ပြင်းထန်လာခြင်းတို့ကြောင့် ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် မူဆိုလီနီသည် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ရပြီးလျှင် အကျဉ်းချထားခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် နာဇီလေထီးတပ်သားများက မူဆိုလီနီအား အချုပ်မှ ကယ်တင်ခဲ့ပြီးနောက် ကူတလီနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် ဖွဲ့စည်းသော “ဖက်ဆစ်သမတ” အစိုးရ၏ခေါင်းဆောင် အဖြစ်တင်မြှောက်လေသည်။ သို့သော် ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် မူဆိုလီနီနှင့်သူ၏ဇနီးတို့သည် အရေးမလှသဖြင့် နိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးရန် ကြိုးစာနေခိုက် နောက်ဖွဲ့သည့် ကူတာလုံ အစိုးရလူများက ကိုးမိုအိုင်အန်းရှိ ရွာတရွာတွင် မူဆိုလီနီတို့ကို ဖမ်းမိပြီးနောက် ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် အဆုံးစီရင်လိုက်ကြလေသည်။

မူပိုင်ခွင့် ။ ။စက်ကိရိယာမှစ၍ ဝတ္ထုပစ္စည်း အသစ်အဆန်း တစ်စုတရာကို စတင်တီထွင်သူတို့သည် ပင်ပန်းခဲယဉ်းစွာ ကြံစည်စိတ်ကူး လုပ်ကိုင်ပြီးမှ သာအောင်မြင်မှု ရရှိကြလေသည်။ သို့သော် ထိုပစ္စည်းကို လူအများ အသုံးပြုရန် ထုတ်ဝေရောင်းချသောအခါ တဦးတယောက်သောသူက ထိုပစ္စည်း၏ ပြုလုပ်ပုံကို တွေ့မြင်ရသဖြင့် အတုယူကာ အလားတူပစ္စည်းကို အလွယ်တကူ လုပ်ယူရောင်းချလေ့ရှိသည်။ သို့ဖြင့်

ခဲယဉ်းစွာတီထွင်ခဲ့ရသူ မူလပညာရှင်မှာအကျိုးခံစားခွင့် ရှိသင့်သလောက် မရှိဘဲ ဖြစ်ရတတ်သည်။ ဤသို့သော မတရားအကျိုးခံစားမှုများ မဖြစ်စေခြင်းငှာ နိုင်ငံကြီးတိုင်းမှာပင် မူပိုင်ခွင့်မှတ်ပုံတင်ရုံးများ ဖွင့်၍ မှတ်ပုံတင်ထားကြခြင်းဖြင့် ကာကွယ်ပေးထားလေသည်။

မူပိုင်ခွင့်မှတ်ပုံတင်ရန် လျှောက်ထားသူတို့သည် မိမိ တီထွင်သည့် ပစ္စည်း၏အကြောင်းအရာ၊ အတိုင်းအထွာ၊ အသုံးဝင်ပုံမှစ၍ ပြည့်စုံစွာ ရေးသားဖော်ပြ၍ လျှောက်ထားကြရ၏။ ထိုအခါ မှတ်ပုံတင်အရာရှိများက အသစ်တီထွင်သော ပစ္စည်း ဟုတ်မဟုတ် လျှောက်ထားချက်နှင့် ညီမညီ တိုင်းသူပြည်သားတို့အတွက် အကျိုးရှိ မရှိ စသည်တို့ကို သေချာစေ့စွာ စစ်ဆေးကြရသည်။ ထိုပြင် လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၅၀ အတွင်းကစ၍ အလားတူ ပစ္စည်းမျိုး ပေါ်ပေါက်ပြီး ရှိမရှိမှစ၍ အသေအချာ စမ်းသပ်ရှာဖွေ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးကြရလေသည်။ အကယ်၍ ဥပဒေအချက်အလက်နှင့် မညီပါက မူပိုင်ခွင့် မှတ်ပုံတင်ရန် ခွင့်မပြုချေ။

ပုံစံအားဖြင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်း၌ပင် တနှစ်လျှင် မူပိုင်ခွင့်မှတ်ပုံတင်ရန် လျှောက်လွှာပေါင်း ၃၀,၀၀၀ခန့် ရှိသည့်အနက် ထက်ဝက်မျှသော လျှောက်လွှာတို့မှာ အထက်ပါစည်းကမ်းချက်များနှင့် မညီညွတ်သဖြင့် ပယ်ချခြင်းခံရလေသည်။ လျှောက်လွှာ၌ အရေးကြီးသော အချက်ကြီး ၂ချက်ရှိရာ၊ ပထမအချက်မှာ ပင်ကိုယ်ဉာဏ်ဖြင့် တီထွင်ခြင်း ဟုတ်မဟုတ်ဖြစ်၍ ဒုတိယအချက်မှာ ရှိပြီးတီထွင်မှုများ အပေါ်တွင် အကယ်ပင် အသုံးဝင်အကျိုးရှိလောက်အောင် ထပ်လောင်းတီထွင်ခြင်း ရှိမရှိဟူသော အချက်ဖြစ်လေသည်။ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ကြောင်း သိရှိကျေနပ်သောအခါ ကန့်သတ်ထားသော အခကြေးငွေ ပေးဆောင်စေပြီးလျှင် မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်ကို ထုတ်ပေးလေသည်။ ဤမူပိုင်ခွင့် လက်မှတ်ကို ရရှိသူသည် တဦးတည်း လုပ်ကိုင်ရောင်းချခွင့်မူကို ၁၆နှစ်တိုင်တိုင် အကျိုးခံစားခွင့် ရှိလေသည်။ ၁၆ နှစ်ကျော်လွန်သောအခါတွင်မူကား အခြားသူများလည်း အလားတူ လုပ်ကိုင်ရောင်းဝယ်ခွင့် ရရှိလေသည်။ သို့သော် တီထွင်သူ တဦးသည် ထို ၁၆ နှစ်အတွင်း အကျိုးခံစားခွင့် ရှိသင့်သလောက် အကျိုးမရှိကြောင်းဖြင့် လုံလောက်စွာ အကြောင်းပြ၍ လျှောက်ထားပါက နောက်ထပ် ၇ နှစ် ဆက်လက်၍ မူပိုင်ခွင့်ကို ထုတ်ပေးနိုင်လေသည်။

မူပိုင်ခွင့်ရသူသည် မိမိ၏ အခွင့်အရေးကို အခြားသူ တဦးဦးသို့ တဆင့်ရောင်းချပိုင်ခွင့် ရှိလေသည်။ ဤသို့ အခွင့်ရသူက မူပိုင်ရှင်အား နှစ်ဦးနှစ်စပ် ကျေနပ်သော အဖိုးနှုန်းထား၊ အကောက်အစားကို ပေးရလေသည်။

မူရိလျှို ။ ။ မျူရီလို၊ဗီအီ-ရှူ။

မူလနက္ခတ် ။ ။နက္ခတ် ၂၇ လုံး-ရှူ။

မူးမြစ် ။ ။ “ရေမမြင်ဘူး မူးမြစ်ထင်” ဟူသော စကားပုံကို လူအများပင် ကြားဘူးကြပေသည်။ မူးမြစ်သည် ဧရာဝတီမြစ်၏ လက်တက်ငယ်ဖြစ်၍ မိုင် ၁၇၀ ခန့်ရှည်၏။ ရှေးအခါက မူးမြစ်တလျှောက် မိုးအခါတွင် လှေငယ်များ သွားလာနိုင်၍ သစ်ဖောင်များ မျှောရန် အသုံးပြုသော်လည်း၊ ယခု တူးမြောင်း ရေလွှဲဆည်များ ပြုလုပ်ပြီးဖြစ်၍ လှေငယ်များ မသွားလာတော့ပေ။ ဖောင်များကိုမူ မျှောပေးသေးသည်။ ယခုအခါ မူးမြစ်သည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေပေးသွင်းရန် အသုံးဝင်၍ အရေးပါလေသည်။

မူးမြစ်သည်ကသာခရိုင် ဗန်းမောက်မြို့နယ် အနောက်တောင်ပိုင်းမှစတင်ပြီးလျှင် မြောက်မှသည် တောင်ဖက်သို့ စီးဆင်းသည်။ သို့သော် ကသာခရိုင်အတွင်းရှိ မူးမြစ်တလျှောက်၌ ယခင်အခါကပင် ကူးသန်းသွားလာခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ မူးမြစ်သည် ကသာခရိုင်မှ ကျော်လွန်လေသော် ရွှေဘိုခရိုင်တွင်းသို့ ရောက်ကာ အလယ်မှဖြတ်သန်းသွားပြီးလျှင် စစ်ကိုင်းခရိုင်တွင်းသို့ စီးဆင်းလေရာ စစ်ကိုင်းနယ်နှင့် မြင်းမူနယ်တို့ကို နယ်နိမိတ်ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားသကဲ့သို့ ရှိနေပေသည်။ မြင်းမူမြို့အနီးတွင် ဧရာဝတီမြစ်တွင်းသို့ လက်ျာဖက်မှ စီးဝင်ပေါင်းဆုံသည်။

မူးမြစ်သည် ရေစီးကြောင်း တလျှောက်လုံး၌ ရေစီးသန်ပေသည်။ အကွေ့အကောက်လည်း များသည်။ နွေအခါတွင် ရေခန်းခြောက်သောအခါ ချောင်းသာသာ မြစ်ကလေး မျှဖြစ်သော်လည်း မိုးရာသီတွင် ရေဒလဟော စီးဆင်းသည်။ မူးမြစ်၏ အောက်ခင်းသည် ကိုင်းပြတ်ငုတ်တို့ ပေါများပြီးလျှင် သဲသောင်လည်း ရှိသည်။

မြန်မာမင်းများ လက်ထက်က မူးမြစ်မှရေကို ဆည်မြောင်းများဖြင့် သွယ်ယူကာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးစေခဲ့သည်။ သို့သော် မပြင်နိုင်လောက်အောင် ပျက်စီးသွားပြီဖြစ်၍ ဆက်လက် အသုံးမပြုကြတော့ပေ။ မူးဟောင်းဟု ယခုတွင်သည်။

၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် ရွှေဘိုတူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်သည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် ရေဦးတူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်သည်။ ဤတူးမြောင်း ၂ ခုအတွက် ကဘိုရေလွှဲဆည်မှတဆင့် မူးမြစ်ရေများကို လွှဲပြောင်းပေးသောကြောင့် မြစ်၏ ကမ်း ၂ ဖက်လုံးရှိ လယ်မြေအများကို ရေသွင်းပေးနိုင်ခဲ့ပေသည်။ (ကဘို ရေလွှဲဆည်-ရှူ။) တူးမြောင်းရေသောက် ဧရိယာ ဧကပေါင်းမှာ ၃၁၃,၀၀၀ ခန့် ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် မူးမြစ်သည် ရွှေဘိုတူးမြောင်း၊ ရေဦးတူးမြောင်းတို့ကို ရေပေးသွင်းရာ၌ အရင်းခံဖြစ်ခြင်းကြောင့် သာလျှင် ယခုအခါ အရေးပါတော့သည်။ ရှေးအခါကကဲ့သို့ ကုန်သွယ်ရာ၌ အရာမရောက်တော့ပေ။ မူးမြစ်အောက်ဖက်

ပိုင်း ကမ်းပါး တဖက်တချက်တွင် မိုးအခါ၌ မြစ်ရေလွှမ်း တင်နေတတ်သည့် ‘မူးတိမ်’ များရှိသည်။ ယင်းတို့ကို အမှီ ပြု၍ မုယင်းစပါးစိုက်ပျိုးလေသည်။ ရွှေဘိုခရိုင်အတွင်း မူး မြစ်၏ လက်ျာဖက်ကမ်းပေါ်တွင် ရေဦးမြို့တည်ရှိသည်။

မူးဝါးလူမျိုး ။ ။ အာဖရိကတိုက် အနောက်မြောက်ဖက် မြေထဲပင်လယ် ကမ်းခြေတလျှောက်၊ ယခုအခါ မိုရော့ကို၊ တျန်နစ်ဒီးယားနှင့် အယ်လဂျီးရီးယားဟု ခေါ်တွင်သော ဒေသကို ရှေးအခါက ဗာဗရီနယ်များဟုခေါ်တွင်၏။ ထိုဗာ ဗရီနယ်တွင် နေသူများကို ဗာဗာလူမျိုးဟုခေါ်၏။ မူးဝါး လူမျိုးတို့သည် ယင်းဗာဗာလူမျိုး အုပ်စုကြီးတွင် အပါအ ဝင်ဖြစ်လျက် ယင်းတို့မှ ဆက်နွယ်ပေါက်ဖွားလာသူများ ဖြစ် ၏။ ဗာဗရီနယ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်၍ ယခုအခါ မိုရော့ကိုဟု ခေါ်သောဒေသကို ရှေးက မော်ရီတီးနီးယားဟု ခေါ်တွင် လျက် ယင်းအမည်မှာလည်း ရောမလူမျိုးတို့ မှည့်ခေါ်သော အမည် ဖြစ်၏။ မော်ရီတီးနီးယားတွင် နေထိုင်သူတို့ကို ရောမလူမျိုးတို့က မာရီဟုခေါ်၏။ မူးဝါးဟူသော စကား သည် ယင်းစကားမှ ပျက်လာသော စကားဖြစ်သည်။ ကာလ ရွေ့လျောလတ်သော် အာဖရိက အနောက်မြောက်ပိုင်းတွင် နေထိုင်လျက် အစွလမ် အယူဝါဒီများဖြစ်၍ အာရဗီစကား ပြောပြောဆိုသူ မှန်သမျှကို မူးဝါးဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လာသည်မှာ ယခုတိုင်ဖြစ်၏။

၇ ရာစုနှစ်အတွင်းက အာရပ်လူမျိုးတို့သည် အာဖရိက တိုက်မြောက်ပိုင်းသို့ နယ်ချဲ့ယင်း ရောက်ရှိလာပြီးလျှင် ဗာ ဗာလူမျိုးတို့နှင့် တွေ့ဆုံမိကြသည်။ အာရပ်တို့သည် လူနည်း စုပင် ဖြစ်သော်လည်း လူများစုဖြစ်သော ဗာဗာတို့ကို မိမိတို့ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော အစွလမ်အယူဝါဒတွင်းသို့ တဖြည်း ဖြည်းသွတ်သွင်း၏။ အာရပ်နှင့် ဗာဗာတို့သည် ပူးပေါင်း၍ စပိန်နိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်သည်။ ထို လူမျိုးနှစ်စုတို့ သွေးနှောကာ ပေါက်ဖွားလာသူတို့သည် မူးဝါးဟူ၍ တွင်လာ၏။

မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် နီးဂရိုးဖြစ်သည်ဟု အချို့က ထင် မှတ်မှားကြ၏။ အမှန်မှာ မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် တင့်တယ်ပြေ ပြစ်သောအဆင်းရှိ၏။ ဆံပင်နက်မှောင်၍ မျက်လုံးညိုကာ အသားညိုပြီးလျှင် မြေထဲပင်လယ်သားဟု ခေါ်အပ်သော လူ မျိုးစုတွင် ပါဝင်ရာ၊ လူဖြူမျိုးဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားပေသည်။

မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် အလယ်ခေတ်တွင် ထင်ရှားခဲ့၍ ယဉ်ကျေးမှုအရာ၌ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့၏။ မူးဝါး ယဉ်ကျေးမှုဟု ဆိုရသော်လည်း တစ်စိတ်တဒေသအားဖြင့် ကား အာရပ်ယဉ်ကျေးမှုပင် ဖြစ်၏။ စပိန်နိုင်ငံတွင် မူးဝါး လူမျိုးတို့၏ ရှေးဟောင်းအနုပညာ လက်ရာကောင်းများကို ယခုတိုင် တွေ့နိုင်ပေသေးသည်။ (စပိန်နိုင်ငံ။ စပိန် အနု

ပညာ-ရှု။) မူးဝါး လူမျိုးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံကို နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့် အုပ်စိုးခဲ့၍ ကော်ဒိုးဗားကို အစိုးရသော ကဲ လစ်ဘူရင် လက်ထက်တွင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့၏။ နှစ်ပေါင်း များစွာပင် ကော်ဒိုးဗားသည် အနောက် ဥရောပ တိုက်၌ အကြီးဆုံးမြို့ ဖြစ်ခဲ့သည်။

ခရစ် ၁၂၁၂ နှစ်မှစ၍ မူးဝါးတို့ အင်အား ဆုတ်ယုတ်နေခဲ့ ပြီဖြစ်သော်လည်း စပိန်ဘုရင် ဖာဒီနန်နှင့် အစ္စတေးလားမိဖုရား တို့လက်ထက် ၁၄၉၂ ခုနှစ်တွင်မှ အပြီးတိုင် တိုက်ခိုက်အောင် မြင်သည်။ မူးဝါးအမြောက်အမြားပင် အာဖရိကတိုက် မြောက်ပိုင်းသို့ တိုက်ထုတ်ခြင်း ခံရ၏။ စပိန်နိုင်ငံတွင် ကျန် ရစ်သူတို့အား စပိန်လူမျိုးတို့က မောရစ္စတိုဟု ခေါ်၏။ အာ ဖရိကတိုက်သို့ ပြန်ရောက်သွားသူတို့ကိုမူ အဒန်လျူရှန်ဟု ခေါ်ကြလေသည်။

မေ့ဆေးထုန်ဆေး ။ ။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း တရာကျော် လောက်က သွားနုတ်လိုလျှင် ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ် အပိုင်း တခုခုကို ခွဲစိတ်ကုသလိုလျှင်ဖြစ်စေ လူကို ခုတင်ပေါ် တွင် တင်၍ သားရေပတ်များဖြင့် မလှုပ်မရှား နိုင်အောင် ကျပ်တည်းစွာ စည်းထားပြီးမှ ခွဲစိတ်ကုသကြရလေသည်။ ထိုအခါက မေ့ဆေးမပါဘဲ အစိမ်းသက်သက် ခွဲစိတ်ကုသရ သဖြင့် လူနာမှာ သတိရလျက်ပင် နာကျင်ခြင်းဝေဒနာကို မချိမဆန့် ခံစားရရှာသည်။ အချို့ လူနာများမှာ ရောဂါ ပျောက်ကင်းကြသော်လည်း များသောအားဖြင့်ကား ခွဲစိတ်ကု သခြင်း၏ဒဏ်ကို မချိမဆန့် ခံစားယင်းပင် အသက်ဆုံးရှုံး ကြရလေသည်။ ဤသည်ကား မေ့ဆေးမပေါ်မီခေတ်က တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ကြရသော ဒုက္ခများပင်တည်း။

မေ့ဆေးပေါ်လာသော ယခုခေတ်၌ကား ခွဲစိတ်ကုသရာ ၌ လူများသည် နာကျင်ခြင်းဝေဒနာကို အနည်းငယ်မျှ မခံ စားရဘဲ ရာခိုင်နှုန်းပြည့် အသက်ချမ်းသာမှု ရရှိကြလေသည်။ မေ့ဆေးကို ခွဲစိတ်ကုသရာ၌ အသုံးပြုရန် ပထမဆုံး အကြံပေး ခဲ့သူမှာ နာမည်ကျော်ဗြိသိသျှဓာတုဗေဒပညာရှင် ဆာ ဟမ်ဖရီဒေဗီအမည်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်သည်။ ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ် တွင် ဆာဟမ်ဖရီဒေဗီက နိုက်ထရပ်အောက်ဆိုက်ခေါ် “ရယ် စေတတ်သော ဓာတ်ငွေ့” ကို ခွဲစိတ်ကုသရာ၌ အသုံးပြုရန် အကြံပေးခဲ့သည်။ သို့သော် သူ၏ အကြံပေးချက်ကို မည်သူ မျှ ဂရုမပြုခဲ့ကြချေ။ ၁၈၁၈ ခုနှစ်၌ တဖန် ဗြိတိသျှ သိပ္ပံပညာ ရှင် တဦးဖြစ်သူ မိုက်ကယ် ဖားရဒေးက အီသာဓာတ်ငွေ့တွင် နိုက်ထရပ်အောက်ဆိုက်မှာကဲ့သို့ အလားတူ မေ့ဆေးဂုဏ် သတ္တိများရှိကြောင်း ပြသခဲ့ဘူးလေသည်။ သို့သော် လက် တွေ့အားဖြင့် အသုံးမပြုခဲ့ပေ။

မေ့ဆေးကို ခွဲစိတ်ရာ၌ ပဌမဆုံး လက်တွေ့ အသုံးပြုခဲ့သူ မှာ အမေရိကန်လူမျိုးထဲမှ ဖြစ်သည်။ ၁၈၄၂ ခုနှစ်တွင်

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၊ ဂျော့ရှီးယားပြည်နယ်မှ ဒေါက်တာ စီ ဒဗျူ လောင်းအမည်ရှိ ဆရာဝန်တစ်ဦးသည် အိသာကို အသုံးပြု၍ လူနာတစ်ဦး၏ အသားပိုကို အောင်မြင်စွာ ခွဲထုတ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ဒေါက်တာလောင်းသည် သူ၏ အောင်မြင်မှုကို ၁၈၄၉ ခုနှစ် တိုင်အောင် ထုတ်ဖော်မပြောခဲ့ပေ။ ၁၈၄၄ ခုနှစ်တွင် တဖန် အမေရိကန်နိုင်ငံ ကွန်နက်တိကတ်ပြည်နယ် ဟတ်ဖိုမြို့မှ ဒေါက်တာ ဟိုးရေဝဲ အမည်ရှိ သွားကုဆရာဝန် တစ်ဦးသည် နိုက်ထရပ်အောက် ဆိုက်ဇာတ်ငွေ့ကို အသုံးပြု၍ လူနာတစ်ဦး၏ သွားကို မနာမကျင်ဘဲ နုတ်ယူနိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မေ့ဆေးများ၏ အသုံးဝင်ပုံကို သိရှိလာကြသည် အလျောက် ဆက်ကာ ဆက်ကာ အသုံးပြုလာကြလေသည်။ အိသာနှင့် နိုက်ထရပ်အောက် ဆိုက်ဇာတ်ငွေ့တို့အပြင် ၁၈၄၇ ခုနှစ်၌ အက်ဒင်ဗာ ရာမြို့မှ စကော့လူမျိုး ဆာဂျိမ်း ဆင်မဆင်ဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ကလိုရိုဖောင်းမေ့ဆေးကို ပဌမဆုံး တွေ့ရှိခဲ့လေသည်။ အစပဌမ၌ အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် ကလိုရိုဖောင်းမေ့ဆေး အသုံးပြုခြင်းကို ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဝိတိုရိယ ဘုရင်မကြီးကိုယ်တိုင် မီးဖွားရာ၌ ကလိုရိုဖောင်းကို အသုံးပြုလိုက်သောအခါ မေ့ဆေးသုံးစွဲခြင်းမှာ ခေတ်စားလာလေသည်။

အိသာဇာတ်ငွေ့သည် အလွန်ထက်မြက်သော မေ့ဆေးဖြစ်သော်လည်း ဆရာဝန်များသည် အသေးအဖွဲ့ ခွဲစိတ်ခြင်းများအတွက် အက်သလိန်း၊ ဆိုင်ကလိုပရိုပိုန်း ဇာတ်ငွေ့များကိုလည်း အသုံးပြုကြသေးသည်။ မေ့ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုရာ၌ ရှူသွင်းရသော ဤဇာတ်ငွေ့များ အပြင် ပါးစပ်မှ မျိုရသော အခဲမေ့ဆေးများလည်းရှိ၏။ ယင်းတို့မှာ ဖိနပ်ဗီတို၊ အမ်မီတဲ၊ ပင်တိုဗာဗီတိုနှင့် အီဗီပဲတို့ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့ကို ထိုးဆေးအဖြစ်ဖြင့်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

မေ့ဆေးများ ဆက်ကာဆက်ကာပေါ်လာပြီးသည့်နောက် ထုန်ဆေးဟူ၍ လည်းပေါ်လာပြန်သည်။ မေ့ဆေးကို အသုံးပြုလိုက်သည့်အခါ လူသည်အိပ်ပျော်သွားပြီးလျှင် တကိုယ်လုံး ဘာမျှမသိ၊ သတိမရတော့ဘဲ ခွဲစိတ်မှုကို မသိတော့ပေ။ သို့သော် ထုန်ဆေးကို ထိုးလိုက်သောအခါ ဆေးထိုးထားသည့် နေရာတစ်ဝိုက်၌သာ ထုန်သွား၍ အခြားနေရာများ၌ ကား ပကတိအတိုင်းပင် နာကျင်မှု ရှိလေသည်။ ထုန်သွားသော နေရာတစ်ဝိုက်တွင် ခွဲစိတ်နေသော်လည်း လူနာတွင် နာကျင်မှု အနည်းငယ်မျှမရှိ။ သတိရှိလျက် ခွဲစိတ်မှုကိုပင် ကြည့်ရှုနေနိုင်သည်။ ထုန်ဆေးများကား ကိုက်နံး (ကိုက်နံး) နိုဗိုက်နံး၊ ယူကိုက်နံး၊ မီတိုက်နံး၊ ပွန်တိုက်နံး၊ နူပါကိုက်နံးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ဤထိုးဆေးများသည် ထိုးလိုက်သည့် နေရာရှိ နာမ်ကြောအားလုံးကို ထုန်ထိုင်းသွားစေသည်။ အခြား ထုန်ဆေးတမျိုးမှာ အက်သဲကလိုရိုက် ဆေးရည်ဖြစ်၍ အနာတ

ဝိုက်တွင် ယင်းဆေးရည်ကို မှုတ်ပေးလိုက်သည့်အခါ ထုန်သွားလေသည်။

ကျောရိုးထိုး ထုန်စေသည့် နည်းတနည်း ရှိသေး၏။ ထိုနည်းတွင် ထုန်ဆေးကို ကျောရိုးနာမ်ကြောတဝိုက် တနေရာတွင် ထိုးလိုက်သည့်အခါ ဆေးထိုးလိုက်သည့်နေရာ အောက်ပိုင်းတခုလုံးသည် လုံးလုံးထုန်သွားသော်လည်း လူနာကား သတိရလျက် ရှိနေသည်။ ဤထိုးဆေးမျိုးကို ဝမ်းပိုက်ခွဲသည့်အခါနှင့် ကိုယ်အောက်ပိုင်း၌ ခွဲစိတ်သည့် အခါများတွင် သုံးသည်။ မြီးပွားထုန်ဆေးဟုခေါ်သောထုန်ဆေးကို မီးဖွားရာ၌ ကျောရိုး နာမ်ကြောတွင် ထိုးပေးလျှင် မနာမကျင်လွယ်ကူစွာ သားဖွားနိုင်လေသည်။

မေထေးလူမျိုး ။ ။ကသည်းလူမျိုး-ရှု။

မေဒေးနေ့ ။ ။ကဟွာ့အလုပ်သမားနေ့-ရှု။

မေပယ်ပင် ။ ။ရုက္ခဗေဒ အလိုအားဖြင့် မေပယ်ပင်သည် အေဆာရေးစီအီး မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ မေပယ်ပင်မျိုးပေါင်း ၁၀၀ခန့်မျှရှိရာ အားလုံး၏ မူလပေါက်ရာ အရပ်မှာ မြောက်သမပိုင်းဇုန် ဒေသများ ဖြစ်သည်။ မေပယ်ပင်တွင် စိမ်းလန်းသော အရွက်များဖြင့် အုပ်အုပ်ဆိုင်ဆိုင်ရှိသောကြောင့် နွေအခါ၌ အေးမြသော အရိပ်အာဝါသရသည်။ သို့သော် ဆောင်းကူးရာသီသို့ရောက်သည်နှင့် အစိမ်းရင့်ရောင်ရှိသော ထိုအရွက်များသည် အနီရဲရဲနှင့် တောက်ပသော အဝါရောင်များသို့ ပြောင်းသွားသဖြင့် အထူးပင်ကြည့်ကောင်း လှပေသည်။ မေပယ်ရွက်များ အားလုံးသည် အစုံအစုံရွက်ချင်းဆိုင်၍ ပေါက်ကြသည်။ အရွက်များသည် ပြား၍ ကျယ်ပြန့်ပြီးလျှင် လက်ဝါးပုံကဲ့သို့ ရွက်ကြောများနှင့်ရွက်ခြားများ ရှိသည်။ အရွက်တရွက်တွင် ရွက်ခြား ၃ ခုမှ ၇ ခုအထိ ရှိသည်။ မေပယ်သီးများသည် စက္ကူပါးတောင်ပံကဲ့သို့ တောင်ပံ ၂ခုဖြင့် သီးရာ တောင်ပံတခု၏ အရင်းတွင် အစေ့တစေ့စီပါရှိ၍ တစုံစီ သီးကြသည်။

ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် အများဆုံးတွေ့ရသော မေပယ်ပင် ၂ မျိုးမှာ ရုက္ခဗေဒအမည်အားဖြင့် အေဆာစူဒို ပလက်တာနပ်ဟုခေါ်သော ဆစ်ကမိုးမေပယ်ပင်နှင့် အော ကမ်ပက်စတာဟု ခေါ်သော ကွင်းတွင်ပေါက်သည့် မေပယ်ပင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ကွင်းမေပယ်ပင်မျိုးသည် အခြားမေပယ်ပင်များကဲ့သို့ အရွက်များရှိသော်လည်း အပင်ကြီးမျိုး မဟုတ်ချေ။ ခြံစည်းရိုးအပင်အဖြစ် စိုက်လေ့ရှိကြသည်။ ရုက္ခဗေဒ အမည်အားဖြင့် အေဆာ ပလက်တာနိုက်ဟုခေါ်သော နော်ဝေး မေပယ်ပင်နှင့် အေဆာ နီဂန်းဒီးဟုခေါ်သော အခြား မေပယ်ပင်မျိုးကိုလည်း တွေ့ရသည်။

မေပယ်ပင်

မြောက်အမေရိကတိုက်တွင် အများဆုံး တွေ့ရသော မေပယ်ပင်မျိုးမှာ သကြားမေပယ်ပင်မျိုးဖြစ်၍ ရုက္ခဗေဒအမည်အားဖြင့် အေဆာ စက်ကရမ်းဟုခေါ်သည်။ ဤမေပယ်ပင်မျိုးသည် ပေ ၇၀ မှ ၁၂၀ ထိမြင့်၍ နူးဖောင်းလန်းကျွန်းမှ မနီတိုးဗားပြည်နယ်အထိ၎င်း၊ အုပ်ပလက်ချီယန်တောင်တန်းတလျှောက်မှ ဂျောဂျီးယား ပြည်နယ်အထိ၎င်း ပေါက်ကြသည်။ သကြားမေပယ်ပင်မှ မေပယ်သကြား ရသည်သာမက အိမ်ထောင်ပရိဘောဂအတွက် အကောင်းဆုံးသစ်များကိုလည်း ရသည်။ အခြား အမေရိကန် မေပယ်ပင်မျိုးမှာ ရုက္ခဗေဒအမည်အားဖြင့် အေဆာ စက်ကရီးနမ် ဟုခေါ်သော ငွေရောင်မေပယ်နှင့် အေဆာ ရူပရမ်ဟု ခေါ်သော အနီနှင့် ကြက်သွေးရောင် မေပယ်ပင်များ ဖြစ်ကြသည်။ ချစ်စဖွယ် ဂျပန် မေပယ်ပင်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ခရစ် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ မေပယ်ရွက်ကို အမျိုးသား အမှတ်တံဆိပ်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

မာ၍ အသားကျစ်သော သကြားမေပယ်သားသည် အလွန်ကောင်းသဖြင့် အကောင်းစား အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများနှင့် သစ်အချောဆက်လုပ်ငန်းများတွင် များစွာ အသုံးပြုကြသည်။ ငှက်မျက်စိကဲ့သို့ အမျက်များပါသော သကြားမေပယ်သားကို အိမ်ထောင်ပရိဘောဂအတွက် မိလ္လာများအဖြစ် ခွဲစိတ်ကြသည်။

အားလုံးသော မေပယ်ပင်များတွင် ပင်ချိုရည်ရှိကြသော်လည်း သကြားမေပယ်ပင်မှ ရသော အချိုရည်သည် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ကနေဒါနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ရောင်းချသော သကြားနှင့်အချိုရည် အားလုံးလောက်သည် ထိုပင်ချိုရည်မှ ရခြင်းဖြစ်သည်။ မေပယ်သကြားလုပ်ငန်းသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အရှေ့မြောက်ဒေသများနှင့် အနီးတဝိုက်ရှိ ကနေဒါနိုင်ငံ ပြည်နယ်များ၌သာ စီးပွားရေးအရ ကြီးကျယ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နွေကူးရာသီတွင် သစ်ရည်များထွက်ရန် ရာသီဥတုသည် ရေခဲသည်အထိ အေးလိုက်၊ နှင်းခဲအရည်ပျော်လောက်သည်အထိ ပူလိုက်နှင့် တလှည့်စီ အေးလိုက် နွေးလိုက် ဖြစ်နေရပေမည်။ တချိန်လုံး ဆက်၍ အေးနေလျှင်သော်၎င်း၊ နွေးနေလျှင်သော်၎င်း သစ်ရည်အထွက်ရပ်သွားတော့၏။ သကြားမေပယ်ပင်သည် ကြီးခဲ့သော အပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အပင်သက်အနှစ် ၄၀ မပြည့်မီအတွင်း သစ်ရည်ကောင်းကောင်း မထွက်ချေ။ အပင်သက် ၈၀ ကျော်ပြီးသောအခါတွင်ကား သစ်ရည်အများဆုံး ထွက်တော့၏။ နွေကူးရာသီစသည်နှင့် သစ်ရည်များ စထွက်ရာ ရက်သတ္တ ၃ ပတ်ခန့်အထိ ထွက်နေလေသည်။ သကြားမေပယ်ပင် တပင်လျှင် သစ်ရည် ၁၀ ဂါလံ ယုမ်းမျှထွက်၏။ ကျိုလိုက်သည့်အခါ အချိုရည် တဂါလံ ၄ ပုံ ၁ ပုံ၊ သို့မဟုတ် သကြား ၂ ပေါင်ခန့် ရလေသည်။

နွေကူးရာသီ စလျှင်စခြင်း အလုပ်သမားများသည် မေပယ်တောထဲသို့ ရောက်နှင့် နေကြပြီးလျှင် အသင့်စောင့်နေကြရသည်။ တရက်နှစ်ရက် နောက်ကျသွားလျှင်ပင် အတော် ဆုံးရှုံးမှုရှိတတ်သည့်ပြင် ပဌမရက် အနည်းငယ်အတွင်း လောက်သာ အချိုဆုံးသစ်ရည် ထွက်လေသည်။ ညများသည် သာယာအေးမြ၍ နေ့ဖက်၌ နွေး၍ နေရောင်ဖြင့် ထွန်းပနေစဉ် အလုပ်သမားများသည် ရက်သတ္တ ၃ ပတ် ၄ ပတ်မျှ သကြားချက်စခန်းတွင် နံနက်အရုဏ်တက်မှ မိုးချုပ်နေဝင်သည်တိုင်အောင် အလုပ်လုပ်ကြရသည်။

သစ်ရည်ခံရာ၌ သစ်ပင် မနာရအောင် အထူးဂရုပြုရ၏။ သစ်ရည်ခံရန် အပေါက်မဖောက်မီ ဖောက်မည့်နေရာ ပင်စည်တဝိုက်တွင် အညစ်အကြေးနှင့် အခေါက်ကလေးများ စင်သွားအောင် ပွတ်တိုက်လိုက်ရသည်။ မြေကြီးမှ ၃ ပေခွဲ၊ သို့မဟုတ် ၄ ပေလောက်အမြင့်တွင် ပင်စည်၌ အချင်းလက်မ သုံးမူးခန့်လောက် အပေါက်တပေါက်ကို လွန်ကောက်ဖြင့် အနက်တလက်မခွဲခန့် အပေါ်သို့ ခပ်စောင်းစောင်း ဖောက်ရ၏။ ဖောက်ပြီးသော အပေါက်တွင် သတ္တုရေတံလျှောက်တခုကို ရိုက်သွင်းလိုက်၏။ ရေတံလျှောက် အဖျားတွင် သစ်ရည်ခံသည့် ပုံးတပုံးကို ချိတ်ဆွဲထားရာ သစ်ရည်သည် တဖြည်းဖြည်း စီးဆင်းလာလေသည်။ ယခုခေတ်တွင် အချို့မေပယ်တောများ၌ သစ်ရည်ခံသည့်ပုံးအစား သံဖြူဖြင့် လုပ်သော ပြွန်တံများ တပ်ဆင်ထားလေသည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း သစ်ရည်ခံရာ၌ အပေါက်များကို တနေရာတည်း မဖောက်ဘဲ နေရာအမျိုးမျိုး လွှဲ၍ ဖောက်ရသည်။ သို့မှသာ

မြောက်ဖက် သမပိုင်းဒေသတွင် ပေါက်လေ့ရှိသော မေပယ်ပင်၏ အရွက်များ

နောက်တနှစ်တွင် ယခင်ဖောက်ခဲ့သည့် နေရာ၌အခေါက်များ ဖုံးသွားကာ အပေါက်ပိတ်သွားလေသည်။

သစ်ရည်ကို ကျိုလိုက်သည့်အခါ အချိုရည်ဖြစ်လာသည်။ အချိုရည်ပြုလုပ်ရာ၌ ပဌမ သစ်ရည်များကို သံဒယ်ကြီး များထဲသို့ လောင်းထည့်၍ အချိုရည် ဖြစ်လာသည့်တိုင် အောင် ယောက်ခွက်များဖြင့် တဒယ်မှ တဒယ်သို့ ပြောင်း ခပ် ပေးရသည်။ သကြားချက်လိုသည့်အခါ အချိုရည်ကို တဖန် ကျိုပြန်သည်။ မေပယ်ပင် ၂,၀၀၀ ကျော်ကျော် ခန့်ရှိသော ခြံကြီးများတွင် သစ်ရည်ကို စခန်းတွင် မကျို ချက်ဘဲ စက်သို့ယူလာ၍ ချက်ကြသည်။ အချိုရည် ဖြစ် လာသည်နှင့် ချက်ခြင်း စည်သွတ်၍ ပိတ်ရသည်။ သို့မဟုတ် က ဗက်တီးရီးယားများ ဝင်လာပြီးလျှင် ချဉ်သွားတတ်သည်။ သကြားအဖြစ်ထိ ချက်သည့်အခါ သံဖြူဗူးများနှင့် ထည့်၍ သင်္ဘောဖြင့်တင်ပို့ကြလေသည်။

မေမြို့ ။ ။ရှေးအခါက ပြင်ဦးလွင် ဟူ၍ တွင်လျက် ယခု မေမြို့ဟုခေါ်ကာ ကဗျာဆန်၍ နယဉ်သော အမည်ဆောင် သည့် မြို့သည် ရာသီဥတု အေးချမ်းသာယာ၍ အထူးသဖြင့် နွေရာသီတွင် လူအများ အပူရှိန်မှ လွတ်ကင်းရာ လွတ်ကင်း ကြောင်း အနားယူ အပန်းပြေရာမြို့အဖြစ် နာမည် ထင်ရှား ပေသည်။ ရှေးဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက်က နွေရာသီတွင် ဘုရင်ခံနှင့် အစိုးရအရာရှိကြီးများသည် မေမြို့သို့ တက်ကြ သည်။ မေမြို့သည် ဗြိတိသျှတို့ လက်ထက်က ပြုပြင်ထား သော တောင်စခန်းမြို့တခု ဖြစ်၏။

မေမြို့သည် မန္တလေးခရိုင်တွင် ပါဝင်သော မေမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ မန္တလေးမြို့ အရှေ့ဖက်ရှိ အမြင့်ပေ ၃,၅၀၀ ခန့်ရှိသော ကုန်းပြင်မြင့် တောင်ကလပ်တွင် တည် ရှိသည်။ မေမြို့ကို တောင်နိမ့်များ ဝန်းပတ်လျက်ရှိသည်။ ဗင်္ဂလားအော်နှင့် မိုင် ၃၀၀ ကျော်၊ မုတ္တမကွေ့နှင့် မိုင် ၄၀၀ ကျော် ကွာလှမ်းသည်။ မန္တလေးမြို့နှင့် မော်တော်ကားလမ်း အားဖြင့် ၄၃ မိုင်အကွာ မန္တလေး-လားရှိုး မော်တော်ကား လမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် ၁၇ စတုရန်းမိုင်မျှရှိသည်။

မေမြို့တွင် နယ်ပိုင်၊ မြို့ပိုင်၊ ငွေတိုက်၊ ရာဇဝတ်တရားသူ ကြီး၊ သစ်တော၊ လမ်း၊ မြေတိုင်း၊ ရဲ၊ ကြေးနန်းနှင့် စာတိုက် စသောဌာနများ ရုံးစိုက်သည်။ ထိုပြင် ဗိုလ်သင်တန်းနှင့် စစ်တက္ကသိုလ်ကြောင့်လည်း မေမြို့သည် ယခုအခါတွင် ထင် ရှားသည်။ မေမြို့တွင် ရှေးယခင် ဗြိတိသျှလက်ထက်ကစ၍ ယခုတိုင် ဗရင်ဂျီသာသနာပြု ကျောင်းများရှိသည်။ ဆေးရုံ၊ ဈေးရုံ၊ တိုက်တာ အဆောက်အအုံများအပြင် ဘီ၊ တီ ဘရားသားရေကူးကန်၊ ဧက ၃၅၀ ကျယ်ဝန်းသော အစိုးရ ဥယျာဉ်၊ ရက်ကန်းရုံနှင့် နို့ဆီချက်ရုံများလည်း ရှိ၏။

ပေ ၂၀၀ ကျော်မြင့်သည့် မေမြို့ အနီးစခန်း ရေတံခွန်ကြီး

မေမြို့သည် သွားလမ်း လာလမ်းအားဖြင့် လေကြောင်း လမ်း၊ ကားလမ်း၊ ရထားလမ်းများ ရှိသည်။ ရန်ကုန်မှ မေမြို့ သို့ လေယာဉ်ဖြင့် သွားနိုင်သည်။ မန္တလေး-လားရှိုး မီးရထား လမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသဖြင့် မန္တလေးမှ မီးရထားဖြင့် သွား နိုင်သည်။ မန္တလေးမှ မေမြို့သို့ ကားဖြင့်သွားသော် ၂ နာရီ မျှကြာ၍ လမ်းတွင် သုံးထပ်ကွေ့လမ်းများကို တွေ့ရသည်။ မီးရထားဖြင့်သွားလျှင် ပို၍ကြာသည်ဟု ထင်ရသည်။ အ ဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မီးရထားမှာ အရှိန်ပြင်းပြင်းမခတ် ဘဲ မှန်မှန် တောင်တက်တောင်ဆင်း လုပ်ရသည်။ မေမြို့ သည် မန္တလေး၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရှေးအခါက တရုတ်ပြည် အနောက်ဖက်မှ ကုန်သည်များ စုဝေးရာဌာနဖြစ်၏။ မေမြို့ တွင် ၅ ရက်တမျှ ရှိသည်။

တနှစ်ပတ်လုံးပင် မေမြို့သည် မန္တလေးထက် ဒီဂရီ ၂၀ ပို၍အေးသည်။ ရာသီဥတုအေးမြသောကြောင့် မြေနိမ့်ပိုင်း တွင် နေထိုင်သူတို့ မနှစ်သက်ကြသော်လည်း ဗြိတိသျှနှင့် ဥရောပတိုက်သားတို့ နှစ်သက်သဖြင့် သာယာအောင် ပြုပြင် ခဲ့သည်။ အအေးမှ လုံခြုံအောင် ပြုလုပ်နိုင်လျှင် ကျန်းမာရေး နှင့် ညီညွတ်သောမြို့ဖြစ်သည်။

ဤသို့ရာသီဥတုအေးမြသောကြောင့် မေမြို့နှင့် အနီးပတ်

ဝန်းကျင်မှာ ရှုခင်းသာယာလှပေသည်။ ဟင်းသီးဟင်းရွက် သစ်သီး သစ်နှံ ပန်းမာလ်များ ကောင်းစွာ ဖြစ်ထွန်း၏။ တောင်စောင်း တောင်ခါးပန်းများတွင် ကာဖီ၊ စထရော် ဗယ်ရီ၊ နာနတ် စသော စိုက်ခင်းများကို မြင်နိုင်ပေသည်။ ထို့ပြင် ဂေါ်ဘီထုပ်၊ ဂေါ်ဘီပန်း၊ ခရမ်းချဉ်စသည့် အပင်များ နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ စတင်စိုက်ပျိုးသော ယူကလစ်ပင်၊ ထင်းရှူးပင်၊ ဝက်သစ်ချပင် စသည်တို့ကိုလည်း မေမြို့တွင် တွေ့မြင် နိုင်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးတိုင်း ကြီးငယ်မဟူ နှစ်သက်သည့် မေမြို့ဒေလီယာ၊ ဂန္ဓမာ စသည့် ပန်းရောင်စုံ ကား မေမြို့ကို အထူးတန်ဆာဆင်ပေသည်။

မြို့တွင်းရှိ လှပတင့်တယ်သော ရှုခင်းများသာမက မေမြို့ ၏ အနီးပတ်ဝန်းကျင်မှာလည်း အပန်းဖြေ လည်ပတ်ရန် နေ ရာများရှိလေသည်။ မေမြို့အလွန် ၇ မိုင်ခန့်အကွာတွင် အနီး စခန်းရေတံခွန် ရှိသည်။ ၁၅ မိုင်ခန့် အကွာတွင် ဝက်ဝံရေ တံခွန်ရှိသည်။ ၃၅ မိုင်အကွာ မေမြို့-လားရှိုး ကားလမ်းပေါ် တွင် ဂုတ်ထိပ်တံတားရှိပေသည်။

မေမြို့သည် ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက်က ပြင် ဦးလွင်ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ခရစ် ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် ဘင်္ဂလား ခြေလျင်တပ်မှ ဗိုလ်မှူးကြီးမေသည် ပြင်ဦးလွင်တွင် တပ်စွဲ ခဲ့သည်။ ယင်းဗိုလ်မှူးကြီးမေကို အစွဲပြု၍ မေမြို့ဟု တွင်လာ လေသည်။ ရှေးအခါက မေမြို့မှာ ဓနုလူမျိုးများ နေထိုင်ရာ အရပ်ဖြစ်၏။ ယခုမူကား အင်္ဂလိပ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် ရှမ်းမြန်မာ အမျိုးသားပေါင်းစုံ နေထိုင်ရာအရပ် ဖြစ်သည်။

မေမြို့ရှိ လူဦးရေမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ခန့်မှန်း သန်ကောင်စာရင်း အရ ၂၈,၇၈၃ ခန့်ဖြစ်သည်။

မေယုနယ်ခြားခရိုင်။ ။မေယုနယ်ခြား ခရိုင်သည် နယ် ခြားအုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထား သော ခရိုင်နယ်ဖြစ်၏။ နယ်ခြားအုပ်ချုပ်ရေးကို နိုင်ငံအစိုးရ က ပြဋ္ဌာန်းကြေညာပြီးနောက် မေယုနယ်ခြားခရိုင်ကို လွှဲ ပြောင်း ပေးခဲ့သည်။ သို့သော် အကြောင်းကြောင်းတို့ ကြောင့် လက်တွေ့အကောင်အထည် မဖော်နိုင်ခဲ့ပေ။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင်မှစ၍ ထိရောက်သော အုပ်ချုပ် ရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

မေယု နယ်ခြားခရိုင်သည် အရှေ့ပါကစ္စတန်နှင့် မြန်မာ နိုင်ငံ စပ်ကြားတွင် တည်ရှိသည်။ နတ်မြစ်အားဖြင့် နယ်နိ မိတ် သတ်မှတ် ထားလျက်ရှိသည်။ မေယုနယ်ခြားခရိုင်သည် အနောက်ဖက် လားသော် အရှေ့ပါကစ္စတန်၊ အရှေ့ဖက် လားသော် မယူမြစ် စိုင်တင်ချောင်းအားဖြင့်၎င်း၊ တောင် ဖက်လားသော် ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်း၊ ဘင်္ဂလား အော်တို့ဖြင့် ၎င်း၊ မြောက်ဖက်လားသော် အရှေ့ပါကစ္စတန် အားဖြင့် ၎င်း ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထား၏။ ယခင် ရခိုင်တိုင်း စစ်တွေ ခရိုင်အတွင်းရှိ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောမြို့နယ်နှင့် ရသေ့တောင် အနောက်မြောက်မြို့နယ်များပါဝင်သောဒေသ ဖြစ်သည်။ မယူတောင်တန်းကို ဗဟိုပြု၍ မယူမြစ်နှင့်နတ်မြစ် ကြားရှိ နေရာများသည် မေယုနယ်ခြားခရိုင်အတွင်း ပါဝင်

မေမြို့-မန္တလေးသွားလမ်းမကြီးကို ဤသို့ တောင်ဆင်းတောင်တက်တွေ့ကာကောက်ကာဖြင့် ဖောက်လုပ်ထားသည်။

လေသည်။ မေယုနယ်ခြားခရိုင်သည် တောအထပ်ထပ်၊ တောင်အလျှိုလျှို၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များဖြင့် ရောယှက် ဝန်းရံလျက်ရှိသော ဒေသတခုဖြစ်၏။ မြောက်ဖက်တွင် မြင့်၍၊ တောင်ဖက်သို့ ဆင်ခြေလျှော့ တဖြည်းဖြည်း နိမ့်ဆင်းသွားသည်။ စိုင့်တင်တောင်နှင့် မယူတောင်တန်းဟူ၍ တောင်တန်းနှစ်ခုရှိပြီးလျှင်၊ မယူမြစ်နှင့် နတ်မြစ်တည်းဟူသော ထင်ရှားသည့် မြစ်နှစ်သွယ်ကလည်း မြောက်ဖက်မှ တောင်ဖက်သို့ စီးဆင်းလေသည်။

မေယုနယ်ခြား ခရိုင်တွင် လူဦးရေ ၄ သိန်းကျော် ၅ သိန်းနီးပါးရှိ၏။ များသောအားဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့် တံငါလုပ်ငန်းများဖြင့်သာ အသက်မွေးကြသည်။ လူများစု (၇၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်) မှာ ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးဖြစ်၍ ရခိုင်၊ ဒိုင်းနက်၊ မြို့၊ ခမ္ဘိုး စသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများလည်း နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ ရိုဟင်ဂျာတို့သည် အစွလှောင်အယူဝါဒီများဖြစ်၏။ ရခိုင်လူမျိုးများကား ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီများဖြစ်၍ ကျန်လူမျိုးစုများသည် နတ်များကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ကြလေသည်။ လောလောဆယ်အားဖြင့် မေယုနယ်ခြားခရိုင်ဌာနချုပ်ကို မောင်းတောမြို့တွင် ဖွင့်လှစ်ထားသည်။ ရခိုင်တပ်ပေါင်းစုများသည် မေယုနယ်ခြားခရိုင်၏ လုံခြုံရေး၊ ကာကွယ်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မေယုနယ်ခြားခရိုင် အထူးအုပ်ချုပ်ရေး အရာရှိအဖြစ် အာဏာကုန်လွှဲအပ်ထားခြင်း ခံရသည်။ မေယုနယ်ခြားခရိုင်တွင် အထူးသဖြင့် မောင်းတောမြို့၊ ဘူးသီးတောင်မြို့များတွင် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အစိုးရရုံးများ အများအပြားရှိသည်။ ထိုအပြင် အစိုးရစာသင်ကျောင်းများလည်း ရှိသည်။ (ဘူးသီးတောင်မြို့၊ မောင်းတောမြို့-လည်းရှု။)

မေယုနယ်ခြားခရိုင်ဖွဲ့စည်းခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ရပ်ရွာအေးချမ်းရေးတို့ ဖြစ်၏။ လောလောဆယ်အားဖြင့် မေယုနယ်ခြားခရိုင် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်တို့သည် အောက်ပါအချက်များကို အဓိကထား၍ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြသည်။ ယင်းတို့မှာ ဆူပူ သောင်းကျန်းနေသော မူဂျာဟစ် သူပုန်များအား ထိရောက်စွာ နှိမ်နင်းရန်၊ တရားဥပဒေ အပြင်ဖက်မှ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆိုးသွမ်းလျက်ရှိသော စီးပွားရေး သောင်းကျန်းသူများနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကိစ္စများကို ထိရောက်စွာ အရေးယူရန်၊ နယ်ခြားဒေသများတွင် တွေ့ကြုံရမြဲဖြစ်သည့် တရားဥပဒေမဲ့ ဝင်ရောက်လာသူများအား နိုင်နင်းစွာ တားဆီးပိတ်ပင်ရန်၊ မေယုနယ်ခြားခရိုင်တွင် လူမျိုးရေးအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အယူဝါဒရေးအားဖြင့်ဖြစ်စေ ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်မွေးမြူရေးကို အဓိကထား တရားမျှတစွာ အုပ်ချုပ်သွားရန်၊ နိုင်ငံအစိုးရ၏ ချမှတ်ထားသောဝါဒအရ အိမ်

နီးချင်း နိုင်ငံဖြစ်သည့် ပါကစ္စတန်အစိုးရနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု တိုးတက်ရန် အစွမ်းကုန်ဆောင်ရွက်ရန်၊ မေယုနယ်ခြားခရိုင်တွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် လုံခြုံရေး တိုးတက်ကောင်းမွန် လာသည်နှင့်အမျှ အထူးလိုအပ်လျက်ရှိသော တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက် လုပ်ကိုင်သွားရန်၊ နယ်ခြားဒေသ သွားရောက် အမှုထမ်းကြသည့် အမှုထမ်းများသည် လေးလေးနက်နက်ပြုပြင်၍ အတတ်နိုင်ဆုံး သံတမန်စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားရန်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ပို့ထားသော အမှုထမ်း အရာထမ်းများ အားလုံးသည် နယ်ခြားဒေသ အုပ်ချုပ်ရေး၏ဦးဆောင်မှု အောက်တွင် တစည်းတလုံးတည်း စုပေါင်းကြ၍ ပြဿနာ အရပ်ရပ်ကို ညီညာစွာ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းသွားရန် စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

မေယုနယ်ခြားခရိုင်ကို ဤသို့ နယ်ခြားဒေသ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်လာခဲ့ရာ၊ ယခုအခါတွင် အခြေအနေများ တိုးတက် ကောင်းမွန်လာသည်။ ထို့ကြောင့် မေယုနယ်ခြားခရိုင်ကို စစ်တွေခရိုင် အတွင်းသို့ ပြန်လည် သွတ်သွင်းပြီးလျှင် ပြည်ထဲရေးဌာန၏ အုပ်ချုပ်မှုလက်အောက်သို့ ပြန်လည်ထားရှိရန် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်လွန်ရေးအစိုးရအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်ခဲ့၏။ မေယုနယ်ခြား ခရိုင်ကို နယ်ခြားဒေသ အုပ်ချုပ်ရေး လက်အောက်မှ ပြည်ထဲရေးဌာန လက်အောက်သို့ ၁၉၆၄ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် လွှဲပြောင်းပေးခဲ့လေသည်။

မေရီလန်ပြည်နယ် ။ မေရီလန်ပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ မူရင်းတဆယ်သုံးပြည်နယ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်၍ အတ္တလန္တိတ်ကမ်းခြေ၊ ချက်စပီပင်လယ်အော်တလျှောက်တွင် တည်ရှိသည်။ မေရီလန်ပြည်နယ်၏ မြောက်ဖက်တွင် ပင်ဆီလဗေးနီးယားပြည်နယ်၊ အရှေ့ဖက်တွင် ဒဲလဝဲယားပြည်နယ်နှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ တောင်ဖက်တွင် ဗာဂျင်နီးယားပြည်နယ်၊ အနောက်ဖက်တွင် အနောက် ဗာဂျင်နီးယားပြည်နယ်တို့ အသီးအသီးတည်ရှိ၏။ အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၀,၅၇၇ စတုရန်းမိုင် ဖြစ်၏။ ပြည်နယ်၏ရုံးစိုက်မြို့မှာ အန္နပေါလစ်ဖြစ်၍ အခြားမြို့ကြီးများကား ဗောလတီမိုး၊ ကမ်ဗာလန်၊ ဟေးဂီးစတောင်းတို့ ဖြစ်သည်။

မေရီလန်ပြည်နယ်ကို သဘာဝအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ၃ ပိုင်း ပိုင်းခြားနိုင်သည်။ ယင်းတို့မှာ ကမ်းမြောင် မြေပြန့်ဒေသ၊ ပီးဒမ္မန်ကုန်းပြင်မြင့်နှင့် အက်ပလက်ချီယန် ဒေသတို့ဖြစ်၏။ ကမ်းမြောင် မြေပြန့်ဒေသသည် မေရီလန်ပြည်နယ်၏ အရှေ့ပိုင်းတခြမ်းဖြစ်၏။ လူဖြူတို့ ဦးစွာအခြေစိုက်ရာဒေသလည်း ဖြစ်၏။ ရေမြေကျယ်ပြန့်သောကြောင့် ကုန်သွယ်ရန်နှင့် ငါးဖမ်းရန်အပြင် သီးနှံစိုက်ပျိုးရန်ကောင်းသော ဒေသဖြစ်လေသည်။ တောင်ဖက်ပိုင်းတွင် ဆေးပင်စိုက်ပျိုး

မေရီလန်ပြည်နယ်

ရန် အထူးသင့်လျော်၏။ ပီးဒမ္မန်ကုန်းပြင်မြင့်မှာ နိမ့်သော တောင်စဉ် တောင်တန်းများဖြစ်လျက် ရေမျက်နှာပြင်ထက် ပေ ၈၀၀ မြင့်၏။ ဤဒေသတွင် အထွေထွေစိုက်ပျိုးရန် ကောင်းမွန်၏။ သဘာဝ ပင်ရင်းအခြေအမြစ်များ ပေါကြွယ်ဝသဖြင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းသည် အရေးပါသည်။ အက်ပလက်ချီယန်ဒေသသည် ပြည်နယ်၏ အနောက်ဖက် စွန်းတွင် တည်ရှိ၍ တောင်အထူထပ်ဆုံး ဒေသဖြစ်၏။ အရှေ့တောင်မှ အနောက်မြောက်ဖက်သို့ ဖြတ်သန်းလျက် တည်ရှိသော အယ်လီဂေးနီ တောင်စဉ်တောင်တန်းသည် မြေဩဇာကောင်းသည့် ချိုင့်ဝှမ်းများဖြစ်စေ၏။ ဤအပိုင်းတွင် အရေးပါသော မြစ်ချောင်းများမှာ ယော့ကိုဂေးနီမြစ်၊ ဝီးလချောင်း၊ ပိုတိုမက်မြစ်တို့ ဖြစ်သည်။ ဓာတ်သတ္တု တူးဖော်ရေးနှင့် သစ်ခုတ်လှဲခြင်းတို့မှာ အဓိက လုပ်ငန်းများဖြစ်၏။

မေရီလန်ပြည်နယ်တွင်းရှိ မြစ်များသည် မြစ်ဝကျယ်၍ ချက်စပီပင်လယ်အော်တွင်းသို့ စီးဝင်ကြသည်။ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာတွင်းသို့ စီးဝင်သော မြစ်များမှာ သေးငယ်၍ အရာမရောက်ပေ။ ပိုတိုမက်မြစ်သည် ပြည်နယ်၏ အနောက်တောင်ဖက် နယ်စပ်တလျှောက် ဖြတ်သန်းစီးဆင်း၍ ချက်စပီပင်လယ် တောင်ဖက်ပင်လယ်အော်တွင်းသို့ စီးဝင်သည်။

မေရီလန်ပြည်နယ်သည် ချက်စပီ ပင်လယ်အော်ကြောင့်

၎င်း၊ မြေမျက်နှာပြင် မတူညီသောကြောင့်၎င်း၊ ရာသီဥတု တပြေးညီညာမရှိဘဲ တနေရာနှင့် တနေရာ ကွာခြားလေသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်သော်ကား အပူအအေး လွန်ကဲခြင်းမရှိချေ။ တနယ်လုံးတွင် မိုးရွာသွန်းပုံမှာ မျှတသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရန်အတွက်လည်း မိုးရေလုံလောက်စွာ ရရှိလေသည်။ မိုးအပြင်းထန်ဆုံး ရွာသွန်းသော နေရာများမှာ ချက်စပီပင်လယ်အော်ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်နှင့် အနောက်ဖက် တောင်တန်းတလျှောက်တွင် ဖြစ်၏။

မေရီလန်ပြည်နယ်တွင်းရှိ သစ်တောများတွင် ထင်းရှူး၊ ဆီဒါ၊ သင်းဝင်၊ ဘုဇပတ်နှင့် မေပယ်ပင် စသည့် စီးပွားရေးအားဖြင့် အဖိုးတန်သော သစ်ပင်များပေါက်သည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းသည်လည်း အရေးပါ၏။ မေရီလန်ပြည်နယ်၏ လယ်ယာလုပ်ငန်းထွက် ပစ္စည်းများမှာ ပြောင်း၊ ဂျုံ၊ ဗာလီ၊ ရိုင်းစပါး၊ ဆေးရွက်၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ နို့ထွက်ပစ္စည်းများ၊ ကြက်ငှက် စသည်တို့ဖြစ်၏။ အဓိက တွင်းထွက်ပစ္စည်းများမှာ ကျောက်မီးသွေးနှင့် ကျောက်စရစ် စသည်တို့ ဖြစ်၏။ စက်မှုလုပ်ငန်းထွက် ပစ္စည်းတို့မှာ သံနှင့် သံမဏိထည်များ၊ စက်ကိရိယာများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ အထည်အလိပ်များ၊ မြေထည်နှင့် ဖန်ထည်များ၊ ရေနံနှင့် ကျောက်မီးသွေးထွက်ပစ္စည်းများ၊ သားရေထည်များ၊ စည်သွတ်သီးနှံ၊ ဟင်း

မေရီလန်ပြည်နယ်၏ အကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်သော ဗောလတီမိုးမြို့၏ ရှုခင်းတစ်ခု

သီးဟင်းရွက်များ၊ အိမ်ထောင် ပရိဘောဂ အရှိသည်တို့ ဖြစ်၏။

မေရီလန်ပြည်နယ်သည် ကိုလိုနီနယ်အဖြစ် ရှိနေခဲ့စဉ်က စက်မှု လက်မှု လုပ်ငန်းများ မထွန်းကားခဲ့ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အင်္ဂလိပ်တို့သည် ကုန်ကြမ်းအားလုံးကို မိမိတို့သာ ဝယ်ယူ၍ မိမိတို့ ပြုပြင်ပြီး ကုန်ချောများကို ပြည်နယ်သားများအား ဝယ်ယူစေခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်မှ ကုန်ပစ္စည်းများ မသွင်းရန် သဘောတူညီပြီးသည့် ၁၇၆၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင်မူကား ယခင်က ဝယ်ယူရရှိနေကျဖြစ်သော ကုန်ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် စက်ရုံများ တည်ထောင်လာကြရသည်။ ပဌမဦးဆုံး တည်သောစက်မှာ သံရည်ကျိုစက်ဖြစ်၍ ၁၇၁၅ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်သည်။ သံဖြင့်ပြီးသော ပဌမဆုံးသင်္ဘောကို ဗောတီမိုမြို့တွင် ၁၈၃၉ ခုနှစ်၌ တည်ဆောက်၍ ပြီးစီးသည်။ သင်္ဘောဆောက်လုပ်နိုင်ရေးအတွက် သံမဏိ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းသည် တိုးတက် ထွန်းကားလာသည်။ ယခုအခါ မေရီလန်ပြည်နယ်သည် အတ္တလန္တိတ်ကမ်းခြေတလျှောက်ရှိ ပြည်နယ်များတွင် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် အရေးပါဆုံး ဒေသဖြစ်၏။ ဤသို့ စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းများ ထွန်းကားနေခြင်းမှာ ကုန်ကြမ်းကို လက်လှမ်းမှီလျက် ဈေးကွက်လည်းကောင်း၊ ဆိပ်ကမ်းများလည်း ကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

မေရီလန်ပြည်နယ်သည် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတွင် တည်ရှိသည်နှင့်အညီ သယ်ယူပို့ဆောင်ရာ၌ ရေလမ်းကို အသုံးများသည်။ မြစ်ချောင်းများအပြင် ချက်စပီနှင့် ဒဲလဝဲယားတူးမြောင်းများလည်း ရှိသည်။ မီးရထားလမ်း ကုန်းလမ်းများလည်းရှိသည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပ ဆက်သွယ်ထားသော လေကြောင်းလမ်းများလည်း ရှိသည်။

ရှေးအခါက မေရီလန်နယ်တွင် ရက်အင်ဒီးယန်းတို့ နေထိုင်ခဲ့၏။ လူဖြူတို့သည် ၁၆၃၂ ခုနှစ်တွင်မှစ၍ လာရောက်အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသည်။ ယင်းနှစ်တွင် လော့ဗောလတီမိုးဘွဲ့ကိုခံယူသူ ဂျော့ကလဗတ်သည် ကိုလိုနီစိုက်ထူခွင့်ကို ပဌမချားဘုရင်ထံမှ ရရှိခဲ့သည်။ မေရီလန်ဟူသောအမည်မှာ ချားဘုရင်၏ မိဖုရား ဟင်နရီယက်တာ မရီးယားကို ဂုဏ်ပြုမှည့်ခေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်၍ မေရီ၏ပြည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ မေရီလန်နယ်သည် လော့ဗောလတီမိုး၏ သားမြေးစဉ် ဆက်ပိုင်ဆိုင်သော နယ်မြေဖြစ်လာ၍ မိမိတို့လိုရာ ဥပဒေများ ရေးဆွဲအုပ်ချုပ်ခွင့်လည်းရခဲ့၏။ သို့သော် လော့ဗောလတီမိုးသည် အတင်းအကြပ် အုပ်ချုပ်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ လော့ဗောလတီမိုးသည် ထိုနယ်ကို တည်ထောင်ခဲ့စဉ်က တနည်းအားဖြင့် အပယ်ခံ ဗရင်ဂျီ ဂိုဏ်းဝင်များ ခိုလှုံရာအဖြစ် ရည်ရွယ်တည်ထောင်ခဲ့သော်လည်း ဘာသာအယူဝါဒတွင် သ

ဘောထားကြီးစွာနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များ ပေးသောကြောင့် ပျူရီတန်များလည်း ဝင်ရောက်ခိုလှုံလာသည်။ သို့သော် ၁၆၅၄ ခုနှစ်တွင် ပျူရီတန်တို့ လော့ဗောလတီမိုး၏ အာဏာကို ဖိဆန်လျက် ကိုလိုနီကို သိမ်းပိုက်ထားခဲ့ရာ၊ ၁၆၅၈ ခုနှစ်ကျမှ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ညီညွတ်မှု ရရှိသဖြင့် ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ၁၆၈၉ ခုနှစ်တွင် ပရိတက်စတန်အသင်း၏ တောင်းပန်ချက်အရ မေရီလန်ကို အင်္ဂလန်ပြည်မှ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့လေရာ၊ အနှစ်အစိတ်မျှ ရှည်ကြာသည်။ ၁၇၁၅ ခုနှစ်တွင် ဗောလတီမိုးအဆက်အနွယ်ဖြစ်သော ပဉ္စမ လော့ဗောလတီမိုးသည် ပရိတက်စတန်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုနယ်ကို အုပ်ချုပ်ခွင့် ပြန်လည်ရရှိသည်။ ကိုလိုနီနယ်အဖြစ် သက်တမ်း တလျှောက်လုံးတွင် ဗောလတီမိုး၏ အဆက်အနွယ်များ လက်ထဲတွင်သာ ရှိနေခဲ့လေသည်။ ၁၇၆၇ခုနှစ်တွင် နယ်စပ်အရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပင်ဆီလဗေးနီးယားပြည်နယ်နှင့် အချင်းပွားခဲ့ရသေးသည်။ ကိုလိုနီနယ်များ တော်လှန်ခဲ့စဉ်က မေရီလန်လည်း တော်လှန်ရေးဖက်မှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ တော်လှန်ရေး ပြီးဆုံးသည့်နောက် ၁၇၈၈ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို လက်ခံကာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဝင် သတ္တမပြည်နယ် ဖြစ်လာလေသည်။ မေရီလန်ပြည်နယ်သည် အမေရိကန် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့စဉ်က ပြည်ထောင်စုအပေါ်တွင် သစ္စာစောင့် ထိန်းခဲ့သည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းတွင် မေရီလန်ပြည်နယ်သည် အစစအရာရာတွင် တိုးတက်ထွန်းကားလာခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက မေရီလန်ပြည်နယ်သည် လူအားသာမကဘဲ ပြည်နယ်တွင်းရှိ စက်ရုံများ၊ လယ်ယာများမှထွက်သည့် ပစ္စည်းခပ်သိမ်းတို့ကို စစ်ကြီးအတွက် အားသွန်ခွန်စိုက် ထုတ်လုပ်ပေးလေသည်။

မေရီလန်ပြည်နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၆၀ပြည့်နှစ် ခန့်မှန်းချက်အရ ၃,၀၇၂,၉၉၉ ယောက်ဖြစ်၏။

မေအောင်၊ ဦး (ခရစ် ၁၈၈၀ - ၁၉၂၆) ။ ။ ဦးမေအောင်သည် ဗြိတိသျှလက်ထက်က မြန်မာပြည်တွင် ဒိုင်အာဒီအုပ်ချုပ်ရေးစံနစ် တည်ဦးစအချိန်၌ ဒုတိယမြောက် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

ဦးမေအောင်သည် ခရစ် ၁၈၈၀ပြည့်နှစ်တွင် စစ်တွေမြို့၌ အဖ ဦးသဒိုးဖြူ အမိ ဒေါ်နှောင်းဦးတို့မှ ဖွားမြင်သည်။ ၂ နှစ်အရွယ်တွင် ဖခင်သေဆုံး၍ ၁၂ နှစ်အရွယ်တွင် မိခင်သေဆုံးသောကြောင့် ဦးလေးတော်သူ ဦးလှအောင်က တာဝန်ယူ ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်ခဲ့ရသည်။ ဦးလှအောင်သည် ကာလကတ္တားမြို့၌ အမှုထမ်းခဲ့ရသည် ဖြစ်သောကြောင့် ဦးမေအောင်သည် ငယ်စဉ်အခါက ကာလကတ္တားမြို့တွင် ပညာသင်ယူခဲ့သည်။ တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့် စာမေးပွဲ

မေအောင်၊ ဦး

နိုင်အာဒီခေတ် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဦးမေအောင်

ကို ရန်ကုန်မြို့ အစိုးရဟိုက်စကူးကျောင်းမှ ဖြေဆိုရာတွင် မြန်မာဘာသာနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာတို့တွင် ပထမစွဲ၍ ထူးချွန်စွာ အောင်မြင်သည်အတွက် ရနောင်းဘုရင်ခံ၏ ဆုဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်း ခံရသည်။ ထိုဆုကိုပင် ၁၉၁၉ ခုနှစ်၌ သားကြီးသဒ္ဓါအောင်ကောင်း၊ ၁၉၂၀ပြည့်နှစ်တွင် သားငယ်ထွန်းလှအောင်(ကွယ်လွန်သူ ရဲမင်းကြီးဟောင်း ဦးထွန်းလှအောင်)ကောင်း အဖခြေရာနန်း၍ ထူးခြားစွာ ရရှိခဲ့လေသည်။ ဦးမေအောင်သည် ရန်ကုန်ကောလိပ်သို့ ဆက်လက်တက်ရောက် ပညာသင်ယူသည့်အခါတွင်လည်း အက် (၅) အေ (ဥပစာတန်း) စာမေးပွဲကို ပထမ စွဲ၍ အောင်မြင်ပြန်သဖြင့် ဂျာဒင်းဆုဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်း ခံရသည်။ တဖန် ထိုဆုကို ဦးမေအောင်၏ တဦးတည်းသော သမီးမမြစိန် (ယခင် တက္ကသိုလ် ရာဇဝင်ဌာန ကထိက ဒေါ်မြစိန်)က ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ထူးခြားစွာပင် ရရှိခဲ့ပြန်သည်။ ဦးမေအောင်သည် ၁၈၉၈ ခုနှစ်၌ ဘီအေ နောက်ဆုံးနှစ် စာမေးပွဲ မဝင်မီကလေးတွင် ကျန်းမာရေး ချွတ်ယွင်းလာသောကြောင့် စာမေးပွဲကို မဖြေလိုက်ရဘဲ ရှိခဲ့လေသည်။

ခေတ္တမျှ အနားယူပြီးလျှင် ထိုနှစ်တွင်ပင် မြိတ်မြို့ အစိုးရဟိုက်စကူးကျောင်းတွင် အထက်တန်းပြဆရာအဖြစ် ဝင်ရောက် အမှုထမ်းသည်။ နောက်တနှစ်တွင် မော်လမြိုင်မြို့ရှိ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောကျောင်း၏ ကျောင်းဆရာကြီး အဖြစ်

ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၉ခုနှစ်တွင် မော်လမြိုင်မြို့ ရမ္မာပူရ စာပုံနှိပ်တိုက်ပိုင်ရှင် ဦးလွန်းဖြူ ဒေါ်မေမေတို့၏ သမီး မသိန်းမြနှင့် လက်ထပ်သည်။ မသိန်းမြသည် စစ်ကဲ ဦးထော်လေး၏ တီတော်သူဖြစ်၏။

ဦးမေအောင်သည် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ အလုံရပ်ရှိ ဦးရွှေအို၏ရေခဲစက်တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်သည်။ ထိုနောက် ဦးရွှေအို၏ သစ်နှင့် စပါးကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်ဖြင့် ရှမ်းပြည်နှင့်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများတွင် လအနည်းငယ်မျှ နေထိုင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၀၂ခုနှစ်၌ ဒုတိယတန်း ရှေ့နေစာမေးပွဲကို ဖြေဆိုအောင်မြင်သည်။ မော်လမြိုင်မြို့တွင် ၂ နှစ်တာမျှ ရှေ့နေလိုက်ပြီးသော် ၁၉၀၄ ခုနှစ် မေလတွင် ဝတ်လုံဘွဲ့ကို ရယူရန် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ထွက်ခွာသွားသည်။ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်မှ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ရယူကာ၊ ဝတ်လုံတော်ရဘွဲ့ကိုလည်း ဆွတ်ခူးခဲ့ပြီးလျှင် မြန်မာပြည်သို့ ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ရောက်ရှိသည်။ ဦးမေအောင်သည် ဘီဂန်းဒက်ရွှေတံဆိပ်ဆုကိုလည်း ရရှိခဲ့၏။

ဦးမေအောင်သည် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ပညာသင်ကြားနေစဉ်အခါက အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးသမားများနှင့် တွေ့ရှိ အားကျလာခဲ့ပြီးလျှင် နိုင်ငံရေးကို စိတ်ဝင်စား၍ လေ့လာခဲ့သည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင်ပင် ဦးဥက္ကမကိုယ်တော်နှင့် တွေ့ဆုံ၍ နိုင်ငံရေးအကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသောအခါတွင် မြန်မာပြည်မှာလည်း နိုင်ငံရေး နိုးကြားစ ပြုချိန်ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူငယ်အချို့တို့နှင့်အတူ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝအသင်း (ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ)ကို တည်ထောင်၍ စိတ်အားထက်သန်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ၏ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ပင် တင်မြှောက်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေသည်ကား ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်သော ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေခေါ် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ချုပ်၏ မျိုးစေ့ပင်ဖြစ်သည်။ (ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝအသင်း-လည်းရှု။)

၁၉၁၇ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဦးမေအောင်သည် မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဦးဖေ၊ သူရိယ ဦးဘဖေ၊ မန္တလေးမှ ဝတ်လုံ ဦးစုတို့နှင့်အတူ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ အသင်း၏ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ကာလကတ္တမြို့သို့ သွားရောက်ရသည်။ သွားရခြင်း အကြောင်းမှာ အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာ အတွင်းဝန်မစ္စတာ မွန်တေဂူ အိန္ဒိယပြည်သို့ လာ၍ အခြေအနေကို လေ့လာစစ်ဆေးသည်တွင် မြန်မာပြည်သူ ပြည်သားတို့၏ အခွင့်အရေးများကို တင်ပြ တောင်းဆိုရန် ဖြစ်၏။

ဦးမေအောင်သည် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် လက်ထောက်အစိုးရ ရှေ့နေအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရ၏။ ထို့နောက် ဥပဒေသုံးသပ်ရေးအရာရှိအဖြစ်၎င်း၊ ဥပဒေပြုအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်၎င်း၊ အစိုးရ ရှေ့နေအဖြစ်၎င်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၂၂ခုနှစ်၌ ဟိုက်ကုတ်(တရားလွတ်တော်)တွင် တရားဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်၌ ပဌမဆုံး ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဆာမောင်ခင် ကွယ်လွန်သည်တွင် ဦးမေအောင်သည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းဆောင်နေစဉ် ၁၉၂၆ခုနှစ် ဇွန်လ၅ရက်နေ့တွင် မေမြို့၌ကွယ်လွန်လေသည်။

ဦးမေအောင်သည် တိုင်းပြည်အတွက် စိတ်အား ထက်သန်စွာ ဆောင်ရွက်သောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ပညာရေးကို လိုလားအားပေးသည်။ ယူနီဗာစီတီကောင်စီနှင့် ယူနီဗာစီတီကောလိပ် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တို့တွင် အဖွဲ့ဝင် လူကြီးတဦးလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။ ရန်ကုန်ကောလိပ် ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း၊ စကားရည်လှပွဲ အသင်းကိုလည်း အားပေးသည်။ ပညာရေး၊ နိုင်ငံရေးသာမက ကစားခုန်စားရေးတွင်လည်း စိတ်ပါဝင်စားသည်။ ဘီ၊ အေ၊ အေ အသင်းတွင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့၍ အစည်းအဝေးများကို တတ်နိုင်သမျှ မှန်မှန်တက်ခဲ့၏။ ဤသို့ အသင်းအပင်းကော်မတီ အစည်းအဝေးများသို့ နေ့စဉ်ရက်ဆက်ဆိုသလို တက်ရောက်ရသဖြင့် အားလပ်သည်ဟူ၍ မရှိခဲ့ပေ။

ထိုပြင် ဦးမေအောင်သည် ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ကောင်းစွာတတ်ကျွမ်း နားလည်သူဖြစ်သည်။ မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားဥပဒေများ အကြောင်းကို စာတစောင် ပေတဖွဲ့ ပြုစုခဲ့ပေသည်။ ယင်းစာအုပ်ဖြင့် ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်မှ ၁၉၂၂ခုနှစ်တွင် အယ်၊အယ်၊ အမ် (ဥပဒေ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့) ကို ရရှိခဲ့လေသည်။ ဦးမေအောင်သည် မြန်မာပိုင် ပဌမဆုံး အင်္ဂလိပ်သတင်းစာဖြစ်သော “သ-ဘားမင်း” သတင်းစာကို ကိုယ်တိုင် အယ်ဒီတာအဖြစ် ဦးစီးဆောင်ရွက်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ငယ်စဉ်က မြန်မာစာပေကို ဘာသာရပ်တခုအနေနှင့် မသင်ဘူး ခဲ့သော်လည်း မြန်မာရာဇဝင် မြန်မာစာပေတို့ကို လေ့လာ ဆည်းပူးပြီးလျှင် ဧချင်း ၉ စောင်ကို တည်းဖြတ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဦးမေအောင်သည် မြန်မာမှုကို လေးစားကိုင်းညွတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း တည်ထောင်ရာ တွင် ပါဝင်၍ အဖက်ဖက်တွင် ထူးချွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်ပေသည်။

မယ်စယ်ဘော်ရန် ။ ။ ဗားနေး၊ မေဂျာ-ရှု။

မယ်ဇလီပင် ။ ။ မယ်ဇလီပင်သည် လီဂူမီနိုးစီအီး မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍ ယင်းကို ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် ကက်စီယာ ဆိုင်းရမ်းမီးဟု ခေါ်သည်။ မယ်ဇလီပင်သည် ဆယ့်နှစ်ရာသီစိမ်းလန်းသော သစ်ပင်ဖြစ်၍ အထက်အောက်မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောများ၌ ပေါက်သည်။ အစေ့ကို စိုက်ခြင်းဖြင့် အလွယ်တကူ အပင်ပေါက်နိုင်သည့်ပြင် ကြီးလွယ်၍

ခိုင်ခံ့သော သစ်ပင်ဖြစ်ကြောင့် တောလက်ကျေးရွာများနှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းဝင်းများအတွင်း၌ မယ်ဇလီပင်များကို စိုက်ပျိုးထားတတ်ကြသည်။ မယ်ဇလီပင်သည် အမြင့်ပေ ၅၀ အထိ ရှိ၍ အစိမ်းရင့်ရောင် ထိပ်ဝိုင်းနေသောအရွက်များဖြင့် ထူထပ်စွာ ဖုံးအုပ်လျက် ရှိသည်။ ယင်းအပင်ကို အရိပ်အာဝါသအတွက် စိုက်ပျိုးကြသည်။

အရွက်သည် ငှက်မွေးပုံကဲ့သို့ ရိုးတံတဖက်တချက်တွင် ရွက်မြွှာများစီ၍ ထွက်နေသည်။ ရွက်ရိုးတံသည် ၆ လက်မမှ ၁၂ လက်မထိ ရှည်၍ ရိုးတံ တခုတခုတွင် ရွက်မြွှာများ ၆ စုံမှ ၁၀ စုံအထိ ရှိသည်။ ရွက်မြွှာ တခုသည် ၁ လက်မမှ ၂ လက်မ အထိရှိသည်။ ထိပ်ဝိုင်းသည်။ အဝါရောင်အပွင့်သေးကလေးများသည် အကိုင်းရင်း၌ အခိုင်လိုက် ပွင့်ကြသည်။ သီးတောင့်များသည် ပြား၍ ၆ လက်မခန့် ရှည်သည်။ သေးသွယ်သည်။ မှည့်လာသောအခါ ညိုလာ၏။ သီးတောင့်ထဲတွင် အစေ့များရှိသည်။

မယ်ဇလီပင်ကို စိုထိုင်းသောမြေမျိုး၌ စိုက်လျှင် ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်း၍ မြေစေးမြေခြံစိုက်လျှင် အပင်ကြီးသင့်သလောက် မကြီးဘဲ လှိ၍ နေတတ်သည်။ အရွက်နုကလေးများနှင့် အဖူးများကို ချက်ပြုတ်စားလေ့ ရှိကြသည်။ တန်တောင်မုန်းလပြည့်နေ့ မယ်ဇလီဖူးလက်သုပ် စားခြင်းသည် မြန်မာ့ရိုးရာအရ ဆေးဖက်ဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ချောမွတ်၍ မွဲပြာရောင်ရှိသော အခေါက်နှင့် အသီးများကို သားရေနယ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မယ်ဇလီပင်များကို ထင်းအလို့ငှာ စိုက်ပျိုးကြသည်။

မယ်ဇလီပင်၏ အသီးအရွက်နှင့် အပွင့်များ

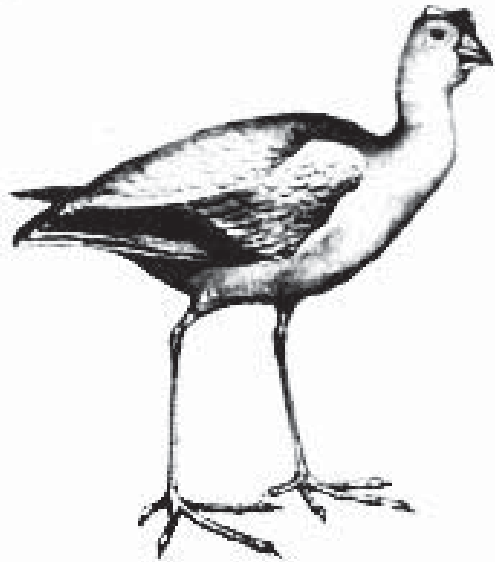
မယ်လီသားသည် ညိုမည်းမည်း အရောင်ရှိ၍ မာသည်။ ပြောင်လက်လာအောင် အရောင်တင်နိုင်သော သစ်သားလည်း ဖြစ်သဖြင့် ဘီရိုကဲ့သို့ အိမ်အသုံးအဆောင်များ လုပ်ရန် အသုံးကျသည်။ ထိုပြင် ပုဆိန်ရိုး၊ သစ်သားဆောက်ပုတ်ရိုး မှစ၍ အခြားတန်ဆာပလာအရိုးများနှင့် လက်ကိုင်တုတ်များ လုပ်ရန် အသုံးပြုကြသည်။

မယ်လီကြီးပင်ဟူ၍ အပင်တမျိုးရှိသေး၏။ ယင်းကို သင်္ဘောမယ်လီပင်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ မယ်လီကြီးပင်များသည် ချုံယောင်ပင်ငယ်များဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ ဆေးဖက်ဝင်သော အပင်များဖြစ်သဖြင့် ခြံဝင်းများအတွင်း၌ စိုက်ပျိုးထားတတ်ကြသည်။ ပွေးကဲ့သို့ ယားယံသည့်အကွက် အနာများကို ထိုအပင်၏ အရွက်တို့ဖြင့် ပွတ်တိုက်ပေးလျှင် အနာပျောက်ကင်းနိုင်သည်။ အပွင့်များကို ဝမ်းနုတ်ဆေးအဖြစ်ဖြင့်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

တောင်မယ်လီပင် သို့မဟုတ် တောမယ်လီပင်ခေါ် အပင်တမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။

မယ်ညို။ ။မယ်ညိုငှက်သည် ရေငုံး၊ ရေကြက်၊ ဗောင်တုတ်နှင့် သင်္ဘောရေကြက်ဟုလည်း ခေါ်သော ရေကြက်ခုံတို့နှင့် အတူ ရယ်လီဒီးမိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍ ပါဏဗေဒအမည်မှာ ပေါ်ဖီရီအို ပေါ်ဖီရီအို ပေါ်လီဆီဖာလပ် ဖြစ်သည်။ အလျား ၁၇လက်မရှိ၏။ ငှက်မသည် ငှက်ဖိုနှင့်တူသော်လည်း အမောက်ငယ်၏။ ဆူညံစွာ အော်တတ်သည်။ ပျံသန်းရာတွင် အလွန်ချည့်နဲ့၍ ပင်ပန်းပုံ ရသည်။ ဝေးဝေးလည်း မပျံနိုင်ချေ။

မယ်ညိုသည် အင်းများအိုင်များ၌သာ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် အင်းရိုးတလျှောက် ကိုင်းတော၊ ကျူတောနှင့် ချုံများရှိသော အင်းအိုင်များကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြသည်။ မြစ်ကြီးနားခရိုင် အင်းတော်ကြီး တောင်ဖက်နှင့် အရှေ့မြောက်အစပ်များနှင့် ကျောက်ဆည်ခရိုင် စွန်ရဲအင်း၏ ကျူတောကြီးများတွင် အမြောက်အမြားတွေ့ရသည်။

ညိုပဲရောင်အသွေးရှိသည့် မယ်ညိုငှက်

နေဝင်ဆည်းသာ အချိန်တွင် အအုပ်အသင်းဖွဲ့ကာ လယ်များ ရှိရာသို့ပျံ၍ စပါးပင်များကို ခြေဖြင့်နင်းလျက် များစွာဖျက်ဆီးတတ်ကြသည်။ အနှောင့်အယှက်မပြုလျှင် လူအနားကပ်ခံသည်။

ပြက်တပေခန့်ရှိသော အသိုက်ကို အကိုင်းအခက်ကလေးများဖြင့် ရေပေါ်ရှိအပင်များပေါ်တွင် ပြုလုပ်ထားသည်။ အသိုက်မှာ ခွက်ကြီးကဲ့သို့ ရှိသည်။ အနီးအနားမှ အပင်များကို ဖျက်ဆီး၍ အသိုက်ပြုလုပ်သဖြင့် အသိုက်ကို ရှာရန် လွယ်ကူ၏။ တမြို့လျှင် ၃၂မှ ၁၀၂အထိရှိ၍ တ၂လျှင် ပျမ်းမျှအလျား ၁၀၀၉လက်မနှင့် ပြက် ၁၀၄၁လက်မရှိသည်။

မယ်ညိုသည် အာရှမိုင်းနားမှ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ တလျှောက် မလာယုအထိပျံ့နှံ့၏။ အာဖရိကနှင့် ဥရောပတောင်ပိုင်း ဒေသများ၌လည်း တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတဝှန်းလုံး အင်းအိုင်များရှိသော ဒေသတွင် မယ်ညိုကို တွေ့နိုင်သည်။

သိရိမဟာ မာယာဒေဝီ

ဒေသဒဟပြည်ရှင် အဥ္စနမင်း (မဟာသုပ္ပဗုဒ္ဓ)နှင့် ယသောရောမိဖုရားကြီးတို့မှ မြင်သောသမီးတော်ဖြစ်၍ ကပိလတ်ပြည် သီဟဟနမင်းသား၏သားတော် သုဒ္ဓောဒနမင်းနှင့် စုံဖက်ရာတွင် အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထကုမာရမင်းသားကို ဖွားမြင်သည်။ ထိုကြောင့် “မယ်တော်မာယာ” ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

မယ်တော်မာယာ(သိရိမဟာမာယာဒေဝီ) ။ ။ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ မယ်တော်ဖြစ်သော သိရိမဟာမာယာဒေဝီ၏ အမျိုးအနွယ်အစဉ်အဆက်မှာ ဩက္ကာမုခမင်းမှ စ၍

ဇယသေနမင်းတိုင်အောင် ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင် တကျိပ်သောမင်းတို့သည် ကပိလဝတ်ပြည်ကြီးကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်မင်းလုပ်ခဲ့ကြလေသည်။ အခြားအမျိုးတို့နှင့် ထိမ်းမြား

မယ်တော်မာယာ

လက်ထပ်ခြင်းမပြုဘဲ၊ မိမိတို့အမျိုးတွင်း၌သာ လက်ထပ် ထိမ်းမြားခြင်း ပြုကြသောကြောင့် သာကီဝင် မင်းမျိုးဟု ခေါ်ကြသည်။

ထိုသာကီဝင်မင်းမျိုးတို့ ရေဖျန်းကစားရာ ရေအိုင်ကြီး သည် အလွန်ကြီးကျယ်၏။ သာကီဝင်မင်းမျိုးတို့သည် ထို ရေအိုင်ကြီး၏အနီး၌ မင်းကွန်းတည်းနန်းဆောက်၍ ပျော် ပျော်ရွှင်ရွှင်နေခဲ့ကြ၏။ ထိုသို့နေခဲ့ကြရာမှ ကာလကြာရှည် လတ်သော် ကပိလဝတ်ပြည်မှ တသီးတခြားဖြစ်၍ “ဒေဝ ဒဟပြည်” ဟု ခေါ်တွင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။ ကပိ လဝတ်နှင့် ဒေဝဒဟနစ်ပြည်ထောင်တို့သည် သာကီဝင် မင်း မျိုးများသာ ဖြစ်ကြ၍ အမျိုးချင်း ဖလှယ်ကာ၊ ရွှေလမ်း ငွေလမ်း သွယ်တန်းခြင်းအမှုကို ပြုခဲ့ကြလေသည်။

ကပိလဝတ်ပြည် ဇယသေနမင်း၏သမီးတော် ယသော ဓရာနှင့် ဒေဝဒဟမင်း၏ သားတော် အဥန (မဟာသုပ္ပဗုဒ္ဓ) မင်းတို့ စုံဖက်ကြရာတွင် သိရိမဟာမာယာမင်းသမီး၊ မဟာ ပဇာပတိဂေါတမီ မင်းသမီး၊ မောင်တော် ဒဏ္ဍပါဏီ၊ ညီတော် သုပ္ပဗုဒ္ဓ ဟူသော သားတော်သမီးတော် လေးပါးကို ဖွားမြင် ခဲ့လေသည်။

ဤလေးပါးမှ သိရိမဟာမာယာမင်းသမီးနှင့် ကပိလဝတ် ပြည် သီဟဟနမင်း၏သားတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းတို့ စုံဖက် ခဲ့ကြရာမှ ဘုရားအလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထကုမာရ မင်းသား ကို ဖွားမြင်ခဲ့လေသောကြောင့် “မယ်တော်မာယာ” ဟု သော ဂုဏ်ထူးဖြင့် ခြီးကျူးခေါ်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။ (သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၊ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား-ရှု။)

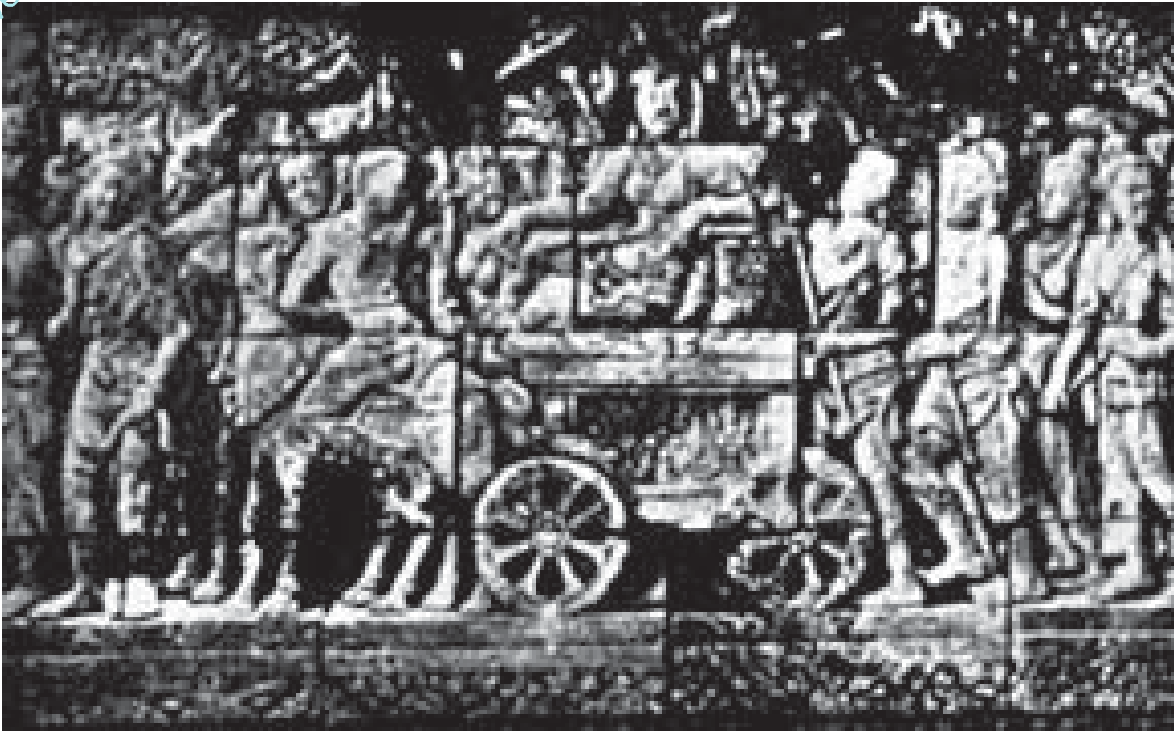
သိရိမဟာမာယာ မိဖုရားကြီး အိပ်မက်မြင်ခန်း

(ဤနေရာ၌ မယ်တော်မာယာ၏ ခမည်းတော်မှာ မဟာ ဝင်စသော ကျမ်းများ၌လာသော ဘိုးတော်အဥန ဟူသော အမည်ကိုသာ အသိများကြ၏။ သို့ရာတွင် ဧကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ စသည်ကို၎င်း၊ “မဟာသုပ္ပ ဗုဒ္ဓဟူသည်၊ ရိပ်ဖြူတစင်း၊ မင်း၏ရင်သွေး၊ အထွေးအကြီး၊ ညီးရရီးသား၊ သမီးစစ်တွင်၊ လက်ဦးမြင်သည်၊ မိခင်မာယာ၊ ဖြစ်တုံလှာ၍” ဟု ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရက ဘူရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်းလင်္ကာတွင် စပ်ဆိုသည်ကို၎င်း ထောက်၍ မဟာသုပ္ပဗုဒ္ဓ မည်ကြောင်းကို လည်း သိသင့်ပေသည်။ မယ်တော်မာယာ၏ မောင်တော်မှာ သုပ္ပဗုဒ္ဓဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာမဟာသုပ္ပဗုဒ္ဓဟုဆိုလိုသည်။)

မယ်တော်မာယာသည် မိမိ၏ကောင်းမှုအထူးကြောင့် အလွန်လျှင် သူတပါး၏ နှလုံးကို ဆောင်တတ်သော အဆင်း ၏တင့်တယ်ခြင်း၊ ဘုန်းရှိသော သူတို့၏ ဘုန်းကြောင့် ဖြစ် သော လက္ခဏာရှိခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အလွန် အဆင်းလှ၏။ ရှုချင်စဖွယ်ရှိ၏။ ခပ်သိမ်းသော ရတနာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင် ယင်ကုန်ဘိသကဲ့သို့ ကြည်ညိုဖွယ် ရှိ၏။ မယ်တော် မာ ယာသည် အဆင်းအင်္ဂါ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် လူအပေါင်းအား မတည်တံ့နိုင်သော သဘောရှိ၏။ မယ် တော်မာယာ စံမြန်းနေထိုင်သော ကပိလဝတ်ပြည်ကြီးဝယ် ဥတ္တရာသဋ်နက္ခတ်သဘင်ကြိမ်၍ လူအများတို့နက္ခတ်သဘင် ကစားကြကုန်သော်၊ မယ်တော်မာယာသည်လည်း နက္ခတ် သပွဲကြီး၌ တိုင်းသားပြည်သူတို့နှင့်အတူ ပါဝင်ဆင်နွှဲ လေသည်။ ထိုသို့ ဆင်နွှဲ၍ ၇ ရက်မြောက်သောနေ့ဝယ် မွန်မြတ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်များကို စားသုံးပြီး၍ ဥပုသ် သီတင်းသီလ ဆောက်တည်ပြီးလျှင် ကျက်သရေတိုက်ခန်း သို့ဝင်၍ စက်တော်ခေါ်လေသော် ဤသို့သော အိပ်မက်ကို မြင်၏။

စာတုမဟာရာဇနတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့သည် မဟာ မာယာမိဖုရားကို အိပ်ရာနှင့်တကွ ချီလေ၍ ဟိမဝန္တာတော သို့ ဆောင်ယူပြီးလျှင်၊ ယူဇနာခြောက်ဆယ်ရှိသော ဆေး ဒန်းမြင်းသီလာကျောက်ဖျာအပြင်၌ ခုနစ်ယူဇနာ ရှိသော အင်ကြင်းပင်ကြီးအောက်၌ ထား၍ တင့်တယ်စွာ ရပ်ကုန်၏။ ထိုအခါ နတ်မင်းကြီးတို့၏ နတ်မိဖုရားတို့လာ၍ မဟာမာ ယာမိဖုရားကို အနဝတတ်အိုင်သို့ ယူဆောင်ပြီးလျှင် လူတို့၏ အနံ့ကို ဖျောက်ခြင်းငှါ ရေချိုးစေ၍ နတ်တို့၏ အဝတ်တန် ဆာကို ဝတ်ဆင်စေ၍ နတ်တို့၏နံ့သာတို့ဖြင့် လိမ်းစေ၍ နတ်တို့၏ ပန်းကို ပန်စေ၍ နတ်တို့၏ တန်ဆာကို ဆင်ယင် စေပြီးလျှင်၊ အနဝတတ်အိုင်၏အနီး၌ ငွေတောင်သည်ရှိ၏။ ထိုငွေတောင်၏ အတွင်း ရွှေဗိမာန်သည်ရှိ၏။ ထိုဗိမာန်၌ အရှေ့သို့ ဦးခေါင်းပြု၍ နတ်တို့အိပ်ရာကို ခင်း၍ သိပ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ဆင်ဖြူသည် ထိုငွေတောင်၏အနီး၌ ရွှေတောင် တတောင်ရှိ၏။ ထိုရွှေတောင်၌ သွားဦး၍ ရွှေတောင်မှသက်

မယ်တော်မာယာ

မယ်တော်မာယာသည် ကပိလဝတ်ပြည်မှဒေဝဒဟပြည်အသွား လုဗ္ဗိနီအင်ကြင်းတောဥယျာဉ်သို့ရောက်ရှိဟန် ရုပ်လုံးဖော်ထားသောစဉ်ကွင်း

ပြီးလျှင် မြောက်မျက်နှာမှလာ၍ ငွေပန်းဆိုင်းနှင့်တူသော နှာမောင်းဖြင့် ကြာဖြူကိုယူ၍ ကြီးကြာသံကဲ့သို့မြည်၍ ရွှေ ဗိမာန်သို့ ဝင်ပြီးလျှင် မိဖုရားအိပ်ရာကို သုံးကြိမ်လက်ျာရစ် လှည့်၍ လက်ျာနံတောင်းကိုခွဲ၍ ဝင်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ဤသို့ သော အိပ်မက်ကို မြင်မက်၏။

မယ်တော်မာယာသည် ဤအိပ်မက်ကို မြင်မက်၍ ဘုရား လောင်း ပဋိသန္ဓေယူသည်မှ အစပြုပြီးလျှင် ယောက်ျားတပါး တို့၌ တပ်မက်သော စိတ်မရှိ။ လာဘ်သပွကာပြန်ပြောခြင်း၊ အခြံအရံ ပြန်ပြောခြင်းသို့ ရောက်၏။ မယ်တော်ဝမ်း၌ တည် သော ဘုရားလောင်းကိုလည်း ကြည်လင်လှစွာသော ပတ္တ မြား၏ အတွင်း၌ တည်အပ်သော ခြည်ဖြူကြီးကဲ့သို့ မြင်ရ ၏။ ဘုရားလောင်းနေတော်မူသော ဝမ်းတိုက်သည် စေတီ အိမ်နှင့်တူလေ၏။

မယ်တော်မာယာသည် ရင့်သောကိုယ်ဝန် ရှိလတ်သော်၊ ဆွေတော်မျိုးတော်များစံပျော်ရာ ဒေဝဒဟပြည်သို့ ပြန် လိုကြောင်း သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးအား လျှောက်ကြားလေ၏။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးလည်း ကပိလဝတ်ပြည်မှ ဒေဝဒဟပြည် တိုင်အောင် လမ်းခရီးတို့ကို ညီညွတ်စွာ သုတ်သင်စေ၍ တန် ဆာဆင်ယာစေပြီးသော်၊ မိဖုရားအား ရွှေထမ်းစင်၌ စီးစေ၍ အမတ်တထောင် ချီမစေကာ၊ အထိန်းအယ များစွာဖြင့် လွှတ်တော်မူ၏။ ကပိလဝတ်နှင့်ဒေဝဒဟပြည်အကြား လုဗ္ဗိနီ

မည်သော အင်ကြင်းတော ဥယျာဉ်သို့ ရောက်သောအခါ မယ်တော်မာယာသည် သာယာကြည်နူး အထူးပင် နှစ် သက်ဖွယ် ကောင်းလှသော အင်ကြင်းရနံ့တို့၏ သင်းပျံ့ပုံ ကို၎င်း၊ ပင်လုံးပွင့်ညွတ် ဆွတ်ချင်စရာ အင်ကြင်းမာလာတို့ ကို၎င်း မြင်တွေ့ရ၍ အင်ကြင်းပင် တပင်အောက်သို့ ရောက် သွားလေ၏။ အင်ကြင်းခက်တခက်ကို လက်တော်ဖြင့် လှမ်း လင့်ယူငင်လိုက်၍၊ မတ်ရပ် နေရာကပင် ဘုရားအလောင်း တော်ကို ဖွားမြင်လေ၏။

ယင်းသို့ အလောင်းတော် မင်းသားကို ဖွားမြင်တော်မူ ပြီးသော် ပြည်ကြီးနှစ်ပြည်မှ ရောက်လာကြကုန်သော ဆွေ တော်မျိုးတော် အပေါင်းတို့သည် ကောင်းစွာဝန်းညီ၍ ကပိ လဝတ်ပြည်သို့ ပြန်ပို့ကြကုန်၏။

အလောင်းတော်ကို ဖွားမြင်၍ ၇ ရက်စေ့သောနေ့ဝယ် ဗုဒ္ဓမာတာ ဘုရားလောင်း မိခင်တို့၏ ဓမ္မတာအရ လူ့ပြည်မှ ကွယ်လွန်၍ တုသိတာ နတ်ပြည်၌ သန္ဓေသိတနတ်သား ဖြစ်၏။

နောင် မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်ဝါမြောက်သောအခါ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အဘိဓမ္မာ တရား ဟောကြားတော်မူရာ၊ ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ မယ်တော်မိနတ်သားသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိ လေသတည်း။

ဆရာဉာဏ်

မဲခေါင်မြစ် ။ ။မဲခေါင်မြစ်သည် အာရှတိုက်တွင် စီးဆင်းသော မြစ်ကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။ မိုင်ပေါင်း ၂,၈၀၀မျှရှိ၍ အာရှတိုက်တွင် ရှည်လျားသော မြစ်ကြီးများ စာရင်းဝင်ဖြစ်သည်။ မဲခေါင်မြစ်သည် တိဗက်ကုန်းပြင်မြင့်တွင် မြစ်ဖျားခံသည်။ သံလွင်မြစ်၌ မြစ်ဖျားခံရာနေရာနှင့် များစွာ မဝေးလှပေ။ အဦးအစ စီးဆင်းသည်မှစ၍ အထက်ပိုင်းတွင် အနောက်ဖက်ရှိ သံလွင်မြစ်နှင့်၎င်း၊ အရှေ့ဖက်ရှိ ယန်စီမြစ်တို့နှင့်၎င်း မျဉ်းပြိုင်ဆိုင်သလို စီးဆင်းသည်။ မိုင်ပေါင်း ၁,၂၀၀ မျှ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတွင်း စီးဆင်းပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံဖြစ်သော ရှမ်းပြည်ကျိုင်းတုံနယ်စပ်တလျှောက်ပိုက်သန်းစီးဆင်း၍ တစ်တံတဒေသအားဖြင့် လာအိုနိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်လိုက်သည်။ ထိုနောက် လာအိုနိုင်ငံတွင်းသို့ ဖြတ်သန်းစီးဝင်ပြီးလျှင် ယိုးဒယားနိုင်ငံ၏ အရှေ့ဖက်နယ်စပ်တလျှောက် ပတ်သန်းစီးဆင်း၏။ ထိုမှတဖန် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်းပြီးသောအခါ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံတွင်းသို့ စီးဝင်ပြီးလျှင် ဆိုင်ဂွန်မြို့အနီးတွင် တောင်တရုတ်ပင်လယ်တွင်းသို့ စီးဝင်သည်။ ထို့ကြောင့် မဲခေါင်မြစ်သည် တိဗက်ကုန်းပြင်မြင့်မှ စတင်စီးဆင်းပြီးလျှင် နိုင်ငံ ၅ ခုတွင်းသို့ ဖြတ်သန်းစီးဝင်သည်။ သို့ဖြစ်၍လည်း အရပ်ဒေသကိုလိုက်၍ အမည်အမျိုးမျိုးတွင်သည်။

မဲခေါင်မြစ်သည် တိဗက်ပြည် ဒဏတ်လွန်မွန်တောင်ခြေမှ စတင်စီးဆင်းသည်ဟု ယူဆရသည်။ ထိုဒေသကား ပင်လယ်ပြင်အထက် အမြင့်ပေ ၁၆,၇၀၀ ခန့်တွင် တည်ရှိသည်။ တိဗက်ပြည်တွင် ဒေချူဟု တွင်သည်။ မြစ်ဖျားခံရာမှ အရှေ့တောင်ဖက် ချီယမ်ဒိုသို့ စီးဆင်းသည်။ ထိုဒေသကား ပင်လယ်ပြင်အထက် အမြင့်ပေ ၁၀,၀၀၀ ခန့်တွင် တည်ရှိသည်။ ဆက်လက်၍ တောင်ဖက်သို့ မထင်ရှားသော တောကြိုတောင်ကြားတလျှောက် စီးဆင်းသည်။ လတ္တီတွဒ် ၂၉° ရှိ ဒါယူမှ လွန်သောအခါ လန်ဆန်ကျန်ဟူ၍ တရုတ်အမည်ဖြင့် တွင်သည်။ မိုင်ပေါင်း ၃၀၀ မျှ မထင်မရှား မြင့်မားသော တောင်စောင်း ကျောက်ကမ်းပါးများအကြားတွင် အဟုန်ပြင်းစွာ စီးဆင်းသည်။ တရုတ်နိုင်ငံမှ လွန်သောအခါ မြစ်သည် ကိုက် ၃၀၀-၄၀၀ ခန့် ကျယ်လာသည်။ ရှေးအခါက ဗန်းမော်မှ တာလီဖူးသို့ သွားသောလှည်းဝန်တင်လမ်းသည် မဲခေါင်မြစ်ကို ကြိုးတံတားဖြင့် ဖြတ်ကျော်ရသည်။

မဲခေါင်မြစ်သည် ယင်းဖြတ်သွားရသော တောင်ထူကြီးများအလိုက်၊ လမ်းကြောင်းပြောင်း၍ စီးဆင်းသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် လာအိုနိုင်ငံတို့ကို ပိုင်းခြားသော နယ်နိမိတ်သဖွယ်လည်းဖြစ်၏။ ယိုးဒယားနိုင်ငံ ချီအင်ဆန်းမြို့နှင့် လူအန်ပရပ်တို့အကြားတွင် အရေးပါသော မြစ်လက်တက်များ စီးဝင်သည်။ မဲခေါင်မြစ်တွင် ရေမော် ၄ တန်ရှိသည်။ မြောက်လတ္တီတွဒ် ၁၆ ဒီဂရီရှိ ကေမာရတ်တွင်ရှိသော

ရေမော်သည် မိုင် ၆၀ မျှ ရှည်ကာ အဟုန်ပြင်းထန်၏။ စတုတ္ထရေမော်လည်း ဖြစ်၏။ နောက်ဆုံး ရေမော်သည် ခွန်တွင်ရှိသည်။ ယင်းနေရာမှသည် တောင်တရုတ်ပင်လယ်တွင်းသို့ မစီးဝင်မီ မိုင် ၄၀၀ မျှ ကွေ့ကောက်စီးဆင်းသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင်းသို့ စီးဝင်ပြီးနောက် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်လျှင် မြစ်သည် ၃ ကြောင်းကွဲကာ တောင်တရုတ်ပင်လယ်တွင်းသို့ စီးဝင်သည်။

မဲခေါင်မြစ်သည် မြေပြန့်နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများတွင် ရေကြီးတတ်သည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့သည် မဲခေါင်မြစ်ကြောင့် မြေဩဇာကောင်းမွန်ကြသည်။

မဲခေါင်မြစ် တလျှောက်တွင် လှေသင်္ဘောများ သွားလာနိုင်အောင် ပြင်သစ်တို့က များစွာ ကြိုးပမ်းပြုပြင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါတွင်လည်း အမေရိကန်နှင့် အာရှတိုင်းရင်းသားတို့သည် မဲခေါင်မြစ်အကြောင်းကို ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန် လေ့လာစုံစမ်းလျက်ရှိ၍ တိုးတက်ရေး လမ်းစံများကို ရှာဖွေနေကြပေပြီ။

မဲခေါင်မြစ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသော မြို့များအနက် ထင်ရှားသည်တို့ကား လာအိုနိုင်ငံမြို့တော် ဗီယက်ကျန်းမြို့နှင့် ကမ္ဘောဒီးယား(ကမ္ဘောဇ)နိုင်ငံမြို့တော် ဖန္ဒမ်းပင်တို့ ဖြစ်ကြ၏။

မဲဆန္ဒပေးခြင်း ။ ။နိုင်ငံအရေးအခင်းများကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌၎င်း၊ ခေါင်းဆောင်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့များကို ရွေးချယ်ရာ၌၎င်း ပြည်သူလူထုသည် မဲဆန္ဒပေးသည့်နည်းကို အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။

ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံဖြစ်သော ဆိုဗီယက်ရုရှနိုင်ငံ၌ အသက် ၁၈ နှစ်ပြည့်သော တိုင်းသူပြည်သားများသည် မိမိတို့ နှစ်ခြိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြည်သူ့လွှတ်တော် အမတ်များနှင့် လူမျိုးစု လွှတ်တော်အမတ်များ အဖြစ်သို့ မဲဆန္ဒဖြင့် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ကြသည်။ ဗြိတိန်၊ အမေရိကန်၊ ပြင်သစ်စသော ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများရှိ ပြည်သူ့ပြည်သားများသည်လည်း မဲဆန္ဒဖြင့် ပါလီမန်အမတ်များကို ရွေးချယ်ကြရသည်။ (ပါလီမန်-ရှု။)

ပါလီမန် အမတ်များအား မဲဆန္ဒပေး၍ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော စံနစ်မှာ ဗြိတိသျှတို့ စတင် ကျင့်သုံးသော စံနစ် ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းအားဖြင့်ဖော်ပြရသော် ရှေးဦးကာလဆိုင်ရာ ခရိုင်များမှ ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များကို ရွေးကောက် တင်မြှောက်ကြရာ၌ လက်ထောင်၍ ရွေးကောက်ခြင်း ပြုကြသည်။ ၁၈ ရာစု နှစ်တွင်မှ မဲဆန္ဒပေးခြင်း စံနစ်ပေါ်လာသည်။ ထိုစဉ်အခါက မဲဆန္ဒ ပေးသူသည် မဲရုံသို့ သွား၍ မိမိမဲပေးလိုသော အမတ်လောင်း၏ အမည်ကို လူအများ ရှေ့တွင် ထုတ်ဖော် ပြောရ၏။ ဤသို့ ပြောရခြင်း

www.foreverspace.com.mm

လျှို့ဝှက်မဲပေးသည့် စနစ်အရ မိမိနှစ်သက်ရာ ကိုယ်စားလှယ်အား မဲဆန္ဒအသီးအသီး ပေးနေကြစဉ်

စံနှစ်ကြောင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူပြုခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းတို့ ပေါ်ပေါက်ရုံမကဘဲ ရွေးကောက်ပွဲသည်လည်း အဓိကရုဏ်းဖြင့် အပြီးသတ်လေ့ရှိ၏။ ၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင် လျှို့ဝှက် မဲပေးရေး ဥပဒေကို ဗြိတိန်ပြည်၌ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ၁၈၇၂ ခုနှစ် မတိုင်မီက မဲဆန္ဒပေးခွင့်ရှိသူလူဦးရေကို အကန့်အသတ်ပြုခဲ့၏။ မြေပိုင်၍ ချမှတ် ထားသော နှစ်စဉ် အသားတင် ဝင်ငွေရှိသူများကိုသာ မဲဆန္ဒပေးနိုင်ခွင့် ရှိ၏။ တဖြည်းဖြည်းဖြင့် မဲပေးခွင့်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့ရာ ၁၈၈၄ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် အသက် ၂၁ နှစ်ပြည့်သော ယောက်ျားတိုင်း မဲဆန္ဒပေးခွင့်ရ၏။ ဗြိတိသျှ အမျိုးသမီးတို့သည် ၁၉၁၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင်မှ မဲဆန္ဒပေးခွင့် ရကြသည်။

ရုရှနိုင်ငံကို ဇာဘုရင်တို့ အုပ်စိုးစဉ် ပြည်သူလူထုသည် နိုင်ငံအရေးတို့ကို မဲဆန္ဒပေး၍ ဆုံးဖြတ်နိုင်ခွင့် ပြောပလောက်အောင် မရရှိခဲ့ကြချေ။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ တော်လှန်ရေး ပြီးသည့်နောက် ဆိုရှယ်လစ် ရုရှနိုင်ငံ ဖြစ်လာသောအခါ၌ကား အသက် ၁၈ နှစ်ပြည့်သော တိုင်းသူပြည်သား ယောက်ျားမိန်းမ အားလုံးတို့သည် လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ ပညာ၊ စီးပွားရေး အခြေအနေ၊ ဇာတိဂုဏ်၊ အရည်အချင်း၊ နေထိုင်ရာ ဒေသတို့ ကွဲပြားခြားနားမှုကြောင့် အ

ကန့်အသတ် မရှိစေဘဲ၊ မဲဆန္ဒပေးခွင့် ရှိလာသည်။ သို့ရာတွင် ရူးသွပ်သူ၊ တရားရုံးမှ ရာဇဝတ်အပြစ်ဒဏ် အပေးခံရသူနှင့် မဲဆန္ဒပေးခွင့်ကို ရုပ်သိမ်းခြင်းခံရသူတို့သည် မဲဆန္ဒပေးခွင့် မရှိချေ။ မဲပေးရာ၌ လျှို့ဝှက်မဲပေးစံနှစ်ကို အသုံးပြု၏။ (လျှို့ဝှက်မဲ-လည်းရှု။)

မဲဒီချီ ။ ။ က္ကတလီနိုင်ငံတွင် မြို့ကြီးများကို ပြည်ထောင်ငယ်ကလေးများအဖြစ် တထီးတနန်း အုပ်စိုးခဲ့သည့် ခေတ်က ဖလော်ရင့်မြို့ကို စိုးမိုးခဲ့သော မဲဒီချီဆွေမျိုးစုသည် က္ကတလီနိုင်ငံသမိုင်းတွင်သာမဟုတ်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံသမိုင်းတွင်လည်း ထင်ရှားပေသည်။ ထိုစဉ်အခါက ဆွေမျိုးစု အများအပြားသည် ပြည်ထောင်ငယ်များကို အုပ်ချုပ်နိုင်မှုအတွက် လက်နက်အားကိုးလျက် တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ လျှို့ဝှက်စွာ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းဖြင့်၎င်း ကြံစည် ရယူခဲ့ကြသော်လည်း၊ မဲဒီချီဆွေမျိုးစုတို့မှာမူကား စီးပွားတိုးတက် ကြွယ်ဝလာသောကြောင့် ဓနအင်အားဖြင့် ဩဇာတိက္ကမ ကြီးလားပြီးလျှင် ဖလော်ရင့်မြို့ကို ၁၃ ရာစုနှစ်မှစ၍ ကြီးစိုးနိုင်ခဲ့ပေသည်။ က္ကတလီနိုင်ငံမှ စတင် ထွန်းကား၍ ဥရောပနိုင်ငံတို့သို့ ပျံ့နှံ့သွားသော ဉာဏ်သစ် အရေးပုံခေါ် ပညာအရပ်ရပ် ပြန်

မဲဒီချီ

လည်ထွန်းကားသည့် ခေတ်က မဲဒီချီမျိုးဆက်အုပ်စိုးသော ဖလော်ရင့်မြို့သည် အုပ်ချုပ် သူတို့၏ အားပေးမှုကြောင့် အနုပညာနှင့် စာပေပညာများ အထွန်းတောက်ဆုံး နေရာ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ (ဉာဏ်သစ် အရေးပုံ-ရှု။) မဲဒီချီ ဆွေမျိုးဆက် ကြွယ်ဝချမ်းသာ၍ တန်ခိုးအာဏာ ထွားလာ အောင် ကြံဆောင်သူမှာ ဂျီဗနွီး ဒါ မဲဒီချီ (ခရစ် ၁၃၆၀-၁၄၂၉) ဖြစ်၍ ကူးသန်းရောင်း ဝယ်ခြင်း၊ ဘဏ်လုပ်ငန်း လုပ် ကိုင်ခြင်းတို့ဖြင့် ကြီးပွားချမ်းသာလာကာ ဣတလီ တနိုင်ငံ လုံးတွင် ကျော်ကြားသော သဌေး ဖြစ်လေသည်။ ဂျီဗနွီး သည် ရာထူးဌာနန္တရများကို မခံယူဘဲ မြို့သူမြို့သားများ အပေါ် ဩဇာညောင်းလျက် သားစဉ်မြေးဆက် တန်ခိုး အာဏာ ဆက်ခံနိုင်အောင် ရှေ့ဆောင်သွားပေသည်။

ကောဇီမိုး ဒါမဲဒီချီ (ခရစ် ၁၃၈၉-၁၄၆၄) သည် ဂျီဗနွီး ကိုဆက်ခံသော သားကြီးဖြစ်၍၊ မဲဒီချီအမျိုးဆက်အနက် ဦးစွာ နာမည်ထင်ရှား ကျော်ကြားလာသူ ဖြစ်၏။ ရောမ၊ ပင်းနစ်၊ ဂျီနိုးဗား၊ ပရဂျနှင့် လန်ဒန်မြို့များတွင် ဘဏ်ခွဲများ ဖွင့်ခြင်းဖြင့် ဖခင်၏လက်ငုတ်လက်ရင်း ဘဏ်လုပ်ငန်းကို ကြီး ကျယ်အောင် တိုးချဲ့ လုပ်ကိုင်သည်။ သို့အားဖြင့် မဲဒီချီဆွေ မျိုးဆက်၏ စီးပွားရေးကို တိုးတက်စေရုံသာမက၊ လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်ပြေပြစ်စွာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံတတ်သောကြောင့်

ဖလော်ရင့် သူ့စုမ အနုပညာရပ်များကို ထူးထူးခြားခြား အားပေးပြီးမြောက်ခဲ့သည့် လော်ရင်ဇိုမဲဒီချီ

လည်း လူချစ်လူခင် များပြားခဲ့သည်။ ထိုပြင် အနုပညာ နှင့် စာပေတိုးတက်မှုတွင် အထူးစိတ်ပါဝင်စားသဖြင့် အား ပေး ထောက်ပံ့လေသည်။ ဤသို့ မြှင့်တင် အားပေးမှုကို ရရှိ သဖြင့်ဖလော်ရင့်မြို့သည် ဉာဏ်သစ်အရေးပုံခေတ်က အ ချက်အချာဒေသ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ကောဇီမိုးသည် ဖလော် ရင့်မြို့ကို ကြီးစိုးရာ၌ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ရာထူးဌာနန္တရများ တွင် ဝင်ရောက် အရွေးခံခြင်း ပြုခဲ့သည်မဟုတ်ပေ။ ရိုးရိုး အရပ်သား တဦးအဖြစ် နေထိုင်ကာ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အ ကြီးအကဲများ ရာထူးရအောင်ပြုပေးပြီးလျှင် ထိုသူများကို ကြီးကိုင်ထားခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ဖ လော်ရင့် တမြို့လုံးသည် သူ၏ ဩဇာခံ ဖြစ်နေခဲ့၏။ ကောဇီ မိုးသည် “ဖလော်ရင့်မြို့၏ သရဖူ မဆောင်းသော ဘုရင်” သဖွယ် လုံးဝအာဏာကို ချုပ်ကိုင်ထားနိုင် ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ လုံးဝအာဏာဖြင့် ကျပ်တည်းစွာ အုပ်ချုပ်ခြင်း ခံရ ငြားလည်း မြို့သူမြို့သားများသည် ကောဇီမိုးအား အကြည်ညို မပျက်ရုံသာမက “ဖလော်ရင့်မြို့၏ ဖခင်ကြီး” ဟူ၍ပင် ဂုဏ်ပြုခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။

ကောဇီမိုး ကွယ်လွန်သောအခါ သူ၏သား ပီယဲရို ဆက် ခံသော်လည်း ဖခင်၏ ခြေရာကို မမီပေ။ ဖခင်ကဲ့သို့ ဩဇာ မညောင်းဘဲ မဲဒီချီဆွေမျိုးဆက်၏ အုပ်စိုးမှု မပြတ်ရုံမျှသာ ဖလော်ရင့်မြို့ကို အုပ်စိုးခဲ့သူ ဖြစ်လေသည်။

လော်ရင်ဇို-သ-မဂ္ဂနိုဖဆင့်(ခရစ် ၁၄၇၉-၉၂) သည် ပီယဲ ရို၏သားကြီးဖြစ်၍ ဖခင်ကွယ်လွန်လျှင် ဆက်ခံသည်။ လော် ရင်ဇိုသည် မဲဒီချီဆွေမျိုးဆက်တွင် အထင်အရှား အကျော် ကြားဆုံးဖြစ်၍ ဖလော်ရင့်မြို့ကို ထိပ်ဆုံးအခြေအနေသို့ ပို့ ဆောင်ခဲ့သူဖြစ်၏။ မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ကဗျာစာဆို တဦးဖြစ် ၍ စာပေအနုပညာကို လိုက်စားခဲ့သည်သာမက စာပေ၊ အနုပညာဆိုင်ရာ ပညာရှင်များကို ကမ္ဘာကျော် ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်အောင် ခြီးမြှောက် အားပေးခဲ့၏။ စာပေ၌၎င်း၊ အနု ပညာ၌၎င်း၊ အလှအပ အာရုံခံစားမှုများ၌၎င်း ဖလော်ရင့် တမြို့လုံး ယစ်ဗူးလျက်ရှိနေစဉ် လိုရင်ဇိုသည် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာများကို သူတဦးတည်း၏လက်ဝယ် အရယူထားခဲ့လေ ရာ၊ ဘုရင်ဟူသောအမည်ကို မခံယူသော်လည်း အချို့ဘုရင် များထက်ပင် တန်ခိုးအာဏာ ကြီးမားခဲ့လေသည်။ သူ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် ဖလော်ရင့်မြို့သည် ကမ္ဘာပေါ် ရှိ အလှပဆုံး မြို့ကြီးတမြို့ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့်ပင် မြို့သားများက ‘လော်ရင်ဇို-သ-မဂ္ဂနိုဖဆင့်’ဟူ၍ ခြီးကျူး ခေါ် ကြ၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကျက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့် စုံသောလောရင်ဇို ဟူသတည်း။ လော်ရင်ဇို၏ ဩဇာအာဏာ သည် ဖလော်ရင့်မြို့တွင်သာမကဘဲ ရောမမြို့သို့ပင် ပျံ့နှံ့ခဲ့ လေရာ၊ သူ၏ဒုတိယသား ဂျီဗနွီးအား ၁၄၉၃သား အရွယ်က ပင် ကာဒင်နယ်ဂိုဏ်းချုပ် ရာထူးကို ရရှိအောင် ကြံဆောင်ပေး

နိုင်ခဲ့လေသည်။ ဂျီဗနီးသည် ၁၅၁၃ ခုနှစ်တွင် ဒေသမ လီယိုဘွဲ့ကို ခံယူကာ ပုပ်ရဟန်းမင်း ဖြစ်လာ၍ အနုပညာရပ်များကို အထူးအားပေးသူအဖြစ် ထင်ရှားကျော်စောခဲ့လေသည်။

လော်ရင်ဇို ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ဆက်ခံသော သားဖြစ်သူ ပီယက်တရိုသည် ပျော့ညံ့သူဖြစ်ရကား မြို့သူမြို့သားများက အကြည်ညို ပေါ့လာသဖြင့် မဲဒီချီမျိုးဆက်လည်း တန်ခိုးအာဏာ ယုတ်လျော့သွား၏။ ၁၄၉၄ ခုနှစ်တွင် မြို့သူမြို့သားများ၏ ပစ်ပယ်ခြင်းကို ခံရ၍ ၁၅၁၂ ခုနှစ်တွင်မှ ပြန်လည် ကြီးစိုးနိုင်သည်။

ခရစ် ၁၅၂၇ ခုနှစ်တွင် မဲဒီချီ မျိုးဆက်များ ဒုတိယ အကြိမ် ပစ်ပယ်ခြင်းခံရပြန်၏။ ၁၅၃၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှ တန်ခိုးအာဏာ ပြန်လည်ရရှိသည်။ ယင်းသည့် အချိန်မှစ၍ မဲဒီချီအဆက် အနွယ်တို့သည် ဒျူဘွဲ့ကို ခံယူကြလေသည်။

မဲဒီချီအဆက်အနွယ်တွင် အခြားထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ၁၁ ဆက်မြောက် လီယိုဘွဲ့ခံ ပုပ်ရဟန်းမင်းနှင့် သတ္တမ ကလီးမင်းဘွဲ့ခံ ပုပ်ရဟန်းမင်းတို့အပြင် ကက်သရင်း ဒါမဲဒီချီ ဖြစ်၏။

ကက်သရင်း ဒါမဲဒီချီ (ခရစ် ၁၅၁၉-၈၉) သည် လိုရင်ဇို၏မြစ်ဖြစ်၍ ပြင်သစ်ပြည့်ရှင် ဒုတိယဟင်နရီဘုရင်၏မိဖုရား ဖြစ်လေသည်။ ဟင်နရီဘုရင်နှင့် ခရစ် ၁၅၃၃ခုနှစ်တွင် စုလျားရစ်ပတ် လက်ထပ်ခဲ့၏။ သူ၏ သားတော် ၃ပါးသည် ဒုတိယ ဖရန်စစ်၊ နမမချား၊ တတိယဟင်နရီဘွဲ့များကို အသီးအသီးခံယူလျက် ခမည်းတော်၏ အရိုက်အရာကို အစဉ်အတိုင်းဆက်ခံကြသည်။ ကက်သရင်း ဒါမဲဒီချီသည် သားတော်များအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးလျက်နိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်သည်။ ထိုစဉ်က ပြင်သစ်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသည့်အဖြစ်အပျက် များစွာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ၊ များသောအားဖြင့် မယ်တော် ကက်သရင်း၏ ပယောဂ မကင်းခဲ့ချေ။ အထူးသဖြင့် ခရစ် ၁၅၇၂ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားသော စိန်ဗာသောလမျိုးနေ့ လူသတ်ပွဲမှာ သူ၏လက်ချက်ဟု ဆိုရပေမည်။ အနုပညာကိုမူကား မိရိုးဖလာအတိုင်း အားပေးသည်။ ၁၅၈၉ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်သည်။

ခရစ် ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ မဲဒီချီမျိုးဆက်သည် တဖြည်းဖြည်း ပျော့ညံ့ လာပြီးလျှင် ၁၇၃၇ ခုနှစ်သို့ ရောက်လျှင် ဖလော်ရင့်မြို့ကို တကြိမ်ကကြီးစိုးခဲ့သော မဲဒီချီမျိုးဆက် ပြတ်၍ တိမ်ကောသွားလေသည်။

မဲနည် ။ ။မဲနည်ဟုခေါ်သော အပြာရင့်ရောင်ဆိုးဆေးကို မဲနည်ပင်မှ သီးခြားရ၍ ရှေးအခါကပင် ဆိုးဆေးအဖြစ် အသုံးပြုလာခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မဲနည်အကောင်းဆုံးနှင့် အများဆုံးထွက်သဖြင့် မဲနည်ရောင်းဝယ်ရေးသည် အိန္ဒိယ

နိုင်ငံနှင့် အခြားမဲနည်ထွက်သော နိုင်ငံများတွင် များစွာ ဖွံ့ဖြိုးခဲ့လေသည်။ ယခုခေတ်တွင်ကား သိပ္ပံပညာသည်များသည် ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့် မဲနည်များကို အဖိုးချီချီဖြင့် မြောက်မြားစွာ ထုတ်လုပ်နိုင်ပြီဖြစ်ရကား အပင်မှရသော သဘာဝမဲနည်လုပ်ငန်းမှာ ပျက်စီးခဲ့ရလေသည်။

မဲနည်ပင်၏ အသီးအပွင့်နှင့် အရွက်များ

မဲနည်ပင်သည် ဝဲမျိုးတွင်ပါဝင်၍ အမြင့် ၃ပေမှ ၅ပေထိ ရှိသည့် ပင်ပျပ် ဖြစ်သည်။ အရွက်များ၏ထိပ်သည် ဝိုင်း၍ နီဖျော့ဖျော့ပန်းများ ပွင့်ကြသည်။ မဲနည်ပင်ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘင်္ဂလားနယ်တွင် အများဆုံးစိုက်၍ ဂျားဗားကျွန်း၊ တရုတ်နိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၊ ဗရာဇီးနိုင်ငံနှင့် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းတို့တွင်လည်း စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဘင်္ဂလားပြည်နယ်မှ မဲနည်ပင်၏ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ အင်ဒိုဂျီဖာရာ စုမာထရာနာ ဖြစ်၍ တရုတ်နိုင်ငံမှ မဲနည်ပင်၏ ရုက္ခဗေဒ အမည်မှာ ပေါ်လီဂိုနမ် တင့်ကိုရီယမ် ဖြစ်သည်။

မဲနည်ကို စိုက်၍ ၃ လကြာသောအခါ အပင်များ ပွင့်ကြ၏။ ထိုအခါ အပင်ကို ခုတ်ကြလေသည်။ သို့သော် မကြာမီ အပင်များ ပြန်တက်လာသဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် ခုတ်ကြပြန်သည်။ တနှစ်အတွင်း တတိယအကြိမ် ထိအောင် ခုတ်ကြသည်။ ခုတ်ပြီးသော အကိုင်းအခက် အရွက်များကိုစင်း၍ ရေအပြည့်ရှိသော စည်ကြီးများထဲသို့ ထည့်ပြီးလျှင် ၉ နာရီမှ ၁၄ နာရီခန့်ကြာအောင် ရေစိမ်ထားရသည်။ ထိုအခါ ကဇော်ပေါက်လာလေသည်။ ကဇော် ပေါက်လာသော အဝါရောင် ရေကြည်ကြည်ကို အခြားစည်ကြီးတခုသို့ လောင်းယူပြီးလျှင် မွေပေးရသည်။ လေသလပ်ခံရသဖြင့် အပြာ

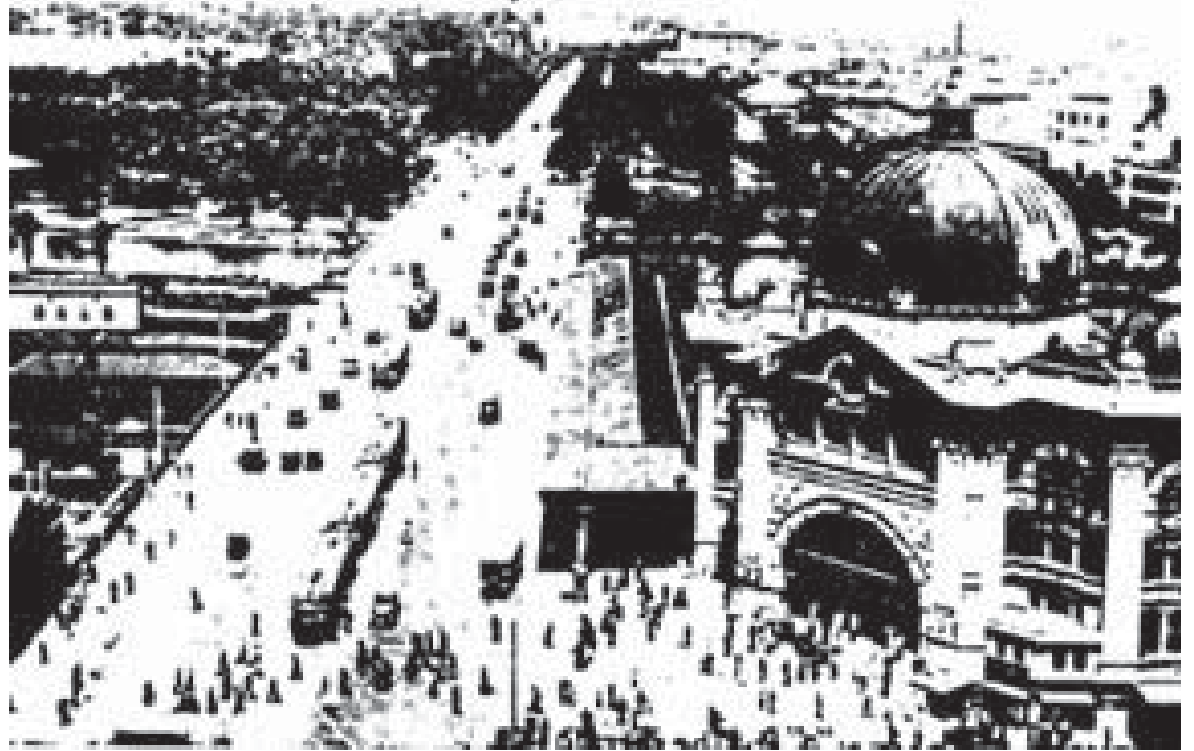
www.foreverspace.com.mm

ရောင်မဲနည်လွှာကလေးများအဖြစ်ဖြင့် ရေအောက်သို့ အနည်ထိုင်သွားလေသည်။ ထိုအနည်ကို ပိတ်ဖြင့် စစ်ယူပြီး လျှင် အတုံးကလေးများလုပ်၍ အခြောက်လှန်းလေသည်။ ထိုနောက် ဗူးများတွင်ထည့်၍ ရောင်းချကြသည်။

ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့် မဲနည်ထုတ်ယူသောနည်းမှာ လွန်စွာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းပေသည်။ ယင်းလုပ်ငန်း အောင်မြင် ထမြောက်၍ အကောင်အထည် ပေါ်လာစေရန် ၁၇ နှစ်ကြာ မျှ မနေမနား အချိန်ယူ၍ လက်တွေ့စမ်းသပ် ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ငွေကြေး မြောက်မြားစွာ အကုန်အကျခံခဲ့ရလေသည်။ ခရစ် ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်စောစောပိုင်းလောက်က အဒေါ့ဖွန် ဗေယာ ဆိုသူ ဂျာမန်ဓာတုဗေဒပညာရှင်တဦးသည် ကျောက်မီးသွေး ကတ္တရာမှ ဓာတ်ဖော် မဲနည်ကို ဖော်စပ်နိုင်ခဲ့၏။ သို့သော် ယင်းမှာ အပင်မှရသော သဘာဝမဲနည်ထက် ထုတ်လုပ်ရာ၌ စရိတ်များစွာ ပိုမိုကုန်ကျသဖြင့် တွက်ကိန်း မကိုက်ချေ။ ထိုမှ တဖန် ခရစ် ၁၈၉၃ခုနှစ် ရောက်သောအခါ ယင်းဓာတုဗေဒ ပညာရှင်ကြီးနှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များပူးပေါင်း၍ ကြံစည်လုပ် ကိုင်ရာတွင် အပင်ထွက် မဲနည်ထက် တဝက်မျှ စရိတ် သက် သာသောနည်းကို နောက်ဆုံး တွေ့ရှိခဲ့လေသည်။ သို့ဖြင့် ယခုခေတ်တွင် အပင်ထွက်မဲနည်လုပ်ငန်းမှာ များစွာ ပျက်

စီးခဲ့လေသည်။ သို့သော် အရောင်ခိုင် ဆိုးဆေးအပြာများကို အလိုရှိသည့်အခါ အပင်ထွက် သဘာဝမဲနည်ကို မှာယူကြရ လေသည်။

မဲလဗုန်းမြို့ ။ ။မဲလဗုန်းမြို့သည် ဩစတြေးလီးယားတိုက်ရှိ ဝိတိုရိယ ပြည်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်၏။ ဩစတြေးလီးယား တိုက်၏ ဒုတိယမြို့ကြီးလည်းဖြစ်သည်။ ဝိတိုရိယပြည်နယ် ၏ တောင်ဖက်၊ ဩစတြေးလီးယားတိုက်၏ အရှေ့တောင် ဖက်ရှိ ယာရာယာရာမြစ်၏ မြစ်ဝ၊ ပို့ဖီလစ် ပင်လယ်အော်၏ ကမ်းခြေပေါ်တွင် တည်ရှိလျက် အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် ၇၁၄ စတုရန်းမိုင်ရှိ၏။ ပို့ဖီလစ်ပင်လယ်အော်သည် ပုံ သဏ္ဍာန်အားဖြင့် အချိုးအစား ကျ၏။ ကမ်းရိုးသည် တဖက် တွင် ၃၁မိုင်ရှည်လျား၍ တဖက်တွင် မိုင် ၂၀ ရှိ၏။ သို့ရာတွင် မဲလဗုန်းကမ်းခြေသည် ဆစ်ဒနီကမ်းခြေကဲ့သို့ သဘာဝ ရှုခင်း သာယာလှပခြင်း မရှိချေ။ ဆစ်ဒနီဆိပ်ကမ်းကဲ့သို့ သဘာဝ အားဖြင့် ကောင်းမွန်သော ဆိပ်ကမ်း မဟုတ်ဘဲ ပြုပြင်ထား ရသောဆိပ်ကမ်းဖြစ်၏။ ယခုအခါတွင် မဲလဗုန်း ဆိပ်ကမ်း သည် ပေ ၆၂,၀၀၀ မျှရှည်လျားကျယ်ပြန့်ကာ သင်္ဘောအဝင် အထွက်များရှိ၍ သင်္ဘောများစွာ ဆိုက်ကပ်နိုင်သည်။ ပင်

ဩစတြေးလီးယားတိုက်၏ ဒုတိယအကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်သော ဝိတိုရိယပြည်နယ် မြို့တော်မဲလဗုန်းမြို့၏ ရှုခင်း

လယ်ရပ်ခြားသို့၎င်း၊ ပြည်နယ်ချင်းချင်းသို့၎င်း ကုန်ပစ္စည်းများ တင်ဆောင်ပို့ချခြင်းကို မဲလဗုန်းဆိပ်ကမ်းတွင် အများဆုံး ပြုလုပ်သောကြောင့် မဲလဗုန်းဆိပ်ကမ်းသည် ဩစတြေးလီးယားတိုက်၏ အဓိကဆိပ်ကမ်း ဖြစ်၏။

မဲလဗုန်းမြို့သည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၁၀၀ ကျော်ကမှသာ တည်ထောင်သော မြို့ဖြစ်ရကား အလွန် ခေတ်မှီပေသည်။ လမ်းများကို မြို့တည်စတင်တည်းက စံနစ်တကျအကွက်ကျကျ ဖြစ်အောင် စီမံထားလေသည်။ လမ်းများသည် ၉၉ ပေ ကျယ်လျက် ကိုက် ၂၂၀ ခြားလျှင် တလမ်းချိုးသည်။ မြို့တွင်းရှိ လမ်းများမှာ စတုဂံကွက်များဖြစ်၏။ လမ်းအမည်များ ပေးရာ၌ မြို့တည်ရေးတွင် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမည်များကို အစွဲပြု၍ မှည့်ခေါ်ထားလေသည်။ လမ်းကျယ်များ ကြားတွင်လည်း ဆိုင်များရုံးများ ရှိသည့် လမ်းကျဉ်းများလည်း ရှိ၏။ တဖက်တချက်တွင် သစ်ပင်များ အစီအရီပေါက်လျက် ပေ ၂၀၀ မျှ ကျယ်သော လမ်းကြီးများလည်း ရှိပေသည်။ မြို့ကြီးဖြစ်သည်နှင့် အညီ အစိုးရရုံးကြီးများ၊ ဆိုင်ကြီးများ၊ ကျောင်းများ၊ ဆေးရုံများ၊ ဘုရား ရှိခိုးကျောင်းများ၊ ပြတိုက်၊ စာကြည့်တိုက်၊ ဇာတ်ရုံ၊ ရုပ်ရှင်ရုံများ အစရှိသည့် ထပ်ဝါ ခန့်ညားသော တိုက်တာ အဆောက်အအုံများလည်း အမြောက်အမြားရှိသည်။

လက်ရှိ ရာစု နှစ်ဦးပိုင်းက မဲလဗုန်းမြို့တွင် အဆောက်အအုံများကို ၁၃၂ ပေအမြင့်အထိသာ ဆောက်လုပ်ရမည်ဟု ကန့်သတ်ချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်လယ်လောက်ကပင် ပေ ၂၃၀ အမြင့်ရှိသော အစိုးရရုံးကို အရှေ့ဖက် မဲလဗုန်းတွင် ဆောက်လုပ်ရန် စီမံစိုင်းပြင်းပြီးလျှင် စိန်ကီလဒါ၌ ပေ ၂၅၀ အမြင့်ဆောင်သော မိုးမျှော်တိုက် နှစ်ဆောင်တွဲကို ဆောက်လုပ်ခြင်းဖြစ်ဖြင့် ကန့်သတ်ချက်ကို ပြင်ဆင်လိုက်ပေသည်။ တိုက်တာ အဆောက် အအုံများ အပြင် မြို့တွင်းဝယ် ဥယျာဉ်ပန်းခြံ ကစားကွင်းများစွာလည်း ရှိပေသည်။ မဲလဗုန်းမြို့သည် ကမ္ဘာစစ်များ၏ဒဏ်ကို မခံခဲ့ရချေ။

ဤသို့ ကြီးကျယ် ခမ်းနားသော မဲလဗုန်းမြို့သည် စီးပွားရေးအားဖြင့်လည်း စွံ့ပြုံး၍ စည်ကားပေ၏။ စက်မှုလက်မှုထွန်းကားသော မြို့ဖြစ်၏။ မဲလဗုန်းမြို့၌ အထည်ကြီး စက်ပစ္စည်းများနှင့် လယ်ယာထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်သည်။ စက်ပစ္စည်းတွင် မော်တော်ကား၊ လေယာဉ်ပျံ၊ မီးရထားပစ္စည်းများ၊ ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ တန်ဆာပလာများ၊ သံမဏိထည်များ၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ကိရိယာများ၊ မြေသယ်စက်၊ မြေတူးစက်၊ ဓာတ်ပစ္စည်း ကိရိယာများ အစရှိသည့် အထည်ကြီး စက်ပစ္စည်းများ ပါဝင်သည်။ ထိုပြင် ဂျုံ၊ ဂျုံမှုန့်၊ နို့ထွက် ပစ္စည်းများ၊ သစ်သီး သစ်နှံ၊ နွားမှ ရရှိသော ပစ္စည်းများ၊ သိုးမွေး၊ အထည်အလိပ်၊ စက္ကူ အစရှိသော ပစ္စည်းအမျိုးစုံလည်း ထွက်သည်။

မဲလဗုန်းမြို့၏မြို့လယ်မှာ စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းအဝဝ စုဝေးရာဌာနဖြစ်၍ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းသော လုပ်ငန်းများ၏ တည်ရာဌာနဖြစ်၏။ မဲလဗုန်းမှ စက်မှုလက်မှုပစ္စည်းတို့သည် ဝိတိုရိယပြည်နယ်ထွက်ပစ္စည်းအနက် ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်လျက်၊ ဩစတြေးလီးယားတိုက်မှ စက်မှုလက်မှုပစ္စည်းအနက် ၂၈ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပေသည်။ မဲလဗုန်းမြို့သည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အချက်အချာဌာနဖြစ်၏။ မြို့၏ မြောက်ဖက်တွင် ကီလမိုတောင်ကြားသည် အရှေ့နှင့် အနောက် ကုန်းပြင်မြင့်များကို ခြားထား၍ ဝိတိုရိယမြောက်ပိုင်းနှင့် နယူးဆောက်ဝေးပြည်နယ်များသို့ ပေါက်ရောက်သည့် မီးရထားလမ်းနှင့် မော်တော်ကားလမ်းများ၏ တည်ရာဖြစ်လေသည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပ ကုန်ပစ္စည်းများကို မဲလဗုန်းဆိပ်ကမ်းမှ တင်ချပို့ဆောင်ရသဖြင့် အရေးပါသော မြို့ဖြစ်၏။

မဲလဗုန်းမြို့ကို ၁၈၄၇ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ တည်ထောင်ရာ၌ ဩစတြေးလီးယားတိုက်မှ အခြားမြို့ကြီးများကဲ့သို့ အစိုးရက ကမကထပြု၍ တည်ထောင်ခြင်းကား မဟုတ်ချေ။ တက်စမေးနီးယားကျွန်းတွင် ရောက်ရှိနေသူတို့သည် နွားစားကျက်များရှာဖွေရန်အတွက် ဗတ်စရေလက်ကြားကို ကူးသန်းကျော်ဖြတ်လာကာ မဲလဗုန်းတည်ရှိရာသို့ ရောက်ရှိလာကြ၏။ ထိုသို့ ကူးသန်းလာသူများကို ခေါင်းဆောင်သူမှာ ဂျွန်ဗတ်စမန်ဖြစ်၍ ယင်းတို့သည် ၁၈၃၅ ခုနှစ် မေလတွင် ဆိုက်ရောက်ကြ၏။ သူတို့သည် တိုင်းရင်းသားများထံမှ မြေဧက ၆၀၀,၀၀၀ကို စောင်များ၊ ရဲတင်း၊ ပုဆိန်၊ ဂျုံနှင့် အခြားကုန်ပစ္စည်းများပေး၍ လဲလှယ်ခြင်းဖြင့် ဝယ်ယူလေသည်။ ဦးစွာ၌ အစိုးရက ဗတ်စမန်တို့လူစုကို အစိုးရအမိန့်မရဘဲ အစိုးရမြေကို ကျူးကျော်ကြောင်းစွပ်စွဲသော်လည်း နောင်သော် အသိအမှတ်ပြု၍ အခွင့် ပြုရလေ၏။ ထိုသို့ဖြင့် လူအများ တဖွဲဖွဲ ရောက်လာကြကာ အိမ်ယာ တည်ထောင်ခြင်းဖြင့် မဲလဗုန်းမြို့ကြီး ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ မဲလဗုန်းဟူသောအမည်မှာ မြို့တည်ထောင်စဉ်က ဗြိတိသျှအစိုးရကို ခေါင်းဆောင်သည့် နန်းရင်းဝန်လော့ မဲလဗုန်းကိုဂုဏ်ပြု၍ မှည့်ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်၏။ ရှေးဦးကာလကမူ မြို့သစ်ကို ဗက်တမေးနီးယားဟူ၍၎င်း၊ ဂလဲနဲ့ဟူ၍၎င်း၊ တိုင်းရင်းသားတို့၏အခေါ် ဗာရာရင်း၊ ဝဲရင်းကို မှတည်၍ ဝဲယားဟို၊ ဝဲယားပို၊ ဝဲယားဗရပ်ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်ခဲ့၏။

မဲလဗုန်းတွင် နေထိုင်သော လူဦးရေမှာ ၁၉၅၈ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ ၁,၇၂၆,၁၀၀ ဖြစ်၏။ ယင်းသည် ဝိတိုရိယပြည်နယ်ရှိ လူဦးရေ၏ ရာခိုင်နှုန်း ၆၀ ဖြစ်လေသည်။

မော့ဆယ်မျှယ် (ခရစ် ၁၇၉၁-၁၈၇၂) ။ ။ ကမ္ဘာတဖက်စွန်းမှ အခြားတဖက်စွန်းသို့ သတင်းအရပ်ရပ်ကို လျှပ်စစ်သံလိုက် ဓာတ်အားဖြင့် တခဏခြင်း ပေးပို့နိုင်သော ကြေး

မော့ဆယ်မျူယယ်

နန်းဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းကို စတင်တီထွင်ခဲ့သူ ကမ္ဘာကျော် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဆယ်မျူယယ် မော့သည် ၁၇၉၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံ၊ မက်ဆချူးဆက် ပြည်နယ်၊ ချားစတောင်းမြို့ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ အသက် ၁၉နှစ်အရွယ်တွင် ယေးတက္ကသိုလ်မှဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ရရှိသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏ နာမည်အပြည့်အစုံမှာ ဆယ်မျူယယ် ဖင်လီဗရီမော့ ဖြစ်သည်။

မော့သည် ပန်းချီပညာကို အထူးနှစ်သက် လိုလားသည့် အားလျော်စွာ ယင်းပညာကို လေ့လာဆည်းပူးနေသည့် အတွင်း လျှပ်စစ်ဓာတ် ပညာရပ်များကိုလည်း အထုံ ဝါသနာပါခဲ့လေသည်။ ဝါသနာပါသည့်အလျောက် တခါတရံ ထိုပညာဖက်သို့ လုံးဝ အာရုံပြုလိုစိတ်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဘူးလေသည်။ သို့သော် ပန်းချီပညာကိုသာ လေ့လာစေရန် အခြေအနေက ဖန်တီးလာသဖြင့် ၁၈၁၁ ခုနှစ်တွင် မိဖရပ်ရွာမှ ထွက်ခွာခဲ့ပြီးလျှင် ပင်လယ်ရပ်ခြား တိုင်းတပါး ဖြစ်သော အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့တော်ကြီးသို့ လာရောက်၍ ပန်းချီပညာကို လေ့လာဆည်းပူးလေသည်။

လန်ဒန်မြို့တွင် ပန်းချီပညာကို လေ့လာ သင်ကြားနေစဉ် ပင် ဓာတုဗေဒ၊ ရူပဗေဒ အထူးသဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ် ပညာကိုအထူး စိတ်ဝင်စားပြီး လေ့လာခဲ့လေသည်။ ပန်းချီပညာဖက်တွင်လည်း မဆုတ်မနစ်သော လုံ့လဖြင့် ကြိုးစားလာခဲ့ရာ ထင်ရှားကျော်စောသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်လာလေသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင်သာမက ဥရောပတိုက်ရှိ နိုင်ငံအသီးသီး၌တည်ရှိနေသေးသော ရှေးဟောင်း ပန်းချီပညာကျော်ကြီးတို့၏ လက်ရာများကိုပင် သွားရောက် ကြည့်ရှုလေ့လာခဲ့ပေသေးသည်။ ၁၈၂၅ ခုနှစ်တွင် မော့သည် အခြား ပညာကျော်များနှင့်အတူ လန်ဒန်မြို့တော်၌ အမျိုးသား ပန်းချီအသင်းကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီးလျှင် ၁၈၂၆ ခုနှစ်မှ ၁၈၄၅ ခုနှစ်အထိ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

အသက်အားဖြင့် ၄၀ ကျော်လာပြီ ဖြစ်သော မော့သည် အင်္ဂလန်နှင့် ဥရောပတိုက်တစ်ဝိုက်၌ ပန်းချီဖက်တွင် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်လာပြီးနောက် နယူးယော့မြို့သို့ ပြန်ရန် ၁၈၃၂ ခုနှစ်တွင် ဆာလီအမည်ရှိ သင်္ဘောကို စီးနင်းလိုက်ပါလာခဲ့သည်။ ပန်းချီပညာကိုသာ အနှစ် ၂၀ ကျော် လေ့လာခဲ့သော်လည်း သူ၏အထုံ ဝါသနာပါခဲ့သော ဓာတုဗေဒနှင့် ရူပဗေဒပညာရပ်များ လိုက်စားရေးကိုကား တနေ့တရက်မျှ မေ့ပျောက်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ သင်္ဘောပေါ်တွင်လည်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အကြောင်း ဝါသနာပါသော မိတ်ဆွေများနှင့် တွေ့ဆုံသဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်သဘောကို ဆွေးနွေးကြရာတွင် မော့၏ စိတ်အာရုံကို ပန်းချီပညာမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်နှင့်စပ်လျဉ်းသော သိပ္ပံပညာရပ်များသို့ လုံးဝကူးပြောင်းစေလေသည်။

ဆာလီ သင်္ဘောပေါ်တွင် သူ၏ မိတ်ဆွေများအား လျှပ်စစ်ဓာတ်၏ တနေရာမှ တနေရာသို့ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသော အကြောင်းအရာများကို ပုံကြမ်းများဖြင့် မော့ဆွဲပြဘူးသည်။ စင်စစ်သော်ကား ထိုပုံကြမ်းသည်ပင်လျှင် နောင်အခါ မော့တီထွင်မည့် ကြေးနန်းရိုက်နည်း စက်ကိရိယာ ပုံကြမ်းဖြစ်လေသည်။ ထိုပုံကြမ်းကို အနည်းငယ် ဖြည့်စွက် ပြင်ဆင်လိုက်ပါက ယခုခေတ်တွင် အသုံးပြုသော ကြေးနန်းရိုက်စက်ဖြစ်လာပေမည်။

မော့သည် နယူးယော့မြို့သို့ ပြန်ရောက်သည့်အချိန်မှစ၍ ၁၂ နှစ်တိုင်တိုင် လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် ကြေးနန်းရိုက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းကို ကြိုးစားရှာဖွေခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ဤနည်းကို ကြံစည် တီထွင်ရာ၌ ငွေကြေးအမြောက်အမြား ကုန်ကျမည်ဖြစ်ရာ ကူညီမစမည့်သူများကို ရှာဖွေရလေသည်။ မော့သည် ကြေးနန်းရိုက်နည်း အောင်မြင်ရန် လီယိုနတ်ဂေး ဆိုသူထံမှ အကြံဉာဏ်ကောင်းများ ရရှိ၍ အဲလဖရက် ပေးဆိုသူ ထံမှ ငွေကြေးအကူအညီများ ရရှိလေသည်။

ကြေးနန်းရိုက်နည်းကိုစတင်တီထွင်အောင်မြင်ခဲ့သူဆယ်မျူယယ်မော့

ပေးသည် မော့အား ငွေကြေးဖြင့်သာ ကူညီသည် မဟုတ်။ မော့၏ လုပ်ငန်းကိုလည်း ကောင်းသည်ထက်ကောင်းအောင် ကိုယ်တိုင်ပြုပြင် ကူညီပေး သေးသည်။ ယင်းသို့ မနေမနား ကြိုးစား လုပ်ကိုင် လာကြပြီးနောက် လက်တွေ့ စမ်းသပ်ကြည့်ရာ အောင်မြင်မှုကို ရရှိလေသည်။ ယင်းအောင်မြင်မှု

ကို အကောင်ထည် ဖော်ရန်လိုအပ်လာ ပြန်သည်။ ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် မော့သည် သူတီထွင်လိုက်သော “အမေရိကန် လျှပ်စစ်သံလိုက် ကြေးနန်း” ကို အမေရိကန် အစိုးရထံ မှပိုင်ခွင့် မှတ်ပုံတင်ရန် လျှောက်ထားလေသည်။

အမေရိကန်အစိုးရက မော့၏ ကြေးနန်းမှာ လက်တွေ့အားဖြင့် လုပ်ကိုင်၍ မဖြစ်နိုင်သေးဟု ယူဆကာ မှပိုင်ခွင့် မှတ်ပုံတင်ရန် ခွင့်မပေးချေ။ ထို့ကြောင့် မော့သည် ငွေကြေးအကူအညီရရန် အင်္ဂလန်၊ ပြင်သစ်နှင့် ရုရှနိုင်ငံများသို့ သွားရောက်၍ ကြိုးစားပြန်လေသည်လည်း အထမမြောက်ခဲ့ပေ။ ယင်းသို့ဖြင့် တနှစ်မျှ အချိန်ကုန်ခဲ့ပြီးနောက် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသို့ ပြန်လာခဲ့ရလေသည်။

၁၈၄၃ခုနှစ်တွင် မော့သည် တနေရာမှ တနေရာသို့ ကြေးနန်းများ ဆက်သွယ်ရန်နှင့် ကြေးနန်းရိုက်ရုံများ ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် ဒေါ်လာငွေ ၃၀,၀၀၀ ထုတ်ပေးရန် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ လျှောက်ထားပြန်လေသည်။ မော့၏လျှောက်လွှာကို လွှတ်တော်မှ လပေါင်းများစွာ အရေးမယူခဲ့ချေ။ မော့လည်း များစွာ စိတ်ပျက်၍ လက်လျှော့ရမည့် အခြေသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။ လွှတ်တော်နောက်ဆုံးနေ့ကျမှ မော့တောင်းဆိုသော ဒေါ်လာ ငွေ ၃၀,၀၀၀ ထုတ်ပေးရန် ဆုံးဖြတ် လိုက်လေသည်။ မော့သည် ကြေးနန်းရိုက်ရုံများကို ဆောက်လုပ်၍ ကြေးနန်း ကြိုးများကို ဆက်သွယ်ပြီးနောက် ၁၈၄၄ ခုနှစ် မေလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဝါရှင်တန်မြို့မှ ဗေလတီမိုးမြို့သို့ ပထမဆုံး ကြေးနန်းကို အောင်မြင်စွာ ရိုက်ကြား ပေးပို့နိုင်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် တကွ ဥရောပတိုက်၊ အာရှတိုက်ရှိ နိုင်ငံအသီးအသီးတို့က ကြေးနန်းကို အသုံးပြုလာကြရာ အထူးသဖြင့် မော့၏ အချက်ပြ အမှတ်အသားများကိုသာ မှတ်တတ်ကြရလေသည်။

လျှပ်စစ်သံလိုက် ကြေးနန်း တပင်တပန်း ကြိုးစား တီထွင် လာသော မော့ အဖို့လည်း ပင်ပန်းရကျိုး နပ်လေသည်။ မော့ တီထွင်ခဲ့သော အစက်နှင့် မျဉ်းတိုအချက်ပြ အမှတ်အသားများကို မော့အချက်ပြအမှတ်များဟု ယနေ့တိုင် ခေါ်ဆိုသုံးစွဲလျက် ရှိကြသည်။ ၁၈၄၇ ခုနှစ်တွင်မူကား အပြိုင်အဆိုင်များ ပေါ်ထွက်လာသဖြင့် အမေရိကန် လွှတ်တော်၌ မော့၏မှပိုင်ခွင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို ထိရောက်စွာ ကာကွယ်ခဲ့သဖြင့် ခိုင်မြဲခဲ့ပေသည်။

၁၈၄၂ ခုနှစ်ကတည်းကစ၍ ကြံစည်ခဲ့သော ရေအောက်ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းသည်လည်း ၁၈၅၇ ခုနှစ်တွင် အကောင်အထည်ပေါ်လာခဲ့လေသည်။ မော့နှင့် ဖီးဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဦးတို့သည် ထိုနှစ်တွင် အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်၍ ရေအောက် ကြေးနန်းကို အောင်မြင်စွာ ဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့လေသည်။

မော့သည် ပန်းချီပညာ သင်ကြားရန် အမေရိကန် အစိုးရက စေလွှတ်ပြီးလျှင် ပညာတတ်မြောက်လာသည်အခါ အထက်တန်းကျသောရာထူးကို ပေးအပ်ခြင်းခံရသော်လည်း ထိုရာထူးကို စွန့်လွှတ်ပြီးနောက် လျှပ်စစ်သံလိုက် ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးကို ရှာဖွေစမ်းသပ်လုပ်ကိုင်၍ အောင်မြင်လာသဖြင့် တကမ္ဘာလုံး အသုံးဝင်ဆုံးသောနည်းကို ရှာဖွေပေးခဲ့သူ ဖြစ်ပေသည်။ ဤမျှ ကျေးဇူးကြီးလှသော မော့သည် ၁၈၇၂ခုနှစ် ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့တွင် နယူးယောက်မြို့၌ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေသည်။

မော်ကွန်း။ ။မော်ကွန်းသည် မြန်မာစာပေတွင် လေးလုံးစပ်အဖွဲ့အနွဲ့တမျိုးဖြစ်၏။ ဆင်တော်အကြောင်း၊ နန်းတော်များအကြောင်း၊ လှေတော်များအကြောင်း၊ စစ်ပွဲများအကြောင်း၊ ကန်တော်အကြောင်း၊ ဘုရားစေတီ အကြောင်းစသည့် ထင်ရှားသော အကြောင်းရပ်များကို နောင်အစဉ်အလာဥဒါန်းတွင် ရစ်အောင် ရေးသားစီကုံးဖွဲ့နွဲ့ထားသည့် ကဗျာလင်္ကာဖြစ်၏။ ဧချင်းများသည် ရာဇဝင်ကြောင်းများပါသဖြင့် ယင်းကို သမိုင်းရာဇဝင် လေ့လာသူများ အားထားရတ်သကဲ့သို့ပင် မော်ကွန်းကိုလည်း သမိုင်းလေ့လာရာတွင် အထောက်အထား ပြုနိုင်ပေသည်။

မော်ကွန်း ဟူသော ဝေါဟာရသည် မြန်မာစကား သက်သက်ဖြစ်၏။ အမူကွန်းဟူသော ရှေးစကားမှ ရွှေ့လျော့ပြောင်းလဲ၍ မော်ကွန်းဖြစ်လာသည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများတွင် အလှူရှင်တို့သည် မိမိတို့လှူသော သက်ရှိသက်မဲ့ပစ္စည်းစာရင်းကို ခိုင်ခံ့ထင်ရှားအောင် ကျောက်ထက်တွင် ရေးမှတ်ထားခြင်းကို အမူကွန်းတင်သည်ဟူ၍၎င်း၊ မော်ကွန်းတင်သည်ဟူ၍၎င်း ခေါ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ပုဂံမြို့လေးထောင့်ကန်အရပ် မင်းဝိုင်းကျောက်စာအရှေ့မျက်နှာတွင် မိဖုရားဖွားစောသည် ကျောင်း၊ ဥယျာဉ်၊ နွား၊ ဆိတ်၊ ကျွန်ယောက်ျား၊ ကျွန်မိန်းမများကို လှူသောစာရင်းကို အမူကွန်းတင်ထားကြောင်း ပြဆိုသည်။ ဤသို့ စာရင်းတင်သဖြင့် မိဖုရားကြီး၏ အလှူစာရင်းကို နောင်လာ နောက်သားများ ယခုတိုင် ဖတ်ရှု အနုမောဒနာ ပြုနိုင်ပေသည်။ နောင်အစဉ်အလာ တည်တံ့ခိုင်မြဲစွာ မှတ်သား နာယူနိုင်စေရန် ရေးမှတ်ထားသော အကြောင်းအရာများကို အင်းဝခေတ်မှစ၍ နှောင်းခေတ်များတွင် စကားပြေဖြင့်သာ မဟုတ်ဘဲ ကဗျာလင်္ကာဖြင့်လည်း ရေးသားခဲ့၏။

ကဗျာလင်္ကာဖြင့်ရေးသောမော်ကွန်းများသည် အင်းဝခေတ်တွင် ပေါ်ပေါက်၍ ထိုခေတ်တွင် အထွန်းကားဆုံး ဖြစ်၏။ သက္ကရာဇ် ၈၃၀-၈၄၂ ခုနှစ်တွင် အင်းဝရွှေနန်းကို သိမ်းမြန်းစိုးစံတော်မူသော မဟာသီဟူရ လက်ထက်တွင် စစ်လျင်ထောင်မှူး ရှင်ထွေးညို ရေးသားသည့် ပြည်စုန်မော်

ကွန်းမှာ အဦးဆုံးမော်ကွန်းဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၈၃၄ ခုနှစ်တွင် မဟာသီဟသူရသည် ညီတော် ပြည်မြို့စား မင်းကြီးစွာနှင့် သာယာဝတီစား ဦးရီးတော် ကျော်စွာတို့ ရိုင်းပျံ့ခြားနားကြသည်ကို နှိမ်နင်းရန် ရွှေစကြာဖောင်တော်ဖြင့် ပြည်မြို့သို့ စုန်ဆင်းနှိပ်ကွပ်တော်မူရာတွင် ဖြစ်ပျက်တွေ့ကြုံရသော အကြောင်းအရာများကို ယင်းမော်ကွန်းတွင် ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုထားသည်။ ရှင်ထွေးညိုသည် ရွှေစာတိုင်ဆင်တော် မော်ကွန်းကိုလည်း ၈၇၂ ခုနှစ် အင်းဝဘုရင် ရွှေနန်းကြော့ရှင်လက်ထက်တွင် စပ်ဆိုသေးသည်။ ရှင်ထွေးညို၏ နောက်တွင် ပေလေးပင် ရှင်လေးပါး သိုက်ဝင် ရှင်မဟာသီလဝံသသည် တံတားဦးတည်မော်ကွန်း ၁၂ ပွဲကို ဖွဲ့ဆိုသည်။ မိမိထက်ဦးစွာ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရက တံတားဦးတည် မော်ကွန်းတစ်စောင် ရေးပြီးဖြစ်ကြောင်းသိရသောအခါ ဆက်လက် မရေးသားဘဲ ပုရပိုက်ပေါ် ရေးပြီးသား ၁၂ ပွဲကို ချေဖျက်စေသည်တွင် တပည့်များက သိမ်းဆည်းထားခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသသည် သျှိသျှားကန်ဖွဲ့ မော်ကွန်း (မိတ္ထီလာကန်ဖွဲ့မော်ကွန်း)၊ ရွှေနန်းဖွဲ့ မော်ကွန်းများကိုလည်း ရေးသားသည်။ အင်းဝခေတ်တွင် ရေးသားသော မော်ကွန်းများသည် အဆင့်အတန်းမြင့်၍ ထိုခေတ်သည် မော်ကွန်းတံခွန်စိုက်သောခေတ်ဖြစ်၏။

တောင်ငူခေတ်တွင် မော်ကွန်း ခေတ်မစားပေ။ တောင်ငူခေတ်အဆုံးတွင် ပေါ်ပေါက်သော လက်ဆောင်ယူမျိုး ရှင်သံခိုတဦးသာလျှင် ရတနာပြောင်မွန် ဆင်တော်မော်ကွန်းကို ရေးသားခဲ့သော်လည်း အဆင့်အတန်းမမြင့်လှချေ။

ကုန်းဘောင်ခေတ် ပဌမပိုင်းတွင် မော်ကွန်းများကို ပြန်လည် ရေးသားကြပြန်သည်။ လက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်သည် ဘိုးတော်မူဒါဘိသေက မော်ကွန်း၊ နိဗ္ဗာနပစ္စယ ဆင်တော်မော်ကွန်း၊ ရတနာပူရအင်းဝ ပြည်တော်ကြီးလာမော်ကွန်း၊ မဟာဝိဇယရံသီ စည်းခုံတော်မော်ကွန်း၊ မင်းကွန်းစေတီတော်တည်မော်ကွန်း၊ ဓညဝတီနိုင် မော်ကွန်းများကို ရေးသားပြုစု၏။ ဆင်ဖြူရှင် လက်ထက်တွင် ယိုးဒယားနိုင် မော်ကွန်းကို လက်ဝဲနော်ရထာ ပြုစုသည်။ စဉ့်ကူးမင်းလက်ထက်တွင် အတွင်းဝန်ထောက် ဦးညိုသည် ရွှေမင်းဘုန်းဆင်တော် မော်ကွန်းကို ရေးသားသည်။ ထိုရွှေမင်းဘုန်း ဆင်တော်မော်ကွန်းသည် အဆင့်အတန်းမြင့်သော မော်ကွန်းဖြစ်၏။ မြန်မာစာပေတွင် ဆင်တော်မော်ကွန်းပေါင်း ၇ စောင်ခန့် တွေ့ရှိရသည့်အနက် ဒုတိယအကောင်းဆုံးဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ဦးညိုသည် ဤမော်ကွန်းဖြင့် ကျော်ကြား၏။

ကုန်းဘောင်ခေတ် ဒုတိယပိုင်းတွင်လည်း မော်ကွန်းကောင်းများ ထွက်ပေသည်။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူသည် ပုဏ္ဏရိကဆင်တော်မော်ကွန်း၊ မင်းကွန်းဖွဲ့မော်ကွန်း၊ အမရပူရမြို့ ဖွဲ့မော်ကွန်းတို့ကို ပြုစုသည်။ ထူးထူးခြားခြား

ကောင်းမွန်သော မော်ကွန်းများ မဟုတ်ပေ။ ဝန်ကြီးသည် မော်ကွန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နာမည် မကျော်စောပေ။

တွင်းသင်းတိုက်ဝန်မဟာစည်သူနှင့် တခေတ်တည်း ပေါ်ပေါက်သော ဆားတောင်ငါးရွာအဝင် ရွာဝေးရွာသူကြီးရိုးဖြစ်သူ ဝက်မစွတ်နဝဒေးဟူ၍ ထင်ရှားသည့် ဦးနုသည် မော်ကွန်းဖက်တွင် များစွာထင်ပေါ် ကျော်စောပေသည်။ မော်ကွန်းအဖွဲ့အနွဲ့ကောင်းသောကြောင့် ဦးနုကို မော်ကွန်းနဝဒေးဟုပင် ခေါ်ဆိုကြ၏။ ဝက်မစွတ် နဝဒေးသည် မိတ္ထီလာကန်တော် မော်ကွန်း၊ စန္ဒာမုနိမော်ကွန်း၊ ရဲတင်းမော်ကွန်း၊ ရခိုင်နိုင်မော်ကွန်း၊ အာသံနိုင်မော်ကွန်း၊ တရုတ်သံရောက် မော်ကွန်း အစရှိသည်ဖြင့် မော်ကွန်း ၁၅ စောင်ခန့်ကို ပြုစုသည်။ ဝိလာသိနီ မော်ကွန်းသည် ဆင်တော်မော်ကွန်းများတွင် ပဌမတန်းစားဖြစ်၏။

ဝက်မစွတ်နဝဒေး၏နောက် တံဆိပ်ဝန် ဦးရွှေခြည်သည် ဝိမာန်ရတနာ ကျောင်းတော်မော်ကွန်း၊ မဟာဝေယန်ဘုံသာကျောင်းတော် မော်ကွန်းတို့ကို ပြုစုသည်။ ထိုနောက် ဦးပုညသည် မော်ကွန်း ၄ စောင်မျှ ရေးသားခဲ့သည့်အနက် ရတနာနဒီ (မြစ်တော်ဖွဲ့)မော်ကွန်းသည် အကောင်းဆုံးဟု ဆုံးဖြတ်ရန် သင့်သည်။ ဦးပုည၏ မော်ကွန်းများမှာ တည်တည်ကြည်ကြည် ဖွဲ့နွဲ့ထားသည်ဖြစ်၍ အထက်တန်းစား မော်ကွန်းများဖြစ်သည်။ ဦးပုည၏နောက် ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် ရတနာနဒီ မော်ကွန်း၊ ဓမ္မောဇမော်ကွန်းတို့ကို ရေးသားပြုစုသည်။ သို့အားဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်သည် အင်းဝခေတ်ကဲ့သို့ပင် မော်ကွန်းထွန်းကားသော ခေတ်ဟု ဆိုရပေမည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် မော်ကွန်းများသည် အင်းဝခေတ် မော်ကွန်းများ အဆင့်အတန်းကို မမှီစေကာမူ မနီးရိုးစွဲ လိုက်လေသည်။

မော်ချီမြို့ ။ ။မော်ချီမြို့သည် ကယားပြည်နယ် ဘောလခဲနယ်၏ တောင်ဖက်စွန်းတွင်တည်ရှိ၏။ ကမ္ဘာတွင် ထင်ရှားသော သတ္တုတွင်းကို အမှီပြုကာ စည်ပင်လာသော သတ္တုတွင်းမြို့ဖြစ်ရကား မော်ချီမြို့ဆိုသည်ထက် မော်ချီမိုင်းဟူ၍ ပိုမိုလူသိများသည်။ မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီ စတင်ဖွင့်လှစ်သည့် အချိန်မှစ၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသည့် အချိန်တိုင်အောင် မော်ချီမိုင်းဒေသတွင် ဘောလခဲမြို့စားကြီး၏ နယ်ရုံးနှင့် နယ်ဖက်ဆိုင်ရာ ပုလိပ်ဌာနများထားရှိကာ မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီ အာဏာပိုင်များကပါ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာတို့ကို ဘောလခဲမြို့စားထံမှ ရယူ၍ တွဲဖက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် မော်ချီဒေသလုံခြုံရေးကို တပ်မတော်၊ ပြည်ထောင်စု စစ်ရဲနှင့် ကယားရဲအဖွဲ့တို့က တာဝန်ယူ ထိန်းသိမ်းလျက်ရှိ၍ ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းမှအပ၊ အရပ်ရပ် စီရင်အုပ်ချုပ်မှု

မော်ချီမြို့

မော်ချီမိုင်း“အောက်ရွာ”၏ရှခင်းပုံဖြစ်သည်။ အောက်ရွာတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရုံ၊ ခဲလှော်ရုံနှင့် ဓာတ်ခွဲရုံများရှိသည်။ အဝေးတွင် မြင်ရသော တောင်ထိပ်ပေါ်မှ အဆောက်အအုံမှာ တောင်ပေါ်ရွာရှိ မန်နေဂျာ၏အိမ်ဖြစ်သည်။ တောင်ပေါ်ရွာ မြေအောက်သတ္တုတူးစခန်း မှ သတ္တုများကို အောက်ရွာသို့ ကောင်းကင်ကြိုးဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်သည်။ မော်ချီမိုင်းသည် ပင်လယ် ရေမျက်နှာပြင်ထက် ပေ ၄,၀၀၀ ကျော် မြင့်သည်။

များကို ကယားပြည်နယ်အစိုးက စီမံ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပေရာ ယခုအခါ နယ်ပိုင်နှင့် ငွေတိုက်ဝန်ထောက်၊ မြို့အုပ် တို့က ရုံးစိုက်အုပ်ချုပ်လေသည်။
မော်ချီမိုင်းသည် လွိုင်ကော်မြို့၏ တောင်ဖက် ၉၃ မိုင်အ ကွာ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ထက် ပေ ၄,၀၀၀ ကျော်မြင့် သော အရပ်တွင် တည်ရှိ၍ ခဲမဖြူ၊ အဖြိုက်နက်၊ ခနောက် စိမ်းစသော အဖိုးတန် သတ္တုများ ထွက်သည်။ မော်ချီမိုင်း တွင် အမှတ် ၁၅တောင်ပေါ် ရွာနှင့် တောင်အောက်ရွာဟူ၍

၂ ဌာန ရှိသည်။ တောင်ပေါ်ရွာမှာ အမြင့်ပေ ၄,၀၀၀ ကျော် တွင်ရှိ၍ သတ္တုတွင်းစခန်းဖြစ်သည်။ ယင်းစခန်းတွင် မော် ချီမိုင်းကို အုပ်ချုပ်သော အထွေထွေ မန်နေဂျာနှင့် မိုင်း ကက်ပတိန်တို့ ရုံးစိုက်၍ ထိုတောင်များအောက်တွင် သတ္တု များကို တူးဖော်ကြသည်။ တောင်အောက်ရွာသည်ကား စက်ရုံစခန်း ဖြစ်၏။ ထိုဒေသတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး သော စက်ရုံများ၊ သတ္တုခဲများကို အမှုန်ဖြစ်စေ၍ ဆန်ခါတင် သော စက်ရုံများ၊ ခဲလှော်ရုံများ၊ ဓာတ်ခွဲရုံများ ရှိပြီးလျှင်

မော်ချီမြို့

အင်ဂျင်နီယာချုပ်နှင့် စက်ရုံအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ရုံးစိုက်ကြသည်။ တောင်ပေါ် သတ္တုတွင်းစခန်းနှင့် တောင်အောက် စက်ရုံများစခန်းကို တောင်နံရံကို ကွေ့ပတ်ကာ ဖောက်လုပ်ထားသော ၃ မိုင်မျှရှည်လျားသည့် ကတ္တရာစေး မော်တော်ကားလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသည်။ ထို့ပြင် တောင်ပေါ်သတ္တုတွင်းမှ တူးဖော်ရရှိသည့် သတ္တုရိုင်းများကို ကောင်းကင်ကြိုးရထားဖြင့် သယ်ယူ၍ တောင်အောက် စက်ရုံသို့ ပေးပို့သည်။ စာချုပ်အရ မော်ချီမိုင်းဒေသ၏ အကျယ်အဝန်းသည် ၈က ၄၀၀ ဖြစ်သည်။

ယခုမော်ချီဒေသတိုက်တွင် ရှေးအခါက တိုင်းရင်းသားများသည် သတ္တုများကို တူးဖော်၍ ကျိုချက်ကာ အတုံးအခဲအချောင်းများ ပြုလုပ်၍ ရွာသစ်၊ ဖာထောင်း အစရှိသော ပတ်ဝန်းကျင် မြို့ရွာများနှင့် ယိုးဒယားနယ်များသို့ တင်ပို့ရောင်းချခဲ့၏။ မော်ချီမိုင်းကို ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် စံနစ်တကျ စတင် တူးဖော်ခဲ့လေသည်။

၁၉၀၄ခုနှစ်တွင် ဥရောပတိုက်သား တဦးဖြစ်သူ မစ္စတာ အိုရီလီသည် မော်ချီဒေသသို့ ရောက်ရှိလာပြီးလျှင် သတ္တုကြောများကို ဦးစွာ တွေ့ရှိလေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တွေ့ရှိချက်ကို အကြောင်းပြု၍ မကြာမီ သတ္တုတွင်းဆိုင်ရာ ဥရောပတိုက်သား ပါရဂူများသည် မော်ချီသို့ ရောက်ရှိလာ၍ သတ္တုကြောများကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုပြီးလျှင် စမ်းသပ် တူးဖော်ကြသည်။ ထိုအခါ များစွာသော သတ္တုရိုင်းများကို စမ်းသပ်တွေ့ရှိသဖြင့် ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ မော်ချီမိုင်းလီမိတက်အမည်ဖြင့် ကုမ္ပဏီ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကာ ဘောလခဲနယ်ရှင် စော်ဘွားကြီး၏ဘိုးတော် ဖတန်မင်း လက်ထက်တွင် နှစ်ပေါင်း ၃၀ လုပ်ကိုင်ရန် စာချုပ် ချုပ်ဆို၍ သူများကို စတင်တူးဖော် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ စာချုပ် စတင်ချုပ်ဆိုသည့် အရပ်မှာ မော်ချီမိုင်း အပေါ်ရွာ၊ ဘွဲ့စီးဒီးရွာတွင်ဖြစ်၍ စာချုပ် ချုပ်ဆိုသည့် အခမ်းအနားတွင် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ညောင်ပင်တပင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ထိုညောင်ပင်ကို အစွဲပြု၍ ဘွဲ့စီးဒီးရွာကို ညောင်ပင်စခန်းဟူ၍ ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုခဲ့ပေသည်။

ထိုသို့သတ္တုများ စတင်တူးဖော်ရန် လိုအပ်သော စက်ကိရိယာပစ္စည်းများကို မော်လမြိုင်မြို့မှ သံလွင်မြစ်ကြောင်း အတိုင်း လှေများဖြင့် ဆန်တက်၍ ခဲမဖြူမြို့သို့ ပို့ရ၏။ ခဲမဖြူမှ တဖန် တောတောင်များကို ကျော်ဖြတ်၍ ဆင်၊ နွား၊ လား၊ ဝန်တင်များဖြင့်၎င်း၊ လူအထမ်းသမားများဖြင့်၎င်း ၁၆ မိုင်ကွာဝေးသော မော်ချီမိုင်းသို့ ခက်ခဲစွာ ပို့ဆောင်ရပေသည်။ အချို့အသေးအဖွဲ့ ပစ္စည်းများနှင့် ချောစာများကိုမူ တောင်ငူဖက်မှ နွားဝန်တင်များဖြင့် သယ်ယူခဲ့ရသည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ် ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်ဖြစ်ပွားသည့် အချိန်တွင် သတ္တုဈေးများ ကောင်းလာသည့်အလျောက် ရှိ

သမျှလူအင်အား စက်အင်အားဖြင့် တူးဖော် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ တလလျှင် တန်ချိန် ၂၀ မှ ၅၀ အထိ ရရှိခဲ့သည်။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသည့်နောက် ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် သတ္တုဈေးများ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ကျဆင်းသွားသဖြင့် သတ္တုလုပ်ငန်းကို ပိတ်ထားခဲ့ရလေသည်။

မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီသည် သတ္တုတွင်း စတင်တူးဖော်သည့် အချိန်ကစ၍ ကယားပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားများကို အလုပ်မပေးဘဲ၊ ယူနန်နယ်မှ ရှမ်းတရုတ်များကို ခေါ်ယူကာ သတ္တုတွင်းတူးဖော်လုပ်ငန်းအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့၏။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်၍ လုပ်ကိုင်သည့်အခါတွင်လည်း စက်ရုံများကို တိုးချဲ့၍ နီပေါပြည်မှ ဂေါ်ရခါးအမျိုးသား အလုပ်သမားများကို စုဆောင်းခေါ်ယူကာ၊ သတ္တုများ ဆက်လက် တူးဖော်ခဲ့သည်။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လွယ်ကူစေရန် ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ခက်ခဲကြန့်ကြာလှသော မော်လမြိုင်-ခဲမဖြူ-သံလွင်မြစ်ကြောင်းခရီးကို အသုံးမပြုတော့ဘဲ၊ ရန်ကုန်မှ ရှမ်းပြည်နယ် ရွှေညောင်သို့ မီးရထားဖြင့်၎င်း၊ ရွှေညောင်၊ တောင်ကြီးမှ လှိုင်ကော်ကို ဖြတ်၍ မော်ချီသို့ မိုင် ၂၀၀ခန့် ကွာဝေးသော မော်တော်ကားလမ်း ခရီးကို အသုံးပြု၍၎င်း လမ်းစဉ်ပြောင်းကာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနည်းသစ်ထွင်ခဲ့၏။ ထိုသို့ နည်းသစ်ထွင်ခဲ့၍ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လွယ်ကူကောင်းမွန်လာပေရာ၊ ခေတ်မှီ စက်ကရိယာများ မှာယူတိုးချဲ့ ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ သတ္တုလုပ်ငန်း တွင်ကျယ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီသည် များစွာတိုးတက်ကြီးပွားလာခဲ့ပေသည်။ မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီသည် တိုးတက်ကြီးပွားလာသည့်အလျောက် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် စရိတ်အကျဉ်းဆုံးနှင့် အမြန်ဆုံးဖြစ်စေရန်အတွက် ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် ၉၇ မိုင်မျှ ရှည်လျားသော တောင်ငူ-မော်ချီ မော်တော်ကားလမ်းကို ကုမ္ပဏီကပင် ငွေကုန်ကြေးကျခံ၍ ဖောက်လုပ်ခဲ့ရာ ၁၉၄၇ ခုနှစ်လယ်လောက်တွင် ပြီးစီးသဖြင့် လမ်းကို အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ကုမ္ပဏီသည် ထိပ်ဆုံးရောက်အောင် တိုးတက်ကြီးပွားလျက် ရှိသည့်အလျောက် ခေတ်မှီဆုံး စက်ပစ္စည်းများ၊ စက်ရုံများနှင့် အလုပ်သမား ၆,၀၀၀ကျော် ၇,၀၀၀ ကျော်ခန့် အင်အားဖြင့် နေ့ရောညပါ ၂၄ နာရီပတ်လုံး လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ တလလျှင် သတ္တုတန်ချိန် ၅၀၀ မျှ တူးဖော်ထုတ်လုပ် နိုင်ခဲ့သည်။

ပဌမအနှစ်၃၀ စာချုပ် ရက်ကုန်ဆုံးသည့်အတွက် ၁၉၃၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၃ ရက်နေ့တွင် မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီသည် ဘောလခဲမြို့စားကြီး စပ်ခွန်ငယ်လက်ထက်၌ တဖန် မြေဧရိယာ စတုရန်း ၁၀မိုင်အတွင်း ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့အထိ နောက်ထပ်နှစ်ပေါင်း ၃၂ နှစ်မျှ သတ္တု ဆက်လက်တူးဖော်ခွင့် စာချုပ်သစ်ကို နှစ်ဦးသဘောတူ ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။

အမှန်အားဖြင့် ဤသို့ စာချုပ်သစ် ချုပ်ဆိုရာတွင် မြေရှင်ဖြစ်သူ ဘောလခဲမြို့စားကြီးနှင့် မြေငှားဖြစ်သူ မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီတို့ ၂ ဦး ၂ ဖက် ချုပ်ဆိုရုံမက မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်ခံမင်းကြီးကပါ အရေးကြီးလျှင် လိုအပ်သလို ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ရန် ပါဝင်သဖြင့် ၃ဦး ၃ဖက် သဘောတူ ချုပ်ဆိုရလေသည်။

၁၉၄၁ ခုနှစ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ်များ ဆုတ်ခွာပြီးနောက် ဂျပန်များ ဝင်ရောက်လာသောအခါ ကိုဗာယာရီ သတ္တုတူးဖော်ရေး ဂျပန်ကုမ္ပဏီက မော်ချီသတ္တုလုပ်ငန်းကို ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်၍ ဆက်လက်တူးဖော်ရာ ဂျပန်များ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာပြေးရသည့် ၁၉၄၅ ခုနှစ်အထိ ၃နှစ်အတွင်း သတ္တုတန်ချိန် ၅,၀၀၀ ကျော်မျှ ထုတ်ယူ ရရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။

၁၉၄၆ ခုနှစ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီအုပ်ချုပ်သူများ ပြန်လည် ရောက်ရှိလာပြီးလျှင် ပျက်စီးချွတ်ယွင်းသွားသော စက်များကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်လျက် ဆက်လက်တူးဖော်နေဆဲတွင် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၌ ကေအင်ဒီအိုကရင်သူပုန်များ ထကြွသောင်းကျန်းကြသဖြင့် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းကို ၁၉၅၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ၌ အစိုးရတပ်များက မော်ချီမိုင်းကို ပြန်လည် သိမ်းပိုက်သည့်အချိန်အထိ ၅ နှစ်ကြာမျှ ပိတ်ထားခဲ့ရပြန်သည်။ ထိုအတောအတွင်း ကေအင်ဒီအို သောင်းကျန်းသူများသည် မော်ချီသတ္တုတွင်းမှ သတ္တုတန်ချိန် ၁,၀၀၀ ကျော်ခန့်ကို ခိုးယူတူးဖော်၍ ယိုးဒယားနယ်ဖက်သို့ ခိုးထုတ်ရောင်းချခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။

၁၉၅၇ခုနှစ်တွင် မော်ချီမိုင်းကုမ္ပဏီလီမိတက်သည် မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းအဖြစ် အသစ်ပြန်လည် စာချုပ်ကြပြန်၏။ မော်ချီမိုင်း ကုမ္ပဏီ (၁၉၅၇) ဟူ၍ တွင်၏။ ထိုစဉ်က ရပိုင်ခွင့်ကို ရွှေဒဂါးပေါင် ၁၅၅,၀၀၀၊ မြန်မာငွေ ၂၃ သိန်းခန့်ဟု တန်ဖိုးဖြတ်၏။ ၂နှစ်ခွဲမျှ လုပ်ငန်းကို ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ခဲ့သော်လည်း အရှုံးသာလျှင် ပေါ်၏။ ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်လည်လောက်တွင် ၂၇ သိန်းမျှ ရှုံးနေ၏။ ဤသို့ဖြစ်ရသည်မှာ မော်ချီမိုင်း တစ်ဝိုက်တွင် သောင်းကျန်းသူများ နှောင့်ယှက်တိုက်ခိုက်သည်က တကြောင်း၊ အဖျက်ရိုင်းဈေးကျသည်ကတကြောင်း၊ ကုမ္ပဏီစရိတ် ကြီးလေးသောကြောင့်တကြောင်း ဖြစ်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းအစိုးရ တက်လာသောအခါ မိုင်းကို ရောင်းချမည်ဟု ကြော်ငြာခဲ့၏။ ယင်းအခိုက် လုပ်သား ၁၀၀ ကျော်နှင့် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေရာ သတ္တုအသင့်အတင့် ထွက်ခဲ့လေသည်။

မော်ချီဟု အမည်တွင်ခြင်းမှာ ခဲမဖြူချောင်း စတင်စီးဆင်းရာတွင် ရှိသဖြင့် ကယားဘာသာအရ ခေါ်ခြင်းဖြစ်၍ မြန်မာဘာသာဖြင့် ချောင်းဖျားရွာဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ မော်ချီတွင် ခဲမဖြူနှင့် အဖျက်နက် အများအပြားထွက်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ခဲတောင်ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၏ ခေါင်းဆောင်ကြီး မော်စီတုံး

မော်စီတုံး(ခရစ် ၁၈၉၃ ဖွား) ။ ။ ယခုအခါ သန်းပေါင်း ၆၀၀ ကျော်ရှိသော တရုတ်လူထုကြီး တရပ်လုံး၏ ကြည်ညိုအားထား လေးစားခြင်းခံရသူ တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌကြီး မော်စီတုံးသည် ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ ဟူနန်နယ် ဆီယန်တန်ရွာကလေး၌ ဖွားမြင်လေသည်။ အသက် ၁၈နှစ်အရွယ်တွင် ဒေါက်တာဆွန်ယက်ဆင်၏ တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့ထဲသို့ ဝင်ရောက် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ထိုနောက် တပ်ဖွဲ့မှ ထွက်ပြီးလျှင် ဟူနန်နယ် ဆရာဖြစ်သင်ကျောင်းနှင့် ပီကင်းအမျိုးသားတက္ကသိုလ်တို့တွင် အထက်တန်း ပညာရပ်များကို ဆည်းပူးခဲ့လေသည်။

မော်စီတုံးသည် အနောက်နိုင်ငံ စာပေများကိုလည်း အထူးလေ့လာလိုက်စားခဲ့၍၊ ၁၉၂၀ပြည့်နှစ်တွင် မတ်ဝါဒီတဦးဖြစ်လာပြီးလျှင် ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီတည်ထောင်ရေးတွင် ပါဝင်ကူညီခဲ့သည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဟူနန်နယ် ပါတီဌာနခွဲ၏ အတွင်းရေးမှူး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၄ခုနှစ်တွင် မော်စီတုံးသည် အခြားကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်များနှင့်အတူ ချန်ကေရိုတ်၏ ကူအိုမင်တန်အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် နေရှင်နယ်လစ်တို့က ကူအိုမင်တန်ပါတီမှ ကွန်မြူနစ်တို့ကို ပယ်ထုတ်လိုက်သောကြောင့် မော်စီတုံးသည် အသတ်ခံရမည့်ဘေးမှ တရုတ်နိုင်ငံ တောင်ပိုင်းသို့ ရှောင်တိမ်းနေခဲ့ရ

၏။ ထိုသို့ တိမ်းရှောင်နေရခိုက်တွင် နောင်အခါ တရုတ် ကွန်မြူနစ်တပ်များ၏ သေနာပတိဖြစ်လာမည့် ချူတေး နှင့်အတူ ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် တရုတ်တပ်နီတော် အမှတ် ၄ကို တည်ထောင်ခဲ့၍ မော်စီတုံးသည် ထိုတပ်နီတော်၏ နိုင်ငံရေး အကြံပေးအရာရှိ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၁ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ လတွင် ကျန်ဆီနယ် တရုတ် ဗဟိုဆိုဗီယက် အစိုးရအဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရလေသည်။

၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်းမှသည် နေရှင် နယ်လစ်တပ်များကို ထိုးဖောက်လျက် မြောက်ပိုင်းသို့ ခရီး ရှည် ချီတက်ရာ၌ ဦးစီးခေါင်းဆောင်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် တရုတ်နိုင်ငံ အနောက်မြောက်ပိုင်းရှိ ရှန်စီနယ် ယီနန်မြို့တွင် ကွန်မြူနစ်ဌာနချုပ်ကို ဖွင့်လှစ်ကာ တရုတ်ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံ ၏ အခြေခံအုတ်မြစ်များအတွက် ပြင်ဆင်မှုများကို ပြုလုပ် ခဲ့သည်။ တရုတ်ကွန်မြူနစ်တို့သည် ထိုနေရာကိုခြေကုတ်စခန်း ပြုကာ ချန်ကေရှိုတ်၏တပ်များကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရာ တရုတ် နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိနယ်အချို့ကို သိမ်းပိုက်မိခဲ့ကြလေသည်။

၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် မော်စီတုံးသည် တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရလေသည်။ ၁၉၃၇ခုနှစ်တွင် ဂျပန်က တရုတ်နိုင်ငံကို ကျူးကျော်တိုက် ခိုက်သောအခါ မော်စီတုံးသည် ချန်ကေရှိုတ်၏ အမျိုးသား အစိုးရနှင့်ပူးပေါင်းကာ ဂျပန်ရန်ကို တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းပူးပေါင်းမှုမှာ ကြာရှည်မခံဘဲ ကွဲသွား ရာ ၁၉၃၈ခုနှစ်မှစ၍ မိမိတို့ဖာသာအလျောက်သာလျှင် ဂျပန်တို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်ကြ လေတော့သည်။ ဂျပန်တို့ လက် နက်ချပြီးနောက်တွင် အခြေအနေမှာ တင်းမာနေပြန်သ ဖြင့် ချန်ကေရှိုတ်သည် ညီညွတ်ရေးရရှိရန်အတွက် မော်စီ တုံးကို ချန်ကင်းမြို့သို့ ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သော်လည်း အကြောင်း မထူးခဲ့ချေ။

၁၉၄၆ ခုနှစ် နွေဦးတွင် ကွန်မြူနစ်တို့သည် မန်ချူးရီး ယားနယ်ကို ထိုးစစ်အကြီးအကျယ်ဆင်ကြလေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် မတ်လတွင်ကား တရုတ်နိုင်ငံကြီးမှာ စေ့စပ်၍ မရနိုင် လောက်အောင် နှစ်ခြမ်းကွဲသွားလေသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်က တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီတွင် လူ ၆သိန်းမျှသာရှိခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ၂ သန်းကျော်နေပြီဖြစ်ကြောင်း ဥက္ကဋ္ဌမော်စီတုံး က ၁၉၄၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ကြေညာလိုက်လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် တရုတ်ကွန်မြူနစ်တို့သည် မန်ချူးရီးယားပြည် ၏မြို့တော် မုကဒင်မြို့ကို သိမ်းပိုက်လိုက်ပြီးသော် တရုတ်နိုင် ငံအလယ်ပိုင်းသို့ ရှေးရှုချီတက်လျက် ရှိကြလေသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် ကုန်ခါနီးတွင် ကွန်မြူနစ်တို့သည် တရုတ် နိုင်ငံကြီး၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံ ကို သိမ်းပိုက်မိကြပြီး ဖြစ်၏။ ၁၉၄၉ခု နှစ်ထဲသို့ ရောက်သည့်အခါ၌ကား တရုတ်နိုင်ငံကြီး တခုလုံးမှာ ကွန်မြူနစ်တို့ လက်အောက်သို့ ကျရောက်သွားပြီးလျှင် ချန်

ကေရှိုတ်အစိုးရအဖွဲ့မှာ ဖော်မိုးဆာကျွန်းကလေးပေါ်သို့ ထွက်ပြေးကြရလေသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် တရုတ်ပြည်သူ့ သမတနိုင်ငံတော်ကို တည် ထောင်လိုက်ကြလေသည်။ မော်စီတုံးသည် ဗဟိုအစိုးရအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ(သမတ) အဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်း ခံရလေသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် မော်စီတုံးသည် မော်စီတုံးမြို့ တော်သို့ ပထမဆုံးကြိမ် သွားရောက်ပြီးနောက် ခေါင်း ဆောင်ကြီး စတုလင်နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့လေသည်။

၁၉၅၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် မော်စီတုံးသည် ဗဟိုအစိုးရ အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခဲ့ပြီးနောက် တရုတ်ကွန်မြူနစ် ပါတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်သာ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေ သည်။ မော်စီတုံးသည် တရုတ်ကွန်မြူနစ် ခေါင်းဆောင် တဦးအဖြစ် ကမ္ဘာတွင် ကျော်ကြားသကဲ့သို့ တရုတ်နိုင်ငံ တွင်လည်း စာဆိုကပီ ပညာရှိတဦးအဖြစ်လည်း ကျော် ကြားလေသည်။ သူရေးသားပြုစုခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးစာပေ များတွင် တရုတ်နိုင်ငံနီ (၁၉၃၄)၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ဒုတိယ နယ်ချဲ့ကမ္ဘာစစ်(၁၉၃၉)၊ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီသစ် (၁၉၄၄) နှင့် တရုတ်နိုင်ငံသစ်အတွက် တိုက်ပွဲ (၁၉၄၅)တို့ မှာ ထင်ရှားလေသည်။

မော်တော်ယာဉ် ။ ။မော်တော်ယာဉ်သည် မည်သည့်နေ့ ရက်က စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်ကို တပ်အပ် သေချာ မပြောနိုင်သော်လည်း ၁၈ ရာစု အလယ်ခေတ်လောက်၌ကား နိုင်ငံအသီးအသီးရှိ ပညာရှင်များသည် မော်တော်ယာဉ် ပေါ်ထွက်လာမှုအတွက် ကြိုးပမ်း၍ အပြိုင်တီထွင်လျက် ရှိ ကြောင်း သိရပေသည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် နစ်ကလပ် ကူ ညီးဆိုသူ ပြင်သစ်လူမျိုး တဦးသည် ရေနွေးငွေ့ဖြင့် မောင်း သော ပထမဆုံး မော်တော်ယာဉ်တစ်စီးကို ၁၇၇၀ ပြည့် နှစ်လောက်က အောင်မြင်စွာ တီထွင်ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုမော်တော်ယာဉ် ဆောက်လုပ်ထားပုံမှာ မီးရထားနှင့် ခပ် ဆင်ဆင်တူသော်လည်း သံလမ်းမလိုဘဲ ရိုးရိုး ကျောက်လမ်း ပေါ်တွင်ပင် မောင်းနှင်နိုင်သည်။ ထိုယာဉ်တွင် ဘီး ၃ ဘီး သာရှိ၍ ရှေ့ဘီးဖြင့် ခုတ်မောင်းကာ တနာရီလျှင် ၂ မိုင်ခွဲ ခန့်နှုန်းဖြင့် သွားနိုင်သည်။ သို့သော် မကြာခဏ ရပ်နား၍ ရေနွေးငွေ့ပေါင်ချိန်တိုးအောင် ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ၁၇၇၁ခု နှစ်တွင် ကူညီးသည် ဒုတိယယာဉ်တစ်စီးကို ထပ်မံ ပြုလုပ်ပြန် သည်။ ထိုမော်တော်ယာဉ်ကို ပြင်သစ်နိုင်ငံပြတိုက်ကြီးတခု ၌ ယနေ့တိုင်အောင် သိမ်းဆည်းထားလေသည်။

၁၈ ရာစုနှစ် ဆုံးခါနီးနီးနှင့် ၁၉ ရာစုနှစ် အစလောက်သို့ ရောက်လာသောအခါ အခြားပညာရှင် အသီးအသီးတို့က လည်း ရေနွေးငွေ့ဖြင့် ခုတ်မောင်းသော ခရီးသည်တင် စက် ယာဉ်များ ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အမျိုးမျိုး ကြံစည် ကြိုး

မော်တော်ယာဉ်

စားခဲ့ကြရာ အချို့အောင်မြင်၍ အချို့လည်း မအောင်မြင်ကြပေ။ ၁၈၂၇ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်မြို့အနီး တဝိုက်၌ ခရီးသည်တင် ရေနွေးငွေ့စက်ယာဉ်များ စတင်ပြေးဆွဲလျက် ရှိနေလေသည်။ ထိုအချိန်၌ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် စတော့တန်မြို့နှင့် ဒါလင်တန်မြို့အကြား၌ မီးရထား ခုတ်မောင်းသွားလာနေသည်မှာ ၂ နှစ်မျှရှိနေပေပြီ။ သို့ရာတွင် မြင်းရထားဖြင့် အသက်မွေးမြူလျက်ရှိကြသော လူအချို့သည် အဆိုပါစက်ယာဉ်မျိုးကို အနည်းငယ်မျှ မရှုဆိတ်နိုင်ကြချေ။ စက်ယာဉ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အတွက် အချို့မှာ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်သွားကြရ၏။ တခါသော် စက်ယာဉ်တီထွင်သူ တဦးဖြစ်သော ဂိုးဇာသီဂါနီသည် လန်ဒန်နှင့် ဗတ်မြို့အကြား၌ စက်ယာဉ်ဖြင့် ခရီးသွားလျက်ရှိစဉ် စက်ယာဉ်ကို မျက်မှန်းကျိုးနေသူ လူတစ်ဦးက ဝိုင်းအုံ၍ ခဲနှင့်ပေါက်ကြသဖြင့် ဂါနီမှာ အနာတရဖြစ်ရဘူးလေသည်။

၁၈၃၁ ခုနှစ်လောက်မှစ၍ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် စက်ယာဉ်များကို ဖိနှိပ်ရာရောက်သော ဥပဒေများ စတင်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထိုဥပဒေများအနက် ၁၈၆၅ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းသော အလံနီအက်ဥပဒေမှာ အလွန်ထင်ရှား။ အလံနီ အက်ဥပဒေအရ စက်ယာဉ် မောင်းနှင်ရာတွင် နေ့အခါ၌ လူတ

ယောက်သည် အလံနီကိုကိုင်၍ ၎င်း၊ ညဉ့်အချိန်၌ မီးနီကိုကိုင်၍ ၎င်း ယာဉ်ရှေ့မှ သွားရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် လမ်းခရီးတွင် ဂိတ်ကြေးများ ကြီးလေးစွာ ကောက်ခံသည့်အတွက် စက်ယာဉ်များမှာ လမ်းပေါ်မှ ပျောက်လုနီးပါး ဖြစ်သွား၏။ ထိုအကြောင်းများကြောင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် စက်ယာဉ်၏ တိုးတက်မှုသည် များစွာ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသွားခဲ့သည်။

အထက်ပါ ဥပဒေများကို ပယ်ဖျက်လိုက်သော ၁၈၉၆ ခုနှစ်လွန်မြောက်မှ အင်္ဂလန်တွင် စက်ယာဉ် တီထွင်သူတို့ ပြန်လည်လှုပ်ရှားလာကြသည်။ အခြားနိုင်ငံများ၌ကား ထိုအချိန်တွင် စက်ယာဉ်တီထွင်သူတို့သည် မိမိတို့၏ ကြံစည်ကြိုးစားချက်များဖြင့် အလုပ်များ တိုးတက်လျက် ရှိကြသည်။ ၁၈၈၅-၉၆ ခုနှစ်တွင် ဂျာမန်လူမျိုး ဂျေတလီဒိုင်မလာက အမြန်ခုတ် အတွင်းမီးအင်ဂျင်စက် တမျိုးကို မူပိုင်မှတ်ပုံတင်၍ ထိုစက်ကြောင့် မော်တော်ယာဉ်ဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းသည် တခေတ် ပြောင်းခဲ့ရသည်ဟု ဆိုလေသည်။ အတွင်းမီး အင်ဂျင်စက်ဖြင့် ခုတ်မောင်းသော မော်တော်ယာဉ်တီထွင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သမိုင်းဆရာအချို့က ၁၈၇၅ ခုနှစ်တွင် ဆီဖရီနာကပ်ဆိုသူ ဩစတြီးယားနိုင်ငံသား တဦး

၂၀ ရာစုဆန်းစက တီထွင်အသုံးပြုခဲ့သော မော်တော်ယာဉ်ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်က မော်တော်ယာဉ်ပုံစံမှာ မြင်းရထားပုံမျိုးဖြစ်၍ စက်နှိုးလိုသော် လက်လှည့်ကောက်တံဖြင့် လှည့်နှိုးရသည်။

မော်တော်ယာဉ်

က ၄ ဘီးတပ်ယာဉ် တစ်စီးကို၎င်း၊ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ဗဠိသို့သူ ဂျာမနီပြည်သားတစ်ဦးက ၃ ဘီးတပ်ယာဉ် တစ်စီးကို၎င်း ဆောက်လုပ်ခဲ့ဘူးသည် ဆို၏။ သို့သော် အများကမူ ယခု ခေတ်သုံး မော်တော်ယာဉ်များ၏ ရှေးပြေးဖြစ်သော ဓာတ်ဆီ အင်ဂျင်စက်ဖြင့် ခုတ်မောင်းသည့် ပဌမဆုံး ခေတ်မှီ မော်တော် ယာဉ်ကို ကရက်ဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက စတင်တီထွင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဒိုင်မလာစက် ပုံစံကို ပန်းနတ်နှင့် လဗားစား ဆိုသူ ပြင်သစ်အမျိုးသား ၂ ဦးက ဝယ်ယူ၍ မော်တော် ကားအတွက် ပုံစံကို ကရက်ကပင် ရေးဆွဲပေးခဲ့သည်။ ထိုစဉ် က ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရစ်မြို့တော်တဝိုက်တွင် ပေါ်ပေါက်လာ သော မော်တော်ယာဉ်တို့သည် အတွင်းမီးအင်ဂျင်စက် တပ် ထားသည်ကတကြောင်း၊ ရော်ဗာဘီးများ တပ်ဆင်ထား ခြင်းကြောင့် တကြောင်း၊ တနာရီလျှင် မိုင် ၂၀ နှုန်းဖြင့် လျင် မြန်စွာ ခုတ်မောင်းနိုင်ခြင်းကြောင့်တကြောင်း လူတိုင်းကပင် အံ့ဩဇေးမောနေကြရ၏။ ထိုခေတ်က ဤမျှလျင်မြန်သော ယာဉ်မျိုးမပေါ်ပေါက် သေးရကား တနာရီလျှင် မိုင် ၂၀ ပြေးသည့်နှုန်းမှာ မြင်ရသူများအဖို့ အသက်ရှူမှားလောက် အောင် အမှန်ပင်လျင်မြန်လှပေသည်။

၁၈၉၆ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ မော်တော်ယာဉ်များ ကို ပြင်သစ်၊ အင်္ဂလန်၊ ဂျာမနီနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံ အသီးအသီးတို့တွင် အပြိုင်အဆိုင် လုပ်လာကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဓာတ်ဆီဖြင့် ခုတ်မောင်းသော ပဌမမော်တော်ယာဉ်ကို ချားဒါရယ်ဆိုသူ အမေရိကန် လူ မျိုးက ဆောက်လုပ်၍ ထိုအခါက အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ဒါ ရယ် ပြုလုပ်သော မော်တော်ကားတစ်စီး၊ ဂျာမန်လူမျိုး ဗဠိ ပြုလုပ်သော ကားတစ်စီး၊ အမေရိကန်လူမျိုး ဟိန်း(ဇ) ပြု လုပ်သော ကားတစ်စီးနှင့် ကမ္ဘာကျော်မော်တော်ကား လုပ် ငန်းပိုင်ရှင်ကြီးဖြစ်လာသူ ဟင်နရီဖို့ပြုလုပ်သော ကားတစ် စီး ပေါင်း မော်တော်ယာဉ် ၄ စီးသာ ရှိခဲ့သည်။ ဤ ၄ စီး အနက် ဟင်နရီဖို့ ပြုလုပ်မောင်းနှင်သော မော်တော်ကားကို လူကြိုက်အများဆုံးဖြစ်ရာ ရပ်ထားသည့်အခါ ပျောက်ဆုံး သွားမည်စိုး၍ ကြိုးဖြင့် သစ်ပင်တပင်တွင် ချည်နှောင်ထားရ ဘူးလေသည်။ (ဖို့၊ ဟင်နရီ-လည်းရှု။)

ပဌမပေါ်ခါစက မော်တော်ယာဉ်များကို အထူး အဆန်း တရပ်အနေနှင့်သာ သဘောထားခဲ့ကြ၍ ယခုလောက် အသုံး ဝင်သော ယာဉ်တမျိုး ဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟု မထင်ခဲ့ကြပေ။ ထိုအခါက မော်တော်ယာဉ် ဈေးမှာ အလွန်ကြီးသည့်အပြင် လမ်းတွင်လည်းသွားနေယင်း စက်ကြောခဏ ရပ်သွားလေ့ ရှိသဖြင့် များစွာ စိတ်မချရသေးချေ။ ဈေးကြီးသည့်အတွက် ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝချမ်းသာသူများသာ ဝယ်ယူစီးနင်း နိုင် ကြ၏။ ၁၉၁၀ ခုနှစ်သို့ရောက်မှ စက်လည်း ယခင်ကထက် ကောင်းမွန်လာပြီးလျှင် မော်တော်ယာဉ်ကို လူကြိုက်များ စ

ပြုလာသည်။ ထိုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ မော် တော်ယာဉ်အစီးပေါင်း ၁ သိန်း ၈ သောင်းကျော်မျှ ထုတ် လုပ် နိုင်ခဲ့လေသည်။

လက်ဦးတွင် မော်တော်ယာဉ်ပြုလုပ် ရောင်းချသူတို့သည် တစ်စီးချင်းသာ ပြုလုပ်ရောင်းချခဲ့သည်။ တပ်ဆင် အသုံးပြု သည့်ကိရိယာ အစိတ်အပိုင်းများမှာ တစ်စီးနှင့်တစ်စီး အရွယ် ချင်းမညီကြ။ အပိုလည်းပြုလုပ်ထားခြင်း မရှိပေ။ ထိုကြောင့် အစိတ်အပိုင်းတခုခုချို့တဲ့ ကျိုးပဲ့သွားလျှင် စက်ပြင်ဆရာက ထိုပစ္စည်းကို အသစ်ပြုလုပ်၍ မပြီးမခြင်း မော်တော်ယာဉ်ကို အသုံးမပြုနိုင်ဘဲ ရပ်နားထားရသည်။ ထိုအခက်အခဲများ ကြောင့် ဦးစွာ၌ မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်းသည် ကြီးပွား သင့်သလောက် မကြီးပွားဘဲ ရှိ၏။ သို့သော် ဟင်နရီဖို့က ထိုပြဿနာကို ပြေလည်အောင် ဖြေရှင်းခဲ့သည်။

ဟင်နရီဖို့သည် ကုန်ပစ္စည်းများကို အမျိုးတူ ပုံတူ အရွယ် တူ စသည်ဖြင့် စံကိုက်ကုန်လုပ်စံနစ်နှင့် ပုံစံတူပစ္စည်း အများ ထုတ်စံနစ်ဟူသော စံနစ် ၂ ခုကို ရှေးဦးစွာ အုတ်မြစ်ချပေး သည်။ ထိုစံနစ်များကို သွတ်သွင်းလိုက်ခြင်းဖြင့် ထိုအချိန်က သေးငယ်သော ဘဝတွင် ရှိသေးသော မော်တော်ယာဉ် လုပ် ငန်းသည် ပဌမတန်းစား လုပ်ငန်းကြီးဘဝသို့ တဟုန်ထိုး တိုး တက်သွားလေသည်။ မကြာမီပင် ဖို့သည် မော်တော်ယာဉ် အမြောက်အမြားကို အချိန်ကုန် သက်သာစွာနှင့် ထုတ်လုပ် နိုင်လာ၍ တချိန်ထက် တချိန်လည်း မော်တော်ယာဉ် ဈေး နှုန်းကို အများဝယ်ယူနိုင်လောက်အောင် နိမ့်ချနိုင်ခဲ့သည်။ ပစ္စည်းကိရိယာ အစိတ်အပိုင်းများကို စံကိုက်ပြုလုပ်၍ ရောင်း ချသဖြင့်လည်း မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအဖို့ ချွတ်ယွင်း ပျက်စီးသွားသော အစိတ်အပိုင်းများကို လွယ်ကူစွာဝယ်ယူ ၍ လျင်မြန်စွာလဲလှယ် တပ်ဆင်နိုင်ကြသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုရှိ မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်းမှာ ထိုအချိန်မှစ၍ အကြီးအကျယ် တိုးတက်လာခဲ့၏။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ပြီးချိန်မှ စ၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် မော်တော်ယာဉ်များကို တနှစ်တနှစ်လျှင် သန်းနှင့်ချီ၍ ပြုလုပ်ရောင်းချခဲ့ရရာ ထို အရေအတွက်မှာ တကမ္ဘာလုံးမှ ထုတ်လုပ်သော မော်တော် ယာဉ် အရေအတွက်၏ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်နှင့် ညီမျှလေသည်။

အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင်လည်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ကုန်အများထုတ်စံနစ်ကို နည်းယူလုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် မော်တော် ယာဉ် လုပ်ငန်းသည် အကြီးအကျယ် တိုးတက်လာခဲ့ပေ သည်။ ကမ္ဘာကျော် ရိုးစရွိုက် မော်တော်ယာဉ်များကို ပြု လုပ်ရောင်းချခဲ့သော ဟင်နရီရွိုက်သည် နောင်တွင် ဆာဘွဲ့ ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ အင်ဂျင်နီယာတစ်ဦးဖြစ်သူ ဟား ဗတ်မော်ရစ်နှင့် စက်ဘီးပြုလုပ်သူ ဝီလျံရစ်ချတ်အော်စတင် တို့သည်လည်း မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်းဖြင့် ကြီးပွား တိုး တက်ခဲ့ကြလေသည်။

မော်တော်ယာဉ်

မော်တော်ယာဉ် ထုတ်လုပ်သော စက်ရုံကြီးအတွင်း တွေ့မြင်ရသောရှုခင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ စီတန်းတပ်ဆင်ယူနည်းဖြင့် မော်တော်ယာဉ် အစိတ်အပိုင်းများကို ဆင့်ကဲတပ်ဆင်ပြီးနောက် စမ်းသပ်ရန် မောင်းနှင်ကြည့်ရသည်။

မော်တော်ယာဉ်

ယခုခေတ် မော်တော်ယာဉ်ပြုလုပ်ရာဌာနတွင် စက်ရုံ အလုပ်ရုံများသာမက အလုပ်သမားတို့၏ နေရာထိုင်ခင်းများပါ ပြည့်နှက်လျက် ရှိသဖြင့် မြို့ကြီးတမြို့ပမာ ကျယ်ဝန်း ပြည့်စုံပေသည်။ အချို့ဌာနတွင် မော်တော်ယာဉ်၌ တပ်ဆင်ရမည့် ကိရိယာ အစိတ်အပိုင်းများကိုသာမက အလုပ်သမားတို့ ကိုင်တွယ် အသုံးပြုရမည့် တန်ဆာပလာများကိုပင် မိမိတို့ ဖာသာ ပြုလုပ်ယူကြသည်။ အလုပ်ရုံကြီးများမှာ ကြီးကျယ် များပြား၍ အလုပ်သမားများမှာလည်း ထောင်နှင့်ချီပြီး ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ကုန်အများထုတ်စံနစ်ကို အခြေခံထားသည့်အတိုင်း အလုပ်နှင့် အချိန် အသက်သာဆုံးဖြင့် မော်တော်ယာဉ် စီးရေအများဆုံး ပြုလုပ်နိုင်အောင် စီမံထားသည်။ စီမံထားပုံမှာ မော်တော်ယာဉ်တစ်စီး ဖြစ်မြောက်အောင် တပ်ဆင်ရာ၌ လုပ်သမားများသည် တပ်ဆင်ရာ နေရာသို့ စုပုံလာရောက်ရန် မလိုဘဲ မော်တော်ယာဉ် အစိတ်အပိုင်းကို စက်ဖြင့် ရွေ့ရှားစေနိုင်သော ခါးပတ်ခုံရှည်ကြီး ပေါ်တွင်တင်၍ အလုပ်သမားရှိရာသို့ ပို့ဆောင်ပေးသည်။ တခါတရံ အဆိုပါ ခါးပတ်ခုံရှည်ကြီးမှာ တမိုင်ခန့်ပင် ရှည်ပေသည်။

ဆိုက်ရာ အလုပ်သမားတို့သည် မိမိတို့၏နေရာဌာန အသီးအသီး၌ နေလျက် မိမိတို့ထံ ရောက်လာသော အစိတ်အပိုင်းတွင် သက်ဆိုင်ရာ အစိတ်အပိုင်းကိုသာ တပ်ဆင်ပေးကြရသည်။ ကိစ္စပြီးသောအခါ ထိုအစိတ်အပိုင်းသည် အခြားအလုပ်သမားတစ် ဦးရှိရာသို့ ရောက်သွားပြန်သည်။ မော်တော်ယာဉ် တစ်စီးဖြစ်မြောက်အောင် တပ်ဆင်ရာတွင် ပဌမဆုံး အလုပ်သမားတစ်ဦးက မော်တော်ယာဉ်၏ အောက်ခံဘောင်ကို ရှေးဦးစွာတပ်ဆင်ပေးသည်။ ကျန်အစုများက အင်ဂျင်စက်ကို၎င်း၊ ကိုယ်ထည်ကို၎င်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်နှင့် ဆိုင်သည့် ကိရိယာများကို၎င်း၊ ဘီးများကို၎င်း အသီးအသီး အလှည့်ကျ တပ်ဆင်ပေးကြရသည်။ မော်တော်ယာဉ် ကိုယ်ထည်ကို ဆေးကြောတိုက်ချွတ်ခြင်း၊ စက်ဖြင့် ဆေးသုတ်ပေးခြင်း၊ အခြောက်ခံခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း အလားတူ ပြုလုပ်ပေးကရ၏။ ဤသို့ဖြင့် အပြည့်အစုံတပ်ဆင်ပြီးသား မော်တော်ယာဉ်များသည် နာရီပိုင်းအတွင်းမှာပင် တစ်စီးပြီးတစ်စီး ထွက်ပေါ်လာကြလေသည်။ မော်တော်ယာဉ် အလုပ်ဌာနတွင် ခါးပတ်ခုံရှည်ကြီး လှည့်နေသော အလုပ်ရုံကြီးသည် အကြောမကြီးနှင့် သဏ္ဍာန်တူသည်။ လိုအပ်သော အစိတ်အပိုင်းများကို သီးခြား အလုပ်ရုံများတွင် ပြုလုပ်ကြရ၍ ယင်းတို့ကို တခုနှင့်တခု ဆက်စပ်ရန်အတွက် ပင်ရင်း အလုပ်ရုံကြီးသို့ အသင့် ပို့ဆောင်ပေးကြရသည်။ အဆိုပါ အစိတ်အပိုင်းများကို ပြုလုပ်ရာ၌လည်း စံကိုက်ကုန်လုပ် စံနစ်ဖြင့် ပြုလုပ်ရသည့်အတွက် စံထားရသော ပစ္စည်းနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ ကိုက်ညီအောင် တိကျစွာ ပြုလုပ်ကြရလေသည်။

မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်းဌာနတွင် တပ်ဆင်ပြီးသော မော်တော်ယာဉ်များကို စမ်းသပ် မောင်းနှင်ကြည့်ရန်အတွက် အင်္ဂါတေဖြင့် တောင်ကုန်းများနှင့် လမ်းများလည်း ဖောက်လုပ်ထားလေ့ရှိသည်။ ထိုမှတစ်ပါး မော်တော်ယာဉ်နှင့် စပ်ဆိုင်သော သုတေသန လုပ်ငန်းများကို ကျွမ်းကျင်သည့် အလုပ်သမားတစ်ဦးက အမြဲတစေ လေ့လာစမ်းသပ်လျက် ရှိကြ၍ ငွေရေးကြေးရေး စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် တာဝန်ခံများကလည်း မိမိတို့မော်တော်ယာဉ်များ အရောင်းရ တွင် ကျယ်မှုအတွက် အမြဲတစေ ရှာကြံကြိုးစားလျက် ရှိကြရပေသည်။

မော်တော်ယာဉ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကျော်ကျော်ခန့်သာ ရှိသေးသော်လည်း ရှေးက မော်တော်ယာဉ်များနှင့် ယခုခေတ် မော်တော်ယာဉ်များမှာ ပြောမယုံ နိုင်လောက်အောင် ကွာခြားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရှေးက မော်တော်ယာဉ်များမှာ ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့် မြင်းရထားနှင့် တူ၏။ နှေးလည်းနှေး၏။ ထိုမော်တော်ယာဉ်များ၌ လေကမာန်များ မပါရှိသောကြောင့် အမျိုးသမီးများ မော်တော်ယာဉ်စီးစဉ် မျက်နှာတွင် ပါးလွှာသော အဝတ်များ ဖုံးအုပ်သည့် အလေ့ထ ပြုလုပ်လာကြခြင်းကို အံ့သြစရာ မရှိချေ။ ယခုခေတ် မော်တော်ယာဉ်များကား အမြင်အားဖြင့် နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်သည်သာမက စည်းစိမ်ရှိရှိနှင့် စီးနင်းလိုက်ပါနိုင်၍ အလျင်စလိုလည်း သွားလာနိုင်သည်။ ကိုယ်ထည်မှာချောမွေ့ပြောင်လက်လျက် ရှိသည့်အပြင် ငရှည်သွေးရောင်၊ အမည်းရောင်၊ အစိမ်းရောင် တခါတရံ ပရောင်စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ခြယ်လှယ်ထားသည့် အတွက်လည်း အလွန်လှပ တင့်တယ်ပေသည်။

မော်တော်ယာဉ် ကိုယ်ထည်များမှာ များသောအားဖြင့် ရှေးကထက်နိမ့်၍ ရှည်လျားလျားဖြစ်ကာ ပြေပြစ်ကြော့ရှင်းသဖြင့် လျင်မြန်မည့်ပုံမှာ အထင်းသား ပေါ်လွင်လျက် ရှိသည်။ ယခုခေတ် မော်တော်ယာဉ် ပြုလုပ်ရောင်းချသူတို့သည် မော်တော်ယာဉ်ကို မြန်သည်နှင့်အမျှ ဘေးအန္တရာယ် မဖြစ်ဘဲ စိတ်ချလက်ချ မောင်းနှင်နိုင်ရေးကိုလည်း အထူးဂရုစိုက်ကြသည်။ ထိုအတွက် အလွယ်တကူနှင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်း မရှိစေရန် ကိုယ်ထည်ကို သံမဏိဖြင့် ပြုလုပ်လာကြသည်။ တိုင်ယာများတွင် ပန်းကွက်ဖော်ထားသဖြင့် စိုစွတ်နေသော လမ်းများပေါ်တွင် ဗရိတ်ကို ရုတ်တရက် ဖမ်းလိုက်သောအခါ ဘီးများသည် တော်ရုံနှင့် ချော်ထွက်၍ မသွားနိုင်ချေ။ မော်တော်ယာဉ်ရှေ့တွင် တပ်ဆင်ထားသော မှန်ကို မတော်တဆ ထိခိုက်မိသောအခါ ကြေမွလွင့်စဉ်၍ မသွားစေရန် ပလပ်စတစ်ဖြင့် စီမံထားသည်။ ဗရိတ်များကိုလည်း ဖမ်းလိုက်သည်နှင့် မိနေအောင် အထူးကြံစည် ပြုလုပ်ထားလေသည်။

မော်တော်ယာဉ်

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ယာဉ်မျိုးမှာ မော်တော်ကား၊ သို့မဟုတ် အော်တိုမိုဗိုင်း ဟုတွင်ကာ ကိုယ်ပိုင်ဝယ်ယူစီးနင်း လေ့ရှိသော ကိုယ်ပိုင်မော်တော်ယာဉ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ဤယာဉ်မျိုးအပြင် ဘတ်စကားခေါ် ခရီးသည်တင် မော်တော် ယာဉ်မျိုးနှင့် လော်ရီ၊ သို့မဟုတ် ထရပ်ကားဟုခေါ်သော ဝန်တင်မော်တော်ယာဉ်မျိုး ရှိသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရှိသော မော်တော်ဘတ်စကားများမှာ တထပ်တည်းဖြစ်၍ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်၊ အမေရိကန်စသော အနောက်နိုင်ငံများ တွင်ရှိသည့် ဘတ်စကားများမှာ နှစ်ထပ်ဖြစ်သည်။ အချို့ အဝေးပြေး ဘတ်စကားများတွင် ညဉ့်အခါအိပ်၍ လိုက်ပါရန် အိပ်စင်များပင် ပါရှိပေးသေးသည်။ အများအားဖြင့် ဘတ်စ ကားများကို ဓာတ်ဆီဖြင့် မောင်းနှင်ကြသည်။ သို့သော် မကြာခဏ ရပ်နားရ၍ အသံမမြည်စေလိုသော နေရာမျိုး တွင် တခါတရံ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို အသုံးပြုကြသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက ရန်ကုန်မြို့တွင် ပြေးခဲ့သော ထရောလီ ဘတ်စကားများမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် မောင်းနှင်သော မော် တော်ယာဉ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးပေါ် စက်တမျိုး မှာ ဒီဇယ်အင်ဂျင်စက် ဖြစ်၍ ထိုစက်မျိုးကို အထူးသဖြင့် မော်တော်ဘတ်စကားနှင့် လော်ရီတို့တွင် အသုံးများသည်။ (ဒီဇယ်အင်ဂျင်-လည်းရှု။) လော်ရီနှင့် ထရပ်မှာ အတူ တူပင်ဖြစ်။ ဝန်တင်မော်တော်ယာဉ်ကို အင်္ဂလိပ် လူမျိုး တို့က လော်ရီဟူ၍ ၎င်း၊ အမေရိကန် လူမျိုးတို့က ထရပ်ဟူ ၍ ၎င်း အခေါ်ကွဲခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ဝန်တင်မော်တော်

ယာဉ်တွင် ဝန်ပေါ့တင်ရန်နှင့် ဝန်လေးတင်ရန်ဟူ၍ ခွဲခြား ပြုလုပ်ထားပြန်သည်။ ဝန်ပေါ့တင်လော်ရီများမှာ များစွာ မကြီးလှပေ။ သို့သော် ဝန်လေးတင် လော်ရီများမှာမူ အလွန်ကြီးမား၍ တခါတရံ ဘီး ၁၀ ဘီးအထိပင် ပါရှိတတ် ၏။ ကိုယ်ပိုင် လူစီးမော်တော်ကားများတွင်လည်း ပြုလုပ် ထားပုံကိုလိုက်၍ ရုတ်စတား၊ တိုးရင်း စသော ခေါက်အ မိုးတပ်ကားမျိုး၊ ဆီဒင်၊ ဆလွန်း၊ ကူပေး စသော အမိုး သေတပ် အလုံပိတ်ကားမျိုး၊ လင်မူဇင်ခေါ် မောင်းသူနှင့် စီးသူကြားတွင် လျှာထိုးမှန်တံခါး ခံထားသည့် အလုံပိတ် ကားမျိုး စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ ကိုယ်ပိုင် လူစီး ဘတ်စကား၊ ခရီးသည်တင်ကား၊ ဝန်တင်လော်ရီကားမျိုးတို့ အပြင် ကိစ္စအလိုက် ပြုလုပ်ထားသော ပြိုင်မော်တော်ကား၊ စစ်ရေးကိစ္စ၌ အသုံးပြုသည့် သံချပ်ကာကား၊ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး၌ အသုံးပြုသည့် လယ်ထွန်ကားများလည်း ရှိပေ သေးသည်။

ရှေးက မော်တော်ယာဉ်များသည် နောက်ဘီးလည်ယာဉ် များသာ ဖြစ်ခဲ့ကြ၏။ ပဌမကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးပြီးနောက် နှစ် အနည်းကြာသောအခါ မော်တော်ယာဉ် အင်ဂျင်နီယာ အချို့က ရှေ့ဘီးလည် မော်တော်ယာဉ်များကို စမ်းသပ်တီ ထွင်ခဲ့လေသည်။ ရှေ့ဘီးလည် မော်တော်ယာဉ်များသည် တောင်တက်ရာ၌ အထူး ကောင်းမွန်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ယခုအခါတွင်မူ ၄ ဘီးစလုံးကို လည်စေသော ၄ ဘီးလည် မော်တော်ယာဉ်များပင် ပေါ်ပေါက် နေပြီဖြစ်၍ ဂျစ်ကား

မော်တော်ယာဉ်ကို စမ်းသပ်ရန် လမ်းကိုကြမ်းတမ်းအောင် တမင်ပြုလုပ်ထားသည်။ ထိုသို့ အမျိုးမျိုးမောင်းနှင် စမ်းသပ်ပြီးမှ ရောင်းချသည်။

မော်တော်ယာဉ်

မှာ ဤအမျိုးအစားတွင် ပါဝင်၏။ ၁၉၂၉-၃၂ ခုနှစ် စီးပွားရေးကျပ်တည်းမှုကြောင့် မော်တော်ယာဉ် လုပ်ငန်းရှင်တို့သည် မိမိတို့၏ မော်တော်ယာဉ်များ အရောင်းစွန့်အောင် အမျိုးမျိုး တီထွင်ကြိုးစားခဲ့ကြရာမှ မော်တော်ယာဉ်တွင် တိုးတက်မှု များစွာ ရရှိခဲ့ပြန်သည်။ ထို တိုးတက်မှုများတွင် မော်တော်ယာဉ်၏ ပုံသဏ္ဍာန်တိုးတက်မှုလည်း ရှိ၍ ဆီစားသက်သားခြင်း၊ စက်အားကောင်းလာခြင်း၊ အသွားနှုန်း ပိုလာခြင်း၊ မောင်းနှင်ရ လွယ်ကူခြင်း၊ စက်သံ ငြိမ်ခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေသော စက်၏ တိုးတက်မှုနှင့် စီးနင်းရာ၌ ညင်သာညက်ညောစေသော ဆောက်လုပ်ပုံ တိုးတက်မှုများလည်း ပါဝင်လေသည်။

မော်တော်ယာဉ်သည် တနေ့တခြား ခေတ်စားလာသည့် အတိုင်း ၁၈၉၅ ခုနှစ်က မော်တော်ယာဉ် ၄ စီးသာ ရှိခဲ့သော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ၁၉၃၈ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ တနှစ်အတွင်း မော်တော်ယာဉ် အစီးပေါင်း ၂ သန်းကျော်မျှ ထုတ်လုပ်ခဲ့ရ၍ အစီးပေါင်း ၂၅ သန်းကျော်မျှ မှတ်ပုံတင်ခဲ့သည်အထိ တိုးတက်လာခဲ့ပေသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ် စာရင်းအရ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံအချို့၌ လူဦးရေနှင့် မော်တော်ယာဉ်စီးရေကိုစာသော် အချိုးကျအားဖြင့် လူတယ်နှစ်ယောက်လျှင် မော်တော်ယာဉ် တစီးကျ ပိုင်ဆိုင်သည်ကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု	လူ	၄	ယောက်လျှင်	တစီး
နယူးဇီလန်	။	၆	။	။
ကနေဒါ	။	၈	။	။
ဩစတြေးလီးယား	။	၉	။	။
အဂ္ဂလန်	။	၁၈	။	။
ပြင်သစ်	။	၁၈	။	။
တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု	။	၂၄	။	။
ဆွီဒင်	။	၂၉	။	။
နော်ဝေး	။	၃၂	။	။
ဗဲလဂျီယမ်	။	၃၅	။	။
ဂျာမနီ	။	၄၂	။	။
အာဂျင်တီးနား	။	၄၆	။	။
ဣတလီ	။	၉၃	။	။
စပိန်	။	၁၉၆	။	။
ဗရာဇီး	။	၂၈၁	။	။
ဂျပန်	။	၃၈၉	။	။

ခေတ်မှီမော်တော်ယာဉ် ခုတ်မောင်းပုံ

ခေတ်မှီမော်တော်ယာဉ်များကို သေချာစွာကြည့်လျှင် နေရာအကျဉ်းဆုံးနှင့် အပြည့်စုံဆုံးဖြစ်အောင် အံ့ဩလောက်

ဖွယ် တည်ဆောက်ထားသော အဆောက်အအုံဖြစ်ကြောင်းကို ကောင်းစွာတွေ့ရမည်။ အင်ဂျင်စက်ကို မော်တော်ယာဉ်ကိုယ်ထည်၏ ရှေ့ပိုင်းတွင် တပ်ဆင်ထားသည်။ စက်နောက်နားတွင် ကပ်လျက်မောင်းသူ ထိုင်ရန်နေရာရှိ၍ မောင်းသူ၏ အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် စတီယာရင်ခေါ် လက်ကိုင်ဘီးနှင့် တကွ မော်တော်ယာဉ် တစီးလုံးကို အုပ်ထိန်းသည့် ခလုတ်အမျိုးမျိုး၊ ကိရိယာ အမျိုးမျိုးကို တပ်ဆင်ထားသည်။ မောင်းသူရှေ့ရှိ ဘောင်ပေါ်တွင် စက်သေ့၊ စက်နှိုး ခလုတ်၊ ဓာတ်မီးခလုတ်များ၊ ချွတ်ခေါ် လေအဝင်လျှော့ကိရိယာ၊ သရော့တယ်ခေါ် ဓာတ်ဆီအဝင်တိုးကိရိယာ၊ ဗယ်ညာပြ ခလုတ်၊ လေကာမှန်သုတ်ခလုတ်၊ အမ်မီတာခေါ် လျှပ်စစ်ချာဂျင်ပြခိုင်ခွက်၊ ဓာတ်ဆီချိန်ပြခိုင်ခွက်၊ ဆီဖိအားပြ ခိုင်ခွက်၊ ရေအပူချိန်ပြ ခိုင်ခွက်၊ ခရီးမိုင်ပြခိုင်ခွက် အမြန်နှုန်းပြခိုင်ခွက် စသည်တို့အပြင် တခါတရံ နာရီနှင့်ရေဒီယိုပါ တပ်ဆင်ထားလေ့ရှိသည်။ ဟွန်းတီး (ဥဩမှုတ်) ခလုတ်ကို စတီယာရင်ဘီး အလယ်ဗဟိုတွင် တပ်ထားလေ့ ရှိ၏။ မော်တော်ယာဉ် အချို့တွင် စက်နှိုးခလုတ်ကို ခြေနှင်းခုံ၌ ခြေနှင်းခလုတ်အဖြစ်ဖြင့် တပ်ထားတတ်သည်။ ခုံကြမ်းပြင်တွင်မူ ဂီယာမောင်းတံ၊ လက်ဆွဲဗရိတ် မောင်းတံ၊ ခြေနှင်းဗရိတ်မောင်းတံ၊ ကလပ်မောင်းတံနှင့် အရှိန်တိုးမောင်းတံများ တပ်ဆင်ထား၍ နောက်ဆုံးပေါ် မော်တော်ယာဉ်အချို့တွင် ဂီယာမောင်းတံကို စတီယာရင် ဘီးအောက်၌ တပ်ဆင်ထားလေသည်။ ထိုမှတစ်ပါး မော်တော်ယာဉ် အနောက်ဘက်ကို ကြည့်မြင်နိုင်သော မှန်တချပ်ကိုလည်း မောင်းသူရှေ့တွင် ဖြစ်စေ၊ နံဘေးတွင်ဖြစ်စေ တပ်ဆင်ထားတတ်ပေသေးသည်။

မော်တော်ယာဉ် မောင်းသူ၏ လက်နှင့် ခြေထောက်များသည် လိုသလိုအသုံးပြုနိုင်အောင်အဆင်သင့်ရှိရ၍ သူ၏စိတ်မှာလည်း ရှေ့တည့်တည့်ရှိ လမ်းနှင့်တကွ မော်တော်ယာဉ်၏အချက်အချာဖြစ်သော ခလုတ်နှင့် ကိရိယာများတွင်သာ အာရုံစိုက်နေရပေသည်။ သို့မှသာ မတော်တဆ ဖြစ်မှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်ပေမည်။ မော်တော်ယာဉ်ကို စက်နှိုးလိုသောအခါ ရှေးဦးစွာစက်သေ့ကိုဖွင့်၍ စက်နှိုးခလုတ်ကို ဖိနှိပ်ပေးခြင်းဖြင့် နှိုးနိုင်သည်။ တခါတရံ အနှိုးရ ခက်နေပါက လက်လှည့်ဖြင့် ဆင်းနှိုးပေးရ၏။ စက်နှိုးပြီးနောက် မောင်းနှင်လိုသောအခါ ကလပ်ကို တချက်စီနှင်း၍ ဂီယာများကို ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် သွင်းပေးရသည်။ ကလပ်ကို နှင်းထားချိန်တွင် စက်နှင့် ဘီးကို လည်စေသည့် အစိတ်အပိုင်းများသည် လွတ်၍နေသည်။ ဂီယာများတွင် ပဌမဂီယာသည် ဒုတိယဂီယာထက် အသွားနှေးစေသော်လည်း လည်အားပိုကြီးသည်။ ဒုတိယနှင့် တတိယ၊ တတိယနှင့် စတုတ္ထဂီယာများတွင်လည်း ထိုအတိုင်းပင်ဖြစ်၏။ ရှေ့ကို သွားစေသော ဂီယာအပြင် နောက်ဆုတ်စေသည့်

မော်တော်ယာဉ်

ဂီယာလည်း ရှိသည်။ မော်တော်ယာဉ်ကို ရပ်နားလိုသော် အရှိန်ကိုလျှော့၊ ကလပ်ကိုနှင်း၊ ဗရိတ်ကို အုပ်ပြီးနောက် သော့ကိုပိတ် ပေးရလေသည်။ မော်တော်ယာဉ် မောင်းနှင်သည့် အလုပ်မှာ ထင်သလောက် မခက်ခဲလှပေ။ သို့ရာတွင် မတော်တဆ တိုက်ခိုက်တိမ်းမှောက်မှုများကို ရှောင်နိုင်ရန် မှာ အဓိကအားဖြင့် မောင်းသူ၏ သတိရှိမှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ပေါ်တွင် တည်လျက်ရှိပေသည်။

မော်တော်ယာဉ်စက်

မော်တော်ယာဉ်စက်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သာမန်အားဖြင့် နောက်ဘီး ၂ ဘီးကို လည်စေရန်ပင်ဖြစ်သည်။ စက်မှာ လေးချက်ခုတ် အတွင်းမီး အင်ဂျင်စက်မျိုးဖြစ်၍ ဆလင်ဒါ ၄လုံးမှ ၁၆ လုံးအထိ ပါရှိတတ်သည်။ (ဆလင်ဒါအတွင်းရှိ ပစ်စတန် လှုပ်ရှားခုတ်မောင်းပုံကို ဓာတ်ငွေ့အင်ဂျင်စက် အကြောင်းရပ်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းကို ရှု။) ပစ်စ

တန်အသီးအသီးမှ မောင်းတံများကို စက်ဝင်ရိုးတစ်ခုတည်းသို့ ဆက်ထား၍ စက်ဝင်ရိုးက တဖန် ဘီးလှည့်ဝင်ရိုးကို ဂီယာသွင်းထားသည့်အတိုင်း လည်စေရန်စီမံထားသည်။

စက်ကို အေးအောင်စီမံထားပုံ

မော်တော်ယာဉ် စက်နှိုးထားစဉ် အဆက်မပြတ် ကြားရသော အသံမှာ ဆလင်ဒါအတွင်း၌ဓာတ်ငွေ့ပေါက်ကွဲတောက်လောင်မှုမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသံဖြစ်သည်။ အဆိုပါပေါက်ကွဲတောက်လောင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အပူချိန်မှာ စက်အစိတ်အပိုင်းများကို အရည်ပျော်စေနိုင်လောက်အောင် ပြင်းထန်၏။ ထို့ကြောင့် အတွင်းမီးအင်ဂျင်စက်များကို တနည်းနည်းဖြင့် အအေးခံပေးရန် လိုရာ မော်တော်ယာဉ်များတွင် များသောအားဖြင့် ရေနှင့် အအေးခံပေးထားလေ့ ရှိသည်။ စီမံထားပုံမှာ မော်တော်ယာဉ် စက်အုံတွင် ဆလင်ဒါအပြင်ဖက်၌ ရေလှည့်ပတ် စီးသွားနိုင်သော

မော်တော်ယာဉ်ပုံအသစ် မထုတ်လုပ်မီပုံစံကိုရှေးဦးစွာထုတ်ရသည်။ ထိုပုံစံကိုအဖက်ဖက်မှ စစ်ဆေးစမ်းသပ်၍ကျေနပ်ဖွယ်ရှိမှပုံသစ်ထုတ်လုပ်သည်။

အခန်းများ ပါရှိ၍ စက်ရေတွင် ရေဒီယိုတောခေါ် အပူဓာတ် စုတ်ကိရိယာကို တပ်ဆင်ထားသည်။ ရေဒီယိုတောတွင် ရေ စီးဖြတ်သည့် ပြွန်ကလေးပေါင်း များစွာဖြင့် စီမံထား၍ အမြင် အားဖြင့် ပျားအုံနှင့် သဏ္ဍာန်တူသည်။ ရေဒီယိုတောကို အ ထက်အောက် ပြွန် ၂ ခုဖြင့် စက်အုံနှင့် ဆက်ထားသည်။ မော်တော်ယာဉ် စက်နိုးလျက်ရှိစဉ်တွင် ရေဒီယိုတောမှ ရေ သည် အောက်ဖက်ရှိ ပြွန်မှ စက်အုံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သွား ပြီးလျှင် အပေါ်ဖက်ရှိ ပြွန်မှ ရေဒီယိုတောထဲသို့ ပြန်ရောက် လာသည်။ ဤနည်းဖြင့် ရေသည် စက်အုံအတွင်းမှ အပူဓာတ် ကို သယ်ဆောင်လာပြီးလျှင် လေထဲသို့ ဖြန့်ထုတ်ပေးသည်။ ရေဒီယိုတောနှင့် စက်အုံကြားတွင် ပန်ကာတခုလည်လျက် ရှိ၍ ထိုပန်ကာ၏ တာဝန်မှာ အပြင်ဖက်မှ လေကို ရေဒီယို တာရှို ဆန်ခါပေါက်များမှ စုတ်သွင်း ပေးရန် ဖြစ်လေသည်။

ကလပ်

ကလပ်သည် စက်နှင့်ကျန်လည်စရာအစိတ်အပိုင်းများကို အဆက်တပ်ပေး ဖြုတ်ပေးသည့် ကိရိယာဖြစ်သည်။ မျက် နှာပြင်ကြမ်းသော ချပ်ပြားများကို တခုနှင့်တခု ထပ်ထား ပြီးနောက် ချပ်ပြားတခုကို လှည့်ပေးလျှင် ကျန်ချပ်ပြားပါ လိုက်လည်သည့် သဘောဖြင့် စီမံထားသည်။ မော်တော် ယာဉ်တွင် ဝိယာသွင်းချိန် ပြောင်းချိန်၌ ကလပ်ကို ပဌမ နှင်းပေးရရာ ကလပ်ကို နှင်းထားစဉ် စက်ဝင်ရိုးနှင့် ဘီးကို လည်စေသည့်ဘီးလှည့်ဝင်ရိုးတို့သည် အဆက်ပြတ်လျက်ရှိ၍ ကလပ်ကို ပြန်လွတ်လိုက်မှ အဆက် ပြန်မိသွားလေသည်။

ဝိယာအိမ်

ဝိယာအိမ်တွင် ရွေ့ပြောင်းဆက်စပ်ပေးနိုင်သော ခွေး သားစိတ်ဘီးများ ပါရှိ၍ ထိုခွေးသွားစိတ် ဘီးများအားဖြင့် စက်ဝင်ရိုးနှင့် ဘီးလှည့်ဝင်ရိုးကို လိုသလို ဆက်သွယ်ပေးနိုင် သည်။ စီမံထားပုံ သဘောမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ပုံပမာ၊ ခွေး သွားစိတ်ဘီးငယ်တခုဖြင့် ခွေးသွားစိတ်ဘီးကြီး တခုကို လှည့် ပေးသည် ဆိုပါစို့။ ထိုအခါ ခွေးသွားစိတ်ဘီးကြီးသည် ဘီး ငယ်ထက် အလည်နှေးပေမည်။ အကယ်၍ ခွေးသွားစိတ်ဘီး ကြီးဖြင့် ဘီးငယ်ကို လှည့်ပေးပါမူကား ဘီးငယ်သည် ဘီး ကြီးထက် အလည်မြန်ပေလိမ့်မည်။ ထိုအတူပင် ဝိယာအိမ် အတွင်း၌ အပတ်မှန်မှန်လည်လျက်ရှိသော စက်ဝင်ရိုးကို ဘီး လှည့်ဝင်ရိုးနှင့် ဆက်ပေးရာတွင် မော်တော်ယာဉ်ကို နှေးနှေး သွားစေလိုလျှင် ခွေးသွားစိတ်ဘီးငယ်ဖြင့် ဘီးကြီးကို၎င်း၊ မြန်မြန်သွားစေလိုလျှင် ခွေးသွားစိတ် ဘီးကြီးဖြင့် ဘီးငယ် ကို၎င်း လည်စေလေသည်။ ဝိယာသုံးဆင့်ရှိသော မော်တော် ယာဉ်တွင် ပဌမဝိယာသွင်းထားချိန်၌ မိုင် ၂၀ နှုန်းခန့်သွား ၍ ဒုတိယဝိယာ၌ မိုင် ၄၀ နှုန်းခန့်၎င်း၊ တတိယဝိယာ၌ ၆၅

မိုင်နှုန်းခန့်၎င်း သွားနိုင်သည်။ ထိုထက်မြန်အောင် သွားစေ လိုလျှင် အရှိန်တိုးမောင်းတံကို နှင်းပေးရ၏။ နောက်ဆုတ် ဝိယာတွင်မူ ဖြည်းဖြည်းသွားအောင် စီမံထား၍ ထိုဝိယာ ဖြင့် စက်ဝင်ရိုးကို ပြောင်းပြန်လည်စေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မော်တော်ယာဉ် မောင်းနှင်သူတို့ လိုက်နာရန် ပြဋ္ဌာန်း ထားသည့် ဥပဒေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထူးခြားချက် တရပ် ကို ဖော်ပြရလျှင်ကား မြန်မာနိုင်ငံနှင့်တကွ ဗြိတိသျှ အင်ပါ ယာအတွင်းရှိ တိုင်းပြည် အသီးအသီးတွင် မော်တော်ယာဉ် များကို လမ်း၏ လက်ဝဲဘက်မှ မောင်းနှင်ရမည် ဖြစ်၍ အမေ ရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အချို့သောနိုင်ငံများတွင်မူ လမ်း၏ လက်ျာဖက်မှ မောင်းနှင်ရန် သတ်မှတ်ထားပေသည်။ ထို ကြောင့်ပင် မော်တော်ယာဉ်တွင် အရေးကြီးသည့်ဖက်၌ စတီ ယာရင် လက်ကိုင်ဘီးကို ထားရန်လိုအပ်သည့်အတိုင်း ဗြိတိ သျှလုပ် မော်တော်ယာဉ်များတွင် စတီယာရင်ဘီးကို လက်ျာ ဖက်၌ တပ်ထား၍ အမေရိကန်လုပ်မော်တော်ယာဉ်များတွင် လက်ဝဲဘက်၌ တပ်ထားလေ့ရှိကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

မော်မန်ဂိုဏ်း ။ ။ မော်မန် (ဝါ) လက်တာဒေးစိန် ဟူ သည်ကား ခရစ် ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင် စု၌ ပေါ်ပေါက်သော လက်တာဒေးစိန်တို့၏ ယေရှုခရစ်အ သင်းတော်ဂိုဏ်းဝင်အား ပြောင်လျှင်သမုတ်သည့် အမည် ဖြစ်၏။ ယင်းတို့သည် သမ္မာကျမ်းစာအပြင် မော်မန်ကျမ်း ကို လိုက်နာသည့်အတွက်ကြောင့် မော်မန်များဟု ခေါ်ဝေါ် ခြင်းဖြစ်၏။

မော်မန်ဂိုဏ်းကို စတင် တည်ထောင်သူမှာ ဂျိုးဇက်စမစ် ဖြစ်၏။ ဂျိုးဇက်စမစ်သည် ၁၈၀၅ ခုနှစ်တွင် ဗားမန်မြို့၌မွေး ဖွား၏။ စမစ်အသက် ၁၄နှစ်အရွယ်က သူ့အား ထာဝရ ဘုရားသခင်၊ သားတော်နှင့် ဝိညာဉ်တော်တို့သည် လာ ရောက်၍ အရိပ်အယောင် ကိုယ်တော်ထင်ပြသည်ဟု ဆို၏။ ထိုအခါ စမစ်က မိမိသည် မည်သည့်အသင်းတော်ကို ဝင် ရောက်ကိုးကွယ်ရမည့်အကြောင်း မေးမြန်း လျှောက်ထား သည်တွင် ခရစ်ယန် အယူဝါဒသည် မူရင်းအတိုင်း မဟုတ် တော့ဘဲ သွေဖည်တိမ်းစောင်းနေပြီဖြစ်၍ မည်သည့် အ သင်းတော်ကိုမျှမဝင်ဘဲ အသင်းတော်သစ် တခု ထူထောင် ရန် ဩဝါဒပေးခဲ့သည်ဆို၏။ ၁၈၂၀ပြည့်နှစ်တွင် ထိုသို့ မြင် တွေ့ရပြီးနောက် ၁၈၂၃ ခုနှစ်တွင် မိုရိုနီ ခေါ် ကောင်းကင် တမန်သည် တဖန်ကိုယ်ယောင်ထင်ပြပြီးလျှင် နယူးယော့နယ် ပယ် မိုင်ရာရွာနှင့် ၄ မိုင်ခန့် ကွာဝေးသော ကျွဲမြိုရာ တောင် ကုန်းတွင် ရှေးအမေရိကန်သူဟောင်းတို့၏ သမိုင်းစာအုပ် မြှုပ် နှံ ထားရှိကြောင်း ပြောကြားလေရာ၊ စမစ်သည် နောက်တနေ့တွင် သွားရောက်ကြည့်ရှု၍ တွေ့ခဲ့သော်လည်း ၁၈၂၇ ခုနှစ်ရောက်မှ ယူခွင့်ရသည် ဆို၏။ ထို(ရွှေပေလွှာ

မော်မန်ဂိုဏ်း

များ) သမိုင်းစာအုပ်တွင် ထူးဆန်းသော အက္ခရာများ ပါသည်ကို လူ ၁၁ ယောက် တွေ့ရှိကြောင်း အထောက်အထား ရှိ၏။ ယင်းသို့ ရေးသားထားသည်ကို ဂျိုးဇက်စမစ်က ဘာသာပြန်၍ မော်မန်ကျမ်းကို ပြုစုခဲ့သည်။ ထိုနောက် ရွှေပေလွှာကို ကောင်းကင်တမန် မိုရိုနီအား ပြန်လည်ပေးအပ်ရလေ၏။ စမစ်သည် သူ၏သက်တမ်း တလျှောက်တွင် ဤသို့ အရိပ်အယောင်များကို မြင်လျက် မော်မန်တို့ လိုက်နာရန် အဆုံးအမများကို လက်ခံရရှိ၏။ ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီ ၆ ရက်နေ့တွင် ဂျိုးဇက်စမစ်သည် အပေါင်းပါ ၆ ယောက်နှင့် အတူ နယူးယော့နယ် ဖေးယက်မြို့တွင် လက်တာဒေးစိန့်၏ ယေရှုခရစ် အသင်းတော်ကို တည်ထောင်လေသည်။ မော်မန်တို့သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ လက်တင်အမေရိကန်၊ ဥရောပတိုက်၊ ဩစတြေးလီးယား၊ နယူးဇီလန် အစရှိသော ဒေသများသို့ အနှံ့အပြား သာသနာပြုထွက်၏။ ယခုအခါ အသင်းဝင် တသန်းကျော် ရှိ၏။ ဂိုဏ်းကွဲများလည်း ရှိ၏။ မော်မန် အများဆုံးပါဝင်သော ဂိုဏ်းမှာ လက်တာဒေးစိန့်၏ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းထားသော အသင်းတော် ဖြစ်သည်။

မော်မန်တို့သည် အခါအားလျော်စွာ ဂျိုးဇက်စမစ်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဘုရားသခင်က လာရောက် ကိုယ်ရောင်ပြု၍ ခြွက်ကြားသော ဩဝါဒများကို လက်ခံလိုက်နာကြ၏။ အစပဌမတွင် ယုံကြည်ကိုးကွယ်သူများပြား၏။ မော်မန်တို့

သည် ဘုရားသခင်ကို ကြည်ညို သဒ္ဓါရှိမှု၊ အမှားကို နောင်တ ရမှုနှင့် ခမည်းတော်၊ သားတော်၊ ဝိညာဉ် တော်တည်းဟူ သည် ရေတွင်နှစ်ခြင်းဖြင့် ဗတ္တိဇံမင်္ဂလာ ပြုလုပ်သည့်အပြင် ဝိညာဏ်တော်အတွက် ဦးခေါင်း ပခုံးနှစ်ဖက် ရင်ပတ်စသည် တို့ကို တို့ထိကာ လက်ဝါးကပ်တိုင်သဏ္ဍာန် ပြုလုပ်လေ့ရှိ သည်။ သမ္မာကျမ်းစာအပြင်၊ မော်မန်ကျမ်း၊ မော်မန် ဂိုဏ်း ဝါဒနှင့် စည်းမျဉ်းများ အစရှိသည့် ကျမ်းစာများကိုလည်း လေ့လာကြသည်။ အသက်ရှင်သူက သေသူကိုရည်မှန်း၍ ဘုရားကျောင်းတွင် ရေနှစ်မင်္ဂလာ ပြုခြင်းဖြင့် သေသူသည် ကောင်းရာသုဂတိသို့ လားနိုင်သည်ဟုလည်း ယုံကြည်သည်။ ထိုပြင် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းအတွင်း လက်ထပ် သူတို့မှာ ထာဝစဉ်တည်၍၊ မွေးဖွားသော သားသမီးများလည်း တရားဝင်သည်ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့မဟုတ်ဘဲ မွေးဖွားသော သား သမီးများကိုမူ မွေးစားခြင်းဖြင့် မိသားစုတွင် တရားဝင်စွာ ပါဝင်နိုင်သည် စသည်ဖြင့် ထူးခြားစွာ ယုံကြည်ကြလေသည်။ ယင်းသို့သော ဘာသာရေး အခမ်းအနားများကို ဘုရား ကျောင်းတွင်သာ ပြုလုပ်သဖြင့် မော်မန်တို့၏ ဘုရားကျောင်း (၈) ကျောင်းသို့ လူတကာဝင်ခွင့် မပြုချေ။ သို့သော် အခြားသော စည်းဝေးခန်းနှင့် အပန်းဖြေခန်းမ စသည်တို့ တွင်မူ လူမျိုးဘာသာမရွေး ဝင်ခွင့်ရလေသည်။ လူတ ယောက်တည်း မယားအများယူသောစံနစ်မှာ မူလက လိုက်

မော်မန်ဂိုဏ်းဝင်တဦး၏ ဇနီး ၅ ယောက်တို့ကို သားသမီးများနှင့်အတူ ဤသို့ပျော်ရွှင်စွာတွေ့ရသည်။

မော်မန်ဂိုဏ်း

မော်လတာကျွန်း

နာလက်ခံသော စည်းမျဉ်းမဟုတ်ဘဲ စမစ်ကအရိပ်အယောင် မြင်၍ အမိန့်အရလိုက်နာ ကျင့်သုံးရသည်ဆို၏။ ဤသို့သော ဝါဒကို လက်ခံကျင့်သုံးသည့်အတွက် အသင်းတော်တွင်း မကျေနပ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာကာ ပုတ်ခတ်ပြောဆိုမှုများ လည်း ဖြစ်ပွားလျက် အကြည်ညိုပျက်လာလေသည်။

စမစ်သည် အသင်းတော်ကိုဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းခရစ်၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် တည်ထောင်သည်။ ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် အိုဟိုင်း အိုနယ်သို့ ပြောင်းရွှေ့သည်။ အချို့ မော်မန်များက မိလ္ဇေရီ အနီး အင်ဒီပင်းဒင့်သို့ ပြောင်း၏။ များမကြာမီ မိလ္ဇေရီမှ မော်မန်များ အနှင်ခံရ၍ မိလ္ဇေရီနယ်အတွင်း၌ပင်ရှိသော ဖားဝက် (အနောက်စွန်း)သို့ ပြောင်းရွှေ့။ အိုဟိုင်းအိုတွင်လည်း အခြေမလှ ဖြစ်လာသောကြောင့် ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် စမစ်လည်း အနောက်စွန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့၏။ မော်မန်တို့သည် အရပ်နီးချင်းတို့နှင့် အချင်းဖြစ်ပွား၍ ခိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ စမစ်အဖမ်းခံရ၍ မိလ္ဇေရီမှ မော်မန်များလည်း အနှင်ခံရသဖြင့် အီလီနိုင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြရကာ နော်ဗူးမြို့ကို တည်ကြသည်။ လအနည်းငယ်ကြာလျှင် စမစ်တို့ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သဖြင့် နော်ဗူးရှိ အခြား မော်မန်တို့နှင့် ပေါင်းစည်းကြသည်။ နော်ဗူးတွင် ကြီးပွားလာ၏။ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ၏ မြှောက်စားခြင်းကို ခံရ၏။ ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် အရပ်နီးချင်းများက မော်မန်တို့ ဩဇာရှိနေသည်ကို မနာလိုသောကြောင့်တကြောင်း၊ မော်မန်အသင်းတော်တွင်းမှာလည်း လူတယောက်တည်း မယားအများယူသော ဝါဒကို မနှစ်မြို့မကျေနပ်သဖြင့် အတွင်းဆူနေသောကြောင့်တကြောင်း အဆုံးတွင် စမစ်နှင့် သူ၏ညီ အသတ်ခံရလေသည်။ စမစ်အသတ်ခံရပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတွင် အသင်းတော်တွင်းမှ ဂိုဏ်းငယ်များ ခွဲထွက်၏။ အသင်းတော်ကို ဗရစ်ဂမ်ယန်းက စမစ်နောက် ဆက်လက်၍ခေါင်းဆောင်သည်။ ဆက်လက်၍မနေနိုင်တော့သည့် အဆုံးတွင် ဗရစ်ဂမ်ယန်း အမျိုးပြုသော မော်မန်တို့သည် အမေရိကတိုက် အနောက်ဘက် အစွန်အဖျားတွင်ရှိ၍ မိုင်ပေါင်း ၁,၀၀၀ ခန့်ကွာဝေးသော အရပ်ဖြစ်သည့် ဆားငန်အိုင်ကြီးသို့ လူအုပ်နှင့် ပြောင်းရွှေ့၏။ ၁၈၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ယောက်ျား ၁၄၃ ယောက်၊ မိန်းမ ၃ ယောက်နှင့် ကလေး ၂ ယောက် အပါအဝင် မော်မန်တို့သည် ဆော့လိတ်စီတီမြို့ကို တည်ထောင်ခဲ့၏။

ယခုအခါ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် ယူးတားပြည်နယ်ဟု တွင်သော ဒေသတွင်းရှိ ဆော့လိတ်စီတီမြို့ကြီးသည် မော်မန်တို့၏ ဌာနချုပ်တည်ရာ ဒေသဖြစ်၏။ အစပထမ မြို့တည်စက မော်မန်တို့သည် ကန္တာရတွင်း၌ ပြုစုရသည်ဖြစ်၍ အခက်အခဲများစွာ တွေ့သော်လည်း စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းများကို တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အခက်အခဲများကို ကျော်လွန်စေ၏။ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် လူ

တယောက်တည်း မယားအများ ယူခြင်းဝါဒကို ပယ်ဖျက်လိုက်သောအခါ ရှေးက အချင်းချင်း သံသယပွားခဲ့သော အသင်းတော်နှင့် အစိုးရတို့သည် နားလည်မှု ရှိလာကြကာ ယူးတားပြည်နယ်အဖြစ် ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရ၏။ ယခုအခါ ယူတားပြည်နယ်တွင် မော်မန် ၅ သိန်းမျှ ရှိလေသည်။

မော်ရစ်ရှပ်ကျွန်း ။ ။ မော်ရစ်ရှပ်ကျွန်းသည် အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာအတွင်းရှိ ဗြိတိသျှပိုင် ကျွန်းတကျွန်းဖြစ်၏။ အလျား ၃၉ မိုင်၊ အနံ ၂၉ မိုင်ရှိ၍ စတုရန်းမိုင် ၇၂၀ ကျယ်ဝန်းသည်။ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းနှင့် မိုင် ၅၀၀ ခန့် ကွာဝေး၏။ သန္တာကျောက်တန်းများဖြင့် ဝန်းရံလျက်ရှိသော ထိုကျွန်းသည် တောင်ထူထပ်သည်။ အမြင့်ဆုံး တောင်သည် ပေ ၃,၀၀၀ ခန့် ရှိသည်။ ချိုင့်ဝှမ်းများတွင် မြေဩဇာကောင်းသဖြင့် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ မော်ရစ်ရှပ်ကျွန်း၏ မြို့တော်မှာ ပိုလူဝီဖြစ်၍ တခုတည်းသော ဆိပ်ကမ်းမြို့လည်းဖြစ်သဖြင့် အချက်အခြာ ဌာနဖြစ်သည်။

တောင်ကြား ချိုင့်ဝှမ်းများတွင် ငှက်ပျော၊ နာနတ်၊ ရှောက်၊ စထရော်ဗယ်ရီ၊ သရက် အစရှိသဖြင့် အပူပိုင်းဒေသတွင် ပေါက်ရောက်သော သီးပင်များနှင့် အထူးသဖြင့် ကြံပင်တို့ကို စိုက်ပျိုးသည်။ ထိုကြောင့် သကြားသည် ထိုကျွန်း၏ အဓိက ထွက်ကုန်ပင်ဖြစ်၏။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် မီးရထားလမ်းများနှင့် ကုန်းလမ်းများရှိသည်။

မော်ရစ်ရှပ်ကျွန်းတွင် နေထိုင်သူတို့သည် များသောအားဖြင့် အိန္ဒိယတိုင်းသားများ ဖြစ်၏။ ၃ ပုံ ၁ ပုံ လျော့လျော့သာလျှင် ဥရောပတိုက်သား ဖြစ်၏။ လူဦးရေမှာ ၄၄၂,၀၀၀ ယောက်ခန့် ဖြစ်သည်။

မော်ရစ်ရှပ်ကျွန်းကို ခရစ် ၁၅၀၅ ခုနှစ်က ပေါ်တူဂီ လူမျိုးတို့ စတင်တွေ့ရှိသည်။ နောင်သော် ထိုကျွန်းကို စွန့်လွှတ်သွားသည်။ ၁၅၉၈ ခုနှစ်တွင်မူ ဒပ်ချလူမျိုးတို့ လာရောက်နေထိုင်ကြပြီးလျှင် သူတို့၏ မင်းသားဖြစ်သော နက်ဆောမင်းသား မော်ရစ်ကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် မော်ရစ်ရှပ်ကျွန်းဟု အမည်ပေးသည်။ ဒပ်ချလူမျိုးတို့သည် ၁၇၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထိုကျွန်းမှ ဖယ်ခွာသွားပြီးသည့်နောက် ၅ နှစ်အကြာ ၁၇၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်တို့ ရောက်ရှိ၍ အခြေစိုက် နေထိုင်ကြပြန်သည်။ ကျွန်းကိုလည်း ပြင်သစ်ကျွန်းဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသော 'အိုင်ဒါဖရန်' ဟု အမည်ပြောင်းလိုက်သည်။ ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြင်သစ်တို့လက်မှ ဗြိတိသျှတို့လက်သို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။

မော်လတာကျွန်း ။ ။မော်လတာကျွန်းသည် မြေထဲပင်လယ်ထဲတွင်တည်ရှိ၍ ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ ကျွန်းငယ်ဖြစ်

မော်ရစ်ရှင်ကျွန်း

မော်လတာကျွန်း

တောတောင်ထူထပ်သည့် မော်ရစ်ကျွန်း၏ မြို့တော် ပိုလူဝီသည် တခုတည်းသော ဆိပ်ကမ်းမြို့လည်းဖြစ်သည်။

မော်လတာကျွန်း၏ မြို့တော် ဗလက်တာမြို့ကို ဤသို့သာယာကြည်နူးဖွယ်ရာရှုမြင်ရသည်။

သည်။ ဂိုဏ်း၊ ကိုမိနီနှင့် အခြားကျွန်းကလေး ၂ ကျွန်းတို့သည် အပေါင်းပါကျွန်းများဖြစ်၏။ မော်လတာကျွန်းသည် ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့် ဘဲဥပုံ မကျတကျဖြစ်၍ အလျား ၁၇ မိုင်ခွဲ၊ အနံ ၉ မိုင်ရှိကာ ၉၅ စတုရန်းမိုင်ကျယ်ဝန်း၏။ အပေါင်းပါကျွန်းငယ်များကိုပါ ထည့်သွင်းလျှင် အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၂၂ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၏။ စတုရန်းကျွန်းနှင့် ၅၈ မိုင်ခန့်ကွာဝေးလျက် အာဖရိကတိုက် မြောက်ဘက်ရှိ အနီးဆုံးကမ်းခြေနှင့် မိုင် ၁၈၀ ကွာဝေးသည်။ မော်လတာကျွန်းသည် ထုံးကျောက်မျိုးဖြင့် ဖွဲ့စည်းလျက် တောင်ဘက်မှလွဲလျှင် ကမ်းရိုးသည် အကွေ့အကောက် အဝင်အထွက်များ၏။ တောင်ဘက်တွင် မူ ကမ်းရိုးသည် ဖြောင့်၏။ မော်လတာကျွန်းသည် ငယ်ပင်ငယ်သော်လည်း ချက်ကောင်းနေရာတွင် တည်ရှိသဖြင့် အရေးပါ အရာရောက်သော ကျွန်းဖြစ်၏။ မော်လတာကျွန်း၏ မြို့တော်မှာ ဗလက်တာမြို့ဖြစ်၏။ ဗလက်တာမြို့သည် အလွန်ကောင်းမွန်သော ဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်၍ မြေထဲပင်လယ်ထဲ၌ သွားလာဝင်ထွက်သော သင်္ဘောများ ကျောက်မီးသွေးဖြည့်ရာစခန်းဖြစ်သည်။ ထိုပြင် တဝ မော်လတာကျွန်း အထူးသဖြင့် ဗလက်တာမြို့တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် အလွန်ခိုင်ခံ့သော ခံတပ်များကို ဆောက်လုပ်ထား၏။ မော်လတာကျွန်းသည် မြေထဲပင်လယ်ရှိ ဗြိတိသျှရေတပ်၏ ဌာနချုပ်ဖြစ်ကာ ဗြိတိသျှတို့ အလွန်အားထားရသော ကျွန်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပဌမကမ္ဘာစစ်အတွင်းက မော်လတာကျွန်းသည် ဗြိတိသျှတို့၏ အရေးပါသော ရေတပ်စခန်း ဖြစ်ခဲ့၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းကလည်း ရန်သူတို့၏ဗုံးဒဏ်ကို အလူးအလဲခံခဲ့ရရာ၊ လေကြောင်းမှ အကြိမ်ပေါင်း ၁,၂၀၀ ကျော် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခြင်း ခံခဲ့ရသော ဟူ၏။ မော်လတာကျွန်းသည် မြေထဲပင်လယ်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်နိုင်ရေးအတွက် ခြေကုတ်စခန်းတခု ဖြစ်လေသည်။

မော်လတာကျွန်းသည် မြေမျက်နှာပြင်အားဖြင့် ကျောက်တောင်ထူထပ်လျက် သစ်ပင်များစွာ မပေါက် ရောက်သဖြင့် ပလာထီးတည်း အသွင်ဆောငါ။ သို့သော် အပူအအေးမျှတ၏။ မြစ်ချောင်းများစွာ မရှိစေကာမူ စိမ့်စမ်းများပေါ်ဝများသဖြင့် ရေအတွက် အခက်အခဲ မတွေ့ရပေ။ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် အစိုးရက ရေနှင့် မိလ္လာကိစ္စကို ပြုပြင်ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ကျန်းမာရေး တိုးတက်လျက် ရှိ၏။ မော်လတာကျွန်းတွင် သစ်ပင်များစွာ မပေါက်ရောက်သော်လည်း မြေဧကပေါင်း ၄၀,၀၀၀ ကို လယ်ယာစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်နိုင်၏။ မြေလွှာမှာ ပါးသော်လည်း မြေဆီဩဇာနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အဓိက စိုက်ပျိုးသော သီးနှံကောက်ပင်တို့မှာ အာလူး၊ ကြက်သွန်၊ ပြောင်း၊ မုယော၊ ဝါဝမ်း၊ လေးညှင်း၊ လိမ်မော်သီး၊ တည်သီး၊ စပျစ်သီး အစရှိသည်တို့ဖြစ်၏။ ဆိတ်နှင့် သိုးကို မွေးမြူ၍ ကျွဲ၊ နွား၊ မြည်း၊ လား တို့ကိုလည်း အနည်း

ငယ် မွေးကြသည်။ ထုံးကျောက်မှာ တခုတည်းသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းဖြစ်၏။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း မကြီးကျယ်လှပေ။ ယင်းတို့မှ ထွက်သောပစ္စည်းများမှာ ဇာ၊ ဆေးတံ၊ စီးကရက်၊ ခြည်ထည်နှင့် ရွှေခြည်ငွေခြည်ထိုးအထည်များ ဖြစ်၏။

မော်လတာကျွန်း၏ သမိုင်းကို သုံးသပ်လျှင် တလက်မှတလက်သို့ အပြောင်းများသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် မော်လတာကျွန်းသည် သမိုင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းပေသည်။ သမိုင်းတွင် စိတ်ပါဝင်စားသူတို့သည် မော်လတာကျွန်းရှိ ရှေးဟောင်း နေရာများသို့ သွားရောက်လည်ပတ်၍ သမိုင်းဝင် ဗဟုသုတများကို ရှာဖွေ လေ့လာကြလေသည်။

မော်လတာကျွန်းသို့ ရှေးဦးမဆွ ဖီနီရှန် လူမျိုးတို့ လာရောက်အခြေစိုက် နေထိုင်ကြသည်။ ဖီနီရှန်တို့ နောက်ကားသေလူမျိုးများ ရောက်လာကြသည်။ ယင်းသည့်နောက်ရောမ၊ ဂရိ၊ နော်မန် လူမျိုးတို့ လက်တွင်းသို့ တလက်ပြီး တလက် ပြောင်းလဲ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပြီးသော် ခရစ် ၁၅၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် စိန်ဂျွန်းအဖွဲ့ဝင် နိုက်သူရဲကောင်းတို့အား ရောမသာသနာစောင့် ဧကရာဇ် ပဉ္စမချားက မော်လတာကျွန်းကို ပေးလိုက်သည်။ ထိုသူရဲကောင်းတို့သည် ခရစ်ယန် အယူဝါဒ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် မွတ်စလင်တို့၏ ထိပါးမှုကို ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင် ခုခံသည်။ ယင်းတို့သည် မော်လတာကျွန်းမှ စိန်ဂျွန်းအဖွဲ့ဝင် နိုက်သူရဲကောင်းများအဖြစ် ထိုခေတ်က ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ မော်လတာကျွန်းကို ၁၇၉၈ ခုနှစ်မှ ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်အထိ နပိုလီယန် ဗိုလ်ချုပ်က သိမ်းပိုက်ထားခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ကျွန်းတွင် နေထိုင်သူတို့က ပြင်သစ်တို့ကို ပုန်ကန်၍ ၁၇၉၈ မှ ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်အထိ ကျွန်းကို ဝန်းရံပိတ်ဆို့လာသော ဗြိတိသျှတို့ကို ကူညီခဲ့၏။ ထိုခရစ် ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့က ကျွန်းကို သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ဒိုမီနီယန်အဆင့်အတန်းကို ရရှိသော်လည်း သာသနာအဖွဲ့နှင့် အစိုးရတို့ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားမှုကြောင့် ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ကိုလိုနီအဖြစ်သို့ ပြန်လည် သက်လျော့ခဲ့ရ၏။ ၁၉ ရာစုနှစ်မှ စ၍ မြေထဲပင်လယ်တွင် ခိုင်ခံ့သော ရေတပ်အခြေစိုက်စခန်း ဖြစ်လာသည်။

မော်လတာကျွန်းတွင် နေထိုင်သူတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ကို မိမိတို့ ဖီနီရှန်လူမျိုးမှ ဆင်းသက်ဆက်နွယ်လာကြသည်ဟု ယူဆကြသည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေအရ ၃၂၅,၀၀၀ ဖြစ်၏။

မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့ ။ ။မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ မြောင်းမြခရိုင်၊ ဝါးခယ်မနယ်တွင် ပါဝင်သော မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့

ဖြစ်သည်။ မြို့နယ်လူဦးရေမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေ ၈၉,၅၉၃ ယောက်ခန့် ရှိသည်။ မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့ကို အရပ်ထဲ၌ မော်ကျွန်းဟု ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။

မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့သည် ဧရာဝတီမြစ်၏ မြစ်ခွဲတခု ဖြစ်သော ရာဇဒိုင်မြစ်နှင့် တုံးလဲချောင်းတို့ဆုံရာ ကျွန်းငယ်တခုပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ မြို့သည်အလျား ၂ မိုင်၊ အနံ ၁. ၅ မိုင်ခန့်ရှိ၍ ၁. ၂၂၂ စတုရန်းမိုင်ခန့် ကျယ်ဝန်းသည်။

မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့နယ်သည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်၌ တည်ရှိသည့်အလျောက် ဆန်စပါး များစွာထွက်သည်။ မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့နယ်သည် စပါးထွက်ရာ၌ ပဌမတန်းမှ ပါဝင်သည်နှင့်အညီ ဆန်စက် ၁၈လုံးမျှရှိသည်။ ဆန်စပါးနောက်၊ ငါး၊ ပုစွန်များထွက်သည်။ ထင်းလုပ်ငန်း တွင်ကျယ်သည်။ သွားလမ်း လာလမ်းအတွက် ရေကြောင်းသက်သက်ကိုသာ အသုံးပြု အားကိုးရသည်။ မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့နှင့် ရန်ကုန်၊ မြောင်းမြ၊ ညောင်တုန်း၊ လှိုင်းဘုန်းမြို့များ အကြားတွင် ပြည်တွင်းရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးသင်္ဘောများနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်သင်္ဘောများ ခုတ်မောင်းသွားလာလျက်ရှိ၏။

မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့သည် ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကို သိမ်းပြီးဖြစ်သော ခရစ် ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှ ထွန်းပေါ်လာသည့်မြို့ ဖြစ်သည်။ ထိုအထက်ကမူ တံငါရွာကလေးမျှသာဖြစ်လျက် သင်စခန်း ကြိမ်စခန်းဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်၏။ သင်များ၊ ကြိမ်များခုတ်ထွင်သူများနှင့် တံငါများသာ နေထိုင်ကြသည်။ ထိုစဉ်က သစ်တောထူထပ်သဖြင့် ကျားများ တောတွင်းခိုအောင်းလေရာ၊ တနေ့သော် အဖွားအို တယောက်ကို ကျားချီသွား၏။ ထိုကြောင့် အခြားသူတို့ ထိုနေရာတွင် မနေဝံ့ကြသဖြင့် သူကြီးဦးစောက်က ကမကထပြု၍ ရွာ၏ အနောက်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကြသည်ဆို၏။ မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့သည် ၁၈၉၉ခုနှစ်တွင်မှမြို့ဖြစ်လာသည်။ တောများကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းလိုက်သည်တွင် လယ်ကွင်းများဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ခရစ် ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ပဌမဆုံးဈေးရုံကို ဆောက်သည်။ ၁၉၃၃ခုနှစ်တွင် မြို့မကျောင်းကို ဆောက်သည်။ ယခု နိုင်ငံတော်အထက်တန်းကျောင်း ဖြစ်၏။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ရှေးအခါကဲ့သို့ တောင်းကော်မတီ မဟုတ်တော့ဘဲ မြူနီစီပယ်အဖွဲ့ ဖြစ်လာသည်။

မော်လမြိုင်ကျွန်းမြို့တွင် နေထိုင်ကြသူများမှာ မြန်မာနှင့် ကရင်လူမျိုးဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီများ၍ ခရစ်ယန် အနည်းငယ်ရှိသည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေအရ ၁၇,၆၄၁ ခန့် ဖြစ်၏။

မော်လမြိုင်ကျွန်းဟုခေါ်တွင်လာခြင်းအကြောင်းမှာ မြို့၏ အရှေ့ဖက်တွင် ရှေးအခါက မော်လမြိုင်ပန်းများ ထူထပ်စွာ ပေါက်ရောက်၍ ရေပတ်လည်ဝန်းရံလျက် ရှိသောကျွန်းငယ် ဖြစ်နေသည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်တွင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။

မော်လမြိုင်မြို့ ။ ။တနင်္သာရီ တိုင်းမင်းကြီးနှင့် ကျိုက္ခမီ ခရိုင်ဝန်တို့၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်ပြီးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တတိယ အကြီးဆုံးမြို့နှင့် ဒုတိယအကြီးဆုံး ဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်သော မော်လမြိုင်မြို့သည် ရှေးမွန်မြို့ဟောင်းကြီး တမြို့ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည်နောက် သာသနာနှစ် ၁၅၇ ခုတွင် ရှမ်းမင်းဆက် ပြတ်၍ မွန်မင်းတို့ လက်ထက်သို့ ကျရောက်သောအခါ ရာမညရာဇာမင်းသည် မူလမြို့တည်ရာမှ သံလွင်မြစ်၊ ဂျိုင်းမြစ်၊ အတ္ထရံမြစ်နှင့် သောင်ရင်းမြစ်တို့၏ မြစ်လေးမြွာဆုံရာ ယခု မော်လမြိုင်မြို့ တည်ရှိရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ပြီးလျှင် မြို့သစ်နန်းသစ် တည်ထောင်စိုးစံတော်မူ၏။ မြို့၏အမည်ကို ရမ္မာပူရ၊ ရမ္မာဝတီ ဟူ၍ပင် ဘွဲ့ချည်သတ်မှတ် တော်မူသည်။ ရာမညရာဇမင်းသည် ၄ နှစ်မျှမင်းပြုပြီးသည်နောက် သာသနာနှစ် ၁၆၁ ခုတွင် နတ်ရွာစံသည်။ ထိုအခါ သားတော်ကြီး အိမ်ရှေ့မင်းသည် မွတ်ပိရာဇ ဟူသောဘွဲ့ဖြင့် ထီးနန်းဆက်ခံ စိုးစံလေသည်။

မွတ်ပိရာဇမင်း၏ မျက်မှောင်နှစ်ခုအလယ်တွင် တင့်တယ်လှပသော မွဲ့ရှင်တလုံးပါသောကြောင့် မျက်စိသုံးလုံး ထင်ရလောက်အောင် ထူးခြားတော်မူရကား မွန်ဘာသာဖြင့်“မွတ်ပိရာဇာ”၊ မြန်မာဘာသာဖြင့် မျက်စိသုံးလုံးဘုရင်ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက် မြို့ပြစည်ပင်သာယာ ဝပြော၍ ထင်ရှားကျော်ကြားလာ၏။ နောင်အခါ အကြောင်းမသင့်သောကြောင့် မွဲ့ရှင်မျက်လုံး ကွယ်ပျောက်သွားရလေသည်။ ယင်းကို အစွဲပြု၍ မွတ်ပိရာဇမင်းကို မွန်ဘာသာဖြင့် “မွတ်မယ်လိန်း” ဟုခေါ်တွင်သည်။ မျက်စိတလုံးကွယ်သောမင်းဟူ၏။ မြို့၏ အမည်ကို လည်း ရမ္မာပူရ၊ ရမ္မာဝတီမှ မွတ်မယ်လိန်း ဟူ၍ပင် ခေါ်ဆိုကြသည်။ မွတ်မယ်လိန်း ခေါ်တွင်ရာမှ ကာလရှည်လျားသော အခါ မော်လမိန်း၊ ထိုမှ မော်လမြိုင် အခေါ်သို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့လေသည်။

ဤသည့်နောက်ပိုင်းတွင် မော်လမြိုင်မြို့သည် စစ်ပွဲအမျိုးမျိုးတို့၏ဒဏ်ကြောင့် အကြိမ်ကြိမ် ပျက်စီးခဲ့သည်ဖြစ်ရာ လက်အောက်ခံမြို့ကလေးအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့သည်သာ များသည်။ ပဌမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲအပြီး ခရစ်နှစ် ၁၈၂၆ ခုနှစ် (မြန်မာ ၁၁၈၇ ခု) ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ချုပ်ဆိုသောရန္တပုံစာချုပ်အရ မော်လမြိုင်မြို့သည် အင်္ဂလိပ်တို့ လက်သို့ ကျရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်အခါက မော်လမြိုင်မြို့သည် ရွာငယ်ကလေးမျှသာ ရှိနေသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုနောက် ဒလမြို့စား (မင်းကျော်သီဟ) စစ်ကဲ ဦးထော်လေးသည် လှေကြီး လှေငယ်ပေါင်း ၂၀၀ကျော်တွင် မွန်လူကြီး လူငယ်ပေါင်း တသောင်းကျော် ၂ သောင်းခန့်ကို တင်၍

မော်လမြိုင်မြို့

မော်လမြိုင်မြို့ တစ်ဝိုက်ဒေသကို ကောင်းကင်မှ ရှုမြင်ရပုံ ဖြစ်သည်။ ပုံအလယ်တွင် ကျိုက်သံလန်စေတီကို ဖူးမြင်နိုင်ပေသည်။

ရေကြောင်း ကူးလာရာ မော်လမြိုင်မြို့ဟောင်းသို့ ဆိုက်ရောက်လျှင် တအိမ်မျှ မရှိ၊ တောခုတ်ရှင်းလင်း၍ အိမ်ရာအသီးသီး ဆောက်လုပ် နေထိုင်ကြသည်။ ထိုမှ တစ် တစ်လူမျိုးခြားတို့နှင့် ဆက်ဆံလာခဲ့ရာမှ ယခုအခြေသို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့လေသည်။

မော်လမြိုင်မြို့သည် သံလွင်မြစ်ဝ၏ ဝဲဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ ပင်လယ်မှ ၂၈ မိုင်ဝေး၏။ မြို့သည် အနောက်ဖက်နှင့် မြောက်ဖက်ရှိ သံလွင်မြစ်နှင့် အတ္ထရံမြစ် ကမ်းရိုးတလျှောက်နှင့် အရှေ့ဖက် တောင်တန်းအကြားတွင် တည်ထားသောမြို့ဖြစ်ရကား အလျားရှည်၍ အနံတို၏။ မြို့၏အလျားမှာ ၇မိုင်ခန့်ရှိ၍ တောင်ဆစ်ကွေး သဏ္ဍာန်ရှိ၏။ မြို့သည် အရှေ့မှအနောက်သို့ ဆင်ခြေလျှော့ရှိပြီးလျှင် အရှေ့ဖက် တောင်တန်းတလျှောက်ပေါ်၌ စေတီများ တည်ထားသည့်

ပြင် ကမ်းရိုးတလျှောက်၌လည်း သစ်ပင်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် စိမ်းစိမ်း လန်းလန်း စိုစိုပြည်ပြည်ရှိရကား အလွန်သာယာသော ရှုမျှော်ခင်းကောင်း ဆိပ်ကမ်းမြို့ တမြို့အဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားသည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပ ခရီးသည်များသည် မော်လမြိုင်သို့ မီးသင်္ဘောဖြင့်ဖြစ်စေ၊ မီးရထားဖြင့်ဖြစ်စေ လာရောက်ကြသည့်အခါ မြို့၏သာယာလှသည့် ရှုမျှော်ခင်းကို အဝေးကပင် မြင်ကြရသည်။ ထို့ကြောင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် သံအရာရှိကြီးအဖြစ်ဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရစ်မြို့တော်သို့ အသွား သက္ကရာဇ် ၁၂၃၅ ခုနှစ် တန်ခူးလ၌ မော်လမြိုင်မြို့သို့ခေတ္တရောက်လာရာတွင် မြို့၏ရှုမျှော်ခင်းကို ခရီးစဉ်ရကန်၌ “ကိုကိုနာဒ၊ သာစွမည်တွင်၊ စက်ယာဉ်ညင်နှင့်၊ ရေပင်လယ်ချက်၊စခန်းသို့ ထွက်ခဲ့၍၊ တရက်နှင့်တည၊ ကာလမကြာ၊ ရှုလေရာပင်၊ နတ်ရွာတပြိုင်၊ မော်လမြိုင်သို့၊ ရောက်

မော်လမြိုင်မြို့

တိုင် ဝင်ဆိုက်၊ တွေ့ကြုံကြိုက်ရသည်၊ မျှော်လိုက်တိုင်း လွန် ပျံ့နှံ့၏။” ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုခဲ့လေသည်။

မော်လမြိုင်မြို့သည် (ဗျူနီစီပယ် နယ်နမိတ်နှင့် ရေဝန် ဆိပ်ကမ်းအပါအဝင်) ၂၁ စတုရန်းမိုင် ကျယ်ဝန်း၏။ ဗျူနီစီပယ်အဖွဲ့ကို ခရစ် ၁၈၇၄ ခုနှစ်ကစ၍ တည်ထောင်ကာ မြို့၏ စည်ပင်သာယာမှုကို စီမံအုပ်ချုပ်သည်။ ၁၉၆၂ခုနှစ် ခန့်မှန်း သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၁၁၅,၉၃၁ ယောက် ရှိသည်။ မော်လမြိုင်မြို့သည်အပူပိုင်းဒေသအတွင်းကျရောက် သော်လည်း ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် နီးခြင်း၊ တောင်အခါရှိခြင်း၊ မြစ်လေးမြောတို့၏ဆုံရာ၌ တည်ထားခြင်းတို့ကြောင့် ရာသီဥတု မျှတ၍ မြေဩဇာကောင်းမွန်သည်။ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ မိုးရေ ချိန် ၁၈၈လက်မရှိ၍ ပျမ်းမျှအပူချိန်မှာ ဒီဂရီ ၈၀ခန့်ရှိသည်။ ဘီလူးကျွန်းသည် မော်လမြိုင်မြို့ ဆိပ်ကမ်းကို ကာကွယ်ထား သဖြင့် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများ ဝင်ရောက် ဆိုက်ကပ် နိုင်ရကား မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒုတိယအကြီးဆုံး ဆိပ်ကမ်းမြို့ ဖြစ်လာသည်။ သံလွင်မြစ်ကြီးမှာ သဲသောင်ထူ ထပ်သော ကြောင့် ပင်လယ်ဝမှ ၂၈မိုင်ခန့်အကွာရှိ မော်လမြိုင်မြို့ အ ထိသာ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများ ဆန်တက် သွားလာနိုင် သည်။ သို့သော် မော်လမြိုင်မြို့မှ သံလွင်မြစ်ကြောင်း၌ ၇၄ မိုင်၊ အတ္ထရံမြစ်ကြောင်း၌ ၇၃မိုင်နှင့် ဂျိုင်းမြစ်ကြောင်း၌ ၄၂မိုင်အထိ ပြည်တွင်း ရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အဖွဲ့ပိုင် မီးသင်္ဘောများဖြင့် သွားလာနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ရန်ကုန် မော်လမြိုင် မီးရထားလမ်းသည် မော်လမြိုင်တဖက်

ကမ်းရှိ မုတ္တမမြို့သို့ရောက်၍ ၁၆၉ မိုင်ရှည်လျားသည်။ မုတ္တ မမှ မော်လမြိုင်သို့ ကူးတို့သင်္ဘောဖြင့် ကူးရသည်။ မော်လ မြိုင်တောင်ဖက် ယေးမြို့အထိ ဖောက်လုပ်ထားသော မီးရ ထားလမ်းမှာ မိုင် ၉၀ရှည်၏။ မော်လမြိုင်မှ ကျိုက္ခမိမြို့သို့ သွားသော မော်တော်ကားလမ်းမှာ ၅၅ မိုင်ရှည်လျားသည်။ (ကျိုက္ခမိမြို့-ရှု။) မော်လမြိုင်မြို့ အရှေ့တောင်ရှိ ကျိုက် မရောမြို့သို့သွားသော မော်တော်ကားလမ်းမှာ ၁၅မိုင်ရှည်၏။ (ကျိုက်မရော-ရှု။) ရာသီမရွေး အသုံးပြုနိုင် သော လေယာဉ်ယုံကွင်းတခုလည်း ရှိသည်။ မော်လမြိုင်မှ ရန်ကုန် မြို့သို့ ပင်လယ်ကြောင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ်ရေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့ပိုင်နှင့် နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီများပိုင် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းသွား သင်္ဘောများဖြင့် တပတ်လျှင် တကြိမ်ကျ မှန်မှန် သွားလာပို့ဆောင်လျက် ရှိသည်။ ထို ကြောင့် မော်လမြိုင်မြို့သည် ပြည်တွင်းပြည်ပ ကုန်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး၌ များစွာ စည်ပင်သည်။

ကျောထောက်နောက်ခံ နယ်များတွင် ကျွန်းသစ်၊ ဆန် စပါးနှင့် ကော်ဖတ် အမြောက်အမြား ထွက်သဖြင့် မြို့၏ ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်၌ သစ်စက်နှင့် ဆန်စက်အများ အ ပြားရှိသည်။ ထိုကျွန်းသစ်၊ ဆန်စပါးနှင့် ကော်ဖတ်များကို နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များသို့ တိုက်ရိုက် တင်ပို့ရောင်းချသည်။ ဒူးရင်းသီး၊ မင်းကွတ်သီး၊ နာနတ်သီး၊ ကြက်မောက်သီး၊ သရက်သီးတို့လည်း အမြောက်အမြားထွက်ရာ ရန်ကုန်မြို့နှင့် အခြားမြို့ များသို့ တင်ပို့ရောင်းချရသည်။

ညနေညောင်း အပန်းဖြေသူများဖြင့် စည်ကားလှသည့် မော်လမြိုင်မြို့ ကမ်းနားလမ်းမကြီး

မြို့၏ အရှေ့တောင်တန်းတလျှောက်တွင် ကျိုက်သံလန် စေတီ၊ မဟာမြတ်မုနိဘုရား၊ ဇိနမာရ်အောင် စေတီတော်တို့ ရှိကြသည်။ မြို့လယ်တွင်ကား ကျိုက်သုတ်စေတီ ရှိသည်။ ယင်းတောင်တန်းတလျှောက်နှင့် မြို့တွင်း မြို့ပတ်တွင် ဘုန်းကြီးကျောင်း အများအပြား ရှိသည့်အပြင် ပရိယတ္တိ စာသင်တိုက်ကြီးများလည်း ရှိသည်။ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း ၂ ကျောင်း ရှိသည့်ပြင် ရှင်ဗုဒ္ဓယောသအထက်တန်းကျောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသမီးအထက်တန်းကျောင်းနှင့် နိုင်ငံခြားသာသနာပြု အထက်တန်းကျောင်းများ အတော်များများ ရှိသည်။ မူလတန်းနှင့် အလယ်တန်းကျောင်းများလည်းရှိ၏။ တိုင်းမင်းကြီးရုံး၊ ခရိုင်ဝန်ရုံး၊ မျူနီစီပယ်ရုံးကြီး၊ နာရီစင်၊ အကျဉ်းထောင်၊ ဆေးရုံ၊ ဗဟိုစာတိုက်ကြီးနှင့် စာတိုက်ခွဲများ၊ မိခင်နှင့် ကလေးများ စောင့်ရှောက် ရေးအဖွဲ့များ၊ ဆရာအတတ် သင်သိပ္ပံကျောင်း၊ မျက်မမြင်ကျောင်း၊ ကုဋ္ဌနူနာ ဆေးရုံတို့ ရှိကြသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှစတင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သော မော်လမြိုင် ဥပစာကောလိပ်ကို ၁၉၆၃ ခုနှစ်မှ အစပြု၍ ဒီဂရီ ကောလိပ်အဖြစ် တိုးမြှင့်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

မော်လမြိုင်မြို့ တောင်ဖက် ၄ မိုင်အကွာရှိ တောင်ဝိုင်းတောင်နှင့် ရွှေနတ်တောင်ကြားတွင် မြို့သို့ ရေပေးသော ကင်မွန်းချို ရေလျှောက်ကန်ကြီးကို မျူနီစီပယ်အဖွဲ့မှ ငွေပေါင်း ဉ်းသိန်းခွဲ အကုန်ခံ၍ ပြုလုပ်ခဲ့ရာ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြီးစီးခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မြို့သို့ ရေကောင်းရေသန့်များ ပေးသွင်းနိုင်ခဲ့သောကြောင့် နှစ်စဉ် နွေဥတုတွင် ဖြစ်တတ်သော ဝမ်းရောဂါဘေးမှ ကင်းလွတ်ကြရလေသည်။ မော်လမြိုင်မြို့၏ သင်္ကြန်ရေသဘင်ပွဲတော်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျော်ကြားသည်။ ပွဲတော်ရက်များတွင် အနယ်နယ်မှ လာရောက်၍ ရေသဘင် ဆင်နွဲကြသည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း သီတင်းကျွတ်လတွင် ကျင်းပလေ့ရှိသော သံဃာ ၁,၀၀၀ ကျော်ပါဝင်သည့် မောင်ခွမ်းတော်ကြီးလောင်းပွဲသည် မော်လမြိုင်မြို့တွင် အလွန်စည်ကား၍ ထင်ရှားသော ပွဲတော်ကြီးဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၄ ခုနှစ်မှစ၍ မောင်ခွမ်းကို အုပ်ချုပ်သော မင်းမောင်ခင်က ဦးစီးပြုလုပ်ခဲ့ရာ ယနေ့တိုင် မပျက်မကွက် တည်တံ့လျက်ရှိသည်။

မော်လိုက်မြို့ ။ ။ မော်လိုက်မြို့သည် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ မော်လိုက်နယ်တွင် မော်လိုက်မြို့နယ် ဖောင်းပြင်မြို့နယ် ကလေးမြို့နယ်တို့ ပါဝင်သည်။ မော်လိုက်မြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ခန့်မှန်း သန်ကောင်စာရင်းအရ ၃,၄၂၆ ယောက်ရှိသည်။

မော်လိုက်မြို့သည် ချင်းတွင်းမြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ မြစ်လမ်းအတိုင်း ပခုက္ကူမြို့မှ ၂၅၅ မိုင်ကွာဝေးသည်။ သင်္ဘောဆိပ်ကမ်းမြို့ ဖြစ်သည့်အလျောက်

သွားရေး လာရေးအတွက် ရေကြောင်းကို အားကိုးရသည်။ မော်လိုက်မြို့သည် ရုံးများနှင့် သင်္ဘောဆိပ်တို့ကြောင့် အချက်အချာဖြစ်သော်လည်း လူနေအိမ်ခြေနည်းပါးသည်။

မော်လိုက်မြို့သည် မြစ်ကမ်းနှင့် ဖြူခန့်စီ ဝေးကွာသော တောင်တန်းကလေး၏ အကြားတွင် တည်ရှိသဖြင့် သားငါးပေါများသော်လည်း ဆန်အထွက်မလောက်သဖြင့် အောက်အရပ်ကို အားထားရသည်။ မော်လိုက်မြို့တွင် ၅ ရက်တမျှသာရှိသည်။

မော်လိုက်မြို့မှာ ရှေးအခါက အိမ်ခြေများသော ရွာကြီးမျှသာ ဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင်မှ ကင်းတပ်မြို့မှ အရေးပိုင်ရုံးကို မော်လိုက်သို့ ပြောင်းရွှေ့သဖြင့် ခရိုင်ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်လာသည်။

မောစကိုမြို့ ။ ။ မောစကိုမြို့သည် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ မြို့တော်ဖြစ်၍ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းဝင် မြို့ကြီးတမြို့ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ဆိုရှယ်လစ် ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်ရုံမက ကွန်မြူနစ်အဖွဲ့၏ ဌာနချုပ်တည်နေရာလည်းဖြစ်ပေသည်။

မောစကိုမြို့သည် ဥရောပတိုက်ဖက်ရှိ ရုရှနိုင်ငံ၏ အလယ်ပိုင်း မြောက်ဖက်ယွန်းယွန်း မောစကို (မော့စဗာ) မြစ်၏ တဖက်တချက်တွင် တည်ရှိသည်။ မောစကိုမြစ်သည် အိုကာမြစ်၏ လက်တက်ဖြစ်၏။ မောစကိုမြို့သည် လီနင်ဂရက်မြို့နှင့် မိုင် ၄၀၀ခန့်ကွာဝေးသည်။ မြို့ကို တည်ဦးစက တောင် ၇ လုံးပေါ်တွင်ဖြစ်၏။ မောစကိုမြစ်သည် မြို့၏ အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် မြင်းခွာသဏ္ဍာန်ကွေ့ကောက် စီးဆင်းသွားပေသည်။ မြို့၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၀၀ ကျော်ဖြစ်သည်။ မောစကိုမြို့သည် ဥရောပတိုက်မှသည် အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများသို့၎င်း၊ ဗေလတစ်ပင်လယ်မှသည် ကက်စပျန် ပင်လယ်သို့၎င်း ကုန်သွယ်ဖောက်ကားသည့် လမ်းကြောင်းများ၏ လမ်းမကြီးပေါ်တွင် တည်ရှိလေသည်။ သို့ဖြစ်ရကား မောစကိုမြို့သည် အချက်အချာ ဒေသဖြစ်လျက် ယခုအခါ မီးရထားလမ်း ၁၁ လမ်းတို့၏ ဆုံရာနေရာဖြစ်၏။ ထိုပြင် မောစကိုတူးမြောင်း (ရှေးအခေါ် မောစကို-ဗော်လဂါ တူးမြောင်း) တူးဖော်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် မောစကိုမြို့သည် ပင်လယ်နှင့် အဆက်အသွယ်ရကာ အတွင်းပိုင်း ဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်လာပေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကုန်စည်ဖြန့်ဖြူးရေး၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင် ကောင်းမွန်ပြေပြစ်လာသည်။

မောစကိုမြို့သည် ရုရှနိုင်ငံတွင် အဟောင်းဆုံးမြို့တော်ဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက ဇာဘုရင်တို့ ဦးစွာ စိုးစံသောနေရာဖြစ်ပေသည်။ ၁၇၀၃ခုနှစ်တွင် ရုရှဇာဘုရင် ပီတာ-သ-ဂရိတ်သည် မြို့တော်ကို ပီတာစပတ် (ယခုလီနင်ဂရက်) သို့ ပြောင်းရွှေ့သည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ရုရှတော်လှန်ရေးဖြစ်ပွားပြီးနောက်

မောစကိုမြို့

မောစကိုမြို့၏ သာယာသောရှုခင်းကို မာယာကျော့စကီရပ်ကွက် ဆဒေါဗာယာလမ်းဖက်မှ ရှုမျှော်ရပုံ

ဆိုဗီယက်အစိုးရသည် မြို့တော်ကို မောစကိုမြို့သို့ ပြန်လည် ပြောင်းရွှေ့သည်။ မြို့သည် လူဦးရေ အထူးတိုးပွားလာ သည့်အလျောက် ဆိုဗီယက်တို့သည် မြို့ကို ချဲ့ထွင်ခဲ့ရသည်။ ဆိုဗီယက်အစိုးရသည် မြို့ကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် စီမံ ကိန်းများ ပြုလုပ်ရလေသည်။ စီမံကိန်းများအရ လမ်းသစ် များ၊ ရိပ်သာသစ်များ၊ ပန်းခြံများ၊ ဟိုတယ်များ၊ တိုက်ခန်း များ၊ ပြတိုက်များ အစရှိသည့် အဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ်သည်။ မောစကိုမြို့တွင် ဆိုင်များ၊ ရုံးအဆောက် အအုံများတို့မှာ ပြည်သူပိုင်ချည်း ဖြစ်လေသည်။ မြို့သစ်ပြန် လည် တည်ဆောက်သည် ဆိုသော်လည်း အချို့ ရပ်ကွက် များတွင် ဟောင်းမြင်းဆွေးမြည့်နေသော အိမ်များ ရှိပေ သေးသည်။

မောစကိုမြို့တွင် ထင်ရှားသော အဆောက်အအုံကြီးကား ကရင်မလင်ဖြစ်၍ အချက်အချာနေရာဖြစ်၏။ ကရင် မလင်သည် ဆိုဗီယက်အစိုးရအဖွဲ့၏ ဌာနချုပ်တည်ရာ ဖြစ် လျက် အခိုင်အခံ့ လုံခြုံစွာ တည်ဆောက်ထားလေသည်။ ကရင်မလင်သည် အနားညီတြိဂံပုံသဏ္ဍာန် ရှိ၍ ရှေးအခါက

ခံတပ်အလို့ငှာ ဆောက်ထားသည်ဖြစ်၍ တခါက ဝက်သစ်ချ သားဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော တံတိုင်းရှိခဲ့၏။ ၁၆ ရာစုနှစ် အကုန်လောက်တွင် ပန်းပျော့ရောင် အုတ်နံရံများဖြင့် လဲ လှယ် တည်ဆောက်လိုက်သည်။ ကရင်မလင် အုတ်တံတိုင်း များကို အုပ်မိုးလျက်ရှိသော မျှော်စင်များ စွန်းထွက်နေပေ သည်။ ကရင်မလင်ထဲတွင် နန်းတော်များ၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း များ ရှိပေသည်။ ကရင်မလင်သည် တောင်ပူစာ အပေါ်တွင် ရှိသည်။ ၁၂ ခုမျှသော ရိပ်သာလမ်းကျယ်များသည် က ရင်မလင်မှနေ၍ ဖြာထွက်ကာ မြို့၏နယ်နိမိတ်ကို လွန်သွား သောအခါ လမ်းမကြီးများ ဖြစ်သွားလေသည်။ အခြားရိပ် သာများသည် ကရင်မလင်ကို ရစ်ပတ်လျက်ရှိသည်။ အခြား ထင်ရှားသော အဆောက်အအုံများသည် ကရင်မလင် အ နီးတဝိုက်တွင်ရှိ၏။ ကရင်မလင်၏ အရှေ့မြောက်ဘက် နံရံ သည် ထင်ရှားကျော်ကြားသော “ရက်စကွဲယား” ခေါ် စတုဂံ ကွက်လပ်နီကြီးကို တူရုမျက်နှာမူလျက်ရှိသည်။ ယင်းစတုဂံ ကွက်လပ်သည် အလျားပိုင်ဝက်ခန့်ရှိ၍ အနံပေ ၄၅၀ရှိသည်။ အခါကြီး နေ့ကြီးများတွင် ယင်းကွက်လပ်၌ စစ်ရေးပြပွဲကြီး

မောစကိုမြို့

များကို ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ပြသခင်းကျင်း၏။ လီနင် အာဇာနည်ဗိမာန်သည် ကရင်မလင်ကို မျက်နှာမူလျက် စတုဂံကွက်လပ်နီပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ၁၆၇၆ ခုနှစ်၌ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးသော စိန်ဗစီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းသည် စတုဂံကွက်လပ်နီ၏ တောင်ဘက်အစွန်း၌ တည်ရှိကာ ယခု အခါတွင် ပြတိုက်အဖြစ် အသုံးခံလျက်ရှိသည်။ စတုဂံ ကွက်လပ်နီ၏ မြောက်ဘက်တွင် ရှေးအခါက မြို့မကောင်စီ အဆောက်အအုံ တည်ရှိ၏။ အနီးတဝိုက်ရှိ အခြား ထင်ရှားသော အဆောက်အအုံတို့မှာ သမိုင်းပြတိုက်၊ အော်ပရာဇတ်ရုံ၊ သူကောင်းတို့၏ခန်းမဆောင်၊ ဆိုဗီယက် အစိုးရက တည်ဆောက်သော လီနင်စာကြည့်တိုက်၊ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းအဆောက်အအုံ စသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ထိုပြင်လည်း မောစကိုမြို့တွင် ပြပွဲဇာတ်ရုံ၊ အနုပညာပြတိုက်များ၊ စာကြည့်တိုက်စသည် အများအပြားပင်ရှိ၏။ မောစကိုမြို့ရှိ ပြည်သူ့ လီနင်စာကြည့်တိုက်တွင် စာအုပ်ပေါင်း ၁၅,၀၀၀,၀၀၀ ရှိ၏။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မောစကိုမြို့သည် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်သောဒေသ၌ တည်ရှိရကား လုပ်ငန်းဆောင်တာ အဝဝ ထွန်းကားပေသည်။ ရှေးအခါက မောစကိုမြို့၌ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများကိုသာ အဓိက ထုတ်လုပ်သော်

လည်း ယခုအခါတွင်မူ စက်ကိရိယာနှင့် အထည်ကြီးများကို အရေးထား၍ ထုတ်လုပ်လျက်ရှိ၏။ အဓိက ထုတ်လုပ်သော ပစ္စည်းတို့ကား စက်ကိရိယာများ၊ မော်တော်ယာဉ်များ၊ လျှပ်စစ်ကိရိယာ တန်ဆာပလာများ၊ လေယာဉ်ပျံများနှင့် တကွ အထည်အလိပ်၊ အစားအသောက်၊ ဆေး၊ ဖိနပ် အစရှိသော လူ့အသုံးအဆောင်များ ဖြစ်ပေသည်။ မြို့၏ အရှေ့ပိုင်းတွင် သံမဏိလုပ်ငန်းများကို ပြုလုပ်လျက်၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးနေသည့် ရပ်ကွက်သစ်မှာ မောစကိုမြို့၏ အရှေ့ တောင်ပိုင်းဖြစ်၍ မော်တော်ယာဉ်များ၊ ဗွိုင်လာအိုးများ၊ လျှပ်စစ်ကိရိယာများကို ထုတ်လုပ်လျက် ရှိပေသည်။

မောစကိုမြို့သည် ထိပ်တန်းမြို့ကြီး ဖြစ်ငြားသော်လည်း ပါရစ်မြို့တို့ကဲ့သို့ လူမျိုးစုံသော မြို့ကား မဟုတ်ပေ။ မောစကိုမြို့သည် ရုရှဆန်၍ ရုရှမူမယုက်ဘဲရှိ၏။ မောစကိုမြို့ပေါ်ရှိ လမ်းမကြီးများတွင် ဗော်လဂါမြစ်အောက်ပိုင်းမှ ကော့ဆက်လူမျိုးများ၊ ဥဇဗက်ဆိုဗီယက် ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံက လူမျိုးများ၊ ကော်ကေးဆပ်မှ တိုင်းရင်းသားများကို တွေ့နိုင်ပေသည်။

မောစကိုမြို့ကို ၁၂ ရာစုနှစ် အလယ်ပိုင်းလောက်က ရော့စတော့မှ မင်းသားတပါးဖြစ်သူ ယူရီဒေါ်လဂိုရူးကီး တည်

မောစကိုမြို့၏ မြေအောက် မီးရထားဘူတာရုံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ထယ်ဝါခန့်ညားသော အဆောက်အအုံကြီးတခုဖြစ်သည်။

ထောင်ခွဲဟန်တူသည်။ ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ရုရှကို တာတာလူမျိုးတို့က နှိမ်နင်းအောင်မြင်သဖြင့် မောစကိုမြို့သည် တာတာလူမျိုးတို့ကို လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများ ဆက်သွင်းရသော နယ်ဖြစ်ခဲ့၏။ ဤသို့ဖြင့် မောစကိုမြို့သည် တာတာလူမျိုးတို့၏ ရမ်းကားဖျက်ဆီးခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခဲ့ပေသည်။ ၁၂၃၇ ခုနှစ်တွင် အချို့နေရာများ၌ တာတာလူမျိုးတို့ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းကို ခံရသည်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့်သော်ကား မောစကိုမြို့က မင်းသားများသည် အားကောင်းလာသဖြင့် တာတာလူမျိုးတို့ကို တွန်းလှန်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ ၁၄၆၂ ခုနှစ်တွင် တတိယအိုင်ဗန်သည် ရုရှနိုင်ငံအလုံးအုပ်စိုးသော မင်းအဖြစ် နန်းတက်ပြီးသော် ၁၅၁၅ ခုနှစ် အထိ အုပ်စိုးခဲ့၏။ ၁၅၃၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၅၈၄ ခုနှစ်အထိ စတုတ္ထအိုင်ဗန်သည် ဇာဟူသောဘွဲ့ကို ခံယူလျက် မောစကိုမြို့ကို မြို့တော်ပြုသည်။

ထိုနောက်ပိုင်းတွင် မောစကိုမြို့သည် စစ်မြေတလင်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၅၇၁ ခုနှစ်တွင် တာတာလူမျိုးတို့သည် မြို့ကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးသည်။ ၁၆၀၃ ခုနှစ်မှ ၁၆၁၃ ခုနှစ်အတွင်း မောစကိုမြို့သည် ဆူပူတိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားရာနေရာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၇၀၃ ခုနှစ်တွင် ပီတာ-သ-ဂရိတ်သည် စိန်ပီတာစပတ်သို့ မြို့တော်ကို ရွှေ့ပြောင်းလိုက်သည်တွင် မောစကိုမြို့သည် နိုင်ငံရေးအားဖြင့် အရေးမပါလှတော့ဘဲ ရှိသော်လည်း ကုန်သွယ်မှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှု စုဝေးရာဌာနဖြစ်လျက် ကျန်ရစ်ခဲ့ပေသည်။ ၁၈၁၂ ခုနှစ်တွင် နပိုလီယန် ဦးဆောင်သော ပြင်သစ်တပ်များ ဝင်လာရာတွင် ရုရှလူမျိုးတို့သည် မောစကိုမြို့ကို ပြင်သစ်တို့လက်သို့ မရောက်ရအောင် မီးရှို့နှင့်သဖြင့် အတော်ပင်ပျက်စီးခဲ့၏။ ပြင်သစ်တို့လည်း ဆုတ်ခွာထွက်ပြေးရ၏။ ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် မောစကိုမြို့၌ ဆူပူထကြွမှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပွား၍ အေးငြိမ်းသွားသော်လည်း ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် မောစကိုမြို့၌ တော်လှန်မှုအရေးအခင်းများ ဖြစ်ပွားပြန်၏။ ယာယီအစိုးရအဖွဲ့သည် မြို့ကို ခေတ္တသိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ဗော်လရှီဗစ်တို့အား အလျှော့ပေးလိုက်သည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်အစိုးရသည် မြို့တော်ကို မောစကိုမြို့သို့ ပြန်လည် ရွှေ့ပြောင်းလိုက်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ဂျာမန်တို့သည် မောစကိုမြို့ကို သိမ်းပိုက်ရန် အားခံကြံစည်ခဲ့၏။ သို့သော် ဆိုဗီယက်တို့က အချိန်မှီ တွန်းလှန်ဖြိုခွင်းနိုင်ခဲ့သည်။ အကြိမ်အနည်းငယ်မျှ ဂျာမန်တို့၏ ဗုံးဒဏ်ကို ခံရသည်ဆိုငြားလည်း မပြောပလောက်ပေ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးသည့်နောက်တွင် မောစကိုမြို့သည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ကွန်မြူနစ်အဖွဲ့ဝင်တို့ကို ဦးစီးကြီးကိုင်ရာ ဒေသဖြစ်လာသည်။

မောစကိုမြို့တွင် လူဦးရေ ၁၉၅၉ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေအရ ၅,၀၃၂,၀၀၀ ခန့် ရှိလေသည်။

မောနေယျအကျင့် ။ ။ပြုနိုင်ခဲ့စွာဖြင့် လွန်၍ ကျင့်ရသောအကျင့်ကို မောနေယျအကျင့်ဟုခေါ်သည်။ ထိုအကျင့်ကား ဆည်းပူးအပ်သော ပါရမီရုံမှသာလျှင် ကျင့်နိုင်သည်။

ဂေါတမမြတ် စွာဘုရားသည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် မိဂဒါဝုန်တော၌ ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူပြီးလျှင် လပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့၌ ထို ၅ ဦးသော ရဟန်းတို့ကို အနတ္တလက္ခဏာသုတ်ကို ဟောတော်မူရာတွင် ၅ ဦးလုံးပင် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ လပြည့်ကျော် ၇ ရက်နေ့သို့ ရောက်သောအခါ ဒေဝိလရသေ့၏ တူဖြစ်သော နာဠကထေရ်ရောက်လာ၍ မောနေယျအကျင့်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။

နာဠကသည် ဘုရားအလောင်းဖွားစကပင် အရှင်ဒေဝိလ၏ ဆုံးမစကားကြောင့် ဘုရားလောင်းအား ရည်မှန်း၍ ကြိုတင် ရဟန်းပြုပြီးလျှင် တခုသော တောအုပ်ကို မှီ၍နေ၏။ သုံးဆယ့်ငါးနှစ်ပတ်လုံး စင်ကြယ်စွာ အကျင့်ဖြင့် နေသည်တွင် ဘုရားပွင့်ကြောင်းကို နတ်သားတယောက် ကြားလာ၍ သိသဖြင့် မိဂဒါဝုန်တောသို့ လာပြီးသော် ဘုရားသခင်အား နိဗ္ဗာန်အလျင်အမြန်ရကြောင်း ကောင်းမြတ်သော မောနေယျပဋိပတ်ကို ဟောတော်မူပါဟု လျှောက်၏။ မြတ်စွာဘုရားလည်း ဤမောနေယျအကျင့်ကား ဆည်းပူးအပ်သော ပါရမီရုံမှသာလျှင် ကျင့်နိုင်ရာသည်။ ပြုခြင်းငှာ အလွန်ခဲယဉ်းသောအကျင့်တည်း။ သင် ကျင့်လိုက ငါဟောကြားအံ့။ မှတ်သားနာယူ၍ ကောင်းစွာအားထုတ်လော့ဟု ဆို၍ သမာနဘာဝ်ကြံဗွေထ အစရှိသော နှစ်ဆယ့်နှစ်ဂါထာဖြင့် ဟောတော်မူလေသည်။

အနက်ကား၊ ရွာ၌ အမျက်ထွက်ငြား ထိပါးသောသူအား ၎င်း၊ ကြည်ညွတ်ရိုက်ချိုး ရှိခိုးလာသော သူအား၎င်း မုန်းချစ်မဟူ အတူအမျှပြုရာ၏။ စိတ်ဖြင့် ပြစ်မှားခြင်းကို စောင့်ရာ၏။ ဝမ်းမမြောက်ဘဲ ကျင့်ရာ၏။ ဖြားယောင်းသွေးဆောင်တတ်ကုန်သော မိန်းမတို့ကြောင့် မပျက်စီးစေလင့်။ မေထုန်အကျင့်မှ ရှောင်ကြဉ်ရာ၏။ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ကို စွန့်ရာ၏။ ရန်မူတတ်သော သတ္တဝါတို့အား ဆန့်ကျင်မှု မပြုရာ။ ကြင်နာသော သတ္တဝါတို့၌ တပ်မက်ခြင်း မရှိရာပေ။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား မိမိကိုယ်ကဲ့သို့ ထပ်တူ ဥပမာကိုပြု၍ မထိပါးရာ၊ မညှဉ်းဆဲရာ။

မရသေးသော ပစ္စည်း လေးပါး၌ လိုချင်တပ်မက်သော ဣစ္စာကို၎င်း၊ ရပြီးသည်ကို မဖိတ်မယို လိုချင်မက်မောသောလောဘကို၎င်း ပယ်စွန့်၍ ပညာမျက်စိဖြင့် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ဝမ်းပြည့်ရုံမျှ အစာအဟာရကို ပိုင်းခြား၍ စားရာ၏။ အလိုနည်းခြင်း၊ မလျှပ်ပေါ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ရာ၏။

မောနေယျအကျင့်ကို ကျင့်သော ရဟန်းသည် ရွာသို့ ဆွမ်းခံဝင်၍ ဆွမ်းစားပြီးလျှင် တောသို့သာလျှင် ရှေးရှု

သွားရာ၏။ သစ်ပင်ရင်း၌သာ မလျောင်း မစက် ထက်ဝယ် ထိုင်၍သာ ဈာန်တရားတို့ကို ပွားများရာ၏။ နံနက်လင်း သောအခါ ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်သော ကျင့်ဝတ်ကို ပြုရာ ၏။ ဆွမ်းခံဝင်သောအခါ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်း၍ သွား ရာ၏။ အိမ်၌ ဆွမ်းစားပင့်ခေါ်ခြင်းကို မနှစ်သက်ရာ။ ရွာတွင်း၌ ဒါယကာတို့နှင့် ရောနှော၍ မနေအပ်ပေ။ စကား ကို ပြတ်ပြတ် ပြောရာ၏။ အစားအဝတ် ရှာခြင်းနှင့် စပ် သော ပရိယာယ် အရိပ်နိမိတ်စကားကိုမျှ မဆိုရာ။

စိုးစဉ်မျှသော ဝတ္ထုကို ရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ မည်သို့မျှ ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိဘဲ သစ်ပင်ကဲ့သို့ လျစ်လျူ ပြုရာ၏။ သပိတ်ကို ပိုက်၍ သွားသည်ရှိသော် အ နေဘိသကဲ့ သို့ ပြုရာ၏။ အနည်းငယ်မျှ လှူခြင်းကို မရှုတ်ချရာ။ လှူ သောသူကို မထေမဲ့မြင် မပြုရာ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

နာဠကလည်း ဘုရားဆုံးမသောဩဝါဒအတိုင်း မှတ်နာ၍ အားထုတ်ကျင့်ကြံသဖြင့် ၇ လတိုင်လျှင် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရပြီးနောက် တခုသော ရွှေတောင်ကို မှီလျက် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု လေသည်။

ဘုရားတဆူတဆူတွင် မောနေယျ ကျင့်သူတယောက်သာ ရှိမြဲ ဖြစ်၏။ ဤနာဠကကား ဥက္ကဋ္ဌကျင့်သောကြောင့် ကျင့် သည့်နေ့မှ ၇ လသာ အသက်ရှည်သည်။ မဇ္ဈိကျင့်သော် ၇နှစ်၊ မုဒိကျင့်သော် ၁၂ နှစ် အသက်ရှည်သည်။

မောရှေ ။ ။မိုးဇက်-ရှူ။

မောလှဲ (ခရစ် ၁၆၂၂-၁၆၇၃) ။ ။မောလှဲသည် ပြင် သစ်လူမျိုး ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာဖြစ်၏။ အထူးသဖြင့် ဟာသပြဇာတ်များ ရေးရာတွင် ပြောင်မြောက်သည်။ မော လှဲဟူသည်မှာ ကလောင်အမည်ဖြစ်၍ စာဆို၏ အမည်ရင်း ကား ဂျီအင်းဗက်ပတစ် ပေါက်လင် ဖြစ်၏။

မောလှဲသည် ၁၆၂၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ပါရစ်မြို့၌ မွေးဖွားသည်။ သူ၏ဖခင်မှာ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂလုပ်ငန်း ပိုင်ရှင်ဖြစ်ကာ နန်းတွင်းသုံး ပရိဘောဂကို ဆက်သွင်းရန် ဘုရင်က ခန့်အပ်ခြင်းခံရသောကြောင့် တော်သုံး ပရိဘောဂ လုပ်ငန်းရှင်လည်း ဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က ဂျက်ဇူးအစ်ကော လိပ်ကျောင်းတကျောင်းတွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့၏။ ဝရိပညာ ရှင်တို့၏ သဘာဝတ္ထဗေဒများကို သင်ယူ လေ့လာဖူးသည်။ ထိုပြင် ဥပဒေပညာကိုလည်း သင်ယူခဲ့သည်။ သို့သော် မော လှဲသည် မိမိသင်ယူသော ဥပဒေပညာဖြင့်၎င်း၊ ဖခင်၏ လုပ်ငန်းကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့်၎င်း ပရိယေသန ဝမ်းရေးကို မရှာမှီးဘဲ၊ အသက် ၂၁ နှစ်အရွယ် ၁၆၄၃ ခုနှစ် တွင် မက်ဒလင်းဗေးဇား ဆွေမျိုးစု၏ ဇာတ်အဖွဲ့တွင် ဝင် ရောက်ပြီးသကာလ သူ၏ ဘဝသက်တမ်းတလျှောက်လုံးတွင်

လူတို့၏ ချွတ်ယွင်းချက်ကို ဟာသပြဇာတ်များဖြင့် သရော်ခဲ့သူ ကမ္ဘာကျော် ပြင်သစ်စာရေးဆရာကြီး မောလှဲ

ပြဇာတ်များကိုရေး၊ ကိုယ်တိုင်လည်း ပါဝင်ကပြခဲ့ရာ၊ ကွယ် လွန်သည့်အခါတွင်လည်း ပြဇာတ်အပြီး နာရီဝက်အတွင်း ပင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်ဖြစ်သောကြောင့် ပြဇာတ်လောကတွင် သာ ကျင်လည်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ပြဇာတ်လောကတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သည့် အချိန်မှစ၍ ပင် မောလှဲဟူသော အမည်ကိုယူကာ ယခုတိုင် ထိုအမည် ဖြင့် ထင်ရှားသည်။ ပြဇာတ်လောကတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ပြီး နောက် ၂ နှစ် အတွင်း၌ မောလှဲအဖို့ အခြေမလှခဲ့သေး ပေ။ ပါရစ်မြို့တွင် အခက်အခဲများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရ၏။ ထိုနောက် မောလှဲတို့လူစုသည် နယ်များသို့ လှည့်လည်က ပြသောအဖွဲ့တွင် ပါဝင် ကပြခဲ့၏။ နောင်သော် မောလှဲ သည် ထိုအဖွဲ့၏ ဦးစီးခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာသည်။ မောလှဲ သည် ၁၃ နှစ်မျှ ဤသို့ လှည့်လည်ကပြခဲ့ရာတွင် ဗဟုသု တများစွာ ရရှိခဲ့၏။ သူတို့၏အဖွဲ့သည် ပါရစ်မြို့သို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိ၍ ၁၄ ဆက်မြောက် လူဝီဘုရင်၏ ရှေ့တော်မှောက် ၌ ကပြအသုံးတော်ခံရာတွင် ဘုရင်မင်းမြတ်က နှစ်ခြိုက် တော်မူရကား မောလှဲတို့ဇာတ်အဖွဲ့ကို ပါရစ်မြို့တော်တွင် နေစေကာ ဘုရင်၏ဇာတ်ရုံတွင် အမြဲတမ်း ကပြစေခဲ့သည်။ သို့အားဖြင့် ၁၆၅၉ ခုနှစ်မှစ၍ မောလှဲတို့အဖွဲ့သည် အခြေ ခိုင်မြဲလာခဲ့၏။ မောလှဲသည် ၁၆၆၂ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မက်ဒလင်းဗေးဇား၏ ညီမ အာမန်ဒီဗေးဇားနှင့် လက်ထပ် သည်။ သို့သော် သူတို့၏ အိမ်ထောင်ရေးသည် သာယာ

မောလျဲ

ချမ်းမြေ့ခြင်း မရှိသဖြင့် အိမ်ထောင့်သူခကို မခံစားရပေ။ မောလျဲသည် ထိုအချိန်တွင် ပြဇာတ်အဖွဲ့၏ ဦးစီးခေါင်းဆောင် ဖြစ်နေခဲ့ပေပြီ။ မောလျဲသည် ပြဇာတ်သဘင်သည် အနေဖြင့် ပထမတန်းစားဖြစ်ကာ ပြဇာတ်အဖွဲ့ကို ဦးဆောင် စီမံရာ၌လည်း အလွန်နိုင်နင်းသည်ဟုဆို၏။ မောလျဲသည် မင်းခမ်းမင်းနားများ၌ ဘုရင်မင်းမြတ် ရှေ့တော်မှောက်၌ ကပြအသုံးတော်ခံရသည့်အခါလည်း ရှိ၏။ ဇာတ်ညွှန်းများကို ရေးရသည့်အခါများလည်း ရှိ၏။ ဤသို့ ကပြရာ၌ မောလျဲသည် အသောခန်းများတွင် ပါဝင်ကပြ၏။ ၁၆၅၉ ခုနှစ်မှသည် သူကွယ်လွန်သည့် ၁၆၇၃ ခုနှစ်အထိ ပြဇာတ်ပေါင်း ၂၈ ခု ရေးသားခဲ့လေရာ၊ ယင်းတို့အနက် ထင်ရှားသော ပြဇာတ်တို့ကား ‘ရယ်ဖွယ်ကောင်းသော အပြာရောင် ခြေစွပ်ရှည်’ (၁၆၅၉)၊ ‘တားတပ်’ (၁၆၆၄)၊ ‘လူတို့ကိုမုန်းတီးသူ’ (၁၆၆၆)၊ ‘ဆရာဝန်ပါတ်’ (၁၆၆၆)၊ ‘စေးနဲသူ’ (၁၆၆၈)၊ ‘မဟာဆန်ချင်သူ’၊ ‘ပညာတတ်အမျိုးသမီးများ’၊ ‘အတွေးဖြင့်မမာသူ’ (၁၆၇၃) စသည်တို့ဖြစ်၏။

‘ဆရာဝန်ပါတ်’ ပြဇာတ်သည် ဆရာဝန်တို့ကို စောင်းမြောင်းပြောင်လှောင် ရေးသားထားသော ပြဇာတ် ဖြစ်သည်။ ယင်းကို သခင်ဘသောင်းက မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားပေသည်။

‘မဟာဆန်ချင်သူ’ ပြဇာတ်မှာ ကြွယ်ဝသော ကုန်သည် တဦးက မျူးမတ်သူကောင်းဟန် ပြုမူနေပုံကို သရုပ်ပြထားပေသည်။ ယင်းကို ဦးသိန်းဟန်က ‘ဇော်ဂျီ’ ကလောင်အမည်ဖြင့် ဆီလျော်အောင် မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားလေသည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ထိုခေတ် ထိုအခါက အမျိုးကောင်းသား အမျိုးကောင်းသမီးတို့သည် ပညာတတ်များ အသွင်ဆောင်လိုသောအလေ့ ခေတ်စားနေ၏။ ဤသည်ကို မောလျဲသည် ‘ပညာတတ်အမျိုးသမီးများ’ ပြဇာတ်တွင် သရုပ်ဖော်ထား၏။

မောလျဲ နောက်ဆုံးရေးသားကပြသော ပြဇာတ်သည် ‘အတွေး ဖြင့် မမာသူ’ ပြဇာတ်ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က မောလျဲသည် ကိုယ်တိုင် ကောင်းစွာ မမာမကျန်းဖြစ်နေ၏။ ထိုပြဇာတ်တွင် ပါဝင်ကပြ၍ပြီးသည်နောက် နာရီဝက်အတွင်းပင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ထိုနေ့ကား ၁၆၇၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့ဖြစ်သည်။

မောလျဲသည် ပြဇာတ်များ ရေးရာတွင် အလွမ်းနှင့် အသောကို ဆီလျော်အောင် တွဲဖက်နိုင်မှုကြောင့် သူ့ကို ရှိတ်စပီးယားနှင့် နှိုင်းတတ်ကြပေသည်။ သို့သော် ရှိတ်စပီးယားကဲ့သို့ လူ့လောက သဘာဝကို လေးလေး နက်နက် သုံးသပ်

မောလျဲ၏ပြဇာတ်များကို ဤကဲ့သို့ခမ်းနားစွာ ပြင်ဆင်ကပြခဲ့ကြသည်။

www.foreverspace.com.mm

မောလျရေးသားသော “မဟာဆန်ချင်သူ” ပြဇာတ်မှ စိတ်ရွှင်မြူးဖွယ်ရာ သရော်ထားသော ဇာတ်ကွက်တခု

ခြင်း၊ စိတ်ကူးယဉ်ခြင်းမျိုးမရှိ။ ကဗျာလည်းမဆန်ပေ။ မောလျသည် ဟန်ဆောင်မှုလောကကို သဘောနှင့် မထွေရကား အယောင်ဆောင်သမားတို့ကို မိမိရရ ထွေငေါ့ပြောင်လှောင်တတ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်လေရာ အထွေအငေါ့ အပြောင်အလှောင်ခံရသူတို့သည် မောလျအား ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြသည်။ သို့သော် မောလျသည် ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် သင့်မြတ်သည့် အတွက် ဘုရင်၏ကာကွယ်မှုကို ရသဖြင့် မလိုသူတို့၏ ဘေးရန်မှ လုံခြုံ၏။ မောလျ၏ ပြဇာတ်များသည် သူ၏ ခေတ်ကို ရောင်ပြန်ဟပ်စေသော ခေတ်ပြကြေးမုံသဖွယ် ဖြစ်၏။ မောလျသည် သူမြင်ရ၊ ကြားရသည်တို့ကို အခြေခံပြုကာ ဇာတ်အိမ်ဖွဲ့၏။ လူအမျိုးမျိုးတို့၏ အပြစ်ကို မြင်လည်းမြင်၊ သရုပ်ပါအောင်လည်း ဖော်ပြ၏။ မည်သည့်လူတန်းစားမျှ သူ၏ အပြောင်အလှောင်ခံခြင်းမှ မလွတ်ကင်းခဲ့ပေ။ ဤသို့ ပြောင်လှောင်ရေးသားသည်မှာလည်း လူအများ မိမိတို့ကိုယ် မိမိတို့ ပြုပြင်နိုင်ကြစေရန် ရည်သန်၍ ခေတ်ပြင်ဆရာအနေနှင့် ရေးသားခြင်းဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော်လွန်ပြီဖြစ်သော်လည်း သူ၏ စာပေတို့ကား ယနေ့တိုင် မရိုးနိုင်သေးပေ။

မိုးဟမ္မတ် ။ ။ မိုးဟမ္မတ် သခင်သည် အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်၏ တမန်တော်ဖြစ်သည်။ ယခင်နှစ်ပေါင်း ၁၃၀၀ ကျော်က

ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား အားလုံးတို့ကို ကရုဏာတရား ပွားများ၍ နှစ်ဘဝ၏ သုခချမ်းသာ အဖြာဖြာကို ရစိမ့်သောငှာ အလ္လာဟ်အရှင်မြတ်သည် တမန်တော် အပေါင်းတို့၏ အချုပ်ဖြစ်သော ကမ္ဘာ့ ကရုဏာရှင် တမန်တော်မြတ် မိုးဟမ္မတ် သခင်ကို နောက်ဆုံး တမန်တော်အဖြစ် စေလွှတ်တော်မူခဲ့သည်။ ကမ္ဘာတည်ရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး တွေ့ကြုံရမည့် ပြဿနာ အရပ်ရပ်ကို တိကျပြတ်သားစွာ ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရန် အလို့ငှာ ကျမ်းဂန် အပေါင်းတို့၏ အချုပ်ဖြစ်သော ကုရ်အာန်ကျမ်း (ကိုရန်ကျမ်း) မြတ်ကိုလည်း တမန်တော် မိုးဟမ္မတ်သံသို့ ထုတ်ပြန် ပို့ချတော်မူခဲ့လေသည်။ (ကိုရန်ကျမ်း-ရှု။)

မိုးဟမ္မတ်သခင်သည် ခရစ် ၅၇၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၀ ရက်၊ ရဗီအုလ်အောင်ဝါလ်လ ၉ ရက် တနင်္လာနေ့တွင် အာရေဗျပြည်၊ မက္ကာမြို့၌ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ခမည်းတော်မှာ အဗ်ဒုလ္လာဟ်ဖြစ်၍၊ မယ်တော်မှာ အာမေနဟ်ဖြစ်သည်။ ဘိုးတော်မှာ အဗ်ဒုလ်မွတ်တွလစ်ဗ် ဖြစ်သည်။ မိုးဟမ္မတ်သခင်သည် အာရေဗျပြည်တွင် အမြင့်မြတ်ဆုံးသော ကိုရိုက်ရှ် အမျိုးအနွယ်မှ ဆင်းသက်လာသည်။

ခမည်းတော်သည် မိုးဟမ္မတ်သခင် မဖွားမြင်မီကပင် ကွယ်လွန်ခဲ့၍ တမန်တော်မြတ် ၆ နှစ်အရွယ်တွင် မယ်တော်လည်းကွယ် လွန်ခဲ့ပြန်သဖြင့် ပဌမ ဘိုးတော်၊ ထိုနောက်

မို့ဟမ္မဒ်

ဘကြီးတော် အဗူတွာလစ်ဗ်တို့၏ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုဖြင့် ကြီးပြင်းလာခဲ့ရလေသည်။

မို့ဟမ္မဒ်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်လေ့ ရှိခဲ့သည်။ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရာတွင် မို့ဟမ္မဒ် သခင်၏ ဆက်ဆံမှု ပြေပြစ်ကောင်းမွန်ပုံ၊ သန့်ရှင်းပုံ၊ မှန်ကန်၍ သစ္စာသမာဓိရှိပုံ၊ တရားမျှတ မြင့်မြတ်ပုံတို့သည် အဖက်ဖက်တွင် ကျော်ကြားပျံ့နှံ့ခဲ့၏။ ရောင်းဝယ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မို့ဟမ္မဒ်သခင်နှင့် ဆက်ဆံခဲ့ ဖူးသူတိုင်းသည် မို့ဟမ္မဒ် သခင်အား မခြီးကျူးဘဲ မနေနိုင်ခဲ့ပေ။

မို့ဟမ္မဒ်သခင်သည် ၂၅ နှစ်အရွယ်တွင် ခဒီဂျဟ် သခင်မနှင့် ထိမ်းမြားခဲ့သည်။ ခဒီဂျဟ်သခင်မသည် ဂုဏ်သရေရှိ အမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်၍ မို့ဟမ္မဒ်သခင်၏ ဦးရီး၏သမီးလည်း ဖြစ်၏။ ထိုပြင် ခဒီဂျဟ်သခင်မသည် မုဆိုးမဖြစ်၍ မို့ဟမ္မဒ် သခင်နှင့် ထိမ်းမြားသည့်အချိန်တွင် အသက် ၄၀ ရှိနေလေပြီ။ ခဒီဂျဟ်သခင်မသည် မို့ဟမ္မဒ်သခင်အား အသက်ထက်ဆုံး ဇနီးကောင်းပီပီ အေးအတူပူအမျှ ကူညီအားပေးခဲ့လေသည်။

မို့ဟမ္မဒ်သခင်သည် တမန်တော် ဂုဏ်ထူးဖြင့် ခြီးမြှင့်တော်မူခြင်း မခံရမီကပင် မဲမှောင်နေသော ညဉ့်တွင် ထွက်ပေါ်လျက်ရှိသော ကြယ်ပမာ၊ မသူတော်တို့အလယ်တွင် သူမတူသော သူတော်စင်ဖြစ်ခဲ့၏။ ကလေးဘဝတွင် ၎င်း၊ ဖိုရွယ်သည့် ဘဝတွင်၎င်း၊ ယှဉ်တွဲကိုးကွယ်မှုနှင့် အမိုက်ခေတ်၏ ဓလေ့ထုံးစံများကို လုံးဝ ရှောင်ကြဉ်ခဲ့သည်။ မို့ဟမ္မဒ်သခင်သည် တမန်တော် ဂုဏ်ထူးဖြင့် ခြီးမြှင့်တော်မူခြင်းခံရဖို့ အချိန်နီးကပ်လာသည်နှင့်အမျှ တကိုယ်တည်း ထီးနေလာခဲ့၏။ အစစအရာရာ တွေးတော ဆင်ခြင် သုံးသပ်ခဲ့၍ မကြံမြူးအနီးရှိ 'ဟိရာ' လိုဏ်ဂူတွင် သွားရောက်၍ တရားအားထုတ်ခဲ့၏။ မှန်ကန်သော အိပ်မက်များကို စတင်မြင်မက်လာခဲ့လေသည်။

တနေ့သော် မို့ဟမ္မဒ်သခင်သည် ဟိရာလိုဏ်ဂူတွင် တရားအားထုတ်နေစဉ် ကောင်းကင်တမန် ဂျစ်ဗ်ရီလ် ကြွရောက်လာပြီးလျှင် ဦးစွာပဌမ ကုရ်အာန်ကျမ်းလာ အောက်ပါ မုက္ကပါဌ်တော်ကို ထုတ်ပြန် ပို့ချတော်မူလေသည်။

“အသင်သည် မိမိအား မွေးမြူဖန်ဆင်းတော်မူသော အသျှင်၏ နာမံတော်ဖြင့် အစပြု၍ (ကုရ်အာန်) ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ပါလေ၊ ထိုအသျှင်သည်(ကမ္ဘာ့အဝှန်းကို) ဖန်ဆင်းတော်မူ၏။ ထိုအသျှင်သည် လူသားကို သွေးခဲတခုဖြင့် ဖန်ဆင်းတော်မူ၏။ အသင်သည်(ကုရ်အာန်) ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ပါလေ၊ အသင့်အား မွေးမြူတော်မူသော အသျှင်သည် အလွန်တရာ နူးညံ့သိမ်မွေ့ ရက်ရောတော်မူသော အသျှင် ဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုအသျှင်သည် (လူသားကို) '(ကလမ်) မင်တံဖြင့် (အသိပညာကို) သင်ကြားပေး

တော်မူ၏။ ထိုအသျှင်သည် လူသားအား ထို(လူသား) မသိသောအရာများကို သင်ကြားပေးတော်မူ၏။”

ကုရ်အာရန်(၉၆၊ ၁-၅)

ထိုနေ့မှာ ခရစ် ၆၁၀ ပြည့်နှစ်၊ ရမ္မဇာန်လ ၁၇ ရက်နေ့ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် တမန်တော်မြတ်၏ သက်တော်မှာ ၄၀ ရှိလေပြီ။

တမန်တော်မြတ်သည် ဦးစွာ၌ အစ္စလာမ်သာသနာကို မိမိ မိတ်ဆွေရင်းချာတို့ကိုသာ လျှို့ဝှက်စွာ ဟောကြားခဲ့ရသည်။ မိမိနှင့်တကွ အနည်းငယ်မျှသော နောက်လိုက်ငယ်သားတစုတို့သည် ဆွလာတ်ဝတ်ပြုမှုကိုပင် လျှို့ဝှက်စွာ ဆောက်တည်ခဲ့ကြရလေသည်။

တမန်တော်မြတ်၏ ဟောကြားချက်အရ အစ္စလာမ်သာသနာကို အမျိုးသမီးများအနက် ခဒီဂျဟ်သခင်မ၊ အမျိုးသားတို့အနက် သာဝကကြီး အဗူဗတ်ကရ်သခင်၊ သူငယ်များအနက် သာဝကကြီး အလီသခင်နှင့် ကျွန်များအနက် သာဝကကြီး ဇိုက်ဒ် သခင် စသည်တို့သည် ဦးစွာပဌမ သက်ဝင်ယုံကြည်လာခဲ့ကြလေသည်။

အစ္စလာမ် သာသနာထွန်းကားစအချိန်တွင် မွတ်စလင်မ် ဦးရေမှာ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိခဲ့၏။ ထိုနောက်တွင် တဖြည်းဖြည်း များလာခဲ့ပေသည်။ အစ္စလာမ် သာသနာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ရာတွင် လူတန်းစား အသီးအသီး ပါဝင်ခဲ့၍ ဆင်းရဲသားများ အများဆုံး ပါဝင်ခဲ့ပေသည်။

တမန်တော်မြတ်သည် ဥနှစ်တိုင်တိုင် အစ္စလာမ်တရားကို အထူး လျှို့ဝှက်စွာဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ရလေသည်။ ထိုနောက်တွင် အတိအလင်း ဟောကြားရန် အမိန့် ကျရောက်လာသည့်အခါ ကိုရိုက်ရှ်မျိုးနွယ်ဝင်တို့အား ဖိတ်ကြား၍ 'စွဟ' တောင်ထိပ်မှ ဦးစွာပဌမ အစ္စလာမ်တရားကို ပွင့်လင်းစွာ ဟောကြားခဲ့သည်။ ထိုနေ့မှစ၍ အရပ်မိစ္ဆာဝါဒီတို့လည်း တမန်တော်မြတ်နှင့်တကွ မွတ်စလင်မ်တို့အား ဆန့်ကျင်လာခဲ့ကြပေသည်။

အစ္စလာမ် သာသနာ ထွန်းကားခါစ အချိန်တွင် မွတ်စလင်မ် ဖြစ်ရသည်မှာ မလွယ်ကူလှပေ။ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း ခံခဲ့ကြရလေသည်။ မွတ်စလင်မ်တို့သည် မက္ကာမြို့တွင် နေထိုင်၍ အစ္စလာမ်၏ ကျင့်စဉ် ကျင့်ရပ်များကို လွတ်လပ်စွာ မကျင့်သုံးနိုင်ခဲ့ကြပေ။ ကိုရိုက်ရှ်မျိုးနွယ်ဝင်များ၏ နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်းမှုများသည် တနေ့တခြားများပြားလာခဲ့၏။ နောက်ဆုံးတွင် တမန်တော်မြတ်၏ ညွှန်ကြားချက်အရ တမန်တော်ဖြစ်ပြီး ပဉ္စမနှစ်တွင် အချို့ မွတ်စလင်မ်များသည် မိမိတို့ အမိတိုင်းပြည်ကိုပင် စွန့်၍ အိသီအိုးပီးယားနိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားခဲ့ကြရလေသည်။

ရန်သူများသည် မည်မျှ အနှောက်အရှက် ပေးခဲ့ကြသော်လည်း အစ္စလာမ် သာသနာသည် တနေ့တခြား ကျယ်ပြန့်

မိုးဟမ္မတ်

တိုးပွားလာခဲ့၏။ ဤသည့် အခြင်းအရာကို တွေ့မြင်ရသော အခါ ကိုရိုက်ရုံ မျိုးနွယ်ဝင်များသည် တမန်တော်မြတ်နှင့် တကွ တမန်တော်မြတ်၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများကို တနေ ရာတဌာနတွင် ဝိုင်းဝန်း၍ လုံးဝချေမှုန်းရန် ကြံစည်ခဲ့ သည်။ ထိုအကြံအစည်ကို ထမြောက်အောင်မြင်စေရန် အတွက် မည်သူ တဦးတယောက်မျှ (တမန်တော်မြတ်၏ ဆွေမျိုးဖြစ်သော) ဟာရှင်မိမျိုးနွယ်နှင့် သားသမီးချင်း ဆက်ဆံခြင်း မပြုရ။ အရောင်းအဝယ်လည်း မပြုရ။ မတွေ့ဆုံ မဆက်ဆံရ။ မည်သူ တဦးတယောက်မျှ ဟာရှင်မိမျိုးနွယ် များကို စားဖွယ်သောက်ဖွယ် ပစ္စည်း တစ်စုံတရာ မပေးရ။ (တမန်တော်မြတ်) မိုးဟမ္မတ် သခင်အား သတ်ဖြတ်ရန် မိမိ တို့ လက်သို့ မအပ်သမျှ ကာလပတ်လုံး အတည်ဖြစ်စေရ မည်ဟု စာချုပ်တခုကို ချုပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ဤစာချုပ်ကို “ကအိဗဟ်” ကျောင်းတော်တွင် ချိတ်ဆွဲ ထားခဲ့ကြ လေသည်။

တမန်တော်မြတ်နှင့်တကွ ဟာရှင်မိ၏ မျိုးနွယ်အားလုံး တို့သည် ၃ နှစ်တိုင်တိုင် ယင်းသည့် ဝိုင်းပယ်မှုကြောင့် ဒုက္ခ အမျိုးမျိုး ခံစားခဲ့ကြရသည်။ ထိုအခါတွင် အလ္လာဟ် အရှင်မြတ်သည် ဘေးကင်းသောဌာနဖြစ်သည့် မဒီနာမြို့သို့ မွတ်စလင်မ်တို့အား ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရန် အမိန့်တော် ပေးတော်မူခဲ့ရာ၊ မွတ်စလင် အများပင် မက္ကာမြို့တော်မှ မဒီနာမြို့သို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားခဲ့ကြသည်။ သို့သော် တမန် တော်မြတ်မှာ အလ္လာဟ် အရှင်မြတ်ထံမှ ရွှေ့ပြောင်းခွင့် အမိန့်တော် မရသေးချေ။

“နဗဝီ” နှစ် ၁၃ နှစ် အစတွင် တမန်တော်မြတ်သည် ကိုရိုက်ရုံ မျိုးနွယ်အုပ်စုနှင့်တကွ အခြား မျိုးနွယ် အုပ်စု များက မိမိအား လုပ်ကြံ သတ်ဖြတ်ရန် စီစဉ်ထားသည့် ညဉ့်၌ “ဟစ်ဂျ်ရတ်” ပြုရန် အမိန့်တော် ရရှိပြီးဖြစ်သည့် အတိုင်း သာဝကကြီး အဗူဗတ်ကရ်နှင့်အတူ အခက်အခဲ ပေါင်းမြောက်မြားစွာတို့ကို ကျော်လွန်ကာ မဒီနာမြို့သို့ ရွှေ့ပြောင်း သွားတော်မူလေသည်။ မဒီနာမြို့နှင့် ၃ မိုင် အကွာရှိ “ကိုဗာ” အရပ်သို့ နဗဝီနှစ် ၁၃ ခု၊ ရဗီအုလ် အောင်ဝါလ်လ ၈ ရက်၊ ခရစ် ၆၂၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ရောက်ရှိကာ၊ ထိုအရပ်တွင် ၁၄ ရက် ရပ် နားပြီးလျှင် မဒီနာမြို့သို့ ကြွသွားတော်မူလေသည်။

တမန်တော်မြတ်ကို မဒီနာမြို့နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မွတ် စလင်မ်တို့သည် သောင်းသောင်းဖြဖြ ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ တမန်တော်မြတ်သည် မဒီနာမြို့တွင် အတည်တကျ နေထိုင် ပြီးနောက် ဦးစွာပဌမ ပလီဝတ်ကျောင်းကို တည်ဆောက်ခဲ့ ၏။ ထိုပလီဝတ်ကျောင်းမှာ အပြင်အဆင်မပါ၊ နံရံမှာ အုတ်စိမ်းများဖြင့် ပြုလုပ်ထား၍ အမိုးမှာ စွန်ပလွံရွက်၊ တိုင်များမှာ စွန်ပလွံတိုင်ဖြစ်သည်။

ထိုနောက် တမန်တော်မြတ်သည် မက္ကာမြို့တော်မှ ရွှေ့ ပြောင်းလာကြသော “မိုးဟာဂျေရီ” မွတ်စလင်မ်များနှင့် မဒီနာမြို့ခံ “အန်ဆွာရ်” များ၏ စပ်ကြားတွင် “မိုးဝါခါတ်” ညီနောင် ဖွဲ့ပေးခဲ့လေသည်။

ကိုရိုက်ရုံ မျိုးနွယ်ဝင်များသည် တမန်တော်မြတ်နှင့်တကွ မွတ်စလင်မ်တို့ကို စိတ်ရှုံ့သမျှ ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသော်လည်း တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း မရှိကြသေးပေ။ မဒီနာမြို့ကို တိုက် ခိုက်၍ အစ္စလာမ်ကို လုံးဝ ပပျောက်သွားသည်အထိ တိုက် ဖျက်ရန် ကြိုးစားခဲ့ကြပြန်သည်။

မွတ်စလင်မ်တို့နှင့် မက္ကာမြို့သား ကာဖီရ် (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ) များစပ်ကြားတွင် စစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ဟစ်ဂျ်ရီ သက္ကရာဇ် ၂ ခုနှစ်တွင် ဗဒ်ရ်စစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားသည်။ ဟစ်ဂျ်ရီ သက္ကရာဇ် ၃ ခုနှစ်တွင် အိုဟွဒ်စစ်ပွဲ၊ ဟစ်ဂျ်ရီသက္ကရာဇ် ၅ ခုနှစ်တွင် ခန္နက် စစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ယင်းစစ်ပွဲများ ဖြစ် ပွားရာ ဌာနများကို ထောက်ရှုခြင်းဖြင့် ကာဖီရ်များက မွတ်စလင်မ်တို့ နေထိုင်ရာဒေသသို့ လာရောက် ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်မှာ ထင်ရှားသည်။

တမန်တော်မြတ်သည် ဟစ်ဂျ်ရီ သက္ကရာဇ် ၈ ခုနှစ်တွင် မက္ကာမြို့တော်ကို ပြန်လည်အောင်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ တမန် တော်မြတ်သည် မိမိနှင့်တကွ မိမိ၏ နောက်လိုက်တို့အား အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ရက်ရက်စက်စက် ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခဲ့ကြ သော မက္ကာမြို့သားတို့အား ပြန်လည်အောင်နိုင်သည့်အခါ ရန်သူအားလုံးကို လက်စားချေခြင်းမပြုဘဲ၊ သဘောထား ကြီးစွာဖြင့် ခွင့်လွှတ်ခဲ့လေသည်။

ဟစ်ဂျ်ရီ သက္ကရာဇ် ၁၀ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၀ ရက်၊ ခရစ် ၆၃၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် တမန်တော် မိုးဟမ္မတ်သခင်သည် နောက်ဆုံး ဟဂျ်ပြုပြီး မိနာအမည်ရှိ သောမြို့သို့ ရောက်ရှိနေလေသည်။ ထိုမြို့တွင် ရောက်ရှိနေ သော ၁၄၀,၀၀၀ ခန့် လူထုကြီးအား တမန်တော်မြတ်သည် ကုလားအုဋ်ကို စီး၍ အလွန်လေးနက် မှတ်သားဖွယ်ကောင်း သော မိန့်ခွန်းများကို မြွက်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

တမန်တော်မြတ်သည် တိုတောင်းလှသော ၂၃ နှစ်ကာလ အတွင်း တိရစ္ဆာန်တမျှ ဆိုးသွမ်းမိုက်မဲ အယူလွဲလျက် ရှိ ကြသော အရပ် တမျိုးသားလုံးအား အမှောင်ခွင်း၍ အ လင်းသို့ ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ လူရိုင်းတို့အား ယဉ်ကျေးစေ ခဲ့သည်။ မှားယွင်းနေသူတို့အား အမှန်တရားကို ပြသခဲ့ သည်။ တမန်တော်မြတ်သည် မိမိထံသို့ ကျရောက်လာ သော ကုန်အာန်ကျမ်းလာ မုက္ခပါဌ်တော်များကို လင်းပြ ခဲ့သည်။ လက်တွေ့ ကျင့်သုံး ပြသခဲ့သည်။ မိမိသက်တမ်း အတွင်းမှာပင် ကုန်အာန်ကျမ်းကို စံနှစ်တကျ ရေးမှတ်စေ ခဲ့သည်။ အာဂုံဆောင်စေခဲ့သည်။ ယင်းသည့် ကုန်အာန် ကျမ်းသည် ယနေ့ထက်တိုင် ကမ္ဘာ့မွတ်စလင်မ်တို့၏ လက်

တွင် မူရင်းအတိုင်း တည်ရှိနေသည်မှာ အထင်အရှားပင် ဖြစ်သည်။

ကုန်အာန်ကျမ်းမြတ်တွင် ကဏ္ဍပေါင်း ၁၁၄ ရှိသည်။ ယင်းကဏ္ဍများတွင် မွတ်စလင်မ်တို့ အများဆုံး ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်သော ပဌမကဏ္ဍ၏ အလိုသဘောမှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်သည်။

- (၁) ချီးမွမ်းထောမနာခြင်း ဟူဟူသမျှတို့သည် စကြဝဠာ အပေါင်းတို့ကို စတင် ဖန်ဆင်း ပြုစုပျိုးထောင် ပြည့်စုံစေတော်မူသော အလ္လာဟ်အသျှင် မြတ် အဖို့သာတည်း။
- (၂) ထိုအသျှင်မြတ်သည် အလွန် သနားတော်မူသော အသျှင်၊ အထူးသနားတော်မူသောအသျှင်၊
- (၃) ကျိုးပြစ် စီရင်မည့်နေ့ကို စိုးပိုင်တော်မူသော အသျှင်ဖြစ်တော်မူသည်။
- (၄) ကျွန်တော်မျိုးတို့သည် ကိုယ်တော် အသျှင်မြတ် အားသာလျှင် ခယရိုကျိုး ရှိခိုး ဆည်းကပ်ကြပါသည်။ ကျွန်တော်မျိုးတို့သည် ကိုယ်တော်အသျှင် မြတ်ထံတော်မှ သာလျှင် ကူအညီ ရလိုကြပါသည်။
- (၅) ကိုယ်တော် အသျှင်မြတ်သည် ကျွန်တော်မျိုးတို့ အား ဖြောင့်မတ် မှန်ကန်သော တရားလမ်းစဉ်ကို ညွှန်ပြတော်မူပါ။
- (၆) အကြင်သူမွန်သူမြတ်တို့၏ တရားလမ်းစဉ်ကို ညွှန်ပြတော်မူပါ။ ယင်းတို့အား အသျှင်မြတ်သည် ကျေးဇူးပြုတော်မူခဲ့ပါသည်။
- (၇) ထိုသူမွန်သူမြတ်တို့သည် အမျက်တော် စူးရှခြင်း ခံရသူများလည်း မဟုတ်ကြပါ။ လမ်းမှားသူများလည်း မဟုတ်ကြပါ။

တမန်တော်မြတ်သည် ၂၃ နှစ်အတွင်း အစ္စလာမ်ကို လက်တွေ့ ကျင့်သုံးပြု၍၊ စံပြအဖြစ် မွတ်စလင်မ် အုပ်စုကြီးကို မွေးထုတ်ပြီးနောက် ဟစ်ဂျရီ သက္ကရာဇ် ၁၁ ခုနှစ်၊ ရဗီအွလ်အောင်ဝါလ်လ ၁၂ ရက်နေ့၊ ခရစ် ၆၃၂ ခုနှစ် မေလတွင် အလ္လာဟ် အရှင်မြတ်၏ အမိန့်တော်ကို ခံယူသွားတော်မူခဲ့လေသည်။ **မောလ္လာန-ယာဇီမိုးဟာမက်ဟာရင်(မ)**

မိုးဇော်၊ ဒဗျူ အေ(ခရစ် ၁၇၅၆ - ၁၇၉၁) ။ ။ ဝုဖဂန် အမ်မဒီးယပ်မိုးဇော်သည် ဩစတြီးယန်း လူမျိုးဖြစ်၍ ဂီတပါရဂူ ဆရာတဆူအဖြစ် ယခုတိုင်ထင်ရှားလေသည်။ ၃၅နှစ် တာမျှသာ နေရသော သူ၏ တိုတောင်းလှသည့် ဘဝသက်တမ်းတွင် ဂီတလောကဝယ် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားခဲ့၍ ဂီတနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဖက်ဖက်တွင် ကျွမ်းကျင်နိုင်နင်း၏။ ရှေးစန္ဒရား၊ တရောတို့ကို ငယ်စဉ်ကတည်းကပင် တီးတတ်လျက်

ကမ္ဘာကျော် တေးဂီတဆရာကြီး မိုးဇော်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင်လျှင် နာမည်ကျော် တရောတီးကောင်းသူ ဖြစ်ခဲ့သည်။

အသက် ၅ နှစ်အရွယ်ကပင် သီချင်းများကို သီကုံးခဲ့၏။ မိုးဇော်သည် ဂီတပါရမီ အလွန်ထူးချွန်ရကား၊ တေးသံမျိုးစုံ သီချင်းပေါင်း ၆၀၀ ကျော် စပ်ဆိုခဲ့လေသည်။

မိုးဇော်သည် ဂီတအသိုက်အအုံမှ ပေါက်ဖွားလာ၍ ဂီတလောကတွင်ပင် ကျင်လည်ပျော်မွေ့၏။ ဩစတြီးယားပြည်တွင်းရှိ ဆာဇဗူးနယ်တွင် ၁၇၅၆ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂ရက်နေ့၌ မွေးဖွားသည်။ သူ၏ဖခင်မှာ လီယိုပို မိုးဇော်အမည်တွင်၍ ဆာဇဗူးဘုရားရှိခိုးကျောင်း မေ့ တီးဝိုင်း နည်းပြ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်၏။ လီယိုပို မိုးဇော်သည် သားငယ်ဝုဖဂန်နှင့် ဝုဖဂန်ထက် ၅ နှစ်ကြီးသော သမီးကြီး မရီးယာအန္နာတို့အား ဂီတပညာကို ကိုယ်တိုင် ကြပ်မတ်သင်ကြားပေးလေသည်။ သင်ပေးသည့်အလျောက်လည်း ဂီတပါရမီ အခြေခံကောင်းသော မောင်နှမ နှစ်ယောက်စလုံးပင် အရွယ်နှင့်မလိုက်အောင် လက်ခံသင်ယူနိုင်စွမ်း ရှိ၏။ မိုးဇော်သည် ၄ နှစ်သားအရွယ်မှစ၍ ဤသို့ ဂီတသင်ခန်းစာများကို စတင် သင်ယူခဲ့ပြီးလျှင် နေ့စဉ် တနာရီ လေ့ကျင့်ခဲ့ရာ အသက် ၅ နှစ် အရွယ်တွင် သီချင်းတီးလုံးများကို တီထွင်၍ သီချင်းများ ရေးစပ်နေခဲ့ပြီဖြစ်၏။ ဖခင်ဖြစ်သူက သားဖြစ်သူ တီထွင်ဖွဲ့စပ်သော တီးလုံးများကို ဂီတသင်္ကေတဖြင့် ရေးမှတ်ပေး၏။

မိုးဇော်၏အရွယ်ရှိလျှင် ဖခင်လီယိုပိုသည် ဥရောပတိုက် ရှိ မြို့တော်ကြီးများသို့ လှည့်လည်၍ တီးမှုတ် ဖြေဖျော်ရာတွင် မိုးဇော်အား လိုက်ပါစေခဲ့၏။ မိုးဇော်အပြင် သူ၏အစ်မလည်း ပါခဲ့ရာ၊ မောင်နှမ နှစ်ယောက် အရွယ်နှင့် မလိုက်အောင် တီးမှုတ် ဖြေဖျော်သည်ကို ပရိသတ် အပေါင်းက အံ့ဩချီးကျူးကြရ၏။ မိုးဇော်သားအဖ တစ်ယောက် ဝိယင်းနား၊ ပါရစ်၊ လန်ဒန် အစရှိသော ဥရောပတိုက်ရှိ မြို့တော်ကြီးများမှ ထီးဆောင်းမင်းများနှင့် နိုင်ငံထိပ်သီး ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ရှေ့မှောက်တွင် ဖြေဖျော် အသုံးတော်ခံလေရာ အားလုံးပင် သဘောကျနှစ်ခြိုက်ကြ၏။ ပါရစ်မြို့တွင် အဦးဆုံး ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည့် တရောအတွက် သံရည်တီးလုံးများကို စပ်ဖွဲ့ခဲ့၏။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ၃ နှစ်တာမျှ နေထိုင်လျက်ရှိစဉ် တရောအတွက် သံရည်တီးလုံး ၆ ပုဒ်နှင့် အဦးဆုံး ညှိသံတီးလုံးကို ဖွဲ့စပ်ခဲ့သည်။ ဇာတိရပ်ဌာန်သို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် အသက် ၁၂ နှစ်အရွယ်တွင် ဩစတြီးယန်း ဧကရာဇ်မင်းက သူ့အား အော်ပရာခေါ် သံစုံတီးလုံးကို စပ်၍ တီးဝိုင်းကို ခေါင်းဆောင်ရန် အမိန့်ပေး၏။ ထိုနှစ်တွင်ပင် ဆာဇော့ဂိုဏ်းချုပ်က သူ့အား ဂုဏ်ထူးဆောင် ဇာတ်ဆရာအဖြစ် ခန့်အပ်၏။ များမကြာမီ မိုးဇော်သည် ဖခင်နှင့်အတူ ဣတလီပြည်သို့ သွားရောက်၍ ထိုဒေသမှ ဂီတကို လေ့လာယင်း မိမိ၏လက်စွမ်းကို ပြလေရာ နားသောတဆင်သူအပေါင်းတို့ အံ့ဩမဆုံးနိုင်အောင် ရှိတော့၏။ တကြိမ်တခါသာ ကြားဘူးသော တီးလုံးကို ပြန်လည်၍ ကောက်ယူဖော်ထုတ်ကာ တီးနိုင်သဖြင့် ပုပ်ရဟန်းမင်းက အထူးသဘောကျနှစ်ခြိုက်သောကြောင့် မိုးဇော်အား အထွတ်အထိပ် ပုဂ္ဂိုလ်များကိုသာ ပေးသည့် ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်လေ၏။ အသက် ၁၄ နှစ်အရွယ်တွင် မိလန်မြို့၌ သူ့သီကုံးနွဲ့ဖွဲ့သည့်ဂီတကို ပရိသတ်က အထူးသဘောတွေ့ရကား ညဉ့်ပေါင်း ၂၀ မျှ ဆက်တိုက် အသုံးတော်ခံရသော ဟူ၏။

ဆာဇော့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိပြီးသည့် နောက်ပိုင်းဖြစ်သော ၁၇၈၁ ခုနှစ်တွင် မိုးဇော်သည် ဂိုဏ်းချုပ်နှင့် မသင့်မတင့်ဖြစ်ကာ ရာထူးမှ ရုတ်တရက် ထုတ်ပယ်ခြင်း ခံရ၏။ ယင်းသည့်နောက်တွင် မိုးဇော်သည် ဝိယင်းနားတွင် နေထိုင်၏။ ၁၇၈၂ ခုနှစ်တွင် မိုးဇော်သည် အဆိုတော်တဦးဖြစ်သူ ကွန်စတန်ဇ် ဗေးဗာနှင့် လက်ထပ်၏။

မိုးဇော်သည် စန္ဒရားဝိဇ္ဇာ၊ ဂီတစာဆိုရှင်၊ ဂီတပညာသင်ဆရာအဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားသလောက် စီးပွားရေးတွင် အကျိုးမပေးပေ။ သူသည် အိုးအိမ်ခွဲသည့် အချိန်မှစ၍ အစဉ်ပင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးကာ တင်ရှိသောကြွေးမြီများကို အနိုင်နိုင် ဆပ်နေရ၏။ သူ၏ဇနီးသည်မှာလည်း အိမ်ထောင်ကို ဦးမစီးနိုင်သည့်အပြင် အသုံးအစွဲလည်း ကြီးသောကြောင့် မိုးဇော်တို့မိသားစုမှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးလှ၏။ သို့ဖြစ်၍ မိုးဇော်

သည် အလွန်ကောင်းမွန်သည့် သီချင်းများကို ရေးစပ်ဖွဲ့နွဲ့ကာ ဇာတ်များကို ဦးဆောင်ခဲ့သော်လည်း အခြားသူများသာ လျှင် အကျိုးရှိပြီးလျှင် မိမိမှာမူ မွဲမြဲမွဲလျက်ပင် ရှိနေခဲ့သည်။ ဤသို့ ၉ နှစ်မျှ တပင်တပန်း ကြီးစား၍ လုပ်ကိုင်ရသောကြောင့် အားအင်ချိနဲ့ကာ ကျန်းမာရေး ချွတ်ယွင်းလာခဲ့လေသည်။

၁၇၉၁ ခုနှစ်တွင် မိုးဇော်သည် မိမိ၏ ကျန်းမာရေး အခြေမကောင်းဘဲရှိနေသည့် ကြားကပင် သူ၏လက်စွမ်းပြ သီချင်းကြီး ၃ ပုဒ်ကို ဖွဲ့စပ်ခဲ့ရသောကြောင့် အခြေအနေပို၍ ဆိုးလာခဲ့၏။ ၂ ပုဒ်မှာ အော်ပရာ တေးဂီတများဖြစ်၍ ကျန်တပုဒ်မှာ သူ၏ အပြောင်မြောက်ဆုံး လက်ရာဖြစ်သည့် ‘ရီကီယမ်’ ခေါ် အသုဘ ငိုချင်းရှည်ဖြစ်၏။ ဤငိုချင်းရှည်ကို မိုးဇော်သည် အမည်မသိ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးက လာရောက်၍ များမတ်ကြီးတဦး၏ အသုဘတွင် သီဆိုရန်အတွက် ရေးစပ်ပေးရန် တောင်းပန်သောကြောင့် ရေးစပ်ရခြင်း ဖြစ်၏။ ဤအသုဘ ငိုချင်းရှည်ကို ရေးစပ်နေစဉ်ပင် မိုးဇော်သည် မိမိရေးစပ်နေသော သီချင်းမှာ မိမိအသုဘတွင် သီဆိုရန်ဖြစ်သည်ဟု အစွဲရှိလာလေ၏။ သီချင်းရေးသား၍ မပြီးဆုံးမီပင် မိုးဇော်လည်း တိုက်ဖတ်ဖျားရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သည်။ ထိုသီချင်းကို သူ၏တပည့်တယောက်က အပြီးသတ်ရေးစပ်ခဲ့၏။ မိုးဇော်သည် ကွယ်လွန်ချိန်တွင် သဂြိုဟ်စရိတ်မျှပင် မရှိသောကြောင့် သာမန် သူဆင်းရဲသင်းချိုင်းတွင်သာ မြှုပ်နှံသဂြိုဟ်လိုက်ရသည့်ပြင်၊ သူ၏မြေပုံကိုလည်း အတိအကျ မှတ်သားထားခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ နောင် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာမှ ဝိယင်းနားမြို့သားများသည် မိုးဇော်အထိမ်းအမှတ် ကျောက်တိုင်တခုကို မြေပုံလွတ်တခုပေါ်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့ကြ၏။

မိုးဇော်၏ လက်ရာတေးဂီတပေါင်း ၆၀၀ ကျော် အနက် ထင်ရှားသည်တို့မှာ ‘အိဒီမီနီးယို’ (၁၇၈၁)၊ ‘ဖီဂေးရီ၏ထိမ်းမြားပွဲ’ (၁၇၈၆)၊ ‘ဒွန်ဂျီဗနီး’ (၁၇၈၇)၊ ‘နတ်ပြေ’ (၁၇၉၁)၊ ‘ဂျူပီတာ’ နှင့် အဆုံးမသတ်သော ‘အသုဘငိုချင်းရှည်’ အစရှိသည်တို့ ဖြစ်သည်။

မိုးနီတိုက်စာစိစက် ။ ။ မိုးနီတိုက် စာစိစက်သည် ရှေးစာပုံနှိပ်စက်ကဲ့သို့ လက်ဖြင့် စာစီခြင်း၊ စာဖောင်ပြုလုပ်ခြင်း စသော အလုပ်များ မရှိတော့ဘဲ၊ စက်ဖြင့်သာ ပြီးစီးသည့်ခေတ်မှီ လက်နှိပ်စာစိစက်ဖြစ်သည်။ မိုးနီတိုက် လက်နှိပ်စာစိစက်တခုသည် စာစီသမား ၅ ဦး ၆ ဦး၏အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ လက်နှိပ်စာစိစက်နှင့် ဖောက်ထားသော စာရွက်လိပ်ကို စာလုံးသွန်းစက်ထဲသို့ ထည့်လိုက်ရုံနှင့် မိုးနီစာလုံးသစ်များနှင့် အသင့်စီပြီး စာဖောင်များ ထွက်လာတော့၏။ သို့ဖြင့် စာအုပ်ထုတ်လုပ်ငန်းသည် များစွာတွင်ကျယ်၍ လျင်မြန်လာလေသည်။

မိုနိုတိုက်စာစီစက်

မိုနိုတိုက် စာစီစက်တွင် စက် ၂ ခု ပါဝင်သည်။ တခုမှာ စာလုံးဖောက်စက်ဖြစ်၍ ကျန်တခုမှာ စာလုံးပုံသွန်းစက် ဖြစ်၏။ စာလုံးဖောက်စက်တွင် အလိုရှိသော အက္ခရာအလိုက် ခလုတ်ကို နှိပ်ပေးသောအခါ စက်အပေါ်ဖက်တွင် တပ်ဆင်ထားသော စာရွက်ပေါ်၌ အပေါက်များ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထိုအပေါက်များမှာ စာလုံးသွန်းရာ၌ ဆိုင်ရာအက္ခရာပုံကို သွန်းရန် ထိန်းပေးသည့် အပေါက်များသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အပေါက်များဖောက်ထားသော စာရွက်ကို အထိန်းစာရွက်ဟုခေါ်၍ ထိုအထိန်းစာရွက်ကို ပုံသွန်းစက်တွင် တပ်ဆင်လိုက်သောအခါမှ လိုအပ်သော အက္ခရာစာလုံးများကို ပုံသွန်းစက်က သွန်းပေးလေသည်။ မိုနိုတိုက် စာစီစက်တွင် ခလုတ်ပေါင်း ၂၆၀ ခန့်ရှိ၍ အက္ခရာအမျိုးအစား ၅ မျိုး ၆မျိုးခန့်နှင့် စာစီပေးနိုင်သည်။ အက္ခရာတလုံးနှင့် တလုံးကွဲပြားသကဲ့သို့ အထိန်းစာရွက်ပေါ်ရှိ အပေါက်များလည်း ကွဲပြားကြသည်။ စာစီစက်၌ အပေါက်များ ဖောက်ရာတွင် ၎င်း၊ စာလုံးသွန်းစက်၌ အက္ခရာပုံများ သွန်းရာတွင်၎င်း လေဖိအားကို အသုံးပြုထားလေသည်။

မိုနိုတိုက် စာစီစက်ကို ရိုက်နှိပ်နေစဉ် စာကြောင်း တကြောင်း ဆုံးခါနီးတွင် လက်နှိပ်စက်ကဲ့သို့ ခေါင်းလောင်းငယ်ကလေးမှ အသံမြည်လာသည်။ ထိုအခါ စာစီစက်ရိုက်သူသည် စက်တနေရာရှိ ညွှန်တံက ပြသည့်အတိုင်း လိုအပ်သော ကြားခံတုံးကို စာကြောင်းပြည့် ဖြစ်အောင် ခလုတ်နှိပ်၍ ထည့်ပေးရသည်။

စာလုံးသွန်းစက်တွင် (၁) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့်ဖြစ်စေ၊ ဓာတ်ငွေ့မီးနှင့်ဖြစ်စေ အရည်ကျိုထားသော သတ္တုအရည်ကျိုခွက် တခု၊ (၂) အက္ခရာ တလုံးစီ ပုံသွန်းပေးသည့် ပုံစံခွက်၊ (၃) အက္ခရာပေါင်း ၂၂၅ လုံးစာ နေရာရှိသော ပုံစံခွက်ဘောင်နှင့် (၄) စာလုံးသွန်းရန်အတွက် လေကိုဖိအားဖြင့် ပန်းသွင်းပေးသည့် ကရိယာတို့ ပါဝင်သည်။ စာလုံးသွန်းစက်တွင် အထိန်းစာရွက်ကိုထည့်၍ စက်ကို လည်စေသောအခါ သတ္တုအရည်ကျိုခွက်ပေါ်၌ မှောက်ထားသည့် မေးထရစ်ခွက်ခေါ်သည့် ပုံစံခွက်များထဲသို့ သတ္တုရည် ပန်း၍တက်လာပြီးလျှင် အက္ခရာစာလုံးများကို ပုံသွန်းပေးသည်။ သို့သော် လိုင်နိုတိုက်နှင့် ကွဲလွဲပုံမှာ လိုင်နိုတိုက်၌ တကြိမ်လျှင် စာတ

မိုနိုတိုက်ခေါ် လက်နှိပ်စာစီစက်ဖြင့် စာစီရိုက်နှိပ်နေပုံဖြစ်သည်။ ရိုက်နှိပ်လိုက်သော စာလုံးများသည် စက္ကူလိပ်တွင် အပေါက်များ သွားရောက်ဖောက်သည်။ ထိုစက္ကူလိပ်ကို မိုနိုသွန်းစက်တွင် ထည့်သောအခါ အသင့်စာစီပြီး ခဲစာလုံးများ ရရှိသည်။ ဤမြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းမှာ မိုနိုတိုက်ဖြင့် စာစီရိုက်နှိပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ကြောင်းစာကို ပုံသွန်းပေး၍ မိုနိုတိုက်၌မူ အက္ခရာတလုံး ချင်းကိုသာ ပုံသွန်းပေးလေသည်။ (လိုင်နိုတိုက် စာစိစက် - လည်းရှိ။) ထိုကြောင့် ပုံသွန်းရရှိသော စာလုံးများ၌ အမှား တွေ့ခဲ့သော် လိုင်နိုတိုက်နှင့် သွန်းထားသော စာလုံးဖြစ်က စာတကြောင်းလုံး ပြန်လည်သွန်းလုပ်ရသော်လည်း၊ မိုနို တိုက်နှင့် သွန်းထားသော စာလုံးဖြစ်က မှားသည့် စာလုံး များကို တလုံးချင်း ပြန်လည် သွန်းလုပ်ရန်သာ လိုပေသည်။ အခြား ကွဲလွဲချက်တခုမှာ လိုင်နိုတိုက်၌ စာစိစက်နှင့် ပုံသွန်း စက်ကို ပူးတွဲထား၍ မိုနိုတိုက်၌မူ တခုစီ သီးခြားထားသည်။ ထိုကြောင့် မိုနိုတိုက်ကို သုံးရာတွင် စာစိစက်နှင့် စာလုံးသွန်း စက်တို့ကို တမြို့စီ၊ သို့မဟုတ် တနယ်စီ၊ သို့မဟုတ် တနေရာစီ ထား၍ စာစိစက် ပုံသွန်းနိုင်ပေသည်။

မိုနိုတိုက်နှင့် စာစိစက်၊ စာလုံးသွန်းခြင်းဖြင့် ရရှိသော ပုံနှိပ်စာလုံးများကို တဖန် လိုင်နိုတိုက်မှာကဲ့သို့ပင် စာမျက် နှာအလိုက် ဖောင်သွင်းပေးပြီးလျှင် ပုံနှိပ်စက်တွင် တပ်ဆင် ရိုက်နှိပ်နိုင်ပေသည်။

မိုနိုတိုက်နှင့် သွန်းလုပ်ရရှိသော ပုံနှိပ်စာလုံးများကို တလုံး ချင်း ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်ခြင်း၊ ဤစက်တွင် စာစိစက်နှင့် ပုံသွန်း စက်ကို တနေရာစီ ခွဲခြားထားနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် မိုနိုတိုက်ကို စာအုပ်စာတမ်းများ ရိုက်နှိပ်သည့် ပုံနှိပ်တိုက်ကြီးများ၌ အ သုံးများကြ၏။ သို့သော် လိုင်နိုတိုက်ဖြင့် စာများကို ပိုမိုလျင် မြန်စွာ စီနိုင်သွန်းနိုင်သည့်အတွက် သတင်းစာတိုက်ကြီးများ ၌ လိုင်နိုတိုက်ကို အသုံးများကြသည်။

မိုနိုတိုက် စာစိစက်ကို တလပက် လန်စတန်ဆိုသူ အမေ ရိကန်တဦးက ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် စတင်တီထွင်ခဲ့သည်။ မိုနို ဟူသောစကားမှာ တခုဟု အဓိပ္ပါယ်ရသဖြင့် စာတလုံးချင်း စီပေးနိုင် သွန်းပေးနိုင်သော ဤစက်ကို မိုနိုတိုက်ဟု ခေါ် တွင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

မိုပါဆွန်းဂီးဒါ (ခရစ် ၁၈၅၀-၁၈၉၃) ။ ။ဂီးဒါမိုပါ ဆွန်းသည် ပြင်သစ်လူမျိုး ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာဖြစ် သည်။ ဝတ္ထုရှည်များနှင့် ဝတ္ထုတိုများ အများအပြား ရေးသား ခဲ့သည်။ ဝတ္ထုတိုများ ရေးသားရာတွင် အထူးပြောင်မြောက် သည်။ ကာလပေါ် ဝတ္ထုတိုများကို ရေးသားရာတွင် ရှေ့ ဆောင်ဖြစ်၍ ယခုတိုင် သူ၏ အရေးအသားတို့ကို နှောင်း လူတို့ အတုယူကြရ၏။ ကမ္ဘာကျော် ဝတ္ထုများကို ပေါင်းဖွဲ့ ထုတ်ဝေသော စာအုပ်မှန်လျှင် မိုပါဆွန်း၏ ဝတ္ထုတပုဒ် ပါစ မြင်ပင်ဖြစ်၏။ မိုပါဆွန်း၏ ဝတ္ထုများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ တဆင့် မြန်မာဘာသာသို့ တိုက်ရိုက်ပြန် ဆိုထားသည်လည်း ရှိ၍ မိုး၍ရေးသားသည်လည်းရှိသည်။ မိုပါဆွန်း၏ 'ပယ် လာမီ' ခေါ်ဝတ္ထုရှည်ကို ဘာသာပြန်ထားခြင်းဖြစ်ဖြစ်သော စာရေးဆရာ တင့်တယ်၏ 'ပျိုတို့အချစ်တော်' ဘာသာ

ဝတ္ထုတိုရေးရာတွင် နာမည်ကျော်ကြားသူ ဂီးဒါ မိုပါဆွန်း

ပြန်ဝတ္ထုသည် ၁၉၅၉ ခုနှစ် စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆု ခြီး မြှင့်ခြင်းခံရသည်။

မိုပါဆွန်း၏အမည်အပြည့်အစုံမှာ အန်းရီ ရာနေ အာလ ဝဲဂီးဒါ မိုပါဆွန်းဖြစ်၏။ မိုပါဆွန်းသည် ခရစ် ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၅ရက်နေ့တွင် နော်မန်ဒီနယ်၌ မွေးဖွားသည်။ ငယ်စဉ်က အက်ဗတိုးရို စာသင်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ယူ၍ ရှုအန်း တက္ကသိုလ်မှဘွဲ့ရရှိခဲ့သည်။ ကျောင်းမှ ထွက်သော အခါ ပါရစ်မြို့ ရေတပ်ဌာနတွင် စာရေးအဖြစ် ၁၀ နှစ်မျှ အမှုထမ်းသည်။ မိုပါဆွန်းသည် ကစားခုန်စားတွင် ဝါသနာ ထုံသည်ဟုဆို၏။ မိုပါဆွန်းအား စာရေးဆရာဖြစ်အောင် သွန်သင်နည်းပြပေးသူမှာ နာမည်ကျော် စာရေးဆရာ ဖလို ဝဲယားဖြစ်သည်။ ဖလိုဝဲယားသည် မိုပါဆွန်း၏ မိခင်နှင့် ရင်း နီးခင်မင်သော မိတ်ဆွေတဦး ဖြစ်ရုံမက၊ မိုပါဆွန်း ဗတ္တိဇ် မင်္ဂလာခံယူစဉ်က ကြီးမှူးသူ ခေါင်းကိုင်ဖခင်လည်းဖြစ်၏။ မိုပါဆွန်းသည် ဖလိုဝဲယား၏နေအိမ်တွင် အနေများသည် ဖြစ်ရာ နာမည်ကျော် စာရေးဆရာကြီးများဖြစ်ကြသော အေမီးဇိုလာ၊ တူရဂေချက်စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တွေ့ဆုံခွင့် ရခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ အားကစားဖက်တွင် ဝါသနာပါသော မိုပါဆွန်းသည် စာပေဖက်သို့ ညွှတ်လာသည်။ ဖလိုဝဲယား သည် ၇ နှစ်တိုင်တိုင်ကြပ်မတ်၍ မိုပါဆွန်းအား စာပေအရေး အသားများကို အလေ့အကျင့်ပေးကာ နည်းပေးပြသခဲ့ လေသည်။

ဦးစွာ၌ မိုပါဆွန်းသည် ကဗျာကို လက်တည့်စမ်းကြည့် ခဲ့၏။ ခရစ် ၁၈၈၁ ပြည့်နှစ်တွင် ဒက်ဗတ်ဟု ခေါ်သော သူ၏ ကဗျာစာအုပ်ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ သို့သော် မိုပါဆွန်းသည် ကဗျာဖြင့် ဟန်ပုံမရသောကြောင့် ဝတ္ထုတို ဖက်သို့ လှည့်ခဲ့ပြန်၏။ ထိုနှစ်တွင်ပင် သူ၏ ပဌမဆုံး ဝတ္ထုတို 'ဗောဒါဆွဲ' (အဆီတုံး) သည် ထင်ရှားသော စာရေးဆရာ တို့၏ လက်ရာများပါသော 'ဝတ္ထုပဒေသာ' စာအုပ်တွင် ပါ လာလေရာ လူအများ သဘောကျနှစ်ခြိုက်ခဲ့လေသည်။ ထို ပွဲဦးထွက် ဝတ္ထုတိုသည်ပင် မိုပါဆွန်း၏ လက်ရာမြောက် ဝတ္ထု တိုတပုဒ်လည်းဖြစ်၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ မိုပါဆွန်းသည် နာ မည်ရလာကာ ဝတ္ထုတို၊ ဝတ္ထုရှည်များကို ဆက်လက် ရေး သားလေတော့သည်။

အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မိုပါဆွန်းသည် ဝတ္ထုတို များတွင် ပိုမိုပြောင်မြောက်၏။ သူ၏ အပြောင်မြောက်ဆုံး လက်ရာများမှာ အဆန်းမဖက်ဘဲ ရှင်းလင်းပြတ်သား တိကျ သော အသုံးအနှုန်းများဖြင့် ဖော်ပြထားသည်ချည်း ဖြစ်၏။ သူမြင်တွေ့သမျှကို သဘာဝ အတိုင်းဖော်ပြလေ့ရှိ၏။ ထို ကြောင့် သဘာဝ ဆရာကြီးဟုပင် ဆိုထိုက်ပေသည်။ အထူး သဖြင့် လူတို့၏သဘာဝကို သဘာဝကျကျပင် ဖော်ပြတတ် ၏။ သူသရုပ်ဖော်သော ဇာတ်ကောင်များမှာ တောသား ပင်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံရေးသမားပင်ဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်ကြီးရှင် အမျိုး သမီးပင်ဖြစ်စေ၊ လူမိုက်ပင်ဖြစ်စေ သူကိုယ်တိုင် သိကျွမ်းဖူး သူများကိုသာ ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ မိုပါဆွန်းသည် မျက်စိရှင် သန်သလောက် ကလောင်လည်းထက်မြက်၏။

ဤသို့ ဝတ္ထုပါ ဇာတ်ကောင်များကို သရုပ်ဖော်ကောင်း သူ မိုပါဆွန်း၏ဘဝမှာ ချမ်းမြေ့လှသည်မဟုတ်။ စိတ်သော ကများ၍ မှိုင်တွေနေရတတ်သူ ဖြစ်၏။ သူ၏ စာပေများ သည် ပြောင်မြောက်သည်ဟု ဆိုရငြားလည်း အပျော်ဖတ် ရန်အတွက်ကား မသင့်လျော်ချေ။ မိုပါဆွန်းသည် အကောင်း ဖက်ထက် အဆိုးဖက်ကို ပို၍မြင်၏။ လောကကြီး၏ ယုတ် မာပုံ၊ မကောင်းပုံ၊ အဆင်မပြေပုံ စသည်များကို ဖော်ပြလေ့

ရှိ၏။ သူ၏ အချို့သော စာအုပ်များမှာ ဆိုးယုတ်သူများ အ ကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်ဖြစ်ရာ အစိုးရကပင် ထုတ်ဝေ ခြင်းမပြုရန် တားမြစ်ပိတ်ပင်ရ၏။ သူ၏ အကောင်းဆုံး စာ များကို ဖတ်လျှင်ပင် ဖတ်သူသည် စိတ်မသက်သာဘဲ ညှိုး ငယ်ကာ၊ လောကကြီးသည် အလုံးစုံဆိုးရွား ယုတ်မာသည် ဟု ထင်လာမိတတ်၏။ သို့ရာတွင် ယင်းအကြောင်းအရာ များသည် သရုပ်ပါလှသဖြင့် ဖတ်သူတို့အား စွဲစွဲလမ်းလမ်း ဖြစ်စေသည်။

မိုပါဆွန်း၏များလှစွာသော ဝတ္ထုတိုများအနက် ထင် ရှားသည်တို့ကား 'အဆီတုံး'၊ 'စိန်လည်ဆွဲ'၊ 'ကြိုးတစ်ပင်'၊ 'ပျော်ရွှင်မှု' အစရှိသည်တို့ဖြစ်၏။ 'အဆီတုံး' မည်သော ဝတ္ထု တိုတွင် ပြင်သစ် ပရပ်ရှား စစ်ပွဲအတွင်းက ဖြစ်ရပ်တခု အ ကြောင်းကို သရုပ်ဖော်ထား၏။ ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် 'မမ်ဆယ် တ်လီယား၏အိမ်' ခေါ် ဝတ္ထုတိုပဒေသာကို ထုတ်ဝေသော အခါ စာပေဝေဖန်သူတို့က မိုပါဆွန်းအား ဝတ္ထုတိုများရေး ရာ၌ ကျွမ်းကျင်သော စာရေးဆရာအဖြစ် ခြီးကျူးကြရ၏။ သူ၏ ပဌမဆုံးဝတ္ထုရှည်ဖြစ်သော 'ဘဝ' ဝတ္ထုကို ၁၈၈၃ ခု နှစ်တွင် ထုတ်ဝေသည်။ ဝတ္ထုကောင်းတပုဒ် ဖြစ်၍၊ မိုပါဆွန်း သည် တိကျစွာ မြင်စွမ်းသည့်အဖြစ်ကို ထင်ရှားစေခဲ့သည်။ သို့သော် ယင်းဝတ္ထုတွင် စိတ်လှုပ်ရှားမှုလည်း မပါ၊ သင်ခန်း စာလည်း အကျိုးမဝင်ဘဲ အမှန်ကို ထုတ်ဖော်ထားသည် ဖြစ်၍ ထိထိမိမိ ရှိလှပေသည်။ 'ဗယ်လာမီ' ဝတ္ထုကို ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသည်။ ထင်ရှားသောဝတ္ထု တပုဒ် ဖြစ်၏။ 'ပီယံနှင့်ဇန်' မည်သော ဝတ္ထုရှည်၏ နိဒါန်းတွင် မိုပါဆွန်းသည် ဝတ္ထုနှင့်စပ်လျဉ်းသော သူ၏ သဘောတရား များကို ထုတ်ဖော် ရေးသားထားလေသည်။ မိုပါဆွန်း၏ ဝတ္ထုကောင်းများသည် ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်နှင့် ၁၈၈၆ ခုနှစ်များ အတွင်း၌ ထွက်ပေါ်ခဲ့၏။ ထိုနောက်တွင်ကား မိုပါဆွန်း၏ ကျန်းမာရေး ချွတ်ယွင်းလာသည်။ ၁၈၉၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ပါရစ်မြို့ရှိ စိတ္တဇဆေးရုံတခုတွင် ကွယ်လွန် လေသည်။

အာပရိက အနောက်အစွန်းပျားနိုင်ငံ

၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင်မှ အချုပ်အချာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သော နိုင်ငံဖြစ်လာသည့် မိုရော့ကို နိုင်ငံကို အာရဗီဘာသာဖြင့် အယ်လ မာဂရစ် အယ်လတ်ကဆား ဟု ခေါ်ကာ အနောက်အစွန်းပျား အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ဤအကြောင်းရပ်တွင် မိုရော့ကို နိုင်ငံ၏ အကြောင်း သိကောင်းစရာတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။

မိုရော့ကိုနိုင်ငံ ။ ။ မိုရော့ကိုနိုင်ငံသည် အာပရိကတိုက် အနောက်မြောက်ဖက်တွင် တည်ရှိ၍ စူလတန်ဘုရင်အုပ်စိုး သော နိုင်ငံဖြစ်၏။ များမကြာမီ နှစ်များကမှ အချုပ်အ

ခြာအာဏာကို ပြန်လည် ရရှိခဲ့လေသည်။ မိုရော့ကို နိုင်ငံကို အာရဗီဘာသာဖြင့် အယ်လမာဂရစ် အယ်လတ်ကဆား ဟူ၍ ခေါ်ကာ အနောက်အစွန်းပျားဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။

မိုရော့ကိုနိုင်ငံ

မိုရော့ကိုနိုင်ငံ ကာဆာပလန်ကာမြို့၏ ကျက်သရေဆောင် ကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း

မိုရော့ကို နိုင်ငံသည် ဥရောပ တိုက်နှင့် အလွန်နီးကပ်သည်။ မိုရော့ကိုနိုင်ငံ၏ မြောက်ဖက် ထိပ်ဖျားသည် စပိန်နိုင်ငံနှင့် ၉ မိုင်မျှသာ ရေလက်ကြားဖြင့် ခြားလျက် ရှိပေသည်။ နယ်နိမိတ်အားဖြင့်သော်ကား မိုရော့ကို နိုင်ငံသည် မြောက်ဖက်တွင် မြေထဲပင်လယ်ဖြင့်၎င်း၊ အရှေ့နှင့်တောင်ဖက်တွင် အယ်လဂျီးရီးယားနိုင်ငံဖြင့်၎င်း၊ အနောက်တောင်ဖက်တွင် ရီအိုသေအိုးရီဒေသဖြင့်၎င်း၊ အနောက်ဖက်တွင် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာဖြင့်၎င်း ပတ်ရံလျက်ရှိ၏။ အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၇၂,၁၀၄ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၏။ မိုရော့ကိုနိုင်ငံ၏မြို့တော်မှာ ရာဗတ်မြို့ဖြစ်၏။ အခြားမြို့ကြီးများကား တေတွန်း၊ တန်ရီးယား၊ ကာဆာပလန်ကာ၊ ဖက်ဇ၊ မက်ကနက်၊ ဆာဖီ၊ ဥဂျဒါ အစရှိသည်တို့ ဖြစ်၏။ မိုရော့ကိုနိုင်ငံသည် အချက်အခြာနေရာတွင် တည်ရှိခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာတွင် အရေးပါ အရာရောက်လေသည်။

မြေမျက်နှာပြင်အားဖြင့် မိုရော့ကို နိုင်ငံသည် တောင်ထူထပ်သည်။ အတ္တလတ်တောင်တန်းသည် အနောက်ဖက်မှ အရှေ့ဖက်သို့ သွယ်တန်းလျက်ရှိ၏။ ထိုပြင် မြေထဲပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် အနည်းငယ်သာ ကွာဝေးသော အတွင်းဖက်၌ အခြား တောင်တန်းတခု ရှိသေးသည်။ ဤတောင်တန်းကြီးနှစ်ခုစပ်ကြား အတ္တလန္တိတ် ကမ်းခြေတွင် မြေဩဇာကောင်းသည့် မြေပြန့်ရှိ၍ ယင်းမြေပြန့်မှာ အချို့ နေရာများတွင်

တောင်နိမ့်များ၊ တောင်ကြားများဖြင့် ဖြတ်လျက်ရှိ၏။ မိုရော့ကို နိုင်ငံတွင် မြစ်ပေါများသော်လည်း တောင်ဖက်သို့ စီးဝင်ရာ၌ သဲကန္တာရ ရှိသောကြောင့် ခန်းခြောက်သွားသဖြင့် မြစ်များမှာတို၏။ ထင်ရှားသည့်မြစ်များကား မြောက်ဖက်တွင် မူးလူးယာဖြစ်၍ အခြားမြစ်တို့ကား ဂါးဂစ်နှင့် ဂရာတို့ ဖြစ်၏။ ယင်းမြစ်တို့သည် နွေရာသီတွင် လုံးဝဆိုသလို ခန်းခြောက်ကုန်၏။ အင်းအိုင်များလည်း နွေရာသီတွင် ခန်းခြောက်ကုန်၏။ ကောက်ပင်များကို ခန်းသွားသော အင်းအိုင်များတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။

အတ္တလတ်တောင်တန်း၏ အနောက်ဖက်ရှိဒေသ၌ အသင့်အတင့် သာယာသော ရာသီဥတုရှိ၏။ တနှစ်ပတ်လုံး ပင်လယ်မှ လေပြည့်များ တိုက်ခတ်သဖြင့် အအေးဓာတ် ရသည်။ အရှေ့ဖက်ကုန်းလျှောသည် အေးမြ၍ ဆောင်းရာသီတွင် ပြင်းပြင်းထန်ထန်အေးသည်။ သို့သော် မြေပြန့်ဒေသနှင့် သဲကန္တာရဖြစ်သော အပိုင်းသည် နွေရာသီတွင် မခံမရပ်နိုင်အောင် ပူပြင်းသည်။

မိုရော့ကို နိုင်ငံတွင်းရှိ လူဦးရေမှာ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေအရ ၁၀,၅၅၀,၀၀၀ ဖြစ်၏။ မြို့ကြီးပြကြီးများတွင် ခေတ်မှီ တိုးတက်လျက် ရှိသော်လည်း မိုရော့ကိုနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သူအများမှာ စရိုက်အားဖြင့် ခပ်ရိုင်းရိုင်း ခပ်ကြမ်းကြမ်းဖြစ်သော ဗာဗာ လူမျိုးစု ဖြစ်၏။ မြေပြန့်ပိုင်းနှင့် သဲကန္တာရပိုင်းတွင် အာရပ်နှင့် မူးဝါးလူမျိုးတို့ နေထိုင်ကြသည်။ ဥရောပတိုက်သားတို့၏ အုပ်ထိန်းခြင်း ခံခဲ့ရသည့် ဒေသဖြစ်သည့်အလျောက် ဥရောပတိုက်သားဦးရေလည်း အသင့်အတင့်ရှိသည်။ မိုရော့ကို နိုင်ငံ၏အယူဝါဒမှာ အစ္စလာမ်အယူဝါဒဖြစ်၏။ မိုရော့ကို နိုင်ငံရှိ အချို့မြို့များတွင် ယဟူဒီလူမျိုးများရှိသည်။

မိုရော့ကိုနိုင်ငံ တည်နေရာပြမြေပုံဖြစ်သည်။ မိုရော့ကိုနိုင်ငံသည် အာဖရိကတိုက်၏ အနောက်မြောက်စွန်းကျဆုံး နိုင်ငံဖြစ်သည်။

မိုးရေကိုနိုင်ငံ

မြို့ကြီးများမှအပ မိုးရေကိုနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သူတို့မှာ သိုးထိန်း၊ နွားထိန်းတို့ဖြစ်လျက် သိုးမွေး၊ ဆိတ်မွေး၊ လျှော်ပင်များဖြင့် ရက်လုပ်ထားသော တဲများတွင် နေထိုင်ကြသည်။ လယ်သမားတို့သည် ရွှံ့ဖြင့် ပြုလုပ်သော အိမ်များတွင် နေထိုင်ကြ၏။ သို့အားဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးသည် အရေးပါသော လုပ်ငန်းဖြစ်၍ ထွက်ကုန်ပစ္စည်းတို့ကား သံလွင်သီး၊ လိမ္မော်သီး၊ ရှောက်သီး၊ စွန်ပလွံသီး စသော အသီးများ၊ ဂျုံ၊ မုယောစပါးတို့ဖြစ်ကာ ဗာဒမ်သီးလည်း အမြောက်အမြားထွက်၏။ ကျွဲ၊ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းလည်း တိုးတက်လျက်ရှိ၏။ ကမ်းခြေဖက်တွင် တံငါလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်လေရာ ဆာဖီမြို့သည် ဆာဒင်းငါးအများဆုံး ထွက်ရာ ဆိပ်ကမ်းဖြစ်ပေသည်။ အတ္တလတ်တောင်၏ အလယ်ပိုင်းရှိ မြေပြန့်တွင် ဆည်မြောင်းများနှင့် ရေအားသုံးလျှပ်စစ်ဓာတ် လုပ်ငန်းများကြောင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လျက်ရှိ၏။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအပြင် ယခုအခါမြေပြန့်ဒေသတွင် စက်ရုံများ ပေါ်ထွန်းလျက်ရှိကာ ယင်းစက်ရုံများမှ ဓာတ်သတ္တုများ၊ အထည်အလိပ်များ၊ စည်သွတ် အစားအစာများ အစရှိသည်တို့ ထွက်သည်။ မိုးရေကိုနိုင်ငံမှ သားရေပစ္စည်းများသည် ကမ္ဘာတွင် ထင်ရှားပေသည်။ မိုးရေကိုနိုင်ငံမှထွက်သော ဓာတ်သတ္တုတို့ကား ဖော့စဖိတ်၊ အန်သ

ရာစိုက် ကျောက်မီးသွေး၊ သံ၊ ကိုဗော့၊ မန်ဂနီ၊ မိုလစ်ဒီနမ်၊ ကြေးနီ၊ သံဖြူ၊ ခဲ၊ သွပ်တို့ဖြစ်၍ သစ်တောထွက် ပစ္စည်းတို့မှာ ဖော့၊ အိမ်ဆောက်လုပ်ရန် သစ်များနှင့် အိမ်ထောင်ပရိဘောဂအတွက် သစ်တို့ဖြစ်၏။

မိုးရေကိုနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်လျှင် မိုးရေကို နိုင်ငံသည် ရှေးရောမအင်ပိုင်ယာလက်အောက်ခံ မော်ရီတေးနီယားတွင် ပါဝင်ခဲ့သော နယ်တခုဖြစ်၏။ ရောမအင်ပိုင်ယာ ပြိုကွဲပြီးသည့်နောက်တွင် တိုင်းပြည် ဖရိုဖရဲဖြစ်ကာ ကြမ်းတမ်းသော ဘုရင်အသီးအသီး၏ လက်တွင်းသို့ ကျရောက်ခဲ့၏။ ခရစ် ၆၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် အာရပ်လူမျိုးတို့ ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်လာကာ အစ္စလာမ် အယူဝါဒကို သွတ်သွင်း ဖြန့်ချိ၏။ စပိန်နိုင်ငံကို မွတ်စလင်တို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်အောင်မြင်သည့် အရေးအခင်းတွင် မိုးရေကိုလည်း ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ စပိန်နိုင်ငံမှ နှင်ထုတ်ခြင်းခံရသော မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် မိုးရေကိုတွင် အခြေစိုက်နေထိုင်ကြ၏။ ယင်းအချိန်နောက်ပိုင်းတွင် မိုးရေကိုသည် အတော်အတန် အရေးပါသော တိုင်းပြည်တခု ဖြစ်လာသည်။ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် မိုးရေကိုပြည်သည် ပင်လယ်ဓားပြများအရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဆက်ဆံရေးမသင့် ဖြစ်ခဲ့၏။ ၁၈၁၄ ခုနှစ်မှအစပြု၍ မိုးရေကိုပြည်သည် ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် အဆက်အသွယ် ပို၍ ကောင်းလာ၏။ သို့သော်

မိုးရေကိုနိုင်ငံသည် အာရပ်နှင့် ဗာဗာလူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာဒေသဖြစ်သည်။ ဗာဗာအမျိုးသမီးများသည် ခေါင်းပြီးရှုံခြင်းမပြုကြချေ။

မိုးရေကိုနိုင်ငံ

၁၈၅၉ခုနှစ်တွင် စပိန်နိုင်ငံနှင့်စစ်ဖြစ်ပွားသည်တွင် စပိန်နိုင်ငံက အနိုင်ရသဖြင့် မိုးရေကိုက လျော်ကြေးအဖြစ် ဒေါ်လာပေါင်း နှစ်ကုဋေကို စပိန်နိုင်ငံသို့ ပေးရ၏။ ၁၈ ရာစုနှစ်နောက်ပိုင်းနှင့် ၁၉ရာစုနှစ်ဦးပိုင်း အတောအတွင်းက ဥရောပနိုင်ငံကြီးများသည် မိုးရေကိုပြည်၌ မည်သူက ပို၍ အခွင့်အသာယူကာ ကြိုးကိုင်သင့်ကြောင်းဖြင့် အချင်းများခဲ့ကြ၏။ ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့ နှစ်ဦးသဘောတူညီချက်အရ ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် မိုးရေကိုပြည်တွင် ကြီးစိုး ကြိုးကိုင် နိုင်ခဲ့သည်။ ၇၇မနီနိုင်ငံသည် မိုးရေကိုပြည်၏ကုန်သွယ်မှု ၅ ပုံတစ်ပုံခန့်ကို ချုပ်ကိုင်ထားရကား ကန့်ကွက်သော်လည်း ဗြိတိန်နှင့် ပြင်သစ်တို့က ပို၍ အင်အားတောင့်သဖြင့် အရာမရောက်ခဲ့ပေ။ ၁၉၁၂ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် စူလတန်ဘုရင်နှင့်၎င်း၊ စပိန်နှင့်၎င်း သဘောတူညီချက် စာချုပ်များ ချုပ်ဆိုကာ မိုးရေကိုပြည်တွင် ပြင်သစ်အုပ်ထိန်းခံနယ်နှင့် စပိန်အုပ်ထိန်းခံနယ်များကို ခွဲခြားသတ်မှတ်လေသည်။

သို့အားဖြင့် မိုးရေကိုသည် အချုပ်အခြာအာဏာကို ဆုံးရှုံးရလေသည်။ လွတ်လပ်ရေးမရမီက မိုးရေကိုပြည်ကို စူလတန်ဘုရင် အုပ်စိုးသည်ဟု ဆိုရငြားလည်း တကယ်တမ်း အာဏာပိုင်သည်ကား မဟုတ်ပေ။ အယူဝါဒရေး ဆိုင်ရာတွင် အထွတ်အထိပ် အာဏာပိုင်သောကြောင့်သာလျှင် သူ၏တိုင်းပြည်တွင် အာဏာလွှမ်းမိုးနေခြင်းဖြစ်၏။ ပြင်သစ်နယ်တွင် ပြင်သစ်ကိုယ်စားလှယ်တော်သည် နိုင်ငံခြား ဆက်သွယ်ရေးကို ကြိုးကိုင်၏။ စပိန်နယ်တွင်လည်း စပိန်အစိုးရကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ကယ်လီဖာ တဦးကိုထားရာ၌ မိမိအလို

ရှိသူကို ရွေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဆိုရသော်လည်း စပိန်အစိုးရ တင်ပြသော ကယ်လီဖာနှစ်ဦးအနက် တဦးကို ရွေးချယ်ရခြင်းဖြစ်၏။ စင်စစ်မူကား စပိန်နယ်တွင် စပိန်ဝန်ရှင်တော် မင်းကြီးကသာလျှင် လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ် နေခဲ့လေသည်။ ဤသို့ မိုးရေကိုတွင် မျက်နှာဖြူ တိုင်းတပါးသားတို့ လာရောက် ခြယ်လှယ်နိုင်သည်မှာ စူလတန်ဘုရင်နှင့် လက်အောက်ခံများ အုပ်ချုပ်ရေး ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့်ဟု ဆိုရပေမည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ရစ်ဖီယန် လူမျိုးစုတို့က မျက်နှာဖြူအစိုးရကို တော်လှန်ပုန်ကန်သော်လည်း မအောင်မြင်ဘဲ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ အဗ္ဗဒယ်ကာရင်သာလျှင် ပြည်နှင့်ဒဏ် ခံခဲ့ရ၏။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့သည် တန်ဖိုးထားကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနယ်အဖြစ် သဘောတူ သတ်မှတ်ကြလေသည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၈ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှနှင့် အမေရိကန်ခေါင်းဆောင်သော တပ်များသည် မိုးရေကိုပြည်သို့ အတ္တလန္တိတ် ကမ်းခြေဖက်မှ တက်ရောက်ခဲ့၏။ အမေရိကန် တပ်များသည် မိုးရေကိုပြည်ကို ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းခဲ့လေသည်။ ယင်းသည့်နောက်တွင် မိုးရေကိုပြည်သည် အာဖရိကတိုက်၌ မဟာမိတ်တို့၏ အခြေခံစခန်း ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေအရ မိုးရေကိုသည် ပြင်သစ်ပြည်ထောင်စုတွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင် ပြည်တခု ဖြစ်လာ၏။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့သည် ဥရောပတိုက်အနောက်ဖက် ကာကွယ်ရေးအတွက် လေတပ်စခန်းများကို မိုးရေကိုပြည်တွင် တည်ဆောက်ရန် ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် သဘောတူကြလေသည်။

မိုးရေကိုနိုင်ငံတွင် မြည်းကို ဝန်တင်ရန်အတွက် များစွာအသုံးပြုကြသည်။

မိုးရေကို နိုင်ငံသားတို့သည် ဧည့်သည်များအား ကာစီခါးခါးဖြင့် ရိုးရာမပျက် လောကွတ်ပျူငါ ဧည့်ခံလေ့ရှိကြသည်။

ပြင်သစ်အုပ်ထိန်းခံ မိုးရေကိုပြည်သည် ပြင်သစ်တို့လက်အောက်တွင် မငြိမ်မသက်ဖြစ်ကာ အစဉ်လိုပင် ပုန်ကန် ထကြွမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်တို့သည် စူလတန်ဘုရင် ဆီဒီ ဗင်ယူဆွတ်ကို နယ်နှင့်လိုက်လေသည်။ သူ၏ဦးရီးတော် မဟာမက် ဗင် အာရာဖာကို နန်းတင်သည်။ ဦးရီးတော်မှာ ပြင်သစ်တို့ကို လိုလားသူဖြစ်၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ တိုင်းပြည်တွင် ဆူပူထကြွမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပြန်၏။ မိုးရေကို မျိုးချစ်အဖွဲ့က လွတ်လပ်ရေးပေးရန်နှင့် စူလတန်ဘုရင်ဟောင်းကို ပြန်လည်နန်းတင်ရန် တောင်းဆိုကြလေသည်။ ဤသို့ ဆန္ဒပြပွဲများ အဓိကရုဏ်းများတွင် တိုင်းသူပြည်သား ထောင်ပေါင်းများစွာ သေကြေကြရလေသည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်တို့သည် စူလတန်ဘုရင်ဟောင်းကို ပြန်လည်နန်းတင်၏။ စူလတန်ဘုရင်သည် စီ အင်ဗာရက် ဗက်ကိုင်ကို ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်၍ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေကို ရေးဆွဲရန်၎င်း၊ ဒီမိုကရေစီ အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရန်၎င်း အာဏာ နှင်းအပ်လေသည်။ ပြင်သစ်အစိုးရကိုယ်စားလှယ်တော်သည် မိုးရေကိုတွင် လွတ်လပ်သောနိုင်ငံဖြစ်သည့် အချိန်အထိ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ဖြစ်၏။ မိုးရေကိုသည် ၁၉၅၆ ခုနှစ်မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် အချုပ်အချာ အာဏာပိုင် လွတ်လပ်သော မိုးရေကိုနိုင်ငံအဖြစ်သို့

ရောက်ရှိသည်။ စပိန်အစိုးရသည်လည်း ပြင်သစ်တို့၏ လမ်းစဉ်ကို လိုက်လျက် စပိန်အုပ်ထိန်းနယ်ကို ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့တွင် လက်လွှတ်လိုက်လေသည်။ ဆီဒီ ဗင်ယူဆွတ်သည် ပဉ္စမ မဟာမက် ဘုရင်အဖြစ်နန်းတက်သည်။ ဘုရင်သည် တန်ဂျီးယားနယ်ကို မိုးရေကိုပိုင်နယ်အဖြစ် ပြန်လည်တောင်းခံယူလျက် ယင်းဒေသတွင် ဘုရင်ခံတစ်ဦးကို ခန့်အပ်လေသည်။ မိုးရေကိုနိုင်ငံသည် ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ကုလ သမဂ္ဂတွင် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ်ဝင်ရောက်သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ရက်နေ့တွင် မဟာမက်ဘုရင်နတ်ရွာစံသဖြင့် အိမ်ရှေ့နန်းလျာမူလေဟာဆန်က ထီးနန်းဆက်ခံလေသည်။

မိုးလိုတော့,ဝီအမ် (ခရစ် ၁၈၉၀ ပြည့်ဖွား) ။ ။ ဗျိုချီဆလပ်မီကိုးလိုဗျစ် မိုးလိုတော့သည် ဆိုဗီယက် ပြည်တောင်စု၏ ခေါင်းဆောင် နိုင်ငံပြု သုခမိန်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်၍ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ရုရှနိုင်ငံအနောက်မြောက်ပိုင်း စိန်ပီတာစပတ်မြို့အနီး ဗျတ်ကာဒေသ၌ဖွားမြင်ခဲ့လေသည်။ သူ၏ဖခင်မှာကုန်သည်တစ်ဦးဖြစ်၏။ ထိုပြင်သူ၏အမည်ရင်းမှာစကရီယာဗင်ဖြစ်၍ မိုးလိုတော့မှ လူငယ်တော်လှန်ရေးသမား အဖြစ်ခံယူခဲ့သောအမည်ဖြစ်၏။ ထုနှက်ရန်ဖြစ်သောတူဟူလို။ မိုးလိုတော့သည် ကာဇန် အထက် တန်းကျောင်း၌ ပညာသင်ကြားနေစဉ် ၁၅ နှစ်သား အရွယ်ကပင် ဗော်လရှီဗစ်

မိုလိုတော့, ဝိ၊ အမ်

ဂိုဏ်းဝင်တဦး ဖြစ်ခဲ့၏။ အထက်တန်းပညာ သင်ကြားပြီးဆုံး ခါနီး ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် ဇာဘုရင်၏ ပုလိပ်များက မိုလိုတော့ အား ပဌမဆုံးအကြိမ် ဖမ်းဆီးကာ ရုရှနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်းသို့ ပို့လိုက်လေသည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် ပြန်လာရပြီးနောက် စိန်ပီတာ စပတ်မြို့ (ယခုလီနင်ဂရက်)ရှိ အင်ဂျင်နီယာကျောင်းတွင် ပညာ ဆက်လက် သင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် အထိ ထိုကျောင်းတွင် နေခဲ့သော်လည်း တော်လှန်ရေးလှုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သောကြောင့် ၃ ကြိမ်တိုင်တိုင် ဖမ်းဆီး ထောင်ချ နယ်နှင့် ခြင်းခံရသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ၌ ဒုတိယ နှစ်ကလတ်ဘုရင် နန်းစွန့်ပြီးသည့် နောက်တွင် မိုလိုတော့သည် ပီထရိုဂရက်မြို့နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ခရိုင်၏ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဖြစ်သော ပီထရိုဂရက် ဆိုဗီယက် အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်တဦး ဖြစ်လာသည်။ ထိုနှစ် အောက်တိုဘာ နိုဝင်ဘာ တော်လှန်ရေးကြီးတွင် ထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့၍ လီနင်၊ ထရော့စကီတို့နှင့် ရင်းနှီးခင်မင်ခဲ့သည်။ တော်လှန်ရေးကြီး အောင်မြင်သောအခါ မိုလိုတော့သည် ဗော်လဂါနှင့် ယူကရိန်းနယ်များ၌ အရာရောက်သော အစိုးရ ရာထူးများတွင် ထမ်းရွက်ခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ယူကရိန်းနယ်၏ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် မော်စကိုသို့ ပြန်သွားရပြီးသော် ဗဟိုအစိုးရအဖွဲ့တွင် အမှုထမ်းခဲ့ရသည်။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတစ်လုံး၏ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံခဲ့ရသည့်အပြင် ပေါ်လစ်ဗျူရီ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်လည်း ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရလေသည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုရာထူးမှာ အစိုးရအဖွဲ့ ဝန်ကြီးချုပ် ရာထူးပင် ဖြစ်၏။ ၁၉၃၉ ခုနှစ် မေလ ၃ ရက်နေ့တွင် ဆိုဗီယက် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ရာထူးကိုလည်း လက်ခံဆောင်ရွက် ခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၃၉ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ဂျာမနီနှင့် ရန်မစရေးစာချုပ်ကို ချုပ်ဆို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

၁၉၄၁ ခုနှစ် မေ ၆ ရက်တွင် စတာလင်က ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို လက်ခံလိုက်သောအခါ မိုလိုတော့သည် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးနှင့် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးရာထူးကို တွဲဖက်ကာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းနှင့် စစ်ပြီးသည့်နောက် အတန်ကြာအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေရာ မိုလိုတော့သည် စတာလင်၏ ညာလက်ရုံးသဖွယ် ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဂျာမန်တို့ စာချုပ်ကို ဖောက်ဖျက်၍ ရုရှကို တိုက်ခိုက်သောအခါ ၁၉၄၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၅ ရက်တွင် မိုလိုတော့သည် ဗြိတိန်နှင့် အချင်းချင်းကူညီရေး စာချုပ်တရပ် ချုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်၌ ဂရိတ်ဗြိတိန်သို့ သွား၍ ဗြိတိသျှ

ရုရှနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဟောင်း ဝိ၊ အမ်၊ မိုလိုတော့

အစိုးရနှင့် အနှစ် ၂၀ မဟာမိတ် စာချုပ်တရပ်ကို ချုပ်ဆိုခဲ့ပြီးနောက် ဝါရှင်တန်သို့လည်း သွားရောက်ကာ ချေးငှားရေးစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးခဲ့သည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်းက မော်စကိုတွင် ကျင်းပသော ဆိုဗီယက်ရုရှ ဗြိတိသျှနှင့် အမေရိကန် ၃ ပြည်ထောင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ ညီလာခံကြီးတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးလျှင် တဟီရန်း၊ ကရိုင်းမီးယားနှင့် ယော်လတာ ညီလာခံများသို့လည်း စတာလင်နှင့်အတူ လိုက်ပါ သွားခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအတွင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့၌ ကျင်းပခဲ့သော ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ညီလာခံသို့ ဆိုဗီယက်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်၍တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဘာလင်မြို့၌ ကျင်းပသော ရုရှ အမေရိကန်နှင့် ဗြိတိသျှခေါင်းဆောင်ကြီးများ အစည်းအဝေးသို့လည်း တက်ရောက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်အတွင်း ကျင်းပသော အရေးပါသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ညီလာခံကြီးများတွင် အမြဲလိုလိုပင် ရုရှနိုင်ငံ၏ ကိုယ်စားလှယ်တော်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ တက်ရောက်သည့်အခါများတွင် မကြာခဏလိုလိုပင် အနောက်ပိုင်း နိုင်ငံများမှ ကိုယ်စားလှယ်တော်များနှင့် အတိုက်အခံဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ ကုလသမဂ္ဂ ညီလာခံများတွင် ၎င်း၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးညီလာခံများတွင်၎င်း မိုလိုတော့သည် ထင်ရှားသော ခေါင်းဆောင်တဦး ဖြစ်လေသည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ရာထူးတွင် အန်ဒရီး ဗီရှင်စကိုကို ခန့်ထားလိုက်သောအခါ မိုလိုတော့သည် ဒုတိယ ယဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဖြင့်သာ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နေ လေသည်။ သူသည် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင် ဒုတိယ အာဏာအရှိဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။ စတာလင် အနိစ္စရောက်ပြီးသည့်နောက်တွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတွင် မာလျင်ကော့၊ ဗားရီးယားနှင့် မိုလိုတော့ တို့သည် အာဏာအရှိဆုံး ပုဂ္ဂိုလ် ၃ ဦးဖြစ်ခဲ့လေသည်။

၁၉၅၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၇ ခုနှစ်အထိ ပြည်သူပိုင်လုပ်ငန်းများ ကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် တွင် ရုရှခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့် သဘောကွဲလွဲသဖြင့် ဆို ဗီယက် ကွန်မြူနစ်အဖွဲ့မှ ထုတ်ပယ်ခြင်းခံရသည်။ ထို နှစ် ဩဂုတ်မှစ၍ မွန်ဂိုလီယန် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသို့ ဆိုဗီယက်သံအမတ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်စက်တင်ဘာလတွင် ဗီယင်းနားမြို့ရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင် ရာ အကုမ္ပဏီ စွမ်းအင် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သို့ ဆိုဗီယက်သံအ ဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ် သွားရောက် ထမ်းရွက်ခဲ့ရလေသည်။

မိုး၊ ဆာတောမတ် (ခရစ် ၁၄၇၈-၁၅၃၅) ။ ။ လက်တင် ဘာသာဖြင့် ရေးထား၍ ကမ္ဘာ့စာပေဂန္ထဝင်တွင် ထင်ရှား သော “ယူဘိုးပီးယား” ခေါ်သော စာအုပ်ကို ရေးသား ပြုစုသူ ဆာတောမတ် မိုးသည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး နိုင်ငံပြု သုခမိန် အ

မြတ်သျှသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသည့်နိုင်ငံပြုသုခမိန် ဆာ တောမတ်မိုး

ဖြစ်၎င်း၊ ဘာသာအယူဝါဒ အာဇာနည်အဖြစ်၎င်း ထင်ရှား ကျော်ကြား၏။ အဋ္ဌမ ဟင်နရီဘုရင်၏ လက်ထက်တွင် အ ရေးပါသော ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဖြစ်သည်။

ဆာတောမတ်မိုးသည် လန်ဒန်မြို့၌ ၁၄၇၈ ခုနှစ် ဖေဖွာ ရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် မွေးဖွား၍ ဖခင်မှာ ထင်ရှားသော ဝတ် လုံတော်ရတဦး ဖြစ်လေသည်။ ငယ်စဉ်က ကန်တာဗာရီ ဂိုဏ်းချုပ်ကြီး ကာဒင်နယ် မော်တန် ထံတွင် လက်ပါးစေ အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့လေသည်။ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၌ ပညာ ဆည်းပူးခဲ့ပြီးနောက် ဥပဒေပညာရပ်များကို ဆက်လက်သင် ယူခဲ့လေ၏။ ကျောင်းမှထွက်၍ ရှေ့နေအလုပ်ဖြင့် အသက် ငွေးခဲ့ရာ များမကြာမီ ထင်ရှားကျော်ကြားလာခဲ့လေသည်။ သို့သော် မိုးမှာ ဘုရားတရား ကြည်ညိုသူဖြစ်ရကား ဘုရား ဝတ်ပြုကာ ဥပုသ်သီတင်းစောင့်ကာ နေထိုင်ရင်းက သာ သနာဘောင်တွင်းသို့ ဝင်ရန်ပင် ကြံရွယ်ခဲ့၏။ နောင်မှ ထိုအကြံကို ဖျက်လိုက်သော်လည်း သူပြုမူလုပ်ကိုင်သမျှ တွင် ဘာသာအယူဝါဒ ရည်ရွယ်ချက်များသာ လွှမ်းမိုးခဲ့ပေ သည်။ ၁၅၀၄ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်အမတ်တဦး ဖြစ်လာလေ သည်။ သို့သော်လည်း သတ္တမဟင်နရီက အခွန်တော်များ ကြီးလေးစွာ ကောက်ခံသည်ကို အတိုက်အခံလုပ်သဖြင့် ဘုရင်အမျက်ရှုခြင်းကို ခံရလေသည်။

အဋ္ဌမဟင်နရီနန်းတက်သောအခါ၌ မိုးသည် ဆက်လက် ၍ အမှုတော်ထမ်းသည်။ မင်းပျိုမင်းလွင်ဖြစ်သော အဋ္ဌမ ဟင်နရီ ဘုရင်သည် မိုး၏ အရည်အချင်း အစွမ်းအစကို သဘောကျသဖြင့် အရေးပါလှသည့် ရာထူးကြီးများကို ထမ်းရွက်စေ၏။ တိုင်းတပါးသို့ သံတမန်အဖြစ်နှင့် ၁၅၀၉ ခုနှစ်တွင် စေလွှတ်ခဲ့လေသည်။ ၁၅၁၈ ခုနှစ်တွင် ပရိဗီ ကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင်တဦးအဖြစ်၎င်း ၁၅၂၃ ခုနှစ်တွင် အောက်လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်၎င်း ခန့်အပ်ခြင်း ခံရ၏။ ၁၅၂၁ ခုနှစ်တွင် ဆာဘွဲ့ဖြင့် ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။ ၁၅၂၉ ခုနှစ်တွင် ကာဒင်နယ် ဝူလဇီ၏ နေရာတွင် ချန်စယ်လာ ခေါ် တရားဌာန ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံခဲ့ရလေ သည်။ ယခင်က ထိုရာထူးကို သာသနာရေးဘက်မှ ပုဂ္ဂိုလ် ကြီးများသာ ထမ်းရွက်ခဲ့ရလေရာ လူဝတ်ကြောင်ဖြင့် ပဌမ ဦးစွာ ထမ်းရွက်ရသူမှာ မိုးပင် ဖြစ်လေ၏။

လေးနှစ်မျှ ကြာသောအခါ မိုးမှာ ကျန်းမာရေး ချို့ ယွင်းသည်ဟု အကြောင်းပြကာ ရာထူးမှနုတ်ထွက်လိုက် လေသည်။ စင်စစ်မူကား အဋ္ဌမ ဟင်နရီဘုရင်သည် မိမိ၏ ကြင်ယာတော် အာရဂွန်မင်းသမီး ကက်သရင်းနှင့် ကွာရှင်း လိုမှုဖြင့် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းနှင့် အတိုက်အခံပြုခြင်းကို မလိုလား မနှစ်ခြိုက်သောကြောင့် ဆာ တောမတ်မိုး နှုတ်ထွက်ခြင်း ဖြစ်၏။ မိုးကား ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင် စစ်စစ်ကြီး ဖြစ်လေသည်။ ထိုကြောင့် အင်္ဂလန်ပြည် သာသနာဂိုဏ်း၏ အထွတ်အထိပ်

အဖြစ်ဖြင့် ဟင်နရီဘုရင် ခံယူသည့်အချက်ကို လက်ခံရန် ငြင်းပယ်ခဲ့လေသည်။ သို့ဖြစ်ရကား ဟင်နရီဘုရင်သည် မိုးနှင့် အပေါင်းပါ ဂိုဏ်းအုပ်ဖစ်ရှာတို့အား သစ္စာဖောက်မှုဖြင့် စွပ်စွဲဖမ်းဆီးပြီးသော် လန်ဒန်မြို့ရှိ မျှော်စင်ကြီး၌ ချုပ်နှောင်ထားခဲ့၏။ မိုးမူကား သူ၏သဘောထားကို ပြောင်း၍ ဘုရင့်အလိုကျအောင် အလျော့မပေးခဲ့ချေ။ သားမယား ဆွေမျိုး မိတ်သဟာများက အတန်တန် တောင်းပန်သော်လည်း ခေါင်းမာမြဲ မာနေခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၅၃၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ခေါင်းဖြတ် ကွပ်မျက်ခြင်း ခံရလေ၏။ အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံသလောက် သတ္တိလည်း ရှိသူဖြစ်လေရာ ဆာတောမတ်မိုးသည် ရဲရင့်တည်ကြည်စွာပင် အသတ်ခံလေသည်။ ဟင်နရီဘုရင်ကား မိုး၏ ပစ္စည်းဥစ္စာများကိုလည်း ဘဏ္ဍာတော်အဖြစ် သိမ်းယူလိုက်၏။ မိုးသည် “ယူတိုးပီးယား” စာအုပ်ကို ၁၅၁၆ ခုနှစ်တွင် ရေးသား၏။ ယင်းသည် စိတ်ကူးယဉ် ကျွန်းတကျွန်းအကြောင်း ဖြစ်၏။ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရာ၌ လူတို့သည် တတန်းတစားတည်း ထားသောသဘောကို သရုပ်ဖော်ထားလျက် ဖိနှိပ်စိုးမိုးခြင်းကင်း၍ တကိုယ်ကောင်းစိတ် မမွေးမြူဘဲ ကိုယ်စီကိုယ်ငှ မိမိတွင်ကျရောက်သည့် ဝေပုံကျအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် သောကကင်းဝေး နေနိုင်ရေး လမ်းညွှန်ဖြစ်၏။ စင်စစ်မှာ အင်္ဂလန်ပြည်၌ ထိုစဉ်က အခြေအနေ ဆိုးသွမ်းနေသည်ကို စောင်းမြောင်းလျက် ပြုပြင်ရန်အလို့ငှာ ရည်ရွယ်၍ ရေးထားသော နိုင်ငံပြုပြင်ရေးစာတမ်းဖြစ်၏။ မိုး၏အိမ်သည် သူ၏ စိတ်ကူးယဉ်ကျွန်းကဲ့သို့ပင် ဧပြိမ်းသာယာ ပျော်ရွှင်ဖွယ် ရှိသောဟူ၏။ မိုးသည် “အပြန်အလှန် စကားပြောဆိုခြင်း” နှင့် “တတိယ ရစ်ချတ်ဘုရင်၏ ရာဇဝင်” တို့ကိုလည်း ရေးသားခဲ့သေးသည်။

မိုးကောင်းငှက် ။ ။ မိုးကောင်းငှက်သည် ငှက်ခါးကဲ့သို့ပင် ကိုရာဆိုင်အီဒီး မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍ ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ယူရစ်စတိုးမတ် အိုရီယင့်တားလစ် အိုရီယင့်တားလစ်ဟု ခေါ်သည်။ ငှက်ခါးနှင့် မျိုးတူ ဖြစ်သော်လည်း ငှက်ခါးလောက် လူသိမများချေ။ အလျား ၁၂ လက်မရှိသည်။ ပျံသန်းသည့်အခါ တောင်ပံတဖက်တချက်တွင် အဖြူကွက်ကြီး တခုစီကို မြင်နိုင်သည်။ နားနေသည့်အခါတွင် မိုးကောင်းငှက်၏ မည်းခြောက်ခြောက် အရောင်နှင့် နီရဲသော နှုတ်သီးကို ထင်ရှားစွာမြင်နိုင်သည်။

မိုးကောင်းငှက်သည် ငှက်ခါးကဲ့သို့ သစ်ပင် ကျိုးတိုးကျဲ တဲမျှရှိသည့် ကွင်းပြင်၌ ကျက်စားသော ငှက်မျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ တောတွင်းငှက်စစ်စစ်ဖြစ်၍ ကျွန်းတောများတွင် အများဆုံးတွေ့ရသည်။ သစ်ပင်ခြောက် ထိပ်ဖျားပေါ်တွင် နားနေလေ့ရှိ၍ နေ့လယ်နေ့ခင်း ပူချိန်တွင် ဦးခေါင်းကို ရင်အုပ်နှင့်

အသံစူးရှသည့် မိုးကောင်းငှက်

ပခုံးရှိ အမွှေးများကြားတွင် ဖုံးငှက်ကာ မလှုပ်မယှက် နေတတ်သည်။ ငှက်ခါးကဲ့သို့ ပူပြင်းသော နေရောင်အောက်တွင် ကြာရှည်စွာနေနိုင်သည်။ သာမန်အားဖြင့် ပျင်းရိလေးကန်သော်လည်း စိတ်တက်ကြွလာသည့်အခါ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်လေသည်။ ပျံနေသော ပိုးကောင်များကို လင်းမြီးဆွဲများနှင့်အတူ လိုက်လံဖမ်းစားတတ်သည်။ သစ်စားပိုး၊ ပုစဉ်းရင်ကွဲ၊ နံ့ကောင် စသည်တို့သည် မိုးကောင်းငှက်၏ အစာများ ဖြစ်ကြသည်။

မိုးကောင်းငှက်သည် စူးရှသောအသံဖြင့် မကြာမကြာ အော်လေ့ရှိသည်။ ငှက်ခါးလောက် မဆူညံချေ။ သို့သော် သားပေါက်ချိန်တွင်ကား ငှက်ခါးကဲ့သို့ ဆူညံ၏။ မတ်လမှ မေလအထိ မိုးကောင်းငှက်များ သားပေါက်ကြသည်။ အသိုက်လုပ်လေ့ မရှိဘဲ မြင့်သောသစ်ပင် အခေါင်းထဲတွင် အုလေ့ရှိသည်။ တမြူလျှင် ၃ ဥမှ ၄ ဥအထိ ရှိသည်။

မိုးကောင်းငှက်ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် အရှေ့မြောက် အာရှတိုက်နိုင်ငံများမှ ဩစတြေးလီးယားကျွန်းအထိ၊ အနောက်ဘက်တွင် ဟိမဝန္တာတောင်တန်း အလယ်ပိုင်းအထိ တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တောင်ခြေ သစ်တောများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြင့်မားသော တောင်များပေါ်၌ တွေ့ရ

ခဲသည်။ သို့သော် ပဲခူးရိုးမ အချို့နေရာများတွင်ကား မိုးကောင်းငှက်တို့ကို ထူးထူးခြားခြား တွေ့ရလေသည်။

မိုးကောင်းမြို့ ။ မိုးကောင်းမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း ကချင်ပြည်နယ်တွင် အကျုံးဝင်သော မြစ်ကြီးနားခရိုင်တွင် တည်ရှိ၍ နယ်ပိုင်ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်သည်။ မိုးကောင်းမြို့သည် ရှေးတခေတ်က ရှမ်းစော်ဘွားများ ကြီးစိုးတန်ခိုးထွားခဲ့စဉ် ရှမ်းမြို့တော် ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် မကြာခဏ ဖတ်ရှုရပေသည်။ ဤသို့ ရှေးသမိုင်းဝင်ခဲ့သော မိုးကောင်းမြို့သည် ယခုအခါ နိုင်ငံတွင် မထင်ရှားတော့သော်လည်း တရုတ်လူမျိုးတို့ နှစ်သက်သော ကျောက်စိမ်းရတနာကို အများဆုံး ရောင်းဝယ်ရာ ဌာနဖြစ်သောကြောင့် မိုးကောင်းဆိုလျှင် ကျောက်စိမ်းထွက်ရာ အရပ်အဖြစ် လူသိများပေသည်။

မိုးကောင်းမြို့သည် မိုးကောင်းချောင်းငယ်၏ လက်ျာဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ မန္တလေး-မြစ်ကြီးနား မီးရထားလမ်းသည် မိုးကောင်းမြို့ကို ဖြတ်သွားပေရာ မီးရထားလမ်းအားဖြင့် မန္တလေးမြို့မှ ၃၀၆ မိုင်ကွာဝေး၍ မြစ်ကြီးနားမြို့မှ ၁၇ မိုင် ကွာဝေးသည်။ မိုးကောင်းမြို့သည် မိုးကောင်းနယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်သည်နှင့်အညီ အစိုးရရုံး၊ အထက်တန်းကျောင်း၊ ဈေး၊ တိုက်တာ အဆောက်အအုံတို့ဖြင့် အတန်ပင် စည်ကားသောမြို့ဖြစ်သည်။ နေထိုင်သူများမှာ တရုတ်-မြန်မာ ကပြားနှင့် ရှမ်းအဆက်အနွယ်များ ဖြစ်ကြ၏။ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်ကောင် စာရင်းအရ

၂,၉၂၀ ယောက်ရှိသည်။ မိုးကောင်းနယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၃၆၀ ရှိ၍ လူဦးရေ ၉၃,၇၄၇ ယောက် ရှိလေသည်။

မိုးကောင်းမြို့သည် ကျောက်စိမ်းထွက်ရာဒေသတွင် ရှိသည့်အလျောက် မြို့တွင်းနေထိုင်သူများသည် ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ခြင်း၊ ကျောက်သွေးခြင်း၊ ကျောက်ထည်များ ပြုလုပ်ခြင်း စသည်ဖြင့် ကျောက်စိမ်းလုပ်ငန်းကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ကျောက်စိမ်းအပြင် ပယင်း ၂ မျိုးလည်း ထွက်၏။ တောင်ယာလယ်လုပ်ခြင်းလည်း ပြုလုပ်သည်။ ဆန်စပါး၊ မြေပဲ၊ ငါးခြောက်စသည်တို့လည်းထွက်လေသည်။ မိုးကောင်းမြို့တွင် ဆန်စက်များရှိသည်။ သွားလမ်းလာလမ်းမှာ အဓိကအားဖြင့် မီးရထားလမ်းကို အသုံးပြုသည်။ ယခုအခါ မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမော်မြို့များသို့ ကားလမ်းပေါက်လေသည်။ မြစ်ကြီးနားသို့ ကားလမ်းအားဖြင့် မိုင် ၄၀ ခန့်သွားရသည်။

မိုးကောင်းမြို့ရှိ တန်ခိုးကြီးဘုရားမှာ ရွှေဘုရား ဖြစ်၍ နှစ်စဉ် ဘုရားပွဲတော် ကျင်းပသည်။ မိုးကောင်းနယ်တွင် အခြား ထင်ရှားသော ဘုရားများမှာ မိုးညှင်းမြို့ရှိ မြသိန်းတန်ဘုရားနှင့် ဘီလူးမြို့ရှိ ရွှေဘုံသာစေတီတို့ ဖြစ်သည်။

ပဌမဆုံး မိုးကောင်းစော်ဘွားမှာ စံလုံဖြစ်၍ သက္ကရာဇ် ၅၇၇ (ခရစ် ၁၂၁၅) ခုနှစ်ခန့်တွင် စော်ဘွားအဖြစ်ကို ခံယူသည်။ စံလုံပသည် နမ့်ကောင်းချောင်း (ယခု မိုးကောင်းချောင်း)ကို ယခုမိုးကောင်းမြို့၏ အထက် မလှမ်းမကမ်းတွင် ကူးဖြတ်သောအခါ ချောင်း၏အောက်ခင်းတွင် စည်သဏ္ဍာန် ရှိသော နီလာတခုကို တွေ့သည်ဆို၏။ ထိုအချင်းအရာကို

မိုးကောင်းမြို့တွင်ကျောက်စိမ်းများကိုတူးဖော်ရာ၌ကျင်းမှရေများကိုဦးစွာဝါးမြတ်များဖြင့်စုတ်ယူပြီးနောက် (ဝဲ-ပုံ)တူးယူရသည့်(ယာ-ပုံ)။

ကောင်းသောနိမိတ်ဟု ယူဆပြီးလျှင် ယင်းနေရာအနီး၌ မြို့တော်ကို တည်ရှိစေသည်။ ယင်းနီလာကို စော်ဘွားအဆက်ဆက် သိမ်းဆည်းထားခဲ့၏။ မြို့အမည်ကိုလည်း မိုင်းကောင်းဟု တွင်စေ၏။ မိုင်းသည် ရွာ၊ မြို့ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပြီးလျှင် ကောင်းမှာ စည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။ ထိုအပြင် တရုတ်ဘုရင် ဥတည်ဘွားနှင့် ကိန္နရာဒေဝီ မိဖုရားတို့၏ မျက်မမြင်သမီးတော်မှာ ရှေးဘဝက ခင်ပွန်းဖြစ်ခဲ့သူ ကျားတကောင်နှင့် သင့်ရာမှ သား ၄ ယောက်ဖွားမြင်၏။ သားအကြီးဆုံးအား အဖိုးဖြစ်သူက မောင်းစည်တလုံး ပေးလိုက်ရာ ယခု မိုင်းကောင်းအရပ်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုမောင်းမှာ အလိုအလျောက် မြည်သဖြင့် ထိုအရပ်တွင် မြို့တည်သည်ဟုလည်း ဆိုကြသေးသည်။ ကောင်းသည် မောင်း သို့မဟုတ် စည်ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

မိုင်းကောင်းကို ရှမ်းစော်ဘွားများ အဆက်ဆက် အုပ်စိုးလာခဲ့ပြီးလျှင် အင်အားကောင်းသော စော်ဘွားများ လက်ထက်တွင် မြန်မာပြည်မကို ထိပါးသည့်အခါ ထိပါး၏။ သက္ကရာဇ် ၉၁၇ (ခရစ် ၁၅၅၆)ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများ ရှင်မင်းတရား (ဘုရင့်နောင်) သည် အညာသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာ မိုင်းကောင်းကိုလည်း သိမ်းယူတော်မူသည်။ ရှမ်းပြည်တလွှား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူ ယူကြသည်ကို ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ၌ တည်စေ၏။ ကျမ်းတတ်သံဃာတော်များအတွက် ကျောင်းများ ဆောက်လုပ်ပေးပြီးလျှင် သီတင်းသုံးရန် တောင်းပန်၍ ထားတော်မူ၏။ ပိဋကတ် သုံးပုံကိုလည်း ပို့ထား၏။ ထိုမှတစ်ပါး

ဝဲ၊ မူး၊ ကျပ်၊ ပိသာ စသောအလေးချိန်တို့နှင့် ပြည်၊ ခွဲ၊ စိတ်၊ တင်းစသော အချင်အတွယ်တို့ကို နေပြည်တော်နှင့် တချက်တည်း ထားတော်မူသည်။

နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော်လွန်သောအခါ စစ်တစ်ဖဆိုသူသည် မိုင်းကောင်းစော်ဘွားအဖြစ် ခံယူပြန်ကာ မြန်မာတို့က နောက်ဆုံးသိမ်းပိုက်သည့်အချိန်အထိ စစ်တစ်ဖ၏ အဆက်အနွယ်များ အုပ်စိုးလျက်ရှိသည်။ မိုင်းကောင်းသည် ၁၄ ရာစုနှစ်အဆုံးလောက်မှစ၍ တရုတ်တို့၏ ဩဇာခံဖြစ်ခဲ့သေးသည်။ သို့သော် သက္ကရာဇ် ၁၁၁၅ (ခရစ် ၁၇၅၃)ခုနှစ် အလောင်းမင်းတရား လက်ထက်တွင် အလောင်းမင်းတရားသည် ဗန်းမော်၊ မိုးညှင်းတို့နှင့်အတူ မိုင်းကောင်းကို အလိုပြည့်လေသည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်က မိုင်းကောင်းမြို့တွင် မြို့ဝန်ခန့်အပ်၍ အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။

မိုးကုတ်မြို့ ။ ။ မိုးကုတ်မြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ရွှေဘိုခရိုင်တွင် ပါဝင်သော မိုးကုတ်နယ်၊ မိုးကုတ်မြို့နယ်တို့၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတွင် အကောင်းဆုံး ပတ္တမြားသည် မိုးကုတ်မှ ထွက်သည်။ ထိုကြောင့် ပတ္တမြား၊ နီလာ စသော ကျောက်မျက်ရတနာ ထွက်ရာဒေသအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာမက ကမ္ဘာတွင် ထင်ရှားသည်။

ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်စက မိုးကုတ်မှာ ခရိုင်ဖြစ်၍ ပတ္တမြားတွင်းခရိုင်ဟု တွင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဖိုးတန်မြေဖြစ်သည်။

ပတ္တမြားနယ်မြေအဖြစ် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့်

မိုးကုတ်မြို့

မိုးကုတ်နယ်သည် ရွှေဘိုခရိုင်၏အရှေ့ဖက်တွင်ကျရောက်၍ ရှမ်းပြည်နယ်များနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ မိုးကုတ်နယ်တွင် မိုးကုတ်မြို့နယ်နှင့် သပိတ်ကျင်းမြို့နယ်တို့ ပါဝင်သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် လူဦးရေ ၂၆,၃၂၈ ယောက်ရှိသည်။

မိုးကုတ်နယ်သည်ကျောက်တောင်ထူထပ်၏။ ပေ ၇,၅၀၀ ကျော်မြင့်သော တောင်များရှိသည်။ တောင်များမှာ လျှိုမြောင်၊ ချောက်များဖြင့် ပြတ်လျက်ရှိသည်။ ဤကျောက်များကား လိပ်သည်းကျောက်၊ ပုံဆောင်ထုံးကျောက်တို့ဖြစ်၏။ ယင်းကျောက်များမှ ပတ္တမြား၊ နီလာ၊ ကျောက်နီအပြင် ကုန္ဒနီလာ၊ ဥဿဖယား၊ ဖရဲအူ၊ မေ့၊ ပြောင်ခေါင်းစိမ်း၊ အညွှကျောက်၊ ရွှေတွင်းဝါ၊ နဂါးသွဲ၊ မုတ်မီး စသည်တို့ ထွက်သည်။ မိုးကုတ်နယ်တွင်းရှိ ကျပ်ပြင်မှာ ရှေးအခါက ပတ္တမြားကုမ္ပဏီ၏ ဌာနချုပ်တည်ရာ ဖြစ်သည်။

မိုးကုတ်မြို့သည် ဧရာဝတီမြစ် အရှေ့ဖက် ၃၆ မိုင်ကွာလှမ်း၍ ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၏ အနောက်ဖက်စွန်း ဒေသတွင် ပင်လယ်ပြင်အထက် ပေ ၄,၀၀၀ ခန့် မြင့်ရာအရပ်၌ တည်ရှိသည်။ မြို့၏အရှေ့ဖက်တွင် ပေ ၆,၇၃၃ မြင့်သော ကြေးနီတောင်၊ အနောက်ဖက်တွင် ပေ ၅,၃၄၅ မြင့်သော ပင့်ကူတောင်၊ တောင်ဖက်တွင် ပေ ၅,၆၀၆ မြင့်သော ထင်းရှူးတောင်နှင့် မြောက်ဖက်တွင် ပေ ၇,၅၄၄ မြင့်သော တောင်မည်းတောင်တို့ တည်ရှိသည်။ ထိုတောင်များ၏ အကြားရှိ ချိုင့်ဝှမ်းတွင် ခပ်ခွက်ခွက် တည်ရှိပေသောကြောင့် မိုးကုတ်မြို့

၏ ပုံသဏ္ဍာန်သည် ဒယ်အိုးသဖွယ်ဖြစ်၏။ တောများဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော တောင်များဖြင့် ဝန်းရံလျက်ရှိသောကြောင့် မိုးကုတ်မြို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှုခင်းမှာ သာယာပေသည်။ တောင်ကုန်းမြင့်ပေါ်တွင် တည်ရှိသဖြင့် အခြားမြေပြန့်ဒေသများထက် အေးသော ဥတုရှိသည်။ ဆောင်းရာသီတွင် ဖာရင်ဟိုက် ၃၇ ဒီဂရီအထိပင် ကျဆင်းတတ်သည်။ မိုးကုတ်မြို့၏ အနောက်မြောက်ဖက် ၁၀မိုင်ကွာတွင်ရှိသော ဗားနစ်မြို့မှာ ပို၍ မြင့်သောကြောင့် ပို၍ပင် အေးသေးသည်။

မိုးကုတ်နယ်နှင့် မိုးကုတ်မြို့တို့တွင် နေထိုင်သူတို့သည် ကျောက်တွင်းများကို အမှီသဟဲပြု၍ နေသူများဖြစ်ရကား ကျောက်များ တူးဖော်ခြင်း၊ ကျောက်သွေးခြင်း၊ ကျောက်များဖြင့် အထည်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကျောက်ရောင်းခြင်း၊ ကျောက်ပွဲစား လုပ်ခြင်းတို့မှာ အဓိကလုပ်ငန်း ဖြစ်၏။ ကျောက်တွင်းပိုင်တို့သည် ကံကောင်းထောက်မ၍ ကျောက်အောင်ပါက နေ့ချင်းညချင်းဆိုသလိုပင် ငွေကြေးချမ်းသာနိုင်ပေသည်။ ကုန်းမြင့်ဒေသတွင် ဖြစ်သောကြောင့် တောင်ယာများကိုသာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည်။ အစားအသောက်များစွာ မထွက်ဘဲ အခြားနယ်များမှ တင်သွင်းရသည်။ မိုးကုတ်တွင် ၅ ရက်တစ်ရက် ရှိသည်။ မြို့ပေါ်ရှိ လူဦးရေမှာ ၈,၃၃၄ (၁၉၅၃)ဖြစ်၍၊ အိမ်ခြေပေါင်း ၁,၈၀၀ ခန့် ရှိလေသည်။

မိုးကုတ်နယ်တွင်း၌ မီးရထားလမ်း မရှိပေ။ မိုးကုတ်နယ်အပိုင် သပိတ်ကျင်းမြို့မှာမူ ဧရာဝတီမြစ်၏ လက်ဝဲဖက်ကမ်း

မိုးကုတ်မြို့ကို ဤသို့ သာယာကြည်နူးဖွယ်ရာ ရှုမြင်ရသည်။

မိုးကုတ်မြို့

မိုးကုတ် ကျောက်တွင်းလုပ်ငန်း၏ ရှမ်းတစ်စိတ်တဒေသ

ပေါ်တွင် တည်ရှိကာ မန္တလေး-ဗန်းမော်သွား သင်္ဘောများ ဆိုက်ကပ်ရပ်နား၍ ကုန်တင်ကုန်ချများသော ဆိပ်ကမ်းတခု ဖြစ်သည်။ မိုးကုတ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ရန် သပိတ်ကျင်းမှသည် ကားလမ်းအတိုင်း ၆၀ မိုင်မျှ သွားရပေသည်။ လမ်းခရီးမှာ အထူး စိတ်ကြည်နူးဖွယ် ကောင်းသည်။ တောင်တက်လမ်း ပင်ဖြစ်သော်လည်း ကျောက်ခင်းလမ်း ဖြစ်သဖြင့် သွားလာရ သက်သာလွယ်ကူသည်။ ထိုလမ်းတွင် စရပ်ဖြူပေမြင့်စခန်း မှာ ပေ ၄,၈၁၀ အမြင့်ရှိ၍ ထိုနေရာတွင် သပိတ်ကျင်းနှင့် မိုးကုတ်မြို့နယ်တို့၏ နယ်နိမိတ်ကို ကျော်ဖြတ်သည်။ ထို တောင်ထိပ်မှနေ၍ ကြည့်လျှင် ဧရာဝတီမြစ်ကို မြင်ရပေ သည်။ ပေ ၄,၅၀၀ အမြင့်တွင်ရှိသော ကျပ်ပြင်မှသည် မိုးကုတ်မြို့ရောက်သည်အထိ ပေ ၇၀၀ မျှ တောက်လျှောက် လျှော၍ ဆင်းသွားရပေသည်။ ယခုအခါ မိုးမိတ်လမ်းမှာ ဗန်းမော်သို့ပင် ပေါက်ပြီဖြစ်၍ ဗန်းမော်မှတစ်ဆင့် မြစ်ကြီး နားသို့တိုင်အောင် မော်တော်ကားဖြင့် သွားနိုင်ပေပြီ။ မိုးကုတ်မှ ၇၆ မိုင်ကွာဝေးသော ကျောက်မဲမြို့သို့လည်း ကားလမ်း ပေါက်သည်။

မိုးကုတ်မြို့နယ်တွင် ရှမ်း အမျိုးသားများမှာ အများစု ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဝါဒီများ ဖြစ်ကြပေသည်။ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယအမျိုး

သား အနည်းအကျဉ်းလည်းရှိပေသည်။ မြန်မာ၊ မြေလတ်၊ ဓနု၊ လီရော၊ ဟူပိုင်းပလောင်နှင့် ရှမ်းတရုတ်များကိုလည်း တွေ့နိုင်ပေသည်။

မိုးကုတ်မြို့ပေါ်တွင် ရုံးများ၊ အထက်တန်းကျောင်းနှင့် အခြား စာသင်ကျောင်းများ၊ ထောင်၊ ဈေးနှင့် အိမ်ကြီး အိမ်ကောင်းများအပြင် ဘုန်းကြီးကျောင်းပေါင်း ၃၀ ကျော် ရှိ၏။ မြို့ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် မြို့နယ်တွင်းရှိ တောင်တန်းများ ပေါ်၌လည်း ထယ်ဝါသော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများနှင့် စေတီ ဖြူဖြူဖွေးဖွေးများကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ မိုးကုတ်မြို့တွင် ရှိသော ဘုရားများအနက် ထင်ရှားသည်ကား ပုဂံပြည် အလောင်းစည်သူမင်း တည်ခဲ့သော ဖောင်တော်ဦးဘုရား ရွှေဆင်းတုရုပ်ပွားတော်ကြီး ဖြစ်ပေသည်။

မိုးကုတ်မြို့ကို သက္ကရာဇ် ၅၇၉ ခုနှစ်တွင် တည်သည်ဟု ဆို၏။ ထိုစဉ်က မိုးမိတ်စော်ဘွားများ၏ လက်အောက်ခံဖြစ်ခဲ့ သည်။ ထိုနောက်တွင်ကား မြန်မာဘုရင်များက ပိုင်သည့် အခါပိုင်ခဲ့၍၊ မိုးမိတ်စော်ဘွားများ၏ လက်တွင် တည်မြဲ သည့်အခါ တည်မြဲခဲ့လေသည်။ သာလွန်မင်းလက်ထက်တွင် ရှမ်းတို့ မိုးကုတ်နယ်မြေကို လက်လွှတ်ရပြန်သည်။ မင်းတုန်း မင်းလက်ထက်တွင် မိုးကုတ်မှ ပတ္တမြားတို့ကို တူးဖော်ပြီးလျှင်

အနောက်နိုင်ငံသားများနှင့်အရောင်းအဝယ်ပြုသည်။ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် ပြင်သစ်တို့သည် မိုးကုတ်၌ ပတ္တမြားတူးဖော်လုပ်ကိုင်ခွင့် တောင်းဆိုရာ သဘောတူခွင့်ပြုချက်ရသည်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့သည် ပြင်သစ်တို့ ခြယ်လှယ်မည်ကို အလွန်စိုးရိမ်ခဲ့သည်။ ထိုခွင့်ပြုချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံအား အင်္ဂလိပ်တို့ အမြန်သိမ်းအောင် ဖန်တီးသော အကြောင်းတရပ်လည်း ဖြစ်ပေမည်။ ခရစ် ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တပ်များ မိုးကုတ်မြို့သို့ ချီတက်လာစဉ် မိုးကုတ်မြို့သား ဗိုလ်သာစီနှင့် ဗိုလ်ရွတ်တို့ ဦးဆောင်ကာ ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ ခုခံတိုက်ခိုက်ကြသေး၏။

အင်္ဂလိပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပြီးသည့် နောက်တွင် ပတ္တမြားတွင်းခရိုင်ဟု ဖွဲ့စည်းခဲ့၍ မိုးကုတ်သည် ခရိုင်ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်ခဲ့၏။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် မိုးကုတ်ပတ္တမြားတွင်းခရိုင်ကို ဖျက်လိုက်၍ ကသာခရိုင်နှင့် ပေါင်းလိုက်သောအခါ နယ်မှုသာဖြစ်လာလျက် မိုးကုတ်မြို့သည် နယ်ပိုင်ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်လာသည်။ စစ်ပြီးခေတ်ဖြစ်သော ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် မိုးကုတ်နယ်ကို ရှမ်းပြည်နယ် တောင်တန်းဒေသနှင့် ပူးပေါင်းရန် ကြံစည်သေးသည်။ မအောင်မြင်ပေ။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်မှစ၍ ရွှေဘိုခရိုင်တွင် နယ်တခုအဖြစ် ပါဝင်သွားလေသည်။

မိုးကုတ်ဟူသောအမည်သည် မြို့အေးဟုအဓိပ္ပါယ်ရသော ရှမ်းစကား မိုင်းကတ်မှ ရွှေ့လျောလာသည် ဟူ၍၎င်း၊ မြို့ခမောက်၊ မြို့ဒယ်အိုးဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ရှမ်းစကား မိုင်းကွတ်မှ ရွှေ့လျောလာသည်ဟူ၍၎င်း ယူဆကြသည်။

မိုးစာငှက် ။

မိုးစာငှက်သည် ယုံလွှား၊ ဇီဝဇိုးငှက်တို့နှင့်အတူ အပိုဒီးဒီးမျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍ ပါဏဗေဒအမည်မှာ ဆစ်ပစ်အာရတ် ပါးဗတ် အင်ဖူမေးတပ် ဖြစ်သည်။ အလျား၅ လက်မရှိ၍ တကိုယ်လုံးတွင် ကျပ်ခိုးရောင် ထနေသည့် အညိုရောင် လွှမ်းနေသည်။ တင်ပါးတွင် ဖြူဖွေးခြင်း မရှိသဖြင့် အခြား ယုံလွှားငှက်တို့မှ ခွဲခြားသိနိုင်သည်။ အမြီးမှာ သေးသွယ်သော နှစ်ခွမိုန်းကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ယုံသန်းစဉ် ထိုအမြီးနှစ်ခွကို ထင်ရှားစွာ မြင်ရသည်။ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တွင် ငှက်မသည် ငှက်ဖိုနှင့် ကွဲပြားခြင်းမရှိချေ။

မိုးစာငှက်သည် ကွင်းပြင်များတွင်သာ ကျက်စားသော ငှက်ဖြစ်သဖြင့် ထန်းပင်ပေါများသော ရွာနီးချုပ်စပ်များ၌ အများအပြား တွေ့ရသည့်ပြင်၊ ဥယျာဉ်ပန်းခြံနှင့် မြို့ကြီးရွာကြီးတို့အလယ်ရှိ ဝင်းခြံများ၌လည်း မကြာခဏ လာရောက်ကျက်စားသည်။ ထန်းတောများ၌ ကျက်စားသည် ဟုဆိုရသော်လည်း ထန်းတောမရှိသည့် ဒေသတွင်လည်း ကျက်စားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အများဆုံး စားသောက်သောအစာမှာ မှက် ယင်ရဲများဖြစ်၍ ယုံသန်းရင်း ဖမ်းယူစားတတ်သည်။ ပိုးဖလံနှင့် အခြားပိုးမွှားများကိုလည်း စား

သေးသည်။ ကောင်ရေ ၁၀၀၀ ခန့် ပါရှိသည့် မိုးစာငှက်အုပ်ကို ရေပြင်ပေါ်တွင် ယုံသန်းကျက်စားနေသည်ကို တွေ့ရတတ်ပေသည်။

မိုးစာငှက်၏ အော်သံမှာ အနည်းငယ် တုန်သံပါ၏။ သို့သော် အခြားသော ယုံလွှားငှက်မျိုး၏ အသံထက် သာယာလေသည်။

မိုးစာငှက်သည် မတ်လမှစ၍ မိုးရာသီ တလျှောက်လုံး သားပေါက်သည်။ အသိုက်မှာ ကန့်လန့်ဖြတ် ၂ လက်မခန့်ရှိသည်။ ပန်းကန်ပြားငယ် ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သည်။ ထန်းလက်အောက်ဖက်တွင် အသိုက်ကို အမွေးအမျှင်နှင့် သစ်ရွက်မြက်ပင်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အသိုက်၏အရွယ် သေးငယ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အသိုက်ပြုလုပ်ရာ၌ သိပ်သည်းမှုရှိခြင်းကြောင့်၎င်း မြေပေါ်မှကြည့်လျှင် အသိုက်ကို မြင်ရခဲသည်။ အစုအအုပ်နှင့် နေတတ်သော်လည်း သစ်ပင်တပင်တွင် အသိုက် ၂ ခု ၃ ခုထက် ပို၍ တွေ့ရခဲသည်။ တမြုံလျှင် ၂ ၂ လုံးမှ ၃ လုံးအထိ ရှိသည်။ ဥများမှာ ရှည်မျောမျောဖြစ်၍ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ လွင်ပြင်များနှင့် ရှမ်းပြည်တို့၌ ထန်းလက်များတွင် အစုအအုပ်ဖြင့် သားပေါက်ကြသည်။ ထန်း

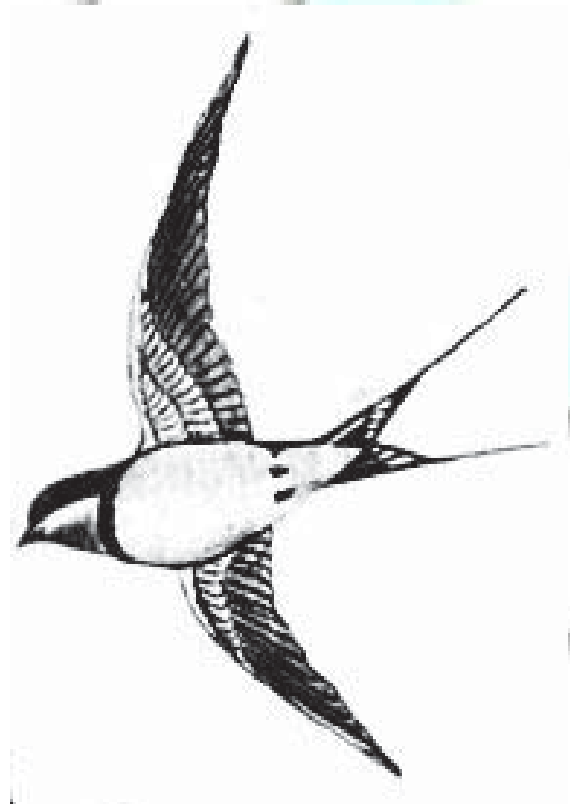

ယုံလွှားနှင့် ဆင်တူသည့် မိုးစာငှက်

ပင်ပါးရှားသည့် ကချင်တောင်တန်းနှင့် ချင်းတောင်တန်း များတွင် ရွာရှိအိမ်များ၏ သက်ငယ်အမိုးစွန်း၌၎င်း၊ အမိုး တွင်ရှိသည့် လိုက်ခေါင်းအတွင်း၌၎င်း မိုးစာငှက်များ ပျံဝဲနေသည်ကို တွေ့ရလျှင် ရွာနှင့် နီးကပ်လာပြီဟု သိနိုင် ပေသည်။

မိုးစာငှက်ကို အာဖရိကတိုက်နှင့် အာရှတိုက် တောင်ပိုင်း တွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကွင်းပြင်များ တွင် အမြဲတမ်းနေ၍ ပေ ၅,၀၀၀ အမြင့်ရှိ ရွာများ၌လည်း တွေ့ရသည်။

မိုးရွေ့ငှက် ။ မိုးရွေ့ငှက်သည် မိုးစာငှက်နှင့် အသွင်အပြင် ချင်းတူသော်လည်း ကိုယ်အနေအထား တည်ဆောက်ထားပုံ ချင်းမှာ အလွန်ကွဲပြားသည့်ပြင် မျိုးစဉ်နှင့် မျိုးရင်းချင်း လည်းမတူကြချေ။ မိုးရွေ့ငှက်သည် ပက်ဆာရီဖောမီး မျိုး စဉ်နှင့် ဟီရန်ဒီဒီဒီ မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍ ပါဏဗေဒ အမည် မှာ ဟီရန်ဒီဒီ ရတ်စတစ်ကား ဂရတ်တူရာလစ် ဖြစ်သည်။ မိုးရွေ့ငှက်သည် ပျံသန်းနေစဉ် တောင်ပံကို တခါတခါ အ နည်းငယ် ပိတ်၍ပိတ်၍ ပျံတတ်သော်လည်း မိုးစာငှက်ကား မည်သည့်အခါမျှ တောင်ပံကို မပိတ်ချေ။

မိုးရွေ့ငှက်

မိုးရွေ့ငှက်၏ အလျားမှာ အမြီးမွှေးကို လိုက်၍ ၈ လက်မ အထိရှိသည်။ အမြီးမွှေးသည် အမှန်မရှိဘဲ ၂၂ လက်မမှ ၅ လက်မအထိ ရှိတတ်သည်။ ပျံသန်းနေစဉ် နဖူး၊ မေးနှင့် လည်ချောင်း မွှေးတို့၏အရောင်သည် အနည်းငယ်မည်းသ ယောင်ယောင်ဖြစ်သည်။ ရင်ပတ်မွှေးကား ပန်းရောင်ဖျော့ ဖျော့ဖြစ်၏။ အမြီး၌ရှိသော အဖြူစက်များကို အစွမ်းကုန် ဖြန့်လိုက်သည့် အခါမှသာ မြင်ရသည်။

မိုးရွေ့ငှက်သည် ပျံသန်းသည့်အခါတွင် ခပ်မှန်မှန် အော် တတ်၍ အသံနှစ်ဆင့်ထွက်ရာ ဒုတိယအသံက ပို၍ ကျယ် သည်။ ထိတ်လန့်သည့်အခါ၌ဖြစ်စေ၊ အနှောင့်အယှက်ပြု သည့်အခါ၌ဖြစ်စေ စူးစူးရှရှ အသံကုန်အော်တတ်သည်။

မိုးရွေ့ငှက်သည် အစုအဖွဲ့နှင့် နေ၍ အမြဲတမ်း ပျံသန်း နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြေပေါ်တွင် နားနေသည်ကို တွေ့ ရခဲသည်။ လယ်ကွင်းများနှင့် ရေပြင်ပေါ်တွင် ပျံသန်းယင်း ပိုးမွှားများကို ဖမ်းယူစားတတ်သည်။ ရေပေါ်တွင် ကပ်၍ ပျံယင်း ရေပေါ်ရှိ ပိုးမွှားများကို ဖမ်းယူတတ်သည်။ ရေကို လည်း စုပ်ယူတတ်၏။ တခါတရံ ကြေးနန်းကြိုး၊ အဆောက် အအုံ၊ တံတားနှင့် သစ်ပင်များပေါ်တွင် နားနေလေ့ရှိ သည်။ ပျံသန်းရာတွင် အခြားငှက်များထက် လျင်မြန်စွာ ဤမှထိုမှ လူးလာပျံသန်းနိုင်သည်။ မြစ်ကြီးများ၏ သဲ သောင်ပြင်များတွင် အစုအဖွဲ့နှင့် အိပ်တတ်ကြသည်။

မိုးရွေ့ငှက်အမျိုးမျိုးရှိရာ အချို့သည် ဒေသပြောင်းရွှေ့ တတ်သည်။ ရခိုင်တိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့မြောက်နှင့် အ လယ်ပိုင်းဒေသများ၊ တောင်ပိုင်းရှိ ကွင်းများ၊ ရှမ်းပြည် မြောက်ပိုင်းနှင့် ကယားပြည်နယ်များတွင် မိုးရွေ့ငှက်များကို အများအပြားတွေ့ရသည်။

မိုးဇက် ။ မိုးဇက်သည် ဟီဗြူ (ဟေဗြ) လူမျိုးဖြစ်၍ လောကီ လောကုတ္တရာနှင့် စပ်လျဉ်းသော တရားဓမ္မတို့ကို ပြဆောင်သူ၊ ထိုပြင် ဟီဗြူလူမျိုးတို့၏ လွတ်မြောက်ရေးကို ခေါင်းဆောင်လျက် တိုင်းနိုင်ငံတခု တည်ထောင်နိုင်စေရန် စည်းလုံးပေးသူဖြစ်၏။ သမ္မာကျမ်းတွင် မိုးဇက်ကို မောရှေ ဟုခေါ်သည်။ မည်သည့်အချိန်က မိုးဇက် မွေးဖွားပေါ် ပေါက်ခဲ့သည်ကို အတိအကျ မသိရသော်လည်း ခရစ်တော် မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၁,၂၀၀ နှင့် ၁,၄၀၀ ကြားခန့်ကဟု ယူဆ ရလေသည်။

မိုးဇက်သည် အီဂျစ် (အဲဂုတ္တာ) ပြည်တွင် မွေးဖွားသည်။ ထိုစဉ်အခါက အီဂျစ်ပြည်ကို အစိုးရသော ဖဲရိုး (ဖာရော) ဘုရင်သည် လွန်စွာ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်၏။ မိမိပြည်တွင် လာရောက်နေထိုင်ကြသော ဟီဗြူလူမျိုးတို့ကို ကျွန်များကဲ့ သို့ထားရှိရုံမက ဟီဗြူလူမျိုးဦးရေ တိုးပွားလာမည်ကို စိုးရိမ် သဖြင့် ပြည်တွင်းရှိ ဟီဗြူလူမျိုးတို့တွင် မွေးဖွားသည့် သား

မိုးဇော်

ကမ္ဘာကျော် ပန်းပုဆရာကြီး မိုက်ကယ် အန်ဂျလို ထုလုပ်ထားသည့် မိုးဇော်၏ရုပ်တု

မိုးဇက်

ပညတ်တော် ၁၀ ပါးကို ဆိုင်းနိုင်တောင်ပေါ်မှ မိုးဇက် ယူဆောင်လာစဉ်

ယောက်ျားဟူသမျှကို သတ်ပစ်ရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ပြန်ထား၏။ ထိုကြောင့် မိုးဇက်ကို မွေးဖွားသောအခါ သူ၏မိခင်သည် သားငယ်ကို သတ်မပစ်ရန်သဖြင့် လ အနည်းငယ်မျှ ဝှက်ထားပြီးနောက် လုံခြုံသော ခြင်းကလေးတခုတွင် ထည့်ကာ ကမ်းစပ်အနီး ကျူပင်များအကြားတွင် ပစ်ထား၏။

သေကံမရောက် သက်မပျောက်ဟူသော စကားနှင့်အညီ ဖဲရိုးဘုရင်၏ သမီးတော်သည် ကမ်းစပ်သို့ ရေချိုးဆင်းလာစဉ် မိုးဇက်သတို့သားငယ်ကို တွေ့ရှိ၍ ယူဆောင်သွားပြီးလျှင် မိမိ၏သားအရင်းသဖွယ် မွေးမြူခဲ့၏။ မိုးဇက်သည် ဖဲရိုးဘုရင်၏ နန်းတော်ထဲတွင် ကြီးပြင်းလာ၏။ မိုးဇက်သည် နောင်သောအခါတွင် မိမိတို့လူမျိုး လွတ်မြောက်ရေးကို ကြံဆောင်ရမည့်သူဖြစ်သောကြောင့် ယင်းအမှုကို ရွက်ဆောင်နိုင်အောင် ဘုရားသခင်က စောင့်ရှောက်လျက် ရှိကြောင်း အဆိုရှိသည်။

မိုးဇက်သည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သူ ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်အခါက အီဂျစ်လူမျိုးတို့သည် ဟီဗြဲလူမျိုးတို့ကို ကျွန်သားပေါက်သဖွယ် သဘောထားလျက် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်၏။ မိုးဇက်သည် အရွယ်ရောက်ပြီးသည်နောက် တနေ့သ၌ ဟီဗြဲလူမျိုးတဦးကို အီဂျစ်လူမျိုး တဦးက ရိုက်ပုတ်ညှဉ်းဆဲနေသည်ကို မြင်လတ်သော် ထိုအီဂျစ်လူမျိုးကို သတ်ဖြတ်ပြီးလျှင် အာရေဗျပြည်သို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင် သွားရ၏။

အာရေဗျသို့ရောက်လျှင် မိဒျန်တွင် သိုးများ ဆိတ်များကို စောင့်ထိန်းရင်း နေထိုင်လေသည်။

တနေ့သောအခါတွင် မိုးဇက်သည် ချုံဖုတ်တခု မီးလောင်နေသည်ကို မြင်၏။ မီးလောင်သည်ဆိုသော်လည်း ချုံဖုတ်သည် မီးကျွမ်း၍ မသွားပေ။ ထိုကြောင့် မိုးဇက်သည် အနီးသို့ သွားရောက် သောအခါ အလွန်ထူးဆန်းသော အသံတခု ပေါ်လာ၏။ ယင်းမှာ မိုးဇက်အား အီဂျစ်ပြည်သို့ ပြန်လည်သွားရောက်ကာ မိမိ၏ လူမျိုးကို ကျွန်တွင်းမှ လွတ်ကင်းအောင် ခေါင်းဆောင်ရန် အမိန့်ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် မိုးဇက်သည် အီဂျစ်ပြည်သို့ ပြန်လည်သွားရောက်ကာ ဖဲရိုးဘုရင်ကို ဟီဗြဲလူမျိုးတို့အား အီဂျစ်ပြည်မှ ထွက်ခွာခွင့်ပြုရန် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် တောင်းပန်သော်လည်း မရဘဲ ရှိ၏။ ထိုကြောင့် အီဂျစ်လူမျိုးတို့ဒဏ် ၁၀ ပါးသင့်သည်ဆို၏။ နောက်ဆုံး၌ အီဂျစ်လူမျိုးတို့၏ သားဦးများ အသတ်ခံကြရသဖြင့် ဖဲရိုးဘုရင်သည် ဟီဗြဲတို့အား အီဂျစ်ပြည်မှ ထွက်ခွာခွင့်ပြုလေသည်။ သို့ရာတွင် ဟီဗြဲတို့ ထွက်ခွာလာကြသောအခါ ဖဲရိုးသည် မိမိစစ်တပ်ဖြင့် ဟီဗြဲတို့နောက်သို့ လိုက်ပြန်၏။ ပင်လယ်နီကမ်းခြေသို့ရောက်လျှင် ပင်လယ်နီ၏ ရေပြင်သည် ဖြာထွက်သွားကာ ဟီဗြဲများအတွက် လမ်းခင်းပေးလျက် အီဂျစ်တို့က ဟီဗြဲတို့နောက် လိုက်သည်တွင် ရေသည် အီဂျစ်တို့အပေါ် လွှမ်းမိုးသဖြင့် အီဂျစ် လူမျိုးတို့ သေကြေ ကြရ၏။

မိုးဇက်သည် ဟီဗြဲလူမျိုးတို့ကို ကေနန် (ခါနန်) သို့ခေါ်ဆောင်သွားရန် ယေဟောဝါဘုရား၏ ညွှန်ကြားခံရသည့် အလျောက် ဟီဗြဲတို့ကို စည်းရုံး၍ ခေါ်ဆောင်သွား၏။ ပင်လယ်နီ၏ ဟိုမှာဘက် သဲကန္တာရလွင်ပြင်ကြီးတွင် စုရုံးနေထိုင်ကြ၏။ တနေ့သော် မိုးဇက်သည် ဆိုင်းနိုင်တောင် (သိနတောင်)သို့ ရောက်သောအခါ လျှပ်စစ်လျှပ်နှယ်တို့သည် တောင်တခုလုံးကို ပတ်သန်း၍ ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် လက်နေလျက် ကမ္ဘာကို တုန်လှုပ်စေလောက်အောင် မိုသံလည်း ထစ်ချွန်းလေ၏။ မြေငလျင်လည်း အသံကြီးမြည်ဟည်း၍ လှုပ်၏။ ဤသည်တို့ကြားမှ ဘုရားသခင်သည် ကိုယ်တော်ရောင်ထင်၍ ပြုပြီးသကာလ မိုးဇက်အား တောင်ထိပ်သို့ လာရန် မိန့်တော်မူလေ၏။ မိုးဇက်လည်း မိန့်တော်မူသည့် အတိုင်း သွားရောက်သည်တွင် ဘုရားသခင်က မိုးဇက်အား ကျောက်ပြားကီးများကို ပေးတော်မူ၏။ ယင်းကျောက်ပြားများပေါ်၌ အက္ခရာတင်ထားသော ပညတ်တော် ၁၀ ပါးပါရှိ၏။ ယင်းပညတ်တော် ၁၀ ပါးတို့သည် ဟီဗြဲလူမျိုးတို့၏ လောကီလောကုတ္တရာကျင့်ထုံးများ၏ အခြေခံ တရားများဖြစ်၏။ ထိုပြင်တဝလည်း ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်ရေး အခြေခံသဘောတရားများဖြစ်ကာ ဟီဗြဲလူမျိုးတို့ အပေါ်သာ မဟုတ်ဘဲ၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တပါးသော မျိုးခြားတို့ကိုလည်း မကောင်းမြစ်ထာ ကောင်းရာ ညွှန်လတ်သည့် လောကနီတိ လမ်းညွှန်သဖွယ်လည်း ဖြစ်၍ များစွာသော ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတို့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲစေရာ၌ အရေးပါခဲ့ပေသည်။

မိုးဇက်သည် ဟီဗြဲလူမျိုးတို့ကို နှစ်ပေါင်း ၄၀ ပတ်လုံး လွင်ပြင်တလျှောက်တွင် တနေရာမှ တနေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်း၍ နေထိုင်စေသည်။ သို့သော် ဘုရားသခင်က ပေးမည်ဟု ကတိပြုထားသော ဒေသတွင် သူ၏ငယ်သား တပည့်များ ကောင်းစွာအခြေတည် နေထိုင်သည်ကို မိုးဇက် တွေ့မသွားရှာပေ။ အသက် ၁၂၀ အရွယ်တွင် နီဗိုခေါ် တောင်ထိပ်ပေါ်မှ ကတိရထားသည့် နယ်မြေဖြစ်သော ကေနန်တည်ရာကို ကြည့်ရင်းပင် သေဆုံးသွားလေသည်။ သူ၏ ခေါင်းဆောင်မှုကို လက်ခံ၍ သူ၏ဩဝါဒများကို လိုက်နာခဲ့သော ငယ်သားတို့သည် မိုးဇက် ကွယ်လွန်ပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတွင်မှ တိုင်းနိုင်ငံတခု အဖြစ်ရောက်အောင် တည်ထောင်နိုင်ခဲ့၍ တရားဓမ္မအလင်းရောင်ကို ကမ္ဘာသို့ ထုတ်ဆောင် ပေးနိုင်ခဲ့ပေသည်။

မိုးဇက်သည် လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်နှင့် နှစ်လီနှစ်ဝ ပြည့်စုံသဖြင့် သူ့အား စံပြုအပ်သော တမန်တော်အဖြစ် နောင်လာနောက်သားတို့ ကိုးကွယ်ကြည်ညိုကြပေသည်။ မိုးဇက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အံ့ဖွယ်သူရဲ အခြင်းအရာတို့သည် သမ္မာကျမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိလေသည်။

မိုးညိုမြို့ ။ ။ မိုးညိုမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်း၊ သာယာဝတီခရိုင်၊ ဇီးကုန်းနယ်၊ မိုးညိုမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက ဧရာဝတီမြစ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသော်လည်း ယခုအခါ အတန်ငယ်ကွာလွှမ်းသော နေရာသို့ ရောက်ရှိ နေလေသည်။ သာယာဝတီ ခရိုင်အတွင်းရှိ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်ရာ မြို့များအနက် မိုးညိုမြို့သာလျှင် မီးရထားလမ်းပေါ်တွင် မတည်ရှိသော မြို့ဖြစ်သည်။

မိုးညိုမြို့နယ်သည် နယ်နိမိတ်အားဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ပြည်ခရိုင်၊ အရှေ့ဘက်တွင် နတ္ထလင်း၊ ဇီးကုန်းနှင့် ကြို့ပင်ကောက်မြို့နယ်များ၊ တောင်ဘက်တွင် လက်ပံတန်းမြို့နယ်နှင့် အနောက်ဘက်တွင် ဧရာဝတီမြစ်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်လျက်ရှိသည်။ မိုးညိုမြို့နယ်သည် အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် ၅၂၂ စတုရန်းမိုင်၊ ကျေးရွာပေါင်း ၄၁ ရွာနှင့် ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် လူဦးရေ ၅၈,၂၇၁ ယောက် ရှိသည်။

မိုးညိုမြို့နယ်၏ များသော အပိုင်းမှာ ရေလွှမ်းသော တောများဖြစ်၏။ အနောက်ဘက်မှာ နူးတင်မြေနု အရပ်ဖြစ်၏။ ဆန်စပါး စိုက်ပျိုးသည့်အပြင် ရေလွှမ်းသောဒေသ အစွန်တွင်ရှိသော ကွင်းများတွင် ဖရုံ၊ သခွား၊ ငရုတ်၊ ဆေး၊ ခရမ်းသီး၊ ခရမ်းချဉ် စသည့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကိုလည်း စိုက်ပျိုးသည်။ မိုးညိုမြို့နယ်တွင် ငါးထွက်သော အင်းများလည်း ရှိသည်။ သာယာဝတီခရိုင်တွင် အင်းလုပ်ငန်း၌ မိုးညိုမှာ အကျယ်ပြန့်ဆုံးဖြစ်၏။ မိုးညိုမြို့ရှိဈေးသည် ဧရာဝတီမြစ်တွင်းမှ ဖမ်းမိသောငါးများ ရောင်းချရာ ဈေးကြီးဖြစ်၏။

မိုးညိုမြို့မှမင်းလှမြို့သို့ လမ်းကြမ်းတခု ပေါက်သည်။ မိုးညိုမြို့တွင် ဆေးရုံ၊ ကျောင်းများ၊ အစိုးရရုံးများ ရှိသော်လည်း အခြား ထင်ရှားသော အဆောက်အအုံများ၊ နေရာဒေသများဟူ၍ မရှိပေ။ မိုးညိုမြို့၏ လူဦးရေမှ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ခန့်မှန်း သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၅,၀၃၀ ဖြစ်လေသည်။

မိုးညှင်းမင်းတရား (မြန်မာ ၇၈၈ - ၈၁၁) ။ ။ မိုးညှင်းသတိုးဟူ၍လည်း တွင်သော မိုးညှင်းမင်းတရားသည် အင်းဝရွှေနန်းကို သက္ကရာဇ် ၇၈၈ ခုနှစ်မှ ၈၁၁ ခုနှစ်တိုင် စိုးစံသော မြန်မာမင်းဖြစ်သည်။ မိုးညှင်းမင်းတရားကြီးသည် ပုဂံနရပတိစည်သူ၏ မိဖုရားငယ်တွင်မြင်သည့် သမီးတော်နှင့် ခင်ပွန်း အနန္တသူရိယ အမတ်တို့၏ တီတော်သူ ပေါက်မြိုင်မင်းပုလဲနှင့် ငါးစီးရှင်သမီးတို့ စုံဖက်ရာတွင် မြင်သောသား မြေနဲစောဒိကာ၏ သားဖြစ်သည်။ ငယ်မည်ကား မင်းနံစိဖြစ်၏။ နောင်သော် ဥဒိန်အမည်နှင့် အင်းဘဲကို စားရသည်။ ပဌမမင်းခေါင်မင်းမဖြစ်မီ မင်းဆွေဘဝက မင်းဥဒိန်သည် မင်းဆွေအား အထိန်းတော် ငခင်ညို၊ ငခင်ဘားတို့နှင့်အတူ ပင်ပန်းပြိုင်စွာ ရှာဖွေ ကျွေးမွေးခဲ့သည်။ မင်းဥဒိန်သည် ငခင်ညို၊

ငခင်ဘားတို့လောက် အဆင်းရဲမခံနိုင်သဖြင့် မင်းဆွေနှင့် ရှင်သိဒ္ဓတ်တို့ထံမှခွာပြီးလျှင် ဦးရီးတော် တူရွှင်းတိုင်စား မင်းစောကျိုင်း၏ထံသို့ ဝင်၍ အမှုတော်ထမ်းသည်။ မင်းခေါင်အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သောအခါ ဆင်းရဲစဉ် ရောင်းရင်းဖက်ဖြစ်သော မင်းဥဒိန်အား သတိုးအမည်နှင့် မြို့လှကို စားစေသည်။ နောက် မိုးညှင်းကို စားစေသောကြောင့် မိုးညှင်းသတိုးတွင်သည်။

ပဌမမင်းခေါင်ဘုရင်၏နောက် သက္ကရာဇ် ၇၈၃ ခုနှစ်မှ ၇၈၇ ခုနှစ်အထိ မင်းခေါင်၏ သားတော် ဆင်ဖြူရှင် သီဟသူစိုးစံသည်။ အုန်းဘောင်စော်ဘွား တိုက်လာရာတွင် မြားသင့်၍ အနိစ္စရောက်သောကြောင့် သားတော် မင်းလှငယ်သည် ၃ လမျှ နန်းစံ၏။ မိဖုရားဘို့မယ် ဆေးဖြင့်ခတ်၍ အနိစ္စရောက်၏။ မိဖုရား ဘို့မယ်၏ အကူအညီဖြင့်ပင် ကလေးကျေးတောင်ညို နန်းတက်သည်။ ကလေးကျေးတောင်ညိုကား မင်းကြီးစွာစော်ကဲ၏ သားတော်အကြီး တရဖျား၏ သားတော်တည်း။ ကလေးကျေးတောင်ညို ၇၈၇ ခုနှစ် နတ်တော်လတွင် နန်းတက်၍ တပေါင်းလတွင် မိုးညှင်းသတိုးလာရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ ကလေးကျေးတောင်ညိုကို စစ်ကူပေးနေသော အုန်းဘောင်စော်ဘွားကိုလည်း လက်ဆောင်ကြီးစွာပေး၍ တပ်နုတ်ပြန်စေပြီးသော် အင်းဝကိုရံသည်။ ကလေးကျေးတောင်ညို ရခိုင်သို့ သွားမည်ပြုရာ လမ်းတွင် လွန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် မိုးညှင်း သတိုးသည် သက္ကရာဇ် ၇၈၈ ခုနှစ် နယ်ယုန်လဆန်းတွင် အင်းဝရွှေနန်းကို သိမ်းပိုက်သည်။ ထိုသောအခါ သက်တော် ၄၇ နှစ်ရှိလေပြီ။

မိုးညှင်းမင်းတရားကြီးသည် နန်းသက်တလျှောက်၌ ပုန်ကန်ခြားနား ထိပါးလာသော ရန်အသွယ်သွယ်ကို နှိမ်နင်းရလေသည်။ ဤမင်းလက်ထက် တောင်ငူ တောင်တွင်း၊ ရမည်းသင်း၊ ပင်လယ်မြို့များက ခြားနားကြသည်။ ရပ်စောက်၊ နောင်မွန်၊ အုန်းဘောင် ရှမ်းတို့က မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရေးတွင် လာရောက် စွက်ဖက်သောကြောင့် မြန်မာဘုရင်က ထိုမြို့စားတို့ကို ပဏ္ဍာကာရအများနှင့် စေတော်မူ၍ မဟာမိတ်ပြုရသည်။ ဟံသာဝတီက ပြည်မြို့ကို လုပ်ကြံလာသည်နှင့် ဟံသာဝတီမင်း ဗညားရံကို တူမတော်နှင့် ဆောက်နှင်း၍ မိတ်ပြုရသည်။

ဆင်ဖြူရှင် သီဟသူ လက်ထက်မှစ၍ မိဖုရား ဖြစ်ခဲ့သော မွန်ဘုရင် ရာဇာမိရာဇ်၏သမီးတော်ရှင်စောပုကိုလည်းမိဖုရားမြှောက်ထားခဲ့ရာတွင် မိုးညှင်းမင်းတရား ချစ်ချစ်ခင်ခင် မရှိသောကြောင့် မွန်မိဖုရားသည် မွန်ရဟန်း ဓမ္မဓရ၊ ဓမ္မဉာဏတို့၏ အကူအညီဖြင့် ဟံသာဝတီသို့ ထွက်ပြေးသည်။ မိုးညှင်းမင်းတရားသည် ပဌမမင်းခေါင်၊ သီဟသူ၊ မင်းလှငယ်၊ ကလေးကျေးတောင်ညို၊ ဤမင်းလေးဆက်တွင် နန်းတင်သော မိဖုရားရှင်ဘို့မယ်ကိုပင် နန်းတင်လေသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၈၈ ခုနှစ်တွင် အထက်နန်းတော် ဟောင်းနွမ်းသဖြင့် နန်းတော်သစ် တည်ဆောက်သည်။

သက္ကရာဇ် ၇၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ မဟာထေရ်နှစ်ပါး သရီရဓာတ်တော်ငါးဆူကို ပင့်ဆောင်၍ ရောက်ရှိလာသည်။ ထိုမထေရ်နှစ်ပါး သင်္ဘောနှင့် ပုသိမ်ဆိပ်သို့ ရောက်ရှိကြရာတွင် ဗညားရံက ချုပ်သော်လည်း နေတော်မမူသဖြင့် သာယာစွာသော ဖောင်နှင့် ပြည်သို့ ပို့လာရသည်။ မိုးညှင်းတရား ကြားတော်မူလျှင် လှော်ကားကြော့လှေ ၄၀ နှင့် ပြည်တိုင်အောင် ဆီးကြိုပင့်ဆောင်လေရာ ရွာသစ်သို့ရောက်သော် မိဖုရား မောင်းမမိသံ မှူးမတ်အပေါင်း ခြံရံလျက် ရွှေဖောင်တော်နှင့် ကြို၏။ ထိုအခါ မြေငလျင်လှုပ်၏။ သာသနာတော် မြင့်ရှည်စွာ ပွင့်လင်းထွန်းပွစွာ ဖြစ်မည်ဟု နိမိတ်ဖတ်သည်။ သရီရဓာတ်တော် ငါးဆူကို ပင့်ဆောင်၍ စစ်ကိုင်းအနောက်ဘက် သာယာစွာသော မြေအပြင်၌ ရတနာစေတီဘုရားရှင်ကို တည်တော်မူသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၇၉၆ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၄၃၅) ခန့်တွင် ဗင်းနစ်မြို့သား နိုကိုလို ဒီ ကွန်တီ အမည်ရှိ ကုန်သည်တဦးသည် ပဌမတနင်္သာရီသို့ ရောက်လာ၍ ထိုနောက် ရခိုင်ပြည်သို့ရောက်၏။ ဧရာဝတီမြစ်ကို ဆန်တက်ပြီးနောက် အင်းဝသို့ ရောက်၍ အင်းဝက စုန်ဆင်း၍ ပဲကူးသို့ရောက်၏။ မိမိတွေ့မြင်ခဲ့သည်တို့ကို မှတ်တမ်းတင် ရေးသားခဲ့လေသည်။

မိုးညှင်းမင်းတရားသည် သက္ကရာဇ် ၇၉၈ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထဲရေးရာရှိသည်တို့ကို ပိဋကတ် ဗေဒင်တတ်သောဆရာတော်အပေါင်းတို့နှင့် တိုင်ပင်တော်မူလေသော်၊ စကြိုသူမြတ်၊ မင်းကျောင်းသူမြတ်တို့က သက္ကရာဇ် မြို့ကိုနန်း ရောက်ကြောင်း အမိန့်ရှိကြလေသည်။ မိုးညှင်းမင်းတရားလည်း ဒပ်သိမ်းသော သတ္တဝါအပေါင်း ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်မည်ကို သိမြင်လျက် ငါသို့သော မင်းသည် သေဘေးကို ကြောက်၍ မဖြိုချေသော် ကမ္ဘာမကြေသရွေ့ ဥဒါန်းမော်ကွန်း ဖြစ်လေတော့မည်ဟူ၍ မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ပိဋကတ် ဗေဒင်တတ်သော ပညာရှိ အပေါင်းတို့နှင့် တိုင်ပင်တော်မူပြီးနောက် အခမ်းအနားဖြင့် သက္ကရာဇ် ၈၀၀ ပြည့်တွင် ၇၉၈ ကို မြို့လျက် ၂ ခု တည်၍ ထားတော်မူသည်။ သို့ရာတွင် သက္ကရာဇ် မပြိုဘဲ ရှိလေသည်။

မိုးညှင်းမင်းတရားသည် သက္ကရာဇ် ၈၁၁ ခုနှစ်တွင် ကံတော်ကုန်သည်။

မိုးညှင်းမြို့ ။ ။ မိုးညှင်းမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ မိုးကောင်းနယ်တွင် ပါဝင်၍ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်သည်။ ယခင်က တိုက်နယ်ဖြစ်ခဲ့၍ ၁၉၅၇ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် မိုးညှင်းမြို့နယ်ဖွဲ့စည်းသည်တွင် မြို့နယ်၏ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်လာသည်။ မိုးညှင်းမြို့

သည် ယခုအခါ မြို့ကလေးသာ ဖြစ်သော်လည်း ရှေးအခါ ရှမ်းစော်ဘွားများ တန်ခိုးထွားစဉ်က မိုးကောင်းမြို့နှင့် တ လှည့်စီ ဆိုသလို ရှမ်းမြို့တော်ဖြစ်ခဲ့သည်။ မိုးညှင်းတရား၊ မိုးညှင်းစလုံတို့၏ နယ်မြေဒေသဖြစ်သည့်အလျောက် သမိုင်း ဝင်သော မြို့ဖြစ်ပေသည်။ မိုးညှင်းမြို့သည် မန္တလေးမြစ်ကြီး နား မီးရထားလမ်းဘေးတွင် တည်ရှိ၍ မြစ်ကြီးနားနှင့် ၆၉ မိုင်မျှ ကွာလှမ်းသည်။ မိုးညှင်းမြို့နယ်သည် အကျယ်အဝန်း အားဖြင့် ၁၉၆ စတုရန်းမိုင်၊ သူကြီးပိုင် ကျေးရွာအုပ်စု ၂၄ နှင့် လူဦးရေ ၅၅,၈၁၉ ယောက်ခန့် ရှိသည်။

မိုးညှင်းမြို့သည် တဖက်တချက်တွင်ရှိသော တောင်တန်း များအကြားရှိ မြေပြန့်တွင် တည်ရှိသည်။ မြစ်ကြီးနားခရိုင် ၏ တောင်ဘက်အစွန်းလောက်တွင် ဂန့်ဂေါတောင်တန်းမှ ချောင်းဖျားခံကာ အရှေ့မြောက်ဘက်သို့ စီးဆင်းလာသော နမ့်ယင်းချောင်းသည် မိုးညှင်းမြို့တွင်းသို့ ဖြတ်သန်းစီးဆင်း လျက် မြို့ကို နှစ်ပိုင်းခြားလိုက်လေသည်။ မီးရထားလမ်းနှင့် စပါးစက်များမှာ ချောင်း၏ လက်ဝဲဘက်တွင်ရှိ၍ ရုံးများ၊ အထက်တန်းကျောင်း၊ ဆေးရုံနှင့် ဘုရား စသည်တို့မှာ ချောင်း၏လက်ယာဘက်ဖြစ်သော မိုးညှင်းမြို့မတွင် တည်ရှိ သည်။ ကမ်းနှစ်ဖက်ကို ကြိုးတံတားဖြင့် ဆက်သွယ်ထား၍ ထိုကြိုးတံတားပေါ်၌ ဂျစ်ကားနှင့် ဝန်တင်လှည်းများ ဖြတ် သန်းသွားလာနိုင်သည်။ မြို့၏အစွန် နောင်စွန်ရွာအနီးတွင် လည်း ရွာသူရွာသားများ ဦးစီးဆောက်လုပ်ထားသော သစ်သား တံတားတခု ရှိသေးသည်။

မိုးညှင်းမြို့သည် မကြီးလှသော်လည်း စပါးထွက်ရာဒေသ ၏ အချက်အချာ ဖြစ်သည်။ နမ့်ယင်းချောင်း တဝိုက်တွင် မျိုးကောင်း စပါးထွက်သောကြောင့် မိုးညှင်းမြို့ပေါ်တွင် ဆန်စက်ကြီးငယ် ၈ လုံးရှိသည်။ ထိုပြင် မိုးညှင်းမြို့နယ်သည် ကျွန်းသစ်နှင့် အခြား သစ်ဝါးများ ပေါသောကြောင့် ယခင် စတီးဘရားသား၏ သစ်အလုပ်ဌာနခွဲ ရှိသည်။ ယခုအခါ လွှစက်တခုရှိသည်။ ကြံပင်များကိုလည်း စိုက်ပျိုး၍ သကြား စက်သို့ တင်ပို့သည်။ မီးရထားလမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည့် အလျောက် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးတွင် မီးရထားကို အား ထားရသည်။

မိုးညှင်းမြို့တွင် နေသူအများစုမှာ ရှမ်းကပြားများနှင့် တရုတ်ကပြားများ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒီများ ဖြစ်ကြသည်။ ကချင်တို့မူ ကချင်တောင်ပေါ်တွင် အနေများသည်။ မြေပြန့် နေ ကချင်များတွင် ခရစ်ယာန်အယူဝါဒီများသည်။ အိန္ဒိယ အမျိုးသားများလည်း အနည်းအကျဉ်းရှိသည်။

မိုးညှင်းမြို့ပေါ်တွင် ထင်ရှားသော ဘုရားမှာ ဦးရာဇိန် ဆရာတော် ကမကထပြု၍ တည်သည့် မြသိန်းတန် ဘုရား ကြီးဖြစ်၍ ကြေးဆင်းတု ရုပ်ပွားတော်ဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ် တပေါင်းလတွင် ဘုရားပွဲတော် ကျင်းပသည်။ မိုးညှင်းမြို့ အ

ပိုင်ဖြစ်၍ မိုးညှင်းမြို့နှင့် ၅ မိုင်ကွာလှမ်းသော ဘီလူးမြို့တွင် စောင်းတန်း ၄ သွယ်ရှိသော ရွှေဘုံသာ စေတီရှိသည်။ နှစ် စဉ် တပေါင်းလတွင် ဘုရားပွဲတော်ကျင်းပသည်။

မိုးညှင်းမြို့ကို သက္ကရာဇ် ၃၀၂ (ခရစ် ၉၄၀) ခန့်က တည် သည်ဆို၏။ တည်သူမှာ တရုတ် ဥတည်ဘွားနှင့် ကိန္နရာဒေဝီ တို့၏ မျက်မမြင် သမီးတော် စောလှမှ ဖွားမြင်သော တတိ ယသား ဖြစ်သည်။ သမီးတော် အရွယ်ရောက်ခါစတွင် ဖောင် နှင့် မျှောလိုက်ရာ ရှေးက ခင်ပွန်းဖြစ်ခဲ့သော ကျား တကောင်နှင့် တွေ့ရှိသည်တွင် ကျားနှင့်သင့်၍ သား ၄ ယောက် ဖွားမြင်၏။ သားတော်များ အရွယ်ရောက်သော အခါ အဖိုးဖြစ်သူ ဥတည်ဘွားထံ စေလွှတ်၏။ ဘိုးတော်က မြေးတော်အကြီးဆုံးအား မောင်းတလုံး၊ ဒုတိယ မြေးတော် အား ဓားမြှောင်၊ တတိယမြေးတော်အား ဗျိုင်းတကောင် ပေး၍ တိုင်းပြည် တည်ထောင်ရန် မှာကြား၏။ မြေးတော် အငယ်ဆုံးကိုမူ အဖကျားထံသို့ ပြန်စေ၏။ တတိယမြေးတော် မင်းသားသည် ဘိုးတော် မှာသည့်အတိုင်း တိုင်းပြည်ထူ ထောင် မင်းပြုရန်လာသည်တွင် ယခု မိုးညှင်းမြို့တည်ရာဒေ သသို့ ရောက်ရှိသောအခါ ဗျိုင်းသည် ကျယ်လောင်စွာ အော် ၏။ ယင်းဒေသတွင် မြို့တည်ထောင်၍ မိုင်းယန်းဟု အမည် ပေးသည်။ ဗျိုင်းမြို့ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ နောင်သော် မိုင်းယန်း မှ မိုးညှင်း ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုလေသည်။

မိုးနဲမြို့ ။ ။ မိုးနဲမြို့သည် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၊ လွယ်လင် ခရိုင်၊ လွယ်လင်-မိုင်းပန်သွားလမ်း ၄၆ မိုင်တွင် တည်ရှိ သည်။ ပင်လယ်မျက်နှာပြင်အထက် ၃,၁၇၉ ပေ မြင့်သည်။ မိုးနဲဟူသည်မှာ ရှမ်းဘာသာဖြင့် မိုင်းခင်း = "အဖွားမြို့" ဟူ၍ ဖြစ်၏။ မိုးနဲမြို့၏ အရှေ့ဘက်တွင် နောင်ကျော့အင်းနှင့် နောင်ကျော့ချောင်း ရှိပြီးလျှင်၊ အနောက်တောင်ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်တွင် မြို့ရိုးပျက်များရှိသည်။ မြို့၏ အနောက် ဘက်တွင် တံခွန်တောင်၊ မြတောင်၊ ငွေတောင် စသည့် တောင်ကုန်းတောင်စွယ်များ ရှိ၏။ ထိုတောင်များပေါ်တွင် စေတီတဆူကျ တည်ထားလေသည်။

မိုးနဲမြို့တည်နေပုံမှာ ဆင်ခြေလျှောဖြစ်ရာ၊ အနောက် ဖက်တွင် မြင့်ပြီးလျှင် အရှေ့ဖက်သို့ နိမ့်ဆင်းသွားသည်။ မြို့ ၏အလယ်ဗဟိုတွင် ယခင် နယ်ရှင်စော်ဘွားကြီး၏ ဟော် နန်းရှိသည်။ မြို့၏ အနောက်တောင်ထောင့်တွင် မြို့သူမြို့ သားများ အမြဲသုံးစွဲနေသည့် နောင်မိုရေကန်ရှိသည်။

မိုးနဲမြို့သည် အရှေ့နှင့်အနောက် ၂ မိုင်ခန့်၊ တောင်နှင့် မြောက် ၄ မိုင်ခန့်ရှိ၏။ ခန့်မှန်းခြေအကျယ်အဝန်းမှာ စတု ရန်းမိုင် တဝက်ခန့်ဖြစ်သည်။ မိုးနဲမြို့တွင် အိမ်ခြေပေါင်း ၆၁၄ ခန့်ရှိပြီးလျှင် လူဦးရေ ၂,၄၇၂ ယောက်ခန့်ရှိ၏။ မိုးနဲမြို့နှင့် မြို့နယ်အတွင်း ရှမ်းလူမျိုးအများအပြား နေထိုင်ကြသည်။

မြို့ပေါ်တွင် မြန်မာ၊ ကုလားနှင့် တရုတ်လူမျိုး အနည်းအကျဉ်းရှိ၍ မြို့နယ်အတွင်း လီရှော၊ ယင်းနက်၊ ယင်းကျားနှင့် ပလောင်လူမျိုးအနည်းအပါး နေထိုင်ကြလေသည်။ မိုးနဲမြို့နှင့် မြို့နယ်အတွင်း နေထိုင်ကြသူများသည် များသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီများသာ ဖြစ်၏။ ထိုပြင် လယ်ယာခြံလုပ်ကိုင် စားသောက်ကြသူများသာ များလေသည်။ မိုးနဲမြို့၏ အဓိကထွက်ကုန်မှာ ဆန်စပါးဖြစ်၍၊ သစ်စေး၊ အင်တွဲ၊ ရှမ်းဆီ၊ ချပ် စသည်တို့လည်း အများအပြား ထွက်သည်။

မိုးနဲမြို့တွင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီ များပြားသည့်အလျောက် မြို့နှင့်မလိုက်အောင်ပင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ၁၆ ကျောင်း ရှိသည်။ မိုးနဲမြို့နယ်တွင် စေတီပုထိုးများလည်း အလွန်များပြား၏။ မြန်မာမင်းများ လက်ထက်က ရှမ်းပြည်တွင် မိုးနဲမြို့ကို အချက်အခြာထား၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ မိုးနဲမြို့နယ်အတွင်း ထင်ရှားသော စေတီ ပုထိုးများမှာ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူစေတီ၊ ဦးရွှေအောင်စေတီနှင့် ဆင်တောင်စေတီတို့ ဖြစ်သည်။

မိုးနဲမြို့သည် ရှမ်းပြည် တောင်ပိုင်းတိုင်း၊ လွယ်လင် ခရိုင်၊ မိုးနဲနယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ နယ်ပိုင်ရုံး၊ မြို့ပိုင်ရုံး၊ လမ်းဝန်ထောက်ရုံး၊ အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ရုံး၊ ရဲဌာန၊ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဌာန စသည်ဖြင့် အစိုးရအဆောက်အအုံများရှိသည်။ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း ၁ ကျောင်းနှင့် မူလတန်းကျောင်းများလည်း ရှိသည်။

မိုးနဲမြို့သည် လွယ်လင်၊ မိုင်းပန်၊ မန္တလေး၊ ကျိုင်းတောင်း၊ လင်းခေး စသည့်မြို့များနှင့် လမ်းပန်းအဆက်အသွယ်ရှိလေသည်။

မိုးမခပင် ။ ။မိုးမခပင် အမျိုးပေါင်း ၁၃၀ မှ ၃၀၀ အထိ ရှိတန်ရာသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည့်အလျောက် ချုံပင်မှစ၍ အပင်ကြီးအထိ အမျိုးမျိုးရှိလေသည်။ အချို့ မိုးမခပင်များသည် အမြင့်တလက်မလောက်သာရှိ၍ အချို့ကား ပေပေါင်း တရာကျော်မြင့်ကြသည်။ ကမ္ဘာအနှံ့အပြား အေးသောဒေသနှင့် သမပိုင်းဒေသများတွင် စိုစွတ်သည့် မြေများ၌ ပေါက်ကြသည်။ အမြစ်များသည် အလွန်ခိုင်မာ၍ မြေဝင်လည်း နက်၏။ အပင်များသည် အလွန်အကြီးမြန်သောကြောင့် ရေတိုက်စားခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် အထူးသဖြင့် မြစ်ဘေးချောင်းဘေး၊ စမ်းဘေး တာလမ်းဘေးတို့တွင် အမြောက်အမြား စိုက်ကြသည်။

မိုးမခပင်၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ ဆေးလစ်ဖြစ်၍ ဆေးလစ်ကေစီအီး မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ အမျိုးပေါင်း များပြားသဖြင့် ရုက္ခဗေဒဆရာများပင် အရေအတွက်နှင့် အမျိုးကို ခွဲခြားရာ၌ တဦးနှင့်တဦး အယူအဆချင်း မတူကြချေ။ ပင်စည်မှာ အပင်တမျိုးနှင့်တမျိုး မတူချေ။ အချို့ မိုးမခပင်

၌ ပင်စည်မှာ တို၍ တုတ်ခိုင်၏။ အချို့မှာ ကရစ်ကက်ရိုက်သည့် ဗက်တံလုပ်သော မိုးမခပင်၏ ပင်စည်ကဲ့သို့ သေး၍ ဖြောင့်တန်း၏။ အရွက်များ၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာလည်း အမျိုးမျိုးရှိရာ အချို့အရွက်များသည် သေးသွယ်ရှည် လျား၍ တံစဉ်ပုံကဲ့သို့ ရှိ၏။ အချို့အရွက်မှာ တို၍ ပိုင်း၏။ သို့သော် အားလုံးသော မိုးမခပင်၏ အခေါက်မှာ တပြင်တည်းမရှိဘဲ အက်ကွဲ၍ အကြောင်းများရှိသည်။

မိုးမခသားသည် ပျော့ပြီးလျှင် ပေါ့လည်းပေါ့၏။ အရောင်မှာ ဖြူ၍ရေတွင် အခြားသစ်သားများထက် ကြာရှည်ခံ၏။ ကရစ်ကက်ဗက်တံများ၊ အိမ်ဆောက်ရန် တိုင်လုံးများ၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကိရိယာများ စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုသည်။ မီးသွေးဖုတ်သည့်အခါ အလွန်ကောင်းသော မီးသွေးကို ရရှိသည်။ ရုက္ခဗေဒအမည်အားဖြင့် ဆေးလစ်အယ်လဗာဟု ခေါ်သော မိုးမခပင် အဖြူမျိုးနှင့် ဆေးလစ်ဖရာဂျိုင်းလစ်ဟုခေါ်သည့် ဆတ်သော မိုးမခပင်မျိုးမှ အလွန်အဖိုးတန်သော သစ်များရသည်။ စက္ကူကို မိုးမခပင် အဖြူမျိုးမှရသော သစ်ပျော့ဖတ်ဖြင့် လုပ်သည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် အကိုင်းများ တွဲလွဲကျနေတတ်သော မိုးမခပင်တမျိုး၏ မူလပေါက်ရာဒေသဖြစ်သည်။ ယင်းနိုင်ငံမှ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေါက်ရောက်သည့် မိုးမခပင်

ဥရောပတိုက်၊ အမေရိကတိုက်များသို့ယူဆောင်စိုက်ကြသည်။ ယင်းသည် စီးပွားရေးအတွက် မည်သို့မျှ အသုံးမဝင်လှသော်လည်း အလှအပအတွက် များစွာ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ယင်း၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ ဆေးလစ်ဗက်ဗီလိုနီက ဖြစ်သောကြောင့် အချို့က ဗက်ဗီလုံး နိုင်ငံတွင် မူလပေါက်သည်ဟု ထင်ကြသည်။ အဝါနှင့် ငွေရောင်ကြောင်မြီးပုံပန်းခိုင်များ တွဲလွှဲပွင့်သည့် မိုးမခပင် တမျိုးလည်းရှိသေး၏။ ချုံပင်ကဲ့သို့ ပေါက်သော အိုဇာ မိုးမခပင်များ၏ အသားသည် အလွန်ပျော့ပျောင်းသောကြောင့် တောင်းများ ယက်လုပ်ရာ၌၎င်း၊ အိမ်တွင် အသုံးအဆောင်များ ပြုလုပ်ရာ၌၎င်း များစွာ အသုံးပြုကြသည်။ အခေါက်ကို သားရေနယ်ရာ၌၎င်း “ဆာလီဆင်” ခေါ် ဘယဆေးဖော်စပ်ရာ၌၎င်း အသုံးပြုကြသည်။

မိုးမိတ်မြို့။ ။မိုးမိတ်မြို့သည် မိုးမိတ်နယ်၏ မြို့တော် ဖြစ်သည်။ မိုးမိတ်မြို့နှင့် မိုးမိတ်နယ်တို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အရေးပါပေသည်။ မိုးမိတ်သည် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် သာမက တရုတ်နိုင်ငံ သမိုင်းတွင်လည်း ဖော်ပြခြင်း ခံခဲ့ရလေသည်။

မိုးမိတ်နယ်သည် ရှမ်းပြည်နယ်အနောက်မြောက်ဖက်တွင် တည်ရှိသည်။ နယ်နိမိတ်အားဖြင့် မြောက်ဖက်တွင် ကချင်ပြည်နယ် ဗန်းမော်ခရိုင်၊ အရှေ့ဖက်တွင် သီပေါနယ်နှင့် တောင်ပိုင်နယ်၊ တောင်ဖက်တွင် သီပေါနယ်၊ အနောက်ဖက်တွင် ရွှေဘိုခရိုင်တို့ဖြင့် ပတ်ရံလျက်ရှိသည်။ မိုးမိတ်နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၃,၇၃၃ စတုရန်းမိုင်၊ ကျေးရွာပေါင်း ၅၀၇ ရွာနှင့် ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင်၊ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် လူဦးရေ ၅၉,၈၆၅ ယောက်ရှိသည်။

မိုးမိတ်နယ်သည် မြေမျက်နှာပြင်အားဖြင့် တောင်ထူထပ်လေသည်။ နယ် ၄ ပုံ ၃ ပုံမှာ တောင်များ ဖြစ်လျက် ကျန် ၁ ပုံမှာ အသင့်အတင့် ပြန့်ပြူးသည်။ ယင်းသည်ကား မိုးမိတ်မြို့နှင့် ဧရာဝတီမြစ်အကြားဖြစ်၏။ ရွှေဘိုခရိုင်နှင့် စပ်လျက်ရှိသောနေရာသည် တောင်ထူထပ်သည်။ ရွှေလီမြစ်နှင့် လက်တက်များဖြစ်သော နမ့်အဲ့၊ နမ့်ခမ်းတို့၏ ရေဆင်းနယ်များလည်း တောင်ထူထပ်သည်။ ထိုတောင်များသည် ဗန်းမော်ခရိုင် ရွှေဂူမြို့တိုင်ရောက်သည်။ နယ်တွင်း စီးဆင်းသော အဓိကမြစ်မှာ ရွှေလီမြစ် ဖြစ်သည်။ ရွှေလီမြစ်သည် မိုးမိတ်နယ်တွင်းသို့ အရှေ့မြောက်ဖက်မှ အနောက်တောင်ဖက်သို့ စီးဆင်းပြီးလျှင် မြစ်ဆုံရွာသို့ရောက်လျှင် အနောက်မြောက်ဖက်သို့ လှည့်၍ စီးဆင်းသည်။

မိုးမိတ်နယ်ရှိ စကားတောင်နှင့် ဗားနဒ်တောင်ခြေရင်းတွင် ပတ္တမြား၊ ဂေါ်မုတ်၊ ဥဿဖယား၊ နီလာ၊ ကြောင်စသည်တို့ထွက်သော်လည်း အရည်အသွေး မကောင်းလှချေ။ ထိုပြင် အညံ့စား ကျောက်မီးသွေး အနည်းငယ်လည်း ထွက်သည်။

ရွှေလီမြစ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသော မြစ်ဆုံ ရွာအနီးတွင် ရွှေကျင်၍ ရရှိသည်။

မိုးမိတ်နယ်မှ စိုက်ပျိုးရရှိသော ဆန်စပါးတို့မှာ နယ်တွင်းစားသုံးရန်အတွက် လုံလောက်ရုံမကဘဲ မိုးကုတ်၊ တောင်ပိုင်တို့သို့ပင် ရောင်းချနိုင်သည်။ လက်ဖက် အနည်းငယ် စိုက်ပျိုးသည်။ မိုးမိတ်တွင် သစ်ဝါးလည်း ပေါသည်။ မိုးကုတ်မှ ပေါက်လာသော ကားလမ်းသည် ယခုအခါ ဗန်းမော်အထိ ရောက်၍ ဗန်းမော်မှတဆင့် မြစ်ကြီးနားမြို့တိုင် ကားဖြင့် သွားနိုင်ပေပြီ။ မိုးမိတ်မြို့တွင် လေယာဉ်ပျံကွင်းလည်း ရှိလေသည်။

မိုးမိတ်နယ်တွင် နေထိုင်သူများမှာ ကချင်၊ ပလောင်၊ ရှမ်း၊ မြန်မာတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသူတို့တွင် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ကချင်၊ ရာခိုင်နှုန်း ၄၀ မှာ ပလောင်နှင့် ရှမ်း၊ ကျန် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မြန်မာဖြစ်၏။ ရှမ်းပြည်နယ်ဟု ဆိုရသော်လည်း အများစုမှာ ကချင်ဖြစ်၏။

မိုးမိတ်မြို့သည် ပတ္တမြားထွက်ရာ မိုးကုတ်မြို့နှင့် ၂၈ မိုင် ကွာလှမ်းသည်။ မိုးကုတ်မြို့မှ မြောက်ဖက်ဆီသို့ တောင်စဉ်တောင်တန်းများကို ဖြတ်သန်း ကျော်တက်ပြီးနောက် တဖြည်းဖြည်း နိမ့်ဆင်းသွားလျှင် မိုးမိတ်သို့ ရောက်ပေမည်။ မိုးမိတ်မြို့သည် နမ့်မိတ်ချောင်းကမ်းဘေး ညီညာပြန့်ပြူးသော လွင်ပြင်၏ အလယ်တွင် တည်ရှိလျက် နိမ့်တုံ မြင့်တုံ ဖြစ်သော တောင် ၅ လုံးက ဝန်းရံထားသည်။ ထိုကြောင့် အထူးပင် သာယာလှပေသည်။ မိုးမိတ်တိုက်ရှိ တောင်တန်းများတွင် ကျွန်းသစ် စသည်တို့ ပေါများသဖြင့် မိုးမိတ်တွင် သစ်တောခရိုင်ရုံးစိုက်သည်။

မိုးမိတ်မြို့တွင် ထင်ရှားကျော်ကြားသော စေတီတော်မှာ မြို့၏အရှေ့မြောက်ဖက် တမိုင်ခန့်ကွာဝေးသော တောင်တန်းကလေးပေါ်တွင်တည်ရှိသော ရွှေမြင်ထင် စေတီတော်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုစေတီတော်မှာ သက္ကရာဇ် ၉၄၉ ခုနှစ်တွင် အိပ်မက်အရ သိုစန်ဘွားစော်ဘွား တည်ခဲ့သော စေတီဖြစ်၏။ နှစ်စဉ် ဘုရားပွဲပြုလုပ်သည်။

မိုးမိတ်မြို့ကို သက္ကရာဇ် ၆၀၀ ပြည့်နှစ် (ခရစ် ၁၂၃၈) တွင် ကျိုင်းတုံစော်ဘွား ရွှေနန်းရှင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ရွှေနန်းရှင်လက်ထက်တွင် နယ်ကျယ်ဝန်းလာလေသည်။ သူ၏သားကြီး သိုပိုင်သည် မိုးကောင်းစော်ဘွားဖြစ်၏။ ဒုတိယသား သိုကျင်မှာ မိုးဝန်းစော်ဘွား ဖြစ်၏။ တတိယသား သိုပန်ကား မိုးညှင်းစော်ဘွား ဖြစ်၍ ပဉ္စမသား သိုဟန်ခါးသည် မိုးလှိုင်စော်ဘွားဖြစ်၏။

ရွှေနန်းရှင်၏ စတုတ္ထသားသိုဟန်ဘွားသည် ပဌမဆုံး မိုးမိတ်စော်ဘွား ဖြစ်၏။ ရွှေနန်းရှင်သည် အသက် ၁၂၆ နှစ်တွင် သေဆုံးလေလျှင် သိုဟန်ဘွားသည် မိုးမိတ်မြို့ကို စောခဲဘွားအား လွှဲခဲ့၍ မိမိကမူ ကျိုင်းတုံသို့ သွားရောက်

၍ စော်ဘွားအဖြစ် ခံယူသည်။ မိုးမိတ်မြို့ကို တကယ်တည်သူ အဖြစ် ထင်ရှားသူကား စောခဲဘွားဖြစ်၏။

စောခဲဘွားသည် မိုးမိတ်မြို့ကို လုပ်သား ၁၀၀,၀၀၀ ဖြင့် တည်၏။ မိုးမိတ်ကို ဝန်းပတ်ထားသော အပြင်မြို့ရိုးမှာ မြောက်မှ တောင်သို့၎င်း၊ အရှေ့မှ အနောက်သို့၎င်း၊ တာ ၅၀၀ (၅,၂၅၀ ပေ) ရှိ၏။ အမြင့်မှာ ၁၈ တောင် နှင့် ထု ၇ တောင်ရှိ၏။ တံခါးကြီး ၁၀ခု၊ ပြအိုး ၁၅ခု၊ တန်ဆောင်း ၁၅ ခု ရှိသည်။ အပြင်မြို့ရိုးပတ်လည်တွင်ရှိသော ကျုံးတွင်လည်း တန်တား ၃ ခုရှိ၏။ ယင်းတို့မှတစ်ဆင့် အတွင်းမြို့ရိုးတံခါး၃ခု သို့ရောက်ရှိသည်။ အတွင်းမြို့ရိုးကား အမြင့် ၁၀တောင်၊ ထု ၇ တောင်၊ ပြအိုး ၄ ခု၊ တန်ဆောင်း ၄ ခု ရှိ၏။ မြို့၏အလယ် ဗဟိုတွင် တိုင် ၃ခုရှိ၏။ အလျား ၅ပေ ၁၀လက်မနှင့် ပတ် လည် ၁ပေ ရှိ၏။ တခုမှာ ရွှေတိုင်၊ တခုမှာ ငွေတိုင်၊ တစ်ခုမှာ သံတိုင်ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က မြို့တွင်း၌ အိမ်ခြေ ၅,၀၀၀၊ ဆင် ခြေဖုံး၌ ၁၅၆,၄၄၅ ရှိသည် ဆို၏။

ခရစ် ၁၈၃၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာမင်း ဖြစ်သော ရွှေဘိုမင်း

သည် မောင်အေးပု ဆိုသူအား စော်ဘွားခန့်အပ်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မိုးမိတ်တွင် အာဏာရရှိရေးအတွက် သူတ ပြန် ငါတလှည့် တိုက်ခိုက်သောကြောင့် မိုးမိတ်မြို့သည် ၄ ကြိမ်တိုင် မီးရှို့ခံရသဖြင့် ပျက်စီးရလေသည်။ ဗြိတိသျှ လက်ထက် ခရစ် ၁၈၉၂ခုနှစ်တွင် အစိုးရက မိုးမိတ်ကို သိမ်း ပိုက်ပြီးလျှင် ပတ္တမြားတွင်းခရိုင်တွင် သွတ်သွင်းလိုက်သည်။

မိုးမိတ်နယ်ကို ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၈ ရက် နေ့မှအစပြု၍ မြောက်ပိုင်း ရှမ်းပြည်နယ်ခြား အရာရှိချုပ် လက်အောက်သို့ ရွှေ့ပြောင်း ထားရှိ အုပ်ချုပ်စေခဲ့၏။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်များအစုသို့ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် စော်ဘွားများ အုပ် ချုပ်ရေးအာဏာ စွန့်လွှတ်ပြီးနောက် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တိုင်း၊ ခရိုင်၊ နယ်၊ မြို့နယ်တူ၍ ခွဲခြားအုပ်ချုပ်လာခဲ့ရာ၊ မိုးမိတ်နယ် မှာ နယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်သည့်နယ် ဖြစ်လာ၍ ရှမ်းပြည်မြောက် ပိုင်း တိုင်း၊ ကျောက်မဲခရိုင်တွင် ပါဝင်လာသည်။ မိုးမိတ်မြို့ သည်လည်း မိုးမိတ်နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်လာလေသည်။

မိုးရွာအောင် ပြုလုပ်စီမံနိုင်ပါသလား

မိုးရွာလျှင် ကောက်နှံများ ဖွံ့ဖြိုးကာ သီးထွက်ကောင်းမည်။ ထိုကြောင့် တောင်သူလယ်သမားတို့သည် မိုးကို တောင့်တ အား ကိုးကြသည်။ သို့သော် မိုးကို လူတို့ အစိုးရသည်မဟုတ်။ မိုးမရွာသော် မခက်ချေလော။ ထိုစိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုကို ပယ်လှန် အောင်မြင်ရန် မည်သို့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နိုင်ပုံကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ဖတ်ရှုရပေလိမ့်မည်။

မိုးရွာခြင်း ။ ။ မိုးကို သယ်ဆောင်လာသည်ကား လေပင် ဖြစ်၏။ လေသည် ရေခိုးရေငွေ့ကို ပင်လယ်မှ သယ်ယူလာခဲ့ ရာ ရေခိုးရေငွေ့သည် ပင်လယ်မှ အအေးဓာတ်နှင့် ထိတွေ့ သောအခါ အရည်အဖြစ်သို့ပြောင်းလဲ၍ မိုးအဖြစ် ရွာသွန်းချ လေသည်။

ကမ္ဘာမြေပြင်တစ်ခုလုံးကို ခြုံ၍ကြည့်သည်ရှိသော် မိုးများ သောနေရာ၊ မိုးလွန်ကဲသောနေရာ၊ မိုးနည်းသောနေရာ၊ မိုး အခေါင်ဆုံးသောနေရာ၊ မိုးသင့်လျော်ရုံမျှသာ ရွာသွန်း သောနေရာ၊ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးတွေ့ရ၏။ မိုးလွန်ကဲသော နေရာများ၌ အလွန်စိုစွတ်ထိုင်းထိုင်း၍ သစ်တောထူထပ်ခြင်း၊ ပိုးကောင်မွှားကောင် ပေါများခြင်း၊ ငှက်ဖျားရောဂါ ထူပြော ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် လူများနေထိုင်ရန် ခက်ခဲ၏။ မိုးခေါင် လွန်းသော အရပ်၌မူကား သစ်ပင်တူ၍ မရှိသလောက် ရှားပါးခြင်း၊ သောက်ရေရှားပါးခြင်း၊ စသည်တို့ကြောင့် လူမ နေနိုင်ဘဲ အများအားဖြင့် ကန္တာရများသာ ဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြစ်ရကား မိုးမနည်းမများ သင့်လျော်ရုံမျှ ရွာသွန်းသော နေရာများ၌သာ လူနှင့် တိရစ္ဆာန်များ နေနိုင်ကြ၏။ အထူး သဖြင့် အသီးအနှံ ဖွံ့ဖြိုးမှုမှာ မိုးရွာသွန်းခြင်းအပေါ်၌ အမှီပြု လျက်ရှိပေသည်။

တောင်တန်းများသည် ရေခိုးရေငွေ့များပါသော လေကို ဖမ်းယူသောလိုက်ကာကြီးများသဖွယ်ဖြစ်ရကား လေကိုထိ တွေ့ခံယူသည့်ဖက်တွင် မိုးများ၍ အခြားဖက်၌မူ မိုးနည်းပါး တတ်လေသည်။ ရေခိုးရေငွေ့များပါသော လေသည် ကုန်း မြင့်အရပ် ဒေသများ၌ အထက်သို့တက်၍ အအေးဓာတ်နှင့် တွေ့သောအခါ မိုးရွာချ၏။ အိန္ဒိယနိုင်ငံအနောက်ဖက် ပင် လယ်ကမ်းရိုးတန်းသည် အနောက်ဂတ်တောင်တန်းကို ဖြတ် ကျော် တိုက်ခတ်သော အနောက်တောင် မုတ်သုန်လေမှ မိုးများစွာရ၏။ မြန်မာနိုင်ငံ တနင်္သာရီ ကမ်းမြောင်ဒေသနှင့် ရခိုင်ကမ်းမြောင်ဒေသတို့သည်လည်း တောင်တန်းကြီးများ နှင့် နီးကပ်နေသောကြောင့် အနောက်တောင် မုတ်သုန် လေမှ မိုးများစွာရလေသည်။

လေသည် ပူနွေးသောအခါ အထက်သို့ တက်စမြဲဖြစ်၍ အထက်၌ အအေးဓာတ်နှင့် တွေ့သောအခါ ပါသွားသော ရေခိုးရေငွေ့ကို ဆက်လက် မသယ်ယူနိုင်တော့ဘဲ ရေအဖြစ် ဖြင့်ရွာချ၏။ အီကွေတာ တလျောက်ရှိ အရပ်ဒေသများ၌ တနှစ်လုံးလိုလို နေပြင်းစွာပူ၍ ပင်လယ်မှ ရေခိုးရေငွေ့ များသည် လေနှင့် အထက်သို့ တက်ပြီးလျှင် အအေးဓာတ် နှင့် တွေ့၍ မိုးရွာချ၏။ ထိုကြောင့် အီကွေတာဖြတ်သွား

မိုးရွာခြင်း

သော အာဖရိကတိုက် အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်အမေရိက တိုက် မြောက်ပိုင်း၌ တနှစ်လုံး မိုးများစွာရွာသည်။

လေတိုက်ခတ်တိုင်းလည်း မိုးရွာသည်မဟုတ်။ လေသည် ပင်လယ်ကိုဖြတ်ကျော်လာမှ ရေခိုးရေငွေ့ ပါလာ၍ မိုးရွာနိုင် မည်ဖြစ်သည်။ အာရိကတိုက်မြောက်ပိုင်း၌ ဆဟားရား သဲကန္တာရကြီး ဖြစ်နေခြင်းမှာ ထိုအရပ်၌ တိုက်ခတ်သော လေများသည် ကုန်းကို ဖြတ်ကျော်လာခဲ့၍ ရေခိုးရေငွေ့ ပါမလာခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ဆောင်း ရာသီတွင် အရှေ့မြောက်မှ လေတိုက်ခတ်၏။ သို့ရာတွင် ထို ရာသီလေမှာ အာရှတိုက်အလယ်ပိုင်းမှ တိုက်ခတ်လာသဖြင့် ရေခိုးရေငွေ့ကို မယူဆောင်ခဲ့ချေ။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံနှင့် ဥရောပ တိုက် အနောက်မြောက်ပိုင်းရှိ တိုင်းပြည်များသည်ကား အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်လာသော အနောက်တောင် လေမှ မိုးရ၏။ ထိုပြင် ထိုတိုင်းပြည်များ၌ ဆိုင်ကလုံးများ ကျရောက်၍ မကြာခဏ မိုးရွာတတ်၏။

ကမ္ဘာပေါ်၌ မိုးများစွာရွာသွန်းသော အရပ်ဒေသများ မှာ အီကွေတာအနီးရှိ အရပ်ဒေသများ၊ မုတ်သုန်လေတိုက် ခတ်ရာ အရပ်ဒေသများနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် အရပ်ဒေသ များဖြစ်၏။ မိုးသည် ကုန်းတွင်းဖက်၌ နည်းတတ်၏။ ရန်ကုန် မြို့၏ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်မှာ ၁၀၅ လက်မခန့်ရှိ၍ မန္တ လေးမြို့မှာ မိုးရေချိန် လက်မ ၃၀ မျှသာရှိ၏။

ရွာသွန်းသော မိုးရေ၏ ပမာဏကို တိုင်းတာသော ကရိ ယာတခု ရှိ၏။ ထိုကရိယာမှာ အထူးပြုလုပ်ထားသော ခွက် ကလေးတခုဖြစ်၍ ထိုခွက်ထဲသို့ ကျလာသော မိုးရေကို တိုင်း တာယူရ၏။

လူတို့သည် ရာသီဥတုကို အစိုးမရသောကြောင့် စိုက်ပျိုး ရေး ကိစ္စများတွင် ထင်သလောက် ခရီးမရောက်နိုင်ကြချေ။ သဘာဝအလျောက် ရွာသည့်မိုးကို ငုံ့မျှော်နေမည့်အစား လူတို့စီမံကြံဆခြင်းဖြင့် မိုးကို အောင်မြင်စွာ ရွာသွန်းစေနိုင် လျှင် မိုးခေါင်၍ စပါးဆန်ရေ ပျက်စီးခြင်းကို တားဆီးနိုင်ကြ ပေမည်။ စိုက်ပျိုးခင်းများ၊ ယာခင်းများပေါ်တွင် သိပ္ပံ နည်းဖြင့် မိုးကိုအလိုရှိသည့်အခါ ရွာသွန်းစေခြင်းဖြင့် တနှစ် တသီးသာ စိုက်ပျိုးနိုင်သော လယ်ယာမြေများတွင် တနှစ်နှစ် သီးကျ စိုက်ပျိုးနိုင်မည်ဖြစ်၍ အစာရေစာ ပိုမိုပြော ကုံလုံ စေနိုင်ပေမည်။ မိုးတိမ်လိပ်ကြီးများကို အမြောက်များဖြင့် ပစ်ခွင်းလျှင် မိုးရွာနိုင်စရာ အကြောင်းရှိသည်ကို များစွာ ဆွေးနွေးပြောဆိုကြပေသည်။ ရုရှားနိုင်ငံတွင် မိုးကို လိုရာ အရပ်၌ ရွာသွန်းစေရန်အတွက် အောက်မှ အမြောက်ကြီးများ ပစ်ဖောက်ခြင်းဖြင့် တိမ်တိုက်ကို နေရာရွှေ့စေနိုင်သည်ဟုဆို သည်။ အချို့ကလည်း မိုးတိမ်များအပေါ်တွင် အလွန်အေး သော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် အတုံးကလေးများကို ကြံချ ခြင်းအားဖြင့် မိုးအနည်းငယ် ရွာသွန်းစေခဲ့လေသည်။ တိမ်

တိုက်တွင်ရှိသော ရေခိုးရေငွေ့တို့သည် အလွန်အေးသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် အတုံးကလေးများနှင့် တွေ့ထိသ ဖြင့် မိုးရေအဖြစ် ရွာချလေသည်။ သို့သော် သိပ္ပံနည်းဖြင့် ရွာချစေသော မိုးသည် စိတ်တိုင်းကျ အောင်မြင်မှု မရှိသေး ချေ။ ဆက်လက်ကြိုးစားဆဲ ဖြစ်ပေသည်။

တခါတရံ မိုးကြိုးမုန်တိုင်း ကျရောက်နေစဉ်အတွင်း မိုး တိမ်များမှ ရေခဲတုံးကလေးများ အမြောက်အမြား ကျဆင်း လာတတ်သည်။ ထိုသို့ ကျဆင်းသော ရေခဲတုံးကလေး များကို မိုးသီးဟုခေါ်သည်။ မိုးသီးများသည် အရွယ်အစား စားရှိ၏။ အချို့ မိုးသီးတို့သည် ပဲလုံးခန့်လောက်သာရှိ၍ အချို့ကား ကြက်ဥအရွယ်ခန့်လောက်ရှိသည်။ တခါတရံ ရှောက်သီးလုံးလောက်ပင် ကြီးသည်။ ပုံသဏ္ဍာန်မှာလည်း အမျိုးမျိုးရှိရာ အချို့မှာအလွန် လှပကြသည်။ မိုးသီး၏ အ လယ်ဗဟို၌ နှင်းလုံး ကလေးရှိ၍ ထိုနှင်းလုံး၏ ပတ်ဝန်းကျင် တွင် ရေခဲလွှာများ အထပ်ထပ် ဖုံးအုပ်နေလေသည်။

ပူနွေးသော ရာသီဥတု၌သာ မိုးသီးကြွေတတ်၍ မိနစ် အနည်းငယ်ခန့်သာကြာသည်။ ထိုသို့ ကြွေရာ၌လည်း မိုးကြိုး မုန်တိုင်းကျရောက်ရာ နေရာအနှံ့အပြား၌ မကြွေတတ်ဘဲ ကွက်၍ ကျဉ်းမြောင်းသော နေရာတလျှောက်၌သာ ကြွေ တတ်လေသည်။ မိုးသီးဖြစ်ပေါ်ပုံမှာ ကမ္ဘာမြေကြီး အနီး၌ရှိသော လေသည် အထက်ဖက်ရှိ လေအေးနှင့်စာ သော် အလွန်ပူသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်အခါမျိုး တွင် ရာသီဥတုသည် များသောအားဖြင့် ပူအိုက်လျက် ရှိပြီး လျှင် လေပူသည် အထက်သို့၎င်း၊ လေအေးသည် အောက် သို့၎င်း တည့်တည့်မတ်မတ် အထက်နှင့်အောက် လူးလာ ရွေ့ရှားလျက် ရှိနေလေသည်။ မြေပြင်အနားရှိ လေပူသည် အလွန်အေးသော အထက်လေအေးရှိရာသို့ ရောက်ရှိသွား သောအခါ ရေခဲပွင့်ကလေးများ ဖြစ်လာသည်။ ရေခဲပွင့် ကလေးများဖြစ်ပြီးလျှင် အောက်လေပူရှိရာသို့ ကျလာပြန် သည်။ ပူနွေးသောလေကို ဖြတ်ဆင်းလာစဉ် ရေခဲတုံး က လေးများပေါ်တွင် ရေများ ဖွဲ့စည်းလာ၏။ တဖန် ရေခဲတုံး ကလေးများကို တည့်တည့်မတ်မတ် တက်နေသော လေပူက အထက် အလွန်အေးသော လေအေးရှိရာ အမြင့်ကြီးသို့ ယူ ဆောင်သွားပြန်သည်။ ထိုနေရာ၌ ရေခဲတုံးကလေးများ ပေါ်တွင် ရေခဲတထပ် ဖုံးအုပ်လိုက်ပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့် မိုးသီးများဖြစ်လာသော ရေခဲတုံးကလေးများသည် လေပူမှ လေအေး၊ လေအေးမှ လေပူသို့ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ တက်ချည်ဆင်းချည် ဖြစ်နေရင်း မိုးသီးများပေါ်တွင် ရေခဲ အထပ်ပေါင်း များစွာ စုရုံးမိလေသည်။ မိုးသီး၏ အရွယ် သည် တဖြည်းဖြည်း ကြီးလာ၍ နောက်ဆုံး လေက ပင့် မထားနိုင်လောက်အောင် လေးသောအခါမှ မြေသို့ ကျဆင်းလာသည်။

တောင်သူလယ်သမား အကျိုးပြုပညာရပ်

ယခုခေတ် တိုးတက်နေသော နိုင်ငံများတွင် တောင်သူလယ်သမား၊ လှေသမား၊ သင်္ဘောသား၊ လေယာဉ်ပျံမောင်းသမား၊ အင်ဂျင်နီယာအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိုးလေဝသ ခန့်မှန်းရေးပညာကို အားထားရသည်။ ထိုနိုင်ငံများရှိ မိုးလေဝသဌာန များသည်လည်း အကြောင်းကိစ္စအမျိုးမျိုးအတွက် ဆီလျော်ရာ မိုးလေဝသခန့်မှန်းချက်အမျိုးမျိုး ထုတ်ပေးရလေသည်။

မိုးလေဝသပညာ ။ ။ ရှေးအထက်ကျော်ကာရီကပင် လူ တို့သည် မိုးလေဝသအခြေအနေ ခန့်မှန်းခြင်းကို လေ့လာခဲ့ ကြသည်။ တောင်သူလယ်သမားတို့သည် မိမိတို့လုပ်ငန်းသို့ မဆင်းမီ ကောင်းကင်ကိုကြည့်၍ ထိုနေ့အတွက် နေသာမသာ မိုးရွာမရွာကို ခန့်မှန်းပြီးမှ ထင်းခုတ်သင့်လျှင် ထင်းခုတ်သွား ကြ၊ လယ်ထွန်သင့်လျှင် လယ်ထွန်သွားကြလေ့ရှိသည်။ ထို့အတူ တံငါသည်၊ လှေသမားတို့သည်လည်း အလုပ်မသွား မီ ဥတုရာသီ အခြေအနေကို မှန်းဆကြည့်လေ့ရှိကြသည်။ ယခုခေတ် တိုးတက်နေသောနိုင်ငံများမှ တောင်သူလယ်သ မား၊ လှေသမား၊ သင်္ဘောသား၊ လေယာဉ်ပျံမောင်းသမား၊ အင်ဂျင်နီယာ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိုးလေဝသခန့် မှန်းရေး ပညာကို အားထားနိုင်ကြသည်။ မိုးလေဝသ ပညာသည် ခက်ခဲနက်နဲသော ပညာရပ်တခုဖြစ်သည်။

ယခုအခါ နိုင်ငံတိုင်းတွင် မိုးလေဝသဌာန တည်ထောင် ထားကြသည်။ မိုးလေဝသဌာနမှ မိုးလေဝသတင်းများ ကို နေ့စဉ် ထုတ်ပြန်လျက်ရှိ၏။ ထိုသတင်းများတွင် လွန်ခဲ့ သော ၂၄နာရီအတွင်းက ဖြစ်ပျက်ခဲ့သောအခြေအနေနှင့် ရှေ့ ၂၄ နာရီအတွင်း ဖြစ်ပျက်မည့် ခန့်မှန်းချက်ကို ဖော်ပြ လေ့ရှိသည်။ မိုးလေဝသတင်းများကို သတင်းစာများ၌ ဖတ်ရှုနိုင်၍ ရံဖန်ရံခါ အသံလွှင့်ကြေညာချက်များကိုလည်း ကြားနာနိုင်လေသည်။

စက္ကူ စသော စက်မှုလုပ်ငန်းများအဖို့ လေ၏ စိုထိုင်းမှုသည် အလွန်အရေးကြီးပေသည်။ ထိုကြောင့် လုပ်ငန်း တခုခုကို လုပ်ကိုင်ရာ၌ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဥတုရာသီ ရှိသည့် နေရာကို ရွေးချယ်နိုင်ရန် မှတ်တမ်းဟောင်းများမှ များစွာ အထောက်အပံ့ ယူရပေသည်။ အဆောက်အအုံ အင်ဂျင်နီ ယာတို့သည် တိုက်အိမ်အဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ဖို့ သင့် လျော်သော ပစ္စည်းရွေးချယ်နိုင်ရန် သာမန်ရာသီဥတု အခြေ အနေနှင့် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်တတ်သော အခြေအနေတို့ကို သိရှိရန်လိုပေသည်။ သိပ္ပံပညာနှင့် စက်မှုလက်မှုပညာ သု တေသနလုပ်ငန်းများတွင် သုတေသီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မကြာ ခဏပင် မှတ်တမ်းဟောင်းများကို ကိုးကားမှီငြမ်းပြုကြရ လေသည်။ တခါတရံ မိုးလေဝသပညာရှင်တို့သည် တရား ရုံးများ၌ အမှုအခင်းဖြစ်ပွားသောနေ့က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော မိုးလေဝသအခြေအနေကို သက်သေခံကြရသည်။ ထို အ ကြောင်းများကြောင့် စနစ်တကျ စုဆောင်းထိန်းသိမ်းထား သော မိုးလေဝသတိုင်းတာချက် မှတ်တမ်းဟောင်းများသည် အလွန်တန်ဖိုးရှိလေသည်။ အခြား အစိုးရဌာနများကဖြစ် စေ၊ ကုန်သည်ကြီးငယ်စသော မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကပင်ဖြစ် စေ မှတ်တမ်းဟောင်းများအလိုရှိ၍ တောင်းဆိုသောအခါ ပေးနိုင်ရန် မိုးလေဝသရုံး၌ အရေးတယူ စုဆောင်းထိန်းသိမ်း ထားရလေသည်။

မိုးလေဝသ မှတ်တမ်းဟောင်းများ အသုံးဝင်ပုံ

တိုင်းတာရေးစခန်းများမှ တိုင်းတာမှတ်သားထားသော မှတ်တမ်းများကို ဗဟိုရုံးကြီး၌ စုဆောင်း ထိန်းသိမ်းထား၍ နေ့စဉ်၊ သီတင်းစဉ်၊ လစဉ်၊ နှစ်စဉ် မှတ်စုများ ကောက်နုတ် ရေးသားပြုစုကြသည်။ နယ်တနယ်၏ ရာသီဥတု အခြေအနေ သည် ထိုနယ်၏ စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး စသည်တို့အပေါ်တွင် များစွာ အကျိုးသက်ရောက်လေသည်။ စက်ရုံ အလုပ်ရုံကြီးများ တည်ဆောက်ရာ၌ မိုးလေဝသ မှတ် တမ်းဟောင်းများမှ အရေးပါအရာရောက်သော အထောက် အထားများ ရနိုင်လေသည်။ ဥဒါဟရုဏ်၊ ရေအားမှ လျှပ် စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ရေးစီမံကိန်းအတွက် လွန်ခဲ့သော နှစ်များက မိုးရေချိန် မှတ်တမ်းဟောင်းများသည် အလွန် အသုံးဝင်သည်။ တဖန် ချည်ထည်၊ စီးကရက်၊ ဆေးလိပ်၊

မိုးလေဝသ ခန့်မှန်းချက်

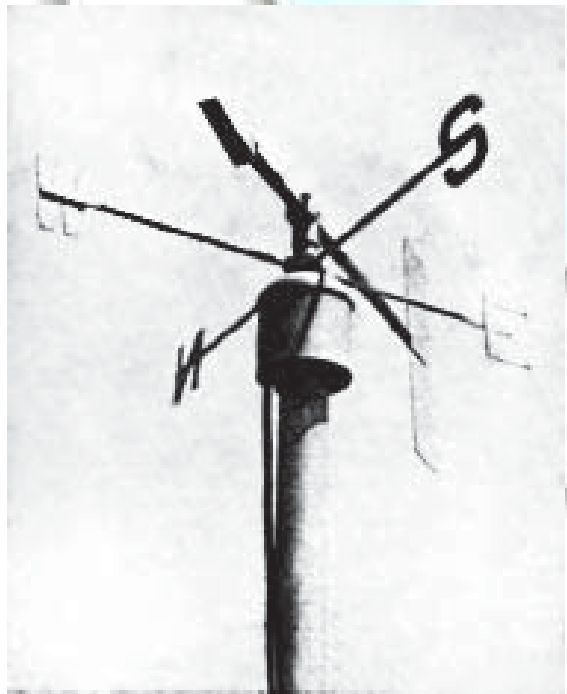
အကြောင်းကိစ္စအမျိုးမျိုးအတွက် ဆီလျော်ရာ မိုးလေ ဝသခန့်မှန်းချက် အမျိုးမျိုး ထုတ်ရလေသည်။ လေယာဉ်ပျံ မောင်းသမားတို့အတွက် ခန့်မှန်းချက်၌ လေယာဉ်ပျံ ပျံသန်း မည့်လမ်းခရီး၌ မည်သည့်တိမ်မျိုးတွေ့ရမည်၊ မိုးရွာမည်။ သို့ မဟုတ် နေသာမည်။ အမြင်တာ မည်မျှရှိမည်။ လေစီးနှုန်းနှင့် လေတိုက်ခတ်မည့် အရပ် စသော အကြောင်းအချက်များကို ခန့်မှန်းပေးရသည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်း တာတမံ ဌာနများအတွက် ခန့်မှန်းချက်၌ကား မိုးကြီးရွာဖွယ်ရာ အ ကြောင်းရှိလျှင် မိုးရေချိန် မည်မျှရှိသော မိုးကြီးမျိုးရွာမည် ကို ခန့်မှန်းချက် ပေးရလေသည်။ ပင်လယ်ခရီးသွားသင်္ဘော များအတွက် ခန့်မှန်းချက်၌ ပင်လယ်ပြင် မည်သည့်နေရာ၌ ရာသီဥတုအခြေအနေ ဆိုးရွားဖောက်ပြန်နေသည်။ မည်သည့်

မိုးလေဝသပညာ

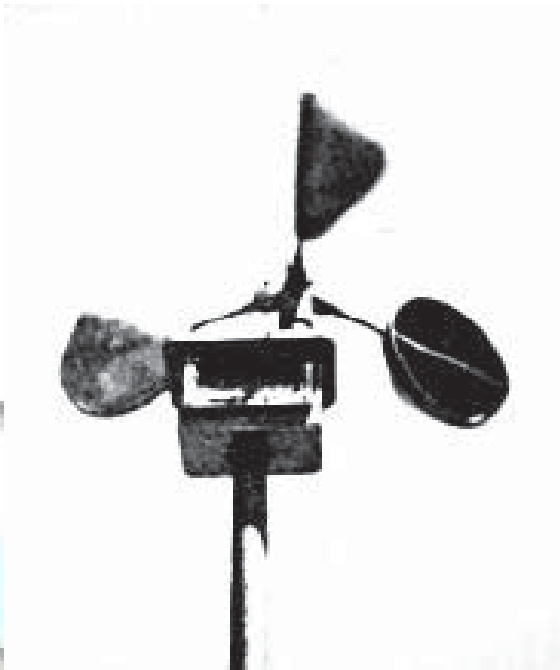
နေရာ၌ လေမုန်တိုင်းကျနေသည်။ ပင်လယ်ပြင်တွင် မည်သည့်အရပ်က မည်မျှပြင်းထန်သောလေ တိုက်ခတ်မည်။ လှိုင်းတံပိုး မည်မျှ ထကြွမည် စသည်တို့ကို ခန့်မှန်းပြရလေသည်။ ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းဖက်ဆိုင်ရာဌာနအတွက်ကား လေမုန်တိုင်းကျရောက်၍ ဆိပ်ကမ်းကို လေပြင်းဘေးဒဏ် ထိခိုက်ဖွယ်ရာ အကြောင်းရှိလျှင် သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သင့်လျော်သော သတိပေးချက်များ ထုတ်ပြန်ပေးရလေသည်။ ပြည်သူလူထုအတွက်ကား တပြည်လုံးအတွက် အထွေထွေ မိုးလေဝသအခြေအနေ ခန့်မှန်းချက်များ ထုတ်ပြန်ရလေသည်။ ထို့အပြင် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရံဖန်ရံခါ အထူးခန့်မှန်းချက်များ ထုတ်ပြန်ရလေသည်။ အချို့ နိုင်ငံများ၌ ရက်ပေါင်းများစွာက ကြိုတင် ခန့်မှန်းချက်များ ထုတ်ပြန်ပေးသော လုပ်ငန်းရှိ၍ အကြောင်းကိစ္စနှင့် လျော်ညီစွာ သီတင်းတပတ်၊ နှစ်ပတ် သို့မဟုတ် လပေါင်းများစွာ ကြိုတင်၍ ခန့်မှန်းချက်များ ထုတ်ပြန်နိုင်ကြလေသည်။

မိုးလေဝသ တိုင်းတာရေး စခန်းများ

မိုးလေဝသတိုင်းတာရေးစခန်း အမျိုးမျိုးအစားစား ရှိကြသည်။ အစိုးရမိုးလေဝသဌာနက တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ထားသော တိုင်းတာရေးစခန်းများ၌ အစိုးရလခစား၊ ကျွမ်းကျင်သော တိုင်းတာရေးမှူးများ ရှိကြသည်။ ယခုခေတ် ပဌမတန်း တိုင်းတာရေးစခန်းတခု၌ ရေဒါစက်၊ ရာဝင်းစက်၊

မည်သည့်အရပ်မှလေတိုက်ခတ်သည်ကိုဤကရိယာဖြင့်ခန့်မှန်းရသည်။

လေစီးနှုန်းတိုင်း ကရိယာ

ရေဒီယိုဆောင်းခေါ် အထက်လေထု၏ ဖိအား၊ အပူချိန်၊ စိုထိုင်းမှုစသည်တို့ကို တိုင်းမှတ်အသံလွှင့်စက်၊ ငလျင် မှတ်စက်၊ မိုးလေဝသအခြေအနေ စုံစမ်းကင်းထောက်ပျံသန်းရန် လေယာဉ်ပျံအစရှိသော အထူးခေတ်မီသည့် ကိရိယာ တန်ဆာများပါ တပ်ဆင်ထားကြလေသည်။ ထိုစခန်းများ၌ တိုင်းတာချက်များကို နေ့ရောညဉ့်ပါ နာရီတိုင်း အဆက်မပြတ် တိုင်းတာမှတ်သားကြသည်။ တိုးတက်နေသော တိုင်းနိုင်ငံကြီးများ၌ စေတနာ့ဝန်ထမ်း တိုင်းတာရေးမှူးများ ရှိကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မိုးလေဝသရုံးက ကရိယာ တန်ဆာပလာများ ထုတ်ပေးထား၍ တဖန် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့က တိုင်းတာချက်များကို မိုးလေဝသရုံးသို့ အကြောင်းငွေ မယူကြဘဲ ပေးပို့ကြသည်။ အောက်ဆုံးတန်း စေတနာ့ဝန်ထမ်း တိုင်းတာရေး စခန်းတခု၌ မိုးရေချိန်ခွက်တခုသာ တပ်ဆင်ထားတတ်၍ တိုင်းတာချက်ကို တနေ့တကြိမ်သာ မှတ်ယူလေသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ တိုင်းတာရေးစခန်း နှစ်မျိုးကြားတွင် တိုင်းတာရေးစခန်း အမျိုးမျိုး ရှိသေးသည်။ တပ်ဆင်ထားရှိသော ကိရိယာအမျိုးအစားနှင့် တနေ့လျှင် တိုင်းတာမှတ်သားရသည့် အကြိမ်ပေါင်းကို လိုက်၍ တိုင်းတာရေးစခန်း၏ အဆင့်အတန်းကို သတ်မှတ်လေသည်။

မိုးလေဝသခန့်မှန်းပုံ

မိုးလေဝသခန့်မှန်းရေးလုပ်ငန်းအတွက် ကျယ်ဝန်းသော နယ်အတွင်းရှိ တိုင်းတာရေးစခန်းများမှ တိုင်းတာချက်များ

မိုးလေဝသပညာ

www.foreverspace.com.mm

ရရှိရန် လိုပေသည်။ မိုးလေဝသခန့်မှန်းရေးမှူးတို့သည် အထောက်အထားပြုရန် တိုင်းတာချက်ရနိုင်သမျှ လိုချင်ပေသည်။ မြေပြင်စခန်းများမှ တိုင်းတာချက်များ အပြင် ပင်လယ်ခရီးသွားသင်္ဘောများမှ တိုင်းတာချက်များလည်း လိုပေးသေးသည်။ တိုင်းတာချက်များကို တနေရာမှ တနေရာသို့ ပေးပို့ရန် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများလည်း ရှိရသည်။ စခန်းများ၌ တိုင်းတာချက်များ မှတ်ယူပြီးလျှင် ပြီးချင်ဗဟိုမိုးလေဝသရုံးသို့ ကြေးနန်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စကားပြောကြေးနန်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အဝေးပို့စာရိုက်စက်ဖြင့်ဖြစ်စေ အမြန်ပေးပို့ကြရသည်။ ဗဟိုမိုးလေဝသရုံးသို့ ရောက်သောအခါ တိုင်းတာချက်များကို မိုးလေဝသမြေပုံပေါ်၌ သင်္ကေတအမှတ်လက္ခဏာများဖြင့် ရေးဆွဲကြရသည်။ မြေပုံများ ရေးဆွဲပြီးသောအခါ ခန့်မှန်းရေးမှူးတို့သည် အခြေအနေကို စိစစ်ဝေဖန်ပြီးမှ ခန့်မှန်းချက် အမျိုးမျိုး ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

စာမျက်နှာ၁၆၅ရှိ မြေပုံသည် ၁၉၅၁ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ နံနက် မြန်မာစံတော်ချိန် ၉ နာရီခွဲအချိန်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော မိုးလေဝသအခြေအနေပြ မြေပုံဖြစ်သည်။ ထိုမြေပုံကို စိစစ်ဝေဖန်ပြီးလျှင် ရန်ကုန်မြို့ မိုးလေဝသရုံးမှ ထိုနေ့နံနက်က အောက်ပါ မိုးလေဝသခန့်မှန်းချက်များကို ထုတ်ပြန်ခဲ့လေသည်။

“မိုးလေဝသ သတင်း”

(၁၉၅၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့)

လွန်ခဲ့သော ၂၄ နာရီအတွင်းက ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော အခြေအနေ အကျဉ်းချုပ်

ရခိုင်တိုင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသတွင် မုတ်သုန်လေအားကောင်းခဲ့၍ နေရာ အနှံ့အပြား မိုးရွာခဲ့ပါသည်။ ကျန်နယ်များတွင် မိုးနည်းနည်းသာ ရွာခဲ့ပါသည်။

ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော် အခြေအနေ

ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်တွင် မုတ်သုန်လေ အားကောင်းလျက်ရှိသည်။

၁၉၅၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ ညနေအထိ ခန့်မှန်းချက်

မြန်မာပြည် ကမ်းရိုးတန်း နယ်များတွင် နေရာအနှံ့ အပြား မိုးဆက်လက် ရွာလိမ့်မည်။ ရခိုင်တိုင်း မြောက်ပိုင်းနှင့် တနင်္သာရီတိုင်း တောင်ပိုင်း အချို့နေရာတွင် မိုးကြီးနိုင်ပါသည်။ ကျန်နယ်များတွင် နေရာကျကျ မိုးထစ်ချွန်း ရွာဖွယ်ရှိပါသည်။

မြန်မာပြည် ကမ်းရိုးတလျှောက်နှင့် ပင်လယ်ပြင်တွင် လှိုင်း အသင့်အတင့် ကြီးမည်။

နောက်နှစ်ရက်အဖို့

ကမ်းရိုးတန်း နယ်များတွင် မိုးအားပိုလာဖွယ် ရှိသည်။

ရန်ကုန်မြို့နှင့်အနီးတဝိုက် မိုးလေဝသအခြေအနေ

(၁၉၅၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်)

ယနေ့နံနက် ၉ နာရီခွဲအထိ လွန်ခဲ့သော ၂၄ နာရီအတွင်းက အမြင့်ဆုံးအပူချိန် ၈၃ ဒီဂရီနှင့် အနိမ့်ဆုံးအပူချိန် ၇၅ ဒီဂရီ ဖြစ်သည်။ မိုးရေချိန် ၀.၅ လက်မရွာခဲ့သည်။

ယနေ့နံနက် ၉ နာရီခွဲအချိန်၌ လေထု၏ စိုထိုင်းမှု ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၉၀ ဖြစ်သည်။

၁၉၅၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ ညနေအထိ ခန့်မှန်းချက်

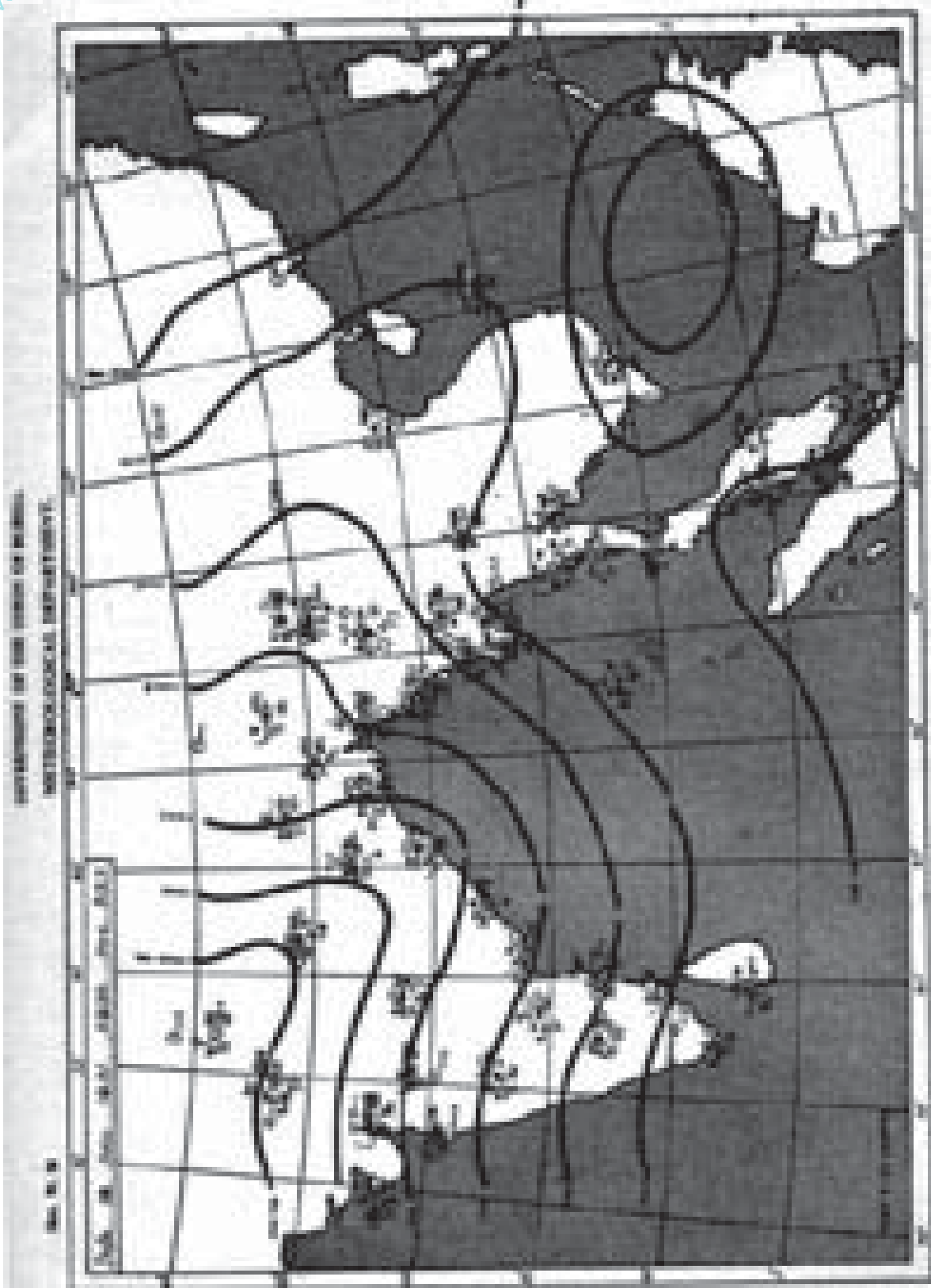
အများအားဖြင့် မိုးအုံ့နေ၍ ရံဖန်ရံခါ မိုးထစ်ချွန်း ရွာလိမ့်မည်။

ဗဟိုမိတာခေါ် လေဖိတိုင်း

၁၇ ရာစု အလယ်လောက်က ဂျာမနီနိုင်ငံ မက်ဒါဗတ်မြို့၏ မြို့တော်ဝန် အော့တို ဖွန် ဂေးရိုက်ဆိုသူ ဂျာမန် သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦး ရှိလေသည်။ ထိုသူသည် အမြဲ အကြံသစ် ဉာဏ်သစ်များဖြင့် ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်သော အလုပ်သစ်များကို တီထွင် စမ်းသပ်လုပ်ကိုင်လေ့ရှိသည်။ အခါတပါး၌ ထိုသူ၏ အိမ်နံရံပေါ်တွင် ပြွန်တချောင်း ထူးထူးဆန်းဆန်း ထောင်ထားရာ တွေ့မြင်ရသော အိမ်နီးချင်းများက အလွန်အံ့ဩသွားကြလေသည်။

ထိုပြွန်သည် ၃၄ ပေကျော်သော ကြေးပြွန်တချောင်းဖြစ်သည်။ ထိပ်ဝ ပိတ်ထားသော ဖန်ချောင်းကို ကြေးပြွန် အပေါ်ပိုင်းနှင့် ဆက်ထားသည်။ အောက်ပိုင်းအဝကို ရေလုံတခုထဲ စိုက်ထားရာ ပြွန်ချောင်းအတွင်း၌ ရေမျက်နှာပြင်သည် အမြင့်ပေ ၃၀ခန့်တွင် ရပ်တည်လျက်ရှိသည်ကို ဖန်ပိုင်း၌ မြင်နိုင်လေသည်။ ပြွန်တွင်းရှိ ရေပေါ်တွင် သစ်သား လူပုရုပ်ကလေးတခု တပ်ထားသည်။ ထိုအရုပ်ကလေးသည် ရာသီဥတု သာယာသောအခါ အပေါ်သို့ မြင့်တက်လာ၍ ရာသီဥတု ဆိုးရွားသောအခါ အောက်သို့ နိမ့်ကျသွားသည်။ ထိုအခြင်းအရာကို မြင်ကြရသော လူတို့သည် ထိုအရုပ် ကလေးကို “ဖွန် ဂေးရို ကဲ၏ ရာသီဥတုပြု လူကလေး” ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်။ အိမ်နီးချင်းတို့က ထိုအခြင်းအရာကို မျက်လှည့်တမျိုးဟု အထင်ရှိကြသည်။ စင်စစ်မှာကား ထိုပြွန်သည် လေဖိတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။

စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသော အထက်ဖော်ပြပါ စမ်းသပ်ချက်ကို ဖွန်ဂေးရိုကဲ မပြုလုပ်မီ နှစ်အနည်းငယ်စော၍ ထင်ရှားသော သိပ္ပံကျော် ဂယ်လီလေအို၏တပည့် ကူတာလျံ ကျောင်းသား တော်ရီချဲလီ ဆိုသူ ယခုအခါ မိုးလေဝသတိုင်းတာရာတွင် အများအပြား အသုံးပြုလျက်ရှိသော

မိုးလေဝသပညာ

www.foreverspace.com.mm

ပြဒါးဖြင့် ပြုလုပ်သည့် လေဖိတိုင်းကို စတင် တီထွင်ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ လေဖိတိုင်းသည် လေထု၏ဖိအားကို တိုင်းတာသော ကိရိယာဖြစ်သည်။ လေဖိတိုင်းများတွင် ရေကိုအသုံးမပြုဘဲ ပြဒါးကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ပြဒါးသည် ရေထက်ပိုလေးသည်။ ထို့ကြောင့် လေဖိတိုင်းပြုလုပ်ရန် ပေ ၃၀ ရှည်သော ပြွန်မလိုတော့ဘဲ ၃၆ လက်မ သို့မဟုတ် ၃ ပေသာ ရှည်သောပြွန်နှင့်ပင် လုံလောက်ပေသည်။

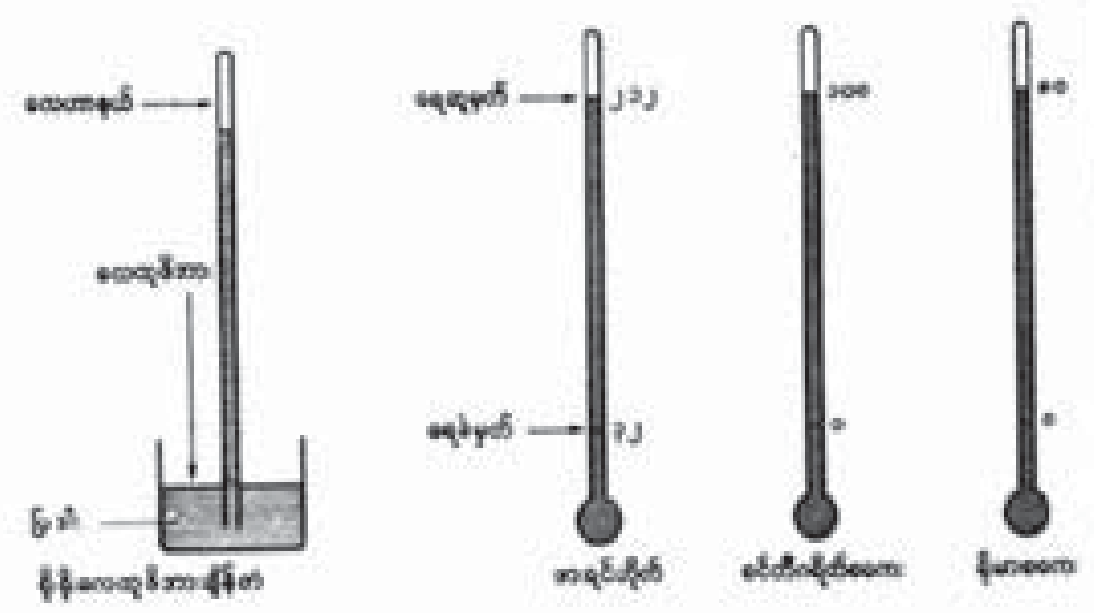
ရိုးရိုး လေဖိတိုင်းတခု ပြုလုပ်ရန် ၃၆ လက်မရှည်သော တဖက်ပိတ် ပြွန်တချောင်းကိုယူ၍ ပြဒါးထည့်ပါ။ ပြဒါးထည့်ပြီးသောအခါ တဖက်က ပြွန်ပေါက်ကို လက်ဖြင့် ပိတ်ထားပြီးလျှင် ပြောင်းပြန်ထောင်ကိုင်ထားပါ။ ထိုနောက် လက်ဖြင့် ပိတ်ထားသော ပြွန်အစွန်းကို ဇလုံတွင်းရှိ ပြဒါးတွင် မြုပ်၍ စိုက်ထူထားပါ။ ထိုနောက် အပေါက်ကို ပိတ်ထားသော လက်ချောင်းကို ဖယ်ရှားလိုက်သောအခါ ပြွန်ထဲမှ ပြဒါးအနည်းငယ် ထွက်လာသည်ကို တွေ့ရမည်။ ဇလုံထဲရှိ ပြဒါးပြင်ကို ဖိထားသော လေထု ဖိအားသည် ပြွန်တွင်းရှိ ပြဒါးတိုင်ကို အောက်မကျစေဘဲ ရပ်တည်နေအောင် တွန်းကန်ထားလေသည်။

ပြွန်အတွင်း ပြဒါးတိုင်အပေါ်ရှိ နေရာလွတ်သည် “ပလာနယ်” ဖြစ်သည်။ ထိုနေရာ၌ လေမရှိ။ ထို့ကြောင့် ပြွန်တွင်း ပြဒါးပေါ်၌ ဖိအားမရှိချေ။ ပြွန်အတွင်း၌ ပြဒါး သည် လက်မ ၃၀ ခန့်မြင့်သည်။ ပြွန်ထိပ်ဝသည် စတုရန်း တလက်မရှိလျှင်၊ ထိုပြဒါး၏ထုထည်သည် ကုဗလက်မ ၃၀ ရှိပေမည်။ ထို့ကြောင့် စတုရန်း တလက်မ ဧရိယာရှိသော နေရာပေါ်၌ လေဖိအားသည် ၁၄. ၇ ပေါင်ခန့် ရှိလေသည်။ လေထုဖိအား ပြောင်းလဲ

သည့်အလျောက် ပြဒါးတိုင်သည်လည်း နိမ့်လိုက် မြင့်လိုက် ဖြစ်လာမည် ဖြစ်သောကြောင့် ပြွန်ပေါ်၌ မှတ်သားထားသော စကေးအမှတ်များအားဖြင့် လေထုဖိအားကို ချိန်မှတ်ယူနိုင်လေသည်။

လေထုဖိအားသည် တစ်စိတ်တဒေသအားဖြင့် မိုးလေဝသအခြေအနေပေါ်တွင် တည်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် လေဖိတိုင်းသည် မိုးလေဝသခန့်မှန်းရေးတွင် များစွာအရေးပါ အရာရောက်ပေသည်။ တဖန် ပြွန်တွင်းရှိ ပြဒါးတိုင်အမြင့်သည် နေရာဒေသ၏ အမြင့်ကိုလိုက်၍ ပြောင်းလဲပြန်သည်။ လေဖိတိုင်းကို မြင့်ရာအရပ်ဒေသသို့ ယူသွားလျှင် ပြဒါးတိုင် နိမ့်ကျလာသည်ကို တွေ့မြင်ရမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အထက်သို့ မြင့်လေ လေထုဖိအားနည်းလာလေ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ပင်လယ်ရေပြင်ညီဒေသရှိ လေဖိအားနှင့် အခြား ဒေသရှိ လေဖိအားတို့ကို သိရှိလျှင် ထိုဒေသသည် ပင်လယ်ရေပြင်ထက် မည်မျှမြင့်သည်ကို လွယ်ကူစွာ တွက်ယူနိုင်လေသည်။

အင်ဂျင်နီယာများနှင့် ခရီးသည်များသည် အများအားဖြင့် လွယ်လင့်တကူ ဆောင်ယူသွားနိုင်သည့် အနွှာရွိုက်ဗရိုမီတာခေါ် ပြဒါးမပါသော လေဖိတိုင်းကို အသုံးပြုကြသည်။ လေယာဉ်ပျံများ၊ မီးပုံးပျံများဖြင့် အမြင့်တိုင်းရာ၌လည်း ဤလေဖိတိုင်းကိုပင် သုံးစွဲကြသည်။ ဤလေဖိတိုင်းတွင် လေလုံသေတ္တာတခု ပါရှိသည်။ ထိုသေတ္တာအပေါ်ဖုံးကို ပျော့ပျောင်းကွေးညွတ်လွယ်သော သတ္တုပြားဖြင့် လုပ်ထား၍ သတ္တုပြားတံတခု တပ်ဆင်ထားသည်။ လေထုဖိအား ပြောင်းလဲပုံကို ဤလက်တံက ညွှန်ပြလေသည်။

စိုထိုင်းမှု တိုင်းတံ

မိုးလေဝသအခြေအနေခန့်မှန်းရာ၌ အရေးတယူစဉ်းစားရမည့် အချက်တခုသည် လေထုတွင်ပါဝင်သော ရေခိုးရေငွေ့အတိုင်းအဆပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်ကို လေထု၏ စိုထိုင်းမှုဟုခေါ်သည်။ လေထု၏စိုထိုင်းမှုကို ရာခိုင်နှုန်း မည်မျှရှိသည်ဟု ဖော်ပြရေးသားလေ့ ရှိသည်။ လေထုစိုထိုင်းမှုကို စိုထိုင်းမှုတိုင်းတံဖြင့် တိုင်းရလေသည်။ အလွယ်ကူဆုံး စိုထိုင်းမှုတိုင်းတံတခုမှာ “ရာသီအိမ်” ဟုခေါ်သော ကစားစရာ အိမ်ပုံအရုပ်ကလေး ဖြစ်သည်။ မိုးရွာတော့မည်ဆိုလျှင် ထို “ရာသီအိမ်” တံခါးဝတွင် ယောက်ျားရုပ်ကလေး ပေါ်လာ၍ နေသာမည်ဆိုလျှင် တံခါးဝတွင် မိန်းမရုပ်ကလေး ပေါ်လာသည်။ ထို “ရာသီအိမ်” ခေါ် စိုထိုင်းမှုတိုင်းတံကို ကြောင်အူကျစ်ကြိုးများဖြင့် စီမံပြုလုပ်ထားသည်။ မိုးရာသီတွင် လေထုပို၍ စိုထိုင်းလာသောအခါ ကြောင်အူကျစ်ကြိုးသည် တိုသွားသည်။ ခြောက်သွေ့ပူပြင်းသော ရာသီတွင် လေထုစိုထိုင်းမှု နည်းသောအခါ ကြောင်အူကျစ်ကြိုးသည် ရှည်လာလေသည်။ လေထုစိုထိုင်းမှု အခြေအနေကိုလိုက်၍ ကြောင်အူကျစ်ကြိုး ရှည်လိုက်တိုလိုက် ဖြစ်သောကြောင့် ကြိုးအရှည်ကိုလိုက်၍ ယောက်ျားအရုပ် မိန်းမအရုပ်ကလေးများသည် ရှေ့တိုး နောက်ဆုတ် ပေါ်လိုက် ပျောက်လိုက်ဖြစ်ကြသည်။ လူတို့၏ ဆံချည်မျှင်သည်လည်း စွတ်စိုထိုင်းမှုိုင်းသောအချိန်၌ တိုသွားတတ်သည်။ လေထုစိုထိုင်းမှု အခြေအနေကိုလိုက်၍ လူတို့၏ဆံချည်မျှင်သည် တိုတတ်ရှည်တတ်သော သတ္တိရှိသောကြောင့် လူ၏ဆံချည်မျှင်ဖြင့် စိုထိုင်းမှုတိုင်းစက် ပြုလုပ်ကြသည်။

လေထုစိုထိုင်းမှု တိုင်းရန် အများအားဖြင့် ဖန်သီးစို သာမိမိတာနှင့် ဖန်သီးခြောက် သာမိမိတာခေါ် အပူချိန်တံ နှစ်ခုကို အသုံးပြုကြသည်။ လက်ဖြင့် လွှဲရမ်းကိုင်နိုင်သော လေဝေ့ ရေငွေ့တိုင်းတံမျိုး၌ အပူချိန်တံနှစ်ခုကို ယှဉ်၍ သစ်သားဘောင် တခုတွင် မြဲမြံတွယ်ကပ်ထားသည်။ အပူချိန်တံတခု၏ ဖန်သီးကို အဝတ်စိုဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားသည်။ လေထု၏စိုထိုင်းမှုကို တိုင်းရန် လက်ကိုင်ဖြင့် အပူချိန်တံများကို လေထဲ၌ လွှဲရမ်းပေးရသည် သို့မဟုတ် အပူချိန်တံများကို ယပ်ခပ်ပေးရသည်။ ဖန်သီးစိုကို ဖုံးထားသောအဝတ်စိုမှ ရေငွေ့ ပျံ့သောကြောင့် အစိုတံမှ အပူချိန်ကျလာသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ခြောက်သွေ့ပူနွေးသော အချိန်၌ အပူချိန် အကျများ၍ စွတ်စိုထိုင်းမှုိုင်းသောအချိန်၌ အပူချိန်အကျ နည်းလေသည်။ အခြောက်တံ၏ အပူချိန်သည် လေထု၏ အပူချိန်ပင် ဖြစ်သည်။ အခြောက်တံနှင့် အစိုတံ၏ အပူချိန် နှစ်ခုကို သိရှိရသောအခါ စိုထိုင်းမှုတိုင်းဖွဲ့စည်းမှုများမှ လေထု၏ စိုထိုင်းမှုကို ရှာဖွေတွက်ယူနိုင်လေသည်။

ထိုပြင် အရည်ခဲမှတ် အပူချိန်ကိုရှာ၍ တွက်ယူရသော

လေထုဖိအားကို သိနိုင်ရန် ပူဖောင်းများကို အထက်သို့ လွှတ်ကာ ခန့်မှန်းရသည်။

စိုထိုင်းမှုတိုင်းတံတမျိုးရှိလေသည်။ ဤတိုင်းတံသည် အထက်က ဖော်ပြခဲ့သော ဖန်သီးစို သာမိမိတာနှင့် ဖန်သီးခြောက် သာမိမိတာနှစ်ခုရှိသော စိုထိုင်းမှုတိုင်းတံမျိုးပင်ဖြစ်၍ အစိုတံတွင် ရေကိုမသုံးဘဲ အိမ်ခေါ် အရက်ပြန်တမျိုးကို အသုံးပြုသည်။ အိမ်ခေါ်အရည်ကို အစိုတံဖန်သီးပေါ်သို့ ချပေးလျှင် အလွန်လျင်မြန်စွာအငွေ့ပျံ့သောကြောင့် အစိုတံ အပူချိန် ချက်ချင်းကျသွားလိမ့်မည်။ အပူချိန်ကျလာရာ နောက်ဆုံးအခြေအနေ၌ လေထဲပါသော ရေခိုးရေငွေ့များ ဖန်သီးပေါ်တွင် အရည်ခဲအဖြစ် စုခဲလာမည်။ ဤအခြေအနေ၌ မှတ်သားရရှိသော အစိုတံအပူချိန်သည် အရည်ခဲမှတ်ဖြစ်သည်။ အခြောက်တံမှ လေ၏ သာမန်အပူချိန်ကို မှတ်သားရရှိနိုင်သည်။ ယင်းသို့ အရည်ခဲမှတ်နှင့် လေ၏ သာမန် အပူချိန်တို့ကို သိရှိရသောအခါ ယခင်ကကဲ့သို့ပင် လေထု၏ စိုထိုင်းမှုကို ရှာဖွေတွက်ယူနိုင်လေသည်။

ရေခိုးရေငွေ့ကို စုပ်ယူလိုက်သည့် သတ္တိရှိသော ဓာတ်ပစ္စည်းကို အသုံးပြု၍လည်း လေ၏ စိုထိုင်းမှုကို တိုင်းနိုင်လေသည်။ ဥဒါဟရက်-ထုထည် အရွယ်ပမာဏသိရှိသော လေထုထဲသို့ အလေးချိန်သိပြီးဖြစ်သော ကယ်လဆီယမ်ကလိုရိုက် (ထုံးကျောက်) ၊ သို့မဟုတ် ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ် (ကန့်ငရဲမီး) ကို ထည့်ပါ။ ထုံးကျောက်၊ သို့မဟုတ် ကန့်ငရဲမီး

မိုးလေဝသပညာ

သည် လေထဲပါသော ရေခိုးရေငွေ့ကို စုပ်ယူလိမ့်မည်။ လုပ်ငန်းပြီးစီး၍ ပြန်ချိန်တွယ်ကြည့်သောအခါ ထုံးကျောက်၊ သို့မဟုတ် ကန်ငရဲမီး အလေးချိန်တိုးလာသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ တိုးလာသော အလေးချိန်သည် စုပ်ယူထားသော ရေခိုးရေငွေ့၏ အလေးချိန်ပင် ဖြစ်သည်။

ခေတ်မီ စာသင်ကျောင်းများနှင့် ရုံးများတွင် စိုထိုင်းမှု တိုင်းတံကို ထားရှိသုံးစွဲကြသည်။ စက္ကူစက်၊ စီးကရက် ဆေးလိပ်စက်၊ အထည်စက် အစရှိသော စက်မှုလုပ်ငန်းများ၌ လေ၏ စိုထိုင်းမှုကိုသိရန် အလွန်အရေးကြီးသောကြောင့် စိုထိုင်းမှု တိုင်းတံများ ထားရှိသုံးစွဲကြလေသည်။ စက်ရုံအတွင်းရှိ လေ၏စိုထိုင်းမှုအခြေအနေကို သိသောအခါ လုပ်ငန်းနှင့်သင့်လျော်မည့် အခြေအနေမျိုးဖြစ်အောင် ပြုပြင်ဖန်တီးယူ၍ အကောင်းဆုံးအခြေအနေတွင် လုပ်ငန်းကို ကောင်းမွန်တွင်ကျယ်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ပေသည်။

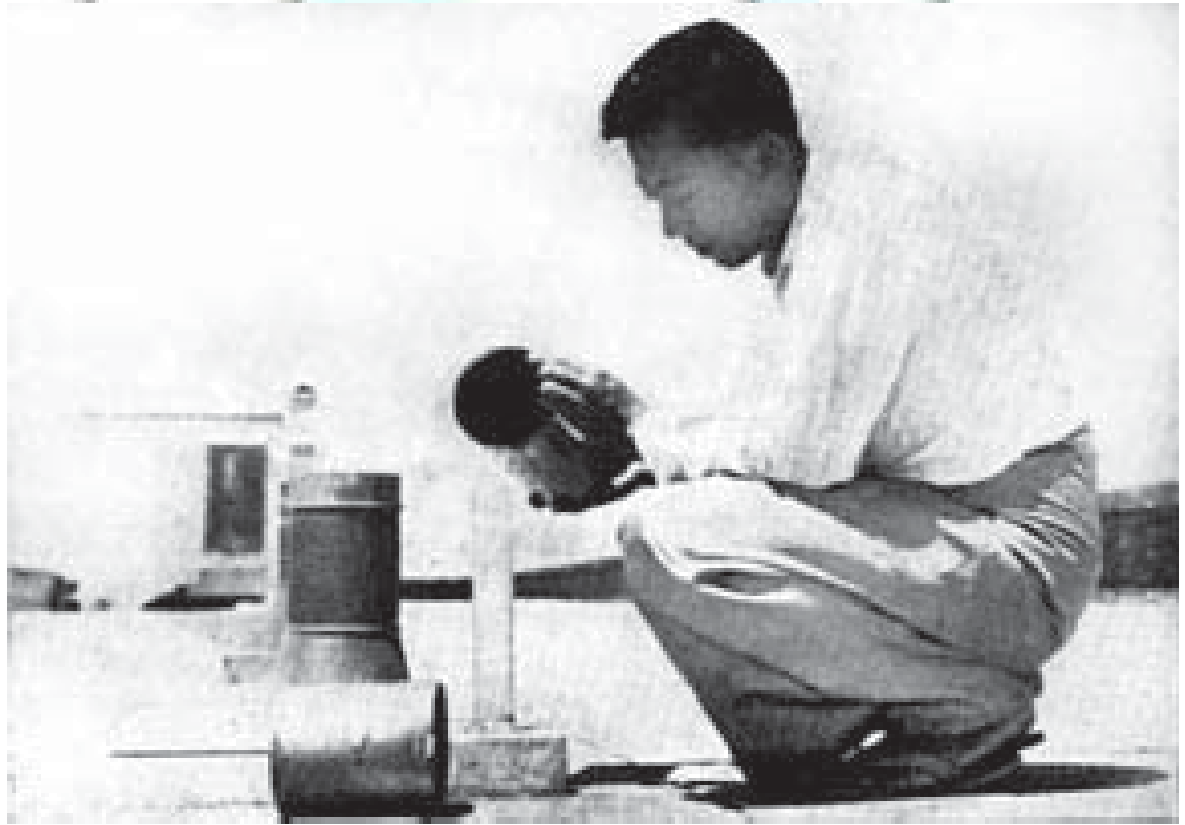
အပူချိန်တံ

အပူချိန်ကို တိုင်းသော ပဌမဆုံး အပူချိန်တံကို ၁၆ရာစု မကုန်ခင် ထင်ရှားကျော်စောသော ဣတာလျံနက္ခတ်ပညာရှင် ဂယ်လီလေအိုက စတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအပူချိန်တံသည်

ယခု သုံးစွဲနေကြသော အပူချိန်တံများနှင့် မတူချေ။ ယင်းသည် လေဖြင့် ပြုလုပ်စီမံထား၍ အပူချိန်ကို လွယ်လွယ်နှင့် အကြမ်းသာ တိုင်းချိန်နိုင်လေသည်။ နောက်နှစ်အနည်းငယ်ကြာသောအခါ ဂယ်လီလေအိုသည် လေအစား အရက်ပြန်ဖြင့် တိုးတက်ကောင်းမွန်သော အပူချိန်တံကို ပြုလုပ်ပြန်လေသည်။

ယခုခေတ် အပူချိန်တံများနှင့် ရှေးကအပူချိန်တံများ ပြုလုပ်ပုံအခြေခံမူမှာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေခံမူကား အရည် သို့မဟုတ် အငွေ့သည် အပူတိုက်ပေးသောအခါ ဖန်ထက်ပို၍ ပြန့်ကားသွားသည်။ တဖန် အအေးခံသောအခါ ဖန်ထက်ပို၍ ကျုံ့သည်ဟူသော သဘောတရားပင် ဖြစ်သည်။ သေးငယ်သော ဖန်ချောင်းတွင် အရက်ပြန်ကိုထည့်ပါ။ ပြီးလျှင် ဖန်သီးကို အပူတိုက်ပေးသောအခါ ဖန်ချောင်းအတွင်းရှိ အရက်ပြန် မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ အပူကြောင့် အရက်ပြန် မြင့်တက်သည့် အတိုင်းအဆဖြင့် အပူချိန်ကို တိုင်းချိန်လေသည်။

အပူချိန်တံများတွင် အများအားဖြင့် ပြဒါးကို သုံးစွဲကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြဒါးသည် မြင့်သော ရေဆူအမှတ်နှင့် နိမ့်သောရေခဲမှတ်ရှိပြီးလျှင် အပူတိုက်ပေးသောအ

မိုးရေချိန်ကို ယူနေစဉ်

မိုးလေဝသပညာ

မိုးလေဝသ အခြေအနေပြ မြေပုံကို အစဉ်ဂရုစိုက်ကာ လေ့လာရသည်။

ခါ၌ ညီညာစွာ ပြန့်ကားခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ပြဒါးသည် အပူချိန် ဖာရင်ဟိုက် ၆၇၅ ဒီဂရီ၌ ဆူ၍ အပူချိန် ဖာရင်ဟိုက် ၃၈ ဒီဂရီ၌ ခဲသည်။ ၃၈ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက် ထက်နည်းသော အပူချိန်ကို တိုင်းရန် အရက်ပြန်နှင့်လုပ်သော အပူချိန်တံကို အသုံးပြုရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လောက၌ မည်မျှပင်အေးသော ရာသီဥတုအခြေအနေပင် ဖြစ်စေကာမူ အရက်ပြန်သည် မခဲချေ။ အရက်ပြန်၏ခဲမှတ်သည် လောကတွင် တွေ့ကြုံခံစားနိုင်သော အအေးဆုံးအပူချိန်ထက် နည်းလေသည်။ အလွန်ပြင်းသော အပူချိန်ကို တိုင်းချိန်ရန် ဓာတ်ငွေ့ သို့မဟုတ်လျှပ်စစ်အားဖြင့်ပြုလုပ်သော အပူချိန်တံတမျိုးကို သုံးစွဲလေ့ရှိကြသည်။

ရိုးရိုးအပူချိန်တံများကို သေးငယ်သော ပြွန်ရှိသည့် ဖန်ချောင်းတွင် ပြဒါး သို့မဟုတ် အရက်ပြန်ထည့်၍ ပြုလုပ်ထားသည်။ ပြဒါးထည့်ထားသော ဖန်သီးနှင့် ဖန်ပြွန်ချောင်းမှ လျှံ၍ထွက်ကျလာလိမ့်မည်။ ထိုနောက် ဖန်ချောင်းထိပ်ကို မီးမြှိုက်၍ အသေပိတ်ပါ။ ကြာ၍ အေးသွားသောအခါ ပြဒါးသည် ကျုံ့ကျဉ်း၍ ဖန်ချောင်းထဲတွင် နိမ့်ဆင်းသွားပြီး နောက် ဖန်ချောင်းအထက်ပိုင်း၌ လေဟာနယ် ဖြစ်နေလိမ့်

မည်။ အပူတိုက်ခြင်း၊ အအေးခံခြင်းလုပ်ငန်းများ ပြီးစီးသွားသောအခါ အပူချိန်တံသည် နဂိုအခြေအနေတွင် ရှိနေမည်။ ထိုနောက် အပူချိန်ပြောင်းလဲပုံ တိုင်းချိန်ရန် ဖန်ချောင်းပေါ်၌ အမှတ်များ ရေးမှတ်ရလေသည်။

အပူချိန်တံ၏ အမြင့်ဆုံးနှင့် အနိမ့်ဆုံးအမှတ်များ

လွယ်ကူစွာရှာနိုင်သော အပူချိန်အမှတ်နှစ်ခုမှာ ရေခဲသော အပူချိန်အမှတ်နှင့် ရေဆူသော အပူချိန်အမှတ်ပင် ဖြစ်သည်။ အပူချိန်တံတွင် ရေခဲမှတ်ကို မှတ်သားရန် အရည်ပျော်နေသော ရေခဲတွင် အပူချိန်တံကို ထည့်သွင်းထား၍ ဖန်ပြွန်ချောင်းအတွင်း ရပ်တည်နေသော ပြဒါးထိပ်စွန်းနေရာကို မှတ်သားရသည်။ တဖန် ရေဆူမှတ်ကို မှတ်သားရန် ဆူပွက်နေသော ရေမှ ပျံ့တက်လာသော ရေငွေ့အတွင်း၌ အပူချိန်တံကို တွဲလွဲဆွဲထား၍ ဖန်ချောင်းအတွင်း ရပ်တည်နေသော ပြဒါးထိပ်စွန်းနေရာကို မှတ်သားရသည်။ ရေခဲမှတ်နှင့် ရေဆူမှတ်များကို မှတ်သားပြီးသောအခါ ထိုအမှတ်နှစ်ခုကြားရှိ နေရာကို ညီမျှသော အစိတ်အပိုင်းများ စိတ်ပိုင်းမှတ်သားပြန်လေသည်။ ထိုအစိတ်အပိုင်းတခုကို “ဒီဂရီ” ဟုခေါ်ဆိုလေသည်။

မိုးလေဝသပညာ

www.foreverspace.com.mm

လွန်စွာ သိမ်မွေ့တိကျလှသော မိုးလေဝသခန့်မှန်းသည့် ကရိယာကို မည်သို့အသုံးချပုံ ရှင်းလင်းပြနေစဉ်

သိပ္ပံပညာရှင်များတွင် သုံးစွဲလေ့ရှိသော ရာစိတ်မူ “စင်တီဂရိတ်” အပူချိန်စကေး၌ ရေခဲမှတ်ကို သုညဒီဂရီနှင့် ရေဆူမှတ်ကို ၁၀၀ ဒီဂရီ မှတ်သားထားသည်။ အင်္ဂလိပ်စကားပြောဆိုကြသော နိုင်ငံများ၌ သာမန်အားဖြင့် သုံးလေ့ရှိသော “ဖာရင်ဟိုက်” အပူချိန်စကေး၌ ရေခဲမှတ်ကို ၃၂ ဒီဂရီနှင့် ရေဆူမှတ်ကို ၂၁၂ ဒီဂရီ မှတ်သားထားသည်။ “ဖာရင်ဟိုက်” အပူချိန်စကေးကို ၁၈ ရာစုနှစ်အစလောက်က ဂျာမန် သိပ္ပံပညာကျော် ဂေးဗရီးယပ်ဒန်းနယဲ ဖာရင်ဟိုက်ဆိုသူက စတင်တီထွင်ခဲ့သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆား၊ ရေနှင့် ရေခဲဓာတ်ပစ္စည်း သုံးမျိုးပါသော ဓာတ်ရောသည် ရေခဲမှတ်အပူချိန်ဖာရင်ဟိုက် ၃၂ ဒီဂရီထက် အေးသော အပူချိန်ရှိကြောင်း တွေ့လေသည်။ ထိုဓာတ်ရော၏ အပူချိန် အမှတ်ကို သုညဒီဂရီအမှတ်ဟု ဒန်းနယဲ ဖာရင်ဟိုက်က မှတ်သားထားပြန်လေသည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင်း သုံးစွဲလေ့ရှိသော “ရီမာ” အပူချိန်စကေး၌ ရေခဲမှတ်ကို သုညဒီဂရီနှင့် ရေဆူမှတ်ကို ၈၀ ဒီဂရီ မှတ်သားထားသည်။

အများအားဖြင့် အပူချိန်တံများတွင် စကေးတမျိုးတည်းသာ မှတ်သားထားလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် “ဖာရင်ဟိုက်” စကေးအပူချိန်နှင့် “စင်တီဂရိတ်” စကေးအပူချိန်ကို နှိုင်းယှဉ်တတ်ဖို့ လိုပေသည်။

စင်တီဂရိတ် စကေးအပူချိန်ကို ဖာရင်ဟိုက်စကေးအပူချိန်

သို့ ပြောင်းလဲမှတ်ယူနိုင်ရန် ဦးစွာ အပူချိန်ဂဏန်းကို ၅ နှင့် မြှောက်၍ ၃၂ ပေါင်းထည့်ပါ။ ဥဒါဟရုဏ်၊ ၂၀ ဒီဂရီ စင်တီဂရိတ်သည် ဖာရင်ဟိုက် ဒီဂရီမည်မျှနှင့် တူညီသည်ကို ရှာလိုလျှင်

$$၂၀ \times \frac{၉}{၅} + ၃၂ = ၆၈$$

၂၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်သည် ၆၈ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက်နှင့် ညီမျှလေသည်။

တဖန် ၆၈ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်နှင့် ညီမျှသော စင်တီဂရိတ် ဒီဂရီကို ရှာလိုလျှင် ပဌမ ၃၂ နုတ်၍ ကျန်ကိန်းကို ၅ နှင့် မြှောက်ပါ။ ၂၀ ရပါလိမ့်မည်။ ဥဒါဟရုဏ်၊

$$(၆၈ - ၃၂) \times \frac{၅}{၉} = ၂၀$$

ယခုခေတ်၌ အပူချိန်တံများသည် အလွန်အသုံးဝင်လေသည်။ ဆရာဝန်များ သုံးစွဲရန် သီးခြား အထူးအပူချိန်တံများလည်း ရှိသည်။ ဖျားနာသောအခါ ဖျားသွေး ရှိမရှိ သိရှိရန် လျှာအောက်တွင် အပူချိန်တံကိုထား၍ ကိုယ်ပူချိန်ကို ဆရာဝန်က တိုင်းချိန်ကြည့်သည်ကို မြင်ဖူးကြပေမည်။ ဆရာဝန်သုံး အပူချိန်တံ၌ ဖန်သီးအထက်နားက ဖန်ပြွန်ချောင်းကို အနည်းငယ် ကျဉ်းထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အပူချိန်တံကို ပါးစပ်တွင်းမှ ပြန်ထုတ်ယူသောအခါ ပြဒါးမျဉ်းအောက် ပြန်ကျမသွားစေရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပြဒါးပြွန်ကားလာသောအခါ ဖန်ပြွန်ချောင်းတလျှောက်အတိုင်း

မိုးလေဝသပညာ

အထက်သို့ ပြဒါးမတက်နိုင်လောက်အောင်လည်း အလွန်အမင်း ကျဉ်းမထားချေ။ နေထိုင်ကောင်းနေသော သာမန် လူကိုယ်၏ အပူချိန်သည် ဖာရင်ဟိုက် ၉၈. ၄ ဒီဂရီဖြစ်သည်။ ဆရာဝန်သုံး အပူချိန်တံတွင် ဖာရင်ဟိုက် ၉၃ ဒီဂရီမှ ဖာရင်ဟိုက် ၁၁၀ ဒီဂရီအထိ မှတ်သားထားလေသည်။

အပူချိန်ပြောင်းလဲပုံကို အမြဲမှတ်သားနိုင်သော အပူချိန်မှတ်ပုံတင်စက်များလည်း ရှိလေသည်။ အလွယ်ကူဆုံး ပုံစံသည်ကား သတ္တုခွေတံတွင် အပ်တချောင်း တွဲထား၍ အပူချိန်ပြောင်းလဲသောအခါ ထိုသတ္တုခွေသည် ကွေးချည်ဆန့်ချည် ဖြစ်နေသောကြောင့် တွဲထားသောအပ်က နာရီစက်ဖြင့် ပတ်ပတ်လည်နေသော စက်ကိုယ်ထည် ဇယားကွက်ပေါ်တွင် အပူချိန်ကို မှတ်ထားလေသည်။ အိမ်သုံးခွက်ပုံ အပူချိန်ခွက်များတွင်လည်း ဤစနစ် မူကိုယူ၍ ပြုလုပ်ထားလေသည်။

မိုး

ကမ္ဘာပေါ်တွင် မြေဩဇာ အကြွယ်ဝဆုံး လယ်ယာမြေဖြစ်လင့်ကစား မိုးရေ သို့မဟုတ် ဆည်မြောင်းဖြင့် သွင်းပေးသော ရေမရလျှင် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အဖိုးတန်တော့မည် မဟုတ်ချေ။ လယ်ယာမြေတို့ကို ဆည်မြောင်းဖြင့် သွင်းပေးသော ရေသည်လည်း မူလက မိုးရေပင် ဖြစ်သည်။ ရေများများရသော လယ်ယာမြေသာလျှင် တန်ဖိုးရှိသည်။

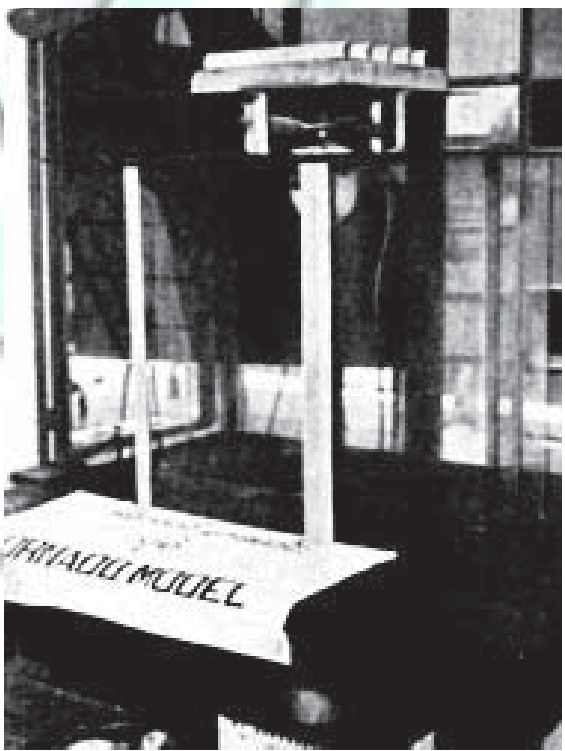
မိုးမများလွန်း မနည်းလွန်းဘဲ မိုးမျှတသော အရပ်ဒေသတို့၌ အများအားဖြင့် လူဦးရေ ပေါများစည်ကားသည့် အပြင် လူတို့အတွက် အလွန်အသုံးဝင်သော စိုက်ပျိုးပင်ကောက်ပင် သီးနှံများလည်း ကြီးပွားဖြစ်ထွန်းကြလေသည်။ အာသံပြည်၊ ချာရာပွန်ဂျီမြို့၌ နှစ်စဉ် မိုးရေချိန်လက်မ ၄၅၀ အထိ မိုးရွာသွန်းလေ့ရှိရာ၊ ဥတုရာသီ စိုစွတ် ထိုင်းမှိုင်းလွန်းသောကြောင့် လူတို့နေထိုင်မှု သာယာနှစ်သိမ့်စရာ မရှိပေ။ တဖန် အာဖရိကတိုက်အနောက်တောင်ပိုင်း ဝဲလဗစ်ပင်လယ်ကွေ့ အရပ်၌ နှစ်စဉ်မိုးရေချိန် ၀. ၃ လက်မသာရွာသောကြောင့် ဥတုရာသီ ခြောက်သွေ့ပူပြင်းလွန်းသဖြင့် ထိုအရပ်ဒေသ၌လည်း လူတို့နေထိုင်မှု သာယာနှစ်သိမ့်ဖွယ်မရှိပေ။ ဥတုရာသီမျှတသော အရပ်ဒေသတို့၌သာလျှင် လူတို့ နေထိုင်မှုသာယာနှစ်သိမ့်ဖွယ်ရာကောင်းသောကြောင့် လူဦးရေ ပေါများ စည်ကားလေသည်။

ကောက်ပဲသီးနှံ သဘာဝပေါက်ပင်တို့သည် မိုးကောင်းလျှင်ကောင်းသလို မကောင်းလျှင် မကောင်းသလို မိုးနည်းများ အခြေအနေကိုလိုက်၍ ပေါက်ရောက် ဖြစ်ထွန်းကြသည်။ ဆဟားရား သဲကန္တာရ၊ ဩစတြေးလီးယားပြည် အလယ်ပိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းကဲ့သို့ ခြောက်သွေ့သော ဒေသတို့၌ ကောက်ပဲသီးနှံ၊ သစ်ပင်မြက်ပင်များ အနည်းငယ်

သာ ပေါက်ရောက်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အရှေ့ပိုင်းနယ်များ၊ ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နယ်များကဲ့သို့ မိုးမျှတသော ဒေသ၌ ကောက်ပဲသီးနှံများ ကောင်းစွာ ပေါက်ရောက်ဖြစ်ထွန်းသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရခိုင်တိုင်းကဲ့သို့ အလွန်အမင်း မိုးအားကြီးသော ဒေသတို့၌ ကား သီးနှံသစ်ပင်များ ပေါက်ရောက်လွန်း၍ တားဆီးမနိုင်အောင်ပင် ဖြစ်လေသည်။

ရေခိုးရေငွေ့ပါ၍ စိုထိုင်းသောလေသည် အထက်သို့ ပျံတက်သောအခါ လေထဲ၌ပါသော ရေခိုးရေငွေ့တို့သည် အေးလာ၍ ရေစက်ရေပေါက်အဖြစ် စုခဲသွားပြီးလျှင် မိုးအဖြစ် ရွာချလေသည်။ လေအထက်သို့ ပျံတက်သော အကြောင်း သုံးမျိုးရှိသည်။ ပဌမအကြောင်းကား နေပူရှိန်ကြောင့် သာမန် ရေငွေ့ပျံခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယအကြောင်းကား လေစီးကြောင်းတွင် ကာဆီးနေသော တောင်တန်းက လေကို အထက်သို့ မြင့်တက်စေခြင်းဖြစ်သည်။ တတိယအကြောင်းကား လေထုနှစ်မျိုး တွေ့ဆုံရာမျက်နှာစာတွင် လေအေးထုက အောက်ခံ ပင့်တင်ပေး၍ စိုထိုင်းသော လေကြောင်း အထက်သို့ မြင့်တက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့သမပိုင်းရှိ တိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် အများအားဖြင့် တတိယ အကြောင်းကြောင့် မိုးရွာသွန်းလေသည်။ ထိုအကြောင်းအပြင် တောင်တန်းကုန်းမြင့်ဒေသတို့ကို ဖြတ်သန်းသွား ရ

လေဆင်နမောင်း ပုံစံကို ဤသို့ ပြုလုပ်ပြသထားသည်။

သောအခါ ထိုအရပ်ဒေသတို့၌ မိုး ပိုမိုရွာသွန်းလေသည်။ ထိုသို့ မိုးရွာသွန်းရာ၌ တောင်တန်း၏လေကြေဖက်တွင် မိုး အလွန်နည်းပါး၍ လေညာဖက်တွင် မိုး ပိုမိုများပြားလေ သည်။ ရေခိုးရေငွေ့ သယ်ဆောင်လာသောကြောင့် လေသည် မြင့်မားသော တောင်တန်းနှင့် တွေ့ဆုံသောအခါ တောင် တန်းကို ဖြတ်ကျော်နိုင်ရန် အထက်သို့မြင့်တက်၍ လေထဲ၌ပါ သော ရေခိုးရေငွေ့တို့ ရေစက်ရေပေါက်အဖြစ် ပြောင်းလဲပြီး လျှင် မိုးရွာသွန်းချလေသည်။ အနောက်တောင် မုတ်သုန် ရာသီလေတိုက်ခတ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်၊ မြန် မာနိုင်ငံ ရခိုင်နှင့်တနင်္သာရီကမ်းမြောင်ဒေသများ၌ ရခိုင်ရိုးမ နှင့် တနင်္သာရီရိုးမ တောင်တန်းကြီးများကြောင့်၎င်း၊ အိန္ဒိယ နိုင်ငံ အနောက်ဖက် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများတွင် အနောက် ဂတ်တောင်တန်းကြီးကြောင့်၎င်း အခြား ဒေသများထက် မိုး ပိုမိုရွာသွန်းသည်မှာ အထက်ပါအချက်ကို ထောက်ခံ သော ဥဒါဟရက်ပင်ဖြစ်လေသည်။

ကမ္ဘာအပူပိုင်း နိုင်ငံများ၏ အလယ်ပိုင်းဒေသများသည် မိုးနည်းပါး၍ သဲကန္တာရအပိုင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဒေသ များ၌ ပြောပလောက်အောင် မိုးရွာသွန်းသည်ကို မတွေ့ရ ခေ။ ဥရောပနိုင်ငံအများ၌ပင် နှစ်စဉ်မိုးရေချိန် လက်မ ၂၀ ကျော် မိုးရွာလေသည်။ အိန္ဒိယ၊ တီဗက်နှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့မှ တပါး ကျန်အာရှတိုက် ဒေသများ၌ များသောအားဖြင့် နှစ် စဉ်မိုးရေချိန် လက်မ ၂၀ ထက် နည်းပါးလေသည်။

အာရှဗျူဟိုင်ငံ၊ မွန်ဂိုလီးယားပြည်၊ ဩစတြေးလီးယား တိုက် အလယ်ပိုင်း၊ အာဖရိကတိုက် အနောက်တောင်ပိုင်း စသော ဒေသများ၌ နှစ်စဉ် မိုးရေချိန် ၁၀ လက်မထက်ပင် နည်းသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကမ်းရိုးတန်းဒေသ၊ အိန္ဒိယ နိုင်ငံအနောက်ကမ်းရိုးတန်းဒေသ၊ အာသံပြည်နှင့် အီကွေ တာနှင့် ၁၀ ဒီဂရီ မြောက်လတ္တီတွဒ်ကြားရှိ အာဖရိကတိုက် အနောက်ကမ်းရိုးတန်း ဒေသများတွင် နှစ်စဉ် မိုးရေချိန် လက်မ ၁၀၀ ထက်ပို၍ မိုးကြီးလေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်၌ မိုးအရွာဆုံးဒေသသည် အာသံပြည်၊ ချာ ရာပွန်ဂျီမြို့ဖြစ်၍ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် ၄၂၈လက်မ ရွာ သွန်းလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုးအရွာဆုံး ခရိုင်သည် ထားဝယ် ခရိုင် ဖြစ်၍ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန် ၂၁၁ လက်မခန့် ရွာသည်။ မိုးအနည်းဆုံး ခရိုင်သည် စစ်ကိုင်းခရိုင်ဖြစ်၍ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန် ၂၉ လက်မသာ ရွာလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုးအရွာဆုံးမြို့သည် သထုံမြို့ဖြစ်၍ နှစ် စဉ် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် ၂၁၇ လက်မရွာသည်။ မိုးအနည်းဆုံး မြို့သည် ပခုက္ကူမြို့ဖြစ်၍ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် ၂၄လက်မ သာ ရွာလေသည်။ ရန်ကုန်မြို့၏ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် သည် ၁၀၅ လက်မဖြစ်သည်။

၂၄ နာရီအတွင်း အများဆုံးရွာသော မိုးရေချိန်မှတ် တမ်းအချို့ကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

မြို့	ရက်စွဲ	မိုးရေချိန်(လက်မ)
ချာရာပွန်ဂျီ	၁၈၇၆၊ ဇွန်လ ၁၄ ရက်	၄၁. ၄၀
စစ်တွေ	၁၉၁၆၊ နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်	၁၈. ၃၃
သံတွဲ	၁၉၃၆၊ မေလ ၃၀ ရက်	၁၄. ၈၅
ကျောက်ဖြူ	၁၉၁၄၊ ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်	၁၄. ၅၀
ရန်ကုန်	၁၉၃၄၊ ဧပြီလ ၂၀ ရက်	၁၄. ၂၂
ထားဝယ်	၁၉၀၀၊ စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်	၁၃. ၁၀
ပုသိမ်	၁၈၉၇၊ ဇွန်လ ၃၀ ရက်	၁၂. ၃၅

ဒေါက်တာ ဦးဘိုးအေး

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ ။ ။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် မြောက်အမေရိ ကတိုက် တောင်ဖက်အဖျားတွင်တည်ရှိ၍ လွတ်လပ်သော သမတနိုင်ငံဖြစ်၏။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏မြောက်ဖက်တွင် အမေ ရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၊ အရှေ့ဖက်တွင် မက္ကဆီကိုပင်လယ် ကွေ့၊ အရှေ့တောင်ဖက်တွင် ဂွါတီမားလနိုင်ငံနှင့်မြီတီသျှဟွန် ခူးရပ်နယ်၊ အနောက်ဖက်နှင့် တောင်ဖက်တို့တွင် ပစိဖိတ်

သမုဒ္ဒရာတို့ အသီးအသီးတည်ရှိသည်။ ကာလီဖိုးနီးယား ပင် လယ်ကွေ့အားဖြင့် ပြည်မနှင့် အဆက်ပြတ်နေသည့် ကာလီ ဖိုးနီးယား ကျွန်းဆွယ်တောင်ပိုင်းသည်လည်း မက္ကဆီကို နိုင် ငံတွင် အကျုံးဝင်လေသည်။ မက္ကဆီကို နိုင်ငံသည် အ ကျယ်အဝန်းအားဖြင့် စတုရန်းမိုင် ၇၆၄,၀၀၀ ရှိ၏။ မြို့တော် မှာ မက္ကဆီကိုမြို့တော်ဖြစ်သည်။ အခြား မြို့ကြီးများမှာ

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ

www.foreverspace.com.mm

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ တည်နေရာပြ မြေပုံ

ဗေရကရ၊ ဂွါသာလာဟားရား၊ တမ်ပီကို၊ ပွက်ဗလို၊ မွန်တေးရေး အစရှိသည်တို့ဖြစ်၏။ ရုံးသုံးဝေါဟာရအဖြစ် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံကို ပညတ်ထားသောအမည်မှာ အော့စတားသို့ ဦးနှိသို့ မဟီကားနိုဖြစ်၏။ မက္ကဆီကို ကို စပိန်ဘာသာဖြင့် မဟီးကိုးဟု ခေါ်သည်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ များသော အပိုင်းမှာ တောင်တန်းကြီး ၂ ခုကြားတွင် တည်ရှိသည့် ကုန်းပြင်မြင့် ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံမှ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင်း ထိုးဆင်းလာသော တောင်တန်း နှစ်သွယ်တို့သည် တောင်ဖက်အဖျားတွင် ပေါင်းဆုံမိလေသည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းတွင် ယင်းတောင်တန်းများနှင့် ကုန်းပြင်မြင့်တို့ ချဉ်းလိုပင် တည်ရှိနေကာ၊ မက္ကဆီကို ပင်လယ်ကွေ့ ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်တွင်သာ မြေပြန့်လွင်ပြင်ရှိလေသည်။ အနောက်ဖက်ရှိ တောင်တန်းသည် ဆီယယ်ရာမက်ဒရီ အော့ဆီဒင်တယ်ဟု တွင်လျက် အရှေ့ဖက်တွင်ရှိ တောင်တန်းမှာ မူ ဆီယယ်ရာမက်ဒရီ အိုရီယင်တယ်ဟုတွင်သည်။ ထိုတောင်တန်းများရှိ အချို့ တောင်ထိပ်များမှာ မီးတောင်ဟောင်းများ၏ တောင်ထိပ်များဖြစ်၏။ အမြင့်ဆုံးတောင်မှာ ၁၈,၆၉၆ပေရှိသော အိုရီဇာဗာတောင်ဖြစ်၍ အခြားတောင်မြင့်များကား ၁၇,၈၈၃ ပေရှိသော ပိုပိုကက်တပက်တယ်

တောင်နှင့် ၁၇,၃၄၃ ပေရှိသော ဣစတာဆီတယ်တောင်တို့ဖြစ်သည်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် သင်္ဘောများ ကူးသန်းသွားလာနိုင်သည့် မြစ်ဟူ၍ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိသော်လည်း ရေအားဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်၍ ရေပေးသွင်းနိုင်သည့် မြစ်ချောင်းများစွာရှိလေသည်။ အရေးပါအရာရောက်သောမြစ်တို့သည် မက္ကဆီကိုပင်လယ်ကွေ့တွင်းသို့ စီးဝင်၏။ ရိုးအိုဂရန်ဒီမြစ်သည် အကြီးဆုံးဖြစ်၍ တစ်စိတ်တဒေသအားဖြင့် မြောက်ဖက်နယ်နိမိတ်အဖြစ်တည်ရှိနေပေသည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ ကမ်းရိုးတန်းသည် မိုင် ၆,၀၀၀ ကျော်ရှည်လျား၍ ဆိပ်ကမ်းကောင်းများလည်း ရှိသည်။ အရေးပါ အရာရောက်သော ဆိပ်ကမ်းမြို့တို့မှာ အရှေ့ဖက်ကမ်းရိုးတန်းတွင် တည်ရှိသည့် ဗေရကရနှင့် တမ်ပီကိုမြို့များဖြစ်သည်။

မြောက်ယဉ်စွန်းတန်းသည် မက္ကဆီကို နိုင်ငံကို အလယ်လောက်တွင် ဖြတ်သွားသည်။ သို့အားဖြင့် မက္ကဆီကို နိုင်ငံတိုင်းသည် အပူပိုင်းဇုန်တွင် တည်ရှိလျက် အခြားတိုင်းသည် သမပိုင်းဇုန်တွင် တည်ရှိသည်။ ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်နှင့် အမြင့်ပေ ၃,၀၀၀ အထိ တည်ရှိနေသောဒေသများသည် ပူပြင်းစိုထိုင်း၏။ ပေ ၃,၀၀၀ မှ ၆,၅၀၀ အထိ ဒေသများတွင် ရာသီဥတုမပြင်းထန်ဘဲမျှတသည်။ ပေ ၆,၅၀၀ထက်မြင့်သော

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ

ဒေသများတွင် နေ့အခါ နွေးသော်လည်း ညဉ့်အခါတွင် ချမ်းအေးသည်။ အလွန်မြင့်သောနေရာများတွင် ဆီနှင်းများကျဆင်းသည်။ မိုးရေချိန်မှာလည်း တနေရာနှင့် တနေရာ မတူညီပေ။ အချို့နေရာများတွင် မိုးနည်းပါးလျက် အချို့နေရာများ၌မူကား သည်းထန်စွာ ရွာသွန်းလေသည်။ အလယ်ပိုင်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် တနှစ်အတွက် မိုးရေချိန်သည် ပြောင်းစိုက်ပျိုးနိုင်ရုံလောက်သာလျှင် ရွာသွန်း၏။ မြေဩဇာကောင်းသော မက္ကဆီကိုချိုင့်ဝှမ်းတွင်မူ တနှစ်လျှင် ၂၅ လက်မ ရွာသွန်းသည်။ တနိုင်လုံးအတွက် နှစ်စဉ် မိုးရေချိန်မှာ လက်မ ၆၀ ခန့် ဖြစ်လေသည်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တွင်းထွက်ဓာတ်သတ္တုများ အကြွယ်ဝဆုံးသော နိုင်ငံများတွင် ပါဝင်၏။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ လှပျိုဖြူများ

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် ရေနံတွင်းကောင်းများစွာရှိ၍ တစ်ပီကိုတပိုက်ရှိ ရေနံတွင်းများသည် အရေးပါအရာရောက်ဆုံး ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် ဘော်သတ္တု များစွာထွက်ရာ ဒေသလည်းဖြစ်၏။ သွပ်၊ ခဲ၊ ကြေးနီ၊ ရွှေနှင့် အခြား ဓာတ်သတ္တုများလည်း ထွက်သေးသည်။ ကျောက်မီးသွေးနှင့် သံတို့ကို အမြောက်အမြား တူးဖော်ရရှိနိုင်မည့် အလားအလာရှိသော်လည်း

တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် တူးဖော်လုပ်ကိုင်ခြင်း မပြုရသေးပေ။ သို့တိုင်အောင် ဓာတ်သတ္တုများသည် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ အဓိက ထုတ်ကုန်ဖြစ်သည်။ ဓာတ်သတ္တု တူးဖော်လုပ်ကိုင်ခြင်းသည်ပင်လျှင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ အတိုးတက် အထွန်းကားဆုံးသော လုပ်ငန်းတရပ် ဖြစ်နေပေသည်။

ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်တွင်ရှိသော သစ်တောများမှ ၎င်း၊ တောင်ပိုင်းရှိ သစ်တောများမှ၎င်း၊ ထင်းရှူး၊ ဝက်သစ်ချ၊ မဟောဂနီ၊ မဂ္ဂနီးဇီယံ၊ အက်ဗနီနှင့် အခြား အဖိုးတန်သစ်များအပြင်၊ ပျားဖယောင်း၊ ရက်ဇင်းသစ်စေး၊ တာရပင်ဆီ အစရှိသော အသုံးဝင်ပစ္စည်းများလည်း ထွက်လေသည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင်းရှိ မြစ်များ၊ အိုင်များနှင့် ပတ်ရ်လျက်ရှိသော ပင်လယ်တို့မှ ငါးအမြောက်အမြား ဖမ်းဆီး ရရှိသည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် သဘာဝရှုခင်းသာယာမှုကြောင့်၎င်း၊ အလယ်ပိုင်း ကုန်းပြင်မြင့်သည် တနှစ်ပတ်လုံး သာယာကြည်နူးဖွယ် ရာသီဥတုရှိသောကြောင့်၎င်း နိုင်ငံတွင်းသို့ နိုင်ငံခြားသား အများအပြား လာရောက်လည်ပတ်ကြသဖြင့် ဧည့်ကြိုလုပ်ငန်းသည်လည်း မက္ကဆီကိုနိုင်ငံအဖို့ ငွေဝင်လမ်းတခု ဖြစ်လေသည်။

မက္ကဆီကို နိုင်ငံသည် များသောအားဖြင့် တောင်ကုန်းထူထပ်၍ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်၍ မဖြစ်အောင် ခြောက်သွေ့သော်လည်း လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးသည် အရေးပါသည်။ တိုင်းသူ ပြည်သားအားလုံးလိုလို၏ ပဓာနအစာဖြစ်သော ပဲနှင့် ပြောင်းတို့ကို အဓိကအားဖြင့် စိုက်ပျိုးလျက် အခြားအရေးပါသော စိုက်ပျိုးပင်တို့မှာ ဝါ၊ ကြံ၊ ကာဖီ၊ ကကေးအို၊ ဆန်စပါး၊ ဆေးပင်၊ ဂျုံ၊ မုယော၊ အယ်လဖားဖားတို့ ဖြစ်၏။ တကမ္ဘာလုံးထွက် သင်္ဘောနာနတ်လျှော် ထက်ဝက်ခန့်သည် မက္ကဆီကို နိုင်ငံတွင်းရှိ ယူကတန်ကျွန်းဆွယ်မှ ထွက်သည်။ ငှက်ပျောသီး၊ လိမ္မော်သီး၊ ပန်းသီး၊ မက်မုံသီး၊ စထရော်ဗယ်ရီ စသော အသီးအနှံများနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကိုလည်း အများအပြား စိုက်ပျိုးသည်။ ကျွဲ၊ နွား၊ ဝက်၊ ဆိတ်၊ သိုး၊ မြင်း အစရှိသည်တို့ကိုလည်း မွေးမြူသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရာ၌ ယေဘုယျအားဖြင့် ရှေးသမရိုးကျ နည်းနိသျှများကို အသုံးပြုနေကြသေးသော်လည်း ယခုအခါ ခေတ်မီနည်းစနစ်များကိုလည်း စတင်အသုံးပြုနေပြီ ဖြစ်သည့်အပြင်၊ ရေသွင်းစီမံကိန်းများ၊ တိုးတက်ကောင်းမွန်သည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အစီအမံများစသည်ဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးအောင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းဘက်တွင် များစွာ တိုးတက်ခဲ့ပေသည်။ ရေနံတူးဖော်ခြင်း၊ ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်ခြင်း၊ အစားအသောက် အဖျော်ယမကာ၊ အထည်အလိပ်၊ သားရေဖိနပ်၊ ဆေးပြင်းလိပ်၊ စီးကရက်၊ ဆေးဝါး၊ သံ၊ သံမဏိ၊ ကြိုး၊ စက္ကူ အိမ်ထောင်

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ

တိုင်းရင်းသားဝတ်စုံဆင်ယင်ထားသည့် မက္ကဆီကိုအမျိုးသမီး

ပရိဘောဂ၊ ဆိုးဆေး၊ ဆပ်ပြာ၊ ဖယောင်းတိုင်၊ ဓာတ်မြေဩဇာအစရှိသည့် ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများသည် အရေးပါသော လုပ်ငန်းများဖြစ်၏။

မက္ကဆီကို နိုင်ငံသည် လေကြောင်းလမ်းများနှင့် ပင်လယ်ရေကြောင်းလမ်းများအားဖြင့် ကမ္ဘာနှင့် ဆက်သွယ်လျက် ရှိ၏။ အဓိကဆိပ်ကမ်းမြို့များမှာ တမ်ပီကိုနှင့် ဗေရကရတို့ဖြစ်၏။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့်လည်း မီးရထားလမ်း၊ ကားလမ်းကြီးများဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသည်။ ရှေးအခါက မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် မြို့ကြီးပြကြီးများကိုသာလျှင် ခေတ်မီလမ်းကောင်းများဖြင့် ဆက်သွယ်ထားခဲ့ရာ၊ ယခုအခါတွင်မူ မြို့ကလေးများနှင့် တောရွာကလေးများသို့ပင် သပ်ရပ်ကောင်းမွန်သော လမ်းများဖြင့် ဆက်သွယ်ပေးထားပြီး ဖြစ်လေသည်။

မက္ကဆီကို နိုင်ငံသည် နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ကြာမြင့်စွာပင် စစ်မြေတလင်း ဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။ သမိုင်းမတင်မီ ရှေးခေတ်ကလည်း မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတို့သည် တပြန်တလှည့် တိုက်ခိုက် ကြီးစိုးခဲ့ပေသည်။ ကောတက်က ခေါင်းဆောင်၍ စပိန်လူမျိုးတို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့စဉ်က မက္ကဆီကိုနိုင်ငံကို အက်ဇတက်လူမျိုးတို့၏ ဘုရင် မွန်တီဇူးမား က အုပ်စိုးနေဆဲဖြစ်၏။ (ကောတက်၊အိပ်။ အက်ဇတက်လူမျိုး-လည်းရှု။)

စပိန်လူမျိုးတို့သည် မက္ကဆီကို နိုင်ငံကို နှစ်ပေါင်း ၃၀၀မျှ

အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာ၌ တိုင်းရင်းသားတို့ကို နှိပ်စက်ကလူပြုခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် မီဂဲ အီသားလဂိုးအမည်ရှိ ဘုန်းကြီးတပါးက ခေါင်းဆောင်၍ သူပုန်ထလေရာ၊ ၁၈၁၁ ခုနှစ်တွင် ဖမ်းဆီး အသတ်ခံရသော်လည်း သူပုန်မီးကားငြိမ်းမသွားခဲ့ပေ။ ၁၈၂၂ ခုနှစ် မေလ ၂၂ရက်နေ့တွင် အီတူးဗီးသေအမည်ရှိသော စပိန်အမျိုးသား တဦးသည် လွတ်လပ်ရေးအတွက်ကြိုးပမ်းနေသော သူပုန်တို့ဖက်ကဝင်ပြီးသော် မိမိကိုယ်မိမိ ဧကရာဇ်မင်းအဖြစ်ခံယူလျက် စပိန်နိုင်ငံမှ ခွဲထွက်ကြောင်း ကြေညာခဲ့လေသည်။ သို့သော် ယင်းသည်နောက်တနှစ်တွင် နန်းချခြင်း ခံရ၏။ ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင် မက္ကဆီကို သမတနိုင်ငံကို ထူထောင်ကြ၍ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲများ၊ ပုန်ကန်ထကြွမှုများ မကြာခဏ ဖြစ်ပွားခဲ့သဖြင့် တိုင်းပြည်မငြိမ်မသက်ရှိခဲ့၏။ ၁၈၃၅ခုနှစ်တွင် တက်ဆက်ပြည်နယ် သည် မက္ကဆီကို နိုင်ငံမှ ခွဲထွက်လေသည်။ ထိုနောက် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် နယ်စပ်အရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် စစ်ဖြစ်သည်။ စစ်ရှုံးသော မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် ယခု ကာလီဖိုးနီးယား၊ အယ်ရီဇိုးနား၊ ယူတားနှင့် နီဗားဒ ဟူ၍ တွင်နေသော နယ်မြေဒေသများနှင့် ကော်လိုရာဒိုး၊ ဝိုင်အိုးမင်းနှင့် နယူးမက္ကဆီကိုပြည်နယ်တို့တွင် တစ်စိတ်တဒေသအားဖြင့် ပါဝင်နေသော နယ်မြေဒေသများကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ပေးအပ်လိုက်ရ၏။ ၁၈၆၂-၆၃ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်တို့ လာရောက်တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်သဖြင့် မက္ကဆီကိုသည် ပြင်သစ်တို့ လက်အောက်တွင် ၃ နှစ်မျှ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ ၁၈၆၇ ခုနှစ်တွင် မက္ကဆီကို သမတနိုင်ငံကို ပြန်လည် တည်ထောင်ကာ ဗင်နီတို့ ဟွားရေးကို သမတမြောက်သည်။ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ဖီရီယိုဒီးအတ်သည် သမတအဖြစ်ဆက်ခံသည်။ ဒီးအတ်သည် ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် အာဏာရှင်အဖြစ် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ဒီးအတ်၏ လက်ထက် ၁၈၈၄-၁၉၁၁ ခုနှစ် အတွင်းတွင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် သိသိသာသာ တိုးတက်ကြီးပွားလာလေသည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၄ ခုနှစ်အတွင်း သမတပေါင်း ၁၇ယောက်ထက်မနည်း လက်ပြောင်းခဲ့ပေသည်။ ထာဝစဉ်ဆိုသလိုပင် ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားနေသည့် ကြားကပင် မက္ကဆီကို နိုင်ငံသည် ကြီးပွား တိုးတက်လာခဲ့ပေသည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် လာဆေးရိုး ကာသေးနတ် သမတအဖြစ် တင်မြောက်ခံရသည်။ သူ သမတအဖြစ် ဆောင်ရွက်စဉ် ၆ နှစ်အတွင်း ပြည်တွင်းငြိမ်သက်မှု ပြန်လည် ရအောင် စီမံလျက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သဖြင့်၊ မက္ကဆီကို သမတနိုင်ငံသည် ရှေးကထက် များစွာတိုးတက်လာသည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်၌ မက္ကဆီကိုအစိုးရသည် နိုင်ငံခြားပိုင် ရေနံလုပ်ငန်းများကို သိမ်းယူလိုက်ရာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ရေနံထွက်

ကုန်ပစ္စည်းများ ရောင်းချရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရ၏။ သို့သော် ၁၉၄၂ခုနှစ်တွင် လျော်ကြေးများ ပေးပြီးသည့်နောက်၌ ရေနံနှင့်ရေနံထွက်ပစ္စည်းများသည် နိုင်ငံ၏ အဓိကထုတ်ကုန် ဖြစ်လာပြန်၍ ရေနံထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းသည်လည်း လျင်မြန်စွာ တိုးတက် ကြီးပွားလာလေ သည်။ ကာသေးနတ်ကို ဆက်ခံသော သမတတို့သည် ကာ သေးနတ် အစပျိုးခဲ့သော ပြုပြင်မှုများကို ဆက်လက်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သဖြင့် ပြဿနာပေါင်းများစွာ ပြေလည်သွား၍ တိုင်းပြည်သည် အဖက်ဖက်တွင် တိုးတက်စည်ကား လာပေ သည်။ ယခုအခါ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် ခေတ်မီနိုင်ငံ တခု ဖြစ်နေ၏။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့်လည်း သင့်မြတ် လျက်ရှိကာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက မဟာမိတ်တို့ကို ကူညီခဲ့လေသည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂတွင် အဝင်အပါ နိုင်ငံတခုဖြစ်လေသည်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် ပြည်နယ် ၂၉ ခု၊ နယ် ၁ နယ် နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီခေါ် ခရိုင်နယ်တခုတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထား လျက်ရှိကာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကဲ့သို့ ပြည်နယ်များ ကို စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသည့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံ လည်းဖြစ်၏။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် အခလွတ်မူလတန်းပညာကို မသင်

မနေရ ပြုလုပ်ထား၏။ ကျောင်းများကို ပြည်ထောင်စုအစိုး ရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့က ထောက်ပံ့ဖွင့်လှစ်ထားသည်။ အ သက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပညာသင်ကျောင်းများနှင့် တက္ကသိုလ် ကျောင်းများလည်းရှိရာ၊ ယင်းတို့အနက် အကြီးဆုံးမှာ မက္က ဆီကိုမြို့တော်ရှိ မက္ကဆီကိုတက္ကသိုလ် ဖြစ်လေသည်။ မက္ကဆီ ကိုနိုင်ငံ၏ လူဦးရေမှာ ၂၆,၀၀၀,၀၀၀ ခန့် ဖြစ်၏။

မက္ကဆီကိုမြို့တော် ။ မက္ကဆီကို မြို့တော်သည် မက္ကဆီကို သမ္မတနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်၍ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ ဗဟိုတောင် ဘက်ယွန်းယွန်း အရပ်၌ မက္ကဆီကိုတောင်ကြားရှိ ကုန်းပြင် မြင့်၏အလယ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထိုကုန်းပြင်မြင့်သည် ပင် လယ်ပြင်မှ ပေ ၇,၄၀၀ မြင့်သည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် အကြီး ဆုံးသင်္ဘောဆိပ်ကမ်းဖြစ်သော ဗေရကရမြို့မှ အနောက် တောင်ဖက်တွင် မိုင် ၂၀၀ ခန့်ကွာဝေးသည်။ မြောက်အ မေရိကတိုက်တွင်ရှိသော မြို့တော်များအနက် ရှေးအကျဆုံး ဖြစ်သည်။ မက္ကဆီကိုမြို့တော်ကို စပိန်ဘာသာဖြင့် မဟီးကိုး ဟူ၍ခေါ်သည်။ လူဦးရေခန့်မှန်းခြေ ၂,၂၃၃,၉၁၄ ယောက် ရှိသည်။

သဘာဝအားဖြင့် လှပသောရှုခင်းများအလယ်တွင် တည် ရှိသဖြင့် စိတ်ကြည်နူးဖွယ် အတိဖြစ်၏။ ဆီးနှင်းများ ဖုံးအုပ်

မက္ကဆီကိုမြို့တော်၏ဈေးရောင်းတရပ်ဖြစ်သည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည် အပူပိုင်းဒေသ၌ တည်ရှိသဖြင့် ပြောင်း၊ နာနတ်နှင့်ငှက်ပျော အမြောက်အမြား စိုက်ပျိုးသည်။

မက္ကဆီကိုမြို့တော်

လျက်ရှိ၍ ထင်ရှားသော ပိုပိုက်တပက်တယ်နှင့် က္ကစတာ ဆီတယ်ခေါ် မီးသေတောင် ၂ ခုသည် တောင်ဖက်တွင်ရှိ သော တောင်စဉ်ကို အုပ်မိုးလျက် တည်ရှိ၏။ မက္ကဆီကိုမြို့ တော်တွင် အသစ်နှင့်အဟောင်း သောင်းပြောင်း ရောထွေး နေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ မက္ကဆီကိုမြို့တော်တွင်းရှိ ဈေး ထဲတွင်၎င်း၊ လမ်းဘေးတွင်၎င်း မိမိတို့၏ ကုန်ပစ္စည်းများကို ရောင်းချနေသည့် တိုင်းရင်းသား အင်ဒီးယန်းလူမျိုးတို့ကို တွေ့ရတတ်ပေသည်။ မြို့တွင်း၌မူကား ခေတ်မီ မော်တော် ယာဉ်များကို၎င်း၊ ခေတ်မီ ဝတ်ကောင်းစားလှနှင့် မြို့သူ မြို့သားများကို၎င်း တွေ့ရပေသည်။ ဟော်တယ်၊ ပျော်ပွဲ စားရုံ၊ ဆိုင်ကြီးကနွားကြီးများရှိရာ ရပ်ကွက်တွင် အလွန်ပင် စည်ကားပေသည်။

မက္ကဆီကို မြို့တော်တွင်းရှိ တိုက်တာ အဆောက်အအုံတို့ မှာ မိုးထိ အဆောက်အအုံများမှအစ ရှေးအက်ဇတက်တို့၏ ဘုရားကျောင်းများအထိ ရှေးဟောင်းနှင့် ခေတ်မီအဆောက် အအုံ ဗိသုကာလက်ရာများကို ရောပြွမ်းလျက် တွေ့ရပေ သည်။ မက္ကဆီကိုမြို့တော်ကို ရှေးအခါက စပိန်လူမျိုးတို့ ကြီး စိုးသွားရကား စပိန်တို့၏ လက်ရာများကိုလည်း ယခုတိုင် တွေ့နိုင်ပေသည်။ စတုဂံကွက်လပ်များတလျှောက် ထင်ရှား သော အဆောက်အအုံကြီးများကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ရှေး အက်ဇတက်တို့၏ စတုဂံကွက်လပ်တခုဖြစ်သော ဇိုကာလို ခေါ် စတုဂံကွက်လပ်အနီးရှိ နေရှင်နယ်ကသီဒရယ် ဘုရား ရှိခိုးကျောင်းသည် အနောက်ဖက် ကမ္ဘာလုံးခြမ်းတွင် အ ကောင်းဆုံးနှင့် အလှပဆုံး ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းဖြစ်၏။ ဇိုကာ လို၏ အရှေ့ဖက်တွင် အမျိုးသားနန်းတော်တည်ရှိ၏။ ယင်း မှာ မွန်တီဇူးမား၏ ရှေးဟောင်းနန်းတော်နေရာ အုတ်မြစ် ကို အခြေခံကာ ဆောက်လုပ်ထားသည်ဖြစ်၍ ယခုအခါ သမတ၏ အလုပ်အမှုဆောင်ရုံးများ တည်ရှိရာ အဆောက် အအုံကြီးဖြစ်၏။ လွတ်လပ်ရေးခေါင်းလောင်းသည်လည်း ထိုအဆောက်အအုံ၏ အလယ်ဝင်ပေါက်တွင် ချိတ်ဆွဲလျက် ရှိ၏။ အမျိုးသားနန်းတော်အနီးတွင် ကမ္ပည်းကျောက်စာ၊ ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းစသည့် အဖိုးအနုတ္တတန်သော ပစ္စည်း များစုဝေးရာ အမျိုးသားပြတိုက်ရှိ၏။ ထိုပြင် အနုပညာ နန်းတော်၊ အမျိုးသား စာကြည့်တိုက်၊ အမျိုးသား တက္က သိုလ်စသည်တို့သည်လည်း ထင်ရှား၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလျက် ခွဲညားသော အဆောက်အအုံများ ဖြစ်၏။ မြို့ကြီးဖြစ်သည့် အလျောက် ထယ်ဝါသော အစိုးရရုံးများ၊ ကျောင်းများ၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများ၊ ဈေးဆိုင်ကနွား ကြီးများလည်း ရှိလေသည်။

ထိုသို့သော တိုက်တာ အဆောက်အအုံများအပြင် စတုဂံ ကွက်လပ်များ၊ အပန်းဖြေရိပ်သာများလည်း ရှိပေသည်။ မြို့လယ်ရှိ အယ်လမီးဒါးပန်းခြံသည် ၂၅ ဧကမျှ ကျယ်ဝန်း

မက္ကဆီကန်လူမျိုးတို့သည် သင်္ဘောနာနတ်မှရသော နာနတ်ရည် ကို အချဉ်ဖောက်ပြီးနောက် သောက်သုံးလေ့ရှိကြသည်။

၏။ ချားမူးလေပက်ပန်းခြံသည် အကြီးဆုံး ပန်းခြံဖြစ်၍ မက္ကဆီကို နိုင်ငံသမတ၏ နွေရာသီ စံအိမ်တော်သည် ယင်း ပန်းခြံထဲတွင်ရှိသည်။ မက္ကဆီကိုမြို့တော်၏ မြို့ပြင်ရပ်ကွက် တို့အနက် အချို့မှာ ခရစ် ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်ကတည်းကပင် တည်ရှိခဲ့သော ရပ်ကွက်များဖြစ်၏။ ထိုရပ်ကွက်များတွင် ရှေးအင်ဒီးယန်းလူမျိုးတို့၏ ပိရမစ်အစရှိသည့် ရှေးဟောင်း လက်ရာများကို တွေ့နိုင်ပေသည်။

ယခုအခါတွင် မက္ကဆီကိုမြို့တော်သည် စက်မှုလက်မှုလုပ် ငန်းများဖြင့် များစွာတိုးတက်လျက် ရှိသည်။ အထည် အ လိပ်၊ အစားအသောက်၊ စက္ကူ၊ ဓာတ်သတ္တု၊ စီးကရက်၊ ဆပ် ပြာ၊ ရွှေထည် ငွေထည်စသည်တို့ကို ထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်း များမှာ ထင်ရှားသော လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။ မက္ကဆီကို မြို့တော်သည် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဆိုင်ရာ အချက်အခြာဌာနဖြစ်၏။ မီးရထားလမ်းကြီး ငါး သွယ်ဆုံရာလည်း ဖြစ်၏။ မက္ကဆီကိုမြို့တော်မှသည် နယူး ယော့မြို့သို့ မီးရထားဖြင့် တောက်လျှောက်ပေါက်လျက် ၄ ရက်မျှ သွားရပေသည်။ ဗေရကရုသို့မူ ၁၂ နာရီဖြင့် ရောက် နိုင်သည်။ မက္ကဆီကိုမြို့တော်တွင် ခေတ်မီ လေယာဉ်ပျံကွင်း လည်းရှိ၍ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ မြို့ကြီးများနှင့် လေကြောင်း အဆက်အသွယ်ရှိသည်။ ကားလမ်း အဆက်အသွယ်များ လည်း ရှိသည်။

မက္ကဆီကိုမြို့တော်၏ ကျက်သရေဆောင် စပိန်အနုပညာလက်ရာပြ ကသိဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီး

မက္ကဆီကိုမြို့တော်သည်စပိန်လူမျိုးတို့မရောက်မီက အက်ဖတက်လူမျိုးတို့၏ မြို့တော် တောနေ့တီတလန်း မြို့ဖြစ်ခဲ့၏။ အက်ဖတက်တို့သည် မက္ကဆီကို တောင်ကြားချိုင့်ဝှမ်းသို့ ၁၃၂၅ခုနှစ်က ဝင်ရောက်၍မြို့ရွာတည်လေရာ အက်ဖတက်တို့လက်ထက်တွင် ယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားသော ဒေသဖြစ်ခဲ့လေသည်။ စပိန်နယ်ချဲ့သမားများ ရောက်ရှိလာချိန်က တောနေ့တီတလန်းသည် အိမ်ခြေပေါင်း ၆၀၀,၀၀၀ မျှရှိသော မြို့ပြကြီးတခု ဖြစ်နေခဲ့ပေပြီ။ ကောတက်သည် ၁၅၂၀ ခုနှစ်တွင် အက်ဖတက်တို့ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်သဖြင့် မက္ကဆီကိုသည် စပိန်လက်အောက်ခံ ဖြစ်လာသည်။ ကောတက်တို့ တိုက်ခိုက်ခဲ့စဉ်က မြို့သည် အတော်ပင် ပျက်စီးခဲ့၏။ ယခု မက္ကဆီကို မြို့တော်သည် ရှေးမြို့ဟောင်းပျက်အကြားမှ တည်ထားသော မြို့ကြီးဖြစ်သည်။ ၁၈၂၀ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ် အီတူးဗီးသေ အမှူးပြုသော မက္ကဆီကန် တော်လှန်ရေးသမားတို့သည် မက္ကဆီကိုမြို့တော်ကို စပိန်တို့လက်မှ ပြန်လည် သိမ်းပိုက်ခဲ့၏။ ၁၈၄၇ ခုနှစ်က အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဖြစ်သော မက္ကဆီကန် စစ်ပွဲတွင် အမေရိကန်တို့က အောင်မြင်၍ မက္ကဆီကိုမြို့တော်ကို ၁၈၄၇ ခုနှစ်မှ ၁၈၄၈ ခုနှစ်အထိ သိမ်းပိုက်ထား၏။ မက္ကဆီကို မြို့တော်တွင် မကြာခဏ တိုက်ပွဲများ

ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ သို့စဉ်လျက် မက္ကဆီကိုမြို့တော်သည် တိုးတက်လာပေသည်။ အထူးသဖြင့် ၁၈၇၆ ခုနှစ်မှ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်အထိနှင့် ၁၈၈၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၁ ခုနှစ်အထိနှစ်များအတွင်း ပေါ်ဖီရီယို ဒီးအတ်သမတဖြစ်ခဲ့စဉ်က မြို့တော်သည် များစွာကြီးပွားတိုးတက်ခဲ့လေသည်။

မက္ကဒေါ်နယ်၊ဂျိမ်းရမ္မဆေး (ခရစ် ၁၈၆၆-၁၉၃၇) ။ ။ ဂျိမ်း ရမ္မဆေး မက္ကဒေါ်နယ်သည် ဗြိတိသျှလူမျိုး နိုင်ငံပြု သုခမိန်တဦး ဖြစ်၍၊ လောဘာပါတီ ခေါင်းဆောင်များ အထဲမှ ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန်ရာထူးတွင် ရှေးဦးစွာ ထမ်းရွက်ရသူဖြစ်လေသည်။

မက္ကဒေါ်နယ်သည် ၁၈၆၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ကမ်းခြေရှိ လော့စီမောက်ရွာတွင် မွေးဖွားသည်။ တောင်သူလယ်သမားမျိုးရိုးမှ ဆင်းသက်လာ၍ စာပေကို ကောင်းမွန်ကျနစွာ သင်ယူခဲ့ရသည်မဟုတ်ဘဲ။ မိမိ၏ စွမ်းရည်သတ္တိဖြင့် ကိုယ့်ခွဲ ကိုယ်ချွန်ခဲ့ရသောကြောင့် ထိပ်တန်းသို့ရောက်ရှိလာသူ ဖြစ်၏။ ငယ်စဉ်က မူလတန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်နေဆဲ အချိန်မှာပင် ကျောင်းမှ ထွက်၍ မိဖများကို ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးရ၏။ အသက် ၁၉နှစ်

မက္ကဒေါ်နယ်၊ရမ္မဆေး

အရွယ်တွင် လန်ဒန်မြို့သို့ သွားရောက်၍ အလုပ်တိုက် တခု တွင် တပတ်လျှင် ၁၂ သျှိလင် ၆ ပဲနီမျှသော အခကြေးငွေ ကလေးဖြင့် စတင် အလုပ်လုပ်ရင်းနှင့်ပင် မလောက်မငှ မဝ သည့်ကြားက ဇွဲမလျော့ဘဲ ညနေသင်တန်းများကို တက်ခဲ့ သည်။ သိပ္ပံပညာနှင့် နိုင်ငံသမိုင်းတို့ကို အထူးတလည် လေ့ လာဖတ်ရှုရုံမက၊ လူမှုရေးရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများတွင် စိတ်ဝင်စား၍၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့များတွင်လည်း ပါဝင်ခဲ့၏။ လွတ်လပ်သော အလုပ်သမားအဖွဲ့ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော 'အင် ဒီပင်းဒင့် လေဘာပါတီ' တွင် ၁၈၉၄ ခုနှစ်၌ ဝင်ရောက် ဆောင်ရွက်ကာ၊ ပရိယေသနဝမ်းစာအတွက်ကိုမူ သတင်း စာတွင် ရေးခြင်းဖြင့် ရှာဖွေလေသည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် လေဘာပါတီ၏ ပဌမဆုံးအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက် ရလေသည်။

မက္ကဒေါ်နယ်သည် ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်အမတ် အဖြစ် လိစတာနယ်မှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံရ၏။ ပါလီမန်တွင် ၁၉၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ လေဘာပါတီခေါင်းဆောင် အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ၊ ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသည့် အခါတွင် လူတိုင်း စစ်မှုထမ်းရေးကို ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ၎င်း၊ ဂျာမနီနိုင်ငံသည် စစ်ရေးမန်မ့်သေးမိကပင် ထိုနိုင်ငံနှင့်

စစ်ပြေငြိမ်းရန် ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့်၎င်း လေဘာခေါင်း ဆောင်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ရသည့်အပြင် ၁၉၁၈ခုနှစ် ပါလီမန် ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း အရေးနိမ့်ခဲ့ရလေသည်။ သို့သော် ၁၉၂၂ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်၍ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရကာ၊ လေဘာပါတီကို ပြန်လည်ခေါင်းဆောင်သောအခါ လေဘာတီသည် လစ်ဗရယ်ပါတီထက်ပင် ပို၍ ကြီးမား လျက် အင်အားတောင့်တင်းနေခဲ့ပြီ ဖြစ်၍၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ကား လေဘာပါတီသည် ဒုတိယအင်အားကြီး ပါတီ ဖြစ်ခဲ့ လေသည်။ ယင်းသည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလတွင်ပင် လစ်ဗရယ်တို့ ၏ ထောက်ခံမှုကြောင့် မက္ကဒေါ်နယ်သည် နန်းရင်းဝန်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံခဲ့ရ၏။ သို့သော် ၁၀ လအကြာ အောက်တို ဘာလတွင် မက္ကဒေါ်နယ်၏ အစိုးရအဖွဲ့သည် ပြတ်ကျခဲ့လေ သည်။ ထိုသို့ ပြတ်ကျရသည်မှာလည်း ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင် စုနှင့် ရင်းနှီးလွန်းသည်ဟု ယူဆခြင်းခံရသောကြောင့် ဖြစ် လေသည်။ သို့သော် မက္ကဒေါ်နယ်သည် ၁၉၂၉ခုနှစ်တွင် နန်း ရင်းဝန်အဖြစ် ဒုတိယအကြိမ် အစိုးရအဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်ခဲ့ ရပြန်သည်။ ထိုအခါ သူ၏အစိုးရအဖွဲ့သည် ဆိုဗီယက် ပြည် ထောင်စုကို အသိအမှတ်ပြုမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကျေညာ ခဲ့သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု သို့လည်း သွားရောက်

ရမ္မဆေးမက္ကဒေါ်နယ်အား ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန်အဖြစ် တွေ့ရစဉ်

လည်ပတ်ကာ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ရရာကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းများအတွက် ထိုစဉ်က အမေရိကန်သမ္မတ ဟားဗတ်ဟူးဗားနှင့် ဆွေးနွေးခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းနှင့် ရင်ဆိုင်နေချိန်တွင် မက္ကဒေါ့နယ်သည် အခြားလောဘာပါတီ ခေါင်းဆောင်များနှင့် သဘောထား မညီမညွတ်သဖြင့် လောဘာပါတီကွဲကာ မက္ကဒေါ့နယ်လည်း အမျိုးမျိုး စွပ်စွဲခြင်းခံခဲ့ရ၏။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် လောဘာအစိုးရ နုတ်ထွက်ခဲ့ရ၏။ သို့ငြားလည်း မက္ကဒေါ့နယ်သည် ကွန်ဆားဗတစ်၊ လစ်ဗရယ်နှင့် လောဘာပါတီတို့ ပါဝင်သော အမျိုးသားညွန့်ပေါင်း အစိုးရအဖွဲ့ကို နန်းရင်းဝန်အဖြစ် ခေါင်းဆောင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြန်၏။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် မက္ကဒေါ့နယ်သည် နန်းရင်းဝန်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခဲ့ရာ၊ သူ၏ နေရာတွင် စတန်လေ ဟော်လ်ဒင်က နန်းရင်းဝန်အဖြစ် ထမ်းဆောင်၏။ နန်းရင်းဝန်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခဲ့သော်လည်း ပရီဗီကောင်စီ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ဆက်လက်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ သူမကွယ်လွန်မီ အချိန်ကလေးတွင်မှ နုတ်ထွက်ခဲ့၏။ မက္ကဒေါ့နယ်သည် ၁၉၃၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့၌ တောင်အမေရိကတိုက်သို့ ခရီးထွက်စဉ် သင်္ဘောပေါ်တွင် နှလုံးရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သည်။ သူ၏ ရုပ်ကလာပ်ကို စစ်သင်္ဘောနှင့်ဆောင်ယူလာ၍ ဇာတိချက်ကြွေ လော့စီမောက်ရွာတွင်ပင် သင်္ဂြိုဟ်သည်။

မက္ကဒေါ့နယ်သည် 'ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒနှင့်ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးလောက' (၁၉၀၅)၊ 'ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ' (၁၉၀၇)၊ 'ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒနှင့်အစိုးရ' (၁၉၀၉)၊ 'အိန္ဒိယပြည်နီးကြားလာခြင်း' (၁၉၁၀) နှင့် အခြားစာအုပ်များကို ပြုစုရေးသားခဲ့သည်။

မက္ကဒေါ့နယ်၊ အယ် (ခရစ် ၁၇၅၆-၁၈၃၆) ။ ။ ဝွန်လူဒွန် မက္ကဒေါ့နယ်သည် ခရစ် ၁၇၅၆ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၁ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ပြည်အဲယားမြို့၌ဖွားမြင်သည်။ ၁၇၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နယူးယော့မြို့ရှိ သူ၏ ဦးရီးတော်သူ ကုန်သည်ကြီးထံသွားရောက်၍ အလုပ်ကူညီလုပ်ကိုင်လေသည်။ နယူးယော့မြို့တွင် ၁၃ နှစ်ခန့် နေထိုင်ခဲ့ပြီးနောက် ကြေးငွေအတော်အတန် စုဆောင်းမိသည်နှင့် စကော့တလန်ပြည်သို့ ပြန်လာကာ အဲယားနယ်တွင် မြေကွက်များဝယ်၍ အခြေစိုက်လေသည်။

အဲယားနယ်တွင် မက္ကဒေါ့နယ်သည် တရားသူကြီးနှင့် လမ်းဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ခံအဖွဲ့ဝင်တဦး ဖြစ်လာသည်။ ဗြိတိန် တနိုင်ငံလုံး၏ လမ်းများ အလွန်ညံ့ဖျင်းနေသည်ကို တွေ့သည့်အလျောက် ထိုလမ်းများကို ပြုပြင်ရန် စိတ်ကူးခဲ့လေသည်။ လမ်းပြင်ရန် ကောင်းသောအကြံဉာဏ်များကို ဆိုင်ရာတာဝန်ခံတို့နှင့် တိုင်ပင်သောအခါ မည်သူမျှ သဘောမပေါက်ကြချေ။ ထို့ကြောင့် မက္ကဒေါ့နယ်သည် လမ်းတလမ်းကို

မက္ကဒေါ့နယ်၊ အယ်၊ မက္ကဒေါ့

သူစိတ်ကူးနှင့် သူ့စရိတ်သူ ထိန်းကာ ပြင်ဆင်စမ်းသပ်ကြည့်ရာ အောင်မြင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ လမ်းကို ကျောက်ခဲများခင်း၍ မျက်နှာပြင် ချောမွတ်အောင်လုပ်ခြင်း၊ လမ်းပေါ်၌ ရေမတင်စေရန် စီမံခြင်း၊ လမ်းဘေးရေမြောင်းများ တူးခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်လိုက်ရာ လမ်းများမှာ သွားလာရန် အထူးကောင်းမွန်လာသည်။ ထိုသို့ ရှေ့ဆောင်၍ တီထွင်လိုက်ရာ များမကြာမီ တိုင်းပြည်က အသိအမှတ် ပြုလာလေသည်။ ၁၈၁၅ ခုနှစ်တွင် သူသည် ဗရစ္စတိုလ်လမ်းများအတွက် မြေတိုင်းမင်းကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရလေသည်။ သူသည် လမ်းပြုပြင်ရေးကို စိတ်ကူးနှင့်သာမဟုတ်၊ ၁၆ နှစ်လုံးလုံး (၁၇၉၈မှ ၁၈၁၄ခုနှစ်အတွင်း) အတိုင်းတိုင်း အပြည်ပြည်တွင် ကိုယ်တိုင်လှည့်လည်သွားလာ၍ လေ့လာကြံစည်သူဖြစ်သည့်အလျောက် သူ၏ လမ်းပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းသည် အထူးအောင်မြင်လေသည်။ လမ်းအသွားအလာ ချောမောအောင် ဆောင်ရွက်သူ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်သဖြင့် စာဆိုတော် တွမ်မိုးက “ချောမွတ်သော မက္ကဒေါ့” ဟုပင် မှည့်ခေါ်ဖူးလေသည်။ မက္ကဒေါ့နယ်သည် လမ်းပြုပြင်ရေးနှင့် ဆိုင်သော စာအုပ်စာတမ်းများကို ရေးသားထုတ်ဝေသည်။ ၁၈၂၇ ခုနှစ်တွင် နေပြည်တော် လမ်းပန်းဆိုင်ရာ မင်းကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရပြန်သည်။ ယခုအခါတွင် ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့မြင်ကြရသော ကတ္တရာ လမ်းမကြီးများကား မက္ကဒေါ့၏ ရှေ့ဆောင်တီထွင်

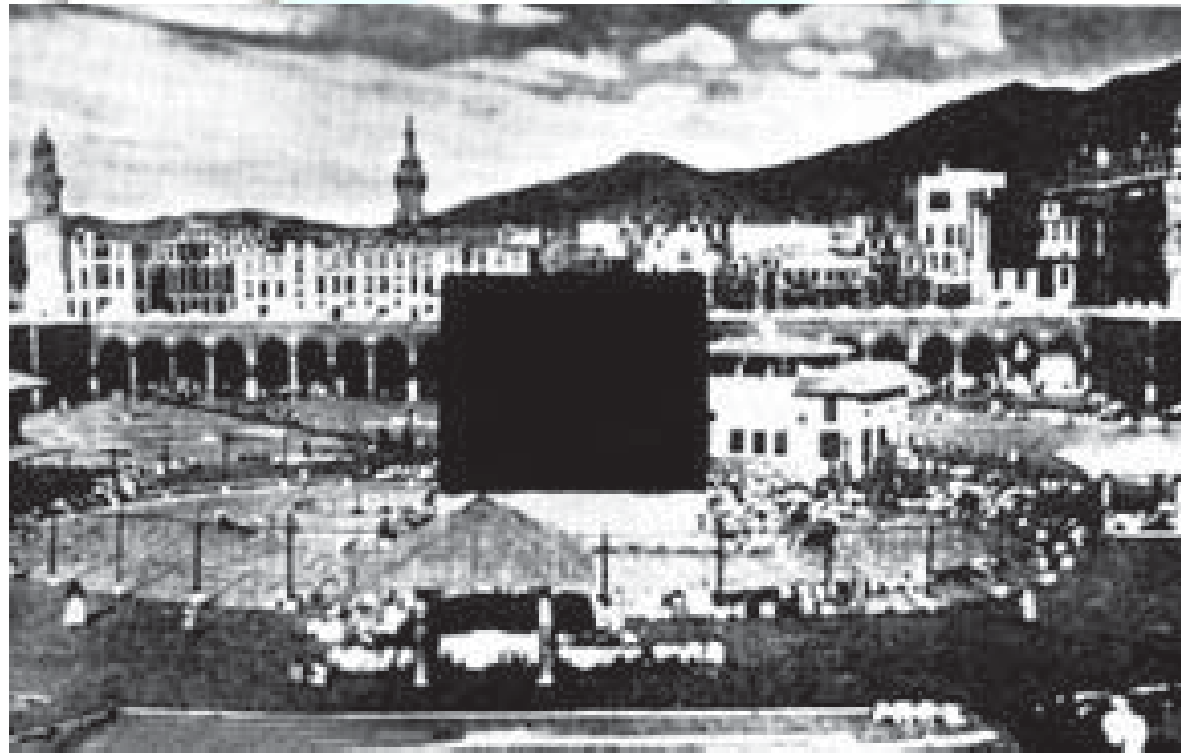
မူမှ ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများပင်တည်း။ တီထွင်သူ၏ အမည်စွဲဖြင့် လိပ်ကျောက်ကုန်း ကတ္တရာ လမ်းခင်းခြင်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် မက္ကဒမ်ခိုက်ဇင်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုပေသည်။ ၁၈၁၈ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ် အောက်လွှတ်တော်က သူ့အား ပေါင်တသောင်း ဂုဏ်ပြုဆုချခဲ့၏။ မက္ကဒမ်သည် ၁၈၃၆ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၆ရက်နေ့တွင် ဒမ်ဖရီးရှိုင်ယာနယ် မေ့ဖတ်မြို့ ၌ ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်လေသည်။

မက္ကာမြို့ ။ ။ တမန်တော် မိုဟမ္မဒ်၏ ဇာတိချက်ကြွေ အရပ်ဖြစ်သောကြောင့် အစ္စလာမ်အယူဝါဒီတို့ အထွတ်အမြတ် ထားရာ မက္ကာမြို့သည် အာရေဗျကျွန်းဆွယ်အတွင်းရှိ ဆအူးဒီ အာရေဗျနိုင်ငံ ဟက်ဂျက်နယ်တွင် တည်ရှိသည်။ ယင်း နိုင်ငံ၏ မြို့တော်နှစ်ခုအနက် သာသနာရေးဆိုင်ရာ မြို့တော် ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်နီ၏ ဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်သော ဂျစ်ဒါမြို့၏ အရှေ့ဖက် ၄၅ မိုင်ကွာတွင် ရှိသည်။ မက္ကာမြို့သည် ကျဉ်း မြောင်း၍ သဲထူထပ်သော ချိုင့်ဝှမ်းတွင် တည်ရှိလျက် အလျား ၂ မိုင်ခန့် အနံ ၂ မိုင်ခန့်ရှိသည်။ မက္ကာမြို့တွင်းရှိ အိမ်များမှာ အုတ်တိုက်များဖြစ်၍ အများအားဖြင့် ၃ထပ် ၄ ထပ် တက်ထားသည်။ လမ်းဘေးတွင် လူသွား သမံတ လင်းစကြိုမရှိပေ။ မက္ကာမြို့တွင် မိုးသည် တခါတရံမှသာ ရွာ သွန်း၍ ရေရှားပါးသည်။ ယခုအခါတွင်မူ အရှေ့အရပ်သို့

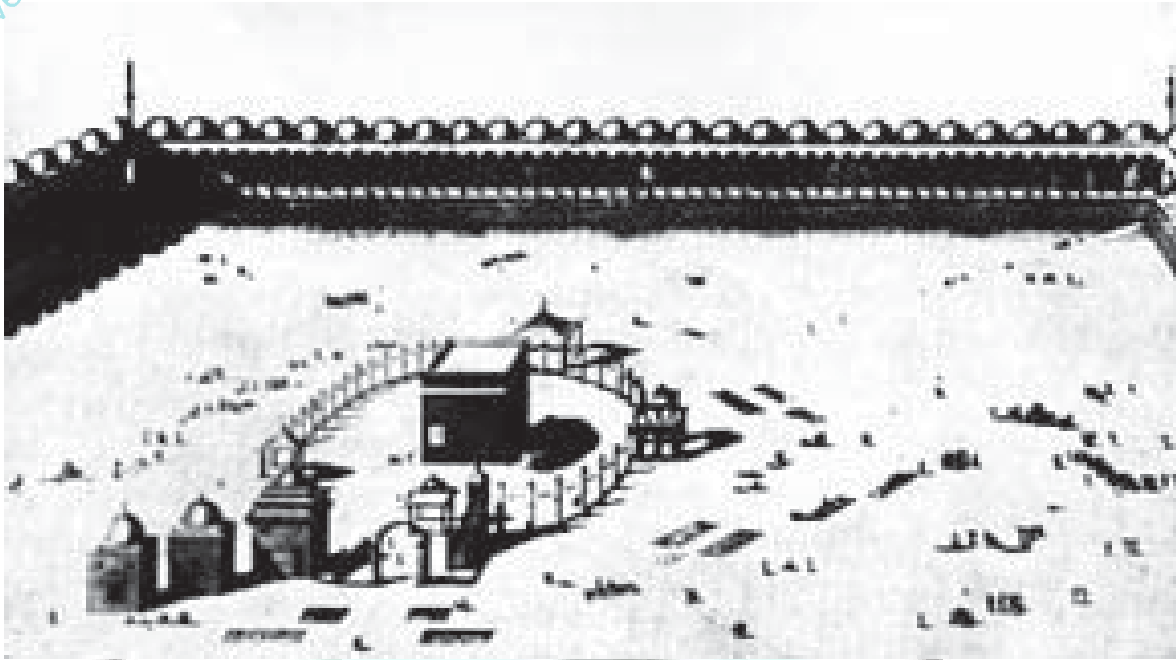
တောင်ပေါ်မှ ရေကို ရေသွယ်မြောင်းဖြင့် သွယ်ယူထား ပေပြီ။

မက္ကာမြို့သည် မိုဟမ္မဒ် မဖွားမီကပင် တည်ရှိသော ရှေး မြို့တမြို့ဖြစ်၏။ ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းတွင် တည်၍ ကုန်သွယ်ရာ အချက်အချာ ဌာနဖြစ်သည့်အပြင် ထိုစဉ်အခါ က အာရေဗျတွင် ပြန့်ပွားလျက်ရှိသော ဘာသာအယူဝါဒ တခု၏ သာသနာပြန့်ရာ အချက်အချာ ဒေသလည်းဖြစ်၏။ မက္ကာမြို့သည် ဟက်ဂျက်နယ်၏ အစိတ်အပိုင်းတခုဖြစ်သည့် အလျောက် တူရကီ လူမျိုးတို့၏ လက်အောက်သို့ ရောက်ခဲ့ရ သေးသည်။ ၁၉၁၄-၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပွားသော ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကမူ ဟူစိန်အစ်ဗင်အလီ ခေါင်းဆောင် သော ပုန်ကန်မှုအောင်မြင်သောကြောင့် တူရကီ လက် အောက်မှ မက္ကာသည် ၁၉၁၆ခုနှစ်တွင် လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၁၄ခုနှစ်တွင် ဟူစိန်ဘုရင်အား နက်ဂျနိုင်ငံ စူလတန်ဘုရင် အစ်ဗင်ဆုအားက အနိုင်ရသောကြောင့် မက္ကာသည် ဝဟာဗီတို့ လက်တွင်းသို့ ကျရောက်လေ၏။ ဟူစိန်ဘုရင် နန်းစွန့်၍ နန်း ကိုဆက်ခံသော သားတော် အလီဘုရင်သည် ၁၉၂၅ခုနှစ်တွင် ဝဟာဗီတို့၏ စူလတန်ဘုရင် အစ်ဗင်ဆုအားအား လက်နက် ချသည်။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် အစ်ဗင်ဆုအားသည် မက္ကာမြို့၌ ဘုရင်အဖြစ်ကို ခံယူသည်။

မက္ကာမြို့သည် ငယ်ပင်ငယ်သော်လည်း ဤသို့အားဖြင့်

တမန်တော်မိုဟမ္မဒ်ဖွားမြင်ရာဖြစ်သော မက္ကာမြို့မှာ ဘုရားဖူးများဖြင့် အစဉ် စည်ကားလျက်ရှိသည်။

မက္ကာမြို့ရှိ ပလီနှင့် ကအ်ဗဟ်ကျောင်းတော်၊ကျောက်တုံးနက်ကြီးတို့တည်ရာပြ ပုံစံဖြစ်သည်။ ပလီသည် ပေါင်းကူးစကြိုသဖွယ်ဖြစ်၍ အနံပေ ၆၀၀ နှင့် အလျားပေ ၈၀၀ ရှိသောကွက်လပ်ကို ဝန်းရံထားသည်။ ကအ်ဗဟ်မှာ အလယ်ဗဟိုတွင်ရှိ၍ ယင်း၏လက်ျာဖက်တွင် ကျောက်တုံးနက်ကြီးကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

မွတ်စလင်တို့ အထွတ်အမြတ်ထားရာ မြို့ဖြစ်သောကြောင့် ကမ္ဘာတွင် ထင်ရှားသည်။ မက္ကာမြို့သည် ကအ်ဗဟ်ကျောင်းတော်၊ ကျောက်တုံးနက်ကြီးနှင့် ပလီတို့ တည်ရှိရာဒေသလည်း ဖြစ်သည်။ ပလီသည် ပေါင်းကူး စကြိုသဖွယ်ဖြစ်၍ အနံပေ ၆၀၀ နှင့် အလျားပေ ၈၀၀ ရှိသော ကွက်လပ်ကို ဝန်းရံထားသည်။ ယင်းကွက်လပ်၏ အလယ်ဗဟိုတွင် ကအ်ဗဟ် တည်ရှိကာ ကအ်ဗဟ်၏ အရှေ့တောင်ဖက်ထောင့်တွင် ကျောက်တုံးနက် ကြီးတည်ရှိသည်။ လာရောက်ဖူးမျှော် သူတို့သည် ကအ်ဗဟ်ကို ၇ ကြိမ်ပတ်ပြီးလျှင် ယင်းကျောက်တုံး နက်ကြီးကို နှမ်းကြရသည်။

တမန်တော် မိုဟမ္မဒ်၏ မိန့်ကြားချက်အရ မွတ်စလင် မှန်လျှင် မက္ကာမြို့သို့ တသက်တွင် တခါ သွားရမည် ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ မွတ်စလင်များသည် မက္ကာမြို့သို့ ရေကြောင်းဖြင့်တနည်း၊ ကြည်းကြောင်းဖြင့် တသွယ်၊ လေကြောင်းဖြင့်တဖုံ တကူးတကန့် သွားရောက်ကြ၍ ကျောက်တုံးနက်ကြီးကို ဖူးမျှော်ဝတ်ပြုခြင်းဖြင့် အာပတ်ဖြေကြရကုန်၏။ ဘုရားဖူးချိန်အခါရာသီမှာ အာရပ်ပြက္ခဒိန်အရ ၁၂ လ မြောက်သော ကာလတွင် ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး လူတန်းစား အမျိုးမျိုးမှ မွတ်စလင်တို့ လာရောက်ကြသော ထိုအချိန်တွင် မက္ကာမြို့တွင် အလွန်စည်ကားပေ၏။ ထိုသို့ ရောက်လာသူတို့သည် မိမိတို့ ဝတ်ပြု

ဖွယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို ပြီးမြောက်ကြသောအခါ ဟာဂိုဟူသောဘွဲ့ကို ရရှိကြ၏။

မက္ကာမြို့သည် လူဦးရေ ၂၅၀,၀၀၀ ခန့်ရှိ မြို့ကလေးဖြစ်သော်လည်း ဘုရားဖူးများ လာရောက်ကြသောအခါ တည်းခိုနေထိုင်ကြရန် နေရာရှိပေသည်။ အချို့နှစ်များတွင် ဘုရားဖူး ၁၀၀,၀၀၀ ခန့်ပင် ရှိသည်။ ဘုရားဖူးတို့လိုအပ်သည့် ပစ္စည်းပစ္စယ စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တို့ကို ရောင်းချပေးသွင်းခြင်းမှာ မြို့ခံများအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးတခုဖြစ်၏။

မက္ကာမြို့တွင်းသို့ မွတ်စလင်များမှလွဲလျှင် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များကို ဝင်ခွင့်မပြုပေ။ သို့သော် မွတ်စလင်အသွင်ဆောင်၍ အတွင်းသို့ စွန့်စားဝင်ဖူးသော ဥရောပတိုက်သား တဦးတလေကား ရှိပေသည်။ မက္ကာမြို့သည် ဤသို့ဖြင့် အယူဝါဒခြားသူတို့ကို ဝင်ခွင့်မပြု၍ ပြင်ပလွှမ်းမိုးမှုကို မခံရသောကြောင့် နှစ်ပရိစ္ဆေဒ တလျှောက်လုံးပင် ရှေးထုံးစဉ်လာများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ပေသည်။

မက္ကီအာဗဲလီ,အင်(ခရစ် ၁၄၆၉-၁၅၂၇) ။ ။ နိကိုလို မက္ကီအာဗဲလီသည် ကူတာလုံလူမျိုး ထင်ရှားသော နိုင်ငံပြုသူ ခမိန်နှင့် စာရေးဆရာ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေး၌ အလွန်လိမ္မာကျွမ်းကျင်၍ ပရိယာယ်ကြွယ်ဝသူဖြစ်၏။ မက္ကီအာဗဲလီသည် ၁၄၆၉ခုနှစ် မေလ ၃ရက်နေ့တွင် ကူတလီပြည် ဖလော်ရင့်မြို့

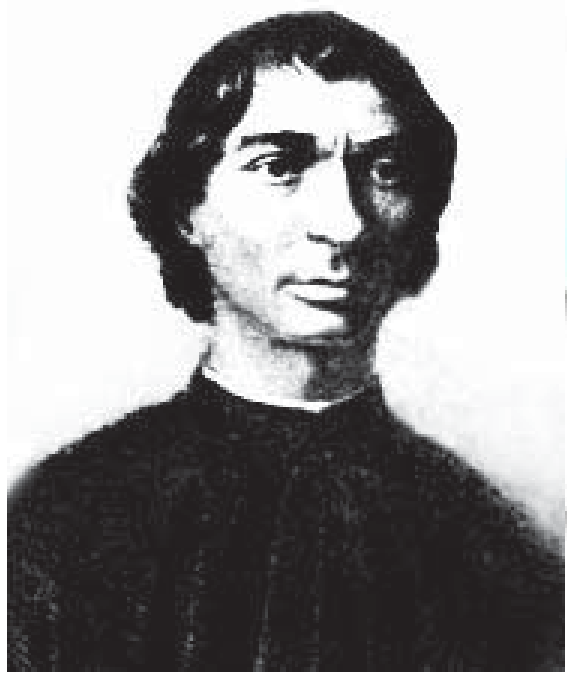
၌ မွေးဖွားသည်။ သူသည် ကျကျနန ပညာဆည်းပူးသင်ယူရသည်မဟုတ်ဘဲ အလွတ်လေ့လာ သင်ယူခဲ့ရ၏။ မက္ကီအာဗဲလီ၏ ငယ်ရွယ်စဉ်ဘဝအကြောင်းကို အသေအချာမသိရပေ။ မက္ကီအာဗဲလီသည် မဲဒီချီတို့ ဖလော်ရီဒါမြို့မှ နှင်ထုတ်ခံရပြီးနောက် ၄ နှစ်အကြာ ၁၄၉၈ ခုနှစ်မှစ၍ ထင်ရှားလာပေသည်။ သူသည် ဖလော်ရီဒါသမ္မတနိုင်ငံ ကောင်စီအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ၁၄ နှစ်တိုင်တိုင် အမှုထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ဤသို့ ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ် နေရာအနှံ့အပြားသို့ သွားရောက်၍ ခက်ခဲနက်နဲသော နိုင်ငံရေးဆက်သွယ်မှု ကိစ္စများတွင် တာဝန်ယူခဲ့ရသည်။ ဤသို့အားဖြင့် မက္ကီအာဗဲလီသည် ထိုခေတ်က ဆိုးသွမ်းရာ၌ ကျော်ကြားသည့် ဆီဇာ ဗောဂျနှင့် ကြုံတွေ့အဆက်အသွယ် ပြုခဲ့ရပြီးလျှင် ကောင်းသောနည်းဖြင့် ပြုလုပ်သည်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသောနည်းဖြင့် ပြုလုပ်သည်ဖြစ်စေ မိမိရည်ရွယ်ရင်း အောင်မြင်ခြင်းသည်သာ ပမာနဟူသော ဗောဂျ၏ဝါဒကို နှစ်သက်အားကျမိလေသည်။

၁၅၁၂ ခုနှစ်၌ မဲဒီချီဆွေမျိုးစု တန်ခိုးအာဏာ ပြန်လည်ရရှိသောအခါ မက္ကီအာဗဲလီသည် ရာထူးမှ နုတ်ပယ်ခြင်း ခံရရုံသာမကဘဲ ထောင်သွင်းအကျဉ်းချ ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခြင်းကိုပင် ခံရ၏။ သို့သော် ပုပ်ရဟန်းမင်း ဒဿမလီယိုက ခွင့်လွှတ်သဖြင့် လွတ်မြောက်ခဲ့ရလေသည်။ ယင်းသည်နောက် မက္ကီအာဗဲလီသည် နိုင်ငံရေးတွင် စိတ်မဝင်စားတော့ဘဲ စာ

ပေများကို ရေးသားခဲ့၏။ သမိုင်း၊ ကဗျာနှင့်ဟာသပြဇာတ်အများအပြား ရေးသားခဲ့သည်။ ဉာဏ်သစ်အရေးပုံခေတ်စာပေဖက်တွင် ထင်ရှားသူတစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။

မက္ကီအာဗဲလီသည် 'ဖလော်ရီဒါသမိုင်း'၊ 'စစ်အတတ်'၊ 'လီဗီ၏ပဌမ ၁၀ အုပ်ကို ဆွေးနွေးခြင်း'၊ 'မင်းသား' အစရှိသည်တို့ကို ရေးသားခဲ့ရာ 'မင်းသား' မည်သော စာအုပ်ဖြင့် ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် တိုင်းပြည် အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်သူသည် ရည်မှန်းချက်တခု ပြီးမြောက်အောင်မြင်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည့် နည်းလမ်းများအတွက် စိုးရိမ်ကြောင့် ကြံဖန်နေစရာမလို ဟူသော သဘောတရားကို လိမ္မာကျွမ်းကျင်စွာ ဖော်ပြထားလေသည်။ သူသည် ရန်သူတို့ကို နှိမ်နင်းရန်နှင့် မိမိ၏ တိုင်းပြည်သားများက မိမိ၏ အမိန့်ကို နာခံလာစေရန်အတွက် မည်မျှပင် ယုတ်မာသည့် နည်းလမ်းများ ဖြစ်စေကာမူ အသုံးပြုရမည်ဟုလည်း ဆိုလေသည်။ အာဏာလက်ရှိပြုထားနိုင်ရေးအတွက် လိုက်နာရမည့် ကျင့်စဉ်များကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ မက္ကီအာဗဲလီသည် ၁၅၂၇ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ကွယ်လွန်သည်။

မက္ကင်းနပ်ပညာ ။ ။ ရှေးပဝေဏီက လူတို့သည် စက် အကြောင်းကို ဘာမျှ မသိနားမလည်ကြသေးသော်လည်း နေ့စဉ်နှင့်အမျှ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော သူတို့၏လုပ်ငန်းဆောင်တာများသည် စက်သဘော သက်ရောက်လျက် ရှိခဲ့ပေသည်။ တုတ်တချောင်းဖြင့် အရာဝတ္ထုတခုကို ရွှေ့လိုက်သောအခါ၌ ၎င်း၊ ပစ္စည်းတခုကို အမြင့်သို့ တင်လိုက်သောအခါ၌ ၎င်း၊ စက်သဘော သက်ဝင်သည်ကို သူတို့ မသိကြချေ။ သို့သော် အချိန်ကာလအားလျော်စွာ အသိပညာဉာဏ် တိုးတက်လာ၍ စက်သဘောကို တဖြည်းဖြည်း သိရှိလာကြသောအခါ လေးသောဝန်ကို ရွှေ့ရာ၌ တုတ်များကို တုတ်ကဲ့သို့ အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း သဘောပေါက်လာကြသည်။ ထို့အတူ စောင်းပြင်ကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် သက်သက်သာသာနှင့် လေးသောဝန်ကို အမြင့်သို့ တင်နိုင်ကြောင်းကိုလည်း သိလာခဲ့ကြသည်။ စက်ဟုဆိုလျှင် မောင်းတံ၊ မောင်းလက်၊ ဘီးစသည်တို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးစွာ တပ်ဆင်စီစဉ်ထားသော အဆောက်အအုံဟုသာ ထင်မှတ်တတ်ကြသည်။ စက်တိုင်းလည်း ထိုကဲ့သို့ အဆောက်အအုံများ မဟုတ်ကြပေ။ ဆိတ်ချိုတူ၊ တူးရွင်း၊ မောင်းတက်၊ ကွမ်းညှပ် စသော ပစ္စည်းများသည် တနည်းအားဖြင့် စက်များပင် ဖြစ်ကြသည်။ ထိုစက်မျိုးကို အခြေခံစက်မျိုးဟု ခေါ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ သိရှိကြသော သင်္ဘောစက်၊ လွှစက်၊ ဆန်စက် စသော ရှုပ်ထွေးစွာ တပ်ဆင်စီစဉ်၍ ခုတ်မောင်းနေကြသည့် စက်များကား ထိုအခြေခံ စက်မျိုးများပေါ်တွင် အခြေပြု၍ တည်ဆောက်ထားသော စက်များသာ ဖြစ်ကြလေသည်။

ဣတာလျံနိုင်ငံပြုသူခမိန် မက္ကီအာဗဲလီသည် နာမည်ကျော် စာရေးဆရာလည်း ဖြစ်သည်။

မတွင်းနစ်ပညာ

အခြေခံ စက်မျိုးများကို (၁) ကုတ်၊ (၂) ရစ်လုံးနှင့်ရစ် တံ၊ (၃) စက်သီး၊ (၄) စောင်းပြင်၊ (၅) သပ်၊ (၆) ဝက် အူဟူ၍ ၆ မျိုး ပိုင်းခြားထားသည်။ ရှုပ်ထွေးစွာ တပ်ဆင် ထားသော စက်များမှာ ထိုအခြေခံစက်မျိုးများကို တမျိုး၊ ၂ မျိုး၊ ၃ မျိုးစသည်ဖြင့် စုပေါင်းဆက်စပ်၍ စီစဉ်ထားခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤကမ္ဘာကြီးတွင် တိုးတက်လျက် ရှိသော စက်ကိရိယာတို့၏ အခြေခံဖြစ်သော ဤစက် ၆ မျိုး ကို ကျွန်ုပ်တို့ သိအပ်လှပေသည်။

ကုတ်ဟူသည်မှာ လည်ချက်ကိုအကြောင်းပြု၍ အသုံးချရ သောမာကျောသည့် တုတ်တံ တုတ်ချောင်းများပင် ဖြစ် သည်။ သံတူးရွင်း၊ မောင်းတက်၊ ဇာဂနာ၊ ချိန်ခွင်ပေါင် စ သော အသုံးအဆောင်များသည်လည်း ကုတ်အမျိုးအစား တွင် ပါဝင်သည်။ ကုတ်၏ သဘောကို အောက်ပါပြယုဂ်ဖြင့် သိသာနိုင်၏။

မိတာတံတခုကိုအလည်တည့်တည့်၌ဖောက်၍ ဆွဲထားပါ။ ထိုအခါမိတာတံသည် ဆွဲထားရာ အချက်၌ လည်နိုင်သော ကြောင့် ထိုအချက်ကိုလည်ချက်ဟုခေါ်သည်။ ဂရမ် ၅၀ အ လေးကို လည်ချက်နှင့် ၃၀စင်တီမီတာ ကွာသောနေရာ၌ ဆွဲ ထား၍ လည်ချက်၏အခြားတဖက်တွင် ဂရမ် ၁၀၀အလေးကို ဆွဲပြီးလျှင် မိတာတံကို ရေပြင်ညီတန်းနေအောင် ညှိပေးပါ။ ထိုသို့ညှိပေး၍ ရေပြင်ညီတန်းနေသောအခါ ဂရမ် ၁၀၀ အ လေးသည် လည်ချက်နှင့် ၁၅ စင်တီမီတာ အကွာ၌ ရှိသည် ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ အလေးကို အမျိုးမျိုး ပြောင်း၍ဖြစ်စေ၊ အကွာအဝေးကို အမျိုးမျိုးပြောင်း၍ဖြစ်စေ စမ်းသပ်ကြည့် ပါ။ မိတာတံသည် ရေပြင်ညီတန်းနေသည့် အခါတိုင်းတွင် လည်ချက်၏ တဖက်တချက်၌ ဆွဲချထားသော အလေးများ နှင့် ထိုအလေးတို့၏လည်ချက်မှ အကွာအဝေးတို့၏ မြောက်ရ ကိန်းချင်း တူညီနေသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။

အထက်ပါ မိတာတံတွင် တွေ့ရသည့်အတိုင်း
 $100 \text{ ဂရမ်} \times 30 \text{ စင်တီမီတာ} = 200 \text{ ဂရမ်} \times 15 \text{ စင်တီမီတာ}$
 $3000 = 3000$

ဤအချက်တွင် ၅၀ ဂရမ်ကို စိုက်အားဟု ခေါ်နိုင်၍ ၁၀၀ ဂရမ်ကို ဝန်ဟု ခေါ်နိုင်သည်။ လည်ချက်နှင့် စိုက်အား၏အ ကွာအဝေးကို စိုက်အားမောင်းတံဟူ၍၎င်း၊ လည်ချက်နှင့် ဝန်အကွာအဝေးကို ဝန်မောင်းတံဟူ၍၎င်း ခေါ်သည်။

ထို့ကြောင့် ကုတ်၏ သဘောမှာ စိုက်အားနှင့် စိုက်အား မောင်းတံ၏ မြောက်ရကိန်းသည် ဝန်နှင့် ဝန်မောင်းတံတို့၏ မြောက်ရကိန်းနှင့် တူညီခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ဤမူအရ စိုက်အား မောင်းတံကို ရှည်ရှည်ထား၍ ဝန်မောင်းတံကို တိုတိုထားခြင်း အားဖြင့် စိုက်အားနည်းနည်းနှင့် အလွန်လေးသောဝန်ကို ပင့် နိုင် တွန်းရွှေ့နိုင်လေသည်။ ပုံပမာ၊ စိုက်အားမောင်းတံကို ပေ ၁၅၀ ထားပြီးသော် စိုက်အား ၁၀ ပိသာလောက်နှင့် ဖိ ချမည်ဆိုလျှင် ဝန်မောင်းတံ ၁၅ ပေတွင် ဝန်ပိသာ ၁၀၀ကို မနိုင်လေသည်။

$10 \text{ ပိသာ} \times \text{ပေ } 150 = 100 \text{ ပိသာ} \times \text{ပေ } 15$
 $1500 = 1500$

လည်ချက်၏ တည်နေပုံ နေရာကို လိုက်၍ ကုတ်များကို သုံးမျိုးသုံးစား ခွဲခြားထားသည်။ ပဌမ အမျိုးမှာ ဝန်နှင့် စိုက်အားတို့သည် လည်ချက်၏ တဖက်တချက်တွင်ရှိ၍ ဝန် သည် လည်ချက်နှင့် သာ၍နီးသည်။ ထို့ကြောင့် သာမန် စိုက် အားဖြင့် အလွန်လေးလံသောဝန်ကို ဤကုတ်မျိုးနှင့် ကော် လျှင် ရနိုင်သည်။ ပြယုဂ်မှာ သံတူးရွင်း၊ ရေမောင်းတက် စ သည်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ဒုတိယအမျိုးမှာ စိုက်အားနှင့် လည်ချက် တို့သည် အစွန်းတဖက်စီ၌ရှိ၍ ဝန်သည် ထိုနှစ်ခု၏ အကြား၌ ရှိသည်။ ပြယုဂ်မှာ ကွမ်းညှပ်ဖြစ်၏။ တတိယအမျိုးမှာ စိုက် အားသည် လည်ချက်နှင့်ဝန်တို့၏ အကြား၌ရှိ၍ ပြယုဂ်မှာ မီးညှပ်၊ ဇာဂနာ စသည်တို့ဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် အခြေခံစက် တမျိုးဖြစ်သည့် ကုတ်၏သဘော ကို အသုံးချကာ စိုက်အားနည်းနည်းကို စိုက်အားမောင်းတံ ရှည်ရှည်ဖြင့်တွဲ၍ အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် စိုက်အားထက် လေး သည်ကို မနိုင်ပေသည်။ မော်တော်ကားကို ဂျက်နှင့် ထောက် မပုံ၊ သစ်တုံးကို ကုတ်နှင့် ကော်ပုံတို့မှာ ကုတ်သဘောကို အသုံးချထားပုံ သာဓကများပင် ဖြစ်လေသည်။

ရစ်လုံးနှင့် ရစ်တံ၏ သဘောမှာ စွန်လွတ်ကစားရာ၌ အ သုံးပြုသော ရစ်လုံး၏ သဘောပင်ဖြစ်သည်။ ဝင်ရိုးတံ တခု တည်းပေါ်တွင် ရစ်လုံးအကြီးတခုနှင့်အငယ်တခုကို တပ်ဆင်

မက္ကင်းနစ်ပညာ

ထားသည်ဆိုပါစို့။ ရစ်လုံးများကို ဘီးဟုခေါ်၍ ရစ်တံမှာ ဝင်ရိုးပင် ဖြစ်သည်။ ဘီးနှစ်ခုစလုံးပေါ်တွင် ကြိုးတချောင်းစီ တပ်ထားခဲ့သော်၊ ဘီးအကြီးရှိ ကြိုးတွင် စိုက်အားပေးခြင်း အားဖြင့်၊ ဘီးငယ်ရှိကြိုးမှ စိုက်အားထက်လေးသော ဝန်ကို မနိုင်လေသည်။ သဘောမှာ ကုတ်သဘော အတိုင်းဖြစ်၏။ ကျောက်ဆူးနှုတ်စက်၊ တက်မကိုင်ဘီး၊ ကြံရည်ကြိတ်စက် စသည်တို့သည် ရစ်လုံးနှင့် ရစ်တံသဘောကို အသုံးချထား သည့် သာဓကများပင် ဖြစ်လေသည်။

အခြားအခြေခံ စက်တမျိုးမှာ စက်သီးဖြစ်၍ စက်သီး သေနှင့် စက်သီးရှင်ဟူ၍ နှစ်မျိုး နှစ်စားရှိ၏။ စက်သီးသေ တွင် စိုက်ထုတ်ရသောအားသည် တိုးပွားခြင်း မရှိသော်လည်း စိုက်အား၏ လားရာလမ်းကြောင်းသည် ပြောင်းလဲသွား သည်။ ဤစီစဉ်ပုံမျိုးတွင် ဝန်တခုကို တိုက်ရိုက်ဆွဲတင်ရ သည်ထက် စက်သီးဖြင့် ဆွဲတင်ရသည်က သက်သာသည်။ ရေငင်ရာတွင် ကြိုးကို အောက်သို့ ဆွဲချခြင်းအားဖြင့် ရေပါ လာသောပုံးသည် အပေါ်သို့ ရောက်လာသည်။ ဤတွင် စိုက် အား တပေရွေ့လျှင် ဝန်လည်း တပေသာ မြင့်တက်သည်။ သို့သော် စက်သီး၏ အကူအညီကြောင့် ရေပုံးကို တိုက်ရိုက် ဆွဲမတင်ရဘဲ ကြိုးကို ဆွဲချရုံနှင့် ရေပုံး တက်လာသည့်အ တွက် ရေငင်ရသူအဖို့ သက်သာသည်။ စက်သီးရှင်တွင်မူ စက်သီးကို ကြိုးနှစ်ပင်ဖြင့် ဆိုင်းထား၍ ဝန်ကို စက်သီးတွင် ချိန်ထားသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဆိုင်းကြိုးတပင်သည် ဝန်၏ တဝက်ကို ထိန်းထားရသောကြောင့် စိုက်အားသည် ဝန်၏ တဝက်နှင့် ညီမျှလေသည်။ ထိုကြောင့် စက်သီးသေဖြင့် ဝန် တခုကို လူ ၆ ယောက် ဆွဲရလျှင် အထက်ပါ စက်သီးရှင်မျိုး ဖြင့် လူ ၃ ယောက်သာ ဆွဲရန်လိုပေသည်။

စက်သီးတလုံးကို အသေတပ်ထား၍ အခြား စက်သီး တ လုံးနှစ်လုံး စသည်တို့ကို အရှင်တပ်ထားသော အစီအစဉ်မျိုး ကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ဤအစီအစဉ်မျိုးဖြင့် အထက် ဖော်ပြပါ စက်သီးမျိုးမှာထက် ဝန်ကို ပို၍ ဆွဲတင်နိုင်၍ ဤ နည်းကို ကုန်တင်ကုန်ချ မောင်းတံများတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိ ကြသည်။ (စက်သီး-လည်းရှု။)

အလေးချိန် စီးသော အရာဝတ္ထု တခုခုကို အမြင့်သို့ ဆွဲ တင်လိုသောအခါ တည့်တည့်မတ်မတ် ဆွဲတင်မည့် အစား စောင်းပြင်ဖြင့် ကုန်းဘောင်ထိုးပြီးနောက် လှိမ့်၍သော်၎င်း၊ တွန်း၍သော်၎င်း သက်သက်သာသာ တင်နိုင်သည်။ ယင်း သို့ စောင်းပြင်ဖြင့် တွန်းတင်ခြင်းအားဖြင့် ပြီးမြောက်သော အလုပ်သည် တည့်တည့်မတ်မတ် ဆွဲတင်ရသောအခါ ပြီး မြောက်သောအလုပ်နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ ရှေးခေတ် အီ ဂျစ်လူမျိုးတို့သည် ပိရမစ်ခေါ် အလွန်ကြီးမားသော ထုချွန် ပုံ အဆောက်အအုံကြီးများကို တည်ဆောက်ကြစဉ်က စောင်းပြင်များကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုလေသည်။

သင်၏သဘောမှာ စောင်းပြင်နှစ်ခုစပ် သဘောပင်ဖြစ် သည်။ ပုဆိန်များ၊ ဓားများ၊ ဆောက်များသည် သင်များ ပင်ဖြစ်ကြ၏။

ဝက်အူ၏ သဘောမှာလည်း စောင်းပြင်၏ သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ဝက်အူတွင် ဝက်အူရစ်တခုနှင့်နောက်တခု၏ အ ကွာအဝေး သို့မဟုတ် ဝက်အူရစ်၏ အထူအပါးသည် တည့် တည့်မတ်မတ် အမြင့်ဖြစ်သည်။ ဝက်အူ၏အဝန်းသည်စောင်း ပြင်၏ အလျားဖြစ်သည်။ လက်သမားသုံး ဝက်အူများအ ပြင် ဂျက်ကဲ့သို့ လက်ကိုင်တပ်၍ လှည့်ရသော ကိရိယာများ သည်လည်း ဝက်အူရစ်ဖြင့်ပင် မြောက်ရသည်။ သာမန်အား ဖြင့် လက်ကိုင်တပ်လည်လျှင် ဝက်အူတထစ်အဆင်းသော် ၎င်း၊ အတက်သော်၎င်း ရှိတတ်ပေသည်။

ဤကား မက္ကင်းနစ်ခေါ် ရူပဗေဒပညာရပ်ခွဲတွင် အရင်း ခံဖြစ်သည့် အခြေခံစက် ၆ မျိုး၏ သဘောဖြစ်၍ ရှုပ်ထွေး လှသော လျှပ်စစ်ဒိုင်နမို၊ လျှပ်စစ်မိုတာတို့မှာ ဤအခြေခံ စက် ၆ မျိုးကို မူတည်ထားသည့်ပစ္စည်းများသာ ဖြစ်ကြ လေသည်။

တန်တားများကို ဖြတ်ကျော်သောအခါ “အများဆုံး ဝန် ၁၀ တန်” စသည်ဖြင့် ရေးမှတ်ထားသည်ကို တွေ့ရဖူးကြ ပေမည်။ ယင်းသို့ ရေးမှတ်ထားခြင်းမှာ ရမ်းဆ၍ ရေးထား ခြင်း မဟုတ်ချေ။ တန်တား မဆောက်လုပ်မီကပင် အင်ဂျင် နီယာသည် တန်တား၏ ပုံစံကို တိကျစွာ ရေးဆွဲပြီးနောက် တန်တားမည်မျှ အလေးစီးမည်။ ဝန်အများဆုံး မည်မျှ ခံနိုင် မည် စသည်တို့ကို အသေအချာ တွက်ချက်ပြီးမှ ဤသို့ မှတ် သား ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ တန်တား ဆောက် လုပ်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရာ၌ဖြစ်စေ ဖြစ်ပေါ်လာသော အားတို့သည် ရွေ့လျားခြင်း မရှိ။ တည် ငြိမ် မြဲမြံစွာရှိကြ၏။ ယင်းသို့ တည်ငြိမ်လျက်ရှိသော အားအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖော်ပြသော စက်ပညာကို “စတက်တစ်ပညာ” ဟုခေါ်သည်။ ထိုတည်ငြိမ်သောအား ကို မျှတသောအားဟုလည်း ခေါ်သည်။ အားများသည် မျှ တမှုရှိသောအခါ တည်ငြိမ်လျက်ရှိလေသည်။

အရာဝတ္ထုတစ်ခုခုပေါ်သို့ သက်ရောက်သောအားသည် မျှတမှုမရှိသောအခါ တည်ငြိမ်၍မနေဘဲ လှုပ်ရှားရွေ့ သွားလေသည်။ ရေနေ့ဋ္ဌေဖြင့်မောင်းသော အင်ဂျင်စက် တွင် ပြုတ်တံခေါင်း (ပစ်စတန်) ပေါ်သို့ သက်ရောက်သော ရေနေ့ဋ္ဌေအားသည် တဖက်သတ်အားကြီးနေသောကြောင့် ပြန်ကြပ် လှုပ်ရှားရသည်။ ထိုလှုပ်ရှားမှုသည် ပြုတ်တံခေါင်းမှ မောင်းတံသို့၊ မောင်းတံမှ အခြားကိရိယာ အစိတ်အပိုင်း များသို့ ရောက်သွားကာ စက်ကို လည်စေသည်။ မီးရထား တွင် ယင်းသို့ “မျှတသောအား” သက်ရောက်မှုကြောင့် နောက်ဆုံး၌ မီးရထား တခုလုံး လှုပ်ရှားရွေ့သွားရခြင်း ဖြစ်

လေသည်။ ဤသို့ ရွေ့သွားမှုရှိသော စက်ပညာကို “ဒိုင်နမစ် ပညာ” ဟုခေါ်သည်။

မမျှတသောအား သက်ရောက်မှုကြောင့် ရွေ့သွားခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို တစ်စုံတစ်ရာ အထောက်အခံမရှိသည့် အရာဝတ္ထု တစ်ခုဖြင့် ပြသနိုင်သည်။ ထိုအရာဝတ္ထုတို့ မြေသို့ကျရခြင်းမှာ မြေ၏ဆွဲအားကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြေဆွဲအားသည် ကျလာသောအရာဝတ္ထုတို့တွင် တသမတ်တည်းသော တိုးရိန်ကို ဖြစ်စေသည်။ ထိုတိုးရိန်မှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် စက္ကန့်တိုင်းတွင် တစက္ကန့်လျှင် ၃၂ ပေနှုန်းနှင့် တိုးလာသည်။ အတိုကောက်အားဖြင့် ၃၂ ပေစက္ကန့် စက္ကန့်ဟုဆိုရ၏။ ငြိမ်သက်စွာ တည်နေရာမှ ကျဆင်းလာသော အရာဝတ္ထုတစ်ခုသည် တစက္ကန့်တွင် ၁၆ ပေ၊ နှစ်စက္ကန့်တွင် ၆၄ ပေ၊ သုံးစက္ကန့်တွင် ၁၄၄ ပေသို့ ကျဆင်းလာသည်။ ယင်းသို့ ကျဆင်းသည့် ခရီးအကွာအဝေးကို $S = ut + \frac{1}{2}ft^2$ ဟူသော ပုံသေနည်းဖြင့် တွက်ယူကြရသည်။ ထိုပုံသေတွက်နည်းတွင် S သည် ခရီးအကွာအဝေး (ပေပေါင်း)၊ u သည် ပင်ကိုယ် အသွားနှုန်း၊ t သည် ကြာသောအချိန် (စက္ကန့်ပေါင်း)၊ f သည် တိုးရိန် (၃၂ ပေ စက္ကန့် စက္ကန့်) တို့ ဖြစ်လေသည်။

ဤနည်းဖြင့် လေယာဉ်ပျံ တစ်စင်းပေါ်မှ အရာဝတ္ထုတစ်ခုသည် အထက်နည်းအတိုင်း ကျဆင်းလာခဲ့လျှင် ၁၀ စက္ကန့်တွင် ပေပေါင်း မည်မျှကျမည်ကို တွက်ယူနိုင်သည်။ အထက်တွင် တိုးရိန်မှာ ၃၂ ပေဖြစ်ရာ ပုံသေနည်း $s = ut + \frac{1}{2}ft^2$ အရ

$$\begin{aligned} s &= 0 \times ၁၀ + \frac{၁}{2} \times ၃၂ \times (၁၀)^2 \\ &= 0 + \frac{၁}{2} \times ၃၂ \times ၁၀၀ \\ &= ၁၆၀၀ \text{ ပေပေါင်း} \end{aligned}$$

တစ်စုံတစ်ရာ အထောက်အခံမရှိလျှင် မည်သည့်အရာဝတ္ထုမဆို မြေသို့ကျရသည်။ ကျရသည်မှာ မြေကြီးက ဆွဲသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ မြေဆွဲအားသည် ကျသောအရာဝတ္ထုတို့တွင် တသမတ်တည်းသော တိုးရိန် ဖြစ်စေသည် ဟူသော တွက်နည်းကိန်းများကို ရှေးဦးစွာ စတင်ဖော်ပြသူမှာ ဂယ်လီလေအို အမည်ရှိသော သိပ္ပံပညာကျော်ပင် ဖြစ်သည်။ ဂယ်လီလေအို ခေတ်မတိုင်မီက လေးလံသော အရာဝတ္ထုသည် ပေါ့ပါးသောအရာဝတ္ထုထက် အကျမြန်သည်ဟု ယုံမှတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုယူဆချက် မှားယွင်းပုံကို ဂယ်လီလေအိုသည် ပီစာမြို့ရှိ ယိုင်နေသော မျှော်စင်ထက်မှ အမြောက်ဆံနှင့် သေနတ်ကျည်ဆံတို့ကို တပြိုင်တည်း ချပြခြင်းအားဖြင့် ထင်ရှားစေခဲ့သည်။ ထိုနောက် နျူတန် အမည်ရှိသော သိပ္ပံပညာကျော်ခေတ်တွင် ကြေးပြားဝိုင်းနှင့် ငှက်တောင်ကို လေမရှိသော ပြောင်းလုံးအတွင်း၌ ပြိုင်တူချကြည့်ရာ ကျပုံချင်း တူသည်ကို သိရှိခဲ့ကြပြန်လေသည်။

တိုးတက်လျက်ရှိသော ယခုခေတ် သိပ္ပံပညာတွင် စက်အ

မျိုးမျိုးကို အသုံးပြုလျက် ရှိကြ၏။ ထိုပြင် ရွေ့သွားပုံကို အကြောင်းပြု၍ အလင်းလှိုင်းများ၊ အိပ်စရေးလှိုင်းများ၊ ဝိုင်ယာလက် စသည်တို့ကိုလည်း လေ့လာသင်ကြားလျက် ရှိကြရာ၊ အမျိုးမျိုးသော ရွေ့ရှားမှုတို့သည် နျူတန်၏ ရွေ့ရှားမှုစည်းများမှ ပေါက်ဖွားလာသော ဒိုင်နမစ်ပညာပေါ်တွင် အမှီပြုလျက် ရှိလေသည်။ နျူတန်၏ ရွေ့လျားမှုစည်းမှာ ၃ ခုရှိ၏။ ယင်းတို့မှာ (၁) ပြင်ပမှ အားတစ်ခု သက်ရောက်ခြင်း မရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး အရာဝတ္ထုတိုင်းသည် တည်ငြိမ်၍သော်၎င်း၊ တသမတ်တည်း ဖြောင့်ဖြောင့်ရွေ့၍သော်၎င်း နေသည်။ (၂) အဟုန်၏ ပြောင်းလဲပုံသည် သက်ရောက်သော အား၏ လားရာအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ (၃) သက်ရောက်မှုတိုင်းတွင် တူညီ၍ ဆန့်ကျင်ဖက်ကျသော တုံ့ပြန်မှု အစဉ် ရှိသည်။

မက္ကရာမင်းသားကြီး (မြန်မာ ၁၁၅၃-၁၂၀၀) ။ ။ မက္ကရာမင်းသားကြီးသည် ဘကြီးတော်ဘုရား၏ ဦးလေးလည်း ဖြစ်သည်။ ယောက္ခမလည်းဖြစ်သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် မင်းညီမင်းသားများအနက် ခေတ်မီ၍ ဉာဏ်အမြော်အမြင်ဖြင့် ပြည့်စုံကာ ထူးခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ရောက်ရှိလာသော ကက်ပတိန် (နောင်သော်မေဂျာ) ဗားနေး (မယ်စယ်ဘော်ရနီ) က မှတ်တမ်း တင်ခဲ့ပေသည်။ တဖန် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် ရောက်ရှိလာသော အမေရိကန် သာသနာပြု ဂျပ်ဆန် (ဆရာယုဒသန်) ကလည်း မက္ကရာမင်းသားကြီးသည် ဗုဒ္ဓ အယူဝါဒကို ကောင်းစွာ တတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်သည်ဟု မှတ်ချက်ချပေသည်။ ဤသို့ဖြင့် နိုင်ငံခြားသားတို့၏ လေးစားမှုကို ခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်သည်။

မက္ကရာမင်းသားကြီးကား အမရပူရ ပဌမမြို့တည် နန်းတည် ဗဒုံမင်းတရား (ဘိုးတော်ဘုရား) နှင့် ဒုတိယမြောက် နန်းမိဖုရား သီရိမဟာရတနာဒေဝီတို့မှ သက္ကရာဇ် ၁၁၅၃ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်တော်မူသော သားတော်ဖြစ်၍ ငယ်မည်မှာ မောင်ပျိုး၊ ဘွဲ့တော် မင်းရဲကျော်စွာတည်း။ မက္ကရာ ဗန်ကျီတိုက်များကို ကံကျွေးခံရသည်။ ခမည်းတော် ဗဒုံမင်းတရား လက်ထက်ကပင် တိုင်းရေးပြည်မှု အစုစုတို့တွင် ပါဝင်ထမ်းရွက်သဖြင့် အဆင့်ဆင့် ချီးမြှင့်မြှောက်စားတော်မူခြင်း ခံရ၏။ တူတော်များဖြစ်သော ဘကြီးတော်နှင့် သာယာဝတီမင်း (ရွှေဘိုမင်း)တို့ လက်ထက်များတွင်လည်း ရာထူးဌာနန္တရနှင့် လေးစားခြင်း ခံရသည်။ သို့သော် နန်းတွင်းရေး၌ ပါဝင်နိုင်သော်လည်း မပါဝင်ပေ။ နိုင်ငံရေး အာဏာလှမှု၌ စိတ်ဝင်စားခြင်း မရှိဘဲ ပြည်သူတို့ အကျိုးကို ရှေးရှုလျက် အနောက်နိုင်ငံများတွင် တိုးတက်ထွန်းကားနေကြောင်း

သိမြင်သည်နှင့်အညီ မြန်မာတို့လည်း ခေတ်မီ တိုးတက်မျက်စိပွင့်လာအောင် နှလုံးရည်ဖြင့် စွမ်းဆောင်သူဖြစ်၏။

ဗားနေး၏ မှတ်တမ်းအရ မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် မစ္စတာရောဂျာဟု အမည်ရှိသော ဗြိတိသျှလူမျိုး ကုန်သည် တဦးထံမှ အင်္ဂလိပ်စာကို သင်ယူတတ်မြောက်သည်။ မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် သိပ္ပံလောကဓာတ်ပညာကို လက်ခံ ယုံကြည်၍ စိတ်ဝင်စား၏။ စာပေအနုပညာကိုလည်း စိတ်ဝင်စား။ မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် ရိုး၏ စွယ်စုံကျမ်းတစ်စုံကို မစ္စတာ လိန်း ဆိုသူထံမှ တဆင့် ကာလကတ္တားမြို့မှ ရရှိ၏။ ယင်း စွယ်စုံကျမ်းကို ဖတ်ရှုလေ့လာ၏။ ထိုပြင် မူရင်းသမ္မာကျမ်း၊ ဆရာယုဒသန် ပြန်ဆိုထားသော သမ္မာကျမ်း၊ ဂျွန်ဆင်၏ အဘိဓာန်တို့ကိုလည်း ဆောင်ထား၍ လေ့လာ၏။ ရိုး၏ စွယ်စုံကျမ်းမှ သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ အကြောင်းရပ်အချို့ကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆို၏။ နေကြတ်ခြင်း၊ လကြတ်ခြင်းတို့ကို တွက်ချက်နည်း အကြောင်းနှင့် မိုးသီးများ ဖြစ်လာပုံ အကြောင်းဖြစ်သော သိပ္ပံပညာ အကြောင်းရပ် ၂ ခုကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပြီး၍ မစ္စတာ လိန်းထံသို့ ပေးပို့၏။ အင်းဝမြို့ နေပြည်တော်တွင် မစ္စတာလိန်း လာရောက်နေထိုင်ခိုက် မစ္စတာ လိန်းနှင့် တွဲဖက်၍ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကို ၁၈၃၀ပြည့်နှစ်မှ ၁၈၃၅ နှစ်အထိ ၅နှစ်တိုင် ကြိုးပမ်းပြုစုခဲ့သည်။ ယင်းအဘိဓာန်သည် ရခိုင်တိုင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းတို့တွင် အုပ်ချုပ်နေသော ဗြိတိသျှ အရာရှိများနှင့်တကွ တိုင်းရင်းသားများအတွက်သာမက အင်္ဂလိပ်စာ သင်ကြား တတ်မြောက်လိုသော မြန်မာ့လက်အောက်ခံ တိုင်းရင်းသားများအတွက်လည်း အထူးအသုံးဝင် အဖိုးတန်ပေလိမ့်မည်ဟူ၍ ဗားနေးက ယင်းအဘိဓာန်ကျမ်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကာလကတ္တားအစိုးရထံသို့ ပေးပို့သော စာချွန်တော်တွင် မှတ်ချက်ချလေသည်။ ယင်း အဘိဓာန်ကို ၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင် ကာလကတ္တားမြို့ရှိ သာသနာပြု စာပုံနှိပ်တိုက်၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ အဘိဓာန်မှာ ဒီမိုင်းဆိုက်ကြီးဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ၍ စာမျက်နှာ ၁ မှ ၄၆၀ အထိ အတော်ပင် ကျယ်ဝန်းလေသည်။ မက္ခရာမင်းသားကြီး၏ လက်ရာစာအုပ်ကြီးကို ယခုတိုင် မျက်မြင်ထင်ရှား တွေ့ရပေသေးသည်။

မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် တခါသော် ဗားနေးနှင့် စကားလက်ဆုံကျ၍ ဆွေးနွေးကြသည်တွင် တနာရီကျော်ကျော် အချိန်အတွင်း၌ ဗားနေးအား မိမိသိလိုသော ပုစ္ဆာပေါင်းများစွာ မေး၏။ သို့တိုင်အောင် မက္ခရာမင်းသားကြီး သိလိုသမျှ၏ အပုံတရားလျှင် တပုံမျှပင် ရှိဟန်မတူ ဟူ၏။ မက္ခရာမင်းသားကြီး သိလိုသော အကြောင်းများကား လန်ဒန်မြို့၊ ကာလကတ္တားမြို့၊ အင်းဝမြို့၊ ဗန်ကောက်မြို့တို့ တည်ရှိရာ လတ္တီတွဒ်၊ လောင်ဂီတွဒ်များ၊ နောက်ဆုံး ပေါ်ခဲ့သော ကြယ်တံခွန်၊ ဗရိမိတာ၊ သာမိမိတာတို့၏ သတ္တိများ စသော

တိကျသော သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ အကြောင်းတို့ဖြစ်၏။ မက္ခရာမင်းသားကြီး၏ အခန်းတွင်းရှိ စာတိုက်၌ ရိုး၏ စွယ်စုံကျမ်း၊ သမ္မာကျမ်း မူရင်း၊ ဂျွန်ဆင်၏အဘိဓာန်၊ ဆရာယုဒသန် ပြန်ဆိုထားသော သမ္မာကျမ်း စသည်တို့ကို ကောင်းမွန်စွာ သိမ်းဆည်းထား၍ အားလုံးကို သေချာစွာ ဖတ်ရှုပြီးဖြစ်ကြောင်း ပြောပြ၏။ သူ၏ အခန်းတွင်း၌ ဗရိမိတာနှင့် သာမိမိတာတို့ကို ချိတ်ဆွဲထား၏။ မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် ၁၈၃၁ ခုနှစ်တွင် သင်္ချာပညာရပ် တမျိုးဖြစ်သော လေ့ဂရစ်သမ်ကို လည်း ဆည်းပူးသင်ယူခဲ့သည်။ အက္ခရာသင်္ချာကို တတ်လို၏။ အင်းဝနေပြည်တော်သို့ ကိုယ်စားလှယ်တော် ဗလန်ဒယ် ရောက်လာသောအခါ မက္ခရာမင်းသားကြီးအား အက္ခရာသင်္ချာ သင်ပေးမည်ဟု ဆိုသော်လည်း လွှတ်တော်နှင့် အခြားမျိုးမတ်များ အထင်လွဲမည်စိုး၍ မသင်ယူခဲ့ပေ။ ဗားနေးသည် မင်းသားကြီး၏ ကျယ်ဝန်းသော ဗဟုသုတကို၎င်း၊ ပညာများကို ငတ်မပြေ သောက်သုံးလိုသော ဆန္ဒကို၎င်း၊ ဉာဏ်ပညာထက်မြက်ပုံကို၎င်း အံ့ဩ၍ လေးစားကာ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိမိတွေ့ဖူးသူများအနက် အထူးခြားဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗင်္ဂလားသို့ အလည်အပတ် မရောက်နိုင်သည်မှာ စိတ်မကောင်းဖွယ်ဖြစ်ကြောင်းတို့ကို မှတ်တမ်းတင်သွားပေသည်။

မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် စာပေပရိယတ္တိတွင်သာမကဘဲ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရာ၌လည်း ပြေပြစ်၏။ အင်းဝနန်းတော်တွင်း၌ မငြိမ်မသက်ရှိ၍ သာယာဝတီမင်းသား ပုန်ကန်စဉ် အခါက ပြေငြိမ်းမှုအတွက် စေ့စပ်ရာ၌ ကုန်းဘောင် ရွှေဘိုမြို့တူတော် သာယာဝတီမင်းသားထံ မက္ခရာမင်းသားကြီးပင် အဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်သွားပေသည်။ မက္ခရာ မင်းသားကြီးသည် သာယာဝတီမင်းသားနှင့် သင့်မြတ်၏။ အင်းဝနန်းတွင်း၌ အရေးပါသော မင်းသားတပါး ဖြစ်၏။ ဗြိတိသျှ ကိုယ်စားလှယ်တော်တို့နှင့်လည်းအဆင်ပြေစွာဆက်ဆံတတ်သူဖြစ်၏။ မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် ထိုစဉ်အခါက နန်းတွင်းရေး အာဏာရမှုတွင် မပါဝင်သောကြောင့် အခြား မင်းညီမင်းသားများ တိမ်းပါးပျက်စီးသော်လည်း မက္ခရာမင်းသားကြီးမူကား ကံတော်ကုန်သည်အထိ မယိမ်းမယိုင် တည်ကြည် ခိုင်မာပေသည်။ မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ပြည့်နှစ် သက်တော် ၅၇ နှစ်အရွယ်တွင် ကံတော်ကုန်သည်။

မဂ္ဂနာကာတာ ။ ။မဂ္ဂနာကာတာသည် လက်တင် ဝေါဟာရဖြစ်၍ စာချုပ်ကြီး သို့မဟုတ် မဟာစာချုပ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ယင်းစာချုပ်ကို ၁၂၁၅ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလန်ပြည်ရှင် ဂျွန်ဘုရင်သည် ဗဲရွန်ခေါ် များမတ်များ၏ အတင်းအကြပ် တောင်းဆိုချက်အရ အားမတန် မာန်လျှော့ကာ လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ရသည်။ သို့အားဖြင့်

ဂျွန်ဘုရင်မှအစပြု၍ အင်္ဂလန်ပြည်ရှင်ဘုရင်တို့သည် မိမိတို့ သဘောအတိုင်း သက်ဦးဆံပိုင်အာဏာရှင်ဆန်ဆန် မစိုးမိုး နိုင်အောင် အာဏာများ ကန့်သတ်ဟန့်တားခြင်းကို လက်ခံ ရာ ရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုပြင် ဥပဒေကို ပြည့်ရှင်ဘုရင်က ပင် လေးစားရမည်ဟူသော သဘောတရားကို ထင်ရှားစေ သည့်အတွက် မဂ္ဂနာကာတာသည် အင်္ဂလိပ်သမိုင်းတွင်သာ မက ဥပဒေသမိုင်းတွင်ပါ ထင်ရှားလှပေသည်။ မဂ္ဂနာကာ တာသည် ဘုရင်၏အာဏာကို ကန့်သတ်ရုံသာမကဘဲ တချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ် ဆိုသလိုပင် အုပ်ချုပ်ခံ လူတန်း စားတို့အား အုပ်ချုပ်သူတို့၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်းမှ လွတ် ကင်းနိုင်အောင် ရှေ့ဆောင်ပေးခြင်းကြောင့် ပုဂ္ဂလိက လွတ် လပ်မှုကို တည်ဆောက်နိုင်စေခဲ့သည့်အုတ်မြစ်ပင် ဖြစ်တော့ ၏။ ယခုအခါ အင်္ဂလန်ပြည်၏ သာမန်စည်းမျဉ်းဥပဒေ အ မြောက်အမြားသည် မဂ္ဂနာကာတာမှ ပေါက်ဖွားဆင်းသက် လာခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ် စည်းမျဉ်း ဥပဒေကို မိုး၍ ရေးဆွဲထား သော နိုင်ငံများ၏ အခြေခံ စည်းမျဉ်းတို့သည်လည်း မဂ္ဂနာ ကာတာတွင် ပါသော အချက်အလက်များနှင့် မကင်းဟု ဆိုနိုင်လေသည်။

မဂ္ဂနာကာတာ စာချုပ်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်း ရင်းမှာ ဂျွန်ဘုရင် တရားမဲ့ဖောက်ပြန် အုပ်စိုးမှုပင် ဖြစ်၏။ (ဂျွန်ဘုရင် [အင်္ဂလိပ်] -ရှူ။) ထိုစဉ်အခါက အင်္ဂလန် ပြည်တွင် ကံကျွေးချစ်နစ် တည်ဆဲဖြစ်၏။ ဂျွန်ဘုရင်သည် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ခက်ထန်၍ သစ္စာမဲ့သည့်အလျောက် ကံ ကျွေးချစ်နစ်ဆိုင်ရာ ဆက်ကြေးများကို ပိုမိုတောင်းခံခြင်း၊ အယူဝါဒဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ထိပါးခြင်း၊ ထိုပြင် မိမိ အလိုမကျသူတို့အားလည်း ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်း အစရှိ သည်ဖြင့် မတော်မမှန် ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် တနိုင်ငံလုံးရှိ လူ တန်းစားအားလုံး မခံမရပ်နိုင်ရကား။ ကန်တာဗာရီ ဂိုဏ်း ချုပ်ကြီး လန်ဂတန်အကြံပေးသည့်အတိုင်း ဝဲရွန်မျိုးမတ်တို့ ရှေ့ဆောင်၍ တရားမျှတသော အုပ်ချုပ်မှုကို ရရှိရန် စီမံစိုင်း ပြင်းကြလေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် မဂ္ဂနာကာတာ စာချုပ် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့၏။ များမတ်တို့ အင်အားကောင်းလှ၍ ဂျွန် ဘုရင်လည်း မည်သို့မျှမတတ်နိုင်တော့ဘဲ။ ၁၂၁၅ ခုနှစ် ဇွန် လ ၁၅ရက်နေ့တွင် တင်းမြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ ရန်းနိမ်အရပ်တွင် များမတ်များနှင့် တွေ့ဆုံကာ ယင်းတို့ တင်ပြသော မဂ္ဂနာကာ တာ စာချုပ်ကို တံဆိပ်ခတ်နှိပ်၍ အသိအမှတ် ပြုလိုက်ရလေ တော့သည်။

မူလစာချုပ်ကြီးသည် လက်တင်ဘာသာဖြင့် ရေးဆွဲထား ၍ အခန်းပေါင်း ၆၃ ခု ပါဝင်၏။ အယူဝါဒဆိုင်ရာ အခွင့်အ ရေးများကို ပြန်လည်အတည်ပြုရန်ဟု အစချီထားပြီးလျှင် များစွာသော တောင်းဆိုချက်တို့သည် ဝဲရွန်တို့၏ အကျိုးကို သာ ရှေးရှုလျက် ကံကျွေးချစ်နစ်များကို ကာကွယ်သည့်

အပိုဒ်အချို့ပါဝင်သည်။ ပမာပြုရသော် ဘုရင်သည် မြေပိုင် ရှင်ကြီးများ၏ သဘောတူညီချက်မရဘဲ ထုံးစံရှိသည်ထက် ပို၍ တောင်းခံခြင်း မပြုရဟု ပါရှိ၏။ ထိုပြင် အုပ်ချုပ်ရေး အကြီးအကဲများ၏ ညှဉ်းပန်းမှုများနှင့် တရားဥပဒေဖောက် လွဲဖောက်ပြန် ကျင့်ကြံမှုတို့မှ ကာကွယ်ရန် အပိုဒ်များ လည်း ပါဝင်၏။ လူလွတ်များကို ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ထောင်တန်း ချထားခြင်း၊ အပြစ်ပေးခြင်းတို့ကိုလည်း နိုင်ငံ၏ တရားဥပ ဒေများအရသာလျှင် ဆောင်ရွက်ရမည် သို့မဟုတ် များမတ် တို့၏ တရားဝင်စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အရသာလျှင် ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်လေသည်။ ထိုပြင် လယ်မြေကို သိမ်းယူခြင်း၊ နယ်နှင့် ခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်းတို့ကိုလည်း မပြုလုပ်ရဟု ဖော်ပြထား လေသည်။

မဂ္ဂနာကာတာ စာချုပ်၏ မိတ္တူ ၄ ခုမှာ ယခုထက်တိုင် ရှိနေသေးသည်။ ယင်းတို့အနက် အပြည့်အစုံဆုံးမှာ လင်ကွန်း ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင်ရှိသည့် မိတ္တူပင်ဖြစ်၏။ အခြားမိတ္တူ ၁ ခုသည် ဆော့စဗာရီ ကသီဒရယ် ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းတွင်ရှိ၍ ကျန် ၂ ခုမှာကား ဗြိတိသျှပြတိုက်တွင် ရှိလေသည်။

မက်ဂနီဇီယမ်။ ။ မက်ဂနီဇီယမ်သည် ပေါ့ပါးသောသတ္တု တမျိုးဖြစ်၏။ မက်ဂနီဇီယမ်သန့်သန့်ကို တူးဖော် မရနိုင်ဘဲ၊ မက်ဂနီဇီယမ် ပါဝင်သည့် သဘာဝအလျောက် ဖြစ်ပေါ်နေ သော အက်စပက်စတော့ (ကျောက်ဂွမ်း)နှင့် မက်ဂနီဆိုက် တို့မှ ထုတ်ယူနိုင်ပေသည်။ မက်ဂနီဇီယမ်ကို ၁၈၀၈ ခုနှစ် တွင် သိပ္ပံပညာရှင်ကြီး ဆာဟမ်ဖရီ ဒေဗီဆိုသူက ပဌမဆုံး တွေ့ရှိခဲ့သည်။ မက်ဂနီဇီယမ် ထုတ်ယူပုံမှာ များသောအား ဖြင့် ကာနဲလိုက်ခေါ် မက်ဂနီဇီယမ် ပါသော သတ္တုရိုင်းကို ပဌမ အပူတိုက်ပေး၍ အရည်ပျော်စေပြီးနောက် လျှပ်စစ် ဓာတ်စီးကို ထိုအရည်တွင် ဖြတ်သန်းသွားစေခြင်းဖြင့် ထုတ် ယူသည်။ ရရှိသော သတ္တုကို ထပ်မံ၍ ပေါင်းချေးခံယူသော အခါ မက်ဂနီဇီယမ်သန့်သန့်ကို ရရှိသည်။

မက်ဂနီဇီယမ်စစ်လျှင် ငွေရောင်အဆင်းရှိ၍ စိုထိုင်းသော လေ၌ထားလျှင် တဖြည်းဖြည်း အရောင်မှိန်သွားသည်။ မက်ဂနီဇီယမ်သည် အထုအရိုက်ခံ၏။ နန်းဆွဲခံ၏။ မီးရှို့ လျှင် ဖြူဝင်းတောက်ပသော အလင်းရောင်ကို ဖြစ်စေသော ကြောင့် ဓာတ်ပုံရိုက်ရန် အလင်းရောင်ပေးရာ၌ မက်ဂနီဇီယမ် ကို မီးရှို့ကာအသုံးပြုကြသည်။ မက်ဂနီဇီယမ်၏သိပ်သည်းဆ မှာ ၁. ၇၄ရှိ၍ အပူချိန်စင်တီဂရိတ် ၆၃၂. ၇ ဒီဂရီ၌ အရည် ပျော်ပြီးလျှင် စင်တီဂရိတ် ၁,၁၀၀ ဒီဂရီ၌ဆူပွက်သည်။ မက် ဂနီဇီယမ်ဖြင့် ပေါ့ပါးသော သတ္တုရောများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ မက်ဂနီဇီယမ်ဆာလဖိတ်မှာ ကျွန်ုပ်တို့ အများဆုံး အသုံးပြု ကြသော ဆားခါးပင်ဖြစ်၍ ဝမ်းနုတ်ရန် ကောင်းသောဆေး

ဖြစ်သည်။ အခြား မက်ဂနီဇီယမ် ဓာတ်ဆားများဖြစ်သော ကာဗွန်နိတ်၊ ဟိုက်ဒရောက်ဆိုက်နှင့် အောက်ဆိုက်တို့မှာ လည်း အစာအိမ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ဆေးများဖော်ရာ၌ အသုံးဝင်ကြသည်။ မက်ဂနီဇီယမ်ကလိုရိုက်နှင့် မက်ဂနီဇီယမ် အောက်ဆိုက်တို့မှာ မီးခံအုတ်များ ပြုလုပ်ရာ၌ များစွာ အသုံးဝင်လေသည်။

မက်ဂျာလူမျိုး ။ မက်ဂျာ လူမျိုးသည်ကား ဥရောပတိုက် ရှိ ဟန်ဂေရီနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သော ဟန်ဂေးရီးယန်းလူမျိုး တွင် အများစုဖြစ်၏။ ဟန်ဂေးရီးယန်းတို့သည် မိမိတို့အား ဟန်ဂေးရီးယန်းလူမျိုးဟု ခေါ်ကြသည်ထက် မက်ဂျာလူမျိုး ဟုခေါ်သည်ကို ပို၍ နှစ်သက်ကြလေသည်။ မက်ဂျာလူမျိုး တို့သည်ကား ဥရောပတိုက်ရှိ အခြားမည်သည့် လူမျိုးနှင့်မျှ မတူပေ။ မက်ဂျာလူမျိုးသည် မွန်ဂိုးလီးယားနှင့် ဆိုက်ဗီးရီးယား အနောက်ပိုင်းရှိ အာလတိုင်းတောင်တန်း တလျှောက် တွင် နေထိုင်သောလူမျိုးစုများမှ ပေါက်ဖွားဆင်းသက်လာ သူများဖြစ်၍ တူရကီသွေး၊ မွန်ဂိုသွေး၊ နှောလျက် ရှိ၏။ ဤသို့အားဖြင့် မက်ဂျာလူမျိုးတို့မှာ အိမ်ခြေယာခြေ မတည် ထောင်ဘဲ လှည့်လည်သွားလာနေသော လူမျိုးစုတို့မှ ဆင်း သက် ပေါက်ဖွားလာလျက် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၁,၀၀၀ ကျော်က ယခု ဟန်ဂေရီနိုင်ငံ တည်ရာသို့ အရှေ့အရပ်ဆီမှ ဝင်ရောက်နေထိုင်ကြလေသည်။ ထိုသို့ ဥရောပတိုက်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ရာ၌ ခရီးလမ်းတလျှောက်တွင် အခြားလူမျိုး အများအပြားကို အောင်မြင်နှိမ်နင်းခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ထို စဉ်က ဥရောပတိုက်အရှေ့တောင်ဖက်တခွင်ဝယ် ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ရာ လူမျိုးဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ယင်းတို့သည် မိမိ တို့၏ နှိမ်နင်းတိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည့် လူတမျိုးဖြစ်သော အူဂရီယန်တို့၏ ဘာသာစကားကို လက်ခံသုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ မက်ဂျာတို့၏ ဘာသာစကားသည် ဖီနို-အူဂရီဘာသာစကား စုတွင် အဝင်အပါဖြစ်၏။

ခရစ် ၉ ရာစုနှစ် အကုန်လောက်တွင် မက်ဂျာလူမျိုးတို့ သည် ဟန်ဂေရီ တည်ရာမြေပြန့်သို့ ရောက်ရှိလာပြီးလျှင် တာ တာသွေးနှောသော ရှိရင်းစွဲ လူမျိုးတို့နှင့် ပေါင်းသင်း၍ အိုး အိမ်တည်ကြသည်။ ၁၁ ရာစုနှစ်ခန့်တွင် ခရစ်ယန်အယူဝါဒီ များ ဖြစ်လာကြကာ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှု အဝဝကို ခံယူခဲ့ကြသော်လည်း မိမိတို့ဘာသာစကားဖြစ်သော အူဂရီ ယန်ဘာသာကိုပင် ပြောဆိုခဲ့ကြလေသည်။

မက်ဂျာတို့သည် နှစ်ပေါင်းများစွာပင် ရှေးဩစတြီးယန်း အင်ပိုင်ယာ၏ အုပ်ချုပ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရ၏။ မက်ဂျာများသည် ဤသို့ အုပ်ချုပ်ခံရသည်ကို မကျေနပ်သဖြင့် ကိုယ်ပိုင် အုပ် ချုပ်ရေးကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် တောင်ဆိုခဲ့ရာ၊ တောင်းဆို သည့်အတိုင်း ရရှိခဲ့ပေသည်။ ၁၈၆၇ ခုနှစ်တွင် ဟန်ဂေရီ

ဟန်ဂေရီနိုင်ငံ မက်ဂျာလူမျိုး ဇနီးမောင်နှံတို့ကို အမျိုးသား ဝတ်စုံဖြင့် တွေ့ရပုံ

သည် ဩစတြီးယန်-ဟန်ဂေရီယန်နိုင်ငံကြီးအတွင်း စည်းမျဉ်းခံ နိုင်ငံတခုအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ဟန်ဂေရီတွင် မက်ဂျာလူမျိုး ၁၀ သန်းမျှရှိ၏။

ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဗဟိုနိုင်ငံများ ရှုံးနိမ့်သွား သောအခါ ဟန်ဂေရီသည်လည်း ထရီအေန္ဒန် စာချုပ်ကို လက်မှတ် မရေးထိုးလိုဘဲ ရေးထိုးလိုက်ခြင်းဖြင့် မိမိပိုင် နယ်မြေ ၃ ပုံ ၂ ပုံနှင့် မက်ဂျာလူဦးရေ ၃ ပုံ ၁ ပုံ ဆုံးရှုံး သွားရလေသည်။

၁၉၃၈ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်များတွင်မူ ချက်ကိုဆလို ဗားကီးယားနှင့် ရူမေးနီးယားမှ နယ်မြေအများအပြား ကို ဟန်ဂေရီက ပြန်လည်ရရှိခဲ့သော်လည်း ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့ရလေသည်။

မက်ဂျာလူမျိုးတို့၏ အသွင်အပြင်မှာ အရပ် မနိမ့်မမြင့်၊ ဦးခေါင်းလုံး၍ ကျယ်ပြန့်သောမျက်နှာရှိသည်။ အသား ရောင်ညို၍ မျက်လုံးနှင့်ဆံပင် ညိုမည်းမည်းအရောင်ရှိသည်။ မက်ဂျာတို့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးဂုဏ်မောက်၍ လွတ်လွတ်လပ်လပ် နေလိုသော ဆန္ဒရှိကြသည်။ ဝတ်စား ဆင်ယင်ရာတွင်လည်း ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာလူမျိုးများ ကဲ့သို့

တောက်ပသော အရောင်အဆင်းများကို နှစ်သက်ကြသည်။ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်က မက်ဂျာလ်များဦးရေမှာ ၁၀,၀၅၀,၆၀၀ ဖြစ်၍ ရှေးဟန်ဂေရီပြည်ရှိ လူဦးရေ၏ ထက်ဝက် ဖြစ်၏။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင်ကား ၈,၆၅၇,၁၇၂ ယောက်ဖြစ်၍ ဟန်ဂေရီ နိုင်ငံရှိ လူဦးရေ၏ ၉၂. ၈ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပေသည်။

မက်ဆေးဆက်ပြည်နယ် ။ ။ မက်ဆေးဆက် ပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ အရှေ့မြောက်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ မူရင်းပြည်နယ်၁၃နယ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်ကာ နယူးအင်္ဂလန်ပြည်နယ်စုတွင် ပါဝင်သောကြောင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သမိုင်းတွင် အရေးပါအရာရောက်သည်။ ကိုးကွယ်မှု၌ လွတ်လပ်ရေးရရန်အတွက်၎င်း၊ အုပ်ချုပ်မှု၌ လွတ်လပ်ရေးရရန်အတွက်၎င်း ရှေးဦး ကိုလိုနီနယ်သားများ စတင်ကြိုးပမ်းရာ ဒေသလည်း ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ အဖက်ဖက်တွင် တိုးတက်လျက်ရှိပေသည်။

မက်ဆေးဆက် ပြည်နယ်သည် နယ်နိမိတ်အားဖြင့် မြောက်ဖက်တွင် ဗားမောင့်ပြည်နယ်နှင့် နယူးဟမ့်ရှိုင်းယားပြည်နယ်၊ အရှေ့ဖက်တွင် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ တောင်ဖက်တွင် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ ရုတ်ကျွန်း၊ ကွန်နက်တိကတ်ပြည်နယ်၊ အနောက်ဖက်တွင် နယူးယော့ပြည်နယ်တို့ဖြင့် ပတ်ရံလျက်ရှိသည်။ ပြည်နယ်၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ရိတပ်ပုံဖြစ်၏။ သို့သော် အရှေ့ဖက်ကမ်းရိုးတန်းသည် အကွေ့အကောက်အစွန်းများ ရှိသောကြောင့် မဖြောင့်မတန်းဘဲရှိ၏။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် ၈၂၅၇ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၏။ မက်ဆေးဆက်ပြည်နယ်၏ မြို့တော်မှာ ဗော့စန်မြို့ဖြစ်၍ အခြားမြို့ကြီးများမှာ ဝုစတာ၊ စပရင်းဖီး၊ ဖောရီးဗား၊ ကိမ်းဗရစ်၊ နယူးဗတ်ဒဖို့၊ ဆောမာဗီးမြို့များ ဖြစ်သည်။

မြေမျက်နှာပြင်အားဖြင့် အရှေ့ဖက်တွင် သဲထူသော မြေခိုမိုပိုင်းရှိ၍ အနောက်ဖက်သို့ ရောက်လေလျှင် လှပသော တောင်တန်းများရှိသည်။ မက်ဆေးဆက်ပြည်နယ်ကို ကမ်းရိုးတန်းမြေခိုမိုပိုင်း၊ ကုန်းပြင်မြင့်ဒေသ၊ ကွန်နက်တိကတ်ချိုင့်ဝှမ်းနှင့် ဗတ်ရှိုင်ယာဒေသဟူ၍ သဘာဝအပိုင်းကြီး ၄ ပိုင်းပိုင်းခြားနိုင်၏။

ကမ်းရိုးတန်း မြေခိုမိုပိုင်းသည် အကွေ့အကောက် အဝင်အထွက်များသော အရှေ့ဖက် ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်တွင် ရှိ၍ ယင်းဒေသတွင် အန်အင်၊ ကော့ဒ်အင်နှင့် ဗော့စတန်၊ ပလင်းမတ်၊ ကော့ဒ်အင်နှင့် ဗတ်ဇတ်ပင်လယ်အော် ၄ ခုရှိသည်။ ထို့ပြင် ဗော့စတန်၊ ဂလောက်စတာ၊ နယူးဗတ်ဒဖို့ မည်သော ဆိပ်ကမ်းကောင်းကြီးများလည်း ရှိသည်။ ဗော့စတန်မှ နယူးဟမ့်ရှိုင်းယားတလျှောက်ရှိ မြောက်ဖက်ကမ်းရိုးတန်းသည် ကျောက်ဆောင်ထူထပ်၍ ကြမ်းတမ်းသည်။

ကမ်းရိုးတန်း အလွန်တွင် ကျွန်းငယ်များစွာ ရှိသည်။ ကုန်းပြင်မြင့်ဒေသသည်ကား ရေမျက်နှာပြင်ထက် ပေ ၁,၀၀၀ ကျော်မြင့်သော ကုန်းပြင်မြင့် ဖြစ်၏။ တောင်နိမ့်ချိုင့်ဝှမ်းများတွင် ချောင်းမြောင်းများ ဖြတ်သန်း စီးဆင်းသည်။ ဤဒေသတွင် ရေအိုင်များနှင့် ရေစီးသန်သော ချောင်းမြောင်းများရှိသောကြောင့် ရေအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူနိုင်သဖြင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများကို တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးစေသည်။ ကွန်နက်တိကတ်ချိုင့်ဝှမ်းသည် ပြည်နယ်တွင် မြေဩဇာ အကောင်းဆုံးဒေသရှိရာ အပိုင်းဖြစ်၏။ ကွန်နက်တိကတ်မြစ်မှ ရေကို ရရှိသည်။ ထိုဒေသတွင် တောင်များသည် ခပ်ကျဲကျဲ တည်ရှိသည်။ မက်ဆေးဆက် အနောက်ပိုင်းတွင်ရှိသော ဗတ်ရှိုင်ယာ ဒေသသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အလှပ ဆုံးသောဒေသများတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ရှည်လျားသော တောင်တန်းများသည် တောင်ထိပ်အထိ သစ်ပင်များဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ နက်ရှိုင်းသော ချိုင့်ဝှမ်းများလည်းရှိ၍ အချို့အချို့သော ချိုင့်ဝှမ်းများတွင် ကြည်လင်ပြာလှသောအိုင်များ ရှိသည်။ ယင်းဒေသတွင် ဗတ်ရှိုင်ယာတောင်များသည် မြောက်မှတောင်သို့ သွယ်တန်းလျက် ရှိသည်။ ဗတ်ရှိုင်ယာတောင်များကို 'အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ဆွစ်ဇာလန်' ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ် သမုတ်၏။ အပန်းဖြေစခန်းအဖြစ် ထင်ရှားသည်။

မက်ဆေးဆက်ပြည်နယ်တွင်းရှိ မြစ်ချောင်း အများအပြားမှာ ရေစီးသန်သောကြောင့် ရေအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူရာ၌ အသုံးဝင် အဖိုးတန်ပေသည်။ အရေးပါအရာရောက်ဆုံးနှင့် အကြီးဆုံးမြစ်မှာ ကွန်နက်တိကတ် မြစ်ဖြစ်၍ မြောက်မှသည်တောင်သို့ ပြည်နယ်ကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်း၏။ အခြားမြစ်များမှာ မယ်ရီမက်၊ တွန်တန်၊ ဟောက်စတိုးနစ်၊ ချား အစရှိသည်တို့ ဖြစ်၏။ ကော့ဒ်အင် ပင်လယ်အော်နှင့် ဗတ်ဇတ်ပင်လယ်အော်တို့ကို ဆက်ထားသော ကော့ဒ်အင်တူးမြောင်းသည် အရေးပါသော ရေလမ်း ဖြစ်၏။ ပြည်နယ် တဝှန်းလုံးတွင်အင်း၊ အိုင်ကလေးများ အနှံ့အပြားရှိ၏။

မက်ဆေးဆက်ပြည်နယ်၏ ရာသီဥတုမှာ ဆောင်းအခါ၌ အလွန်ချမ်းအေး၍ နွေအခါ၌ ပူသည့်အခါ အလွန် ပူသည်။ ရာသီဥတု ရုတ်ခြည်း ပြောင်းလဲတတ်။ ကမ်းရိုးတန်းဒေသတွင် ပင်လယ်ကြောင့် အတွင်းပိုင်းထက် ဆောင်းအခါတွင် အအေးပေါ့၍ နွေအခါတွင် အေးမြသည်။ နှစ်စဉ် မိုးရေချိန်မှာ ပျမ်းမျှလက်မ ၄၀ ဖြစ်၏။

မက်ဆေးဆက်ပြည်နယ်၏ သယံဇာတ ပစ္စည်းတို့တွင် အထင်ရှားဆုံးမှာ နှမ်းဖတ်ကျောက် ဖြစ်သည်။ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်တွင် ငါးဖမ်းခြင်းသည် အရေးပါသော လုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုဖြစ်၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် မက်ဆေး

မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်

ချူးဆက်သည် ငါးနှင့် ငါးထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရာ၌ ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ ဗော့စတန်မြို့သည် ငါးစိမ်း၊ ငါးစို ရောင်းချရာ ဌာနကြီးဖြစ်၍ ဂလောက်စတာမြို့သည် ကော့ဒင်းလုပ်ငန်း၏ အချက်အချာ ဌာနဖြစ်သည်။

မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်တွင် လယ်ယာခြံလုပ်ငန်းများ ကိုလည်း ရှေးကထက် တိုးတက်အောင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိ၏။ လယ်ယာလုပ်ငန်းထွက် ပစ္စည်းများမှာ ပြောင်း၊ မြင်းစားဂျုံ၊ မေပယ်သကာရည်၊ ဆေးရွက်၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ ကြက်ငှက်နှင့် ကြက်ဥများ၊ နို့ထွက် ပစ္စည်းများနှင့် ပန်းသီး၊ ကရန်ဗယ်ရီ၊ စထရော်ဗယ်ရီ၊ စပျစ် စသည့် သစ်သီးများ စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်တွင် ဆိပ်ကမ်းကောင်းများ ရှိ၍ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လွယ်ကူမှုကြောင့်၎င်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အလုံအလောက်ရရှိနိုင်သောကြောင့်၎င်း စက်မှုလုပ်ငန်း အထူးထွန်းကား၏။ စက်မှုလုပ်ငန်း အချက်အချာဒေသများသည် ရေအားရရှိစေနိုင်သော မြစ်ကမ်းများပေါ်၌ တည်ရှိ၏။ စက်မှုလုပ်ငန်း ဒေသကြီးများမှာ ဗော့စတန်လော့ဒ်၊ ဗရော့တန်၊ ဟောဗာဟီး၊ လင်း၊ ဖောရီဗား၊ လိုဝဲ၊ နယူးဗက်ဒဖို့၊ ဂုစတာ၊ စပရင်းဖီးမြို့များဖြစ်၏။ လုပ်ငန်းကြီးများမှာ ဖိနပ်လုပ်ငန်း၊ သိုးမွေးနှင့် ချည်ထည်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်၍ အခြားအရေးပါသော လုပ်ငန်းများကား ပုံနှိပ်လုပ်ငန်း၊ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း၊ စက်ကိရိယာလုပ်ငန်း၊ လျှပ်စစ်ပစ္စည်းလုပ်ငန်း၊ နာရီလုပ်ငန်း၊ သားရေလုပ်ငန်း၊ စက္ကူနှင့် သစ်ပျောဖတ်လုပ်ငန်း၊ ပိုးထည်နှင့် အိမ်ထောင် ပရိဘောဂလုပ်ငန်း စသည်တို့ဖြစ်၏။ ဤသို့ ကုန်ပစ္စည်းများလည်း ထုတ်လုပ်နိုင်သည့်အပြင် ဆိပ်ကမ်းကောင်းများလည်း ရှိသောကြောင့် မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်သည် နိုင်ငံခြားနှင့် ကုန်သွယ်မှု ကောင်းမွန်သည်။ ဗော့စတန်မြို့သည် နယူးအင်္ဂလန်၏ အဓိကဆိပ်ကမ်းလည်း ဖြစ်သည်။ ယင်းပြည်နယ်သည် စက်မှုကိရိယာ တန်ဆာပလာ၊ အမဲသား၊ ငါး၊ ချည်ထည်နှင့် သိုးမွေးထည်များ၊ ကောက်နွံများကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့သည်။ ပြည်တွင်းသို့မူ သားရေသိုးမွေး၊ လျှော်များကို တင်သွင်းသည်။ မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်တွင် မီးရထားလမ်း စုစုပေါင်း မိုင် ၂,၀၀၀ ကျော်ရှိသည်။ အလွန်ကောင်းမွန်သော ကားလမ်းများလည်း ရှိသည်။

မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၅,၁၄၈,၅၇၈ ယောက် (၁၉၆၀) ဖြစ်သည်။

မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်သည် သေးငယ်ကျဉ်းမြောင်းသော်လည်း အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၌ ပညာရေး၊ ဥပဒေရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စာပေအနုပညာရပ်များတွင် ထူးကဲ ကျွမ်းကျင်သော လူရည်ချွန်များပေါ်ထွက်သည့် ပြည်နယ်ဖြစ်၏။

ဂျွန် အက်ဒမ်နှင့် ဂျွန် ကွင်စီ အက်ဒမ် မည်သော အမေရိကန် သမ္မတ နှစ်ဦးတို့သည် မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်သားများ ဖြစ်ကြ၏။

မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်သည် ပညာရေးတွင် ထိပ်တန်းကျသော ပြည်နယ်ဖြစ်၏။ ပဌမဆုံးကျောင်းကို ၁၆၃၅ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်လျက် နောက်တနှစ်တွင် ယခုအခါ ထင်ရှားသော ဟားဗတ် တက္ကသိုလ်ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ အစိုးရက ထောက်ပံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းရှိ ပညာသင်ကျောင်းများ၊ ဆရာဖြစ်သင်ကျောင်းများ၊ တက္ကသိုလ်များအပြင် ပုဂ္ဂလိကအားဖြင့် ထောက်ပံ့ဖွင့်လှစ်ထားသော ကျောင်းများ၊ တက္ကသိုလ်များလည်း ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ ဟားဗတ် တက္ကသိုလ်၊ အမ္မဟတ် ကောလိပ်ကျောင်း၊ ဝီလျံ ကောလိပ်ကျောင်း၊ ကလတ်တက္ကသိုလ်၊ မက်ဆာချူးဆက် စက်မှုပညာသင်သိပ္ပံ၊ ဟိုးလီးခရော့ကောလိပ်ကျောင်းနှင့် တပ်မကောလိပ်ကျောင်း အစရှိသည်တို့ ဖြစ်၏။ ဗော့စတန်မြို့ရှိ ပါကင်မျက်မြင်ကျောင်းသည် ကမ္ဘာတွင် ထင်ရှားလှပေသည်။ မောင့်ဟောလယုတ်၊ ရက်ဒကလစ်၊ စမစ်၊ ဝက်စလီ၊ ဟိုတန်၊ ဆင်မန် ကောလိပ်တို့သည် ထင်ရှားသော အမျိုးသမီးကောလိပ်ကျောင်းများ ဖြစ်၏။

မက်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ် ကမ်းခြေသို့ ခရစ်နှစ် ၁၀၀၀ ခန့်က နေ့သမန်လူမျိုးတို့ ရောက်လာကြသည်ဟုဆိုသည်။ ၁၆၀၂ ခုနှစ်တွင် ဂေါ့စနေ့သည်၎င်း၊ ၁၆၀၄ ခုနှစ်တွင် ဂျွန် စမစ်သည်၎င်း လာရောက်၍ နယ်သစ်ရှာဖွေကြသည်။ သို့သော် ပဌမဦးစွာ အိုးအိမ်တည်ထောင် အခြေစိုက်နေထိုင်သူတို့မှာ ခရစ် ၁၆၀၂ ခုနှစ်တွင် ပလင်းမတ်၌ ကိုလိုနီတည်ထောင်ကြသော ပီးလဂရင်း ဖားသားတို့ ဖြစ်၏။ (ပီးလဂရင်း ဖားသား-ရှု။) နောင်နှစ်များ မကြာမီ ဆလမ်တွင် ပျူရီတန် တခုတို့သည် ကိုလိုနီထူထောင်ကြ၏။ အခြားကိုလိုနီများလည်း တည်ထောင်ကြ၏။ နောင်သော် ယင်းတို့အားလုံးကို စုပေါင်းပြီးသကာလ မက်ဆာချူးဆက်ဗေးကိုလိုနီဟု ခေါ်ခဲ့၏။ မက်ဆာချူးဆက်ဟူသော အမည်မှာ ပီးလဂရင်းဖားသားတို့ မရောက်မီ ယင်းဒေသ၌ နေသော အင်ဒီးယန်းလူမျိုးစုကို အစွဲပြု၍ ခေါ်သောအမည်ဖြစ်၏။

မက်ဆာချူးဆက်နယ်သည် တည်ထောင်စကတည်းကပင် တောင့်တင်းသော အစိုးရအဖွဲ့ရှိ၍ သာသနာရေးဖက်က သြဇာလွှမ်းမိုးခဲ့သည်။ အစိုးရနှင့် သာသနာရေးတို့သည် တစုတည်းကဲ့သို့ပင် ဖြစ်၏။ သာသနာရေးတွင် လွတ်လပ်မှု မရှိခဲ့ပေ။ ကိုလိုနီနယ်ခေါင်းဆောင်များနှင့်အတူ ဝါဒဆိုင်ရာ မတူသူတို့သည် နယ်နှင့်ခံကြရ၏။ ထိုပြင် နယ်တွင်းရှိ စခန်းများကို အင်ဒီးယန်းတို့က မကြာခဏ တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ၁၆၉၂ ခုနှစ်တွင် ပလင်းမတ်ကိုလိုနီနှင့် မိန်းနယ်တို့ကို မက်ဆာချူးဆက်ဗေးကိုလိုနီနှင့် ပူးပေါင်းလိုက်သည်။

မက်ဆချူးဆက်နယ်သည် လျင်မြန်စွာ ကြီးပွား တိုးတက်လာသည်။ သို့သော် အင်ဒီးယန်းနှင့် ပြင်သစ်လူမျိုးများနှင့် မူ မကြာခဏ တိုက်ခိုက်ရပေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော စက်မှုလက်မှု အရေးပုံ၏ အရှိန်သည် မက်ဆချူးဆက်ကိုပင် ရိုက်ခတ်လာသဖြင့် ဖိနှပ်၊ သံထည်၊ ဦးထုပ်၊ အထည်အလိပ် စသည်တို့ကို ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် စက်ရုံများ ပေါ်ထွန်းလာသည်။ သို့သော် ၁၇၆၃ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် အင်္ဂလန်ပြည်၏ ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးဝါဒသည် မက်ဆချူးဆက်ပြည်နယ်၏ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ တိုးတက်ရေးကို ဟန့်တားသောကြောင့် အမိနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်ရန် အရေးကို ဤပြည်နယ်မှ စတင်ကြံစည်ခဲ့ကြသည်။ မက်ဆချူးဆက်ပြည်နယ်သည် အမေရိကန် တော်လှန်ရေးကြီး၏ ခေါင်းဆောင်ကြီးများကိုလည်း မွေးထုတ်ပေးခဲ့သည်။ တော်လှန်ရေးစစ်ပွဲကြီး၏ ထင်ရှားသော အဖြစ်အပျက်များ ဖြစ်သည့် ဗော့စတန်တီးပါတီ၊ ဗော့စတန် လူသတ်ပွဲ၊ လက်ဆင်တန်တိုက်ပွဲ၊ ကွန်ကော့တိုက်ပွဲနှင့် ဗန်ကာဟီးတိုက်ပွဲတို့သည် မက်ဆချူးဆက်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

၁၇၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲအတည်ပြုခဲ့သည်။ ၁၇၈၆ ခုနှစ်တွင် တော်လှန်ရေးကြီး၏ နောက်ဆွယ်မှ လိုက်ပါလာသည့် စီးပွားရေးကျပ်တည်းမှုကြောင့် သူပုန်အရေးအခင်းတရပ် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းများသည် ပြန်လည်၍ နာလန်ထူကာ ကြီးပွားလာပြီးလျှင် ပြည်နယ်သည် တိုးတက်လာခဲ့သည်။ မက်ဆချူးဆက်ပြည်နယ်သည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲ အတည်ပြုခဲ့စဉ်ကပင် ငွေဝယ်ကျွန်စံနစ်ကို လက်မခံခဲ့ချေ။ သို့ဖြင့် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားစေသည့် အကြောင်းရင်းတခုဖြစ်သော ငွေဝယ်ကျွန်စံနစ် ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှု၏ ခေါင်းဆောင် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ပြည်တွင်းစစ် ပြီးသည့်အချိန်မှစ၍ မက်ဆချူးဆက်သည် ပညာရေး၌၎င်း၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၌၎င်း၊ ကုန်သွယ်ရေး၌၎င်း ဦးဆောင်သော ပြည်နယ်တခု ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ် ။ ။ မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ်သည် ဥရောပတိုက် တောင်ဖက်ရှိ ဗော်လကန်ကျွန်းဆွယ်၏အလယ်ပိုင်းတွင် တည်၏။ ကျောက်တောင်ထူထပ်သည်။ ဘီစီ ၄ ရာစုနှစ်ခန့်က မက်ဆီဒိုးနီးယားသည် အင်အားကြီးသောနိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ပြီးလျှင် ထိုစဉ်က ကမ္ဘာကို သိမ့်သိမ့်တုန်စေခဲ့သော်လည်း ယခုအခါတွင်မူကား ထယ်ထယ်ဝါဝါ မဟုတ်တော့ပေ။ ဂရိ ယူဂိုဆလားဗီးယားနှင့် ဗူလဂေးရီးယားနိုင်ငံ သုံးပွင့်ဆိုင် ဆုံရာ၊ ဗာဒါမြစ်ဝှမ်း အောက်ပိုင်းတွင် တည်ရှိလျက် ဂရိ၊ ယူဂိုဆလားဗီးယားနှင့် ဗူလဂေးရီးယားနိုင်ငံများတွင် ပါဝင်နေပေသည်။ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၂၅,၀၀၀

ခန့်ဖြစ်၏။ ဂရိပိုင် မက်ဆီဒိုးနီးယားသည် စတုရန်းမိုင် ၁၃၃,၃၇၀ ကျယ်ဝန်း၍ လူဦးရေ ၁,၇၄၀,၀၀၀ မျှရှိသည်။ ထိုနယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့မှာ ဆယ်လီနီးကာဖြစ်၏။ ယူဂိုဆလပ်ပိုင် မက်ဆီဒိုးနီးယားသည် စတုရန်းမိုင် ၁၀,၂၃၀ ကျယ်ဝန်း၍ လူဦးရေ ၁,၁၅၂,၀၀၀ ရှိသည်။ ရုံးစိုက်မြို့မှာ စကုပ်လဲဖြစ်၏။ ဗူလဂေးရီးယားပိုင် မက်ဆီဒိုးနီးယားမူကား စတုရန်းမိုင် ၁,၅၀၀ သာကျယ်ဝန်း၍ လူဦးရေ ၃၅၈,၀၀၀ ရှိပြီးလျှင် ထိုနယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့မှာ ဗလက်ဂိုဗဂရက် ဖြစ်လေသည်။ မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ်သည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ထွန်းကားသော နယ်ဖြစ်၍ ဂျုံ၊ ပြောင်း၊ ရိုင်းဂျုံ၊ မြင်းစား ဂျုံနှင့် ဆေးပင်တို့ကို စိုက်ပျိုးသည်။ သိုးဆိတ်များကိုလည်း မွေးမြူသည်။

မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ်သို့ ဘီစီ ၂၀၀၀ ခန့်တွင် သရေယုန်လူမျိုးတို့ ရောက်ရှိ နေထိုင်လာကြသည်။ ထိုနောက် နှစ်ပေါင်း ၉၀၀ မျှကြာသောအခါတွင် ဒိုရီယန်လူမျိုးများ ရောက်လာ ကြသည်။ ဘီစီ ၄၀၀ ခုနှစ်မတိုင်မီကလေးတွင် ပါးရှင်းလူမျိုးတို့က ထိုနယ်ကို သိမ်းပိုက်ထားခဲ့သော်လည်း တာမရှည်ခဲ့ပေ။ ဘီစီ ၄ ရာစုနှစ်တွင် မက်ဆီဒိုးနီးယားပြည်ရှင် ဒုတိယမြောက် ဖိလစ်ဘုရင် (ဘီစီ ၃၈၂-၃၃၆) သည် နိုင်ငံကို ချဲ့ထွင် တည်ထောင်ခဲ့ရာ၊ မက်ဆီဒိုးနီးယားနိုင်ငံသည် တသမတ်တည်း တိုးတက်လာခဲ့လေသည်။ သူ၏သားတော် အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်သည် ဖခမည်းတော်ကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံတော်ကို ချဲ့ထွင်ခဲ့ရာ၊ သူ၏ လက်ထက်တွင် မက်ဆီဒိုးနီးယားနိုင်ငံတော်သည် အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်၍ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် ယခုတိုင် ထင်ရှား၏။ (အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်-ရှု။) ထိုစဉ်က မက်ဆီဒိုးနီးယား နိုင်ငံတော်သည် ဂရိနိုင်ငံတဝှန်းလုံး၊ မြေထဲပင်လယ် အရှေ့ပိုင်း တခွင်နှင့် အာရှတိုက်အတွင်း အိန္ဒြေမြစ်အထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့ပေသည်။ အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်ဘုရင် လွန်ပြီးနောက်တွင်ကား နိုင်ငံတော်သည် အကွဲကွဲအပြားပြား ဖြစ်သွားလေသည်။ ဘီစီ ၁၄၈ ခုနှစ်တွင် မက်ဆီဒိုးနီးယားသည် ရောမပြည်နယ်တခု ဖြစ်သွား၏။ အေဒီ ၃၉၅ ခုနှစ်တွင် ရောမနိုင်ငံတော်ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခဲ့ရာတွင် မက်ဆီဒိုးနီးယားသည် ဗိုင်းဇင်းတိုင်နိုင်ငံတော်အတွင်း ပါဝင်သွားလေသည်။ ခရစ် ၆၀၀ ပြည့်နှစ်လွန်နှစ်များတွင် ဆလဗလူမျိုးများ ရောက်ရှိလာ၏။ ထိုစဉ်က မက်ဆီဒိုးနီးယားသည် ဗူလဂေးရီးယန်း နိုင်ငံတော်၏ တစိတ်တဒေသ ဖြစ်နေခဲ့၍ ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်လွန်နှစ်များတွင် မူ ဆားဗီးယန်းနိုင်ငံတော်တွင် ပါဝင်နေခဲ့လေသည်။ ၁၄၀၀ ပြည့်နှစ်လွန်နှစ်များတွင် တူရကီတို့သည် ထိုဒေသကို သိမ်းယူပြီးလျှင်၊ ၁၉၁၂ ခုနှစ်အထိ သိမ်းပိုက်ထားခဲ့လေသည်။

၁၉ ရာစုနှစ်နောက်ပိုင်းလောက်တွင် မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ်၌ နေထိုင်ကြသော ဗူလဂေးရီးယန်း၊ ဆားဗီးယန်း (နောင်သော် ယူဂိုဆလပ်) နှင့် ဂရိလူမျိုးတို့သည် ထိုနယ်ကို သူပိုင်

www.foreverspace.com.mm

မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ်သည် ဂရိနိုင်ငံတွင် များစွာပါဝင်လျက်ရှိသော်လည်း အယ်လဗေးရီးယား၊ ယူဂိုစလားဗီးယားနှင့် ဗူလဂေးရီးယား နိုင်ငံတို့တွင်လည်း အနည်းငယ်စီ ပါဝင်လျက်ရှိသည့် ဗော်လကန်နယ်မြေတခုဖြစ်သည်။ အထက်ပါပုံမှာ ယူဂိုစလားဗီးယားနိုင်ငံဖက် ပါဝင်သော စကုပ်လျူမြို့၏ ရှုခင်းတစ်ကံတစေသပုံ ဖြစ်သည်။

သင့် ငါပိုင်သင့် စသည်ဖြင့် အငြင်းပွားခဲ့ကြ၏။ တူရကီတို့၏ အုပ်စိုးမှုကို အကြိမ်ကြိမ် တော်လှန်ပုန်ကန်ခဲ့သော်လည်း နှိမ်နင်းခြင်း ခံခဲ့ရသည်ချည်း ဖြစ်၏။ ၁၉၁၂ ခုနှစ် ပဌမ ဗော်လကန်စစ်ပွဲတွင် တူရကီတို့ ရှုံးနိမ့်ခဲ့သောကြောင့် မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ်ကို ဂရိ ဆားဗီးယားနှင့် ဗူလဂေးရီးယား နိုင်ငံတို့ ခွဲဝေယူကြ၏။ ဗူလဂေးရီးယားနိုင်ငံသည် အသေးငယ်ဆုံး အစိတ်အပိုင်းကို ရသဖြင့် မကျေနပ်သောကြောင့် နောက်ထပ် နယ်မြေ ပိုမိုရရှိရေးအတွက် ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယ ဗော်လကန်စစ်ပွဲကို ဆင်နွှဲခဲ့၏။ သို့သော် ဗူလဂေးရီးယားသာလျှင် စစ်ရှုံးခဲ့၏။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသော အခါ ဗူလဂေးရီးယားသည် မက်ဆီဒိုးနီးယားဒေသမှ နယ်မြေ ပိုမိုရရှိလိုသောကြောင့် ဗဟိုနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းခဲ့၏။ မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ်ကို ဗူလဂေးရီးယားက ခေတ္တမျှ သိမ်းပိုက်ထားနိုင်ခဲ့သော်လည်း စစ်ပြီးသောအခါတွင်မူ နယ်နိမိတ်ကို ရှေးအတိုင်းပင် ပြန်လည်သတ်မှတ်ခဲ့၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကလည်း ဗူလဂေးရီးယားသည် မက်ဆီဒိုးနီးယားကို သိမ်းပိုက်ထားနိုင်ခဲ့သော်လည်း ရှေးနည်းအတူ စစ်ကြီးပြီးသောအခါ ပြန်လည် လက်လွှတ်လိုက်ရပြန်၏။

မက်ဆီဒိုးနီးယားနယ်တွင် ယခုအခါ နေထိုင်သူတို့မှာ တူရ

ကီ၊ ဗူလဂေးရီးယန်း၊ ဂရိ အယ်လဗေးရီးယန်း၊ ယဟူဒီ အစရှိသည့်လူမျိုးတို့ဖြစ်၏။ လူဦးရေမှာ ဂရိယပ်ပေါင်း ၃,၂၅၀,၀၀၀ ခန့် ဖြစ်သည်။

မက်ဆိုပိုတေးမီးယားနယ် ။ မက်ဆိုပိုတေးမီးယားဟူသည် ဂရိဝေါဟာရဖြစ်၍ မြစ်နှစ်သွယ်ကြားမြေဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်မှစ၍ အီရက်ဟုခေါ်သော ဒေသတွင် မက်ဆိုပိုတေးမီးယားနယ် အကျုံးဝင်လေသည်။ မြစ်နှစ်သွယ်ကြားဟူသော အမည်နှင့်အညီ မက်ဆိုပိုတေးမီးယားနယ်၏ တည်နေရာမှာ ရှေးပါးရှားနှင့် အာရေဗျနိုင်ငံများ၏ စပ်ကြားရှိ တိုင်းဂရစ်မြစ်နှင့် ယူဖရေတီးမြစ် ၂ သွယ်၏ အကြား၌ တည်ရှိလေသည်။ ယင်းဒေသသည် မြေဩဇာကောင်းမွန်၍ ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှု ဦးစွာထွန်းကားရာ ဒေသလည်းဖြစ်၏။ အနောက်ဖက်တွင် မြေထဲပင်လယ်မှသည် အရှေ့ဖက်တွင် ပါးရှင်းပင်လယ်ကွေ့အထိ ကျယ်ပြန့်လျက်၊ ရှေးယဉ်ကျေးမှုပေါ်ထွန်းလာရာ မြေဩဇာကောင်းသည့် လခြမ်းပုံသဏ္ဍာန် ရပ်ဝန်းကြီးတွင် တိုင်းဂရစ်မြစ်နှင့် ယူဖရေတီးမြစ်တို့အကြားရှိ မက်ဆိုပိုတေးမီးယား တည်ရာဒေသသည် မြေဩဇာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ် မက်ဆိုပိုတေးမီးယားနယ်၏ အကျယ်အဝန်းသည် စတုရန်းမိုင် ၁၄၃,၀၀၀ မျှသာ ရှိသည်။ ဓမ္မဟောင်းကျမ်းတွင် ဤဒေသကို အရပ်နာဟာရိမ်ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။ ဓမ္မဟောင်းကျမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိသော ရှေးသူဟောင်းအကြီးအကဲတို့ ပေါက်ဖွားနေထိုင်ရာ အရပ်ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုရိုးရှိပေသည်။

မက်ဆိုပိုတေးမီးယားနယ်၌ ရှေးခေတ်က ကောင်းစားကြီးကျယ်ခဲ့ပုံတို့ကို ရှေးဟောင်း နေရာများကို တူးဖော်ခြင်းဖြင့်သိရပေသည်။ ထိုသို့တူးဖော်ရာ၌ ဘီစီ ၄၀၀၀ခန့်က ထိုအရပ်တွင် အခြေစိုက် နေထိုင်ကြသော ဆူမားရီးယန်းလူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုကို အထောက်အထားပြသည့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို တွေ့ရပေသည်။ သို့အားဖြင့် အစဉ်တစိုက် တွေ့ရှိရသည်မှာ ဆူမားရီးယန်းတို့ကို ဆီးမိုက်တို့ အနိုင်ရလျက် တိုင်းဂရစ်မြစ်ပေါ်ရှိ အက်ကတ်နယ်တွင် မင်းမူကြီးစိုးခဲ့ကြပြန်သည်။

ရှေးဗက်ဗီးလုံးနီးယားနိုင်ငံသည် မက်ဆိုပိုတေးမီးယား၏ တောင်ဖက်ပိုင်း ဖြစ်၏။ ဘီစီ ၁၃ ရာစုနှစ်တွင် အဆီးရီးယားသည် ဗက်ဗီးလုံးနီးယားကို အနိုင်ရလေရာ အရှေ့ပိုင်း မက်ဆိုပိုတေးမီးယားတွင် အထွတ်အထိပ်ဖြစ်လာသည်။ တဖန် အဆီးရီးယန်းတို့အား မိဒလူမျိုးတို့က နှိမ်နင်းပြန်လေသည်။ မိဒတို့လက်မှ ထိုနယ်ကို ပါးရှင်းလူမျိုးတို့က ရယူပြီးသော် ပါးရှင်းလူမျိုးတို့ကို မက်ဆိုပိုတေးမီးယားဘုရင် အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်က အောင်မြင်ခဲ့ပြန်လေသည်။ အေဒီ ၁၁၅ ခုနှစ်တွင် ရောမလူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သော်လည်း ပါးရှင်းလူမျိုးတို့က တွန်းလှန်နှင့်ထုတ်နိုင်ခဲ့၏။ အေဒီ ၆၃၇ ခုနှစ်တွင် အာရပ်တို့သည် ပါးရှင်းလူမျိုးများ အပေါ်အောင်မြင်ခဲ့၍ ထိုနယ်ကို နောက်တနှစ်တွင် သိမ်းယူပြီးသော် နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ ကျော်အုပ်စိုးလျက် ဗဂ္ဂဒတ်ကို မြို့တော်ပြုခဲ့ပေသည်။ ၁၁ ရာစုနှစ်တွင် မွန်ဂိုလူမျိုးတို့ စီးနင်းဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကာ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ မျှ ထိပါးနှောင့်ယှက်ခဲ့သည်။ ၁၅၁၆ ခုနှစ်တွင် မက်ဆိုပိုတေးမီးယားသည် တူရကီတို့၏ လက်အောက်သို့ ရောက်ခဲ့လေရာ၊ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသည်အထိပင် တူရကီတို့၏ လက်အောက်ခံဖြစ်နေခဲ့လေသည်။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် အာရပ်တို့က နိုင်ငံထူထောင်သည်တွင် အီရတ်ဟူ၍ တွင်လာပေသည်။ (အီရတ်နိုင်ငံ-လည်းရှု။)

မက်ထရစ်စံနစ် ။ ။ ခရစ် ၁၇၉၀ ပြည့်နှစ်က ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ၁၆ ဆက်မြောက် လူဝီဘုရင်သည် အလေးချိန်နှင့် တိုင်းတာနည်းကို တညီတညွတ်တည်းဖြစ်စေရန် အကြံတော်ရှိခဲ့သည့်အတိုင်း သိပ္ပံပညာရှင်များပါဝင်သော သိပ္ပံပညာတံခွန်အသင်း တသင်းကို ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ ဖွဲ့စည်းစေခဲ့၏။ ထိုဘုရင်

သည် အလေးချိန်နှင့် အတိုင်းအတာကို တကမ္ဘာလုံး၌ တညီတည်းဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်သဖြင့် အခြားတိုင်းနိုင်ငံများမှ သိပ္ပံပညာရှင်များကိုလည်း ဖိတ်ခေါ်စေခဲ့သည်။ သို့သော် ၅ နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်များက တက်ရောက်ခဲ့၍ အခြားနိုင်ငံများမှ မတက်ရောက်ခဲ့ကြချေ။

ကော်မီတီအဖွဲ့ဝင် သိပ္ပံဆရာကြီးတို့ ရင်ဆိုင် တိုးခဲ့ရသော ပြဿနာရပ်မှာ လွယ်ကူလှသည် မဟုတ်ပေ။ သူတို့ ကြံဆကြရမည့် အတိုင်းအတာများသည်ကား ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှိသမျှပစ္စည်းတို့ကို တိုင်းတာနိုင်ကြပေမည်။ ထိုစံနစ်သည် အခန်းတွင်းရှိသည့် အလျားအနံ စသည်တို့ကို တိုင်းတာနိုင်သကဲ့သို့ပင် တမြို့မှ တမြို့ အကွာအဝေးကို တိုင်းတာနိုင်ကြပေမည်။ သေးငယ်သော ခြံမြေမှအစ တပြည်လုံးရှိ မြေဧရိယာကို တွက်နိုင်ကြရမည်။ တွယ်အပ်ချောင်းခန့် ပစ္စည်းများမှအစ နေလုံးကဲ့သို့ ကြီးမားသော ထုထည်ကြီးမားသည့် အရာဝတ္ထုများကို ချိန်စက်နိုင်ကြပေမည်။ ဤသိပ္ပံကိစ္စကြီးများသည် ဦးခေါင်းတရာ ပညာတခု ဆိုသည့် စကားနှင့် လျော်ညီစွာ နောက်ဆုံး၌ မိမိတို့ အလိုနှင့် သင့်တော်သည့် စံနစ်တမျိုးကို တွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။

ဦးစွာ၌ သူတို့သည် ပါရစ်မြို့ကို ဖြတ်သွားသည့် လောင်ဂျီတွဒ်ကိုယူ၍ တကုဋေပုံ တပုံကို မီတာဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထိုမီတာကို ၁၀ လီ၊ ၁၀၀ လီ၊ ၁၀၀၀ လီစသည်ဖြင့် ဆယ်ဆစီတိုး၍ မီတာထက်ကြီးသော အတိုင်းများကို ပြုလုပ်ယူပြီးလျှင် ဆယ်စိတ်၊ ရာစိတ်၊ ထောင်စိတ် စသည်ဖြင့် မီတာထက်ငယ်သော အတိုင်းများကို ခွဲစိတ်ယူသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ပြီးသုံးစွဲသော အတိုင်းများကို အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပေသည်။

- ၁၀ မီလီ မီတာ = ၁ စင်တီ မီတာ
- ၁၀ စင်တီ မီတာ = ၁ ဒက်စီ မီတာ
- ၁၀ ဒက်စီ မီတာ = ၁ မီတာ
- ၁၀ မီတာ = ၁ ဒက်ကာ မီတာ
- ၁၀ ဒက်ကာ မီတာ = ၁ ဟက်ဘီ မီတာ
- ၁၀ ဟက်ဘီ မီတာ = ၁ ကီလို မီတာ

မီလီမီတာသည် ၂၅ လက်မခန့်နှင့်၎င်း၊ စင်တီမီတာသည် ၅ လက်မခန့်နှင့်၎င်း၊ မီတာသည် ၃၉ ၅/၈ လက်မခန့်နှင့်၎င်း၊ ကီလိုမီတာသည် ၅/၈ မိုင်ခန့်နှင့်၎င်း အသီးအသီး ညီမျှသည်။ အလျားတိုင်းကို ရသောအခါ ဧရိယာနှင့် ထုထည်ကို လွယ်ကူစွာ တိုင်းတာနိုင်သည်။ စက္ကူတရွက်၏ ဧရိယာကို စတုရန်းမီလီမီတာ သို့မဟုတ် စင်တီမီတာဖြင့်၎င်း၊ ပြည်တပြည်လုံး ဧရိယာကို စတုရန်းကီလိုမီတာဖြင့်၎င်း ရေးသားဖော်ပြနိုင်သည်။ ထုထည်ကိုမူကား ကုဗစင်တီမီတာ၊ ကုဗဒက်စီမီတာ၊ ကုဗကီလိုမီတာ စသည်ဖြင့် အရွယ်ကိုလိုက်ပြီး သုံးစွဲကြသည်။

ထိုနောက် အရည်ကို တိုင်းရန် ပိုင်း၊ ကွပ်စသည့် အတိုင်း များအစား အထက်ဖော်ပြပါ အတိုင်းအတာများဖြင့် စံနစ် တခုကို စီမံယူခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် အနား ၁၀ စင်တီမီတာ စီရှိသော အန်စာပုံခွက်အရွယ် သို့မဟုတ် ကုပ ၁၀၀၀ စင် တီမီတာရှိသော အရွယ်ကို တလီတာဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြ သည်။ တလီတာသည် ၁၄ ပိုင်းခန့်နှင့် ညီမျှ၏။ ထိုနောက် အလျားတိုင်းတွင်ကဲ့သို့ ထုထည် အကြီးများကို တိုင်းရန် ၁၀လီ၊ ၁၀၀ လီ၊ ၁၀၀၀ လီ အသီးသီး ပြုလုပ်ယူပြီးလျှင် ထုထည် အငယ်မျိုးကို တိုင်းရန် ဆယ်စိတ်၊ ရာစိတ်၊ ထောင် စိတ် စသည်ဖြင့် အောက်ပါဇယားအတိုင်း အသီးသီးခွဲစိတ် ယူသည်။

- ၁၀ မီလီ လီတာ = ၁ စင်တီ လီတာ
- ၁၀ စင်တီ လီတာ = ၁ ဒက်စီ လီတာ
- ၁၀ ဒက်စီ လီတာ = ၁ လီတာ
- ၁၀ လီတာ = ၁ ဒက်ကာ လီတာ
- ၁၀ ဒက်ကာ လီတာ = ၁ ဟက်တို လီတာ
- ၁၀ ဟက်တို လီတာ = ၁ ကီလို လီတာ

အလေးချိန်ကိုမူကား သူတို့သည် ရေမှ ရယူကြသည်။ စင်တီဂရိတ် ၄ ဒီဂရီအပူချိန်တွင် ရေသည် အလေးဆုံးဖြစ်၍ ထိုရေ တကုပစင်တီမီတာ၏ အလေးချိန်ကို တဂရမ်ဟု သတ်မှတ်ယူကြသည်။ (တဂရမ်သည် အောင်စသာသာ ရှိ သည်။) တဂရမ်ကို တဖန် အောက်ပါအတိုင်း ဆယ်လီ၊ ရာလီ၊ ထောင်လီသို့၎င်း၊ ဆယ်စိတ်၊ ရာစိတ်၊ ထောင်စိတ်သို့၎င်း သတ်မှတ်ယူကြပြန်သည်။

- ၁၀ မီလီ ဂရမ် = ၁ စင်တီ ဂရမ်
- ၁၀ စင်တီ ဂရမ် = ၁ ဒက်စီ ဂရမ်
- ၁၀ ဒက်စီ ဂရမ် = ၁ ဂရမ်
- ၁၀ ဂရမ် = ၁ ဒက်ကာ ဂရမ်
- ၁၀ ဒက်ကာ ဂရမ် = ၁ ဟက်တို ဂရမ်
- ၁၀ ဟက်တို ဂရမ် = ၁ ကီလို ဂရမ်

ထိုသို့ပုံဆရာကြီးများသည် အတိုင်းအတာများကို တီထွင် ခဲ့ရာ၌ လွယ်ကူစေရန် ထိုအတိုင်းအတာများကို ခွဲစိတ်ပြီး သတ်မှတ်သောအခါ လက်တင်အမည်များ ပေးခဲ့၍ အလီပြု လုပ်ပြီး သတ်မှတ်သောအခါ၌မူကား ဂရိအမည်များကို ပေး ခဲ့ကြသည်။ ပုံမာ မီလီမီတာသည် လက်တင်စကားဖြစ်၍ မီတာ၏ ထောင်စိတ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပြီးလျှင် ကီလိုမီတာမှာ ဂရိစကားဖြစ်၍ မီတာတထောင်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

မက်ထရစ်နစ်ကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ သိပ္ပံဆရာများ သုံး စွဲလျက် ရှိကြသည်။ ဤစံနစ်သည် ရှေးဟောင်းစံနစ်များ ထက် တွက်ချက်ရာ၌ ပိုမိုလွယ်ကူ၍ ပိုမိုတိကျသဖြင့် ကမ္ဘာ အနှံ့အပြားမှာပင် အခြားကိစ္စများအတွက်လည်း တဖြည်း ဖြည်း အသုံးများလာလျက် ရှိပေသည်။

မက်တားလင့် (ခရစ် ၁၈၆၂-၁၉၄၉) ။ ။ မောရစ် မက် တားလင့်သည် ဗဲလဂျီယန်လူမျိုးဖြစ်၍ ပြဇာတ်ရေးဆရာ၊ စာမွန်ဆရာ၊ ယထာဘူတပညာရှင်၊ သဘာဝပညာရှင် အဖြစ် ဖြင့်ထင်ရှား၏။ မက်တားလင့်သည် ခရစ် ၁၈၆၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၉ရက်နေ့တွင် ဂင်းမြို့၌မွေးဖွားသည်။ ဂင်းမြို့ရှိ ဂျက် ဇူးအစ်ကျောင်း တကျောင်းတွင် ပညာဆည်းပူးသင်ကြားပြီး နောက် ဂင်းတက္ကသိုလ်သို့ ဆက်လက်တက်ရောက်သင်ယူလေ သည်။ ခရစ် ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် ဝတ်လုံဘွဲ့ကိုရသည်။ နောက် တနှစ်တွင် ပါရစ်မြို့သို့အလည်အပတ်သွားရင်း ဖိလစ်ဗီလေး ဒါလေလဒန်းနှင့် အခြားစာရေးဆရာတို့နှင့် ပေါင်းဆုံမိကာ ယင်းတို့ဆွဲဆောင်ရာသို့ ပါသွား၏။ အဆိုပါစာရေးဆရာ တ စုသည် အနုစာပေတွင် အစစ်ဝါဒကို ဆန့်ကျင်လျက် အဖြစ် မှန်ထက် သဘောမှန်ကို အသားပေးကာ လျှို့ဝှက်နက်နဲ သောအကြောင်းများ၊ အနုမာန သဘောတရားများကို ပုံသဏ္ဍာန်သရုပ်ဖော်လျက် သညာဝါဒကို တီထွင်အားပေး ကြသူများဖြစ်ကြ၏။ ယင်းစာရေးဆရာတစုနှင့် တွေ့ပြီး သည့်နောက် မက်တားလင့်သည် ဥပဒေပညာကို စွန့်လွှတ် ၍ စာပေကို လိုက်စားလေ၏။ ဖခင်သေဆုံးသောအခါ မက် တားလင့်သည် ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံသို့ ပြန်၏။ ဖခင်ထံမှ အမွေ အနှစ် အတော်အသင့် ရရှိသောကြောင့် ကောင်းမွန်ချမ်း သာစွာ နေထိုင်နိုင်၏။ စာပေများကို ရေးသားခြင်းဖြင့် အချိန်ကုန်လွန်စေ၏။

၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ပါရစ်မြို့သို့ ပြန်လည်သွားရောက် နေ ထိုင်သော်လည်း ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံသားအဖြစ်ကိုမူ မစွန့်လွှတ် ချေ။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်၌ အနုစာပေအတွက် နိဗ္ဗာန်ဖြင့် ချီးမြှင့် ခြင်းခံရ၏။ ပထမကမ္ဘာစစ်ပွဲကြီးအတွင်းက ပြင်သစ်နှင့် ဗဲလ ဂျီယမ်နိုင်ငံများအတွက် ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်ထမ်းဆောင်သည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ် အသက် ၇၀ မြောက်မွေးနေ့တွင် ဗဲလဂျီယမ်ဘုရင်က မက်တားလင့်အား ကောင့်ဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်မြှောက်စား၏။ မက်တားလင့်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ၁၉၁၉ ခုနှစ်က စာပေ ပို့ချ ရန်အတွက် တကြိမ်ရောက်၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဖြစ် သော ၁၉၄၀ပြည့်နှစ်၌ ပြင်သစ်တို့ လက်နက်ချသောအခါက ဒုတိယအကြိမ်ရောက်ကာ နယူးယော့မြို့တွင် သွားရောက် နေထိုင်သည်။ နှစ်အနည်းငယ်ကြာလျှင် ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ ပြန်၍ သေဆုံးသည့်တိုင် နေထိုင်လျက် မှတ်တမ်းများကို ရေးသားခဲ့သည်။

မက်တားလင့်သည် ဗဲလဂျီယန်လူမျိုးဖြစ်လင့်ကစား သူ ရေးသားခဲ့သော စာပေများမှာ ပြင်သစ်ဘာသာဖြင့်ဖြစ်၍ ပြင်သစ်တို့ကဲ့သို့ တွေးခေါ် ယူဆ၏။ ရေးသားသော စာ ပေများမှာ လစ်ရစ်ကဗျာများ၊ ပြဇာတ်များ၊ ယထာဘူတ ဆန်သော စာမွန်များဖြစ်၏။ သူ၏စာပေများကို ဘာသာ

ဗဲလဂျီယန် ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီး မက်တားလင့်

ခြားသို့ ပြန်ဆိုရေးသားထားရာတွင် လူကြိုက်များ၍ အပြည်ပြည်တွင် ကျော်ကြား၏။ သူ၏စာပေ အမြောက်အမြားကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထားပေသည်။ ဝိညာဉ်ဝါဒစွဲ စာဆိုဖြစ်သည်နှင့်အညီ သူရေးသားသော စာပေများမှာ တကယ့်လူ တကယ့်အဖြစ်အပျက်အကြောင်း မဟုတ်ဘဲ အပေါ်လွှာ အောက်တွင် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော သိမ်မွေ့နက်နဲသည့် စိတ်အာရုံခံစားမှု သဘောမုန်တို့ကို အသွင်သဏ္ဍာန် သရုပ်ဆောင်၍ ပြထား၏။ မက်တားလင့်သည် လူ့လောက၏ လျှို့ဝှက်နက်နဲသော သဘောတရားများကို အထူးအာရုံပြု၍ ဖွဲ့ဆို၏။ မက်တားလင့်၏ စာပေကဗျာများသည် လက်ဦးပိုင်းတွင် စိတ်ကူးယဉ်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင်မူ အစစ်အမှန်ဝါဒ ဆန်လာပေသည်။ မည်သည့်စာတွင်မဆို ထွင်ဉာဏ်နှင့် အလှအပအာရုံကို ခံစားတတ်ကြောင်း ဖော်ပြပေသည်။ မက်တားလင့်သည် သူတပါးစိတ် စွဲအောင် ပြောင်မြောက်စွာ ဖွဲ့ဆိုနိုင်သော စာဆိုကျော်ဖြစ်ပေသည်။

သူရေးသားခဲ့သော စာပေများအနက် ထင်ရှားသော လက်ရာ အများအပြားပင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားလျက်ရှိ၏။ ပြန်ဆိုထားသော ပြဇာတ်များမှာ ‘မာလိန်းမင်းသမီး’ (၁၈၉၂)၊ ‘ပယ်လီယတ်နှင့် မယ်လေဇန်း’ (၁၈၉၂)၊

‘အယ်လာဒင်းနှင့် ပယ်လီမီဒီး’ (၁၈၉၈)၊ ‘အက်ဂလာမိန်းနှင့် ဆယ်လီဆက်တီ’ (၁၈၉၉)၊ ‘ငှက်ပြာ’ (၁၉၀၉)၊ ‘စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းမင်္ဂလာ’ (၁၉၁၂)၊ ‘မုန်တိုင်းဒဏ်’ (၁၉၁၆) အစရှိသည်တို့ ဖြစ်၏။ စာမွန်နှင့် ယထာဘူတ စာပေများအနက် အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားလျက် ရှိသည်တို့ကား ‘ဉာဏ်ပညာနှင့် ကံကြမ္မာ’ (၁၈၉၈)၊ ‘နှစ်ခြံပြိုင်’ (၁၉၀၄)၊ ‘ဆန်းကယ်ထွေလာ ကြယ်တာရာ’ (၁၉၉၀) အစရှိသည်တို့ ဖြစ်ကြ၏။

မက်တားလင့်သည် သဘာဝပညာရှင်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ သဘာဝပညာနှင့် စပ်လျဉ်းသော စာပေများကိုလည်း ရေးသားပေသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားရှိသော အချို့စာများမှာ ‘ပျား၏ဘဝ’ (၁၉၀၁)၊ ‘ခြင်၏ဘဝ’ (၁၉၂၆)၊ ‘ပုရွက်ဆိတ်၏ ဘဝ’ (၁၉၃၁)၊ ‘ခိုများနှင့် ပင့်ကူများ’ (၁၉၃၆) အစရှိသည်တို့ပင်တည်း။

မက်တားလင့်အား နိဗ္ဗာန်ကို ‘ငှက်ပြာ’ ပြဇာတ်ကို အကြောင်းပြု၍ ချီးမြှင့်လေသည်။ ‘ယင်းနှင့် ‘မွန်နာပန်နာ’၊ ‘ပင်လီယတ်နှင့် မယ်လေဇန်း’ အစရှိသော ပြဇာတ်များကို အထူးသဖြင့် ဥရောပတိုက်၊ ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ပွဲကြည့်ပရိသတ်များ သဘောကျ စွဲလမ်းသဖြင့် ကျော်ကြားပေ၏။

မက်တားလင့်သည် ၁၉၄၉ ခုနှစ် မေလ ၆ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ နီးစမြို့အနီးရှိ သူ၏နေအိမ်တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေသည်။

မက်ဒါဂက်စကာကျွန်း ။ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းသည် ပြင်သစ် အုပ်ထိန်းခံဖြစ်ခဲ့၍ ယခုအခါတွင်မူ မာလာဂေဆီ သမတနိုင်ငံဟူ၍ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်မှအစပြုကာ လွတ်လပ်သောအချုပ်အချာ အာဏာပိုင်နိုင်ငံတခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုကျွန်းသည် အာဖရိကတိုက်၏ အရှေ့တောင်ဖက် မိုင် ၂၅၀ အကွာတွင် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ အနောက်ပိုင်း၌ တည်ရှိလျက် ကမ္ဘာပေါ်တွင် စတုတ္ထလိုက်သော ကျွန်းကြီးဖြစ်၏။ အာဖရိကတိုက် ကုန်းမနှင့် မိုဇမ်ဘစ် ရေလက်ကြားကြီးသာ ခြားနားပေသည်။ အလျားမိုင် ၉၈၀ ရှိ၍ အကျယ်ဆုံးနေရာတွင် အနံ့မိုင် ၃၆၀ ရှိသည်။ မက်ဒါဂက်စကာ ကျွန်းမသည် အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် စတုရန်းမိုင် ၂၂၇,၇၆၀ ရှိပြီးလျှင် အပေါင်းပါ ကျွန်းများနှင့်ဆိုသော် စုစုပေါင်း အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၅၅,၃၀၀ ပိုလာမည်ဖြစ်၏။ မြို့တော်မှာ တာနာနာရစ်မြို့ဖြစ်ကာ၊ အခြားမြို့ကြီးများမှာ အန့်ဆီရားဗေးနှင့် ဆိပ်ကမ်းမြို့များဖြစ်သော တားမားတေ၊ မာဂ္ဂန်ဂါ၊ အန်းဆီးနားရေး (ဒယေးဂိုဆွားရေး)တို့ ဖြစ်၏။

မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းသည် ကုန်းပြင်မြင့်မြင့်၍ အမြင့်ဆုံးအပိုင်းသည် ကျွန်း၏အရှေ့ဖက်တွင် ရှိပြီးလျှင် ရေမျက်

မက်ဒါဂက်စကာကျွန်း

နှာပြင်ထက် ပေ ၆၀၀ ကျော်မြင့်သည်။ အရှေ့ဖက်ကမ်းရိုးတန်းသည် ဖြောင့်တန်း၍ သန္တာကျောက်တန်းများရှိသည်။ အစဉ်သဖြင့် လေပြင်း တိုက်ခတ်လျက်ရှိသောကြောင့် သင်္ဘောများ သွားလာခုတ်မောင်းရာ၌ အန္တရာယ်များလေသည်။ သို့သော် ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက် သန္တာကျောက်တန်းများ၏ အနောက်ဖက်ရှိ ပင်လယ်ထုံးများသည် ဆက်နေသဖြင့် လှေများ သွားလာနိုင်ပေသည်။

ကျွန်း၏ အလယ်ပိုင်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် မီးတောင်များရှိလျက်၊ ယင်းတို့ဝယ် ရွှေ၊ လချေး၊ မဟူရာ၊ ဂရက်ဖိုက်နှင့် အခြား သယံဇာတပစ္စည်းအချို့ ရှိသည်။ သို့သော် ဂရုတစိုက် တူးဖော်လုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ အရှေ့ဖက် ကမ်းရိုးတန်းသည် အပူပိုင်းသစ်တောများဖြင့် ထူထပ်စွာ ဖုံးအုပ်လျက် ရှိသော်လည်း အလယ်ပိုင်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် သစ်ပင်များခပ်ကွဲကွဲသာ ပေါက်သည်။ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်း၏ ရာသီဥတုမှာ အပူပိုင်းဒေသ ရာသီဥတုမျိုးဖြစ်၏။ ထူးခြားသော အချက်တခုမှာ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းသည် အာဖရိကတိုက်နှင့် နီးကပ်စွာ တည်ရှိသော်လည်း မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းရှိ တိရစ္ဆာန်တို့မှာ အာဖရိကတိုက်တွင် တွေ့ရသော တိရစ္ဆာန်မျိုးနှင့် မတူဘဲ ဝေးလံသော မလ္လာယုကျွန်းစုမှ တိရစ္ဆာန်များနှင့်သာ တူခြင်းဖြစ်ပေသည်။ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းတွင် လီမာမောက်မှ လွဲ၍ အခြား သားရဲတိရစ္ဆာန်ကြီးများသော်၎င်း၊ အဆိပ်ပြင်းသော မြွေများသော်၎င်း မရှိပေ။

မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းတွင် နေထိုင်သူ တိုင်းရင်းသားတို့မှာ မာလာဂေဆီဟု ခေါ်တွင်သည်။ ယင်းတို့သည် အာဖရိ

ကန် သို့မဟုတ် နီးဂရိုး အဆက်အနွယ်များ မဟုတ်ဘဲ အာရှတိုက်နှင့် အိုရှီယန်းနီးယား (ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာတွင်းရှိ ကျွန်းများ) တွင် နေထိုင်သူများနှင့် နီးစပ်ပေသည်။ ဘာသာ စကား၊ ယဉ်ကျေးမှု အစရှိသည်တို့မှာလည်း ပေါ်လီနီးရှင်းနှင့် ပသျူးတို့နှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။

မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းတွင် အဓိကလုပ်ငန်းမှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း ဖြစ်၏။ စိုက်ပျိုးသောအပင်တို့မှာ အထူးသဖြင့် ဆန်စပါး၊ အာလူး၊ ကြံပင်၊ ပီလောပီနံ့ဉာ၊ ပြောင်း၊ ကာဖီပင်တို့ ဖြစ်၏။ ကျွဲ၊ နွားများကိုလည်း မွေးမြူသည်။ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်း၏ အဓိက ထုတ်ကုန်မှာ ကာဖီဖြစ်ပြီးလျှင် ကိုကိုး၊ လေးညှင်း၊ ငရုတ်ကောင်း၊ သစ်ကြဲပိုး၊ ကိုပရာ၊ ဆေးရွက်၊ သကြား၊ ဗနီလာတို့ကိုလည်း တင်ပို့ရောင်းချ၏။ တွင်းထွက်ပစ္စည်း ထွက်ကုန်များတွင် ဂရက်ဖိုက်သည် အရေးပါ အရာရောက်ဆုံး ဖြစ်ပြီးလျှင် လချေး၊ ဖော့စဖိတ်၊ ရွှေနှင့် ကျောက်မျက်များလည်း ထွက်သည်။ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်း၏ အရေးပါသော လုပ်ငန်းတို့မှာ ချည်ထည်နှင့် ပိုးထည်လုပ်ငန်းများနှင့် မြက်ဦးထုပ်လုပ်ငန်းတို့ ဖြစ်၏။ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်မှု မလွယ်ကူလှချေ။ ကားလမ်းများရှိသော်လည်း မကောင်းပေ။ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်တွင် သင်္ဘောကြီးများ ခရီးရှည်မသွားနိုင်ပေ။ ကုန်းပြင်မြင့်၏ အလယ်ဗဟိုအနီးတွင်တည်ရှိသော မြို့တော် တာနာနာရစ်နှင့် ဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်သော တားမားတေတို့ကို ဆက်သွယ်ထားသော မီးရထားလမ်းမိုင် ၅၀၀ မျှ ရှိလေသည်။

မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းကို ရှေးအခါကာလက အာရပ်လူ

မက်ဒါဂက်စကာကျွန်း၏မြို့တော် တာနာနာရစ်မြို့၏ ရှုခင်းတရပ်

မျိုးတို့ လာရောက်၍ နယ်သစ်စိုက်ထူကြသည်။ ထိုနောက် ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က ပေါ်တူဂီလူမျိုးတို့ ရောက်လာကြသည်။ ၁၇ရာစုနှစ်တွင် ပြင်သစ်တို့ လာရောက်၍ စခန်းများ ဖွင့်ကြသည်။ သို့သော် ကြာမရှည်ပေ။ ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ပြန်သည်။ ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၈၁၁ ခုနှစ်အထိ ပြင်သစ်စခန်းများကို ဗြိတိသျှတို့က သိမ်းပိုက်ထားခဲ့၏။ ထိုအတောအတွင်း ခရစ်ယန် အယူဝါဒီဖြစ်သော တိုင်းရင်းသား အကြီးအကဲတစ်ဦးသည် ပဌမရိုဒါမာဘုရင်အဖြစ် နန်းတက်အုပ်စိုးသည်။ ယင်းဘုရင် လွန်ပြီးနောက် အချင်းချင်း မသင့်မတင့် ဖြစ်ကြပြန်လေရာ ပြင်သစ်တို့က ဥရောပတိုက်ရှိ လက်နက်နိုင်ငံများအား ငြိမ်ဝပ်ပိပြားအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန် တောင်းပန်ခဲ့ကြသည်။ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်က မက်ဒါဂက်စကာတွင် ပြင်သစ်တို့ အုပ်ထိန်းခြင်းကို အသိအမှတ် ပြုခဲ့သော်လည်း မာလာဂေဆီတို့က လက်မခံခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် မက်ဒါဂက်စကာသို့ စစ်တပ်များ စေလွှတ်ကာ ထိုစဉ်က အုပ်စိုးနေသော ဘုရင်မအား ပြင်သစ်တို့ အုပ်ထိန်းခြင်းကို လက်ခံအောင် အတင်းအကြပ်ပြုခဲ့သည်။ ၁၈၉၆ခုနှစ်တွင် မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းသည် ပြင်သစ်တို့၏ ကိုလိုနီနယ် ဖြစ်လာသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အတွင်းက ၁၉၄၂ခုနှစ်တွင် မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ထားခဲ့သည်။ ဤသို့ပြုရခြင်းမှာ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ အတွင်းရှိ မဟာမိတ်သင်္ဘောများကို တိုက်ခိုက်နိုင်ရန်အလို့ငှာ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းကို ဝင်ရိုးတန်းနိုင်ငံများက အသုံးပြုခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် ဖြစ်၏။ သို့သော် နောင်အခါ ဗြိတိသျှတို့သည် မိမိတို့ဖက်သား ပြင်သစ်တို့အား ပေးအပ်ခဲ့သည်။ စစ်ပြီးကာလတွင် မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းသည် ပြင်သစ်သမဂ္ဂတွင် အဝင်အပါဖြစ်သော ပင်လယ်ရပ်ခြား ပြင်သစ်ပိုင်နယ် ဖြစ်လာခဲ့၏။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် တိုင်းရင်းသားများ လက်နက်ကိုင်၍ ပုန်ကန်ထကြွသော်လည်း ပြင်သစ်တို့က မကြာမီ နှိမ်နင်းလိုက်လေသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ကျင်းပခဲ့သော ပြည်သူ့ဆန္ဒ မေးပွဲကြီး၌ မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းသည် ပြင်သစ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်ကို တကျွန်းလုံးလိုလို ထောက်ခံခဲ့၍ ပြင်သစ်ပြည်ထောင်စုတွင် အဝင်အပါ သမတနိုင်ငံတခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မာလာဂေဆီ သမတနိုင်ငံ ဟူ၍လည်း အမည်ပြောင်းလိုက်လေသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် အချုပ်အချာ အာဏာပိုင် လွတ်လပ်သော သမတနိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

မက်ဒါဂက်စကာကျွန်းနှင့် အပေါင်းပါ ကျွန်းများတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော လူဦးရေမှာ ခန့်မှန်းခြေ ၄,၅၄၀,၀၀၀ ဖြစ်လျက် ဥရောပတိုက်သား အထူးသဖြင့် ပြင်သစ် လူမျိုး ၅,၀၀၀ ခန့် ပါဝင်လေသည်။

မက်ပါကရင်နှင့် ပယ်လျူဒရင် ။ ။ ငှက်ဖျား ရောဂါသည် လူများကို သေကြေပျက်စီးစေသော ရောဂါဆိုးကြီး ဖြစ်သဖြင့် များစွာ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းပေသည်။ ကိုနိုင်ဆေးကို လိုသလောက်မရနိုင်ခဲ့လျှင် ငှက်ဖျားရောဂါကို မည်သို့မျှ မကာကွယ်နိုင်ပေ။ ကိုနိုင်အစား အသုံးပြုနိုင်မည့် အခြား ဆေးဖက်တမျိုးကို ကြံဆကြရာတွင် “မက်ပါကရင်” ခေါ်သော ဆေးကို ခရစ် ၁၉၄၂ ခုနှစ်လောက်က တွေ့ရှိကြလေသည်။ မက်ပါကရင်သည် ငှက်ဖျားရောဂါကို တိုက်ဖျက်ရာ၌ ကိုနိုင်ထက် ၃ ဆမျှပို၍ တန်ခိုးအာနိသင် ရှိပေသည်။

မက်ပါကရင်နှင့် ကိုနိုင်တို့မှာ ငှက်ဖျားရောဂါကို အမြစ်ပြတ်အောင် မဖြတ်နိုင်ကြသောကြောင့် မက်ပါကရင်ထက် တန်ခိုးအာနိသင် ထူးကဲသော ဆေးတမျိုးကို တဖန် စီမံ ကြံဆောင်ကြပြန်လေသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလဆန်းလောက်တွင် ဗြိတိသျှ ဓာတ်ခွဲရုံတခုမှ “ပယ်လျူဒရင်” ခေါ် ဆေးတမျိုးကို တွေ့ရှိကြောင်း ကြေညာလေသည်။ ပဌမဦးစွာ ဖော်စပ်သူများမှာ ဒေါက်တာ အက်ဖ၊ အိပ်ချ၊ အက်စ၊ ကတ်၊ ဒေါက်တာ ဒီ၊ ဂျီ၊ ဒေဗီနှင့် မစ္စတာ အက်ဖ၊ ရှိ ဆိုသူ သိပ္ပံကဝိကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ပယ်လျူဒရင်ဆေးတွင် ငှက်ဖျားရောဂါအတွက် ကောင်းသော အချက် ၃ ချက်ရှိသည်။ ပဌမအချက်မှာ ရောဂါပိုး ပါရှိသည့် ခြင်ကောင်ကို ခြင်းခံရသည့်တိုင်အောင် ရောဂါမဖြစ်စေရန် ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ခြင်း၊ ဒုတိယအချက်မှာ ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်မည့် အရိပ်အရောင်လက္ခဏာများ ပေါ်ပေါက်လာသည့် တိုင်အောင် ရောဂါကို ထိရောက်စွာ တိုက်ဖျက်နိုင်ခြင်း၊ တတိယအချက်မှာ ငှပ်နေပြီးမှ ပြန်ပေါ်တတ်သော ငှက်ဖျားရောဂါကို အောင်မြင်စွာ ကာကွယ်နိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

ပယ်လျူဒရင်ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိသည်နှင့် တပြိုင်နက် ကမ္ဘာသို့ ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း မပြုသေးဘဲ လပေါင်းအတော် ကြာကြာ လျှို့ဝှက်ထားသေးသည်။ ဤသို့ လျှို့ဝှက်ထားခြင်းမှာ ဓာတုဗေဒဖက်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ၊ သုတေသနလုပ်ငန်းပြုရာ၌ ကုန်ကျသောငွေကြေးအခြေအနေ စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နောက်ဆုံး၌ ဗြိတိသျှ သိပ္ပံကဝိများသည် တကမ္ဘာလုံး၏ အကျိုးကို ထောက်ရှုကာ ထုတ်ဖော် အသိပေးလိုက်ကြသည်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဓာတ်ခွဲရုံ အသီးအသီး၌ ပယ်လျူဒရင်ကို ကြိုက်နှစ်သက်သလို ဖော်စပ်ယူနိုင်ကြပေပြီ။

မက်မန်းသီး။ ။မက်မန်းသီးသည် အစေ့မာတစေ့တည်းရှိသည့် အသီးမျိုးဖြစ်၍ ချယ်ရီသီးကလေးများအရွယ်မှ ကြက်ဥအရွယ်ထိအောင် အရွယ်အမျိုးမျိုးနှင့် ပုံသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အချို့သည် လုံး၍ အချို့မှာ ကြက်ဥပုံသဏ္ဍာန်ရှိပြီးလျှင် အချို့ကား ရှည်မော့မော့ ရှိသည်။ အခွံသည် ပါး

၍ အစိမ်း၊ အဝါ၊ အနီ၊ အပြာ၊ ခရမ်းရောင် စသည်ဖြင့် အရောင်လည်း အမျိုးမျိုးရှိသည်။ မက်မန်းသီးသည် အသားများ၍ အရည်ရွှမ်းသည်။ အလယ်ခေါင်တွင် ပြား၍ မာသောအစေ့ကြီး တစ်စေ့ရှိရာ ထိုအစေ့ထဲတွင် မျိုးစေ့ရှိသည်။

မက်မန်းပင်သည် မက်မွန်ပင်၊ တရုတ်ဆီးသီးပင်၊ ချယ်ရီပင်များနှင့်အတူ ရိုဇေစီအီးမျိုးရင်းတွင် ပရူးနပ် မျိုးစု၌ ပါဝင်သည်။ ယင်း၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ ပရူးနပ် ကွမ်မျူနစ် ဖြစ်သည်။ ယင်း၏ မူလပေါက်ရာဒေသမှာ ဥရောပတိုက် တောင်ပိုင်းနှင့် အာရှတိုက်အနောက်ပိုင်းတို့ဖြစ်ရာ ထိုမှ တဆင့်အမေရိကတိုက်၊ အာရှတိုက်နှင့် ဥရောပအနောက်ပိုင်း တို့သို့ ပျံ့နှံ့သွားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေ ၃,၀၀၀ နှင့် ယင်းအထက်မြင့်သော ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်များ၌သာ ပေါက်ရောက်သည်။ ထိုကြောင့် မေမြို့၊ ကလေးမြို့နှင့် တောင်ကြီးမြို့များအနီးအနားတွင် မက်မန်းပင်များကို တွေ့ရသည်။

မက်မန်းပင်သည် ချုံငယ်မျိုးသို့မဟုတ် အပင်ငယ်မျိုးဖြစ်၍ အကိုင်းအခက်အလက် အမြောက်အမြား ထိုးထွက်သည်။ ပန်းပွင့်များသည် အဖြူနှင့်အစိမ်းနု အရောင်များဖြစ်၍ နွမ်းသွားသည့်အခါ ပန်းရောင်နှင့် အနီရောင်သို့ ပြောင်းသွားတတ်သည်။ များသောအားဖြင့် ပန်းပွင့်များသည် အရွက်များမထွက်မီ ထွက်လာကြသည်။ မက်မန်းပင်အမျိုးပေါင်း မြောက်မြားစွာ ရှိသည်။

မက်မန်းသီးသည် အလွန်အသုံးဝင်သောအသီးဖြစ်သည်။ ယင်းနှင့်အမျိုးတူ အသီးသုံးမျိုးတို့တွင် အာဟာရဓာတ် အများဆုံးပါသော အသီးဖြစ်သည်။ အခြား အသီးများထက် သကြားရာခိုင်နှုန်း ၂၀. ၁ ပို၍ပါကြောင်းတွေ့ရသည်။ မက်မန်းသီးများကို အများအားဖြင့် အစိမ်းစားကြသည်။ အချို့ကို မသုံးစား၊ ထောပတ်၊ ယိုများ ပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ အချို့ကို အခြောက်ပြုလုပ်၍ စည်သွတ်ကြသည်။

မက်မန်းပင်များကို အဖူးကူးခြင်းဖြင့် အမြောက်အမြား ပွားယူကြသည်။ ပဌမတွင် မက်မန်းသီးအစေ့များကို ပျိုးခင်းတွင် အမြောက်အမြား ပျိုး၍ကြီးလာသောအခါ တနေရာရာတွင် ပြောင်း၍စိုက်ကြသည်။ ထို့နောက် အသီးသီးသော မက်မန်းပင်များမှ အဖူးများကို ယူ၍ ထိုပျိုးပင်များ၏ ပင်လုံးတွင် ကူးပေးပြီးလျှင် စည်းထားလိုက်ရသည်။ အဖူးများသည် ပင်လုံးထဲတွင် ပေါက်၍ အညှောက်များ ထွက်လာသည့်အခါ မူလပျိုးပင်၏ အညွန့်များကို ဖြတ်ပေးလိုက်ရသည်။ ကူးသောအဖူးများမှ ထွက်လာသော အကိုင်းအခက်သစ်များသည် အပင်သစ်၏ အညွန့်အတက်များပင်ဖြစ်သည်။ မက်မန်းပင်များကို တပင်နှင့်တပင် ၁၆ပေမှ ပေ ၂၀ ထိခွာ၍ စိုက်ကြသည်။ စ၍စိုက်ပျိုးသည်မှ ၃ နှစ်နှင့် ၆ နှစ်အတွင်း အသီးသီး၏။ ဤသို့ အဖူးကူး၍ မျိုးပွားယူခြင်းမှ သီးသော အသီးများသည် မူလမိခင်ပင်မှ သီး

သောအသီးများလောက်ပင် ကြီးသည်။ အဖူးကူးခြင်း မဟုတ်ဘဲ အစေ့မှ တိုက်ရိုက်ကြီးပြင်းလာသော အပင်များမှ အသီးများကား မူလ မိခင်ပင်မှ သီးသည့်အသီးလောက် မကြီးချေ။ မက်မန်းပင်များသည် ရေမတင်သော နံ့မြေပွများ၌ ဖြစ်ထွန်းသည်။ မက်မန်းပင်များသည် အပင်ပိုးများ ကျရောက်တတ်သဖြင့် ဂရုတစိုက် စိုက်ပျိုးကြရပြီး ပိုးသတ်ဆေးနှင့် အပင်ရောဂါဆေးများကို မပြတ်ပက်ဖျန်း ပေးရသည်။

မက်မွန်သီး။ ။ မက်မွန်သီးသည် အသားများ၍ အရည်ရွှမ်းပြီးလျှင် အနံ့ အလွန်မွှေးကြိုင်သော အသီးမျိုးဖြစ်သည်။ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ခပ်လုံးလုံးဖြစ်၍ အသီး၏ အလယ်ခေါင်တွင် မာသောအစေ့ တစ်စေ့မြုပ်လျက် ပါရှိသည်။ အရွယ်နှင့် အရောင်မှာ အသီးအမျိုးကို လိုက်၍ အမျိုးမျိုး ရှိကြသည်။ မက်မွန်သီးပင်သည် ပင်လတ်မျိုးဖြစ်၍ အမြင့် ၁၀ပေမှ ပေ ၂၀ ခန့်အထိ ရှိတတ်သည်။ ယင်းသည် မက်မန်းသီးပင်၊ တရုတ်ဆီးသီးပင်၊ ချယ်ရီပင်များနှင့်အတူ ရိုဇေစီအီး မျိုးရင်းတွင် ပရူးနပ် မျိုးစု၌ပါဝင်သည်။ ယင်း၏ ရုက္ခဗေဒ အမည်မှာ ပရူးနပ်ပါစီကာ ဖြစ်၏။ အပင်၏ အနေအထားနှင့်တကွ အသွင်အပြင်ရော အလေ့အထပါ ဗာဒမိပင်နှင့် အလွန်တူသည့်ပြင် မျိုးချင်းလည်းတူကြသည်။

မက်မွန်ပင်သည် တရုတ်နိုင်ငံ၌ မူလပေါက်ရောက်၍ မြေ

မက်မွန် အသီးအပွင့်နှင့် အရွက်များ

ထဲပင်လယ်ဒေသနှင့် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ပူဇော်သော သမပိုင်း ဒေသများသို့ ပျံ့နှံ့ ရောက်သွားလေသည်။ မက်မွန်ပင်များကို သမိုင်းမတင်မီခေတ်ကတည်းက ပြုပြင်စိုက်ပျိုးလာခဲ့ကြရာ ယခုအခါ အရှိုင်းသက်သက် ပေါက်နေသည်ဟူ၍ မည်သည့်အရပ်တွင်မျှ မတွေ့ရပေ။ မက်မွန်သီးသည် ကမ္ဘာ့သစ်သီးဈေးကွက်တွင် ပန်းသီးနောက် ဒုတိယလိုက်လာသည်။

မက်မွန်ပင်စိုက်ပျိုးသော ခြံသမားများသည် အပင်ကို မြင့်မြင့်မထားဘဲ အကိုင်းအခက်များကို ချိုင့်၍ ၁၂ ပေထိ လောက်သာ ထားသည်။ သို့မှသာ အသီးခူးရာ၌၎င်း၊ ပိုးသတ်ဆေးဖျန်းရာ၌၎င်း သက်သာလွယ်ကူသည်။ အရွက်များသည် လှံစွပ်ပုံကဲ့သို့ သေးသွယ်၍ အဖျားချွန်သည်။ အရောင်မှာ စိမ်း၍တောက်၏။ နွေကူးရာသီသို့ ရောက်သည့်အခါ လှပ၍ နူးညံ့သော ပန်းရောင်အပွင့်ကလေးများဖြင့် ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်ကြသည်။ အပွင့်များ ပွင့်ပြီးနောက်မှ အရွက်များထွက်သည်။ မက်မွန်သီးအမျိုး ပေါင်းများစွာရှိရာ အားလုံးလောက်သည် နွေရာသီ အလယ်လောက်မှ ဆောင်းကူးရာသီထိ မှည့်ကြသည်။ နွေကူးဦးရာသီလောက်တွင် စောစောပွင့်သော အပွင့်များကို နှင်းခါးရိုက်တတ်သဖြင့် အသီးမတင်ချေ။ ထို့ကြောင့် နှင်းခါးလွတ်သော နေရာများတွင်သာ အမြောက်အမြားစိုက်ကြသည်။

မက်မွန်သီးထဲတွင် မာသော အစေ့တစ်စေ့ရှိရာ ထိုအစေ့ထဲတွင် မျိုးစေ့ရှိ၏။ ထိုမျိုးစေ့မှ အပင်ပေါက်၏။ သို့သော် များသောအားဖြင့် မျိုးစေ့ကိုစိုက်၍ ပေါက်သောအပင်မှ အသီးသည် မူလမျိုးစေ့ရသောအပင်မှ သီးသည့်အသီးလောက် မကြီးချေ။ ညံ့သွားတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခြံသမား၊ ဥယျာဉ်သမားများသည် အပင်သစ်များကို အဖူးကူးခြင်းဖြင့် စိုက်ပျိုးကြသည်။ မက်မွန်စေ့ အမြောက်အမြားကို ပျိုးခင်းတွင် ပျိုး၍ ကြီးလာသောအခါ တနေရာသို့ပြောင်း၍ စိုက်ကြသည်။ ထို့နောက် အခြားအပင်ကြီးများမှ အဖူးကိုယူ၍ ထိုပျိုးပင်များ၏ ပင်လုံးတွင် ကူးပေးလိုက်လေသည်။ အဖူးများသည် ပင်လုံးထဲတွင် ပေါက်၍ အညောက်များ ထွက်လာသည့်အခါ မူလပျိုးပင်များ၏ အညွန့်များကို ဖြတ်လိုက်တော့၏။ ကူးသော အဖူးများမှထွက်လာသော အကိုင်းအခက်သစ်များသည် အပင်သစ်၏ အညွန့်အတက်များ ဖြစ်လာသည်။ ထိုအပင်သစ်မှ သီးသော အသီးများသည် အဖူးများယူသော မူလအပင် အသီးများကဲ့သို့ တထေရာတည်းတူကြသည်။

ခြံများ၊ ဥယျာဉ်များတွင် မက်မွန်ပင်များကို အတန်းလိုက်စိုက်၍ တတန်းနှင့် တတန်းသည် များသောအားဖြင့် ပေ ၂၀ ကွာသည်။ တပင်နှင့် တပင်လည်း ပေ ၂၀ ခွာ၍ စိုက်ကြသည်။ မက်မွန်ပင်သည် ရေမတင်သော နုံးမြေပွများ၌ အဖြစ်ထွန်းဆုံးဖြစ်သည်။ စ၍ စိုက်ပျိုးသည်မှ ၃ နှစ်ခန့်

အတွင်း အသီးသီး၏။ မက်မွန်ပင်များသည် အပင်ပိုးများ ကျရောက်တတ်သဖြင့် သက်တမ်းတိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဂရုပြုစိုက်ပျိုးကြရသည်။ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် အပင်ရောဂါဆေးများကို မပြတ်ဖျန်းပေးရသည်။

မက်မွန်ပင် အမျိုးပေါင်းနှစ်ရာခန့်ရှိရာ အစေ့ကျွတ်၊ အစေ့ကပ်၊ အသားဖြူနှင့် အသားဝါဟူ၍ ခွဲခြားထားလေသည်။ အချို့မက်မွန်သီးမှ အစေ့များသည် အသားနှင့်ကပ်မနေဘဲ လွယ်ကူစွာ ထုတ်ယူနိုင်သောကြောင့် အစေ့ကျွတ်မျိုးဟု ခေါ်သည်။ အချို့အသီးမှ အစေ့များကား အသားတွင် ကပ်နေ၍ လွယ်ကူစွာ ထုတ်ယူနိုင်သောကြောင့် အစေ့ကပ်မျိုးဟု ခေါ်သည်။ အချို့ အသီး၏ အသားရောင်မှာ ဖြူ၍ အချို့ကား ဝါ၏။

မက်မွန်သီး အမှည့်များသည် ရက်အနည်းငယ် အတွင်းပုပ်၍ ပျက်စီးတတ်သဖြင့် ရပ်ဝေးရှိ ဈေးများသို့ တင်ပို့ရာ၌ အခက်အခဲနှင့် ကြုံရလေသည်။ အသီးများကို မှည့်လျှင် မှည့်ခြင်း ဆွတ်ခူးရသည်။ သို့ရာတွင် ယခုခေတ်တွင် စည်သွတ်လုပ်ငန်း စက်ရုံကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာပြီဖြစ်ရာ ဈေးအမှိုက်မတင်ပို့နိုင်သော အသီးမှည့်များကို ထိုစက်ရုံများသို့ အလွယ်တကူ တင်ပို့နိုင်ကြသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်တွင် မက်မွန်ပင်များကို အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုး၍ အသီးများကို စည်သွတ်ကာ အရပ်ရပ်သို့ တင်ပို့ရောင်းချကြသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ မက်မွန်ပင်များကို မှန်အိမ်များဆောက်၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၌ ပေပေါင်း ၃,၀၀၀ ကျော်အမြင့်ရှိသော အရပ်များတွင် မက်မွန်ပင်များ ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မေမြို့၊ ကလောနှင့်တောင်ကြီးမြို့များ အနီးအနားတွင် မက်မွန်ခြံကလေးများကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

မက်လင်ပင် ။ မက်လင်ပင်သည် ငုံ့ပကေး စီအီး မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်၍ ယင်းကို ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် အက်ဒန်ဆိုးနီးယား ဒစ်ဂျီတေးတား ခေါ်သည်။ မက်လင်ပင်၏ မူလပေါက်ရာအရပ်မှာ အာဖရိကတိုက် အလယ်ပိုင်းရှိ ခြောက်သွေ့သောဒေသများဖြစ်၍ အသက်အလွန်ရှည်ပြီးလျှင် သစ်ပင်လုံးပတ် အလွန်ကြီးသောကြောင့် ထင်ရှားကျော်ကြားသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အသက်အရှည်ဆုံး သစ်ပင်မျိုးထဲတွင် မက်လင်ပင်လည်း တမျိုးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ပင်လုံး အချင်းမှာ ပေ ၃၀ ခန့်အထိပင် ရှိနိုင်သည်။ ပင်လုံး အလွန်ကြီးသလောက် အပင်မှာ ပု၍ လက်ဝါးပုံ အရွက်များဖြင့် ဝေဝေဆာဆာ ပြန့်ကာပေါက်လျက် ရှိသည်။

မက်လင်ပင်သည် မူလပေါက်ရာ အရပ်ဖြစ်သော သဲကန္တာရများ၌ အလေ့ကျပေါက်လျက်ရှိသည်။ အသက်ကြီးလာသောပင်လုံးသည် အနည်းငယ် ဆွေးမြည့်လာပြီးလျှင် အ

လယ်တွင် အခေါင်းကြီးသည် တခါတရံ ရေဂါလန်ပေါင်း ၂၅၀ မျှ ဝင်ဆုံသည်။ မက်လင်ပင်၏ အသားသည် ပျော့၍ပွ၏။ အတွင်း အခေါက်များမှ အမျှင်များရသည်။ ဗူးသီး ပုံ သဏ္ဍာန်ကဲ့သို့ရှိသော မက်လင်သီးများသည် အလျား ၈ လက်မမှ ၁၀ လက်မထိ ရှည်ပြီးလျှင် အသားပွ၍ချဉ်သည်။

မက်လင်ပင်များကို သီဟိုဠ်နိုင်ငံ အထက်ပိုင်း ခြောက် သွေ့သောဒေသ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ အချို့ ဒေသနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းတွင် ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မက်လင်သီးကို လျက်ဆားဖော်စပ်ရာ၌ အ သုံးပြု၍ ထိုလျက်ဆားကို မက်လင်ချဉ် လျက်ဆားအဖြစ်ဖြင့် လူသိများသည်။ အချို့ဒေသတွင် အချဉ်ဟင်းချက်ရာ၌ မက် လင်သီးကို အသုံးပြုကြသည်။

မြန်မာဆေးကျမ်း အလိုအရ မက်လင်သီးသည် အလွန် ချဉ်၏။ ဝမ်း၊ လေချုပ်သောအနာ၊ သလိပ်နာ၊ လေနာတို့ ကို နိုင်၏။ ကြေလွယ်၏။ ဝမ်းမီးကို တောက်စေတတ်၏။ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်ကို ဖျက်၍ အောက်သို့ ထုတ်တတ်၏။ နှလုံးနှင့်ဆိုင်သော အနာ၊ ဘေးထိုး ရင်ကျပ်နာ၊ ရင်ပတ်နာ၊ ဂူနာတို့ကို နိုင်၏။ အဆီမရှိ၊ သည်းခြေကို ပျက်စေတတ်၏။ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်တို့၌ အပြစ်ဒေါသကို နိုင်၏။ မောဟိုက် ခြင်း၊ ချောင်းဆိုးနာ၊ ပန်းနာ၊ အစာမကြေသော အနာ၊ အော့အန်ခြင်းတို့ကို နိုင်၏။

အိန္ဒိယ ဆေးကျမ်း အလိုအားဖြင့် မက်လင်သီး၏ အသား နှင့် အစေ့ကိုပါ အဖျော်ရည် ပြုလုပ်၍ အသုံးပြုရာ အေးမြ ၍ အဖျားကို ကျစေသည်။ ညဉ့်ခွေးထွက်ခြင်းကို သက်သာ စေ၍ ဝမ်းချုပ်ခြင်းကို နိုင်လေသည်။

မက်အာသာ,ဒေါက်ဂလပ် (ခရစ် ၁၈၈၀-၁၉၆၄)။ ။ ဒေါက်ဂလပ်မက်အာသာသည် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး အ တွင်းက ကမ္ဘာ့အရှေ့ပိုင်း စစ်မျက်နှာတွင် အလွန်ထင်ရှား ကျော်ကြားခဲ့သော အမေရိကန် ဗိုလ်ချုပ်မှူး ဖြစ်သည်။ မက် အာသာသည် ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ အာကင်ဆောပြည်နယ်ရှိ လစ်တဲရော့မြို့ စစ်တန်းလျားတွင် မွေးဖွားသူဖြစ်သည်။ သူ၏ ဖခင်မှာ အမေရိကန် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲ၊ စပိန်- အမေရိကန်စစ်ပွဲ တို့တွင် ထင်ရှားခဲ့သော ဗိုလ်ချုပ်ကြီး အာသာ မက်အာသာ ဖြစ်၏။ ဒေါက်ဂလပ် မက်အာသာမှာ ငယ်စဉ်မှစ၍ စစ်သား များနှင့် လက်ပွန်းတတီး နေခဲ့ရသူဖြစ်သည်။ ဝက်စပိုင် စစ် တက္ကသိုလ်သို့ ဝင်ခွင့်ရပြီးနောက် ၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် ထူးချွန် စွာ ဘွဲ့ထူးဆွတ်ခဲ့ ခဲ့လေသည်။ စစ်တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရပြီး နောက် ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုတွင် စစ်မှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၀၆ ခု နှစ်တွင် သမတကြီးသီယိုဒိုရူးဇဲ၏ သက်တော်စောင့်အဖြစ် တနှစ်ခန့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရ၏။

အမေရိကန်ဗိုလ်ချုပ်မှူး ဒေါက်ဂလပ်မက်အာသာ

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသည် ပဌမ ကမ္ဘာစစ်တွင် စတင် ပါဝင်လိုက်သောအချိန်၌ မက်အာသာမှာ ဗိုလ်မှူး ဖြစ်နေလေပြီ။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်စစ်မျက်နှာသို့ ချီ တက်ခဲ့ရသော နာမည်ကျော် သက်တံတပ်မ (အမှတ် ၈၄ တပ်မ) တွင် စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် လိုက်ပါသွားခဲ့ ရလေရာ သူ၏စွမ်းရည်နှင့် သူရသတ္တိများကို ဖော်ပြခွင့် ရခဲ့ လေသည်။ တိုက်ပွဲများတွင် ၂ ကြိမ်ဒဏ်ရာရခဲ့၍ တကြိမ် အဆိပ်ငွေ့သင့်ခဲ့သည်။ သူရဲကောင်းတံဆိပ် အများအ ပြားနှင့် အထူးတလည် ဂုဏ်ပြုချီးကျူးခြင်း ခံရသည်။ ထို နောက် တပ်မဟာကို အုပ်ချုပ်ရသော ဗိုလ်မှူးချုပ်အဖြစ် တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်း ခံခဲ့ရ၏။ စစ်ပြီးသောအခါ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသို့ ပြန်လာရပြီးနောက် ဝက်စပိုင် စစ်တက္က သိုလ်တွင် ကျောင်းအုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်မှစ၍ ၃ နှစ်တိုင်တိုင် ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုတွင် ဖိလစ်ပိုင် တပ်မမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ လတွင် ဗိုလ်ချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရခဲ့ရာ အမေရိကန် စစ်သမိုင်းတွင် အသက်အငယ်ဆုံးနှင့် ထိုရာထူးမျိုးကို ထမ်း ရွက်ခဲ့ရသူ ဖြစ်ပေသည်။

၁၉၂၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်အထိ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းရှိ အမေရိကန်တပ်များကို အုပ်ချုပ် ခဲ့ရသည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူး အဆင့်အတန်းဖြင့်

မက်အာသာ,ဒေါက်ဂလပ်

အမေရိကန်စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရလေသည်။ ထို ရာထူး ခန့်ထားခြင်း ခံရသောသူများတွင်လည်း မက်အာသာ မှာ အသက်အငယ်ဆုံးပင် ဖြစ်ခဲ့၏။ အမေရိကန်တပ်မတော် စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့စဉ် နိုင်ငံကာကွယ်ရေး အ တွက် အင်အားဖြည့်တင်းရန် ကွန်ဂရက်လွှတ်တော်ကို တိုက် တွန်းပြောဆိုခဲ့၏။ အမေရိကန်တပ်မတော်ကိုလည်း လျင် မြန်နိုင်သမျှ လျင်မြန်စွာ ခေတ်မီလာအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့လေ သည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် စစ်ဦးစီးချုပ် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့ပြီးနောက် ဖိလစ်ပိုင်သမတ၏ တောင်း ဆိုချက်အရ ဖိလစ်ပိုင် အစိုးရ၏ စစ်မှုရေးရာ အကြံပေးအရာ ရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၉ရက်နေ့ တွင် ဖိလစ်ပိုင်တပ်မတော်၏ စစ်သူကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရသည်။ မက်အာသာသည် ၁၉၃၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ ရက်နေ့၌ စစ်တပ်မှ အငြိမ်းစား ယူလိုက်သော်လည်း ဖိလစ် ပိုင်သမတက သူ့အား ဖိလစ်ပိုင်တပ်ပေါင်းစု၏ အကြီးအကဲ အဖြစ် ဆက်လက်ထားရှိခဲ့၏။ ၁၉၄၁ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၆ရက် နေ့တွင် ဖိလစ်ပိုင် စစ်တပ်အားလုံးကို အမေရိကန် တပ်မ တော်ထံသို့ သွတ်သွင်းလိုက်သောအခါ သမတ ဖရန်ကလင် ရူးဇဗဲက မက်အာသာအား ဗိုလ်ချုပ်ကြီး အဆင့်အတန်း ဖြင့် အရှေ့ဖျားရှိ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ စစ်တပ်များ ကို အုပ်ချုပ်ရန် တာဝန်လွှဲအပ်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုကို ဂျပန်တို့က တိုက်ခိုက် သည့်အချိန်၌ မက်အာသာအား ဗိုလ်ချုပ်မှူးအဖြစ် သမတ ရူးဗဲက ပြန်လည်ခန့်အပ်လေသည်။ မက်အာသာသည် ဖိ လစ်ပိုင်နှင့် အမေရိကန်တပ်ပေါင်းစုတို့ကို ပေါင်းကာ ဂျပန် တပ်များကို ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ သို့သော် အင်အားချင်း မမျှ သဖြင့် နောက်သို့ တဆုတ်တည်း ဆုတ်ခဲ့ရလေသည်။ ပဌမ၌ ဗာတန်းကျွန်းဆွယ်သို့ ဆုတ်ခဲ့ပြီးနောက် ကော်ရက်ဂျီဒေါ် ခံတပ်ကျွန်းသို့ ဆုတ်ခဲ့ရ၏။ ထိုသို့ ဆုတ်ခဲ့သင်း ၃ လကြာမျှ ဂျပန်တို့ မနီလာပင်လယ်အော်ကို အသုံးမပြုနိုင်အောင် စွမ်း ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ ထိုပြင် ထိုသို့ အောင်မြင်စွာ ဆုတ်ခွာ နိုင်ခဲ့သဖြင့် မက်အာသာမှာ ကွန်ဂရက် ဂုဏ်ထူးဆောင် တံ ဆိပ် အပ်နှင်းခြင်းခံရ၏။ လူ့ အမြောက်အမြား အဆုံးအရှုံး ခံကာ အမေရိကန်တို့ကို ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းများမှ မောင်းထုတ် ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သော ဂျပန်ဗိုလ်ချုပ်မှာကား အကြံ မအောင် သဖြင့် ကိုယ့်ကိုကိုယ် သတ်သေခဲ့သည် ဟု ဆိုလေသည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် သမတရူးဗဲ၏ အမိန့်အရ မက်အာသာသည် သူ၏ဇနီးသည်နှင့် သားငယ်ကို ခေါ်ဆောင်ကာ ကောက်ရက်ဂျီဒေါ်ကျွန်းမှ တိုပီဒိုသင်္ဘောဖြင့် တိတ်တဆိတ် ထွက်ခွာခဲ့ပြီးနောက် ဖိလစ်ပိုင်တောင်ပိုင်း တ နေရာသို့ အရောက်တွင် လေယာဉ်ပျံဖြင့် ဩစတြေးလီးယား သို့ ထွက်ခွာခဲ့ရလေသည်။ မက်အာသာမှာ ပစိဖိတ်တောင်

ပိုင်း မဟာမိတ်တပ်များ၏ သေနာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက် ရန် ထွက်ခွာခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် မက်အာသာ သည် ဖိလစ်ပိုင်မှ မခွာလိုလှချေ။ သူ၏ လူများကို “ကျွန်ုပ် ပြန်လာခဲ့မည်” ဟု ကတိပြုထားခဲ့၏။ ထို့နောက် အစစ အရာ ရာ အသင့်ဖြစ်အောင် ပြင်ဆင်ပြီးနောက် ၁၉၄၂ ခုနှစ် ကုန်ခါ နီးမှစ၍ ဂျပန်တို့ကို စတင် ထိုးစစ်ဆင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ နယူးဂင်နီဖက်မှ ဝင်လာသော ရန်သူများ တန့်သွားပြီး နောက် အမေရိကန်တပ်များသည် ဆော်လမွန်ကျွန်းပေါ် သို့ တက်ရောက်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ် အကုန် တွင် မက်အာသာ အုပ်ချုပ်သောတပ်များသည် နယူးဂင်နီ အရှေ့ပိုင်းကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည့်ပြင် ဆော်လမွန် ကျွန်းများနှင့် နယူးဗြိတိန်ကျွန်းပေါ်ရှိ ဂျပန်တပ်များကို လည်း အခြေယိုင်အောင် ပြုနိုင်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ် တွင်ကား မက်အာသာသည် ဂျပန်များကို ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာ အတွင်းရှိ ကျွန်းများမှ တဖြည်းဖြည်း ရှင်းလင်းပစ် ခဲ့လေ သည်။ ထို့ပြင် ဖိလစ်ပိုင် ကျွန်းစုတွင် ယခင်က မက်အာသာ သင်ကြား လေ့ကျင့်ပေးခဲ့သော ဖိလစ်ပိုင် ကျွန်းသားများ သည် ပြောက်ကျားစနစ်ဖြင့် ဂျပန်တို့ကို တော်လှန်ခဲ့လေရာ ထိုပြောက်ကျားတို့အား မက်အာသာက လက်နက်များပေး ၍ ကူညီခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ထိုနှစ် အကုန်တွင် ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်း စုသည် ဂျပန်တို့လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် နွေဦးပေါက်တွင် မက်အာသာသည် ဗိုလ်ချုပ် မှူး အဆင့်အတန်းဖြင့် ပစိဖိတ် အနောက်ပိုင်းရှိ အမေရိကန် တပ်ပေါင်းစု စစ်သေနာပတိအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေ သည်။ ထို့ပြင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးအဖြစ် သူဆောင်ရွက်ရမည့် တာ ဝန်မှာ ဂျပန်ကျွန်းစုကို တိုက်စစ်ဆင်ရန် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ တိုက်စစ်ဆင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်နေဆဲတွင် သမတသစ် ထရူးမင်းက ဂျပန်တို့သည် မဟာမိတ်တို့၏ လက် နက်ချရေး စည်းကမ်းများကို လက်ခံကြောင်းနှင့် မက်အာ သာအား ဂျပန်တို့ လက်နက်ချသည်ကိုခံယူရန်နှင့် ဂျပန်ပြည် ကို အုပ်ချုပ်ရန် မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစု စစ်သေနာပတိချုပ် အဖြစ် ခန့်ထားကြောင်း ကြေညာလိုက်လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၄၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် တိုကျိုပင်လယ် ကွေ့၌ ကျောက်ချနေသော မိဇူးရီ စစ်သင်္ဘောကြီးပေါ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူး မက်အာသာသည် ဂျပန်တို့ ချွင်းချက်မရှိ လက် နက်ချသည်ကို ခံယူလေသည်။

ထို့နောက် တိုကျိုမြို့တွင် ဌာနချုပ်ထားရှိ၍ ဂျပန်နိုင်ငံ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကိုတာဝန်ခံကာ ကြိုးကိုင်ခဲ့ရ၏။ မက်အာသာ သည် ဂျပန်စစ်အင်အားကို လျှော့ရန်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံဖြစ်လာစေရန် စတင်လုံးပန်းခဲ့လေသည်။ သူ၏ အမိန့်အရ အမျိုးသမီးများ မဲဆန္ဒပေးနိုင်ရေး၊ မြေပိုင် စနစ်ပြုပြင်ရေး စသည့်လူမှုရေးရာ ပြုပြင်မှုများကို ဂျပန်တို့

သည် လက်ခံခဲ့ရသည်။ မက်အာသာ၏ တည်ကြည်သော အမူအရာ၊ မျှတသောအပြုအမူတို့ကြောင့် ဂျပန်တို့သည် သူ့အား လေးစားကြည်ညိုသည် ဟု ဆိုလေသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်လောက်တွင် မက်အာသာသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင်လည်း ထင်ရှား ကျော်ကြားလာပြီး လျှင် သူ့အား သမတလောင်းတဦးအဖြစ် ရီပတ်ဗလစ်ကင် ပါတီမှ တင်မြှောက်ကြရန်ပင် စိုင်းပြင်းခဲ့လေသည်။ သို့ရာ တွင် မက်အာသာကမူ မိမိသည် မည်သည့်ရာထူးကိုမျှ မရည် ရွယ်ကြောင်း၊ သို့သော် တိုင်းပြည်က လိုလားသည်ဆိုလျှင် မည်သည့် တာဝန်ကိုမဆို ထမ်းဆောင်ရန် ငြင်းဆိုမည် မဟုတ်ကြောင်း ပြန်ကြားပြောဆိုခဲ့လေသည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကိုရီးယား စစ်ရေးကိစ္စတွင် မက်အာသာ၏ အမည်သည် ထင်ရှားသည် ထက် ထင်ရှားလာသည်။ မက်အာသာသည် ကုလသမဂ္ဂ တပ်များ၏ စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေ သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၅၁ ခုနှစ် နှစ်ဦးပိုင်းတွင် တရုတ်နီတို့ စစ်ထဲသို့ဝင်လာသည့်အခါ မက်အာသာသည် စစ်ဆင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေရိကန်အစိုးရနှင့်၎င်း၊ ကုလသမဂ္ဂစစ်တပ် နှင့်၎င်း သဘောမညီမညွတ် ဖြစ်လာသည်။ မက်အာသာ၏ ဝါဒမှာ တရုတ်ကွန်မြူနစ်တို့ကို ချေမှုန်းနိုင်ရန် တရုတ်နီပြည်မ ကို ဦးစွာတိုက်ခိုက်ချေမှုန်းရမည်ဟူ၍တည်း။ ထို့ကြောင့် တ ရုတ်နီပြည်မကို တိုက်ခိုက်ရန် စစ်မျက်နှာဖွင့်သင့်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုကြေညာ၏။ အမေရိကန်အစိုးရကမူ တတိယကမ္ဘာစစ် ကြီး ဖြစ်ပေါ်ရေးကို အားပေးရာရောက်မည်ဟု ယူဆလျက် သဘောမတူဘဲရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ သမတထူးမင်းက မက်အာ သာကို ပြည်ထောင်စု၏ဝါဒကို ဆန့်ကျင်သည်ဟု စွပ်စွဲကာ သေနာပတိချုပ်ရာထူးမှ ဖြုတ်ချပြီးလျှင် သူ့၏နေရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူး ရစ်ဂျေးကို ခန့်ထားခဲ့သည်။ မက်အာသာမှာ မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစု စစ်သေနာပတိချုပ်၊ ကုလသမဂ္ဂ စစ် သေနာပတိချုပ်၊ အရှေ့ဖျား စစ်သေနာပတိချုပ်၊ အရှေ့ဖျား အမေရိကန် တပ်မှူးကြီး စသည့် ရာထူးများမှ ဖြုတ်ချခြင်းခံရ သော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်မှူး အဆင့်အတန်းနှင့် လစာများကား တသက်ပန် ရမြဲရရှိခဲ့၏။ ထို့နောက် ဒေါက်ဂလပ် မက်အာ သာသည် နယူးယော့မြို့တွင် နေထိုင်ခဲ့ရာမှ နာမကျန်း ဖြစ် လာ၍ ၁၉၆၄ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ဝေါလတာရီ ဆေးရုံသို့ တက်ရောက် ခွဲစိတ်ကုသခဲ့ရသည်။ သို့သော် သက် သာခွင့်မရဘဲ၊ ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။

မောက်တင် ။ ။ မောက်တင်သည် ဝမ်းဘဲ၊ ငန်းတို့နှင့်အတူ အင်ဆာရီဖောမီး မျိုးစဉ်တွင် အနက်တီဒီးမျိုးရင်း၌ပါဝင်၍ ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ဆာကီဒိုင်အောနစ် မယ်လာနိုတော့ ဟုခေါ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝမ်းဘဲနှင့်ငန်းအမျိုးပေါင်း

၃၄ မျိုးရှိသည်ဟု သိရသော်လည်း ၆ မျိုးသာလျှင် တိုင်း ရင်းငှက်များ ဖြစ်ကြသည်။ ကျန်အမျိုးများမှာ ဆောင်း ရာသီဥဉ္စည်သည်ငှက်များဖြစ်ကြ၍ စက်တင်ဘာလ၊ သို့မဟုတ် အောက်တိုဘာလလောက်တွင် ရောက်လာပြီးလျှင် မတ်လ တွင် တိဗက်ကုန်းပြင်မြင့်သို့ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ထို့ထက် မြောက်ဖက်ကျသော ဒေသများသို့ဖြစ်စေ တဖန် ပြန်သွား ကြသည်။ ထိုနေရာများ၌သာ သားပေါက်သည်။ တိုင်းရင်း ငှက်မျိုးများတွင် မောက်တင်သည် တမျိုးအပါအဝင်ဖြစ်၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်လည်း ကောင်းပေသည်။ ကျန်တိုင်းရင်းငှက် ၅ မျိုးမှာ တောဘဲ၊ ကလကတ်၊ စစ်စလီကြီး၊ စစ်စလီ ခေါင်းမဲနှင့် ဝမ်းဘဲတို့ ဖြစ်ကြသည်။

မောက်တင် အဖိုများသည် အလျားလက်မ ၃၀ ရှိ၍ အမ များမှာ ၂၃ လက်မသာရှိသည်။ မောက်တင် အဖို၏ အပေါ် ပိုင်းသည် အနက်ရောင်တွင် အစိမ်းရောင်၊ ခရမ်းရောင်နှင့် ကြေးနီ ရောင်များ ရောယှက်၍ ချောမွတ် တောက်ပနေပေ သည်။ ထူးခြားချက်တရပ်မှာ အခြားဝမ်းဘဲနှင့်မတူဘဲ နှုတ်သီးရင်းတွင် အသားအမောက်ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ ကြောင့်ပင်လျှင် မောက်တင်ဟု အမည်တွင်သည်။ ထိုအ မောက်သည် သားပေါက်ချိန်တွင် ပိုမိုထင်ရှားလေသည်။ မောက်တင် အမသည် အဖိုထက် သိသိသာသာ အရွယ်ငယ် ၍ မွဲခြောက်ခြောက် အရောင်ရှိပြီးလျှင် အမောက်လည်း မရှိချေ။ မောက်တင်တို့သည် ပျံသန်းရာတွင် သန်မာ၍ လျင် မြန်စွာ ပျံသန်းနိုင်သည်။

မောက်တင်တို့သည် အများအားဖြင့် သစ်ပင်ထက်၌ နေ သည်။ ကိုင်းပင် သစ်ပင် အနည်းငယ်မျှ ပိုင်းလျက်ရှိသော ရေတိမ်အင်းအိုင်များ၌ ယင်းတို့ကို တကောင်တည်း ဖြစ်စေ၊ အဖိုအမတွဲလျက်ဖြစ်စေ၊ အအုပ်အသင်းကလေးဖွဲ့၍ ဖြစ်စေ တွေ့ရတတ်သည်။ ညဉ့်အချိန် ထိုအပင်၌ပင် အိပ်တန်းတက် ကြသည်။ သားပေါက်ချိန်မဟုတ်သည့် အချိန်၌ မြစ်ချောင်း များ၊ သဲသောင်ကမ်းခြေများ၌ နေသည်။ မောက်တင်များ သည် စပါးများကို အမြောက်အမြား စားသည်။ သို့သော် လည်း သစ်မြစ်၊ သစ်စေ့များ၊ ရေထဲ၌ ပေါက်သော ပင်ငယ် အမျိုးမျိုးတို့၏ အစို့များ၊ တီကောင်နှင့် ရေပိုးရေမွှားများ ကိုလည်း စားကြသည်။

မောက်တင်အဖို၏ ရိုးရိုးအော်သံမှာ မကျယ်လောင် မစူး ရှသော်လည်း အသိုက်အနီးအနားသို့ သွားရောက် နှောင့် ရှက်သည့်အခါ မကြောက်မရွံ့ ဆူညံစွာ အော်ဟစ်တတ် သည်။ မောက်တင်တို့သည် ဇွန်လမှ စက်တင်ဘာလအတွင်း သားပေါက်ကြသည်။ သာမန်အားဖြင့် အသိုက်ကို သစ်ပင် ထက်ရှိ အခေါင်းတွင်း၌ တုတ်များ၊ မြက်များ၊ သစ်ရွက်များ နှင့် အမွှေးအတောင်များဖြင့် ဖြစ်ကတတ်ဆန်း ပြုလုပ်သည်။ တမြဲလျှင် ၇ ဥမှ ၁၂ ဥအထိ ရှိသည်။ အသိုက်တခုတွင်ကား

www.foreverspace.com.mm

ရှုတ်သီးရင်း၌ အမောက်ပါသည် မောက်တင်ငှက်

ဥပေါင်း ၄၇ ဥအထိ ရှိသည်ကို တွေ့ရဘူးသည်။ ဥများသည် ရှည်မျောမျောရှိ၍ ပဌမတွင် ဖြူနေသော်လည်း ကြာလတ်သော် တဖြည်းဖြည်း ညိုလာသည်။ တခါတရံ ကလကတ်ငှက်၏ ဥများကို မောက်တင်အသိုက်တွင် တွေ့ရတတ်သည်။

မောက်တင်တို့ကို အာဖရိကတိုက်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သီဟိုဠ်နိုင်ငံများတွင် တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း၌ တွေ့ရခဲ၍ အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းတွင် ကား အမြောက်အမြား တွေ့ရသည်။

မောက်မယ်မြို့။ ။ မောက်မယ်မြို့သည် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းတိုင်း လွယ်လင်ခရိုင်၊ မောက်မယ်နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်မျက်နှာပြင်အထက် ပေပေါင်း ၁,၆၃၀ မြင့်ပြီးလျှင်၊ တောင်များဝန်းရံလျက်ရှိ၏။ မြို့၏အရှေ့ဖက်တွင် မြောက်မှ တောင်သို့ နမ့်ယွန်းချောင်း စီးဆင်းလျက် ရှိသည်။ တောင်ဖက်တွင် နန်းဖတ်ခုံစေတီ၊ နှစ်ကျိပ်ရုပ်ဆူစေတီနှင့် ဆုတောင်းပြည့်စေတီများ တည်ရှိပြီးလျှင်၊ မြို့၏မြောက်ဖက် မြို့၏အဝင်တွင် မြို့ဦး မဟာမုနိဘုရားကျောင်းတော် တည်ရှိသည်။ ထိုကျောင်းတော်၏ တောင်ဖက်တွင် ကပ်လျက် မြို့ဦးဂိုဏ်းချုပ် ဆရာတော်ကြီး၏ ကျောင်းကြီး တည်ရှိလေသည်။ မောက်မယ်မြို့ဟု တွင်သည်မှာ ရှမ်းဘာသာအခေါ် မောက်မိုင်၊ မြန်မာအခေါ်ခေါင်ရမ်းပန်းကို အစွဲပြု၍ တွင်ကြောင်းဆိုသည်။

မောက်မယ်မြို့နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်

၁,၂၀၀ ခန့်ရှိ၏။ နောက်ဆုံး သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေမှာ ၁၉,၅၀၀ ခန့်ရှိ၏။ မောက်မယ်မြို့နယ်အတွင်း၌ ရှမ်း၊ ပအိုဝ်း၊ ကယား စသည့်လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ နတ်ကိုးကွယ်သော ကယားလူမျိုးများမှအပ ရှမ်းနှင့် ပအိုဝ်းလူမျိုးတို့သည် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီများ ဖြစ်ကြလေသည်။

မြို့နယ်အတွင်း နေထိုင်သူတို့၏ အလုပ်အကိုင်များမှာ လယ်လုပ်ခြင်း၊ တောင်ယာခုတ်ခြင်းနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်၏။ မြို့နယ်၏ထွက်ကုန်များမှာ အင်တွဲ၊ ယျိုပဲ၊ သစ်စေး၊ ကွမ်းရွက်၊ ဆေးရွက်၊ ဆန်စပါး၊ နှမ်းဆီ၊ မြေပဲဆီ စသည်တို့ဖြစ်လေသည်။

ခရီးလမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးတွင် မောက်မယ်မြို့သည် ကားလမ်းဆုံးဖြစ်ပြီးလျှင်၊ မောက်မယ်မှ တိုက်နယ်အတွင်းသို့ လှည်း၊ နွားဝန်တင်အထမ်းအပိုးတို့ဖြင့်သာ ကူးသန်းသွားလာကြသည်။ မောက်မယ်မှ တန့်ဟတ်သို့ သွားသော ကားလမ်းသည် နွေရာသီအတွင်း၌သာ အသုံးပြုနိုင်သည်။

မောက်မယ်မြို့တွင် ထင်ရှားသောအဆောက်အအုံမှာ ယခင် နယ်ရှင်စော်ဘွားကြီး၏ ဟော်ကြီးဖြစ်၏။ ထင်ရှားသော စေတီပုထိုးများမှာ နန်းဖတ်ခုံ စေတီတော်ကြီးနှင့် မြို့၏အရှေ့ဖက်တောထဲတွင် တည်ရှိသည့် မြို့နံစေတီ ဖြစ်သော နောင်အိုင်စေတီတို့ဖြစ်သည်။ နန်းဖတ်ခုံစေတီတော်ကြီး၏ ဘုရားပွဲတော်များကို နှစ်စဉ် တန်ဆောင်မုန်းလနှင့် တပေါင်းလများတွင် ကျင်းပလေ့ ရှိလေသည်။

မိုက္ကရိုစကုပ် ။ ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ခြေလက်အင်္ဂါစသော ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းများတွင် ကုဋေပေါင်း များစွာသော သာမန် မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်သော သက်ရှိသတ္တဝါကလေးများ တရွရွ လှုပ်ရှားလျက်ရှိကြသည်ဟုပြောလျှင် ယုံကြည်လိုသော်မှ ယုံကြည်ကြပေလိမ့်မည်။ သို့သော် စင်စစ် ထိုသက်ရှိသတ္တဝါကလေးများ အထင်အရှား ရှိနေကြောင်းကိုကား မိုက္ကရိုစကုပ် မှန်ဘီလူးကို တီထွင်နိုင်ပြီဖြစ်သဖြင့် သိနိုင်ကြပေပြီ။

ဂရိဘာသာဖြင့်“မိုက္ကရို”မှာ သေးနပ်ခြင်း၊ “စကုပ်”မှာ မြင်တွေ့ခြင်းဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ မိုက္ကရိုစကုပ်သည် အကြီးချဲ့ မှန်ဘီလူးများဖြင့် စိမ့်ထားသော ကိရိယာတခု ဖြစ်၏။ အကြီးချဲ့ မှန်ဘီလူးများကို အလွန်ရှေးကျသော ကာလကပင် လူများသိခဲ့ကြပြီးလျှင် ထိုမှန်ဘီလူးတို့၏ အကြီးချဲ့နိုင်သည့် သတ္တိကို အံ့ဩခဲ့ကြလေသည်။ မှန်ဘီလူးများကို တခုတည်း မဟုတ်ဘဲ တခုပေါ်တခု ထပ်ဆင့်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုကြီးမားစွာမြင်နိုင်သော မိုက္ကရိုစကုပ်မှန်ဘီလူးကို ခရစ် ၁၅၉၀ နှင့် ၁၆၁၀ ပြည့်နှစ်အတွင်းတွင်မှ ကမ္ဘာကျော် နက္ခတ္တဗေဒကဝိကြီးဖြစ်သော ဂယ်လီလေအို ဆိုသူက ပဌမဆုံး စတင်တီထွင်အသုံးပြုခဲ့လေသည်။ တယ်လီစကုပ် အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်း

မိုက္ကရိုစကုပ်

ကိုလည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကပင် တီထွင်ခဲ့သည်။ တယ်လီစကုပ် ဖြင့် လူ၏ အသံဉာဏ် ဗဟုသုတကို များစွာ တိုးတက်စေခဲ့ သည်မှာ မှန်၏။ သို့သော် မိုက္ကရိုစကုပ်ဖြင့်သာ ကျွန်ုပ်တို့၏ ကျန်းမာမှုတို့သည် များစွာ သက်ဆိုင်ရကား အရေးကြီး သောအသံဉာဏ် ဗဟုသုတမျိုးကို မိုက္ကရိုစကုပ်အားဖြင့် ရရှိ ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဂယ်လီလေအိုနောက် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ခန့်အတွင်း မိုက္ကရိုစကုပ်ဖြင့် ဗိုင်ဩလိုဂျီနှင့် အနာတမီ ဆိုင် ရာ ဆန်းသစ်သော အချက်အလက်များကို သိပုံကဝိကြီး များသည် စောကြော ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ မိုက္ကရိုစကုပ် သည်လည်း တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်ပြောင်းလဲလာခဲ့၏။ ဟော်လန်နိုင်ငံမှ မျက်မှန် လုပ်ကိုင်သူ ဂျန်ဆင်၏ မှန်ပြောင်း သည် နဂိုဝတ္ထုထက် သုံးဆမျှ ပို၍ အကြီးချဲ့ပေးနိုင်သည်။ ခရစ် ၁၆၇၃ ခုနှစ်တွင် ဒပ်ချ လူမျိုး သိပုံကဝိကြီး လေဗင် ဟွတ် ဆိုသူသည် မိုက္ကရိုစကုပ်များကို အများအပြား ပြုလုပ် ခဲ့သည့်ပြင် ယင်ကောင်၊ သန်း၊ အလေး စသော ပိုးမွှားတို့သည် ရှေးကထင်သကဲ့သို့ သံသေဒဇဖြစ်ပေါ်လာကြခြင်း မဟုတ် ဘဲ ဥများမှ ပေါက်ဖွားခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို အခိုင်အမာ ဖော် ထုတ်ပြသနိုင်ခဲ့လေသည်။ လေဗင်ဟွတ်ကို မိုက္ကရိုစကုပ် သိပုံ ပညာ၏ ဖခင်ကြီးဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

လွန်စွာသေးမွန်သော အရာဝတ္ထုများကို အနုစိတ်လေ့လာရန် အတွက် အဆပေါင်းများစွာ ပုံကြီးချဲ့ရှုမြင်နိုင်စွမ်းသည် မိုက္ကရို စကုပ်ခေါ် အကျကြည့်မှန်ပြောင်းကို တပ်ဆင်နေစဉ်

ရိုးရိုးမိုက္ကရိုစကုပ်တွင် တမျိုးတစားတည်းသော မှန်ဘီ လူးတခု သို့မဟုတ် တခုထက်ပိုမိုသော မှန်ဘီလူးများ ပါဝင် ပြီး ကြည့်ရှုလိုသော အရာဝတ္ထုကို တိုက်ရိုက်ကြည့်ရှုနိုင်သည်။ ရိုးရိုးမိုက္ကရိုစကုပ်ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ကွန်ပေါင်းမိုက္ကရို စကုပ်၏ မှန်ပြောင်းတွင် မှန်ဘီလူး နှစ်မျိုး ပါဝင်သည်။ ပဌမ အော့ဗဂျက်တစ် ခေါ် အောက်အဝန်းရှိ ပုံဖမ်းမှန်ဘီလူး သည် အရာဝတ္ထု၏ ပြောင်းပြန်အရိပ်ကို အကြီးချဲ့ကာ ထင် လာစေသည်။ ဒုတိယ အော့ကျူလာခေါ် ကြည့်မှန်ဘီလူး မှာ အထက်အဝဖက်၌ရှိပြီးလျှင် ပုံဖမ်းမှန်ဘီလူးမှ နဂိုအတိုင်း ပြန်လည်ပြောင်းလဲ၍ ထွက်လာသော ပြောင်းပြန်အရိပ်ကို ထပ်မံ၍ အကြီးချဲ့ပေးသည်။ ကြည့်မှန်ဘီလူး၏ ဘေးဖက်ရှိ ခလုတ်ဘီးကလေးကို လှည့်ပေးခြင်းဖြင့် အရာဝတ္ထုကို အနေ အထားအမျိုးမျိုးထား၍ ကြည့်ရှုရန်နှင့် အကွာအဝေး အ မျိုးမျိုး၌ ကြည့်လင်ပြတ်သားစွာ မြင်နိုင်ရန် ချိန်ပေးနိုင် သည်။ မှန်ပြောင်း၌ မိုက္ကရိုမီတာခေါ် အဏုစိတ်တိုင်းတာ သည့် ကိရိယာလည်း ပါဝင်၍ ထိုကိရိယာဖြင့် ကြည့်ရှုသည့် ဝတ္ထု၏ အတိုင်းအတာကို တိကျစွာ တိုင်းတာနိုင်ပေသည်။

ရိုးရိုးမိုက္ကရိုစကုပ်သည် အရာဝတ္ထုကို အဆတရာလောက် သာ အကြီးချဲ့ပေးနိုင်သည်။ ကွန်ပေါင်းမိုက္ကရိုစကုပ်မူကား အဆပေါင်း ငါးထောင်အထိပင် အကြီးချဲ့ပေးနိုင်စွမ်း ရှိ သည်။ မိုက္ကရိုစကုပ်၏ စွမ်းရည်ကောင်းသည်မှာ ပါဝင်သော မှန်ဘီလူး အစားစား၏ စွမ်းရည်ကြောင့်သာမက ပုံဖမ်း မှန်ဘီလူးနှင့် ကြည့်မှန်ဘီလူးတို့၏ အကွာအဝေးကြောင့် လည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

အရာဝတ္ထုတခုခုကို မိုက္ကရိုစကုပ်ဖြင့် ကြည့်ရှုလိုလျှင် အရာဝတ္ထုကို ဖန်ချပ်ငယ်နှစ်ခု အကြား၌ညှပ်၍ မှန်ပြောင်း၏ ပြောင်းလုံး ပြွန်အောက်တည့်တည့်၌ ထားရသည်။ ထိုအ ပေါ်သို့ တောက်ပသော အလင်းရောင် ထိုးပေးထားရသည်။ ထိုနောက် အလင်းဆုံချက် အကွာအဝေး မှန်ကန်၍ ကြည့် လင်ပြတ်သားစွာ မြင်နိုင်ရန် အထက်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပြုပြင်ပေးရသည်။ မိုက္ကရိုစကုပ်ဖြင့် ကြည့်ရှုသောအခါ၌ နောက်ကျိသော ရေအိုင်တခုမှ ရေတစက်မှာ ကန်ကြီး တခု သဖွယ် ဖြစ်နေလျက် ထိုရေစက်အထဲ၌ ဆန်းပြားလှသော အကောင်ငယ်ကလေးများ ကူးသန်းလှုပ်ရှားလျက် ရှိကြ သည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ပျားငယ်တကောင်၏ ရှေ့ခြေ ထောက်မှ အမွှေးအမှင်များကိုပင် တွေ့မြင် စစ်ဆေးနိုင် သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ကမ္ဘာကြီးအတွင်း သာမန်မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်ဘဲ မိုက္ကရိုစကုပ်ဖြင့်သာ မြင်နိုင်သော ပိုးမွှားများ မှာ အလွန်များပြားပေသည်။ လူတယောက်၏ ကိုယ်ခန္ဓာ အတွင်းအပြင်၌ရှိသော ပိုးမွှားများ၏ အရေအတွက်သည် ကမ္ဘာပေါ်၌ ကမ္ဘာဦးမှစ၍ ယနေ့တိုင် နေထိုင်ခဲ့ကြသော လူဦးရေထက် ပို၍ များပြားလေသည်။

မိတ္တရီစကုပ်

ထိုပိုးမွှားတို့၏ အကြောင်းကို သိရှိနားလည်ရန်မှာ လွန်စွာ အရေးကြီးပေသည်။ ယင်းတို့မရှိလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ အသက်ရှင်လျက် နေနိုင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။ အချို့ ပိုးမွှားများမှာ မကောင်းသော ပိုးမွှားဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်တို့ကို ဖျားအောင် သော်၎င်း၊ သေအောင်သော်၎င်း၊ ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်။ အခြားပိုးမွှားတို့မှာ မကောင်းသော ပိုးမွှားတို့ကို သတ်ပစ်ကြသဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ ကျေးဇူးရှင်များ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဘေးဥပဒ်ဖြစ်စေသည့် မကောင်းသော ပိုးမွှားတို့အား နိုင်နင်းစေရန်နှင့် ကောင်းသော ပိုးမွှားတို့အား မည်သို့ ပြုစုဂရုစိုက်ရမည်ကို ရှာဖွေကြံဆနိုင်ခဲ့ကြသည်။ မိတ္တရီစကုပ်သာ မပေါ်ပေါက်ခဲ့လျှင် ဤသို့ ကြံစည်နိုင်ခဲ့ကြမည် မဟုတ်ပေ။ ယခုမူ မိတ္တရီစကုပ်မှ ရရှိသော ကျေးဇူးများကြောင့် များစွာသော ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသည့် ရောဂါဆိုးတို့ကိုပင် ပပျောက်ကင်းဝေးစေနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ မိတ္တရီစကုပ်၏ အကျိုးကျေးဇူးများမှာ ဤမျှသာမကသေး။ သွန်းလုပ်နေသော သတ္တု၏ အမှုန်ကလေးများတွင်ပင် မည်သို့ဖြစ်နေသည်ကို သိနိုင်လာသဖြင့် အလွန်ခိုင်ခံ့ အသုံးဝင်လှသော သံမဏိကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ခဲ့သည်။ စက္ကူလုပ်ငန်း၊ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းတို့နှင့် အစားအသောက်များ သန့်မသန့် စစ်ဆေးရန် စသော လုပ်ငန်းအများအပြားတွင်လည်း မိတ္တရီစကုပ်က ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။

မိတ္တရီစကုပ်သည် ထိုမျှ စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိနေပြီးဖြစ်သော်လည်း စကြဝဠာအတွင်းရှိ အရာဝတ္ထုဟူသမျှ အားလုံးကို ကား မမြင်နိုင်သေးပေ။ အရာဝတ္ထုတခုကို မြင်ရခြင်းမှာ အလင်းဆိုင်ရာသို့ပုံပညာအရ အရာဝတ္ထုမှ အလင်းလှိုင်း ပြန်လည်ရိုက်ဟပ်သည်ကို မြင်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ပုံပမာ ကျောက်စရစ်ခဲငယ်ကလေးသည် ပင်လယ်ဒီလှိုင်း၌ မည်သို့မျှ အရာမထင်စေသကဲ့သို့ မော်လီကျူး၊ အက်တမ်၊ အီလက်ထရွန်တို့သည် အလင်းလှိုင်း အလျားထက် များစွာ သေးငယ်လှသဖြင့် အလင်းလှိုင်းများကို ပြန်လည်ရိုက်ဟပ်ခြင်း မပြုလုပ်နိုင်ကြချေ။ ထို့ကြောင့် မော်လီကျူး၊ အက်တမ်၊ အီလက်ထရွန်တို့ကို မိတ္တရီစကုပ်ဖြင့် မမြင်စွမ်းနိုင်သေးပေ။ သို့ရာတွင် ထိုမြူမှုန်တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် အရွယ်တို့ကို တိကျစွာ မသိနိုင်သေးသော်လည်း ယင်းတို့၏ အရိပ်အရောင်ကိုမူ အာလထြာ မိတ္တရီစကုပ်ခေါ် နောက်ဆုံး ဆန်းသစ်တိုးတက်လာသော မိတ္တရီစကုပ် တမျိုးဖြင့် တွေ့နိုင်ပြီဖြစ်သည်။ ထိုမြူမှုန်တို့သည် အလင်းလှိုင်းအား ပြန်လည် မရိုက်ဟပ်နိုင်သည့် တိုင်အောင် ပတ်ဝန်းကျင်သို့ အလင်းလှိုင်းအား ကျဖြန့်သွားစေနိုင်သည်။ အနက်ရောင်နောက်ခံပေါ်၌ ထိုမြူမှုန်တို့မှ ကျပြန့်ထွက်လာသော အလင်းလှိုင်းကို တောက်ပသည့် အစက်ငယ်ကလေးသဖွယ် မြင်နိုင်ပေသည်။ အလွန်ကောင်းသော ရိုးရိုး မိတ္တရီစကုပ်ဖြင့် အချင်း မိုက်ကရွန် အနည်း

ငယ်မျှရှိသော အရာတို့ကို မြင်နိုင်၍ အာလထြာ မိတ္တရီစကုပ်ဖြင့်ဆိုလျှင် မိုက်ကရွန်၏ တထောင်ပုံတပုံအောက်ထက် သေးငယ်သော အရာတို့ကို မြင်နိုင်ပေသည်။ မိုက်ကရွန် တခုသည် ၂၅၀၀၀ လက်မနှင့် ညီမျှ၏။

မိတ္တရီစကုပ်တွင် အသုံးပြုသောမှန်ဘီလူးများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်ပေါ်သော ချွတ်ယွင်းချက်များကို ယခုအခါ ပြင်ဆင်နိုင်ပြီဖြစ်၏။ မှန်ဘီလူးများကို ဖလင်၌ ဖန်ဖြင့် ပြုလုပ်သော မှန်ဘီလူးများနှင့် ကရောင်းဖန်ဖြင့်ပြုလုပ်သော မှန်ဘီလူးများကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ကောင်းမွန်စေခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ယခုအခါတွင် မိတ္တရီစကုပ်များဖြင့် ရုပ်သေဓာတ်ပုံများကိုသာမက ရုပ်ရှင်ဓာတ်ကားများပင် ရိုက်ကူး ပြသနိုင်ပြီဖြစ်သည်။

အီလက်ထရွန်မိတ္တရီစကုပ်

အာလထြာ မိတ္တရီစကုပ်သည် ရိုးရိုးမိတ္တရီစကုပ်ထက် များစွာအားကောင်းသဖြင့် ရိုးရိုး မိတ္တရီစကုပ်ဖြင့် မမြင်နိုင်သော အရာများကို မြင်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အာလထြာ မိတ္တရီစကုပ်နှင့် ကြည့်၍ မမြင်နိုင်သော အရာများ ရှိနေပြန်သေးရာ အာလထြာမိတ္တရီစကုပ်ထက် ပို၍ အကုစိတ်မြင်နိုင်သည့် အီလက်ထရွန်မိတ္တရီစကုပ်ကို စီမံ တီထွင်ရပြန်လေသည်။

မိတ္တရီစကုပ်နှင့်အီလက်ထရွန်မိတ္တရီစကုပ်တို့သည် အခြေခံသဘောအားဖြင့် တူကြသည်။ အလင်းရောင်၏ အကူအညီကိုယူကာ ရိုးရိုးမိတ္တရီစကုပ်က လိုရာပုံသဏ္ဍာန်ကို အကြီးချဲ့၍ မြင်စေနိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ မြင်ရာ၌ ရိုးရိုး မိတ္တရီစကုပ်ဆိုလျှင် နဂိုဝတ္ထုကို အဆပေါင်း ၃,၀၀၀ ထက်ပို၍ အကြီးချဲ့ရန် မတတ်နိုင်ချေ။ အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုပ် ဆောင်ရွက်ပုံသည် ရိုးရိုးမိတ္တရီစကုပ်ဆောင်ရွက်ပုံနှင့် များစွာမခြားနားပေ။ အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုပ်တွင် အလင်းရောင်အစား အီလက်ထရွန်ကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဝတ္ထု၏ သဏ္ဍာန်ကို အဆပေါင်းများစွာ ချဲ့ပေးနိုင်သည်။ အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုပ်၏ စွမ်းအားဖြင့် နဂိုဝတ္ထုကို အဆပေါင်း ၃၀၀,၀၀၀ အထိ ချဲ့ပေးနိုင်ခဲ့ပေပြီ။ နောင်တွင် ထိုထက်ပို၍ ချဲ့ပေးနိုင်လာပေဦးမည်။ အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုပ်မှာ ဈေးကြီးလွန်းလှသည်ဖြစ်ရာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြောက်အမြား မရှိပေ။

အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုပ်သည် အမြင့် ၇ ပေခန့်ရှိ၍ ထိပ်ဖက်တွင် ဗို့အား ၆၀,၀၀၀ နှင့် အီလက်ထရွန်များကို လွှတ်နိုင်သော ကက်သုတ်(ဓာတ်မတိုင်) ရှိသည်။ အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုပ်တွင်ရှိသော သံလိုက်သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးဝင်နေသော ပိုင်ယာကြိုးကို ဆွဲငင်ယူယင်း အီလက်ထရွန်များကို တသီတတန်းကြီး ဆွဲငင်ယူသည်။ စက်ဝိုင်းပုံရှိသော သံလိုက်သည် မျဉ်းပြိုင်တန်းလျက်ရှိသော အီလက်ထရွန်တို့ကို

မှန်ဘီလူးက အလင်းတန်းများ တနေရာ၌ စုဆုံကျရောက် စေသကဲ့သို့ စုဆုံကျရောက်စေသည်။ ထိုသံလိုက်မျိုး၏ ပုံကို လုပ်ရာ၌ မှန်ဘီလူး၏ပုံကို လုပ်ရသည်ထက် ဧဝံစပ်သေချာ ရပေသည်။ အီလက်ထရွန်တန်းသည် သံလိုက်မှန်ဘီလူး ၃ ထပ်ကို တထပ်ပြီး တထပ် ထွင်းဖြတ်သွားပြီးနောက် ဓာတ်ပုံ ရိုက်ရန်ဖြစ်သော အရာဝတ္ထုကို ဖြတ်သွားသည်။ ထိုသံလိုက် မှန်ဘီလူး ၃ ခုမှာ ရိုးရိုးမိတ္တရီစကုန်၌ရှိသော ကွန်ဒင်းဆား၊ အော့ဗကျက်တစ်၊ အော့ကျူလာ မှန်ဘီလူး ၃ ခုနှင့် ကိုက်ညီ လေသည်။ ယင်းသို့ အီလက်ထရွန်များ ဖြတ်သွားနိုင်ရန် အီ လက်ထရွန် မိတ္တရီစကုန်တွင် ပလာနယ်ဖြစ်နိုင်သမျှဖြစ်ရန် အရေးကြီးပေသည်။ ဆီးနှင်းသည် အလင်းတန်းများကို တကွ တပြားစီ ဖြစ်စေသကဲ့သို့ လေသည်လည်း အီလက်ထရွန် တန်းများကို တကွတပြားစီ ဖြစ်စေတတ်သည်။ ရိုးရိုးမိတ္တရီ စကုန်မှာကဲ့သို့ ရိုက်ကူးမည့်ပုံကို မှန်ပြားပေါ်တွင် တင်ထား ချီမရပေ။ အလွန်ပါးလွှာလှသော ဆဲလူလို့ပေါ်တွင် တင် ထားရသည်။

ယခုအခါ စက်မှုလက်မှုဆိုင်ရာ ဓာတုဗေဒပညာရပ်အ တွက် ဤကိရိယာကို ကောင်းစွာအသုံးပြုနေကြလေပြီ။ ရိုးရိုးမိတ္တရီစကုန်ဖြင့် ကြည့်လျှင် မထင်မရှား မှန်မွှားမွှားမျှ သာ တွေ့ရသော အပြောက်အစက်များကို အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုန်ဖြင့် ကြည့်လျှင် ထင်ရှားစွာ တွေ့နိုင်ပေသည်။ အလွန်အသေးစိတ်ကြည့်ရှုရန်လိုအပ်သော နက္ခတ္တဗေဒနှင့် လေကြောင်းဖက်ဆိုင်ရာ ဓာတ်ပုံများအတွက် အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုန်သည် များစွာ အသုံးဝင်ပေသည်။ အီလက်ထ ရွန် မိတ္တရီစကုန်၏ အကူအညီဖြင့် စက်မှုလက်မှုဆိုင်ရာ ဓာတုဗေဒပညာကျော်များသည်လည်း သတ္တုအမျိုးမျိုးကို သေချာစွာ လေ့လာနိုင်ကြပေပြီ။ ဤကိရိယာ၏ အကူအညီ ဖြင့် ပိုးနှင့် ရေယွန်တို့ကို တုနိုင်သော နိုင်လွန်နှင့် ဗင်ယွန်မျှင် များကို အောင်မြင်စွာ လုပ်ယူနိုင်ပေပြီ။ ဓာတုဗေဒပညာ တွင် စာတွေ့ဖြင့် သိရှိကျေနပ်နေခဲ့ရသည့် မော်လီကျူလာ သီအိုရီကိုလည်း လက်တွေ့အားဖြင့် တကယ်မှန်ကန်ကြောင်း သိလာနိုင်သည်မှာ ဤကိရိယာ၏ ကျေးဇူးကြောင့်ပင် ဖြစ် သည်။ အကြောင်းကား ပရိုတင်း၏ မော်လီကျူးများကို အီ လက်ထရွန် မိတ္တရီစကုန်ဖြင့် ထင်ရှားစွာ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးနိုင် သောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ အလွန် သေးငယ်လှသော သတ္တ ဝါကလေးများ၏ လောကကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုရာ၌ အီလက် ထရွန် မိတ္တရီစကုန်၏ အကူအညီကို များစွာ ရပေသည်။ အမြင်အားဖြင့် ချောချီနေသော ပစ္စည်းများကိုလည်း အီ လက်ထရွန် မိတ္တရီစကုန်ဖြင့် ကြည့်လျှင် တကယ် အသားညီ မညီ ကောင်းစွာ စမ်းသပ်သိရှိနိုင်ပေသည်။ နောင်တွင်လည်း စက်မှု အခက်အခဲများကြောင့် စမ်းသပ်ရန် မဖြစ်နိုင်သေး သည့် အရာဝတ္ထုအမျိုးမျိုး၏ မူလသဘာဝကို တိကျသေချာ

စွာ လေ့လာနိုင်ကြပေမည်။ အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုန်ဖြင့် အလွန်အလွန် အသေးစိတ်မြင်နိုင်သည်မှန်သော်လည်း အသုံး ပြုရာ၌ မကောင်းသော အချက်တချက်ရှိပေသည်။ ထို အချက်မှာ ရိုးရိုးမိတ္တရီစကုန်ကဲ့သို့ လွယ်လင့်တကူ အသုံး မပြုနိုင်ဘဲ ပလာနယ်တွင် အသုံးပြုရသောကြောင့် ဖြစ် ပေသည်။ လေဝင်မည်ကို အထူးသတိပြုရသဖြင့် အီလက်ထ ရွန် မိတ္တရီစကုန်ကို အသုံးပြုသည့်အခါတွင် အရည်များ၏ သဘာဝကို လေ့လာရန် များစွာခဲယဉ်းလှပေသည်။

အီလက်ထရွန် မိတ္တရီစကုန်ကို ယခုအချိန်တွင်သော်၎င်း၊ နောင်တွင်သော်၎င်း အများဆုံး အသုံးပြုရမည့် ပညာရပ် မှာ ဗိုင်ဩလိုဂျီပညာရပ် ဖြစ်သည်။ ရိုးရိုးမိတ္တရီစကုန်ဖြင့် မြင်ရုံသာ မြင်ရပြီးလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းကို ခွဲခြား မသိနိုင်သော ဗက်တီးရီးယားများကို အီလက်ထရွန် မိတ္တရီ စကုန်ဖြင့် ကောင်းစွာ သိနိုင်ပြီဖြစ်သည်။ ဗိုင်ဩလိုဂျီအ တွက်သာမကဘဲ ဆေးပညာဖက်ဆိုင်ရာတွင်လည်း အီလက် ထရွန် မိတ္တရီစကုန်သည် အသုံးဝင်လှ၏။ သေးငယ်လှသော သတ္တဝါကလေးများကို တွေ့နိုင်ခြင်းအားဖြင့် (က) ထိုသတ္တ ဝါကလေးများအား ချေမှုန်းပစ်ရန်နှင့် (ခ) ကောင်းကျိုး ပေးပါက မွေးမြူရန် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေနိုင်ကြပေပြီ။

မိတ္တရီစကုန်

မိတ္တရီစကုန်သည် စာအုပ်ကို အငယ် ဆုံးအရွယ်အထိ ဖန်တီးကာ ဖတ်ရှုနိုင်အောင် သိပ္ပံပညာဖြင့် စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပုံနှိပ်အတတ် စ တင် ပေါ်ပေါက်လာပြီးသည့်နောက် စာအုပ်သည် လူအ တွက် မရှိမဖြစ်သော အသုံးအဆောင်တခု ဖြစ်လာခဲ့ လေသည်။ တနေ့ထက်တနေ့ ပုံနှိပ်စာအုပ် အမြောက်အ မြား ပေါ်ထွက်လာသော်လည်း မည်သူတဦးတယောက်မျှ ကုန်စင်အောင် မဖတ်နိုင်ပေ။ ထွက်သမျှစာအုပ်ကို မဆို ထားဘိ စာအုပ်ကောင်းများကိုချည်း ရွေးဖတ်ရန်ပင် အ ချိန်မလုံလောက်နိုင်ပေ။ အချိန်အခက်အခဲသာမက စာ အုပ်များကို ထားသိုရန် နေရာအခက်အခဲကလည်း ရှိသေး သည်။ ပုံပမာ-အစဉ်မပြတ် မှီငြမ်းပြုနေရန်သင့်သည့် “အင် စိုင့်ကလိုပီးဒီးယား ဗြိတိန်ကား” ခေါ် အင်္ဂလိပ် စွယ်စုံ ကျမ်းကြီးမျိုးမှာ တစ်လျှင် ၂၄ တွဲမျှရှိပြီးလျှင် ကြီးမား လေးလံလှသောကြောင့် အမြဲတမ်းဆောင်ထားရန် မဖြစ် နိုင်ပေ။ ဤအခက်အခဲများကို သိပ္ပံကဝိကြီးများက အမျိုး မျိုး စီမံကြံဆောင်၍ ဖြေရှင်းလိုက်ကြလေပြီ။

သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးတို့၏တီထွင်ချက်မှာ အလိုရှိရာ စာအုပ် ကြီးတအုပ်လုံးကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးသကဲ့သို့ ကော်ပြားဖြင့် ရိုက် ကူးပြီးလျှင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အလင်းဖြင့် ပိတ်ကားပေါ်တွင် ရုပ် ရှင်များပြသကဲ့သို့ တဖန် ပြန်လည်ပြသခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်း သို့ ရိုက်ကူးရာ၌ ရိုးရိုးဓာတ်ပုံရိုက်သကဲ့သို့သော်၎င်း၊ ရုပ်ရှင်

ရိုက်သကဲ့သို့သော်၎င်း နှစ်သက်သည့် နည်းဖြင့် ရိုက်ကူးနိုင်ပေသည်။ မည်သည့်နည်းဖြင့် ရိုက်ကူးသည်ဖြစ်စေ ဖလင်ကော်ပြား၏ ပြက်မှာ ၁ လက်မ ထက်ပို၍မကျယ်ပေ။ စာဖတ်စက်မှာ ကြီးကျယ်လှသောကိရိယာမဟုတ်ဘဲ အမြင့် ၂ ပေမျှသာရှိ၍ ရိုးရိုးစားပွဲပေါ်တွင် တင်ထားနိုင်သည်။ ယခုအခါ စာဖတ်စက်ကို ပြည်သူလူထုသို့ ထုတ်မရောင်းသေးသော်လည်း တန်ဖိုးမှာ ၁၅ ပေါင်ထက် မပိုကြောင်း သိရပေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အကျော်ကြားဆုံး စာအုပ်အသီးအသီးကို မိတ္တရီစာအုပ်ပြုကာ ဖတ်ရှုနိုင်ပေသည်။ ကျမ်းအတွဲပေါင်း ၂၄ တွဲရှိသော အင်္ဂလိပ် စွယ်စုံကျမ်းကြီးကို မိတ္တရီစာအုပ်ပြုပြီး အိတ်ထဲတွင်ထည့်ကာ ဆောင်ယူသော် ဆောင်ယူနိုင်ပေသည်။ ဤကဲ့သို့ ကြီးမားလှသော စာအုပ်များကို လွယ်ကူသက်သာစွာ ဖတ်ရန် ယူဆောင်သွားနိုင်သောကြောင့် ပညာရေးအခက်အခဲများကို သာမန် လူတန်းစားများပင် ဖြေရှင်းနိုင်ဖွယ်ရှိပေသည်။ မိတ္တရီစာအုပ်၏ အကူအညီဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ပညာရပ်အသီးအသီးကို လွယ်လင့်တကူ ရယူမှတ်သားနိုင်သောကြောင့် မည်သူမဆို မိမိသန်ရာ ပညာဖက်တွင် အစွမ်းကုန် ထူးချွန်အောင် ကြိုးစားလေ့လာနိုင်သည်။ ယခုအခါတွင် စာဖတ်စက်များကို လွန်နံ့မြို့ သိပ္ပံဘက်ဆိုင်ရာ စာကြည့်တိုက်နှင့်တကွ အခြားသောနေရာများတွင်လည်း တွေ့နိုင်သည်။ မိတ္တရီဖလင်ကို လူသုံးများလာသည်နှင့်အမျှ အမေရိကန် သိပ္ပံပညာရှင် အချို့က နောင်သောအခါ ထုတ်ဝေသမျှ ဂျာနယ် မဂ္ဂဇင်းတို့ကို မိတ္တရီဖလင်ဖြင့် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိရန် ကြံရွယ်နေကြသည်။ မိတ္တရီဖလင်ကို အသုံးပြုရာတွင် စာပုံနှိပ်ခြင်းထက် အဖိုးအခ များစွာသက်သာသည်ဟု အကြောင်းပြကြသည်။ စာအုပ်များကို သိုမှီးရမည့်အစား မိတ္တရီဖလင်နှင့် မိတ္တရီစာအုပ်များကို သိုမှီးရခြင်းသည် ငွေအကုန်အကျ နည်းသည်သာမက နေရာအယူလည်း နည်း၍ များစွာသက်သာ လှပေသည်။ သို့ရာတွင် မိတ္တရီဖလင်သည် စက္ကူလောက် တာရှည်ခံ မခံကိုကား သံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိပေသည်။

မိတ္တရီဖလင်သည် စက္ကူနေရာတွင်၎င်း၊ မိတ္တရီစာအုပ်သည် စာအုပ်နေရာတွင်၎င်း အသီးအသီး အစားထိုးယူလိုက်ကြလျှင် ယခုလက်ရှိ စာအုပ်အစီအစဉ်နှင့်တကွ စာပေပါ တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲလာပေလိမ့်မည်။ စာကြည့်တိုက် ကလေးတတိုက်တွင် မိတ္တရီစာအုပ် ၁၀,၀၀၀ ခန့်ထားရန်မှာ များစွာ ခဲယဉ်းလှမည် မဟုတ်ပေ။ အဆိုပါ မိတ္တရီစာအုပ်များကို ဖတ်ရန်စာဖတ်စက်မှာ ရေဒီယိုတလုံး၏ တန်ဖိုး လောက်သာရှိပေသည်။ ထိုကြောင့် နောင်အခါ လူထုပညာ သင်ကြားရေးတွင် တိုးတက်မှု အများအပြား မြော်လင့်ဖွယ် ရာရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

မိတ္တရီဖလင် ။ ။ပုံနှိပ်စာလုံးများနှင့် အခြားပစ္စည်းများအား ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးထားသည့် သေးငယ်သော ဖလင်ကော်ပြားကို မိတ္တရီဖလင် ဟုခေါ်သည်။ စာအုပ် တအုပ်လုံး၏ စာသားကို ပေအနည်းငယ်မျှသာ ရှည်၍ ပြက်နှစ်လက်မထက် မပိုသော ဖလင်ကော်ပြား ကလေးပေါ်တွင် ဓာတ်ပုံ ရိုက်ကူးထားနိုင်ပေသည်။ ထိုနောက် ဖလင်ကော်ပြားကို အလိပ်ကလေးလိပ်၍ မူလစာအုပ်ထားသည့် နေရာ၌ ပင် စာအုပ်လောက် နေရာကျယ်ကျယ် မယူရတော့ဘဲ နေရာအတော်ကျဉ်းကျဉ်းတွင် ထားနိုင်လေသည်။ ဓာတ်ပုံ ရိုက်ကူးပြီးသော ဖလင်ကို ရုပ်သေပြစက်ပေါ်တွင်တင်၍ ဆလိုက်မီး ထိုးလိုက်သည့်အခါ အလွန်သေးငယ်သော စာလုံးများ ကြီးလာသဖြင့် ကောင်းစွာဖတ်ရှုနိုင်သည်။

မိတ္တရီဖလင်သည် ပညာရေး၊ သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာလုပ်ငန်း၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း စသောလုပ်ငန်းများတွင် များစွာ အသုံးဝင်၏။ စီးပွားရေးမှတ်တမ်းများကို ဖိုင်တွဲကြီးများနှင့် သိမ်းဆည်းမထားတော့ဘဲ မိတ္တရီဖလင်များနှင့် ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးထားကြသည်။ ထို့အတူ နေရာအမြောက်အမြားယူ၍ ထားရှိရမည့် စာအုပ်များကို မိတ္တရီဖလင်များနှင့် ဓာတ်ပုံရိုက်ကာ သိမ်းဆည်းထားရာ၌ ဖလင်လိပ် အနည်းငယ်သာ ကုန်သည်။ အရေးကြီးသော စာချုပ်စာတမ်းများနှင့် ရှားပါးလှသော စာအုပ်များကိုလည်း မိတ္တရီဖလင်များနှင့် ဓာတ်ပုံရိုက်ယူထားကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ယင်းတို့ကို ထိန်းသိမ်းထားရာ၌ မပျက်စီးနိုင်သည့်ပြင် နေရာအတွက်လည်း တာဝန်အလွန်ကျဉ်းပေသည်။ ရိုက်ကူးပြီးသား မိတ္တရီဖလင်များကို အဖိုးအနည်းငယ်နှင့် ရရှိနိုင်သဖြင့် ယခုအခါ ခေတ်မီ စာကြည့်တိုက်များနှင့် ကျောင်းများတွင် ထားရှိကြသည်။

မိတ္တရီဖလင်များသည် သိမှန်လိုသော အကြောင်းအရာအချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်၌ နယူးယော့မြို့တွင် ယခုခေတ် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းရပ်များကို နောင်လာနောက်သားများအဖို့ အကျိုးရှိစေရန် မိတ္တရီဖလင်များနှင့် မှတ်တမ်းတင်၍ အခိုင်အခံ့ဆောက်လုပ်ထားသော မြေအောက်လိုက်ခေါင်းတွင် မြှုပ်နှံထားကြသည်။ စာမျက်နှာပေါင်း ၃၀,၀၀၀ ကျော်မျှရှိသော ထိုယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များကို မိတ္တရီဖလင်နှင့် ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးရာ၌ ဖလင်လိပ် သုံးလိပ်နှင့် တဝက်မျှသာ ကုန်သည်။ ထိုမိတ္တရီဖလင်များကို နောင်နှစ်ပေါင်း ၅,၀၀၀ ကြာမှ ထုတ်ယူလေ့လာကြမည်ဟု ဆိုသည်။

မိတ္တရီဖလင်တွင် ဓာတ်ပုံရိုက်သည့်လုပ်ငန်းကို ဓာတ်ပုံပညာပေါ်ကတည်းက သိရှိလာခဲ့ကြသော်လည်း ၁၉၂၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းကျမှ ခေတ်စားလာသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်း စောစောပိုင်းလောက်က အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ စာကြည့်တိုက်များသည် လေကြောင်းတိုက်ပွဲဒဏ်ကြောင့် များ

စွာ ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ အလွန် အဖိုးတန်သည့် စာအုပ်များ နှင့် စာချုပ်စာတမ်းများ အမြောက်အမြား ဆုံးရှုံးခဲ့ရ သည်။ နောက်ထပ် မပျက်စီး မဆုံးရှုံးရအောင် အဖိုးတန်စာ အုပ်များနှင့် စာမူများကို မိုက္ကရိုဖုန်းများဖြင့် ဓာတ်ပုံရိုက် ကူး၍ သိမ်းဆည်းထားသဖြင့် သက်သာရာရရှိလေသည်။

ယခုခေတ်တွင် အများအသုံးပြုကြသော မိုက္ကရိုဖုန်း၏ အရွယ်အစားမှာ ငိုလက်မ သို့မဟုတ် ၁ ငို လက်မ အကျယ် ရှိသည်။ အချို့မှာ အပျော်တမ်း ဓာတ်ပုံရိုက်သမားများ အသုံးပြုသော ဖလင်ကော်ပြား အရွယ်လောက်ပင် ရှိသည်။

မိုက္ကရိုဖုန်း ။ ။ ကြေးနန်းကြီး တလျှောက်၌ဖြစ်စေ၊ ကြီးမဲ့ ကြေးနန်းမှာကဲ့သို့ လဟာပြင်အတွင်း၌ဖြစ်စေ သဲ့သဲ့မျှ ဖြစ် သော အသံလှိုင်းများအား လျှပ်စစ်သံလိုက်ဓာတ်အား ဖြင့် ကျယ်ကျယ်ကြားအောင် အသံချဲ့ကာ ပြောင်းလဲပေး လိုက်သည့် လျှပ်စစ်ကိရိယာကို မိုက္ကရိုဖုန်း ဟုခေါ်သည်။ ပဌမ၌ မိုက္ကရိုဖုန်းကို သေးငယ်သော အသံများဖမ်းရာ၌ အ သုံးပြုခဲ့ကြ၏။ ယခုသော် တယ်လီဖုန်းစကားပြောကြေးနန်း တွင်၎င်း၊ အသံချဲ့စက်ဖြင့် အသံလွှင့်ရာတွင်၎င်း၊ ရေဒီယို အသံလွှင့်ရာတွင်၎င်း အနှံ့အပြား အသုံးပြုလျက်ရှိကြသည်။ မိုက္ကရိုဖုန်း ပြုလုပ်ထားပုံမှာ တယ်လီဖုန်းရှိ စကားပြောခွက်

နှင့် သဘောချင်း အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ မိုက္ကရိုဖုန်း ဆို သည့် ဝေါဟာရမှာ ဂရိစကားမှ ဆင်းသက်လာ၍ သေးငယ် သောအသံဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ကာဗွန် မိုက္ကရိုဖုန်း၊ ကွန်ဒင်းဆား မိုက္ကရိုဖုန်း၊ မုပင်းတွိုင် မိုက္ကရိုဖုန်း၊ ရစ်ဗွန်မိုက္ကရိုဖုန်း၊ ခရစ္စတို မိုက္ကရိုဖုန်း စသည်ဖြင့် မိုက္ကရိုဖုန်း အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် လူသိအများဆုံးကား ကာဗွန် မိုက္ကရိုဖုန်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤမိုက္ကရိုဖုန်းမျိုးတွင် ဆာ ကစ်ရှီ ကြိုးတစ်ကို ကာဗွန်တုံးနှင့် ဆက်ထား၍ ကျန်တစ်ကို ပါးလွှာသည့်ကာဗွန်ဒိုင်အော့ဖရမ် အမြှေးပါးနှင့် ဆက်သွယ် ထားသည်။ ဒိုင်အော့ဖရမ်နှင့် ကာဗွန်တုံးအကြားတွင် သေး ငယ်သော ကာဗွန်ခဲကလေးများကို ထည့်ထားသည်။ အသံ လှိုင်းများကြောင့် ဒိုင်အော့ဖရမ် တုန်လှုပ်သောအခါ တုန်လှုပ် ပုံကိုလိုက်၍ ကာဗွန်ခဲကလေးများ လှုပ်ရှားကြ၏။ ထိုအခါ ကာဗွန်၏ ရီဇစ္စတန်ခေါ် လျှပ်စစ်ခုခံအားလည်း လှုပ်ရှား ပြောင်းလဲ၍ စီးဖြတ်သွားသော လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို တိုးတလှည့် လျှော့တခါဖြင့် လှုပ်ရှားစေသည်။ ဤလျှပ်စစ် လှုပ်ရှားမှု များကို အသံဖမ်းကိရိယာဖြင့် ဖမ်းယူ၍ အသံလှိုင်းများဖြစ် အောင် ပြန်ဖော်သောအခါ မူလအသံများအတိုင်း ပြန်လည် ထွက်ပေါ်လာလေသည်။

ကွန်ဒင်းဆား မိုက္ကရိုဖုန်းတွင် ကွန်ဒင်းဆားသဘောကို

အသံလှိုင်းများကို လျှပ်စစ်လှိုင်းများအဖြစ် စွမ်းအင်ကို ပြောင်းလဲပေးသော မိုက္ကရိုဖုန်းကို အသံလွှင့်ရာတွင် အသုံးချရသည်။

အခြေပြုထားသည်။ ပြုလုပ်ထားပုံမှာ ပျော့ပျောင်းသော အလျှင်မီနီယမ် ဒိုင်အာဖရမ်ကို ကွန်ဒင်းဆား၏ ပလိတ် တခု အနေဖြင့် ပြုလုပ်ထား၍ ကျန်ပလိတ်ကို ဓာတ်မလိုက်အောင် ပြုလုပ်ထားသည်။ ထိုပလိတ် နှစ်ခုကြားတွင် လေမှုလွဲ၍ အခြား ဘာမျှမရှိချေ။ အသံလှိုင်းများကြောင့် ဒိုင်အာဖရမ် တုန်လှုပ်သောအခါ အဆိုပါ ကြားနေရာသည်လည်း ကျဉ်း လိုက်ကျယ်လိုက်ဖြင့် လှုပ်ရှားနေ၏။ ထိုအခါ ကွန်ဒင်းဆား ၏ ကပက်စီတီခေါ် ဓာတ်ထိန်းစွမ်းရည်ကို လှုပ်ရှားပြောင်း လဲစေ၍ ယင်းကတဖန် စီးဖြတ်နေသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ကို လှုပ်ရှားစေပြန်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကာဗွန်မိုက္ကရိုဖုန်း နည်းတူ အသံလှိုင်းများမှ လျှပ်စစ်လှုပ်ရှားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေ ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကွန်ဒင်းဆား မိုက္ကရိုဖုန်းသည် ကာဗွန် မိုက္ကရိုဖုန်းမျိုးထက် ပို၍ ကောင်းမွန်သည်ဟု သိရသည်။

မုဗင်းကိုင် မိုက္ကရိုဖုန်းတွင် ဒိုင်နမိုမာကဲ့သို့ လျှပ်စစ်သံ လိုက်ဓာတ် ညှိမှုသဘောကို အသုံးပြုထားသည်။ ဤမိုက္ကရို ဖုန်းတွင် ရှေ့နောက်လှုပ်ရှားနိုင်သော ဒိုင်အာဖရမ်၌ နန်းကြီး ခွေဖြစ်သော ကိုင်ကလေးတခုကို တပ်ဆင်ထား၍ အနီးပတ် ဝန်းကျင်၌ အားကောင်းသောသံလိုက်ဓာတ်ကို ဖန်တီးပေး ထားသည်။ အသံလှိုင်းများကြောင့် ဒိုင်အာဖရမ်သည် ရှေ့ တိုးနောက်ဆုတ် လှုပ်ရှားသောအခါ ကိုင်ကလေးကလည်း ဒိုင်အာဖရမ်နှင့်အတူ လိုက်၍ လှုပ်ရှား၏။ သို့သော် ကိုင် တခုသည် သံလိုက်နယ်အတွင်း၌ လှုပ်ရှားသောအခါ သံလိုက် ဓာတ်က ကိုင်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြစ်ပေါ်အောင် ညှိပေး သည့်အတိုင်း အသံလှိုင်းများ၏ အပြင်းအပေါ့ကို လိုက်၍ ဆိုခဲ့သော ကိုင်တွင် လျှပ်စစ်လှုပ်ရှားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာ လေသည်။

ရစ်ဗွန် မိုက္ကရိုဖုန်းမှာ သဘောအားဖြင့် မုဗင်းကိုင် မိုက္ကရို ဖုန်းမျိုးနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ကိုင်အစား အ လွန်ပါးလွှာသော သတ္တုကြိုးပြားကလေးကို အသုံးပြုထား သည်။ ဒိုင်အာဖရမ် လုံးဝမရှိခြင်းမှာလည်း အခြားအခြား သော မိုက္ကရိုဖုန်းမျိုးတို့နှင့် ခြားနားချက်တရပ် ဖြစ်သည်။

ခရစ္စတဲဟုခေါ်သော တွင်းထွက် ဓာတ်သတ္တု သို့မဟုတ် ဓာတ်ဆားအပွင့်များအနက် အချို့တွင် ယင်းတို့ကို ဖိညှစ်ပေး သောအခါ အလွန်သေးငယ်သော ဗို့အားရှိသည့် လျှပ်စစ် ဓာတ် ဖြစ်ပေါ်တတ်ခြင်း သို့တည်းမဟုတ် ပြန်လှန်စီးသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို အသုံးပြုသောအခါ တုန်ခါတတ်ခြင်း များရှိကြ၏။ ခရစ္စတဲ မိုက္ကရိုဖုန်းတွင် ဤသို့ပြုမူ တတ်သော ခရစ္စတဲမျိုးကို အသုံးပြုထား၍ ယင်းကို ဒိုင်အာဖရမ်နှင့် ထိ စပ်ဆက်သွယ်ထားသည်။ အသံလှိုင်းများကြောင့် ဒိုင်အာ ဖရမ် တုန်လှုပ်သောအခါ ဒိုင်အာဖရမ်က ခရစ္စတဲကို ဖိညှစ် သည်။ ထိုအခါ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ခရစ္စတဲမှ လျှပ်စစ်ဓာတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

သို့ရာတွင် မည်သည့်မိုက္ကရိုဖုန်းမျိုးကို သုံးသည်ဖြစ်စေ မလိုလားသည့် အသံများမဝင်ဘဲ လိုလားသည့် အသံများ သာ ကောင်းစွာဝင်အောင် မိုက္ကရိုဖုန်းကို စီစဉ်တပ်ဆင်ရန် အရေးကြီးပေသည်။ နေရာကျယ်ကျယ်ယူထားသော တီး ပိုင်းများ ဇာတ်ခုံများမှာ တီးမှုတ် သီဆိုသံများကို အသံ လွှင့်ရာ၌ မိုက္ကရိုဖုန်းတခုတည်းနှင့် မလုံလောက်ချေ။ ထို ကြောင့် အချို့ဌာနတွင် အသံတမျိုးကို မိုက္ကရိုဖုန်း တခု စီဖြင့် ပဌမ ဖမ်းယူပြီးနောက် ထိုအသံအားလုံးကို တဖန် ကိရိယာတခုဖြင့် ပေါင်းစပ်ပြုပြင်ပြီးမှ တဆင့်အသံလွှင့်နည်း ကို အသုံးပြုကြလေသည်။

မိုက္ကရိုမီတာ ။ ။ မိုက္ကရိုမီတာဟူသော ဝေါဟာရသည် ဂရိ စကားနှစ်ခွန်းမှ ဆင်းသက်လာ၍ အလွန်သေးငယ်သည့် ဝတ္ထုများကို တိုင်းတာသော ကိရိယာဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သိပ္ပံပညာ အထူးတိုးတက်နေသော ယခုခေတ်တွင် စက်ရုံများ ၌ ကုန်ပစ္စည်းများကို လက်ကားထုတ်လုပ်ရာတွင် ကုန်ပစ္စည်း အစိတ်အပိုင်းများအား တခုစီ ပြုလုပ်ပြီးမှ စုဝေး၍ တပ် ဆင်ရလေရာ၊ ထိုသို့တပ်ဆင်ရာ၌ အနေတော် အံကျဖြစ်စေ ရန်မှာ အရေးကြီးလှပေသည်။ မော်တော်ကား ဝယ်ယူသူ တို့သည် မော်တော်ကား၏ အစိတ်အပိုင်းတခု ချွတ်ယွင်း သောအခါတွင် နောက်ထပ် အစားလိုက်ရန်အတွက် အပို ပစ္စည်းများကို မူလပစ္စည်းနှင့် အတိအကျတူညီစေရန် အထူး ကြည့်ရှုကြရပေသည်။ သိပ္ပံပညာ၌ အသုံးပြုသော အချို့ အလွန်သိမ်မွေ့လှသည့် ကိရိယာများမှာ လက်မမျှ မှား ယွင်းရုံမျှနှင့် သုံး၍မရလောက်အောင် ဖြစ်သွားတတ်ကြ သည်။ ထိုကြောင့် လုပ်ငန်းရှင်များ၊ သိပ္ပံကိရိယာများ၊ အင် ဂျင်နီယာကြီးများသည် အသေးစိတ်အတိုင်းများ တိုင်းတာ ရန်အတွက် မိုက္ကရိုမီတာ ခေါ် အကူတိုင်း (ကိရိယာ) များကို အသုံးပြုကြလေသည်။

မိုက္ကရိုမီတာ အမျိုးမျိုးရှိရာ လူအသုံးအများဆုံး အမျိုး မှာ ဝက်အူရစ်နှင့် တိုင်းတာသည့် ကိရိယာဖြစ်၏။ ထိုကိရိ ယာ၏ဝက်အူရစ်တရစ်၏အတိုင်းသည် အကယ်၍ ၁. ၅မီလီ မီတာရှိ၍ ဝက်အူရစ်၏ ထိပ်ရှိ မျက်နှာပြင်ပိုင်းပေါ်တွင် အ ပိုင်းငယ်ကလေးများ တထောင်စိတ်ထားလျှင် ၀. ၀၀၀၅ မီလီ မီတာမျှသော အတိုင်းအတာကို တိုင်းတာနိုင်ပေသည်။

အခြား မိုက္ကရိုမီတာ အမျိုးအစားများကို တယ်လီစကုပ် (အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်း) များနှင့် မိုက္ကရိုစကုပ် (အကူကြည့် မှန်ပြောင်း) များတွင် ယှဉ်တွဲကာ အသုံးပြုကြသည်။ ထိုမှန် ပြောင်းတို့တွင် ဖန်သားပေါ်၌ အလွန်ချွန်ထက်လှသော စိန် သွားဖြင့် တိကျစွာပြုလုပ်ထားသည့် ရိုးရိုးစကေးများ ပါဝင် သည်။ ထိုစကေးကိုထပ်မံ၍ မိုက္ကရိုမီတာစံနစ်ကို အသုံးပြု ထားသော စက်ဖြင့် အသေးစိတ်ထားပြန်သည်။ ထိုစက်

သိပ္ပံဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင် တိကျမှန်ကန်မှုသည် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်ရာ မိုက္ကရိုမီတာခေါ် အကူတိုင်းဖြင့် တိုင်းတာရသည်။

သည် တလက်မတွင် အစိတ်ပေါင်း ၁၂၀,၀၀၀ စိတ်ဖြာနိုင်သည်။ ထိုစကေးမျိုးရှိသည့် မိုက္ကရိုမီတာများ၌ သုံးစွဲသော ခုကိန်းကို မိုက္ကရိုမီတာ ဟုခေါ်၍ မိုက္ကရိုမီတာမှာ ၀.၀၀၁ မီလီမီတာနှင့် ညီမျှ၏။

မိုက္ကရိုမီတာဖြင့်၎င်း၊ မိုက္ကရိုမီတာ၏သဘောကို ယူ၍ စီမံထားသော အခြားကိရိယာတို့ဖြင့်၎င်း အလွန်တိကျ မှန်ကန်သည့် အသေးစိတ်အတိုင်းအတာများကို ပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။

မိုက်ကယ် အန်ဂျလို ပွိုနရီးတီ (ခရစ် ၁၄၇၅-၁၅၆၄)

။ ။ မိုက်ကယ် အန်ဂျလိုပွိုနရီးတီကား ဣတာလျံ လူမျိုးဖြစ်၍ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ဗိသုကာ၊ ကဗျာတို့တွင် လက်ရာပြောင်မြောက်သဖြင့် ကမ္ဘာ့အနုပညာသမိုင်းတွင် ထိပ်တန်းစာရင်းဝင် အနုပညာရှင်တဦး ဖြစ်ပေသည်။ သူရေးဆွဲထုလုပ်ခဲ့သမျှသော ပန်းချီကားနှင့် ရုပ်တုရုပ်လုံးများသည် ကောင်းမွန်၍ အသက်ဝင်လှရကား သာမန် လူတယောက်မှာ ယင်းကို တကယ့်လူဟူ၍ ထင်ယောင်မှားလောက်ပေသည်။ သို့သော် သူသည် ပန်းပုပညာနှင့် ရုပ်လုံးထုအတတ်တွင် ပိုမိုကျွမ်းကျင်၏။ ဣတလီနိုင်ငံမှ စတင်ထွန်းကားသော ဉာဏ်သစ် အရေးပုံခေတ်တွင် အထူးကျော်ကြားသူဖြစ်၏။ သုခုမပညာတွင် ကိုယ်ချွတ်ရုပ်လုံးကို တကယ့်လူနှင့် တူအောင် ထုလုပ်ရသည့် အတတ်ကဲ့သို့ ခက်ခဲသိမ်မွေ့သော အတတ်ကား

မရှိတော့ပြီ။ မိုက်ကယ်အန်ဂျလို၏ ကိုယ်ချွတ်ရုပ်လုံးကြီးများမှာမူကား အံ့ဩဖွယ်ကောင်းအောင် တကယ့်လူနှင့် တူပေသည်။ ယခု ခေတ်တိုင်အောင်ပင် သူ၏ရုပ်လုံးများထက် ကောင်းသော ရုပ်လုံးဟူ၍ မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ ရုပ်လုံးများ ထုလုပ်ရာတွင် သရုပ်ပေါ်သည်ထက် ပေါ်စေရန် သူသည် လူသေအလောင်းများကိုပင် ဓားနှင့်ဖြတ်တောက်၍ လေ့လာခဲ့လေသည်။

ရောမမြို့တွင်ရှိသော စစ္စတင်းဘုရားကျောင်းကြီး၏ မျက်နှာကြက်ဆီသို့ မော့၍ကြည့်သည်ရှိသော် ဆရာကြီးမိုက်ကယ်အန်ဂျလို၏ အကောင်းဆုံးသော ပန်းချီလက်ရာကို တွေ့ရပေမည်။ ထိုပန်းချီကားမှာ အင်္ဂတေ ဆေးကားဖြစ်၍ စတုရန်းပေ ၁၀,၀၀၀ ခန့်ရှိသော အင်္ဂတေမျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် ရေးဆွဲထားလေသည်။ ထိုကားထဲတွင် လူရုပ်ပေါင်း ၃၄၃ ရုပ်ပါရှိသည့်အနက် အရုပ် ၂၀၀ လောက်မှာ ၁၀ပေမှ ၁၈ ပေအထိ အမြင့်ရှိလေသည်။ ဆရာကြီးသည် ထိုကမ္ဘာကျော် ပန်းချီကားချပ်ကြီးကို ၄ နှစ်တိတိ ရေးဆွဲခဲ့ရ၏။ ထိုသို့ ရေးဆွဲခဲ့ရာတွင် သူသည် ငြိမ်းစင်တခုပေါ်တွင် ပက်လက်နေလျက် ရေးဆွဲခဲ့ရသည်က များလေသည်။

မိုက်ကယ်အန်ဂျလိုကို ဣတလီပြည် တပ်စကနွီမြို့၌ ၁၄၇၅ ခုနှစ် မတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ထိုနယ်၏ဘုရင်ခံဖြစ်သည်။ သူသည် ဖလော်ရင့်မြို့၌ကြီး

ပြင်းလာခဲ့၏။ ငယ်ရွယ်စဉ်ကတည်းကပင် ပုံဆွဲဝါသနာပါခဲ့ရာ သူ့နေသောအိမ်၏ နံရံများပေါ်တွင် မီးသွေးခဲဖြင့် အရုပ်များကို ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ သားငယ်၏ ဝါသနာနှင့်ပညာအစွမ်းအစကို ရိပ်မိသိရှိသော ဖခင်ကြီးသည် မိုက်ကယ်အန်ဂျလိုအား ဂါလန်ဒါဂျီအမည်ရှိသော ပန်းချီဆရာကြီးတဦးထံ၌ အပ်နှံကာ ပန်းချီဆေးရေးပညာကို လေ့လာဆည်းပူးစေလေသည်။ ထိုနောက် တနှစ်ခန့်ကြာသောအခါ မိုက်ကယ်အန်ဂျလို သည် ရုပ်ထုပညာတွင် ပို၍စိတ်ဝင်စားလာသဖြင့် ဗာတောလဒို၏ ရုပ်ထုအတတ်သင်ကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ပြီးလျှင် ရုပ်လုံးထုခြင်းကို သင်ယူခဲ့လေသည်။ များမကြာမီပင် အနုပညာဝါသနာပါသော မဲဒီချီအမည်ရှိ သဌေးကြီးတဦး တည်ထောင်ထားသော သုခုမရိပ်သာသို့ ရောက်သွားလေသည်။ ထိုအချိန်ကစ၍ မိုက်ကယ်အန်ဂျလိုမှာ ဣတလီ ယဉ်ကျေးမှု ပြန်လည်ဆန်းသစ်သည့် ဉာဏ်သစ်အရေးပုံခေတ်တွင် ထင်ရှားသော အနုပညာသည်ကြီး တဦးအဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားလာခဲ့လေသည်။

အသက် ၂၄နှစ်တွင် မိုက်ကယ်အန်ဂျလိုသည် မယ်တော်၏ ရင်ခွင်ထက်၌ သေဆုံးနေသော ခရစ်ဘုရား၏ ရုပ်လုံးကို ထုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုနောက်တွင် ဒေးဗစ်အမည်ရှိ ကျောက်ရုပ်ကြီးကို ထုလုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုကျောက်ရုပ်ကြီးမှာ အမြင့် ၁၈ ပေရှိ၍ လေးလွန်းလှသဖြင့် ထိုကျောက်ရုပ်ကြီးကို အလုပ်ရုံမှ မြို့လယ်ရိပ်ပန်းခြံသို့ ရောက်အောင် လူ ၄၀ က လှိုစို၍ ယူကြရလေသည်။

၁၅၀၅ ခုနှစ်တွင်ကား မိုက်ကယ်အန်ဂျလိုသည် ရောမမြို့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိနေ၏။ သူ၏ကိစ္စမှာ ပုပ်ရဟန်းမင်း

ကမ္ဘာတွင် နာမည်အကျော်ကြားဆုံး ဣတာလျံ အနုပညာရှင်ကြီး မိုက်ကယ်အန်ဂျလို

ဒုတိယ ဂျူးလယပ်အတွက် သင်္ချိုင်းဂူကြီးကို ဆောက်လုပ်ရန်ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် အခြားသော အကြောင်းများကြောင့် အဆိုပါ အဆောက်အအုံကြီးမှာ မူလက ရည်ရွယ်ခဲ့သလောက် မကြီးကျယ်တော့ချေ။

အသက် ၆၀ အရွယ်တွင် မိုက်ကယ် အန်ဂျလိုသည် စစ္စတင်းဘုရားကျောင်း၏ အင်္ဂတေဆေးကားများကို ပုပ်ရဟန်းမင်း တတိယပေါ၏အမိန့်အရ အပြီးသတ်ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဆရာကြီးသည် အခြားသော ထင်ရှားသည့်ရုပ်တု၊ ရုပ်လုံးနှင့် ပန်းချီကားအမြောက်အမြားကိုလည်း အမွေအနှစ်အဖြစ် ထားရှိခဲ့ပေသေးသည်။ အနိစ္စရောက်သည့်အချိန်တွင် ဆရာကြီးမှာ အသက် ၈၉ နှစ်ပင် ရှိပေပြီ။ သူသည် မကွယ်လွန်မီကလေးမှာပင် စိန်ပီတာဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးကို ဆောက်လုပ်ခဲ့သေးသည်။ ဆရာကြီးသည် ထိုလုပ်ငန်းအတွက် အခကြေးငွေ တပြားတချပ်မျှပင် လက်မခံခဲ့ချေ။ ဆရာကြီး၏အလောင်းကို ဣတလီပြည် ဖလော်ရင့်မြို့ရှိ ဆန်တာကရီးချေး ဘုရားရှိခိုးကျောင်းထဲ၌ မြုပ်နှံလိုက်ကြသည်။

ဆရာကြီး မိုက်ကယ်အန်ဂျလို ကွယ်လွန်ခဲ့သည်မှာ အနှစ် ၄၀၀ နီးပါးခန့်ပင် ရှိပြီဖြစ်သော်လည်း ဆရာကြီး၏ နာမည်သည်ကား ကမ္ဘာတည်သမျှ တွင်ရစ်ပေတော့မည်။

မင် ။ ။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် စာရေးသားမှုပေါ်လာချိန်မှစ၍ လူတို့သည် စာရေးသားရာ၌ လိုအပ်သော ပစ္စည်းကို ကြံဆကြသည်။ တခါရေးထားလျှင် ကာလကြာမြင့်သော်လည်း ပျက်ပြားသွားခြင်း မရှိအောင် မည်သည့်ပစ္စည်းသုံးရမည်ကို စမ်းသပ် တီထွင်ကြသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် စက္ကူလုပ်ငန်း စတင်တီထွင်သည့်အချိန်နှင့် တခေတ်တည်းလိုပင် မင်များကို တီထွင်ဖော်စပ်ခဲ့ကြ၏။ မည်သည့်အချိန်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ကို အတိအကျ မပြောနိုင်သော်လည်း လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၄,၀၀၀ ကျော်လောက်က မင်ဖြင့် ရေးသားခဲ့သော အီဂျစ်နိုင်ငံမှ လက်ရေးစာမူ တခုကို ယခုတိုင် တွေ့ရှိရာ မင်သည် နှစ်ပေါင်း ၄,၀၀၀ ကျော်လောက်ကပင် စတင်ပေါ်ခဲ့သည်ဟုယူဆရ၏။ ထိုမင်ကို မည်သို့စပ်၍ လုပ်ကိုင်ခဲ့ပုံ အတိအကျ မသိရသော်လည်း မီးသွေးမှုန့်နှင့်ကော် ရောစပ် ပြုလုပ်သည်ဟုယူဆရသည်။ ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၁,၂၀၀ ခန့်က တရုတ်နိုင်ငံ၌ တီထွင်ဖော်စပ်သော မင်တမျိုးကား ဆီမိုင်းကို နွားသားရေ၊ မြည်းသားရေတို့မှရရှိသော ကော်နှင့်ရောစပ်ကာ ခပ်ပျစ်ပျစ်နယ်ပြီးလျှင် အခဲများ၊ အတောင့်များဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရသည်။ ထိုမင်မျိုးမှာ ယခုတိုင် ပန်းချီဆရာများသုံးသော ပုံဆွဲမင်နက်မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းမင်မျိုးအကောင်းစားကို ယခုတိုင် တရုတ်နှင့်ဂျပန်နိုင်ငံတို့တွင်

ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ ရှေးအခါက စာရေးသူများသည် မင် များကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် တီထွင်ဖော်စပ်ရေးသားခဲ့၍ ထို မင်စပ်နည်းများကို မိတ်ဆွေအချင်းချင်း နည်းပေးခဲ့ကြ သည်။ သို့ရာတွင် ထိုမင်မျိုးကား ရေးသားရာတွင် သွက်လက် ခြင်းမရှိလှချေ။

နေထိုင်သော်လည်း အရောင်မှိန်သွားခြင်းမရှိသော မင် တမျိုးမှာ သစ်ဖုများမှပြုလုပ်သော မင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသစ် ဖုများမှ လုပ်သောမင်သည် အကောင်းဆုံးဖြစ်၍ ရှေးရာစု နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ အသုံးပြုသော သစ်ဖုများကား အာရှမိုင်းနားကျွန်းဆွယ်ကြီးတွင် တွေ့ရ သောဝက်သစ်ချပင်မျိုးမှရသော သစ်ဖုများဖြစ်သည်။ အရွယ်မှာ ပင်ပေါင်ဘော်လုံးငယ်ခန့်ရှိသည်။ နကျယ်ကောင် ကဲ့သို့သော သစ်ဖုပိုးကောင်ကလေးသည် ပျော့သော သစ် ခက်များကို ဖောက်၍ဥများအု၏။ ထိုအပေါက်ပေါ်တွင် အပွေးတက်သကဲ့သို့အဖုထွက်လာရာ တခါတရံ ထိုအဖုသည် အချင်းတလက်မခန့် ရှိလာသည်။ ဤအဖုများတွင် မင်လုပ် ရာ၌ အလွန်အဖိုးတန်သော အဖန်ဓာတ် အမြောက်အမြား ပါရှိသည်။

အကောင်းစား မင်နက်ဖော်စပ်နည်းမှာ သစ်ဖုမှုန့် တ ပေါင်၊ ရေဆူဆူတဂါလံ၊ ရေတွင်ဖျော်ထားသော ဒုတ္တာစိမ်း (သံဒုတ္တာ) ခေါ် ဖဲရတ်ဆာလဖိတ်ရည် ၅ ခွက် အောင်စ၊ ထ နောင်းစေးရည် ၃ အောင်စနှင့် ကာဗိုလစ်အက်ဆစ်ရည် အ စက်အနည်းငယ်တို့ ဖြစ်သည်။ ပဌမတွင် သစ်ဖုမှုန့်များကို ရေဆူဆူတွင် နှစ်ဆယ့်လေးနာရီကြာမျှ စိမ်ထားရသည်။ ထိုမှရသည့် အရည်ကို စစ်ယူလိုက်၏။ ထိုနောက် သစ်ဖုရည် ထဲသို့ သံဒုတ္တာစိမ်း၊ ထနောင်းစေးနှင့် ကာဗိုလစ်အက်ဆစ် ရည် ရောထည့်လိုက်သည်။ ဤတွင် လိုအပ်သောမင်ကို ရရှိ လေသည်။

တခါတရံ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုမှ လာသော လော့ဂ ဝုခေါ် သစ်တမျိုးကို သစ်ဖုများအစား အသုံးပြုကြသည်။ သို့သော် ထိုမှရသောမင်မှာ အနည်းငယ်ညံ့၏။ ဖန်ရည်ဓာတ် ပါသော အခြားဖန်ရည်များကို ဒုတ္တာစိမ်းနှင့် ရော၍လည်း မင်ဖော်စပ်ကြသည်။ ဤမင်များသည် ပဌမ၌ ကျေနပ်ဖွယ် ကောင်းသော်လည်း နှစ်အနည်းငယ်ကြာသောအခါ တဖြည်းဖြည်း မှိန်သွားလေသည်။ သစ်ဖုများနှင့် လုပ်သော မင်ဖြင့် ရေးထားသည့် အချို့ ရှေးစာချုပ် စာတမ်းများ သည် ယခုခေတ် ရေးသားထားသည့် စာချုပ်စာတမ်းများ ကဲ့သို့ တောက်ပလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဖောင်တိန်တွင် ထည့်၍ အသုံးပြုသော မင်များကို ကား နိုက်ဂရင်းဆိုင်းခေါ် အင်နိုလင်ဆိုးဆေးအနက်မှ ပြုလုပ် ကြသည်။ ဤမင်သည် မည်သည့်အခါမှ အနည်ထိုင်ခြင်း၊ ပျစ်ခဲခြင်း မရှိချေ။ သစ်ဖုများမှရသော မင်လောက် မစွဲ

သော်လည်း ဖောင်တိန်တွင် ထည့်၍ အသုံးပြုရန် အထူးသင့် လျော်ပေသည်။ မင်အရောင်အမျိုးမျိုးကို အင်နိုလင်ဆိုး ဆေးဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

မင်နီရအောင် ဖော်စပ်ပုံမှာလည်း အံ့ဩဖွယ် ကောင်းလှ ပေသည်။ မက္ကဆီကိုနှင့် ပီးရူးနိုင်ငံတို့၌ ပေါက်သော ရှား စောင်းပင်များတွင် တက်နေလေ့ရှိသော ရိချီနီယမ်ခေါ် ပိုး ကောင်အနီများကို ခြစ်ယူ၍ အမှုန့်ပြုပြီးလျှင် မင်နီ ပြုလုပ် ကြသည်။ အချို့ မင်နီများမှာ အမေရိကအလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်အမေရိကတို့၌ ပေါက်သော ဗရာဇီးသစ်မှ အဆီထုတ် ၍ ဖော်စပ်သည်က များသည်။ သို့သော် ပိုးကောင်များမှ လုပ်သော မင်နီလောက် မကောင်းချေ။ မှိန်လွယ်၍ အ ရောင်မှာလည်း ကြက်သွေးရောင် မကျဘဲရှိသည်။

စာရွက်ပေါ်၌ ရေးသော်လည်း စာသားကို မမြင်ရသော မင်တမျိုးရှိရာ ယင်းကို ရှေးက လျှို့ဝှက်သည့်ကိစ္စများ၌ အ သုံးပြုသောကြောင့် လျှို့ဝှက်မင်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ဤ နည်းဖြင့် ရေးသားထားသော အရေးကြီးသည့် စာရွက်စာ တမ်းများသည် ရန်သူ၏မျက်စိအောက်မှ လွတ်ခဲ့၍ လိုရာသို့ ချောမောစွာ ပို့နိုင်ခဲ့လေသည်။ လူသုံးများသည့် လျှို့ဝှက် မင်လုပ်နည်းတမျိုးမှာ လက်အက်ဆက်တိတ်အရည်ဖြင့် စာ ရွက်ပေါ်တွင် ရေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုမင်နှင့် ရေးသည့်အခါ စာသားမထင်ဘဲ ဆာလဖျူရက်တက်ဟိုက်ဒြိုဂျင် (ဟိုက် ဒြိုဂျင် ဆာလဖိုက်) နှင့် တွေ့ထိသောအခါမှ မည်း၍ ပေါ် လာသည်။ ကိုဗော့နိုက်ထရိတ်ရည်နှင့် ရေးထားသော စာ သည် အောက်ဖဲလစ်အက်ဆစ်ရည်နှင့် တွေ့ထိလိုက်သော အခါ အပြာရောင် ပေါ်လာသည်။ ကိုဗော့ကလိုရိုက်(ဒ)၊ သို့မဟုတ် နိုက်ထရိုကလိုရိုက်(ဒ)သည် အပူနှင့် တွေ့သော အခါ အစိမ်းရောင်ပေါ်လာ၏။ အိန္ဒိယတပ်တွင်း ပုန်ကန်မှု ကြီးအတွင်းက အမိန့်စာများနှင့် ချောစာများကို တခါတရံ ဆန်ဆေးရည်နှင့်ရော၍ အိုင်အိုဒင်းရည်နှင့် သုတ်၍ ဖတ်ရ သည်။ လျှို့ဝှက်စာများကို စာသားမမြင်အောင် ရေးရာ၌ အသုံးပြုသော မင်တမျိုးကား ရှောက်ရည်ဖြစ်၏။ အသွား ချွန်သော ကလောင်သွားဖြင့် ရှောက်ရည်ကိုတို့၍ စက္ကူ ပေါ်တွင် ရေးသည့်အခါ မမြင်ရသော်လည်း မီးကင်၍ ဖတ် လျှင် အညိုရောင်စာလုံးများ ပေါ်လာသည်။

မင်မျိုးထဲတွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ် အကောင်းဆုံးမင်တမျိုး မှာ ကင်းမွန်မှရသော မင်ဖြစ်သည်။ ကင်းမွန်မျိုးဟု ခေါ် သော အရုပ်ဆိုးသည့် ပင်လယ်သတ္တဝါကောင်၏ ကိုယ် အောက်တွင် အညိုနက်ရောင်အရည်ပါသော အိတ်တခု ရှိ သည်။ ဤသတ္တဝါသည် ရန်သူနှင့် တွေ့သည့်အခါ ဤအ ရည်နှင့်ပက်သည်။ ရှေးရောမလူမျိုးတို့သည် ဤအညိုနက် ရောင်အရည်ကို မင်လုပ်၍ရေးကြသည်။

ပုံတူကူးမင်များသည် သာမန်မင်များဖြစ်သော်လည်း ရေ

နည်းနည်းထည့်၍ အရောင်ဆေးများနှင့် ထနောင်းစေး၊ ဂလစ်ဆရင်း စသောပစ္စည်းများထည့်၍ ပြုလုပ်သော မင်ဖြစ်သည်။ အထည်အဝတ်မှရသော မင်တမျိုးရှိသေး၏။ ဤမင်ကို ဆီလဗာနိုက်ထရိတ်မှ သင့်အောင်စီမံ၍ ပြုလုပ် ထားသည်။ ကြာရှည်ခံသော်လည်း တဖြည်းဖြည်း မှိန်သွား တတ်သည်။

စာအုပ်၊ မဂ္ဂဇင်း၊ သတင်းစာစသည်တို့ကို ပုံနှိပ်ရာ၌ သုံး သော ပုံနှိပ်မင်တမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းမင်သည်

လေး၍ မည်းနက်၏။ အလွန်စေးကပ်၍ မွေးသောအနံ့လည်း ရှိ၏။ ကောင်းသော ပုံနှိပ်မင်သည် ပုံနှိပ်စက်မင်လိုမို့တုံး (မင်လုံး) ပေါ်တွင် ညီညီပြန်ပြန် ခဲစာလုံးများပေါ်တွင် ထင် ထင် ထိရမည်ဖြစ်သည်။ အကောင်းဆုံး ပုံနှိပ်မင် စပ်နည်း များမှာ ကာဗွန်မိုင်း၊ သို့မဟုတ် ဓာတ်ငွေ့မိုင်းကို ဘီးသွားဆီ ဖြင့် ရောစပ်၍ ဖော်ကြသည်။ သစ်စေးဆီကိုလည်း အများ အားဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။ အိမ်သုံးဆပ်ပြာလည်း ထည့်၍ အသုံးပြုကြသည်။

သုံးဆယ့်ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာ

မြတ်စွာဘုရား သခင်သည် နတ်လူတို့၏ အကျိုးစီးပွားအလိုငှာ သုံးဆယ့်ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာတရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူသည်။ နတ်လူ ဟူသမျှတို့၏ ကြီးပွားကြောင်း အမြတ်ဆုံးသော မင်္ဂလာတရားများပေတည်း။

မင်္ဂလာ ၃၈ ပါး ။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လူနတ် တို့၏ အကျိုးစီးပွားအလိုငှာ တညသောသန်းခေါင်အခါ၌ မထင်ရှားသော နတ်သားတပါး တောင်းပန်လျှောက်ထား သဖြင့် သုံးဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိသော ဤမင်္ဂလာ တရားတော် ကို ဂါထာဆယ်ပုဒ်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

သုံးဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိသော မင်္ဂလာတရားတို့ကား

“အသေဝနာစ ဗာလာနံ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၃ ပါး။

- (၁) သူ့မိုက်တို့ကို မမှီဝဲ မဆည်းကပ်ခြင်းလည်း တပါး၊
- (၂) ပညာရှိသောသူတို့ကို မှီဝဲ ဆည်းကပ်ခြင်းလည်း တပါး၊
- (၃) ပူဇော်ထိုက်သော သူတို့ကို ပူဇော်ခြင်းလည်း တပါး။

“ပတိရူပ ဒေသဝါသောစ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၃ ပါး။

- (၁) တင့်အပ် လျှောက်ပတ်သော အရပ်၌ နေခြင်းလည်း တပါး၊
- (၂) ရှေးဘဝက ပြုခဲ့ဘူးသောကောင်းမှု ရှိသောသူ၏ အ ဖြစ်လည်းတပါး၊
- (၃) မိမိ ကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ခြင်းလည်း တပါး။

“ဗာဟု သစ္စဉ္စ သိပ္ပဉ္စ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၄ ပါး။

- (၁) အကြားအမြင်များသော သူ၏ အဖြစ်လည်း တပါး၊
- (၂) အပြစ်မရှိသော အတတ်ကို တတ်ခြင်းလည်း တပါး၊
- (၃) ကောင်းစွာသင်အပ်သော အကျင့်ဝိနည်းလည်း တပါး၊
- (၄) ကောင်းသော စကားကို ကောင်းစွာ ပြောဆိုခြင်း လည်း တပါး။

“မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာန” ဟူသော ပုဒ်၌ ၃ ပါး။

- (၁) အမိအဖကို လုပ်ကျွေးမွေးမြူခြင်းလည်း တပါး၊
- (၂) သားမယားအား သင်္ကြိုဟ်ထောက်ပံ့ခြင်းလည်း တပါး၊
- (၃) အနှောင့်အရှက်မရှိသော အမှုအလုပ်တို့ကို ပြုလုပ် ခြင်းလည်း တပါး။

“ဒါနဉ္စ ဓမ္မစရိယာစ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၄ ပါး။

- (၁) အလှူပေးခြင်းလည်း တပါး၊
- (၂) တရားတော်နှင့်အညီ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း လည်း တပါး၊
- (၃) အဆွေအမျိုးတို့အား ခြီးမြှောက်ထောက်ပံ့ခြင်းလည်း တပါး၊
- (၄) အပြစ်မရှိသော အမှုတို့ကို ပြုလုပ်ခြင်းလည်း တပါး။

“အာရတိ ဝိရတိပါပါ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၄ ပါး။

- (၁) မကောင်းမှုတို့မှ ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်း တပါး၊
- (၂) မကောင်းမှုတို့မှ ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် အထူး ရှောင်ကြဉ် ခြင်းလည်း တပါး၊
- (၃) သေရည် သေရက် သောက်စားခြင်းမှ ကောင်းစွာ စောင့်စည်းခြင်းလည်း တပါး၊
- (၄) ကောင်းမှုကုသိုလ် တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ခြင်းလည်း တပါး။

“ဂါရဝေါစ နိဝါတောစ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၅ ပါး။

- (၁) ရိုသေထိုက်သော သူကို ရိုသေခြင်းလည်း တပါး၊
- (၂) မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချခြင်းလည်း တပါး၊
- (၃) ရောင့်ရဲတင်းတိမ် လွယ်ခြင်းလည်း တပါး၊
- (၄) သူ၏ကျေးဇူးကို သိခြင်းလည်း တပါး၊

(၅) သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားတော်ကို နာခြင်းလည်း တပါး။

“ခန္တီစ သောဝစသတာ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၄ ပါး။

- (၁) သည်းခံခြင်းလည်း တပါး။
- (၂) သူတော်ကောင်းတို့ ဆုံးမအပ်သော တရားကို လိုက်နာလွယ်ခြင်းလည်း တပါး။
- (၃) ရဟန်းကောင်းရဟန်းမြတ်တို့အား ဖူးမျှော်ခြင်းလည်း တပါး။
- (၄) သင့်တင့် လျောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားစကားကို ဆွေးနွေး မေးမြန်းခြင်းလည်း တပါး။

“တပေါစ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၄ ပါး။

- (၁) ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ခြင်းလည်း တပါး။
- (၂) မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းလည်း တပါး။
- (၃) အရိယသစ္စာတရားတို့ကို သိမြင်ခြင်းလည်း တပါး။
- (၄) အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းလည်း တပါး။

“ဖုဒ္ဓဿ လောကဓမ္မေဟိ” ဟူသော ပုဒ်၌ ၄ ပါး။

- (၁) လောကဓံတရား ရှစ်ပါးနှင့် တွေ့ကြုံငြားသော်လည်း စိတ်သည် တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်လည်း တပါး။
- (၂) စိုးရိမ်ခြင်း မရှိသည်လည်း တပါး။
- (၃) ရမ္မက်ဟူသော မြူအညစ်အကြေး ကင်းခြင်းလည်း တပါး။
- (၄) ဘေးမရှိခြင်းလည်း တပါး။

ဤသို့ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော ၃၈ ပါးမင်္ဂလာတရားတို့ကို ပြုကျင့်အားထုတ်သောသူတို့သည် မည်သည့်အရပ်၌မဆို ရန်သူတို့ မအောင်နိုင်သဖြင့် အရာခပ်သိမ်း၌ ချမ်းသာကြရကုန်၏။ ထိုမင်္ဂလာတရား ၃၈ ပါးသည် နတ်လူဟူသမျှတို့၏ ကြီးပွားချမ်းသာကြောင်း အမြတ်ဆုံးသော မင်္ဂလာတရားများ ဖြစ်ကြပေသည်။

မင်ဒလင်။ ။မင်ဒလင်သည် ကြိုးတပ် တူရိယာ တမျိုးဖြစ်သည်။ လျှင်ခေါ် အင်္ဂလိပ် ဗျပ်စောင်းမျိုးတွင် ပါဝင်၍ မြန်မာဗျပ်စောင်းနှင့် ခပ်ဆင်ဆင် တူသည်။ မင်ဒလင်အိုးသည် ဗူးသီးခြမ်းသဖွယ် ဖြစ်၏။ လည်တံတို့၌ ကန့်လန့်ဖြတ် တုံးကလေးများစွာ ရှိသည်။ ထိပ်ကား၌ ပြားပြီးလျှင် ယင်းတွင် ကြိုးများကို သော့ဟုခေါ်သော ရစ်တံဝက်အူများဖြင့် ထိန်းထားသည်။ မင်ဒလင်တွင် သာမန်အားဖြင့်ကြိုး ၄ စုံ တပ်သည်။ မင်ဒလင်တီးရာတွင် လက်ဝဲလက်ဖြင့် လည်တံကို ကိုင်ကာ ဆိုင်ရာကြိုးကိုနှိပ်၍ လက်ျာလက်ဖြင့် လက်ချောင်း၊

စောင်းသံကို တုနိုင်သော မင်ဒလင်

သို့မဟုတ် လက်ခတ်သံပြား ကော်ပြားတခုခုဖြင့် ကြိုးကို ခတ်ရသည်။ ကြိုးမှာသံမဏိကြိုးများဖြစ်၏။ ကြိုးကို ခပ်မြန်မြန် ခတ်လျှင် အသံတုန်များကို ရရှိသည်။

မင်ဒလင်သည် ဣတာလျံ လူမျိုးတို့ စတင်တီးခတ်သော တူရိယာဖြစ်၏။ မင်ဒလင် နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိပေရာ နှစ်မျိုးလုံးပင် ဣတာလျံတို့မှ စတင်ပေါက်ဖွားလာသည်။ တမျိုးမှာ နီယပေါ်လီတန် ဟုခေါ်၍ လူသိပိုများသည်။ အလျား နှစ်ပေရှိ၍ ညီညာသောကြိုး ၄ စုံ တပ်သည်။ ကျန်တမျိုးမှာ မိလနီဟုခေါ်၍ အနည်းငယ်ပို၍ ကြိုးပြီးလျှင် ညီညာသော ကြိုး ၅ စုံ၊ သို့မဟုတ် ၆ စုံ တပ်သည်။

မင်ဒလင်သည် သံစုံတီးဝိုင်းများတွင် အသုံးပြုသော တူရိယာကြီးမျိုး မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် မိုဇတ်နှင့် ဗေးထိုးပင် အစရှိသော ဝိတစာဆိုကြိုးများသည် မိမိတို့စပ်သော အခြားသီချင်းများနှင့် လိုက်ဖက်၍ တီးစေကာ ယင်းအတွက် တီးလုံးများ ရေးပေးလေသည်။ မင်ဒလင်သည် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ယူဆောင်သွားနိုင်သောကြောင့် အပျော်တမ်း တီးခတ်သူများတွင် ခေတ်စားသည်။

မင်ဒီလေးယက်၊ ဒီ၊အိုင်(ခရစ် ၁၈၃၄-၁၉၀၇) ။ ။ ဒီမိထရီ အိုင်ဗင်နီဗစ် မင်ဒီလေးယက်သည် ရုရှလူမျိုး ဓာတုဗေဒပါရဂူတစ်ဦးဖြစ်၍ ခရစ် ၁၈၃၄ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ဆိုက်ဗီးရီးယားနယ်၊ တိုဗောမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ သားချင်း၁၇ယောက်ရှိသည့်အနက် အငယ်ဆုံးသားဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က မိမိ၏ဇာတိချက်မြို့ရိုး ကျောင်းတကျောင်း၌ ပညာရင်နို့ သောက်စို့ပြီးသည်နောက် မင်ဒီလေးယက်သည်

ရုရှလူမျိုး ဓာတုဗေဒ ပညာကျော် မင်ဒီလေးယက်

သိပ္ပံပညာရပ်များ ဆည်းပူးရန် ယခုလီနင်ဂရက်ခေါ် စိန်ပီတာစပတ်မြို့သို့ ထွက်ခွာလာလေသည်။ ၁၈၅၆ ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ထိုစိန်ပီတာစပတ်တက္ကသိုလ်မှရရှိခဲ့သည်။ နောက်များ မကြာမီ ထိုတက္ကသိုလ်၌ပင် လစာမဲ့ ကထိကရာထူးကို ရရှိခဲ့သည်။ ၁၈၆၃ ခုနှစ်တွင် စိန်ပီတာစပတ် စက်မှုလက်မှုကျောင်းတကျောင်း၌ ဓာတုဗေဒပါမောက္ခရာထူးကို လက်ခံရရှိ၏။ ၃ နှစ် လုပ်ကိုင်ပြီးနောက် မိမိပညာဆည်းပူးခဲ့သောတက္ကသိုလ်၌ ပါမောက္ခ ဖြစ်လာသည်။ မင်ဒီလေးယက်သည် ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထိုပါမောက္ခရာထူးမှ နုတ်ထွက်ပြီးနောက် ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် အလေးချိန်နှင့် အတိုင်းအတာဌာန ညွှန်ကြားရေးဝန်ဖြစ်လာသည်။ ယင်းအလုပ်ကို ဆောင်ရွက်နေစဉ်မှာပင် မင်ဒီလေးယက်သည် ၁၉၀၇ ခုနှစ်၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

အသက်ရှင်စဉ်အခါက မင်ဒီလေးယက်သည် အခြားသော ဓာတုဗေဒဆရာများ မတီထွင်ရသေးသော “အလှည့်မှန်ဇယား” ကို သိပ္ပံနည်းကျနစွာ စတင်တီထွင်နိုင်ခဲ့သောကြောင့် သိပ္ပံပညာလောကတွင် သူ့အား မသိသူ မရှိသလောက် ထင်ပေါ်ကျော်စော လာ၏။ ယင်း အလှည့်မှန်ဇယားတွင် သူသည် ဖြစ်စဉ်များကို အက်တမ်အလေးဆ အလိုက် တိကျစွာ နေရာချ၍ ပြသထားလေသည်။ ဖော်ပြပါအလှည့်မှန်ဇယားကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် မင်ဒီလေးယက်သည် အခြားသော ဓာတုဗေဒဆရာများ မသိရှိသေးသည့် ဖြစ်စဉ်အသစ် ၃ ခု ပေါ်လာလိမ့်ဦးမည်ဟု တပ်အပ်

သေချာ ကြိုတင် ဟောကိန်းထုတ်ခဲ့လေသည်။ တဆယ့်ငါးနှစ်အတွင်း သူကြိုတင်ဟောကိန်း ထုတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဂဲလီယမ်ဒြပ်စင်ကို ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင်၎င်း၊ စကန်ဒီယမ် ဒြပ်စင်ကို ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင်၎င်း၊ ဂျာမနီယမ်ဒြပ်စင်ကို ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင်၎င်း တွေ့ရှိခဲ့လေသည်။

မင်ဒီလေးယက်သည် ရေနံစိမ်း၏အရင်းမူလနှင့် သဘာဝအခြေအနေ အကြောင်းကိုလည်း ကျယ်ပြန့်စွာ လေ့လာခဲ့သည်။ သူထုတ်ဝေခဲ့သော စာအုပ်များအနက် အထင်ရှားဆုံးစာအုပ်မှာ “ဓာတုဗေဒစည်းမျဉ်း” ပင် ဖြစ်သည်။ အသက်ရှင်နေစဉ်က ပညာဖက်တွင် ထူးချွန်လှသဖြင့် ဆုတံဆိပ် ၂ ခုကို ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့လေသည်။ မင်ဒီလေးယက်သည် စာအသင်အပြုကောင်းသော ဆရာတယောက်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

မင်ဒယ်ဂရီဂေါ်(ခရစ် ၁၈၂၂-၁၈၈၄) ။

မင်ဒယ်ဂရီဂေါ်သည် ဩစတြေးယား ပြည်သား ဆင်းရဲသားလယ်သမားတိုင်း၏သားဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၈၂၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် မွေးဖွား၍ ၁၈၈၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။ လူလားမြောက်သည့်အချိန်တွင် ဗရွန်းမြို့၌ ရဟန်းဘောင်သို့ဝင်၍။ နောင်သော် ဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော်ကြီးဖြစ်လာပြီးလျှင် ရဟန်းဘဝနှင့်ပင် အရိုးထုတ်သွားလေသည်။ ဤသို့လျှင် မင်ဒယ်၏အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာ ထူးခြားလှသည်ဟု မဆိုသာချေ။ သို့သော်လည်း မင်ဒယ်ကွယ်လွန်၍ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာပြီးနောက် ကမ္ဘာတွင် ကျော်ကြားလာသည့် ကိစ္စကြီးတခုကို သူသည် အသက်ရှင်နေစဉ် ကာလအတွင်း၌ အနှစ်နှစ် အလလ လေ့လာရာမှ တွေ့ရှိထုတ်ဖော်ခဲ့လေသည်။

မင်ဒယ်သည် ရဟန်းဘောင်၌ နေစဉ် ဗိုင်ဩလိုဂျီ(ဇီဝဗေဒ)ပညာကို သင်ကြားပို့ချ၍ သားစဉ်မြေးဆက် လိုက်တတ်သည့် မျိုးရိုးဇာတိအကြောင်းကို တဖက်တလမ်းမှ အမြဲလေ့လာကြံဆခဲ့သည်။ မျိုးမတူသော မိဘနှစ်ဦးကို ပေါင်းစပ်ပေးလျှင် မည်သို့သော သားသမီးမျိုး ပေါက်ဖွားလာမည်နည်း။ မျိုးမတူသောအပင်နှစ်ပင်ကို မျိုးစပ်ပေးလျှင် ပေါက်လာမည့်အပင်သည် မည်သည့်အပင်နှင့် တူမည်နည်း။ မျိုးမတူသော တိရစ္ဆာန် အဖိုအမတို့ကို မျိုးစပ်ပေးလျှင် မည်သို့သော တိရစ္ဆာန်မျိုး ပေါက်ဖွားလာမည်နည်း။

မျိုးရိုးဇာတိ အကြောင်းကို သိနားလည်မည် ဆိုလျှင် ဂျုံ၊ စပါး၊ ပဲ၊ ပြောင်းမှစ၍ လူတို့စားသုံးသည့် အပင်များကို ကောင်းသည်ထက် ကောင်းအောင် ပြုပြင်ပေးနိုင်စရာ အကြောင်းရှိသည်။ တိရစ္ဆာန်များကိုလည်း လိုသလို ပြုပြင်ပေးနိုင်ရမည်ဟု ယူဆနိုင်ပေလိမ့်မည်။ လူ၏ အမျိုးကိုပင်လည်း လိုသလို ပြုပြင်နိုင်ရမည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။ မျိုးရိုးဇာတိအကြောင်းကို မင်ဒယ် ထုတ်ဖော် မရေးသားမီက

မင်ဒယ်ဂရီဂေါ်

မည်သူတို့တယောက်မျှ ထိုအကြောင်းကို မတွေးတော မစဉ်းစားမိခဲ့ချေ။

ပုံမမာ၊ ပူးဖြူနှင့် ပူးမည်းကို မျိုးစပ်ပေးသည် ဆိုပါစို့။ ထိုအခါ ပေါက်ဖွားလာမည့် ပူးငယ်များတွင် မည်သည့်အ ရောင်မျိုးရှိမည် ထင်သနည်း။ မွဲပြာရောင်ရှိရမည်ဟု ထင် ကောင်း ထင်ကြပေမည်။ သို့သော် ပေါက်ဖွားလာသော အခါ ပူးငယ်အားလုံးမှာ အမည်းချည်းဖြစ်နေသည်ကို အံ့ ဩစွာတွေ့ရလိမ့်မည်။ ပူးမည်းများသာ ပေါက်ဖွားလာ ခြင်းကြောင့် ထိုပူးမည်းများမှ နောက်တဆက် ပေါက်ဖွား လာမည့် ပူးအားလုံးသည်လည်း မည်းရမည်ဟု ထင်မှတ်ကြ ပြန်ပေမည်။

ထိုသို့ထင်မှတ်လျှင် တက်တက်စင် လွဲပြန်၏။ ပူးမည်း များမှ ပေါက်ဖွားလာသော ပူးငယ်များတွင် အချို့မှာ မည်း ၍ အချို့မှာ ဖြူလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အချိုးကျ ပြောရလျှင် ၄ ပုံ ၁ ပုံသောပူးတို့သည် ဖြူ၍ ၄ ပုံ ၃ ပုံသော ပူးတို့သည် မည်းလေသည်။ ထိုအဆက်မှ ပူးဖြူအချင်းချင်း ကို မျိုးစပ်ပေးသောအခါ ပူးဖြူများကိုသာ မွေး၏။ ပူးမည်း အချင်းချင်းကို မျိုးစပ်ပေးလျှင်ကား ယင်းတို့အနက် ၃ ပုံ ၁ ပုံမှ ပူးမည်းချည်းသာမွေးပြီးနောက် ကျန် ၃ ပုံ ၂ ပုံ(သို့ မဟုတ် ပူးမည်းနှစ်ရပ်ပေါင်း မျိုးဆက်တခုလုံး၏ တဝက်)မှ ပေါက်ဖွားလာသည့် ပူးငယ်များတွင် ၄ ပုံ ၁ ပုံ မှာ ဖြူ၍၊ ၄ ပုံ ၃ ပုံက မည်းနေသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ နောင်ပေါက်ဖွား

မျိုးရိုးဇာတိအကြောင်းကို လေ့လာဖော်ထုတ်ခဲ့သူ ဂရီဂေါ်မင်ဒယ်

မည့် သားစဉ်မြေးဆက်များလည်း ဤအချိုးများအတိုင်း ပင် ဖြစ်ကြပေမည်။ အကြောင်းကို စူးစမ်းရှာဖွေပြီးနောက် မျိုးရိုးဇာတိဆိုင်ရာ နိယာမများကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထား ခဲ့ရာတွင် အထက်ပါ သားစဉ်မြေးဆက်ကဲ့လွှဲပုံ အချို့အစား များကိုပါ ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့လေသည်။ မင်ဒယ်ကို ဂုဏ်ပြု သောအားဖြင့် အဆိုပါနိယာမများကို မင်ဒယ်နိယာမများဟု ခေါ်တွင်ကြသည်။

မင်ဒယ်သည် မျိုးရိုးဇာတိ အကြောင်းကို လေ့လာရာ၌ ပူးများဖြင့်သာမဟုတ်ဘဲ ပဲအမျိုးမျိုးဖြင့်လည်း စမ်းသပ် ကြည့်ခဲ့သည်။ သူသည် ကျောင်းနှင့် ဆက်လျက်ရှိသော ဥယျာဉ်အတွင်း၌ ပဲပင်များကို စိုက်၍ နှစ်ပေါင်းများစွာ လေ့ လာခဲ့သည်။ ပဲသီးအရည်နှင့် အပူမျိုးကိုဖြစ်စေ၊ ပဲဝါနှင့် ပဲ စိမ်းမျိုးကိုဖြစ်စေ မျိုးကူးစိုက်ပျိုးပေး၍ စောင့်ကြည့် လေ့ လာခဲ့ရာ ထိုပဲပင်များမှ အထက်ဖော်ပြပါ ပူးတို့၏ မျိုးစဉ် မျိုးဆက် အချိုးအစားများအတိုင်းပင် ပေါက်ဖွားလာကြ သည်ကို သူတွေ့ခဲ့ရလေသည်။

ခရစ် ၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် မင်ဒယ်သည် သူ၏တွေ့ရှိချက် များကို ဗရုန်းမြို့ရှိသိပ္ပံအဖွဲ့သို့ ရေးသားပေးပို့၍ အဖွဲ့၏ မှတ် တမ်းများမှတစ်ဆင့် ကမ္ဘာသို့ ပျံ့နှံ့ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ထိုတွေ့ရှိ ချက်များ၏ အရေးကြီးအသုံးဝင်ပုံကို ထိုစဉ်က လူများ မသိ ကြသေးသည့်အတွက် ၁၉၀၀ပြည့်နှစ်တိုင်အောင် သူ၏ တွေ့ ရှိချက်များသည် တိမ်မြုပ်နေခဲ့ရပေသည်။ ထို ၁၉၀၀ ပြည့် နှစ်သို့ရောက်မှ မင်ဒယ်၏ တွေ့ရှိချက်များသည် သိပ္ပံပညာ အတွက် အရေးကြီးစိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်ရုံသာမက တိရစ္ဆာန် မွေးမြူသူများနှင့် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးစားသောက် သူများ အတွက်လည်း လက်တွေ့အကျိုးများစေမည့် တွေ့ရှိချက်များ ဖြစ်ကြောင်းကို ကမ္ဘာက သိလာကြသည်။ ချက်ခြင်းပင် ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရများသည် မင်ဒယ်၏တွေ့ ရှိချက်များကို အခြေပြု၍ လက်တွေ့စမ်းသပ်မှု အမြောက် အမြားကို တိုးချဲ့ပြုလုပ်ခဲ့ကြလေသည်။

မင်ဒယ်၏အဆိုအရ အပင်တွင်ဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်တွင်ဖြစ် စေ မျိုးရိုးဇာတိမတူသော မိဘနှစ်ဦးမှ ပေါက်ဖွားလာသော မျိုးဆက်များ၌ ယေဘုယျအားဖြင့် တမျိုးသည် လက္ခဏာ ကဲဖြစ်လာ၍ ကျန်တမျိုးသည် လက္ခဏာပင် ဖြစ်သွားတတ် လေသည်။ လက္ခဏာကဲ ဆိုသည်မှာ မျိုးစဉ်မျိုးဆက် တ လျှောက်လုံးတွင် ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးသည့် လက္ခဏာကို ခေါ်၍၊ လက္ခဏာပင်မှာ အားနည်းသည့် လက္ခဏာပင် ဖြစ်သည်။ ပုံမမာ ပြခဲ့သော ပူးများတွင် အမည်းမျိုးသည် လက္ခဏာကဲ ဖြစ်၍၊ အဖြူမျိုးသည် လက္ခဏာပင် ဖြစ်သည်။ ပဲများတွင် လည်း အရည်မျိုးနှင့် အဝါမျိုးတို့မှာ လက္ခဏာကဲ ဖြစ်ကြ ၍၊ အပူမျိုးနှင့် အစိမ်းမျိုးတို့သည် လက္ခဏာပင် ဖြစ်ကြ လေသည်။

မင်ဒယ်၏မျိုးရိုးဇာတိနိယာမများသည် အပင်တိုင်း၊ သတ္တဝါတိုင်းအတွက် အတိအကျမှန်ကန်ခြင်း မရှိပေ။ သို့သော် အပင်နှင့် သတ္တဝါအားလုံးအတွက် အခြေခံထားနိုင်လောက်အောင် လုံလောက်မှန်ကန်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ အထူးသဖြင့် လူတို့၏ မျိုးရိုးဇာတိနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကျွန်ုပ်တို့ မသိသေးသည့် အချက်အလက်ပေါင်း များစွာပင် ကျန်ရှိသေးရာ၊ ထိုအချက်အလက်များကို သိပ္ပံဆရာအသီးအသီးက ဆက်လက်၍ လေ့လာစုံစမ်းဆဲ ဖြစ်လေသည်။

မင်ဒယ်ဇန်၊ ဂျေ၊ အယ်၊ အက်(ဖ) (ခရစ် ၁၈၀၉-၁၈၄၇) ။ ။ဖေးလစ် မင်ဒယ်ဇန်သည် ဂျာမန်လူမျိုး ဂီတစာဆို စန္ဒရားဝိဇ္ဇာ၊ ဂီတမျိုးဖြစ်၏။ မင်ဒယ်ဇန်၏ နာမည်အပြည့်အစုံမှာ ယာကွပ် လုဒဗစ် ဖေးလစ် မင်ဒယ်ဇန် ဟုလိမ့်ဖြစ်၏။ ငယ်ရွယ်စဉ်က ခရစ်ယန်အယူဝါဒီအဖြစ် သွတ်သွင်းခံယူသည့်အချိန်မှစ၍ မင်ဒယ်ဇန်ဟူသော ဆွေမျိုးစုအမည်တွင် ဟုဒီယူသော အမည်ကို ထည့်ပေါင်းခြင်းဖြင့် ဆွေမျိုးစုအမည်မှာ မင်ဒယ်ဇန် ဟု ပြောင်းသွားပေသည်။

မင်ဒယ်ဇန်သည် ၁၈၀၉ ခုနှစ်တွင် ဟမ်းဗတ်မြို့တွင် ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ အေဗရာဟမ် မင်ဒယ်ဇန် ဖြစ်၍ ယဟူဒီသွေးပါကာ ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင် ဖြစ်သည်။ မင်ဒယ်ဇန်သည် သူ၏ ဘဝတလျှောက်တွင် ဆင်းရဲဒုက္ခကို အခြား ဂီတပညာရှင်များကဲ့သို့ ရင်မဆိုင်ရဘဲ သက်တောင့် သက်သာပင် မိမိပါရမီသန်ရာဖြစ်သော ဂီတကို အေးငြိမ်းစွာ ပြုစုဖွဲ့ထောင်၍ ထင်ရှားကျော်စောမှုကို ရရှိ၏။

မင်ဒယ်ဇန်သည် အသက် ၄ နှစ်အရွယ်မှစ၍ အကောင်းဆုံးဆရာများဖြင့် အိမ်တွင်ပင် ပညာသင်ရလျက်၊ ဂီတပညာကို ဂရုတစိုက် သင်ယူရသဖြင့် ၅ နှစ်အရွယ်တွင် စန္ဒရားကောင်းစွာ တီးတတ်ခဲ့၏။ အသက် ၁၁ နှစ်အရွယ်မှ စ၍ ဂီတသီချင်းများကို အဆက်မပြတ် ရေးသားနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၃နှစ်သားတွင် ပြဇာတ်ကြီးတခုကို ရေးသားနိုင်ခဲ့၏။ ထိုမှတစ်ပါး အခြားဇာတ်သီချင်းများကိုလည်း ရေးခဲ့သည်။

အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်တွင် သူ၏ဖခင်က သူ့အား ဂီတပညာသည်များစုဝေးရာ ပါရစမြို့သို့ ခေါ်သွားရာ၊ ထိုခေတ်က နာမည်ကျော် တူရိယာပညာသည်များနှင့် တွေ့ဆုံခွင့် ရခဲ့လေသည်။ ဘာလင်မြို့သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ သူ၏မိဘများသည် ကျယ်ဝန်းသော ဥယျာဉ်ခြံမြေနှင့် အိမ်တဆောင်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့သဖြင့် သူ၏ဂီတကို လူများစွာတို့ လာရောက် နားထောင်နိုင်ကြလေသည်။ ၁၈၂၇ ခုတွင် ရိုတ်စပီးယား၏ နွေလယ်ညအိပ်မက် ပြဇာတ်အတွက် တီးကွက်များရေးခဲ့ရာ အလွန်ပင် လူကြိုက်များလှသဖြင့် တမဟုတ်ချင်း နာမည် ကျော်လာလေသည်။ ထိုအခါ မင်ဒယ်ဇန်

ကမ္ဘာကျော် ဂျာမန်ဂီတစာဆို မင်ဒယ်ဇန်အား ဂုဏ်ပြုသော အားဖြင့် လိုက်ပဆစ်မြို့၌ ကျောက်ရုပ် စိုက်ထူထားသည်။

မှာ ၁၈နှစ်မျှသာ ရှိသေးသည်။ ထိုအချိန်တွင်ပင် လွန်ခဲ့သော ၇၅ နှစ်ခန့်က နာမည်ကျော် ဂီတဆရာကြီး ဟင်ရစ် သီချင်းများကို တီးမှုတ်ကပြစေခဲ့ရာ ထိုဆရာကြီး၏ ခေတ်တိမ်နေသောသီချင်းများသည် ထိုခေတ်ကစ၍ တဖန် ပြန်လည်ဆန်းသစ်ကာ လူကြိုက်များလာခဲ့လေသည်။

ထိုနောက် ဥရောပတစ်ဝှမ်းသို့ လှည့်လည်၍ တီးမှုတ်ခဲ့ရာ မင်ဒယ်ဇန်၏နာမည်မှာ ထင်ရှားကျော်ကြားလာလေသည်။ မင်ဒယ်ဇန်သည် ၁၈၂၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပဌမအကြိမ် ရောက်ရှိသောအခါ ကောင်းမွန်စွာ ကြိုဆိုခြင်းခံရ၏။ စကော့တလန်ပြည်သို့လည်း သွားရောက်သည်တွင် “ဖင်ဂယ်၏ဂူ” အမည်ရှိသော ထင်ရှားသည့် သီချင်းကို ရေးခဲ့ပေသည်။ မင်ဒယ်ဇန်သည် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ၁၀ကြိမ်ရောက်ဘူးပေသည်။ အသက် ၂၄နှစ်အရွယ်တွင် ဒုဆယ်ဒေါ့မြို့၌ တူရိယာဂီတ ညွှန်ကြားသူအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရ၏။ ၂ နှစ်ကြာသော် လိုက်ပဆစ်မြို့ရှိ ဇာတ်အဖွဲ့တွင် ညွှန်ကြားသူအဖြစ်ခန့်ထားခြင်း ခံရပြန်သည်။ ဤရာထူးမှာ ဂျာမန်ပြည်တွင် ဂီတပညာရှင်များအဖို့ အမြင့်ဆုံးရာထူးဖြစ်၏။

၁၈၃၇ ခုနှစ်တွင် ပရိတ်တစ်စတန်ဂိုဏ်းဝင် ပြင်သစ်အမျိုးသမီးတဦးနှင့် လက်ထပ်လေရာ သူ၏ အိမ်ထောင်ရေးသည် ချမ်းမြေ့သာယာ၏။ ထိုနောက်တွင် ပရပ်ရှားဘုရင်၏ နန်းတွင်းဂီတမျိုးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရ၏။ သို့သော် လိုက်

ပဆစ်မြို့ ပြဇာတ်အဖွဲ့တွင် ညွှန်ကြားသူအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်မြဲ ဆောင်ရွက်၏။ လိုက်ပဆစ်တွင် ဂီတဗိမာန် တည်ထောင်သူများတွင် တဦးအပါအဝင် ဖြစ်၏။

မင်ဒယ်ဇန်သည် ၁၈၇၃ ခုနှစ် အသက် ၃၈ နှစ်အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်သည်။ သူ၏အစ်မ အနိစ္စရောက်သည်ဟုသိရသည်တွင် ဒုက္ခအခက်အခဲသောကပရိဒေဝကို မတွေ့မကြုံဖူးသူ မင်ဒယ်ဇန်သည် စိတ်ထိခိုက်သွား၏။ စိတ်ပန်းလှပန်းလည်း ဖြစ်နေရကား နာလှန်မထူတော့ဘဲ အရွယ်ကောင်းတွင် လောကကို ကျောခိုင်းသွားရပေသည်။ မင်ဒယ်ဇန်သည် သူ၏ခေတ်တွင် အထူးတလည် ထင်ပေါ်ကျော်ကြား၍ လူချစ်လူခင်များရကား သူကွယ်လွန်သောအခါ လိုက်ပဆစ်မြို့ သူ့မြို့သားများ ယူကျုံးမရ ဖြစ်ရလျက် လိုက်ပဆစ်မြို့တွင် ဘုရင်တပါး နတ်ရွာစံသကဲ့သို့ပင် ချောက်ချားသွားသော ဟူ၏။ မြို့ကြီးများတွင်လည်း သူ့အား ရည်စူး၍ တရားစာများ ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ကြ၏။ လိုက်ပဆစ်မြို့တွင် သူ့ကို ဂုဏ်ပြု၍ အထိမ်းအမှတ်ကျောက်ရုပ်တုခု ထုလုပ်ထားသည်။

မင်ဒယ်ဇန်၏ ထင်ရှားသော လက်ရာများမှာ 'စိန်ပေါ' နှင့် 'အီလိုင်ဂျာ' တီးလုံးများ၊ 'ဂုဏ်ပြုချီးကျူးသော မဓမ္မသီချင်း'၊ 'နေ့လယ်ညအိပ်မက်ဇာတ်ကွက် တီးလုံး'၊ ထိုပြင် 'အက္ခရာမဲ့ တေးများ'၊ 'နေ့ဦးရာသီ' သီချင်း စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဖွဲ့စည်းပါဝင်သော ပြည်နယ်တခု ဖြစ်၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ မြောက်ဖက်နယ်စပ် အလယ်ဗဟိုနှင့် မြောက်အမေရိကတိုက်၏ အလယ်ဗဟိုတွင် တည်ရှိသည်။ နယ်နိမိတ်အားဖြင့် မြောက်ဖက်တွင် ကနေဒါ နိုင်ငံပိုင်ဖြစ်သော မနီတိုးဗားပြည်နယ်၊ အွန်တေးရီးယိုးပြည်နယ်တို့သည်၎င်း၊ အရှေ့ဖက်တွင် ဝစ္စကွန်ဆင်းပြည်နယ်နှင့် ဆူပီးရီးယားအိုင်တို့သည်၎င်း၊ တောင်ဖက်တွင် အိုင်အိုဝါပြည်နယ်သည်၎င်း၊ အနောက်ဖက်တွင် တောင်ဒကိုးဘားနှင့် မြောက်ဒကိုးဘား ပြည်နယ်တို့သည်၎င်း ဝန်းရံလျက်ရှိ၏။ မင်နီဆိုတာပြည်နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၈၄,၀၆၈ စတုရန်း မိုင် ဖြစ်၏။ မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင် အိုင်ပေါင်း ၁၀,၀၀၀ ကျော်ရှိ၏။ မင်နီဆိုတာ ပြည်နယ်၏မြို့တော်မှာ စိန်ပေါမြို့ ဖြစ်၍ အခြားမြို့ကြီးများကား ဒူလွတ်၊ မင်နီယာပိုလစ်၊ ဗရာချက်တာ၊ စိန်ကလောက်တို့ ဖြစ်၏။

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်သည် မြေမျက်နှာသွင်ပြင်အားဖြင့် အရှေ့တောင်ဖက်နှင့် အနောက်တောင်ဖက်တို့တွင် တောင်တန်းများ ရှိသည်။ စိမ့်မြေနှင့် ညွှန်အိုင်များလည်းရှိသည်။ သဘာဝအပိုင်းအခြားအားဖြင့် အရှေ့မြောက်ကုန်းမြင့်၊ အက်ဂဆီးအိုင် မြေပြန့်ဒေသနှင့် အလယ်ပိုင်းမြေပြန့်ဒေသ ဟူ၍ ပိုင်းခြားနိုင်သည်။ အရှေ့မြောက်ကုန်းမြင့်ဒေသသည်

မြေမညီမညွတ်ဆုံးအရပ် ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်ရှိ အမြင့်ဆုံး အပိုင်းနှင့် အနိမ့်ဆုံးအပိုင်းတို့သည် ဤဒေသတွင် တည်ရှိသည်။ ဤဒေသတွင် မြေဆီလွှာသည် ပါး၍ ကျောက်ဆောင်များဖြင့် ပြီးသောကြောင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး မဖြစ်ထွန်းပေ။ သို့သော် သံများစွာ ထွက်သည်။ သစ်ထုတ်သစ်ခွဲခြင်း၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ပြုလုပ်ရာ မြို့ကလေးများကိုလည်း တွေ့နိုင်ပေသည်။ အက်ဂဆီးအိုင် မြေပြန့်ဒေသသည်ကား ပြည်နယ်၏ အနောက်မြောက်ဖက်ပိုင်းမှသည် တောင်ဖက်ပိုင်း တခွင်တွင် ရက်ရိုးဗားမြစ်ဝှမ်းတလျှောက် အနောက်ဖက်နယ်စပ်အထိ ကျယ်ပြန့်သောဒေသဖြစ်၏။ ရှေးအခါက ပရေရီမြစ်ခင်းများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းနေခဲ့သည့် ဤဒေသတွင် ယခုအခါ မုယော၊ ဂျုံ၊ အာလူး၊ သကြားမုန်လာ၊ ကလိုဗာပင် စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည်။ သစ်ဆွေး မီးသွေးနှင့် အဆောက်အအုံအတွက် ကျောက်တုံးများလည်း ထွက်သည်။ အလယ်ပိုင်း မြေပြန့်၏ မြေမျက်နှာပြင်သည် ခပ်ပြေပြေ လှိုင်းထသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ မြေဩဇာကောင်းမွန်၏။

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင် အရေးပါသော မြစ်များမှာ ရက်ရီဗားမြစ်(မြစ်နီ)၊ ဗရနီမြစ်နှင့် မစ်စစ်စပီမြစ်တို့ ဖြစ်သည်။ မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင်းရှိ မြစ်ချောင်းများစွာတို့သည် ရေစီးသန်သည့်ပြင် ရေတံခွန်များလည်း ရှိသောကြောင့် ရေအားကိုအသုံးပြုကာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူရရှိလေသည်။ ဆိုဒါမြီးသည့်အတိုင်း မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင် အိုင်ပေါင်း ၁၀,၀၀၀ ကျော်ရှိသည့်အနက် အိုင်ကြီးများမှာ ရက်၊ လီချ၊ မီလက်တို့ ဖြစ်၏။

ရာသီဥတုမှာ အပူအအေး လွန်ကဲသည်။ သို့သော် အရှေ့မြောက်ဖက်ပိုင်းသည် ဆူပီးရီးယားအိုင်ကြောင့် ရာသီဥတုဒဏ် မပြင်းထန်လှပေ။ များသောအားဖြင့် နွေရာသီတွင် နေ့အခါ အလွန်ပူပြင်းပြီးလျှင် ညဉ့်အခါအေးသည်။ ဆောင်းရာသီတွင် တခါတရံ ဖာရင်ဟိုက် သုညဒီဂရီအောက် ဒီဂရီ ၃၀ အထိပင် ကျရောက်တတ်သော်လည်း၊ ခြောက်သွေ့သောလေတိုက်ခတ်၍ သက်တောင့်သက်သာရှိ၏။ ခြုံ၍ ကြည့်ရလျှင် ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော ရာသီဥတုရှိသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ နေရာတိုင်းတွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် မိုးရေချိန်မှီ အလုံအလောက် ရွာသွန်းသည်။

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်၏ အဓိက တွင်းထွက်ပစ္စည်းမှာ သံရိုင်းဖြစ်၏။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ထွက်သမျှ သံရိုင်း၏ ရာခိုင်နှုန်း ၆၀ ကို မင်နီဆိုတာမြောက်ပိုင်းရှိ မီဆာဗီ၊ ဗာမီလီယန်နှင့် ဆူယူတာတောင်တန်းများမှ ရရှိသည်။ အခြားတွင်းထွက်ပစ္စည်းတို့မှာ မြေစေးနှင့် ထုံးကျောက်တို့ဖြစ်သောကြောင့် အုတ်၊ အုတ်ကြွပ်နှင့် အင်္ဂတေလုပ်ငန်း ထွန်းကားသည်။ ပြည်နယ်အနှံ့အပြားတွင် နှမ်းဖတ်ကျောက်နှင့် သဲ

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်

ကျောက်များကိုလည်း တူးဖော်ရရှိသည်။ ရှေးအခါက တောမီးများကြောင့်၎င်း၊ သစ်ခုတ်လှဲရာတွင် စနစ်မကျသော ကြောင့်၎င်း လျော့ပါးသွားသော သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်း၍ ပြန်လည် စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသောကြောင့် သစ်ပျော့ဖတ်နှင့် သစ်တောထွက် အခြားပစ္စည်းများလည်း ထွက်သည်။ မင်နီဆိုတာပြည်နယ်သည် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးတွင်လည်း ဖြစ်ထွန်း၍ ဂျုံ၊ မြင်းစားဂျုံ၊ မုယော၊ ရိုင်းစပါး၊ ဘီသွာစေ့၊ ဆိုယာပဲ (ပဲငါးပိ ပဲမျိုး)၊ အာလူးအစရှိသော ကောက်သီးကောက်နှံများ ထွက်ပြီးလျှင် ဘဲ၊ ကြက်၊ ဝက်၊ နွားများကိုလည်း မွေးမြူသည်။ မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ထွန်းသော လုပ်ငန်းတို့မှာ သားငါးသစ်သီး စည်သွတ်လုပ်ငန်း၊ ထောပတ်၊ ဒိန်ခဲစသော နို့ထွက်ပစ္စည်း လုပ်ငန်းတို့အပြင်၊ အရက်၊ ဂျုံ၊ စက္ကူ၊ သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ၊ စက်ကိရိယာနှင့် သံထည်ပစ္စည်းများ စသည်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများ ဖြစ်လေသည်။ ကမ္ဘာ့ ဂျုံစက်ကြီးများစာရင်းဝင် ဂျုံစက်များကို မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင် တွေ့နိုင်ပေသည်။

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် ရေကြောင်းတွင် ဆူပီးရီးယားအိုင်နှင့် မစ်စစ်စပီမြစ်တို့ကို အထူးသဖြင့် အသုံးပြုရသည်။ ဆူပီးရီးယားအိုင်ပေါ်ရှိ ဒူးလွတ်ဆိပ်ကမ်းသည် သံရိုင်းတင်ပို့ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထင်ရှား

သည်။ မစ်စစ်စပီမြစ်ပေါ်တွင်မူ မြစ်တဖက်တချက်တွင် မျက်နှာချင်းဆိုင် တည်ရှိသော မင်နီယာပိုလစ်နှင့် စိန်ပေါမြို့တို့သည် အရေးပါသည်။ ယင်းတို့မှ တဆင့် နယူးအော်လီယန်းမြို့သို့ ကုန်ပစ္စည်းများ သယ်ဆောင်ရသည်။ မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင် မီးရထားလမ်းမိုင်ပေါင်း ၉,၀၀၀ ကျော် ရှိလေသည်။

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၃,၄၁၃,၈၆၄ ဖြစ်သည်။

သမိုင်းအားဖြင့်သော်ကား မင်နီဆိုတာပြည်နယ်သို့ ဦးစွာ ရောက်ရှိလာသော လူဖြူတို့မှာ ပြင်သစ်လူမျိုးတို့ဖြစ်၍ ၁၆၅၉ ခုနှစ်လောက်ကတည်းက အိုင်ကြီးများဖက်မှ ဝင်လာရောက်ရှိခဲ့ကြလေသည်။ ၁၆၇၉ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့၍ ပြင်သစ်လူမျိုးတို့ဖြစ်သော ဒူးလွတ်ကိုစွဲ၍ ဒူးလွတ်ဟု အမည်တွင်ခဲ့သော ဒံတပ်မြို့သည် ပဌမဆုံး အတည်တကျ အခြေစိုက်ခဲ့သော စခန်းတခုဖြစ်၏။ ၁၆၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဖာသာဟင်နီပင်ခေါ် ဘုန်းတော်ကြီး တပါးသည် စိန်အန်တိုနီ ရေတံခွန်ကိုတွေ့ရှိသဖြင့် ယင်းတိုက်တွင် အခြေစိုက်နေထိုင်ခဲ့ရာမှ နောင်သော် မင်နီယာပိုလစ်မြို့ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ဂရိတ်ဗြိတိန်သည် အရှေ့ပိုင်းဒေသကို ၁၇၆၃ခုနှစ်တွင် ရရှိခဲ့၍ စပိန်နိုင်ငံသည် အနောက်ပိုင်းဒေသကို ရရှိခဲ့၏။ သို့သော် စပိန်တို့က ပြင်သစ်တို့ကို ပေးလိုက်ရပေသည်။ အမေရိကန်

မင်နီဆိုတာပြည်နယ်၏မြို့ကြီးတမြို့ဖြစ်သော မင်နီယာပိုလစ်မြို့၏ရှုခင်း

ပြည်ထောင်စုသည် မင်နီဆိုတာပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်းကို တော်လှန်ရေးပြီးဆုံးသွားသည့် နောက်တွင် ရရှိခဲ့၍ အနောက်ပိုင်းကိုမူ ၁၈၀၃ ခုနှစ်တွင် လူဝီဇီးယားနယ်ကြီးကို ဝယ်ယူရာတွင် ရရှိခဲ့လေသည်။ မင်နီဆိုတာနှင့် မစ်စစ်စပီမြစ် ၂ သွယ်ဆုံရာ၌ ၁၈၁၉ ခုနှစ်တွင် တည်ခဲ့သော ဖိစနဲလင်းမှာ အမေရိကန်တို့ ပဌမဆုံးအခြေစိုက်ရာဌာနဖြစ်၏။ သို့သော် ၁၈၃၇ ခုနှစ်တွင် တိုင်းရင်းသား အင်ဒီးယန်းလူမျိုးတို့နှင့် စကားကမ်းလမ်း ပြောဆိုပြီးမှသာလျှင် မြို့ရွာအများအပြား တည်ထောင်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၄၉ ခုနှစ်တွင် မင်နီဆိုတာကို နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၁၈၅၈ ခုနှစ်တွင် ပြည်နယ်ဖြစ်လာသည်။ ဆူး ခေါ် တိုင်းရင်းသား အင်ဒီးယန်း လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့၏ နယ်မြေများ ပေးအပ်လိုက်ရသည့်အတွက် မကျေမနပ် ဖြစ်ပြီးလျှင် လယ်ယာ ခြံမြေနှင့် အိမ်များကို မကြာခဏ ဝင်စီးတိုက်ခိုက်ခဲ့လေသည်။ လူဖြူ အများအပြားပင် သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသည်။ သို့သော် အင်ဒီးယန်းများကို မကြာမီ နှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထိုနောက် မီးရထားလမ်းများကို ဖောက်လုပ်ပြီးစီးသည့် အချိန်မှစ၍ မင်နီဆိုတာပြည်နယ်သည် လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လာခဲ့ပေသည်။

မင်း၊ ဦး၊ ဖိုးသူတော် ။ ။ ဖိုးသူတော် ဦးမင်းသည် ကုန်းဘောင်ခေတ် ဒုတိယပိုင်းတွင် ဘကြီးတော်ဘုရား လက်ထက်နှင့် ကုန်းဘောင်ရွှေဘိုမင်းလက်ထက်တွင် ပေါ်ပေါက်သော ကဗျာ စာဆိုတိုင်း ဖြစ်သည်။ လေးချိုးကြီး၊ ရတု၊ သဖြန်အမျိုးမျိုး၊ တေးထပ်၊ တုံးချင်း၊ လွမ်းချင်းများကို ဖွဲ့ဆိုသည်။ သူနှင့် တခေတ်တည်း ပေါ်ပေါက်သော စာဆိုတော် လူဦးမင်းနှင့် ခွဲခြားနိုင်ရန်အလို့ငှာ ဖိုးသူတော် ဝတ်ဖူးသောကြောင့် ဖိုးသူတော် ဦးမင်းတွင်သည်။ ရှင်ကုဏ္ဍောဘာသဇေတွဲကို ရသည်ဟုဆို၏။

ဖိုးသူတော် ဦးမင်းသည် ပင်းတလဲမြို့နယ် ရေဝေရွာဇာတိ ဖြစ်သည်။ စာမွန်ကြီးရွာ (အချို့က ဆမ္မန်းကြီးရွာ)ကို အသုံးကံကျွေးချီးမြှင့်ခြင်း ခံရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၉၉ ခုနှစ်၌ ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီး နန်းတက်၍ ဥကင်ဖွင့်မင်္ဂလာဆင်ယင်သည့်အခါ အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦး၊ စာဆိုတော် ဦးမင်း၊ ဝက်မစ္စတိမြို့စား စာဆိုတော်နဝဒေးတို့နှင့် ဘုန်းတော်ဘွဲ့ ရတုများကို အပြိုင်ရေးသား ဆက်သွင်းသည်။

ဖိုးသူတော်ဦးမင်းသည် ဆယ့်နှစ်ရာသီဖွဲ့များကို ဖွဲ့ဆိုလေ့ရှိသည်။ ဆိုခဲ့သော ဆွဲနှစ်ရာသီဖွဲ့များကား ဟောင်းရွက်ညှာခါလှစ်လို့ချီ သဖြန် လေးဆစ် ၁၂ ပုဒ်၊ ထပ်ထပ်သာ စောတော့တယ်ချီ ဆွဲနှစ်ရာသီ လွမ်းချင်း ၁၂ ပုဒ်နှင့် နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းဖွဲ့လေးချိုးကြီး ၃ ပုဒ်တို့ဖြစ်၏။ ဆွဲနှစ်ရာသီဖွဲ့ ကဗျာစု အနက်လေးဆစ်သဖြန်များတွင် အကျယ်မချဲ့ဘဲ လိုရင်းကိုချုပ်၍ ရေးသားထားသည်။ ရာသီဖွဲ့တွင် ပါဝင်စေအပ်

သော ပန်း၊ နက္ခတ်တာရာ၊ ရာသီပွဲတော်များကိုသာ ပါဝင်စေလျက် ရာသီအခြေအနေကိုကား ပေါ်လွင်အောင် မဖွဲ့နွဲ့ချေ။

ပုံစံမှာ ကဆုန်လဖွဲ့တွင်
 'စကားဝါင့်သင်းလို့၊ ကြယ်မင်းတဲ့ ဝိသာခါ၊
 တိမ်ဗေ့မှာ ရောင်ခြည်ရွန်း၊ ထွန်းတဲ့ချိန်ပါ၊
 စုံကန္တာ၊ ဟေမာမြိုင်ထဲ၊
 ရွှေကျေးပုံသင်လို့ စံပျော်ရွှင် သည်တိုကူးလို့ငယ်၊
 မြူးကြစမြဲ။ ။'

ဟူ၍ တိုတိုတုတ်တုတ်နှင့် လိုရင်းကို ချုပ်၍ဖွဲ့သည်။ နှုတ်တက်အာဂုံဆောင်သူတို့အတွက် မှတ်မိလွယ်၏။

ဖိုးသူတော်ဦးမင်း၏ဆွဲနှစ်ရာသီဖွဲ့လွမ်းချင်းသည် အတော်အဆင့်အတန်းမြင့်သော ကဗျာဖြစ်သည်။ ဖိုးသူတော် ဦးမင်းသည် အများမဆိုခဲ့ဖူးသော အဖွဲ့အနွဲ့မျိုးဖြင့် အသစ်တမျိုး ကြံဆောင်၍ ဖွဲ့နွဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထပ်ထပ်သာစောတော့တယ်ချီ လွမ်းချင်းမှာ ဆွဲနှစ်ရာသီဖွဲ့သဖြန်ထက်ပင် စုံလင်သည်။

'ထပ်ထပ်သာ စောတော့တယ်၊ မြကြောငယ်ရစ်သီ၊ ကိုက်ဖူးငယ်ချီသည်၊ ပွင့်သီဂီရွှေ ရင်ခတ်ကယ်တို့၊ ရှစ်ရပ်ကယ်နယ်တခိုက၊ စိုလှတယ်လေး။ ။ နွေခါမှိုငယ်၊ ရာသီမိသာ၊ ဂိမှာနမို့၊ စိကြကြယ်၊ တိမ်မိုးလယ်မှာ၊ စံပယ်ကွန့်ကာ၊ တိမ်ဗေ့ချာဝယ်၊ ဒေသစာလှမ်း၊ လှည့်လည်ငယ်မြန်းလို၏။ နှစ်ဆန်းငယ်သကြိန်၊ သစ်သစ်သာ ဖန်တော့တယ်၊ နိုင်ငံကြော့ပြည်သူမှာ၊ ပန်ဆုယူ တာရေသွန်းချိန်မို့၊ လွမ်းလှတယ်လေး။ ။'

စသည်ဖြင့် အမရပူရ ရွှေမြို့တော်ကြီးတွင် နေရပါသော်လည်း အတာသကြိန်အခါ၌ တောနယ်များကို လွမ်းဆွတ်ကြောင်း ပေါ်လွင်အောင် ဖွဲ့ဆိုလေသည်။

ဖိုးသူတော် ဦးမင်း စပ်ဆိုသော ဆောင်းဖွဲ့၊ နွေဖွဲ့၊ မိုးဖွဲ့၊ လေးချိုးကြီး ၃ ပုဒ်သည် အဖွဲ့အနွဲ့ လွန်စွာကောင်း၍ ပဌမတန်း လေးချိုးကြီးများဖြစ်၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ လွန်စွာနက်နဲ၍ ယခုအခါ ကဗျာဆရာတို့သည် ဦးမင်း၏ လေးချိုးများကို စံပြု၍ ထားကြရကုန်၏။

ရာသီဖွဲ့များအပြင် ဦးမင်းသည် တေးထပ် အများအပြားကိုလည်း စပ်ဆိုခဲ့၍ မယ်ဖွဲ့မြောက်ပင့်တေးထပ်များသည် ထူးချွန်ကောင်းမွန်သည်။ ထိုပြင် ဦးမင်းသည် တုံးချင်းများ အဖွဲ့အနွဲ့လည်း ကောင်းကာ စာဆိုပြိုင်ဖက်ဖြစ်သော လူဦးမင်းနှင့် တဦးကိုတဦး အပြန်အလှန် မခံချင်အောင် တုံးချင်းများ ဖွဲ့ဆိုပုံမှာလည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်း၏။ (မင်း၊ ဦး။ တုံးချင်း-လည်းရှု။)

ဖိုးသူတော်ဦးမင်းသည် ဂီတကဗျာများဖွဲ့ဆိုရာ၌လည်း ထူးချွန်ကောင်းမွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ သို့သော် သီချင်းများမှအပ ပျို့၊ လင်္ကာဖွဲ့ဆိုမှုကို မတွေ့ရချေ။ လောကကြောင်း သက်သက်ကို ဖွဲ့ဆိုသည့်အလား ဓမ္မကြောင်းဆိုင်

ရာ ပျို့ကဗျာများကို ဖွဲ့ဆိုခဲ့လျှင် ဖိုးသူတော်ဦးမင်း၏ နာမည်သည် ယခုထက် တိုးတက်ကျော်ကြားမည် ဖြစ်ပေသည်။

မင်း၊ ဦး (မြန်မာ ၁၁၃၆-၁၂၀၉) ။ ဦးမင်းသည် ကုန်းဘောင်ခေတ် ဒုတိယပိုင်းတွင် ပေါ်ပေါက်သော ကဗျာ စာဆိုတော်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဦးမင်းနှင့် အမည်တူ ဖိုးသူတော်ဦးမင်းမှာ အပြိုင်စာဆိုဘက် ဖြစ်သောကြောင့် ဖိုးသူတော်ဦးမင်းမှ ခွဲခြားနိုင်ရန် လူဦးမင်း သို့မဟုတ် စာဆိုတော် ဦးမင်းဟု တွင်သည်။ (မင်း၊ ဦး၊ ဖိုးသူတော်-လည်းရှု။) စာဆိုတော် လူဦးမင်းသည် ဘိုးတော်ဘုရား၊ ဘကြီးတော်၊ ရွှေဘိုမင်းနှင့် ပုဂံမင်းတို့ လက်ထက်များတွင် ခစားထမ်းရွက်သည်။ ဦးမင်းသည် များစွာသော ဆုလာဘ်တို့ကို ရရှိ၍ ဘုရင်၏ မြှောက်စားခြင်း ခံရသည်ကိုထောက်သော် ကဗျာလင်္ကာ ဖွဲ့နွဲ့ရာတွင် ထူးချွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တန်ရာသည်။ စာဆိုတော် ဦးမင်းသည် ကဗျာ အများအပြားဖွဲ့စပ် သီကုံးခဲ့လေသည်။ ယင်းတို့အနက် ဘုန်းတော်ဖွဲ့များနှင့် ဆွဲနှစ်ရာသီဖွဲ့ လေးချိုးကြီးတို့သည် ထူးခြားကောင်းမွန်၍ မြန်မာစာပေတွင် မှတ်တမ်းတင်ထိုက်သော စာများ ဖြစ်ကြသည်။ စာဆိုတော် ဦးမင်းသည် ဆွဲနှစ်ရာသီဖွဲ့လေးချိုးကြီးကို တရာသီလျှင် တပိုဒ်ကျစီ ခွဲ၍ ၁၂ ပိုဒ် ပြည့်အောင် စပ်ဆိုသည့် အပြင် နွေဖွဲ့၊ ဆောင်းဖွဲ့၊ မိုးဖွဲ့၊ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ လေးချိုးကြီးတို့ကို အများအပြားပင် စပ်ဆိုလေသည်။

စာဆိုတော်လူဦးမင်းသည် ရွှေတောင်မြို့ စီရင်စု နွားမရန်ရွာတွင် သက္ကရာဇ် ၁၁၃၆ ခုနှစ်၌ ဖွားမြင်သည်။ ထိုရွာတွင် ရှင်သာမဏေ ပြုကာ တေးကဗျာ ဝါသနာထုံရင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ လေ့လာရေးသားသည်။ ထိုနောက် လူထွက်၍ အမရပူရမြို့တည်နန်းတည် ဘိုးတော်မင်းတရားထံသို့ ဝင်ရောက် ခိုလှုံရာ သားတော် ပုသိမ်မင်းထံတွင် စာဆိုအရာနှင့် ထမ်းရွက်စေသည်။ ၁၁၇၅ ခုနှစ် အသက် ၃၉နှစ်တွင် ပုသိမ်မြို့ ဟိုင်းကြီးကျွန်း ဆားခွန်ကို စားရသည်။ ထိုနောက် စိန္တကျော်ထင်ဘွဲ့နှင့် ကန်ပြင်ရွာကို စားရပြန်သည်။ ထိုနောက် ဘကြီးတော်လက်ထက် စာဆိုတော်အရာနှင့် နေအိမ်ဆုလာဘ်များ သနားတော်မူခြင်း ခံရ၍ စာဆိုတော် မောင်ရေး၊ မောင်တလုပ်၊ မောင်အိ၊ မောင်ဖုန်းတို့နှင့်အတူ လေးချိုး၊ ရာသီဖွဲ့၊ မယ်ဖွဲ့၊ မောင်ဖွဲ့၊ ဘုန်းတော်ဖွဲ့များကို လစဉ်ရေးသားဆက်သွင်းရသည်။ ထိုနောက် ရွှေဘိုမင်းတရားလက်ထက် စစ်ကိုင်းမြို့စံနန်းတော်တွင် ဘုန်းတော်ဖွဲ့ကို ဆက်သရာ ငွေတော် ၃ ပိသာ သနားတော်မူသည်။ ထိုနောက် ကျောက်မြောင်းမြို့က ပြည်ကြီးမွန်ဖောင်တော်ဖြင့် အမရပူရမြို့သို့ ဝင်တော်မူရာ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ကိုဆက်သပြန်သည်တွင် ငွေတော် ၃ပိသာနှင့် လှေလောင်းတစ်စင်း သနားတော်မူခြင်း ခံရသည်။ ထိုနောက် အမရပူရမြို့ ရွှေနန်းတော်ကြီးကို မသိမ်းမီ အဂိုရတ်

အကြောင်းအရာ ဘလက်မနှုန်းသာဘူး ချီ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ လေးချိုးကို ဆက်သသည်တွင် မင်းထင်သက်ရှည်ဘွဲ့နှင့် ရွှေနန်းရိုး လမိုင်း လယ်တော်ပယ် ၅၀ထွက်သင့်စပါး ၁,၀၀၀ကို သနားတော်မြတ်ခံရသည်။ ထိုနောက် ဥက္ကလာပမြို့သို့ ရွှေစက်တော် ဖြန့်ချိရာတွင် ဘုန်းတော်ဖွဲ့ကိုဆက်သွင်းပြန်သဖြင့် လှေလောင်းတစ်စင်းနှင့် ငွေတော် သုံးပိသာ သနားတော်မူခြင်း ခံရပြန်သည်။ ဝင်တော်မူသည်တွင်လည်း ဘုန်းတော်ဖွဲ့ကို ဆက်သွင်းရာ သာယာဝတီမြို့တွင် ငွေသုံးပိသာ သနားတော်မူသည်။ ထိုနောက် ဒေးဝန်းစံနန်းတော် ရေသဘင်ပွဲတော်တွင် လှေဖွဲ့နှင့် ဘုန်းတော်ဖွဲ့များကို ဆက်သပြန်ရာ ဆုတော် ငွေ သုံးပိသာထပ်မံရရှိပြန်သည်။ ထိုနောက် သားတော်ပုဂံမင်းလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်သည်။

စာဆိုတော် ဦးမင်း၏ ကဗျာလင်္ကာ အဖွဲ့အနွဲ့များကို အမည်တူ စာဆိုပြိုင်ဖက် ဖိုးသူတော်ဦးမင်း၏ ကဗျာလင်္ကာများနှင့် နှိုင်းရှည့်လေ့ ရှိပေသည်။ သို့နှိုင်းရှည့် ကြည့်ရာ၌ လေးချိုးကြီးများ အဖွဲ့အနွဲ့တွင် စာဆိုတော် ဦးမင်းနှင့် ဖိုးသူတော် ဦးမင်းတို့သည် တမျိုးတဖုံစီ ကောင်းကြပေသည်။ ဘုန်းတော်ဖွဲ့တွင် စာဆိုတော်လူဦးမင်းက ဖိုးသူတော်ဦးမင်းထက် သာဟန်ရှိသည်။ ထိုကြောင့်ပင် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ မြှောက်စားခြင်းကို ခံရသည်။ ဖိုးသူတော်ဦးမင်းကဲ့သို့ သာမညအကြောင်းအရာများဖြင့်သာ ဘုန်းတော်ကို မဖွဲ့ဘဲ ခမ်းနားကြီးကျယ်သော အသိုင်းအဝိုင်း ဥပမာ ဥပမေယျတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ ဖွဲ့တတ်သောကြောင့် ဖိုးသူတော် ဦးမင်းထက် ခမ်းနားနက်နဲသည်။ ထိုပြင် စာဆိုတော် ဦးမင်း၏ အဖွဲ့အနွဲ့များသည် ပို၍ တည်ကြည်ခမ်းနား၏။ သြကာသလောကကြီး ကိုလည်း စိတ်ဝင်စားကာ စိတ်ကူးထဲ ပေါ်ပေါက်လာသမျှသော အကြောင်းအရာတို့ဖြင့် တင်းမတ်မိသေးဘဲ ရှေးရှေး ဆရာကြီးများ၏ အဖွဲ့အနွဲ့များမှလည်း ကောက်နုတ်အတုယူ၍ မိမိကဗျာများကို ခြယ်လှယ်တတ်၏။

‘ကွန့်ကွန့်သာ လှိုင်းတော့တယ်၊ မြန်တိုင်းဒီပါမှာ၊ တညီလာ နောင်ခြေမဲ့၊ ဗအောင်ဘေရိန်ဆော်ရွန်းပေတဲ့၊ မော်ကွန်းစံတည်မှာ၊ ဖန်တခြည်နေနှုန်းပေသည့်၊ ရွှေဘုန်းဂုဏ်။ ။ ရေနတ်ကယ်လှေရုံ၊ ဂဠုန်ပျံနှင့်၊ ဆဒ္ဒန်နာဂ၊ ပဏ္ဏာသလို့ သူရစစ်အောင်၊ စံစိုးထောင်လို့၊ မိုးခေါင်ညွန့်မြစ်၊ ကွမ်းကသစ်နှင့်၊ ခေတ္တသရေ၊ ဗျာဒိတ်ချေသည်။ ရွှေပြည်ဇေယျ၊ မွန်နက်သန်ကို၊ ခွန်ခံရေးပိုင်၊ ကံကျွေးသာ ဆိုင်တော့တယ်၊ ပွားလှိုင်ပျံ့ဇေယျာမှာ၊ ဧကရာ ဖန်ကိုယ်ပွားပေမို့၊ ထွတ်ဖျား တိုင်အောင် မြင့်သော်လဲ့၊ ချီးခွင့်မကုန်။ ။ မူအခြည်ဝယ်၊ ရစ်လည်ရံပိုက်၊ ခုနစ်တိုက်ထက် မကိုဋ်ကယ်ကိန်းပျော်၊ ဓာတ်ဆံတော်နှင့်၊ မမြော်နှိုင်းရာ၊ နန္ဒဝါလဲ၊ မာလာဂနိုင်၊ သီးပွင့်ဆိုင်၍၊ ဖြိုးခိုင်စွာလှ၊ ဝါသဝဘို့၊ နာဂစက်လည်၊ အောင်ချက်ကယ် တည်ခဲ့တဲ့ ပြည်ရန်လုံကို၊ ရှစ်စုံနောင် စိုးမဲ့ မုဒွါဘိ’

စသော ဘုန်းတော်ဖွဲ့၏ ပဌမသုံးချိုးသည် ဥပမာ ဥပမေ ယျတို့ဖြင့် ကောင်းစွာ ဖွဲ့နွဲ့ထားကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ သို့သော် မြောက်ပင်လွန်းအားကြီးသဖြင့် အတိဝုတ္တဒေါသ ပင် သင့်လှပတတ်ရှိ၏။

‘ဧကရာဇ်ကိုယ်ပွားပေမို့ ထွတ်ဖျားတိုင်အောင် မြင့် သော်လဲ၏။ ခိုးခွင့်မကုန်’ဟူ၍ စပ်ဆိုထားသောကြောင့် စာဆို တော် လူဦးမင်းသည် အမြောက်သမားကြီးပင်တည်းဟု အံ့ဩ တွေးဆဖွယ်ဖြစ်၏။

ရာသီဖွဲ့များတွင်လည်း စာဆိုတော်လူဦးမင်း၏ အဖွဲ့အနွဲ့ များသည် ပိုမိုပြောင်မြောက်လှ၍ စုံလင်ကာ လွမ်းစရာ ကောင်း၏။

‘မိန်ကြင်းပေမို့ တိမ်နှင့်ပြန်ဘုံဝယ်၊ ရဝံ့မှာ အရွှေဖက် လို့၊ လေရွက်ကျင် ခွေလျက်ပေတဲ့၊ နွေရက်ဝယ်၊ ငှက် ကျေးငယ်သိုက်ဝင်၊ စရိုက်ကယ်ရွှင်သည်၊ ပင်စည် ပုရစ်၊ ကျန် ရွက်ရော် သစ်ရင်လ၊ မြမြစ်ကယ် ရင်ဘောင်၊ ကြူငွေသောင် မှာ၊ ယခေါင်စဉ်ရှည်၊ သဲစေတီတည်မြဲမို့၊ ရှစ်မည်က မြူချီ လျှင်၊ သရဖီ ရွှေလိုဝင်းလို့၊ အင်ကြင်း သန္တာညွန့်တို့ ဖူးညွန့် ကိုက်လှယ်။ ။ ကိန္နရီငယ် သီရီလှော်ခတ်၊ တောင်လက်ျာ ချပ်ပေတဲ့၊ နတ်ရုပ်ကယ် ဆင်းအင်၊ ကြငှန်းရှင်လဲ၊ နောင်တွင် စိတ်ဖန်၊ ဖြေပရန်ကို၊ ရွှေညာဏ်ခွဲဝက်၊ ခြေရေးတော်ခက်ကယ် နှင့်၊ ကျောက်စက်ကယ် တမ်းခွန်၊ စိမ့်စမ်းသွန်လို့၊ အဝန်ရောင် ညီး၊ ပလောင်မီးလဲ၊ တောင်ကြီးငယ်သုတ်သင်၊ လုပ်ငန်းယာ ပြင်ကြတယ်၊ သဘင်ကျယ်ကို၊ လွမ်းနယ်ပုံပိုင်းလို့တမကျုံး။ ။ ။ သံချိုငယ်မြည်ပြော၊ ကျော်ဥဩလည်း၊ ဖော်နှော ငယ်မယ်မောင်၊ ငှက်ဖိုးခေါင်လဲ၊ နောင်တခြည်ခြည်၊ ဗျာ တော်စည်အောင်၊ သံရှည်ရင့်ရှူ၊ မြိုင်မြိုင်ငူက၊ လွမ်းကြူငြိမ့် ကြေ၊ လိမ့်ပစေသားနှင့်၊ ထွေတလာလာ ကြင်းသံသာတော့ တယ်၊ နွေအာဒိဂိမှာန်ကို၊ နိဗ္ဗာန်ပိုင် ရှင်တော်စောတွင်မှ၊ ဟောခဲ့သာဆုံး။’

ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုရာတွင် စာဆိုတော် ဦးမင်းသည် ရာသီအခြေ အနေကို သာမညရိုးရိုးဖော်မပြဘဲ၊ ထိုအခြေအနေ၏ လွမ်း စရာကောင်းအောင် ဖန်တီးပုံတို့ကို ထင်ရှားအောင် ဖွဲ့ဆို သည်။ ထိုကြောင့် စာဆိုကောင်းတယောက်ဟု ချီးမွမ်းသင့် ပေသည်။ ဖိုးသူတော် ဦးမင်း၏ စာများသည် ဆေးတမျိုး တည်းဖြင့် ခြယ်လှယ်ထားသော တောတောင် အရပ်ကားနှင့် တူလျက် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းပေါ်၏။ စိတ်ဓာတ်ကို များ စွာ မထိခိုက်လှပေ။ ဦးမင်း၏ စာများမှာမူကား ဆေးရောင် စုံတို့ဖြင့် ခြယ်လှယ်ထားအပ်သော တော၊ တောင် အရပ် ကားနှင့်တူ၏။ ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းလည်း ပေါ်သည်။ စိမ်းစိုသော မြက်ခင်းနှင့် မှိုင်းညိုသော တိမ်တောင်တိမ်လိပ် များကို မြင်ရခြင်းဖြင့် စိတ်တွင်ထိခိုက်၍ ပိုမိုလွမ်းဆွတ်ဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။

မင်းကင်းမြို့ ။ မင်းကင်းမြို့သည် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင် ကလေးဝန်တွင် ပါဝင်သော မင်းကင်းမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်သည်။ ချင်းတွင်းမြစ် လက်ယာဖက် ကမ်းပေါ်တွင် မောက်ကတော်ချောင်း၊ ပထိုးလုံးချောင်းတို့ ချင်းတွင်းမြစ် တွင်းသို့ စီးဝင်ပေါင်းဆုံရာအရပ်နှင့် မနီးမဝေးတွင် တည်ရှိ၍ ယခင်က ခရိုင်ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်ခဲ့သော ကင်းတပ်မြို့အောက် ဖက်မိုင် ၈၀ အကွာ၊ ကလေးဝမြို့၏အောက်ဖက် ၄၅ မိုင် အကွာတွင် တည်ရှိသည်။ မင်းကင်းမြို့တွင် မြို့ပိုင်ရုံး၊ လက် ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိရုံး စသည်တို့ရှိ၍ အထက်တန်း ကျောင်းနှင့် ဆေးရုံလည်းရှိသည်။

မင်းကင်းမြို့နယ်တွင် အဓိကအားဖြင့် လယ်ယာ စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်၍ အထူးသဖြင့် စပါးစိုက်ပျိုးသည်။ ချင်းတွင်းမြစ် သည် မြို့နယ်ကိုဖြတ်၍ စီးဆင်းသောကြောင့် သွားလမ်း လာလမ်း မခက်ခဲပေ။

မင်းကင်းမြို့ရှိ ပတ္တမြားစေတီမှာ သီရိဓမ္မာသောက မင်း ကြီးတည်သော စေတီဖြစ်၍ မင်းကြီးတည်ခဲ့သော စေတီ ပေါင်း ၈၄,၀၀၀ အနက် တဆူအပါအဝင် ဖြစ်သည်ဆို၏။

၁၉၅၃ ခုနှစ်၌ ခန့်မှန်းသန်းခေါင်စာရင်းအရ မင်းကင်းမြို့ တွင် လူဦးရေ ၁,၈၃၃ ယောက်ရှိသည်။

မင်းကြီးစွာစော်ကဲ (မြန်မာ ၇၂၉-၇၆၅) ။ ။ မင်းကြီး စွာစော်ကဲသည် အင်းဝ ပဌမမင်းဆက်တွင် ဒုတိယ နန်းစံ သောဘုရင်ဖြစ်သည်။ မယ်တော်မှာ ပုဂံ တရုတ်ပြေးမင်း၏ သားတော် သီဟသူနှင့် ရှမ်းညီနောင် ၃ ပါး၏နမတော်တို့ သင့်ရာတွင် မြင်သည့် သမီးတော် ရှင်မြတ်လှဖြစ်၍ ခမည်း တော်မှာ နန်းကျကျော်စွာ၏ သားတော် သရက် မင်းရှင် စောဖြစ်သည်။

အင်းဝဘုရင်သတိုးမင်းဖျား၏ နှမ ရှင်စောကြီးနှင့် ထိမ်း မြားသဖြင့် ဘုရင်၏ ယောက်ဖတော်ဖြစ်ရာ သတိုးမင်းဖျား နတ်ရွာစံသောအခါ ၇၂၉ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူအများက ကြိုက် ညီ၍ မင်းမြောက်သဖြင့် ထီးနန်းကိုရသည်။ မင်းမဖြစ်မီက စစ်ကိုင်း ဆင်ဖြူရှင်ထံ ခစားခဲ့ဖူး၍ တလုပ်မြို့၊ ရမည်းသင်း မြို့တို့ကို စားရသည်။ သတိုးမင်းဖျားလက်ထက်တွင် အမြင့် မြို့ကို စားရသဖြင့် အမြင့်မင်းဟုလည်း တွင်သည်။ သတိုးမင်း ဖျားက မင်းကြီးစွာစော်ကဲ၏နှမ စောဥမ္မာကို မိဖုရား မြောက်သဖြင့်လည်း အပြန်အလှန် ယောက်ဖတော်စပ်သည်။

သတိုးမင်းဖျားနတ်ရွာစံသော် မရည်ရွယ်ဘဲ ထီးနန်းကို ရသဖြင့် “မရွယ်ဘဲနှင့် စော်ကဲမင်းဖြစ်သည်” ဟု ဆိုရိုးစကား တွင်သည်။ မင်းဖြစ်သော်စစ်ကိုင်း စိုးမင်းကိုယ်တော်ကြီး၏ သမီး စောဥမ္မာကို မိဖုရားမြှောက်သည်။ ထိုမိဖုရားမှ ဖွား သော သားတော်မှာ ဆင်ဖြူရှင် တရဖျားဖြစ်၍ အိမ်ရှေ့ အရာရသည်။ ကန်စွန်းနိမ့်ရွာသူ မိဘေဇာကိုလည်း မိဖုရား

မြောက်သဖြင့် သားတော် မင်းဆွေ၊ မင်းသိဒ္ဓတ်နှင့် သမီးတော် ရှင်မြတ်လှကို ဖွားသည်။ မင်းဆွေမှာ အင်းဝ ပဌမ မင်းခေါင်အဖြစ် နန်းမွေဆက်ခံမည့်သူ ဖြစ်သည်။

မင်းကြီးစွာစော်ကဲသည် ကျောက်ဆည်ခရိုင် ဆီးတော်ဆည်နှင့် မိတ္ထီလာကန်တို့ကို ပြုပြင်ဆည်ဖို့သည်။ ထိုမင်းလက်ထက်တွင် လက်စွဲတော် ရာဇသင်္ကြန်ဘွဲ့ခံ ငမောက်နှင့် ပညာရှိ အမတ်ဝန် စင်းရွာသား မင်းရာဇာတို့ ပေါ်ထွန်းသည်။ ထိုမင်းလက်ထက်တွင် မွန်တို့နှင့် ၃ ကြိမ် စစ်တိုက်ရသည်။ မွန်ဘုရင်ရာဇာဓိရာဇ်နှင့်နန်းပြိုင်ဖြစ်၍ ရာဇာဓိရာဇ်က ဘကြီးတော်ဟု ခေါ်ဆိုလေးမြတ်ခြင်းပြုသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် နိုင်ငံတော်စည်ပင်သည်။

၇၆၂ ခုနှစ် နန်းစံ ၃၃ နှစ်တွင် နတ်ရွာစံသော် သားတော်ဆင်ဖြူရှင် တရဖျားက ထီးနန်းဆက်ခံသည်။

မင်းကြီးညို (မြန်မာ ၈၄၇-၈၉၂) ။ ။ မင်းကြီးညိုသည် တောင်ငူမင်းဆက်ကို စတင်တည်ထောင်သော မင်းတပါးဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၈၄၇ ခုနှစ်တွင် ဦးရီးတော်သူ အင်းဝလက်အောက်ခံ (စည်သူကျော်ထင်၏သား) မင်းစည်သူကို လုပ်ကြံ၍ နန်းတက်သည်။ နန်းတက်လျှင် မြရာဝတီ (ထိုနောက် ဒွါရာဝတီ တွင်သည်) မြို့တော်ကိုတည်သည်။ ဟံသာဝတီမင်း၊ ဇင်းမယ်မင်းတို့က သီးခြားဂုဏ်ရည်တူမင်းတပါး အဖြစ်အသိအမှတ်ပြုသည်။ အရှေ့ကရင်နီ (ကယား) နယ်ကလည်း လက်ဆောင် ဆက်ရသည်။ မွန်ဘုရင် ဗညားရံက တိုက်ခိုက်လာသည်ကို နှိမ်နင်းနိုင်၍ အင်းဝဘုရင် ဒုတိယမင်းခေါင်ကပင်လျှင် မဟာသီရိဇေယျသူရဟူသော ဘွဲ့အမည်နှင့် မင်းမြောက်တန်ဆာ ငါးပါးကို ပို့လွှတ်သည်။

မင်းကြီးညိုသည် ပုဂံနန်းကျကျော်စွာနှင့် မိုးညှင်းမင်းတရားတို့၏ အနွယ်ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း ၈၆၄ ခုနှစ်တွင် အင်းဝရွှေနန်းကြော့ရှင် နရပတိက ဘထွေးတော်၏ သမီး မင်းလှထွတ်နှင့် မင်းကြီးညိုကို စုံဖက်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုနှစ်မှာပင် မင်ကြီးညိုသည် ရေလွှဲငါးခရိုင်နှင့် ကျေးလက်များကို သိမ်းယူ၍ ရွှေနန်းကြော့ရှင်ကို ခြားနားသည်။

ညောင်ရမ်း၊ သင်းကြီး၊ ယင်းတော်၊ မိတ္ထီလာ၊ မြစ်ညောင်၊ သာဂရမြို့ကြီးများနှင့်တကွ မင်းတုံးတာ၊ မင်းပြည့်ဝတို့ ကျွန်တော်ခံလာသည်။ ကေတုမတီတောင်ငူမြို့ကို သက္ကရာဇ် ၈၇၂ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်စံနေသည်။ သက္ကရာဇ် ၈၈၈ ခုနှစ်အင်းဝကို မိုးညှင်းစလုံက တိုက်၍ပျက်စီးသဖြင့် မြန်မာမင်းမှူးမတ်တို့ အမြောက်အမြား ခိုဝင်လာကြသည်။ အင်အားပြည့်စုံသော ပင်းယမင်း၊ အင်းခန်းမင်း၊ မြစ်သားမင်း၊ လှိုင်းတက်မင်းတို့ကား အလုံးအရင်းနှင့်တကွ ခိုဝင်လာကြသည်။

မင်းကြီးညိုသည် ငနွယ်ဂုံသူကြီး သမီးကို မိဖုရားမြှောက်ရာ ၈၇၈ ခုနှစ်တွင် တပင်ရွှေထီးကို ဖွားမြင်သည်။

၈၉၂ ခုနှစ် နန်းစံ ၅၂ နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၍ သားတော် ၁၄ နှစ်အရွယ်ရှိ တပင်ရွှေထီးက ထီးနန်းဆက်ခံသည်။ (တပင်ရွှေထီး-လည်းရှု။)

မင်းကွတ်ပင် ။ ။ မင်းကွတ်ပင်သည် ဂတ်တဖာရီး မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍ ယင်းကို ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် ဂါစင်းနီးယားမန်ဂိုစတားနား ဟုခေါ်သည်။ မင်းကွတ်ပင်၏ မူလပေါက်ရာအရပ်မှာ မလ္လာယုကျွန်းဆွယ် ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ တဆင့်ယူဆောင်စိုက်ပျိုးသည့် အပင်လတ်မျိုးဖြစ်သည်။ မင်းကွတ်ပင်သည် ပုဂံခိုင်းသည့်ပြင် လှပ၏။ အချို့မင်းကွတ်ပင်များမှာ ပေ ၃၀ အထိ မြင့်မားကြသည်။ အရွက်သည်စိမ်း၍ ထူပြီးလျှင်တောက်ပ၏။ အမွှေးကလေးများလည်း ပါရှိ၏။ အချို့မင်းကွတ်ပင်များသည် ၈ လက်မခန့်အထိ ရှည်သည်။ မင်းကွတ်ပင်သည် ပန်းရောင်ဖြစ်၍ အချင်း ၂ လက်မခန့်ရှိသည်။

မင်းကွတ်ပင်သည် လိမ္မော်သီး ပုံသဏ္ဍာန်ကဲ့သို့ ရှိသော်လည်း လိမ္မော်သီးထက်ငယ်သည်။ အရောင်မှာ သီးစဉ်စိမ်း၍ မှည့်လာသောအခါ နီညို၍ မှောင်သောအရောင်ရှိသည်။ ကန့်လန့်ဖြတ် တိုင်းလျှင် ၂လက်မခန့်ရှိသည်။ မင်းကွတ်ပင်၏ အခွံမှာ ထူ၍မာ၏။ အခွံအတွင်း၌ အဖြူရောင်အသားရှိသောအမြွှာပေါင်း ၄ မြွှာမှ ၈ မြွှာထိ ပါလေ့ရှိသည်။ ထိုအသားမှာ ပျော့ညက်၍ ချိုပြီးလျှင် အေးသောအရသာရှိသည်။ အရည်ရွှမ်းသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူအများပင် ခူးရင်းသီးကို စားသုံးကြပြီးနောက် မင်းကွတ်ပင်ကို စားသုံးလေ့ရှိကြသည်။ ခူးရင်းသီး၏ သဘာဝမှာ အပူများ၍ မင်းကွတ်ပင်တွင် အေးသောသဘာဝဓာတ်ပါသဖြင့် အပူအအေးမျှတအောင် စားသည်ဟု ဆိုကြသည်။

မင်းကွတ်ပင်သည် ပူပြင်းစိုစွတ်သော ရာသီဥတုကို ကြိုက်နှစ်သက်သဖြင့် တနင်္သာရီတိုင်း၌ ထိုအပင်များ ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းကြသည်။ ထိုကြောင့် တနင်္သာရီတိုင်းတွင် မြေဩဇာထက်သန်သည့် ချိုင့်ဝှမ်းရပ်များနှင့် ပင်လယ် ကမ်းတလျှောက်ရှိ တောင်ခြေတို့၌ မင်းကွတ်ပင်ကြီးများကို တွေ့မြင်ရသည်။

အပင်သစ်ပွားလာအောင် လက်ရှိပြုလုပ်နည်းမှာ အစေ့ကို စိုက်သည့်နည်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် စိုက်ပျိုးလျှင် မင်းကွတ်ပင်များ အကြီးနေ့၍ အပင်သက် ၁၀ နှစ်ကျမှ အသီးသီးနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် အသီးမြန်မြန်ရရှိရန်အတွက် အပင်ပေါက်စ အောက်ခံပင်များကို မျိုးကိုင်များနှင့် အကိုင်ချင်းဆက်နည်းဖြင့်၎င်း၊ မြေထုပ်ဆွဲခြင်းနည်းဖြင့်၎င်း စမ်းသပ် စိုက်ပျိုးလျက်ရှိကြသည်။ မင်းကွတ်ပင်များကို တပင်နှင့်တပင် ပေ ၂၀ စီခွာ၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။

မင်းကွတ်ပင်သည် ဆောင်းရာသီ နိုဝင်ဘာလ လောက်မှ

စ၍ဖေဖော်ဝါရီလကုန်၊မတ်လဆန်းအထိအပွင့်များပွင့်သည်။ မိုးဦးနှင့် မိုးလယ်လများဖြစ်သော မေလမှဩဂုတ်လအတွင်း အသီးများမှည့်ကြသည်။ မင်းကွတ်သီးမှည့်သည် ချိုအေးသောအရသာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ကမ္ဘာတွင် ကျော်ကြားသောသစ်သီးဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ စိုက်ပျိုးရေး ဌာနသည် မင်းကွတ်သီးများကို ဥရောပတိုက်နှင့် အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်းသို့ နှစ်စဉ် တင်ပို့ရောင်းချလေသည်။

မင်းကွတ်သီးအခွံ၊ အခေါက်နှင့်အရွက်နုများကို ဝမ်းကိုက်ရောဂါအတွက် ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ ထိုကြောင့် မင်းကွတ်သီးအခွံကို နေလှန်း၍ သိမ်းဆည်းထားတတ်ကြသည်။

မင်းကွန်း ။ ။ မင်းကွန်းသည် စစ်ကိုင်းခရိုင် စစ်ကိုင်းနယ်တွင် တည်ရှိသော ရွာမျှသာဖြစ်သော်လည်း မင်းကွန်းတွင် ဘိုးတော်ဘုရား၏ လက်စမသတ်သေးသော မင်းကွန်းပုထိုးတော်ကြီး၊ ကမ္ဘာတွင် ရှုရှုနိုင်ငံရှိ ခေါင်းလောင်းကြီး ၂ ခုနောက် တတိယလိုက်သော မင်းကွန်းခေါင်းလောင်း၊ ဘိုးတော်ဘုရား၏ အခြားကောင်းမှုတော်များ၊ ထိုပြင် ဒေါ်ဦးဇွန်း၏ လူအိုရုံတို့ တည်ရှိရာ ဖြစ်သောကြောင့် မင်းကွန်းကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူသိများပေသည်။

မင်းကွန်းသည် စစ်ကိုင်းမြို့၏ အရှေ့မြောက်ဖက် ၁၆မိုင်ခန့်အကွာတွင် တည်ရှိသည်။ မန္တလေးမြို့၏ တဖက်ကမ်း

ဖြစ်၍ မြောက်ဘက် ၇ မိုင်ခန့် သမုန်ဖြင့် ဆန်တက်လျှင် မင်းကွန်းသို့ ရောက်ပေသည်။ မင်းကွန်းအထက်ရှိ တောင်သည် ရေပြင်ထက် ၁,၃၇၃ ပေမြင့်၍ ယင်းတောင်ထက်မှ ကြည့်လျှင်မန္တလေး၊ ကျောက်ဆည်၊ အင်းဝ၊ စစ်ကိုင်း၊ ရွှေဘိုနယ်များကို ကောင်းစွာရှုမျှော်နိုင်ပေသည်။ ယင်းတောင်ထိပ်မှ ကြည့်ရှုလတ်သော် မြင်းခြံမှ စကြာတောင်ကို၎င်း၊ ပတ္တမြားကျောက်နီတွင်းများကို၎င်း ထင်ရှားစွာ မြင်နိုင်ပေသည်။

မင်းကွန်းကမ်းသို့ တက်လေလျှင် ထုံးဖြူသုတ်ထားသော ပုံတော်ရာဘုရားကို ဖူးတွေ့နိုင်ပေသည်။ ဉာဏ်တော်အားဖြင့် ၁၅ပေသာရှိ၍ မင်းကွန်းပုထိုးတည်ရာ၌ ပုံနမူနာအဖြစ် တည်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ မင်းကွန်းပုထိုးသာ အပြီးတိုင် တည်ဆောက်ပြီးဖြစ်ပါက ပုံတော်ရာဘုရားအတိုင်းပင် ဖြစ်ပေမည်။ ဘိုးတော်ဘုရားသည် မင်းကွန်းတွင် ယာယီစံနန်းတည်၍ မင်းကွန်းပုထိုးကို ၁၅ နှစ်မှ အနှစ် ၂၀ တိုင် ကိုယ်တော်တိုင် ကြပ်မတ်၍ တည်တော်မူသောဟူ၏။ မင်းကွန်းပုထိုးတော်ကြီးကို ဘိုးတော်ဘုရား စ၍တည်သော်လည်း “ဘုရားလည်း ပြီး၊ ပြည်လည်းပျက်လတ္တံ့”ဟူသော တဘောင်ပေါ်သဖြင့် ပြီးဆုံးအောင် မတည်ခဲ့သောကြောင့် ယခုတိုင် တပိုင်းတစပင် ရှိ ချေသည်။ အကယ်၍သာ အပြီးသတ်ခဲ့သော် ဉာဏ်တော်ပေ ၅၀၀ မျှ ရှိမည်ဖြစ်၏။ ယခုအခါတွင် အပြီးမသတ်သော မင်းကွန်းပုထိုးသည် ပေ ၄၅၀ ပတ်လည်ရှိ၍ အမြင့် ၁၆၂ ပေရှိကာ ခရစ် ၁၈၃၈ ခုနှစ်က ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ယိုယွင်း

ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် သွန်းလုပ်လျှင်ခန်းခဲ့၍ ယခုတိုင် ကမ္ဘာတွင်ထင်ရှားလျက်ရှိသည့် မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီး။ နောက်ဖက်တွင်ပျက်စီးလျက်ရှိသော မင်းကွန်းပုထိုးတော် တစ်တံတဒေသကို ချွန်နိုင်သည်။

ပျက်စီးလျက်ရှိနေပေသည်။ မင်းကွန်း ပုထိုးပျက်ကြီးကို ဧရာဝတီမြစ်မှ သင်္ဘောစီးလာလျှင် အဝေးမှလှမ်း၍ မြင်နိုင်ပေသည်။ ပုထိုးတော်၏ ရှေ့တွင် ဧရာဝတီမြစ်ကို မျက်နှာမူလျက်ရှိသော နေရာ၌ ပျက်စီးနေသည့် ခြင်္သေ့ရုပ်ကြီးများကိုလည်း တွေ့နိုင်ပေသည်။ ပုထိုးတော်၏ မြောက်ဖက်တွင် ပုထိုးတော်အတွက် သွန်းလုပ်ထားသော မင်းကွန်း ခေါင်းလောင်းကြီးမှာ ယခုတိုင် မားမားမတ်မတ် တည်ရှိပေသည်။ (ခေါင်းလောင်းများ-လည်းရှု။)

မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီးနှင့် ကိုက် လေးငါးရာအကွာတွင် မြသိန်းတန်၊ သို့မဟုတ် ဆင်ဖြူမယ်ဟူ၍လည်းတွင်သော စေတီကို ဖူးတွေ့ရပေသည်။ ဘကြီးတော်ဘုရား နန်းမတက်မီ မြောက်သားတော် ဆင်ဖြူမယ် အနိစ္စရောက်သည်တွင် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် တည်သော စေတီဖြစ်၍ မြင့်မိုရ်တောင်ထိပ်ထက် တာဝတိံသာတွင် တည်ရှိသော စူဠာမဏိစေတီတော်အတိုင်း တည်ဆောက်သည် ဟူ၏။

ထိုပြင် မင်းကွန်း၌ ပုဂံမင်းတည်တော်မူသော စက်တော်ရာ ဘုရားကိုလည်း ဖူးတွေ့နိုင်ပေသည်။

ဤမည်သောစေတီပုထိုးတို့အပြင် မြစ်ကမ်းဘေး သစ်ပင်ကြီးများ၏ အာဝါသတွင် ဒေါ်ဦးဇွန်း၏ လူအိုရုံ (ယခုအခေါ် ဘိုးဘွားရိပ်သာ) လည်း တည်ရှိပေသည်။ မှီခိုအားထားရာမဲ့သော အိုမင်းမစွမ်းသည့် ဘိုးဘွားများ အေးငြိမ်းစွာနေခွင့်ရကြသော ထိုဘိုးဘွားရိပ်သာတွင်း၌ အထူးသဖြင့် သနပ်ခါးပင်များကြောင့် သင်းပျံ့မွှေးကြိုင်လျက်ရှိပေသည်။

မင်းကွန်းဆရာတော် (မြန်မာ ၁၂၃၀-၁၃၁၆) ။ ။ မင်းကွန်းဆရာတော်သည် စစ်ကိုင်းမြို့မြောက်ဖက်၊ မြန်မာတော ၅ တိုင်(၁၀မိုင်)မျှအေးသော မင်းကွန်းအနောက်ရှိ ကန်ကြီးကုန်းရွာ၌ အဖဦးညို၊ အမိဒေါ်ပိုင်တို့မှ သက္ကရာဇ် ၁၂၃၀ ပြည့်နှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၅ ရက် စနေနေ့ ညနေ ၆ နာရီ အချိန်တွင် ဖွားမြင်သည်။ ငယ်မည် မောင်သာဗျာဖြစ်၍ သားချင်း လေးယောက်အနက် တဦးတည်းသော ဒုတိယသားဖြစ်သည်။

အသက် ၈ နှစ်အရွယ်တွင် ကန်ကြီးကုန်းရွာ စော်ကဲကျောင်း ဆရာတော်ကြီးထံ အပ်နှံ၍ ပညာသင်ကြားသည်။ ပညာဉာဏ် ထူးချွန်သည့်အလျောက် ကျောင်းသားဘဝ၌ ပင် အခြေခံကျမ်းစာ အဖြာဖြာတို့ကို သင်ကြား တတ်မြောက်သည်။ ၁၄ နှစ်အရွယ်တွင် စော်ကဲကျောင်း ဆရာတော်ကို ဥပစာယုံပြု၍ သာမဏေပြုသည်။ သာမဏေဘွဲ့ ရှင်နာရဒ ဖြစ်သည်။ သာမဏေဝါ ၄ ဝါအရလောက်တွင် ဝိနည်း ၅ ကျမ်း ပြီးဆုံးအောင်မြင်သည်။ ဤသို့ စာဝါများကို သင်ကြားနေစဉ် အဖဦးညို ကွယ်လွန်ခဲ့၏။ နောက် ၇ လခန့် အကွာတွင် အမိ ဒေါ်ပိုင်လည်း ကွယ်လွန်ခဲ့ပြန်၏။ ထို

ကျေးဇူးရှင် သထုံမြို့ မူလမင်းကွန်းဇေတဝန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ကြောင့် ရှင်နာရဒသည် ၁၇ နှစ်အရွယ်တွင် လူထွက်၍ နှမ၊ အစ်မများနှင့်အတူ လုပ်ကိုင်စားသောက်နေလေသည်။

အသက် ၂၀ ပြည့်တွင် မန်ကျည်းစု တောရကျောင်း ဦးလက္ခဏကို ဥပစာယုံပြု၍ ရဟန်းပြုသည်။ ရဟန်းဘွဲ့ ရှင်နာရဒပင် ဖြစ်သည်။ ဦးလက္ခဏထံ၌ ကျမ်းဂန်စာပေများကို အပြီးတိုင် လေ့လာသင်ယူပြီးနောက် မင်းကွန်းတောင်ပေါ်ကြီးကျောင်းတိုက် ၃ ဝိုက်၊ ချပ်ဆရာတော် ဦးရာဇိန္ဒထံ၌၎င်း၊ မန္တလေးမြို့ မိုးကောင်းတိုက်၌၎င်း၊ ဒက္ခိဏဝန်ကျောင်းတိုက်၌၎င်း၊ မြတောင်ကျောင်းတိုက်၌၎င်း ပညာသင်ကြားသည်။ ထိုမှတဖန် ရွှေတောင်မြို့ ဝေဠုဝန်ကျောင်း ဆရာတော်ထံ၌ သီတင်းသုံးပြီးနောက် ဆရာတော် ဦးရာဇိန္ဒထံသို့ ပြန်လာနေထိုင်ကာ သာသနာအကျိုးကို ဆောင်ရွက်သည်။

ပဉ္စင်းငယ်ဘဝနှင့် ၆ ဝါရသောအခါ တဖန် လူဝတ်လဲကာ ရဟန်းဘဝမှ သက်ခဲ့ပြန်သည်။ လူ့ဘဝ၌ တနှစ်ကျော် ကြာခဲ့ပြီးနောက် ဆရာတော် ဦးရာဇိန္ဒကိုပင် ဥပစာယုံပြုကာ ရဟန်းပြန်တက်၍ စာပေပရိယတ္တိများကို သင်ကြားသည်။ ထိုနောက် လက်ပံတန်းမြို့သို့ ကြွ၍ စာဝါများ ပို့ချခဲ့ရာမှ တဝါမျှ အကြာတွင် မင်းကွန်းအလယ်တောရ ဆရာတော်ထံ ခိုဝင်ဆည်းကပ်ကာ ပဋိပတ်လမ်းစဉ်များကို နည်းခံ၍နေထိုင်သည်။ သက်တော် ၃၇ နှစ်အရွယ်မှစ၍ ၃ နှစ်တိုင်တိုင် ပဋိပတ်လုပ်ငန်းများကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကြိုးစားခဲ့လေသည်။

သက်တော် ၄၀ တွင် မြို့လှသို့ကြွ၍ ပဋိပတ်လုပ်ငန်းများ

တိုးတက်ရန် ဟောပြောဆုံးမတော်မူ၏။ ထိုမှ သထုံမြို့သို့ ကြွ၍ မင်းကွန်းဇေတဝန်ကျောင်းကို တည်ထောင်ကာသီတင်း သုံးတော်မူသည်။ သထုံမြို့တွင် ၁၀ နှစ်ကျော်မျှနေပြီးနောက် မူလ မင်းကွန်း ဂူလေးချောင်သို့ ပြန်ကြွတော်မူပြန်သည်။ တဖန် မူလမင်းကွန်းမှ သထုံမြို့သို့ တပည့်ရဟန်းတော်များ၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ ကြွရောက်လာပြီးလျှင် အသက်ထက် ဆုံး သီတင်းသုံးတော်မူကာ တရားဓမ္မ ဟောပြောတော်မူ သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၃၁၆ ခုနှစ် တပေါင်းလဆုတ် ၁၀ ရက် သက်တော် ၈၆ ခုနှစ်တွင် ပျံလွန်တော်မူသည်။

ပြုစုတော်မူခဲ့သော ကျမ်းများမှာ။ ၁။ ပေဋကောပဒေ သအဋ္ဌကထာပါဌ်။ ၂။ ပေဋကောပဒေသ နိဿယ ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ။ ၃။ သဇ္ဇေတာဝိမိဝိဿဇ္ဇနာ။ ၄။ အာရဗ္ဗာဝိမိ ဝိဿဇ္ဇနာ။ ၅။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ သစ်။ ၆။ တောလေးဆယ်ဖွင့်။ ၇။ မိလိန္ဒပညာ အဋ္ဌ က ထာပါဌ်။ ၈။ နိဗ္ဗာနကထာ (စကားပြေ)။ ၉။ နိဗ္ဗာန် လမ်းညွှန်ဒေသနာ။ ၁၀။ နိဗ္ဗာန် စာတမ်း။ ၁၁။ သတိ ပဋ္ဌာနစာတမ်း။ ၁၂။ သတိ ပစ္စယေခေါ် ဝိနိစ္ဆယသမူဟ။ ၁၃။ ကထိနဝိနိစ္ဆယ (စကားပြေ)။ ၁၄။ ကထိန်နိဿယ။ ၁၅။ ဖလ သမာပတ်။ ၁၆။ မဟာ သဋ္ဌာယတနသုတ် နိ သျ။ ၁၇။ မူလ ပရိယာယသုတ် နိသျ။ ၁၈။ ပါဒါပါဒ ရဟဝိနိစ္ဆယ။ ၁၉။ ပဋိညာတ ကရဏ ဝိနိစ္ဆယ။ ၂၀။ သိမ်ခဏ်း။ ၂၁။ ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ်ကျမ်းကြီး။ ၂၂။ အနုသယ ဆိုင်ရာ။ ၂၃။ အတိရိတ်ပြုပုံ အဆုံးအဖြတ်တို့ ဖြစ်သည်။

မင်းကွန်းဆရာတော်ကို မြို့လှဘုန်းကြီးဟူ၍၎င်း၊ မူလမင်း ကွန်းဇေတဝန် ဆရာတော်ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်၍ တပည့် တပန်းတို့က ရဟန္တာအရှင်မြတ်ဟု သမုတ်ကြသည်။

မင်းခေါင်ဘုရင်များ ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် မင်း ခေါင် အမည်ဖြင့် မင်းနှစ်ပါးပေါ်ထွန်းခဲ့၏။ နှစ်ပါးလုံးပင် အင်းဝထီးနန်းကို စိုးစံခဲ့ကြပေသည်။

ပဌမင်းခေါင်(မြန်မာ ၇၆၃-၇၈၃) ။ ။ ပဌမ မင်း ခေါင်ဟူ၍၎င်း၊ မင်းခေါင်ကြီးဟူ၍၎င်း ထင်ရှားသော ဤ မင်းသည် အင်းဝရွှေနန်းကို သက္ကရာဇ် ၇၆၃ ခုနှစ်မှ ၇၈၃ခု နှစ်အထိ စိုးစံသည်။ မင်းကြီးစွာစော်ကဲ၏ သားတော်ဖြစ်၍ ပုဂံ နရသီဟပတေ့ တရုတ်ပြေးမင်း၏ တီတော် ဖြစ်သည်။ ခမည်းတော် မင်းကြီးစွာစော်ကဲသည် သားတော်ကြီး ဆင်ဖြူ ရှင် တရဖျားအား အိမ်ရှေ့အရာနှင့်သောအခါ သားတော် ငယ်များဖြစ်သော မင်းဆွေနှင့် ရှင်သိဒ္ဓတ်တို့အား နောင် တော် အိမ်ရှေ့မင်းသား မင်းဖြစ်သောအခါ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း မည်စိုး၍ ငယ်စဉ်မျက်ကွယ်ရာ၌ သေသည်က ကောင်းတော့ သည်ဟု ယူဆကာ ထွန်တုံးပူတက်၊ တောင်တွင်း ကျောက်

စစ်၊ ပန်းထိမ်းမဘဲ အစရှိသော အရပ်တို့တွင် အထိန်းတော် ငခင်ညို၊ ငခင်ဘား၊ ထိုပြင် မင်းဥဒိန်တို့နှင့် ထား၏။ မင်းဆွေ ကား မင်းခေါင်၏ငယ်မည် ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ငခင်ညိုကား ညှဉ်း၊ ငခင်ဘားကား စည်းစုပ်ကို တီးမှုတ်၍ နတ်ကရာတိုင်း ရသော လာဘ်သပွကာတို့ဖြင့် မိမိတို့ အဆင်းရဲခံကာ မင်းဆွေ နှင့် ရှင်သိဒ္ဓတ်တို့အား လုပ်ကျွေး မွေးမြူကြ၏။ မင်းဥဒိန် မူကား ငခင်ညိုနှင့် ငခင်ဘားတို့လောက် အဆင်းရဲ မခံနိုင် သဖြင့် ဦးရီးတော် တူရွှင်းစား မင်းစောကျိုင်း၏ ထံသို့ဝင်၍ အမှုထမ်းသည်။

မင်းဆွေ အသက် ၉ နှစ်၊ ရှင်သိဒ္ဓတ် အသက် ၇ နှစ် ရှိ သောအခါ ခမည်းတော် မင်းကြီးစွာစော်ကဲသည် သား တော်နှစ်ပါး၏ ကံအတိုင်းပင်ဟု အောက်မေ့ပြန်ကာ ခြေ တော်ရင်းသို့ ခေါ်တော်မူပြီးလျှင် ပင်လယ်ကျေးသင်္ဃာဇာ ဆရာတော်ထံတွင် အပ်နှံ၍ စာပေပညာများ သင်ကြားစေ သည်။ ထိုသို့ ပညာသင်ယူဆဲ အသက် ၁၂ နှစ် အရွယ်တွင် မင်းဆွေသည် မိမိ၏ အူများထွက်၍ အင်းဝမြို့အလုံး ရစ်ပတ် သည်ဟု အိပ်မက်လေရာ ဆရာတော်အား ညဉ့်သန်းခေါင် ကျော်အချိန်တွင် နှိုး၍ လျှောက်ထားလေလျှင် ဆရာတော် က မင်းဆွေ မင်းဖြစ်မည်ဟု နိမိတ်ဖတ်၏။ နောက်များ မကြာမီပင် မင်းဆွေသည် မင်းသားတို့၏ အဆောင်အ ယောင်နှင့်တကွ ပြင်စည်မြို့ကို စားရသည်။ မင်းဆွေသည် မင်းသားတကာတို့ တတ်သင့်တတ်ထိုက်သော ဆင်၊ မြင်း၊ ကာ၊ လွှား၊ လေး၊ လှံ အတတ်၊ ရာဇဝင် ထုံးပုံနည်းနာ၊ ပြည် ထဲရေးရာ အဖြာဖြာ ခွဲဝေမှုတို့ကို တတ်မြောက်သည့်အပြင် ခမည်းတော်၏ ပညာရှိ စည်းတပြစ်အမတ်ကြီး (နောင်သော် ဘိုးရာဇာတွင်သည်) ထံတွင်လည်း ဆည်းကပ်၍ ဆုံးမဩဝါဒ ခံယူခဲ့ပေသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၆၂ ခုနှစ်တွင် မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လွန်လေ သော် သားတော် ဆင်ဖြူရှင် တရဖျား ထီးနန်း ဆက်ခံ၏။ ထိုနောက် အထိန်းတော် ငနောက်ဆံလုပ်ကြံ၍ တရဖျား လွန်လေသော် မှူးတော် မတ်တော်တို့သည် နန်းကိုသိမ်း၍ အခိုင်အလုံနေသော ငနောက်ဆံကို ညှဉ်းနှိုင်းတိုင်ပင် လုပ်ကြံ ပြီးလျှင် မင်းဆွေအား မင်းပြုပါမည့်အကြောင်း လျှောက် ထားကြ၏။ အစသော် မင်းဆွေသည် မိမိ၌ အင်အား အလုံး အရင်း မရှိသောကြောင့် ဦးရီးတော် ရမည်းသင်းစား မဟာ ပြောက်အား မင်းပြုစေတော့ဟူ၍ နန်းကိုလွဲ၏။ ဤအ ကြောင်းကို ညီတော် ရှင်သိဒ္ဓတ် ကြားသော် မကျေနပ် ဖြစ် လျက်၊ မင်းပြုရမည်ဟူ၍ အလုံးအရင်းနှင့်ချီလာကာ စကား အင်းတောင်ရန်အောင်မြင်အရပ်တွင် တပ်ချနေသော ရမည်း သင်းစား မဟာပြောက်အား အမှတ်မဲ့နေခိုက် အလုံးအရင်း ဖြင့် တိုက်လေရာ ရမည်းသင်းစား မဟာပြောက် ကြမ္မာ ကုန် ၏။ ထိုအခါ မှူးမတ်တို့လည်း တဖန် စုရုံးတိုင်ပင်ကြပြီးလျှင်

မင်းခေါင်ဘုရင်များ

၇၆၃ ခုနှစ်တွင် မင်းဆွေအား မင်းမြောက်ကြ၏။ ထိုသို့ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက်၊ ပုဂံ ရွှေစည်းခုံသို့ သွားရောက် ဖူးမြော်တော်မူရာ ရွှေစည်းခုံဘုရား အရှေ့တောင်ထောင့်က ခြင်္သေ့ရုပ်သည် နားပါးဦးလည်ထောင်၍ အမြီးကို ချီလျက် မြူးစရုပ်ပြုသောဟူ၏။ ထိုည၌ စက်တော်ခေါ်သောအခါ မင်းခေါင်ဟူသောအမည်ကို ခံလေဟူ၍ အိပ်မက်ပေးသောကြောင့် မင်းခေါင်ဟူသော အမည်ကို ခံတော်မူသည်။

မင်းခေါင်သည် မင်းဖြစ်လာသောအခါ ဆင်းရဲစဉ် ရောင်းရင်းဖက်တို့ကို ပြုစုချီးမြှင့်တော်မူသည်။ နန်းတက်ပြီး၍ မကြာမီပင် ရခိုင်တို့က ထိပါးလာသည်။ နောက် မွန်တို့ကလည်း အင်းဝသို့ စစ်ချီလာသည်။ ထိုစဉ် မွန်တို့ဘုရင်ကား ရာဇာဓိရာဇ်တည်း။ (ရာဇာဓိရာဇ်-ရှု။) မင်းခေါင်ဘုရင်၏ နန်းသက်တလျှောက်လုံးဆိုသလိုပင် မွန်နှင့် ရခိုင်၊ အထူးသဖြင့် မွန်တို့နှင့် စစ်တိုက်နေခဲ့ရပေသည်။ မင်းနှစ်ပါးလုံး ဘုန်းတန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံကာ၊ ၂ ဖက်လုံးတွင်လည်း သူရဲကောင်းများ ရှိ၏။ မွန်တို့ဖက်မှ လဝွန်းအိမ်၊ သမိန်ဇိပ်ပြာ၊ သမိန်ဖြတ်စ စသည့်သူရဲကောင်းများသည်၎င်း၊ မြန်မာတို့ဖက်မှ မိုးညှင်းသတိုး၊ သားတော် မင်းရဲကျော်စွာ၊ ဘယဂါမကီ၊ ရာဇသင်္ကြံစသည်တို့သည်၎င်း များစွာအားကိုးရသော သူရဲကောင်းတို့ ဖြစ်၏။ မင်းရဲကျော်စွာမှာ ရှေးဘဝက ရာဇာဓိရာဇ်၏ သားတော် ဗောလောကျန်းတော ဆုတောင်း အဓိဋ္ဌာန်ပြုချက်အရ မြန်မာမင်းတွင် လာရောက်ဝင်စားသော ဟူ၏။ ဘုရင်မင်းခေါင်အား မင်းမူရေးရာ အဖြာဖြာတွင် အကြံဉာဏ်ပေးသော အမတ်ပညာရှိမှာ အခြားသူမဟုတ်ဝန်စင်း ဘိုးရာဇာပင် ဖြစ်၏။ (ဘိုးရာဇာ - ရှု။) ထိုပြင်ပင်းယ စင်္ကြံသူမြတ်သည်လည်း ၇၆၆ ခုနှစ်တွင် မွန်ဘုရင် ရာဇာဓိရာဇ် အင်းဝသို့ ချီတက်လာ၍ မြန်မာတို့ အကြပ်တွေ့နေစဉ် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်မှ ဓားမကျိုး၊ လှံမကျိုးစေရဘဲ နှုတ်ရေးဖြင့်သာ ပြေငြိမ်းမှု ရအောင် ဆောင်ရွက် ပေးခဲ့လေသည်။ (စင်္ကြံသူမြတ် - ရှု။)

သက္ကရာဇ် ၇၆၅ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ဘုရင် ထော်ရာကြီး ထိပါးလာ၍ သားတော် မင်းရဲကျော်စွာ ရခိုင်သို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ပြီးလျှင် မင်းခေါင်ကြီး သမီးတော် စောပြည့်ချမ်းသာနှင့် စုံဖက်သော အနော်ရထာစောကို နန်းတင်ခဲ့သည်။

ယင်းနှစ်တွင်ပင် အုန်းဘောင်စော်ဘွား သို့ကြောင်ဘွားနှင့် ရဲမက်အများ ထွန်တုံးပူတက် အရပ်တို့ကို ထိပါးလာ၏။ ဘုရင်မင်းခေါင် သိတော်မူလျှင် မင်းရာဇာ အစရှိသော ပညာရှိ များမတ်တို့ကို ခေါ်တော်မူပြီးလျှင် တိုင်ပင်တော်မူလေရာ မင်းရာဇာ၏ လျှောက်ထားချက်အတိုင်း အုန်းဘောင်စော်ဘွားကို အမြိတ်အစွန့်တော်နှင့် သူကောင်းပြုသောအားဖြင့် ရန်မီးငြိမ်းစေခဲ့သည်။

ခမည်းတော် မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လက်ထက်က စတင်ခဲ့သော မွန်တို့နှင့် ဖြစ်ပွားသည့်အရေးအခင်းသည် မင်းခေါင်လက်ထက်တွင်လည်း ဆက်လက် ဖြစ်ပွားခဲ့ပေသည်။ သက္ကရာဇ် ၇၆၆ ခုနှစ်တွင် ရာဇာဓိရာဇ်သည် လှေတပ်ကြီးစွာဖွဲ့၍ အင်းဝမြောက် ရွှေကြက်ယက်အထိ ဆန်တက်လာသည်။ မြန်မာတို့ လှေတပ်အား မတူသဖြင့် ထွက်မတိုက်ခွဲ၍ မြို့ပြ အလုံပိတ်၍သာ နေကြရသည်။ နောင် ပင်းယစင်္ကြံသူမြတ် ဟောပြောဆုံးမ၍ ရာဇာဓိရာဇ် ဟံသာဝတီသို့ ပြန်သည်။ (စင်္ကြံသူမြတ် - ရှု။) သို့သော် ရန်မီးကား လုံးဝငြိမ်းအေးသွားသည်မရှိပေ။ မင်းခေါင်လက်ထက် ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် တိုက်သောစစ်ပွဲများတွင် မင်းခေါင်သည် သားတော်မင်းရဲကျော်စွာကို များစွာ အားကိုးရပေသည်။ မင်းရဲကျော်စွာသည် ၇၇၈ ခုနှစ်တွင် သေစာသောက်ကြူးလျက် ဗိုလ်မှူးတပ်မှူးတို့၏ စကားကို နားမထောင်ဘဲ မွန်တို့ စစ်မြူရာသို့ လိုက်လံတိုက်ခိုက်ရာတွင် ကျဆုံးရ၏။ မင်းခေါင်သည်လည်း သားတော် ကျဆုံးသည်တွင် များစွာ စိတ်ထိခိုက်ခဲ့ရလေသည်။ (မင်းရဲကျော်စွာ-လည်းရှု။)

မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လက်ထက်တွင်၎င်း၊ မင်းခေါင်လက်ထက်တွင်၎င်း ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် တိုက်ရသောစစ်ပွဲများတွင် မြန်မာတို့က ပဲခူးကို ရသည်ဟူ၍ မရှိသော်လည်း မွန်ပြည်တွင်း၌ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်သာ များသည်။ မြန်မာတို့က အုန်းဘောင်၊ ညောင်ရွှေကလေး၊ မိုးညှင်းရှမ်းပြည်တို့ကို အစိုးရသဖြင့် ရှမ်းတပ်များပါဝင်သည်။ စစ်ချီရာလမ်းမှာ (၁) ဧရာဝတီကြောင်း ချီပြီးလျှင် ပြည်မြို့ကို စခန်းမကြီးပြုလျက် လှိုင်မြစ်ကြောင်းဖြင့် ဒဂုံသို့ချီသော တလမ်း။ (၂) စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်းကို လျှောက်၍ တောင်ငူသို့ ချီသော တလမ်း ဖြစ်လေသည်။

စစ်တိုက်ခိုက်ရာ၌ ခြေခင်းလက်ခင်းသာသည့်အခါ၌သာ တိုက်ခိုက်ကြသည်။ မိုးကျလျှင် ပြန်ကြပြန်သည်။ တိုက်ခိုက်ကြပုံမှာလည်း မြန်မာနှင့် ယိုးဒယား၊ မြန်မာနှင့် တရုတ်တို့ကဲ့သို့ စစ်မျက်နှာဖြန့်လျက် အကြီးအကျယ် ခင်းကျင်းတိုက်ခိုက်ခြင်းနည်းသည်။ တတပ်ကမြို့တွင်းကခံ၊ တတပ်ကအပြင်ကတိုက်၊ သို့မဟုတ် တပ်ချီလာသည်ကို တတပ်က ပုန်းကြို၍တိုက်၊ မင်းချင်း၊ ဗိုလ်မှူးချင်း၊ ဆင်စီးလျက် မြင်းစီးလျက်တိုက်၊ ဆင်ဦးလှည့်၍ပြေးလျှင် စစ်ရှုံး၊ ဤသို့သာ များကြသည်။ စစ်ဖြစ်လွယ်သည်။ စစ်ပွဲအတွင်း တဖက်နှင့် တဖက်သွားလာကျွေးမွေး ခေါ်ဝင်ကြသည်လည်း ရှိသည်။

ထိုစစ်အတွင်း အရှင်၏သစ္စာကို မှန်ကန်စွာ စောင့်ထိန်း၍ အမှုထမ်းသော သူရဲကောင်းတို့လည်း ရှိသည်။ တဖက်မှ တဖက်သို့ ဝင်စားကြသည်လည်း ရှိသည်။ သူရသတ္တိ ပြည့်စုံစွာ တိုက်ခိုက်ကြသည်ရှိသော်လည်း မင်းရဲကျော်စွာက လဝွန်းအိမ်ကို လှည့်ဖြားသကဲ့သို့ ဥပါယ်တံမျဉ်ဖြင့် လှည့်ပတ်၍ တိုက်ခိုက်ကြသည်လည်း ရှိလေသည်။

၇၇၄ ခုနှစ်၌ သိန္နီစော်ဘွား ထိပါးလာ၏။ သို့သော် မင်းရဲကျော်စွာ တိုက်ခိုက်သဖြင့် မြန်မာတို့ အနိုင်ရသည်။ ၇၇၅ ခုနှစ်ကလည်း မြေဒူးမြို့ကို မော်တုံမော်ကယ်စား ရှမ်းညီနောင်တို့ ထိပါးလာသော်လည်း မင်းရဲကျော်စွာပင် တိုက်ခိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၇၇၆ ခုနှစ်တွင် တရုတ်တို့တပ်ကြီးချီလာရာ မွန်သူရဲကောင်း သမိန်ဗရမ်း အင်းဝတွင်ရှိ၍ တရုတ်သူရဲကားမဏိကို သမိန်ဗရမ်း စီးချင်းတိုက်၍ နိုင်သည်တွင် တရုတ်တို့ ပြန်လေသည်။ (သမိန်ဗရမ်း-လည်းရှု။)

မင်းခေါင်ကြီးသည် ၇၈၃ ခုနှစ်တွင် အနိစ္စရောက်သည်။ မင်းခေါင်ကြီးသည် စစ်ပွဲများတွင် ကိုယ်တိုင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လျက် လက်ရုံးရည်ဖြင့် ပြည့်ဝသကဲ့သို့ပင် နှလုံးရည် ပြည့်ဝသူလည်း ဖြစ်၏။ “နန္ဒဝန်လျှင်၊ အလွန်စည်ပင်၊ ကျင်လည်ဇာတိ၊ မွေးကျိုး ရှိ၍” ချီသော ကျေးစေရတု တပုဒ်ကို ကိုယ်တော်တိုင် စပ်ဆိုခဲ့သည်။ မြန်မာမှုကို များစွာ အားပေးခဲ့သည်။

ဒုတိယ မင်းခေါင် (မြန်မာ ၈၄၂-၈၆၃)။ ။ ဒုတိယ မင်းခေါင်သည် မင်းခေါင်ကြီး၏နောက် နှစ်ပေါင်း ၅၉ နှစ် အလွန်၊ ၈၄၂ ခုနှစ်တွင် အင်းဝထီးနန်းကို စံမြန်းသည်။ ဒုတိယမင်းခေါင်သည် မိုးညှင်းမင်းတရား၏ သားတော် အငယ် နရပတိ၏ သားတော် ပြည်စုံမင်းခေါ် သီဟသူ၏ သားတော်ဖြစ်၏။

ဒုတိယ မင်းခေါင် လက်ထက်တွင် ညီတော် စလင်းမင်း၊ ရမည်းသင်းမင်း၊ ဘထွေးတော် ပြည်မင်းတို့ ခြားနားကြသည်။ မြောက်ဖက်၌ မြေဒူး၊ ငရန်ကို ရှမ်းတို့ အထိအပါးများသည်။

သားတော်ကို သီဟသူအမည်နှင့် မင်းမြောက်သည်။ နန်းတခုတည်းပေါ်တွင် မင်း ၂ ပါး ထီးဖြူဆောင်း၍ မင်းပြိုင်အုပ်စိုးသည်။ သီဟသူသည် သက္ကရာဇ် ၈၆၂ ခုနှစ်တွင် အနိစ္စရောက်သည်။

ဒုတိယမင်းခေါင်သည် တောင်ငူမင်းကြီးညိုအား မဟာသီရိဇေယျသူဘွဲ့နှင့် ထီးဖြူဆောင်းစေသည်။

ဒုတိယမင်းခေါင်သည် ပညာရှိတို့ကို မြတ်နိုး၍ ချီးမြှောက်တော်မူသည်။ ဤမင်းလက်ထက်တွင် ရှင်မဟာသီလဝံသ၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရာ၊ ရှင်ဥက္ကမကျော်၊ ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ စသော ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ ပေါ်ပေါက်ကာ ပျို့၊ လင်္ကာကဗျာများ အထူးတလည် စည်ပင်တိုးပွားသည်။ ဒုတိယ မင်းခေါင်သည် စာသဘင်များ ကျင်းပကာ ရှင်မဟာသီလဝံသနှင့် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရာတို့၏ ပျို့၊ လင်္ကာများကို ယှဉ်ပြိုင်ကြားနာသည် ဟူ၏။ ဆရာတော် နှစ်ပါးကို များစွာကြည်ညိုလျက် မင်းဆရာအဖြစ် ချီးမြှောက်လေသည်။

ဒုတိယ မင်းခေါင်သည် မင်းသားတို့တတ်အပ်သော အတတ်များကို ကောင်းစွာတတ်မြောက်ကာ အထူးသဖြင့်

မြင်းစီးခြင်းအတတ်၊ လေးအတတ်တို့တွင် ကျွမ်းကျင်သည်ဆို၏။

ဒုတိယမင်းခေါင်သည် သက္ကရာဇ် ၈၆၃ ခုနှစ်တွင် လွန်တော်မူသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ။ ။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည်ကား ကုန်းဘောင်မင်းဆက် တည်ထောင်ဦးက အလောင်းမင်းတရား၏ ရဲဘက်တော် စစ်သူကြီးဖြစ်၏။ စစ်မှုရေးရာတွင် လိမ္မာကျွမ်းကျင်၍ ရွပ်ရွပ်ခွဲခွဲ တိုက်စွမ်းရှိသောကြောင့် တပ်ဦးမှ ချီ၍ တိုက်ခဲ့ရသော သူရဲကောင်း တယောက်လည်းဖြစ်သည်။ သို့သော် အလောင်းမင်းတရား ကံတော်ကုန်ပြီးသည့်နောက်တွင်မူကား မင်းခေါင်နော်ရထာသည် အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ သားတော်မြေဒူးမင်း (နောင်သော်ဆင်ဖြူရှင်)နှင့် စိတ်ဝမ်းကွဲပြီးလျှင် မင်းကို ပုန်ကန်သော သူပုန်အဖြစ် သေနတ်ချက်ဖြင့် ဇာတ်သိမ်း ကျဆုံးရပေသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ၏ အမည်ရင်းမှာ ဗိုလ်တွန် သို့မဟုတ် မုဆိုးချို ဗိုလ်တွန်ဖြစ်သည်။ မင်းခေါင် နော်ရထာသည် အလောင်းမင်းတရားကြီးနှင့် ပြည်ထောင်ဖက် ရဲဘော်ကြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း ပွဲလမ်းရှိသမျှကို ရွပ်ရွပ်ခွဲခွဲ တိုက်ခိုက်၍ အောင်ပွဲရသည်ကား များ၏။ ကသည်းပြည်သို့ သွားရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့စဉ်က မင်းခေါင်နော်ရထာသည် သောင်သွပ်မှ ချီတက်ရသည်။ ယိုးဒယားသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာတွင်လည်း ရှေ့ချီတာဝန်ခံ တိုက်ရသော ဗိုလ်မှူးကြီး ဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့ ယိုးဒယားသို့ သွားရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့စဉ်က အလောင်းမင်းတရား၊ မြေဒူးမင်း၊ မင်းလှနော်ရထာတို့နှင့်အတူ ရှေ့တန်းက သွားရောက်တိုက်ခိုက်ရာ၌ အရေးပုံမလှသဖြင့် အလောင်းမင်းတရားကြီးတို့ တပ်တော်နုတ်၍ ဆုတ်ခွာရာတွင် အထူးယုံကြည်အားကိုးတော်မူသည့်အလျောက် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည့် နောက်ခံတပ်ကို ဦးစီးကွပ်ကဲရန် မင်းခေါင်နော်ရထာအား အပ်နှံတာဝန်ချထားခဲ့၏။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် အရှင်သခင်၏ ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကို အထူးစောင့်ထိန်းသူဖြစ်၏။ တပ်များအားလုံး နောက်ဆုတ်၍ ခရီးတိုင် ၂ တိုင်ခန့်ရောက်လေလျှင် ယိုးဒယားတို့မြို့က အလုံးအရင်းနှင့် ထွက်ရောက်တိုက်ခိုက်၏။ မင်းခေါင်နော်ရထာမူကား မြို့ရင်းတွင်ပင် တပ်နှင့်ကြံ့ကြံ့ခံနေ၏။ ယိုးဒယားတို့လည်း အထပ်ထပ်ဝန်းရံထားကြရာ တပ်မှူးများသည် ယိုးဒယားတို့၏ စစ်အင်အားကို မိမိတို့ ခံနိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ၊ ကြာလျှင် ဆုတ်ခွာနိုင်ရန်ပင် ခဲယဉ်းမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် မြောက်ကဝန်းရံထားသော ရန်သူတပ်များကို ထိုးဖောက်၍ ထွက်မှ သင့်မည့်အကြောင်း ပြောဆိုသည်ကို မင်းခေါင်နော်

မင်းခေါင်နော်ရထာ

ရထာ လက်မခံခဲ့ပေ။ မင်းခေါင်နော်ရထာကား “မင်းတရားကြီး ဆုတ်ခွာသွားသည်မှာ နှစ်စခန်း သုံးစခန်းမျှသာ ရှိသေးသည်။ ယခု ငါတို့ထိုးဖောက်၍ ထွက်လျှင် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်မည်။ တိုက်ပွဲဖြစ်လျှင် ငါတို့အား ကူညီရသည်နှင့် စခန်းနှောင့်နှေးချေတော့မည်။ မကြောက်ကြနှင့်” ဆိုကာ မမာမကျန်းဖြစ်နေသော အလောင်းမင်းတရားကြီး အဆုတ် အခွာပျက်မည်ကိုစိုး၍ အသက်ကို ပမာဏမထားဘဲ ယိုးဒယားတပ်များ၏ အပိုင်းကိုသာ ခံ၍နေလေသည်။ မြို့တွင်းမှ ထွက်၍ ရဲသောတပ်များကိုမူကား မိမိကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်၍ တိုက်ရာ ယိုးဒယားတပ်များ ပျက်လေသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ ထွက်၍ တိုက်သံကိုကြားလျှင် ဒုတိယ နောက်ခံတပ်ကို ကွပ်ကဲသော မင်းလှနော်ရထာလည်း မိမိတပ်များနှင့် အဆောတလျင် အကူအညီလာ၏။ ဤအကြိမ်တွင်လည်း မင်းခေါင်နော်ရထာသည် အရှင်သခင်ကို ငဲ့ညှာကာ သွေးသောက်မှာ ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးကိုသာ မိအောင်လိုက်လေ။ နောက်က အရေးအကြောင်းမှာ ငါ့တာဝန်ထားဟု ပြောသောကြောင့် မင်းလှနော်ရထာသည် အလောင်း မင်းတရားကြီး နောက်တော်သို့သာ လိုက်ရလေသည်။

အလောင်းမင်းတရား နတ်ရွာစံကြောင်း သိသောအခါ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် မြေဒူးမင်းနှင့် စိတ်ဝမ်းကွဲလျက်ရှိသည့်အလျောက် တပ်များကို မိအောင်မလိုက်ဘဲ တောင်ငူကြောင်း ပြန်လေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် မြေဒူးမင်း၏နောင်တော်(နောင်တော်ကြီး)ထံ လူလွတ်၍ မြေဒူးမင်းသည် ဗိုလ်မှူးတပ်မှူးတို့ဖြင့် မုတ္တမ မြသိန်းတန်ဘုရားမှာ သွေးသစ္စာ စည်းကြပ်ကြောင်း၊ နောက်တပ်များကိုလည်း မျိုးရိက္ခာ မပေးမပို့စေရ စစ်တောင်းမြို့သူကြီး ခေါင်းအကြီးတို့ကို ဆင့်ဆိုကြောင်း၊ ဓားတော်ယိမ်းနွဲ့ပါးကိုလည်း သိမ်းယူကြောင်း၊ ထွတ်ချာဒေဝီနှင့်လည်း အပြောအဆိုရှိကြောင်း တို့ကို လျှောက်ထား၏။ တဖန် မြေဒူးမင်းကလည်း မင်းခေါင်နော်ရထာသည် တမင်ချန်ရစ်နေကြောင်း၊ လူလက်နက်သိမ်းသွင်းကြောင်း၊ အခေါ်လွှတ်သော်လည်း မလိုက်ဘဲ တောင်ငူသို့ ချီကြောင်း၊ ခမည်းတော် နတ်ပြည်စံတော်မူပြီကြားသည်ကစ၍ စိတ်နှလုံး မပုပ်မဝပ်ဟန် ရှိကြောင်းတို့ကို သံတော်ဦးတင်၏။

နောင်တော်ကြီးသည် မြေဒူးမင်းလျှောက်ထားသည်ကို ယုံကြည်တော်မမူသေး၊ ဝိုးဝါးပင် ထင်တော်မူ၏။ တောင်ငူကြောင်း ပြန်လာသည့် မင်းခေါင်နော်ရထာကို တောင်ငူသို့ ရောက်လျှင် တောင်ငူမင်းက ဖမ်းဆီးရန်ကြံသော်လည်း မင်းခေါင်နော်ရထာ ရိပ်မိ၍ မဖမ်းရလေ။ ဤတွင် မင်းခေါင်နော်ရထာ မင်းဧကရာဇ်ကို အထင်မှား၍ ပုန်ကန်လေတော့သည်။ နောင်တော်ကြီးသည် အမှုထမ်းဖက် မင်းလှနော်ရ

ထာကို စေလွှတ်၍ အသာအယာအမိန့်တော်နှင့် ခေါ်စေသော်လည်း မင်းခေါင်နော်ရထာက “ငါသည် ကျေးဇူးရှင်အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရား မင်းအဖြစ်ကို ယူတော်မူမည် တိုင်ပင်ကြံရည်တော်မူသည်ကာလကပင်၊ အသက်ကို သစ်ရွက်တချပ် ပန်းတပွင့်အနှိုင်း၊ မလေးမစား၊ ငါတို့သခင် မင်းအဖြစ်သို့ မရောက်သမျှ လက်နက်မချဟု စိတ်နှလုံးပြဋ္ဌာန်း၍ အမှုတော်နှင့်စပ်သည်ကို သူ့ရန်သူ တထောင်စု နှစ်ထောင်စုလည်း တယောက်ချင်းထွက်၍ အရေးရအောင်သာ အမှုတော်ကို ထမ်းရွက်သည်။ ငါတို့ကျေးဇူးသခင်ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးဘုရားမရှိလျှင် ယုံယုံကြည်ကြည် ရှိတော်မမူကြ။ စိတ်တော်နှလုံးတော် နှောင့်နှေးရှိကြ၍ ခရီးလမ်းတလျှောက် ငါတို့တပ်သားများ အစားအစာမျိုးရိက္ခာ မထောက်မလှမ်းမိအောင် မြေဒူးမင်းသား ဖျက်ဆီးမြစ်တားသည်ဖြစ်၍ အသက်မသေဝံ့၊ ရရာရမိ မြို့ရွာများမှာသာ ဖွေရှာယူစားကြရသည်ကိုလည်း၊ ငါ မသင့်မတင့် ကြံလေသည်ဟု ညီတော်မြေဒူးမင်းသားက ကိုယ့်အပြစ်ငုပ်တိမ်လေအောင်၊ နောင်တော်ကို လျှောက်မည်မချွတ်၊ သို့လျှောက်လျှင်လည်း သူတို့မှာ ညီတော်နောင်တော်ဖြစ်ကြ၍ ညီတော်စကားကို နောင်တော်ယုံချိန်မည်မချွတ်၊ သို့လျှင် ကယ်ဆယ်မစမည့် သူငါတို့ကျေးဇူးရှင် အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရားလည်း ယခုမရှိပြီ။ သွေးသောက်စကားကို ယုံကြည်၍ လိုက်လေသော် ငါ့ကိုယ်နှင့်တကွ သားမယားဆွေမျိုးပေါက်ဖော်တစုတို့ ဆင်းရဲကြီးစွာ တွေ့ရချိန်မည်မချွတ်။ ယင်းသို့ ဖြစ်သောကြောင့် ယောက်ျားတို့မည်သည် ကိုယ့်အသက်ကို လုရေး၌ မထိတ်မလန့်သာပြီ။ ဘုန်းကံအလိုက် တသက်တွင် တခါကို ဖြစ်လိုရာဖြစ်ပေစေတော့၊ ငါမလိုက်ပြီ။ သွေးသောက်ပြန်လေတော့” ဟု ပြောလိုက်၏။ ဤသို့လျှင် စစ်ကိုင်း ဇေတဝန်ဆရာတော်နှင့် ကျော်ထင်နော်ရထာတို့ကို စေလွှတ်၍ အခေါ်ခိုင်းသော်လည်း မရချေ။

မင်းခေါင်နော်ရထာသည် တပ်မှူးတို့နှင့်တိုင်ပင်ပြီး အဆုံးတွင် အင်းဝမြို့ကို တိုက်၏။ အင်းဝမြို့တွင်းမှ မြို့စောင့်တပ်တို့က ခုခံကြသော်လည်း မင်းခေါင်နော်ရထာကို ကြောက်ရွံ့ပြီး ဖြစ်ကြသည်နှင့် ကြာရှည်မခံနိုင်ဘဲ အရှုံးပေးရ၏။ နောင်တော်ကြီးသည် မင်းလှနော်ရထာကို အင်းဝမြို့တွင်းသို့ လွှတ်၍ ထပ်မံအခေါ်ခိုင်းပြန်သော်လည်း အချည်းနီးပင်။

နောင်တော်ကြီးသည် အင်းဝမြို့ကို ဝန်းရံပိတ်ဆို့ တိုက်ခိုက်စေသည်။ သို့သော် မင်းခေါင်နော်ရထာ အသက်မသေစေနှင့်ဟု မှာလိုက်၏။ ကိုယ်တိုင်လည်း စစ်ကိုင်းသို့ ချီတက်သည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာ အင်းဝတွင်ရှိစဉ် မြို့ပြင်၌ တပ်များဝန်းရံနေသောကြောင့် မြို့သူမြို့သားများ မထွက်ဝံ့ကြသဖြင့် အစာရေစာငတ်မွတ်ကြ၏။ ဤသည်ကို မြင်လျှင် မင်းခေါင်နော်ရထာလည်း ကြာရှည်နေရန်မသင့်ဟု ဆင်ခြင်ပြီး

လျှင် အင်းဝမြို့ တောင်မျက်နှာတံခါးမှ ထွက်သွား၏။ မင်းခေါင်နော်ရထာ ထွက်သွားသည်ကို သိသောအခါ တပ်သားများလိုက်၍ တိုက်ခိုက်ကြရာ၊ ကျောက်ဆည် အရှေ့တောင်ခြေတွင် သေနတ်လုလင်တယောက် သေနတ်နှင့်ပစ်၍ ထိမှန်သော အနာသည်းသည်နှင့် မည်သို့မျှ မခုခံနိုင်သည့်အတွင်း ရဲမက်တော်တို့ဝန်းရံ၍ ခေါင်းကိုဖြတ်သည်။ အလောင်းမင်းတရား၏ ရဲဘက်တော် မင်းခေါင်နော်ရထာ ဆုံးချေ၏။

မင်းဇေယျရန္တမိတ် (မြန်မာ ၉၄၀ ပြည့်ဖွား) ။ ။ မင်းဇေယျရန္တမိတ်သည် မြန်မာစာပေ သမိုင်းတွင် တောင်ငူခေတ်၌ ထင်ရှားခဲ့သော စာဆိုတော်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ မင်းဇေယျရန္တမိတ်မှာ စာဆိုတော် လှော်ကား သုံးထောင်မျိုး၏ သားဖြစ်၍ ဖခင်၏ခြေရာကို နင်းလျက် စာဆိုမှု၌ ကျွမ်းကျင်လိမ့်မာသည်။ (လှော်ကား သုံးထောင်မျိုး-လည်းရှု။) သက္ကရာဇ် ၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် တောင်ငူမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။

တောင်ငူမင်း မဟာဓမ္မရာဇာ လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၉၄၆-၉၇၁ ခုနှစ်အတွင်း အမတ်အဖြစ် ခန့်ထား သူကောင်းပြုခြင်းခံရ၍ ကောင်းစစ်ဒိုင်းအစုကို မျူးရသည်။ ထို့ကြောင့် ကောင်းစစ်ဒိုင်းမျိုးဟုလည်း ခေါ်သည်။

ထိုသို့ အမှုထမ်းစဉ် တောင်ငူမင်း၏မြေးဖြစ်သော မင်းရဲကျော်ထင်၏သားတော် မင်းရဲနရာဇချင်းကို စပ်ဆိုသည်။ ထိုနောက် တောင်ငူမင်း၏ သားတော် နတ်သျှင်နောင်လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၉၇၂ ခုနှစ်တွင် ညောင်ရမ်းမင်း၏သားတော် အနောက်ဖက်လွန်မင်းသည် တောင်ငူမြို့ကို ချီတက်တိုက်ခိုက်အောင်မြင်တော်မူ၍ အင်းဝသို့ ပြန်ကြွသောအခါ မင်းဇေယျရန္တမိတ်ကို ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ မင်းဇေယျရန္တ

မိတ်ဘွဲ့မှာ အနောက်ဖက်လွန်မင်းက ရတနာပူရ အင်းဝမြို့၌ ပေးအပ်သော ဘွဲ့ဖြစ်သည်။ တောင်ငူတွင် နေစဉ်က ရရှိသော ဘွဲ့မဟုတ်ဟု ဆိုလေသည်။

အင်းဝတွင် ဘုန်းတော်ဘွဲ့ ရတုများ၊ ဘုရားတိုင်ရတုများ၊ အင်းဝမြို့ဘွဲ့ ရတုများနှင့် စစ်ချီရတုများကို ရေးသည်။ ရတုရေးသားသူများတွင် မင်းဇေယျရန္တမိတ်မှာ ထိပ်တန်းက ပါဝင်သည်။ အင်းဝမြို့တွင် ဘုန်းထွန်းပ ဆင်တော်မော်ကွန်းကို လည်း ဖွဲ့ဆိုသည်။

ထိုမှတစ်ပါး မင်းဇေယျရန္တမိတ်သည် ဧချင်းတွင် ဆယ့်နှစ်ရာသီ၏ သာယာပုံများကို တဆစ်စီ ထည့်သွင်းစပ်ဆိုခဲ့ရာ ဆယ့်နှစ်သီဘွဲ့များ၏ ရှေ့ပြေးပမာတမျှဖြစ်သည်။ ဧချင်းတွင် ပျို့များကဲ့သို့ စကားလုံးအစုံအစုံဖြင့် “တဟုန် တဟုန်၊ လှုံမောင်း လှုံမောင်း၊ အုံ့မိုင်း အုံ့မိုင်း၊ မိုင်းပျ မိုင်းပျ” ဟူ၍ ယမကချီနည်းကို အသုံးပြုလေသည်။

မြန်မာစာပေ သမိုင်းတွင်သာ ချင်းဟူသော အဖွဲ့အနွဲ့ကို ရှေးဦးစွာ တီထွင်သူမှာ မင်းဇေယျရန္တမိတ် ဖြစ်သည်ဟု အချို့က ဆိုသည်။ သာချင်းများမှာ ဥတေနသာချင်း၊ စိဉ္စမာဏဝိကသာချင်းနှင့် ပဋ္ဌာစာရိသာချင်းတို့ ဖြစ်သည်။ (သာချင်း-လည်းရှု။) သာချင်းဆရာဖြစ်သော ဇေယျရန္တမိတ်က သူ့သာချင်းတွင် မြေတူးမြို့၌ မွေးဖွား၍ စာပေသင်ကြားသာမဏေပြုခဲ့သည်ကို၎င်း၊ မစိန်မြို့၌ နေဖူးသည်ကို၎င်း ဖော်ပြထားသဖြင့် တောင်ငူခေတ် မင်းဇေယျရန္တမိတ်နှင့် သာချင်းဆရာ မင်းဇေယျရန္တမိတ်တို့မှာ တယောက်တည်းလေလော။ နာမည်တူ ပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ယောက်ပင် ဖြစ်လေသလောဟူသည့်ကိစ္စကိုမူ အတည်တကျ မဆုံးဖြတ်နိုင်ကြသေးချေ။

ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာတင်မင်း

မင်းတုန်းမင်းသည် မန္တလေး ရတနာပုံ ပဌမမြို့တည် နန်းတည်မင်းဟူ၍၎င်း၊ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်မင်းဟူ၍၎င်း၊ ဆဒ္ဒါန်ဆင်မင်းသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားဟူ၍၎င်း ထင်ရှားသည်။ နိုင်ငံချင်းချင်းဆက်ဆံရေး၊ နိုင်ငံတွင်းစီးပွားရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ သာသာနာရေး စသည်တို့၌ အမြော်အမြင်ကြီးစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အထူးမြတ်နိုးသော မင်းတရားကြီးဖြစ်သည်။

မင်းတုန်းမင်း (မြန်မာ ၁၁၇၆-၁၂၄၀) ။ ။ မင်းတုန်းမင်းသည် ကုန်းဘောင်ဆက် ဒုတိယ နောက်ဆုံးဘုရင်ဖြစ်၍ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးနှင့် နန်းပြိုင်ဖြစ်သည်။ မန္တလေး ရတနာပုံ နေပြည်တော်ကြီးကို တည်ထောင်တော်မူသဖြင့် မန္တလေး ရတနာပုံ ပဌမမြို့တည် နန်းတည်မင်းဟူ၍၎င်း၊ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်တော်မူသည်ကို စွဲ၍ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းဟူ၍၎င်း၊ စော်ဘွားများက ဆက်သသော ဆင်ဖြူတော်များကို ခံယူရသဖြင့် ဆဒ္ဒါန်ဆင်မင်း သခင် ဘဝရှင်မင်းတရားဟူ၍၎င်း၊ ငယ်စဉ်က မင်းတုန်းမြို့ကို စားရ

သဖြင့် မင်းတုန်းမင်းဟူ၍၎င်း ထင်ရှားသည်။ ငယ်မည်မှာ မောင်လွင်တည်း။

အမရပူရ ဒုတိယမြို့တည်နန်းတည် သာယာဝတီမင်းနှင့် တောင်ဆောင်တော် ကျောက်မော်မြို့စား မိဖုရား သီရိသုဇန္ဒာ မလ္လာမဟေတို့မှ ဖွားမြင်သော သားတော် ၂ ပါးအနက် သားတော်ကြီးဖြစ်သည်။ ၁၁၇၆ ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်တော်မူသည်။ ညီတော်မှာ သီရိပဝရမဟာ ဓမ္မရာဇာဘွဲ့ခံ အိမ်ရှေ့မင်းသားအရာ အပ်နှင်းခံရသော ကနောင်မင်းသားကြီး ဖြစ်သည်။ (ကနောင်မင်းသား-ရှု။)

မင်းတုန်းမင်း

ခမည်းတော် သာယာဝတီမင်းနှင့် နောင်တော် ပုဂံမင်း တို့လက်ထက် မြို့ဝှန်းတိုက် မင်းတုန်းမြို့များကို ကံကျွေးခံ ရသည်။ သီရိသုမဟာဓမ္မရာဇာဘွဲ့၊ သီရိမဟာသီဟသူရဘွဲ့ များနှင့် မင်းသားကြီးတို့နေရာ အဆောင်အရွက် ပေးတော် မူ၍ လွှတ်တက် စီရင်ရသည်။

နောင်တော် ပုဂံမင်း စီမံအုပ်ချုပ်မှု ညံ့ဖျင်းသောကြောင့် မင်းတုန်းမင်းသားသည် ညီတော် ကနောင်မင်းသားနှင့်အ တူ လူသူစုရုံး၍ ထီးနန်းကို လုပ်ကြံကာ အမရပူရမြို့နှင့်တကွ ထီးနန်းကို ၁၂၁၄ ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့တွင် သိမ်းပိုက်တော်မူသည်။ ထိုနှစ် တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့တွင် ထီးဆောင်းမင်္ဂလာ ဥကင်သ ဖွင့်တော်မူသည်။ ခမည်းတော် မင်းတရားကြီးနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့မှ မြင် သည့် သမီးတော်ကြီး၊ ပုဂံမင်း၏ နှမတော်အား သီရိပဝရ မဟာရာဇိန္ဒာမိပတိ ရတနာဒေဝီဘွဲ့ ပေးအပ်၍ မိဖုရားခေါင် ကြီး တင်မြှောက်တော်မူသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးကား ပိဋကတ် ဗေဒင် ကျွမ်းကျင် လိမ္မာတော်မူသဖြင့် ခမည်း တော်၊ မောင်တော် မင်းတရားကြီး ၂ ပါး၏ အတိုင်ပင် တော် အမြဲခံ ရရှိမက အပြစ်ကြီးစွာ သင့်သူတို့ကို နုတ်ယူနိုင် သော ဇီဝိတဒါနဆုကိုလည်း ရတော်မူသည်။ နောင်တော် ပုဂံမင်းတရားကြီးကိုမူ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် ရွှေဘို မြို့၌ တင့်တယ်လှပသော အိမ်တော်ဆောက်၍ မိဖုရား အ ခြွေအရံ အပြည့်အစုံနှင့် ထားတော်မူသည်။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် အမရပူရ မြို့တော်တွင် ၄ နှစ်ခန့် စံတော်မူပြီးနောက် အမရပူရ မြို့တော်သည် မြို့သူ မြို့သား ကုန်သည် ဆင်းရဲသားများအတွက် အနေအထား ကျဉ်းသည်ကို သိမြင်သဖြင့် ၁၂၁၈ ခုနှစ် တပို့တွဲလမှစ၍ ယခုမန္တလေးမြို့တည်ရာအရပ်တွင် ရတနာပုံမန္တလေးနေပြည် တော်ကို စတင်တည်ထောင်တော်မူသည်။ ၁၂၁၉ ခုနှစ် ဝါ ခေါင်လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့တွင် နန်းမြို့တော်သို့ ဝင်တော်မူ၍ ၁၂၂၀ ပြည့်နှစ် ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက်နေ့တွင် ရွှေနန်း တော်ကြီးကို တက်သိမ်း စံပယ်တော်မူသည်။ ရွှေနန်း တော်ကို အုတ်မြို့ရိုးပတ်လျက် တည်သည်။ အုတ်မြို့ရိုးကို ပတ်လျက် ကျုံးတူးသည်။ အုတ်မြို့ရိုးအပြင် အရပ်လေး မျက်နှာ၌ မြို့သူမြို့သား ကုန်သည် ဆင်းရဲသားများအား အလုပ်အကိုင်နှင့် လူမျိုး၏ အမည်အလိုက် နေရာချပေး လေသည်။ ရွှေမျက်ပါးခတ်သူတို့ နေရာရပ်တွက်ကို မျက် ပါးရပ်ဟု ခေါ်၍ ဗရင်ဂျီအများ နေထိုင်ရာကို ဗရင်ဂျီရပ် ဟု ခေါ်သည်။ မြို့ပတ်ဝန်းကျင်တွင်လည်း ဥယျာဉ် စိုက် ခြင်း၊ မြောင်းဖောက်ခြင်း၊ ကန်ဆည်ခြင်းတို့ ပြုထားရာ ရတနာပုံ မန္တလေးမြို့သည် သာယာလေသည်။ (မန္တလေး မြို့-ရှု။)

မင်းတုန်းမင်း လက်ထက်တွင် မြန်မာမင်းပိုင် မြန်မာ

နိုင်ငံသည် မြေထဲမြို့၊ တောင်ငူမြို့တို့၏ မြောက်ဖက် အထက် ပိုင်းဒေသမျှသာဖြစ်၍ အလောင်းဘုရားလက်ထက် မြန် မာနိုင်ငံ၏ ထက်ဝက်မျှ ကျဉ်းသွားလေသည်။ (အလောင်း ဘုရား-လည်းရှု။) ထိုကြောင့် မင်းတုန်းမင်းသည် ပဲခူး တိုင်းကို ပြန်ရလိုသဖြင့် ၁၂၁၆ ခုနှစ်တွင် ကာလကတ္တားမြို့ရှိ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒါလဟိုဇီထံ မြန်မာများမတ်များ လွှတ်လေသည်။ (ဒါလဟိုဇီ-လည်းရှု။) ဘကြီး တော်ဘုရားလက်ထက်က တနင်္သာရီတိုင်းကိုပင် ရရှိသော အကျိုးအမြတ်ထက် အကုန်အကျကပိုများသဖြင့် ကြေးငွေနှင့် အလဲအလှယ်ပြုရန် ပြောဆိုခဲ့ဘူးသော အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ထက်ဝက်မျှ သိမ်းပိုက်မိသောအခါ အတိုင်း မသိ နယ်ချဲ့မာန်တက်ခဲ့ကြသည်။ နယ်မြေတောင်းရန်လာ သော မြန်မာများမတ်များအား လော့ဒါလဟိုဇီက “နေမင်း သည် မိုးကောင်းကင်၌ ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး အင်္ဂလိပ် မင်းအလံသည် အင်္ဂလိပ်မင်း တိုက်ခိုက် သိမ်းယူခဲ့သော နယ်မြေများပေါ်တွင် တလူလူ လွင့်ပျံလျက်နေမည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အင်္ဂလိပ်မင်းသည် မြန်မာမင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆက်ဆံပါမည်” ဟု အမိန့်ရှိလိုက်လေသည်။ မင်းတုန်းမင်းသည် လော့ဒါလဟိုဇီ၏ နယ်ချဲ့မာန်စကားကို ကြားသောအခါ စိတ်မသာမယဖြစ်သော်လည်း လွတ် လပ်နေသေးသော အထက်မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကျိုးကို ထောက်ထား၍ အမြော်အမြင်ကြီးစွာဖြင့် သည်းခံကာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရနှင့် သင့်မြတ်အောင် ဆက်ဆံလေသည်။ ယင်းသို့ တောင်းဆိုခြင်း မပြုမီလည်း ဗြိတိသျှတို့အကျိုးကို များစွာ လိုက်လျောခြင်း ပြုခဲ့သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် စစ် သူပုန်ထ၍ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဗြိတိသျှတပ်များကို ရုပ်သိမ်းကာ ဗြိတိသျှတို့ အိန္ဒိယ၌ အားသွန်တိုက်ခိုက်နေရစဉ် ဗြိတိသျှ တို့အား နောက်ပိုင်းမှ အကြပ်ကိုင်တိုက်ခိုက်ဖို့ အချို့က တိုက်တွန်းသော်လည်း မင်းတုန်းမင်းသည် တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုရုံမက စစ်သူပုန်ကြောင့် ဒုက္ခရောက်ကြသူများအား ကယ်ဆယ်ရေးအတွက် အလှူငွေပေါင်း ၁,၀၀၀ ထည့်ဝင် လှူဒါန်းခဲ့ဖူးသည်။ ထိုအချိန်အခါလောက်က အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ အမေရိကန်၊ ရုရှစသော လက်နက်နိုင်ငံကြီးများ သည် အရှေ့ဖက်တလွား၌ အပြိုင်နယ်ချဲ့နေကြချိန် ဖြစ် သဖြင့် အဆင်အခြင်နှင့်ပြည့်စုံသော ဘုရင်ပီပီ အားမတန် မာန်လျှော့၍ သင့်မြတ်အောင် ဆက်ဆံခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြား တိုင်းပြည်များနှင့် ပိုမိုသင့်မြတ်စေရန် ၁၂၃၄ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းသည် ကင်းဝန်မင်းကြီးအား သံ အကြီးခန့်၌ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ စေလွှတ်လေသည်။ (ကင်း ဝန်မင်းကြီး-လည်းရှု။) အင်္ဂလန်သို့အသွား မြန်မာသံ အဖွဲ့သည် ပြင်သစ်၊ ဣတလီနိုင်ငံတို့သို့ပါ ဝင်၍ မဟာမိတ်ပြု သည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် ဣတလီနိုင်ငံမှ သံများ မြန်မာနိုင်ငံ

မင်းတုန်းမင်း

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် ဘဝရှင်မင်းတရားဟု ထင်ရှားသည့် မင်းတုန်းမင်း

သို့ ရောက်လာကာ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးသား
သောစာချုပ်ကို အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။
နောက်တနှစ်တွင် ပြင်သစ်သံအဖွဲ့ ရောက်လာကြပြန်သည်။
သို့ရာတွင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် နေပြည်တော်သို့
ထွက်ဝင် လာရောက်ကြသော အင်္ဂလိပ်သံတို့အား အခြား

အကြောင်းတို့ကိုသာ မေးမြန်းပြောဆိုတော်မူ၍ အင်္ဂလိပ်
ပိုင် အောက်မြန်မာနိုင်ငံကို အသိအမှတ်ပြုရမည့် စာချုပ်
နှင့် စပ်လျဉ်းသော စကားကိုမူ အမြွက်မျှ ပြောဆိုတော်
မမူဘဲ ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့စွာ တိမ်းရှောင်တော်မူသည်။
၁၂၃၇ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်မင်း၏ သားတော် ဥပရာဇာ

မင်းတုန်းမင်း

ဝေလမင်းသား အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ လာရောက်သောအခါ ကင်းဝန်မင်းကြီးအား မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် စေလွှတ်၍ နှုတ်ခွန်းဆက်စေခဲ့ခြင်းဖြင့် မဟာမိတ် ဝတ္တရား ကျေအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ကြောင်း ရတနာပုံ နေပြည်တော် သတင်းစာ ဒုတိယတွဲ ဂဏန်း ၃၃ တွင် ဖော်ပြထားလေသည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ ဣတလီနိုင်ငံတို့နှင့်သာမဟုတ်၊ အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့်လည်း ချစ်ကြည်ရေး ရာဇသံများ ပေးပို့ဆက်သွယ်ခဲ့သည်။ ၁၂၁၈ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းကြီးက အမေရိကန် သမတကြီး ဂျိမ်းဗတ်ကနန် ထံ သဝဏ်လွှာပေးပို့၍ အမေရိကန်သမတကြီးက ၁၂၁၉ခုနှစ်တွင် ၂ ပြည်တပြည် ချစ်ကြည်ရေး သဝဏ်လွှာ ပြန်လည်ပေးပို့ခဲ့သည်။ အမေရိကန် သံတော်များအားလည်း တခမ်းတနား ကြိုဆိုခဲ့လေသည်။ မင်းတရားကြီးကား နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များနှင့် အသင့်အတင့် ကျင့်တော်မူသည် မှန်သော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် မန္တလေးမြို့ရှိ အင်္ဂလိပ် ကိုယ်စားလှယ်တို့က မင်းတရားကြီး ရှေ့တော်သို့ ဝင်သောအခါ ဖိနပ်စီး ဓားလွတ်စွဲလျက် ဝင်လိုကြောင်း တောင်းဆိုသည်နှင့် ထိုကစ၍ ထိုအင်္ဂလိပ်သံ အင်္ဂလိပ် ကိုယ်စားလှယ်တို့ကို ဖူးမြော်ခွင့်မပေးတော့ဘဲ မျူးမတ်တို့နှင့်သာ ဆက်ဆံစေလေသည်။ မြန်မာ့ဂုဏ်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုကိုကား အနိမ့်အချမခံခဲ့ချေ။

ငြိမ်းချမ်းရေးဝါဒကို နှစ်သက်တော်မူသော မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များနှင့် ဤသို့ အသင့်အမြတ် ဆက်ဆံခဲ့ရုံမက ပြည်တွင်း၌လည်း မင်းညီမင်းသား များမတ် စသည်တို့အား၎င်း၊ ဖော်ဘွားများအား၎င်း၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ တောင်အုပ် တောင်ကဲများအား၎င်း အမေအကျန်မရှိ အထိုက်အလျောက် မစချီးမြှင့်၍ နိုင်ငံတော်ကို ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့်လည်း မင်းတရားကြီး လက်ထက် တိုင်းနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် ပြင်ပဘေးကို သံတမန်များ နည်းအရ ကြိုးစား ကာကွယ်တော်မူသကဲ့သို့ တဖက်၌လည်း နိုင်ငံတွင်းစီးပွားရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ သာသနာရေး စသည်တို့တွင်လည်း အမြော်အမြင်ကြီးစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်းကြီးသည် သာသနာကို လေးစားသော မင်းဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ၁၂၃၃ ခုနှစ်တွင် ပိဋကတ်သုံးပုံကို ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် ကျောက်ပြား ၇၂၉ ချပ်ပေါ်တွင် ကမ္မည်းအက္ခရာတင်၍ မဟာလောကမာရဇိန် ကုသိုလ်တော်ဘုရားတွင် စိုက်ထား ကိုးကွယ်သည်။ (သင်္ဂါယနာ-လည်းရှု။) မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပဌမပြန် စာမေး

ပွဲများကိုလည်း မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် ကျင်းပပေးခဲ့သည်။ (ပဌမပြန် စာမေးပွဲ-လည်းရှု။) သာသနာရေးသာမက ပညာသင်ကြားရေးကိုလည်း မင်းတုန်းမင်းသည် အားပေးသည်။ မျူးသား မတ်သား၊ မင်းညီမင်းသားတို့ အင်္ဂလိပ်စာ သင်ကြားစေရန် ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီး ဆရာမှတ်၊ ပြင်သစ်ဗရင်ဂျီဘုန်းကြီး ဘီဂန်းဒက်တို့အားလည်း မြေရာနှင့် ငွေကြေး ထောက်ပံ့သည်။ (မှတ်၊ ဆရာ။ ဘီဂန်းဒက် - လည်းရှု။) အနောက်နိုင်ငံများသို့လည်း ပညာတော်သင် ၉၀ ကျော်တို့ကို စေလွှတ်၍ စက်မှုလက်မှု အတတ်များကို သင်စေသည်။ ယင်းတို့တွင် ဒီပဲယင်း ဝန်ထောက် ဦးမြ၊ ညီ ဦးခဲ၊ ဖန်ချက်ဝန် ဦးဖန်၊ ကျောက်မြောင်း အတွင်းဝန် ဦးရွှေအိုး၊ မြင်းဝန် ဦးအောင်သူတို့ ပါသည်။ စီးပွားရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ပညာတော်သင်များ ပြန်လာသောအခါ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရုံများကို ဖွင့်စေသည်။ နေပြည်တော်တွင် ဆန်၊ သကြား၊ ကျွန်းသစ်၊ ပိတ်ချောပိတ်ကောင်း ပိုမို ထုတ်လုပ်နိုင်စေရန် ဆန်စက်၊ သကြားစက်၊ သစ်စက်၊ ရက်ကန်းစက်တို့ကို ဥရောပတိုက်မှ ဝယ်ယူတည်ထောင်သည်။ ယင်းစက်ရုံများသာမက ဖန်ချက်စက်၊ စာပုံနှိပ်စက်၊ ဒင်္ဂါးစက်၊ လက်နက်ကိရိယာစက် စသည်တို့ကို ဖွင့်လှစ်၍ သားတော် မက္ခရာ မင်းသားအား ကြီးကြပ် အုပ်ချုပ်စေသည်။ ရွှေနန်းတော်ကြီး အတွင်း ဆောက်လုပ်သော စာပုံနှိပ်တိုက်တော်မှ ပဌမဆုံး ပုံနှိပ်သောစာအုပ်မှာ ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင် စီရင်ရေးသားသော ကာယာနုပဿနာကျမ်းဖြစ်သည်။ တိုင်းသူပြည်သားများ သက်သာ ချောင်ချိရေးအတွက် ငွေကြေးလွယ်ကူစွာ သုံးစွဲနိုင်ရန် မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးသည် ၁၂၂၉ ခုနှစ်မှစ၍ ဒေါင်းတံဆိပ် ဒင်္ဂါးများကို သွန်းလုပ်သုံးစွဲစေသည်။

နိုင်ငံတော်တွင် ပုဂံခေတ်ကစ၍ အမြစ်တွယ်ခဲ့သော ကံကျွေးချပဒေသရာဇ်စနစ်နှင့် အခွန်တော် ကောက်ခံစနစ်တို့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ ၁၂၂၉ ခုနှစ်က စတင်ကာ စနစ်တကျ၊ အခွန်တော်ခန့်ခွဲသည်။ ရှေးက နယ်စား မြို့စား ရွာစားများက အခွန်တော်ကို ကောက်ခံပြီးလျှင် မိမိတို့အတွက် ဝေပုံစုကို နုတ်ကာ ဘဏ္ဍာတော်တိုက်သို့ ပေးပို့ရာ ယင်းတို့က ပို၍ ကောက်ခံလျှင် ဆင်းရဲသားတို့ နစ်နာရသည်။ ထိုကြောင့် မင်းတုန်းမင်း၏ လက်ထက်တွင် နယ်စားပယ်စားများဖြင့်၎င်း၊ မြို့စားရွာစားများဖြင့်၎င်း မင်းတိုင်းကြေး အခွန်တော်စသည် မကောက်ခံတော့ဘဲ ဝင်ငွေနှင့် အိမ်ထောင်စုအလိုက်သာ စည်းကြပ်သော သဿမေမ အခွန်တော်ကို ကောက်ခံစေသည်။ အမှုထမ်းအရာထမ်းများကိုလည်း ရှေးကကဲ့သို့ မြို့စားရွာစား မပေးတော့ဘဲ သဿမေမ အခွန် ကောက်ခံရငွေမှ လစာရိက္ခာတော်များ ပေးကမ်း ချီးမြှင့်

မင်းတုန်းမင်း

လေသည်။ နေပြည်တော် အရပ်လေးမျက်နှာ၌ သက်ကြီးရွယ်အိုတို့ မှီခိုနေထိုင်ရန် သူ့အိုရုံများထားသည်။ နာမကျန်းသူတို့အတွက်လည်း နေပြည်တော်တွင် သူ့နာရုံ ၁၀ ရုံထား၍ အတွင်းလူနာ၊ အပြင်လူနာအဖြစ် ကုသပေးသည်။ သမားတော် ၃ ယောက်စီ အလှည့်ကျ ကုသရသည်။

လယ်မြေ ပေါများသော မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်းကို အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းယူထားသဖြင့် မင်းတုန်းမင်းသည် မိမိနိုင်ငံတော်ပိုင်နက်တွင် တောများကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း၍ လယ်လုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်စေသည်။ မိုးနည်းသဖြင့် စပါးစိုက်ပျိုးရန် မိုးရေ အလုံအလောက် မရသည်ကို မူးမြစ်ဒေသ၌၎င်း၊ လယ်တွင်းကိုးခရိုင် (ကျောက်ဆည်ခရိုင်) ၌၎င်း ရှိသောဆည်ဟောင်း မြောင်းဟောင်းများကို ထပ်မံပြုပြင်သည်။ မိတ္ထီလာကန်မှစ၍ ကန်အမြောက်အမြားကိုလည်း ပြုပြင်သည်။ မန္တလေးမြို့ အရှေ့ဖက် နန္ဒာကန်ကို ပြုလုပ်၍ လယ်ပယ်တည်ကာ လယ်သမားများကို စရိတ်ကြေးငွေ ထောက်ပံ့သည်။ ကုန်စည်များကို ဘုရင်တဦးတည်း ရောင်းဝယ်ခွင့်ကို ဖျက်သိမ်း၍ အင်္ဂလိပ်နယ်ထဲသို့ ကုန်စည်များ လွတ်လပ်စွာ ရောင်းခွင့်ပြုသည်။

နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့ ထက်အောက် စုန်ဆန် ခရီးသွားလာမှု လွယ်ကူစေရန် ရေနန်းစကြာ၊ ရေနန်းယာဉ်သာ၊ မြန်န်းစကြာ၊ စကြာယာဉ်မွန်၊ စကြာယာဉ်ပျံ၊ တုယာဉ်ပျံချီ၊ တုယာဉ်ပျံကျော်ဟူသော မီးသင်္ဘော ခုနစ်စင်းကိုလည်း

ဝယ်ယူအသုံးပြုသည်။ အင်္ဂလိပ်မင်းပိုင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာမင်းပိုင် မြန်မာနိုင်ငံတို့သည် မင်းအချင်းချင်း ဆက်ဆံမှု ကောင်းသောကြောင့် တကြောင်း၊ ခရီးသွားလာမှု လွယ်ကူသဖြင့် တကြောင်း၊ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်၌ တနိုင်ငံတည်းကဲ့သို့ အကူးအသန်း အဆက်အဆံမပြတ် ရင်းနှီးမြဲရင်းနှီးကြသည်။ အထက်မြန်မာနိုင်ငံမှ ကင်းဝန်မင်းကြီး အစရှိသော မြန်မာမျိုးမတ်များ အင်္ဂလိပ်မင်းပိုင် ရန်ကုန်မြို့သို့ရောက်သောအခါ မြို့သူမြို့သားများက အရေးတယူ ပြုစုခဲ့ကြသည့်နည်းတူ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရွှေတိဂုံစေတီတော်၌ ရန်ကုန်မြို့သူမြို့သားများက ရွှေချ၍ ထီးတင်လိုသောအခါ မင်းတုန်းမင်းကြီးက ရတနာကိုးပါး စီခြယ်သောထီးတော်ကို၎င်း၊ လုံးတော်ပြည့် ရွှေချနိုင်အောင် ရွှေဆိုင်းများကို၎င်း ပေးပို့လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် နိုင်ငံတော်အတွင်း ဆက်သွယ်ရေး ပိုမိုလွယ်ကူစေရန် ကြေးနန်းတိုင်များကိုလည်း စိုက်ထူ အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုမျှသာမက ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ နေ့စဉ် ဖြစ်ပျက်ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော ကျိုးကြောင်းချင်းတများ၊ သတင်းများ၊ အကြံဉာဏ် ပေးချက်များနှင့် ဝေဖန်ချက်များကို တိုင်းသူပြည်သားတို့ ပွင့်လင်းစွာ ဖတ်ရှု ရေးသားနိုင်ကြစေရန် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် ၁၂၃၆ ခုနှစ်တွင် ရတနာပုံ နေပြည်တော် သတင်းစာကို ထုတ်ဝေစေခဲ့သည်။ စာတည်းမှာ ဖိုးဝဇီရဖြစ်သည်။ (ဝဇီရ၊ဖိုး-ရှု။) လဆန်း ၇ ရက်၊

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး စီးတော်မူသည့် ပြည်ကြီးမွန်ဖောင်တော်

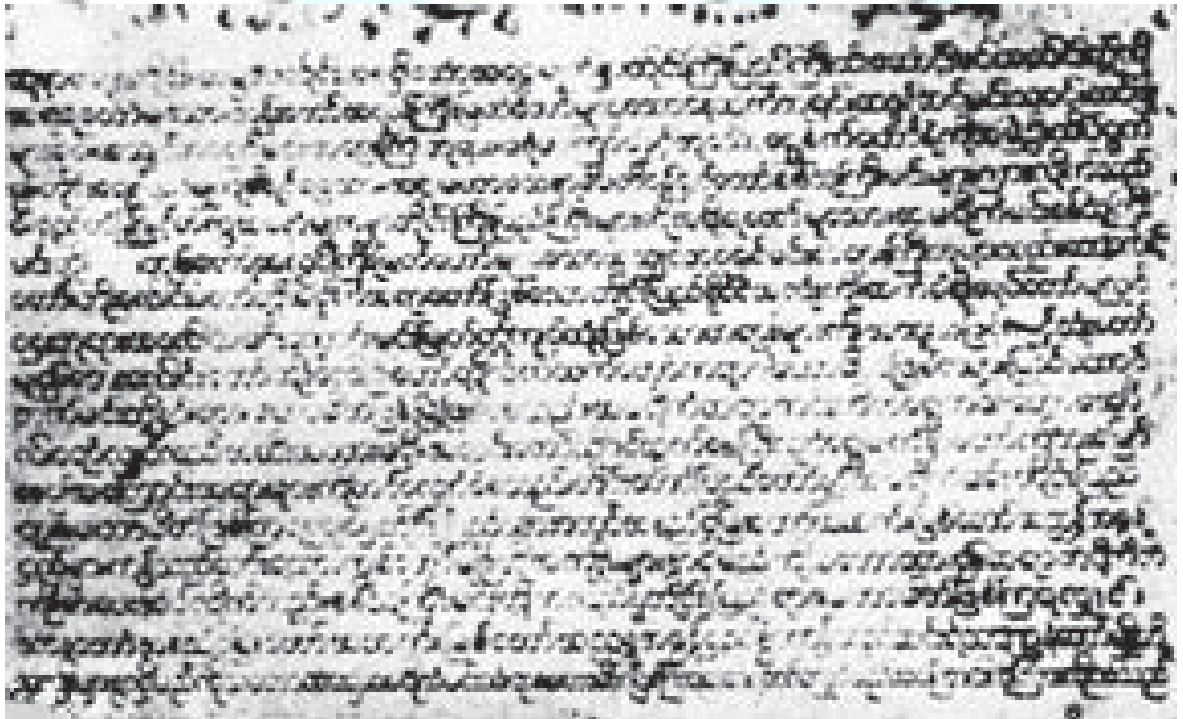
မင်းတုန်းမင်း

၁၃ ရက်၊ လဆုတ် ၇ ရက်၊ ၁၃ ရက်နေ့များတွင် ထုတ်၍ တလ ၄ ကြိမ် ထွက်လေသည်။ မင်းတရားကြီးသည် သတင်းစာရေးသားမှုတွင် အချက် ၂၆ ချက်နှင့် လွတ်လပ်ခွင့် ပေးခဲ့သည်။ (မြန်မာနိုင်ငံသတင်းစာများ-လည်းရှု။)

မင်းတရားကြီးအား ယင်းသို့ ပြည်တွင်းလိုခြံရေး၊ နိုင်ငံတွင်း စက်မှုလက်မှုထွန်းကားရေး၊ နိုင်ငံတော် စည်ပင်သာယာရေးစသော နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေး၌ အမြော်အမြင်ကြီး၍ ထက်မြက်သော ညီတော် ကနောင်မင်းသားက အမြဲတစေ ဂရုစိုက်၍ အကူအညီပေးခဲ့သဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ မင်းတရားကြီးမူကား လောကီရေးရာများထက် လောကုတ္တရာရေးရာများတွင် အာရုံစိုက်သဖြင့် နိုင်ငံကာကွယ်ရေး၊ စစ်တပ်များ ခေတ်မီရေး၊ လက်နက်တပ်ဆင်ရေးတို့တွင် လစ်ဟင်းခဲ့သည်။ မင်းတရားကြီးသည် သတ္တဝါတို့၏ အသက်အန္တရာယ် များစေသည်ဟုယူဆကာ လက်နက်ဆန်းများ ထွင်ခြင်းကို ပိတ်ပင်ခဲ့လေသည်။

အမြော်အမြင်ကြီးစွာနှင့် ယင်းကဲ့သို့ မင်းတရားကြီးတို့ ညီနောင် ၂ ပါး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေစဉ် ၁၂၂၈ ခုနှစ်တွင် စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပျက်ပြားစေသော နန်းတွင်း လုပ်ကြံမှုကြီး ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် လှေလှော်ရင်း တက်ကျိုးဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ ညီတော် ကနောင်မင်းသားအား မင်းတုန်းမင်းကြီးက အိမ်ရှေ့အရာပေးအပ်သည်ကို မကျေနပ်သော သားတော် မြင်းကွန်းနှင့် မြင်းခုန်တိုင်မင်းသားတို့ ပုန်

ကန်သဖြင့် နိုင်ငံတော်ကို ခေတ်သစ် နိုင်ငံတော်ဖြစ်အောင် ထူထောင်ခဲ့သော ကနောင်မင်းသားကြီး တိမ်းပါးခဲ့လေသည်။ (မြင်ကွန်း မြင်းခုန်တိုင်မင်းသားများ-ရှု။) မင်းတုန်းမင်းကြီးမူကား မြို့တော်အတွင်း ဝင်နှင့်သဖြင့် သီသီကလေး လွတ်လေသည်။ တဖန် အိမ်ရှေ့ဘုရားလွန်လေသော် အိမ်ရှေ့မင်း သားတော် ပန်းထိမ်းမင်းသား ရွှေဘိုသို့ ထွက်၍ ပုန်ကန်သည်ကို ဖမ်းဆီးကွပ်မျက်ရသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မင်းတရားကြီးသည် သားတော်များကို အိမ်ရှေ့ မပေး၊ အခြေအရံ အမှုထမ်းတို့ကို ရုပ်သိမ်းထားသည်မှာ နတ်ရွာစံသည်အထိ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း မင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံသောအခါ ထီးမွေနှန်းမွေကိစ္စ ရှုပ်ထွေးခဲ့ရလေသည်။ ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ် ဝါခေါင်လတွင် မင်းတရားကြီး ကျန်းမာတော်မမူ၍ တိုင်းရေးပြည်ရေးတို့ကို ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုနိုင်သော အခြေအနေ ရောက်လေသော် ဆင်ဖြူမရှင် မိဖုရားကြီးနှင့် အလိုပါ များတော်မတ်တော်တို့ တိုင်ပင်၍ သားတော် သီပေါမြို့စားအား တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၉ ရက်နေ့တွင် အိမ်ရှေ့နှင်းလေသည်။ (သီပေါမင်း-ရှု။) မင်းတရားကြီး၏ ရောဂါတော်သည် တိုးသည်ထက် တိုးလာကာ သက္ကရာဇ် ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ် သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၆ ရက် အင်္ဂါနေ့၌ သက်တော် ၆၄ နှစ်၊ နန်းစံ ၂၆ နှစ်တွင် နတ်ရွာစံလွန်တော်မူသည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီးတွင် ရတနာဒေဝီ မိဖုရားခေါင်ကြီးအပြင် အိမ်နိဗ္ဗိတံစဉ်က ကောက်ယူ

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက အမေရိကန်သမတကြီး ဂျိမ်းဗတ်ကနန်သို့ ချစ်ကြည်ရေးအတွက် ပေးပို့သော ရာဇသံ

မင်းတုန်းမင်း

တော်မူသော မြောက်နန်းမိဖုရား မယ်သဲ၊ ဘကြီးတော်နှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်နုမုမြင်သော အလယ်နန်း မိဖုရား ဆင်ဖြူမရှင်တို့ အပါအဝင် ထင်ရှားသော မိဖုရား ၄၅ ပါး ရှိ၍ သားတော် ၅၅ ပါး၊ သမီးတော် ၅၃ပါး ပေါင်း ၁၀၈ ပါး ရှိသည်။

မင်းတုန်းမင်း၏ အလောင်းတော်ကို မန္တလေးမြို့တွင် သင်္ကြိုဟ်၍ အရိုးပြာသာဒ် တည်ထားလျက်ရှိသည်။ မင်းတရားကြီးနတ်ရွာစံရာ ရွှေနန်းဆောင်ကို သားတော် သီပေါမင်းလက်ထက် ဖျက်၍ အတုမရှိကျောင်းတော်ကြီး ဝင်းအတွင်း၌ ဖျက်သိမ်းသည့် ပန္နက်ပုံအတိုင်း ရွှေနန်းတော်ကျောင်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းထားသည်။

မင်းတရားကြီးကား သဘော ပြည့်ဝသည်။ အမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသည်။ ပြည်သူ၏အကျိုးကို ကြည့်သည်။ စစ်ကို မလိုလား။ သနားတတ်သူဖြစ်သည်။ ရတနာ သုံးပါးကို အလွန်လေးစား ရှိသေးသည်။

မင်းတရားကြီး၏ ကုသိုလ်တော်များကား မန္တလေးတောင်ပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားသော တန်ဆောင်းပြာသာဒ်တော်ကြီးနှင့်တကွ ဗျာဒိတ်ညွှန်း ရွှေရပ်တော်ကြီးဘုရား၊ တောင်ခြေရှိ မဟာသကျ မာရဇိန်ကျောက်တော်ကြီးဘုရား၊ စန္ဒမုနိဘုရားနှင့် မဟာလောက မာရဇိန်စေတီတော်၊ ထိုစေတီတော်အတွင်းရှိ ပိဋကတ်သုံးပုံ ကျောက်ချပ်နှင့် အုတ်ဂူ ၇၂၉ ခုစီ၊ ရန်ကင်းတောင်ခြေရှိ မဟာကျော်စေတီတော်၊ ရွှေတိဂုံစေတီ ထီးတော်နှင့် လုံးတော်ပြည့်ရွှေဆိုင်းတော်ချခြင်း၊ ဘုရားပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိပင်တော် အနောက်မြောက်ဖက်တွင် အုတ်ဇရပ်တော်ကြီး တဆောင်၊ အစွလာမ်ဘာသာဝင်တို့ အထွတ်အမြတ်ထားသည့် မက္ကာမြို့ဘုရားဝတ်ပြုသည့် ကျောင်းအနီး စတုဒီသာ ဇရပ်ကြီး တဆောင်နှင့် ပဋ္ဌာန်းဟော သိမ်ကြီး တဆောင်၊ မဟာဗောဓိ ဒက္ခိဏာသာခါ လက်ျာတောင်ကိုင်းကို မြတ်စွာဘုရားအရပ်တော် ပမာဏအတိုင်း ရုပ်ပွားတော်မြတ် ထုလုပ်ကိုးကွယ်သည့်အပြင် အပ္ပရာဇိတ ပလ္လင်မြေကို ဌာပနာသွင်း၍ တမိုက်လေးသစ်ခန့် ရွှေချစေတီတော် ထုလုပ်ပြီးလျှင် မှန်အိမ်ထည့်သွင်းကာ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ရဟန်းရှင်လူအပေါင်းတို့အား တဆူကျစီ ဝေငှပေးစေတော်မူသည်။ ရွှေမြို့တော် အရှေ့မြောက်ဖက်တွင် အတုလဝေယန် အုတ်ကျောင်းတော်ကြီး၊ အရှေ့ပြင်တွင် ကျောင်းရံ ၂၀နှင့်တကွ မဟာ အတုလဘုံစံ ရွှေကျောင်းတော်ကြီး၊ အနောက်ဖက်တွင် ကျောင်းရံ ၂၀ နှင့်တကွ မဟာဇောတိကာရာမတိုက် ရတနာဘုံစံ ကျောင်းတော်ကြီးတို့ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းလေသည်။ ထိုမျှမက ရွှေမြို့တော်ဝန်းကျင်၌ အုတ်ဇရပ်တော်များ၊ ဓမ္မာရုံဇရပ်များ၊ တရားတင်းကုပ်များ၊ ရေကန်များ စသည်တို့ကို မြောက်မြားစွာ လှူဒါန်းတော်မူသည်။ သာ

မင်းတုန်းမင်း မိဖုရားကြီး၏ စာတိုက်

သနာတော် စင်ကြယ်ရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် ၁၂၁၇ ခုနှစ်တွင် ဆရာတော်များနှင့်တိုင်ပင်၍ ဓမ္မဝိနယ အမိန့်တော် ပြန်တမ်းကို မင်းမိန့်နှင့် ထုတ်ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် မင်းတရားကြီး ရည်ရွယ်တော်မူရင်းသို့ မရောက်ဘဲ ယင်းဓမ္မဝိနယ စာတမ်းကို အကြောင်းပြု၍ ဂိုဏ်းကွဲမှု စသော မလိုအပ်သည့် ဖြစ်ရပ်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည်။ မင်းတရားကြီးသည် ပြည်သူပြည်သားအပေါင်းတို့အားလည်း သီလနှင့် ကုသိုလ်တရား မမေ့မလျော့စေရန် လစဉ်လဆန်း ၅ ရက်နေ့ရောက်တိုင်း ဂရုဓမ္မ အမိန့်တော်ပြန်တမ်းကြီးကို ပြည်တွင်းပြည်ပ လှည့်လည်ဖတ်ကြား စည်လည်စေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် သာသနာနေရောင်လရောင်ပမာ ထွန်းပြောင်စေရန် မင်းတရားကြီးအားပေးချီးမြှောက်တော်မူသည်။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက် သာသနာရေးသာမက စာပေလည်း ထွန်းကားသည်။ ကဗျာ လင်္ကာဖက်၌ စာကောင်းပေကောင်းကြီးများ ထွန်းကားခဲ့သည့် နည်းတူ စကားပြေဖက်၌လည်း ယခင်ခေတ်များကထက် ပိုမိုကောင်း

မွန်သော စာကြီးပေကြီးများကို တွေ့နိုင်သည်။ မင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင် ဘောလယ်ဟူသော ကဗျာသီချင်း တမျိုးနှင့် ညဉ့်ချင်းပြီး ပြဇာတ်အရေးအသားများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ဘကြီးတော် လက်ထက်ရေးသားသော မွန်နန်းရာဇဝင်သည် ၁၁၈၃ ခုနှစ်အထိသာ ရောက်သဖြင့် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် ဆက်လက်ရေးသားစေရာ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် ထင်ရှားသော စာဆိုတော်များကား ဦးရွှေခြည်၊ စလေးဦးပုည၊ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၊ ယောအတွင်းဝန်ဦးဘိုးလှိုင်၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်း၊ မန်လည်ဆရာတော် စသည်တို့ဖြစ်သည်။ (ပုည၊ ဦး၊ စလေး။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး။ ဘိုးလှိုင်၊ ဦး၊ ယော အတွင်းဝန်။ မန်လည်ဆရာတော်-တို့လည်းရှု။)

မင်းတုန်းမြို့ ။ ။ မင်းတုန်းမြို့သည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံ မကွေးတိုင်း သရက်ခရိုင် သရက်နယ်တွင် ပါဝင်သော မင်းတုန်းမြို့နယ်၏ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမြို့သည် ရခိုင်တောင်တန်းများနှင့် ၄-၅ မိုင်ခန့်အကွာ မင်းတုန်း (မထုံး)မြစ်၏ လက်ယာဖက်ကမ်း ကုန်းမြင့်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ရှေးအခါက မင်းတုန်းမြို့တွင် နေကြသူတို့သည် မြေကောင်းသော မြစ်ဝကျွန်းပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ကြသဖြင့် မင်းတုန်းမြို့မှာ ယခုအခါ မစည်ကားလှတော့ပေ။ သို့သော် မင်းတုန်းမြစ်၏ ကုန်းမြင့်ပေါ်တွင် တည်ရှိသဖြင့် သာယာသော မြို့ကလေးဖြစ်သည်။ သရက်မြို့နှင့် ၄၂ မိုင်ဝေး၍ မော်တော်ကားလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာမင်းများ လက်ထက်က မင်းတုန်းကို မြို့ဝန် အုပ်ချုပ်၏။ သက်ဦးဆံပိုင်သော မင်းတုန်းမြို့ဝန်သည် မင်းတပ်တိုင်တား၊ မြို့သစ်၊ ပန်းတိမ်း၊ ငမဲ၊ နန်းတော၊ မင်းတုန်းဟူသော တောင်စဉ် ခုနစ်ခရိုင်ကို စီရင်အုပ်ချုပ်ရလေသည်။

မင်းတုန်းမြို့ကို ခရစ် ၁၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က သရေခေတ္တရာပြည်မှ ပြေးလွှားပုန်းအောင်းလာသော သမုဒ္ဒရာဇ် အမည်ရှိသော မင်းသားတပါးက ဘုမ္မဝတီဟူသော အမည်ဖြင့် တည်ထောင်ခဲ့သည်ဆို၏။ မင်းသား ပုန်းအောင်းသည်ကို အစွဲပြု၍ မင်းပုန်းတွင်ရာမှ မင်းတုန်းဟု ရွှေ့လျောပြောင်းလဲလာသည် ဆို၏။

မင်းတပ်မြို့ ။ ။ မင်းတပ်မြို့သည် ချင်းဝိသေသတိုင်း တောင်ပိုင်း ချင်းတောင်ခရိုင်၏ ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်ကမှ ကန်ပက်လက်မြို့မှ မင်းတပ်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ခရိုင်ဝန် ရုံးစိုက်စေခဲ့သည်။ မင်းတပ်နယ်တွင် ရွာကြီး ၁၆၀ ကျော်ရှိ၍ တိုက်နယ်ပေါင်း ၁၂ နယ်ရှိပြီးလျှင် လူဦးရေ ၃၀,၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ မင်းတပ်မြို့သည် ပခုက္ကူခရိုင်၊ ဆော

မြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျောက်ထုလေယာဉ်ကွင်း၏ အနောက်မြောက်ဖက် ၁၈ မိုင် ၄ ဖာလုံကွာဝေး၍ အမြင့်ပေ ၄,၀၀၀ ခန့်ရှိ ကုန်းမြင့်လွင်ပြင်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ မြို့၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၂ စတုရန်းမိုင်ခန့်ရှိ၍ လူဦးရေ ၂,၀၀၀ ကျော်ခန့် နေထိုင်သည်။ မြို့တွင် နေထိုင်သူတို့မှာ ချင်းလူမျိုးနှင့် မြန်မာလူမျိုးသာ များ၍ အများအားဖြင့် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် မြို့နေလူဦးရေ ၄ ပုံ ၁ ပုံ ခန့်သည် ခရစ်ယာန်အယူဝါဒီများ ဖြစ်သည်။

မင်းတပ်မြို့သည် ယခုအခါ တောင်ပိုင်း ချင်းတောင်ခရိုင်၏ မြို့တော်ဖြစ်လာသည့်အလျောက် ခရိုင်ဝန်၊ ခရိုင်ရဲဝန်၊ ခရိုင်ဆရာဝန်၊ ခရိုင်ပညာဝန်၊ ခရိုင်အင်ဂျင်နီယာ စသည့် ဌာနအကြီးအကဲများ၏ ရုံးများရှိ၏။ ယခင် အင်္ဂလိပ်များ အုပ်စိုးစဉ်က မင်းတပ်နယ်တွင် မူလတန်းကျောင်း သုံးလေးကျောင်းမျှသာ ရှိခဲ့ရာ၊ ယခု အချိန်အခါတွင် မူလတန်းကျောင်း ၄၂ ကျောင်း၊ အလယ်တန်းကျောင်း သုံးကျောင်းနှင့် မင်းတပ်မြို့တွင် အထက်တန်းကျောင်း တကျောင်း တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ပြည်တော်သာစီမံကိန်းအရ စာသင်ကျောင်း အများအပြားနှင့် တံတား အများအပြားကိုလည်း ဆောက်လုပ်နိုင်ခဲ့သည့်အပြင်၊ မင်းတပ်မြို့၌ အိုးအိမ်ပြန်လည် ထူထောင်ရေးအဖွဲ့မှ စံပြတိုက် အလုံး ၅၀ ကိုလည်း ဆောက်လုပ်ထားရှိလေသည်။

မင်းတပ်မြို့သည် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်ကဲ့သို့ ကုန်းမြေမြင့်တွင် တည်ရှိသဖြင့် ရာသီဥတုလည်း အလွန် ကောင်းမွန် သာယာလှပေသည်။ မင်းတပ်မြို့၏ တောင်ဖက်မိုင် ၃၀ ခန့်အကွာတွင် ပေ ၁၀,၀၀၀ ကျော် မြင့်မားသော ဝိတိုရိယခေါ် နတ်မတောင်ကြီးသည် မားမားမတ်မတ် တည်ရှိသည်။ ထိုပြင် မင်းတပ်မြို့နှင့် မလှမ်းမကမ်းဒေသများတွင်လည်း တောင်နှာမောင်း၊ တောင်တန်း၊ တောင်ထွတ်များ အစီအရီ တည်ရှိနေသောကြောင့် တမျိုးပင် သာယာ၏။ ဆောင်းရာသီများ၌ တောင်စွယ် တောင်တန်းများမှ မြူခိုးများ လေပင့်ရာသို့ တလိမ့်လိမ့် လိုက်ပါနေသည်ကို၎င်း၊ ရာသီအလိုက် ပန်းဝတ်ရည်များကို သောက်သုံးနေကြသော ကျေးငှက်သာရကာတို့ဖြင့် သောသောညံလျက် ပင်လုံးညွတ်အောင် ဖူးပွင့်နေကြသော ချယ်ရီပင်များသည်၎င်း၊ မြင်သူတို့အဖို့ ရှုမငြီးနိုင်စရာ ဖြစ်လေသည်။ မင်းတပ်မြို့မှ ချင်းဝိသေသတိုင်းအတွင်းရှိ မိုင်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ကွာသော မတူပီမြို့သို့ ကားလမ်း တပိုင်းတစ ဖောက်ထားသည်မှအပ မင်းတပ်နယ်အတွင်း ရိုးရိုး ၆ ပေလမ်းခေါ် လူသွားလမ်းအပြင် အခြား ရေကြောင်းနှင့် လေကြောင်းခရီးလမ်းဟူ၍ မရှိချေ။ သို့သော် ပြည်မနှင့် အနီးဆုံး ရွာဖြစ်သော ရေရှင်ရွာမှ ၈ မိုင်ဝေး၍ ကျောက်ထုလေယာဉ်ကွင်းသို့ မော်တော်ကားလမ်း ပေါက်သည်။ ဤသို့ လမ်းပန်း အဆက်အသွယ် ခက်ခဲမှုကြောင့် ကူးသန်း

ရောင်းဝယ်မှုသည် မင်းတပ်မြို့မှလွဲ၍ အခြား နေရာများတွင် တိုးတက်နိုင်စွမ်း မရှိသေးချေ။ ချင်းလူထုမှာလည်း များသောအားဖြင့် မိရိုးဖလာအတိုင်း တောင်ယာစပါးများနှင့် သစ်သီးသစ်ညများ စိုက်ပျိုးစားသောက် နေထိုင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မင်းတပ်နယ်မှ ထွက်ကုန်ဟူ၍ ပြောပလောက်အောင် မရှိချေ။ သို့သော် တစ်ဝတ်တဒေသအားဖြင့် တိုးတက်နေသည့်နေရာ အနည်းငယ်တို့တွင် ကာဖီပင်နှင့် လိမ္မော်ပင် အများအပြား စိုက်ပျိုးလျက် ရှိနေကြလေသည်။ နောင်နှစ် အနည်းငယ်အတွင်း ထွက်ကုန်အဖြစ် ပြည်မသို့ ပို့နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိသည်။

မင်းတပ်မြို့တွင် မဟာဗောဓိကျောင်းတော်ကြီးနှင့် သကျမာရ်အောင်စေတီတော်တို့ ရှိသည်။ ပြည်မမှာကဲ့သို့ပင် အခါကြီးရက်ကြီးများတွင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီတို့၏ ထုံးစံအတိုင်း ပွဲလမ်းသဘင်များ ခင်းကျင်းပူဇော်ကြသည်။ ချင်းဝိသေသတိုင်းရှိ ချင်းလူမျိုးတို့၏ မလေ့ထုံးစံအတိုင်း တောင်ယာများ ရိတ်သိမ်း၍ ပြီးသောအခါ မင်းတပ်နယ်ရှိ ချင်းလူမျိုးများသည်လည်း ပွဲလမ်းသဘင်များ ကျင်းပ၍ ပျော်မြူးကြသည်။ ပွဲလမ်းသဘင် ကျင်းပသောအခါ မောင်းများနှင့် ဝါးပြွေများကို တီးမှုတ်၍ ဝိုင်းဖွဲ့ကာ တပျော်တပါး ကပွဲများ ဆင်ယင်ကျင်းပကြသည်။ ထိုပြင် မင်းတပ်မြို့တွင် ဗရင်ဂျီဘုရားရှိခိုးကျောင်းလည်း ရှိသည်။

ယခု မင်းတပ်မြို့ တည်ရာနေရာတွင် ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက်ဝယ် လူနေအိမ်ခြေ မရှိခဲ့ချေ။ မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်းတို့ လက်ထက်တွင်မူ နယ်စွန့်နယ်ဖျား ငြိမ်ဝပ်ပိပြား သာယာစိမ့်သောငှာ သက်ဆိုင်ရာ ဘုရင့်မြို့ဝန်များနှင့် ချင်းခေါင်းဆောင်တို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာတော်များ ဆက်သရာ စခန်းမျှသာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ သီပေါမင်း ပါတော်မူပြီးနောက် တိုင်းပြည် မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေစဉ် ချင်းလူမျိုးများသည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့အား ပြည်မသို့ ဆင်း၍ တဖုံ၊ ချင်းတောင်အတွင်း၌တမျိုး၊ နည်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် အင်္ဂလိပ်တပ်များ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဆုတ်ခွာရသည်အထိ တိုက်ပွဲများ ဆင်နွှဲခဲ့ကြ၏။ သို့သော်လည်း နောက်ဆုံး ပြည်မကြီးတခုလုံးကို အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းပိုက်သောအခါ အားမတန်၍ မာန်လျှော့ရသော ချင်းခေါင်းဆောင်များနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ စစ်ပြေငြိမ်းရာ ဒေသဖြစ်ခဲ့၏။ အင်္ဂလိပ်တို့ ချင်းတောင်ကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ယခု မင်းတပ်တည်ရာ နေရာတွင် အိမ်ခြေအနည်းငယ်ဖြင့် ရွာကလေးတည်ဟန် ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်ခေတ်တွင် မင်းတပ်သည် ပခုက္ကူတောင်တန်း ခရိုင်ဝန်လက်အောက်တွင် ရှိခဲ့သည်။ မင်းတပ်တွင် ရဲကင်းတပ်သား ထားရှိ၍ ရဲသားများသာ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် အပြီးတွင် အင်္ဂလိပ်တို့ ပြန်ဝင်လာပြီးနောက် ကန်ပက်လက်၌ ချက်ချင်း နယ်ပိုင်ရုံး မစိုက်သေးဘဲ

မင်းတပ်မြို့၌ပင် နယ်ပိုင်ရုံးစိုက်ခဲ့သည်။ ဤသည်မှစ၍ မင်းတပ်မြို့သည် နယ်ပိုင်ရုံးစိုက်ရာ မြို့ဖြစ်ခဲ့သည်။ တဖန် မြန်မာနိုင်ငံ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်၍ လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက်လည်း ဆက်လက်၍ မင်းတပ်မြို့တွင် နယ်ပိုင်ရုံး စိုက်စေခဲ့သည်။ ထိုအခါမှစ၍ လူနေအိမ်ခြေနှင့်တကွ လူဦးရေပါ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအတွင်း တောင်ပိုင်း ချင်းတောင် ခရိုင်ဝန်ရုံးကို မင်းတပ်မြို့သို့ ရွှေ့ပြောင်းစေခဲ့သောကြောင့် ယခုအခါ မင်းတပ်မြို့သည် ခရိုင်ဝန်ရုံးစိုက်ရာ မြို့ဖြစ်နေပေပြီ။

မင်းတပ်ဟူသောအမည်၏ ဇာစ်မြစ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝိဝါဒ ကွဲလျက်ရှိသည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်းများလက်ထက်တွင် သက်ဆိုင်ရာ မြို့ဝန်များနှင့် ချင်းခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးရာနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာတော်များ ဆက်ရာစခန်းအဖြစ် တည်ရှိခဲ့စဉ်က မြို့ဝန်များ ခေတ္တတည်းခိုရန် ဆောက်လုပ်ထားသော မင်းတဲကို အစွဲပြု၍ မင်းတဲစခန်းဟု ခေါ်ဝေါ်သည်။ ထိုပြင် ဤစခန်းသို့ ဘုရင့်ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများ တက်လာသည်ကို အစွဲပြု၍ မင်းတက်စခန်းဟုလည်း ခေါ်သည်။ မြန်မာသံ 'တက်' ကို ယောသံ 'တပ်' ဟု အသံထွက်သောကြောင့် ယောသံသို့ လိုက်၍ 'မင်းတက်' မှ 'မင်းတပ်' ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုကြသည်။ တချို့ကလည်း အင်္ဂလိပ် စစ်တပ်များ ပဌမဆုံး တပ်စခန်းချနေရာဖြစ်၍ "မင်းတပ်" ဟု ခေါ်သည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။

မင်းခေါင်းငှက် ။ ။ ဒေါင်းကုလား-ရှု။

မင်းပြားမြို့ ။ မင်းပြားမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံဖြစ်သော ရခိုင်တိုင်း စစ်တွေခရိုင်တွင် ပါဝင်သော မင်းပြားနယ်၊ မင်းပြားမြို့နယ်တို့၏ ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်သည်။ မင်းပြားမြို့သည် စစ်တွေမြို့၏ အရှေ့မြောက်ဖက် ၃၈ မိုင် အကွာတွင် လေးမြို့ မြစ်ခွဲတခု၏ လက်ယာဖက်ကမ်းဘေးတွင် တည်ရှိသည်။ မင်းပြားမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၅,၇၈၈ ယောက် ဖြစ်၏။

မင်းပြားနယ်သည် မင်းပြားမြို့နယ်နှင့်ပေါက်တောမြို့နယ် တို့ဖြင့် ဖွဲ့ထားသည်။ မင်းပြားမြို့နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၁,၆၂၃ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၍ မြို့နယ်တွင် ကျေးရွာပေါင်း ၁၃၆ ရွာနှင့် ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင်လူဦးရေ ၁၀၄,၄၆၂ ယောက်ရှိသည်။

မင်းပြားနယ်သည် မြေဩဇာ ကောင်းမွန်ထက်သန်သော ကျောထောက်နောက်ခံနယ် ရှိသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို လုပ်ကိုင်သဖြင့် ဆန်စပါးထွက်သည်။ ကူးသန်းသွားလာရေးတွင် ရေလမ်းကို အားကိုးအားထား ပြုရသည်။ စစ်တွေသို့ ရေကြောင်းဖြင့် သွားရသည်။ စစ်တွေ-ကျောက်

ဖြူသွား သင်္ဘောများသည် မင်းပြားမြို့တွင် ဆိုက်ကပ်သည်။ မင်းပြားမြို့မှသည် မြောင်းဘွယ်မြို့၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ တိန်ညို၊ သရက်တပင်မြို့များကို ဖြတ်၍ ကျောက်တော်သို့ ပေါက်သော ကားလမ်းရှိသည်။

မင်းဘူးခရိုင် ။ မင်းဘူးခရိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း မကွေးတိုင်းတွင် ပါဝင်သော ခရိုင်တစ်ခုဖြစ်သည်။ တည်နေရာမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလယ်နားဆီတွင်ရှိ၍ နယ်နိမိတ်အားဖြင့် မြောက်ဖက်၌ ပခုက္ကူခရိုင်၊ အရှေ့ဖက်၌ ဧရာဝတီမြစ်၊ တောင်ဖက်၌ သရက်ခရိုင်၊ အနောက်ဖက်၌ ရခိုင်ရိုးမတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်။ ရခိုင်ရိုးမတောင်ကို ကျော်လျှင် ကျောက်ဖြူနှင့် စစ်တွေခရိုင်များသို့ ရောက်နိုင်သည်။ မင်းဘူးခရိုင်သည် အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် ၃,၅၉၄ စတုရန်းမိုင်ရှိ၍ သူကြီးပိုင်နယ် ၃၄၆ နယ်နှင့် လူဦးရေမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေ ၂၇၇,၈၇၆ ယောက်ရှိသည်။ မင်းဘူးခရိုင်ကို မင်းဘူးနယ်၊ စလင်းနယ်ဟု နှစ်နယ်ခွဲထားရာ မင်းဘူးနယ်တွင် မင်းဘူးမြို့နယ်၊ စကုမြို့နယ်၊ ပွင့်ဖြူမြို့နယ်နှင့် ငဖဲမြို့နယ်တို့ ပါဝင်၍ စလင်းနယ်တွင် စလင်းမြို့နယ်နှင့်စေတုတ္တရာမြို့နယ်တို့ ပါဝင်သည်။ မင်းဘူးခရိုင်၏ ရုံးစိုက်မြို့မှာ မင်းဘူးမြို့ဖြစ်၏။

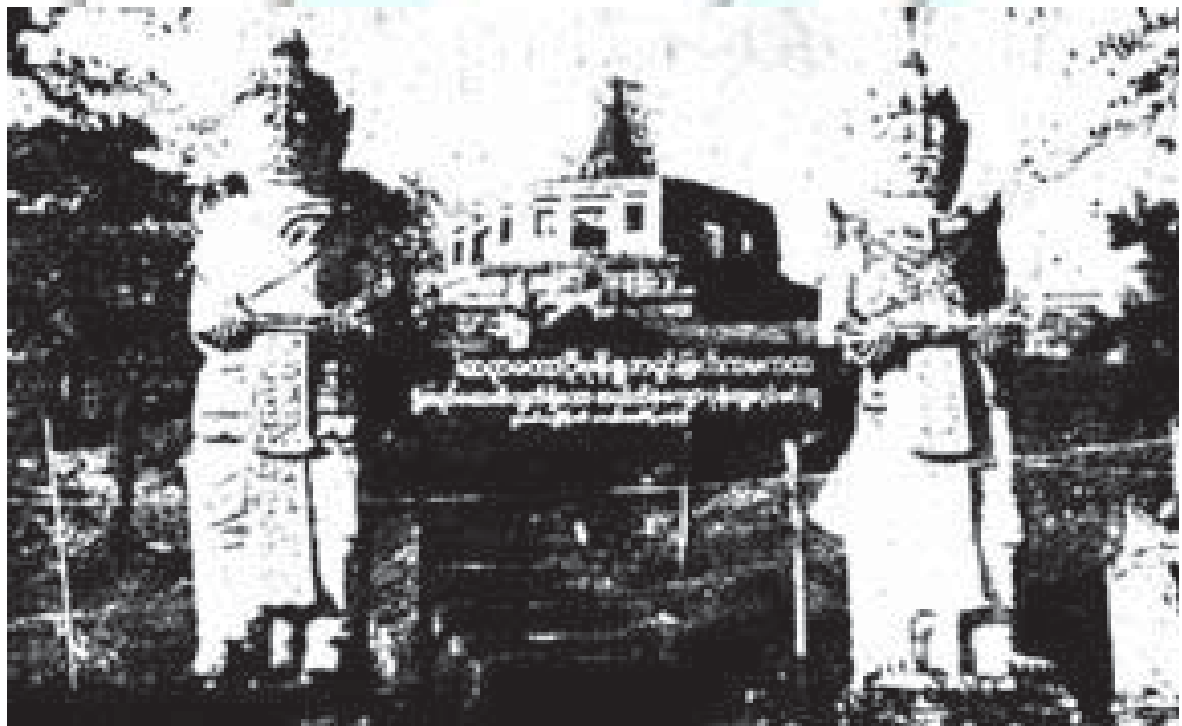
မင်းဘူးခရိုင်တခုလုံးကို ခြုံ၍ ကြည့်သော် ခရိုင်၏ အရှေ့

ပိုင်း ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းတလျှောက်တွင် ညီညာသော လွင်ပြင်များရှိ၍ အနောက်ဖက်တွင် ရခိုင်ရိုးမအထိ တဖြည်းဖြည်း မြင့်တက်သွားသော မြေပြင်ရှိ၏။ ရခိုင်ရိုးမနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်း စပ်ကြားတွင် မြောက်ဖက်မှတောင်ဖက်သို့ တောင်တန်းများ စီတန်းတည်ရှိသည်။ ထိုတောင်တန်းကြီးကို နွားမတောင်တန်းဟု ခေါ်လေသည်။

မင်းဘူးခရိုင်အတွင်းရှိ အရေးကြီးသော မြစ်ချောင်းများမှာ ဧရာဝတီမြစ်၊ မုန်းမြစ်၊ မန်းချောင်းနှင့် စလင်းချောင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်သည် မင်းဘူးမြို့အနီးတွင် ၃မိုင်ခန့်ကျယ်ပြန့်၍ မြစ်ထဲတွင် ကျွန်းငယ်များနှင့် သဲသောင်ခုံများ ရှိလေသည်။ မုန်းမြစ်သည် မင်းဘူးခရိုင်အတွင်းရှိ မြစ်ချောင်းများတွင် အကြီးဆုံးဖြစ်၍ တနစ်ပတ်လုံး စီးဆင်း၏။

မင်းဘူးခရိုင်အတွင်းရှိ ထင်ရှားသော ကန်ကြီးနှစ်ခုမှာ စလင်းမြို့နယ်အတွင်းရှိ ဖောင်းလင်းအင်းနှင့် ဝက်ထီးကန်များဖြစ်၏။ ဖောင်းလင်းအင်းမှ ငါး အမြောက်အမြား ထွက်လေသည်။

မင်းဘူးခရိုင်၏ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးဖြစ်၏။ မင်းဘူးခရိုင်သည် မိုးခေါင်ရေရှားရပ်ကွက်ထဲတွင် ပါဝင်သော်လည်း ဆန်စပါးကို ဆည်မြောင်းများ ဖောက်လုပ်ကာ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးကြ၏။ ရေသွင်းတူးမြောင်းစုများ

မင်းဘူးမြို့ရှိ ရှင်ပင်စက္ကန်းတဲ စေတီတော်မြတ်သည် မင်းဘူးခရိုင်တွင် တန်ခိုးကြီးစေတီတခုဖြစ်သည်။

ကို သုံးစွဲထားသည်။ ယင်းတို့မှာ မြောက်ဖက်၌ စလင်းတူးမြောင်းစု၊ အလယ်၌ မုန်းတူးမြောင်းစု၊ တောင်ဖက်၌ မန်းတူးမြောင်းစုများ ဖြစ်ကြ၏။ ဤတူးမြောင်းစု ၃ သွယ်ဖြင့် ၁၉၄၀-၄၁ ခုနှစ်တွင် မင်းဘူးခရိုင်အတွင်းရှိ ဆည်ရေသောက် လယ်ဧကပေါင်းမှာ ၁၄၅,၇၆၂ ဖြစ်ပေသည်။

ဆန်စပါးအပြင် ခရိုင်အတွင်း စိုက်ပျိုးသော အခြား အသီးအနှံများမှာ နှမ်း၊ ပြောင်း၊ ပဲအမျိုးမျိုးနှင့် ဆေးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

မင်းဘူးခရိုင်မှ တွင်းထွက်ပစ္စည်းများလည်း ရလေသည်။ မင်းဘူးမြို့အနီးနှင့် ရွာသာယာအနီးတွင် ရေနံတွင်း အနည်းငယ်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် မင်းဘူးရေနံလုပ်ငန်းမှာ ရေနံချောင်း၊ ချောက် စသောနယ်များရှိ ရေနံလုပ်ငန်းများလောက် မကြီးကျယ်လှပေ။ ဘီအိုစီ(၁၉၅၄)လီမိတက်မှ ရေနံများကို စမ်းသပ်တူးဖော်ရာတွင် မင်းဘူးမြို့တောင်ဖက် ၆ မိုင်ကွာရှိ ဖလန်ရုံတွင် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့က ရေနံများ တွေ့ရှိပေသည်။ စစ်မဖြစ်မီက ဖလန်ရုံရေနံမြေ၌ ဘီအိုစီပိုင် ရေနံတွင်းပေါင်း ၃၀ ရှိခဲ့ရာ များသောအားဖြင့် တွင်းတိမ်များမှ ရေနံထွက်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က တနေ့လျှင် ပီပါ ရာ ကျော်မျှသာ ထွက်ခဲ့သည်။ ထွက်သော ရေနံမှာလည်း အများအားဖြင့် ချက်လုပ်ရန် မသင့်တော်သောကြောင့် အိမ်သုတ်ရေနံချေး အဖြစ်ဖြင့်သာ ရောင်းချခဲ့ရသည်။ ဖလန်ရုံတွင် ဒုတိယ အစမ်းတွင်းတူးဖော်ရန် နေရာရွေးချယ် ပြင်ဆင်လျက်ရှိလေသည်။

မင်းဘူးခရိုင်အတွင်း အရေးကြီးသော သစ်တောများမှာ စေတုတ္တရာနှင့် ငမဲမြို့နယ်များ၌ ရှိ၏။ ထိုသစ်တောများကို အစိုးရဌာနကအုပ်ချုပ်၍ သစ်တောကြီးပိုင်းများကို သတ်မှတ်ထားလေသည်။ ထိုသစ်တောများမှ ကျွန်း၊ အင်၊ အင် ကြင်း၊ ပျဉ်းကတိုး၊ ရှားစသော အဖိုးတန်သစ်များ ရရှိလေသည်။

မင်းဘူးခရိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မိုးခေါင်ရေရှားရပ်ကွက်တွင် ပါဝင်သောကြောင့် လွန်စွာပူအိုက်သော ခရိုင်ဖြစ်၏။ နွေရာသီလများတွင် အပူချိန် ဖာရင်ဟိုက် ဒီဂရီ ၁၀၀ ကျော်အထိ တက်၍ ဆောင်းရာသီဖြစ်သော ဒီဇင်ဘာလတွင် ၄၉ ဒီဂရီအထိ ကျဆင်းတတ်လေသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းနှင့်နီးသော မြေပြင်ပိုင်းတွင် မိုးအရွာနည်း၍ တောတောင်ထူထပ်သော အနောက်ပိုင်းတွင်မူ မိုးကောင်းသည်။

မင်းဘူးခရိုင်အတွင်း တမြို့နှင့်တမြို့ ဆက်သွယ်ထားသော လမ်းများမှာ သာမန်ကျောက်လမ်းများသာဖြစ်၏။ မီးရထားလမ်း မရှိချေ။ မင်းဘူး-ငမဲလမ်းမှာ ငမဲနယ် ပဒန်းရွာအထိ ကျောက်လမ်းဖြစ်၍ ပဒန်းမှ ငမဲအထိကား ပြုပြင်ထားသော မြေလမ်းဖြစ်၏။

မင်းဘူးခရိုင်နှင့် အခြားခရိုင်များ ကူးသန်းဆက်သွယ်ရေးတွင်ကား များသောအားဖြင့် ဧရာဝတီ မြစ်ကြောင်း

ကိုသာ အားထားရလေသည်။ သို့သော် မင်းဘူးမြို့မှ ကျောက်ဖြူခရိုင် အမ်းမြို့ သို့ပေါက်သော မင်းဘူး-အမ်းကားလမ်းကို ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။

မင်းဘူးခရိုင်သည် ရာဇဝင်တွင် မထင်ရှားသော်လည်း တန်ခိုးကြီး ဘုရားစေတီများ ပေါများ၏။ ထင်ရှားသော ဘုရားပုထိုးများမှာ စကျမြို့နယ်ရှိ ရွှေစက်တော်ဘုရား၊ လယ်ကိုင်းမြို့အနီး မုန်းမြစ်ဝှမ်းရှိ ကျောင်းတော်ရာစေတီနှင့် ဆင်ဖြူကျွန်းမြို့ အနောက်ဖက်ရှိ ဖောင်တော်ဦးစေတီများ ဖြစ်လေသည်။ ရွှေစက်တော်ဘုရား၌ တပေါင်းလအတွင်း ကျင်းပသောပွဲတော်မှာ ထင်ရှားကျော်စောလှသဖြင့် ထိုပွဲတော်သို့ မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်မှ ဈေးသည်များ၊ ဘုရားဖူးခရီးသည်များ လာရောက်ကြလေသည်။ လယ်ကိုင်း ကျောင်းတော်ရာဘုရားပွဲတော်ကို နှစ်စဉ် တပေါင်းလတွင် ပြုလုပ်မြဲဖြစ်သည်။ (စက်တော်ရာ၊ လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာ-ရှု။)

မင်းဘူးမြို့ ။ ။ မင်းဘူးမြို့သည် မကွေးတိုင်း၊ မင်းဘူးခရိုင်၊ မင်းဘူးနယ်၊ မင်းဘူးမြို့နယ်တို့၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်၍ ဧရာဝတီမြစ်၏ လက်ျာဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိလေသည်။ မင်းဘူးမြို့သည် ဧရာဝတီမြစ်တဖက်ကမ်းရှိ မကွေးမြို့နှင့် ဓားလွယ်ခုတ်ဆိုသလို တည်ရှိသည်။ မြစ်ကြောင်းအားဖြင့် ရန်ကုန်မှ ၃၇၆ မိုင်ဝေးကွာသည်။ မင်းဘူးမြို့သည် ခရိုင်မြို့ကြီး ဖြစ်သည်အားလျော်စွာ ရုံးများ၊ အထက်တန်းကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ ဈေးများနှင့် အကျဉ်းထောင်လည်း ရှိသည်။

မြို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ မြောက်နှင့်တောင် တန်းလျက် တည်ရှိ၍ မြောက်ဖက်ပိုင်းတွင် မြေနိမ့်လျက် တောင်ဖက်သို့ တဖြည်းဖြည်း မြင့်တက်သွားသည်။ ခရိုင်ဝန်ရုံးနှင့် အခြား အစိုးရရုံးများကို မြို့၏ တောင်ဖက်ရှိ ကုန်းမြင့်ပေါ်၌ ဆောက်လုပ်ထားသည်။

မင်းဘူးမြို့သည်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသော်လည်း မိုးရာသီတွင်သာ သင်္ဘောများ ကမ်းသို့ကပ်နိုင်၍ နွေရာသီတွင် သင်္ဘောများသည် မြို့၏တောင်ဖက် ၄ မိုင်ကွာအထိသာ အနီးဆုံး ဆိုက်ကပ်နိုင်လေသည်။ မင်းဘူးမြို့မှ ၄၁ မိုင်ဝေးကွာသော ငမဲမြို့သို့၎င်း၊ ၄၆ မိုင်ဝေးကွာသော ဆင်ဖြူကျွန်းသို့၎င်း၊ မော်တော်ကားလမ်းများ ရှိသည်။

မင်းဘူးမြို့သည် ရာဇဝင်သမိုင်း အရ ထင်ရှားသော မြို့မဟုတ်သော်လည်း၊ ဦးဩဘာသဆရာတော် သီတင်းသုံးရာမြို့ ဖြစ်သောကြောင့် စာပေသမိုင်းအားဖြင့် လူသိများပေသည်။ ထိုပြင်တဝ ရွှေစက်တော်ဘုရားကြောင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ တဝှန်းလုံးတွင် ထင်ရှားပေသည်။ မင်းဘူးမြို့ရှိ ထင်ရှားသော စေတီ ပုထိုးများမှာ စက္ကိန်းတဲစေတီတော်၊ သင်္ကန်းလိပ်တောင် ရုပ်ပွားတော်၊ စေတီတော်များနှင့် ဓာတ်တော်ပေါင်းစေတီတို့ ဖြစ်သည်။

မင်းဘူးမြို့

မင်းဘူးမြို့သည် ဧရာဝတီမြစ်၏ လက်ျာဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ တဖက်ကမ်းရှိ မကွေးမြို့နှင့် ဓားလွယ်ခုတ် ဆိုသလို တည်ရှိသည်။ ပုံ၏ အထက်ဝဲဖက်တွင် ဖူးမြင်ရသော စေတီမှာ မကွေး မြသလွန်စေတီဖြစ်သည်။

သမိုင်းအားဖြင့်ဆိုလျှင် မင်းဘူးမြို့သည် ရှေးအခါက ရွာငယ်မျှသာဖြစ်၍ ခရစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင်ပင် မင်းဘူးသည် သေးငယ်သော တံငါရွာကလေးမျှသာ ဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၈၈၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဗြိတိသျှတို့သိမ်းပိုက်သည့်နောက်ပိုင်းတွင်မှ တစတစ စည်ကားလာကာ မင်းဘူး တိုင်းမင်းကြီး ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်လာသည်။ မကွေးတိုင်းအဖြစ် ပြောင်းလွှဲ၍ မကွေးသို့ တိုင်းမင်းကြီးရုံး ပြောင်းပြီးနောက် မင်းဘူးမြို့မှာ ခရိုင်ရုံးစိုက်မြို့ ဖြစ်လာသည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ခန့်မှန်းသန်ကောင်စာရင်းအရ ၉,၈၈၂ ယောက် ရှိသည်။

မင်းဘူး ဟူသော အမည်၏အရင်းမြစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝိဝါဒ ၃ မျိုး ကွဲလျက်ရှိသည်။ တခုမှာ မုန်းဖူးမှ ဆင်းသက်သည်ဆို၏။ မုန်းချောင်း၏ ထိပ်ဖူးဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏။ နောက်

တမျိုးမှာ မင်းဖူးဟူသောစကားမှ ပျက်လာသည်ဆို၏။ ဤဝါဒနှင့်စပ်လျဉ်းသော ဆိုရိုးစကားမှာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၄၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပုဂံပြည့်ရှင်အလောင်းစည်သူမင်းသည်ကရဝိတ်ဖောင်ဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်တလျှောက် စုန်ဆင်းလာသည်တွင် မင်းဘူး ဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်လျှင် ရွာရှိစေတီမှ ရောင်တော်ကွန်မြူးနေသည်ကို တွေ့သော် ဖောင်ဆိုက်ပြီးလျှင် စေတီကို ရှိခိုးပူဇော်သောဟူ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ မင်းဖူး တွင်သည်ဟု ပြောဆိုကြပေသည်။ တတိယအဆိုမှာ မန်းပူးမှ မင်းဘူး ဖြစ်လာသည်ဟူ၏။ မင်းဘူးအထက် ၅ မိုင်ခန့်တွင် မန်းချောင်းသည် ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ပေါင်းဆုံသည်ကို အကြောင်းပြု၍ မန်းပူးဟုတွင်ကာ ကာလရွေ့လျောသော် မင်းဘူး ဖြစ်လာသည် ဆိုလေသည်။

မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါး

မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါး ။ ။ ရေမြေသေဋ္ဌ်နှင်း ဘုရင် မင်းတို့ ဘိသိက်မင်္ဂလာအခါတော်၌ ဆင်ယင်ကိုင်စွဲရသော အဆောင်အယောင်ငါးပါးကို မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါး ဟုခေါ်သည်။ မင်းမြောက်တန်ဆာ ငါးပါးတွင် (၁) သန်လျက် (၂) ထီးဖြူ (၃) သင်းကျစ် (၄) ခြေနှင်း (၅) သားမြီးယပ်တို့ ပါဝင်သည်။ ယင်းတို့သည် ပြည့်ရှင်မင်းတို့၏ ရတနာအပေါင်းတို့ထက် ပြဋ္ဌာန်းသော ရတနာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဌာန ရတနာ မည်သည်။ မင်းအပေါင်းတို့သည် ထီးဖြူကို ဆောင်းမိုးလျက် ရင်ခွင်ထက် သားမြီးယပ်ကို ပိုက်၍ နဖူးပြင်ဝယ် တင့်တယ်စွာ သင်းကျစ်ကို ဆင်ယင်ပြီးလျှင် ခြေနှင်းစီးကာ သန်လျက်စွဲကိုင်၍ အဘိသိက်မင်္ဂလာ ခံယူကြသည်။ “ရဟန်းတွင် သိက္ခာ၊ မင်းတွင် ဘိသိက်” ဟု ဓညဝတီ အရေးတော်ပုံကျမ်း၌ ဆိုသောကြောင့် မင်းမြောက်တန်ဆာ ငါးပါးတို့ကို ဆင်ယင် သုံးစွဲလျက် သုံးပါးသော ရာဇဘိသိက်ခံသော မင်းကိုသာ မင်းဟု သမုတ်အပ်ကြောင်းဖြင့် ရာဇဝင်တို့၌ ဆိုသည်။

သန်လျက် ။ ။ သန်လျက်ဟူသည်ကား လက်နက် အထူးတည်း။ သန်လျက် ၂ မျိုးရှိသည်။ တဖက်သာ အသွားရှိသော ဧကတောဓာရ သန်လျက်နှင့် နှစ်ဖက်သွားရှိသော ဥဘတောဓာရ သန်လျက်ဟူ၍ ၎င်း၊ ဦးဖျားစဉ်းငယ် ညွတ်သော ဤ သာဂုဏ်သန်လျက်နှင့် ဦးဖျားမညွတ်ဘဲ အစဉ်အတိုင်း ဦးဖျားသေးသော ဥဇဂုဏ်သန်လျက်ဟူ၍ ၎င်း နှစ်မျိုးခွဲကြသည်။ သန်လျက်၏ အသွား အလျားပမာဏသည် သုံးဆယ့်သုံးသစ်၊ အချိန်ပမာဏသည် သုံးဆယ့်သုံးပိုလ်ဟူ၍ သေနကဇာတ်၊ ပဋ္ဌာဂုဇာတ်တို့၌ လာသည်။

ထီးဖြူ ။ ။ ထီးဖြူကား ဘုရင်ဧကရာဇ်တို့ စံပယ်ရာ၌ မပြတ်စိုက်တည်ထားသော မင်းမြောက်တန်ဆာ တပါးဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် “ထီးဖြူအောက်၌၊ တောက်သားမီးနယ်၊ လျှပ်စစ်နွယ်သို့၊ စလွယ်သင်းကျစ်၊ ဦးရစ်ရွှေပေါင်း၊ နတ်ရုပ်ဆောင်းလျက်” ဟု ပညာရှိတို့ စပ်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အင်းဝမင်း နရပတိကို အမှတ်မဲ့ လုပ်ကြံသည်တွင် ထီးရိုးကို ဓားချက်ကျ၍ မင်းနရပတိကို ထီးဖြူအုပ်မိသည်။ ငသောကြာနှင့် ရေနံသာစားတို့ ထွေးလုံးကြသည် ဆိုသည့်စကားကိုထောက်၍လည်း မင်းတို့သည် ထီးဖြူအောက်၌ မပြတ်စံပယ်ကြောင်း သိရသည်။ ထီးဖြူ ၄ ပါး အပြား ရှိသည်။ ထီးရွက်ကိုးဆင့်၊ ထီးရိုးဆယ်တောင်ရှိသော နဝဒဏ္ဍထီး၊ ထီးရွက် အမှတ်မရှိ၊ ထီးရိုး ၆ တောင်ရှိသော မနောဟရထီး၊ ထီးရွက်အမှတ်မရှိ၊ ထီးရိုး ၅ တောင်ရှိသော အာတပတ္တထီး၊ ထီးရွက်အမှတ်မရှိ၊ ထီးရိုး ၄ တောင်ရှိသော ဝိဇယကြထီးဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထိုထီး ၄ မျိုးတွင် ပဌမ ၃ မျိုးသည် ရာဇပလ္လင်တွင် ဆောင်းသောထီးဖြစ်၍ နောက်ဆုံးထီးမျိုးသည် သွားလေရာရာ ဆောင်းသော ထီးဖြစ်သည်။ ထီးကို စီရင်

ရာ၌ ထီးရိုးကို ရွှေဖြင့် အလုံးစုံမွမ်းမံ ပြုလုပ်ရ၏။ ထီးခရိုင်ကို ၃ လွန်းတင်၊ ၆ လွန်းတင်၊ ၉ လွန်းတင် ကျစ်အပ်သော ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ရသည်။ ထီးချက်ပမာဏကိုကား ၁၂၈ လက်သစ်ပမာဏ အထူးကို ပြုစီရင်ရသည်။ ထီးထွတ် ငှက်မြတ်နား၌မူ မင်းတို့၏ ချမ်းသာကို ဆောင်တတ်သော ဟင်္သာငှက်ရုပ်ကိုဖြစ်စေ၊ နွားမြီးဆွဲရုပ်ကိုဖြစ်စေ၊ ကျေးငှက်ရုပ်ကိုဖြစ်စေ တခုခုကို စီရင် တပ်ဆင်ရသည်။ ထီး၏အချင်းသည် ၅ တောင်တမိုက်ဖြစ်သည်။ နဝဒဏ္ဍထီးမှာမူ အဆင့် ၉ ဆင့်ရှိသဖြင့် အောက်ဆင့်ကို အချင်း ၅ တောင် တမိုက်ထား၍ ထက်ဝန်းကျင်၌ ရွှေညောင်ရွက် ၁၀၈ ခုကို၎င်း၊ ရွှေညောင်ရွက်တို့၏အကြား၌ မြ၊ ပတ္တမြား၊ သန္တာ စသော ပန်းပွားတို့ကို၎င်း စီရင်ချိတ်ဆွဲရသည်။ ကြွင်းသော ထီး ၃မျိုး၌မူ အရေအတွက် ကန့်သတ်ချက်မရှိ။ လျောက်ပတ်တင့်တယ်အောင် လုပ်ဆောင်ရသည်။ လောကဗျူဟာကျမ်း၌ ထီး ၄ စင်း ဟူသည်မှာ ကနကဒဏ်ထီး ၂ စင်း၊ တမွတ်ထီး ၂ စင်း၊ ပေါင်း ၄ စင်းဟုဆိုသည်။ ဒိသာ ဇေယစတမ်း၌မူ ကမ္မထီး၊ စန္ဒထီး၊ ပဒုမထီး၊ သမုဒ္ဒဇာထီး ဟူ၍ လက်ျာ ၄ စင်း၊ ကနကဒဏ်ထီး၊ သူရိယထီး၊ ဝိသုကမ္မထီး၊ သမုက္ခထီးဟူ၍ လက်ဝဲ ၄ စင်း၊ ပေါင်း ၈ စင်းရှိကြောင်းဖြင့် ဆိုပြန်သည်။ ရတနာပူရ စတုတ္ထမြို့တည်နန်းတည် မင်းတရားကြီး အဘိသေက စာတမ်းတွင် ထီးဖြူတော်ကို မင်းတရားကြီး လက်တော်နှင့် အချင်း ၄ တောင် ၆ သစ်၊ အချင်းအဝန်း မုတ်ပေါင်း၄၉ ခု၊ ယင်းကို ၈ ခုစား တခု ကြွင်းရကား နေခြည်ကာသော ထီးဟူ၍ အကြောင်းကြံလျက် စွန်သုတ်နားထောင့် ၁၂ ပေါက်၊ ထီးတံ ၃၆ ခု၊ ကြာယပ် ၃ဆင့်၊ ညောင်ရွက် ၁၀၈ ခု၊ ပုလဲဆိုင်းသန္တာဆိုင်း ၁၀၈ သွယ်၊ ထီးချက်အချင်း တတောင်၊ စောက်တတောင်တမိုက်၊ ထီးရိုးထီးဝန်းနှင့်အမျှ လုပ်ကြောင်းဆိုသည်။

သင်းကျစ် ။ ။ သင်းကျစ်ဟူသည်ကား လက်ျာနားပန်မှ လက်ဝဲနားပန်တိုင်အောင် နဖူးပြင်ကို ပြည့်စေလျက် ဆင်ယင်ရသော မင်းတို့၏ အဆောင်အယောင် တပါး ဖြစ်သည်။ ရွှေစင်အတိပြီးသော ဟူ၏။ ဘုရားအလောင်းတို့အား လက်ျာနားပန်တိုင်အောင် နဖူးပြင်ကို ပြည့်စေလျက် အသားလွှာတက်သော ဥဏှိသလက္ခဏာကို အတုမူ၍ မင်းတို့အား ရွှေပြားသင်းကျစ် ထုံးစံဖြစ်ကြောင်းကို သုမင်္ဂလဝိလာသနီ မည်သော ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ စသော ကျမ်းများ၌ ဆိုသည်။ သင်းကျစ် ၂ မျိုး ရှိလေသည်။ မကိုဋ်ရွှေပန်းနှင့် တစပ်တည်း ပြုလုပ်အပ်သော မကုဋ္ဌာပဒ္ဓိကသင်းကျစ်၊ မကိုဋ်ရွှေပန်းနှင့်မစပ် သက်သက် ပြုလုပ်အပ်သော သုဒ္ဓိက သင်းကျစ် ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် နဖူးသင်းကျစ်၊ ဘွဲ့သင်းကျစ် ဟူ၍ ရှိကြောင်းဖြင့်လည်း ဆိုကြသည်။ နဖူးသင်းကျစ်ကို ရည်၍ “သက်တင်စို့လား၊

နဖူးဖျားဝယ်၊ ရွှေသားသင်းကျစ်၊ ရွှေမွန်ဇာစ်ဖြင့်၊ လျှပ်စစ်ပြောင်ပြောင်၊ ညဉ့်မိုက်မှောင်၌၊ တိမ်တောင်လင်းလင်း၊ ဝင်းဘိသောနယ်၊ ရွှန်းရွှန်းကယ်မျှ” ဟူ၍ ၎င်း၊ ဘွဲ့သင်းကျစ်ကို ရည်၍ “စတုမဟာရာဇ်၊ သင်းကျစ် နွဲ့နွဲ့၊ ရွှေဘွဲ့ရေးရေး၊ အမည်ပေးသား၊ ကျော်သွေးနို့ချောက်၊ နတ်လေးယောက်” ဟူ၍ ၎င်း ပညာရှိတို့ စပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။

ခြေနင်း ။ ။ ခြေနင်းဟူသည်ကား ခြေဦးစွပ် ခြေနှောင့်စွပ်ရှိသော စီးနင်းသုံးဆောင်အပ်သည့် မင်းတို့ အဆောင်အယောင် တပါးဖြစ်သည်။ မင်းမြောက်တန်ဆာ ငါးပါးအနက် မင်း၏မကွေမကွာ မပြတ်သုံးဆောင်အပ်သော ဘဏ္ဍာဖြစ်သောကြောင့် မင်း၏ကိုယ်အစိတ်အဝက်နှင့် တူသည်။ ထိုကြောင့် မန္တာတုဇာတ်၌ သားတော်ကြီး ရတနာသည် ခမည်းတော် မန္တာတ်မင်း တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ခမည်းတော် မန္တာတ်မင်းခြေနင်းကို ရာဇပလ္လင်၌ တင်ထားပြီး ခမည်းတော်အရာ၌ တည်စေ၌ တိုင်းပြည်မြေပြင်အလုံးကို ဆုံးမကြောင်း၊ ရာမဇာတ်၌လည်း ရာမမင်းတောအရပ်မှ မပြန်လာမီ ရာမမင်း၏ ခြေနင်းကို ရာဇ

ပလ္လင်၌ တင်ထားပြီးလျှင် မင်း၏အရာ တည်စေ၍ တိုင်းပြည်အလုံးကို ဆုံးမကြောင်း ဆိုသည်။ သုတ္တန်ပါတ် အဋ္ဌကထာ၌ ဗုဒ္ဓမတညုဆရာတို့ မိန့်ဆိုတော်မူသည်နှင့်အညီ မုဒ္ဒာဘိသိက်ခံယူကုန်ပြီးသော ရေမြေသေဌ်နင်း ပြည့်ရှင်မင်းတို့သည် တရားဆုံးဖြတ်ရာ ရွှေလွတ်တော် သဘင်၌ အကြောင်းမညီညွတ်၍ မတက်ရောက်နိုင်သောအခါ တရားကျမ်းဂန်ထုံးစံကို မပျက်စေမူ၍ ရွှေခြေနင်းကို ရာဇပလ္လင်၌ ထားသင့်သည်ဟုဆိုသည်။

သားမြီးယပ် ။ ။ သားမြီးယပ် ဟူသည်ကား စာမရီ မည်သော သားကောင်၏ အမြီးကို ပတ္တမြားဖြင့် စီအပ်သော ရွှေရိုး၊ သို့မဟုတ် ရွှေစင် တခဲနက် ခုတ်လုပ်အပ်သော အရိုးဖြင့် တပ်၍ ယပ်ကဲ့သို့ မင်းတို့ ကိုင်စွဲသုံးဆောင်သည့် မင်းအဆောင်အယောင် တပါးဖြစ်သည်။ သာမန်သားကောင် ၏ အမြီးဖြင့်လည်း ပြုလုပ်လေ့ရှိကြောင်းဖြင့် ဇာတ်နိပါတ်တို့၌ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် စာမရီသားမြီးသည် မင်းဖွယ် စိုးထိုက်တင့်တယ်လျောက်ပတ်သဖြင့် ယင်းဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ကြလေသည်။

အသက်အငယ်ဆုံးစစ်ဘုရင်

အင်းဝဘုရင်မင်းခေါင်ကြီး၏သားတော် မင်းရဲကျော်စွာသည် ၁၃ နှစ်အရွယ်ကပင် စစ်ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ၂၆ နှစ်တွင် ကွယ်လွန်သည်အထိ ၆ နှစ်လုံးလုံး စစ်ကစားခဲ့သည်။ လက်ရုံးရည်တွင် စံဖက်ရှားသူ တဦး ဖြစ်လေသည်။

မင်းရဲကျော်စွာ (မြန်မာ ၇၅၂-၇၇၈) ။ ။ မင်းရဲကျော်စွာသည် အင်းဝဘုရင် ပဌမမင်းခေါင်နှင့် မိဖုရား ရှင်မိနောက်တို့တွင် မြင်သည့် သားတော်ဖြစ်၍ ၇၅၂ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်သည်။ အသက် ၁၃ နှစ်က စစ်ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ၇၇၂ ခုနှစ်မှ ၇၇၈ ခုနှစ်အသက် ၂၆ နှစ်တွင် လွန်သည်အထိ ၆ နှစ်လုံး စစ်မပြတ်တိုက်လေသည်။ အလွန်ရဲရင့်စွမ်းသန်၍ ကမ္ဘာတွင် အသက်အငယ်ဆုံး စစ်ဘုရင်ဟု ဆိုလောက်၏။ မင်းခေါင်သားတော် မင်းရဲကျော်စွာကား ရာဇာဓိရာဇ်သားတော် ဗောလောကျန်းတော ဘဝမှ မင်းမျက်၍ သတ်မည်အပြုတွင် နောက်ဘဝ၌ မြန်မာတို့ ဝမ်း၌ဖြစ်၍ မွန်တို့ပြည်ကို ညှဉ်းဆဲရသည်ဖြစ်စေသော်ဟု ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း ဝင်စားလာသူ ဖြစ်သော ဟူ၏။

သက္ကရာဇ် ၇၆၅ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ဘုရင် ထောရာကြီးသည် မြန်မာပိုင် ယော၊ ဆော၊ လောင်းရှည်တို့ကို ထိပါးလာ၏။ ထိုအခါ ဘုရင်မင်းခေါင်သည် သားတော် မင်းရဲကျော်စွာကို ဗိုလ်မှူးခန့်၍ တပ် ၁၀ တပ်နှင့် ရခိုင်သို့ ချီစေ၏။ ထိုအခါ မင်းရဲကျော်စွာသည် သက်တော် ၁၃ နှစ်သို့ ဝင်ရုံသာ ရှိသေးသည်။ ငယ်စွာသဖြင့် တပ်ချလျှင် သူငယ်ဖော်များနှင့် ကျင်၊ ကျည်းသား ကစား၍ နေတော်မူလေ့ရှိ၏။

ရခိုင်ဘုရင်လည်း စစ်သည်အများနှင့် နန္ဒင်းတောင်ကကြို၍ ခံလာ၏။ မင်းရဲကျော်စွာကလည်း သူ့စစ်က အားကြီး၍ ငါတို့စစ်က အားမတန် ဖြစ်ချေသည်။ ထိုကြောင့် ငါတို့စစ်ကို ၃ စုခွဲ၍တိုက်မှ သူပျက်လွယ်မည်ဟု မိန့်ဆို၍ လက်ဝဲ-လက်ျာ ၃ တပ်စီ၊ အလယ် ၄ တပ်ကို မင်းရဲကျော်စွာမှူး၍ ရဲမြတ်စွာ ဟူသော ဆင်ကိုစီးလျက် မြင်း ၃,၀၀၀ အလယ်ကိုထွင်း၍ တိုက်၏။ မင်းရဲကျော်စွာတိုက်သည်ကိုမြင်လျှင် ဗိုလ်မှူးတပ်မှူးတို့ မနေဝံ့။ ရွပ်ရွပ်ခွံခွံ တိုက်လေသည်။

ဤသို့ မင်းရဲကျော်စွာတိုက်၍ သူ၏ဆင် ၄ စီး ၅ စီးလည်း ပြီးနောက်၊ ရခိုင်ဘုရင် ထောရာကြီး စီးသောဆင်ကို တိုက်မည်ဟု လွှတ်လေရာ ရခိုင်ဘုရင်လည်း မခံနိုင်သဖြင့် ဆင်မှ မြင်းသို့ ဆင်း၍ မြင်းတပ်နှင့် ခံသည်ကို အင်းဝမြင်းသည်တို့ ဝိုင်း၍တိုက်သည်တွင် ရခိုင်ဘုရင် ကျလေ၏။ ထိုအခါ ရခိုင်စစ်သည်တို့ ပျက်၍ ပြေးကြရလေသည်။

ရခိုင်မြို့ကို သိမ်း၍ မြို့စောင့်ထားပြီးလျှင် မင်းရဲကျော်စွာတို့ ပြန်ခဲ့၏။ မင်းခေါင်သည် ကလေးစား အနော်ရထာမင်းစောအား ရခိုင်မြို့ကို ပေးတော်မူ၍ နောက်တနှစ်တွင် သမီးတော် ရွှေပြည့်ချမ်းသာနှင့် ရခိုင်စား နော်ရထာကို စုံဖက်တော်မူ၏။

မင်းရဲကျော်စွာ

သက္ကရာဇ် ၇၆၈ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်မင်းခေါင်သည် သားတော် မင်းရဲကျော်စွာကို ပုခန်းတရဖျားကြီး သမီး စောမင်းလှနှင့် စုံဖက်တော်မူ၍ အိမ်ရှေ့နှင့်တော်မူသည်။ ဆင်ကောင်း၊ မြင်းကောင်း အလုံးအရင်းများ ပေးတော်မူ၏။ ထိုအခါ ညီတော် မင်းသိဒ္ဓတ် အားကျ၍ ပုန်ကန်သည်။ နောင် မင်းခေါင်နှင့် တိုက်ရာတွင် ရှုံး၍ ရာဇာဓိရာဇ်ထံ ခိုဝင်လေသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၇၂ ခုနှစ် သက်တော် ၂၀ တွင် မင်းရဲကျော်စွာသည် ဆင်၊ မြင်း၊ ဗိုလ်ပါအများနှင့် မွန်တို့ပြည်သို့ ချီလေ၏။ မြောင်းမြတွင် လှေတပ်ချင်း တိုက်၏။ မြို့ကိုကား မရချေ။ ပုသိမ်ခဲပေါင်မြို့များကိုလည်း လုပ်ကြံသည်။ မရချေ။ ထိုအခါ မင်းရဲကျော်စွာသည် များမတ်ကြီးများနှင့် တိုင်ပင်ကာ မွန်တို့ပြည်ကို မလုပ်ကြံသေးဘဲ ပြန်၍ ဆန်တက်ကာ ရခိုင်သံတွဲကို တိုက်ခိုက် အောင်မြင်ခဲ့ပြီးမှ အင်းဝသို့ ပြန်ခဲ့သည်။ ခမည်းတော်က ဆုလာဘ် များစွာ ပေး၏။

ရခိုင် သံတွဲမြို့ကို မင်းရဲကျော်စွာ လုပ်ကြံ၍ ရလေသည်နှင့် ရခိုင်မင်း နရမိတ်လှ ထွက်ပြေးကြောင်းကို ရာဇာဓိရာဇ် ကြားသော် ၇၇၃ ခုနှစ်တွင် သံတွဲမြို့ကို လာရောက်လုပ်ကြံအောင်မြင်၍ သမိန်ဗြသအိုက်၊ သမိန်အဲဂေါင်းပိန်တို့ကို သံတွဲမြို့တွင် အခိုင်နေစေသည်။ ထိုအကြောင်းကို ဘုရင်မင်းခေါင် ကြားသော် သားတော် မင်းရဲကျော်စွာ အား အလုံးအရင်းကြီးစွာနှင့် သံတွဲမြို့ကို ဝိုင်းထားစေ၏။ ဤသို့ ဝိုင်းထားသဖြင့် မြို့တွင်းသား မွန်တို့ ငတ်လှသောကြောင့် လွှား၊ မောက်တို့တို့ကိုသာ ချက်ပြုတ် စားသောက်ကြရကုန်၏။ ထိုအခါ သမိန်ဗြသအိုက်သည် ရာဇာဓိရာဇ် အလုံးအရင်းနှင့် စစ်ကူလာမည်ဟန် ဥပါယ်တံမျှင် ကြံသဖြင့် မင်းရဲကျော်စွာတို့ တပ်ခေါက်ပြီးလျှင် အင်းဝသို့ ပြန်လေသည်။ ထိုနောက် သမိန်ဗြသအိုက်၊ သမိန်အဲဂေါင်းပိန်တို့လည်း ရခိုင်သို့ ချီ၍ လုပ်ကြံအောင်မြင်သော် နရမိတ်လှကို နန်းတင်ပေးခဲ့လေသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၇၄ ခုနှစ်တွင် သိန္နီစော်ဘွားသည် အလုံးအရင်းများစွာနှင့် အင်းဝသို့ ချီလာသည်ကို မင်းရဲကျော်စွာ ဗိုလ်မှူးပြု၍ ခုခံရ၏။ ရှေးဦးစွာ မြင်းတပ်ချင်း တိုက်ရာစော်ဘွား၏ မြင်းတပ်ပျက်ပြီးနောက် မင်းရဲကျော်စွာသည် ဆင်တော် ငချစ်ခိုင်ကို စီး၍ စော်ဘွားဆင်နှင့် အတန်ကြာ ဝှေ့ပြီးနောက် စော်ဘွား မူးယစ်နေသည်ကို သိတော်မူသည်နှင့် စော်ဘွားဆင်ပေါ်သို့ ခုန်တက်ပြီးလျှင် စော်ဘွားနှင့် တကွ ကုန်းလယ် နောက်ပဲ့တို့ကိုပါ ခုတ်ချလိုက်လေသည်။ စော်ဘွားကျလျှင် ရှမ်းစစ်သည်တို့ ပျက်၍ ပြေးလေ၏။

စော်ဘွား၏သားနှင့် သမက်များကလည်း ဗိုလ်ပါ စုရုံး၍ သိန္နီသို့ ပြန်လေသည်ကို မင်းရဲကျော်စွာသည် သိန္နီအထိ လိုက်ကာ မြို့ကို အကြိမ်ကြိမ် လုပ်ကြံသော်လည်း မရချေ။

၅ လခန့်ကြာသော် ရှမ်းတို့သည် တရုတ်တို့ထံမှ အကူအညီ တောင်းလေ၍ တရုတ်တို့လာသည်ကို မင်းရဲကျော်စွာသည် တိုက်ဖျက်၍ လူသူဆင်မြင်းအများ ရလိုက်လေသည်။

မင်းရဲကျော်စွာ သိန္နီသို့ ချီသည်ကြားသော် ရာဇာဓိရာဇ်လည်း ပြည်မြို့ကို ဝန်းရံလုပ်ကြံလာသည်။ သို့ရာတွင် မြို့ကို ပေါက်အောင် မတတ်နိုင်ချေ။ တလခန့်ကြာသော် မုတ္တမကျေး ရေးမြို့ကို ယိုးဒယားတို့ တိုက်လာကြောင်း ကြားရာ သားတော်အား ပြည်မြို့ကို ဝန်းရံစေ၍ ရာဇာဓိရာဇ်မှာ မုတ္တမသို့ ချီလေသည်။ ဘုရင်မင်းခေါင်လည်း သားတော် သိန္နီမှ ပြန်ရောက်လျှင် မင်းရဲကျော်စွာကား ကြည်းကြောင်း၊ မင်းခေါင်ကား ရေကြောင်း ချီရသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်လည်း ပြည်မြို့သို့ အရောက် ချီလာပြန်သည်။ ဤစစ်တွင် မွန်တို့ အပျက်များသည်။ မွန်သူရဲကောင်း လဝန်းအိမ်ကို မင်းရဲကျော်စွာ ဥပါယ်တံမျှင်ဖြင့် သွေးခေါ်၍ တိုက်သည်ကို လိုက်မှားသည်နှင့် လက်နက်ထိ၍ လွန်သည်။ (လဝန်းအိမ်-ရှု) မြန်မာဖက်ကလည်း မွန်အမှုထမ်းသူရဲကောင်း ပြည်စား လက်ဖျာပျံချီ လက်နက်ထိ၍ ကျဆုံးသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်လည်း အားလျော့သောကြောင့် အပြင်းစုန်လေရာ မင်းရဲကျော်စွာက နောက်ထပ်လိုက်လေ၏။ မြန်မာတို့ သန်လျင်ကို ရပြီးနောက် အနောက်ဖက်တလွှားဖြစ်သော ပုသိမ်၊ မြောင်းမြ၊ ခဲပေါင်မြို့များမှ သို့ပန်းတို့ကို အင်းဝသို့ချည်း ပို့လေ၏။ နောင် အင်းဝသို့ သိန္နီက စစ်ရောက်သည်ကြား၍ မြန်မာတပ်တို့ ပြန်ကြသည်။

မော်တုံမော်ကယ်စား ရှမ်းတို့သည် နိုင်ငံတော်ဖြစ်သော မြေဒူးမြို့ကို ထိပါးလာသဖြင့် မင်းရဲကျော်စွာသည် သက္ကရာဇ် ၇၇၅ ခုနှစ်တွင် ချီတက်တိုက်ခိုက် အောင်မြင်ပြီးနောက် သက္ကရာဇ် ၇၇၆ ခုနှစ်တွင် မွန်တို့ ပြည်သို့ ချီပြန်၏။ ရောက်သော် ခဲပေါင်မြို့ကို တပ်သားများအား အသက်စွန့်ကာ တိုက်ခိုက်စေပြီးနောက် မြန်မာတို့မှာ ရိက္ခာမလောက် ဖြစ်လေသည်။ ထိုနောက် မင်းရဲကျော်စွာသည် အင်းဝသို့ ရုတ်တရက် ခေတ္တပြန်သွားပြီးနောက် တလအတွင်း ပြန်ရောက်လာ၏။ စစ်ဦးတွင် မွန်တို့ အကြိမ်ကြိမ် ရှုံး၍ ရာဇာဓိရာဇ်လည်း ဇာတာတော် မသန်ဟုဆိုကာ မုတ္တမဖက်သို့ တိမ်းရှောင်နေရသည်။ အနောက်ဖက်တလွှား ပုသိမ်၊ မြောင်းမြ စသည်တို့လည်း မြန်မာများထံ ဝင်ကြလေသည်။ မင်းရဲကျော်စွာ မွန်သူရဲကောင်း သမိန်ဗရမ်းကိုရ၍ ခမည်းတော်ထံ ဆက်သသည်။ မြန်မာတို့လည်း စစ်တပ်တို့ကို အခွဲခွဲစီစဉ်လျက် အကြီးအကျယ် တိုက်ခိုက်ရန် ပြင်ဆင်လေသည်။ မင်းရဲကျော်စွာသည် ဒလတွင်တပ်ချ၍ အပြီးသတ် တိုက်ခိုက်ရန် ရာဇာဓိရာဇ်ထံစာစေ၍ ရာဇာဓိရာဇ်လည်း ဒလသို့ စစ်သည်ဗိုလ်ပါများစွာနှင့် ချီလာလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၇၈ ခုနှစ် တန်ခူးလဆန်း ၄ ရက်နေ့တွင်

ရာဇာဓိရာဇ်သည် ဆင်မြင်းဗိုလ်ပါမူးမတ်များနှင့် ကြီးကျယ်စွာ စစ်အင်ကျင်းနေသည့်အခိုက် မင်းရဲကျော်စွာသည် ဗိုလ်မင်း၊ တပ်မင်းစစ်ကဲများက တိုင်တိုင်ပင်ပင်နှင့် သတိဝီရိယကြီးစွာ ပြုအပ်ကြောင်းလျှောက်သည်ကို ကောင်းစွာ အရေးမယူဘဲ မူးမတ်အချို့နှင့် သောက်စားမူးယစ်၍သာ နေလေသည်။

ရာဇာဓိရာဇ်သည် အမတ်ဒိန်အား မင်းရဲကျော်စွာကို အမျက်ဒေါသထွက်အောင်၊ တပ်က လိုက်၍ ထွက်အောင် မြို့ချေဟု စေလိုက်၏။ အမတ်ဒိန်လည်း ဆင် ၅ စီး၊ လူ ၇၀၀၊ ၈၀၀ ခန့်နှင့် မင်းရဲကျော်စွာ တပ်အနီးသို့ လာရောက်၍ နေရာပြင်ဆင် အကွက်ချဟန် ပြုသည်ကို မင်းရဲကျော်စွာက မွန်တို့ကို လုပ်ကြံရန် ငါတို့လာသည်။ ယခုသူတို့က ငါတို့တပ်ကို ရံမည်ပြုသည်။ အရံခံရမည်လောဟူ၍ အမျက်ထွက်ကာ ထွက်၍ တိုက်တော့မည်ဟု မိန့်တော်မူသည်။ မူးမတ်များက မှားကြောင်းသိသော်လည်း မလျှောက်ဝံ့တော့ချေ။

ဤသို့လျှင် မင်းရဲကျော်စွာသည် ဆင်တော်ငါးချစ်ခိုင်ကို အရက်ပို၍တိုက်၊ မိမိလည်း နေ့တိုင်းထက်လွန်၍ သောက်ကာ တပ်မင်း စစ်ကဲတို့ကို ဆင်မြင်း အမြန်ပြင်ပြီးလျှင် လိုက်ခဲ့ဟူ၍သာ မှာပြီးနောက် စိတ်နောက်ကိုယ်ပါ ဆင်တော်ကိုစီး၍ ရှူးရှူးရှားရှား ထွက်ချီခဲ့၏။

လိုက်လတ္တံ့သော နောက်ပါတပ်များတွင်လည်း မြေဒူးစားသည် မွန်တို့ထံမှ ဖမ်းဆီးရမိထားသော ဗကမတ်ဆင်ကို စီးရာ ဆင်ခါ၍ကျချေ၏။ ဗကမတ်လည်း မြေဒူးစားကျလျှင် တပ်တွင်းရှိသော ဆင်မြင်းလူသူတို့ကို လိုက်လံ ဝှေ့သတ်သဖြင့် ပရမ်းပတာ ပြုပြုကွဲကွဲရှိချေသည်။ ထိုကြောင့်လည်း ရဲမက်တော်တို့သည် မင်းရဲကျော်စွာကို မမိနိုင်၊ တန်လျက်သာ ရှိနေခဲ့ရာ၊ မင်းရဲကျော်စွာသည် ရှေ့သို့လွန်လာ၏။ ထိုအခါ ကလေးကျေးတောင်ညိုသည် မိမိတပ်သားများနှင့် အမိလိုက်ရန်ကြိုးစားရာ၊ သူစီးသောဆင် မုန်ပြင်းနေ၍ နောက်က မြင်းကတောင်သံကြားလျှင် နောက်ကို ပြန်၍ ဝှေ့လေသဖြင့် အထွေးထွေးရှိကြ၍ ခြေသည်မြင်းသည် ကွဲသောကြောင့် မင်းရဲကျော်စွာကို မမိတပ်တော်ပျက်လေသည်။

မင်းရဲကျော်စွာသည်ကား လောကြီးနေသဖြင့် မစည်းမရုံးဘဲ ပါတန်သမျှ နောက်ပါတို့နှင့်သာ တက်ပြီးလျှင် စည်တီး၍ ဆင်တော်ငါးချစ်ခိုင်ကို ချွန်းဖွင့်ကာ အတင်းတိုက်သွား၏။ မွန်တို့တပ် ၆ တပ်အနက် ၄ တပ်နှင့် အစဉ်အတိုင်း ပျက်လေသည်။ နောက်တတပ်ကို အတိုက်တွင် ဆင်တော် ပန်းလှသည်နှင့် နောက်က ဆင်ကူလည်း မမိလာသောကြောင့် ဆင်တော်ရပ်လေသည်။

ဤသို့ ဆင်တော် ကွဲ၍ ပန်းနေသည်ကိုမြင်သော်၊ ရာဇာဓိရာဇ်၏ သားတော် ၃ ပါး ကြီးမူး၍ ဆင်အစီး ၃၀ ခန့်နှင့် အံ့ညီ၍ တိုက်လေ၏။ ဆင်တော်ကို လှံချက်တရာ

လောက်ကျလျှင် နာကျင်လှသဖြင့် ဆင်တော်ခါသောကြောင့် ဆင်တော်ထက်က လျှောက်၍ ပေါင်ကို ဆင်ထိချေ၏။ ရပ်တော်မမူနိုင်၊ တွားသွားလျက် ရေကန်နား ဥဒ္ဒပင်အောက်သို့ ဝင်၍ နေရလေသည်။

ဖမ်း၍မိလျှင် ရာဇာဓိရာဇ်က မင်းသား သူငယ်ဖြစ်သသူကို ငါစိတ်နှလုံးအထူးမရှိ။ မောင်သည် အစားအစာ ဆေးဝါးစားပါ။ ကျန်းမာလာလျှင် သည်တွင် နေလိုလည်း ငါ့သမီးတော်နှင့် စုံဖက်၍ အိမ်ရှေ့ပေးပါမည်။ အင်းဝသို့ ပြန်လိုလျှင်လည်း ကောင်းစွာ ပို့ပေးမည်။ ကျန်းမာအောင်သာ ဆေးဝါးကုသပါဟု မိန့်၍ ဆေးဝါးများ ပေးတော်မူ၏။

မင်းရဲကျော်စွာကား ငါသည် ဟံသာဝတီ မွန်ပြည်ကို မရဘဲ ငါမပြန်ဟု မိဋ္ဌာန်ရင်းရှိသည်။ ယခု ငါ သို့စင်ဖြစ်ပြီးမှ သူ့ကျွန်မခံပြီ။ ငါ့အသက် ရှင်သော်ထက် သေသော်မြတ်၏။ ငါဆေးဝါးမစားပြီ။ ငါ့ကိုသတ်ရန်ကိုသာ စီရင်တော့ဟု ဆိုလျှင် ရာဇာဓိရာဇ်လည်း မင်းရဲကျော်စွာကို သေခါနီးတိုင်အောင်မှ စိတ်ကိုမလျှော့၊ နောင်သော် ငါ့ကိုပင် ကြံပြန်ချိမ့်မည်ဟူ၍ ထိုည၌တွင်ပင် လုပ်ကြံ၍ မိုးသောက်လျှင် ဆင်ထိတော်မူသော အနာသည်း၍ အနိစ္စရောက်လေသည်။ အဟန် ကောင်းမွန်စွာ သင်္ဂြိုဟ်လေသည်။ ဤသို့လျှင် မင်းရဲကျော်စွာသည် သက္ကရာဇ် ၇၇၈ ခုနှစ် တန်ခူးလဆန်း ၄ ရက်နေ့ ည၌တွင် အနိစ္စရောက်သည်။ ဘုရင်မင်းခေါင်သည် ဒလသို့ စုန်လာ၍ သားတော်၏ အရိုးတို့ကို မွန်တို့ မြှုပ်ထားရာမှ ဖော်ယူပြီးလျှင် ရွှေအိုးတွင်ထည့်ကာ မထီးအဝ(ယခု-ပသီဝ)တွင် ချလေသည်။

မင်းရွာဆရာတော် ။ ။ သာသနာပိုင်များ-ရှု။

မင်းလှမြို့ (သရက်ခရိုင်) ။ ။ မင်းလှမြို့သည် မကွေးတိုင်း သရက်ခရိုင်၊ သရက်နယ်တွင် ပါဝင်သော မင်းလှမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ သာယာဝတီခရိုင်တွင်လည်း မင်းလှမြို့ဟူ၍ အမည်တူ မြို့တမြို့ ရှိပေရာ ကွဲပြားစိမ့်သောငှာ သရက်ခရိုင်တွင်းရှိ မင်းလှမြို့ကို အထက်မင်းလှဟူ၍ ခေါ်လေ့ရှိသည်။ မင်းလှမြို့သည် ဧရာဝတီမြစ်၏အနောက် သို့မဟုတ် လက်ယာဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိလျက် မင်းဘူးခရိုင်နယ်စပ်အနီးတွင် ရှိသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၄,၇၂၀ ယောက်ရှိသည်။

မင်းလှမြို့မှ ထွက်ကုန်ဟူ၍ ပြောပလောက်အောင် မရှိလှ။ သို့သော် မင်းလှအိုးစည်မှာ နာမည်ကြီးပေသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည့်အလျောက် သင်္ဘောများ ဝင်ရောက် ဆိုက်ကပ်ရာ ဆိပ်ကမ်းဖြစ်သဖြင့် ရေလမ်းကို ပို၍ အားထားရသည်။ မင်းလှမှ တာကိုင်းသို့ ကတ္တရာလမ်း ၁၂ မိုင်ရှိသည်။

မင်းလှမြို့(သရက်ခရိုင်)

မင်းလှမြို့နယ်တွင် ထင်ရှားသော စေတီပုထိုးများမှာ ဒဏ္ဍဘုရား၊ မင်းလှ ရွှေစက်တော်နှင့် မဟာပိန္နဲစေတီတို့ ဖြစ်၏။ ဒဏ္ဍစေတီမှာ မင်းလှမြို့၏ တောင်ဖက် ၂၇ မိုင်၊ ရေနံမရွာ၏ အနောက်မြောက်ဖက် ၂ မိုင် အကွာတွင် တည်ရှိ၍ ပုဂံနရပတိစည်သူက မိမိတန်နားသည်ကို အစွဲပြုကာ တည်ထားခဲ့၍ တန်နားစေတီဟုခေါ်သည်ဆို၏။ တပေါင်းလတွင် ဘုရားပွဲတော် ကျင်းပသည်။ ရွှေစက်တော် ဘုရားသည် မင်းလှမြို့၏မြောက်ဖက် ၃ မိုင်ကွာတွင်တည်ရှိ၍ မန်းစက်တော်ရာ၏ ပုံတူဖြစ်ကာ နှစ်စဉ်ပင် ဘုရားပွဲတော် ကျင်းပသည်။ မင်းလှမြို့၏အောက်ဖက် ၁၈ မိုင်အကွာ ဧရာဝတီမြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်းရှိ လက်ပံရွာမှ မဟာ ပိန္နဲဘုရားပွဲတော်ကို နှစ်စဉ်တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ကျင်းပ လေ့ရှိလေသည်။

မင်းလှမြို့သည် မြန်မာမင်းလက်ထက်က ရွာငယ်ကလေး ဖြစ်ကာ မလွန်အောက်တွင် ကျရောက်သော်လည်း မင်းလှ ရွာတွင် မြို့ဝန်နှင့် နားခံတော်တို့ နေထိုင်ပြီးလျှင် မြစ်စဉ်ဝန် က အုပ်ချုပ်၏။ အင်္ဂလိပ်တို့ အထက် မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ပြီးချိန် ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် မင်းလှကို မြန်မာပြည် အောက်ပိုင်း သရက်ခရိုင်အတွင်း သွတ်သွင်းခဲ့ပြီးလျှင် ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် သရက်ခရိုင် တခုလုံးကို အထက်မြန်မာ ပြည် မင်းဘူးတိုင်း (နောက်-မကွေးတိုင်းဟု တွင်သည်) တွင် သွတ်သွင်းခဲ့သည်။

မင်းလှမြို့တည်ရာသည် ရှေးအခါက ကျွန်းဖြစ်ခဲ့၏။ ထို ကျွန်းပေါ်တွင် ရွှေဝန်နှင့် မမင်းလှမည်သော တံငါလင်မယား နေထိုင်ခဲ့ရာ အနီးတဝိုက်တွင် နေထိုင်သူများက မမင်းလှတို့ နေသော ကျွန်းဖြစ်၍၊ မမင်းလှကျွန်းဟု ခေါ်စမှတ်ပြုခဲ့ သည်။ မမင်းလှကျွန်းဟူသော အမည်မှ စကားရွေ့၍ မင်း လှ ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုနောက်တွင် ဧရာဝတီ မြစ်သည် အရှေ့ဖက်သို့ လမ်းကြောင်းပြောင်းကာ စီးဆင်း သဖြင့် အနောက်ဖက် မြစ်ကြောင်းမှာလည်း ခန်းခြောက် သွားရာ မလွန်အင်း အဖြစ်ဖြင့်သာ ကြွင်းကျန်နေလေ တော့သည်။

ယခု မင်းလှမြို့ကို ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်အပြီး အင်္ဂလိပ်တို့ အောက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ပြီး၍ နောက် တနှစ်ဖြစ်သော ၁၈၅၄ ခုနှစ်တွင် အာမီးနီးယန်းလူမျိုး မက္က တစ် ဆိုသူက တည်ခဲ့သည်ဟု ဆို၏။ မက္ကတစ်သည် အင်္ဂ လိပ်တို့လက်အောက်တွင် မနေနိုင်သဖြင့် မျိုးချစ်မြန်မာ တစုကို ခေါင်းဆောင်ပြီးလျှင် စွန့်ထားသော ရွာဟောင်း နေရာတွင် မြို့တည်ခဲ့၏။ မက္ကတစ်သည် မြို့ဝန်ပင်ဖြစ်လာ ကာ မင်းလှမြို့မှာလည်း အတော်အရေးပါလာသည် ဆို၏။

မင်းလှမြို့သည် မင်းလှခံတပ်ကြောင့်လည်း သမိုင်းတွင် ပေသည်။ မင်းလှခံတပ်သည် မင်းလှမြို့ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်း

ထိပ်တွင် တည်ရှိပြီးလျှင် လေးထောင့်စတုရန်းသဏ္ဍာန်ဆင် ဆင် ရှိသည်။ မင်းလှခံတပ်မှာ မြေကြီးပေါ်တွင် တည်ဆောက် ထားသော ခံတပ်ဖြစ်၍ မြစ်တဖက်ကမ်းတွင်ရှိသော ဝှေး ချောင်းခံတပ်မှာ မြေတွင်းခံတပ် ဖြစ်လေသည်။ ဤခံတပ် ၂ ခုစလုံးကို သက္ကရာဇ် ၁၂၂၂-၂၃ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်၍ ၁၂၂၅ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးခဲ့၏။ ထိုသို့ တည်ဆောက်ရာ၌ ပြင် သစ် အင်ဂျင်နီယာတဦးနှင့် ဣတာလျံအင်ဂျင်နီယာတဦး ပေါင်း ၂ဦးတို့က မြန်မာစစ်ဖက် အင်ဂျင်နီယာများနှင့် ပူးပေါင်း တည်ဆောက်ကြလေသည်။ မင်းလှခံတပ် တည် ဆောက်ရာ၌ လိုသောအုတ်များကို မင်းလှမြို့ တောင်ဖက် အင်းဖျား ဆိုသောနေရာနှင့် မင်းလှမြို့ အနောက်တောင်ဖက် ကပ်၍တည်ရှိသော လက်လန်ဆိုသော ရွာကလေး အနီးရှိ နေရာများတွင် အုတ်ဖုတ်လုပ်ရာ ယခုတိုင် အင်းကြီးသ ဖွယ်ဖြစ်နေပြီးလျှင် ရှေးအုတ်ချပ် အချို့ကို တွေ့ရသေး၏။ အင်္ဂတေခင်းရန် သဲကို မင်းလှအထက်ရှိ မြင်းကျ တောင်ကမ်းပါးမှ သယ်ယူပေးကြရကြောင်း၊ မင်းလှခံတပ် ဆောက်ရာ၌ ဖော်စပ်သော အင်္ဂတေတွင် ထုံး၊ သဲ၊ ရေ၊ ထန်းလျက်၊ အုံတုံ၊ ကျွဲကော်များရောစပ်၍ မောင်းစင်တွင် ထည့်ထောင်းရာ စေးချွဲမှ ယူပြီးလျှင် နံရံတွင် ပစ်ကြည့် ကြောင်း၊ ပစ်၍ ကွာမကျဘဲ ကပ်နေမှ အင်္ဂတေအဖြစ် အသုံးပြုကြောင်း ဆိုလေသည်။

မင်းလှခံတပ်၏ အလျားမှာ (အပြင်မှ) ၁၇၃ ပေ ၇ လက်မ၊ ခံတပ်၏ အပြင်အနံမှာ ၁၃၁ ပေ ၄ လက်မဖြစ် သည်။ ခံတပ်၏ အတွင်းအလျားမှာ ၁၀၈ ပေ ၈ လက်မ၊ အတွင်းအနံမှာ ၈၈ ပေ ၄ လက်မဖြစ်၏။ ခံတပ်အတွင်း တောင်ဖက်နှင့် မြောက်ဖက်နံရံများမှ ခံတပ်အပေါ် စင်္ကြံ သို့တက်သော အုတ်လှေကား နှစ်စင်းရှိသည်။ အပေါ်ထပ် စင်္ကြံလမ်းအကျယ် ၂၁ ပေ ၆ လက်မဖြစ်၍ စင်္ကြံလမ်းမှ အပြင်အုတ်ရိုး၏ အမြင့် ၄ ပေ ၅ လက်မဖြစ်သည်။ မြောက်ဖက်မျက်နှာတွင် ထူးထူးခြားခြား ပထမ နံရံအုတ် ရိုးကို အပြင်မှ အတန်ခွာ၍ အုတ်ရိုးတထပ်ထပ်၍ ကာရံ ထား၏။ ခံတပ်မြောက်ဖက် မျက်နှာအုတ်ရိုး ၂ ထပ်စလုံး ၏ နံရံထုမှာ ၁၇ ပေ ၃ လက်မ၊ အုတ်ရိုး ၂ ခုကြားရှိ မြေပို့ ထားသည့် မြေသားထုမှာ ၉ ပေ ၁၀ လက်မရှိ၏။ အရှေ့ ဖက်မျက်နှာတွင် နံရံမှာ အတော်ပင် ပြိုကျပျက်စီးနေ၍ လူသွားစင်္ကြံမျှသာ ကျန်ရှိတော့သည်။ ခံတပ် အပေါ်ထပ် စင်္ကြံမှ စင်္ကြံအုတ်ရိုးပေါ်သို့တက်ရာ လှေကားကလေးများ ထောင့်တိုင်းတွင် ရှိသည်။ ထိုအုတ်ရိုးပေါ်တွင် ကင်းစောင့် စစ်သား၏နေရာနှင့် အလံတိုင်ရှိသည်။ ခံတပ် ပြီးစီးသည် နှင့် ကနောင်မင်းသားနှင့် ပြင်သစ်စစ်ဖက်အရာရှိတို့ ကြီး ကြပ်သင်ကြားပေးသည့် တပ်မတော်မှ တပ်ခွဲအချို့သည် နယ်ခြား ကင်းတပ်ခွဲများအဖြစ် ခံတပ်သို့ ရောက်ရှိ တာ

ဝန်ယူခဲ့လေသည်။ မင်းလှခံတပ်တွင် အဝေးပစ် အမြောက်များထားရှိ၏။ ခံတပ် ၂ ခုစလုံးကို တည်ဆောက်သည့်အတွက် ဒေါင်းဒဂီ၊ ကျပ်ပြားရေ ငွေတော် ၇ သိန်းကျော် ကုန်ကျသည်ဟု ဆိုလေသည်။

၁၂၄၇ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၈ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ် ကြီးမှူးသော အင်္ဂလိပ်တပ်များသည် စစ်သင်္ဘောများဖြင့် ဆင်ပေါင်ဝဲမြို့ အောက်ဖက် ၁၂ မိုင် ကွာရှိ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ နယ်ခြားဖြစ်သော ဒဂုံမော် ကျောက်တိုင်ကို ဖြတ်ကျော် ဝင်ရောက်လာသည်။ မြန်မာတို့က အခြားနေရာများတွင် ပြောပလောက်အောင် အင်္ဂလိပ်တို့အား မခုခံခဲ့သော်လည်း မင်းလှခံတပ်တွင် မြန်မာတို့က အတော် ပြင်းပြင်းထန်ထန်ပင် ခုခံ တိုက်ခိုက်လေသည်။ မင်းလှခံတပ်နှင့် ဓားလွယ်ခုတ် မြစ်တဖက်ကမ်းရှိ ငွေးချောင်းခံတပ်မှလည်း ခုခံတိုက်ခိုက်သည်။ လွှတ်တော်မှ အင်္ဂလိပ်ကို ခုခံလျှင် သူပုန်ဟူသောအမိန့်တော်ကိုပင် ဂရုမမူဘဲ ပြင်းပြင်ထန်ထန် ဆက်လက်တိုက်ခဲ့သူများမှာ မြစ်စဉ်ဝန် ဗိုလ်ချုပ် မင်းကြီး မဟာသမိန်ဘရမ်း (မင်းလက်ဝါးကြီး)၊ မင်းလှခံတပ် ဦးစီး လက်ရွေးကြီး လှသင်းဗိုလ် မင်းထင် မင်းလှရဲခေါင် သူရိန်နှင့် ငွေးချောင်းခံတပ် ဦးစီး ပြည်လုံးအံ့ လှသင်းဗိုလ် မင်းကျော် သိဒ္ဓိရန်အောင်တို့ ဖြစ်၏။ အင်္ဂလိပ်တို့ဖက်မှ ကျဆုံးသော စစ်ဗိုလ်၏ ဂူယခုတိုင် မင်းလှတွင် ရှိသေးသည်။ မင်းလှခံတပ်ကို အင်္ဂလိပ်တို့က ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ဈေးအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ခံတပ် အပြင်ဖက်နားတွင်ပင် ဈေးရုံတခု ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။

မင်းလှမြို့ (သာယာဝတီခရိုင်) ။ ။ မင်းလှမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်းတွင် အကျုံးဝင်သော သာယာဝတီခရိုင်၊ သာယာဝတီနယ်တွင် ပါဝင်သည့် မင်းလှမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ သရက်ခရိုင်တွင် ရှိသော မင်းလှကို အထက်မင်းလှ ဟုခေါ်၍ သာယာဝတီခရိုင်ရှိ မင်းလှမြို့ကို အောက်မင်းလှ ဟုခေါ်သည်။

မင်းလှမြို့သည် ရန်ကုန်-ပြည် မီးရထားလမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ မင်းလှမြို့ ဘူတာရုံကို ခရစ် ၁၈၇၇ ခုနှစ်ကဖွင့်လှစ်ခဲ့၍ ပဌမဆုံးဖွင့်သော ဘူတာရုံများအနက် တခု အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ မင်းလှမြို့သည် ရန်ကုန်မြို့၏မြောက်ဖက် ၉၁ မိုင်နှင့် သာယာဝတီမြို့၏မြောက်ဖက် ၂၃ မိုင်အကွာတွင် တည်ရှိသည်။ ပြည်မြို့မှ တောင်ဖက် ရထားလမ်းအတိုင်းမိုင် ၇၀ ကွာဝေးသည်။ ရန်ကုန်-ပြည် မီးရထားလမ်းသာလျှင် မင်းလှမြို့ကို ဖြတ်သန်းသွားသည်။ ရန်ကုန်-ပြည် ကားလမ်း မူကား မြို့နှင့် ၂ မိုင်ကွာရှိ ရှမ်းတောကို ဖြတ်သန်းသွားသည်။ ရှမ်းတောသို့ မော်တော်ကားလမ်းတို့ဖြင့် ဆက်ထားသည်။

မင်းလှမှ လက်ပံတန်းသို့ မော်တော်ကားလမ်း တလမ်း ရှိသည်။ မီးရထားလမ်း၏ လက်ဝဲဖက်က ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်-ပြည်ကားလမ်းသည် မီးရထားလမ်း၏ လက်ယာဖက်က ဖြစ်သည်။ မင်းလှမြို့မှ မိုးညိုသို့ မော်တော်ကားလမ်း ပေါက်သည်။

မင်းလှမြို့သည် ဆန်စပါးရောင်းဝယ်ရာတွင် ကြီးကျယ် ထင်ရှား၍ မြို့တွင် ဆန်စက်များရှိသည်။ ကြီးကျယ်သော အခြားလုပ်ငန်း မရှိသော်လည်း ကုန်စည်ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုမှာ မြို့နှင့်လှိုက်အောင် အသင့်အတင့်ဖွံ့ဖြိုးလေသည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၇,၁၉၆ ယောက်ရှိသည်။

မင်းအိုဆရာတော် ။ ။ သာသနာပိုင်များ-ရှု။

မောင့်ဗက်တင်, လူဝီ (ခရစ် ၁၉၀၀ ဖွား)။ ။ အားမောင့်ဗက်တင်အော့(ဖ)ဗားမားဟူ၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးစ ကာလက ကမ္ဘာ့အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့ပြီးလျှင် လွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံမှ အမြင့်ဆုံး သင်္ဂဟဘွဲ့ဖြစ်သော အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မဘွဲ့ကို ခံယူရရှိသော ဗြိတိသျှရေကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသည်ကား အင်္ဂလန်ပြည်ရှင် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး၏ မြစ်တော်ဖြစ်ပေသည်။ သူ၏မိခင် ဝိတိုရိယမင်းသမီးမှာ ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး၏ မြေးဖြစ်၍ ဖခင်မှာ ဗက်တင်ဗတ် မင်းသား လူဝီ အယ်လက်ဇန္ဒာ ဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် လူဝီ အယ်လက်ဇန္ဒာသည် ဗက်တင်ဗတ် မင်းသား အဖြစ်ကို စွန့်လွှတ်လျက် မောင့်ဗက်တင်ဟူသော အင်္ဂလိပ်ဆွေမျိုးအမည်ကို ခံယူသည်။ မားကွစ်ဘွဲ့ခံ မီးလဖို့ဟေဗင်စားအဖြစ် သူကောင်းပြုခြင်းခံရသည်။

မောင့်ဗက်တင်သည် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ ဝင်ဆာမြို့ ဖရောဂမိုးအိမ်တော်တွင် မွေးဖွားသည်။ သူ၏နာမည်အပြည့်အစုံမှာ လူဝီ ဖရန်းစစ် အဲလဗတ် ဗစ်တာနစ်ကလတ် မောင့်ဗက်တင်ဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၉၁၇ခုနှစ် မတိုင်မီကမူ မောင့်ဗက်တင်ဟူသောအမည်ကို ဖခင်ဖြစ်သူက မခံယူသေးသဖြင့် ဗက်တင်ဗတ်မင်းသား လူဝီဖရန်းစစ် ဟူ၍ တွင်ခဲ့လေသည်။

ငယ်စဉ်က အော့စထရီးယားရေကြောင်း အတတ်သင်ကျောင်း၊ ဒါ့တမတ်ရေကြောင်းအတတ်သင်ကျောင်းနှင့် ခရိုက်ကောလိပ်ကျောင်းများတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီးလျှင် ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ရေတပ်မတော်သို့ ဝင်ခဲ့သည်။ ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက လိုင်းယွန်း စစ်သင်္ဘောနှင့် ကွင်းအယ်လစ်ဇဗက် စစ်သင်္ဘောတို့တွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ရေတပ်ဗိုလ် အဆင့်အတန်းသို့ တိုးတက်ခန့်ထားခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရေတပ်ဗိုလ်ကြီး အဆင့်အတန်းကို ရရှိ

မောင့်ဗက်တင်၊လူဝီ

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အာရှအရှေ့တောင်ပိုင်း မဟာမိတ် သေနာပတိချုပ် တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ လော့မောင့်ဗက်တင်

ခဲ့ပြီးနောက် ရေတပ်ဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ်ကျောင်းများတွင် ပညာဆက်လက်သင်ကြားခဲ့သည်။ ထိုနောက် ရေတပ်တွင် ရာထူးအမျိုးမျိုး၌ အမှုထမ်းခဲ့ရပြီးလျှင် ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် ရေတပ်ဗိုလ်မှူးကြီး အဆင့်အတန်းသို့ တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်ဖြစ်ပွားသော အချိန်တွင် လူဝီ မောင့်ဗက်တင်သည် အမှတ် ၅ ဖျက်သင်္ဘောတပ်ကို အုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည်။ သူ၏သင်္ဘော ကယ်လီဖိုးနီးယားနယ်ရှိ ကြိမ်တိုင်တိုင် တိုပီဒိုထိခဲ့၍ ကရိကျွန်းအနီး တိုက်ပွဲတွင် ဒုတိယအကြိမ် ထိသောအခါ နစ်မြုပ်သွားလေရာ မောင့်ဗက်တင်ကို ပင်လယ်ထဲမှ ဆယ်ယူကယ်တင်ခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်၌ စစ်သင်္ဘော အစ်လတ်စကြီးယတ်၏ ကပ္ပတိန်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။ မောင့်ဗက်တင်သည် ကရိကျွန်းအနီး တိုက်ပွဲများတွင် ရဲဝံ့စွာ တိုက်ခိုက်ခဲ့သောကြောင့် ထူးချွန်သော အမှုထမ်းကောင်းဘွဲ့တံဆိပ်ကို ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ကြည်း၊ လေ၊ ရေတပ်ပေါင်းစု စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ အကြီးအကဲအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ ထိုအချိန်၌ မောင့်ဗက်တင်၏ ယာယီရာထူးအဆင့်အတန်းများမှာ ကြည်းတပ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ ရေတပ်တွင် ရေတပ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနှင့် လေ

တပ်တွင် လေတပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဖြစ်သည်။ သူသည် ဂျာမန်တို့ သိမ်းပိုက်ထားသော ဥရောပတိုက်ကမ်းခြေသို့ လက်ရွေးစင် ကွန်မန်ဒိုတပ်များ စေလွှတ်တိုက်ခိုက်စေခဲ့သည်။ အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းတွင် မဟာမိတ်တို့ တက်ရောက်နိုင်ရန် ဗြိတိသျှတို့၏ အစီအစဉ်များကို ကျနအောင် ပြုလုပ်ပေးခဲ့၏။ ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် အာရှ အရှေ့တောင်ပိုင်း မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစု စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။ သူ၏ စွမ်းဆောင်မှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ဂျပန်များကို အောင်မြင်စွာ တိုက်ခိုက် နှင်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပြီးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။

ထိုနောက် ၁၉၄၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် အာရှ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ဂျပန်တပ်များ လက်နက်ချအပ်သည်ကို စင်ကာပူမြို့တွင် မောင့်ဗက်တင်ကခံယူခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် မြေထဲပင်လယ်ရေတပ်မှ အမှတ် ၂ ကရူဇာသင်္ဘောတပ်ကို အုပ်ချုပ်ရသည့် ရေတပ်ဗိုလ်ချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရသည်။

ထိုနှစ်တွင်ပင် စစ်ကြီးအတွင်း ထူးချွန်စွာ အမှုထမ်းခဲ့သောကြောင့် ဗိုင်းကောင့်ဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်သူကောင်းပြုခြင်း ခံရပေသည်။ ဗိုင်းကောင့်မောင့်ဗက်တင် အော့(ဖ)ဗားမား ဟူသောဘွဲ့ကို ခံယူရရှိလေသည်။ ၁၉၄၇ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၀ရက်နေ့တွင် ဗိုင်းကောင့်ဝေပယ်၏နေရာတွင်အိန္ဒိယဘုရင် ခံချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ မောင့်ဗက်တင်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ နောက်ဆုံးဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် အမှုထမ်းခံ၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးပါတီကြီးများနှင့် နောင်ရေးအတွက် အဆင်ပြေအောင် စေ့စပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယနှင့် ပါကစ္စတန်တို့အား ဒိုမီနီယန် နိုင်ငံများအဖြစ် အာဏာများ အသီးအသီး လွှဲပြောင်းပေးပြီးသောအခါတွင် လူဝီ မောင့်ဗက်တင်သည် အိန္ဒိယ ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံသစ်၏ ပဌမဆုံးဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုအချိန်တွင်ပင် ဆဋ္ဌဂျော့ဘုရင်က မောင့်ဗက်တင်အား ဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် အမှုထမ်းကောင်းခဲ့သည့်အတွက် အား အဆင့်အတန်းဖြင့် သူကောင်းပြုခဲ့လေသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် မေလ ၃ ရက်နေ့တွင် ဆဋ္ဌဂျော့ဘုရင်က အိန္ဒိယကွန်ဂရက် ပါတီခေါင်းဆောင်ကြီး ရာဂျာ ဝိုပါလာ ချာရီအား အိန္ဒိယ ဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားသဖြင့် ဇွန်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် တာဝန်ဝတ္တရားများ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပြီးလျှင် မောင့်ဗက်တင်လည်း ဗြိတိန်သို့ ပြန်ခဲ့လေသည်။ ဇူလိုင်လ ၈ ရက်နေ့တွင် မောင့်ဗက်တင်သည် မြေထဲပင်လယ်တပ်ဖွဲ့တွင် ပဌမကရူဇာ(တိုက်သင်္ဘော)တပ်ကို အုပ်ချုပ်ရန် ခန့်ထားခြင်းခံရလေသည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗြိတိသျှရေတပ်မတော်တွင် စတုတ္ထ နာယကအဖြစ်၎င်း၊ ရိက္ခာထောက်ပံ့ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးဆိုင်ရာ ဦးစီးချုပ်အဖြစ်၎င်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်။ ထို နောက် ၁၉၅၂ ခုနှစ်၌ မြေထဲပင်လယ်ဖက်တွင် စစ်သေနာ ပတ်အဖြစ်၎င်း၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် မြေထဲပင်လယ်တွင်းရို မဟာမိတ် တပ်ပေါင်းစု၏ စစ်သေနာပတ်အဖြစ်၎င်း ဆောင် ရွက်ခဲ့ရ၍ ၁၉၅၅ခုနှစ်တွင် ပဌမနာယကနှင့်ရေတပ်မတော် ဦးစီးချုပ်အဖြစ် တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်း ခံရသည်။ ထိုမှတဆင့် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့မှစ၍ ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရလေသည်။

မောင့်ဗက်တင်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ပြင်သစ် နိုင်ငံ၊ နယ်သာလန်နိုင်ငံ စသောနိုင်ငံများမှ ဘွဲ့တံဆိပ် ဂုဏ် ထူးများအပြင် များစွာသော တက္ကသိုလ်များမှ ဂုဏ်ထူး ဆောင်ဘွဲ့များကို လက်ခံရရှိသူဖြစ်၏။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံကလည်း ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့၌ လွတ် လပ်ရေး နှစ်ပတ်လည် ဂုဏ်ထူးဘွဲ့ထူးများ ချီးမြှင့်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာသော အား မောင့်ဗက်တင်ကို အမြင့်ဆုံးသင်္ဘောဘွဲ့ဖြစ်သော အဂ္ဂမဟာသီရိသုဓမ္မဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်ဂုဏ်ပြုလေသည်။

မောင်ကြီး၊ ဆာ ဂျေအေ (မြန်မာ ၁၂၃၃-၁၃၁၆) ။ ။

ဆာ ဂျေ အေ မောင်ကြီးကို မော်လမြိုင်မြို့၌ အဖဦးခင်၊ အမိဒေါ်ရင်တို့မှ သက္ကရာဇ် ၁၂၃၃ ခုနှစ် ပြာသိုလဆန်း ၂ ရက်(ခရစ် ၁၈၇၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်)နေ့တွင် ဖွား မြင်၍ တဦးတည်းသောသား ဖြစ်သည်။ ဂျေ အေ မောင် ကြီး ဟူသောစကားမှာ ဂျိုးဇက် အော်ဂပ်စတပ် မောင်ကြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ခေါ်တွင်ခြင်းမှာ ငယ်စဉ်က ရန်ကုန်မြို့ စိန်ပေါလ်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ယူရာ၌ ထိုခေတ်က ခရစ် ယာန်ကျောင်းများစနစ်အတိုင်း အင်္ဂလိပ်နာမည်ကို ယူခြင်း မျှသာ ဖြစ်သည်။ သူ၏ဖခင် ဦးခင်မှာ ရန်ကုန်မြို့ ဗူးလော့ ဘရားသား ကုမ္ပဏီတွင် အလုပ်လုပ်ရာ အင်္ဂလိပ်ကုန်သည် လောကတွင် ထင်ရှား၍ သြဇာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဖြစ်သည်။ ဂျိုးဇက်သည် ခရစ် ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်၍ လန်ဒန် မက်ထရစ်စာမေးပွဲကို သင်ကြား အောင်မြင်ပြီးလျှင် ဝတ်လုံအတတ်ကို ဆက်လက်သင်ယူရာ ဂရေးအင်းမှ ဝတ်လုံစာမေးပွဲကို အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုအ တောအတွင်း အိုင်စီအက်စ်စာမေးပွဲကို အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့နှင့် ယှဉ်ပြိုင်ဖြေဆိုရာ စာမေးပွဲခန်းတွင် အားပြတ်ကာ မူးမေ့လဲ ကျသွားသဖြင့် ထိုစာမေးပွဲပြီးဆုံးအောင် မဖြေဆိုခဲ့ရချေ။

ခရစ် ၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာပြီးသော် နောက်တနှစ်တွင် ယိုးဒယားနိုင်ငံသို့သွား၍ အမှုတခုတွင် ရှေ့နေလိုက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ယိုးဒယားနိုင်ငံရှိ ဗြိတိသျှ

သစ်ကုန်သည်ကုမ္ပဏီတခုတွင် ဥပဒေအကြံပေး ဝတ်လုံတော် အဖြစ်ဖြင့် ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ယိုးဒယားတွင် နေထိုင်သင်း ယိုးဒယားနိုင်ငံဖွား ဒေါ်မေနှင့် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့ရာ သမီးတ ယောက် ထွန်းကားခဲ့သည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ်လောက်တွင် ဘုရင်ခံ၏ အတိုင်ပင်ခံအမတ်ဖြစ်ခဲ့ရာ မြန်မာနိုင်ငံရေးသို့ တစတစဝင်ရောက်လာပြီးလျှင် ဦးဘိန် ချောင်း အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်အတူ မိမိ၏နေရပ် “ရွှေ တောင်ကြား” ကို အစွဲပြု၍ “ရွှေတောင်ကြားပါတီ” ဟူသော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့တဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ “ဝိုက်ကော်မတီ”ခေါ် မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေး စုံစမ်းရေးကော်မရှင်တွင် အစစ် အဆေးခံခဲ့သည်။ ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေး၌ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် သစ်တောရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၆ ခုနှစ်အထိ ဟိုက်ကုတ်တရားဝန်ကြီး တဦး ဖြစ်ခဲ့သည်။ တရား ဝန်ကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းစဉ် ၁၉၂၆ ခုနှစ်၌ ပြည်ထဲရေးဝန် ကြီး ဦးမေအောင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်သောကြောင့် ဂျေ အေမောင်ကြီးသည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၇ခုနှစ်တွင် ကေ၊ စီ၊ အိုင်၊ အီးခေါ် ဆာဘွဲ့ဖြင့် သူ ကောင်းပြု ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။

၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် သြဂုတ်လမှ ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ အထိ ခွင့်ယူသွားသူ မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ ဆာ ချားအင်းနစ်၏ နေရာတွင် ခေတ္တဘုရင်ခံဖြစ်လာသည်။ ခေတ္တဘုရင်ခံဖြစ် စဉ် ဆရာစံ၏ တော်လှန်ရေး ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုနောက် ၉၁ ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးခေတ်ရောက်သည်အထိ သစ်တောရေး ဝန်ကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၌ ရှုံးနိမ့်သဖြင့် ဥပဒေပြုအောက် လွှတ်တော်သို့ မပါဝင်ခဲ့ရလေ။ ဥပဒေပြုအထက်လွှတ်တော် အမတ်အဖြစ်ဖြင့် အစိုးရ၏ ရွေးချယ်ခန့်ထားခြင်းကို ခံရလေ သည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်မှ ၃၉ ခုနှစ်အထိ အထက်လွှတ်တော်အ မတ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နေဆဲတွင် အမ် အေ ဦးမောင်ကြီး သည် ဘုရင်ခံ၏ ကာကွယ်ရေးအတိုင်ပင်ခံဝန်ကြီး ဖြစ်လာ သဖြင့် အမ် အေ ဦးမောင်ကြီး၏နေရာ အထက်လွှတ်တော် ၂ကြိမ်ထူးကို ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် ဆက်ခံခဲ့လေသည်။ ဂျပန် ခေတ်၌ ဆာ ဂျေ အေ မောင်ကြီးသည် တုံတေးမြို့၌ ခို အောင်းနေပြီးနောက် အထက်မြန်မာပြည်၌ သမီး၊ သားမက် တို့နှင့် လိုက်လံနေထိုင်ခဲ့သည်။

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တည်ဆောက်စကကျောင်းအဆောက် အအုံ ရန်ပုံငွေအတွက် စုဆောင်းရာ၌ ဆာ ဂျေ အေ မောင် ကြီးသည် စိတ်ပါလက်ပါ ဆောင်ရွက်ဆော်ကြပေးခဲ့သည်။ သူ၏အစိုးရအဖွဲ့ အာဏာရစဉ်က သံဃဝိနိစ္ဆယအက်ဥပဒေ ကြမ်းကို တင်သွင်းရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ ဥပဒေအရာ၌

မြန်မာလူမျိုးထံမှပဌမဆုံးဘုရင်ခံဖြစ်ခဲ့သည့် ဆာဂျေအေမောင်ကြီး

အမြော်အမြင်နှင့် ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း အတိုက်အခံတို့က ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ကန့်ကွက်ကြသောကြောင့် ထိုဥပဒေ ကြမ်းမှာ မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ သို့သော် လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုခေတ်၌ကား ဆာဂျေအေ မျှော်မှန်းခဲ့သော အာသီသအတိုင်း သံဃဝိနိစ္ဆယအက်ဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ လေသည်။

ဆာ ဂျေ အေ သည် ပန်း(ချ)ခေါ် အင်္ဂလိပ် မဂ္ဂဇင်းတွင် ဆောင်းပါးများ၊ ကဗျာများ ရေးသားခဲ့ဖူးသည်။ ဒေါက် တာစတူးဝပ်နှင့်အတူ မြန်မာဇာတ်သဘင်အကြောင်းကို သုတေသနပြုခဲ့သည်။

သံဃဝိနိစ္ဆယ ဥပဒေကြမ်းကို ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၌ တင် စဉ်က မလိုသူတို့က ဆာဂျေအေကို ခရစ်ယာန်ဟု စွပ်စွဲကြ သော်လည်း စင်စစ် ဆာဂျေအေမှာ ငယ်စဉ်က သေသည့် တိုင်အောင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို အလွန်ရိုသေကိုင်းရှိုင်းသူဖြစ် သည်။ နိုင်ငံရေးမှ အနားယူသည့်အခါ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို အ ထူးလေးစားလျက် မိမိအိမ်၏အိမ်ဦးခန်းကို ဘုရားရှိခိုးခန်း ပြုကာ နေ့စဉ်ဝတ်ပြုသည်။ မကွယ်လွန်မီ တလလောက်က စ၍ မူးမေ့လဲရာ၌ ဆရာဝန်ကြီးများနှင့် ကုသပါသော်လည်း အသက်အရွယ် ကြီးရင့်လာပြီဖြစ်၍ သက်သာရာမရဘဲ ၁၃၁၆ ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁ ရက်(၁၉၅၅ ခုနှစ် မတ်လ ၉ ရက်) အသက် ၈၃ နှစ်တွင် ရွှေတောင်ကြား လမ်းနေအိမ်၌ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ခဲ့လေသည်။

မောင်ကြီး ဦး၊ လယ်တီ ပဏ္ဍိတ (မြန်မာ ၁၂၄၀- ၁၃၀၁) ။ ။ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးသည် အထက် မြန်မာနိုင်ငံ ဗုံရွာမြို့တောင်ဖက် ခုနစ်မိုင်ကွာ ညောင်ဖြူပင် ရွာကြီး၌ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၉ ရက်နေ့တွင် အဖဦးရောက်၊ အမိဒေါ်ထပ်တို့မှ ဖွားမြင် သည့် တဦးတည်းသောသား ဖြစ်သည်။ ငယ်မည်မှာ မောင် သန့်စင်ဖြစ်သည်။

မောင်သန့်စင် အသက် ၇နှစ်အရွယ်တွင် ညောင်ဖြူပင် ရွာ မရမ်းပင်ကျောင်း ဘုန်းတော်ကြီးထံ အပ်နှံပညာသင်ကြား ၍ ၉ နှစ်အရွယ်တွင် ရှင်သာမဏေအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့လေ သည်။ သာမဏေဘွဲ့မှာ ရှင်ပဏ္ဍိတ ဖြစ်သည်။ များမကြာမီ မိခင်ဒေါ်ထပ် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်သဖြင့် လူဝတ်လဲကာ ဖခင်အိုကြီးနှင့်အတူ နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း မရမ်းပင်ကျောင်း ဘုန်းတော်ကြီးထံ၌ပင် စာပေများကို ဆက်လက်သင်ကြားလျက်နေသည်။ အသက် ၁၃ နှစ်သား အရွယ်တွင် တဖန် ဖခင်ကြီး ကွယ်လွန်ပြန်သဖြင့် လောက ကြီးအလယ်တွင် ညှိုးငယ်စွာ ကျန်ရစ်ခဲ့လေသည်။

မောင်သန့်စင်သည် လောကဓံလှိုင်းလုံးထဲ၌ အတည်တ ကျမရှိဘဲ သာမဏေဝတ်လိုက်၊ လူထွက်လိုက်နှင့် ပြောင်းလဲ နေခဲ့ရာ အသက် ၁၈ နှစ်အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ စတုတ္ထ အကြိမ်မြောက် သာမဏေဝတ်ပြီးလျှင် ၁၂၅၈ ခုနှစ် တပေါင်း လဆန်း ၈ ရက်နေ့တွင် ဗုံရွာမြို့လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ထံသို့ရောက်ရှိသွားလေသည်။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး က ရှင်ပဏ္ဍိတအား ရှင်ပဏ္ဍိတဟူသော ဘွဲ့ဖြင့် ပြင်ဆင်မှည့် ခေါ်၏။ ရှင်ပဏ္ဍိတသည် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ၌ ပိဋကတ်အခြေခံကျမ်းဂန်များကို သင်ကြားရာ ဆရာတော် ဘုရားကိုယ်တိုင် ထုတ်ဖော်ချီးကျူးရလောက်အောင် ထူး ချွန်ခဲ့လေသည်။ အသက် ၂၀ ပြည့်သောအခါ ၁၂၆၀ ပြည့် နှစ် တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၈ ရက်နေ့၌ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။

ရဟန်းဘဝတွင် ပိဋကတ်သုံးပုံကို အလုံးစုံသင်ကြားတတ် မြောက်သည့်ပြင် ရာဇဝင်၊ မဟာဝင်၊ ဒီပဝင် စသော လောကီ လောကုတ္တရာ ဗဟုသုတတို့ဖြင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းကျော် ဖြစ်လာသဖြင့် မကြာမီပင် လယ်တီတိုက်ကြီး၌ စာချပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ငယ်စဉ်ကပင် လောကနီတိချိုး၊ ဓမ္မနီတိချိုး များကို သင်ကြားခဲ့ရသဖြင့် ကဗျာအရာ၌ ကျော်စောခဲ့လေ သည်။ တရားဟောကောင်း ရဟန်းတော် အဖြစ်ဖြင့်လည်း ကျော်ကြားလေသည်။

ဦးပဏ္ဍိတသည် ရဟန်း ၃ဝါရသောအခါ မန္တလေးမြို့ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ကြီးထံသို့ သွား၍ သင်္သကရိုက် ဘာသာ သင်ကြားသည်။ ထိုစဉ်က ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ကြီး က ဦးပဏ္ဍိတအား လယ်တီတိုက်မှ လာသူဖြစ်သောကြောင့်

မောင်ကြီး၊ ဦး၊ လယ်တီပဏ္ဍိတ

၎င်း၊ လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ တပည့်ရင်း ဖြစ်သော ကြောင့်၎င်း လယ်တီပဏ္ဍိတဟူ၍ ခေါ်လေသည်။ ထိုအခါမှ စ၍ လယ်တီပဏ္ဍိတဟူ၍ တွင်လေသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတသည် ရဟန်း ၅ ဝါအရတွင် ပါဠိပိဋကတ် ဆိုင်ရာ၌၎င်း၊ သင်္သကရိုက် ဘာသာဆိုင်ရာ၌၎င်း ပညာရှိ တဦးဟု ချီးကျူးရလောက်အောင် စုံလင်စွာ သင်ကြား တတ်မြောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ပစ္စယမဉ္ဇရီ၊ ဝိထိမဉ္ဇရီ၊ ပရမတ္ထသံ ခိပ်ဋီကာ၊ ပါဠိအဘိဓာန် စသော ကျမ်းများကို ရေးသား ပြုစုခဲ့လေသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတသည် အသက် ၃၀ အရွယ် ရဟန်း ၉ ဝါအရတွင် သာသနာ့ဘောင်မှ သက်ခဲ့၍ လူ၏အဖြစ်တွင် ငယ်မည် မောင်သန့်စင် မဟုတ်တော့ဘဲ ဦးမောင်ကြီး ဟူ၍၎င်း၊ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးဟူ၍၎င်း ထင်ရှားပြီး လျှင် လူအများ၏ ကြည်ညိုလေးစားမှုကို ခံလာရလေသည်။ ထိုနောက် ပျဉ်းမနားမြို့၊ ဦးအောင်ခွန်း၊ ဒေါ်ညိမ်းတို့၏သမီး မမကြီးနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခဲ့လေသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးသည် ပျဉ်းမနားမြို့တွင် ၃ နှစ်ခန့်၊ မန္တလေးမြို့တွင် တနှစ်ခန့်နေပြီးလျှင် ခရစ် ၁၉၁၁ခု နှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်လာပြီးနောက် ပဌမဆုံး မြန်မာ့ အလင်းမဂ္ဂဇင်းတွင် အယ်ဒီတာလုပ်သည်။ ထိုအချိန်အခါ ကပင် မြန်မာ့အလင်းမဂ္ဂဇင်းတွင် မောင်သောကဝတ္ထု၊ သက္ကဏ္ဍလဝတ္ထု၊ ခင်မြင့်ကြီးဝတ္ထုတို့ကို ရေးသည်။ မောင် သောကဝတ္ထုမှာ ဦးမောင်ကြီး၏ ပဌမဆုံးဝတ္ထုဖြစ်ဟန် တူသည်။ ထို့ပြင် ရိုတ်စပီးယားဝတ္ထုများကိုလည်း ဆီလျော် အောင် ဝေဝေဆာဆာရေးသားခဲ့သည်။ ဦးရွှေကြူးက အင်္ဂလိပ်မှ ဘာသာပြန်၍ ဖတ်ပြသည်ကို ဦးမောင်ကြီးက ရေးသည်ဟု သိရသည်။

မြန်မာ့အလင်း မဂ္ဂဇင်း ပျက်သွားသောအခါ လယ်တီ ပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးသည် ပညာ့အလင်းမဂ္ဂဇင်းသို့ ရောက်ခဲ့ ပြန်သည်။ ပညာ့အလင်း မဂ္ဂဇင်းတွင် သန်းသန်းဝတ္ထုနှင့် တကွ အခြားဝတ္ထုတိုကလေးများကိုလည်း ရေးသည်။ ပညာ့အလင်းရောက်ပြီးနောက် စိတ်ပျက်သဖြင့် အထက် မုံရွာမြို့သို့ ပြန်သွားသည်။ ခရစ် ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဒဂုန် မဂ္ဂဇင်းမှ ခေါ်ယူပြန်သဖြင့် ထိုနှစ်မှစ၍ ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းတိုက် တွင် အယ်ဒီတာလုပ်သည်။ ဆယ်နှစ်ခန့် ဦးမောင်ကြီး ဦးစီး အုပ်ချုပ် ရေးသားခဲ့သော ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းကြီးမှာ ယနေ့တိုင် အောင်ပင် မြန်မာစာပေလောကတွင် ထင်ရှားကျော်ကြား လျက် ရှိပေသေးသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးသည် ပါဠိ-မြန်မာ စွယ်စုံ တတ်မြောက်သော ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး တဦးဖြစ်သည့်အား လျော်စွာ စာအုပ်ပေါင်းများစွာ ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ ယ မိုက်အဖြေကျမ်းကြီး၊ ပရမတ္ထသံခိပ်ဋီကာကျမ်းကြီး၊ ပါဠိ

မြန်မာစာပေလောကတွင် ထင်ရှားသည့် စာရေးဆရာကြီး လယ်တီ ပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး

အဘိဓာန်၊ ဝိထိမဉ္ဇရီ၊ ပစ္စယမဉ္ဇရီ၊ သဒ္ဒမဉ္ဇရီစသော ပိဋကတ် ဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်များ၊ နိတိမာလာ၊ နိတိမဉ္ဇရီ၊ သူရဿတီ နိတိ၊ စာဏကျနိတိ စသော နိတိကျမ်းများ၊ ဝေဿန္တရာ ဂီတိ၊ ကုသဂီတိ၊ ဘဂဝါဂီတိစသော ပါဠိကဗျာ ဂီတိကျမ်း များ၊ သောတမာလာ၊ ဒေသနာမဉ္ဇရီ၊ သာဓုသုန္ဒရီစသော တရားစာအုပ်များ၊ ခင်မြင့်ကြီး၊ တင်တင်မြ၊ သန်းသန်း၊ ရွှေပြည်ကြီးစသော ဝတ္ထုများ၊ နတ်သျှင်နောင်ဝတ္ထု၊ ဗညား နွဲ့ဝတ္ထု၊ တပင်ရွှေထီးဝတ္ထုစသော ရာဇဝင်ဝတ္ထုကြီးများ၊ ဓမ္မစကြာ အမေးအဖြေ၊ ပဌာန်းအမေးအဖြေ၊ အနတ္တလက္ခ ဏသုတ်အမေးအဖြေ၊ စသောစာအုပ်များ၊ ထေရာဘာသာ ပြန်၊ ထေရီဘာသာပြန် စသောပါဠိဘာသာပြန် စာအုပ်များ စသည်ဖြင့် စာအုပ်ပေါင်း ၄၀၀ နီးပါးခန့် ပြုစုရေးသား ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ခရစ် ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်မှ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ဖြင့် ဦးမောင်ကြီးအား ချီးမြှင့် ခဲ့လေသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးသည် စာရေးသားနိုင်ဆုံး သော ပုဂ္ဂိုလ်များတွင် တယောက် အပါအဝင်ဖြစ်သည် သာမက၊ ကဗျာအဖွဲ့နိုင်ဆုံးသော စာဆိုတော်ကြီး တ ယောက်လည်းဖြစ်သည်။ ကဗျာဖွဲ့ဆိုရာ၌ စကားလုံးအယဉ် အနုတို့ကို သိမ်မွေ့စွာ သီကုံးလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့်ပင်

မောင်ကြီး၊ ဦး၊ လယ်တီပဏ္ဍိတ

သူ့အား ထီးသုံးနန်းသုံး စကားလုံးအယဉ်အနုတို့ဖြင့် ထီးသံ နန်းသံ ကြငှန်းသံပါအောင် သိမ်မွေ့စွာ အရေးနိုင်ဆုံးသော စာဆိုတော်ကြီးဟု အသိအမှတ် ပြုကြသည်။

စာပေအရေးအသားတွင်သာမက တို့ဗမာအစည်းအရုံး နာယက သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းနှင့်အတူ သခင်လူငယ်များ အား ထိရောက်စွာ ကူညီခဲ့၏။ မကွယ်လွန်မီကလေးတွင် မျိုး ချစ်စိတ် ထက်သန်သည့် အလျောက်“သခင်”ဦးမောင်ကြီး အဖြစ် တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်တယောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဦးမောင်ကြီးသည် ကျမ်းပေါင်း များစွာကို ပြုစုခဲ့ပြီး နောက် သက္ကရာဇ် ၁၃၀၁ ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း ၄ ရက်နေ့ အသက် ၆၁ နှစ်တွင် မုံရွာမြို့၌ ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက် လေသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးရေးသားခဲ့သော ဝတ္ထုများ အနက် တပင်ရွှေထီးဝတ္ထုတော်ကြီးမှာ ထိုခေတ်ထိုအခါက လူကြိုက်အလွန်များ၍ ရေပန်းစားခဲ့သည်။ အချိန်ကား လူ မျိုးခြားနယ်ချဲ့သမားတို့၏ လက်အောက်တွင် ပြားပြားဝပ် နေရာမှ မြန်မာတမျိုးသားလုံး စည်းလုံး၍လွတ်လပ်ရေးရ အောင် ရုန်းကန်နေကြရသော အချိန်ဖြစ်သည်။ ခေတ်နှင့် လျော်အောင် ထွက်ပေါ်လာသော တပင်ရွှေထီး ဝတ္ထုကြီး သည် မြန်မာတမျိုးသားလုံးတို့၏ ဇာတိသွေးဇာတိမာန်ကို တဖွားဖွား တက်ကြွအောင် လှုံ့ဆော်ပေးသည့် ရာဇဝင် ဝတ္ထုတော်ကြီး ဖြစ်ရကား များစွာအထောက်အကူ ဖြစ်ခဲ့ ပေသည်။

တပင်ရွှေထီးဝတ္ထုသည် သက္ကရာဇ် ၈၉၂ ခုနှစ်မှ ၉၁၂ ခု နှစ်အထိ တောင်ငူထီးနန်းကို စိုးစံအုပ်ချုပ်ခဲ့သော တပင်ရွှေ ထီးဘုရင်၏အကြောင်းကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်၊ ဖတ်ရှုချင်ဖွယ်၊ ဇာတိမာန် တက်ကြွဖွယ်ကောင်းအောင် ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားထား သော ရာဇဝင်ဝတ္ထုကြီးဖြစ်သည်။ ဝတ္ထု၏ဇာတ်ကြောင်းကို စာရေးသူ ဦးမောင်ကြီး၏စကားအတိုင်း ဖော်ပြရသော် တပင်ရွှေထီးဘုရင် “ဖွားမြင်တော်မမူမီကစ၍ အခြေအ မြစ်နှင့်တကွ ချဲ့ချဲ့ထွင်ထွင်၊ စုံစုံလင်လင် ရာဇဝင်အတိုင်း ရေးသားခဲ့ရာ နတ်ပြည်စံတော်မူခန်းတွင် အဆုံးသတ်လိုက် ပေသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်တပင်ရွှေထီးနတ်ပြည်စံတော်မူပြီး နောက် အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး အစစ်ဖြစ်ပေသော သျှင်ရဲ ထွတ်၏ ယောက်ျားပီသစွာ ကြိုးစား ကြံစည်ပုံများနှင့်တကွ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဂုဏ်သရေ ဆောင်ရွက်ပုံများကို သိစေ ခြင်းငှာ တောင်ငူသို့ ချီတက်သောအခန်းသို့ ကျအောင်” ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားခဲ့ပေသည်။ ဝတ္ထုထဲတွင် မင်းညီမင်းသားတို့၏ ချစ်ရေးဆိုကြသောသဘာဝကို ကြည့်နူးဖွယ်ရာ ထည့်သွင်း ရေးသားထား၏။ သို့သော် ဦးမောင်ကြီးသည် ချစ်ရေးထက် စစ်ရေးကို ပိုမိုအသားပေးကာ မျိုးရိုးဇာတိမာန် ပွားလေ အောင် ရေးသားခဲ့သည်။ ဝတ္ထု၏ အဓိကများဖြစ်ကြသော

တပင်ရွှေထီးနှင့် သျှင်ရဲထွတ်တို့သည်ပင်လျှင် မြန်မာရာဇဝင် ၌ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို စည်းလုံးညီညွတ်အောင် ကြိုးပမ်း ခဲ့သော ဘုရင်များဖြစ်ခဲ့ကြပေသည်။

သို့သော် ဤတပင်ရွှေထီးဝတ္ထု၏ ရေးသားဟန်မှာကား ကာလပေါ်ဝတ္ထုခေတ်တွင် ရေးသားခဲ့သော ဝတ္ထုပင် ဖြစ် လင့်ကစား၊ ဝတ္ထု၏ အကြောင်းရင်းခံမှာ သမိုင်းကြောင်းခံခဲ့ ခြင်းကြောင့် ကာလဟန်၊ ကာလသံမပါ၊ ထီးနန်းဟန်၊ ထီး နန်းသံသာ ပါခဲ့လေသည်။ တပင်ရွှေထီးဝတ္ထု၏ ရေးသား ဟန်မှာ ဝိဇယကာရီ၊ ကုန္ဒာဝံသ အစရှိသော နန်းတွင်းဝတ္ထု ကြီးများ၏ ရေးသားဟန်အတိုင်း ကဗျာလင်္ကာများ ထည့် သွင်းရေးသားထား၏။ အထူးသဖြင့် စကားပြောဆိုသည့် အခန်းများတွင် ကာရန်ဟပ် နဘေထပ်များဖြင့် ရေးသား ထားလေသည်။

ဤတပင်ရွှေထီးဝတ္ထုသည် ပဌမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယ တွဲ၊ စတုတ္ထတွဲ ဟူ၍ အတွဲပေါင်း ၄ တွဲတိတိရှိ၏။ ဇာတ်လမ်း အခန်းပေါင်း ၄၉ ခန်းမျှရှိ၍ စာမျက်နှာအားဖြင့်လည်း တထောင်ကျော် ရှိသည်။ ပဌမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲနှင့် တတိယတွဲ များကို ဒဂုန်ပုံနှိပ်တိုက်ကုသင်း၊ စတုတ္ထတွဲကို ဝိဇယပုံနှိပ် တိုက်ကုသင်း ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

ဤတပင်ရွှေထီးဝတ္ထုကို ရေးသားရခြင်း အကြောင်းရင်း နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စာရေးသူ ဦးမောင်ကြီးက “ရာဇဝင် ဝတ္ထု တို့ကို ရေးသားခြင်းဆိုသည်မှာ အမျိုးကို မမေ့မလျော့စေခြင်း၊ ကိုယ့်အမျိုး ကိုယ့်နိုင်ငံနှင့် ဆိုင်သော ရှေးဟောင်း ဗဟုသုတတို့ကို တိုးပွားစေခြင်း၊ ဤသို့စသော အကျိုးတို့ကို ဖြစ်ပွားနိုင်ပေသည်” ဟု ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပေသည်။ ယင်း အချက်တွင် စာရေးသူ ဦးမောင်ကြီးသည် တပင်ရွှေထီး ဘုရင်နှင့် သျှင်ရဲထွတ်တို့၏ စွမ်းရည်ကြောင့် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ ရသော တောင်ငူနိုင်ငံတော်ကြီးနှင့် ယင်းတောင်ငူနိုင်ငံ တော်ကြီး၏ ကြီးကျယ် စည်ကားပုံများကို မမေ့မလျော့ စေခြင်း၊ သိရှိဗဟုသုတ ပွားများစေခြင်းငှာ ရည်ရွယ်ဆိုလို ဟန် တူပေသည်။

တဖန် ဝတ္ထု၏အဆုံးသတ်၌ စာရေးသူ ဦးမောင်ကြီးသည် သူ၏အာဘော်ကို “သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့ မနှစ်ခြိုက် အပ်သော သေရည်သေရက် သောက်စားမှုကို မပြုကြပါ လင့်။ သူတော်မဟုတ်သော ပညာမဲ့များကို မပေါင်းသင်းပါ လင့်။ ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့နှင့်သာ အမြဲပေါင်းသင်း ဆက်ဆံပါ။ ကျေးဇူးသစ္စာကို ခိုင်မြဲစွာ သိရှိစောင့်ရှောက် ခြင်းတည်းဟူသော ကတညုတတရားကို ပွားများပါ။ ကျေး ဇူးသစ္စာမဲ့ခြင်းတည်းဟူသော မိတ္တဒဗ္ဗိသဘောမျိုးကို လက် မခံပါလင့်။ သျှင်ရဲထွတ်ကဲ့သို့ အမျိုးကျက်သရေရှိအောင် ရွက်ဆောင် ကြိုးစားခြင်းတည်းဟူသော ဝံသာနုရက္ခိတတ ရားကို အမြဲလက်ကိုင်ထားပါ” ဟု၎င်း၊ “နေမီးအသွင်၊ တန်

ခိုးရှင်ဟု၊ တပင်ထီးရွှေ၊ ထွတ်သောင်ကေမူ၊ ရေမြေတုံနိမ့်၊
 ငလျင်လှိုမ့်မျှ၊ သိမ်သိမ်ကြွေငြာ၊ ဘုန်းတေဇာဖြင့်၊ ဇေယျာ
 ထွတ်ထား၊ အောင်ဖန်များက၊ တက်ကြွားရာဇ၊ မာန်မာန
 ဖြင့်၊ လောကတခွင်၊ မြေအပြင်ဝယ်၊ ငါ့ပြင်မရှိ၊ ထင်မှားဘိ
 ရှိ၊ အဓိကလွန်၊ မာန်စွယ်ချွန်လျက်၊ တံခွန်မောက်မောက်၊
 စွင့်စွင့်ဆောက်သော်၊ မောက်မောက်မှားမှား၊ သေသောက်
 စား၍ တရားမဲ့ခိုက်၊ မိတ်ဆွေမိုက်နှင့်၊ နှစ်ခြိုက်ခင်မင်၊ အ
 ကျွမ်းဝင်ပြီး၊ အမြင်ဖောက်ပြား၊ ကျင့်ကြံမှား၍ တရားယွင်း
 ပျက်၊ ထိုအချက်ကြောင့်၊ အသက်ဆုံးလေ၊ ဖြစ်ရချေရှင့်၊
 သက်သေထင်ရှား၊ ဝတ္ထုသွားကို၊ ဉာဏ်အားစက္ကူ၊ ထင်စွာ
 ရှု၍၊ နယုပဒေ၊ လိုက်သောထွေဖြင့်၊ သေရည်ယစ်မူ၊ သောက်
 စားကြူးနှင့်၊ ယှဉ်ပူးမိတ်ဆိုး၊ ထိုနှစ်မျိုးကို၊ ကြီးကြီးစားစား၊
 ကြည်ဖယ်ထား၍၊ တရားမယွင်း၊ ကျင့်ဖြောင့်စင်းသည်၊
 မှောင်ကွင်းပြောင်ပ စေတကား။”ဟု၎င်း ဖော်ထုတ်ညွှန်
 ပြခဲ့ပေသည်။

မောင်ဂိုမာရီ၊ ဗားနတ် လော၊ လော့ (ခရစ် ၁၈၈၇
ဖွား) ။ ။ ပဌမဦးကောင့် မောင်ဂိုမာရီဘွဲ့ခံ ဗြိတိသျှ စစ်
 သူကြီး လော့ဗားနတ်လော မောင်ဂိုမာရီသည် ဒုတိယကမ္ဘာ
 စစ်အတွင်းက ထင်ရှားခဲ့သူများတွင် ထိပ်တန်းမှ နေခဲ့သူဖြစ်
 ၍ အထူးသဖြင့် ဥရောပတိုက်နှင့် အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်း
 တွင် အောင်ပွဲအများဆုံး ဆွတ်ခူးခဲ့သူအဖြစ်လည်း ကျော်
 ကြားလေသည်။ မောင်ဂိုမာရီသည် ၁၈၈၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ
 ၁၇ ရက်နေ့တွင် အိုင်ယာလန်ပြည် ဒိုနိုဂယ်ခရိုင် မိုဗေးမြို့၌
 ဖွားမြင်လေသည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ရေဖျန်းဂိုဏ်းဝင် ဂိုဏ်း
 အုပ်ဘုန်းကြီးဖြစ်၏။ ငယ်စဉ်က လန်ဒန်မြို့ရှိ စိန်ပေါ
 အထက်တန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီးနောက်
 ဆင်းဒဟတ် စစ်တက္ကသိုလ်သို့ တက်ရောက်၍ စစ်အတတ်
 သင်ကြားခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၀၈ ခုနှစ်တွင် ဘုရင့် ၀၁၀၈
 ရှိုင်းယားတပ်၌ ဒုတိယဗိုလ်အဆင့်အတန်းကို ရရှိခဲ့၍ ပဌမ
 ကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ပွားသောအခါ ပြင်သစ်စစ်မျက်နှာတွင် သွား
 ရောက် အမှုထမ်းခဲ့ရလေသည်။ စစ်ကြီးစတင်သည့် ၁၉၁၄
 ခုနှစ်မှာပင် သူ၏ရဲစွမ်းသတ္တိကြောင့် ထူးချွန်သည့် အမှုထမ်း
 ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။ စစ်ကြီးအတွင်း နှစ်ကြိမ် ဒဏ်ရာရရှိခဲ့၏။
 ထိုပြင် ရာထူးအဆင့်ဆင့် တိုးတက်ခဲ့ရာ ယာယီအားဖြင့်
 ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး အဆင့်အတန်းသို့ပင် တိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်း
 ခံရသည်။ ထိုနောက်တွင် ရိုင်းနယ်မြေ၌၎င်း၊ အိုင်ယာလန်
 ပြည်၌၎င်း၊ အိန္ဒိယပြည်၌၎င်း စစ်ဦးစီးအရာရှိအဖြစ် အမှု
 ထမ်းရွက်ခဲ့လေသည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်မှူးချုပ် အဆင့်အတန်းသို့ တိုးမြှင့်
 ခန့်ထားခြင်း ခံခဲ့ရပြီး နောက်တနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ် ဖြစ်သွား
 ၍ ပယ်လက်စတိုင်းနှင့် ဂျော်ဒန်ပြည်များတွင် အမှုထမ်း

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက နာမည်အထူးကျော်ကြားခဲ့သော ဗြိတိသျှ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး လော့မောင်ဂိုမာရီ

ခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ဒုတိယ
 ကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ပွားသောအခါ ဗိုလ်ချုပ်မောင်ဂိုမာရီသည်
 အမှတ် ၃ တပ်မတော်ကို အုပ်ချုပ်လျက်ရှိနေ၍ ဗဲလ
 ဂျီယမ်နှင့် ပြင်သစ်စစ်မြေပြင်တို့တွင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည်။
 ဒန်းကတ်အရေးအပြီးတွင် အင်္ဂလန်ပြည် အရှေ့တောင်
 စစ်မျက်နှာ ကာကွယ်ရေးကို ကွပ်ကဲခဲ့ရလေသည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် အီဂျစ်အနောက်ပိုင်း သဲ
 ကန္တာရအတွင်းရှိ အမှတ် ၈ တပ်မတော်အား ဦးစီးရေးတာ
 ဝန်ကို လွှဲပြောင်း၍ ယူခဲ့လေသည်။ ပဌမတွင် ဂျာမန်နှင့်
 ကူတာလုံတပ်များ၏ အဖိခံခဲ့ရသော်လည်း အားလမ်းခိုအ
 ရပ်မှနေ၍ ခုခံတွန်းလှန်ခဲ့ပြီးနောက် ထိုးစစ်ဆင်ကာ ဂျာမန်
 နှင့်ကူတာလုံတို့အား သဲကန္တာရကို ဖြတ်၍ တိုက်ခိုက်မောင်း
 ထုတ်ခဲ့လေရာ ရက်သတ္တ ၁၃ ပတ်အကြာတွင် လုံးဝအောင်
 မြင်ခဲ့လေသည်။ ထိုတိုက်ပွဲကား စစ်ပြီးသည်အထိ သေနာ
 ပတီ မောင်ဂိုမာရီ ခံယူခဲ့ရသော အောင်ပွဲတို့၏ အစပင်
 တည်း။ သူ၏အောင်မြင်မှုမှာ ဂျာမန်တပ်ကို ပဌမဆုံးအကြိမ်
 အပြတ်အသတ် အောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်လေရာ ထိုနှစ်အ
 တွင်းမှာပင် ဆဋ္ဌဂျော့ဘုရင်က သူ့အား သူရဲကောင်းဘွဲ့
 နှင့် သူ့ကောင်းပြုပြီးလျှင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့လေ
 သည်။